MUSZÉLY Ágoston

M. Nemet
1992. aug. 27.

MUSZÉLY ÁGOSTON festőművész egykori tanítványainak polgári iskolai rajzaiból kiállítás nyílik meg szeptemben 4-én délután három órakor a szigetvári Tinódi Lantos Sebestyén Általános Iskolában. A kiállítás október 4- ig tekinthető meg.

26 1984

(Eger) 20 (1984)

, 8, 9, 10, 11 1984

anis Regis (Székesfehérvár) 21 1984

1984

n Sf.Georghe (Sfintul-Gheirghe-Sepsiszentgyörgy) 16 (1984

si Arheologie (Cluj-Napoca) 26 1983/1984 (1984)

mie der Wissenschaften. Philosophische-

1983 (1984)

almuseums (Nürnberg) 1984

MTV házinyomda

Gaál Galéria

Meghívó

MUSZELY ÁGOSTON

Az emlékkiállításhoz kötődő
programok:

1991. augusztus 21-én, 16 órakor
az egykori családi háznál
(Bp. XX., Báthori u. 27/a)
Zsombok Tímár György
alpolgármester
emléktáblát avat

1991. szeptember 20-án, 16 órakor
Muszély Ágoston
festőművész-rajztanár
egykori tanítványainak polgári iskolai rajzaiból
kiállítás nyílik a
Bp. XX., Ady Endre u. 98. sz.
általános iskolában

A Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériája
szeretettel meghívja

MUSZÉLY ÁGOSTON

(1877 – 1966)
jubileumi emlékkiállításának
megnyitására

1991. augusztus 21-én 17 órára

Megnyitja
ECSERY ELEMÉR
művészettörténész

Nyitva: szeptember 29-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

Gaál Imre Gléria
1203 Budapest, Kossuth Lajos utca 39.
Telefon: 127-8017

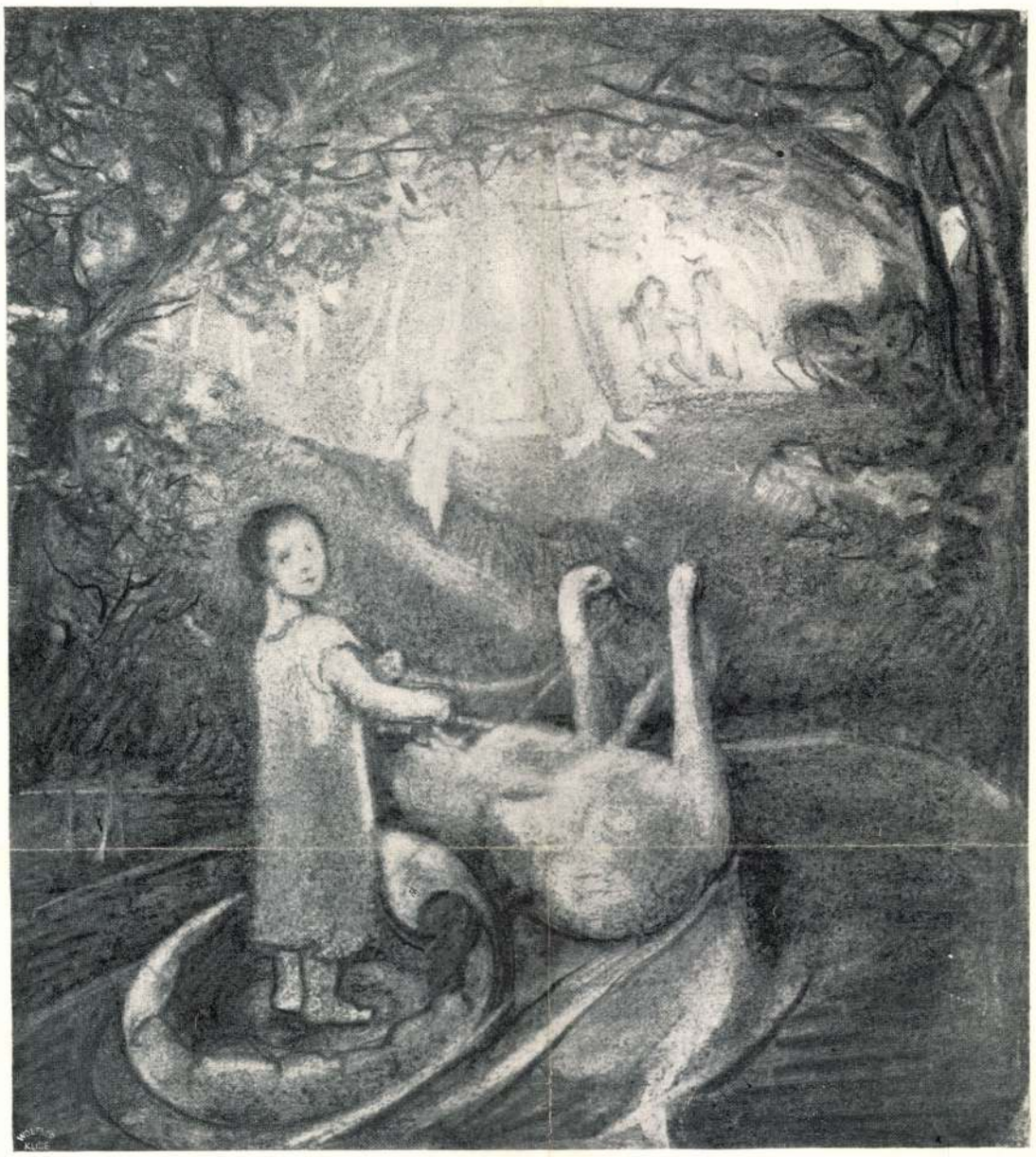

VISZONTLÁTÁS
MUSZÉLY ÁGOST RAJZA

Művészet 1913

PATAKY LÁSZLÓ

Elfogódottan írtuk le e kis megemlékezés címének a tavaly elhúnyt művész nevét.

Pataky László!

Vajjon, amiért ő maga egy egész inkább kenyérkereső nehéz munkában, művészi álmokat sorvasztó, mert megélhetésért vívott küzdelemben elemésztődött élet folyamán hasztalan esengett, amit egy soha meg nem elégedhetett, soha megbékítő harmóniába nem simult, mindig elborultan, szüntelen napsütés nélkül látott, a tehetség és a becsvágy egyenetlen küzdelmei közepette meghasonlásba omlott, s végül is megroskadásban végződött életfolyamán ő maga hasztalan keresett, meg tudjuk-e azt adni mi itt néki, néhai jó Pataky Lászlónak: az igazságot! . . . Amit gyászoló özvegye megható kegyelettel keres, amit véle öt gyermeke, öt árva követel, a szeretet lázongásával az elhantolt hitves, az édesapa emlékének: az igazságot? . . .

Mi az igazság?

Felelné erre Pataky: Az én jussom is igazság! Az én erkölcsi és anyagi jussom is! Az is igazság, hogy az én tehetségem is érvényesüljön, az én álmaimat is valóra váltsa ez a küzdelmes élet, az én ernyedetlen munkám is megnyerje jutalmát, s e jutalmat magam is élvezhessem és juttathassak belőle gyermekemnek is. Az én életem teljessége az én igazságom!

És ha igy van — pedig igy van —, Pataky László elmult anélkül, hogy igazság jutott volna néki.

Juthat azonban még igazság életemunkájának.

De hol vennők mi, csak jámbor krónikásai a mai napnak, mondjuk korunknak, amit megtévesztően közelről szemlélünk, s a nap, a kor, minden elfogultságával szemünkön, hol vennők ma még azt az engesztelő, a kibékítő s az elégtételt nyujtó igazságot? Azzal mi nem rendelkezünk, az — ily esetekben — a kellő megítélhetés fókusába jutott utókor hatalmában lészen. Az nem az embernek jut ki, de esetleg művészi alkotásait koszorúzza majdan halhatatlansággal.

MUSZÉLY Ágoston

Uj Magyarország, 1992.
augusztus 21.

Muszély Ágoston-emlékkiállítás

Augusztus 20-án délután fél ötkor nyílik *Muszély Ágoston* festőművész, egykori szigetvári rajztanár emlékkiállítása a Helytörténeti Gyűjtemény épületében. Az október 4-ig nyitva tartó tárlatot, melyet Szigetvár önkormányzata, a Várbaráti Kör és a Tinódi Művelődési Központ rendez, *Ecsery Elemér* művészettörténész nyitja meg.

ítményeinek lebontása
emlékvédelem, 28, 1984,

MDK

Muszely Ágost

"Feleségem" és "Szent család" című művei a Spirituális Művészek kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

Cikk: Spirituális Művészek.

Képzőművészet, 1930. 32.sz. 169.lap

Ihuszéky Ágost
festő

A Nemzeti Szalon tagjainak őszi tárlatán állit ki.

esti M.O. 1942.X.12.

Mussóky Ágost

Nemzeti Szalón csendéletkiállításán szerepelt.

Pesti Napló 932. I. 21.

MDK

Muszély Ágost

Három téli kiáll. Füleky J.: N. Szal. Művész-Élet 1933. II.2.sz. 4.l.

Muszély Ágost

Tavaszi Szalon - Nemzeti Szalonban állitott ki régi, többször méltatott kvalitását mutató képet

Esti Kurir 1931, VI.24.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
41.

Péczely

M u s z é l y A g o s t

Viszontlátás

Szénrajz

Musály Ágost festő

Magyar Müvészet 1925.583-584.o.
Kiállitások.

Muszély Ágost

Katol. Szemle. 1931. II. 522-39. l.

Műszély Ágost

K

SEREG JAKAB.
677 Varrónők. Olajf. Eladó.

KÖVÉR GYULA.
678 Nápolyi utca. Olajf. Eladó.

MUSZÉLY ÁGOST.
679 Építkezés. Olajf. Eladó.

SZABÓ ANTAL.
680 Munka után. Olajf. Eladó.

SZINES ELEMÉR.
681 Mátyás-téren. Olajf. Eladó.

CSUK JENŐ.
682 Domboldalon. Olajf. Eladó.

TURÁN HACKER MÁRIA.
683 Havas utca a Rózsadombon. Olajf. Eladó.

CSERNUS FERENC.
684 Arckép. Olajf. Magánt.

VIDA ÁRPÁD.
685 Arcképtanulmány. Olajf. Eladó.

UDVARDY I. Ö.
686 Ház a hegyoldalban. Olajf. Eladó.

GRUZDA JÁNOS.
687 Felgyógyi falu. Olajf. Eladó.

UDVARDY I. Ö.
688 Váradi Köröspart. Olajf. Eladó.

SCHWARZ ELZA.
689 Bucsúzás. Olajf. Eladó.

KÓBOR G. HENRIK.
690 Ragusai kolostor. Olajf. Eladó.

UDVARDY I. Ö.
691 Váradi szőlőkből. Olajf. Eladó.

ALBERTH FERENC.

692 Tavaszi színek. Olajf. Eladó.

CZENCZ JÁNOS.

693 Mari. Olajf. Eladó.

KÓBOR G. HENRIK.

694 Részlet a Bányavölgyből. Olajf. Eladó.

PATAKY SÁNDOR.

695 Nyári délután. Olajf. Eladó.

MIKOLA ANDRÁS.

696 Nagybányai vásár. Olajf. Eladó.

CSUK JENŐ.

697 Hófoltok. Olajf. Eladó.

HONIGBERGER ERNŐ.

698 Leány gyümölccsel. Olajf. Eladó.

ZETELAKAI TÖRÖK GYÖRGY.

699 Részlet a nagy Biharból. Olajf. Eladó.

LUKÁCSY JÁNOS.

700 Téli napsütés. Olajf. Eladó.

W. GYENES OTTA.

701 Labdázó nő. Olajf. Eladó.

PERLROTT CSABA VILMOS.

702 Kecskeméti-utczai részlet. Olajf. Magánt.

703 Csendélet háztetőkkel. Olajf. Eladó.

ZIFFER SÁNDOR.

704 Önarckép. Olajf. Eladó.

UDVARDY J. Ö.

705 Zalai malom. Olajf. Eladó.

DÖMÉNY LÁSZLÓ.

706 Feketeruhás hölgy tükör előtt. Olajf. Eladó.

SOMLÓ LILI.

707 G. E. arcképe. Olajf. Magánt.

Muszély Ágoston.
festőművész

Újság, 1928. dec. 15.

9

** **Pesterzsébeti művészek.** Pesterzsébet lelkes és a művészetet megbecsülő polgármesterének, Chikán Béla dr.-nak kezdésére kollektiv kiállitást rendeztek munkáikból Pesterzsébet művészei. Van közöttük néhány komoly kiállitást megállott jeles művész s néhány kevésbé ismert nevü, de szintén tehetséges ember. Az előbbiek közül *Muszély* Ágoston külön klasszist képvisel. Elmélyedő művész, ki a régiek alkotásain fejlesztette tudását és stilusérzését s amit tőlük átvett, egyéni mondanivalóval töltötte meg. Igen sokirányu érdeklődésü festő, ki az emberi alakot, az arcképet, az alakos kompoziciót és a tájat egyforma erővel és otthonossággal festi. Festői jelleme szerint inkább a finom érzésüek közé tartozik, mint a temperamentumosok közé. Igen szép művei önarcképe, feketeruhás leánya, feleségének arcképe, szines csöndéletei és tájai közül különösen azok, melyeknek tájhorizontján az eget és rajta a felhők játékát festi meg igen finoman. Ezt a művészt ilyen teljességében szivesen látnók viszont valamelyik fővárosi kiállitóhelyiségben.

Littkei Antal szintén régi szereplője a főváros kiállitásainak. Halkszavu, gyöngéd érzésü művész, ki alaptermészetének megfelelően az enyhe szineket és a lágy átmeneteket szereti festményein. Egyformán biztos az emberi alak és a tájék ábrázolásában. Mély érzéssel festett szép női fejei vannak ezen a kiállitásán, köztük gondos rajzu félaktok. Elébük tesszük azonban tájképeit, akár pasztel, akár olajfesték előadásuknak az anyaga. Littkei költői érzésü festője a finoman terjengő és a formákat meglazitó és feloldó ködnek. Megragadó ilyen kis alkotásai vannak.

Sassy Attila, a buja képzeletü álmodó, ezuttal főként arcképeivel szerepel. Van közöttük néhány, melyeken kitünően sikerült megragadnia az ábrázolt férfiu jellemét.

Ocsvár, *Slezák*, *Erőss* és *Justh* Emilia kevésbé ismert nevek. Ocsvárnak finom kis tájképei vannak a kiállitáson, továbbá mozgalmas históriai kompoziciói, Slezáknak jó rajzai és néhány apró festménye, Erőssnek pedig egy jó férfiarcképe. Justh Emilia virágcsendéletek biztos kezü festője.

Pesterzsébet szobrászatát két művész képviseli: *Schwarcsuk* és *Jánossy*.

A kiállitás a pesterzsébeti városháza termeiben vasárnap délelőtt nyilik meg. (e. a.)

□ **SÓLYOM TURISTA EGYESÜLET.** Szépvölgy, Gugerhegy, Máriaremete, Hűvösvölgy. Találkozás reggel 8.30 órakor az ujlaki templomnál. Vezető Müller Domokos.

□ **NEMZETI TORNAEGYLET.** Pilisvörösvár, Nagyszénás, Zsiroshegyek, Kerekhegy, Malomsárda, Hűvösvölgy. Találkozás a nyugatinál reggel ¾8 órakor. Vezető Wittinger Ernő.

□ **KERAK TURISTA SZAKOSZTÁLY.** Hármashatár-

AG

Szélben és z
ne vár
kirepede

NIV

használ

Muszely Ágoston

polg. isk. rajzbanár

festő

Székely Bertalan volt a mestere. Biblikus és spirituális tárgyú kompozíciói érdemelnek említést.

Lad Perzsébet

137, 138. l.

Pesterzsébeten lakik

MAGYAR KIR. VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTÉR

60822. szám.

A Müemlékok Orsz. Bizottságának, mult hó 18-án 306 sz. a. kelt beadványára, hivatalos használatra visszaváróla g kiadom.

Budapest, 1908 junius hó 3-án

A miniszter meghagyásából:

Majovszky

miniszteri titkár.

Muszely Agoston

Koll. Kiall.

l.

Rajzorsatás

1943. IV. cif. 5. 4

bontér

Ordódy Károly a pálosok utolsó rendfőnöke volt, a rend eltörlése előtt
Majer István nagyprépost (†1893) ajándéka.

EREKLYETARTÓ,
Szent Anna, Kalazanti Szent József, Szent Péter és Szent Bernát ereklyéivel. Aranyozott réz.
Mag. 27 cm.
Osztrák munka, 1780 körül.

EREKLYETARTÓ,
Szent Lukács és Máté ereklyéivel.
Ón, mag. 67 cm.
Magyar munka, 1780 körül.
Görgey Márton készíttette.
Lepold Adatok, 3. l.

SZENTELTVÍZHINTŐ,
réz, gömbalak nyéllel, kínaias rajzú vörös festett zománccal.
Hossza 30 cm.
Magyar (?) munka, 1780 körül.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Lepold Katalógus 71. sz.

II. KATALIN CÁRNŐ ZSEBÓRÁJA,
arany, átm. 7 cm.
Francia munka, 1780 körül.
József nádor feleségével, Alexandra Pavlovna orosz nagyhercegnővel került az országba, 1800 körül.

MÁRIA-SZOBOR (272. kép)

MDK

Muszély Ágoston

Határmenti mező c. olajfestményét megv. a kultuszmin.

A N. Szal. 95. csoportkiáll. Szépművészet 1942. 90.l.

Muszély Ágoston

Az arcképfestő művészek áldoztak különös szeretettel az emberábrázolás mindennél nemesebb művészetének" -irja kritikájában a Művészet c. rovat sign. nélkül, a Nemzeti Szalon téli kiállitásán szereplőkről: Pentelei Molnár János, Szenes Fülöp, Markó Ernő, Ziffer Sándor, Porter Paula, Schiffer Arthur, Győrffy István, Muszély Ágoston.

A HÉT, Bp. 1916. dec. 24.
XXVII. évf. 52. sz. 755-756. lap.

Muszély Ágost

Somló Lily, Kövér Gyula, Jávor Pál, Kunwald Czézár, Székely Andor, Rózsaffy Dezső, Vidovszky Béla, Zádor István, Kalmár Ágnes müvészek nevét sorolja fel Jean Preux: "Tavaszi kiállitás" c. beszámolójában. Ez a tiz müvész, "tehetségének teljes erejében szerepel" a Mücsarnokban rendezett tárlyton.

A HÉT, Bp. 1912. ápr. 28. XXIII. évf.
17. sz. 278-279. lap.

Murzely Ágost festő

Az 1924-ben alapított „Spirintális Művészek Szövetsége" – hez csatlakozott a művész is. A művész Nagy Balogh János hű barátja volt.

Dévényi Iván: A gödöllői művésztelep. Vigilia, Budapest, 1973. nov. 738. old.

MDK

Muszály Ágost

Kiállitások. Magyar Müvészet 1925. 583.1.

Muszély Ágost

gyűjt. kiáll.

lásd

Rajzoktatás.

1941. II. ev. 2. n.

16. l.

amát, a bankjegyek értékokozat sze-

, esetleg a bankjegyek tulajdonosának

. február hó 5.

endeletéből:

tanácsos.

ak,

Budapest.

Muszély Ágost

1942. 45. l.

Szépmüvészet

A Nemzeti Szalon 95. csoportkiállításán a kultuszminisztérium *Andrássy Kurta* János: „Tanulmányfej" trahitszobrát, *Muszély* Ágost: „Határúti mező" olajfestményét és *Pohárnok* Zoltán: „Rajzol az Ágnes" olajfestményét vásárolta meg.

Muszély Ágost

rajztanár

Koll. kiáll. a pest-
szentersébeti áll. polg.
iskola Szmeiben
1939. dec.

Rajzoktatás
1940. I. 3. n
16. l.

Ezeken kívül több apró n
a frombatthelyen megjelen
Lapokba és a meig is m
Ezekben az apró cikkekben
(Lekei, Nemetujvári, ha

A megtelintetű oss. o
tem kifejezésével

Türje, 1921. február 10.

Muszély Ágost

Tavaszi kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Ujság 1931.VI.21.

Muszély Ágost

Tavaszi Szalon kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Pesti Napló 1931, VI. 7.

Muszély Ágost MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Muszély Ágost MDK

Csepeli Dunaág, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Muszély Ágost

MDK

Tájképvázlat, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Muszély Ágost

Csendélet c. műve az Uj Szalon tav. tárlatán.

M. 934. V. 27.

MDK

Muszély Agost

Szent Imre, tempera

Árpádházi Szentek Modern Egyházművészeti Kiállításának Katalogusa. Bpest. 1930. Aug. Nemzeti Szalon.

Murzély Ágoston.

A Balatoni Társaság harmadik kiállításán-a Nemzeti Szalonban-, Zánkai ház c. műve szerepel. (említve)

Pesti Napló, 1928. ápr. 1.

Muszély Ágost MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Muszely Agost

Művei a Nemzeti Szalon 1939-es kiál..-án.

(essze): Kiállításokról.

Magyar Nemzeti Művészet,1939.4.sz.95,96.l.

Muszély Ágost MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK

Muszély Ágost, festö

Jézus a Jákob kutjánál.
Önarckép.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

Muszély Ágost

festőművész

Spirituális Művészek kiállitása - a Nemzeti Szalonban- képével szerepel.

Pesti Hirlap
1930.V.29.

MDK

Muszély Ágost

Szent János Evangélista, of.

Építkezés, of.

A levél, of.

A 95. Csoportkiáll. kat. Nemz.Szal.1941 dec. 1942.jan.

MDK

Muszély Ágost

Erzsi baba, of.

Feleségem, of.

Ágnes, of.

N.Szal. 95. csop. kiáll.1941.dec.-1942.jan.

MDK

Muszély Ágost

Feleségem a Hámori tó partján, of.

Feleségem himez, of.

Anyám az ablaknál, of.

A 95. Csoportkiáll. kat. Nemz.Szal.1941 dec. 1942.jan.

MDK

Muszély Ágost

Erzsi a padon, of.

Határuti mező, of.

Virágok, of.

N.Szal. 95. csop. kiáll.1941.dec.-1942.jan.

MDK

Muszély Ágost

Mezei virágok, of.

Pihenő, of.

Spirituális művészek kiáll.Nemz.Szal.1939 márc.
11.1.

MDK

Muszély Ágost

Erdélyi virágok, of.

Gyümölcsök, of.

Hargita, of.

Lombhullásker, of.

Őszi tárlat. N. Szal. 1942. okt.

MDK

Muszély Ágost

A kertben of.

"Lesz még szőlő lágy kenyér", of.

Önarckép, of.

A 95. Csoportkiáll. kat. Nemz.Szal.1941 dec. 1942.jan.

MDK

Muszély Ágost

Társaság, tollrajz

Olvasó nő "

Az nagymama öröme, tussrajz

A 95. Csoportkiáll. kat. Nemz.Szal.1941 dec. 1942.jan.

MDK

Muszély Ágost

Fiam, of.

Mezei virágok, of.

Irmus, of.

N.Szal.csop.kiáll.1941 dec.-1942 jan.

MDK

Muszély Ágost

Anyám, szénrajz

Ebéd után, szénrajz

Anyám esti órái, szénrajz

A 95. Csoportkiáll. kat. Nemz.Szal.1941 dec. 1942.jan.

MDK

Muszély Ágost

Épitkezés, of.

KMT 1912. tav. kiáll.

MDK

Muszély Ágost

A mühelyben, grafika

Anyám délutáni munkája, szénrajz

Nehéz órák, vf.

N.Szal.csop.kiáll.1941 dec.-1942 jan.

MDK

Muszély Ágost

Édes anyám, of.

Önarckép, of.

Tanulmányfej, of.

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal. 1922. máj. 16.1.

MDK

Muszély Ágost

Lázár feltámasztása, tollrajz

N.Szal.csop.kiáll.1941 dec.-1942 jan.

MDK-

Muszély Ágost, festö

Önarckép. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1933. június. Ka t.

MDK

Muszély Ágost, festö

Önarckép. Tempera.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat.1932.szept. Kat.

Muszély Ágost

MDK

Fiam oratoriuma
Virágcsendélet
Virágzó fák
Erzsike

Uj Szalon 1934. máj.
Tavaszi kiállitás

MDK

Huszély Ágost, festö

A mi dombunk télen. Olf.

Nemzeti Szalon.-Téli tárlat. 1932. dec. Kat.

Muszély Ágost MDK

Erdélyi virágok, olf.
Gyümölcsök, olf.
Hargita, olf.
Lombhulláskor, olf.

Nemzeti Szalon 1942. okt.
Őszi tárlat

MUSZELY ÁGOST

163 Tájképvázlat.Olajf.Eladó.

KMT 1912.tav.kiáll.kat. 45.lap.

MDK

Muszély Ágost

Borus naplemente, of.

Virágzó fák, of.

Erzsike, of.

Spirituális müvészek kiáll.Nemz.Szal. 1939 márc.

11.1.

M.D.K.

Muszély Agost festőművész

Epitkezés.Olajf.

Műcsarnok 1912.tav.kiáll.

MUSZÉLY ÁGOST

166. Önarckép. Olajf.

XII KMT 1913. tav.kiáll.kat. 49.oldal

MDK

Muszély Ágost, festö

145. Játszó gyermekek. Olf.
146. Mezei virágok.

Uj Szalon. Megnyitó Kiállitás. Bp.1934 ápr. Kat.

Muszély Ágost MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 192c. tavaszi kiállítás

Muszély Ágost, festö

147. Halászbárkák a Sió partján. Olf.
148. Naplemente a Siófoki erdöböl. "

Nemzeti Szalon.-A Balatoni Társ. IV.kiáll.
Bp.1930 szept. Kat.

MDK

Muszély Ágoston, festö

A Pesterzsébeti Képzömüvészek kiállitásán müveivel szerepelt.

.... modern témák archaizálva festve ...

Vidéki Centrumok. Pesterzsébet. A Pesterzsébeti Képzömüvészek Kiállitása.
Képzömüvészet. 1929. 16. sz. 32.l.

Muszély Ágost MDK

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

MDK

Muszély Ágost

Csodálatos halászat, temp.

Fehérruhás lány, of.

Tavaszi kismosás, of.

Spirituális művészek kiáll.Nemz.Szal. 1939 márc. 11.1.

MDK

Muszély Ágost

Gitka, of.

Rózsák, of.

Feri, of.

Spirituális müvészek kiáll.Nemz.Szal. 1939 márc. 11.l.

MD K

Muszély Ágost, festö

Virágzó fák.

A V.all. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O.M.Szépm. Hnz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Dp.1941. Kat. 14.1.

MDK

Muszély Ágost

A sziklasir felé, of.

Önarckép, of.

Irmus, of.

Spirituális művészek kiáll.Nemz.Szal. 1939 márc.

11.1.

Muszély Ágost

Alkotása az Uj Szalon tav.kiáll.-én.

Ujság, 934.V.27.

Muszely Ágost

Festőművész

Spirituális Művészek kiállítása - a Nemzeti Szalonban- képével szerepel.

Nemzeti Újság
1930.V.20.

Muszély Ágost

1896/97 - 1899/900

Ferképzomfoiskèvk

115-8.

M.D.K

Mészely Ágoston
festő

Méltatás.

Szíj Bélá: Nagy Balogh János emlékére
Művészet, 1962. november – 43 lap

MDK

Műszély Ágost

Tájképvázlat, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. 45.l.

MDK

Muszély Agost

Nyúl. Olajf.

Az első magyar representativ csendélet kiállitás katalogusa. Nemzeti Szalon 1932. Febr.-Marc.

MDK

Muszély Ágost

Tájképe, a kiállitáson.

Művészet, 1917. 6.1.

MDK

Muszély Ágoston

Képzőművészet 1929. 16. sz.

MUSZÉLY ÁGOST

Férfi arckép.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

Muszély Ágost, festőm.

Magányban. Olf.

Mücs.-OMKT.1921. Tavaszi kiáll. Kat. 11.1.

MDK

Muszély _gost, festöm.

133. Április. Olf.

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz.Szal. 1939.jun.lo.-25.-ig.

mDK

Muszely Agost, festöm.

a regebbi kiálitók közül egy csendéletteI szerepel.

/A.a./: Tavaszi Tárlat az Uj Szalonban.
Magyarság. 1934.máj.27. 19.1.

MDK

Muszély Ágost, festöm.

Viszontlátás. Rajz. Repr.

Művészet.1913. 41.l.

MDK

Muszély Ágoston

Mostra Roma 1928. VI.

M.D.K.

Muszély Ágost

A Mücsarnokban rendezett nagy tavaszi tárlaton a kiállitott 443 kép és szobor között szerepel müve.

A 17. oldalon 12- es számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c.
Szinházi Élet Bp. 1921. juni. 26.-juli.2.
X. évf. 26. sz. 21. lap.

MDK

Muszély Ágost Festőm.

Mia moglie

Mostra Roma 1928. VI.

48.1.

MUSZELY *Agost*, festő, * Kispest 1877 máj. 25. A budapesti mintarajziskolában Székely Bertalan tanítványa volt, azután Olaszországban és Párizsban volt tanulmányúton. Kompozíciókat és arcképeket fest. Naturalista. 1902 óta kiállítója a Nemzeti Szalonnak, 1912 óta a Műcsarnoknak. 1918. Pesterzsébeten koll. kiállítása volt. A Spirituális Művészek Szövetségének tagja.

Ex 4 II 157 l

[ollandi iskola.

[I. századból.

előtérbeli széles út elején, jobb-
z között levő emeletes épület,
gatú fedett kocsi áll utasokkal

lról korcsma látható a hozzá
vak közül a hátrább állókat a
innen kutya nyujtózkodik és a
on ülő férfi beszélget a jobbra-
Az épületek és a lombos fák
háttérben község bontakozik
felhőzött.

cm. — Leltári sz. 4280. — Becs-
Pálffy János hagyománya 1907
— Az átvételre és az átvétel jóvá-
lásd a 4203 lelt. számnál. —
6-án (453–913).
ó adatok a Szépműv. Múzeumban.
II. század. Korcsma előtt.
vonatkozó egyéb adatok és pedig:
920–908. pag. 56. Nº 91). *Jan*
ation. Ölgemälde, im einen schwar-
Goldleisten (II. Salon).
(2080—908. pag. 11. Nº 11).
Poststation. Im schwarzen Rahmen
Paris von Ch. Sedelmayer 1889.

ben (1893–912. Nº 79). *Jan van*
nás.
1 (2165–912. Nº.I: 79). *Jan van*
Fa, 24·1 : 41·5 cm.

III.
897 (= 4280)
977 (79).
79 (1004)

Murzely Ágoston

koll. kiáll. Nemzeti Szalon

cód

z

Ujság. 1941. dec. 23.

(e. a.: A Nemzeti Szalon csoportkiállítása.)

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Muszély Ágost

Thieme Becker

XXV. 295. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Muszély Ágoston emlékkiállítás
Pesterzsébeti Múzeum

Saját szűkebb pátriájában került megrendezésre a nyolcvankilenc éves korában elhunyt mester emlékkiállítása. Amint azt Szíj Béla művészettörténész április 14-én, a kiállítás megnyitása alkalmából hangsúlyozta: Muszély Ágoston személyében „olyan magyar festőművész távozott — 1966-ban — az élők sorából, aki megőrizte azt a becses nemzeti hagyományt, amelyet a múlt századi festészetünk nagy alakjai teremtettek meg és adtak át tanítványaiknak". Századunk magyar festészetének ez a rendkívül rokonszenves alakja, akit pályáján többek között Székely Bertalan indított útnak, mindvégig következetesen ragaszkodott a közérthetőséghez, a kifejezés őszinteségéhez és tisztaságához, saját egyéni karakteréhez és gazdag mondanivalójához alkalmazva a jó értelemben vett festészeti hagyományokat. „Az emberi lelkület küzdelmeit, a meditációkat, vágyakozásokat, megrendüléseket olyan nemes lírával és emelkedett emberi pátosszal festette meg, hogy művei láttán a szemlélők a tárgyi valóságon túli, szellemi valóság felemelő élményeivel ismerkedhettek meg." A hazai és külföldi kiállításokon gyakran szereplő mester élete utolsó éveiben a Pesterzsébeti Rajzközösség „lelke" volt, és örömmel vállalt feladatokat a helyi múzeum munkaközösségében is. Az idős művész tevékeny, sikerekben gazdag életéről vall ez a pesterzsébeti emlékkiállítás. (A festő emlékét őrzi az esztergomi Keresztény Múzeumban található becses festménye is.)

Farkas Attila

MUSZÉLY Ágoston
Új Ember XLIV. 19.
1988. V. 8. / 6. o.

vezte őt, 21 százalék csak embernek,
ársadalmi jelenségek, ideák és fik-
helyezi őt. 9,4 százalék nyilatkozott
s hozzá a legközelebb álló személyi-

Muszély Ágost

204 Szent Erzsébet 500.—

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

Köemlék-töredék, roman VII. 196.

Muszély Ágost

l.

Szépmüvészet
1942.45.l.

Muszély Ágost

Kiáll.

Nemzeti halon

1941. dec – 1942 jan.

Fév. képt

137. Narancsos csendélet, olajf. 350.—
138. Novemberi csendélet, olajf. 400.—
139. Rajzol az Ágnes, olajf. 400.—

65. Kislány fehérben, pasztell 200.—
66. Kalocsa környéki táj, pasztell 150.—
67. Eper tálon, pasztell 80.—

MŰSZÉLY ÁGOST

74. Erzsi baba, olajf. 400.—
75. Feleségem, olajf. 400.—
76. Ágnes, olajf. 600.—
77. Erzsi a padon, olajf. 500.—
78. Határúti mezőn, olajf. 300.—
79. Virágok, olajf. 100.—

112. Önarckép, I., olajf. 600.—
113. Önarckép, II., olajf. 500.—
114. Önarckép III., olajf. 450.—
115. Kazal a falu végén, olajf. mgt.
116. Gyermek arckép, olajf. mgt.
117. Önarckép IV., olajf. 450.—
118. Szántóföld, olajf. mgt.
121. Paraszt, olajf. mgt.
122. Dunakanyar, olajf. mgt.
124. Csendélet, olajf. mgt.
125. Ősz, vízf. 220.—
126. Adria, vízf. 300.—
127. Fények a Dunán, olajf. mgt.
128. Bolgárkert, vízf. mgt.

POLGÁRNOK ZOLTÁN

129. Vasárnap délután, olajf. 1.000.—
130. Dunamenti látkép, olajf. 1.000.—
131. Barátnők, olajf. 800.—
132. Feketézők, olajf. 800.—
133. Reggel a Dunamentén, olajf. 750.—
134. Kukoricatörés, olajf. 750.—
136. Esernyős csendélet, olajf. 650.—
135. Öltöző jelenet, olajf.

MUSZÉLY ÁGOST
133. Április, olajf.

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

MUSZÉLY ÁGOSTON

103. »Ágnes«, olajf.

Nemzeti Szalon

Őszi tárl. 1940 okt.

Muszély Ágost

170. Patrona Hungariae. Szénrajz. 3500.

171. Szt. János evangélista. Rajz. 7000.

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll.

1926.

2981

42. V. Weishaupt:

(St. Münchenben 1848. március 6-d

Tehenek a patakb

A lapályos
füzesen innen, sz
rom szembe néző van egy csopor
áll ⊥ s a hátterben
ben ~~áll~~ tapos, m
ütt üdén zöld s a
Az égbolt felhőzött

Fa, méretei 3
~~Vetetett 1879~~
~~M. kept. 372~~
~~Ly. na 259.~~
~~V: 42.~~

⊥ az előbbiek felé fordulva

VII: 324.

Muszély Ágost

122. A háboru, rajz — — — — — — 150.—

Nemzeti Szalon

1915. szept.

őszi kiáll.

Muszély Ágost

laid

Nemzeti Szalon

Őszi tárl 1942. okt.

MUSZÉLY ÁGOST

85 Nyúl olajf. 150.—

Nemzeti Szalon

Csendélet kiáll. 1932 f br m rc

1968 Aggházy Gyula:

Mély út.

A somogy-megyei Szt
~~képen~~ jobbról a Gödrike
partján ~~balra~~ két tehén
képeznek csoportot. Az e
bontakoznak ki és a de
ra: „Aggházy Gy."

Fa, méretei 14·7

Vétetett az 1901: I.
300 koronán. (1/901.) Elsza

Az elszámolást elfogadt
(554/901.)

Az 1901: XI. 16-iki fel
kelt 92507 ex 901 sz. leirattal (
zeumnak Temesvárott (98/902)

Muzsély Ágost

festő

Műcs. kiáll. 1912től
Pipics 117 (

117. Ismeretlen festő.
A XVIII. századból.

~~117.~~ Farkas Lajos.

látható, kissé jobbra fordu

Derékon alól, ~~szembe~~ néz. J
baljával pedig ékköves keresztjének, vé
ros szalagon hord, Caputiuma violaszin
arcza és bajusza leberetvált. Collaréj
kealjú karing, ~~látszik ki~~ visel. Jobbról, a zö
fekszik. Az egyik nyitva van. Fölül ar

574
(TK)

Vászon, méretei 91: 68 cm. —
~~A Nemz. Muz. képtarából.~~
Át. Képt 34. — Kubinyi Ferenc

Kifüggesztésére vonatkozó a
A Nemzeti Muzeumban. 1876: V
1881: VIII. 23. - 1883: VIII. 349. -
A Tört. Képcsarnokban. 1884

Pegret: Az 1894. évi Katalogus.

902: V-2.

Muszély Ágoston

1914 máj.-jún. kiáll. Nemzeti Szalon

Önarckép, olaj. 200.—

más előbb is kiállitott itt

1915. szept. kiáll. N. Szalon

A háború, rajz, 150.—

1915. dec. kiáll. u. o.

Almák, olaj.

1916. ápr. kiáll. u. o.

Dunaág Csepelen, olaj. 200.—

Mezei virágok, olaj. 200.—

Urvacsora – Rendők, XVII. századbeli, a
bestervrebányai múzeumban III. 216.

Mészely Ágoston

festő 1902. Budapesten

1902. őszi tárlat.

Nemzeti Szalon

Női fej; olajf. 100 K.

Nagyenyedi Kollégium III. 184

Muszély Ágost

Spiritualis Művészek
Szövetségének
kiállító tagja
1928-évi kiáll
számos műve –

Felkai Tátra-Múzeumegylet működése

1914-ben IX. 55, 56.

Muszely Ágost

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 583.

Carabelli *György* (1787–1842). Pesti művészen felépített, kiforrott dalnak (Odi

Muszély Ágost

Műcsarnok festő Erzsébetfalva

1912. tav. kiáll. 163, 661, 679

1913. tav. kiáll. 166.

127.

1904 m. 21. Miniszternek. Felterjesztés Rétt István nagybányai festőművésznek segélyezése tárgyában. (175/1904)

Muszély Ágost

Műtsamot Erzsébetfalva

1916. tav. kiáll. 135

1916-17. téli kiáll. 298.

1917. tav. kiáll. 270

1921. tav. kiáll. 210

Szeged III. 239

Muszély Ágost

Művészet 1913. 41

Magyar művészet
1925. 583

valamint ügyelek arra, hogy közülök semmi el ne idegeníttessék; minden igyekezetemet az alkalmaztatásommal járó kötelmek javára fogom fordítani, a hivatalos titkot megőrzöm, a netán fenyegető károk elhárítására pedig legjobb tehetségem szerint törekedni fogok.

Mindezeket becsületszavamra fogadom.»

A hivatalszolga esküjének szövege a következő:

Én ..... a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsához és Orsz. Főfelügyelőségéhez hivatalszolgává kineveztetvén, esküszöm az egy élő és mindenható Istenre, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsége I. Ferencz József urunk és királyunk személye és uralkodó háza, úgyszintén Magyarország alkotmánya iránt mindenkor hű és engedelmes leszek, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter, az Orsz. Tanács elnöke, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelője és az előljáróim által adott és adandó utasításokat pontosan teljesitem, a reám bizott tárgyakat tisztán s rendben tartom, józan, engedelmes, előzékeny és szorgalmas magaviseletet tanusítok s minden tehetségemhez képest törekedni fogok, hogy a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsa és

Muszély Ágost
festő

Vkminkiáll 1943

Határúti mező, olaj

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

MUSZÉLY ÁGOST:

47. Önarckép	olajfestmény	P	300.—
48. Nagysomlyó	„	P	600.—
49. Csiki hegyek	„	P	500.—
50. Hargitta	„	P	200.—

Spiritualis Művészek
Szövetségének kiállítás Művészház
1943

Felelős szerkesztő: Kibédi Sándor

Tip. Fraternitas Cluj, Telefon 977.

Muszély Ágost

írod

Zimányi Ernő:

Tárlatvezetés az
Alkotásban
Nemzeti Figyelő

1943. ápr. 11.

MUSZÉLY ÁGOST (* 1877)
Jézus és Szent Imre
Tondo. Fa, olaj, átm. 60 cm.

Magyarográf.

JÉGYZETEK

JEGYZETEK

MUSZÉLY ÁGOSTON

101.	Almák, olaj	300.-
102.	Csendélet, olaj	500.-

Nemzeti Szalon

1944. jan.-febr.

Téli tárl.

a. 10.

MUSZÉLY ÁGOST

112. Csodálatos halászat, temp.	350.-
113. Fehérruhás lány, olajf.	mgt.
114. Tavaszi kismosás, olajf.	200.-
115. A sziklasír felé, olajf.	300.-
116. Önarckép, olajf.	300.-
117. Irmus, olajf.	700.-
118. Gitka, olajf.	mgt.
119. Rózsák, olajf.	mgt.
120. Feri, olajf.	mgt.
121. Borús naplemente, olajf.	200.-
122. Virágzó fák, olajf.	300.-
123. Erzsike, olajf.	350.-
124. Mezei virágok, olajf.	250.-
124/a. Pihenő, olajf.	200.-

ellért szálló
Városligeti
étterme

Nemzeti Szalon 1939. május
Spiritualis művészek jub-
kiáll.

A Budapesti Napló minden közleményeért irója felel.
Felelős szerkesztő és kiadó: LÓRÁNTH LÁSZLÓ. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Csanády u. 11. Telefon: 2-915-55. Szerkesztőségi órák: a nyári hónapok kivételével naponta 4—5-ig.

Bokor és Fischer nyomda, Budapest, VII., Wesselényi u. 68. T.: 1-384-08.

ZÁSZLÓK

FÁKLYÁK

TÜZIJÁTÉKOK

stb. legolcsóbb beszerzési forrása
EMMERLING A. GYÁRA
BUDAPEST, IV., GR. KÁROLYI-U. 26
Telefon: 1-890-64.
Budapest Székesfőváros
és egyéb
törvényhatóságok szállitója

Muszély Ágost

Virágzó c. képe
repr.

HoMHu

39. l.

Dugonics András:

Mellig, kissé jobbrafordu
van ábrázolva. Fölül koszorut
harsona, pálma és tölgygaly k

DUGONICS ANDRÁS KIRÁLYI
1740dik ESZT:

Punkt. mér. a

Szn. 13-
544-90

Muszély Agoston

szül. Kispest 1877 május 25.

1896/97. I. o. nincsenov

1897/98. I. II ó rajztanárjel

1897/98 II " " "

1898/99 I-II. 3 évés rajztjel

1899/900 I-II. 4 " " "

Marius V. 248.

1903. május 18.

A Főtség az 1904. évi költségelőirá-
zatban természetrajzi gyűjtésekre
2000 koronát hoz javaslatba (249/9

MUSZÉLY AGOST

142 Szent Imre tempera 700.—

Nemzeti Szalon
Árpád szentek kiáll 1930 aug

105 *Muszély Ágost*
Önarckép olajf. 300.—

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

eszedelen. Militán vezereinek kiadta rendeli
séget. Az indusok, kiknek csatarendjét egy
rva küzdöttek, de legnagyobb volt a kiszedelen
sok és tekrákok roppant nyílzáport szúdítottak
nemelyeket lábukkal tapostak el, másokat

Muzély Árpád

Esztergomi képtár

423. Muszély Tóprád (magyar festő, -): Jézus és Sz. Imre. Tondo. Fa, olaj, átm. 60 cm.

Muszély Ágost
Petrozsényi hegyek, olaj

Erdélyi kiállitás. Nemz. Szal. 1922. márc.
13 l.

Muszély Ágoston

"Ágnes" olaj

Őszi tárlat. Nemzeti Szalon, 1940. október,

11 1.

TRIPTICHON,
Szűz Mária halála, Krisztus a pokol tornácában
Krisztus keresztelése.
Balkáni munka, XVIII. század.
Zománcos réz, mag. 5 cm.

KULCSTARTÓ,
két darab.
Osztrák munka, XVIII. század.
Aranyozott réz, mag. 14 és 9 cm.

RUHADÍSZ, gyémántos csüngő madáralakkal.
XVIII. század.
Mag. 9 cm.

MÉRLEG,
XVIII. század.
Aranyozott ezüst, mag. 19·7 cm.

KÉS ÉS VILLA,
két pár.
Meisseni munka, XVIII. század.
Aranyozott ezüst, porcellánnyéllel.

FLAKON
illatszer számára, két jelenettel.
Német munka, XVIII. század.
Réz.

GOMBOLYÍTÓ,
hullámos díszű. Német munka, XVIII. század.
Aranyozott réz, szélessége 15 cm.
A San Marco-gyűjteményből.

Muzsély Ágost

l.

Szépmüvészet

1943.94.l.

4258

M.D.V.

MUSZÉLY Ágoston festő

Nagy Balogh János barátja

Spiritualis Művészek Egyesületének tag-
ja

Németh Lajos: Nagy Balogh János Bp. 1960.

6. l.

22 l.

Muszély Ágost

Rózsák, olaj
Feri, olaj
Burus maplemente, olaj
Virágzó fák, olaj
Erzsike, olaj
Mezei virágok, olaj
Pihenő, olaj

Spiritufilis művészek kiáll. Nemz.Szal.1939. márc. 11 l.

Muszély Ágost

Csodálatos halászat, temp.
Fehárruhás lány, olaj
Tavaszi kismosás, olaj
A sziklasir felé, olaj
Önarckép, olaj
Irmus, olaj
Gitka, olaj

Spiritualis művészek kiáll. Nemz.Szal.1939.
márc. 11 l.

MDK

Műszély Ágost festőm.

Tárlatbeszámoló. Magy.Kulturszemle, 1942.jan.15.

19-2o l.

MDK

Muszély Ágoston

Zánkai ház a Balatonsomogyi oldalon

Balatoni Társ,3. N.Szal. 393.kiáll. 1928..ápr.
2o. 1.

M.D.U.

MUSZÉLY Ágoston festő

Párizsból Millet illusztrációt

küld Nagy Balogh Jánosnak

Nemeth Lajos: Nagy Balogh János

Bn. 1960. 56. l

MDK

Muszély Ágost

Duna-ág Csepelen, of.

Mezei virágok, of.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 17. l.

MDK

Muszély Ágostos, festő

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923.
márc.

lo 1.

MDK

Muszély Ágoston

Őszi táj, of.

Nyul. of.

Uj Szalob...kurdcsonyi kiáll. 1934. dec.
?. l.

MDK

Muszély Ágost, festö.

Mezei virágok.	Of.
Szent Imre.	Rajz.

Az Uj Szalon Szent István-i kiállitása. 1934. a ug.

Katal.

MOK

Munkácsy Ágost, (mül. 1877

Jézus és Mont Imre.
Fondo. Fa, olaj.

Magy. Képet, XIX-XX. sz. -47. l.

Muszély Ágoston MDK

Önarckép, festm.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc.

14 l.

Muszély Ágoston

87. Soroksári Duna ág, olaj

Duna Kiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó, 5lap

MNK

Muszély Ágost

Fiam oratoriuma
Virágcsendélet
Virágzó fák
Erzsike

Uj Szalon tav. kiáll. 1934. máj.

MDK

Muszély Ágost, festö

Tanulmányfej. Olf.

Az Andrássy alapitvány kamataiból megvásárolt müvek között van.

Müvészet 1916. 92.1.

MDK

Muszély Ágoston

Soroksári Dunaág, olaj

Duna-kiáll. N. Szal. 1933. jan. 7 l.

Bagamér (Hajdú)

Gör.kat.templom, homlokzati toron
szakaszos hajó. Jézus az Olajfák
1912-ben erősen megújítva.

(Bihar vármegye és Nagyvárad. MVE V.

Muszely Ágoston
festő -

A Spirituális Művészek Társaságának tagja, aki Olaszországban, majd Párizsban képezte magát.

Kardoss Béla: Nagy Balogh Jánossól
Művészet, 1970. február - 10 kap

Muszely Ágoston
festő

Hagyatékában van 4 db. his nieretü
olajfestmény és 8 kap toll és ecset rap
Nagy Balogh János művei közül.

Kardoss Béla: Nagy Balogh Jánossal
Műveszet, 1970. február – 10 kap

Muszely Ágoston

festő

Hagyatékából jelentős olvmány és feinglépanyag hevült a hutalók hevébe Nagy Balogh Jánossa vonatkozóan.

Kardoss Béla: Nagy Balogh Jánosról
Művészet, 1970. február - 10 lap.

Mrusiely Ágoston
festő

Szekely Bertalan növendéke volt.
Nagy Balogh János műveszeteinek
legmegértőbb ismerője és méltatója.

Kardoss Béla: Nagy Balogh Jánosról
Művészet, 1970. február – 10 lap.

Muszely Ágoston

festő

Muszely hagyatékában volt Muszely Nagy Balogh-ról készült portréja. Muszely egyedul ö rökötette meg a rákosherestúri temető-ben levő Nagy Balogh sírt.

Kardoss Béla: Nagy Balogh Janossi

Műveszet, 1970. felszám – 10 kap.

Muszely Ágoston
festő -

Már csak elete alkonyán, de még
friss emlékezettel jegyzett bő és pon-
tos ~~jegyzett~~ felsorolást Nagy Balogh János
okmányáról.

Hardoss Béla: Nagy Balogh Jánosról
Műrészet, 1970. felmár – 10 lap.

ולה

"מגל

Muszely Ágoston
festő

A Muszely hagyatékéve vásarolt Nagy Balogh cesura, toll és ecsetrajzok a Kispesti ~~Pesti~~ Helytörténeti Gyűjteményben K 122-tol K 133ig vannak besorolva.

Hardoss Béla: Nagy Balogh János sól
Műrészet, 1970. felmár – 10 lap

Massely Ágoston
festő

A kispesti festőművész nagyotékaihe
egy füzet került elő amely „Emlé-
keim Nagy Balogh Jánosról" szóló
adatokat tartalmaz.

Hardoss Béla: Nagy Balogh Jánosról
Művészet 1970. február - 10 lap

Muszály Ágoston

"Új Szalon" első kiállításán a Kossuth L. utcában képével szerepelt.

Ujság 934.IV.15.

Muszély Ágoston

Művével nevepel a Pesterzsébeti képzőművének Csoport-kiállításán.

P. H. 929. XII.

M. 929. XII. 24.

Muszály Ágost

"Új Szalon" bemutatkozó kiállításán a Kossuth L. utcában szerepelt.

PN. 934. N. 15.

Murzély Ágoston.

A pesterzsébeti művészek első csoportkiállításán tájképei szerepettek. (említve).

Pesti Hirlap, 1928. dec. 18.

Murnéky
festőművész.

A pesterzsébeti művészek kiállításán, – mely 16.-án nyílik meg, – művével szerepelni fog.

Pesti Hirlap. 1928. dec. 11.

Musély Ágoston.

A pesterzsébeti képzőművészek kiállításán önarchépe szerepelt. (említve)

Magyarság, 1928. dec. 19.

Muszély.
festőművész.

A pesterzsébeti képzőművészek kiállításán festményével szerepett.

Budapesti Hirlap, 1928. dec. 16.

Muszély Ágost MNK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Muszély Ágost

Tájképe a Balatoni Társ. kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

N.U.930.IX.21.

MDK

Muszély Ágost

Babi. Of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 77.l.

Muszély Ágost MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK

Muszély

a kiállításon résztvevö müvész.

Meghivó a pesterzsébeti képzömüvészek reprezentativ kiállitására.
Pesterzsébeti Városháza. 1928.dec 16-án nyilik.

MDK

Muszély Agost

Önarckép.Olajf.

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll.kat. 49.l.

Muszély Ágost MDK

Férfiarckép

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

Muszély Ágost

MDK

Babi, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Muszély Ágost

MDK

Épitkezés, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitáó

Muszély Ágost MDK

Édesanyám, olf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Muszéj Ágost, festő

emlitésreméltó módon szerepel a N. Szal. tavaszi tárlatán.

? 932. VI. 19.

Muszély Ágost

Tavaszi Szalon - Nemzeti Szalonban - képével szerepelt / önarckép /

Pesti Hirlap 1931.VI.21.

Musz Antal

képfaragó

1878.

l. Spb. 93. l.

M.D.K.

Musza, fazekasmester

Baján dolgozó jónevü fazekasmester volt, 102.o.
8.ábra.

J.István Erzsébet: Sárközi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múzeum Evkönyve. XLVI.
1964. Bpest. Akad. Kiadó. Bp. 1964

Muszély Ágoston.

a Spirituális müvészek egyesületének tagja 1925.

Bende J:
a Képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

Mihályi Ágost

Kiállit a Spirituális Müvészek Szövetsége
kiállitásán.

N.U.1939.III.5.

Muszély Gyula

1889/90 II. vendéglát

1890/91 I – II " "

szül. Budapesten 1872

Rk. 5 elem.

1891/92 vendéglát

1892/93 I " "

1892/93 II " "

Kandeláber fenéből, római

V. 246.

Muszély Gyula

1889/90 - 1892/93

Ferképzőmfoiskàvk

115. 0.

Muszely, kertész

Honderü, 1844. I.k. 616.

Heti Szemle

Muszely Károly Eduard, kertész

Honderü, 1843.II.k. 769-770.

Pesti Salon

Muszely Károly, kertész

Honderü, 1845. I. 248.

Társaséleti szemle

Illyés Gyula.

A spirituális művészek kiállítása néhány tájképét, önarcképét, édesanyja arcképét látjuk.

Magyarság, 1928. márc. 4.

Pesther Tageblatt 1841

Aemtliche Anzeigen.

(132) (3)

Concurs

der Gläubiger des Georg Polacsek

in Trentschin den 11. Dezember 1841.

37637. 1841. Vom Concursgerichte des Trentschiner Comitates wird gegen den Prichoer Einwohner Georg Polacsek der Concurs auf den 11 Dezember eröffnet. Zum Litis-Curator wurde Michael Turzó, Advocat, zum Masse-Curator hingegen Georg Demacsek ernannt; welches hiemit auf höhere Anordnung zur gesetzlichen Darnachhaltung allgemein bekannt gemacht wird.

(134) (2)

Concurs

der Gläubiger des Moses und Magdalena Maas

in Pesth den 6. December 1841.

37639. 1841. Vom Gerichte der k. Freistadt Pesth wird, nachdem Moses und Magdalena Maas ihre Insolvenz dargethan haben, der Concurs ihrer Gläubiger auf den 6. December 1841 festgesetzt, und zum Litis-Curator Johann Pfeffer, beeid. Advocat, ernannt. Alle diejenigen also, die an besagter Concursmasse unter was immer für einem Rechtstitel einen Anspruch machen, haben am bestimmten Tage vor dem Gerichte der k. Freistadt Pesth entweder persönlich, oder durch ihren gesetzlich bevollmächtigten Anwalt zu erscheinen, und ihre Forderungen mit den nöthigen Beweismitteln versehen, spätestens binnen drei Tagen, vom Tage der Concursfrist an gerechnet, in zwei Exemplaren einzureichen Auf spätere Forderungen wird keine Rücksicht genommen. Die persönlich nicht erscheinenden Gläubiger haben ihren Anwalt zur Ernennung des Concurs-Ausschusses mit der nöthigen Vollmacht zu versehen.

(135) (2)

Concurs

der Gläubiger des Anton Parovano

in Oravicza am 9. Dezember 1841.

37954. 1841. Da nach dem Tode des hausirenden Handelsmannes bei der Inventur seines Vermögens sich erwiesen hat, daß dieses zur Deckung seiner Passivschulden nicht hinreichend sei, wird der Concurs aller seiner Gläbiger auf den 9. December 1841 vor dem k. Bergbezirks-Gerichte in Oravicza eröffnet, und zum Litis-Curator Johann Szaibely ernannt. Alle diejenigen also, die an besagter Concurs-Masse unter was immer für einem Rechtstitel Anspruch machen, haben ihre Forderungen mit den nöthigen Beweismitteln versehen, benanntem Gerichte einzureichen, auf spätere Forderungen wird keine Rücksicht genommen.

Ankunft Abfahrt

der Dampfboote in Pesth.

Ankunft von **Wien** Abends } **Täglich.**
Abfahrt nach **Wien** Früh }
Ankunft von **Orsova** Vormittag den 19., 21. November.
Abfahrt nach **Orsova** Früh den 21. Nov.

Außerdem fährt der Remorqueur „**Erös**" jede zweite Woche nach Semlin und Drenkowa.

Die neu etablirte Damenputzwaarenhandlung

der

Nannette Ullmann,

in Pesth, kleine Brückgasse im Gasthof zum Jägerhorn,

empfiehlt sich einem hohen Adel und geehrten Publicum mit ihrem von Wien neu angekommenen, und zur jetzigen Wintersaison nach den jüngsten Pariser und Wiener Journalen wohl assortirten Waarenlager, bestehend in einer großen Auswahl des neuesten und modernsten angefertigten Damenkopfputzes, und mehreren anderen in dieses Fach einschlagenden Artikeln; wovon wöchentlich neue Sendungen aus Wien anlangen werden

zu äußerst billigen Preisen

Zur Marktzeit sowohl im Gewölbe, als auch am neuen Marktplatz, Herrengasse erste Abtheilung, links in eigener Hütte.

Russisches Dampfbad.

Unterzeichneter hat, um den vielseitigen Wünschen nachzukommen, und zur Bequemlichkeit des verehrten pl. t. Publicums keine Mühe und Auslagen gescheut, eine solche Badeanstalt, wie selbe in den meisten Städten Deutschlands bestehen auch hier, in der Stadt, Alstergasse im v. Nakó'schen Hause Nr. 30 zu errichten, und hoffet durch zweckmäßige Einrichtung derselben allen billigen Anforderungen entsprechen zu können.

Diese Anstalt besteht aus zwei Separat- und zwei Gesellschafts-Bädern, nämlich eines für Damen und eines für Herren. Die Bäder sind täglich von 7 Uhr früh bis 4 Uhr Nachmittags geheizt. Separatbäder können zu jeder Stunde genommen werden, nur bittet man es zwei Stund früher zu melden:

1 Separatbad kostet 2 fl. — 1 Gesellschaftsbad 1 fl. — 12 Separatbäder im Abonnement 16 fl. — 12 Gesellschaftsbäder im Abonnement 8 fl. C. M.

Ueber den Nutzen und Zweckmäßigkeit dieser Bäder erscheint nächstens eine Broschüre von Dr. Mihalovits, dem leitenden Badearzte, daher ich hier nichts beifügen zu müssen glaube, als die Bitte um geneigten Besuch.

Joseph Scheibl.

Obstbäume

aus der Nyitra Pereszlényer Obstbaumschule

sind so eben angekommen, als Aepfel, worunter viele als Zwerge auf Johannisstämme, die jede Sorte in ihrer Aechtheit tragen, und bald sehr fruchtbar werden; Birnen, worunter die geeignesten Sorten zu Pyramiden, ausgezeichnete Pfirschige, Reineclodes ꝛc. nach Auswahl der Abnehmer, Hochstämme zu 27 kr und Zwerge zu 18 kr. C. Mze. zu haben bei

Franz Mayr's Erben in Pesth,

an der Donau im Eck des Klopfinger'schen Hauses, der Redoute gegenüber, zum grünen Kranz

Vorläufige Anzeige.

Indem ich mich beeile, einem hohen Adel und pl. t. Publicum ergebenst anzuzeigen, daß ich das Samenhandlungs- und Kunstgärtnerei-Etablissement, welches vom 21. Jänner bis 13. October 1841 unter der Firma Muszely et Comp. bestand, wieder für meine alleinige Rechnung und Firma übernommen habe. Zugleich gebe ich hiemit das Versprechen, daß bei meiner jetzigen Firma Carl Eduard Muszely, nicht nur die gewohnte Ordnung beobachtet, sondern Alles aufgeboten wurde, das Geschäft in allen Zweigen zu vergrößern, um meinen geehrten Gönnern in jeder Hinsicht Genüge leisten zu können.

Diese Gelegenheit benützend, zeige zugleich an, daß ich so eben eine bedeutende Parthie Holländer Blumenzwiebeln erhalten, und welche in meiner Samenhandlung in der Dorotheagasse, im v. Ziegler'schen Hause billigst zu haben sind.

Carl Eduard Muszely,

bürgl. Handelsgärtner und Mitglied der k. k. Wiener Gartenbau- und der ungar. Landwirthschafts-Gesellschaft.

Meubel-Stoffe, Vorhänge und Fuss-Teppiche.

Die k. k. landesbefugte

Fabriks- Niederlage

von

Meubel-Stoffen aus Wien,

am Hohenmarkt Nr. 524, besucht den Pesther Leopoldi-Markt mit einem ungewöhnlich großartig sortirten Lager aller Arten von

ganz schweren, minder schweren, so wie leichten Ganz- und Halbseide

Meubel-Stoffen,

jede Gattung von 5/6 und 7/4 breiten

Schafwoll- und Garn-Damasten, gedruckten Wollenzeugen,

geglätteten

Zitzen, Marcilla-Bast (satin d' amerique), Vorhänge-Stoffen jeder Sorte, Tisch-Decken

so wie in

Fuß-Teppichen

jeder Größe und Qualität, ferner mit einem reichen Sortiment der neuesten

seidenen Wagenstoffe.

Die Verkaufs-Niederlage befindet sich wie bisher am Josephsplatz im **Musch**'schen Hause bei Herrn

J. N. Soukup aus Wien.

Circus gymnasticus des Alexander Guerra.

Heute, den 17. November.

Programm:

1) Voltigirkünste, von Endres.
2) Doktor Basilio, vom J. Hager.
3) Fandango, von Ang. Letard.
4) Kühne Sprünge, vom Joseph Tardini.
5) Außerordentliche Sprünge von Bottari
6) La poste royale de France, vom Leopold Schönbrunner.
7) Zephyr, Flora und Cupido, dargestellt von Georg Cocchi, Josephine Leeb und der kleinen Ant. Chiarini.
8) Die beiden Herkules, v, Brand u. Bottari

Als Beschluß:

Die Räuber in den Abruzzen.

Die erste ungarische Stearin-Kerzen-Fabrik

der

Jurenák et Frölich,

empfiehlt dem geehrten Publicum ihre ausgezeichnet schönen, ganz tadellosen Pesther Stearin-Kerzen in allen Gattungen, als: Nachtlichter, Wagen-, Tafel- und Kirchenkerzen von jeder Größe, das Pfund zu 40 kr. C. M.

Die Fabriks-Niederlage befindet sich in der M. Dorotheagasse Nr. 10. Abnehmern im Großen wird eine Begünstigung in den Preisen zugesichert.

Beachtenswerthe gemeinnützige Anzeige,

der k. k. ausschl. priv. (welches allergnädigste Privilegium durch ein hohes kön. Statthalterei-Intimat auch für Ungarn ausgedehnt wurde) verfertigten von der löbl. Wiener medicinisch-chirurgischen Facultät geprüften

Gesundheits-, unschädlichen und Körper verschönernden Mieder.

Otto Rheb,

zeigt hiemit an, daß er, aufgemuntert durch den allseitigen Beifall, der seinen in

ihrer Art einzig bestehenden Erfindungen

nicht allein auf hiesigem Platze, sondern auch auswärts, während so vieler Jahre seines Geschäftsbetriebes gezollt wurde – nun auch, zum Behufe einer hohen Vervollkommnung und wissenschaftlichen Begründung seiner Kunst, sich dem Studium der Anatomie an der k. k. Akademie der bildenden Künste und der Prüfung aus der Körperlehre mit dem besten Erfolge unterzogen habe.

Er bietet daher allen geehrten Damen seine mechanischen Mieder, die jedem Körperbau und in jedem Verhältnisse des Lebens angemessen sind, zu den billigsten Preisen an:

Herren von ungleichem Körperbaue, die mich mit ihrem Vertrauen beehren wollen, erhalten gleiches Ebenmaß, daß sie z. B. im Sommer mit offener Brust gehen können, ohne daß irgend eine Unebenmäßigkeit an ihnen wahrzunehmen ist.

Schnelligkeit, Billigkeit und Solidität der Bedienung wird mit Gewißheit verbürgt.

Otto Rheb,

Stadt, Tratinerhof Nr. 618, 3. Stiege, 3. Stock, in Wien,

Wohnung in Pesth, großen Bruckgasse, im Schindler'schen Hause, in welchem die Zuckerbäckerei sich befindet, ersten Stock, rechts über den Gang, bei Herrn Trenofsky, wo sich auch für immer ein Vorrath verschiedener Gattungen Mieder befindet. Damen, die sich nicht zu mir bemühen wollen, bitte nur ihre Adresse mir gefälligst zu senden. Mein hiesiger Aufenthalt währt nur noch acht Tage, wo ich dann nach Wien wieder retour reise

Uebermorgen ist der letzte Verkaufstag zu überraschend billigen Preisen

in der

Modewaaren-Fabriks-Niederlage

zum

„Fürst Eszterházy,“

aus Wien,

in Pesth am neuen Marktplatz, im neuen Burgmann'schen Haus.

Aufgemuntert durch den zahlreichen Zuspruch, der mir hier zum zweiten Mal so günstig zu Theil wurde, statte ich hiemit dem hohen Adel und verehrten Publikum meinen innigsten Dank ab, und zeige zugleich an, daß ich im nächsten Josephi-Markt in März mit einem noch größeren Lager Pesth besuchen, und alles aufbieten werde, um mit den neuesten

Frühlings- und Sommer-Neuigkeiten

Alles zu überraschen, und durch außerordentliche Billigkeit jeden Wunsch zu empfehlen suchen. Die Niederlage befindet sich sodann am neuen Marktplatz im Cziráky'schen Hause.

Neu angekommen sind fertige Bournos und Mäntel

C. Harrer,

aus Wien Nr. 1122 am Graben.

Lachs, geräuchert,
Tonina, marinirt,
Briken,
Aalfische,
Sandinés de Nantes,
Holländer Häringe,
sind frisch angekommen bei

Polentamehl,
Oedenburger Obst,
Caviar,
Oliven,
Smyrner Feigen,
Elemi Rosinen,

B. Weisz et Comp.,
im Hause zum Stock im Eisen.

Ich mache die höfliche Anzeige, daß ich in meiner Waaren-Niederlage ein bedeutendes

Lager in Seidensammt

schwarz und gefärbt besitze, welches ich zu den billigsten Preisen anzuempfehlen mir hiermit erlaube

Joh. Lud. Fischer,
Wienergasse, Nr. 199.

Mehrere 1000 Stück fertiger Wäsche, so wie auch eine bedeutende Auswahl von Winter-Damen-Corsetten, Unterröcken, Männer-Leibeln und Hosen sind zu haben in der Handlung zum Ypsilanti in Pesth.

Charles Gibbon,

aus London gebürtig, ist itzt in Pesth wohnhaft, und ertheilt in seiner Muttersprache Unterricht. Näheres ist in dessen Wohnung, Hatvanergasse im Neumayer'schen Hause Nr. 581, I. Stock, Vormittag bis 10 Uhr zu erfragen.

J. N. Reithoffer,

Erfinder der gummielastischen Fabrikate, und Privilegiumsbesitzer aus Wien, macht hiemit bekannt, daß er ein großes Sortiment von

Damen-Miedern

besitzet, welche wegen ihrer zweckmäßig angebrachten Elasticität der Gesundheit ganz unschädlich, und sehr bequem sind, dem Körper sehr wohlgefällig anschmiegen, und daher zur äußern Schönheit desselben im hohen Grade beitragen, überdies auch für die Jugend zur Beförderung des Wachsthums sehr geeignet sind. Auch besitzet er verschiedene Gattungen elastischer Hosenträger, Braceletten, Strupfen, Uhrschnüre, Saugeduten, Suspensors, Schnürriem, und alle Gattungen

Bänder,

und derlei Erzeugnisse von Gummielasticum.

Die Verkaufshütte befindet sich am neuen Marktplatz, Frauengasse, 1. Abtheilung.

Wohnungen zu vermiethen.

In dem neuerbauten, in der Waiznergasse gelegenen, vormals zu den sieben Churfürsten genannten gräfl. Nako'schen drei Stock hohen Hause, sind die Gassen- und Hofgewölber, wie auch das Traiteur-Locale in die Handgasse auf Georgi 1842, die Quartiere aber auf Jakobi 1842 zu verlassen. Nähere Auskunft beim Hausmeister daselbst.

Echte

Makintosh Herrenröcke

zu 24 bis 28 fl C M. sind in großer Auswahl und neuester Façon nur über den gegenwärtigen Markt zu haben bei

Ig. Weidenhoffer,
zur Königin von Ungarn Maria Anna

Brennholz-Ausverkauf.

Auf der Üllöer-Strasse, dem 2ten Holzplatze links beim Verschleißer

Paul Zöhls,

sind alle Gattungen Brennhölzer, gut trocken und bester Qualität Ausverkaufshalber zu herabgesetzten Preisen zu verkaufen.

Lizitations-Anzeige.

Am 19. November d. J. und den darauffolgenden Tagen werden in den gewöhnlichen Licitations-Stunden die vom verstorbenen Herrn Statthalterei-Rathe und Protomedicus Mich. v. Lenhossek, hinterlassenen Bücher, meist medicinischen Inhalts, gegen gleich bare Bezahlung lizitando verkauft. Das Lizitations-Locale ist in Pesth, Göttergasse im v. Szuhány'schen Hause Nr. 218 im 1. Stock

---

Strachin Käs

ist zu haben in der Spezereihandlung des

Johann Mitterdorfer,
Anfangs der Herrengasse „zum Fischer“ in Pesth.

Dienstanerbieten.

Ein durch das Absterben seiner Herrschaft vacant gewordener, mit den besten Zeugnissen über seine Moralität und Kunst versehener Koch, bietet seine Dienste hiemit an, und bittet, die darauf Reflectirenden ihre Adresse gefälligst beim Hausmeister im v. Huszár'schen Hause an der Landstrasse abgeben lassen zu wollen.

Java Caffee

ungefärbt in vorzüglichster Qualität zu haben bei

Johann Mitterdorfer,
Anfangs der Herrengasse „zum Fischer“ in Pesth

Waarenausverkauf,

zwei Adlergasse, im gräfl. Steinlein'schen Hause, Nr. 252 im Gewölb am Thor, werden wegen Auflösung des Geschäfts folgende Waaren um die billigsten Preise verkauft, als: Croise-Ueberröckzeuge mit Seide zu 2 fl. 45 kr., Croise ged. zu Mäntelfutter zu 2 fl. und 1 fl. 40 kr., einige Stück ¾ br. Gros de Naples, Winterschafwoll Gillets, zu 1 fl. 12 kr. das Stück, ged. schwarze Shawl-Kleider, dann quadrillirte Merinos und einige Stück ¾ Thibet, Mäntelstoffe zu 4 fl und derlei Tüchel. Alles in Conventions-Münze. Der Verkauf dauert nur bis zum 10. d M.

Marie Lombardi,

Marchande des Modes

in der kleinen Brückgasse,

gibt sich die Ehre einem pl. t hohen Adel und hochgeehrten Publicum die ergebene Anzeige zu machen, daß sie von nun an durch ihre in Wien wohnende Tochter M. Grassilli, jede Woche die neuesten und geschmackvollsten Putzgegenstände erhält, wovon sie bereits ein wohl assortirtes Lager für die Wintersaison besitzt, und überdies wie bisher stets bemüht sein wird, das in sie gesetzte Vertrauen in jeder Hinsicht vollkommen zu rechtfertigen.

Ein Zimmer mit Alkoven

auf die Gasse ist in der Wienerzasse Nr. 200 im 1. Stock zu verlassen. das Nähere ist im 1. Stock rechts von der Treppe zu erfahren.

Aufforderung.

Die Pesther bürgl. Perückenmacher-Innung fordert alle, mit Menschenhaar handeln Wollende hiemit auf, Menschenhaare, besonders schöne und lange, sowohl zu Marktzeiten, als auch außerdem hieher zu liefern, zugleich verspricht sie eine sichere Abnahme.

Nähere Auskunft ertheilt der Innungs-Vorsteher Herr Samuel Szell, in der großen Brückgasse, im v Ürmény'schen Hause.

Apotheke zu verkaufen.

Zwischen Pest und Debrecezin, in einem bedeutenden Marktflecken, wo zwei Aerzte praktiziren, ist eine gut eingerichtete gangbare Apotheke, sammt gutem Hause und Garten zu verkaufen. Näheres erfährt man beim Herrn Mundarzte Nathan Wohl, in seiner Officin in der Windgasse in Pesth.

Fremden-Anzeige.

Golden. Adler. HH. Mártyn, Ingenieur, — Dezsöwffy, Grundherr. — Papszász, Vicegespan. — Földváry, Stuhlrichter.

Redacteur: Dr. S. Saphir. — Verleger: Heckenast.

Muszely Károly

Pesti mükertész 1847 telén
tervet készített a Nemzeti Mu-
zeum körüli terület kerté
alakítására s azt jóváhagyás
végett bemyujtotta István főherceg-
nak. A terv ~~akkor~~ a közbe-
jött politikai csemeügek miatt
nem valósulhatott meg.

Mátrnemzmúzkorsz

53-l.

DAHL HANS.

MDK

Muszély Marika

A képzőművészeti kiállitáson résztvett.

Meghivó. XIX.Tanács Ifjú Gárda Művelődési Ház és Nagy Balogh János képzőm.kör. 1964.Máj.16 - Máj.25-ig.

MDK

Műszély Matild, graf.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Mészély Mabild

grafikus

l.

Iparm.Isk Évk.

1930-34.23.l.

Muszély Matild

grafikus

1931-34.

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 46.l.

295. kép. *Csáky Miklós miseruhája, 1755 körül.*

Mag. 39·5 cm.
Magyar munka, 1840 körül.
Kopácsy prímás készíttette.

INFULA,

lila selyemből, domború kalászos és szőlőleveles aranyhímzésű dicssugaras kereszt. Aranyrojtos szalagok.
Mag. 40·5 cm.
Magyar munka, 1840 körül.
Kopácsy prímás készíttette.

INFULA,

fekete moaré selyemalapon aranyhímzésű kereszt. A szalagok végén arany rojt. Belsejében MCS 27. A 847.
Mag. 38 cm.
Bécsi munka, 1847.

SCITOVSZKY PRÍMÁS ORNÁTUSA,

miseruha, négy dalmatika és hat pluvialé. Ezüst alapon barna selyemkörvonalú, háromszínű arany-

277 A 82

Muszély Viktor

„Ne lopj!"

New Yorkban felszámoltak egy jól szervezett tolvajbandát. Az áruházi lopásokra és készpénzautomaták megdézsmálására szakosodott csoport közel százmillió dolláros kárt okozott. Eddig ez egy szabvány bűnügyi hír: tizenkettő egy tucat. Az elkövetők személye és az indíték azonban nem mindennapi, s igen elgondolkodtató. A banda kizárólag bosnyák muzulmánokból állt, s a törvénytelenül szerzett zsákmányt az otthon harcolók fegyverellátására fordították.

A politikai indítékú bűnözés nem ismeretlen jelenség. Az elmúlt évtizedekben nem sokat hallhattunk róla, de ma már tudható, hogy szorult helyzetében Lenin pénzhamisítással, Sztalin vonatrablással teremtette elő a forradalmi szervezkedéshez szükséges összeg egy részét. De közismert az első világháború utáni magyarországi frankhamisítás esete, s tudjuk, hogy napjaink terrorista akcióinak egyik célja is gyakran a pénzszerzés. Tudván, hogy az így esetleg kicsikart összeget időzített bombák készítésére, a terroristák újabb nemzedékének kiképzésére s egyéb rémületes célokra használják, aligha méltányoljuk a terroristák köztörvényes bűneinek politikai indítékait.

A tolvajlással nemzetüket szolgálni próbáló bosnyákok esetében azonban már nem ilyen egyszerű a helyzet. Ez a nép ugyanis egy túlerőben lévő agresszorral szemben a puszta létezéséért úgy kényszerült harcolni, hogy a világ hatalmasságai — az inkább őket, semmint a szerb nacionálkommunista agressszort sújtó — fegyverembargóval megfosztották az önvédelem elemi eszközeitől. Az ostromgyűrűbe zárt bosnyák városokban az éhhalál fenyegette a polgári lakosságot, a szerbek által elfoglalt településeken tömegével erőszakolták meg a lányokat és asszonyokat, kínozták és irtották a fogságba esetteket, s tíz- és százezreket üldöztek el porig rombolt lakóhelyükről. S ha egyén esetében az éhezés bizonyos felmentést adhat a „Ne lopj" parancs teljesítése alól, vajon egy nép, a végveszély óráiban, túlélése érdekében nem teheti-e túl magát ugyanúgy ezen a törvényen?

A kérdésre *igen*nel felelni merészség volna, kategorikus tagadó választ adni szívtelenség. Bizonytalanságunk e kérdés megítélésében ismét arra irányítja a figyelmünket: a „fejlett" nyugati világ, amely felé a magyar jobb- és baloldal egyforma elszántsággal próbál közelíteni, ugyancsak tökéletlen, fogyatékos világ. A pár év előtti kuvaiti válság idején oly keménynek mutatkozó nyugati világ mostani tehetetlenkedésén felháborodó bosnyák emigráns számára annyira nyilvánvaló, hogy fütyül a szent bankkártya és szupermarket törvényeire.

Keresztényként persze nem adhatjuk fel a „Ne lopj!" vagy „Ne ölj!" parancsokat, de rá kell mutatnunk arra is, hogy a hazug reklámvilág függönye mögött a szegény országokat sok tekintetben még jobban elnyomorító, cinikusan részrehajló világpolitikát folytató nagyhatalmak önzése néha szinte provokálja e törvények áthágását. Lehetetlen vállalkozásnak tűnik, mégis parancsoló feladat: úgy integrálódjunk ehhez a tökéletlen nyugati világhoz, hogy nem mi hasonuljunk minden téren hozzájuk, hanem még megőrzött erkölcsi érzékünkkel és értékeinkkel provokálnunk kell őket a tökéletesedésre. Egy igazabb és igazságosabb világ igényét kell felkeltenünk az önzés és jólét által eltompított társadalmakban, s akkor talán a peremre szorítottak nem érzik majd úgy, hogy a természetjogi és isteni törvények átlépése maradt számunkra az egyetlen járható út.

Krómer István

Püspökkari körlevél a 2000. évre való felkészülésről

Minden perc és minden óra fontos...

(Folytatás az 1. oldalról.)

értelme áldozatainknak. Istennek a történelembe való belépése az egyetlen igazi örömhír az emberiség számára. Ez az a lényeges pont, ami a kereszténységet megkülönbözteti a többi vallástól. A többi vallás ugyanis azt tanítja, hogy az ember keresi Istent. A kereszténység pedig annak tanúja, hogy Jézus Krisztusban az Isten keresi az embert, hogy legyőzze a bűnt és a történelemben jelen lévő rosszat.

A megtestesülésnek ezt a nagy örömhírét állítja elénk a 2000. évi nagy jubileum. Az emberré lett Isten megszentelte az időt és a történelmet. Csak ebben a múló időben részesedhetünk a megváltásban, csak ebben az életben munkálhatjuk üdvösségünket. Minden perc, minden óra, minden év fontos számunkra! Az évfordulók, a jubileumi esztendők a Jézus Krisztus által megszentelt idő fontosságára hívják fel figyelmünket. Az Egyházban minden jubileum a bűnbánatra és a megtérésre szólít fel, ugyanakkor hálára és örömre bátorít. A Szentatya azt kéri, hogy a hit fényében vizsgáljuk meg a II. évezred, különösen pedig jelen évszázadunk történetét, és tekintsük át, hogy miért kell bűnbánatot tartanunk, és miért kell hálát adnunk.

Sok mulasztás, sok bűn árnyékolja be az elmúlt évezredet. Ezek között a legfájdalmasabbak azok, amelyek az Egyháznak Krisztustól szándékolt egységét sértették meg. A kereszténység gyötrő megosztottsága botrány a világ szemében. „Ebben a megosztottságban — tanítja a zsinatot idézve a Szentatya — többnyire mindkét oldalról közrejátszottak az emberek bűnei." Ezért fordul a pápa bűnbánó lélekkel az Úr Krisztus felé, és kér az Egyház nevében bocsánatot mindazoktól, akiket az Egyház tagjai fájdalmasan megbotránkoztattak, vagy akiknek szenvedést okoztak.

De az elmúlt évszázad történelme is bűnbánatra és engesztelésre indít. A különféle diktatúrák és embertelen rendszerek, az erőszak és az embertelenség hazugságra épülő világa századunk szomorú tényei. Fájdalommal tekintünk a vallási közömbösségre, hiszen sokan úgy élnek, mintha Isten nem is létezne. Ugyanilyen fájdalommal tekintünk a csupán külsőséges vallásosságra, ami független az igazság igényétől és a következetes erkölcsi magatartástól. Fáj, hogy a hitbeli bizonytalanság, az erkölcsi fellazulás az Egyházon belül is felüti fejét.

A bűnbánat mellett azonban minden okunk megvan az Isten iránti hálára és az örvendezésre is, hiszen az elmúlt évszázadban drága ajándékokat is kaptunk Istentől. Kétezer év alatt talán soha sem volt annyi vértanú, annyi hitvalló, annyi szent keresztény, mint ebben az évszázadban. Össze kell állítani a vértanúk új könyvét — kívánja a Szentatya — és ebben legyenek ott a nem katolikus keresztény testvéreink vértanúi és hitvallói is. Vértanúink közös tisztelete is erősítheti törekvésünket a keresztények egysége felé, ami szintén ennek az évszázadnak a nagy isteni ajándéka. Csodálatos jelként és ajándékként kaptuk Istentől a II. Vatikáni zsinatot és annak tanítását. Ez a zsinat egyértelműen válaszol századunk nagy kihívásaira. A 2000. évi nagy jubileumra való felkészülésnek fontos feladata, hogy ezekben az években újra és újra átelmélkedjük és életre váltsuk a zsinat tanítását. Nagy segítség ebben a Katolikus Egyház Katekizmusa, amely egységes egészként fejti ki a katolikus hitvallást és a belőle fakadó szentségi, erkölcsi és imádságos életet. Kedves Testvérek! Szent Pálnak Troászban megjelent egy macedóniai ember és azt mondta: „Jöjj át Macedóniába, és segíts rajtunk!" (ApCsel. 16,9). Az Evangélium akkor lépte át Európa küszöbét. A mai emberek és kultúrák — talán nem is tudatosan —, de ugyanígy kiáltanak az Evangéliumért: Jöjj és segíts rajtunk! A 2000. évig terjedő nagy Adventben bűnbánatunk, hálánk és örvendezésünk legyen a válasz mai világunk e nagy kérésére. Mert mint akkor, ma sincs más Név, akiben üdvösségünk lehetne, mint egyedül Jézus Krisztus neve!

Kukoricaszárral és cipőkrémmel

Muszély Viktor kiállítása Lakitelken

Muszély Viktor atya képkiállítását november 30-án a Lakitelki Népfőiskolán *Lezsák Sándor* köszöntő szavai után *Bagi Ferenc* lakitelki plébános nyitotta meg. A 83. évében lévő „fiatal" művésznek, hiszen az első kiállítása is csak az idén volt Szolnokon, mintegy száz festménye, rajza került igényes rendezésben az érdeklődők elé, köztük Dürer-i pontosságú tanulmányrajzok, táj- és fantáziaképek, portrék és non-figuratív festmények.

Az első kiállítást megtekintő *Simai Tivadar* külföldön élő művészetfilozófus legalább öt képet ítélt a világ bármelyik kiállítótermében is bemutathatónak, s ő javasolta a „művész" címet is Viktor atyának, aki ezt eddig szerényen elhárította magától. A kiváló festőművész és rajzpedagógus, Muszély Ágoston fia, Viktor atya, gyerekkora óta szívesen rajzolgatott. Tanára, Ocsvár Rezső a legtehetségesebb növendékének tartotta, s a festőművész pálya felé irányította. A Gondviselés azonban papi hivatást szánt a tehetséges növendéknek, aki ebben a szolgálatban is „művészi" fokra jutott, miközben a rajzolgatást, festegetést sem hagyta abba, s mintegy a maga kedvére művelte, a keze ügyébe kerülő eszközökkel, lett légyen az kukoricaszár vagy beszáradt cipőkrém. Az autodidakta, de magas művészi szintre eljutott pap nem is gondolt műveinek a szélesebb közönség elé tárására. Három csonttörés okozta kényszerpihenője idején azonban — mert előtte fiatalokat megszégyenítő aktivitással végezte papi munkáját kórházakban és szociális otthonokban — ismerősei, barátai biztatására a több száz (több ezer?) munkájából két rangos tárlat anyagát is összeállította.

A kiállítás december végéig tekinthető meg, hétfőtől péntekig reggel 8-tól du. 4-ig. (De ha valaki csak szombat, vasárnap ér rá, nem fogják elküldeni.) December 16-án de. 11 órakor a még gyógyulófélben lévő pap-művész maga tart tárlatvezetést. A tömegközlekedés eszközeivel érkezőket a helybéli plébános szívesen kiviszi a Népfőiskolára, amely szintén megtekinthető ekkor. (A képek 10-15 ezer forintos árban megvásárolhatók, a Kalocsa melletti Balotaszállás épülő temploma javára.)

További sikeres papi és művészi munkálkodást Viktor atya!

—ks—

A gyermekek életesélyeit áldoznák fel...

A Nagycsaládosok Országos Egyesületének Mikulás-napi nyílt levele

Karácsony előtt, Betlehemben (2.)

A bazilikába belépve aztán karácsonyi hangulat lett úrrá rajtunk. Hiszen ezen a helyen, született meg a kis Jézus, s e hely fölé Nagy Konstantin császár 327-ben építtette ezt a bazilikát. A perzsák Kr.u. 614-ben törtek be Palesztinába, és minden templomot leromboltak. Amikor azonban Betlehembe értek, megdöbbenve pillantották meg a három napkeleti bölcs mágus aranyozott mozaik képeit, mert fényes főúri ruházatukról felismerték, hogy azok is perzsák voltak, s elődeik iránti tiszteletből megkímélték a templomot.

Mivel aztán a későbbi hódítók, a törökök a templom 3 kapuja közül csak egyet hagytak meg, a keresztények ezt a kaput annyira leszűkítették, hogy csupán 1,20 méter magas nyílást hagytak szabadon, ezért csak kétrét görnyedve lehet ma is bemenni a templomba. (Ezzel azt akarták megakadályozni, hogy a mohamedánok lóháton be ne rohanjanak!)

A templom ma a görög ortodox egyház tulajdona. Déli hajójában egy keresztelő medencét láttunk. A hagyomány szerint ezen a helyen itatták meg tevéiket a napkeleti bölcsek. A templom apszisánál, a főoltár melletti lépcsőkön értünk le abba a mintegy 12 méter hosszú és 3,5 méter széles egykori barlangistállóba, ahol a kis Jézus a világra jött. A hely fölött oltár magasodik, az oltár alatti fehér márványlapban nagy ezüst csillag jelzi a születés helyét, körülötte a latin nyelvű felirat: „Hic de virgine Maria Jesus Christus natus est," azaz: „Itt született Szűz Máriától Jézus Krisztus." Fölötte a mennyezetről 53 (!) lámpa lóg le. A mellette lévő kis kápolnában karácsonyi hangulat vett körül bennünket, s elkezdtük énekelni a karácsonyi énekeket, a magyar karácsonyi népénekektől J.S. Bach csodálatos énekéig: Ím jászlad mellett térdelek...

A születés helyétől újabb három lépcső vezet le a 3 méter hosszú és 1,8 méter széles jászolbarlanghoz. Itt láthattuk a kis Jézus jászolbölcsőjét, mely eredetileg fából és agyagból készült, s később kőből faragták ki. Vele szemben pillantottuk meg a „Háromkirályok oltárát": ezen a helyen hódoltak a megszületett Messiásnak.

A „Születés Temploma" mellé 1881-ben a ferences szerzetesek építették fel a Szent Katalin templomot. Ebből a templomból közvetítik minden évben a betlehemi éjféli misét, műholdak segítségével az egész világ számára.

Ezen a templomon keresztül lehetett csak megközelíteni a többi szenthelyet, mivel azokat elfalazták, elkülönítették Jézus születése helyétől. Így aztán a jobboldali mellékhajóból ismét újabb lépcsősoron juthattunk le „Szent József barlangjába". Ezen a helyen kapta meg József álomban az intést, hogy a gyermek Jézussal és Máriával együtt meneküljenek Egyiptomba Heródes haragja elől. (Máté 2,13). Innen továbblépve jutottunk el az „Aprószentek barlangjába", ahová Heródes gyermekgyilkosságának ártatlan kis áldozatait temették el, szám szerint 2500 (!) gyermeket. Elmondtunk értük egy imádságot, majd továbbindultunk Hieronymus, azaz Szent Jeromos barlangjába, ahol 35 évig élt, s itt fordította le — a héber és görög eredeti szöveg alapján — az egész Szentírást latin nyelvre. Ezt a latin Bibliát hívják Vulgatának. Hieronymus oltára mellett megálltunk csendben a szent ember kőkoporsójánál is, rajta kibetűztük a latin feliratot: „Ez az én nyugvóhelyem, itt nyugszom örökké, mert ezt választottam magamnak."

*

Mire újra kijutottunk a napfényre a templom homályából, elcsodálkozva vettük észre, hogy arab „barátaink" zöme közben eltűnt a közelünkből. Már csak alig néhányan próbáltak újabb üzletet kötni velünk, a többiek nálunk tehetősebb, újonnan érkezett francia és amerikai csoportot rohamoztak meg.

Visszaindulás előtt tudtuk aztán csak meg, hogy idegenvezetőnk egy rendkívüli programpontot volt kénytelen beiktatni számunkra. Közölte velünk: a „békességünk" ára az, hogy mielőtt elhagynánk a várost, be kell térnünk vásárolni az egyik arab diszkont-áruházba, ahol 15 százalékos engedménnyel vásárolhatunk betlehemi emléktárgyakat. Ennek eleget is tettünk, mivel megtudtuk, hogy csak így kerülhetjük el az arabok „akcióját", vagyis hogy kövekkel meg ne dobáljanak, s kőzáport ne zúdítsanak távozó autóbuszunkra. Mindenesetre az izraeli rendőrök még azzal a jótanáccsal is előre elláttak bennünket, hogy lehetőleg világos nappal, még a sötétség beállta előtt hagyjuk el a várost.

Megfogadtuk ezt a jótanácsot is, s Betlehemet épségben elhagyva, még megálltunk a város határában, ahol a közeli völgyben terül el Ruth mezeje, ott szedegette a kalászokat. Szomszédságában van a pásztorok mezeje, ahol az első karácsony éjszakáján elhangzott a mennyei örömhír a Megváltó megszületéséről. Ezen a mezőn a protestánsok építettek egy kápolnát. S ebben az alkonyba hajló tájban találkoztunk nyájukat legeltető arab pásztorokkal, akik éppen úgy kint tanyáztak éjszaka is a nyájuk mellett, mint hajdanán, kétezer évvel ezelőtt... Betlehem határában mintha mit sem változott volna azóta a világ!

Ennyi szép élmény — és ennyi viszontagság — után érkeztünk vissza Jeruzsálembe. A szent város már fényárban fogadott bennünket.

Így zajlott le a mi karácsony előtti látogatásunk Betlehemben...

Szerdahelyi Pál

Bihari Sándor:

Gyülekvő szavak

Ami elmúlni nem akar, halni halállal,
gyülekezik az idő vonulása alatt,
múlik mégis a sok hazátlan dolog.
Verssé kívánna lenni (a sejtjeim érzik),
hazája önmagának.

Ezek az örök alkalomra előhívott,
gyönyörű szándékkal gyülekvő szavak.
Engem visz az idő, már csak kapok,
kapkodok a tollam után, akár a
sodródó szalmaszálhoz.

Vasadi Péter:

Sorrend

egy sort se írhatsz le anélkül
hogy ne akarná szellemed
előbb a benti Nap derül föl
a száj csak azután nevet

A hit

Az ember bőrig ázik benne.
Majd csontjain dobol a zápora.
Kardalok, fátyolfény, űrsötét.

Törő István:

Az ősz szonettje

Befoltozom az ablakom,
fecske-sóhajok keringnek,
köd-átylat rá az ég teríthet,
levélhez gyűl a parti lom,

üres a Nap, a tóra réved.

Hajnali történetek

Egymás mellett

Megvárta a következő buszt, de rosszul számított, azon még többen voltak. Maga elé engedett két öregasszonyt, az egyiknek segített feladni a csomagjait, aztán nagy nehezen beszállt ő is. Neki már csak a lépcsőn jutott hely, de nem bánta. Körülnézett. Milyen öreg mindenki, gondolta. Erről beszélt a múltkor két férfi, Hajnali mögött álltak a közértben. Hogy az utcán lassan már csak öregeket látni. Ha idejön egy külföldi, azt mondja majd otthon: Pest az öregek városa.

A következő megállónál sokan leszálltak, a többiek fellélegeztek. Hirtelen fáradtság tört rá. Aztán meglátott egy helyet. Többen is álltak a közelében, de nem ült le senki. Az ég ajándéka, mosolyodott el, ahogy óvatosan kapaszkodva megindult felé. Egy jól öltözött arab ült mellette lévő ülést. A válluk összeért, érezték egymás testének melegét. A szeme sarkából látta, hogy a másiknak egy kard van a kezére tetoválva.

Az arab mereven maga elé nézett. Egy fekete diplomatatáska feküdt az ölében, azon dobolt az ujjaival.

Amikor a busz egy nagyot fékezett, az emberek megtántorodtak. Valaki majdnem elesett, de egy férfi a karjánál fogva visszatartotta. A válasz egy hálás mosoly. Ugyan már, asszonyom, semmiség. Hajnali és az arab egyszerre kapta maga elé a kezét, mindketten megtámaszkodtak az előttük lévő ülésben, hogy be ne vágják a fejüket a kapaszkodó vasába.

Később több hely megürült, Hajnali szívesen átült volna máshová, ahol kedvére elterpeszkedhet, felszédja ellen volna valami kifogása. Teszem azt, a bőrszíne miatt, vagy valami ilyesmi. Mert ha most felállna, és két sorral hátrébb leülne, a férfi itt mellette esetleg azt gondolná. Pedig szó sincs ilyesmiről.

Mégis egyre kényelmetlenebbnek érezte, hogy így egymáshoz préselődve szorongjanak, amikor szinte minden hely szabad körülöttük. Mindegy, gondolta végül, azt a néhány megállót már kibírom.

Öt perccel később ők voltak a busz egyedüli utasai. Minden szék üres volt, de ők csak ültek ott, szorosan egymás mellett, mint két testvér, csak ültek ott kényelmetlenül, Hajnali meg az arab, miközben egyikük se akarta megsérteni a másikat azzal, hogy átül egy szabad ülésre, és lassacskán a pokolba kí-

Kritika

Kautzky Norbert: A hűség kálváriája

Úgy gondolom, ha elég tér állna rendelkezésünkre, és minden részletre kitérhetnénk, az utóbbi évtized magyar könyvkiadásának minden nyomorúságát, csapdáját és ellentmondását illusztrálni lehetne e verseskötet megjelenésének viszontagságos történetével. Röviden csak annyit erről, hogy nyolc évvel ezelőtt, azonos kötetcímmel egy válogatott és új verseket tartalmazó, igényes és színvonalas kötetet szerkesztettem a Magvető Könyvkiadó számára, amelyet később, 1989 januárjában még ciklusnyi új verssel ki is egészített a szerző, s amely — jórészt anyagi megfontolások miatt — végül mégsem jelenhetett meg.

Ahogy látom, a mostani kötetből a válogatott anyag, sajnos teljesen eltűnt, és az új versek többsége is kicserélődött. Kautzky Norbert költészetének lényegét kifejező kötetcím viszont megmaradt, s ami még fontosabb: megmaradt és megőrződött maga a hűség, az az érzelmi, gondolati kötelék, amely őt közvetlen környezetéhez, a családjához, tágabb körben az emberi közösséghez és a világ dolgaihoz kapcsolja. A szenvedélyes hangvételű, feszes fogalmazású és többségükben önéletrajzi fogantatású művek csaknem mindig, visszavisszatérően, már-már rögeszmeszerűen és görcsösen az emberi helytállás, az emberi tisztesség kérdéskörét érintik. Az elfutó, szeszélyes idő egymásra rakódó hordalékait, az elmúlt félévszázad történelmi viharait, társadalmi változásait, illetve a hozzájuk fűződő, személyes tapasztalatait, élményeit és emlékeit fölidézve, vagy azokra csak utalva, valójában korunk erkölcsi és etikai dilemmáit, a személyes felelősség problémáit tárja fel. Általában konkrét helyzetet, eseményt, személyt vagy alkalmat választ verse kiindulópontjául, például egy-egy családtagjához intézi szavait, egy-egy évforduló, ünnep alkalmával szólal meg, vagy egy-egy sportesemény, futballpálya készteti heves vallomásra. A könnyedség és a játékosság, ritka kivételektől eltekintve, kétségkívül távol áll tőle, ám minden leírt szaván érződik, hogy megküzdött, megszenvedett érte. Meggyőzően és önáltatás nélkül beszél az öregedés szaporodó jeleiről, az elmúlás fenyegető közeledéséről, az emberi együttélés értelméről, vagyis létezésünk korlátairól, reményeiről és gyönyörűségéről.

S talán mondanom se kell, hogy költőként a 70. életévét a nyáron betöltött Kautzky Norbert az eddigieknél bizony több megbecsülést és elismerést érdemelne. *(Kráter*

Muszik László, építén

L. Dobó János

Fülöp Imre: Ipartev – A nagyvállalat és az építén ... 22-23

Magyar Építőművészet 1983 83/4

Musikné Faltin Vera

készitette a soproni Templom u. 5. sz.
müemlék lakóház helyreállitásának tervét.

Sedlmayr János: Soproni müemlék-lakóházak helyreállitásának és kutatásának kérdései.
Magyar Épitőművészet, 1971. 1.sz 50-54. l.

Muszik László

tervei szerint állították helyre a bajai görögkeleti templomot.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc; Magyar műemlékvédelem V. Budapest, 1970.
(1967-1968)

357 l.

Muszik László né

Tervei nevint bérült el 1964-ben a győri karmelita templom helyreállítása. /VÁTERV/

Horler Miklós: Az Országos Műemléki Felügyelőség építészeti helyreállításai /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 229-247. l.

237. l.

Muszik Lászlóné M.D.K.

VÁTERV

Sopron, Templom u. 9. sz. ház helyreállitásának tervezöje

Tájékoztató, rövid hirek

Müemlékvédelem, 1964/4. 248. l.

Muzsik Lászlóné, építész

Építészeti utalások helyreállított műemlékeinkben.

A soproni Templom u. 9. lakóház homlokzatkutatása során előkerült az emeleti „tiszta-szoba" 14. századi többlépcsős, kisablakos első nyílásrendezése, valamint a 15. sz.-i átalakításból származó keresztosztós ablak, az egymásra rétegeződött építészeti elemek jó bemutatását elővegítette az, hogy a későbbi részletek a korábbiaknál hátrább helyezkednek el. (Tervező: Muzsik Lászlóné, elkészült 1943-ban.) (említve),

Magyar Építőművészet, 1986.5., 27-old.

Muszikné Faltin Vera

terves szerint restaurálták 1964-ben a monori várhastély tetőzetét, födémét és szerszámos sgraffittódi-szes bombázzatát.

Herler Miklós: Az Országos Műemléki Felügyelőség építészeti helyreállításai /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 229-247. l.

239. l.

M.D.K.

Muszik Lászlóné

VÁTERV

Győr, Kármelita templom homlokzati helyreállításának tervezője

Tájékoztató, rövid hirek 248. l.

Müemlékvédelem, 1964/4.

Muszek Lászlóné

Tervezte a monoki kiskastély helyreállítását

Tájékoztató

Műemlékvédelem 1963. 3 sz. 179 l.

Milyen kitüntetéseket kapott:

Mikor és hol volt külföldi tanulmányutom

M.D.K.

Muszik Lászlóné
VÁTI

Sopron, Uj u. 18 . sz. ház helyreállitásának terve.

Tájékoztató Rövid hirek
Müemlékvédelem, 1964/4. 249. l.

M.D.K.

Muszik Lászlóné

Sopron, Halász u. 1. sz. ház felujitása

Tájékoztató, Rövid hirek

Müem ékvédelem, 1965/1. sz. 63. l.

M.D.K.

Muzsik Lászlóné
VÁROSTERV

Sopron , Templom u. 8. sz. ház helyreállitása

Tájékoztató, Rövid hirek

Miemlékvédelem, 1965/1. sz. 62. l.

Muszik Lászlóné épitész M.D.K.

VÁROSTERV Müeml. o.

Szeged, Oskola u. páratlan oldalának helyreállitása.

Társtervezö: Cser Károlyné, Sándy Péterné, Urbán István

AVÁROSTERV Müemlék osztályá ak hirei

Müemlékvédelem, 1965/3. 178. l.

Muszik Lászlóné

M.D.K.

A monoki középkori kastély helyreállitásának terve

Magyar műemlékvédelem 1961-1962. 4p. 1966. 100.1.

Muszka László

Sopron, Szentlélek u. 13. sz. la kóépület helyreállitásának tervezője

Sedlmayrné Beck Zsuzsa: Sopron, Szt. Mihály domb müemléki vizsgálata

Müemlékvédelem, 1974. 5. 1. sz. 23-30. l.

Muszik Lászlóné M.D.K.

Bp. Országház u. 7. sz. ház helyreállitása

Műemlékvédelem 1935/3. 178. l.

M.N.K.

Muzsik Lászlóné

Monok , kastály helyreállitása

138. 1.

Müemlékvédélem 1965/3.

Muzsik Lászlóné

tervei alapján állították helyre a győri
Karmelita templomot 1964.

Dercsényi "Dezső", Entz Géza okl.: Magyar
műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

2371

MUSZE LÁSZLÓNÉ

Sopron, Templom u. 9. sz. lakóház
helyreállitásának tervezője

Sedlmayr János: Soproni lakóházak ujabb
kutatási és helyreállitási eredményei

Müemlékvédelem, 197~~4~~. ~~4~~. 5. 1. sz. 23-30. l.

Muszikné Foltin Vera

tervei szerint állítottak helyre 1964-ben a monoki várkastélyt.

Deresényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

2391

MDK

Muszka József

Dénes I.: Kőrösszéfői Kriesch A. Bp. 1939.

71 l.

Muthné, Fett. Jolán

Szőttes

Szőttes

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása

Ernst Muzeum, 1955. junius, 31 l.

Odysseus és Nausika
Vászon, olaj, 145×208 cm.
—ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 766. l. (Ismeretlen.) — Maszlaghy II., 122. szám. (Ismeretlen.) — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

CRANACH, LUCAS (német festő, 1472—1563)
Szent Kristóf (137. kép)
Fa, tempera és olaj, 71·5×40 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi (Biharvármegye, 224. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 246. l. (Képe 249. l.) (A messkirchi mester.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 81. szám. — Gerevich IPGY, 95. l. — Lepold—Lippay 55. l.

DAFFINGER, MORITZ MICHAEL (osztrák festő, 1790—1849)
Vákó János gróf (138. kép)
Miniatür, tempera, 9×7·3 cm.
Elezve lent balra: Daffinger.
A San Marco-gyüjteményből.
Gerevich PA, 262. l.

DALLINGER VON DALLING, ALEXANDER JOHANN (osztrák festő, 1783—1844)
Újkép
a, olaj, 64×90 cm.
lezve lent jobbra: Von Dallinger 1835.
Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4 l.

Muszkalay Antal

1877/8. I. előkészületi osztály
szül. 1857. jun. 6. Gnezdán
(Szepes m.) rk. Kassai végezte
a 6 ik reáliskolat. A mindszenten
2 ik ált. osztályából kimaradt.

1877/8. II. I. szakosztály.

1878/9. I. II. szakosztály
*(szerint szül. okt. 6.)

1878/9. II. II. szakosztály.

1879/80. I. III. " "

1879/80. II. III. " "

Murányi Vénusz VI. 148.

Muszkalay Antal

1877/78 - 1879/80

Ferképzőmfoiskővk
115. l.

PECHSTEIN, *Max*, * Zwickau 1881, modern német festőművész és grafikus, az expresszionizmus felé hajló irány egyik jelentős alakja. 1905 körül még egészen akadémikusan festett és 1907 körül érkezett el az impresszionizmushoz, hogy gyors fejlődéssel törjön új kifejezési lehetőségek felé. Akadémikus stílusára legjellemzőbb a Ringer (1905), impresszionizmusára a Strohpuppen és a Tennisspieler (1909).

Muszkalay Antal

az 1900-as években rajztanár volt a trencsény kir. kath. főgimnázium-ban.

Értesítő 1907–1908 tanévről.

Secretary Board

As 1900-as években vál-
lani volt a Szerencsi
Ifj. Kath. Legényegyletben
Ilon.

Cserép 1904-1908
Szerencs.

Muthmer

Szepesi prépost 1273 ki
végrendeletében a szepes-
hely templomnak hagyta
ánzes könyvet, köztük: Bib-
lia, Decretum, Decretales,
Storia Scholastica, Liber
Sententiarum, Passionale,
Pastorale, Liber Sermonum.

Hradszky Józef. Szepes-
vármegye a mohácsi vész előtt
A szepesmegyei tört. társ. év-
könyve. Szepesvárallja. 1888.
87. l.

Muthmer vag. Mothmer

prepost (1264–1281 y.) (Béla nevtelen

jegyzőjemek (hiszi a szerzo)

Végrendeletében 8 nagy könyvet számlál elő, megeket bizo-

nyára saját kezülegírt és kap-

talanának hagyott. Kun

László király nevelője volt.

Elemte IV. Béla udvari kaplánja

V. István is kegyeibe fogadta

s fia László nevelését rábízta.

Dr. Pirchalla Márton A szé-

pesi prépostság vázlatos tört.

Lőcse. 1899–20–21. l.

Muth Ferencné

Szövött anyag, repr.

III. Magyar Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás Iparművészeti Muzeum katalogusa, Bp. 1955.

23 lap

Muth Ferencné ip.m.főisk.hallg.
textiltervek

Ernst Muzeum. I. iparművészeti kiállitása. 1952.
15 l.

össz
menn
fara
manz
XVII

Isko

elő
ritm
Udva
foly
ritm
vége

Szer

vess
ben
tett
Háts

Musznay Nagy Endre

Katol.Szemle.1931.I.48-55.l.

M.D.K.

Muszpenger (Mozberger) Konrád,
egri kőművessegéd

1752-ben mint Picrler György
egri kőművesmester legénye Virgil-
ábrámban dolgozik.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 372 - old.

M.D.K.

Munz Muszty László, festőművész

1945 márc.25-én megnyilt " a pécsi képző-és iparművészek reprezentativ kiállitása".A Pedagógus Szakszerv.támogatásával.E művész volt egyik rendezője. 2980.

Sarkadiné Hárs Éva: A pécsi képzőművészeti élet 20 éve/1944-1963/.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve,1963.Pécs,1964

MDK

Muth Ágnes

V. Orsz. Ipars. Kiáll. Műcs. 1965.

MDK

Muth Ferencné ipm.

3. M. ipm. és népmüv. kiáll. 1955. Ipm. Muz.

kép

MUTHNÉ, FETT JOLÁN

Szőttes, fehér fekete
" , drap, sárga

Fiatal képzőművészek és parkművészek
kiáll 1955

Bronzkori függeszthető
hacsaalakú edény fedővel
(Dunaújvárosi Múzeum)

Kerámia kiáll.
Székesfehérvár 1966-67
Katalógus Bárdosi J. – Petrés É.

MDK

Muthné Fett Jolán iparművész

Fiatal Képző és Iparművészek kiáll. Ernst Muz.
1955. jun.

Muthné Fett Jolán

[illegible]

Muth, Heinz (1871-?)

„Szobában ülő kalapos nő"

o.v. 48,5 x 60,5 . J. l. p.: Heinz Muth 911.

(Restaurált) kikiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 48. Művészeti Képaukció 1979. május Budapest

Muszenics József, mérnök

A kassai kőedénygyárnak 1804-ben kért bővitésével kapcsolatban eg hetes bizottságnak a tagja volt, amely e kérelmet elbirálta. 177.old

Mihalik Sándor: A kassai kőedénygyár 163.old

Folia Archaeologica. XX. 1969. Népmüv. Propaganda Iroda Bpest

Muszenics József,mérnök

1806-ban a kassai várfalak lebontásakor Muszenics figyelmezteti a várost,hogy a kőedénygyár is érdekelt fél és óvatos legyen. 182.old.51.jegyz

Mihalik Sándor: a kassai kőedénygyár 165.old

Folia Archaeologica.XX.1969.Népmüv.Propaganda Iroda Bpest

Muszenics József

kassai városi mérnök

1792.

l.

Mihalik Miklósbört

49. l –

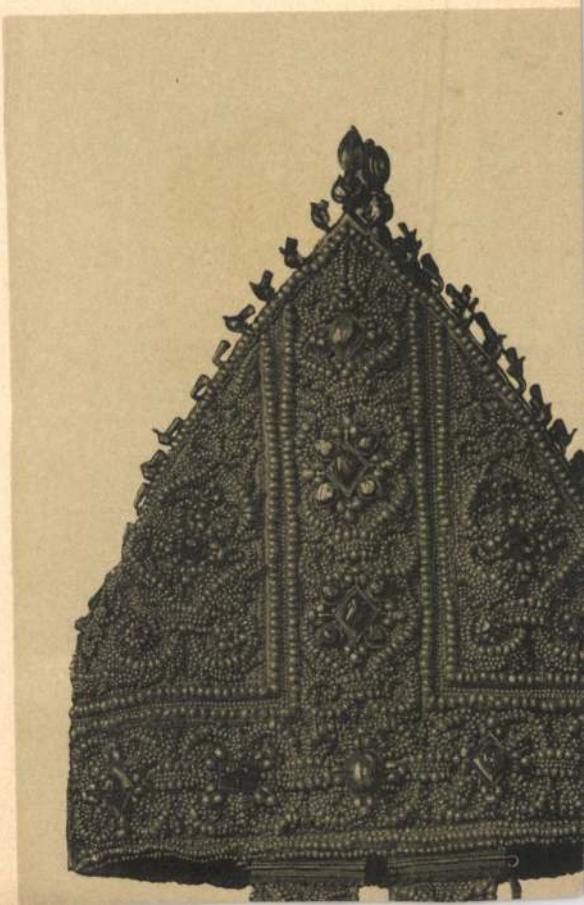

Mutschenbacher Alajos

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Mutschenbacher Alajos, építész-mérnök, fővárosi tisztviselő, életének 39-ik évében. — Makray József, az államvasutak aradi üzletvezetője, életének 48-ik évében. Aradon. —

Vas. Ujs. 1891. 590 l.

durch eine Budapester Grossbank auf ..... Monate bei

Erteilung eines unwiederrufliche Akkreditives bei derselben Grossbar

gung meines Auftrages Ihrerseits.

Die Lieferung erfolgt ab Ihren Lager Ungarn Porto un

berechnen wir zum Selbstkostenpreise.

Mutschenbacher Alajos,

epitesz mérnök, fővarosi
tisztviselő, eletének 39-
ereben megh. 1891 ben.

Vas [illegible] 1891. 590 l

Mutrák Béla

„Esztergomi tárlat – 1972" c. kiállítás ápr. 29.-én nyílt meg, melyen intarziái szerepelnek.

-góg-: Esztergomi tárlat – 1972

Dalgozók Lapja, Tatabánya, 1972. máj. 3.

Mutinensis F. G.

Eszék:

A „Drava Fiume" innenső partján van a „Fortezza di Essek" (A), melyet köröndökkel s bástyákkal megerősitett falak védenek s a melynek fő útján ép úgy, mint a „Borghi ~~non~~ nuoui" (C) előtti uton számosan járkálnak. A „Ponte lungo passi 8565 e largo 17" (B) oldalain ~~őrházak vannak~~ „Sentinelle per guardia del ponte" (E), vannak s három helyütt „Scala per scendere nelle Paludi" (F) alkalmazvák. Az előtérben „La gran Palude" (G) terjed ~~nek~~ el s a „Braccio del Fiume Drana" (H) melletti házcsoportoknál ~~mellett~~ a hid védelmére erőd szolgál. A háttér hegyes vidék erődökkel s jobbra az „Il Forte di Tarda" (D) épületei tünnek föl. Tőnt a magasban tizenhét szárnyas repül. Felirata a lebegő szalagon:

„Famoso Ponte D'Essek"

s alól magyarázat olvasható: „A. Fortezza di Essek" kezdettel s „H. Braccio del Fiume Drana" befejezéssel, mit: „Franciscus Guinottus Mutinensis Sculpsit" követ.

Rézkara, méretei a vonalkeretnek 13.7:20 s a réz lapnak 14:20.2 c/m.

L'Vngheria Compendiata dal Sig. Co. Ercole Scala. In Modena 1686. pag. 89

Ltpa T. 4154. 66/93 N: 30.

Mütz Franz

javitó, ègető

1754

írod

Schirek Holitsch

Bi. l.

MUTSCHENBACHER TIVADAR: DUNAPART ALSÓGÖDNÉL

TÁRLATÁRÓL

FÉRFISZOBA. TERVEZTE ZRINSZKY
Az Iparművészeti Tá

kombinált lakószobája, mely apja, *Nagy Antal* régi
nevű mester műhelyében készült. Elegáns egyszerűs
ben méltán versenyezik a szomszéd *Zrinszky József*
vezete *Bednay Testvérek* készítette legényszobával. Mi
két szoba más művészi egyéniség terméke, de praktil
elegáns formái minden igénynek megfelelve, mintaké
a modern korszerű berendezésnek. *Peresztegy* ebéd
és *Antal Tibor* szellemes Hallja, előbbi *Szilágyi Mihá*
utóbbi *Kendi Antal* kivitelében, *Engel Károly* és *I*
legi elektromos konyhája és a *Magyar Pósta* telefonsz
és kiállítása zárják be a Hallhoz csatolt interieurök szá
Innen azután a kiállítás második nagytermébe jutunk.
A vitrinekben, szoborfülkékben, az interieurökben r
vesznek iparművészeink, festőművészeink és szobrásza

Mertschenbacher Tivadar

1904. téli

kiáll. Nemzeti Szalonban

Alkony a tengeren, olajf.

80 k.

Őskori agyagedények V. 191.
— meritőedény V. 191
— ivóedény V. 191.
— mecs V. 191.
— orsókarika V. 191
— edénytöredékek V. 191.
— kunyhótapaszok V. 191
— obszidián nucleus V. 191
— kovakéspenge V. 191
— csontár V. 191
— agancsfokos V. 191

Mutschenbacher Tivadar dr.

88. Dunapart Alsógödnél, olaj

Duna-Kiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó, 5 lap

MDK

Mutschenbacher Tivadar dr.

Dunapart Alsógödnél, olaj

Duna-kiáll. N. Szal. 1933. jan. 7 l.

Bagamér (Hajdú)

Ref. templom, homlokzat előtt
szentéllyel. Középkori eredet
1877-1882 közt átépitve, ma k

(Bihar vármegye és Nagyvárad.
1956)

MÜTSCHENBACHER *Ödön*, festő, l.
Miklósi M. Ö.

1935

Protestáns ünnepek.

Január	1	Ujév
„	6	Vizkereszt
Április	19	Nagypéntek
„	21	Husvétvasárnap
„	22	Husvéthétfő
Május	30	Áldozócsütörtök
Junius	9	Pünkösdvasárnap
„	10	Pünkösdhétfő
Augusztus	20	István Király
Október	31	Reform. emlékü.
December	25	Nagykarácsony
„	6	István 1. vt.

Izraelita naptár 5695/6. évre

◆

Január	1	—	5695. Tebeth 26
„	5	—	Sebat 1
Február	4	—	Adar R. Kh. 1
Március	6	—	Veadar R. Kh. 1
„	19	—	Purim 14
„	20	—	Susan-Purim 15
Április	4	—	Nizan R. Kh.
„	18	—	Passzah 1. n. 15
„	19	—	Passzah 2. n. 16
„	20	—	Sabbath 17
„	24	—	Passzah 7. n. 21
„	25	—	Passzah 8. n. 22
Május	4	—	Ijar S. Ked. 1
Junius	2	—	Szivan R. Kh. 1
„	7	—	Sabuoth 1. n. 6
„	8	—	Sabuoth 2. n. 7
Julius	2	—	Thamusz RK 1
„	31	—	Ab R. Kh. 1
Augusztus	30	—	Elul R. Kh. 1
Szeptember	28	—	Thisri 5696. 1
„	29	—	Ujév 2. n. R. H. 2
Október	7	—	Jom Kippur 10
„	12	—	Szukkoth 1. n. 15
„	13	—	Szukkoth 2. n. 46
„	20	—	Szimkh. th. 23
„	28	—	Markhesvan R. Kh. 1
November	27	—	Kiszlev RK. 1
December	27	—	Tebeth R. Kh. 1

Mutschenbacher Ödön

mintarajz iskola, zenakv. hallg.
1903/4. I éves.

Építész, 1903/4. 14 l.

24[illegible]90 Közsé

Mutschenbacher Ödön

1903/4 – 1906/7

Ferkápzomfoiskávk

195.0.

Mutschenbacher Ödön

festö

1901.—2

Érmisk 1930. 86 l

3015

7. Kleyn F.

(Sz. Nürnbergben 1792 [illegible]

Tájkép.

Az ~~[illegible]~~ „de-oda" ka
város van, ~~melynek~~ Ép
Kább. A folyón számo
lát is felvonta. A bár
Az elősérben balra a ⊥ h
~~[illegible]~~ hosszú bosos tar k
és pihennek. Körülök ha
városok körvonalai bonta
hatok tisztán. Az égbo

⊥ fákkal körülvett sa patak
mentén elkerített
T és kettő nézi őt

Fa, méretei
Erny Mih.
M. K. 243.
Ly. n. ~~[illegible]~~ 16
VII: 6.

VII: 279.

MUZEUMI tájékoztató 1997

**MÚZEUMI
TÁJÉKOZTATÓ**

XXXIII. évfolyam 7-8. szám
Tájékoztató az 1997. július-augusztus havi
Fejér megyei programokról

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

SZÉKESFEHÉRVÁR

● *Szent István Király Múzeum*
(Országzászló tér 3.)

A MERICS-GYŰJTEMÉNY

Merics Imre tormási állatorvos képzőművészeti gyűjteményét jelenleg csak a szűkebb szakma ismeri, holott a művek számát és kvalitását tekintve méltán sorolható a XX. századi magyar művészet alkotásait tartalmazó jól ismert, nagy magángyűjteményekhez,Kolozsváry Ernő, Vörösváry Ákos vagy Vass László kollekciójához. A modern magyar művészet klasszikusai - Korniss Dezső, Anna Margit, Gyarmathy Tihamér - éppúgy megtalálhatók benne, mint a hatvanas években indult Nagy Generáció legjelentősebb mesterei - Bak Imre, Nádler István, Keserű Ilona és mások, a nyolcvanas évek művészetének számos fontos alakja - Bukta Imre, Pinczehelyi Sándor, Mulasics László, Ujházi Péter stb.
A gyűjtemény egészének különös ízeit olyan művészek munkái adják, mint Kárpáti Tamás vagy Berki Viola: a gyűjtő nem stílusokra vagy irányzatokra figyel egy-egy alkotás megszerzésekor, hanem a művészi minőség szavára.

A Merics-gyűjtemény másfél évtizedes történetében most lép először közönség elé, bár egy-egy darabja szerepelt korábban is kiállításon.

Megnyitó: 1997. július 12-én, szombaton délelőtt fél 12 órakor
Megnyitja: Fitz Péter művészettörténész,
a Fővárosi Képtár igazgatója
Megtekinthető: 1997. augusztus 31-ig

• *Csók István Képtár*
(Bartók Béla tér 1.)

KELETI TEXTILEK
M. PHILIPPE LABREVEUX GYŰJTEMÉNYÉBŐL

Megtekinthető: 1997. szeptember 7-ig

Szent István Király Múzem – Rendház, Díszterem
(Fő u. 6.)

AZ "ÁLLAMÁLMODÓ"
GÉZA NAGYFEJEDELEM EMLÉKEZETE (997-1997)

Megtekinthető: 1997. szeptember 28-ig

Fekete Sas Patikamúzeum
(Fő u. 5.)

A HÓNAP TÁRGYA sorozatban

A JÁTÉKOS ÓKOR

Megtekinthető: 1997. augusztus 31-ig

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

Szent István Király Múzeum
(Országzászló tér 3.)
Nyitva: hétfő kivételével naponta 10-14 óráig
Belépődíj: két kiállítás esetén: 100,- Ft
egy kiállítás esetén: 60,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

Csók István Képtár
(Bartók Béla tér 1.)
Nyitva: a hónap első hétfője kivételével munkanapokon 10-19 óráig
szombat-vasárnap: 10-18 óráig
Belépődíj: 100,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

Szent István Király Múzeum – Rendház
(Fő u. 6.)
Nyitva: 1997. június 15-ig és szeptember 1-től
hétfő kivételével naponta 10-14 óráig
1997. június 16 - augusztus 31-ig:
hétfő kivételével naponta 10-16 óráig
Belépődíj: 100-, Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák:
1997. június 15-ig és szeptember 1-től: 30,- Ft
1997. június 16 - augusztus 31-ig: 50,- Ft

A FEJÉR MEGYEI MÚZEUMOK ÜNNEPI NYITVA TARTÁSA

1997. augusztus 20-án valamennyi kiállítóhely nyitva tart. A továbbiakban a múzeumok a szokásos rend szerint látogathatók.

SUKORÓ
Néprajzi Ház
(8096 Sukoró, Szilvás-sor 7.)
Egykori zsellérház, konyha- és szobabelsők.
Információs telefon: (22) 315-583, 311-734
Nyitva: hétfő kivételével naponta 10-18 óráig
Belépődíj: 60,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30, -Ft

KÁPOLNÁSNYÉK
Vörösmarty Mihály Emlékmúzeum
(2475 Kápolnásnyék, Vörösmarty u.)
A költő egykori lakóházában XIX. századi interieurbe helyezett Vörösmarty-relikviák láthatók.
Nyitva: hétfő és kedd kivételével naponta 10 –18 óráig
Információs telefon: (22) 315-583, 311-734
Belépődíj: 50,- F t; diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

FÜLE
Sárréti Tájház
8157 Füle, Széchenyi u.
Szőttesek és hímzések Fejér megyéből.
Látogatható: május 1-október 31-ig,
hétfő kivételével naponta 10-14 óráig
Belépődíj: 50,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák, 30,- Ft
Információs telefon: (22) 315-583, 311-734

PÁKOZD
A pákozdi csata – 1848 emlékkiállítás
a pákozdi hegyen lévő emlékműnél.
Látogatható: március 13-október 31-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig
Belépődíj: 1997. június 15-ig és szeptember 1-től: 60,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft
1997. június 16 - augusztus 31-ig: 100,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 50,- Ft

DUNAÚJVÁROS

Intercisa Múzeum
(Városháza tér 4.)

IDOLOK ÉS BÁLVÁNYOK
Gvárdián Ferenc szobrász kiállítása

Megtekinthető: 1997. július 13-ig

NYUGAT-MONGÓLIAI KAZAKOK KÖZÖTT
Benkő Mihály fotói és Tóth László cserépfigurái

Megtekinthető: 1997. augusztus 3-ig

VADÁSZAT ÉS MŰVÉSZET
Kiállítás vadászati tárgyú műalkotásokból

Megtekinthető: 1997. augusztus 29-november 2-ig

MŰZEUMEGYESÜLET

Kirándulás

1997. augusztus 9-17: ERDÉLY II.
A Fejér Megyei Múzeumegyesület és a Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület Székesfehérvári Tagcsoportja 9 napos kirándulása.
Útvonal: Nagyvárad – Kalotaszentkirály – Magyarvalkó – Bélesi-tó – Kolozsvár – Marosvásárhely – Segesvár – Fehéregyháza – Kőhalom – Bogáti-erdő – Apáca – Nagyajta – Bölön – Vargyas – Barót – Nagybacon – Kisbacon – Tusnád – Szent Anna-tó – Mohos-láp – Torja – Bálványosvár – Kézdivásárhely – Sepsiszentgyörgy – Alsócsernáton – Gelence – Kovászna – Prázsmár – Négyfalu – Brassó – Poiana – Barcarozsnyó – Törcsvár – Fogaras – Bilea-vízesés – Nagyszeben – Vízakna – Máriaradna
Szállás: félpanzióval (reggeli, vacsora) magyarlakta községek magánházaiban.

Várható részvételi díj: 150 DM+útiköltség, összesen kb. 20-22 e. Ft

Érdeklődni és jelentkezni a Szent István Király Múzeum Könyvtárában (Székesfehérvár, Országzászló tér 3.) Braila Máriánál lehet 50,- DM előleg befizetésével és az útlevél bemutatásával.

DUNAÚJVÁROS
Intercisa Múzeum
(Városháza tér 4.)

Táborozás

MATULA–Erdőkerülő tábor
1997. július 7-17.

A Szigetvár melletti Almamelléken 40 gyermek részvételével rendezik természetismereti táborukat.

KIADVÁNYOK

- Hatházi Gábor - Kovács Gyöngyi: A váli gótikus templom. Adatok Vál 14-17. századi történetéhez. (Magyar, angol összefoglaló) A Szent István Király Múzeum Közleményei B. sorozat, 45. sz.
- Fitz Jenő: Gorsium. A Szent István Király Múzeum Közleményei B. sorozat, 46.sz.
- Régi könyvek a Szent István Király Múzeum könyvtárából. Tanulmány: Frigyik Katalin, Braila Mária, Tavaszi Ágnes. A Szent István Király Múzeum Közleményei D. sorozat, 253. sz.
- Az "Államálmodó". Géza nagyfejedelem emlékezete (997-1997) Tanulmány: Hatházi Gábor. A Szent István Király Múzeum Közleményei, D sorozat,251. sz.
- Keleti textilek. Bevezető: Philippe Labreveux (magyar-angol-francia) A Szent István Király Múzeum Közleményei, D. sorozat, 255. sz.

TÁC-GORSIUM
Szabadtéri múzeum – régészeti park
Tel.: 22/362-243
Megtekinthető: naponta 8-18 óráig
Az állandó kiállítás: hétfő kivételével naponta 10-16 óráig
Belépődíj: 1997. június 15-ig és szeptember 1-től: 100,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30, Ft
1997. június 16 - augusztus 31-ig: 200,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 50,- Ft

SZABADBATTYÁN-KULA
Gótikus lakótorony, kiállításában Fejér megye török kori emlékei
1997. április 1-től látogatható előzetes bejelentés alapján
A gondnok telefonszáma: 22/363 227 (Dávid Nóra)
Belépődíj: 50,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

CECE
Csók István Emlékmúzeum
(7013 Cece, Arany J. u. 1.)
Nyitva: hétfő és kedd kivételével naponta 10 –18 óráig
Információs telefon: (22) 315-583, 311-734
Belépődíj: 50,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

CSÁKVÁR
Vértes Múzeum
Helytörténeti kiállítás
(Csákvár római kori régészeti emlékei, településtörténete, a csákvári fazekasság)
Nyitva: hétfő és kedd kivételével naponta 10 –18 óráig
Információs telefon: (22) 315-583, 311-734
Belépődíj: 50,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

Schaár Erzsébet-Gyűjtemény (Jókai utca 11.)
Megtekinthető: a Deák Képtárból (Oskola u.10.)
átkíséréssel, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig
Belépődíj: 50,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

Palotavárosi Skanzen (Rác utca 11.)
Palotavárosi emlékek
Nyitva: hétfő és kedd kivételével
naponta 10-16 óráig
Belépődíj: 60,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

Várostörténeti Múzeum (Megyeház utca 17.)
Új Magyar Képtár (Magyar művészet 1950-1993)
Louise McCagg szobrász (New York)
műveinek állandó bemutatója
Tel.: (22) 329-504
Nyitva: hétfő kivételével naponta 14-18 óráig
Belépődíj: 100,- Ft
Repüléstörténeti kiállítás
Belépődíj: 50,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

DUNAÚJVÁROS
Intercisa Múzeum(Városháza tér 4.)
Tel:(25) 311-315
- Dunaújváros története az őskortól napjainkig
Nyitva: páros héten: hétfő kivételével naponta 14-18 óráig
páratlan héten: hétfő kivételével naponta 10-14 óráig
- Romkert és kőtár
Megtekinthető: előzetes bejelentés alapján a fenti időpontokban
Belépődíj: 60,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

GYŰJTEMÉNYGYARAPODÁS

- Müller Miklós new yorki magángyűjtő Jakovits József tíz monotípiáját ajándékozta a Szent István Király Múzeum képzőművészeti gyűjteményének. A művek 1982-85 között New Yorkban készültek. Feldolgozás után kamarakiállításon mutatjuk be őket az érdeklődőknek.
- Joan Lyons könyvművész, a rochesteri Visual Studies Workshop művészeti vezetője két munkáját ajándékozta művészkönyv gyűjteményünknek.
- Kovalovszky Márta újabb kiadású művészkönyveket – Anne George, Babette Katz, Scott McCarney és Clifton Meador munkái – gyűjtötte a művészkönyv gyűjtemény számára amerikai tanulmányútja során.
- Szilágyi Júlia textiltervező SOS c. kétrészes munkáját (1996) a múzeum iparművészeti gyűjteményének ajándékozta.
- Könyvtárunk a Soros Alapítvány pályázatán restaurálásra 180 ezer forintot nyert. Ebből az összegből a Székesfehérvári Friss Újság című lap 1902. évi számai kerülnek restaurálásra, az OSZK Soros Műhelyében.

KÜLFÖLDI TANULMÁNYÚT, KIÁLLÍTÁS

Kovalovszky Márta művészettörténész az American Association of Museums által meghirdetett International Partnership Among Museums-program keretében április 7 - május 9. között a cortlandi Dowd Fine Arts Center vendége volt. Látogatása idején részben a partnerintézmény művészkönyvgyűjteményét, kiállításait és a művészeti oktatással kapcsolatos tevékenységét tanulmányozta, részben New York Állam más múzeumait, galériáit, archívumait, egyetemi intézeteit kereste fel (többek között, New Paltz, Annendale-on-Hudson, Ithaca, Syracuse, Rochester, Hamilton, Rosendale, Storm King, Guilford, Moravia). Látogatásai során művészekkel, művészettörténészekkel, egyetemi oktatókkal, közművelődési szakemberekkel, restaurátorokkal találkozott, valamint anyagot gyűjtött egy tervezett amerikai művészkönyv-kiállításhoz két fontos művészkönyv-műhelyben (Women Studio Workshop, Rosendale; Visual Studies Workshop, Rochester), illetve a new yorki Museum of Mo-

dern Artban. Cortlandi tartózkodása során előadást tartott Székesfehérvár múzeumairól, valamint a kortárs magyar képzőművészet és a múzeumok legfontosabb kérdéseiről.
Az International Partnership-program befejezéseként Janet B. Steck, a cortlandi Dowd Fine Arts Gallery igazgatója és Kovalovszky Márta kidolgozta egy kiállításcsere tervét: 1998 őszén amerikai művészkönyv-kiállítás nyílik a székesfehérvári Szent István Király Múzeumban, 1999 tavaszán pedig magyar művészek művészkönyveit mutatjuk be Cortlandban. A tervek szerint mindkét kiállítást más intézmények is átveszik Magyarországon és New York Államban; a rochesteri Visual Studies Workshop - a világ egyik legfontostosabb és legnagyobb művészkönyv-kiadó és -gyűjtő központja nagy érdeklődést mutatott a magyar kiállítás iránt.
Hivatalos programjának végeztével, május 9 - június 10 között Kovalovszky Márta Kovács Péter művészettörténésszel együtt folytatta tanulmányútját, melynek során New York, Boston, Philadelphia, New Haven múzeumait, galériáit és magángyűjteményeit tanulmányozta és felvette a kapcsolatot számos művésszel (többek között Robbin Silverberg és Kuni Korf könyvművészekkel, Louise McCagg szobrásszal, Joan Lyons grafikussal, a rochesteri Visual Studies Workshop igazgatójával), művészettörténésszekkel (többek között Janice Ekdahl-lal, a Museum of Modern Art művészkönyv gyűjteményének igazgatójával és Ann Britton-nal, a MoMa munkatársával, Marianne Griffith-szel, a new yorki Sculpture Center igazgatójával), Adam Baumgold és Berry Rosen galériással, Müller Miklós és Mezei Árpád magángyűjtővel. Felkeresték a Janos Gat Gallery-t is, ahol magyar művészek munkáit tanulmányozhatták.
● 1997. május - augusztus 12. között látható Berlinben a Német Történeti Múzeum Zeughaus nevű kiállítóhelyén a "Nyugat felépítése - Kelet felépítése. Wolfsburg és Eisenhüttenstad - a háború utáni időszak tervezett városai" című időszaki kiállítás, melyhez az Intercisa Múzeum történeti gyűjteményéből is kölcsönöztek Dunaújváros első évtizedére vonatkozó anyagot, többek közt Jeges Ernő "Sztálinváros a jövőben" című, 1955-ben készített nagyméretű festményét. Dunaújváros bemutatásának apropója részben tervezett város volta, részben pedig az, hogy az NDK-beli Eisenhüttenstadt és Sztálinváros között az 1950-es évek végén testvérvárosi kapcsolat kialakítására került sor.

SZÉKESFEHÉRVÁR

A város kiállítóhelyein öt alkalomra/helyre érvényes belépőkártya váltható, egységesen 150,- Ft-os árban.

Szent István Király Múzeum (Fő utca 6.)
Tel.:(22) 315-583, 311-734 (fax)
Régészeti kiállítások
●Évezredek kincsei
●Töredékek Fejér megye múltjából
●A középkori és török kori Székesfehérvár
●Római kőtár (nyitva: naponta 10-16 óráig)
Nyitva: 1997. június 15-ig és szeptember 1-től
hétfő kivételével naponta 10-14 óráig
1997. június 16 - augusztus 31-ig:
hétfő kivételével naponta 10-16 óráig
Belépődíj: 100,- Ft
diákok, sorkatonák, nyugdíjasok:
1997. június 15-ig és szeptember 1-től: 30,:- Ft
1997. június 16 - augusztus 31-ig: 50,- Ft

Középkori Romkert – Nemzeti Emlékhely (Koronázó tér
Nyitva: április 1-től hétfő kivételével naponta 9-17 óráig
Belépődíj: 100,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 50,- Ft

Fekete Sas Patikamúzeum (Fő utca 5.)
Tel.:(22) 315-583, 311-734 (fax)
Nyitva: hétfő kivételével naponta 10-18 óráig
Belépődíj: 60,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

Budenz-ház - Ybl-Gyűjtemény (Arany János u. 12.)
Tel.: (22) 313-027
Nyitva: hétfő kivételével naponta 10-14 óráig
Belépődíj: 10,- Ft
diákok, nyugdíjasok, sorkatonák: 30,- Ft

• Bordács Andrea, Kollár József: Soha nem térünk ide vissza. Polónia Expressz. Lengyel kiállítások Budapesten és Székesfehérvárott
Új Művészet, 1997. május-június, 8-16. o.
• K. E.: Becses keleti kincsek. "A bazárbéli mester bűvereje volt a szikra, mely fellobbantotta a gyűjtőszenvedélyt"
Fejér Megyei Hírlap, 1997. június 16.
• Ny.Zs.: Esték helyett készülődés. Idén nyáron csupán felvonulási területként szolgál (?) majd a múzeumkert
Dunaújvárosi Hírlap, 1997. június 16.
• -: A Kárpitia Park készül ... Az alapítvány elnöke a táci építkezésről Fehérváron
Fejér Megyei Hírlap, 1997. június 17.
• (nyzs): Archaikus kultúrák igézete. Tárlat Gvárdián Ferenc szobraiból a dunaújvárosi múzeumban
Fejér Megyei Hírlap, 1997. június 18.
• -: Zarándokhely lehetne
Fejér Megyei Hírlap, 1997. június 19.
• Ny..Zs.: Művészekről, művészetről. Az őszi tárlatra időzítik a Fejér megyei kézikönyv megjelenését
Fejér Megyei Hírlap, 1997. június 20.

A FEJÉR MEGYEI MÚZEUMOK ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSAI

Előzetes igénybejelentés alapján tárlatvezetést biztosítunk, amelynek díja: diákok, sorkatonák, nyugdíjasok, fogyatékosok részére:
25 főig: 500,- Ft, 26 főtől: 600, - Ft
felnőttek: 25 főig: 1.500,- Ft, 26 főtől: 2.000,- Ft
idegennyelvű vezetés esetén: 25 főig: 4.500,- Ft, 26 főtől: 5.000,- Ft

Kiállítóhelyeink a feltüntetett nyitva tartástól eltérő időpontban - a látogatást egy héttel megelőző - jelzés alapján is megtekinthetők. Igénybejelentést elfogadunk telefonon (22/315-583), levélben (8000 Székesfehérvár, Fő u. 6.) és személyesen (ugyanitt).

HÍREK

• Dr. Lukács László néprajzkutató nyitotta meg 1997. május 15-én A ciszterci építészet Európában című kiállítást Székesfehérvárott, a József Attila Gimnáziumban.
• 1997. május 17-én a dunaújvárosi Intercisa Múzeum munkatársai, Késmárky Rita, Haraszti Gabriella és Meggyes Anita részt vettek a budapesti múzeumi majálison. Múzeumi kiadványokat és műtárgy másolatokat árusítottak.
• A lakóház külső megjelenése a Káli-medencében címmel dr. Lukács László néprajzkutató előadást tartott 1997. május 22-én Balatonfüreden, a Balaton-felvidék néprajzi építészetéről rendezett konferencián.
• A XLIV. Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázaton Nagy Roland székesfehérvári pályázónk Börgöndpuszta története és néprajza című pályamunkájával IV. helyezést ért el.
• Az ELTE Régészeti Intézete és a párizsi Centre d'études celtiques Budapesten rendezett konferenciájának résztvevői (angol, francia, olasz, német, svájci, lengyel, cseh, spanyol, jugoszláv, magyar dán, professzorok), kelta specialisták 1997. június 13-án szakmai kirándulásukat a székesfehérvári Szent István Király Múzeumba és Gorsiumba szervezték.

TV, RÁDIÓ

• Az MTV1 Magyarok cselekedetei című sorozatának 1997. május 1-én vetített etűdje Sztálinváros (Dunaújváros) építésével foglalkozott. A műsor társszerkesztője Matussné lendvai Márta, az Intercisa Múzeum igazgatója volt, az archív fotókat az Intercisa Múzeum várostörténeti gyűjteményéből válogatták.
• Dr. Gergely Anna a Városi Televízióban beszélt a Szent István Király Múzeum újkortörténeti gyűjteményében levő Kossuth-levelekről és a székesfehérvári zsidóság deportálásával kapcsolatos dokumentumokról. A televízió "Beszélő tárgyak" sorozatában bemutatott emlékeket 1997. május 29-én és június 5-én láthatta a közönség.

CIKK, TANULMÁNY

• Lukács László: A Duna néprajza. Limes X.. 1997/1. 57-60. o. Tatabánya
• Kovalovszky Márta: Előszó. Kőnig Frigyes: Orbis pictus. Művészeti téranalízisek. Budapest, Enciklopédia Kiadó, 1997.
• Farkas Zoltán: Múzeum. Új Székesfehérvár, 1997. április. 8.o.
• Hatházi Gábor: Államálmodó nagyfejedelem. Tisztelgő tudományos emlékülés és múzeumi kiállítás Székesfehérváron.
Fejér Megyei Hírlap, 1997. május 10.
• Gelencsér József: Mi is volt a kudari?
Fehérvári Polgár, 1997. május
• pongrácz: Világ(vasár)napi morgolódásaim
Dunaújvárosi Hírlap, 1997. május 17.
• Gelencsér József: A sárkeszi zsellér nemesek peres ügye. A XIX. században a kisnemesek között sok volt a házatlan zsellér.
Fejér Megyei Hírlap, 1997. május 24.
• Lukács László: Néprajzi gyűjtőúton. Megitta Orbán!
Fejér Megyei Hírlap, 1997. május 24.
• Farkas Zoltán: Képtár
Új Székesfehérvár, 1997. május
• Lukács László: Néprajzi gyűjtőúton. Népi bútorok, ládától a szekrényig
Fejér Megyei Hírlap, 1997. június 14.
• Lukács László: A Velencei-tó néprajza
Honismeret, 25. évf. 3.sz. 88-81.o.

SAJTÓFIGYELŐ

• -zsohár-: Pogány tavaszköszöntő. Római étkek és görög dráma Tác-Gorsiumban
Fejér Megyei Hírlap, 1997. április 16.
• (gábor): Újjáéledő szabadtéri játékok. A fanyűvőtől a kovácsig
Fejér Megyei Hírlap, 1997. április 19.
• Csordás Lajos: Helene maszk és koturnus nélkül. Papp János a gorsiumi színházi életről mesél
Fejér Megyei Hírlap, 1997. április 19.

• -: Ab ovo usque ad mala – A tojástól az almáig. A szép és okos Helene szerette a mézes bordát?
Fejér Megyei Hírlap, 1997. április 19.
• -: Mikor lészen magyar Pompeji?
Fejér Megyei Hírlap, 1997. április 19.
• -: Rekonstruálják a római kori fürdőt Dunaújvárosban
Hírhozó, 1997. április 17.
• Boda "Futógép" Bandi: Utazó erőművek, fútógépek. A drótszamár dícsérete. Nem mindennapi tárlat a múzeumban
Fejér Megyei Hírlap, 1997. április 30.
• (gábor): Tavaszköszöntő a Gorsiumban. Május 4-ig tart az antik kultúrát bemutató programsorozat
Fejér Megyei Hírlap, 1997. május 2.
• (gábor): Helene mindent elsimit... Euripides darabja a Floralia szezonnyitó ünnepén, Tác-Gorsiumban
Fejér Megyei Hírlap, 1997. május 3.
• Potóczky Júlia: A magyar Pompeji lehetne. Floralia ünnepe Gorsiumban
Magyar Nemzet, 1997. május 3.
• (gábor): Ha a képeslap átlényegül... Szűcs Attila festményei a székesfehérvári múzeumban
Fejér Megyei Hírlap, 1997. május 12.
• (gábor): A méltatlanul elfeledett fejedelem. Kiállítás és tudományos emlékülés: Géza, az államálmodó államférfi érdemei vitathatatlanok.
Fejér Megyei Hírlap, 1997. május 15.
• -: Kárpátia Park Tác mellett
Fejér Megyei Hírlap, 1997. május 15.
• P.J.: Kárpátia Park – álom? Nagyon sokan egy füst alatt, egyelőre pénz nélkül
Fejér Megyei Hírlap, 1997. május 17.
• Ny.Zs.: "Egy jó törvény segítene..." Az Intercisa Múzeum is bemutatkozik a világnapi majálison a fővárosban
Dunaújvárosi Hírlap, 1997. május 17.
• (gábor): Dunaújváros múltját kutatják a középiskolások. Az idén is megrendzeik a honismereti tábort
Fejér Megyei Hírlap, 1997. június 12.

Mutzer József

Hobrán

1792. Eger.

Szm Egermúr

225, l

Mützer József

Szobrán

l.

Kaposy jegyzetek

225. l.

(Szobrán)

Laczkó Dezsö IV. 138.

Muziano, Girolamo

l.

Banfi - Ricordi

176. l.

eranschaulicht, dem kein Opfer zu hoch ist, wenn es m die Wahrung und Rettung der Ehre geht. Aus der andlung spricht jener Geist, den der Samurai Oischi im Ausdruck bringt, als er mit seinen Kameraden ch in tiefer Verehrung vor dem Grabhügel des end- ch gerächten Herrn niederwirft: „Gnädiger Herr! eht Eure getreuen Samurai vor Euch. Sie konnten uren Tod nicht hindern, sie konnten Geschehenes icht ungeschehen machen, aber sie verwandten ihre hwachen Kräfte daran, Euch Genugtuung zu schaf- n. Durch die Gnade der Götter und durch das Ver- ienst Eurer unsterblichen Tugenden gelang das Verk, das sie sich vorgesetzt hatten. Nicht länger rennt das Feuer unerfüllter Sühne in unseren erzen, nicht länger braucht Ihr Euch in Euerm Grab grämen. Schlaft ruhig, gnädiger Herr: Eure ge- euen Samurai sind um Euch. Lange hielt sie das hicksal von Euch getrennt, nun aber sind sie ge- mmen, wieder ihren Dienst anzutreten — in alter reue und in allen Ehren." Der Geist der Samurais at das gesamte japanische Volk mit einer Haltung füllt, die das Gesetz der Ehre über alle anderen wägungen stellt.

K. B.

in Vorkämpfer für Rumänien

In welcher Weise Jon Antonescu sein ganzes Leben ter die Devise gestellt hat, Vorkämpfer für die Be- nge Rumäniens zu sein, schildert in anschaulicher eise Harald Laeuen in seinem in der Essener Ver- gsanstalt erschienenen Buche: „Marschall An- nescu". Über Antonescus Wirken sagt der Ver- sser u. a.: „Antonescu ist durch seine Taten der oße Erzieher seines Volkes zur Wirklichkeit und zu höpferischer Leistung. Er ist vollkommen erfüllt von m Glauben an seine Mission. Prophetisch klingen ine Worte im Neujahrsaufruf 1942: ‚Durch mich, rch meine Stimme, dringt der Ruf der Jahrhunderte, e noch kommen sollen, zu euch, und der harte Be-

Vittoria di Murió, alaza szobrára a Villányi-hegység szőlőmunkái közben a szőlőtelepítő szőlőmunkás szőlőmunkás szőlőmunkás

Vittorio di Muzio, olasz szobrász

A nagyatádi faszobrász alkotótelep 1975-ben fogadott vendégeket. Az alkótelep nemzetközi kitenkintésű: az olasz szobrász előbb Villányban dolgozott, a következő évben átjött Nagyatádra.

Tüskés Tibor: Képzőművészek Műhelyében. Alkotótelepek.

Jelenkor, 1977. 3. 261. old.

Vittorio di Muzio, olasz szobrászművész

A Műcsarnokban és a Hungexpo BNV területén aug. 14.-ig látható az a kiállítás, amely szobrászatunk új erőmenyelt mutatja be. – Kialakultak a hazai és nemzetközi alkotókkal kiegészült új műhelyek. – Ennek jegyében alakult. 1967-ben a siklósi szobrász szimpozion, az a nemzetközi alkotó-telep, amely most Jurij Alexandrov, Bencsik István, Jurij Gavula, Kigyós Sándor, Vittorio di Muzio, Pierre Szekely műveit vonultatja fel, magyar, szovjet, italiai szobrászok alkotásait.

L.M.: Művészeti Szimpoziumok ~~9. old.~~

Kisalföld, 1983. júl. 30. 9.-old.

Mutschenbacher (?)

grafikus

Revue de Hongrie

1910. III. num. V. I. 777-782. l.

Nagy Tavassi Tárlat (Műcsarnok).

MUTZBAUER, Kaspar, pozsonyi kőművesszegéd

K. M, Maurergesell, 5 hónapos fia meghalt. (1822, I. kötet, 620 l)

—

U. az, 5 éves lánya meghalt. (1829, 130 l)

—

U. az † 33 éves korában, Pozsony, 1829 május 27, tudőgyulladásban. (1829, 571 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Mutzer (Mozer) Eberhard,

görögösi szobrász

mint emlitik Losching asztalossal és a görögöspüspöki szószékhel (1768) kapcsolatban. [A 372. old. szerint 1767.]. Ugyanott a templom oltáránál végzett kisebb munkajáért 2 forintot, a szószék kifaragaséért 70 forintot vesz fel. A főoltár antependiumába, melyet „Loschiny" [nem inkább Losching?, Bné] György készitett, Mária névbetüit vési be.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,

Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.

Szerk.: Dercsényi Dezső.

Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 361. old.

+372. "

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Vittorio Di Muzio, alda
szobrát

1021

1977. augusztus 4., csütörtök

NEMZETKÖZI SZOBRÁSZ ALKOTÓTÁBOR

Az idén már tizedik alkalommal nyílt meg a Siklós melletti Szársomlyó hegy lábánál a szobrász alkotótelep. Az idei nemzetközi szimpozionra finn, francia, japán, olasz és norvég művészek érkeztek. A meghívottak műveiket a faragás színhelyén hagyják, ily módon a hajdan művelt kőbánya páratlan szépségű szabadtéri múzeum lett az elmúlt évtized alatt. Képünkön Vittorio Di Muzio olasz művész a Barátság padja című művén dolgozik.

HÍREK

— **Dr. Beck János,** a Magyar Népköztársaság Kolumbiában akkreditált nagykövete Bogotában átadta megbízólevelét dr. Alfonso López Michelsen köztársasági elnöknek.

— **A Keszthelyi Agrártudományi Egyetem** növénytermesztéstani tanszékén a különböző hazai és külföldi gyep- és pázsitfélékből fajtagyűjteményt hoztak létre. Több száz hazai és tengerentúli fűfajtát tartanak nyilván, amelyeket felhasználnak az intenzív termesztésre, a nagy terméshozamú fajták nemesítésére.

— *A NEMZETKÖZI MŰVÉSZTELEP Hajdúböszörményben befejezte munkáját. Az idén tíz hazai művészen kívül két szovjet, valamint egy-egy lengyel, csehszlovák, jugoszláv, román, NDK-beli, bolgár, olasz és norvég művészt láttak vendégül egy hónapig a nagy hajdúvárosban. A művésztelepen alkotott művekből tegnap tárlat nyílt a városi művelődési központban.*

— **A miskolci December 4. Drótművek** több mint félmillió forinttal támogatta az év első hét hónapjában dolgozói lakásépítését. A kamatmentes kölcsönön kívül az egyéni építőket a gyár bontott anyaggal és fuvarked-

— **A szocialista országok** kozmikus meteorológiával foglalkozó állandó bizottsága szerdán Mongóliában megkezdte 10. ülését. Az „Interkozmosz" program részvevői megvitatják a meteorológiai szputnyikokkal és rakétákkal az 1977-es évben elért eredményeket, és meghatározzák a kozmikus térség békés célú felhasználásának további lehetőségeit.

— **A salgótarjáni kenyérgyárat** négy és fél millió forint költséggel felújították. Az új berendezések műszaki átadását tegnap kezdték meg.

— *SUZI QUATRO világhírű amerikai származású, Londonban élő pop- és rockénekes augusztus végén hazánkba látogat. Show-műsorát augusztus 28-án és szeptember 2-án láthatja a Kisstadion közönsége. Két alkalommal vidéken is fellép: augusztus 30-án a debreceni Dózsa Stadionban, szeptember elsején pedig a pécsi sportstadionban.*

— **Kétszáz személyes óvodát** épít Körmenden a tanács költségvetési üzeme. Létesítésére hat és fél millió forintot fordítanak, s a tervek szerint augusztus 20-án adják át. A lakosság, az üzemek

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1977 SEP

Vittorio Di Muzio, szobrász

1021

Vittorio DI MUZIO (Olaszország) szobrász „Nóé bárkája" című munkája a nagyatádi faszobrász alkotótelepen készült 1975-ben

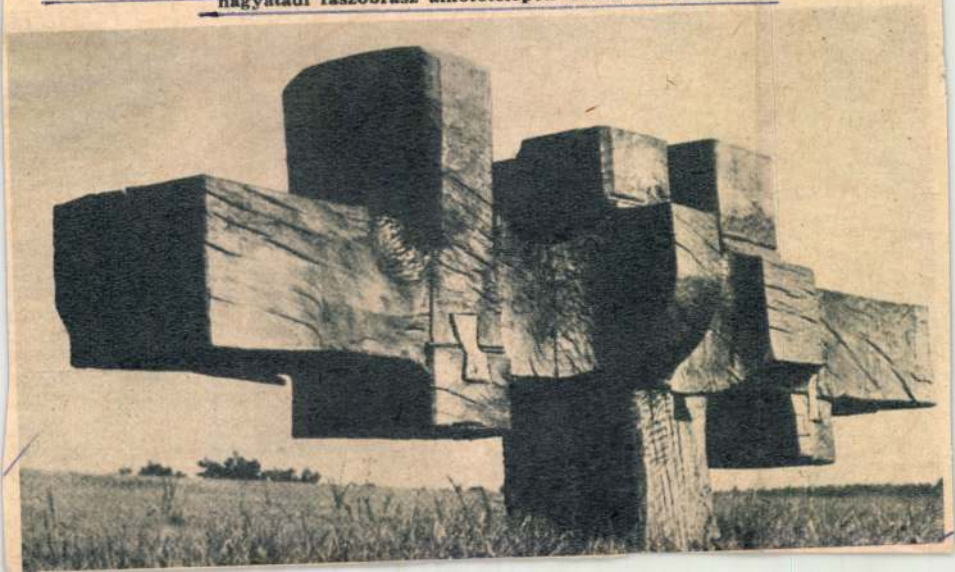

Egy fontos munkahely a televízióban: az adást lebonyolító stáb (MTI)

n

zé
e
után milyen na
gyar színpadké
nemrégiben lát
tották.

Kezdetben —
adta az alapraj
je ennek a vá
az életben, vagy
háttereket, szab
kat. Egy hatalm
kalmazkodó hát
terem padlójára
végére erősített
több vödörnyi en
séges színes fes
lőrúdra erősített
majd felkente a
turalista, giccses
festő mester mű
A húszas évek

Muzzanus Bertalan

faber murarius de Utino (Udine) polgára lev. Kassának 1580 ban

Lvod

+ K + 78. l 79.

A szegedi m. kir. állami f

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Endrényi I

Můzzanus, Bartholo-

mens

épitéz

Kassa 1580

irod

i

Baloghnüvel

538. l.

M.D.K.

Murzanus Bertalan, kőműves

Kassa város 1580-évi jegyző-könyve szerint, mint „faber murarius de Udino (= Udine)", polgárjogot nyert.

Kemény Lajos: Kassai épitőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38.köt. 78.old. – 79. old.

MDK

Muzzanus, Bartholomeus, épitész

Kassán telepedett le./1580/

A magyarországi művészet története I. 332.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Muzsainé Széchényi Emilia, [ ]

Kiállít Szentendrén a Teátrum Étteremben.

— : Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. szept. 30.

Muzsi András műtörténész.

„Esztergomi tárlat 1972" c. tárlat rendezője, a katalógus szerkesztője.

Jenkei János: Esztergomi Tárlat, 1972.

Dalgozók Lapja, Tatabánya, 1972. máj. 11.

Fr. Muzsik Jácint egyezési laizus testvér, festő
(1720-1789)

Vizsitette a miskolci minorita tpl-ban
P. Kelemen Didál rendtartományi főnök (1683-1744)
arcképét, melyet a halttestéről halála után 28-
évvel festett.

Magyar Műemlékvédelem 1969-70
Bp. Akadémiai Kiadó 1972
340. old.

Fr. Muzsik Jácint

(1720–1789) laikus testvér festette meg a miskolci volt minorita rend tartományi főnök P. Kelemen Didák arcképét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Hovassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem. 1969–70. Budapest, 1972 340 l

Murzinszky Nagy Endre

[illegible]

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

Tanulmány, cer.

Horthy jub. kiáll. Mücs. 1939. dec. 16. 1.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

Orosz foglyok, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

22 1.

Muzsinszki Nagy Endre
Női arckép, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 71.

hogy a hostium h-ja olaszos ki
tioja" ?

36. Mathesnél inolescant /id.m. 37

37. Széless ... habundaverit kifejez

38. Széless kéziratába lerajzolja
SESS / II00 majd nyomtatványá
ilyenforma lehetett: METR..MIR

39. Sepet,M.: Les Prophètes du Chr
1877.

40. Durand, J.: Monuments figurés
liturgiques. Bulletin Monument

41. Mâle, E.: L'Arte religieux du
141-146.l.

42. Künstle, :Ikonografie der chr
Szerinte a kapukat diszitő pla
tény Convordancia veteris et n
korszerüsitése. Kritikájában f
ciklusokon több alak és jelene
illetve az ebből kialakult lit
ban nem tudja megdönteni azt a
csolatot ami a Sermo szövege é

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Magyar tenger, olf.

Műcsarnok 192o. 1921. Téli kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre festőművész
"Berta" takarásban, olajf.
Tábori kórházban, "
Sajtóhadiszállás második kiállitása
Nemzeti Szalon, 1917 február

Vászon, olaj, 114×140 cm.
A Capese Zurlo- és San Marco-gyüjteményből.

VECCHIETA (sienai festő, 1412 körül—1480)
Sienai Sz Katalin
Tondo, fa, tempera, átm. 13·7 cm.
A kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből.
Ramboux, 165. szám. (Vecchieta.) — Lepold —Homor 97. l. — Gerevich PA, 225. l. (Vecchieta.) — Lepold—Lippay 55. l.

VELENCEI FESTŐ, XIV. század
Veronika kendője (124. kép)
Karélyos ékalakú felső záródással, fa, tempera, 30×68·5 cm.
Egy oltár felső lezárása.
Benesch Belved. 70. l. (XIII. század.) — Berti Toesca 956. l. (Képe 955. l.) (Velence, XIV. sz.)

VELENCEI FESTŐ, XIV. század
Diptichon. Balra: *Trónoló Madonna Sz Jakab és Sz Lucia között.* Jobbra: *Kálvária*
Csúcsos felső záródással, fa, tempera, egyenként 35·5×24 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Hátoldalon ornamentális díszítés és 4—4 címer nyoma.
Gerevich PA, 222—223. l. — Őszi kiállítás 1930, Ipolyi, 129. sz. — Berti Toesca 956. l.

VELENCEI FESTŐ, XVI. század közepe

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Tanulmány, ceruzarajz I-II

Mücsarnok 1936 Nő a müvészetben c. kiáll.

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Tanulmányok, ceruzarajz

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre MNK

Bárányfelhők a Balaton felett, olf.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

MDK

Muzsinszky Nagy Endre festő

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Mücs. 37 l.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre,

a N.Sz. által rend. 63 csop.kiáll. egyik-másikán szerepelt müveivel. 1917.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub. és a KÉVE XX-ik kiáll.-a. 1929.febr.

Muzsinszky Nagy Endre festőművész

Tanulmány

Tanulmány

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

MDK

Muzsinszki Nagy Endre, festö

A Szent Kereszt-templom freskóterve.
A Szentsir elörésze.
Jeruzsálemi ba ár.

KMTárs.-Szent István Kiállitás. 1938. -Kat. lo.l.

Muzsinszki Nagy Endre

Lembergi dóm, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Muzsinszky Nagy Endre, festöm. MDK

Olf.-k, vizf.-k, pastelek:

315. Balateni hangulat.

Képzöm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 19.1.

Muzsinszki Nagy Endre

MDK

br. Hauer Lipót arcképe

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Muzsinszky Nagy Endre MIK

Munkaközben

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Muzsinszky Nagy Endre MDK

br. Hauer Lipótné arcképe

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Muzsinszky Nagy Endre MDK

A sabáczi templom, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi kiállitás

MDK

Muzeálnej Nový Ľadre

A nabôzdi tomplom, olľ.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállítás

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Kocsitábor a déli harctéren, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

Mirsinszky Nagy Endre

Szarapel a szentesi kiszőmüvészeti

Kiállítóban

Magyarság 1927 IX. 28

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Döbrentei téren, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Muzsinki Nagy Endre MDK

Vámháztér, olf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Épitkezés

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre

MDK

A berlini tér Budapesten

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre

MDK

Dr.Trautmann Henrik arcképe

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

gr.Festetich Pál arcképe

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Trénoszlop Ottyniában, olf.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

Rálátás az Erzsébet-hidra olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatának katalogusa. 1920. Május. 15. l.

Muzsinszki Nagy Endre . MDK

Pihenő vörös ördög, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Galiciai tüzhely, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

Dr. Trautmann Henrik arcképe

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.

33. l.

MDK.

Muzsinszky Nagy Endre festő

"Lövészárok" /olaj/

Árverési Közlöny 4. sz. 1939. december.

42.1.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

Virágzó cseresznyefa, of.

Virágzó fák, of.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 20. l.

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Tanulmany, ceruza

Mucsarnok 1939 dec.-1940 január

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Kikötőben

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

Muzeálnarok Nagy Endre MNK

Kiadóban

Muzeumok 1955 Óasi bárlat

MDK

Muzsinszki Nagy Endre

gr. Festetich Pál arcképe

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 33 l.

MDK

Muzsinszky-Nagy Endre, festö

Templom belseje. Jelzett. Olf.

Árverési Hirlöny. Festm., rajzok. 1936 okt. 4. rk.cz. 37.l.

MDK

Muzsinszki Nagy Endre, festö

Báró Hauer Lipót arcképe.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt. kiáll. 1925. máj.-jun.
Kat. 10.1.

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Tanulmány, ceruzarajz

Műcsarnok 1938 Szent István kiállítás

MDK

Muzsinszki Nagy Endre

Angyali üdvözlet, olajf.

Árpádházi Szentek Modern Egyházművészeti Kiállitásának Katalogusa. Bpest. 1930. Aug. Nemzeti Szalon.

Muzsinnky Nagy Endre, festőm. MDK

~~XMakoXdyXJózsefX~~

mint a képzőmüvészek csoportjának tagja, szép mun_
kával szerepel.

Szentgyörgyvári Gyenes Lajos:
Képzőmüvészet. év ?, I.évf. 1.sz. 9.1.

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Nagymosás, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Glebicyn Lesnyi csatatér, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Ősz a ligetben, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Pilótozás, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MNK

Piactéren, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre

Vasutjavitás, olf.

Havas táj, olf.

Erőirtás, olf.

Munkában az ácsok, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Pihenés, olf.

Orosz foglyok, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

Muzsinszki Nagy Endre

MDK

Rokusz előtt, olf.

Műcsarnok 192o. tavassi kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

A Szent Kereszttemplom freskóterve

A Szentsir előrésze

Jeruzsálémi bazár

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

MDK

Muzsinszky Nagy
Endre

koll. hadi
kiállitása U. 2039.

Pesti Hirlap.
1917. jan. 13. (k. k. l.:
Uj hadikiállitás
a Nemzeti Szalonban.)

BUDAPEST, 1939 április 25.

IX., RÁKOS-UTCA 10
TELEFON: 81-5-95

S,egyet.m.tanár,igazgató urnak

Budapest

i István dr.-ral folytatott megbeszé-
b.cimére a mai napon postára adtuk a
ánysorozatának I-II kötetét /Gerevich
i;Horváth Henrik:Budapest müvészeti
yugtáztuk a kolozsvári kiadóhivatal-
tt füzeteit az "Erdélyi Muzeum" 1930-

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Tavasz a Gellérthegyen, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Siófoki kikötő

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Virágzó fák, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Muzsinszky Nagy Endre, festöm.

Erdöirtás. Olf.
Házépitás. "

Budai Vigadó. - Képzöm.kiáll. 1921. okt. Kat. 7.1.

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Kapások

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

Muzsinszky Nagy Endre [redacted]

Jeruzsálemi utca, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Muzsinyszky Nagy Endre MDK

Terézvárosi bucsu

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Muzsinszky Nagy

Endre

festo

l.

Józsefordélyi kiáll

50 l.

elkiismeretesen megfelelni.

i szolgálatom és súlyos anyagi
tisztelettel jes kérésem előterjesz-
ménylvén, hogy a Nagytekintetű
azt meghallgatni.

Mély tisztelettel a
Nagytekintetű Bizottságnak
alázatos szolgája

deczember 29-én Nagrand Mihály

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Balaton, olf.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

Muzsinszky Nagy Endre

NDK

Via Dolorosa, Jeruzsalem

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

Magyar Nemzeti Müvészet 1938. 4.sz.
63.l.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

"Bucsu" c.képe a Műcsarnok tav.tárlatán.

/Kézdi./ : Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.1. 4.l.

MDK

Muzsinszki Nagy Endre
grafikai műve:

Tanulmányok. Ceruzarejz. Magántulajdon.

Az Orsz. Magy. Képzőm. Társ. jubilrumi kiall.
képes tárgymutatója. 1936. maj-jun. 22.l.

MDK

Muzsinszki Nagy Endre, festöm.

Döbrentei-téren. olf.
Vámház-tér. "

Mücs. -OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 45.1.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre, festöm.

614. Tél a Kárpátokban. olf. 46x65 J.l.j.

Árv. Csarn. 1932. I.rk. 31.1.

61. k. máne.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre, festö

Krumpliszedés.	7ox49	olf.
Kocsitábor.	7ox51	"
Vásártéren.	7ox5o	"

Áll. Árv. Csarnok.-M.Képzöm.Egy. kiáll.1922 dec.15.-17.
Kat. 12.1.

MDK

Muzsinszki Nagy Endre
Bucsu

esszi: Derű a művészetben. M.Nemz.Művészet, 1939, 2.sz. 34 l.

Klárának kiirandó cimszavak.

	3	
n Georg/	4	
	2o	
	1o	
	4	
	2	
	4	
	5	
	8	
	~~1~~	8
	2	
	2	
	2	
	2	
	2o	
:/	2o	
	~~3~~o	4o
	~~4~~o	5o
	6	

Muzsinszky Nagy Endre
Sztaniszlávczyki részlet, olaj

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N.Szal.
192o. ápr. 7 1.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre, festöm.

73o. Lövészárkok, 5ox7o. J.l.b. Olf.

Arverési Csarnok aukciója. Kat. 193[illegible].dec. 4.sz. 42.l.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre, festëm.

Tél a Kárpátokban. J.l.j. olf.
46 x 65

Árverési Közlöny. 1932. 1.rk.sz. 31.l.

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Temetés Krácson, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Temetés Krácson, olf.

Mücsarnok 192o-21. Téli kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre MDK

A vágy, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre MDK

A vágy

Műcsarnok 1926. Őszi kiállítás

MDK

Muzsinszky Nagy Endre, festöm.

Lövészárkok. Olf. J.1.b.

Árv.Közl. 1931. 3.rk.sz. 62.1.

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Ősz a ligetben, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Pilótázás, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Piactéren, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Erdőrészlet, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Bucsu, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Terézvárosi bucsu, olf.

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre MDK

dr. Jablonkay Géza arcképe, olf.

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Virágvásár,

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Rónaszéki Trux Lajos és neje arcképe

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Balatoni hangulat, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Muzsinszky Nagy Endre festőművész

az Egyesület loo pengős díját kapta

Kiadták a Nagy.Képzőművészek Egyesületének díjait.
Pesti Hirlap, 1939. febr. 14.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre festőművész

az Egyesület loo pengős díját kapta

Kiadták a Nagy.Képzőművészek Egyesületének díjait. Pesti Napló, 1939. febr. 14.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre, festőm.

Irtott erdő. Olf.

Budai Vigadó. -Képzőm.kiáll. 1921. okt. Kat. 9.l.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre festőmüv.

az Egyesületi dijat kapta

Dijosztás a Mücsarnokban. Magyar Nemzeti Müvészet.
1939. 1.sz. 7.l.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre, festö

Jézus születése.

Mücs.-GMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.-III
Kat.32.1.

Muzsinszki Nagy Endre

MDK

Ősz a ligetben, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Holt Marcal

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Pilótozás, olf.
Piactéren, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1919-2o. tavaszi tárlat

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Virágzó fák, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Tavasz a Gellérthegyen, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Műzsinszki Nagy Endre MDK

Rókusz előtt, olf.

Műcsarnok 192o. t avaszi kiállitás

Muzsinyszky Nagy Endre MDK

Erdőrészlet, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Magyar tenger, olf.

Micsarnok 192o-21 téli kiállitás

Muzsinszky Nagy Endre [redacted]

Otthon, olf.

[redacted]

Muzsinyszky Nagy Endre MDK

Munkaközben, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre

MDK

báró Hauer Lipót arcképe, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

Báró Hauer Lipótné arcképe, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 22 L-

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Báró Hauer Lipótné arcképe, olf.

Mócsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Muzsinszki Nagy Endre

Árpádházi szentek kiállításán a Nemzeti Szalonban "Angyali üdvözlet" c. kompozíciója szerepelt.

PH.930.VIII.15.

Muzsinszky Nagy Endre

festőművésa

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képivel szerepel.

Élénk Terézvárosi bucsu-

Pesti Hirlap
1860.XII.31.

Muzsinsky Nagy Endre

Szerepelt a Múcsarnok Tavaszi tár-
latán.

PH. 1927. IV. 2.

Mussinszky Nagy Endre

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

N. M. 1926. X. 24.

MuzsinszkiNagy Endre MDK

Tanulmányok, ceruzarajz

Miscornok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre, festöm.

Piactéren. Olf.

Budai Vigadó.-Képzöm.Kiáll. 1921.okt. Kat. 5.l.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre, festőm.

Hegyek között. Olf.

Buda/i Vigadó.- Képzőm.kiáll. 1921. okt. Kat. 6.l.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

Báró Hauer Lipót arck. of.

Tav. kiáll. Mücs. m 1925. máj. 16. l.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre festő

Művészet 1917. 4. 1.

MDK

Muzsinszki Nagy Endre

"Galiciai tüzhely", olf. c.müvét megvásárolták az 1915/16. téli tárlaton.

Müvészet 1916. 37.o.

Muzsinszky Nagy Endre MDK

Terézvárosi bucsu
Erzsébet tér

Mücsarnok 1939
Derü a müvészetben kiáll.

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Tanulmány, ceruzarajz I-II.

Mücsarnok 1936. okt.nov.
A nő a művészetben kiáll.

Muzsinszki Nagy Endre
festő

A képzőművészek idei 100 pengős
díját nyerte el.

N. U. 1939. II. 14.

Muzsinszky Nagy Andre MDK

Jézus születese

Mücsarnok 1940 Gyermek a müveszetben c.kiáll.

Mussinszky Vagy Endre.

„Balatoni hangulat" c. tájképe megvan a Műcsarnok téli tárlatán. (említve)

Pesti Hirlap, 1927. dec. 18.

Munsinszky Vagy Endre

A Budapest városkép-kiállításán,
a Műcsarnokban, – műve szerepel.

Pesti Napló, 1928. jún. 14.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

Munkaközben, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 21. l.

M.D.K.

Muzsinszky Nagy Endre

582. Jézus születése.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 32. l.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre, festö

Munkaközben. Of.
Báró Hauer Lipótné arcképe. "

OMKT-Műcs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt. kiáll. 1925 máj.-jun.
Kat. 21.1.

Muzsinszki Nagy Endre MDK

Irtott erdő Volhyniában, olf.

Mücsarnok 1917. tavaszi tárlat

XIX

MDK

Muzsinszki Nagy Endre

Őszi erdő, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 17.1.

MDK

Muzslai Kampis Margit
Tabáni domb, olaj

N. Szal. 374. kiáll. 1927. márc.
16 l.

Muzsinszky Nagy Endre

l.

Lykafest 1896-1914

111. l.

MUZSINSZKI NAGY *Endre*, festő.
1. *Nagy E.*

~~Augsburgi ötvösmü VIII. 27~~

Mursinsky
Nagy Endre

N. 2039

MUZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK O

935.sz.

A Muzeumok és Kön
hivatalának ügyrendjét mihe
megküldöm.

Budapest,1916.dec

Mezsinszky Vass Endre

festő

Magyar Képzőművészek

Egyesületének 100 pengős

díja

Pesti Napló

1939 febr. 14.

Muzsinszky Nagy Endre

Magyar Nemzeti Művészet

1939. 1. 7. 7. l.

Kij.

Dijkiosztás a Műcsarnokban

A Magyar Képzőművészek Egyesülete febr. 12-én tartotta ülését a Műcsarnokban és ez alkalomból kiadták az Egyesület 1939. évi dijait.

Az aranyérmet Gaál Ferenc festőművész nyerte. Kitüntető elismerésben részesült Horváth József festőművész.

A Neuschloss Knüsll Kornél-bronzérmet Gyertyányi Németh Gyula, Horváth József festőművészek és Kocsis András szobrászművész kapták.

Az Egyesületi dij Muzsinszky Nagy Endre festőművésznek jutott.

A Zala György emlékére alapitott ezüstérmet és dijat a hónap végén adja ki az Egyesület.

A Társulat részéről kiosztott dijak.

A Képzőművészeti Társulat nagydiját Markup Béla szobrászművész, ennek kitüntető elismerését Kárpáthy Jenő festőművész nyerte.

Halmos Izor dijat Mikus Gyula festőművész és Mátéka Sándor szobrászművész nyertek.

Az épitészek a dijkiosztást elhalasztották.

7

68 VALENTINY János. Holdvilágos est a Balatonon. Olajf. 900 frt.

69 SPÁNYIK Kornél. Lila. Olajf. Eladó.

70 PACZKA Ferencz. Az első áldozáshoz készülő leányka a sabini hegyekből. Olajf. 2000 frt.

71 BRAUNECKER Stina bárónő. Férfi arczkép. Olajf. Magántulajdon.

72 VOGEL Ilona. Női arczkép. Olajf. Magántulajd.

IV. Terem.

73 TELEPY Károly. Elhagyott malom Zsil völgyében. Olajf. 350 frt.

74 ISRAEL Daniel. Labdázás. Olajf. 650 frt.

75 BEERNAERT Euphrosine. Falusi táj. Olajf. 800 frank.

Muzsinszky Nagy Endre

Eötvös u. 29. Műcsarnok

1930/31. jub. kiáll. 320, 325

Muzsinsky Nagy Endre

M. Képröm. Egyes tagja

KMTÁRS müvesoptok

1931 feb márc kiáll.

III. 10, XII. 30.

1932. tav. tárl. 63, 265

Muzsinszky Nagy Endre

KMTárs 1940. A gyermek

Jézus. születése

Landzsatöredék VI. 156.

MUZSINSZKI NAGY ENDRE

143 Angyali üdvözlet olajf. 6000.—

Nemzeti Szalon

Árpádh szenek kiáll. 1930 aug

Muzsinszky Nagy Endre

festette a galántai
rk. templom falképeit
1939-ben.
Nem valami ihletett
alkotás.

Láttam 1940. 08. 28.

rmészetvédelmi Tanács
.Herman Ottó ut 15.

akadály miatt az Országos Természet-
október hó 29. napjának d.u. 5 órá-
nem a Földmívelésügyi Minisztérium
ben, hanem az Országos Erdészeti E-
anácstermében / V. Alkotmány u. 6.

1940. évi október hó 21.-én.

dr. Cholnoky Jenő

Muzsinszky Nagy Endre

Báró Hauer Lipótné arcképe, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 22 l.

Muzsinszky Nagy Endre

Munkaközben/. olaj

O.M.K.T. 1925. május. 21 1.

Muzsinszky Nagy Endre
Báró Hauer Lipót arcképe, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 16 1.

Muzsinszky Nagy Endre
Akt-tanulmány, ceruza

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április
17 l.

A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 362. l.

THURIBULUM,
áttört felsőrésszel.
Német munka, XV. század.
Réz, mag. 22 cm.
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 362. l.

GYERTYATARTÓ
XV. század.
Réz, mag. 44 cm.

GYERTYATARTÓ,
két darab.
XV. század.
Réz, mag. 34 cm.
Esztergomi házbontásnál találták, 1885.
Esztergomban . . . Egyházművészeti Lap, VI. 1885., 192. l.

GYERTYATARTÓ,
három madárlábon áll.
XV. század.
Réz, 36 cm.

Muzsinszky Nagy Endre
Bárányfelhők a Balaton felett

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április 7 l.

Muzsinszky Nagy Endre

1920 jan feb.

ki 11 Nemzeti Szalonban

4 tájfejs

1920. máj.

ki 11 Nemzeti Szalonban

Rálátás az Erzsébet-hidra, olaff. 10000.—

1920. szept. n. o.

Virágzó eseresznyefa, olaff. 15.000.—

Virágzó fák, olaff. 15.000.—

Vésö Kőből őskori V. 191

Mursnai Nagy Endre

Temetés Volhyniaban.
Ujság a lövészárok-
ban
A lembergi dóm
a Elhunytanak legjobbjainak"
c. képei repr.

Vas. Ujs. 1917. 51. l.
(Mursnai Nagy Endre
hadifestmény - kiállí-
tásából a Nemzeti
Szalonban)

Őskori temető, baracsi.

VII. 190

ÜDVÖZLET JERUZSÁLEMBŐL

Muzsinszky Nagy Endre festőművész emlékkiállítása

Siófok Kálmán Imre Múzeum

1999. 11. 25–2000. 02. 29.

Műemlékek Tája 2000/1.

A művész Felsőzsolcán született 1886. február 25-én. Az Iparművészeti Iskola díszítőfestészeti szakán 1902–1907-ig tanult. Majd Nagybányán, a művészeti szabadiskolán Thorma János tanítványa volt. Később Olaszországban töltött hosszabb tanulmányi időt, ahol művészete új élményekkel gazdagodott.

Dr. Balázs Árpád siófoki polgármester, dr. Márfi Gyula veszprémi érsek, Matyikó Sebestyén József múzeumigazgató (Fotó: Helényi Béla)

Eleinte templomfestészettel foglalkozott (Felsőzsolca, Tokaj, Párdány stb.). 1913-ban állított ki először a Műcsarnokban. Az I. világháború idején rajzolóként készített friss impresszióiból 1917-ben kollektív kiállítása nyílt a Nemzeti Szalonban. Műveiből a Fővárosi Képtár számára is többet megvásároltak. Az 1916-ban rendezett tárlatán szereplő *Galíciai parasztszoba* című képét a Magyar Nemzeti Múzeum őrzi. 1919-ben tagja lett a Képzőművészeti Egyesületnek. A *Páncélvonat* című olajfestménye a Magyar Nemzeti Galériába került.

Sok portrét, tájképet és zsáner kompozíciót festett. Élénk közéleti tevékenységet folytatott ekkor és tagja volt a Képzőművészeti Társulatnak, a Képzőművészek Szövetségének és a Nemzeti Szalon alapítói között szerepelt.

Kiemelkedő elismerésben részesült, amikor az 1929-ben kiírt nemzetközi pályázaton megbízást kapott egy 9 m^2-es templomi mozaik kivitelezésére Jeruzsálemben a *Dormitio (Szűz Mária elszenderülése) bazilika* altemplomában (1931). Jeruzsálemben egy másik munkája is hirdeti a nevét az *Agónia* (Népek temploma) bazilika apszisa *„Jézus imádkozik a Getszemáni kertben"* (1932).

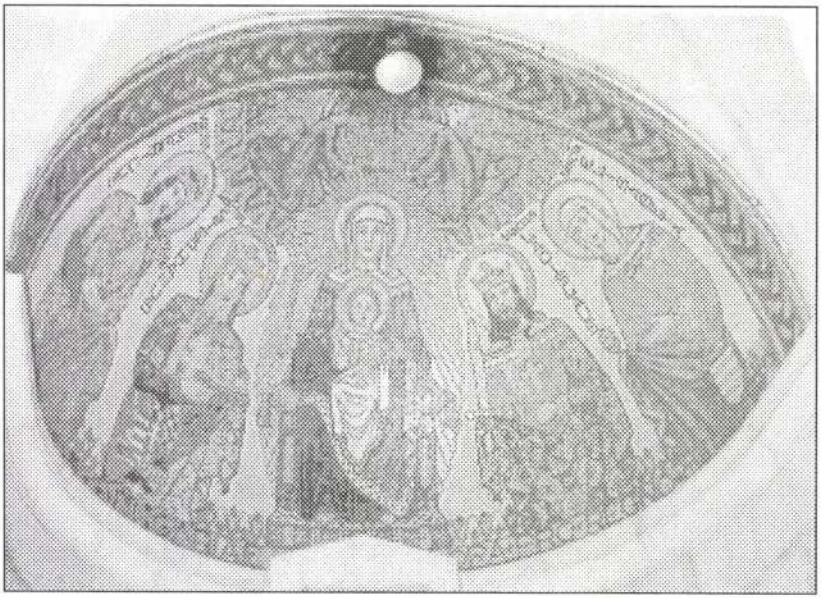

Muzsinszky Nagy Endre: A jeruzsálemi Dormitio bazilika magyar kápolnájának mozaikképe 1929. (Fotó: Matyikó Sebestyén József)

1939-ben elnyerte a Képzőművészeti Egyesület díját. Még ebben az évben Siófokon telepedett le. Ide művészi tervei miatt a Balaton nyújtotta festői lehetőségek miatt költözött.

Ezután következtek az embertpróbáló csapások. A háború, amely ha végzett is pusztítást munkáiban, nem oly nagyot, mint a közöny és az emberi korlátoltság. 1955-ben megalapította és 1962-ig vezette a Siófoki Képzőművészeti Szabadiskolát. Városunkban kezdi el és fejezi be élete főművét *„Én vagyok a világosság"* címmel. A jelen kiállítás is ezekből a bibliai képekből válogat. A 243 darab képből álló soprozat az *Angyali üdvözlet*től kíséri végig Jézus életét. Ezen alkotások a veszprémi Gizella Királyné Múzeum tulajdonába kerültek. Miközben a 81 grafikát, 81 színvázlatot és 81 nagyméretű olajképből álló monumentális sorozatát készítette, úgynevezett „Balatonképek" festésével tartotta fenn magát.

Műveit egész életén át a művészi elhivatottságának magas izzású felfokozottsága jellemezte. Ezt a szilárd jellemű művészt a világhoz és embertársaihoz a legmélyebb részvét és együttérzés fűzte. Megnyilvánulásaiban és művészetében egyaránt keresztény szellemiséget tükrözött.

Említésre méltó, hogy élete folyamán jó barátságban volt Szőnyi Istvánnal, Bernáth Auréllal, Szabó Vladimírral, Boldizsár Istvánnal, Holló Lászlóval, valamint a nyilas terror áldozatául esett kiváló festőművész Cserepes Istvánnal.

A világ számos múzeuma és magángyűjteménye őrzi Muzsinszky Nagy Endre munkáit. A budapesti Szent Rita kápolna keresztútján, a siófoki belvárosi templom bejárati ajtaja felett, a balatonkiliti templom kórus feljáratánál (Szent Cecília), a balatonszéplaki templomban (Szent Rita) is láthatók festményei.

A magas kort megélt művész utolsó, megroppant éveit keresztfiánál – Balázs Endre plébánosnál – töltötte Nagyberényben. 1975. január 9-én hunyt el. Bizonyítja végrendelete, hogy mennyire szerette Siófokot, végakarata értelmében Siófokon temették el.

A város, ahol élete felét töltötte utcát nevezett el róla és 1998-ban Siófok város posztumusz Díszpolgár címmel tüntette ki.

MATYIKÓ SEBESTYÉN JÓZSEF
múzeumigazgató

HÍREK, INFORMÁCIÓK

A 2000-ik évi Megyenapi ünnepségek záróprogramjaként január 10-én tudományos tanácskozást rendeztek a következő címmel: *Az első somogyi (Bodrog-alsó-bűi), X. századi székely–magyar rovásírásos régészeti lelet feltárását bemutató tanácskozás.* A következő előadások hangzottak el: *Az első honfoglaló somogyi nemzetségi központ – Bodrog-Alsó-Bű – feltárásának eredményei 1979–1999.* (*dr. Magyar Kálmán* régész-főtanácsos, Rippl-Rónai Múzeum Kaposvár), *VIII–X. századi vaskohászati emlékek Somogyban* (*dr. Gömöri János* régész-főmunkatárs, Liszt Ferenc Múzeum Sopron), *A Bodrog-alsó-bűi székely–magyar rovásírásos lelet megfejtése* (*dr. Vékony Gábor* egyetemi docens ELTE BTK Régészettudományi Intézet).

A tanácskozás ideje alatt megtekinthető volt a lelet másolata.

Forrai Márta

dr. Spiegl József a Somogy Megyei Közgyűlés alelnöke, dr. Király István Szabolcs Ph.D megyei múzeumigazgató, dr. Magyar Kálmán, Dr. Vékony Gábor (Fotó: Gőzsy Gáborné)

Muzsinszki Nagy Endre
Pilótázás, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 18 l.

MAGYAR KIR. VASGYÁRI H

T. Műcsalékek orsz. kivottes

Van szerencsém alábbiakban

tatni, hogy annak 2555

kitevő összegét a m. kir. állami vasgyárak központi pé

kiegyenliteni sziveskedjék.

Számla száma 728.

SZÁ

Vasgyár megr. száma	Megrendelés kelte	Mennyiség	Egység	Tárg
1818				Fedél és kerit

zni sziveskedjék.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

Havas táj, of.
Erdőirtás, of.
Pihenés, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.
21 l.

MDK

Muzsinszky Nagy Endre

Munkában az ácsok, of.

Vasutjavitás, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.
21 l.

Muzsinszky Nagy Endre
Ősz a ligetben, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 17 l.

8. *Szent Jakab ravatalon*

(Külső jobb alsó.)

Fa, tempera, egy-egy kép 75·5×67 cm.

A zólyommegyei Jakabfalu r. k. templomából. Ipolyi-gyüjtemény.

A jakabfalvi festő szoros kapcsolatban áll a csegöldi BE mesterrel és a jánosréti mesterrel. E szárnyak egyideig a besztercebányai plébániatemplomban voltak.

Ipolyi: Besztercebánya város művészet-történeti vázlata. Századok, VIII., 1874., 684. l. — Ipolyi: Schematismus historicus diocesis Neosoliensis. Besztercebánya, 1876., 135. l. — Ipolyi: A besztercebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása. Bp. 1878., 151. l. — Divald: Zólyom vármegye csúcsíveskori szárnyasoltárai. A M. Mérnök- és Ép.-Egyl. Közlönye, XLIII., 1909., 125—126. l. — Divald: Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai. II. füzet, Bp. 1911., 9. l. — Lepold—Homor 96. l. — Gerevich PA, 210. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 25. és 30. szám. — Gerevich IPGY, 87—89. l. (3. és 4. kép, 93. l.) — Péter: A magyar művészet története. I. kötet. Bp. 1930., 116. l. — Genthon, RMF, 58—59. l. (7. kép: 41. kép.) — Csánky Dénes: Tanulmányok a szepességi táblaképfestészet XVI. századi történetéből. MM, XIII., 1937., 346. l. — Lepold—Lippay 54. l. — Rados Jenő: Magyar oltárok. Bp. 1938., 36. l. — Horváth, Enrico: Il rinascimento in Ungheria. Roma, 1939., 52. l.

27. k

Muzsinszky Nagy Endre
Piactéren, olaj

ili tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 18 l.

~~3 old. 2 alé kapuzinus eredete, építészeti~~
~~részletei kapcsolatban kombináció.~~

~~Pécsi jókok~~ ? —

~~Az alakokat szám és mozdulat szerint és~~
~~leírni. felirattokat nem.~~
~~duccai S. Salvatore relikvia a kapu szemöldök~~
~~kovéve. M.M. 1931. 375~~
~~A meglévő felirattokat jegyzetbe.~~

—

6. oldalon jegyzetben a
szélés által emlitett dörcdiktet

—

~~9. oldalon Sermo, francia ikonografia~~

—

~~9. old. kontor szerint szerencsekerék~~ ?

~~nem~~

~~11. old. Szt. Adalbert szerepe és jelentsége~~
A kapu polichromiája

~~Szerzők nevbeni.~~ ?

—

Irás stilusa

~~11 oldal F ikonografia~~
~~jegyzet~~
~~5 oldal Ancona a kapuk kívül~~
~~Bul. Mon.~~

MDK

Amrsánszky-Nagy Endre, festő.

Nyár. Of.

Ungerska Konstutställningen i Konstakademien

Stockholm, 1922 maj.- Jegyz.- 26.l.

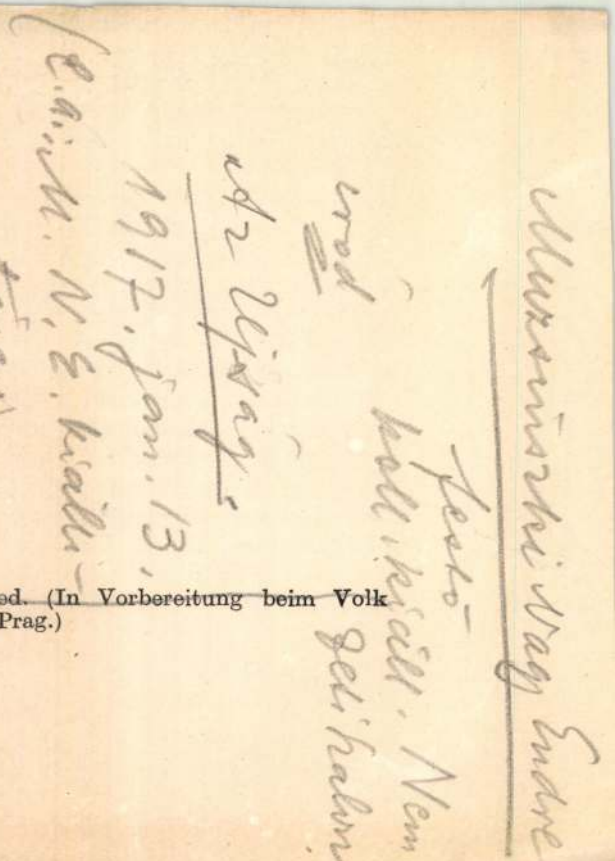

* Einleitung des Bilderbuches über Szeged. (In Vorbereitung beim Volk und Reich-Verlag, Berlin—Amsterdam—Wien—Prag.)

die ehrliche Menschensprache, sie quaken nur so aus ihrem Hals, und das verstehen sie untereinander . . . Bitte mir doch zu zeigen, wo die Husarenkaserne ist?

— Sie kommen also zu Ihrem Mann, gute Frau?

Das Blut begann Zsuzsánna ins Gesicht zu strömen, es würgte sie im Hals, nur schwer konnte sie vor dem ungarisch redenden Mann aussprechen, was sie unter Fremden bereits so gut eingeübt hatte :

— Zu ihm, — sagte sie — zu meinem Mann.

Und sie wandte ihre Augen ab, die sich umflort hatten.

— Also, mein Kind, gehen Sie nur geradeaus — sagte der Herr und betrachtete die kleine Ungarin vergnügt ; — gehen Sie, bis Sie eine kleine Brücke erreichen. Dort ist ein kleiner Fluß, von dort sehen Sie die Husaren, die ihre Pferde striegeln.

— Gott segne Sie, lieber Herr — sagte Zsuzsánna und flog davon wie ein kleiner bunter Schmetterling über der Erde ; sie lief, weil ihre Seele beklommen war und brannte. Seit sie vor einem Ungarn mit ungarischen Worten ausgesprochen hatte, daß sie ihren Mann suchte, wußte sie weder aus noch ein . . . Vielleicht ist der Bursche nicht mehr da. Inzwischen hat ihn irgendein deutsches Mädchen weggeschnappt. Alle sind sie Vagabunden, die Männer . . . Du lieber Gott, warum ist sie ihm nachgereist ; hierher in die große Schande . . . Da hat sie ihm noch von Budapest aus telegraphiert, dennoch holte er sie nicht einmal von der Station ab. Ach, wenn sie nur nicht hergekommen wäre . . .

Muzsinszky Nagy

Endre

Muzsinszky Nagy Endre: Önarckép.

Ráth Gy. 202. l.

Muzsinszky

Nagy Endre

festő

Műcs. kiáll. 1913 tól

Pipics 117 l.

109. Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

~~109.~~ Illésházy István gróf.

kissé fordul, de szem
Mellig, (jobbra ~~néz~~. Homlok
kálla és bajusza fekete, szeme barna
fehér nyakkendője alól ingének álló
573 kabátján háromsor gomb van.
(TK)

Vászon, méretei 57: 43.5 c
A Pongrácz testvérek ajánd
~~A Nemz. Muz. képtárából.~~
~~Át. Képt. 167.~~

Kifüggesztésére vonatkozó
~~A Nemzeti Muzeumban.~~
~~A~~ Tört. Képcsarnokban. 188

904: V. 2.

A PATRICZIUS.

Regény. *(Vége.)*

Irta *John Galsworthy.* — Angolból *Kendeffy Katinka.*

Végigosonva a holdfényben fürdő képtáron, elérte az előszobát, a hol az apjának a szentélyével szemben a torony lépcsőházába nyilt az ajtó. Lihegett, mikor azon a végtelennek tetsző lépcsőn keresztül felért a tetőre, mely a nagy ház éjszaki oldalára nyult ki. A lába alatt száz lábnyi mélység tátongott. Kissé szédülve fogódzott annak az ólomkertnek a kerítésébe, a lelkét teljesen abszorbeálták saját lázongó gondolatai. Aztán lassan-lassan elfelejtett mindent, csak az eléje táruló képet látta. Ez az éjszakába burkolt város oly távol és oly sötét, oly fehéren ragyogó, életet lehelő, melynek bibor halmain s völgyeiben miriád aranyos fényvirág ragyog, melynek szivéből szüntelen halk moraj tör elő,— lehetséges, hogy ez az a város, melyen ma keresztül haladt? Alvó testéből kilopódzott az a felséges komoly szellem és sötét szépségben ott lebegett mélyen a leány lábai alatt s kisérti őt!

Barbara megfordult, hogy felvegye magába az egész csodás képet; Hyde-Park sötét tisztásaitól a hófehér kisértethez hasonló toronyig, mely keleten emelkedett. Mily csodás ez az éjszakai város! És — mint akkor, a tenger végtelen sötétsége előtt kicsivé s félénkké zsugorodott benne a lélek, úgy érezte most magát, mikor erre a nagy, töprengő, csodaszép teremtésre nézett, melyet emberi akarat és tudás hozott létre. Kiválasztotta a Piccadilly hoteljainak alakjait, aztán mögöttük a Westminster és Whitehall tornyait és mindezek felett, mindenütt nagy, kék s hosszu tömött sorokban huzódó halvány fénypontok az indigókék égboltozat alatt. Egészen közel látta a kivilágitott ablakokat, a tovasikló autókat, még az emberek parányi alakját is és az a gondolat, hogy azok mind, egytől-egyig hozzá hasonlóak, — idegennek, furcsának tetszett.

Fenékig kiitta ezt a bűvös kelyhet s különös mámor rabja lett. Most már nem érezte magát kicsinek, — erős és hatalmas volt, mint abban a mouklandi álomban. Ő is, mint az a nagy alvó valami ott lent, megszabadult a testétől, megszabadult minden barriertől, magasan lebeg s egygyé olvad a levegővel. Úgy tetszett, egygyé lett a város felszabadult lelkével, mely belefulladt a saját szépségének a megértésébe.

Aztán minden érzés elszállt s ő remegve, fázva állott ott, pedig nyugatról meleg szél fújt. Az egész kaland, hogy ide feljött, nevetségesnek, bizarrnak tetszett.

Halkan visszalopódzott s már elérte a képtár ajtaját, mikor az anyja meglepett hangját hallotta:

— Te vagy az, Babs?

Megfordult s látta, hogy az anyja a szentély ajtaja felől jön.

Barbara egyszerre nagyon nyugodtan, hűvösen, minden tulajdonságának a birtokában, megállott s az anyjára nézett. Lady Valleys bizonytalanul szólt:

— Jere be ide egy perczre, kedvesem, igen?

Abban a szobában, mely Lord Valleys legkedvesebb tartózkodási helye volt, a ház ura a kandallónak támaszkodva várt. Az arczán bosszuság és erős elhatározás váltakozott. Az Agatha lelkében élő bizonytalanságot, vajjon elmondja-e a mit látott, a kis Anne kegyetlenül megoldotta. Mikor pillanatra szünet állott be a társalgásban, Anne hangosan jelentette:

— Láttuk Babs nénit és Mr. Courtiert Gustardnál, de nem beszéltünk velük!

A délutáni események már megzavarták a Lady Valleys egyensúlyát, azért most az egyszer elvesztette az ő szokott tapintatát. Elmondta az esetet a férjének.

Magában véve annak, hogy Babsot Courtierrel egy olyan helyen látták, melyhez szó sem férhet, nem volt különös jelentőségü; de mindketten izgatottak voltak már a Milton dolga miatt, azért vészes alakot öltött a jelentéktelen esemény s úgy érezték, mintha az egek összeesküdtek volna, hogy megalázzák a családot. Lord Valleyst különösen érintette a dolog, részben mert őszintén bámulta a leányát, részben, mert nem hallgatott a feleségére, mikor néhány héttel előbb figyelmeztette. Egyiknek sem volt mély érzéke a lelkiek megitélésében, de nyugodt, higgadt itélőképességük volt s tökéletesen megérezték, milyen veszedelem származhat abból, ha Barbarában feltámad a konokság. Ez azonban nem akadályozta meg Lord Valleyst abban, hogy ne fakadjon ki élesen a «gazember» átkozott lelkiismeretlensége ellen s hogy titokban el ne tervezze, mint fog elbánni a dologgal.

Lady Valleys jobban ismerte a leánya természetét s asszonyi voltánál fogva elnéző volt a másik nem iránt. Nem igyekezett védeni Courtiert, de magában azt gondolta, hogy hiába, Babs mégis csak kaczér, mert nem tehetett róla, eszébe jutott, milyen volt ő abban a korban.

A váratlan felszólításra Barbara összeszorított ajkkal, de elég nyugodtan és hűvösen állott meg az apja iróasztala mellett.

Lord Valleysnak, a mint hirtelen maga előtt látta őt, önkénytelenül kisimult a homloka; emberismerete, az a sok ezer diplomácziai óra, melyet átélt, megtanitották, hogy hidegséget, nyugalmat és nemtörődömséget mutasson, mikor a belső lénye nagyon távol volt tőle. Őszintén szólva, szivesebben állott volna szemben egy gyülölködő tömeggel, mint legkedvesebb leányával, ilyen körülmények között. Göndör, szürke, bajuszos barna arcza, egész megjelenése, öntudatlanul katonássá merevedett. A szemhéjai kissé lehunyva, szemöldökét magasra húzta fel.

A leány valami kék köpenyt vetett estélyi ruhája fölé s Lord Valleys ösztönszerüen megragadta ezt a jelentéktelen semmiséget, hogy megkezdje a mondanivalóját.

— Ah! Babs, künt voltál?

Barbarában lüktetett minden csepp vér, minden idegszála vibrált, de külsőleg egészen nyugodtan felelt:

— Nem, a torony tetején voltam.

Maliciózus gyönyörüséget okozott neki, mikor meglátta, hogy az apja ünnepélyes külsője alatt igazi megdöbbenés rejtőzik, Lord Valleys pedig, észrevéve a titkos gúnyt, szárazon szólt:

— Csillagot vizsgáltál?

Aztán, azzal az őt jellemző gyors elhatározással, melyből azt lehetett következtetni, hogy unja, ha valami halasztást szenved; hozzátette:

— Tudod, nem vagyok bizonyos benne, helyes-e találkozókra menni valamely czukrászatban, a mig Anne Londonban van.

Az a veszedelmes lángocska, mely fellobbant a Barbara szemében, elkerülte a figyelmét, de feltünt az anyjának, a ki gyorsan hozzátette:

— Bizonyára okod volt rá, kedvesem.

Barbara összeszorította az ajkát. És valóban, ha nem éri őket aznap a Milton részéről akkora csapás, ha nem tölti el a lelküket igazi nagy aggodalom, mindketten észreveszik, hogy a leányuknak ebben a lelkiállapotában, minél kevesebbet mondanak, annál hamarább gyógyul be a seb. De nem voltak feltétlen urai az ideigeiknek s Lord Valleys éles türelmetlenséggel kiáltott fel:

— Nem találod szükségesnek, hogy valami magyarázatot adj?

— Nem, — felelt Barbara.

— Ah, hát akkor talán megkapom a magyarázatot attól az úrtól, a kinek a tisztességérzete csak addig terjed, hogy egy ilyen találkozást ajánljon.

— Nem ő ajánlotta, hanem én!

Lord Valleys még magasabbra húzta föl a szemöldökét.

— Valóban!

— Geoffrey, — mormogta Lady Valleys — azt hittem én fogok Babssal beszélni!

— Kétségtelenül okosabb volna.

Barbarában — a kit életében először vádoltak komolyan — egészen különös új érzés dúlt; mintha valami csiklandozná a bőrét. Undorító s mégis ördögi egy érzés! Abban a pillanatban agyon tudta volna ütni az apját. De nem árult el semmit, csak a szempillája csúszott lejebb! nyugodtan szólt:

— Még van valami?

Lord Valleysnek hirtelen előugrott az álla.

— A Milton dolgában való szereped után, különösen dicséretre méltó folytatás.

— Kedvesem — szakította félbe hirtelen Lady Valleys — Babs majd elmondja nekem. Természetesen nincs semmi az egészben?

Újra megszólalt a Barbara nyugodt hangja:

— Még van valami?

Ez a tébolyitóan hideg hang, annak a mondatnak az ismétlése, csaknem lerombolta a Lord Valleys erősen próbára tett nyugalmát.

— Van, de nem a te számodra, — szólt jéghidegen. — Lesz szerencsém megmondani annak az úrnak, mi a véleményem felőle.

Ezekre a szavakra Barbara kiegyenesedett s a tekintete egyik arczról a másikra siklott.

Ennek a tekintetnek a hatása alatt, mely minden hideg keménysége mellett tele volt lángoló élettel, sem az apa, sem az anya nem tudott nyugodtan megállani. Úgy tetszett, hogy a leány letépte róluk az álarczot, mely azok szellemét takarja, a kik hosszú időn át kétségtelenül meghódoltak önmaguknak, a kik többé nem rugalmasak, nem tágithatók, sokkal közönségesebbek, mint a hogy önmagukról sejtették. Valójában irtózatos percz!

Ekkor Barbara megszólalt:

— Ha nincs velem több dolguk, elmegyek s lefekszem. Jó éjszakát!

És olyan nyugodtan, a hogy jött, elment.

Mikor a szobájában volt, ledobta a kabátot, bezárta az ajtót s megállott a tükör előtt. Gyönyörüséggel látta, hogy szorulnak össze a fogai, hogy zihált a melle s szemével, hogy szúrja át önmagát. Közben folyton ezt gondolta:

— Nagyon jól van, kedveseim; nagyon jól!

XXV.

Ezzel a lázongó, megaláztatás érzésével aludt el. És — csodálatos, de nem ő vele álmodott, akit gondolatban olyan kétségbeesetten védett, — hanem Harbingerrel. Úgy tetszett, mintha börtönben volna, s a börtön a sea-housei szalonhoz hasonlitott. A szomszéd czellában — melybe valahogy átlátott, Harbinger körmeivel kaparta a falat. Világosan látta szőrös kezefejét — s hallotta a lélegzetét. És a nyilás, melyet körmeivel ásott, folyton nagyobb és nagyobb lett. Barbarának őrületesen elkezdett dobogni a szive, és — felébredt.

Új, maliciózus elhatározással kelt fel. Nem mutat lázadást, keresztül vergődik a napon, mintha semmi sem történt volna, megcsalja valamennyiöket . . . aztán . . . aztán . . .

Hogy pontosan mit jelentett ez az «aztán», önmagának sem tudta volna megmondani.

Elhatározásához híven, mosolygó arczczal jelent meg a reggelinél, kilovagolt a kis Anneal, azután bevásárlásokat tett az anyjával. Tekintettel a Milton dolgára, a skócziai utazást elhalasztották. Hűvös nyugalommal verte vissza az anyjának minden kísérletét, melylyel a Gustard-féle találkozásra akarta terelni a beszédet, és — Miltonról sem akart beszélni; egyébként egészen olyan volt, mint máskor.

Délután önkéntesen ajánlkozott, hogy elkiséri az anyját az öreg Lady Harbingerhez. Tudta, hogy Harbinger ott lesz s ez czinikus örömöt okozott neki, ha arra gondolt, hogy majd öt órakor a *másikkal* fog találkozni. Nagyszerű porhintés volt ez az emberek szemébe! Aztán úgy érezte, hogy ez lesz a félrevezetés koronája. Azért azt mondta, hogy gyalog megy haza, s ha Harbingernek kedve van, elkisérheti. Természetesen, a fiatalembernek kedve volt hozzá, s együtt mentek el.

Hanem mikor végigsétáltak azon a szelid délutánon a szelid fák között, ahol illatossá tette a levegőt a délnyugati szél, — eltünt a leány lázadó, meggondolatlan, vakmerő hangulata, egyszerre boldognak és barátságosnak érezte magát, s örült, hogy vele lehetett. Ma a férfi is vidám volt, mintha elhatározta volna, hogy nem rontja el a jókedvét; s Barbara hálás volt érte. Egyszer-kétszer a karjára tette a kezét, hogy egy madárra vagy virágra figyelmeztesse, — kedvesen tette, s annyi keserű óra után örült, hogy másnak örömöt okozhatott.

Mikor a Valleys-ház előtt elváltak, hosszú, szomorú pillantást küldött utána. Mert most . . . most már ütött az óra . . .

Egy kis fehér, faburkolatú, fehérre fényezett előszobában, melyet sohasem használtak, leült és várt. Innen látta a bejáratot, s úgy akarta rendezni, hogy véletlenül találkozzon a hallban Courtierrel. Izgatott volt, s kissé gúnyos bosszúságot érzett az izgalma miatt. Azt hitte, hogy a férfi pontos lesz, s ime, már elmúlt az óra! Azután nyugtalan volt, s nevetségesnek találta, hogy itt ül ebben a

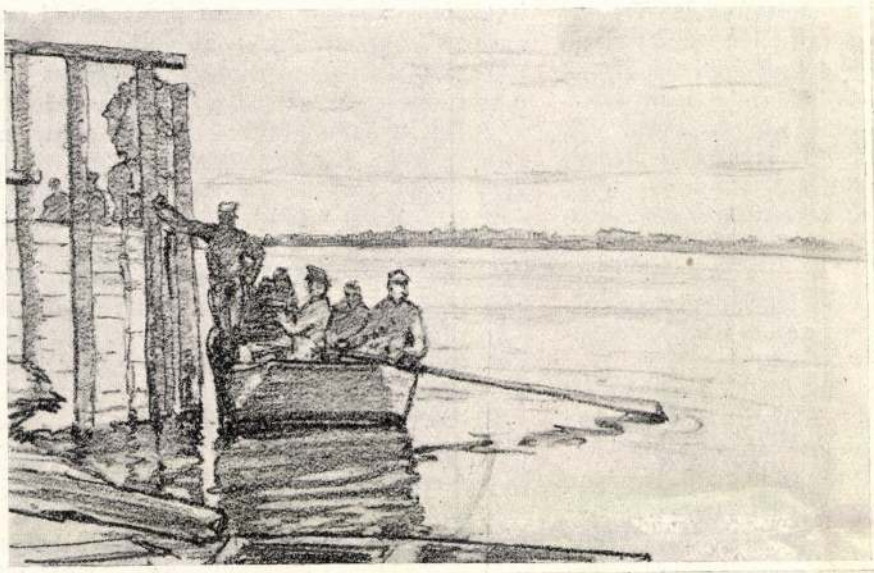

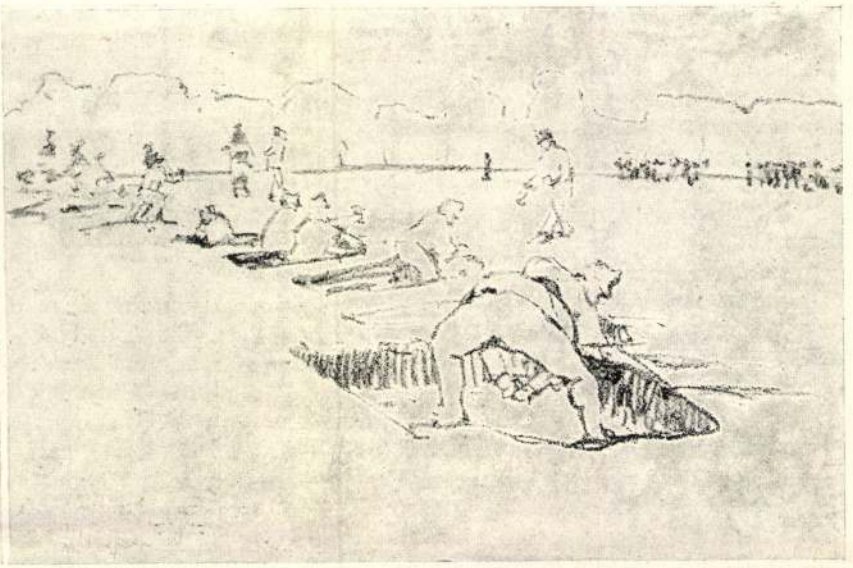

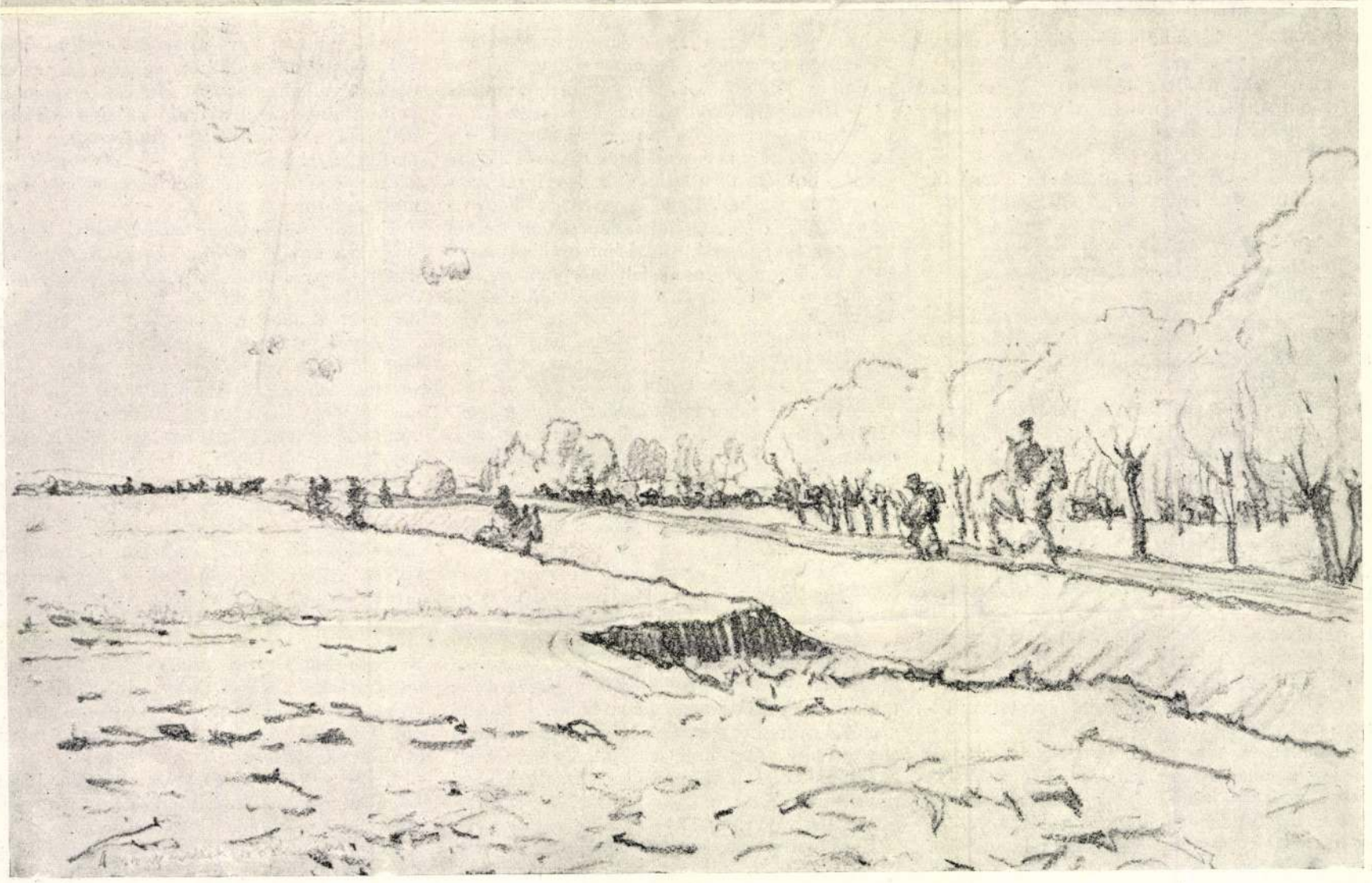

1. Pionirok munkában. — 2. Ássák a fedezéket. — 3. Ágyúk fedezékben. — 4. Az őrmester úr. — 5. Srapnell robbanás.

VÁZLATOK A DÉLI HARCZTÉRRŐL. — M. Nagy Endre népfőiskolának, a helyszínén készített rajzai.

1. Sátor-állítás. — 2. Levél hazulról. — 3. A tűz körül. — 4. Csöndesen pipázgatnak. — 5. Levélirás a sátorban. — 6. Extra menázsi.

VÁZLATOK A DÉLI HARCZTÉRRŐL. — M. Nagy Endre népfölkelőnek, a helyszinén készített rajzai.

szobában, melyben soha sem jár senki. Felállott s az ablakhoz ment.

Hirtelen megszólalt mögötte egy vékony, magas hang:

— Babs néni!

Megfordult. A kis Anne állott előtte, s nagy nyilt mogyoróbarna szemével nézett reá. Barbara összerázkódott.

— Ez a maga szobája? Szép szoba, úgy-e?

— Egészen szép Anne!

— Igen. Még soha sem voltam itt. De épen most jött valaki, megyek!

Barbara ösztönszerűen eltakarta az arczát, aztán kiment a kis hugával a hallba.

Az ajtóban William, az inas egy levelet nyújtott át neki. Barbara megnézte a czímet. A Courtier írása volt. Visszament a szobába. A félig nyitott ajtón keresztül látni lehetett a kis Anne alakját, a mint szétvetett lábakkal, kezét mélyen fekvő övébe dugta, hegyes orrát Williamra szegezve beszél valamit, a mit ő érdekesnek találhatott.

Barbara pedig élesen becsapta az ajtót, felbontotta a levelet, s elolvasta:

«Kedves Lady Barbara!

Sajnálattal jelentem, hogy a bátyjával való beszélgetésemnek nem volt eredménye.

Pár perczczel ezelőtt véletlenül a Parkban voltam, s szeretnék Magának sok-sok szépet — boldogságot kívánni, mielőtt elmegyek. Gyönyörűség — a legnagyobb gyönyörűség volt, hogy Magát ismerhettem. Soha sem lesz egy Magával összefüggő gondolatom, melyre ne legyek büszke; sohasem lesz egy emlékem, mely megingatná azt a hitemet, hogy — az Élet jó. Ha kisértetbe esem és sötéten látom a dolgokat: eszembe fog jutni, hogy Maga ugyanazt a levegőt szívja, amelyet én. És a Szépség és Öröm előtt nagyobb tisztelettel fogom megemelni a kalapom, mert szabad volt Magával beszélnem, Magával járnom.

És így — Good-bye, az Isten áldja meg Magát.

Hűséges, alázatos szolgája,
Charles Courtier.»

Barbarának égett az arcza, gyors, rövid sóhajok siklottak ki az ajkán, újra elolvasta a levelet, de nem ért a végére, homály borította a szemét. Ha abban a levélben egyetlen panaszos, szemrehányó szó lett volna! Nem engedhette, hogy elmenjen, így, búcsúzás nélkül, magyarázat nélkül! Ne gondoljon reá, mint egy hideg, kőkemény kaczér teremtésre. a ki pár heti szórakozást csikart ki belőle, Legalább megmagyarázhatná, hogy nem az volt! Meg fogja értetni vele, hogy nem az volt, a minek gondolta, hogy valami benne úgy vágyott . . . vágyott . . .

— Mi volt ez? Mit tettem? — gondolta zavartan.

Keserű harag töltötte el önmaga iránt, begyűrte a levelet a keztyűjébe, s kiszaladt. Gyorsan végigfutott a Piccadillyn és keresztül vágott a Green Parkon. Itt találkozott Lord Malvezinnel s egy barátjával s röviden köszöntötte őket. Annak a két tökéletes, jól öltözött, gondozott embernek a nyugalma abban a perczben kellemetlenül érintette.

Futni, repülni szeretett volna erre a találkozóra, melynek el kellett oszlatni azt az érzést egy ember lelkéből, hogy ő, Barbara Caradoc, közönséges csábító, aljas áruló és kokett! És ez a levél . . . . egy betű szemrehányás nélkül! Annyira égett az arcza, hogy nem tehetett róla — el kellett rejtenie a mellette elhaladó emberek elől.

A mint közeledett a Courtier lakásához, arra kényszerítette magát, hogy elgondolja, mit fog tenni, mit enged meg neki, hogy vele tegyen! De erős elhatározással ment tovább.

Most már nem tér vissza, bármi legyen a vége! A szíve remegett, aztán úgy tetszett, hogy megállott a verése, — aztán újra őrületesen vert. Összeszorította a fogát, — különös, kétségbeesett jókedv támadt fel benne. Ez kaland! Kaland! Aztán megragadta az az érzés, a mely a mult este a torony tetején is megzavarta. Az egész dolog bizarr, nevetséges! Megállott, s kihúzta a levelet a keztyűjéből. Lehet, hogy nevetséges, de kötelessége megtenni; s összeszorított ajkkal ment, ment tovább.

Gondolatban már ott állott előtte, közel hozzá, lehúnyt szemmel, várva s figyelve, mit fog érezni, ha kinyitja az ajkát, beszél, talán megcsókolja a haját, az arczát, a kezét. Mintha tükörben látta volna önmagát; hosszú szempillái az arcán pihennek, az ajka szétvállik, a karja tehetetlenül lóg az oldalán. És — érthetetlenül — az *Ő* alakját nem látta sehol.

Ekkor észrevette, hogy ott áll az ajtaja előtt,

Nyugodtan csengetett, de ahelyett, hogy lebocsátotta volna a karját; azt a kis foltot, melyet a keztyű szabadon hagy a tenyerén, odaszoritotta az arczához, hogy meggyőződjön róla, valjon az ő arcza lángol-e úgy?

Az ajtót valami láthatlan kéz nyitotta ki, s egy vörös szőnyeggel borított lépcsőház tárult a leány elé. A lépcső alján egy kóczos, barna-fehér öreg kutya feküdt, mely tele volt bolhával s bánattal. Érthetetlen rémület lepte meg Barbarát, s a lelke futva menekül a Green Parkon át egyenesen a Valleys-ház halljába. Ekkor egy fiatalos, kék köténves szelid, sírástól vörös szemű asszony közeledett feléje.

— Itt lakik Mr. Courtier?

— Igen, kisasszony.

Az asszonynak kevés foga volt, s azok is feketék; és Barbara csak állott . . . állott nem tudott szólni, s úgy érezte, mintha a teste elvált volna a lélektől itt a napfény és a sötét, vörös lépcsőház között, a mely . . . hova vezetett . . . ?

Az asszony újra megszólalt:

— Sajnálom kisasszony, ha dolga van vele, mert épen most utazott el.

Barbara úgy érezte, megmozdúl a szíve — mint mikor a kifeszített gummi-szalag megremeg, elpattan s hirtelen elernyed. Lehajolt s megsimogatta az öreg kutya fejét, mely a czipője körül szaglászott. És az asszony újra beszélt:

— Természetesen, a czímét nem mondhatom meg, mert messze idegenbe ment el.

Barbara mormogott valamit, a minek ő sem tudta az értelmét, s kisietett a napfénybe. Boldog volt? Búsult?

Az utca sarkánál megfordult s hátranézett; az a két fej, az asszonyé s a kutyáé, még mindig ott volt a nyitott ajtóban.

Irtózatosan vágyott, hogy kaczagjon — kaczagjon; azután úgy érezte, szeretne belehalni a sírásba.

XXVI.

A nyugati szél, mely előző este csábítóan suttogott a Courtier és Milton fülébe, az első őszi eget varázsolta a folyó fölé. Lassan mozgó, áttetszően szürke fellegek szerették volna legyőzni a napot, mely a korai órákban már csak szeszélyesen, kötelességből ragyogott.

Mialatt Andrey Noel öltözött, a napsugarak kétségbeesett tánczot jártak a fehér falon. Olyanok voltak, mint apró elveszett lelkek, melyeknek nincs holnapjuk vagy szunyogok, melyek rövid, mámoros örömben keringenek — — keringenek, s lábuk nem hagy nyomot a levegőben. Egy sötét táblákkal borított oldal-ablak résein füstös színű fényfoszlányok szűrődtek be s köteleket fontak az ablak s a tükör között. Oly vastag, remegő csigavonalakat alkottak, hogy az asszony csodálkozott, mikor kinyújtott keze csak levegőt fogott, — oly féltékenyen őrizték a helyet, melyet elfoglaltak, mint a kisértetek — s egy pillanatra szórakozást nyújtottak egy boldogtalan léleknek.

Hogy is legyen boldog, ha a szerelmese harmincz óra óta távol van tőle, s utolsó csókjaival nem űzte el azt a rémet, mely fenyegető veszedelem képében ráfeküdt a lelkére abban a pillanatban, melyben Milton az elhatározásáról beszélt. Az asszony szeme mélyebbre látott, mint az övé, az asszony lelke üzenetet kapott a sorstól.

Ő legyen a Milton hasznosságának a megölője, ő húzza őt le a sárba, nem segítőtársa, hanem kerékkötője, nem az ihlet fényes napja, hanem nehéz, sötét felleg! Mindez egy skrupulusért, melyet nem tud megérteni. Nem haragudott arra az érthetetlen aggodalomra, de az ő megszokott fatális multja s sympathiája lépésről-lépésre követte a jövőbe. Ha így áll a dolog, rövid idő mulva a férfi érezni fogja, hogy a szerelme megalázza őt; ha azontúl is vágyik utána, ahoz a léleknek semmi köze sem lesz többé, csak a testnek. És ha az indokolatlan aggodalma miatt képes arra, hogy eldobja magától a politikai jövőjét, képes volna arra is, hogy együtt éljen vele, akkor is, ha a szerelme már nem él. Ezt a gondolatot nem tudná elviselni. Belenyilallott a lelkébe, átjárta minden idegszálát. És mégsem! Az élet nem lehet olyan kegyetlen, hogy ilyen boldogságot adjon, ha újra el akarja rabolni. Az ő szerelme bizonyára nem volt egyetlen ragyogó nyári nap; a Milton szerelme nem volt egyetlen ölelés . . . . mely után nem következik semmi!

Ezen a reggelen helyt adott a saját szépségének. Utána jobban *kell* vágynia, mint az után a másik élet után s erre a gondolatra elsötétült az arcza. Az a másik Élet — — oly rideg, s olyan távol van tőle! Az a szeretetlen, kimért és neki mégis egyetlen igazi, egyetlen kétségbeesetten átkozottúl igazi élet! Ha valóban le kell mondania a közéletről, hát akkor bőséges kárpótlást fog találni a közös életben, egy gyönyörű, — egyszerű szép dolgok közt, helyhez nem kötött életben, zene és képek között; virágokkal, az egész természettel, olyan barátokkal, a kik önmagukért szeretik őket. — Csodás életben, melyben mindenkihez kedvesek és jók, segítik a szegényeket, a nyomorultakat és szeretik egymást!

De Miltonnak nem kellett ez az élet! Mi haszna van belőle, ha el akarja hitetni önmagával, hogy erre vágyik. Természetes és igaz dolog, ha érvényesíteni akarja a hatalmát! Vezetni és szolgálni! Nem is szeretné, ha Milton nem volna ilyen.

Ilyen gondolatok kóválygottak a lelkében, a míg elrendezte a haját, csipkepánczélba burkolta a szívét. Közben szokásos gondosságával észrevette, hogy az öltözőasztalán levő vázában hervadt két virág. Kiöntötte a vizet, frisset töltött s érezte, hogy a virág köszönetet mond érte.

Mikor elhagyta az öltözőszobáját, már nem tánczoltak a falon az apró napsugarak a szürke fényfoszlányokból csavart kötelek nem húzódtak végig a szobán. Az ősz elfoglalta az eget. Elhaladva a hallban levő tükör előtt, Andrey nem mert belenézni, — az a tükör mindig igazságtalan volt hozzá! Ekkor hirtelen feltámadt benne az asszony hite a vonzerejének a hatalmában — — jobban *kell* őt szeretnie, mint a lelkiismeretét! De ez az önbizalom nagyon gyenge alapon állott, az első támadás rombadöntötte.

Mintha még a barátságos, rózsaszín arczú szobaleány is részvéttel nézne reá ma reggel, s minden veleszületett érzés, mely tiltakozott minden ellen, a mi másokat nyugtalanít s nekik fájdalmat okoz, — vagy alkalmat ad arra, hogy őt sajnálják — egyszerre fellázadt benne. Gondja volt reá, jobban mint valaha, hogy még önmaga előtt se áruljon el semmit.

Így aztán úgy töltötte el a reggelt, hogy gépiesen elvégzett minden megszokott kicsiséget. Közben szüntelenül érezte azt az ellenállhatatlan vágyat, hogy elvigye Miltont Angliából, s meggyőződjön róla, valjon az az ezer szépséges dolog, a mit néki mutatna, nem szerettetné-e meg vele mindazt, a mit ő maga szeret.

Leánykorában három évet utazott külföldön. És Eustace még soha sem volt Olaszországban, soha sem járt a csodás alpesi völgyek között! Aztán emlékezetébe tolakodott a Temple-beli lakásának a képe, s halálra taposta az előző gondolatot.

Nincs Titiannak olyan színe, nincs olyan gentian, rozsdásbarna lomb és havasi rózsa, mely elbódítsa azoknak a könyveknek, azoknak a papirosoknak, annak a térképnek szerelmesét! És újra érezte a könyvek bőrszagát, épen olyan élesen, határozottan, mint akkor, mikor nesztelenül suhant jobbra-balra s teljesítette ápolónői kötelességét. Aztán újra végig émlött rajta az a meleg, csodás érzés, mely vele volt azokon a felséges napokon — szerelem — mely titokban megsejti, hogy közelg a győzelem, a tökéletes beteljesülés ideje; — gyönyörűséges érzés, melyet a tudat kelt, hogy minden perczét, minden mozdulatát, minden gondolatát odaadja és az az

10 Új Ember, 2000. 04. 02.

Siófok és Jeruzsálem

Emlékkiállítás a siófoki Kálmán Imre Múzeumban

Városunk egyre gyarapodó, változatos kultúrélete, forrongásai közt kiemelkedő alkalom a siófoki festőművész, *Muzsinszki Nagy Endre* emlékkiállítása. Nemcsak azért, mert sokak emlékezetében elevenen él mozgékony alakja, hanem azért is, mert valóban őt tarthatjuk az első, valóban érdemes siófoki festőnek. Amikor ideköltözött, itt fejtette ki munkássága java részét.

Muzsinszki Nagy Endre Felsőzsolcán született, 1886. február 25-én. Az Iparművészeti Iskola díszítőfestészeti szakosztályán 1902-1907-ig tanult. Majd Nagybányán, a művészeti szabadiskolán *Thorma János* tanítványa volt, később Olaszországban töltött hosszabb tanulmányi időt, ahol művészete új élményekkel gazdagodott.

Eleinte templomfestészettel foglalkozott (Felsőzsolca, Tokaj, Párdány stb.). 1913-ban állított ki először, a Műcsarnokban. Az I. világháború idején rajzolóként készített friss impresszióiból 1917-ben kollektív kiállítása nyílt a Nemzeti Szalonban, műveiből a Fővárosi Képtár számára többet is megvásároltak. Az 1916-ban rendezett tárlatán szereplő *Galíciai parasztszoba* című képét a Magyar Nemzeti Múzeum őrzi. 1919-ben tagja lett a Képzőművészeti Szövetségnek, és a Nemzeti Szalon alapítói között szerepelt.

Kiemelkedő elismerésben részesült, amikor 1929-ben kiírt nemzetközi pályázaton megbízást kapott egy 18 m^2-es templomi mozaik kivitelezésére Jeruzsálemben, a Dormitio (Szűz Mária elszenderülése)-bazilika altemplomában (1931). Jeruzsálemben, egy másik munkája is hirdeti a nevét, az Agónai (Népek temploma)-bazilika apszisa: *Jézus imádkozik a Getszemáni kertben* (1932).

1939-ben elnyerte a Képzőművészeti Egyesület díját. Még ebben az évben Siófokon telepedett le. Ide művészi tervei megvalósításáért, a Balaton nyújtotta festői lehetőségek miatt költözött.

Ezután következtek az emberpróbáló csapások. A háború, amely ha végzett is pusztítást munkáiban, nem oly nagyot, mint a közöny és az emberi korlátoltság... 1955-ben megalapította és 1962-ig vezette a Siófoki Képzőművészeti Szabadiskolát. Városunkban kezdte el és fejezte be élete főművét, *Én vagyok a világ világossága* címmel. A jelen kiállítás is ezekből a bibliai képekből válogat. A 243 darab képből álló sorozat az *Angyali üdvözlet*től kíséri végig Jézus életét, ezek az alkotások a veszprémi Gizella Királyné Múzeum tulajdonába kerültek.

Ezalatt az úgynevezett *„Balaton-képek"* festésével tartotta fenn magát.

Műveit egész életén át művészi elhivatottságának magas izzású felfokozottsága jellemezte. Alkotói érzékenységével, morális és etikai tartásával gazdagodva vált művészi életünk egyetemes értékévé. Ezt a szilárd jellemű művészt a világhoz és embertársaihoz a legmélyebb részvét és együttérzés fűzte, megnyilvánulásaiban és művészetében egyaránt keresztény szellemiséget tükrözött.

A világ számos múzeuma és magángyűjteménye őrzi Muzsinszki Nagy Endre munkáit. A budapesti Szent Rita-kápolna keresztútján, a siófoki belvárosi templom bejárati ajtaja felett, a balatonkiliti templom kórus feljáratánál (*Szent Cecília*), a balatonszéplaki templomban (*Szent Rita*) is láthatók festményei.

A magas kort megélt művész utolsó, megroppant éveit keresztfiánál — *Balázs Endre* katolikus plébánosnál — töltötte Nagyberényben, és 1975. január 9-én távozott az élők sorából. Siófokon temették el.

E város utcát nevezett el róla, és 1998-ban, az elődök mulasztását pótolva és jóvátéve Siófok város posztumusz „díszpolgár" címmel tüntette ki.

Matyikó Sebestyén József

a magyar rögbe"

ecser

bukása után a vörösterrorban részt vett helybelieket és máshonnan jötteket — összesen huszonhárom főt halálra ítéltek és kivégeztek. Köztük Szamuely Lászlót is. Az ötvenes évek önkényét is nehezen viselték a devecseriek. 1956. november negyedikén, vasárnap sok orosz páncélos vonult át Devecseren. E napon a templom zsúfolásig megtelt, a nagymisén zokogva hallgatták a hívek *Hanusz Albin Gyula* plébános szentbeszédét, melynek lényege ez volt: „Mi pedig körmünkkel is kapaszkodunk a magyar rögbe, s nem hagyjuk azt el, s dolgozunk, hogy új élet kezdődjék". A szabadságharc alatti helytállásukat szintén súlyos megtorlások követték.

„Történelmünk áldozatainak emlékére".

Hévíz új temploma

A múlt év őszén új templomot szentelt Hévízen *Szendi József*, nyugalmazott veszprémi érsek. Hazánkban ez az egyetlen héttornyú templom; de a tornyok száma nem a hivalkodásnak, hanem a Szentlélek hét ajándékának a jele.

A gyönyörű épület megálmodója *Bocskay János* építészmérnök. A hatalmas belső tér „legyező" alakú, a padok félkörívben helyezkednek el az oltár körül, így a hívek jóval közelebb kerülhetnek a liturgiához, mint a régi templomban, ahol hagyományosan két sorban voltak a padok. A fából készült galamb alakúak, mert a templom védőszentje a Szentlélek. A bejárati kupola alatt is visszaköszön a galamb-motívum, kőmozaikból kirakva. A templom festett üvegablakai a város polgárainak adományaiból készültek, és *Simon Endre* munkáját dicsérik.

Nagy szüksége volt már Hévíznek az új templomra, mert ez a központban épült, míg a régi a városon kívül állt. „Bátran állítom, hogy amióta az új templomot használjuk, kétszer annyian jönnek szentmisére, mint azelőtt. Sok a vidéki, a külföldi is, akik eddig nem ta-

A Szentlélek látható ajándéka

Muzsinszky Nagy Endre

S. M. Nagy Endre
alatt is.

Munkarnk
1919. hadvisch. nemv. kiáll.
342–347
karcteren volt.
1921. tav. kiáll. 311, 319.
1921. őszi kiáll. 329, 360
1924. tav. kiáll. 116, 120
1926. angol.-magy. kiáll.
449, 462
1926. őszi kiáll. 401
VI Eötvös u. 29.

1926. téli kiáll. 125, 556
1927. tav. kiáll. 524, 663
1928. tav. kiáll. 414, 425.
Eötvös u. 29
1928/29. téli kiáll. 581, 602

Seütter Máté V. 27, 28, 29

Gabrovitz győzött, Straub kikapott

A magyar—osztrák tenniszmérkőzés első napja

Ragyogó napsütésben, a diszbe öltözött margitszigeti *Center courton* kezdődött pénteken délután az idei évad első nemzetközi tenniszversenye. A *Straub—Matejka*-meccs nyitotta meg a mérkőzést. *Magyar fölény jegyében* indult az első szett. A kettőjük közt lévő nem kis korkülönbség a kezdésnél erősen éreztette hatását — természetsen *Straub* Elek javára. Az első szett további folyamán a magyar fiu nem tudta előnyét tartani, fokozatosan visszaesett és Matejka kiegyenlitett. Itt már *érvényre jutott a tapasztalt osztrák mester rutinja.* Ádáz küzdelem fejlődött ki kettőjük között, ami végre meghozta *Matejka* győzelmét: 12:10 arányban zárult az első szett.

A hallatlanul erős játék kivett mindent a magyar fiuból és Matejka a második szettben már könnyebben győzött. Eredmény 6:3.

A harmadikban *Straub* már kevés ellenállást tudott kifejteni, *teljesen összecsuklott.* 6:1-re zárult a szett. Az első szett szokatlanul szép küzdelméért azonban Straub minden dicséretet megérdemel.

•

A *Gabrovitz—Metaxa* meccs elé most már mindenki várakozással tekint. Ha itt is kikapunk, vigasztalan lesz az osztrák-magyar meccs képe. *Az aggodalom azonban már az első labdáknál fölöslegesnek bizonyul.* Az osztrák rendkivül élesen játszik, minden testi erejét latba veti: de éppen ez a veszte. *Gabrovitznak ez nagyon kézre fekszik.* Teljesn biztonsággal és nyugalommal áll a helyén és ő ugratja az osztrákot; 6:1-re végződik az első szett.

A másodikban kissé lélegzethez jut *Metaxa* is, de csak 2:6-ra tud Gabrovitzhoz feljönni.

Végül ugyancsak magyar győzelemmel 6:1-re zárul a meccs.

Az első forduló alapján a mérkőzés 1:1. A szombati nap eseménye a *Gabrovitz, Ferenczy* kettős idei bemutatkozása lesz. Az ellenfél, *Kinzel, Metaxa* pár igen komoly játékerőt képvisel, főleg Metaxa beretvaéles balkezes szerviszeivel.

A párosmérkőzés eredménye egyuttal döntő jelentőségü az egész torna kimenetelére is. Gabrovitz, mostani ragyogó formájával, remélhetőleg itt is kivereksz a győzelmet, ami annyit jelentene, hogy ugyancsak *Gabrovitz* hétfői szingligyőzelmével, *az osztrákok vereséget szenvednének.*

•

A Tennisz Szövetségnek az osztrák—magyar mérkőzéssel megkezdődött a főszezonja, de nemcsak a versenyzők, hanem a szövetség is szorgalmas munkával próbálja érvényesiteni célkitüzéseit. A vezetőség nagyszabásu programot dolgozott ki, amelynek legfőbb *vezérelve az utánpótlás nevelése,* hogy extra klasszisu bajnoktenniszezőnk, *Kehrling* Béla kiválása ne jelentse egyuttal a magyar tenniszsport alkonyát is. *Négy vándortréner fogja ezentul az országot járni* s már az idény első részében végiglátogatják a vidéki egyesületek felét. Tárgyalásban áll a szövetség a kultuszminisztériummal is: *az állami tanerők részére képzőtanfolyamot akar felállitani.* Reméljük, hogy a szövetség elgondolásait teljes siker koronázza.

△ **Ujabb javulás báró Vay Miklós állapotában.** A *Budapesti Motor Yacht Club* repülőszakosztálya közli, hogy báró Vay Miklós országgyülési képviselő láztalan és állapota kielégitő.

△ **Megérkeztek a bolgár futballisták.** Pénteken délben a Keleti pályaudvaron Bécsből Budapestre érkezett a bolgár válogatott csapat, amely vasárnap a Hungária-uti pályán játsza le második világbajnoki selejtezőmérkőzését egy magyar reprezentativ együttes ellen. A vonatról leszálló bolgár legénységet *Fischer* Mór üdvözölte, hangsulyozva azt a barátságot és testvériséget, ami a két nemzetet egymáshoz köti. *Sztojanovics,* a bolgár szövetség főtitkára mondott köszönetet az üdvözlésért. A magyar csapatok változatlan összeállitásban és jó kondicióban tekintenek *a bolgárok elleni budapesti és a csehek elleni prágai* mérkőzések elé.

Száztizennégy autó vesz részt a vasárnapi concours d'Elegance-on

A budapesti nemzetközi automobil szépségverseny nevezési zárlata az előrelátott sikerrel végződött, mert Európa összes automobilgyárai *száztizennégy autóremeket nevezett be a versenyre.* Európa leghiresebb karosszériagyárai ugyancsak a legszebb müveikkel vesznek részt a versenyen ugy, hogy Budapest autós közönsége az autószépségverseny keretében nemcsak szépségversenynek, hanem valóságos mozgó automobilkiállitásnak is tanuja lesz.

A külföldi automobilgyárak feltünően nagy gulyt helyeznek a budapesti versenyre. A turini *Fiat*-gyár tiz kocsival vonul föl. Ez a tiz kocsi a milanoi autókiállitáson volt kiállitva. Az osztrák *Steyr, Austro-Daimler*-müvek 11, a budapesti versenyre külön készitett autóval jelennek meg. A *Maybach*-müvek azt a kocsit küldték le a szépségversenyre, amely a genfi autókiállitáson egyedül képviselte a gyárat, de az angol, francia, cseh és a Budapesten ismert amerikai autómárkák is mind a legujabb tipusokkal és ez uj tipusok különböző változataival képviselik magukat. A verseny nemzetközi jellegét legjobban az domboritja ki, hogy a Budapesten állomásozó külföldi követek tiszteletdijakat ajánlottak fel az ő országuk legszebb gyártmányainak.

A magyar karosszériaipart *Nagy* Géza *Uhry* Imre képviselik, akik a pompásabbnál-pompásabb luxus-, személy- és reklámteherkarosszériákkal vesznek részt a versenyen és azt hisszük, hogy ezzel a magyar karosszériaipart ugy reprezentálják, amint azt a nemzetközi vonatkozásban is elismerik.

Budapest legelőkelőbb társadalma ebből az alkalomból teljes számban fel fog vonulni a szigeti gyepre, hogy a nemzetközi automobil-szépségversenynek megadja azt a keretet, amelyet a *Magyar Touring Club* gondos előkészitésével és példás rendezésével megérdemel.

△ **A Testnevelési Főiskola szünidei tanfolyamai.** A kultuszminiszter engedélyével a *Testnevelési Főiskola* tanárok, tanárnők, továbbá tanitók és tanitónők részére *szünidei testnevelési tanfolyamokat* tart junius 25-től julius 15-ig. Bőveb felvilágositással a főiskola igazgatósága szolgál. (Budapest I., Győri-ut 13. sz.).

△ **A jövő héten kezdődő galamblövő világbajnoki verseny próbaversenye szombaton délelőtt 10 órakor kezdődik.** A világbajnoki verseny, a nevezések számát tekintve, minden eddigi versenynél nagyobbszabásunak igérkezik s ezért a magyar versenyzőknek a szombati próbaversenyen igen jó eredményeket kell elérniök, hogy a siker reményében vehessék fel a világbajnoki versenyen a küzdelmet a külföldiekkel. A próbaversenyen a közben Budapestre érkezett külföldi versenyzők indulása is valószinü. Szombaton a versenyzők 200 agyaggalambra lőnek, vasárnap pedig az élőgalamblövő versenyben méri ösz-sze erejét a legjobb magyar gárda. A versenypályát Sárkány József, a szövetség titkára már rendbehozatta ugy, hogy az már készen áll a versenyre. A szombat-vasárnapi verseny egyuttal próbája lesz a berendezésnek is, melyet a legnagyobb gonddal készitettek.

GRÓF TELEKI PÁL LETT A SZENT LÁSZLÓ TÁRSULAT VILÁGI ELNÖKE

A Szent László Társulat, amely a külföldön élő magyar katolikusok lelki gondozását tüzte ki feladatául, pénteken délután tartotta közgyülését a központi szeminárium disztermében. Az elnöklő *Shvoy* Lajos székesfehérvári megyéspüspök, a társulat egyházi elnöke megnyitó beszédében azokkal a nagy feladatokkal foglalkozott, amelyek a társulat előtt állanak, amikor több mint egymillió külföldön élő magyar katolikus lelki gondozásáról kell gondoskodnia. Olyan feladat ez — mondotta —, amely minden nemesen érző komoly magyar ember lelkét kell, hogy fellelkesitse és tettekre inditsa. A társulat nem jár egészen járatlan utakon, mert az idők mostohasága ellenére egyes országokban igen szép apostoli munkát végzett és Belgiumban, Franciaországban, ujabban pedig Törökországban és Délamerikában munka eredményeként nagy lépéssel haladt előre a magyarság lelki gondozása. Az elnöki megnyitó után *Artner* Edgár egyetemi magántanár terjesztette elő titkári jelentését, majd a tisztujitás következett, amelyen nagy lelkesedéssel gróf *Teleki* Pál v. miniszterelnököt választották meg a társulat világi elnökévé. Az uj elnök közvetlen szavakkal mondott köszönetet a választásért. Világi alelnök lett *Nagy* Károly ny. főkapitányhelyettes, titkár *Kerner* István, ügyvezető titkár *Ruday* Rezső, pénztáros *Artner* Edgár, ügyész *Frey* Ottó. Ezenkivül megválasztották a választmányt és az igazgató-tanácsot. Végül *Shvoy* püspök ismertette a társulat jövő évi programját, amelynek egyik kiemelkedő része: pontos statisztikai felvétel a külföldön élő magyarságról és az ott működő magyar katolikus papokról.

Az 1934-es év utolsó római zarándoklása

Indul május 14-én és visszaérkezik Budapestre május 26-án. Érinti: **Postumiát, Velencét, Páduát, Firenzét, Nápolyt, Pompeit, Capri-szigetét,** a csodálatosan szép **Kék-barlangot** és **Sorentót.**

Részvételi dij III/b) osztályon 213, III/a) osztályon 286, II/b) osztályon 292, II/a) osztályon 334 aranypengő.

Utlevél nem kell! Jelentkezni az Actio Catholica központi irodájában, Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. szám alatt lehet.

KÖZGYÜLÉST TARTOTT A KATOLIKUS HÁZIASSZONYOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

A Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége pénteken délután tartotta közgyülését Mária-utcai székházában. A közgyülésen *Anna* főhercegné elnökölt, aki megnyitó előadásában azokra az uj eszméáramlatokra mutatott rá, amelyek a családi életet kezdik ki. Ezek az eszmék — ugymond — nem az evangélium talajából nőnek ki és igen megdöbbentő, hogy már a nők közül is igen sokan lettek ezeknek hivei, megvalósitói. Nem hiszi ugyanis, hogy a házassági elválások száma olyan ijesztően nagy volna, ha a nő nem hódolna a beteges társadalmi irányzatoknak, amelyeknek egyik szomoru áldozata a gyermek. Ezután *Mészáros* János érsek helytartó mondott ünnepi beszédet, amelyben a háziasszonyi, a hitvesi és az anyai hivatás nagyszerüségéről szólott. Az anya — mondotta — a megváltó és megszentelő Istennek lesz munkatársává és eszközévé azáltal, hogy Isten gyermekeit neveli. Ezt a hivatást pedig csak az tudja betölteni, aki az Isten gondolatait, terveit és szándékait átérzi. Lehet, hogy sokaknak szemében ezek az eszmék ma elavultaknak látszanak. Változhatnak a divatok és irányzatok, az igazság azonban örök és ha ez a nemzet élni akar, csak az igazság és az erkölcs alapján biztosithatja életét. *Szegedy-Maszák* Aladárné elnöki beszámolója és *Istvánffy* Elemérné főtitkári jelentése következett ezután a szövetség sokoldalu munkálkodásáról, majd a különböző szakosztályok vezetői ismertették tevékenységüket. *Hencz* Carola a Szent Zita Köri, *Horváth* Antalné a vasuti missziós, *Káldy* Gyuláné a német, *Stumpf* Károlyné a háztartási, *Spillenberg* Mária a propaganda, dr. *Bangha* Aurélné a varrótanfolyam és *Kirchmayer* Edit az ifjusági szakosztály elnökei tartottak beszámolókat, mig a pénzügyi jelentést *Farkas* Gábor terjesztette elő. Az inditványok letárgyalása után *Szekeres* Bónis bencéstanár, a szövetség lelkiigazgatója mondott lelkes záróbeszédet.

A vasárnap egyházi zenéje. Vasárnap, április 29-én délelőtt 10 órakor a Szent István Bazilikában dr. *Serédi* Jusztinián bibornok-hercegprimás pontifikál ünnepi misét Don Bosco János rendalapitó szenttéavatásának ünnepsége alkalmából. A mise alatti szentbeszédet P. Zadravecz István püspök mondja. A primási mise alatt a kenyérmező-tábori polgári iskola 130 tagu fiukórusa a szalézi rend tagjának, P. Pagolla Jánosnak négyszólamu latin miséjét és offertóriumát adja elő. A változó miserészeket a Bazilika férfikórusa énekli gregorián korálisokban. A 12 órai mise alatt Rácz Tilda énekel szólót. — A belvárosi főplébániatemplom ének- és zenekara délelőtt 10 órakor Rheinberger f-moll miséjét (op. 159.) adja elő K. Koch offertóriumával (Jubilate Deo) és korális változó részekkel. A 12 órai mise müsorszámai a következők: Hármat: Dominabitur, Kersch: Dextera Domini, Kodály: V. sz. Tantum ergo és Bárdos Lajos: Nyujtsd ki mennyből. — A budavári koronázótemplom ének- és zenekara délelőtt 10 órakor Demény Dezső: Szegedi-miséjét adja elő. Orgonái Sárkány Sándor, vezényel Sugár Viktor kormányfőtanácsos, karnagy. — A ciszterci plébániatemplom (XI., Szent Imre herceg-utja) énekkara délelőtt 10 órakor Király-König Péter B-dur vegyeskari miséjét énekli, a változó részeket a férfikar énekli, részint koraliter, részint pedig kari feldolgozásban. Hálaadáskor Hármat: Te Deum-át énekelik. — Az Egyetemi templomból délelőtt 10 órakor a központi szeminárium növendékeinek dr. Kondela Géza vezényletével előadott régi magyar egyházi énekeket közvetiti a rádió dr. Tóth Tihamér apát szentbeszédével. — A Ferdinánd-téri plébániatemplomban délelőtt 10 órakor az Árpádházi Boldog Margit Vegyeskar Schweitzer C-dur miséjét adja elő recitált változó részekkel. A fél 12 órai mise alatt Maróthy Magda énekmüvésznő énekel szólót. — A népénekkel kisért szentmisékre az egyházi hatóság a Szent vagy Uram-gyüjteményből a következő énekszámokat irja elő kötelezően: 113. Kezdődik az ének. 58. Most lett a kenyér és 148. Szent Imre herceg.

A Keresztény Tanügyi Bizottság ünnepelte a hercegprimást, mint a legnagyobb magyar tanitót. A Keresztény Tanügyi Bizottság ünnepi ülésére nagy számban jöttek össze a tanügyi tisztikar tagjai, hogy a katedráról a biborosi trónra került biboros-hercegprimást: dr. *Serédi* Jusztiniánt köszöntsék ötvenedik születésnapja alkalmából. *Bednárz* Róbert pápai prelátus meleg hangon emlékezett meg arról a belső kapcsolatról, amely az ország főpapját, mint tudóst a tanügyi tisztikarhoz füzi. A magyar tanügyi tisztikar nemcsak hódolattal, hanem büszkeséggel tekint biboros főpapjára, aki megnyilatkozásai révén a nemzet nevelője lett. A Tanügyi Bizottság elhatározta, hogy a biboros-hercegprimást feliratban üdvözli. Ezután „A középiskola a háboru előtt és után" cimmel *Lenkei* Lehel reáliskolai igazgató tartott előadást, *Temesi* Győző főgimnáziumi tanár, törvényhatósági bizottsági tag a történettanitás keresztény nemzeti szelleméről adott elő.

EVANGELIUM

katholikus hitszónoklat és lelkipásztori folyóirat

Előfizetési ára egész évre **20** pengő

Győr, Kisfaludy-utca 16. szám.

A Ilpótvárosi Szent István Bazilika-egyházközség kebelében müködő Rózsafüzér Társulat április 29-iki (vasárnap) összejövetelén délután 6 órakor „A spanyol Ágreda Mária csodálatos élete és titokteljes látomásai a bold. Szüz életéről" cimen pilismaróti dr. Bozóky Kálmán miniszteri tanácsos, az alsóvizivárosi egyházközség alelnöke folytatólagos előadást tart.

A felső-budai esperesi kerület 26-án Pomázon tartotta tavaszi tanácsülését. A kerület lelkipásztorai egyenkint ismertették a községeikben teljesitett szociális, karitativ és egyházi adminisztrációs tevékenységüket és részletesen vázolták az Actio Catholica müködését. Az elnöklő *Braun* Gyula ürömi esperesplebános nagy elismeréssel szólott a katolikus sajtóról és felhivta az egybegyültek figyelmét a katolikus lapok támogatására és terjesztésére. Dr. *Hufnagel* János dunabogdányi esperesplebános ajánlatára nagy lelkesedéssel a kerület világi elnökévé dr. *Tóth* Lászlót, a *Nemzeti Ujság* főszerkesztőjét választották meg.

A szentföldi zarándokok itthon. A pilismaróti Bozóky Gyula ny. vk. ezredes vezetése alatt a Szentföldön járt magyar zarándokok április 24-én érkeztek vissza ötheti utjukról. — Amint azt már annakidején jelentettük, a Szentséges Atya a zarándokoknak apostoli áldását küldte a „Vulcania" hajóra, amelyen Nápolyból március 21-én elindultak. A zarándokok végigjárták Sziriát és Palesztinát a Libanontól a Holttengerig és a nagyhetet s a husvétot Jeruzsálemben töltötték. — Tiberiásból üdvözlő sürgönyöket küldtek *XI. Pius* pápának és *Ottó* örökös királynak is, akinek nevében a napokban gróf *Széchsen* Miklós válaszolt, közölve azt, hogy az örökös királyt mélyen meghatotta az az értesités, hogy a magyarok érte és az ország sorsának jobbrafordulásáért imádkoztak. — Nagy örömére szolgált a zarándokoknak, hogy a jeruzsálemi „Dormitio" Bazilikában a Magyarok Nagyasszonya tiszteletére a magyarok által felállitott és 1931-ben gróf *Zichy* Gyula kalocsai érsek által felszentelt magyar kápolna és az Agonia Bazilikában felállitott és ugyancsak *Muzsinszky Nagy* Endre festőmüvész által festett hatalmas oltárkép, mely annakidején a budapesti ferenciek templomában is ki volt állitva, az ottani lakosság és az idegenek körében is állandóan általános tetszés és bámulat tárgya. Ezt a képet és kápolnát nemrég a „London News" angol képeslap is közölte.

A győregyházmegyei sajtószakosztály mozgalma. A győregyházmegyei Actio Catholica sajtószakosztálya vasárnap, április 29-én sajtóvasárnapot tart a következő programmal: *Tata* (délelőtt 11 órakor). Szónokok: *Strecke* Ernő hittanár, báró *Zichy-Czikan* Móric. — *Moson* (délután 3 órakor). Szónokok: Dr. *Hóka* Imre s. lelkész, *Verseghy* Károly, az Actio Catholica tanácsosa. — *Magyaróvár.* (Délután félöt órakor). Szónok: *Früchtl* Ede szerkesztő. — *Győr-Belváros* (délután 5 órakor). Szónokok: *Baranyay* Lajos KSV-vezérigazgató és *Székely* Mária fővárosi tanárnő. — *Győr-Belváros* (délután 5 órakor). Szónokok: *Tobler* János országgyülési képviselő, *Kainer* Gyula szemináriumi spirituális. — *Győr-Ujváros* (délután félöt órakor.) Szónokok: Dr. *Strecke* Ernő hittanár, báró *Zichy-Czikan* Móric és *Dsida* Elemér. — *Győr-Nádorváros* (délután 5 órakor). Szónokok: *Verseghy* Károly és dr. *Mentes* Mihály teológiai tanár. — *Győr-Szabadhegy* (délelőtt 11 órakor). Szónokok: *Tobler* János. dr. *Szelestey* Béla egyházmegyei igazgató-helyettes. — *Győr-Sziget* (délután 5 órakor). Szónokok: Dr. *Hóka* Imre, *Pethő* Miklós hittanár. — Az egyházmegyei katolikus akció sajtószakosztályának hatalmas munkáját dr. *Füves* Károly egyházmegyei szakosztályi elnök, dr. *Dalló* Gyuláné és *Zittritsch* Vilma urhölgyek vezetésével az egyházközségek plebánosaikkal élén készitették elő és szervezték meg. Az egész egyházmegyében az Actio Catholica sajtószakosztályának zászlóbontása iránt óriási az érdeklődés,

Halálos pofon

lett egy utcai verekedésből, amely Csekk Károly és a barátai, továbbá Kniepigel Ede gyári munkás között történt. A pofozkodás és ütlegelés következtében a szerencsétlen munkás meghalt és pénteken a törvényszék *Csekk* Károlyt és büntársát, *Larniger* Mihályt egyenkint három és félévi fegyházra ítélte.

Lemezjátékosok

kerültek pénteken a bíróság elé. A vádlottak főleg a Gellérthegyen fosztogatták a beugrókat és mikor a rendőr le akarta fogni őket, őt is megtámadták. A *Szemák*-tanács pénteken *Szakál* István vásári árust öthavi, *Bodor* István Józsefet pedig tizennégynapi fogházra ítélte.

Svábbogarak

„játszották" a főszerepet abban a zsarolási perben, amely *Szücs* István kereskedő ellen indult meg. Szücs 30 pengőt követelt Hartman Jolán sütődéstől azzal, hogy a kenyerében svábbogarat talált és ha nem fizet, feljelenti. A *Szemák*-tanács nyolcnapi fogházra ítélte a kereskedőt.

Römizés közben

oly „ügyesen" bánt a zsokerrel *Neményi* Ödön miskolci kereskedő, hogy barátjától. Tannenbaum Jenőtől több, mint 4000 pengőt nyert el. A vesztes azonban feljelentette azzal, hogy a kártyát hamisan keverte, azért került mindig hozzá a zsoker. A miskolci törvényszék a tanuk és a kártyaszakértő meghallgatása után felmentette Neményit, mert nem talált megnyugtató bizonyitékot ellene.

Asztma és szivbetegség, mell- és tüdőbaj, görvély- és angolkór, a bőr megbetegedései és furunkulózis eseteiben a mindig kellemes hatásu természetes „Ferenc József" keserüviz az emésztőcsatornát alaposan kitisztitja s a gyomor és belek működését kitünően szabályozza.

— **(Megjelent a Három Nemzedék bővitett kiadása.)** Még emlékezünk a „Három Nemzedék" nagy könyvsikerére 1920—21-ben. Ez a könyv egy év leforgása alatt két kiadásban fogyott el, pedig nem volt regény, vagy pártpolitikai röpirat, hanem tudományos visszapillantás az utolsó száz esztendő történetére. A könyvnek azóta sok alapvető gondolata terjedt szét a magyar közönségben és szinte naponkint üti meg fülünket hangok politikai beszédekből, hirlapcikkekből, társadalmi megnyilatkozásokból kicsengők, amelyek először a „Három Nemzedék" lapjairól szálltak fel. E régóta nélkülözött munkát uj harmadik, de bővitett kiadásban hozta ki most a *Királyi Magyar Egyetemi Nyomda*. A „Három Nemzedék" teljes szöveg mellett a szerző egy ujonnan megirott részben a „Három Nemzedék" folytatásaként a Trianon óta élő magyarságnak szellemi irányait rajzolja meg és ezzel a mai napig meghosszabbitva a magyarság életsorsát, a szellemtudományi történetirás magaslatairól világit bele napjaink problémáiba (revizió, földbirtokkérdés, kapitalizmus és zsidókérdés, nemzedékprobléma stb.). A „neobarok" társadalom, a „kismagyar ut", a „nagy magyar ut" fogalmai e mü nyomán hamarosan a szerző értelmezésében kerülnek be majd a nagyközönség felfogásába s gondolatai irányitólag hatnak a magyar társadalmi problémák megoldásához. Az 508 oldal terjedelmü mü bolti ára egész vászonkötésben 10.— P.

— **(Az egész főváros tüzőrsége kivonult egy gyári tüzhöz.)** Pénteken délben jelentették a központi tüzőrségnek, hogy a Telep-utca 42—44. szám alatt lévő *Vateol* vattagyárban tüz támadt. A veszedelmesnek igérkező gyári tüzhöz alarmirozták a főváros minden kerületének őrségét, a mely a mentők több kocsijával együtt a bejelentéstől számitott három percen belül már a Telep-utcai gyárépület előtt fel is sorakozott. Szerencsére a veszedelem nem volt nagyarányu, mindössze a gyár egyik mühelyében a gyapotfeldolgozó gép mellett felhalmozott gyapot gyulladt meg a kipattanó szikrától. A tüzet, mire a fővárosi tüzoltók a helyszinre érkeztek, a gyári tüzoltóság el is oltotta.

— **(Orvosi hir.)** Dr. *Lehoczky Semmelweis* Kálmán egyetemi magántanár, a Vöröskereszt kórház főorvosa, IV., Ferenc József-rakpart 19. sz. alá költözött. Uj telefon: 87—0—87.

— **(Névmagyarositás.)** *Keller* Lajos ny. Ganz és Társa R.-T. főtisztviselője és gyermekei *Mária* és *Lajos* családi nevüket belügyminiszteri engedéllyel *Kelléry*-re változtatták.

x **Az idő vasfoga mindent megőröl.** Az Ön fogai épek és egészségesek maradnak, ragyogni fognak, ha Diana-fogkrémet használ. Egy tubus 48 fillér.

x **Ha nem gondozza haját,** elzsirosodik, szine kopik, gusztustalan. Használja a „Feketefejü" Hydrogén Shampoont, mely egyenletes szép szint kölcsönöz. Minden csomaghoz még hajfényesitő por is van ingyenesen mellékelve, mely hajának ragyogó fényt ad. Minden szaküzletben kapható! Magyarországi központ: Mihály Ottó (Miopharma) gyógyszerárugyár, Budapest, VI., Podmaniczky-utca 43.

x Imponálok a nőknek! Erős, edzett, ellenállóképes, vidám kedélyü férfi vagyok. Állandóan Diana-sósborszeszt használok.

— **(Amit a falu népének tudni kell.)** *Kajdy* Béla, Balatonzamárdi jegyzője könnyen áttekinthető, népszerüen, világosan fogalmazott munkába foglalta össze mindazokat a gazdasági, jogi, pénzügyi, termelési tudnivalókat, amelyekre a falusi lakosságnak a maga mindennapi életében szüksége van. A jól kezelhető, ügyes csoportositásu könyv valóban nagy szolgálatot tesz a falusi közönségnek is, a hatóságnak is, mert tapasztalati tény, hogy a magyar nép törvénytisztelő és ha meggyőződik arról, hogy a szabályok, a törvények hogyan rendelkeznek, eláll a felesleges pereskedéstől. Legnagyobb érdeme a könyvnek, hogy az óriási anyagból kiválogatta és népszerüen összefoglalta azt, ami a gyakorlati életben a legsürübben fordul elő. A több mint négyszáz oldalas könyv ára öt pengő.

A HÁZADÓMENTESSÉG ÉS AZ EGYKE

Tolna vármegye törvényhatósági bizottsága vitéz *Makray* Lajos pápai kamarás, tolnai plébános inditványára elhatározta, hogy a nemzet öngyilkosságára vezető *egyke* ellen nemcsak erkölcsi, hanem *anyagi eszközökkel* is fel kell venni a harcot. Evégből Tolna vármegye közönsége feliratot intéz a kormányhoz, hogy a négy, vagy többgyermekes családok által lakott bérlakásokra eső házadóból azoknak a háztulajdonosoknak, akik ilyen családokat házukba befogadnak 50%-os *házadóengedményt* engedélyezzen a pénzügyminiszter.

— **(Nem engedik be az országba a magyar Souriret.)** A *Nemzeti Ujság* hivta fel a közvélemény és az illetékes hatóságokat, a *Le Sourire* cimü Párisban megjelenő pornográf hetilap magyar nyelvü kiadására. Ez az ujság visszaélt a miniszterelnökség nevével és olyan körleveleket küldözött szét az országban, amelyben az állott, hogy a lap terjesztését engedélyezték. Az illetékesek a *Nemzeti Ujság* cikkéből tudták meg, hogy visszaélés történt nevükkel és a *Nemzeti Ujságból* értesültek arról is, hogy ez a pornográf ujság magyar nyelvü kiadást jelentetett meg. Az ügyészség azonnal megindította az eljárást és intézkedett, hogy a lap valamennyi található példányát elkobozzák. Most, mint a hivatalos lap legujabb száma közli, a *Le Sourire* magyar nyelvü kiadványától *a kereskedelmi miniszter a postai szállitás jogát is megvonta.* A hatóságok erélyes intézkedését örömmel vesszük tudomásul.

— **(Lebontatják a Kerepesi-uti temetőfalhoz ácsolt tribünöket.)** Néhány nappal ezelőtt a Kerepesi-uti temető látogatói nagy meglepetéssel és visszatetszéssel látták, hogy a temető nyugati fala mentén éktelen kopácsolás és lármás munka folyik. Tribünöket állitanak fel. Valósággal ráépitik a faalkotmányokat a falra, amely mögött közvetlenül családi kriptái állanak, neves politikusok sirjai és halottaik ezrei fekszenek. A látogatók nagy része nem tudta mire vélni ezt a lázas épitkezést. Később kiderült, hogy a tribünöket azért épitik, hogy a temetővel szomszédos ügetőpályán rendezendő tornász világbajnokság nézői számára legyen megfelelő hely. Minthogy a zajos tribünépitkezés és a tornász világbajnokság látogatóinak várható hangoskodása és izgatott kiáltozása mélyen sértik a kegyeleti érzést, *Mészáros* Loránd nyugalmazott miniszteri osztálytanácsos és az érdekelt sirhelytulajdonosok, valamint az ott fekvő holtak hozzátartozói panasszal fordultak az épitkezés ellen a fővároshoz. Illetékes helyen rögtön vizsgálatot rendeltek el és ebből kiderült, hogy *senki sem kért engedélyt tribünök épitésére.* A tribünöket hatósági engedély nélkül kezdték el épiteni. A hatóság éppen ezért *nyomban elrendelte a tribünök lebontását és szükség esetén karhatalom igénybevételével fogják megakadályozni, hogy zajos kiáltozás és harsogó lárma verje fel a Kerepesi-uti temető nyugati részének békéjét.*

— **(Országzászló-őrség.)** Vasárnap a 323. sz. „Magyar Reménység" cserkészcsapat és a BESzKÁRT nagyzenekara vonulnak ki déli őrségváltásra az Ereklyés Országzászlóhoz. A szabadságtéri térzenét *Müller* Károly zeneigazgató vezényli alábbi müsorral: 1. Balfé: Cigánynő, nyitány. 2. Pécsi: Turáni rapszódia. 3. Stefanides: Extra Hungariam non est vita, induló.

— **(Hat- és hétévi fegyház valutacsempészésért.)** A darmstadti itélőkamara pénteken délelőtt hozott itéletet négy devizacsempész bünperében. A fővádlottak, *Frank* Norbert és *Frank* Hermann büntársaik segitségével éveken át csempésztek *Németországból Svájcba* be nem jelentett értékpapirokat. Kétnapi tárgyalás után a bíróság *Frank* Norbertet hatévi fegyházra és 112.000 márka pénzbüntetésre, Frank Hermant hétévi fegyházra és 147.000 márka pénzübüntetésre, a harmadik vádlottat egyévi fogházra itélte, a negyedik vádlottat felmentették.

Keszthely, Ranolder intézet

Ideális helyen, a Balaton partján épült egyetlen leányinternátus. Felvesz elemi-, polgári iskolai és varrótanfolyamra járó növendékeket. Állandó felügyelet. Bőséges, elégséges tápláló ellátás. **Havi tápdij 45 pengő.** Iskolai dijak a prospektusban, amelyet szívesen megküld az intézet Főnöknője.

— **(A vasutasok jubiláris közgyülése.)** Az államvasuti „Irodasegédtisztek,, Állomáselőljárók, Állomásfelvigyázók, Távirászok és Kezelők Köre" most tartotta meg 25 éves jubiláris közgyülését. *Györke* János elnöki megnyitójában megemlékezett a Kör 25 éves multjáról és foglalkozott a kart ért anyagi és erkölcsi sérelmekkel. *Darvay* Rezső örökös diszelnök megköszönte az elnökség eredményes müködését. Végül a közgyülés egyhangu lelkesedéssel megválasztota ujból a régi tisztikart. Elnök lett *Györke* János, alelnök *Takács* János, titkár *Odenwald* József, pénztáros *Szokli* József, háznagy *Somogyi* Viktor és könyvelő *Hamary* Béla.

Elegáns külsőben mindent megkap: szépirodalmat, társasági és szinházi beszámolókat: a Képes Krónikában.

— **(A házadó-rendelet végrehajtási utasitása)** A Budapesti Közlöny vasárnapi száma közli a pénzügyminiszternek a *házadóról* szóló hivatalos összeállitás módositása tárgyában kiadott rendelet végrehajtási utasitását. A végrehajtási utasitás szerint a bérjövedelemben az illető évi házadókivetés alapjául szolgált bérjövedelemmel szemben beállott változásokat május 20-ig kell a községi elöljáróságnak (városi adóhivatalnak) bejelenteni. Az április havában üresen állott, de májusban ujból bérbeadott lakások ezekbe a bejelentésekbe nem vehetők fel. Az üresen állott, de ujonnan bérbeadott lakásoknál az adó az uj bérlő által fizetett bérösszeg alapján fog megállapittatni. Az a háztulajdonos, aki az évközi változás bejelentése iránti kötelezettségének május 20-ig nem tesz eleget, az előállott bércsökkenés után járó adómérséklésre vonatkozó igényét elveszti, ha pedig a bérösszeg emelkedését nem jelenti be, minden egyes elmulasztott bejelentés után 100 pengőig terjedhető pénzbirsággal fog büntettetni. Ha valaki csak a bércsökkenéseket jelenti be, a béremeléseket ellenben a bejelentésből kihagyja, azzal szemben az adócsalási eljárás megindittatik. — Ugyancsak a Budapesti Közlöny holnapi száma közli a pénzügyminiszternek azt a rendeletét, amely szerint az átalakitással kapcsolatban engedélyezhető adókedvezmények — ha az átalakitási munkálatok legkésőbb május végéig befejeztetnek, már julius 1-től irhatók a fél javára.

TÖRÖK DOHÁNY — FRANCIA ARANY

GALLÉR ÉS ORVOSI FECSKENDŐ. Érdekes eset foglalkoztatja az ipari köröket. Egy budapesti gallérkereskedő, aki külföldi gallércéget képvisel, orvosi fecskendő-üzletet nyitott. Azonban kiderült, hogy *az orvosi fecskendő,* amelyet forgalomba hoz, *egy cseh gyáré.* Magyarországon öt ipartelep foglalkozik orvosi fecskendők gyártásával, tehát teljesen fölösleges, hogy cseh ipartermékeket hozzunk be, amikor *Csehország részéről* igazán nem tapasztalhattunk eddig megértést a mi kivitelünk szempontjából. Injekciós fecskendőkre szükség van, de a cseh ipart magyar deviza-injekcióval ellátni mégsem lehet. Mindenesetre kivánatos, hogy megvizsgálják, vajjon *Steiner* Adolf gallérkereskedő a magyar ipar kárára hogyan juthat devizához?

•

A MARGARIN ÉS A VAJ. Tudvalevőleg nálunk is rendelet készül a margarin kérdésében. A kormány azt tervezi, hogy a margarin használatának feltüntetését kivánja elrendelni a nyilvános étkezőhelyeken, cukrázdákban, vendéglőkben és pékeknél. Ez nagyon helyes, mert Olaszország éppen most az egész ország területén megtiltotta a margarin használatát és ez a rendelet április 15-én már életbe is lépett. A magyar mezőgazdaságnak nagy érdeke, hogy a vajfogyasztást emeljük, hiszen amennyiben több vaj fogy, akkor nemcsak a gazdák találják meg inkább számitásukat, hanem a tej árát is olcsóbbá lehet tenni. A margarin-gyártás tudvalevőleg nagyon kevés embert foglalkoztat, viszont az állattenyésztés és a vajtermelés a legszélesebb rétegek érdeke. A margarin-rendeletről most folynak a tárgyalások és ezért kivánatos, hogy a fogyasztó-közönség érdeke, valamint a mezőgazdaság jogos kivánsága egyformán védelemre találjon.

•

AZ ANGOL HAJÓZÁS ÉS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK. A nagy angol kereskedelmi flotta a világkereskedelem összezsugorodása folytán, egyre nagyobb nehézségekkel küzd. *Kevesebb a szállitás, csökken az utasforgalom.* Noha az utolsó időben némi emelkedés mutatkozik a tengeri forgalomban is, az angol hajóiparban tudvalevőleg nagyarányu koncentrációt akarnak létrehozni. Ebből a célból egyesitik a *Cunard* és a *White Star* hajózási vállalatokat. Ez a nagy koncern természetesen versenytársa volna az amerikai hajózásnak, amely szeretné megakadályozni az egyesülést. A White Star-nál kisebbségi érdekeltsége van a nagy amerikai hajósvállalatnak, amely tudvalevőleg állami, az *International Mercantile Marine Co*-nak. Igy azután az amerikai hajósvállalat tiltakozik a két angol vállalat egyesülése ellen, noha a tiltakozást az amerikai kormány is támogatta, Anglia mégis végrehajtja a tervet, mert az angol kormány kijelentette, hogy az amerikai tiltakozás semmiféle jogi következménnyel nem jár.

•

AZ ARANY VISSZATÉR FRANCIAORSZÁGBA. Körbe-körbe: az arany utja megint végállomáshoz érkezett. Miután a világ aranya esztendőkön keresztül Párisba és Newyorkba özönlött, a font megrögzitése után Londonba vette utját. Azután kezdődött az aranyáramlás Amerikába és tudvalevőleg a tél közepén, egészen február végéig hatalmas aranyszállitmányok indultak el Newyorkba, miután a dollár uj árfolyama az arany-spekulációra lehetőséget nyujtott. Rengeteg aranyat vesztett a francia jegybank. Mi már akkor megmondottuk, hogy ez csak átmeneti jelenség, mert ahogy a spekuláció jelentősége megszünik és a dollár ára megszilárdul, az arany megint visszatér Európába. Ez a folyamat meg is indult. Az Egyesült Államokból az utolsó hetekben már komoly aranyszállitmányok indultak el Európába és az arany megint áramlik Franciaországba. Ujabban megint nagy tőkék helyeződnek el aranyban, aminek egyik oka az, hogy a nemzetközi tőzsdéken a részvényspekuláció két hét óta megint ellanyhult és az arany iránt bő az érdeklődés.

•

RÉSZVÉNYÉRT — VILLAMOSSZABADJEGY ÉLETFOGYTIGLAN. Bukarestben a közuti villamosvasut egy külföldi érdekeltség tulajdona. Miután Romániában a külföldiek most már nem-igen helyeznek el pénzt, a villamosvasutak fejlesztésére uj részvénytőkét akarnak szerezni. A bukaresti villamos tehát ugy akarja emelni alaptőkéjét, hogy maguktól a bukarestiektől kér részvényjegyzést. *Hajlandó vonalait kiterjeszteni uj utcákra,* ha a háztulajdonosok házaik értéke arányában részvényt jegyeznek a villamosra. A közlekedés javulása emelné a házak értékét és ezenfelül minden olyan háztulajdonos és általában mindenki, aki legalább 140 darab részvényt jegyez, *élethossziglanra* villamosszabadjegyet is kap.

•

TÖRÖKORSZÁG DOHÁNYA. Törökország számára nagyon fontos a dohánytermelés. Éveken át átlag 4.8 millió kiló dohány termett Törökországban, 1932-ben azonban a termés csak 1.25 millió kiló volt. 1933-ban a termés 2.4 millió mázsára emelkedett. Törökország most ezt a dohánymennyiséget szeretné elhelyezni a világpiacon. Bulgáriában is nagyobb volt a tavalyi termés és tudvalevőleg a bolgár kormány kompenzációs alapon akarja eladni a dohányát, és arról is tárgyalások folynak, hogy Magyarország vásároljon bolgár dohányt elsősorban gépek ellenében. Magyarország viszont most már kevesebb külföldi dohányt vásárol, mint eddig, mert különösen a Dunántul sikerült olyan jobb minőségü dohányfajtákat meghonositani, amely minőséget eddig a külföldről szereztük be.

•

ÁL-BANK ÉS UZSORA. Egy uzsoraperrel kapcsolatban, amely az ujpesti járásbiróság előtt folyt le, megint rákerül a figyelem azokra a pénzintézetekre, amelyek részvénytársaság formájában müködnek ugyan, de tulajdonképpen álbankok, mert egy-két ember uzsoraüzleteit fedezi. Az ujpesti biróság előtt egy pestkörnyéki bank ügyét tárgyalták és ezzel kapcsolatban a Pénzintézeti Központ körében felmerült az az elhatározás, hogy az ilyen kisebb pénzintézeteket még szigorubb ellenőrzés alá veszi. Tudvalevőleg a Pénzintézeti Központ az utóbbi években néhány ilyen ál-bankot már törölt tagjai sorába, igy legutóbb is egy szentendrei pénzintézetet. Amikor a vidék hiteléletének megerősitésére nagy mértékben folynak azok a fuziós tárgyalások, amelyeknek célja, hogy a vidéki hitelszervezet mentől erősebb legyen, akkor viszont a közönség legnagyobb érdeke az is, hogy eltünjenek az olyanfajta ál-pénzintézetek, amelyek a legsulyosabb uzsora-terheket hárítják az adósokra. Ezen a téren a legteljesebb szigor is helyénvaló, mert ez a közönség védelmét szolgálja.

Mursnay Ákos

„Studium" c. rajza emlitve

Pestmegyei Hirlap 1970 julius 26
9-old.

Muzslai Kampis Margit MDK

Kislányok

Lombok alatt

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Muzslai Kampis Margit

Buda, akv.

Nyári munka, of.

Viharos ég, akv.

M. Képzőm. nők 24. kiáll. N. Szal. 1933.

6. 1.

MDK

Muzslai Kampis Margit

Nyárfák, of.

Kőmüves lépcső, of.

M.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 20. 1.

MDK

Mutschenbacher Tivadar dr., festö

Napsütésea tengeren. Olf.
Holdfény a vizen. "

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

Meszlai Kampis Mária

festőművész

Magyar Képzőművészek Egyesületének kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

K 8.3
1933.II.19.

Muzslai Kampis Margit

festőművész

Magyar Képzőművészek Egyesülete Kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nyári munká-ja egymásfölé helyezett alakjaival, a régi egyiptomi rajzok modernizálása.

Pesti Hirlap
1938.II.19.

Muzslai Kampis Margit

festőművész

Magyar Képzőművészek Egyesülete kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Hatalmas olajképe és két finom kis akvarellje ujmállomása a fejlődésnek.

Nemzeti Ujság
1933.II.19.

Muzslai Kampis Margit.

„Tabáni domb" c. műve szerepel a Szinyei-Merse Társaság kiállításán, a Nemzeti Szalonban.
(említve)

Pesti Hirlap, 1927. márc. 25.

MDK

Muzslai Kampis Margit, festőm.

660. Lombok alatt.

KMT. 1928. tav.kiáll. Kat. 33.l.

MDK

Muzsnay Kampis Margit, festöm.

Esös idö.	Tempera .
Furcsa felhö.	"
Csendélet.	Olf.

M.Képzöm.-nök Egyes. XXVIII.kiáll.-a a Magy. Divatcsarnokban.-1946.márc.30.-ápr.16. Kat.

MDK

Muzslai Kampis Margit

Szinvazlat olajf.
Rebeka meg a mackó olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. majus. 15. l.

MUZSLAI KAMPIS MARGIT

Kislányok.

KMT 1928.tav.kiáll.kat.32.oldal

muzslai Kampis Margit, festőm. MDK

A Szinyei M.P.Társ.által dijazott.

Balokányi tó.	Olf.
Irsa.	"
Pécsi vásár.	"

Besz. Szal. 333.fiáll. -1925.III.15.-29. Kat.

Muzslai Kampis Margit iparm. MDK

xcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcxcx

N.Szal. csop.kiáll. 1920. márc. 16.l.

M D K

Muzslay

Tanulmány, repr.
Tanulmány, repr.

Kremmer Dezső dr.: Az első pesti festőiskola.
Vasárnapi Ujság 1914. 24. sz. 472-473. l. képpel

Muzslai Kampis

Margit

fessö

l.

Kampis Antal:

Magyar faszobrok.

Bp. 1939. Officina

Cimlapja.

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
325 1914 szám
Érk.: 1914 év máj. hó 1. n.

65. évfolyam.

Szerkesztőség:
VI., Podmaniczky-u.12.
saját ház.

PESTI

A Müemlékek Orsz
tek. elnö

Folyó hó 19.-én
szerencsénk értesiteni,
legnagyobb sajnálatunkr

Muzslay K. Margit
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964
JELENKOR — 4.

1021

MUZSLAY K. MARGIT rajza

lehetett látni, hogy grimaszt vág, tán ő maga sem
– Nem... te nem... de azért néha van ben
– Kis csacsikám! – mondta neki Ágnes és a
nem szerette, ha azt mondják neki „csacsikám".
– Nem szabad elvesztegetni semmit – mond
– Hogyhogy elvesztegetni? Nem értem.
– Hát csak úgy mondom – mondta szomorú
A kínai is felállt – a többiek már régebben
jebb húzta a székét.
– Hát akkor szervusz, Ferencke – mondta a kínai és rámosolygott a lányra.
Mind a hárman nevettek.
– Szeretsz? – kérdezte Ágnes.
– Mondtam már, hogy igen – felelte közömbösen a fiú.
– Akkor mondd!
– Mit?
– Hát hogy szeretsz.
Illés Ézsaiás nevetett. Aztán úgy, mintha csak tréfálna azt mondta:
– Nem mondom.
Szeretett volna kiugrani Ágnes mellől és elmenni valamerre. Kószálna a körúton. Büszke lenne és elégedett.
Ágnes átkarolta.
– Akarom, hogy mondd!
– Szeretlek – mondta halkan a kerekarcú.
Szégyenkezett.
– Elprédálod magad. Bűnös vagy – mondta sírósan Ferencke.
– Honnan tudod, hogy bűnös vagyok? – kérdezte a kerekarcú.
– Tudom. Látom rajtad.
– Nem vagyok bűnös – mondta a fiú.
– Szereted? – kérdezte a lány.
– Nem – mondta gyorsan Illés Ézsaiás.
Hajnal felé aludtak el, a telefon ébresztette fel őket. A fiú is hallotta a kagylóban élesen recsegő hangot: „Vissza kellett jönnöm... megkaptad a táviratot?... még beugrom a hivatalba, tíz felé hazajövök... ne hozzak semmit?...
– Siess... öltözz – suttogta Ágnes mikor letette a kagylót.
– Miért telefonált? – kérdezte a fiú.
– Siess, fél tíz – mondta Ágnes.
– Ne nevess! Mit nevetsz? – mondta Ferencke.
– Ugyan, ne félts te engem! – mondta Ézsaiás – olyan vagyok, mint a kacsa. Belemehet akármilyen mocskos pocsolyába, mikor kijön hófehér.

Muzsna

Nagykükülló
m

fork 1912.

2) a templom kastély helyszín rajza. 1:200.

1.) külön felvételik és külön mappa pausák
tervek Luxnál.-

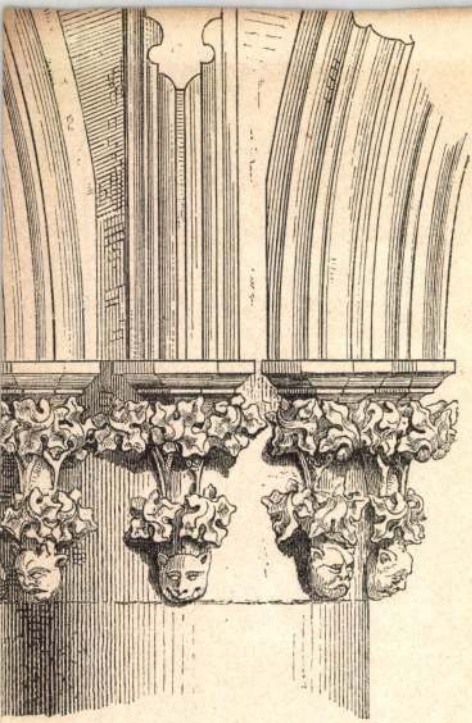

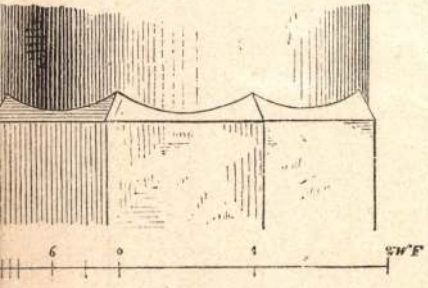

6.

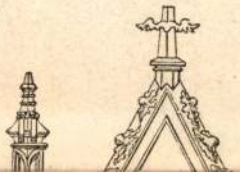

Muzsnai egyház

oltára

1521.

d. Arch. Ért. 1917

95. l.

Unice festő

mint.

Muzsnai templom-
kastély
(Meschen; Nagyrükullóm)

Képe repr.

Sigerus

Franz Neuzil

HERMANNSTADT

Buchbinderei mit elektr. Betrieb

fertigt für den Buchhandel:

Einbanddecken, Mappen und Einbände in moderner Ausstattung nach eigenen oder eingesandten Entwürfen, Geschäftsbücher, Zeichen- und Notizblocks etc. etc.;

Muzsnai

templomkastély

Kővári Erdépenl.

241. l.

Nógrád vármegye VI. 225.

Muzsnai

oltárszekrény

Repr

Arch. Ert.

1910. 397 l.

KÖTÖZŐGYA

250 gr

KOVACSI
DROGERIA
BUDAPES
I., Horthy Miklós

Muzsnai

nemzégtartó fülke

Repr.

Arch. Ert

1910. 228. l.

2.

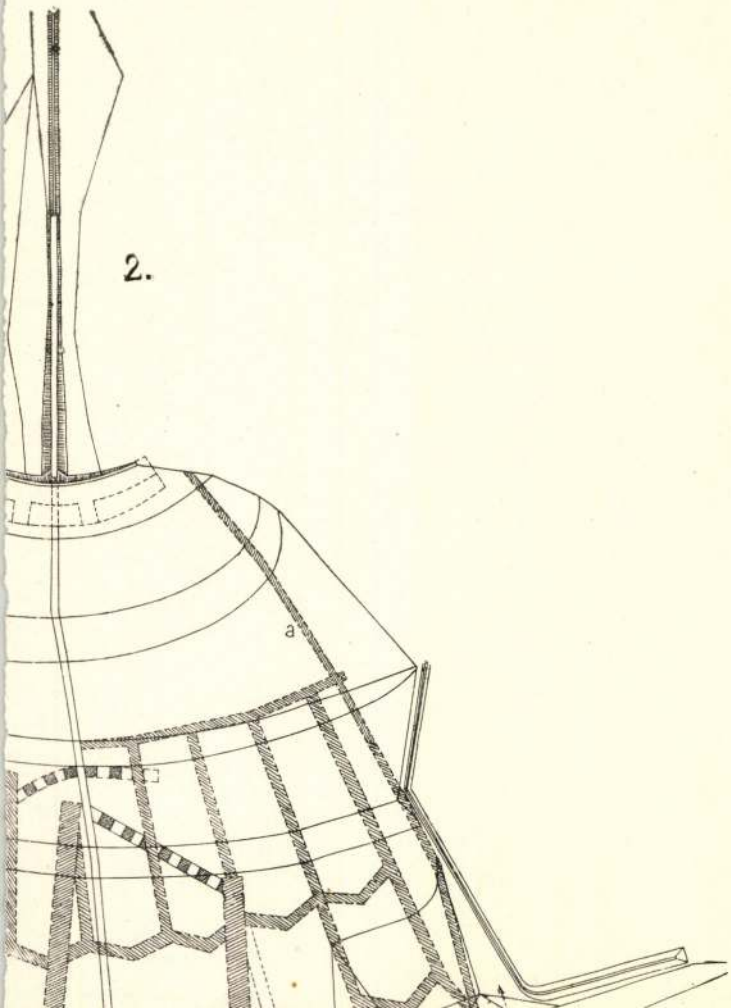

Müzsnai ev. templom

l.

Reg. Tärs. Évh

I. 1920-22.
151 l.

Müller, F. Die Vertheidigungskirchen in Siebenbürgen. Mitth. d. k. k. Centr. Commis. z. Erforsch. u. Erhalt. der Baudenkmale. Bd II. (1857) 215. l.

Muzsnai templom

1.

Balogh Erdélyiren

I. nevm.

A. Erdőrészlet.

Muzsnai templomzród

Cserna Károly rajza

Repr.

Om VII. 67. l.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-749, 340-726

Muzsnay Ákos,
grafikusművész

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT
1984 MÁJ

1021

Muzsnay Ákos: Dal

ez idő alatt több szerződést | Dr.

tevékenységük. Megvalósítva a kodályi elképzeléseket: nem különös képességű gyerekekkel indultak. Maga a zeneiskola Kelet-Helsinkiben fekszik, a finn főváros legnagyobb munkásnegyedében, ahol bizony nem volt hagyománya a zenélésnek. Munkáscsaládok gyerekeiből toborozták össze 1971-ben az induló csoportjukat. Akkor felvételi nem volt, s nem válogatnak képességek szerint máig sem, csak annyira, hogy az egyre szűkebbnek bizonyuló iskolában mégis az arra megfelelők kerüljenek.

Kodály-módszer vonósokra

Tíz év alatt ugyanis valószerűtlenül sikeres pályát futott be a magyar zenepedagógia Suomiban. A Helsinki Ifjúsági Vonósok tíz éve alatt eljutottak Finnország vala-

mennyi rész
világot; lem
bizonyítja si
oktató tévé
Finnországo
zsikálni. „Finnország élő nemzeti kincse" — így dicsérte egy ausztrál kritikus a helsinki vonósokat. Nagyszerű tudásukról, kiváló képzettségükről a magyar közönség is megbizonyosodhatott magyarországi turnéjuk során.

A két zenepedagógus mégsem ezeket a látványos sikereket tekinti eredménynek. Szakmai érdekességük, hogy a Kodály módszert vonósokra ültették át (eredetileg a metodika énekhangra szólt), felhasználva ehhez Hubay iskoláját. Pedagógiai sikerük mutatója viszont az a fegyelem, tudatosság, amivel a fiatal finn zenészeket, például Budapesten, láthattuk dolgozni.

— Mi is azt valljuk, hogy a Kodály-módszer nem csak zenei metodika — mondta

akaraterő kialakítására, edzésére.

Ápolják a két nép testvériségét

Nem is elsősorban a gyerekek: a Helsinki munkáskerületében élő szülők sorakoztak fel Szilvayék mellé. Bizonyára nem lett volna ekkora a siker, ha a finn apák és anyák nem vállaltak volna annyit magukra gyerekeik tanításából. A különórákra, próbákra kísérgetés — különösen az alsósoknál — odakint sem kis feladat. A gyerekek utaztatása sokszor szülői zsebből történt, mégis sok szülő vállalta szívesen — szintén saját pénzből — a gyerekek kíséretét, például a magyarországi útra.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Muzslai Kampis Margit

1971 DEC 5

1971. december 5. 1021

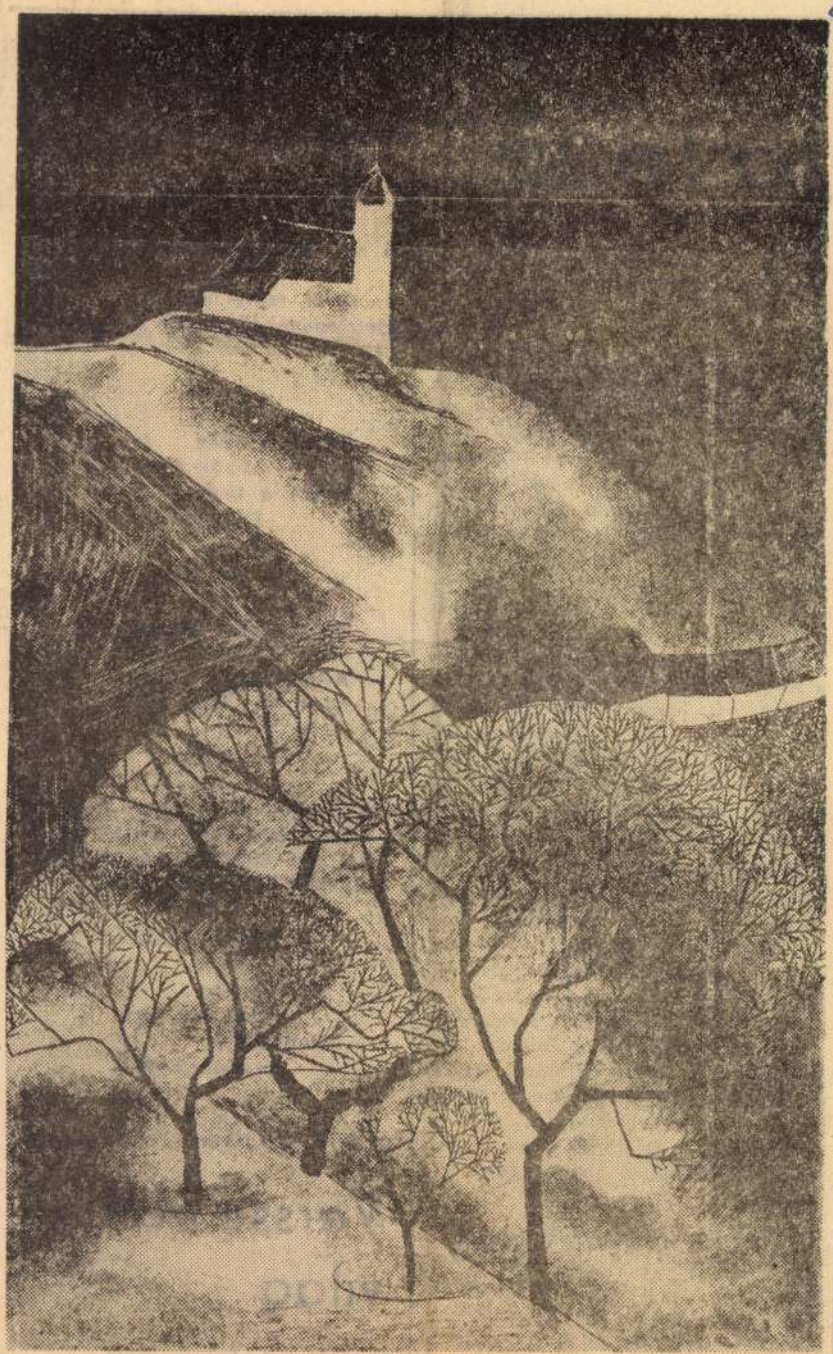

Muzslai Kampis Margit

jó lesz

lyettük is csak kell hordani. Nem igaz, Zalai? — Minden szavad arany! — Ne marháskodjatok! — böktem meg Horváthot. — Olyan nagy baj, ha valaki többet akar? — Te álmunkás! — nézett rám. — Nem az a baj! Hanem ahogyan intézted, az rosszul esett! Miért nem mondtad már reggel, amikor a brigádról beszéltem? Talán egy szót megérdemeltünk volna! — Dühömben belerúgtam a hóba, kimozdítottam egy darab jeget, s az keményen Horváth lábszárának ütődött. Felhördült, ledobta a feszítővasat, nekemugrott. Kisiklottam előle. Kergetőzni kezdtünk a szánkó körül. Kimelegedtünk a lihegő, ziháló fogócskában gőzölgött az arcunk. Horváth lekapta a sapkáját, hozzámvágta. Félrehajoltam, s a váratlan mozdulattól egyensúlyomat vesztve letenyereltem a földre. Horváth már nem tudott fékezni, nagy lendülettel belém botlott, s jó messzire elvágódott.

Feltápászkodtam a könyökömre, vártam, mit fog csinálni? Nem mozdult. Akkor lábra álltam, odafutottam hozzá, megérintettem a karját. — Jól van, öcsi — mondtam békítő hangon —, fejezzük be. Neked volt igazad! — Még mindig nem mozdult, s valahogy furcsán feküdt. Intettem Zalainak, leguggoltunk, s ketten biztattuk. Végre eszünkbe jutott, hogy megfordítsuk. Elnehezülve mozdult, arca, mint a sárga viasz. — Telefonálj a mentőkért! — mondta reszkető hangon Zalai.

Amikor elvitték, be kellett mennünk az irodába. A művezető őrjöngött. — Megcsúszott? — kérdezte tizedszer. — Igen — mondta Zalai. — Megcsúszott és elesett. Felém fordult, én bólintottam. — Igen, így volt.

A nap hátralévő részében külön helyen dolgoztunk, délután az öltözőben

Pákolitz István:

Négysorosok

KIKÖTŐ

A nagy nyüzsgésben egy társtalan
sóhaj
ha lenne, rejtve bár!
Mert mindig jön valaki a hajóval,
akit senki se vár.

ÉH

Zsemle a melle
csipője cipó
kalács a térde
Ennivaló

KÉTFÉLE

Amiről sokat locsogsz,
nincs is, csak képzeled.
Amiről nagyon hallgatsz,
talán van. Vagy lehet.

TULAJ

A kocsiját már négyszer kicserélte.
Pihenésképp üzlet után szalad.
Két kerti törpe vigyorog pipázva
a VILLA KIADÓ tábla alatt.

ELIDEGENEDÉS

Elképesztően
jellegtelen arcú.
Hovatovább
arcátlanná válik.

Zelk Zoltán:

Verssé vált világ

Egy csillag kering, menekül
verssé akarna lenni!
Gyikok, árnyak, falevelek
verssé akarnak lenni!

MDK

Muzzanus Bertalan, faber murarius de Utino/Udine/ polgára

lett Kassának.

Kemény Lajos: Kassai épitömesterek. Renaissance-korszak. MMKE Közl. 1904 évf. 78.1.

28 kötet, 3. füzet

MDK

Muzzanus Bertalan, udinei
köfaragó

esetleg az ö nevét rejti a monogramm a Fö-utca 42.sz. ház elsö emeleti elöcsarnokában lévö kandalón talált jelzés.

Keményn Lajos: Kassai épitömesterek. Renaissance korszak. MMÉE Közl. 1904 évf. 79.l.
28 kötet, 3. füzet.

Muzsnai Kampis Margit

kiäll -

Nemzeti Szalon

1931. okt.

Föv. kiäll.

Murskai Kampis Margit
festő

Tabáni domb, olaj.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

Hadsereg.

Az 1670, ½ az 1720, az
tisztjei és legénysége szem

középütt: DIE
jobbra: NO. 2.
a kép alatt: Infanterie.
alól balra: F. l'Allemand.
jobbra: Gedr. bei Joh.
legalól középütt: Eien bei
am Graben

Szines kny., mér. a pap
F. l'Allemand: Die k.k.
zweyer Jahrhünderte, J. Bern

140-91-5.

Muzslai Kampis
Margit
festő
IX. Lónyai u. 22.

MKSz 1947

Franz János, o. 1556-59.

Franz Mihály, ö. † 1796.

Frecskay Endre, f. 1875.—.

Frecskay László, f. 1844—.

Fregele Gyula, f.

Freiseisen Franz Mihály, ö. XVIII.

Freiseisen Gottfried, ö. XVIII.

Freiseisen János György, ö. † 1720.

Freiseisen Kristóf Keresztély, ö. 1732.

Freiseisen Tamás, ö. XVIII.

Freireisen l. Freiseisen.

Frenc l. Frentz, Freus.

Frentz János, é. 1704-1725.

Frenzl György Benjamin, f. 1686—1723.

Freund, fm.

Muzslai Kampis Margit

Mücsarnok Andrassy ut 29. ferti

1928. Tav. Kiäll. 659, 660

Koponya, emberi VIII. 193.

Hódmezővásárhely V. 78.

Muzslai Kampis Margit

1920. M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti szalonban

Biedermeier, vízf. 900.–
Akttanulmány, vízf. 1500.–
Margitszigeti részlet vízf. 600.–
Margitsziget, vízf. 600.–
Őszi rózsák, vízf. 700.–

1920. máj.
kiáll. Nemzeti szalonban

Szinvárlat, olaff. 1800.–
Rebéka meg a mackó,
olaff. 3000.–

1920. szept. n. o.
Nyárfák olaff. 1000.–
Kőmüves lépcső, olaff. 1600.–

Muzslai Kampis Margit

rajzai a Tükör
1937. évf. – ban

Mihalik József V. 218, 219

Muzslai Kampis Margit

festett porcellanjai ki voltak
állítva a Nemzeti Salon
1920. márc. – április
tartalán

Muzslai K. Margit

202

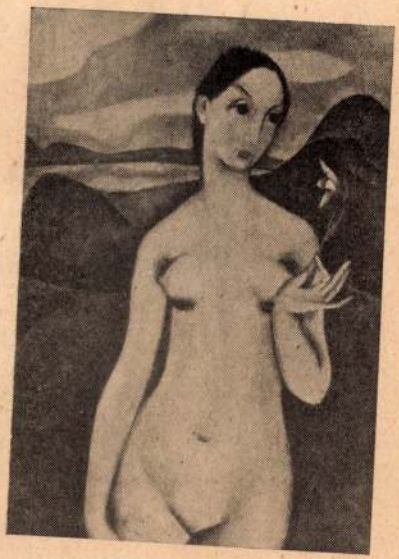

Muzslai K. Margit: Akt.

a 201. lapon Apáczák c.
Nejé repr.

Rát Str. 201, 202. l

Helvetia Fortuna Tradunt Ann.

MUZSLAI KAMPIS *Margit*, festő, l. *Kampis M.*

Hadjárat.

A balról közeledő és
ki jobbkezében pálczát tart,
pedig hegyes vidék terül el,
Felirata a kép alatt:

III Die Rekognoszirung des kai
No. 5

fölül: Hlidka držana od c.k.
jobbra: La Disitationa di Can
balra: A császáritag megnisga
az előtérben középütt: Katzle

Kny., alányomással, mér.

107-95-351

bennszülöttek közt, útnakeredt. Fáradtan, törődötten, porosan érkezett a Városba, mely a háború lázában égett. Észrevétlen surrant be a kapun s nem törődött az őrtálló katonák lándzsáival és muskétáival. Az Asszonyhoz igyekezett, mert úgy érezte, veszély leskelődik rá. Visszaemlékezett a város ódon kútjára, melyen Sárkányölő Szent György lovagot formálta ki ércből az elfelejtett régi mester: önnönmagát is lovagnak hitte, akinek meg kell védelmeznie szíve asszonyát a lappangó vész ellen.

Mikor odaért, a Városban éppen a győzelem ünnepét ülték. Az ellenség visszahúzódott a falak alól, magával vitte tűzokádó csatakígyóit s velük együtt elszállt a gond is a lakosok lelkéről. Minden élő ember az utcákra özönlött s szorongásuk alól feltört az ujjongó ünneplés. Egész ökrök forogtak nyárson a piacokon, csapravert hordók alatt hasaltak az utcakölykök, duhaj katonák táncoltak mámoros asszonyokkal. A Fiatalember érezte, hogy ismét rossz órában érkezett. A Város diadalmat ült, őt pedig befedték az aggodalom fekete szárnyai. Nem tudott részesévé válni az örömnek, úgy haladt a zajgó tömeg között, fekete köpenyében, mint mesebeli garabonciásdiák. A városfalon tűzcsóvák világították vörösre a foglyulesett ellenséges harcosok nyársra húzott fejeit.

Végre odatalált az Asszony házának kapujához. Díszes hintók állottak a kapubálvány előtt, az ablakokon át millió gyertya fénye sugárzott, zeneszó hallatszott mögülök s táncoló árnyak vetődtek a nehéz brokát-függönyökre. A hátsó utcáról került be a lakba, egy konyhalány kezébe egy aranyat csúsztatott, súgván: «Menj, asszonyoddal kívánok beszélni.» Röviddel rá kifutott az Asszony, tánctól hevült arccal, szemében idegen láz repesett, s fürtjei szabadon repkedtek szép feje körül. Megrettenve, elutasítón nézett rája. «Eredj», — suttogta fojtottan — neked nincs itt helyed... A férjem diadalmasan tért vissza ma, ünnepelünk. Miért is jöttél...?»

A Fiatalember szomorúan nézte, s mintha megszállott volna, bizonyosan tudta, hogy a távoli zeneszó a Halál danája, s csak ő áll az Asszony és végzete között. «Elmegyek, — mondta végül s le nem vette szemét a riadt Asszonyról — de ne felejtsd, a közeledben leszek. Szükséged lesz rám.» Az Asszony fölkacagott. «Győztünk, érted?» — és kéznyújtásnyira tőle kitárta fehér karját. «Isten veled, szegény barátom» — mondta aztán, s nagylelkűn csókra nyújtotta kis kezét. A Fiatalember nem fogadta el. «Sajnállak — mondta. Még érted jövök. Emlékezzél.» S ahogy jött, eltűnt az éji fák között.

Hetekig élt most a Fiatalember az Asszony közelében és várt. Nappalain leste őt, amint fényes tisztek közt kocsikázott végig a Főtéren; vagy a falhoz símulva hallgatta a házából kiszűrődő muzsikaszót. De éjszakái szenvedéssel voltak teljesek; ilyenkor párnájába temetve fejét, zokogott vagy átkokat morzsolt foga közt a gonosz Város ellen, amely közéjük állott. Úgy tekintett a magas tornyokra, mint szigorú főpapokra, a palotákra mint sujtásos lakájokra; csak a szegények negyedeiben tudott egy szemernyit otthon lenni, mert az alacsony, bókoló házak megértették bánatát. Egy nap új borzongás reszkettette meg: rálesett az Asszonyra, amint reggeli sétáját végezte kertjében, s kezén szőke leánykát vezetett. A gyermek haja olyan volt, mint az olvadt arany; mint az a hajfürt, amit a Fiatalember édesanyja őrzött Bibliájában... És a kisleány szeme is az ő szeme volt. Ismeretlen érzések fojtogatták a Fiatalember torkát: s a legerősebb, amit a Város iránt érzett, már nem a harag vagy a fájdalom, hanem a bosszú érzete volt.

A győzelem ünnepe elmúlt, az ellenség új haddal jött a Város ellen, s új félelem duzzadt a falak között. A Fiatalember elnézte az ellenség megszámlálhatatlan őrtüzeit a falak előtt s tudta, hogy nemsokára eljő az ő napja. A Város gazdag

volt, katonái bátrak, de az ellenállás lelke hiányzott belőle. Népe szerette a szabadságot : de saját kis életét még a szabadságnál is jobban szerette. A Város szegény népe, a kézművesek, a katonák, még a fejkendős asszonyok is, mind, kiknek nem volt az életen kívül vesztenivalójuk, állották volna a harcot ; de az urak és a gazdagok, a kufárlelkű patriciusok féltették dús pincéiket, féltették városuk aranyos kincseit. Éjjelente titkos küldöttségek lopakodtak ki a Városból s a lelkeket megülte a keserű lemondás és az alku szégyene.

Az Asszonyt ritkán látta most a Fiatalember ; csak néha pillantotta meg, amint ismét sápadtan és vékonyan bolyongott virágai között. De nem közeledett hozzá sohasem.

Aztán elérkezett a gyalázat napja. A Császár bevonult a Város kapuján, előtte a láncos tanácsurak, mint szolgák serege. A nép kinn állt az utcákon és nézte a véghetetlen hadakat. Némán csörömpöltek a dzsidások svadronjai, dörrenve tiporták a köveket a szakállas ágyúk. Az asszonyok nem sírtak ; csak néhol a férfiak. És a férfikönnyek tűzzel égetik a lelket.

Mikor a Császár arany lobogója fölröppent a Vár ősi tornyára, mintha óriás fekete madár terítette volna árnyékát a vonagló Városra. A nép némán vezekelt az utak mentén, a büszke tornyok ingadoztak a szélben. S megindultak az őrjáratok, a fegyveres kopók csapatai, fölkutatni a bátrakat és erőslelkűeket, akik többre becsülték a szabadságot életüknél.

A Fiatalember elfeledte most bosszúját, elfeledte a Város meggyaláztatását s futott az Asszony háza felé. Tudta, az Asszony férje büszke harcos volt, s a pribékek nem fogják kímélni. A mellékutcák üresek voltak : futó léptei ijesztén koppantak a rettegésbe fulladt házak között. Mikor kifordult a sarkon, megborzadva állt meg : a ház lánggal égett, sírva hajladoztak a koszorús rácsok, pattogtak a színes ablakkarikák s ujjongó zsoldosok vijjogtak a kapu előtt. Zihálva futott a kert felé, ahol még sötétek voltak a fák, őrködve a rőt lobogás előtt. Lába puha testbe ütközött : fölemelte. Az Asszony kisgyermeke volt. Ájultan, pernyés fürtökkel, lángcsókolta foltokkal piciny karján, ott hevert a nedves kavicsokon, ameddig kis lélekzete bírta. A fiatalember kimondhatatlan fájdalommal vette karjára a gyermeket. Fölnézett az égő házra, ahonnan síró lelkek danája zokogott az éjbe. Tudta, hogy elvégeztetett.

Másnap elindult a másik Város felé. Ott még élt akkor a szabadság, s a nyájas ég alatt a béke szellője lengett. Úgy érezte, az ő bosszúja betelt a szenvedő, gőgjében letiport Város felett. Idegen maradt tőle, aki tárt szívvel közeledett hozzá, s most idegenek tiporják görnyedt köveit. Az ég vörös volt a tűzre vetett házak lángcsóvái fölött. A dombtetőn égő lak olyan volt, mint az égre vetett eleven fáklya.

A Fiatalember most már nem érzett bosszút és haragot, de szomorú volt, mintha a Város őmiatta pusztult volna el. Kézenfogta a kisleányt s megindult haza, a nagy folyó városa felé. Oda, ahol csöndesek a vizek, s csak a nyugvó naptól vöröslenek az alkonyatok.

Az asszonyról nem hallott semmi hírt ; nem is látta soha többet.

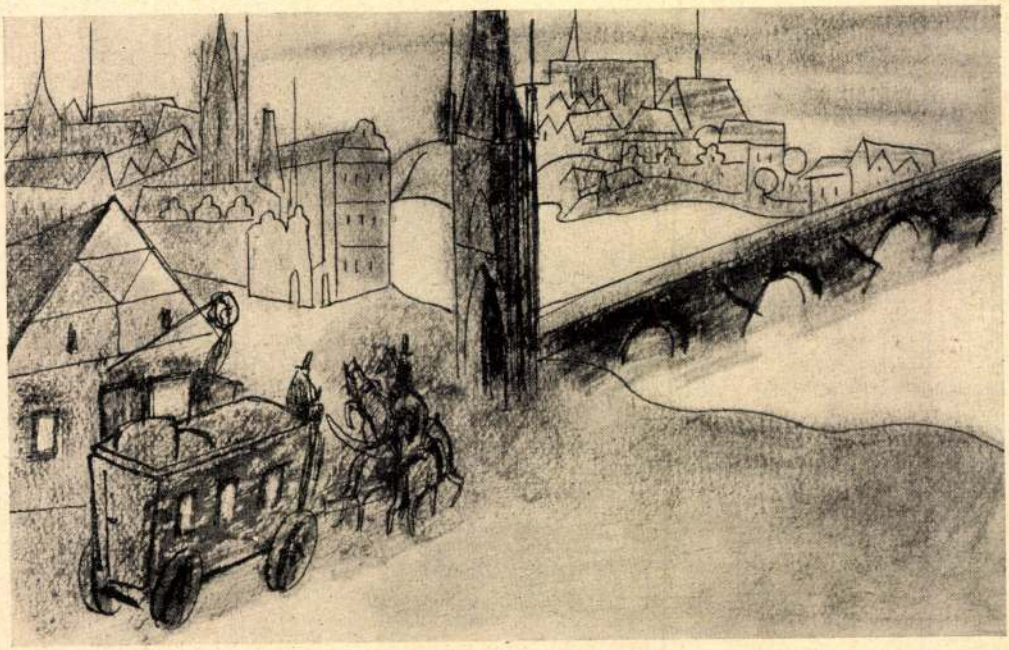

Tükör 1940. 1. sz.

gyermek került ebből az országból. Mesélt arról a városról, szűk utcáiról és magas palotáiról, gazdag templomairól és sivár lelkületű lakosairól. Egyedül élt ott az Asszony, de egyedüllétét nem töltötte be semmi, úgy mint a Fiatalember lelkét városának szépségei. A Fiatalember válaszul beszélt a maga városáról, magával vitte az Asszonyt alkonyi sétáira, néha kisurrant vele a víz csendes partjára, a lakott házakon túl, ahol csak a rőt halászok evezőcsobbanásai, libapásztorlánykák éneke zengett a porcellánkék ég alatt. Vagy fölment vele a Vár ósdi bástyafokára, s kitárta előtte a mosolygó domboldalak szőlleit, gyümölcsöseit, már-már bíborba hajló énekes zöldjét, mintha neki adná az egészet. Másszor kis erdei korcsmák mézédes borait itatta vele, míg kinn a batár előtt idegen nyelven incselkedett a csapláros leánnyal a torzonborz kocsis. A Fiatalember önmagáról nem beszélt; de sokszor úgy érezte, hogy ez az Asszony ugyanazt jelenti, mint a Város. Nővérek voltak, a Város és az Asszony, s ő nem tudta, melyik felé hajlik a szíve tulajdonképpen.

Egy borongós őszelői napon az Asszonynak utaznia kellett, vissza a férjéhez, vissza a rideg, magasfalú városba. Szótlanul búcsúztak el, de a Fiatalember magában azt suttogta: a viszontlátásra.

Hónapok múltával illatos levelet hozott neki a vén postakocsis. Pézsmaillata volt: az Asszony írta. «Amióta Magát és a maga szép Városát megismertem, nyughatatlan vagyok. Még inkább idegennek érzem magam itten, ahol már ősz van, nem úgy, mint egykor volt... A férjem hadban van, egyedül vagyok. Ha módja van rá, jöjjön fel értem és vigasztaljon meg.»

A Fiatalember elővette régi, címeres utazóládáját, magához vett húsz aranyat és másnap útrakelt. Most hagyta el először ezt a barátságos, puha várost, hogy elmenjen az ismeretlenbe. Mikor a postakocsi kigördült a vámon, úgy szorult össze a szíve, mint a hűtlen szerelmesé. Baljós előérzet gyötörte, mintha bizonyosan tudta volna, hogy igazán boldog csak itt lehet.

Idegen tájak futottak el mellette, kongó kövű, álombariadt városkák, zord, ismeretlen sziklabércek és félelmetes erdők, amiket csak a fullajtár kürtszava vert fel. A fogadóban idegen nyelven kérdezte a szőke pincérleány, s csak mosolyából értette meg, mit óhajt. A rúgóin ingó postakocsi mintha gálya lett volna, amely titokzatos, új kikötők felé viszi. Végül a harmadik napesten megérkezett az idegen városba.

Megtisztálkodott, friss kézelőt vett fel, megfogta botját és elindult gyalog az Asszony otthona felé. Idegen nyelven kiáltoztak rá a cégérek, zárkózottan hunyorgattak rá vaksi szemükkel a szűkmellű polgárházak, hideg dölyffel nézték le a cirádás főúri paloták. Néha váratlanul egy-egy magányos, csúcsívű torony bukkant elébe, mint fölemelt tiltó ujj. A Fiatalember, akinek nagyon érzékeny volt a hallása, nem értette meg a Város zenéjét. Ez pedig bántotta, mert kitárt szívvel, hódolón járult a Város elé. De az nem fogadta el udvarlását. A bennszülöttek közömbösen haladtak el mellette; néha, mikor beszédet hallott, távolabbról olyannak tetszett, mint az otthoni idióma — de mikor közelebb ért, idegen hangokká bomlottak a szavak.

A Fiatalember nagyon árvának érezte magát és nehéz volt a szíve. Így ért oda az Asszony lakához, sejtve, hogy talán nem is volna szabad így találkoznia véle. De a vágy erősebb volt benne: háromszor leejtette a bronz kopogtatót az Asszony ajtaján. Maga az Asszony nyitott ajtót; karcsú alakja élesen rajzolódott a gyertyák fénye elé. Az arcán csodálkozó kifejezés ült: «Hát csakugyan eljött?» — kérdezte s mintha félelemmel vegyes meglepődöttség rebegett volna a hangjában.

Nagyon keveset találkozhattak. Az Asszony csak lopva tudott eljönni hazulról, kandi háznépe szeme elől, s amit beszéltek, tompán, idegenül csengett. Néha megpróbálta megmutatni a Fiatalembernek városa díszeit, de nem tudott hív tolmácsuk lenni. A Fiatalember bizonytalan volt, mint az ismeretlen, mély vizek fölött úszó; érezte, hogy az Asszony ma erősebb, őt védik a néma falak, a vízköpő sárkánykígyók, a lándzsás őrök, a magányos csúcsívű tornyok. Ez a Város az ő Vára volt, s védte a betolakodott ellen. Védte az Asszonyt s védte önmagát, betakaródzva előle, mint az irigy hercegnő, akit csak avatottak pillanthatnak meg. És a Fiatalembernek egyaránt fájt az Asszony távolisága és a Város hidegsége. Ő tenyerére tett lélekkel jött mindegyikhez, de azok bezárták előtte szívük érckapuját.

A Fiatalember nagyon sokat volt egyedül. Senkit nem ismerve kóborolt a régi gótikus házak között, ellenségesen tátongó mély kapuboltok előtt futott el s a sikátorok közt nyíló átjárók útvesztőiben mintha minden sarok mögül orgyilkosok leselkedtek volna rá. Nem érezte jól magát az Óvárosban sem, s visszariasztotta a nagy piactér gőgös zsibongása. Mint hatalmas lovaglósétány nyúlt el ez a lankásan emelkedő tér a falak előtt, a könyvekből ismert, távoli Páris széles sugárútjaira emlékeztetőn; újonnan épült, magas házak szegélyezték, aljukban káprázatos boltok sora, amilyeket a Fiatalember még sohasem látott. Az ő városa jómódjában is szerény volt, ez pedig itt tündöklött, mint a hirtelen meggazdagodott nő,

kirakva magára újonnan szerzett ékszereit. Hódolni nem tudott előtte, megszeretnie nem lehetett — idegenül, árván bolyongott a régi s az új kövek között, néha napokig nem váltott szót élő lélekkel. Megcsodálta a város gazdag multját. Várának ezer ablakát, paloták és templomok volutás homlokzatát vagy a csúcsíves tornyok bástyaszerű tetőit. Ó, ez a város nem hasonlított az övéhez. Itt minden sokkal ősibb volt, minden kövön évszázadok izzadsága fénylett ; a templomívek mélyén szigorú, szikár angyalok néztek le rá szúrós szemmel, s a fényes paloták kivilágított tükörablakai előtt elhaladva úgy érezte magát, mint jöttment vándorlólegény. Az ő városa fiatal volt, nemrég épült újra a Nagy Tűzvész után, s multjából alig maradt több, mint egynéhány omlatag faldarab. Itt minden a régmult dolgok halotti ridegségét őrizte, ellenségesen tekintve a nyiltszívű idegenre. Csak olyankor vigasztalódott meg kissé, ha eltévedvén a zsákutcák gúnyos útvesztőiben, kibukkant valahol a folyó partjára. Mert ez a város is folyó két partjára épült. Az itteni kép sokban hasonlatos volt az ő városához. Igaz, a folyó kisebb volt, s lomha tükrét jégtörők bontották cserepekre ; s nem hajóhíd vezetett által rajta, hanem soknyílású, ódon kőhíd, ívein kőszobrokkal, s mindkét végén bástyás őrtornyokkal ; a Vár a túlsó oldalon szintén meredekebb, erősebb, dölyfösebb volt, s a katedrális kemény csúcsa büszkén tekintett alá a soktornyú házrengetegre. De a vizen libegő sirályok szava, a vízparti fák susogása mégis otthonra emlékeztette. Az asszony — miért, miért nem — sohasem jött ki vele a víz magas partjára.

Az Asszony, ha szólt is a Városról, nem segített neki vágyaiban. Szűklelkű és kalmár nép lakja a meredekormú házakat, mondotta, idegen főurak a sokablakos palotácskákat, akik mind maguknak élnek, s félnek az örömtől. Hagyományokkal terheltek ők, nem olyan szívesek és tegnaptalanok, mint a fiatalember földijei. Mégsem mondta ki az Asszony soha a szót, amire a Fiatalember várt : «Szabadítson meg innen.» A Város őrizte őt, mint a sárkánykígyó a mesebeli királykisasszonyt ; s jól őrizte.

Végül, édesanyja sürgető leveleire, útrakelt a Fiatalember. Előző este, miután elbúcsúzott az Asszonytól, — könnyek nélkül, biztató szó nélkül, kielégítetlenül — betért egy serházba. Kövér polgárok, aranyláncos kereskedők ültek ott puccos asszonyaikkal, mord, sovány munkások, vállrojtos katonatisztek ; a faasztalok közt kifestett, nyerssző pincérlányok sürgölődtek. Kérdezés nélkül tették elébe a nagy meszely sert ; viszolyogva kortyolgatta a keserű italt, ínye hazájának napfénytől édes boraihoz volt szokva. Kábán, de örömtelen bódulatban, megalázottan ment el, szájában a ser s a kielégítetlenség keserű ízével. Érzése olyan volt, mint a csatából megszökött katonáé. A Város rossz varázsa erősebb volt vágyainál : mikor a kocsi kicsattogott a sötét várkapu alatt, mintha a kapu szájával a Város vihogott volna gúnyosan utána.

Sebzetten élt otthon hetekig, s nem találta helyét szülővárosa kedvelt lankái közt sem. Üresnek látta a Várost, a pirosló alkony festett függönynek tetszett, a víz pedig sárgán hömpölygött medrében. Keserű lett, mint a hontalan száműzöttek. Városa arcán csak a himlőhelyeket tudta meglátni : a mellékutcák szennyét, az új épületek hivalkodó parlagiságát, a nép rikoltozó, sértő sürgését. Beteg volt a Fiatalember, mert a lelke sebesült meg ; a lélek sebei pedig mélyek s lassan gyógyulnak.

Aztán újra tavasz lett, utána nyár, s az erdők örökzöldje megbékítette őt. Már tudott egykedvű lenni s néha örülni is az esti fények tündérjátékának, mikor csillagokként tükröződtek a vizen a lámpák. S egy bársonyos nyári délutánon kopogtattak a Fiatalember ajtaján.

Az Asszony volt. Hátravetette sűrű fátyolát s egy csókkal zárta le a Fiatalember feltoluló kérdéseit. «Ne kérdezz, — csak legyünk boldogok...» — suttogta ; s utána bíborba öltözött a világ.

Kimondhatatlan szépségben szárnyaltak a napok, a hetek s a Fiatalember hív maradt az első szóhoz : nem kérdezett semmit. Mikor a búcsúzás pillanata ismét közéjük settenkedett, az Asszony azt mondta néki : «Ne keress. Mi csak itt lehettünk boldogok, a Te városodban. Ne jöjj utánam. Ott idegen vagyok s az életem is az idegeneké. Az ott az Ősz. Te vagy a Nyár. Ne kérdezz és ne keress. Talán még látni fogjuk egymást.»

Aztán elrepült, s csak a tűnő órák emlékét hagyta maga után. A Fiatalember felment a hegyre, a csillagda alá, s lenézett a Városra. Olyan volt a reggel napözönében, mint egy karjait kitáró, símogató, dús asszony.

Hosszú idő múltán, mikor már az Asszonynak s városának képe csak mint színes álom élt emlékezetében, megszépülve a mult aranyködétől, fülébe jutott a hír, hogy ama város népét háború fenyegeti. Friss rémület szorította össze szívét : az Asszony emléke elevenen lobogott fel benne, mint az áldozati mécses öröklángja, s most tudta meg, hogy vele együtt az idegen Város is hozzánőtt a lelkéhez. A Fiatalember elfelejtette az Asszony tilalmát, elfelejtette a sebeket, amiket a Város karmai ejtettek szívén, s félelmek és veszedelmek közepette, lóháton és gyalog, hadak és gyanakvó

A punkaharjai híres földnyelvek egyike

néven ismert, csodálatos, öreg várából, amelynek tornya félévezred viharait állta ki. Mi lett a megcsodált, esztendők alatt emelt, modern intézményekkel a városban, amely eddig a finn haderő főparancsnokságának is székhelye volt.

Az új, gyönyörű múzeum előcsarnokában állt Nagy Péter cárnak a város főteréről eltávolított szobra; homlokával a mennyezetet verte. Egyik kísérőm akkor tréfásan mondta:

— Peter, der — zu grosse...

És a finnek számára Túlnagy Péter imperialista utódai elsőül ezen a városon vettek véres bosszút az élcelődésért...

TERIJOKI: az egykori cári Riviera, a legszebb északi parti fürdőváros ma szovjetbirtokban az ellenkormány székhelye. Komor jelen borul az idilli emlékekre, amelyek sorából felejthetetlen marad, amint fölfigyeltünk, mikor apró lányka így szólította barátnőjét:

— Ilonka!

Megtudtuk, hogy a messzeségben, távoli rajongással, magyar névre kereszteltették kislányukat a szülők, akik egyébként, mint mondták, még soha nem jutottak el, de örökkön vágynak Magyarországra...

IMATRA, innét észak felé, a karéliai határsáv, a jelenlegi hadszíntér közelében, ugyancsak bombázás alatt állt. Mellette vízesés-párját, Vallinkoskit elszoruló szívvel néztük, mikor elmondták, hogy esztendőre már ennek is eltűnik vad zuhataga, mert a technika szolgálatába fogják s itt is felépítik az imatraihoz hasonló erőművet.

A hadijelentéseket olvasva, nem tudni most, a bombatalálatok nem szabadították-e még el a másikat, Európa legnagyobb vízesését is; hogy mint a finn nép olthatatlan szabadságvágya, zúgva, bömbölve törjön ki és vad árjával nekizúduljon minden ellenállásnak...

OLAVINLINNA ősi lovagvára mellett ismételt támadások érték a vasútkereszteződést. Gránáttölcsérek szakítják fel most a tájat, amelyet a csodálatos vár kerek toronyablakából egy fiatal Ungern-Sternberg hercegnő mutatott meg nekem.

Az egykor leghatalmasabb balti család legifjabb sarja, aki a háborút követő földreform után beállt szépen — diplomás finn idegenvezetőnek. S amikor ezen elcsodálkoztam, mosolyogva mondta:

— Sokat kell még tanulmányoznia a mai Finnországot, hogy mindezt megértse...

JÄRVENPÄÄ-ben, a tiszti iskola gyakorlóterén kipróbáltuk a modern finn erdei géppuskát, amely a most folyó harcok világszerte megcsodált főszereplője.

S ahol első ízben használták a betörő csapatok ellen, Joenssuu környékén, az ostrom alatt álló vasútvonal egyik akkor csendes állomásán tisztekkel éjszakáztunk a városka szórakozóhelyén. Fiatal szomszédnőmnek a sok elismerés, dícséret mellett megjegyeztem: túlságosan egyszerűnek, a szokottnál kevésbbé «fess»-nek találom a finn tiszti ruhát.

A kis Kerttu fölnézett rám és kicsit talán rendreutasítón, de egyúttal szimbolikusan is, ezt felelte:

— Én pedig úgy látom, hogy a világon a legszebb a finn egyenruha...

Muzslai Kampis Margit rajzaival

A Fiatalember, még mint gyermek, a nagy folyó városában élt. Szerette ezt a várost, ahogyan az ember a szülőanyját szereti. A Fiatalember néma költő volt: szavak nélkül itta magába a város, a táj hangulatait s ilyenkor úgy érezte, mintha szép vers születne benne. De szemérmes lélek volt, s így a színes látomások ritmusát megtartotta magának. Sokszor a város kedvéért kerülte az embereket; egymagában járkált az őszi utcákon, ahol pislákoló fényeket vetettek szőnyegül a lámpások; elnézte a Belsőváros dús kirakatait, s betekintett a céhmesterek ódon boltjaiba, ahol hajlongó árnyalakok dolgoztak a félhomályban. Szerette az őszutói ködöket, amikor fehér páraköpönyegbe burkolt emberek suhantak el a nedvesen csillogó macskaköveken, puhán, mint a kísértetek; föltűrt gallérral, kucsmáját fejébe húzva sétált ilyenkor, céltalanul, s a szívét édesbús szomorúság töltötte el. De még jobban szerette a tavaszi alkonyatokat, mikor feketén rajzolódott a vörös égre a régi Vár tornyainak cikcakkos sziluettje, vagy megcsillant egy kései bíbor napsugár a török fürdő félholdas kis kupoláján; elnézte, hosszan, a hajóhíd mellvédjének dőlve, a folyam északi kanyarulatát, amely ilyenkor, az esti fények játékában olyan volt, mint egy nagy tó öble. A genfi tóra emlékeztette ez, amit csak fínom rézmetszetekről ismert. A folyam tükrén valószínűtlen opálos fények villództak és a sirályok is elnémultan, fehéren siklottak, mint rég vízbefúlt hajadonok kósza szellemei.

A város öreg volt, és mégis fiatal: romokon épült és frissen terpeszkedett el a hegyek lankáin és a síkság csalitjain. Néha zajos volt és közönséges, mikor ekhós szekerek gyülekeztek a piactéren; másszor álmatag és nyugalmas, mint egy kereveten elnyúlt asszony. A nagy folyón Keletre és Nyugatra egyaránt nyílt az út; s a Város hívogatón ült a folyam partján, mint egy barátságos vízikirálynő. A Fiatalember szeretettel nézte emlékeit, a katonás rendben épült Főtér azonos párkánymagasságú kis árkádos palotáit, a cirádás, fakult aranyozású templomokat, a dombra felkúszó kis utcácskák romantikus kapualjait, s kinn a város szélén a Városerdőben a vasárnapra gyülekező vidám népet. Szorgos és jókedvű emberek lakták a várost; szerették a jó étkeket és szerették a szabadságot. Tisztelték a bölcseket és az erőseket, de néha gúnyt is űztek belőlük. A Fiatalember sokszor úgy érezte, mintha a Város mindig vasárnapot ünnepelne: megvolt benne a vasárnap napfényes nyugodalma és a vasárnap vidám, sürgő-forgó ünnepiessége.

Néha, amikor a Fiatalember boldogtalan akart lenni, fogta elefántcsontnyelű botját s kiment a város fölött terpeszkedő erdőkbe. Leheveredett egy tuskóra valamelyik elhagyott vadászház előtt s magábaszítta a korhadó avar felejthetetlen zamatát. Ilyenkor furcsán, sejtelmesen, boldogan boldogtalan volt.

A Fiatalember a város szerelmese volt: az asszonyokat nem ismerte.

Egy borzas nyárutón ismerkedett meg az Asszonnyal. Egy vízparti csárda lugasában ült az Asszony, s valahányszor csengő kacagása megrezegtette a szőlőleveleket, barna kontyán megcsillant a napsugár. Két süldő leányka volt vele, s méhsert ittak pípeskedve. Néha átkacsintgattak a sápadt, magányos Fiatalemberre, mint a tilosban járó őzikék.

Egyszer az Asszony — véletlenül-e? — leejtette a kendőjét. A Fiatalember, akit jó anyja udvariasnak nevelt, odaszökkent, fölemelte... — de mielőtt visszaadta volna, ajkához emelte a kis selyemkeszkenőt. Fínom, érzéki pézsmaillat csapott az orrába — ezt az illatemléket aztán sohasem tudta elfeledni. Mély bókolással, szótlanul adta oda a kiskendőt szép tulajdonosának. Az Asszony elkomolyodott, miközben kedvesen megköszönte, aztán szokatlan nyíltsággal kérdezte meg, miért van egyedül. A Fiatalember, aki járatlan volt a fínom társalgásban és a széptevésben, őszintén megmondta az igazat: mert még nem találta meg azt, aki párja lehetne. Így kezdődött.

Az Asszony egy másik városból való volt: látogatóba jött csak ebbe a városba, amely oly jól illett barna hajához. Titkos sétáikon elmondta a Fiatalembernek, hogy férjnél van, az ura fényesrangú katonatiszt, de ő nem boldog. Idegennek érzi magát a másik városban, ahová mint kis-

Muzslai Kampis Margit
festőművész

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-063, 337-748, 340-728

1972 DEC16

Népszava

1971

Pécsett, a Janus Pannonius Múzeumban kiállítás nyílt pénteken Muzslai Kampis Margit festőművész képeiből. A ma 74 éves asszony utoljára 1931-ben állított ki a Nemzeti Szalonban. Mostani tárlatán mintegy harminc szép olajfestménye látható az utóbbi évek termékéből.

a Szovjet[illegible] hadserege
felszabadító
kitűzte a győzelem vörös
lobogóját Berlinben és

156. Muzsaj, ev. ref. fatorony.
1733. „Turrim ligneam habet." (O. L.; C. P. D. A. 1733. jún. 18. No. 1.)

(Berg m.)
Domfaep

2000

Muzslai Kampis

Margit

l. u'

MAGYAR IPARMUVESZET

1940. 39. l.

Muzslai Kampis Margit, Kampis Antalné. Született Budapesten. Művészeti tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte, ahol Glatz és Csók mesterek növendéke volt. Már a főiskolán több izben nyert ösztöndijat és a Szinyei Merse-Társaság pályázatán is dijazásban részesült. A pécsi Művésztelepnek három izben volt ösztöndijas tagja. Művészi munkát a Szinyei-Társaság és az Ernst Muzeum tárlatain szerepelnek. 1931-ben a Nemzeti Szalónban kollektiv kiállitást rendezett. Művészetének iránya főként az expresszionizmus felé hajlik, a leegyszerüsitési kisérleteket akarja kiforrasztani munkáiban. Leginkább a teljesen elvont kompozíciókat keresi művészetében. Több izben volt művészi tanulmányuton külföldön és különös kedvelője a tengerpart és a Balaton szépségeinek.

Rátz Gr 811.1

BAGI LIPOT

könyv, papír, írószer, kiriatok

folyóiratok dohánylózadeja

JÁSZÁROKSZÁLLÁS

BUDAPEST 41 XI. 15-7 TÁVÉZTA

Mursi Jenő

Szerepel az Építők Műszaki Klubja
táslatán az Opasterben

Meghívó 1969 V. 5

Mursch Józsefné (2803 folyoszám)

57 éves

festőművésznő

+1942. III. 22.

tudógyűmő

X. ker ujhöztemető

Halotti főhönyv.

Murik Vera

készitette a soproni Templom u. 9. sz. ház
helyreállitásának terveit.

Dr. Kisanó Nagypál Judit: Sopron "falai". -A városmagrekonstrukció gondjairól. - Magyar Építőmüvészet, 1972. 2.sz. 18-25.l.

Muzsil Gyula

porcellánfestő tanuló
4 elemi.

Iparrajziskola
1887–88. tanév
6 i. l.

Gasparetz Géza Elemér dr.

VIII. 145.

MDK

Muzsinszki Nagy Endre

Tavasz, of.

Az 1921. évi őszi kiáll. tárgym. Mücsarnok. 1921. nov. 18.1.

Muzsnai György

festett falemlékei /Énlaka, 1668/
fennmaradt.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képes. /Minerva zsebkönyvek/

133. l.

Muzslay József

könyvkötő

l.

Nyomdapar

1917. 11-12. n.

1088

Murslay László

* 1830

Lkáb II. 31

IV. 157

Murslay László

1850. szept 15-ik. elsőt kiállítása a marastoni növendékeknek az alakrajzból kitüntetést nyert kecskeméten született. 1851. nov. zsi a második kiáll. alkalmaból szüten olajfestmenyest.

~~Nagy~~ Ney Ferenc. Az első magyar festészeti akadémiát gyámolító társulat évkönyve. I. f. 1846–1851. Pest.
1852 " → 32. l

Muzslay

l.

LykaMagyműI300-50

171. l.

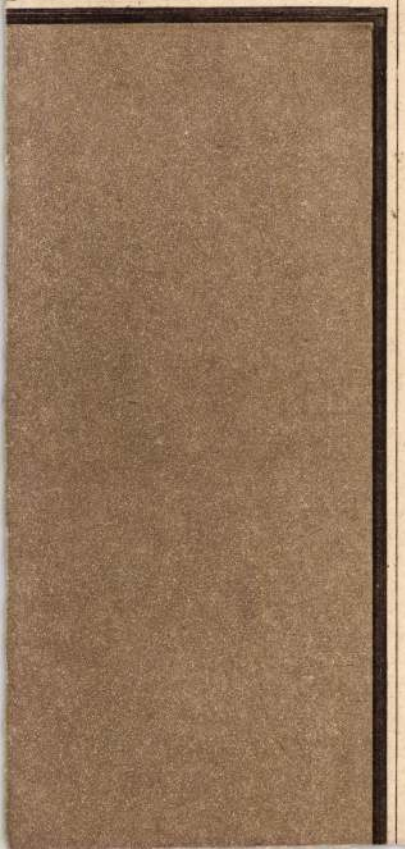

Mozslai László

Jestő

N

Murslai László

festő

1857-2 ben hosszasan betegeskedvén társulati növendékül — felgrógrulásáig — nem tekinhethetik.

Ney Ferenc. Az első magyar festeszeti akadémiát gyámolító társulat évkönyve. I. f. 1846–1851

Pest. 1852.

→ 3 il

M. kir. adóhivatal Eperjesen
Érk: 1905 MRZ 17
3241

Mursnai Ákos grafikus

„In memoriam Guzman Bartolomeo"
ujnes rézkarc 29,9 x 24 cm

szerepelt a Studió 1978-as kiállitásán
-katalógus a könyvtárban-

Muzsnay Ádos, grafikusfa

festőművén lépei a Szegedi Nyári Tárlaton szerepelnek.

Pesti Műsor
1984 aug. 15

Muzsnai Ákos

grafikus művén

Grafikai műveinkelep a Sötétvölgyben.

Népújság (Tolna)

1983. nov. 31.

Murosnai Ákos, grafikus

L: Kéri Imre

—: Hír

8.

Nérszabadság, Bp. 1978 febr. 16.

Muzsnai Ákos, [ ]

L.:Fóth Erno

/h.m./:Kilátás a ROSZTA ablakából 2.

Esti Hirlap, B.n.1977 nov. 5.

Muzsnai Ákos, grafikusművész

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60 évfordulójára rendezett képzőművészeti kiállításon szerepelnek a művész művei. A művész harmadik díjat kapott.

Wagner István: Jubileumi tárlat a Műcsarnakban.
Magyar Hírlap, 1977. nov. 19.

Muzsnai Ákos, grafikus

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére rendezett képzőművészeti kiállításon, szerepelnek a művész művei. Lapjain a jó ritmus és a szerkesztettség dominál.

Malnár Zsolt: Magyar Művészek Tárlata a Műcsarnokban.
Pest Megyei Hírlap, 1977. nov. 13.

Muzsnai Ákos, grafikusművész

Decsi Ilona, Kéri Imre, Muzsnai Ákos, Pilspöky István grafikusművészek kiállításának megnyitója 1948. febr. ~~febr.~~ 15.-én, a Kulturális Kapcsolatok Kiállítótermében lesz

Meghívó

1948. febr. 15.

Mursnai Ákos, grafikus

L. Dersi Ilona

- □ Dersi Ilona

Esti Hirlap, Bp. 1978 febr. 16-

2.

Muzsnai Ákos

fiatal grafikusok közös tárlata nyilt meg a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai

termében, melyen Becsi, Kéri, Muzsnai, Püspöky

vettek részt.

Magyar Hirlap 1978-4e-8

Muzsnai Ákos

A kilencedik alkalommal rendezték meg az idén a Miskolci Képtárban az Országos Grafikai Biennálét. "Vonalhálóban" cimmel Vadas József számol be a tárlaton szereplő művekről.
A résztvevő művészek: Barabás Márton, Decsi Ilona, Drózdik Orsolya, Kovács Tamás, Lacza Márta, Lukovszky László, Mezey István, Muzsnai Ákos, Orosz János. Rékassy Csaba, Sáros András Miklós, Somogyi Győző, Szabados Árpád, Szemethy Imre, Sziráki Endre.
Almásy Aladár, Csohány Kálmán, Pásztor Gábor és Valkó László nevét külön emliti meg zárójelben, mindegyikük művészetének fejlődésével kapcsolatos megjegyzéssel.
Fenti cimü részletes kritikát lásd: Rékassy Csaba nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 17. XXI. évf. 51. sz. 12. lap.

Muzsnay Ákos grafikusművész 4. folytatás (vép)
P. Smalt Ernő: Ikonok a sinki földjén. Muzsnay Ákos grafikái.

Muzsnay Ákos: Zóna, hidegtű, mezzotinto, 60 × 50 cm, 1986

Művészet, 1988. júl., 36-old.

MUZSNAY ÁKOS

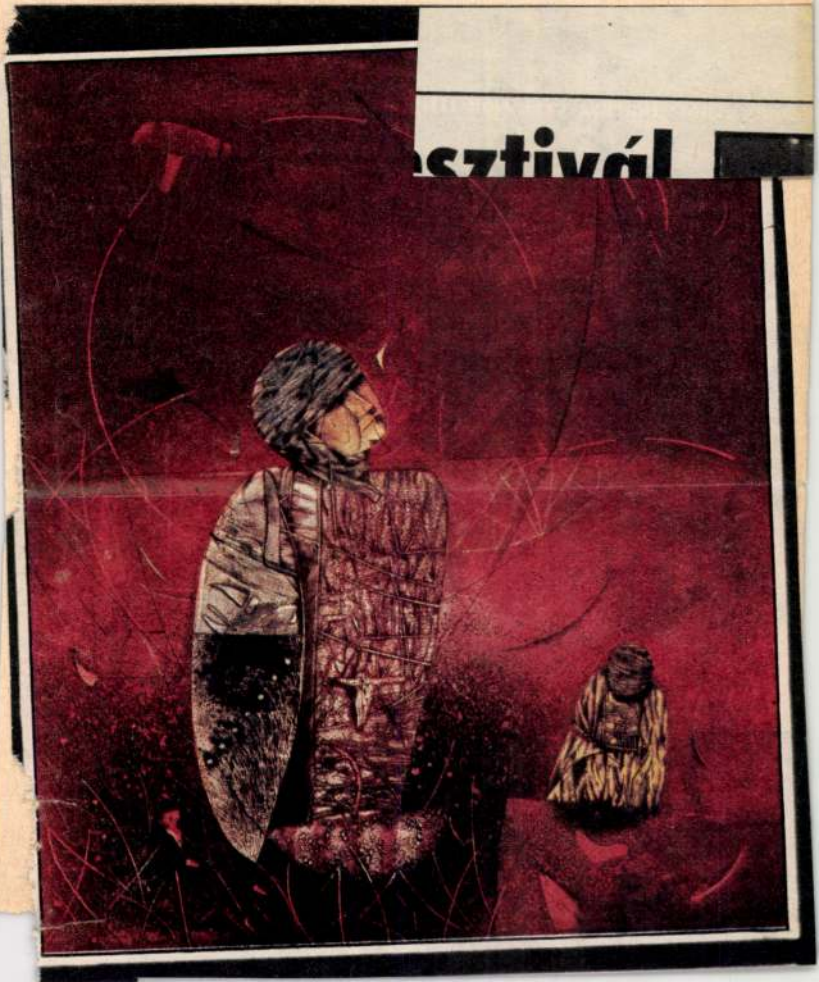

7./ Putscher, Marielene , Geschichte der
dung; von 1600 bis zur Gegenwart. Mi
40, 2o7 blz., ills.
Vervolg van: Herrlinger, Robert , Ge
bildung; von der Antike bis um 1600.

8./ Gorissen, Friedrich, Das Studenbuch
und Kommentar. Berlin, Mann, 1973. 8
Hoort bij: Plummer, John. The Mours

9./ Künzl, Hannelore , Der Einfluss des
europaische Kunst besonders im 19.
Köln, 1973.
80, VIII, 343 bls. + 32bls.-ills.
Fotomechanische druk.
Dissertatie Keulen.

10./ Jullian, Philippe, Mythen und Phanta
fin de siécle. ~~Rembandt~~ Rembrandt

11./ Reuther, Hans , Barock in Berlin.
Rembrandt Verlag, Berlin, 1975. 156

12./ Wirth, Irmgard , Berliner Biedermei
Rembrandt Verlag, Berlin, 1975.

13./ Devoti, Donata, L'arte del Lessuto
Milano, Bromante 1974.

Muzsnay Ákos. grafikusművész. 2) Folytatás.

P. Szabó Ernő: Ikonok a senki földjen. Muzsnay Ákos grafikái.

„Vegyetek példát", Kőrösi Csoma Sándor tiszteletére
kréta, ceruza, 80x60 cm, 1984. /répr./

„Hármaskép S.A.-nak", vegyes technika, egyenként
85x63 cm, 1988. /répr./

Művészet, 1988. júl., 34-old. és 36-old.

Muzsnay Ákos, grafikusnüvész 1.) Folytatás.
II. Szabó Lenő: Ikonok a sonki földjén. Muzsnay Ákos grafikái.

Muzsnay Ákos: Felettünk, rézkarc, hidegtű, 40 × 30 cm, 1983

Művészet, 1988. júl., 34-old.

Muzslai László

festő

Kecskeméten született.

Kubinyi Vahot: Magyarország és Erdély képekben. Pest 1853 I. 122.

Muzslai László

festő

17 éves. Cath. Kecskeméten szül. 1847-49. sőt 1850-1-ben is. a Marastoni akadémiaban ~~xx~~ ugyneverett társulati növendék.

Ney Ferenc. Az első magyar festészeti akadémiát gyámolító társulat évkönyve. I. f. 1846-1851. Pest. 1852. 31. l.

Murslay L.

1850 a Marastoni
akadémiában tanult.
Krisztus a Esenten
k. kreta vajra, másolat
repr. után a Maras-
toni akadémia vajzai
között a hékesfő
Múzeumban.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS VITÉZI
TÁRSADALMI BIZOTTSÁGA

Mélyentisztelt Cim!

Csatoltan tisztelettel megküldjük a m. kir. Kereskedelemügyi Miniszter Ur Önagyméltósága 50.000/934. sz. rend. 51. §. 3. pontja értelmében a Budapest Székesfővárosi Vitézek Társadalmi Bizottsága az eddigi közvetlen tapasztalataink alapján meg-

Muzsnai Ákos

Muzsnai Ákos rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 22.
XXII. évf. 16. sz. 11. lap.

KROÓ GYÖRGY:

Be nem vallott zongoraverseny

Úgy látszik, a jó zongoradarab, s a míves-hatásos zongoraverseny világszerte kelendő cikk, mert Karlheinz Stockhausen díjat alapított fiatal zeneszerzőknek (két évenként Bresciában osztják ki), amelyet zongorára, illetve zongorára és zenekarra írott kompozícióval lehet elnyerni. Vagy nem a keresletről volna szó, hanem arról, hogy az új zene egyik vezető alakja éppen a hagyományos repertoárt megtestesítő hangszer iránt kívánja felkelteni a kísérleti zene legújabb képviselőinek alkotói érdeklődését? Látványos, fejlődésnek is interpretálható pálfordulásainak történetét ismerve, arra is gyanakodhatunk, hogy talán új enciklika vagy jelszó kiadására készül: retour, vissza a polgári hangversenyterembe! A zongoristák mindenesetre — eltekintve olyan „interstiláris" lángelméktől, mint Pollini vagy Kocsis —, ha a történelmi repertoár tolmácsolásával nem tudnak tartósan és érdemben dobogón maradni, de

ban nem téma, soha nem tér vissza ugyanúgy, elemei révén latensen mégis áthatja a kompozíciót. Ugyanígy, nem hagyományos a címben kimondott variációs forma sem. Egyrészt, mert az előbbiek értelmében nincs témája, másrészt: a négytételes versenymű-formával egyezkedik. A négy tételnek viszont van egy-egy határozott témája és ebből adódó karaktere. A nyitótétel molto semplice jellegű recitativo. Kellemesen monoton a zongora két hangból kiinduló, s abba folyton visszatérő monológja, amely mögé a fafúvók állítanak vékony hangfalakat, hogy a tétel során egyre aktívabbá válva végülis egy mozgékonyabb, „másik" anyaggal egészítsék ki a végig vezető zongorát. A következő tétel félreérthetetlenül scherzo hangulatú. A vonósok gyorsan mozgó surrogó pianissimo futamai a Szentiván-éj asszociációját keltik, a kontrasztot egy-egy harsány rézfúvó-közbevetés adja. A Puck hangulatkörbe a zongora is bekapcso-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 FEB 28

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Muzsnai Ákos
grafikus

1978. február 28., kedd

1021

A kiállítóteremben

Budapesten, a Kulturális Kapcsolatok Kiállítótermében fiatal grafikusművészeket mutat be a Fiatal Képzőművészek Stúdiója.

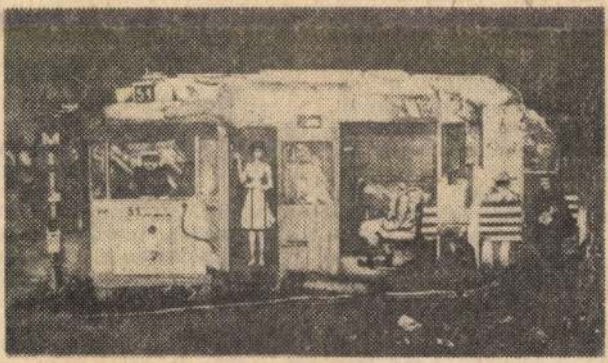

Muzsnai Ákos: Az utolsó villamos.

Mikor építkezhet a Miskolci Bútoripari Szövetkezet?

Fúzió után

Nincs már Miskolci Asz-alos Szövetkezet és nincs Miskolci Kárpitos Szövetke-et sem; a kettőből 1978. ja-uár 1-én megalakult a Mis-olci Bútoripari Szövetkezet. Ezzel lezárult megyénk szö-etkezeti életében az a fo-yamat, amely a kis gazdál-odó egységek fúziójából redő termék- és üzemkor-zerűsítést célozza. A mis-olci asztalosok és kárpito-ok „ismeretsége" régi kele-ű: azon túl, hogy a rokon-zakmák művelői ismerik gymást egy városon belül, két szövetkezet 1954 előtt zonos név alatt, együtt dol-

Ha valaki megkérdezné most, hol találja a Miskolci Bútoripari Szövetkezetet, bizony, nehéz lenne választ adni.

— Huszonkét telephelyünk van a városban, kisiparosoktól örökölt, régi, elavult műhelyek. Egy-egy bútor elkészítése három-négy helyen történik. Az irányítás nagyon nehéz. Intézkedési tervet dolgoztunk ki az üzem- és munkaszervezés korszerűsítésére. Igen nehéz körülmények között dolgozunk. A Déryné utcai részleg munkáját az bénítja, hogy parkolóutcáról kell bejárni

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1978 ÁPR 2 2

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Muzsnai Ákos

1021

Muzsnai Ákos rajza

SZABÓ GYÖRGY:

Be nem vallott zongoraverseny

Úgy látszik, a jó zongoradarab, a míves-hatásos zongoraverseny világszerte kelendő cikk, mert Karlheinz Stockhausen díjat alapított fiatal zeneszerzőknek (két évenként Bresciában osztják ki), amelyet zongorára, illetve zongorára és zenekarra írott kompozícióval lehet elnyerni. Vagy nem a keresletről volna szó, hanem arról, hogy az új zene egyik vezető alakja éppen a hagyományos repertoárt megtestesítő hangszer iránt kívánja felkelteni a kísérleti zene legújabb képviselőinek alkotói érdeklődését? Látványos, fejlődésnek is interpretálható pálfordulásainak történetét ismerve, arra is gyanakodhatunk, hogy talán új enciklika vagy jelszó kiadására készül: retour, vissza a polgári hangversenyterembe! A zongoristák mindenesetre — eltekintve olyan „interstiláris" lángelméktől, mint Pollini vagy Kocsis —, ha a történelmi repertoár tolmácsolásával nem tudnak tartósan és érban nem téma, soha nem tér vissza ugyanúgy, elemei révén latensen mégis áthatja a kompozíciót. Ugyanígy, nem hagyományos a címben kimondott variációs forma sem. Egyrészt, mert az előbbiek értelmében nincs témája, másrészt: a négytételes versenyműformával egyezkedik. A négy tételnek viszont van egy-egy határozott témája és ebből adódó karaktere. A nyitótétel molto semplice jellegű recitativo. Kellemesen monoton a zongora két hangból kiinduló, s abba folyton visszatérő monológja, amely mögé a fafúvók állítanak vékony hangfalakat, hogy a tétel során egyre aktívabbá válva végülis egy mozgékonyabb, „másik" anyaggal egészítsék ki a végig vezető zongorát. A következő tétel félreérthetetlenül scherzo hangulatú. A vonósok gyorsan mozgó surrogó pianissimo futamai a Szentiván-éj asszociációját keltik, a kontrasztot egy-egy harsány rézfúvó-közbevetés adja. A Puck han-

Muzsnai Ákos
1021

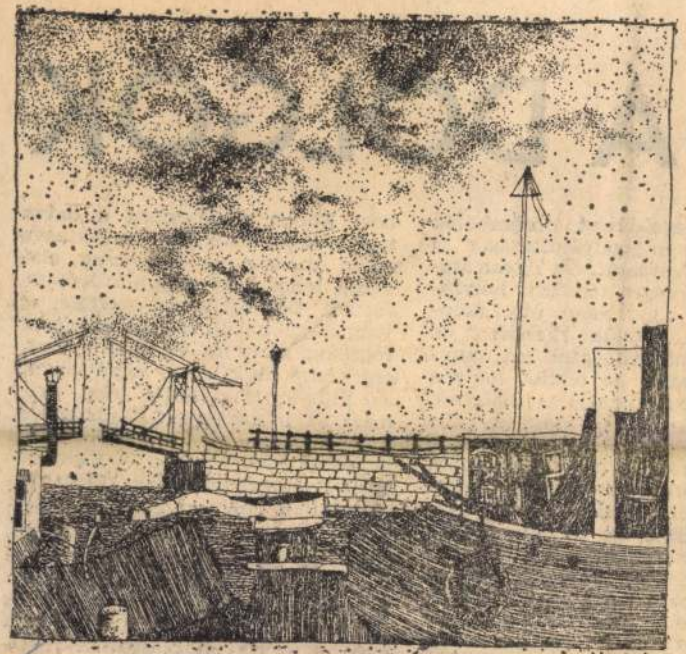

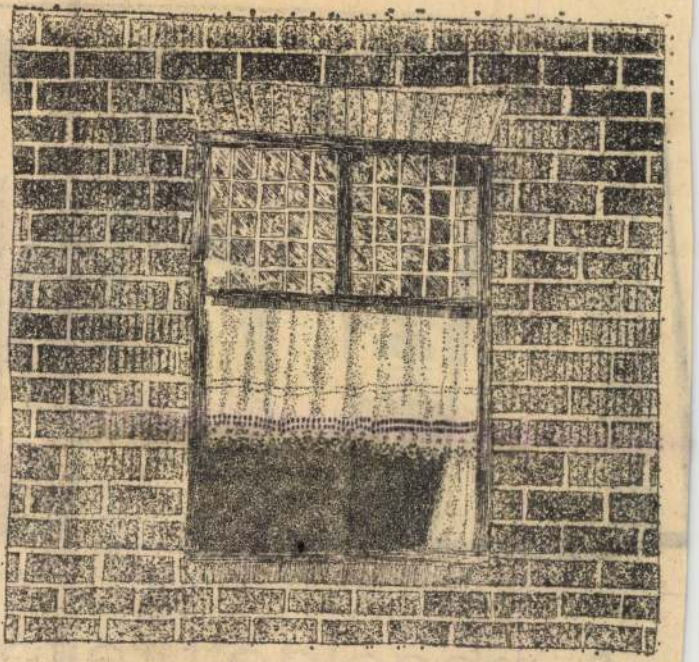

Muzsnai Ákos: Németalföld

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1978 MÁJ 6
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Drégely László rajza

A THEATER HEUTE-BAN OLVASTAM

A megoldott rejtély

ALMÁSI MIKLÓS:

PÉLDÁUL A DO

A dolgok, melyek bonyolultak. Nagyon bonyolultak. („Nem olyan egyszerűek a dolgok, ahogy egyes elvtársak gondolják!") Ennek az „információnak" sokféle felhangjával, elutasító vagy megnyugtató, figyelmeztető vagy komolykodó jelentésével van tele a fülem. Néha az eltompulásig. Mert ez a többnyire felemelt mutatóujjal kísért, óvatosságra intő jelző nem arra ösztönöz, hogy csináljak valamit, hanem lebeszél, sőt felmentést kínál. Felmentést, mert a bonyolultság durva fordításban annyit jelent, hogy most úgy sem tudunk mit csinálni. Mert a dolog bonyolult, előbb körül kell járni, jobban meg kell nézni, más optikából is át kell tekinteni. Ráadásul ennek a félmondatnak van egy sajátos „szövegkörnyezete" is: mikor az

tiek", a megoldásért dörömbölők is áhítozzák a „bonyolultabbak dolgok" jelmondatát. Ők ugyan szeretnék már végre tisztázni helyzetüket, akár így, akár úgy (kedvükre vagy kedvük ellenére, de legalább eldöntve látni azt, amiben tipródnak), de lelkük mélyén őket is megnyugtatja a haladék, az, hogy végre nem most kell átélni az átépítés kínjait, a döntő csata vérzivatarát: nekik is kapóra jön a „dolgok bonyolultsága". Mert a szembesülés, a konfliktus bugyrainak végigjárása olykor valódi és kínos passiójáték. Sérteni kell, sértődni kell, életformát, megszokást, barátokat kell cserélni, ellenségekkel kell összemosolyogni, ha csak átmenetileg is, esetleg éppen olyasmiért kell „elvinni a balhét", amire az ügy

libákat okozni. A baj az... van, hogy az „intézményrendszer" fogalma, mely ezt az új szervezettségi hálót körülírja, egyúttal azt az illúziót is sugallja még, hogy mert az intézmények rendszerként működnek, majd automatikusan ki is fogják küszöbölni a konfliktusokat. Pontosabban: egy olyan kimondatlan, ám annál erősebb hamis tudat is dolgozik bennünk, hogy az intézményrendszer, hivatásánál fogva, a konfliktusok csökkentésének irányába hat majd. A valóság az ellenkezőjét mutatja: a gépezet egyik mozgásformája ép-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 SEP 2 3

ÉLET ÉS IRODALOM

Muzsnai Ákos

1021

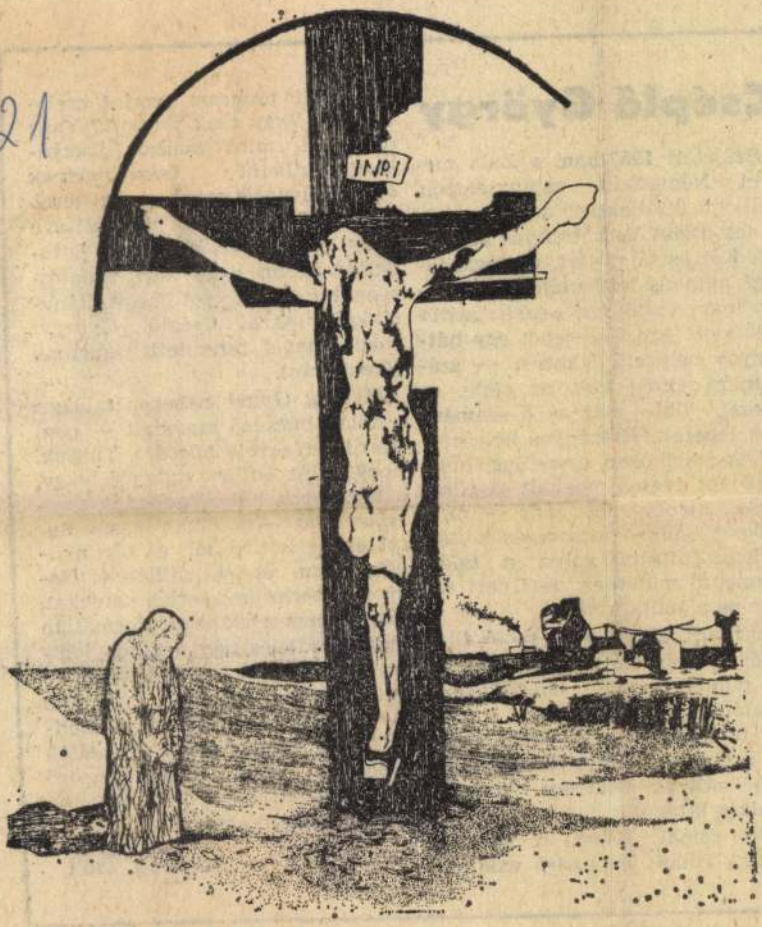

Muzsnai Ákos: Útmenti kereszt

Cséplő György

Született 1953-ban, a Zala megyei Németfalu cigánytelepén. Csillogó intellektust örökölt, tiszta tekintetet, és hátrányos helyzetet. Két osztályt járt, mezőgazdasági munkás lett, majd Budapesten ipari, építőipari segédmunkás. Eljátszott egy főszerepet egy hátrányos helyzetű filmben — számunkra ennyi volt az élete, és sokkal több már az ő számára sem lehetett. Hátrányos helyzetével is tragikusan összefügg, hogy huszonöt évesen meghalt. A filmhozta hírnév most már — nála elsőosztályúbb állampolgárok után — hozzájuttatta volna a talán életmentő műtéthez, de Gyuri ezt már nem tudta kivárni.

A nevét viselő, róla szóló film itt él tovább, előttünk a vásznon. De milyen furcsán megváltozott a halálhírt hozó utóirattól! A nyitott ív lezárult, a konkrét jelentés, a Gyuriról szóló történet élesebbé vált, az általános mondandó síkja kitágult.

Mit csinál Gyuri a kamera előtt? Tudott és akart valamit, [illegible] De akárhogyan volt is, játszva vagy cselekedve, gyermeki öntudatlanságban vagy férfi-tudatossággal, fontos dolgot hozott hiánycikkpiacunkra Cséplő György: rokonszenvet teremtett sorsának társai iránt.

Kedves Gyuri, nehezen találom a tőled búcsúzó szavakat — nem készültem erre a búcsúra. Tudtuk, hogy mint ember halandó vagy, s hátrányos helyzetedben kétszeresen is az — de olyan igazán fiatal és nyitott voltál, és oly nyilvánvalóan életre született! Nagyon nehezen keresem a szavakat, hiszen nem okádhatok formátlan indulatokat, és nem írhatok idétlen mozireklámot a halálodból — mit mondjak akkor? Próbálom hinni, hogy sokan állunk a sírodnál, akikből szeretetet csiholtál. Próbálom hinni, hogy kamatozó tőkét hagytál itt. Köszönjük. És őrizzük ember-arcodat.

Csalog Zsolt

Muzsnai Ákos

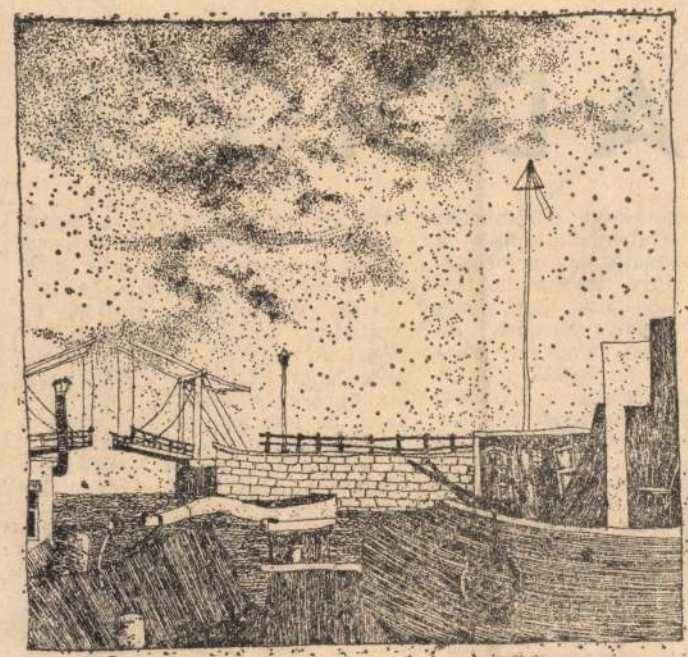

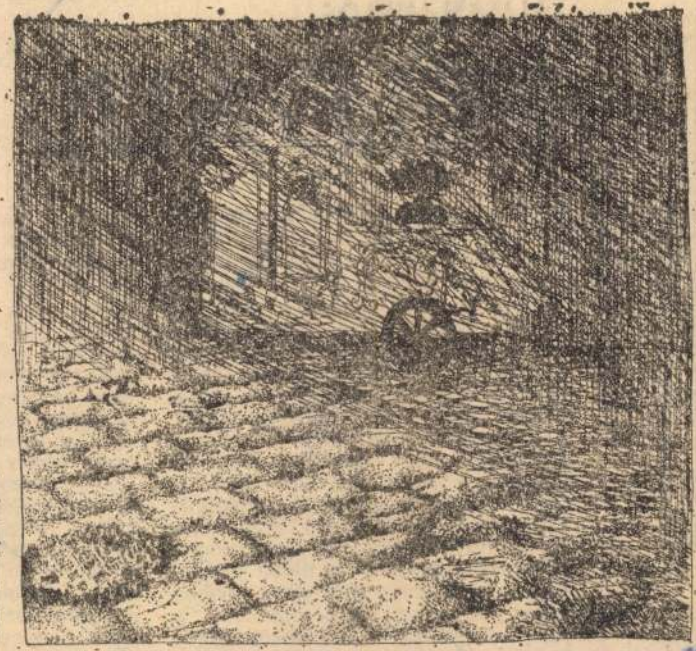

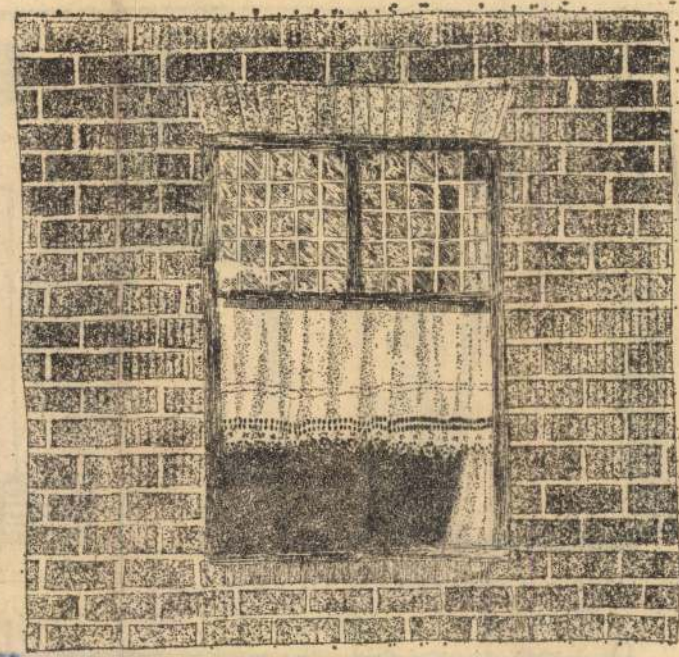

Muzsnai Ákos: Németalföld

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 6.
XXII. évf. 18. sz. 3. lap.

A tuloldalon lásd: Drégely László rajzát.

~~DESSEWFFY LÁSZLÓ~~

BÚBOK A HÁTUNKON!

Drégely László

Drégely László rajza

A THEATER HEUTE-BAN OLVASTAM

Élet és Irodalom, Bp.1978. május 6.

A megoldott rejtély

XXII. évf. 18. sz. 4. lap.

A kiváló nyugatnémet színházi folyóirat utolsó (1978. áprilisi) száma közli *Jan Kott* cikkét arról a Shakespeare-világkongresszusról, amelyet tavaly nyáron az ezer Shakespeare-kutató közül kilencszáznyolcvan, vagy — legyünk jóindulatúak —, kilencszáz nem ügyanilyen véletlenszerűen táblázta be életét éppen Shakes-

ALMÁSI MIKLÓS:

PÉLDÁUL A DOLGOK

A dolgok, melyek bonyolultak. Nagyon bonyolultak. („Nem olyan egyszerűek a dolgok, ahogy egyes elvtársak gondolják!") Ennek az „információnak" sokféle felhangjával, elutasító vagy megnyugtató, figyelmeztető vagy komolykodó jelentésével van tele a fülem. Néha az eltompulásig. Mert ez a többnyire felemelt mutatóujjal kísért, óvatosságra intő jelző nem arra ösztönöz, hogy csináljak valamit, hanem lebeszél, sőt felmentést kínál. Felmentést, mert a bonyolultság durva fordításban annyit jelent, hogy most úgy sem tudunk mit csinálni. Mert a dolog bonyolult, előbb körül kell járni, jobban meg kell nézni, más optikából is át kell tekinteni. Ráadásul ennek a félmondatnak van egy sajátos „szövegkörnyezete" is: mikor az előadó arcán egy sokatmondó mosoly sejteti, hogy itt olyan tényezők is vannak, melyeket még visszakérdezni sem illik. És ha nem illik, akkor minek kontárkodni mindenféle tolakodó javaslattal, tiek", a megoldásért dörömbölők is áhítozzák a „bonyolultabbak a dolgok" jelmondatát. Ők ugyan szeretnék már végre tisztázni helyzetüket, akár így, akár úgy (kedvükre vagy kedvük ellenére, de legalább eldöntve látni azt, amiben tiprődnak), de lelkük mélyén őket is megnyugtatja a haladék, az, hogy végre nem most kell átélni az átépítés kínjait, a döntő csata vérzivatarát: nekik is kapóra jön a „dolgok bonyolultsága". Mert a szembesülés, a konfliktus bugyrainak végigjárása olykor valódi és kínos passiójáték. Sérteni kell, sértődni kell, életformát, megszokást, barátokat kell cserélni, ellenségekkel kell összemosolyogni, ha csak átmenetileg is, esetleg éppen olyasmiért kell „elvinni a balhét", amire az ügy jóindulatú kezdeményezője nem is számíthatott. A bonyodalom kútjába bepillantva mindez előrémlik annak, akinek már van némi tapasztalata ebben a sakkjátszmában. S ez a vízió, mint természetes bűntárs, szerzi ben. Ebben a közegben a hatvanas évekből öröklött konfliktusvezetési módszerrel már csak eltévedni lehet vagy éppen súlyos galibákat okozni. A baj azonban ott van, hogy az „intézményrendszer" fogalma, mely ezt az új szervezetességi hálót körülírja, egyúttal azt az illúziót is sugallja még, hogy mert az intézmények rendszerként működnek, majd automatikusan ki is fogják küszöbölni a konfliktusokat. Pontosabban: egy olyan kimondatlan, ám annál erősebb hamis tudat is dolgozik bennünk, hogy az intézményrendszer, hivatásánál fogva, a konfliktusok csökkentésének irányába hat majd. A valóság az ellenkezőjét mutatja: a gépezet egyik mozgásformája éppen az új és újabb ellentmondások termelése, melyeknek megoldása gyakran csak konfliktusok (súrlódások, átmeneti zavarok) révén lehetséges. A reakció, mely hamis tudatunkban alakult ki, korszerűtlen, nem nőtt fel az új szituációhoz, nem a konfliktust kell elkerülni

RE:

Orpheusz dala

Orpheusz dalolni kezdett.
egszólalt kezében a lant,
ntábor ragyogva rezgett
y némaság lent fent és alant.

Orpheusz dalolni kezdett,
e gyűlt a sokfajta vad,
szelíd őz csöppet se reszket,
roszlán érzi: nem szabad.

Orpheusz dalolni kezdett,
llt a nap, énekét hallva,
ny is hányta a keresztet ...
e még a dalnak hatalma?

Muzsnai Ákos

Muzsnai Ákos: Hárman

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 8.

De az a háború előtti javor bizony *csak* filmsztár volt, aki többnyire a testére szabott dzsentrifigurák, keménykötésű úrifiúk megszemélyesítőjeként nem embereket alakított, hanem csak inkább jelen volt és „hatszáz fogával" mosolygott elbájolt hódolóira a filmvászonról. Csortos, Somlay, Páger a harmincas évek tucatfilmjeiben is színész maradt. A skatulyát talán mégsem egyedül a producerek találták fel a bonvivánnak.

Hogy a kor rosszra csábított? Igaz. Van, akinek kétes politikai szereplése, akad, akinek a Jávoréhoz hasonló sztármagatartása tanúsítja ezt. Eszemben sincs hát megfosztani a népszerű színészt nimbuszától. De a legendákkal csínján kell bánni.

Hatvanezer példányban kiváltképpen.

Márkus László

ra küldő válogatott keretből.

Az antológia, az összképre tekintve, így is színvonalasnak, s mindenfajta érték irányában nyitottnak mondható. A válogató, *Bata Imre* — mint már tavaly is jeleztem — elfogulatlan és szakszerű munkát végez. Csakhogy: az egész irodalmi életünket átható bizonytalanság, s a vele összefüggő nivelláló hajlam ezen a válogatáson is érződik. Nyitott és befogadóképes lett a kötet — de a következő években a nyitottságnak és befogadóképességnek szigorúbb rostálással és több fölfedezői hajlammal kellene társulnia. S nem tartanám szerencsésnek, ha az egykor oly karcsú kötet a költők és a versek rohamos gyarapodásával egyszerre csak kinőné az A/5-ös szabványméretet. Szélességét és magasságát egyelőre tartja, de térfogata bizony tekintélyes lett: az én példányomon pocakot vet a borítólap.

●

Kárpótlásul — mert sokat berzenkedtem — szeretném elmonda-

da n
zei A
de mo
netek v
gi. hane egy
súlyban. Lehe
szakban élünk
lelem szikrafo
remény hars
emlékek, álmo
landóság kese
szánkban.

S a gyás
szánkban a h
írta Nagy Lás
Elveszítettün
legnagyobbak
legtermékenye
mindent ma
Nagy László
lánynevű pass
kánjainak ere
asszonyt. Hajn
lett válnunk
faluvégi tava
csákat az Öcs
mos Istvántól.

Ballagunk u
szép versek v

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 MÁR 11

ÉLET ÉS IRODALOM

Muzsnai Ákos

1021

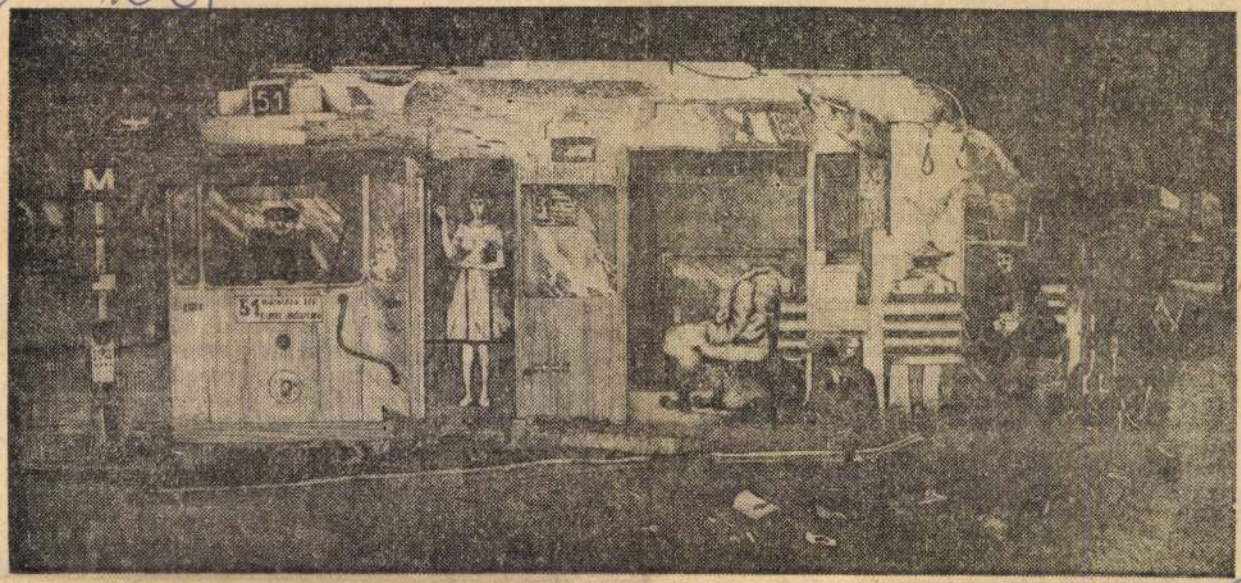

Muzsnai Ákos rézkarca (részlet)

nevezetes, valóban szürrealista *Piros történet*. Jó lett volna továbbá (az Isten-verseknél is hasznos!) költői organizmusból, alkati hajlamból elővezetni s nem egyszerre fölbukkanó adottságnak tekinteni az antropomorfizáló készséget. Ha az emlegetett 1923/24-es makói, szilveszteri görbeest rögtönzéseiből egyetlen sor sem került elő, azért ne a filológust kárhoztassuk. De a *Hont Ferenc* tervezte 1926 április kilencedikei párizsi József Attila estről mért nem lehet végérvényesen eldönteni: megvolt-e vagy sem? Ha nincs rá elegendő bizonyíték, nem volna érdemes húsz év után adatkiegészítő vallomást kérni Honttól?

Sokallom *Erg Ágoston* költészetének jellemzését nyolc oldalon, de fölösnek tekintem kevéssé jelentős József Attila versek hosszú magyarázatát is. Némelyikről Szabolcsi is megjegyzi: „nem a legjobb ekkori vers", mégis öt oldalon át foglalkozik vele (*Az oroszlán idézése*). Ha ez utóbbi hosszas kommentálásra a költemény extrém stíluszavedéke mentségül szolgál is, sem-

tos, szép," szerintem igen érzékenyen formált *Ködből, csöndből* című versben. A fokozódó indulatú végső szakaszból sem. És végül elvileg ragaszkodnék ahhoz, hogy a József Attila leírta *Ucca és a föld fiá*-ból a szöveg közti idézetekben is *ucca* maradjon. Ezt a helyesírásbeli licenciát ne próbáljuk a jövőben se kijavítani, mert szinte világnézeti döntés van benne.

Itt jegyzem meg, hogy a kiadvány különben a forrásanyag megadásában, visszakeresési lehetőségeiben, világos szerkesztési rendjével kitűnően használható kézikönyv. Apró elírások közt csak egy gorombábbra kell figyelmeztetnem. A 94. oldalon levő Klara Zetkin-citátum eredetijében Lenin bizonyára nem *a világirodalom*, hanem a *világforradalom* első hullámának elapadását konstatálja.

★

Szabolcsi dokumentáló buzgalma többszörösen igazolni tudja a világvárosokat járt ifjú költő Budapest-

korában lehetséges, választható megoldásokat."

Abban pedig, hogy további rögösebb útján is odaadó gonddal, híven követi, értelmezi majd a pályaképet, azért is bízom, mert már egy 1926-os állásfoglalás, az *Új Előre Naptár* Matheika-féle kategorizálásával kapcsolatban is leszögezi: „József Attila helyének kijelölésében már ekkor ott kísért a szektás szemlélet, a rendkívüli, a szabálytalan jelenségnek járó gyanú".

1021

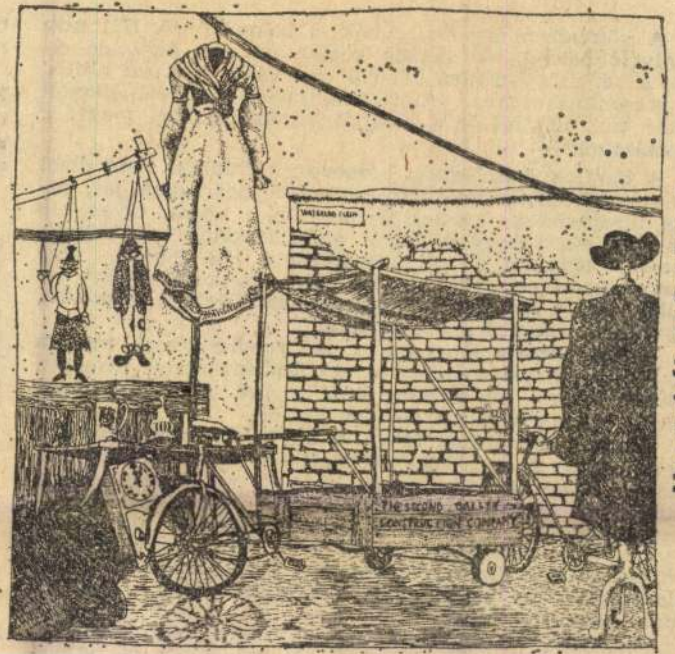

Muzsnai Ákos: Rembrandt

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-148, 340-726
ÉLET ÉS IRODALOM
1978 MÁR. 4

A környéken úgy emlegették, a bolond festő. Hát nem kötnivaló bolond, aki inkább koplal, de nem hajlandó eladni a képeit?! Egyetlen képétől sem válik meg, azt állítja, ez öncsonkítás lenne. Amit fest, abban testestől-lelkestől benne van. Ki töri le a kisujját, ki fosztja meg magát a látomásaitól?

A barátok összefogtak: kézbeveszik Dánielt. Nem élhet így egy tehetséges festő. Tükrösfenekű nadrágban jár, zakója kirojtosodott, kétszer forrázza le a teáját, olyan híg leveseket eszik, hogy a tányér alján meglátszik a hajszálrepedés. Naponta elsétál kutyájával a Kis Pipába, ahol Lumpi részére csontokat tesznek félre. Rossznyelvek azt beszélik, hogy a szakácsnő húsdarabkákat felejt a csontokon, legyen mit rágcsálni a gazdának is.

— Egy asszony kéne neked, aki rendbe ráz — mondta Kántor, és rögtön ajánlott is egy Rubens-idomú özvegyet, rózsálló hússal. Az ugrásra kész mellek rákényszerítenék Dánielt, hogy megváljon egy-egy képtől.

Dániel a fejét rázta. Mióta az anyja elment — soha sem ejtette ki azt a szót, hogy meghalt —, kizárt minden asszonyt az életéből. Egyik sem bírta ki az összehasonlítást az anyjával. Mama másképp volt szép. Szépségében találékony gyöngédség rejtőzött. S ez a gyöngédség átderengett a bőrén, olyan derűt lopott a szemébe, amely felcsigázta alkotókedvét, úgy érezte, valami újat és valóságosat kap, a boldogságnak és izgalomnak furcsa keverékét, melynek semmi köze az értelemhez.

— Benne vagy már a korban, ötven felé közeledsz, nem csüngethetsz az édesanyádon, aki már nincs is. Sajnos, mindegyikhez ragaszkodsz! Legalább egy sorozat litót csinálnál!

— Megrögzött hülye vagy — avatkozott bele Kántor. — Kiállításra miért nem küldesz anyagot? Itt állnak blindrámában a képeid, falnak fordítva, neked meg a bordáid majd kibökik a bőrödet! Nem azért koplalsz, hogy megőrizd az alakodat! Nem azért maradsz adós a lakbérrel, mert...

— Elég! — reccsent rá Dániel.

— Mit vacakolsz? Tomka úr képekbe akarja fektetni a pénzét. Nem akarsz képet eladni. Erre én kifundáltam... Mindketten jól jártok.

Néhány nap múlva Tomka úr megjelent Dániel műtermében. Hízásnak induló férfi volt, vérerecskékkel átszőtt arccal, lebiggyedt alsó ajakkal. Öltözködése nyugdíjas hivatalnokéra emlékeztetett, aki a lepedője alatt vasalja élesre a nadrágja búgját.

PALOTAI BORIS ELBESZÉLÉSE:

A MODELL

— Majd mi le
Kántor elszala
gedékenyebbé tett
resni fog. Tomka
az ilyen márkás
kadó házaséletét!

Néhány nap
lányt. — Elkísér

— Hová?

— Hozzám.

A lány oldalra lapította fején a svájci sapkát.

— Szemtelen — mondta barátságosan.

— Festő vagyok, modellre lenne szükségem. — A hangsúly mentegetőző volt, szinte bocsánatkérő.

— Maga rendes tagnak látszik. Adja meg a címét, holnap elmegyek.

Másnap csakugyan megjelent kibodorítva, krizantémhoz hasonló hajjal, azurkék szemhéjjal.

— Jó ez a szerelés? — mutatott a ruhájára.

— Óvatosan vegye le. Adok egy fogast. Egy medvebőrt kértem kölcsön a házban lakó fogorvostól. Arra feküdjön.

— Kombinéban?

— Az nagyon frivol lenne. Mindent levetünk.

— Pucéran akar lefesteni?

— Csakis.

— Én szűz vagyok.

— Az nem látszik a képen.

Muzsnai Ákos

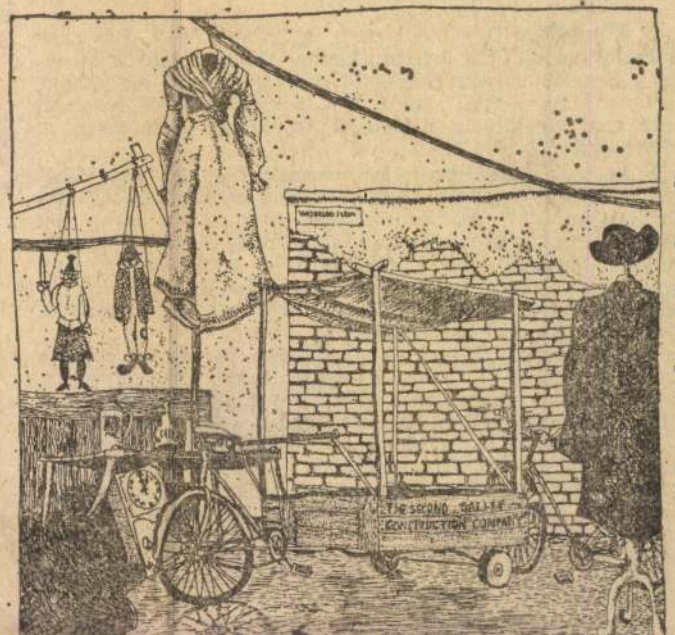

Muzsnai Ákos: Rembrandt

A környéken úgy emlegették, a bolond festő. Hát nem kötnivaló bolond, aki inkább koplal, de nem hajlandó eladni a képeit?! Egyetlen képétől sem válik meg, azt állítja, ez öncsonkítás lenne. Amit fest, abban testestől-lelkestől benne van. Ki töri le a kisujját, ki fosztja meg magát a látomásaitól?

A barátok összefogtak: kézbeveszik Dánielt. Nem élhet így egy tehetséges festő. Tükrösfenekű nadrágban jár, zakója kirojtosodott, kétszer forrázza le a teáját, olyan híg leveseket eszik, hogy a tányér alján meglátszik a hajszálrepedés. Naponta elsétál kutyájával a Kis Pipába, ahol Lumpi részére csontokat tesznek félre. Rossznyelvek azt beszélik, hogy a szakácsnő húsdarabkákat felejt a csontokon, legyen mit rágcsálni a gazdának is.

— Egy asszony kéne neked, aki rendbe ráz — mondta Kántor, és rögtön ajánlott is egy Rubens-idomú özvegyet, rózsálló hússal. Az ugrásra kész mellek rákényszerítenék Dánielt, hogy megváljon egy-egy képtől.

Dániel a fejét rázta. Mióta az anyja elment — soha sem ejtette ki azt a szót, hogy meghalt —, kizárt minden asszonyt az életéből. Egyik sem bírta ki az összehasonlítást az anyjával. Mama másként volt [illegible]

mindegyikhez ragaszkodsz! Legalább egy sorozat litót csinálnál!

— Megrögzött hülye vagy — avatkozott bele Kántor. — Kiállításra miért nem küldesz anyagot? Itt állnak blindrámában a képeid, falnak fordítva, neked meg a bordáid majd kibökik a bőrödet! Nem azért koplalsz, hogy megőrizd az alakodat! Nem azért maradsz adós a lakbérrel, mert...

— Elég! — reccsent rá Dániel.

— Mit vacakolsz? Tomka úr képekbe akarja fektetni a pénzét. Nem akarsz képet eladni. Erre én kifundáltam... Mindketten jól jártok.

Néhány nap múlva Tomka úr megjelent Dániel műtermében. Hízásnak induló férfi volt, vérerecskékkel átszőtt arccal, lebiggyedt alsó ajakkal. Öltözködése nyugdíjas hivatalnokéra emlékeztetett, aki a lepedője alatt vasalja élesre a nadrágja búgját.

— Majd mi lesrófolunk. Takaréklángon fogsz égni.

Kántor elszaladt egy üveg cseresznyéért. A pálinka engedékenyebbé tette Dánielt, kezdett belenyugodni, hogy keresni fog. Tomka úr egészségére ittak, tartsa meg a jóisten az ilyen márkás embert, aki akttal akarja feljavítani lankadó házaséletét!

Néhány nap múlva Dániel a Közértben megszólított egy lányt. — Elkísérhetem?

— Hová?

— Hozzám.

A lány oldalra lapította fején a svájci sapkát.

— Szemtelen — mondta barátságosan.

— Festő vagyok, modellre lenne szükségem. — A hangsúly mentegetőző volt, szinte bocsánatkérő.

— Maga rendes tagnak látszik. Adja meg a címét, holnap elmegyek.

Másnap csakugyan megjelent kibodorítva, krizantémhoz hasonló hajjal, azurkék szemhéjjal.

— Jó ez a szerelés? — mutatott a ruhájára.

— Óvatosan vegye le. Adok [illegible]

Muzsnai Ákos

Escher Károly és Pécsi József fotomüvészek emlékkiállitása a székesfehérvári Ifjuságí Házban március 14.-ig,
Szabados Árpád grafikái a szegedi Képtárban március 12.-ig,
Kiss István szobrai a dunaujvárosi Uitz Teremben március 3.-tól,
Anna Margit festményei a Mücsarnokban március 3.-tól,
Farkas István emlékkiállitása a Magyar Nemzeti Galériában február 28.-tól,
Decsi Ilona, Kéri Imre, Muzsnai Ákos, Püspöki István grafikái a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállitótermében február 26.-ig tekinthetők meg.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 25. XXII.évf. 8. sz. 8. lap.

Muzsnai Ákos

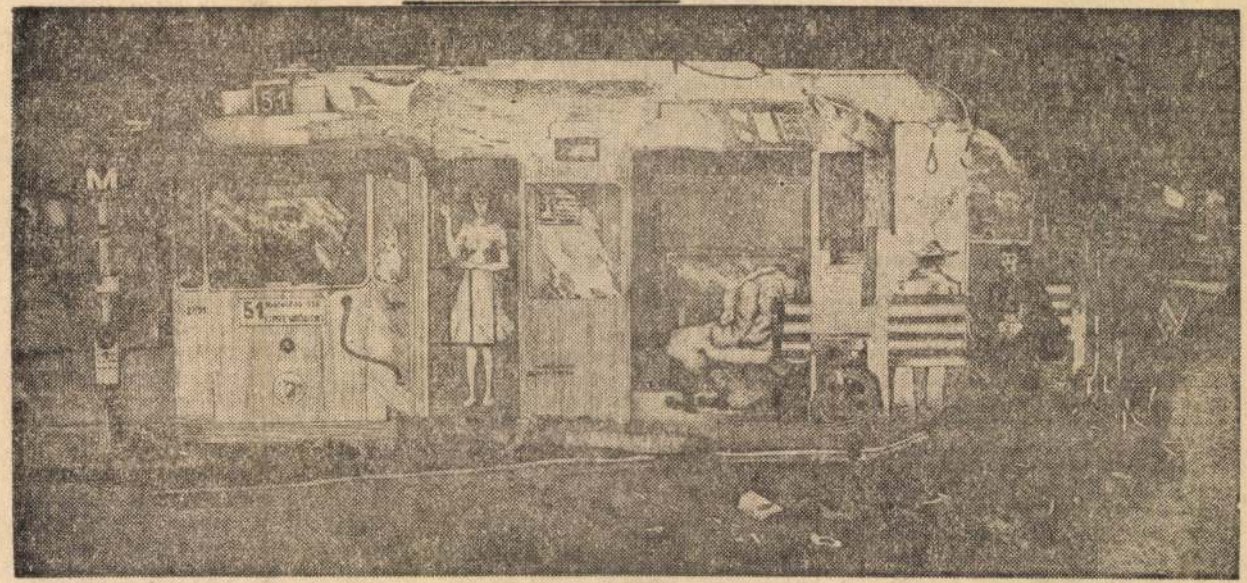

Muzsnai Ákos rézkarca (részlet)

ÉLET ÉS IRODALOM 12

Élet és Irodalom, Bp. 1978. márc. 11.
XXII. évf. 10. sz. 12. lap.

már érintett életrajzi, topográfiai hátteret. Elemző figyelmet érdemelt volna a kuriózum-voltában is nevezetes, valóban szürrealista *Piros történet*. Jó lett volna továbbá (az Isten-verseknél is hasznos!) költői organizmusból, alkati hajlamból elővezetni s nem egyszerre fölbukkanó adottságnak tekinteni az antropomorfizáló készséget. Ha az emlegetett 1923/24-es makói, szilveszteri görbeest rögtönzéseiből egyetlen sor sem került elő, azért ne a filológust kárhoztassuk. De a *Hont Ferenc* tervezte 1926 április kilencedikei párizsi József Attila estről mért nem lehet végérvényesen eldönteni: megvolt-e vagy sem? Ha nincs rá elegendő bizonyíték, nem volna érdemes húsz év után adatkiegészítő vallomást kérni Honttól?

Sokallom *Erg Ágoston* költészetének jellemzését nyolc oldalon, de fölösnek tekintem kevéssé jelentős József Attila versek hosszú magyarázatát is. Némelyikről Szabolcsi is megjegyzi: „nem a legjobb ekkori vers", mégis öt oldalon át foglalkozik vele *(Az oroszlán idézése)*. Ha ez utóbbi hosszas kommentálásra a költemény extrém stílusszövedéke mentségül szolgál is, semlan, Szabó Lőrinc vagy Forbáth Imre expresszionizmusa? Nem hallok „artikulátlan üvöltést" a fontos, szép, szerintem igen érzékenyen formált *Ködből, csöndből* című versben. A fokozódó indulatú végső szakaszból sem. És végül elvileg ragaszkodnék ahhoz, hogy a József Attila leírta *Ucca és a föld fiá*-ból a szöveg közti idézetekben is *ucca* maradjon. Ezt a helyesírásbeli licenciát ne próbáljuk a jövőben se kijavítani, mert szinte világnézeti döntés van benne.

Itt jegyzem meg, hogy a kiadvány különben a forrásanyag megadásában, visszakeresési lehetőségeiben, világos szerkesztési rendjével kitűnően használható kézikönyv. Apró elírások közt csak egy gorombábbra kell figyelmeztetnem. A 94. oldalon levő Klara Zetkin-citátum eredetijében Lenin bizonyára nem *a világirodalom*, hanem a *világforradalom* első hullámának elapadását konstatálja.

★

Szabolcsi dokumentáló buzgalma többszörösen igazolni tudja a világvárosokat járt ifjú költő Budapest-

költői evolúció győzelmét látom abban, hogy József Attila utólag szigorúan megrostálta kísérleti korszakának termését. A *Nincsen apám se anyám*-ból nem elsősorban a modernizmus bűvöletében írt versek többségét, hanem a későbbi igényéhez mérten gyönge költeményeket mellőzte.

Nem hiszem, hogy a kétféle hangsúly közt a költők és irodalomtörténészek egyezhetetlen nézetkülönbsége tátong. Úgy igaz, ahogy az eszközváltó, belső fejlődést követve Szabolcsi megállapítja: „minden jelentős alkotó így építkezik, szuverénül felhasználva a korában lehetséges, választható megoldásokat."

Abban pedig, hogy további rögösebb útján is odaadó gonddal, híven követi, értelmezi majd a pályaképet, azért is bízom, mert már egy 1926-os állásfoglalás, az *Új Előre Naptár* Matheika-féle kategorizálásával kapcsolatban is leszögezi: „József Attila helyének kijelölésében már ekkor ott kísért a szektás szemlélet, a rendkívüli, a szabálytalan jelenségnek járó gyanú".

1021

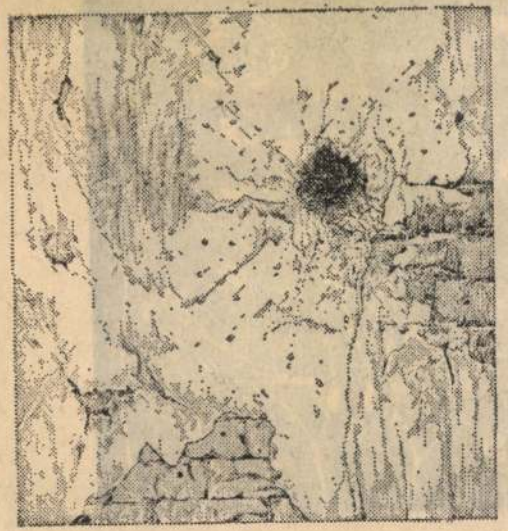

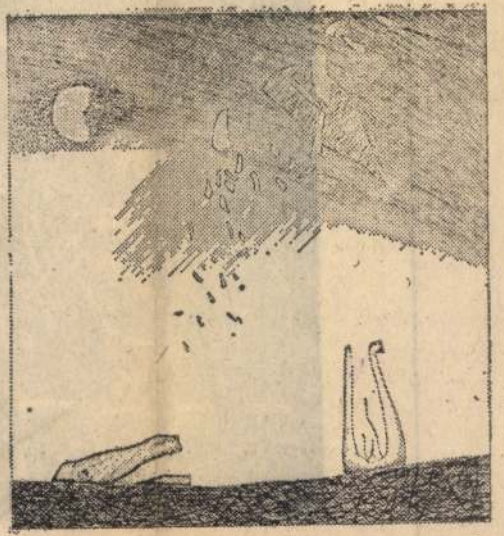

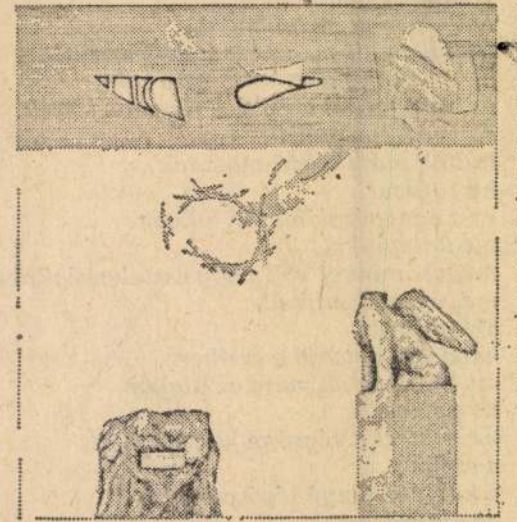

Muzsnai Ákos: Lírai dalok

gyolódott légikisasszonyokért — de kizsákmányolóik galádságáért mért minket büntetnek, magyar turistákat? Akik közül sokan úgy rakták össze, forintonként, a rövidke társasutazás árát, talán évek óta készülnek erre a néhány napra, s bizonyára sose lesz alkalmuk máskor eljutni a Kanári-szigetekre?... Így hát, amikor végül mégiscsak fölemelkedünk a levegőbe, és az immár csinos egyenruhába öltözött csinos szenyoriták csinos tálcákon némi harapnivalót, frissítőket szolgálnak fel, a szerény menüben nem szereplő extra konyakot rendelek, spanyol márkájút, evvel is kifejezve tiszteletem a nagy hispán nép iránt. Ízlik, kivált a sok mérgelődés után, rövidesen megújrázom, sőt, a mögöttem ülő fiatalembert is, akivel időközben összebarátkoztunk, szabadságolt tengerész, megnívom. Emigyen gyorsabban telik az idő, gépünk már leszállni készül, a lányok a széksorok közt elhaladva inkasszálják a külön fo-

Bibicek, balkáni gerlék
hallották az infrahangot,
tudták, amit még nem tudott az ember,
hogy tíz, mindössze tíz perc még,
és megmozdul a Föld, e roppant fészek.
Ki tudja, még mit
tudtok majd előre, madarak,
ha egyszer
ez a vén, gázokkal teli hólyag
megun minket,
megun minket sok nagy esztelenségünkért,
megun, szétpukkad,
akkor is ott
kavarogtok majd a szélben,
ott kuporogtok majd az utakon
tíz perccel,
tíz perccel a végső pukkanás előtt,
a szélben,
a különös fényű légóceánban,
az utakon,
az iszonyú országút-sírok szélén.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
ÉLET ÉS IRODALOM
Hunnai Ilkos
1979 JAN 20

Kiss G. István: Ballada

Muzsnai Ákos

Muzsnai Ákos: Vihar előtt

Élet és Irodalom, Bp. 1979. jan. 6.
XXIII. évf. 1. sz. címlap.

~~ÁRA: 2,50 Ft~~

csip-csup anyagi problémák miatt nem bontakozik ki. Ilyen okok miatt az értelmiségiek többsége tényleges alkotás helyett keresetének feltornászásával és lakásgondjainak megoldásával kell, hogy eltöltse legértékesebb éveit. Ha a továbbiakban eddigi problémáit tetézik az önképzés és művelődés költségnövekedései is, anélkül, hogy keresetét ehhez hozzáigazítanák, megkapta az erkölcsi fölmentvényt, hogy sutba vágja minden szellemi igényét.

Az ég felé tartó kulturális dotációkat, persze, akár a többi dotációt, ésszerűen le kellene építeni. Ennek legkézenfekvőbb módja, ha minden a valóságos értékén kerül forgalomba, és mindenki a munkája arányában kapott keresetéből, valamint személyre szóló szociális korrekcióból elégítené ki szükségleteit. De különösebb jóstehetség nélkül is tudjuk, milyen messze vagyunk ettől. Akkor viszont a művelődés költségeit az egyes rétegek tényleges szükségleteinek megfelelően kellene egészséges arányosítással beépíteni a keresetekbe, enélkül a dotációknak a fogyasztókra való áthárítása visszalépés, és a kultúra ellen hat. A rengeteg szétcsurgó pénzből éppen csak a két legfontosabb dologra nem futja nálunk kellő mértékben, a munkaerő újratermelésének két forrására: a gyermeknevelés tényleges költségeit fedező családi pótlékra és a szellemi alkotó munka nyugodt lehetőségeinek biztosítására, ösztönzésére.

Dessewffy László

ŐSZI ORKÁN

(Folytatás az 1. oldalról)

tam jelenteni, a villanykörtéhez érintettem a lázmérőt, és figyeltem, hogyan emelkedik a higanyszál. Most a fordítottja történik, ilyet sem láttam még: szemmel követni tudom, hogyan száll le a higany. Ebéd előtt tíz fokot mutatott. Most, amikor figyelni kezdtem, már csak hat volt és íme, szemem láttára húzódik össze. Már a fagyponton van, de csak percekig, már két fok mínusz, aztán négy, öt, hat! Itt megállt. Egy óra alatt tizenhat fokot csökken a hőmérséklet, várom, hogy jöjjön a fejfájás.

Ki kell mennem, szélárnyékba tenni a kocsit. Ha nem láttam volna a hat fokot, húsznak vélném a szélben. A fák nyögnek, egy fenyő felsikolt, gyökerestül tépi ki az orkán a földből. Behúzom a nyakam, a házról hullanak a pala-darabok. Egy már az autó tetején van, meg is sebezte a zománcot. Iszonyú lehet most országúton lenni, gondolom, amíg a kocsit lépésben állítom a ház mögé, de a szél még így is félrenyomja. A sötétség egy órával korábban szakadt le ránk, mint a tegnapi, szilveszteri tavaszban. A tó is feketébe burkolózott, a hullámok már nem lovon, hanem harckocsikkal támadnak, dübörögnek, robbannak, olykor mintha tüzelnének is. A házfal egyik szögletében fedezéket keresek, úgy kémlelek ki a Balaton felé. Nem csodálnám, ha golyó érne, hiszen látom a torkolattüzet. Villámlik valahol messze, a Szentgyörgyhegy mögött, talán Tapolca felett.

A vihar csatazaja a szobába is behallatszik. Bújjunk a kályha mellé, nézzük a televíziót. Az orkán előbb túlharsogja az elektronikus hangot, azután ütközetet nyer.

Nagy csattanás a képernyőn, sötétség. Még ég a villany, de feleségem már keresi a gyertyát. Az asszonyokban tovább élnek az ősi mozdulatok ösztönei. Mire megtalálja, már ki is alszik a villany. Házigazdánk tavaly óta villanyfűtésre állíttatta át a nagy cserépkályhát. Egyszerűbb, tisztább. Örültünk neki. De a vihar negyed óra alatt kikergeti a samottléglákból a meleget.

Most jó lenne egy kis igazi kályha. Néhány hasáb fa, meg egy kis gyújtós. Vajon arra akar-e figyelmeztetni a százhúsz kilométerrel száguldó orkán, hogy ne szeressük annyira a sebességet? Vagy arra, hogy az újítás kedvéért ne vessük el a hagyományt? Ezzel alszom el, a paplanra ráborítva télikabátomat is.

Reggelre a szél már csak játszadozik velünk. Az ablakra vastagon ráfagyott a tóból idáig felfröcsköl ő víz és a viharhordta pára. A Balatont nem látom, de a kérdésre mintha megtaláltam volna a választ. Ég a villany. Megcsinálták az orkánban. Újra meleg a kályha. A gyerekek egy fagyott szárnyú szárcsát hoznak be. Odatesszük a kályha mellé. Egész teste megdermedt, csak szemével jelzi, hogy segítsetek emberek, még élek. A szoba melegében fölenged a csonttá fagyott toll. A gyerekek letörölgetik róla a vizet. Eredj, madár, repülj.

Muzsnai Ákos

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 SEP 1

Muzsnai Ákos: Történetek

ljebb állapotuk iránt. Hol Kafka
lusi környezetű elbeszélései, hol
edig — amikor természetellenes
jhangon, recitatívóként válik ki
leírás gyászzenéjéből a dialógus
- Hemingway társalgó novellái
tnak eszünkbe. Ez a világ még-
m lehetne más íróé, mint Bodor
dámé. Senki nem írta le ilyen
étségbeesetten, undorral küzdő
envedéllyel a hegyvidék vigasz-
lanul korhadozó tárgyvilágát, su-
és értelmetlen emberi reakcióit,
arátságtalan időjárását.

Jelentős író könyve ez, semmi
étség. Úgy tetszik, Bodor Ádám
vábbra is a kis formák művésze
sz. Az volt már *A tanú* s a
lusz—mínusz egy nap tömör no-
elláiban. Talán ezt a mostani

A Steckók, Cservenszkik, Timisek, Dunkák, akik Bodor Ádám hegyifaluját benépesítik, hol ebben, hol abban a miniatűrben bukkannak elénk, váltakozó létszámban és felállásban. Az összeilleszthető részletek is külön maradnak. Nincs írói névsorolvasás, mert e részekre szakadt világot az írónak nincs kedve erővel eposzi egységbe fogni. Úgy teszi elénk, ahogy találta, darabokra törve. Hogy végül kapunk-e Bodor Ádámtól olyan epikus világot, amely egészként tárja elénk részeit, úgy érzem, attól függ, hogy talál-e az író maga körül ilyen világot.

Hernádi Miklós

Természetszerűleg óva
zőjelesen értendő itt a
hiszen Fodor András
gazdagabb annál, amit
egyszerűsítéssel, az átme
tozatok és ellentmondáso
sével a kritikai olvasat
megragadhat. Mégis: ali
hetünk, ha például az
Fodor András költészeté
középponti kérdését em
Hiszen századunk köl
szinte mindennapos ven
legalább kétarcú: menekülés és provokáció. Az emberi értékek menekítésének és cinikus föladásának terepe.

Fodor Andrást — láthatóan alkatilag is — vonzza az idill. Gazdag vers-zenéje, bensőséges kapcsolata a természettel, mint kettős csapda

De ez az önként vállalt feladat hordozza a legmélyebb, az esszenciális csalódások élményét is. *„Gyanús, ki mindig adni tud"* — írja *Bűneim* című versében —, majd hozzáteszi szorongató létproblémáját: a *„megromlott hűség"* kínját. Másik versében ugyanezt az élmény hétköznapibban, de élesebben érő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 DEC 23

ÉLET ÉS IRODALOM

Muzsnai Ákos

1024

a régi mozi föltámasztójának!

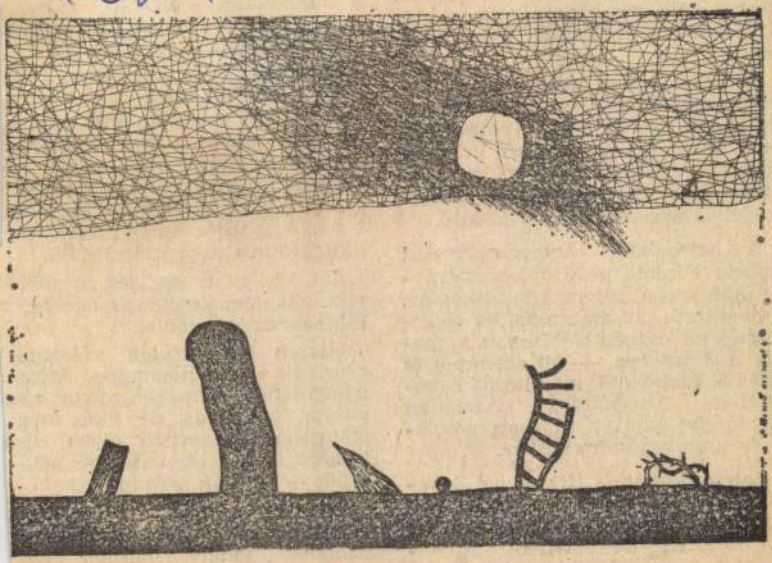

Muzsnai Ákos rézkarca

mult: a mai tudomá
szempontjából végk
len. Aki az iskoláb
munkakörében meg
csak ezzel a fél sze
hovatovább a mait, a
érvényest is már cs
meg.

A használatlan fé
meggyengül. Már az
művészet legnagyobb
sem veszi észre épp
emberi értéket, a
újabb kor még-sose
szögéből nézve *érvényes* marad.

A heisenbergi határozatlansági
reláció képlete, a kitörő szuperno-
va hőfoka, a részecskék ütközése,
robbantásai, az atommag, az elekt-
ronhéj, az oxigén a Marson, a me-
án a Jupiteren — fél szemmel is
látható, észlelhető: még hozzá Ame-
rikában, Európában, Ázsiában
igyanúgy; kapitalizmusban, szocia-
izmusban hajszálra ugyanúgy.

Lehet, hogy — itt is, ott is —
hiányérzeteket kelt a szemlélőben
az a fél szemmel látható világ? Le-
het, hogy épp e hiányérzeteket csil-
apítják valamelyest a másik szem
ótlására használatos pótszerek: a
misztikus, az irracionális? A szex.

tos elolvasnunk, megnéznünk, me
hallgatnunk, megvásárolnunk.

Jól jön ez a segítség mindenki
nek, aki nem kényes az orrára; ta
lálkozik az igényeivel.

Hiszen könyörtelen válogatás
szorít az idő mindenképp. Átfut
újságolvasó a címeken, itt-ott a sz
vegbe beleolvas, de van még
standokon háromszáz olyan újsá
hetilap, folyóirat, amelybe bele
lapoz — hol van arra idő!

Épp a válogatás szorító szüksé
hívta életre a kettős áttételű közv
títőláncot, amely elhalmoz ajánl
tokkal: az ezerannyi kínálkozó k
zül mégis melyikre figyeljünk.

Kiemelt szalagcímek

[redacted]

Muzsnai Ákos

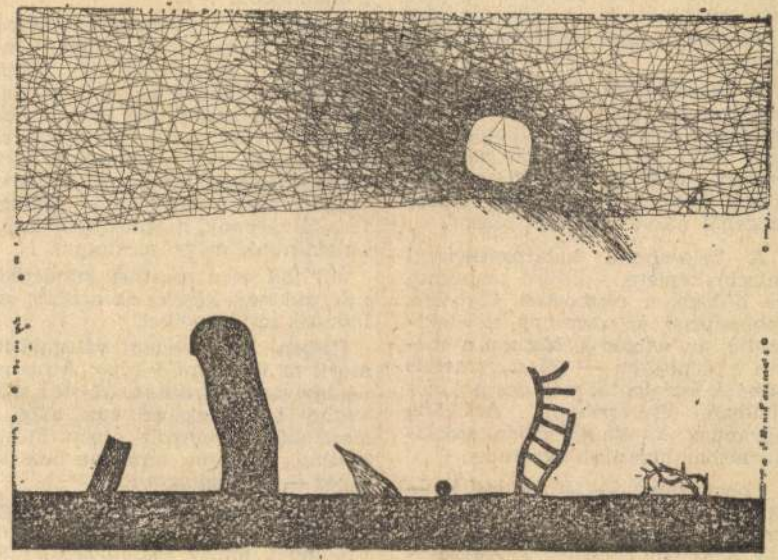

Muzsnai Ákos rézkarca

Élet és Irodalom, Bp. 1978. dec. 23.

XXII. évf. 51. sz. 3. lap.

[redacted]

DECEMBER 23

torlódó holt ismeretek temetője a múlt: a mai tudományos gyakorlat szempontjából végképp érvénytelen. Aki az iskolában, később a munkakörében megszokja, hogy csak ezzel a fél szemével nézzen, hovatovább a mait, a pillanatnyilag érvényest is már csak ezzel látja meg.

A használatlan fél szem látása meggyengül. Már az irodalom, a művészet legnagyobb alkotásaiban sem veszi észre épp azt az örök emberi értéket, amely minden újabb kor még-sosem-volt szemszögéből nézve *érvényes* marad.

A heisenbergi határozatlansági reláció képlete, a kitörő szupernova hőfoka, a részecskék ütközése, robbantásai, az atommag, az elektronhéj, az oxigén a Marson, a metán a Jupiteren — fél szemmel is látható, észlelhető: még hozzá Amerikában, Európában, Ázsiában ugyanúgy; kapitalizmusban, szocializmusban hajszálra ugyanúgy.

Lehet, hogy — itt is, ott is — hiányérzeteket kelt a szemlélőben ez a fél szemmel látható világ? Lehet, hogy épp e hiányérzeteket csillapítják valamelyest a másik szem pótlására használatos pótszerek: a

[redacted]

szemmel észlelt világban olyan termőtalaj, amelyből az ember *szociális minősége* kicsírázhat, táplál-

világban még a mi szűkebb világunkban; hogyan élnek, dolgoznak, gondolkoznak, éreznek az emberek.

Sőt, igényt tartanak rá, hogy nekem, magamnak is ők adjanak felvilágosítást: hogyan élek, érzek, gondolkodom — én.

Ráadásul ezerszer-tízezerszer annyit közvetítenek, mint amit egyáltalán befogadhatunk. Tehát világszerte kiépül az a közvetítő láncolat is, amely már csak a *közvetítéseket közvetíti.* Megfogja az orrunkat és *segít* kiválasztani a kínálkozó ezerszeresből azt az ezreléknyit, amit — szerinte — ajánlatos elolvasnunk, megnéznünk, meghallgatnunk, megvásárolnunk.

Jól jön ez a segítség mindenkinek, aki nem kényes az orrára; találkozik az igényeivel.

Hiszen könyörtelen válogatásra szorít az idő mindenképp. Átfut az újságolvasó a címeken, itt-ott a szövegbe beleolvas, de van még a standokon háromszáz olyan újság, hetilap, folyóirat, amelybe bele se lapoz — hol van arra idő!

Épp a válogatás szorító szüksége hívta életre a kettős áttételű közvetítőláncot, amely elhalmoz ajánlatokkal: az ezerannyi kínálkozó közül mégis melyikre figyelünk.

Kedvcsináló *előzetes*, színházi előadásokról, filmekről, tévé mű-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Muzsnai Ákos

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 FEB 23

1021

Muzsnai Ákos: Emléklap

nek sikerült meg az utols
tokban valami más beosz
rülniök! De hát nekem n
ilyen kapcsolataim. Én cs
ber voltam.

Összehúzta magát. An
sebbre, mint amekkora.

+ +

— Én még a legbékésebb béke-
időkben sem értem meg olyan szép
napokat, sőt heteket, mint 1944 nya-
rán, Budapesten. Vicc, kérem! A
háború kellős közepén! Sőt, a vége
felé!

— 1944 nyarán?!

— Amikor *leállították* a szállítá-
sokat. A deportálást.

— Ki állította le?

— Én csak azt láttam, hogy má-
jus-júniusban iszonyú forgalom
volt. Képzelheti: mit összeizzadtam
az irodában, hogy egyenesbe te-
gyem annak a rengeteg vonatnak,
szállítmánynak az ügyeit! Elvben
napi négy szerelvényben egyeztünk
meg, egyenként körülbelül négy-
ezer fővel. Mondom: ez volt a pa-
pírforma, de a valóságban több
volt, és összevissza, a megfelelő
rendszeresség nélkül: június leg-
végéig majdnem ötszázezer fő. Jú-
nius legvégén láttam a jelentések-
ből, hogy egyre kevesebb vonat in-
dult, aztán már egy se.

— De hát akkor már befejezték
a vidéki zsidók elszállítását. Vidé-
ken akkor már csak munkaszolgá-
latos-zászlóaljak voltak. Akkor már
csak a budapesti zsidók deportálása
volt hátra.

— Éppen ezt állították le!

— Ki?

— Nézze, ha például nekem lett
volna hatalmam hozzá, hogy leál-
lítsam, hát én biztosan leállítom,
már sokkal korábban is. Már a sa-
ját érdekemben is. Mert, ugye, le-
gyünk őszinték: mi sem adtunk sok

teknek.) — Vonat nem
sen talán ha egy vagy két szerel-
vényt tudtam szerezni, azt ki is
használtuk, de hát nem sokat je-
lentett, ugye. Akkor az lett a jel-
szó, hogy gyalogmenetben történ-
jék az áttelepítés: a deportálás.
Nekem ehhez nem volt semmi kö-
zöm. A nagy tömeg gyalog ment.
Téboly! Civilek ilyen hosszú gya-
logmenetben! Télen! Milyen mun-
kaerő lesz belőlük, mire célhoz ér-
nek?

— Meddig maradt Budapesten?

— Éppen karácsony előtt jött a
menetparancs. Mielőtt az oroszok
bekerítették Budapestet. Irány
Berlin. De ott már nem működött
a régi hivatal. Beosztottak a har-
coló alakulatokhoz. Tiszthelyettes
rangban ugyan, de tulajdonképpen
közönséges bakaként. Egy SS-tize
des volt a parancsnokom. Szóval, a
fronton is jelentéktelen szerepe
játszottam. Danzignál szagoltam
meg a puskaport.

— Így frontkatonaként került ha-
difogságba.

— Igaz.

— És a „túlélési lehetőségek"?

— Én később hallottam róla
hogy a nürnbergi perben elhang
zott a nevem. De még csak körö
zést se adtak ki ellenem. Soha
Amikor mindennek vége volt, szé
pen munkába álltam itt, Bécsben
a régi szakmámban, mint nyom
dász, ugye. A saját nevemen. Sen
kinek se volt velem baja. De mi
ért is lett volna? Hát bántottam é
bárki emberfiát? Ültem az irodám
ban, Berlinben, Budapesten, akár

1021

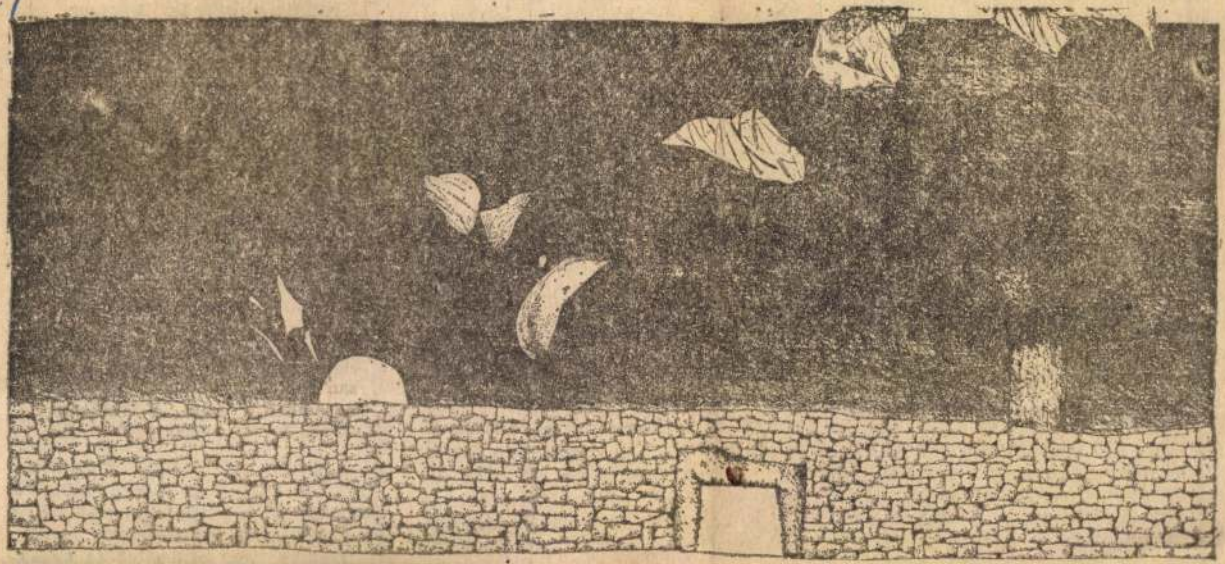

kos: Ovidius-illusztráció

segítsenek abban, hogy *a lakosság felét tömörítő falvakban a fejlesztésben ne legyen zuhanásszerű visszaesés és rossz társadalmi közérzet.*" (A kiemelések tőlem! — L. I.)

Enyedi György, az MTA Földrajztudományi Kutatóintézete területfejlesztési osztályának vezetője az Élet és Irodalom január 26-i számában ugyancsak rögzíti a döbbenetes adatokat: „A településfejlesztésre szánt központi elosztású összegek több mint nyolcvan százalékát a száz városi település emészti fel. A maradék húsz százalékon osztozik a háromezerkétszáz falu." A lakosság egyik felének tehát négyszer annyi jut ezen a csatornán, mint a másiknak... A közgazdász-földrajzkutató is hangsúlyozza: „Az iskola bezárása: kegyelemdöfés a falunak. Ez készteti leggyorsabban elköltözésre a fiatalokat, akik — ha már elköltöznek — megpróbálnak városi munkához jutni. És mint városban dolgozók, feliratkoznak a lakásigénylők hosszú listájára." S ami a legfontosabb megjegyzése: „Vannak olyan szá-

hatatlan gondokat hárítottak a városokra. Ez egy időn át még szinte rejtve maradt mint „növekedési nehézség". Majd pedig, kényszerűen, a fejlesztési összegek akkora hányadát kapták meg az ipari körzetek, hogy egyrészt a távoli remények, másrészt a szüntelen munkálatok közepette kialakult az illúzió: az urbanizációs válság időleges, a városfejlesztés végül — de még belátható — utolérheti az igényeket. Lassan ismerjük csak föl, hogy nem csupán lépéshátrányban vagyunk. Nemcsak egy fővonalában helyes településpolitika megvalósulása lassú, hanem — részben már jóvátehetetlenül — túlszaladtunk a lakosság városokba, illetve a városi előnyöket inkább csak igérő és követelő, mint nyújtó nagyobb települések áramlásában.

Közben, kialakult az első *Gyűrűfű*. Sokak nosztalgikus aggályai mellett, hogy ugyanígy vesznek majd sorra el természet[illegible] gel gazdag aprófalvak s[illegible] sok magától értetődően [illegible] kannibáli fejlesztési te[illegible] már-már tényerejű pro[illegible] nagyobb helyek seregnyi

1980 MAR 8
ÉLET ÉS IRODALOM
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-728
SAJTÓFIGYELŐ

tatásban a [illegible] sen önellátó vidéki életről a [illegible] nem mindent vásárolni-rendelni kívánó városi életmódra. Furcsa ezt így leírni? Nincs is jogunk megtagadni, ha valaki nem akar többé falun, a régi módon élni. Ha

Mozsnai A

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Muzsnai Ákos

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikus

1980 FEB 2

1021

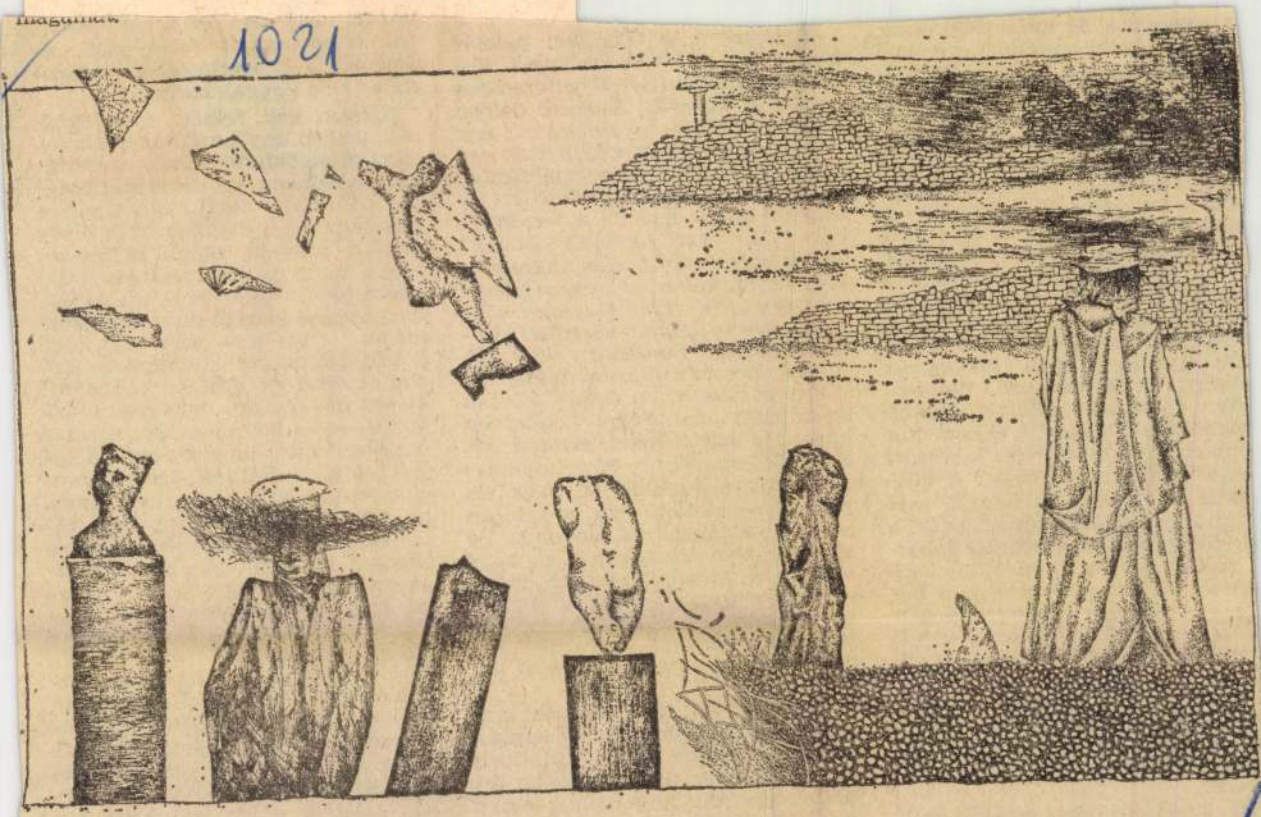

Muzsnai Ákos: Ovidius-illusztráció

y repülnek át más földrészre, int száz évvel ezelőtt a szomszéd luba szekereztek. És azoknak a erekei és unokái, akik maguk va- ha tíz-tizenöt kilométert gyalo- ltak, hóban, fagyban, porban, unkahelyre, iskolába — most tíz ntit se mennének gyalog. Megfi- eltem, hogy Budapesten, a oszkva téren, az ötvenhatos busz gállomásában, milyen közelharc lyik. Ezren akarnak feljutni a szra, köztük sok diákgyerek. És eknek a gyerekeknek nagy része következő megállóban, a Nyúl ut- nál már le is száll. Háromszáz éternyi útról van szó, de erő- ljes, egészséges ifjaink inkább yonlökdösik egymást, ekkora utat onban a világ minden kincséért m tennének meg gyalog. A köz- kedés világszerte fulladozik, sza- dásig zsúfolt hidak és sztrádák, a úcsforgalomban szardíniás dobo- való metrók mindenütt. De entség és magyarázat-e ez a ko- os vonatokra, a menetrend nél- il, rendetlenül közlekedő városi rművekre, az utas orra előtt indí- vezetői magatartásra, a pökhen- kalauzra — a bérletjegy nélkül gó utasra, a vonatülést felhaso- ató vandálra? A kölcsönös követe- zésre, a kölcsönös meg nem ér- sre?

Az ezredfordulóra egy-két mil- árdocskával többen leszünk. Baj

Budapesten, a Gresh ban levő h ztrót átalak ben a másodosztályú ezelőtt a környék dolg megehettek egy kaszinó tányér meleg ételt, meg kávét. A napokban arra döbbenten láttam, hogy üres. Az átalakítás után ugyanis a vendéglő- ből első osztályú lett. Minek? Az egész világon vannak luxusvendéglők, ahová csak nagyon kevesen járhatnak. Hadd legyenek. Szilveszterkor a Hilton vezetője tévéinterjújában elmondta, hogy az ezerforintos menü nem drága, elvégre az csak ötven dollár. Miután sokadmagammal nem dollárban kapjuk a fizetésünket, erről a vacsoráról lemondunk. Sőt, lemondanak azok a turisták is, akik kis pénzzel — esetleg nem is kemény pénzzel — látogatnak hozzánk. De azt már nem fogadhatjuk el, hogy vannak a megfizethetetlen luxus- és elsőosztályú éttermek, utána jókora semmi, és maradnak a silány rezervátumok.

Mire volna szüksége a hazai közönségnek?

Kezdem azon, hogy étkezési szokásaink egészségtelenek és korszerűtlenek. Minden orvos milliószor elmondja, hogy a legfontosabb étkezés a reggeli. Ami nálunk nincs. Kapkodás, cigaretta, feketekávé; úgyis elkéstem, a gyereket megete-

[redacted]

kább a vacsora a főétkezés. De éppen ehhez a falatnyi ételhez, meleg szendvicshez, salátához kellenének azok a modern, olcsó, ragyogóan tiszta, tágas önkiszolgáló éttermek, ételbárok, amelyek nincsenek. A vendégek keresik a korszerű formákat; erre bizonyság az, hogy délidőben milyen zsúfoltak a Mézes Mackók — még az a néhány, sajnos méregdrága belvárosi ételbár is —, és hosszú sorok állnak a hot-dogot meg lángost kínáló ablakok előtt... Nálunk az önkiszolgáló étterem (tisztelet a kivételnek, ha van, de én még olyat nem láttam) az asztalon tornyosuló piszkos edényt, a kevés ülőhelyet, a műanyag tányért és alumínium kanalat jelenti. Holott a világ minden táján találkozhatunk ragyogóan tiszta önkiszolgáló éttermekkel, ahol az asztalokat állandóan tisztára törlik, a kabátokat ruhatárban lehet elhelyezni, az asztalokon kancsóban friss ivóvíz van, az ételek ízesek és változatosak. Villámgyorsan készülő rostonsültek, tojásételek, százféle saláta, az asztalokon sorakozó fűszeres dobozok, mártások és salátaöntetek, tízféle kenyér,

New York-i valahányadik utcán áll a lámpás ház előtt, és készségesen nyitogatja a bérautókat, mindegyikbe betuszkolva öt-hat

— Hm... Leves meg hu
üzemzavar... Ide figyelj...
— Igen...

Muzsnai Ákos

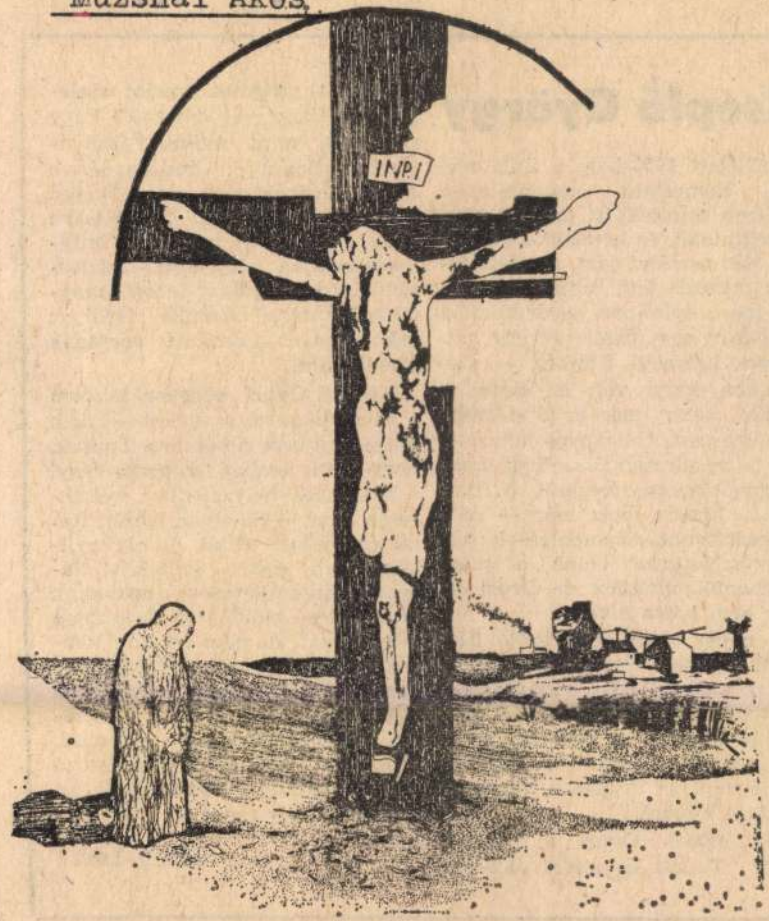

Muzsnai Ákos: Útmenti kereszt

ÉLET ÉS IRODALOM 14
Bp. 1978 szept. 23.
XXII. évf. 38. sz. 14. lap.

második részében (vagy talán csak utolsó harmadában?) nem Sára, az operatőr bukkant rá szépen fénycsérete, amikor az emberek belső lelki érdekei összhangot találfak a forradalom érdekeivel.

Cséplő György

Született 1953-ban, a Zala megyei Németfalu cigánytelepén. Csillogó intellektust örökölt, tiszta tekintetet, és hátrányos helyzetet. Két osztályt járt, mezőgazdasági munkás lett, majd Budapesten ipari, építőipari segédmunkás. Eljátszott egy főszerepet egy hátrányos helyzetű filmben — számunkra ennyi volt az élete, és sokkal több már az ő számára sem lehetett. Hátrányos helyzetével is tragikusan összefügg, hogy huszonöt évesen meghalt. A filmhozta hírnév most már — nála elsőosztályúbb állampolgárok után — hozzájuttatta volna a talán életmentő műtéthez, de Gyuri ezt már nem tudta kivárni.

A nevét viselő, róla szóló film itt él tovább, előttünk a vásznon. De milyen furcsán megváltozott a halálhírt hozó utóirattól! A nyitott ív lezárult, a konkrét jelentés, a Gyuriról szóló történet élesebbé vált, az általános mondandó síkja kitágult.

Mit csinál Gyuri a kamera előtt? Tudott és akart valamit, átgondolt program szerint cselekedett? Vagy csak játszott? Vagy csak élt, mint máskor? Szétválaszthatatlanul összefonódnak élete művének ezek a gyökerei. De akárhogyan volt is, játszva vagy cselekedve, gyermeki öntudatlanságban vagy férfi-tudatossággal, fontos dolgot hozott hiánycikkpiacunkra Cséplő György: rokonszenvet teremtett sorsának társai iránt.

Kedves Gyuri, nehezen találom a tőled búcsúzó szavakat — nem készültem erre a búcsúra. Tudtuk, hogy mint ember halandó vagy, s hátrányos helyzetedben kétszeresen is az — de olyan igazán fiatal és nyitott voltál, és oly nyilvánvalóan életre született! Nagyon nehezen keresem a szavakat, hiszen nem okádhatok formátlan indulatokat, és nem írhatok idétlen mozireklámot a halálodból — mit mondjak akkor? Próbálom hinni, hogy sokan állunk a sírodnál, akikből szeretetet csiholtál. Próbálom hinni, hogy kamatozó tőkét hagytál itt. Köszönjük. És őrizzük ember-arcodat.

Csalog Zsolt

Muzsnai Ákos

Maurer Dóra a Pécsi Galéria Szinház-téri Termében augusztus 2.-től,
Bényi Árpád a Fényes Adolf Teremben augusztus 2.-tól,
Tóth Valéria és Kligl Sándor a hódmezővásárhelyi Tornyai Muzeumban augusztus 5.-től,
Madarassy Walter az Óbudai Galériában aug. 6.-tól,
Muzsnai Ákos a Studió Galériában aug. 18.-ig,
Veszprémi Imre az óbudai Pincegalériában aug.20.ig szerepel müveivel fenti kiállitótermekben.
Nagy László rajzainak kiállitása a székesfehérvári Irjuszági Házban augusztus 31.-ig tekinthető meg,-közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. aug. 4. XXIII. évf. 31. sz. 8. lap.

Muzsnai Ákos 2

... *Muzsnai Ákos* viszont a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójára meghirdetett országos pályázaton lett III. helyezett, az illegalitás hősi harcaitól ihletett, gyárudvaron gyűlésező munkásokat, utcán tüntető tömegeket megörökítő sorozatával.

Magyar Hirlap 1978-5o-6

Wagner: Fiatalok grafikusok tárlata

Muzsnai Ákos

"Lirai dalok" cimmel négy különálló rajz. Repr.

Fenti rajzokat lásd: Kiss G. István: "Ballada" c. rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. jan. 20.
XXIII. évf. 3. sz. 2. lap.

Muzsnai Ákos

XIX országos grafikai biennálén szerepelt szürreális expresszív grafikával.

Alföld 1978-2-92
Szabó Ernő: Egyéniségek teljesítmények

Muzsnai Ákos 3

Rokon témák, rokon motívumokkal bukkannak fel *Muzsnai Ákosnál* is. Ám ő az egykori, klasszikus művészek idézése, az időbetérbe táruló ablakok jelképe, az útinaplójából vett látványos feljegyzések mellett szerét ejti annak is, hogy ellentétpárokra épülő kompozicióiban foglaljon egyértelmű állásfoglalást az emberiség békéjének védelmében. *Az utolsó villamos* pedig költői szépségű látomás egy nagyon is hétköznapi, peremkerületi és prózai realitásról.

Magyar Hi

Wagner: Pistolok grafikusok tárlata

Muzsnai Ákos

A Nagy Oktoberi Szocialista Forradalom 60. évfordulój
ján a pályázaton harmadik díjat nyert.

Magyar Hirlap 1977-272-7

Muzsnai Ákos 1

A Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállitótermében szerepelt közös tárlaton.

Magyar Hirlap 1978-5o-6

Wagner: Fiatal grafikusok tárlatai

Muzsnai Á'kos

grafikusművész

Kiállítása a 26-ő rzi vásárhelyi tárlatra.

– Tornyai János Múzeum –

Pesti Műsor

1979 okt. 17

Halász Miklós: Vásárhelyi Őszi Tárlat.

MAHIR SAJTOFIGYELO
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Muzsnai Ákos, grafikus

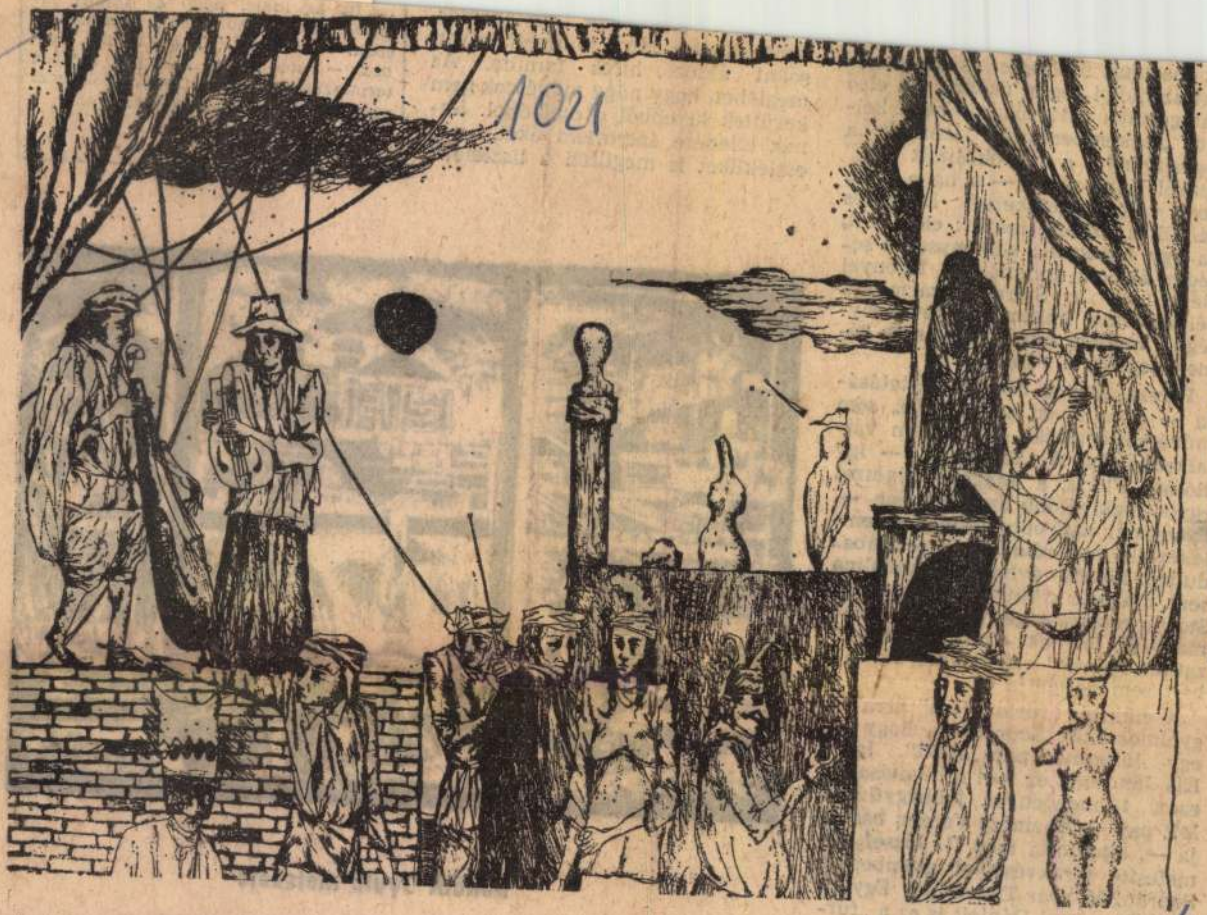

Muzsnai Ákos: Színház

az iparukat reáljogon és az iparukat személyi jogon űzőkre. Az első kategóriába tartozóknak nem kellett „szakembereknek" lenniük: a jogosítvány, a „gyökösített jog" apáról fiúra szállt — s ha a fiú nem vált szakemberré, képesítés nélkül is űzhette iparát: elég volt, ha egy tapasztalt kéményseprő-segédet állított gondnokul legényei élére. De a Storno-leszármazók példamutató kulturális tevékenységük mellett mind vizsgázott kéményseprők is voltak.

Persze, Storno Ferenc méltatására — nem lévén sem régész, sem művészettörténész — *én* nem vállalkozhatom. A kortársak — így Rómer Flóris, a magyar régészet egyik legkiválóbb személyisége —, Csányinál nagyobb tisztelettel emlékeztek meg róla. De a felszabadulást követő évtizedek irodalma sem utalja a cikkíróhoz hasonlóan Storno munkásságát „a múlt század második felének siralmas tájékozatlanságának" szférájába, bár hibáit sem hallgatja el.

A cikkírót „furton furt" arra figyelmeztették Sopronban, hogy „itt egy luteránus pap lakott". Igen, Kis Jánosnak ez volt a hivatása, de ezen túlmenően a jobbágyfiúból lett pap — Kazinczy Ferenc barátja —, alapította meg II. József németesítő törekvéseivel szemben a Soproni Magyar Társaságot Egyébként Berzsenyi Dánielt is ez a „fur-

restaurátor. Vele kihalt a város jó híréért olyan sokat áldozó, híres família. Az meglehet, hogy nagy művészek nem kerültek ki ebből a családból. Ennek ellenére szerintem őket, az ő emléküket is megilleti a tisztelet."

Donáth Gyula metszete

Tíz kiállítás mérlegéhez

A salgótarjáni tavaszi tárlatról

Jubileumához érkezett a salgótarjáni tavaszi tárlat, 1980 áprilisában tizedszer került megrendezésre. Minden kerek évforduló az elemzés, az összegzés gondolatát veti fel. Számadás ez a kiállítás is, melyben az elmúlt tíz év hagyományai újító szándékkal ötvöződnek. 1971-ben a tavaszi tárlat az észak-magyarországi képzőművészeknek kívánt közös bemutatkozási lehetőséget biztosítani. Az évek során személyes kapcsolatok, a város, a táj iránt érzett vanzalom révén egyre bővült más területeken élő művészek alkotásaival is a kiállítás. A közönség kedvezően fogadta az anyag ilyen jellegű gyarapodását, hiszen így szélesebb körben nyerhetett betekintést a képzőművészet területére. 1979-ben először — s 1980-ban is — országos begyűjtési körű, meghívásos képzőművészeti kiállítást hirdettünk meg. Salgótarjánban jelenleg a tavaszi tárlat az egyetlen, a képzőművészet minden műfaját átfogó gyűjteményes kiállítás. Ily módon az egyetlen, évente ismétlődő lehetőség arra, hogy Salgótarján közönsége megismerkedjen kortárs képzőművészetünk jelenlegi helyzetével, az alkotóutak sokféleségével. Ezt — az országos áttekintési — lehetőséget kívántuk megteremteni a tavaszi tárlat koncepciójának újrafogalmazásával. Az országos begyűjtési kör természetesen nem jelenti a területen élő művészek háttérbe szorítását. Lehetőségük nyílik a tárlat révén országos szintű mezőnyben szerepelni, alkotóerejüket összemérni országosan is elismert művészekével. A közönségnek is módja adódik az e területen alkotókat az országos képzőművészeti képbe beilleszteni.

Mit adhat közönségének egy vidéki, országos begyűjtési körű kiállítás? Milyen mértékben képes a stíluskísérletek és alkotóutak bemutatására, milyen mélységű elemzést tud adni? Lényegében az e kérdésekre — a kiállítás által adott — válasz dönti el a salgótarjáni tavaszi tárlat helyét a hasonló jellegű országos rendezvények között; határozza meg rangját és funkcióját a képzőművészeti életben.

A beérkezett közel 800 műalkotásból a zsüri 296 művet tartott kiállításra méltónak. Tavaly a grafika minőségi és számbeli túlsúlya jellemezte a kiállítást. Az idén sikerült elérnünk a műfajok felvonultatásában a valóságos képzőművészeti helyzetet tükröző összetételt és arányokat. A katalógust áttekintve feltűnik a szobrok meglepően magas számaránya, annál is inkább, mivel eddig ez a műfaj csak elvétve képviseltette magát a tárlaton. A kiállított szobrok és kisplasztikák néhány mű erejéig bemutatják a kortárs szobrászat valamennyi jelentős, napjainkban élő és ható útját. Az emlékműszobrászat megújulását ígérő próbálkozás Marosits István Történelmi kapuja, Janzer Frigyes Gondolatok a háborúról c. sorozata. A szögletes tér megtörésére, dinamikus megmozgatására törekszenek, rusztikus megmunkálású, jelzésszerű figuráikkal. A hagyományos munkásábrázolás idealizáló, erőt sugárzó motívumkörébe sorolhatók Gyurcsek Ferenc, Kiss István és Kirchmayer Károly munkái. Életderű és harmónia sugárzik — a nagydíjas — Borbás Tibor Bacchanália c. reliefjéről. A művész a kifejezés érdekében maximálisan kihasználja a relief technika adta összetett fény—árnyék lehetőséget: nőalakja aranylóan, lágyan csillan meg a súrlódó fényben, tört vonalú férfifigurái sötéten, szomorúan olvadnak a csiszolatlan háttérbe. Önelemző iróniájával ragad meg — Nógrád szobrászati ígéretének — Tornay Endre Andrásnak Önarcképe.

A kiállításon valamennyi műfajon belül felvetődik a határeseteknek, a stíluskísérletek szélsőséges példáinak kérdése. A faszobrászat két, szemléletileg alapvetően eltérő lehetőségét példázza id. Szabó István és Szabó György kiállított műve. Id. Szabó István a fafaragó hagyományok folytatója; Palóc pár c. kétalakos kompozícióját utánozhatatlan népies íz jellemzi. Szabó György Don Quijotéja ellentétes indíttatású, a fa nála csupán e művéhez választott anyag. Régi hagyományokat elevenít fel és alkot általa ellentmondásosan újat Lóránt Zsuzsa. Család c. festett terrakotta szobra a régi szent család kompozíciók mai változata, naív bájával tűnik fel. Berczeller Dezső hálóalumínium terve légies könnyedségével hivatott lenne szögletes lakótelepeinken a szépség megjelenítésére.

Az éremművészetet — mások mellett — két kiemelkedő művelője is képviseli a tavaszi tárlaton: Ligeti Erika kedves hangvételű baglyasaljai plakettjei és Csikszentmihályi Róbert — szobrászati díjat nyert — az emberi szolidaritást megjelenítő érmei révén.

Jelentőségét, kvalitását tekintve a szobrászattal egyenrangú a grafikai anyag. A sokszorosított grafika és a rajz formanyelvi elemei révén korunkra minden gondolat és let kifejezhetővé vált: a filozófikus mélygűtől a groteszk fricskán át a puszta getusig. A kiállítás valamennyi lehetőséget fvonultatja, kritériumként csupán a magszintű technikai tudás érvényesült. A grakák fő gondolati, megközelítésbeli vonulatalkotnak. Gondolatiság, figurális megoldá jellemzi Bálványos Huba és Decsi Ilona műveit. Bálványos Huba Niké c. litográfiáján a munkásasszonyok sorsát emeli a szárnyaló jelkép mellé. Decsi Ilona lírai indíttatású lapjain egy huszadik századi nősorsot elemez. Erős hangulati erejükkel tűnnek ki Muzsnay Ákos és Kéri Imre lapjai. Mindkettőjüknél a rembrandti hagyomány tudatos felhasználásának lehetünk tanúi. Muzsnay Ákos alkotásai epikusan is elemezhetők. Kéri Imrénél az ábrázolt tájak, tárgyak metamorfózisát élhetjük át. A hogymányos sokszorosító technikák szépségét élvezhetjük Rékassy Csaba — a legnagyobb magyar rézmetsző — érzékeny vonalvezetésű felületein, Ágotha Margit buja, rejtelmes tájakat megjelenítő linómetszetein.

A kortárs grafikát az ún. „öntörvényű" utak jellemzik. Tendenciaként fogalmazható meg napjainkban a fiatal művészeknek az a törekvése, hogy egy, csak önmagukra jellemző kifejezési módot, vonalvezetést talál-

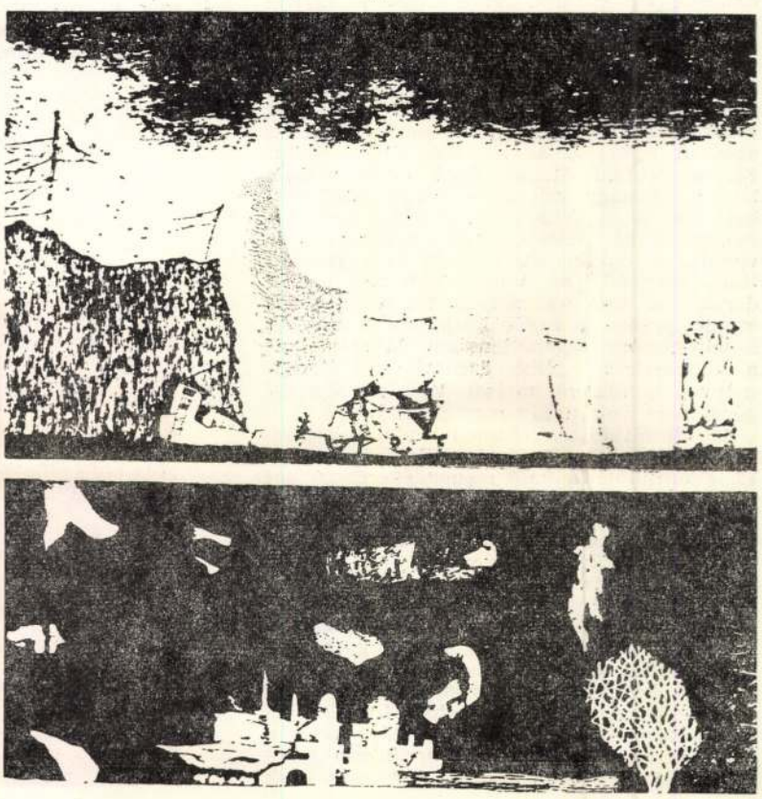

EXPEDÍCIÓ

MUZSNAI ÁKOS RAJZA

hozzáérett már egy magasabb színvonalon beszélő televíziós nyelvhez.

Annál kevésbé jeleskedett Katkics Ilona a *Sipsirica*, Mikszáth Kálmán regényének ketrészes megrendezésében. Rosszul válogatta szereplőit. Kecskés Szilvia nem tudta megéreztetni a romlatlan báj és hamaros fertőzöttség fény-árny játékait. A rendezői tanácstalanság leginkább Druzsba tanár úr (Őze Lajos) alakításában ötlött szembe. Ez a figura — sajnos — kezdettől odavalónak hatott, ahová került végül is a tiszakálmáni Magyarország úri gaztetteket eltussoló gyakorlata folytán. Elcsapott volt a tévéfilm befejezése: éppen a mű társadalmi mondanivalója hangzott itt a leggyöngébben. Valamelyest kárpótoltak a jó érzékkel kiszemelt külső színhelyek, s Szalay László operatőr kellően s nem émelyítően színes felvételei.

A magyar dráma 30 éve sorozatában Kazimir Károly megbízható teljesítményt produkált Nagy Lajos művének — *Új vendég érkezik* — elektronikus rögzítésével. S ebben elsősorban Kozák András vibráló egyénisége játszott szerepet: résnyire húzott, akár derűsnek is mondható szeméből maga a proletariátus tekintett — sajnos, csak időlegesen — legyőzött uraira. Kazimir — végre, mondjuk ezt a sorozatot előző darabjaira utalva — nem a színhely fotografikus adottságaival, hanem emberi viszonyaival törődött elsősorban.

Amiként Ádám Ottó is: Németh László remekét, *A két Bolyai*-t rendezve meg Sík Igor kamerái előtt. Apa és fiú szerepében igen jó választás volt Bessenyei Ferencet és Huszti Pétert játszatni: Othello és Jágó kettőse feszegette itt is az eltéphetetlen béklyókat. (Kiemelendő még Bessenyei szerencsés maszkja is Bolyai Farkas alakítójaként.) Hangsúlyos, mégis stilizált, színpadot-stúdiót, s nem filmszerű valóságot idéző színhelyen zajlott a játék. Ádám Ottó megemelte kissé a harmadik Bolyai szerepét: Szabó Gyula erőteljes jelenléte adott nyomatékot a figurának, mely így az öncélú, embertelenül acsarkodó tudomány humánus ellenpontja volt.

Televíziós színháznál maradván, kell szólnunk a leningrádi Alekszandr Gelman *Visszajelzés* című darabjának Mihályfi Imre rendezte változatáról. Az a bizonyos egyneműség, melyre külföldi közegben játszódó darab követelményeképp a múltkor utaltunk, most is hiányzott. Nem éreztük kellőképpen, hogy a *szovjet ember* legkülönfélébb megjelenési formáiról van itt szó: a Márkus László megszokott modorosságával ábrázolt figura, s az Andorai Péter, Kállai Ferenc, Tolnai Miklós által megformáltak között túl nagy volt a — stiláris, felfogásbeli stb. — szakadék. Az utóbbi szereplőcsoport, a pártvezetőké volt az ábrázolás élvonala, s ehhez csatlakozott még Hámori Ildikó szenvedélyes játéka. Valószínű, hogy a darab írói fogyatékosságain túl a televíziós munka próba- és egyéb körülményei okozták a teljesítmény egyenetlenségét. Mindamellett a *Visszajelzés* legfőbb üzenetét: az áleredmények bomlasztó hatását Mihályfi segítségével nem volt nehéz megszívlelnünk.

Az elmúlt időszak fontos irodalmi-közéleti eseménye volt a József Attila születésének 75. évfordulójáról való megemlékezés. A televízió közvetítést adott a József Attila Színházban zajló állami ünnepségről. Láthattuk, hogy az élő közvetítések miféle hihetetlen sokkhatással vannak igen kiváló művészekre. Talán ennek tulajdoníthatjuk Gobbi Hilda, Major Tamás szöveghibáit — általuk gyakorta klasszikus teljesítménnyel tolmácsolt versekben. Hiba volt, hogy a rendező (Barlay Gusztáv) illusztratív módon — kép- és hangeffektusok segítségével — „fejelte meg" a műsorba iktatott irodalmi és dokumentum-szövegeket; ma már kevésbé hatásos „irodalmi színpadi" produkció jelleget adott a vállalkozásnak. Ezt már csak azért is szóvá kell tennünk, mert különösen nemzeti ünnepeinken mutatkozik makacs hagyománynak (sokszor fekete-fehér technikával az élményt még tovább szegényítve) ez a fajta amatőrizmus.

Mai irodalmunk néhány alkotása is képernyőre csábult nemrégiben. Kolozsvári Grandpierre Emil *Szeplős Veroniká*-ja a Pálásthy György rendezte fölöttéb kurta (mintegy 40 perces) tévéfilmen ugyan szeplőit nem tárta a nézők elé (megszegve a nyomtatott előzetesben tett ígéretet), de arról mindenkit meggyőzhetett ez a produkció, hogy Vörös Eszter keblei a *Hét tonna dollár* óta Andai Györgyi hasonló ékei a *Hangyaboly* óta szépségükből mit sem veszítettek. Ehhez a bizonysághoz csupán csak statisztált Szabó Sándor és Benkő Gyula.

Kudarc íze volt a Kertész Ákos novellájából készült *Kasparek*nek is: Fazekas Lajos rendezte a tévéfilmet. A *Körkép '74*-ben annak idején megjelentetett írás nem tartozik Kertész legjava művei sorába, de mindenesetre szórakoztató példázat az emberi értékekről, szinte a klasszikus állatmese eszközeivel. Mindez a filmen mértéktelenül földuzzadt. A leírásból narrátorszövegbe „átmentett" fecsegés lett, s kettős szerep — a mesélő idős tanáré, s a voltaképpeni főhős, a szemetes Kaspareké — Kőmíves Sándor számára. A tréfás példázatot a rendező „halál komolyan" vette, s így a Kertész Ákosnál könnyeden összesodort, korántsem a maradandóság vásznát szövögető szálak egész életünk tablóképét igyekeztek kirajzolni a tévé ernyőjén. Pedig itt minden: keresettség és periféria. Keresett a rózsaszín Trabant, amely elhullajtja tartozékait, keresettek az amatőr szereplők (a lángvörös hajú, lángvörös ajkú, bandzsa idős hölgy stb.). Keresett a színhely, a tarkára varázsolt kültelek, ahol szlovák és egyéb kamionosok csereberélik a magukkal hozott holmikat, s leli meg egyikük Magyarországra szakadt édesapját Kasparek bácsiban; keresett Kasparek bácsi romantikus tanyája a vasúti töltés, a szemétlerakó tőszomszédságában.

Nemigen győzött meg ez a fajta látványosság arról, hogy a korcs kutyák históriája, s az emberek közötti faji—nemzeti különbségérzet, idegenkedés fölszámolása egy kalap alá hozható (ez alapvetően hibás párhuzam volt már a novellában is). Kőmíves Sándor a kettőzött teherpróbán dicséretesen helytállt. Szerettünk volna segíteni neki, amikor

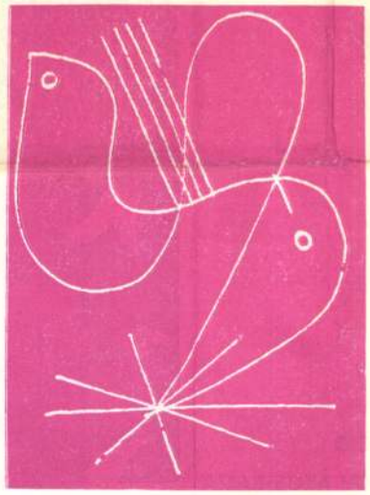

nyolcvanon túl is a kukákkal győzködik (bár reméltük: a szemét csak legfölül igazi; alul — a nagy üresség).

Két film akadt még, amely rangot adott a magyar televíziózásnak, irodalom és tévé együttműködésének. A *Prolifilm*, amelyet Kapás Dezső munkája nyomán Nemere László rendezett, volt az egyik. Figyelemre méltó kísérlet a filmes hatások, szimbólumok, eszközök televíziós megszelidítésére, meghonosítására. Keretjátéka valamelyest zavaros (legalább kétszeri megtekintést igényel). Ami azonban a kezdés s a himnikus — nem hatástalan — befejezés között van, a hazai tévé legjobb teljesítményeihez mérhető. A három fiú s édesanyjuk (Monori Lili) derűs-borús küszködése, élete a koalíciós időkben, a háború után bizonyára nagyon sok néző nosztalgiáját kelti föl — s teremhet végre nosztalgiája a szocialista építés hajnalkorszakának is! Persze a bizarr vonások innét sem hiányoznak — az egyház s a kommunista párt váltakozva hatnak e prolicsalád sorsára, Szent Antal szobra és Rákosi képmása egyként befolyásolja tudati világukat (kitűnő ezúttal Bencze Ferenc egy habókos, a gyerekeket távolugró tudományával s erejével szórakoztató páter szerepében, nemkülönben Horváth Sándor mint becsületes észjárású, ám a politika útvesztőiben lassacskán elbizonytalanodó párttitkár). S a prolikörnyezetet a trágár kifejezések is több ízben „hitelesítik" (szolidabbak ugyan egy átlagos budapesti villamos- vagy autóbuszutazás nyelvi élményeihez képest). Monori Lili, most már ki tudja, hányadik bravúros alakításával pályázik a legjobb magyar színésznő címére, Győry Emil értelmiségi arca pedig — a keretjátékban, az autó volánja mögött — a hajdani proli létforma visszahozhatatlan átváltozásainak egyik bizonyítéka itt.

Magyar—kanadai együttműködésben Makk Károly tévéfilmje keltett nagy várakozást. Kétharmad részben be is váltotta ezt a *Drága kisfiam!* című alkotás. Némiképp toldottfoldott, Örkény-utánérzésekből, s helyenkint Déryből táplálkozó forgatókönyvet (novella: Mavis Gallant, forgatókönyv: Kardos G. György és Suzanne Grossman) vitt színes filmszalagra a rendező, Tóth János és Thomas Vamos operatőrök segítségével.

Ha jól meggondoljuk, aligha várhatjuk persze, hogy a Kanadába szakadt magyar férfi, s az itthon éldegélő anya kapcsolatrendszerét sokoldalúan megvilágíthatja egy hetvenöt perces alkotás. Így is hiteles volt a két környezet: a kanadai jólétet ellentétező honvágy, nosztalgia tárgyi elemeinek rajza, valamint az anya életterepéé: a „Gerbaud"-ban trécselő idős asszonyok, s a kifestésre, fölparókázásra váró otthoni babák, meghitt limlomok között. Hogy ne legyen unalmas a képlet, az anya — Tolnay Klári — megveretik itt némi rutinszerű nagyotmondással, hencegéssel, s emiatt kerülik el végül is egymást a fiával, amikor az repülőgépre pattan a tűrhetetlen honvágytól üzve, s ellátogat Budapestre. Viszont egészen drámai a helyzet, amikor a kanadai magyar fiú — kuliként dolgozó műszaki rajzoló — egy nap azt a javaslatot hallja (helybeli születésű) felesége szájából, hogy „kiejthetetlen" családnevüket — Fehéregyházi — „angolosítsák".

Makk Károly nagyon jó színészekkel dolgozhatott: a kitűnő megjelenésű Gordon Pinsent, a feleség szerepét annyira magáévá élő, hogy naturális hatásokat sem kerülő Irena Mayeska, a „papplacis" külsejű honfitársat játszó Donelly Rhodes mellett az „igazi" magyarok — Tolnay Klári, Balázs Samu, Tábori Nóra, Páger Antal — korábbi sikerszerepeik emlékeire vannak utalva. A kivétel: Törőcsik Mari, aki mint elhagyott menyasszony, többszörösen csalódott elvált nő, Gordon Pinsent méltó partnere. Könnyes és könnytelen kitörései, ellágyulásai ismerősek, mégsem egy sablon ismétlődései.

KŐHÁTI ZSOLT

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Muzsnai Ákos,

Napjaink

grafikusművész

1980

6

janak. A megtalált formanyelvi utat azután kényszerpályaszerűen követik, függetlenül attól, hogy sikerül-e kialakított eszköztárukat tartalommal telíteni. A sajátos utak kiindulásukat tekintve sokfélék. Szabados Árpád — grafikai díjas — és Banga Ferenc egyaránt a gyermekrajzok világából indul ki, de Szabados az analitikus rögzítés, Banga a félelemmel telített feszültség felé közelít. A ma már iskolateremtő Szemethy Imre érzékeny rajzi világa a mondandó oldaláról egyre nehezebben értelmezhető, bár artisztikuma változatlanul lebilincselő. Lacza Márta csúnyácska nőalakjai, arcukon bárgyú mosollyal, kissé nosztalgikus hangulatot árasztva mozognak századelőt idéző világukban. A legújabb próbálkozások közül hiányoznak a fotóra épülő kísérletek, szerepel viszont a gesztus: Stefanovits Péter rajza révén. A grafikai anyagon belül meglepő a rajzok sokasága, mely e műfaj reneszánszáról vall, s feltehetően kedves tisztelgés a leendő salgótarjáni országos rajzbiennálé előtt.

A műfaji határok erőteljes megkérdőjelezése jellemzi a festmények egy részét is. Fábián Gyöngyvér relief elemekkel ötvözött Egyedül c. képén korunk égető problémájáról: a magányosságtól, az elesettségtől való félelemről vall. Lóránt János, aki a nógrádi kiállító díját kapta, gumicsizmáinak metamorfózisán át hitevesztettségéről, lehangoltságáról tesz vallomást, a fáradt okkerek és hideg szürkék színhatásával motiválva. A nonfiguratív — hangulati festészet eredményeit ezen a kiállításon Váli Dezső, Szűcs Miklós és Topor András — a festészeti díjas — művei testesítik meg. A pop-arttal kevert szürrealizmust Zámbó István képviseli, egy ember hiányát idéző, válfára akasztott ingével Nedvesség c. képén Hagyományos színvonalú művekkel szerepel Kóka Ferenc, Vecsési Sándor, Bráda Tibor, Szentgyörgyi József. A tavaszi tárlaton is igen erősen érezhető a táblaképfestészet elbizonytalanodása, háttérbe szorulása a grafika és a kisplasztika mögött.

A képzőművészeti anyag sokrétű, híven tükrözi a képzőművészet helyzetét, az alkotóutak sokféleségét. A kiállítás kényes pontja az iparművészeti rész. Képző- és iparművészet autonóm és alkalmazott művészet között a megközelítés módját, a kifejezés lehetőségét tekintve áthidalhatatlan ellentét feszül. A közös bemutatkozásnál az autonóm lényegű képzőművészet menthetetlenül háttérbe szorítja a funkcionális indíttatású iparművészetet. A kiállító iparművészek egy része ezt képzőművészeti igényű, de iparművészeti technikájú művekkel próbálja áthidalni, a műfaji határesetek újabb példáit hozva létre. Eklektikusak Horváth Sándor kisplasztikai hatásra törekvő kerámiái, Csemán Ilona kerámiaképei. A műfaji tisztaságot Antal András raku technikával készült tálai, Erdei Sándor rogyasztott üvegjei idézik a legszebben. Iparművészeink munkáinak változatossága, növekvő színvonala külön iparművészeti kiállításért kiált.

A tavalyi nagydíjas Földi Péter — akinek kamarakiállítása külön egységet alkot — monumentális munkáin a gyermekrajzok összetett világképét, szabad kompozícióját és tiszta színvilágát ötvözi társadalmi indíttatású mondandóval.

KRUNÁK EMESE

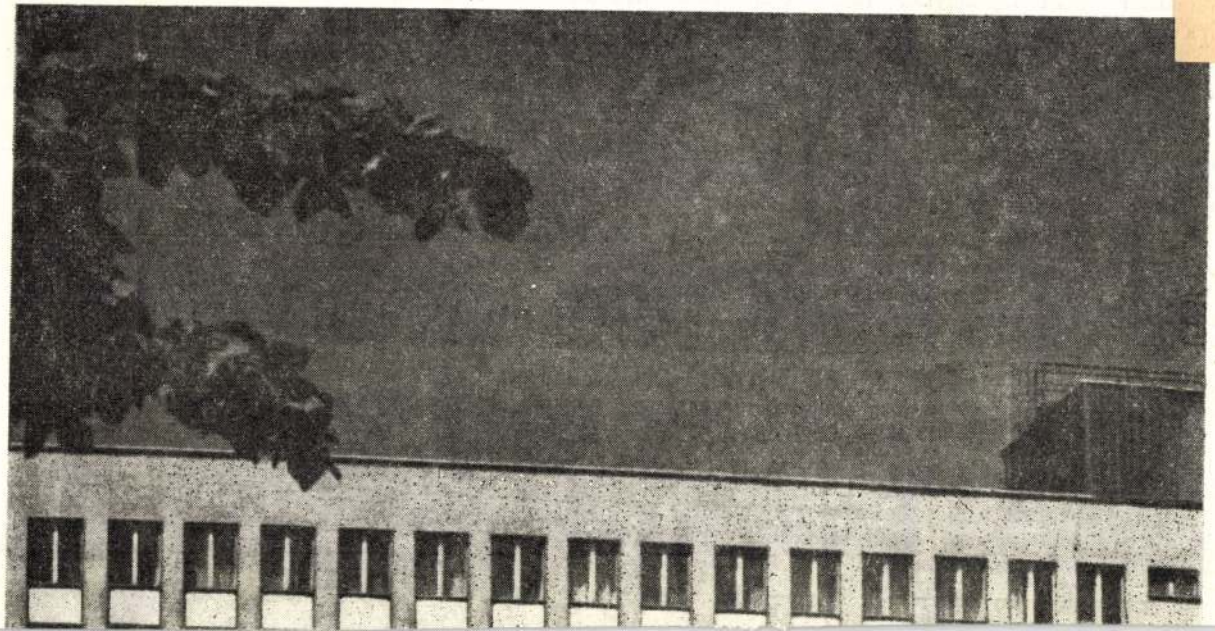

TELEVÍZIÓS FESZTIVÁLVÁROS VOLT MISKOLC MÁJUS 15–21. KÖZÖTT / NAGY ÉRDEKLŐDÉS FOGADTA A

Muzsnai Ákos, grafikusművész

a Petőfi Irodalmi Múzeumban láthatók azok az alkotások, amelyek József Attila születésének 75. évfordulójára a Magyar Képző- és Iparművész Szövetség felhívására készültek. — Figyelmet érdemelnek Püspöky István és Muzsnai Ákos grafikái, amelyek egy szétbulló világ érzetét keltik. (emulitve)

a kiállítás ápr. 9-től aug. elejéig látható.

Macht Ilona: Kiállítás a Petőfi Irodalmi Múzeumban.
Népújság (Tolna), 1980. máj 1.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 ÁPR 8

ÉLET ÉS IRODALOM

Muzsnai Ákos

1021

Muzsnai Ákos: Hárman

hoz hasonló sztármagatartása tanúsítja ezt. Eszemben sincs hát megfosztani a népszerű színészt nimbuszától. De a legendákkal csínján kell bánni.

Hatvanezer példányban kiváltképpen.

Márkus László

MUZSNAY ÁKOS

Wehner Tibor: Harmichét súlyos mű.

Élet és Irodalom 2000 III 31

POLSKI ZWIĄZEK MOTOROWY
BIURO TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ
Warszawa, ul. Sandomierska 19
Telefon: 45-23-08

PZM n. 10.000 zam. 68

Mussnai Ákos

A művész alkotásában van valami a felbomlik antik világ harmóniából és ugyanakkor megteremti egy harmonikusnak képzelt világ formáit is.

Macht Nóra: Kortárs képző művészek József Attiláról ...
Művészet, 1980. július – 47. lap.

Muzsnai Ákos

A művész alkotása is szerepelt a Vigadó Galériában a Hommage a Bartók c. tárlaton.

...ket. *Sulyok Gabriella* foltmaratása és *Muzsnai Ákos* szintén elmosódó foltokból komponált, teljesen elvont lapja viszont kevés eszközzel mondott — sajnos — keveset számomra.

Magyar Hirlap 1981/3/7/6

Wagner: Grafikai mappák Bartókról

Muzsnai Ákos

Decsi Ilona és Kéri Imre közös tárlata nyilt meg Berlinben a Magyar Kultura Házában

Magyar Hirlap 1981/3/13/11

Muzsnai Ákos grafikus

Részt vett a Petőfi Irodalmi Muzeumban József Attila emlékét idéző tárlaton.

Az Állami Ifjusági Bizottság díját kapta.

Magyar Hirlap 1980/4/10/6

Muzsnai Ákos, grafikus

□ MUZSNAI ÁKOS grafikusművész tárlata a Bajcsy-Zsilinszky úti Stúdió Galériában augusztus 18-ig látható, naponta fél tíztől hatig, szombaton kilenctől két óráig.

2.

-: IJ. Muzsnai Ákos

Esti Hirlap, Bp. 1979 aug. 2.

— kérdeztem, ravaszsnak gondolva magamat.

építők dolgoztak. Kérdeztem az egyik ötven év körüli, megbízha-

— Néhány napig tessenek locsolni, hogy el ne égjen a beton-

Muzsnai Ákos

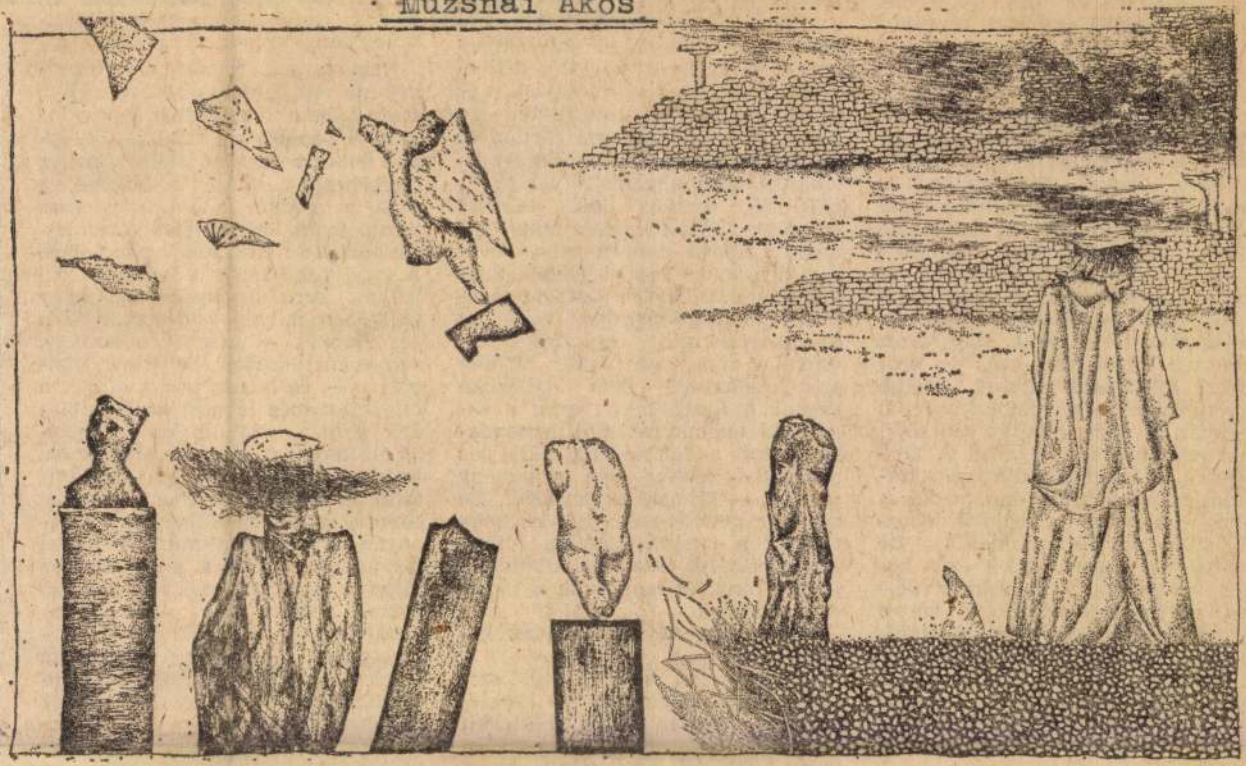

Muzsnai Ákos: Ovidius-illusztráció

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 2.
XXIV. évf. 5. sz. 3. lap.

mint száz évvel ezelőtt a szomszéd faluba szekereztek. És azoknak a gyerekei és unokái, akik maguk valaha tíz-tizenöt kilométert gyalogoltak, hóban, fagyban, porban, munkahelyre, iskolába — most tíz centit se mennének gyalog. Megfigyeltem, hogy Budapesten, a Moszkva téren, az ötvenhatos busz végállomásában, milyen közelharc folyik. Ezren akarnak feljutni a buszra, köztük sok diákgyerek. És ezeknek a gyerekeknek nagy része a következő megállóban, a Nyúl utcánál már le is száll. Háromszáz méternyi útról van szó, de erőteljes, egészséges ifjaink inkább agyonlökdösik egymást, ekkora utat azonban a világ minden kincséért sem tennének meg gyalog. A közlekedés világszerte fulladozik, szakadásig zsúfolt hidak és sztrádák, a csúcsforgalomban szardíniás dobozzá váló metrók mindenütt. De mentség és magyarázat-e ez a koszos vonatokra, a menetrend nélkül, rendetlenül közlekedő városi járművekre, az utas orra előtt indító vezetői magatartásra, a pökhendi kalauzra — a bérletjegy nélkül lógó utasra, a vonatülést felhasogató vandálra? A kölcsönös követelőzésre, a kölcsönös meg nem értésre?

Az ezredfordulóra egy-két milliárdocskával többen leszünk. Baj ban levő b trót átalakították. Ebben a másodosztályú étteremben ezelőtt a környék dolgozói délben megehettek egy kaszinótojást, egy tányér meleg ételt, megihattak egy kávét. A napokban arra jártam és döbbenten láttam, hogy üres. Az átalakítás után ugyanis a vendéglőből első osztályú lett. Minek? Az egész világon vannak luxusvendéglők, ahová csak nagyon kevesen járhatnak. Hadd legyenek. Szilveszterkor a Hilton vezetője tévéinterjújában elmondta, hogy az ezerforintos menü nem drága, elvégre az csak ötven dollár. Miután sokadmagammal nem dollárban kapjuk a fizetésünket, erről a vacsoráról lemondunk. Sőt, lemondanak azok a turisták is, akik kis pénzzel — esetleg nem is kemény pénzzel — látogatnak hozzánk. De azt már nem fogadhatjuk el, hogy vannak a megfizethetetlen luxus- és elsőosztályú éttermek, utána jókora semmi, és maradnak a silány rezervátumok.

Mire volna szüksége a hazai közönségnek?

Kezdem azon, hogy étkezési szokásaink egészségtelenek és korszerűtlenek. Minden orvos milliószor elmondja, hogy a legfontosabb étkezés a reggeli. Ami nálunk nincs. Kapkodás, cigaretta, feketekávé; úgyis elkéstem, a gyereket megetedolgozói a kisiskolásoktól valószínűleg nem kapnak borravalót.

Nagyon sok felnőtt megelégednék délben egy harapásnyi étellel, mert a legtöbb családban egyre inkább a vacsora a főétkezés. De éppen ehhez a falatnyi ételhez, meleg szendvicshez, salátához kellenének azok a modern, olcsó, ragyogóan tiszta, tágas önkiszolgáló éttermek, ételbárok, amelyek nincsenek. A vendégek keresik a korszerű formákat; erre bizonyság az, hogy délidőben milyen zsúfoltak a Mézes Mackók — még az a néhány, sajnos méregdrága belvárosi ételbár is —, és hosszú sorok állnak a hot-dogot meg lángost kínáló ablakok előtt... Nálunk az önkiszolgáló étterem (tisztelet a kivételnek, ha van, de én még olyat nem láttam) az asztalon tornyosuló piszkos edényt, a kevés ülőhelyet, a műanyag tányért és alumínium kanalat jelenti. Holott a világ minden táján találkozhatunk ragyogóan tiszta önkiszolgáló éttermekkel, ahol az asztalokat állandóan tisztára törlik, a kabátokat ruhatárban lehet elhelyezni, az asztalokon kancsóban friss ivóvíz van, az ételek ízesek és változatosak. Villámgyorsan készülő rostonsültek, tojásételek, százféle saláta, az asztalokon sorakozó fűszeres dobozok, mártások és salátaöntetek, tízféle kenyér,

Muzsnai Ákos

Müve szerepel a Magyar Grafika 1978.
c.kiállitáson

Magyar Nemzeti Galéria,1979.február
-katalógus a könyvtárban -

Murányi Ákos, grafikusművész
a XXI. Szegedi Nyári Tárlaton a művész művei szerepelnek.

Tamádi Attila: Ideális egyensúlyra törekedve.
Népszava, 1980. aug. 29.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI
HÍRLAP

1978 ÁPR 9

Muzsnai Ákos

NÉPLAP 1978. április 9.

1021

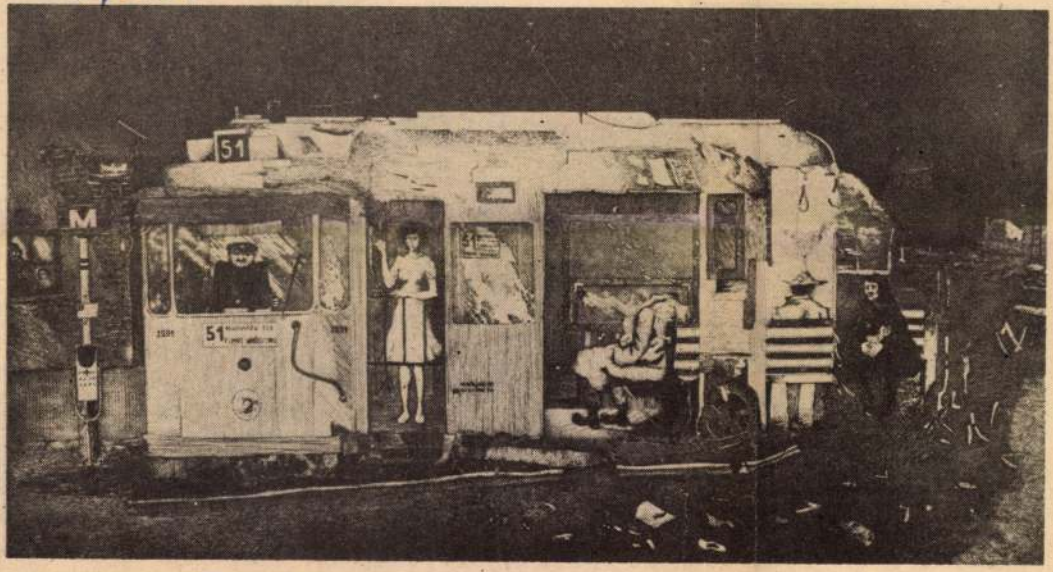

Muzsnai Ákos: Az utolsó villamos

Két gomb a szem

Sikeres bábkiállítás

A múlt héten Szolnokon rendezett országos pedagógus bábfesztivál alkalmával bábkiállítás nyílt a Ságvári Endre megyei Művelődési Központban, mintegy a fesztivál mellékleteként.

Az elrendezésében meglehetősen szerény és zsúfolt kiállítás még néhány napig — április 12-ig — látható. Hangsúlyozzuk: érdemes, sőt

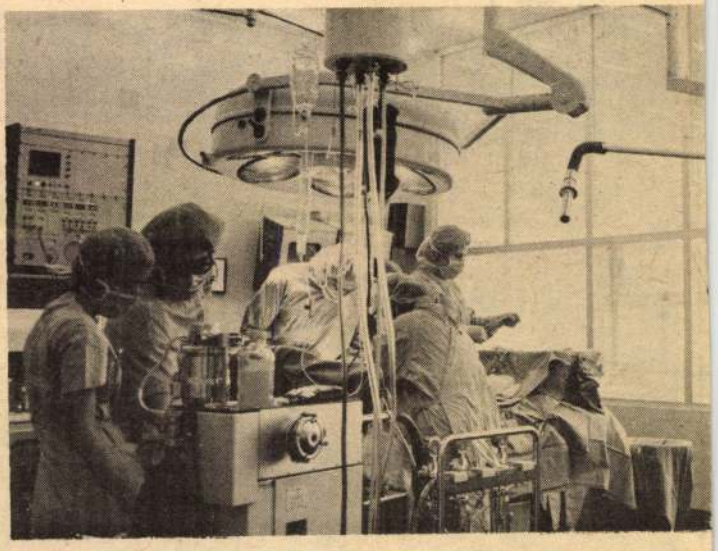

Az Országos Kardiológiai Intézet új székházában négy szívs
rendelkezésére. A gyógyító munkát a legkorszerűbb elektro
segíti. Képünkön: Műtét, az I. sz. mű

Forrás, 1990.8.

Muzsnay Ákos Szilágyi Domokos-plakettjei

Muzsnay Ákos, a képzőművész középgeneráció egyik legmarkánsabb egyénisége nem az a fajta alkotó, aki évről évre kiállít. Nem bukkan föl mindenütt, nem nyüzsög; visszahúzódó, a meditációt fölöttébb alkotásfolyamatnak tekintő alkata tartózkodik minden magamutogató harsányságtól. Ám ez a magába fordulás nem jelenti egyszersmind a világból való kivonulást is; sokkal inkább azt, hogy *látomásait* a képzőművészet több ágában műalkotássá avató művész — lett légyen kifejezési formája a grafika, a festmény vagy a kisplasztika — létezésélményét, már-már egyetemes jelképekben testet öltő, az ember kiszolgáltatottságát mindennél jobban jellemző megtámadottság-érzetét, fájdalmát szólaltatja meg. Muzsnaynál a „csonkolt", többnyire kar és lábnélküli test, a textikcsíkokkal, akárha gézzel körölcsavart, „bepólyált", időtlenséget sugalló múmiaszerű báb gyakran föltűnik.

E golgotai alak a maga szenvedésözönével, ugyanakkor a megfeszítettségben is az örök feltámadást ígérő — ha paradox is — optimizmusával, cselekvésképtelenségével, amelyből mégis mintha a rab ember feszítő ereje, tettvágya sugároznék, a hívő-hitetlen mint magatartásforma jelképe. Ha e képzőművész pályája, alkotásokban megvalósult gondolatsora összekapcsolható egyáltalán Szilágyi Domokos életművével, a fönt jelzett etikai tartásban keresendő a párhuzam. Meg a léten túli titkainak az állandó fürkészésében; ahogy a megfeszített, sokféle (történelmi, társadalmi, személyes) fogságtól szenvedő, önmagát ugyan az univerzum részének tudó, de mégiscsak romlásnak kitett *test* — a megtöretés ábrázolásában Muzsnay világa rokon az ugyancsak a korpusz dicsőségének áldozó Püspöky Istvánéval és Kovács Péterével — megkezdi kalandját a végtelennel. A *látó*, aki sok mindennek tudója, szemét ama bizonyos csillagra függeszti, de mindig az égi kárpit mögé lát. Ez egyben tragédiájának és megnevezhetetlen boldogságának forrása is.

Amikor Muzsnay ama híres Széchenyi-mappában rézkarca címéül a Szilágyi Domokos-idézetet — „Nem kiút — épp csak út a tett" *(Sorok egy tébolyda falára)* — választotta, a *legnagyobb magyar* előtt tisztelegvén is Szilágyihoz ért közelebb. Grafikáján a félelem monotóniáját, az egyszerre *kívül* és *belül* föloldhatatlan dilemmáját megjelenítő várfal, a gyolccsal körülcsavart fejű és testű, így rabbá lett, kezében *dsidát* szorongató alak — ez a szúrófegyver, a grafikai megoldást tekintve, egyben fénypászma is, halovány remény a külvilággal megszakadt kapcsolat helyreállítására — megtestesítője mindannak, amit a transzcendenciában és az emberiség gyötrelmes történelmében szerelmes költő verseiben oly híven megénekelt. Többek közt abban a költeményben is, amelyből a kép igazságát *megnevező* mottó vétetett: „Vér! ólom! Embernek Fia! / Halálos nagy komédia!"

A Szilágyi Domokos-i költészet előtti áhitatot az *Ikarosz variáció* („In memoriam Szilágyi Domokos") három grafikai lapja szépen mutatja. Nemcsak a már föntebb említett, textíliával körbecsavart korpusz, mint fölülmúlhatatlan tisztaságjelkép gyakori szerepeltetésével, hanem leginkább az egymással kibékíthetetlen „elemek" (pl. a *föld* és az *ég* stb. — II. lap) drámai társításával. Az *Ikarosz-variáció II.* vörös, rozsdabarna egymásba csúsztatott szögletes *földtája* és a fölötte lévő szürke ég, melybe csak két fehér „háromszög" hasít bele, képileg hitelesíti az előbb már jellemzett küzdelmet. Eme grafikákon szereplő — s természetesen az egész életművön végigvonuló — motívumok Muzsnay Szilágyi Domokos-plakettjeinek is legfőbb meghatározói. Mondhatni, általuk válik izgalmassá az „anyag és eszme közt, a félúton" plasztikai megjelenítése.

Az éremművész a kb. 10 cm átmérőjű plaketten sem csinál mást, mint grafikáin és festményein: szabadon él az általa teremtett, s pályáját meghatározni látszó motívumok karakteres megjelenítésével. S mivel érmei sem megrendelése, valamilyen alkalomhoz kapcsolódva születtek, rajtuk is érezni a mindenfajta kötöttségen fölülemelkedő művész

Muzsnay Ákos plakettje

egyetemes problémafölvetését (szabadság, rend, eszme stb)., s annak ragyogó plasztikai megoldását. A matt és a polírozott „színek" (durva hamisítással majdnem azt írtam: *ég* és *föld)* szembenállása, a már említett, szinte egyetemes jelképként is fölfogható csonkolt, a textília és a kötél nyomait viselő testek kiszolgáltatottsága — szembenállásuk mindenféle égmagassággal-hatalommal —, a valaminő hangszeren (kürtön?) megszólaltatott, s igazságának érvényt szerezni akaró zene, a háborgó „tenger", amely földrengésszerű robajt mutatván ama „földtörténeti korokat" hozza emlékezetünkbe, amelyekben (épp a közösségvállalás okán) nem volt lealacsonyító őrültnek lenni — íme a Szilágyi Domokos-i gond és hitvallás plasztikai átélése, autentikus megszólaltatása.

Az életműben visszapillantva ma már egyértelműen látni, hogy az 1980-as évek elején készült plakettek, tiszta s nem kevésbé megrendítő igazságtartalmukkal, akarva-akaratlan elődei voltak a *Káin és Ábel* sorozat nagy méretű érmeinek, s nem utolsó sorban annak az öt darabból álló plakettsorozatnak *(Zsoltár)*, amelyben Muzsnay Ákos az uniszonó tiszta hangján, híven a Szilágyi Domokos-grafikák és -érmek igazságához, képi erővel kimondja: *bűn minden, ami megalázza, pusztítja az embert.*

Kanizsai Dávid

ha úgy képzeli, nincs szüksége tücsökszóra, szél- és tengerzúgásra, nincs szüksége az augusztusi égbolt látványára, a rügyek tavaszi pendülésének élményére, a mohos kövek nyugalmára. Azt hiszi, mindez gyerekjáték, cafrang, fölösleges handabanda. Nem hajlandó felismerni a terjedő depresszió, agresszivitás, reménytelenség összefüggését a tücsökszó hiányával. Gyógyszerrel, szociális programokkal, tudományos halandzsával (ráolvasással) próbálja meg gyógyítani a mentális élet törvényszerű zavarait és kisiklásait. Gyanútlan és gyermeteg bárgyúságában nem ismerve föl, hogy a gyógymód csak a kórt súlyosbítja, mert természeténél fogva az ártalmakat hosszabbítja meg. A valódi gyógymód a tengerzúgás volna, az erdő csendje, a madarak éneke. A tücsökszó. Mindaz, amit ez utóbbi jelent. Az ember azonosságát önmagával. Belső egyensúlyát. Önbecsülését. És az önazonosság, az önbecsülés képessége teszi csak lehetővé a másokkal való azonosulást, a mások megbecsülését. Ehhez pedig vissza kellene térni az elemek világába, meg kellene újra hallani a tücsökszót, a szférák zenéjét. Nem véletlenül mondja Babits, hogy a tücsök: „mint szférák, titkon muzsikál." Mert a tücsökdal ugyanaz idelent, mint a pislákoló csillagfény odafent.

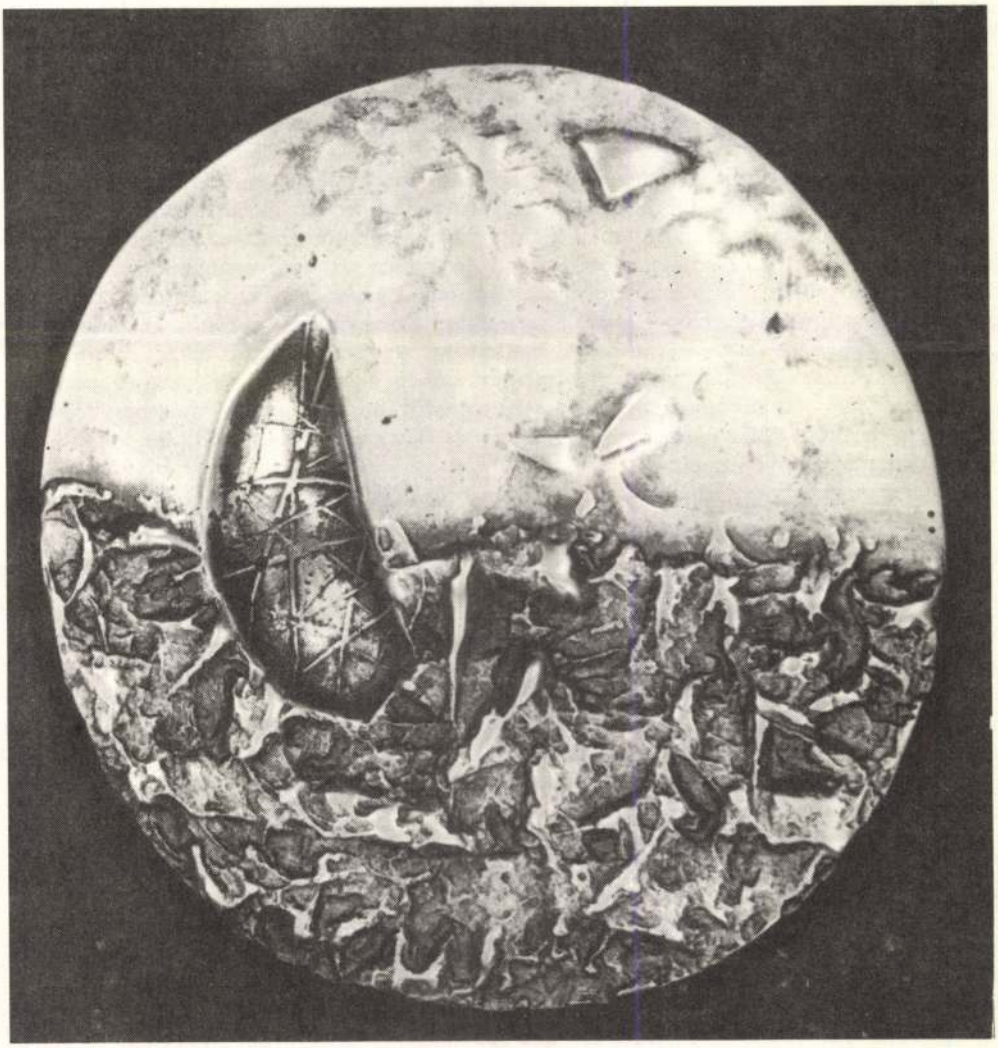

Muzsnay Ákos plakettje

Tőzsér Árpád

A VERS LEHETETLENSÉGE MINT POSZTMODERNIZMUS SZILÁGYI DOMOKOS KÖLTÉSZETÉBEN

Adornó óta hányan és hányszor elmondtuk már: Auschwitz után nem lehet többé verset írni. Mondtuk és nem hittük, amit mondtunk, mert gátlás nélkül írtunk tovább. Dalt, ódát, elégiát: verset. Nemzedékünkből talán az egyetlen Szilágyi Domokos vette halálosan komolyan Adornót: nagyon korán, már a hatvanas évek közepén sikerült neki olyan versnegatívot kikísérleteznie, amely ma is a vers lehetetlenségének ambivalens és megrázó élményét hagyja az olvasóban.

S a költő istenáldotta tehetségén és rendkívüli műveltségén túl ezt bizonyára az is motiválta, hogy neki a sztálini diktatúrákban alattomosan tovább élő auschwitzok leggonoszabbja jutott osztályrészül: életének legintenzívebb alkotói szakasza éppen Ceauşescu rémuralmának, az erdélyi magyarság szellemi, sőt fizikai genocídiumának idejére esik. Ki tudhatta nála jobban, hogy valóban nincs harmónia ember és társadalmi léte között, de még csak annyira sincs, hogy a költő e társadalmi lét egyik felével (vagy legalább egyik elemével) azonosulva a másik, az elidegenedett, az elembertelenedett ellen szóljon. S ha nincs azonosulás, akkor nincs szókép, s ha nincs szókép, akkor nincs költészet. A „totálisan igazgatott" társadalomban az ember teljesen egyedül maradt természeti emberségével, s ha mégis harmóniáról szól, csak mímeli a szólást. Úgy tesz, mintha állítana valamit, de állítása tulajdonképpen tagadás:

Nem lettem angyalka; ördögöcske inkább: vigyori, szélhámos, szemtelen, kiszámíthatatlan, kaján, konok, utálatos, békétlen, B_{12}-lhetetlen,

\- - - -

Muzsnay Ákos plakettje

[illegible] ha nyár van« [illegible]
elszomorodott kicsit, felkavaródott egy régi sora
Hol marad a földszint, a tejillatú! — *nyilván így lehetett*
Mert nem voltak itt illatok, de voltak pipacsok rengeteg
közöttük jár majd derékig énekelve Gizi később
hagyd! még csak hiányzik az illatár Árvák vagyunk
árvák, ugye, drágám!
Így a költő, tűnődve, lassan, ha már leszállt Hogy
nem kísérte árnyék, olyan volt neki, mintha nem is
lenne járás, roppant kerengő futószőnyeg forgatta
a Nagy Rendszerek felé Most mindent felismert az életéből
: mennyit tévedett — — — de felismerte azt is nyomban
ezek a tévelygések emelték Kolozsvár fölé, túl a Házsongárd
meleg dombján A magányt érezte-e soknak vagy a fényt a
fénypászmák közül előszivárgó töm(j)éntelen szeretetet Kezd-
te furcsán érezni magát Az unalom tör így, valahogy
ennyire orvul az ember fiára, és bár a tollat szenvedelmesen
útálta, tollra vágyott rá hirtelen Hagyjunk egy csöpp időt
gyarlók, mi, amely alatt meg tudjuk szokni *De csak angyal-*
tollak kerengtek a súlytalan harangszóval; madaraknak csak
emléke lebeg föl erre a tájra Fekete űrbe dübörögtük
magunkat isten veletek virágok felhők madarak szférák *Ci-*
pője orrával megböködött egy ködcsomót »ideje lenne tova-
repülni innen, csak a kiterjedések lettek mások — gondolta —
s valaki lenyelte a repülőterek felkavaró énekét« De
mégsem repült tovább, még elüldögélt egy darab végtelen időre
ott; a többi pedig már igazán — és megoldhatatlan Itt
fekszik a madár véglegesen kiterjesztett szárnnyal *Istenem!*

Muzsnai Á'701

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
MAGYAR HIRLÖ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusok

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 DEC 22

1021

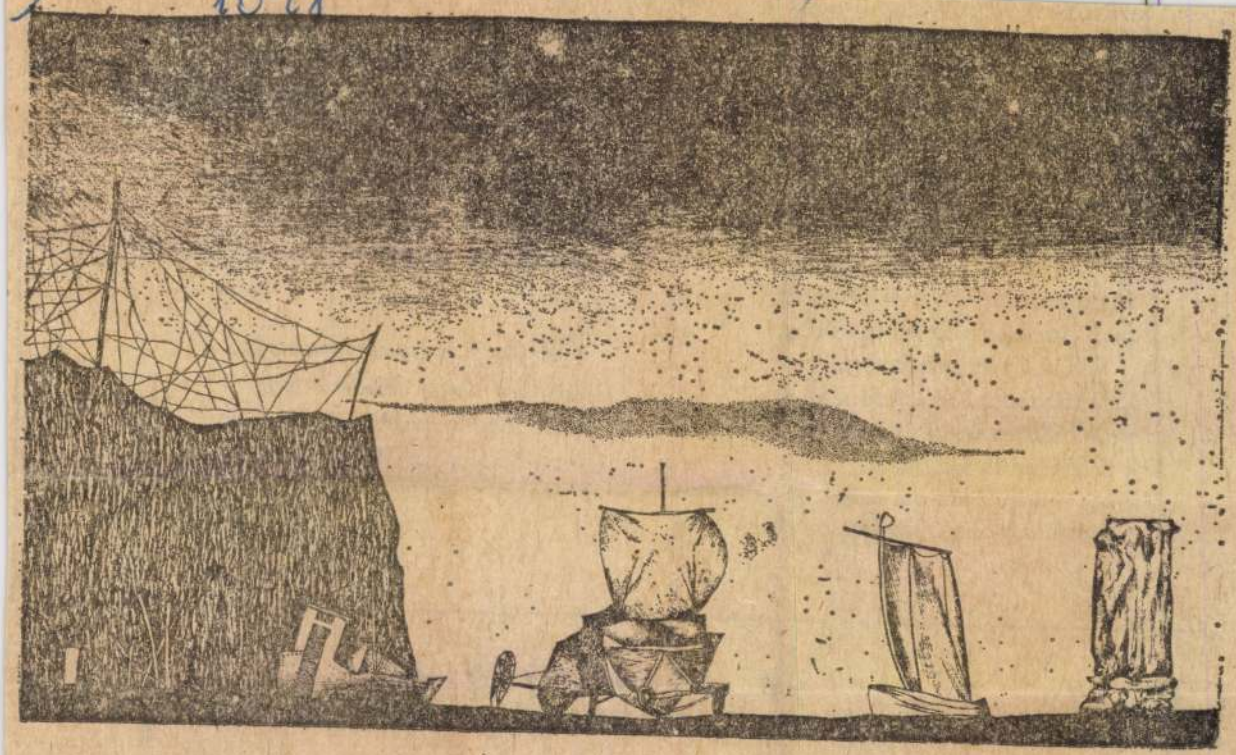

Muzsnai Ákos: Expedíció

erös, de se hűvös, se hangos,
csupán fölvértezett
kis gondjaim önkénye ellen,
ne a habzó fölszínt figyeljem,
a tömény lényeget;
a tétova esetlegesség
kifent körmei ki ne kezdjék
fedetlen hitemet.

Mert kiszemelve más dologra,
nem önmagamba bonyolódva
kell némán panganom,
de kiáltanom, cselekednem,
valakiért, valami ellen,
kötnöm és oldanom,
hinnem a mégis-győzelemben,
ha nincs más oltalom.

sug
elm
dall
test

Még három napig megkisérlem
az ábrákat megfejteni,
aztán nem marad más reményem:
felejteni, felejteni.

Felejteni, hogy jártam itt is,
otthont adott nekem e táj;
s az idegen sodrás, amint visz,
nem is lesz mit feledni már.

Aliga, 1979.

Minden kedves olvasónknak kellemes ünnepeket
és boldog új évet kívánunk!

Muzsnay Áltos

grafikus művén

munkája a II. Országos Rajzbiennálén
(Salgótarján)

Dél-Magyarország
1984 nov. 3.

MUZSNAY ÁKOS

Zsoltár II.

A VII. Országos Érembiennálén szerepel
műve - annak képe közölve:

Soproni Szemle. 1990. 2.sz. 168.p.

Intézet évkönyve./

Egységár: 10.-Ft

145/288
KÖRTES Julia: A Nagyvilág hét esztendeje. /1956-1962./ Ellemző bibliográfia. Bp. 1963, FSzEk. VI, 226 p. 22 cm.

Egységár: 30.-Ft

146/77
KRISTOF, Gheorghe: Mauricin Jókai. Biografie si caracterizare cu prilejul aniversării de o sută de ani dela nasterea lui. Trad. Árpád Bitay. Cluj, [1925] "Minerva". 142, 2 p. 21 cm.

Egységár: 50.-Ft

Muzsnay Ákos grafikus művész 3.) Folytatás.
P. Szabó Ernő: Ikonok a senki földjén. Muzsnay Ákos grafikái:

Muzsnay Ákos: Egyenes labirintus, Hommage a Pilinszky, bronz, fa, 40 × 40 × 32 cm, 1987 MŰHELY

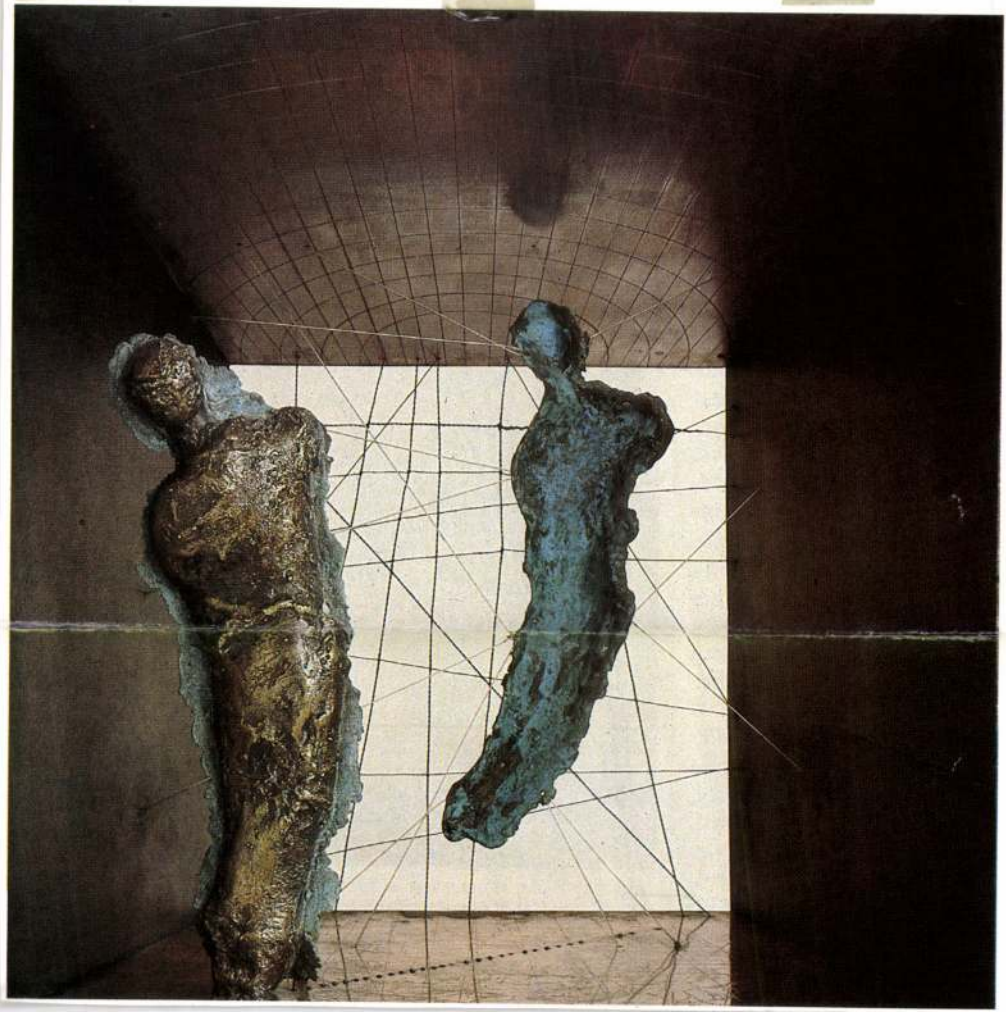

Művészet, 1988. júl., 35-old.

sú mozaikok között. Természetesen tökéletesen más minőségekről van szó, amelyek azonban hasonlítanak abban, hogy a képi történést egyformán tökéletesen elhatárolják egy bizonyos szférától, a mindennapi lét apró mozzanataitól. Csakhogy amíg a mozaikok arany ragyogása a világon túli szférákba emelte a történést, addig Muzsnay sötétvörösei, szürkéi, ha csak átlyuggatva, roncsolva, nem válnak maguk is a történés részévé, véglegesen a „világon inneni" területeken, tulajdonképpen az emberi gondolkodásban, érzelmekben jelölik ki a valóban fontos történések színhelyeit.

Muzsnay Ákos lapjai nem jósolnak, „csupán" szituációkat villantanak fel, az itt és most élő ember helyzetére, személyes felelősségére mutatnak rá. Ellentétekről, szorongásokról, félelemről, küzdelemről beszélnek: lényegében csak arról van szó: mindenkinek a maga dolgát kell jól elvégeznie (vagy legalább megpróbálnia azt). E gondolat két szempontból

Muzsnay Akos: Hármaskép S. A.-nak, vegyes technika, egyenként 85 × 63 cm, 1988 (fotók Somfai István)

igen erős – további eredményeket ígérő – ellentétben

dik a lapok roncsolása, részben mélyebb, szemléleti vál-

Muzsnay Ákos, grafikusművész
Menyhárt László: Egy nemzedek anamorfózisa, IV. Orsz. Rajzkiennálé

Muzsnay Ákos: Őrtüzek/Watch-Fires, kréta, tus, 150 × 70 cm

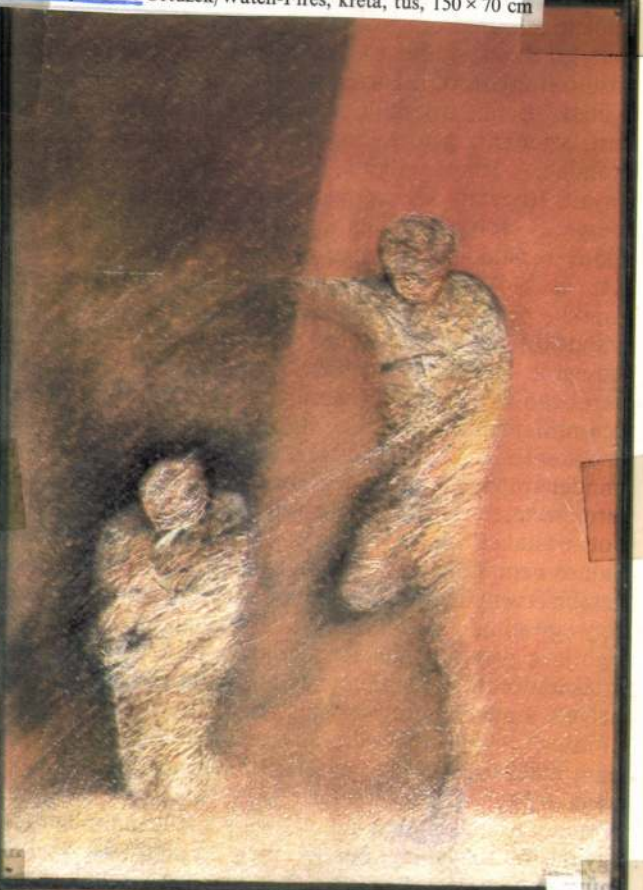

Művészet, 1989. 2., 22-old.

következményeire. A szürrealisták *(Árkossy István, Barcsay Tibor, Farsang Sándor)*, a konstruktivisták *(Dévényi János, Vásárhelyi Antal)*, a kalligrafusok *(Bobály Attila, Keserű Ilona)*, a realisták *(Barczi Pál, Decsi Ilona, Horváth Imre, Szilágyi V. Zoltán)*, az expresszionisták *(Boros István, Szabó Tamás)*, az úgynevezett absztrakt expresszionisták *(Csorba Simon, Drozsnyik István, Soós Tamás, Végh András)*, a konceptesek *(Fillenz István, Schmal Károly)*, az egyéni mitológiateremtők *(El Kazovszkij, Újházi Péter,)* a szecessziósok *(Petri Ildikó, Sárkány Győző, Szelényi Gábor)*, a metafizikusok *(Benes József, Gaál József, Stefanovits Péter)* stb. mellett azonban kétségtelenül a legnagyobb lét-

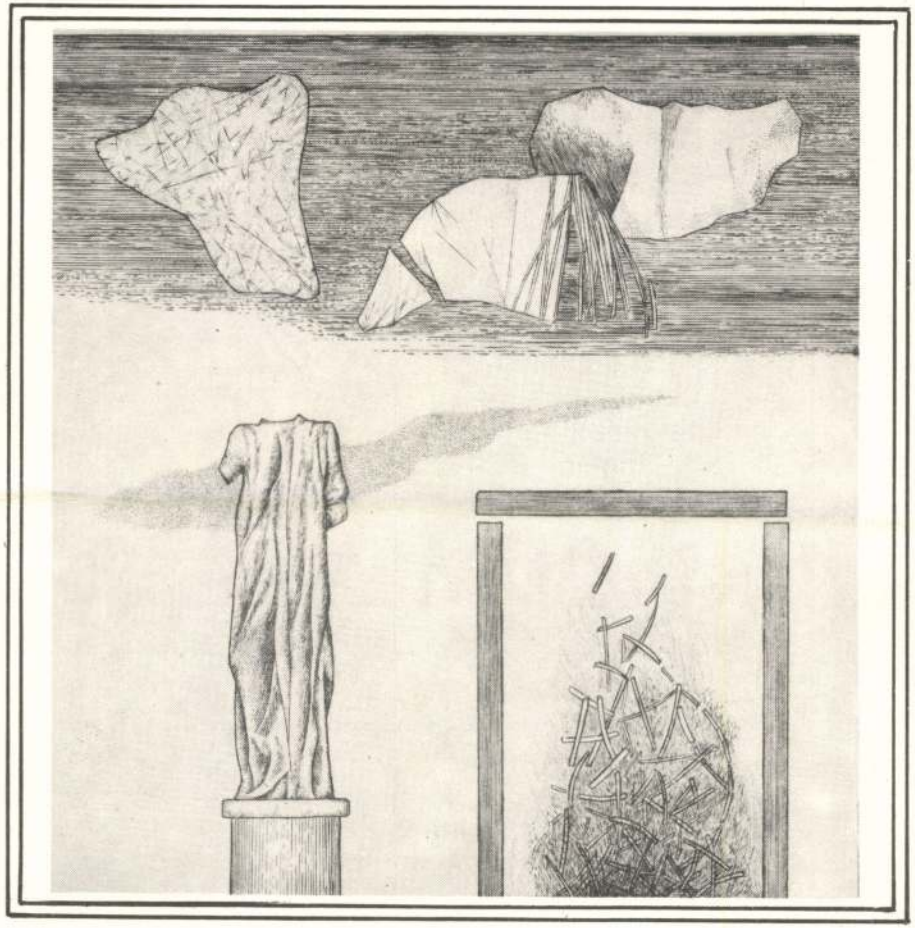

KÖVETKEZŐ KIÁLLÍTÁSAINK:

DECSI ILONA
grafikusművész

MOLNÁR EDIT
fotóművész

BÁLINT ISTVÁN
grafikusművész

FSZEK 82/614

ERZSÉBETVÁROSI KISGALÉRIA

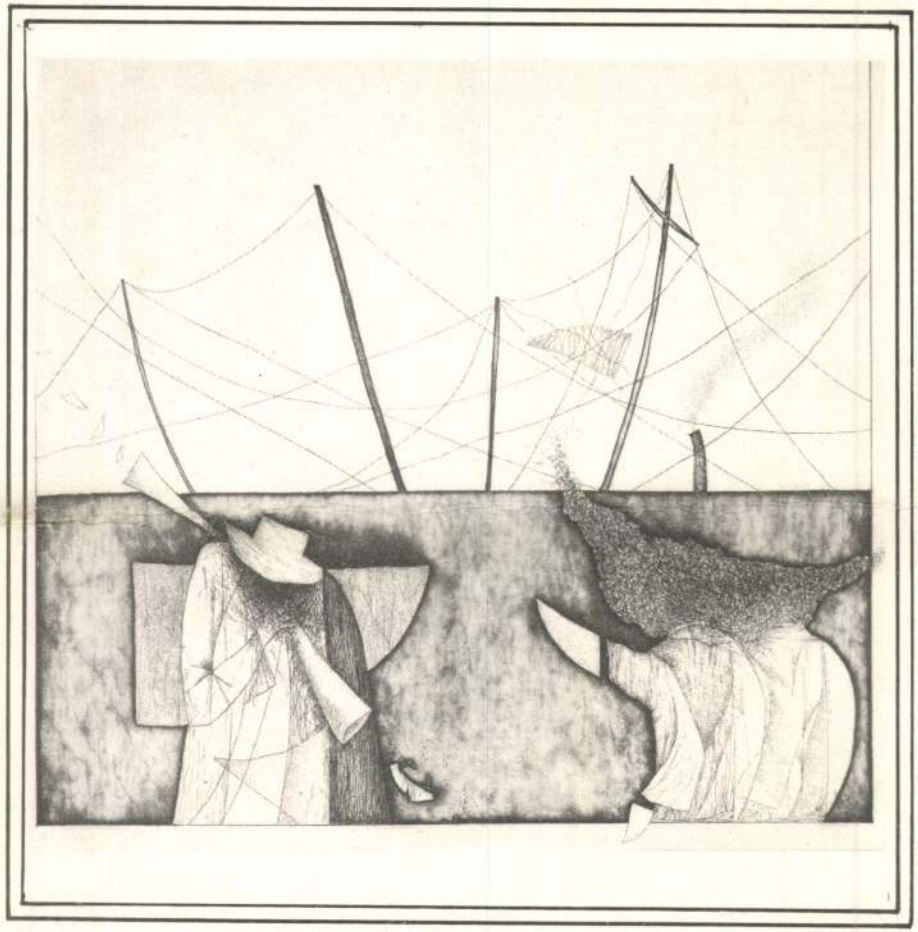

MUZSNAYÁKOS

1982. DECEMBER 1-30

A VII. KERÜLETI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁRAK
és az
ERZSÉBETVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZ

tisztelettel meghívják

MUZSNAY ÁKOS

grafikusművész

kiállítására

BUDAPEST, VII. KERTÉSZ U. 15.

Ars poetica helyett:

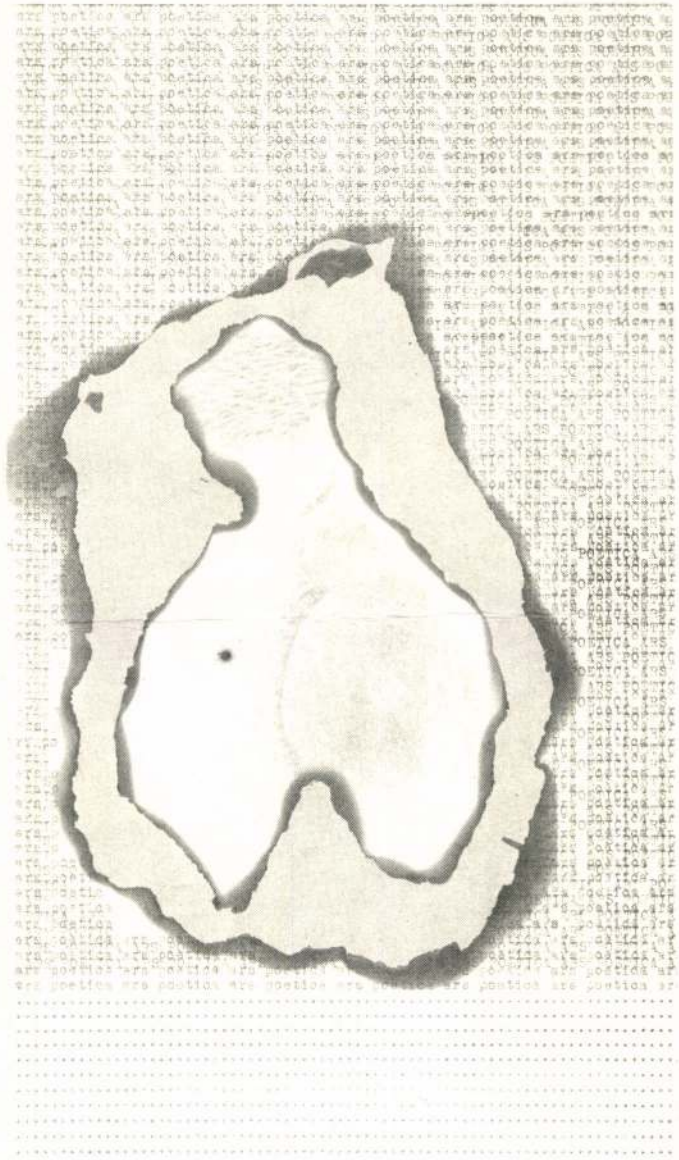

Muzsnay Ákos

Muzsnay Áros

éremműrén

Kiállító a hetedik Országos Éremkiennálén.
Lábashár. Sopron.

Salamon Nándor
ácsa

Új Tükör,
1989 nov. 3.

Muzsnay Áros

grafikusművén

Júl. 15 – aug. 15 között működött
Salgótarjánban a III. Nemzetközi
Grafikai Műrénteleg

Műrénet
Bp 1980 nov.

Lósta Lajos
cikke

Muzsnay Ákos, szobrász-grafikusművész

Rideg Gábor: Plasztikák két szólamban. Műfaji biennálék Pécsett és Sopronban.

12. „Zsoltár III," bronz, ø 12.5 cm, 1989. |repr.|

Művészet, 1989., 11-12., 4 4. -old.

MUZSNAY Ákos grafikus

SUPKA Magdolna: A Széhenyi-gondolat : Egy grafikai albumról. Kortárs, 1989. 6.sz. 127. p.

Az albumban publikált lapjáról

Letéve: Szemethy Imre

let. Husz év magyar elbeszélé-
seiből. (Vál. és szerk. -` -.)
Bp. 1965, Szépirod. K. 1146 p.
23 cm.

272/126
ILLÉS Endre: Ostya nélkül.
[Tollrajzok.] Bp. (1978), Mag-
vető. 450 p. 19 cm.
/- - müvei./

273/125
ILLÉS Endre: A só ize. [Visz-
szaemlékezések, tanulmányok.]
Bp. (1976), Magvető. 447 p. 19
cm.
/- - müvei./

274/127

bűnbak a nacionalizmus lett. Szinte furcsa is nekem, hogy ezt a közhelyet le kellett írnom. Nem a keményedő terror egyik jele volt, hogy 1957 májusában eltörölték a Kossuth-címert? És azután módszeresen következett a történelmi emlékezet pusztítása. Szellemi műhelyek álltak föl, hogy ezt a munkát alapos érvkészlettel lehessen végezni. Elsősorban Molnár Erikre gondolok, akinek orszlánrésze volt abban, hogy e „második Bach-korszak" ideológiai alapozása elkészüljön. Kitekert logikával bizonyította be, hogy a Rákosi-korszak a magyar múlt értelmezésében engedményeket tett a magyar nacionalizmusnak, ugyanazokra a „pántlikákra", kiragadott hősök arcképcsarnokára hivatkozott, mint Mihályi Gábor.

A konszolidáció időszakában a párt propagandistái a lapokban, a tömegtájékoztatásban szívesen szegődtek az úgynevezett deheroizálás népszerűsítésére. Aminek módszere Bach Sándor-i volt, hiszen a haladás, a korszerűség, a gazdasági célszerűség szempontjaival érveltek – kigúnyolván az árvalányhajas nemzeti romantikát. Amit részben el is lehetett volna fogadni, de a publicisztika pergőtüzes vitái mögött a nemzeti identitás pozitív tartalmainak a fölszámolása is folyt. A jelképek eljelentéktelenítésétől kezdve a történetírás egyenirányításán keresztül a szigorú tiltásig.

Olyan régen volt már, hogy március 15. napja rettegésben tartotta a rendőrséget? Pontosan emlékszem az újságok minősítésére: felelőtlen fiatalok nacionalista tüntetést kíséreltek meg Budapesten. Évről évre. Valakinek az a „haladó" ötlete támadt, hogy meg kell szüntetni történelemből az érettségit. Ezzel évekre sikerült e tantárgy tekintélyét lerombolni. Apropó, a történelemkönyvek is megérnének egy misét. Milyen képet kaphattak belőle a fiatalok a magyar múltról?

Így azután nemigen lehetett azon csodálkozni, hogy érettségizett fiataloknak fogalmuk sem volt arról: „Milyen nyelven beszélnek a székelyek?" (Az emlékezetes cikk után, amely e helyzet lehetetlenségét firtatta, Für Lajosnak csak szaklapokban volt egy ideig lehetősége publikálni.) Köztudomású, hogy a határokon kívüli magyarok kérdése a tabutémák közé tartozott. Erről sokat lehetne beszélni, a bántó tájékozatlanság példáival ma is naponta találkozhatunk. Ne csodálkozzunk rajta, még a nyolcvanas évek elején is előfordult, hogy Budapesten a kerületi rendőrkapitányságra idéztek be fiatalokat, mert úgymond túl sokat járnak Erdélybe. Külön téma volna annak számbavétele, miként támogatta a hivatalos Magyarország évtizedeken keresztül – 1968–69-ig aktívan, utána passzívan – a szomszéd országok magyarellenes nacionalizmusát.

zinte csodának tartom ezért, hogy nálunk a rendszer fölbomlása idején nem lobogott föl a türelmetlen nacionalizmus. Emlékszem, amikor az 1988-as hatalmas tüntetésen a Hősök terén baráti taps fogadta az odaérkező román menekültek román zászlós csoportját. Persze fölbukkannak újabban romantikus délibábok is, ami érthető – ha nem is kívánatos – a nemzeti tudatot pusztító sivár évtizedek után. E korban sokan úgy érezték, minden erőfeszítés arra irányul, szégyelljék magyarságukat. Mihályi Gáborhoz csatlakozva én is azt mondom: nekünk szégyenkezésre nincs okunk. Szükségünk viszont arra van, hogy számbavegyük, milyen károkat szenvedett nemzeti tudatunk a kommunista korban. Nem egyébért: a józan önismeretért. □

Mészáros Katalin: Cirkulus vitiozus

Rajzbiennálé

Salgótarján 1990. szeptember 29–november 26.

Ötödik alkalommal nyílt meg az Országos Rajzbiennálé Salgótarjánban, a Nógrádi Történeti Múzeumban.

indennapi gondolkodásunk szerint az autonóm grafika sima, semleges felületre húzott vonalak rendszere, mely elsősorban a külvilág közvetlen leképzésére törekszik. Szerepe – az ókortól századunkig – a magasabb rendnek tekintett festészet, szobrászat, építészet alkotásainak előkészítésésben merült ki. Csupán a közelmúlttól kezdve vált s válik fokozatosan önnálló, elismert s napjainkban talán már vezető műfajjá.

Werner Hofmann szerint a „modern" nem meghatározott formakört, inkább klímát jelöl: azokat az állandó mozgó társadalmi feltételeket, amelyek között a művészet mint minőség is folyamatosan változik.

Az egyedi grafika műfaji határainak elmosódása részint erre az elbizonytalanodásra vezethető vissza, másrészt a közelmúlt expanzionista törekvéseire. A „terjeszkedés" a képzőművészetben az egyén, az individuum szerepének megnövekedésével a műfajok szigorúan vett határainak áttörését jelenti. Az alkotók – hogy maguk után összetéveszthetetlenül egyedi jelet hagyjanak – gyakran egyetlen műben ötvöznek grafikát, piktúrát, fotótechnikát. A személyes valóságértelmezés előtérbe kerülésével ekként a modern műalkotás – így az egyedi grafika is – már nem kapcsolódik közvetlenül a társadalmi kommunikáció rendszerébe, hanem teret enged a *lehetséges* értelmezésének.

A politikum, jelenünk társadalmi, gazdasági forrongásai a Biennálé anyagaiban sem jelennek meg direkt módon. A jelen által feltett kérdéseket mindenkinek magának kell megválaszolnia. A feszültség, az indulatok kifejezésére kevésnek bizonyulnak a hagyományos rajzi eszközök, a művészek jó része a társműfajoktól kér segítséget. Nyugalom és dinamika, mágia és „hétköznapiság", hagyományos megoldás és „modernség" ellensúlyozzák egymást – ahogy a művészet egészében is – a kiállítótér. □ ***Peák Ildikó***

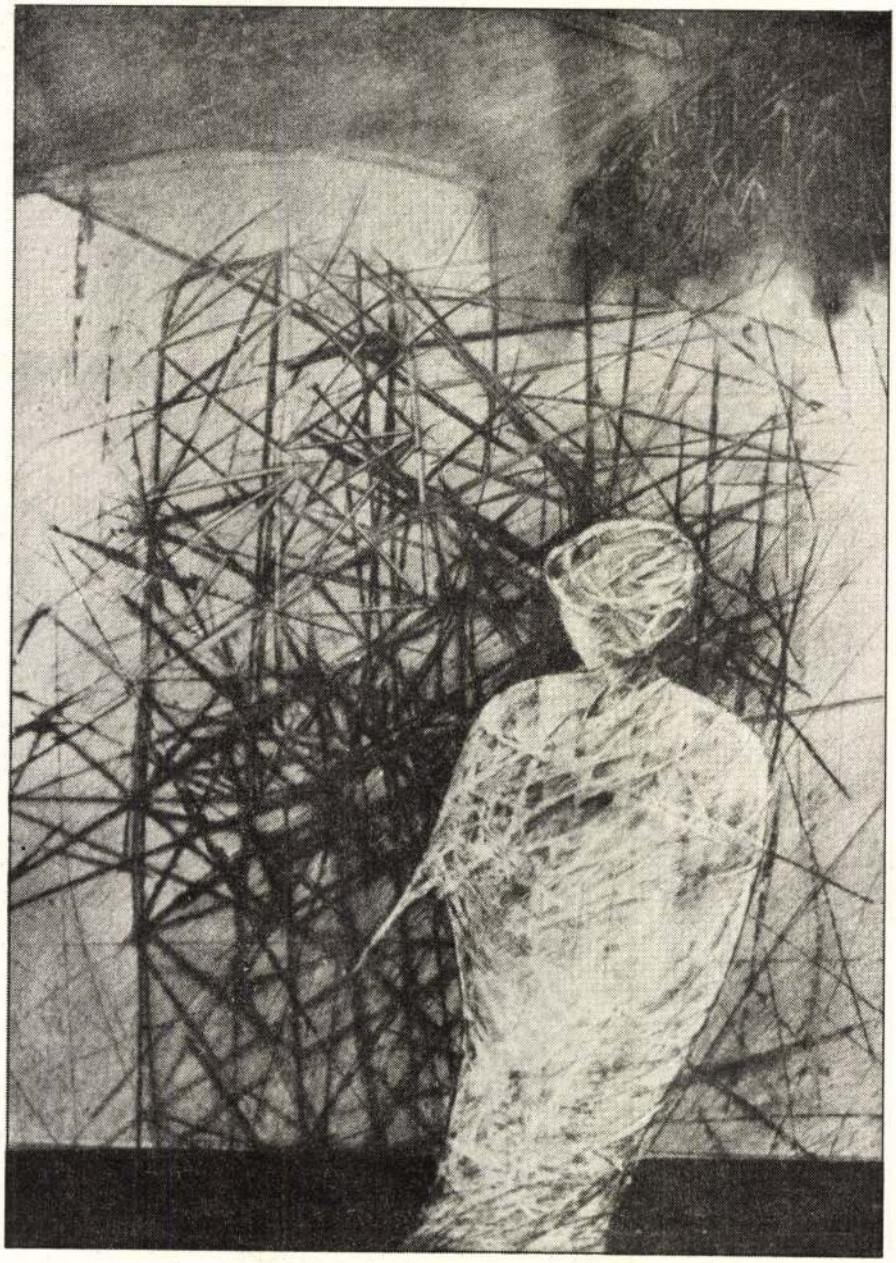

Muzsnay Ákos: Kései tavasz

MUZSNAY ÁKOS

KORTÁRS

IRODALMI
ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT
XXXIV. ÉVFOLYAM

EZER-
KILENCSZÁZ-
KILENCVEN
NOVEMBER

11

Illyés Gyula: Naplójegyzetek, 1976
Ágh István: A róka hava
Szabó Gyula: Hiterősítő sorok, 1989
Vámos Miklós: Öl, butít és nyomorba dönt
Kalász István: Mindent érteni, érezni
Barak László, Czigány György, Csorba Győző,
Döbrentei Kornél, Kőrössi P. József,
Lászlóffy Aladár, Takács Imre és Tóth László versei
Poszler György: A Kisebbségben bölcselete
Grezsa Ferenc: A Kisebbségben-metafora
Szépfalusi István: Az ausztriai magyarság
Füzeséri András: Bertalan Lajosról
Beke György: Keleten a helyzet változatlan
Kulcsár Szabó Ernő: Szőcs Géza drámái

Ára: 48 Ft

A KÖZGAZDASÁGI ÉS JOGI KÖNYVKIADÓ

ajánlata

SCITOVSKY TIBOR: Örömtelen gazdaság

(Bevezetés az emberi elégedettség és a fogyasztói elégedetlenség elméletébe)

Néhány évvel ezelőtt széles értelmiségi körben nagy sikere volt Eliot Aronson *Társas lény* című művének, amely azután még további két kiadásban fogyott el. Scitovsky professzor most megjelenő könyve hasonló bestsellernek ígérkezik.

A szerző a Stanford Egyetem világhírű magyar származású professzora. Tudományos színvonalon, de mégis olvasmányosan dolgozza fel a fogyasztói társadalom igényeit. A pszichológia és a közgazdaságtan ragyogó ötvözésével elemzi emberi vágyainkat, cselekedeteink mozgatórugóit, vásárlási ösztöneinket-szokásainkat és természetes vagy irreális elégedetlenségeinket.

A könyv ára: 180 Ft. Megrendelhető a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadónál. Postacím: 1374 Budapest, Pf. 578

SZAK- ÉS ISMERETTERJESZTŐ KÖNYVEK BOLTJA
1012 Budapest, Attila út 77.

SZÉCHENYI ISTVÁN KÖNYVESBOLT
1051 Budapest, Szent István tér 4.

SZAKKÖNYVESBOLT
1054 Budapest, Vadász u. 27.

Itt Wilhelm félbeszakította elbeszélését és elhallgatott.

— Wilhelm — törte meg a csendet B —, az elnök nemessége arra enged következtetni, hogy rendkívül értelmes ember. Annál inkább kellemetlen számomra a te eljárásod.

— Mester — válaszolt pirulva az ifjú. — Elismerem, igazad van. Az az ember épp olyan eszes, mint amennyire tapasztalt. Már csak az is ebben erősít meg engem, hogy megváltoztatta a kiállítás nevét.

A fiatalember felállt és kissé imbolyogva, egy terjedelmes brosúrát adott át nekünk. A címet a barátom vállán át nézve olvastam el: Rossz játékok kiállítása. Katalógus.

B-vel hazamentünk, magunkkal víve a nem minden keserűségtől mentes vitát.

— Látod — mondta B —, néha a teljes tehetségtelenségről való meggyőződés is kedvező hatással lehet az előmenetelre. Talán a tapasztalat nem adott már elég példát arra, hogy a szorgalom legyőzi a tehetséget? A saját tehetségébe vetett hit pedig, kedvesem, már nem egy embert tönkretett.

A humanista tudja, hogy minden rosszat le kell győzni. És le is győzi. Talán ezért nem törik meg Wilhelm Kurafia sem? Igen, elmegy... Néha kidobatja magát. De idővel biztosan eljön a győzelem. Mert látod, kedvesem — folytatta B —, a mérnök kétségtelenül nagyon sok humán ismerettel rendelkezik. És ez a túlzott intellektualizmus bizonyos fokig akadály számára.

Érdemes megkérdezni: miért? Az alapvető kérdésekre nincs felelet.

Óvatosan, lassú léptekkel mentünk B-vel. Csak időnként csuklottunk egyet-egyet, hol az armagnactól, hol a martelltől, hol pedig az albán konyaktól.

FORDÍTOTTA: TAKÁCS IBOLYA

Így látják ők

Kortárs felső-sziléziai írók vallomásai

A második világháború utáni években igazán élénk irodalmi élet a hatvanas évektől alakult ki. Az újjáéledés jeleként indított saját irodalmi folyóirat, a *Poglądy* szerepét 1983-tól a vitaszellemre utaló *Tak i Nie* (Igen és Nem) vette át. Hasábjain az irodalmi és társadalmi élet jelenségei éppúgy helyet kapnak, mint a film- és színházművészetről szóló esszék és kritikák. A lap szerkesztői más népek, így hazánk irodalmának népszerűsítésével is törődnek. Az utóbbi időben a *Tak i Nie* révén ismerkedhettek meg az olvasók Csurka István, Moldova György és Örkény István egy-egy művével. A folyóirat köré csoportosult írók többsége a ma lengyel társadalmának kérdéseire keresi a választ. Ugyanakkor, mivel a sziléziai ember történelmi tapasztalásának terhe súlyos, még mindig visszatérnek a múlt eseményeihez, a sziléziai felkelésekhez, hogy az idővel együtt változó ember szemével keressék a választ a számtalan miértre.

Három olyan íróegyéniségről szólok bővebben, akiknek neve elválaszthatatlan Felső-Sziléziától, és jelentőségük túlmutat e szűk földrajzi határokon. Igen tevékeny, idősebb és fiatalabb alkotók gazdag életművéből válogathatunk. Munkásságuk egészét itt nem tekinthetjük át, ezért, talán kissé mechanikusan jelölve ki az idő határait, érjük be az utóbbi két évtized néhány jellemző állomásával.

Wilhelm Szewczyk (szül.: 1916) egész pályája Katowicéhez, a város és környéke kulturális életéhez kötődik. A második világháborút megelőző években a lengyel rádió helyi stúdiójában az irodalmi osztályt vezette. A hitleri megszállás alatt bányában dolgozott, ahol az ellenállási mozgalom harcosa, illetve a németek által megtiltott, ezért földalatti oktatás egyik szervezője volt. Az irodalomhoz 1945 után tért vissza. Hosszú ideig az *Odra*, azaz *Odera* és más folyóiratok szerkesztőjeként dolgozott. Fiatalon, alig, húszéves korában jelentek meg első versei. Később inkább a próza, publicisztika és a műfordítás érdekelte. A XX. századi német irodalom kiváló ismerője.

Szewczyk eddigi munkásságának termése, regényei, elbeszélései és riportjai szűkebb hazája, Felső-Szilézia történelmével állnak szoros kapcsolatban. Kutatja a lengyel—német határvidék lakóinak közös hagyományait, szokásait, erkölcsi és érzésvilágát. Az író nagy figyelmet szentel annak a kérdésnek, hogyan tükröződött, illetve tükröződik a háború és a fasizmus a lengyel ember tudatában, Tapasztalatait írásaiban azzal a valósággképpel konfrontálja, amely a lengyel irodalom által vált ismertté az utóbbi évtizedekben.

Ebbe a vonulatba illik bele *Kígyófészek* c. regénye (1969). A mű számos önéletrajzi elemet hordoz. Cselekménye 1943-ba röpíti vissza az olvasót. Sziléziai bányában dolgozó angol és szovjet hadifoglyok sorsának lehetünk tanúi, és megismerkedhetünk egy német—lengyel falu lakóinak életével is. A regény főhőse részt vesz az ellenállási mozgalomban. Feladata, hogy minden eszközzel próbálja menteni a foglyokat. A regény oldalain a hátország hétköznapjai bontakoznak ki. A háború a maga „normális" kerékvágásában halad: a már használhatatlan embereket megsemmisítő táborba hurcolják, újabb transzportok érkeznek, és hírt kapunk néhány sikeres szökésről. A fogolytábori tematikán kívül figyelemre méltó a német és lengyel, illetve volksdeutsch lakosság együttélésének ábrázolása. Szewczyk tudatosan szembehelyezkedik azzal a heroizáló irányzattal, amely az egyik oldalra a kegyetlen, minden emberi vonástól megfosztott ellenséget, a másikra az ártatlan, végletekig kiszolgáltatott áldozatot állította. Az emberi helytállás széles palettája tárul fel előttünk. A mű hűen tükrözi a békeévek etikai kategóriáinak felbomlását a megszállás körülményei között, a jó és rossz határainak elmosódását, viszonylagosságát. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy e jelenségek alapos megfigyeléséhez és tudatos ábrázolásához a szerzőnek megadatott az, ami kortársainak egykor nem jutott osztályrészül: a kellő történelmi távlat. A lengyel ember gyarlóságainak bemutatása miatt az ötvenes évek kultúrpolitikája olyan alkotókat állított félre, mint Tadeusz Borowski. Az író Kővilág c. elbeszéléskötete egyébként magyarul is olvasható. A *Kígyófészek* egy politikailag konszolidált korszakban jelent meg, de kicsit megkésve, a nagy elődök nyomdokain haladva. A lengyel közönség kesernyés mosollyal vette tudomásul, hogy Szewczyk műve nem hat az újdonság erejével. Ettől függetlenül érdekes, furcsa „emlékirat" ez, hiszen negyedszázaddal a háború után olyan hatást kelt, mintha az események sodrában, jóval korábban született volna. Olvasmányos, izgalmas mű. Esztétikai értékeit nagyban emeli, hogy a szerző szándékosan ütközteti a narrátor és az olvasó tudatát. A történelmi távlat ellenére a mesélő nem sejtet többet, mint amit 1943-ban ismert, tapasztalt.

Az írott törvény és íratlan erkölcs mindennapi gyakorlatát mutatja be Szewczyk öt évvel fiatalabb pályatársa, *Jan Pierzchała* (szül.: 1921). *Égő csipkebokor.* c. regénye — viszonylag rövid terjedelme ellenére — több évtized történelmét öleli át. A mű harmincnyolc fejezete lazán kapcsolódó visszaemlékezések, naplórészletek láncolata. A gazdag írói fantázia mozgalmas képeket fest elénk. Itt is megdöbbentő az etikai kategóriák történelmi korszaktól függő erős determináltsága. Pierzchała élete és munkássága is Katowicéhez kötődik. Elsősorban regényeiért és elbeszéléseiért kapott több irodalmi díjat. Pályája kezdetén a költészet művelésével is próbálkozott. Az írás iránti vonzódása nem volt a véletlen játéka, hiszen a háború utáni években lengyel irodalmat tanult a wrocławi egyetemen. Munkásságának mai napig meghatározó eleme Felső-Sziléziához való ragaszkodása.

Jan Paweł Krasnodębski (1947) már egy más nemzedék képviselője, a háborút csak a történelemkönyvből ismeri. Ő is költőként kezdte, első versei 1970-ben jelentek meg. A költészettől azóta sem távolodott el, amit több önálló verseskötete tanúsít. Verseit egyéni hangvétel, ugyanakkor pesszimista akcentusok jellemzik. Ez nemcsak a legutóbbi időszak termésére vonatkozik, hanem már az 1980-ban napvilágot látott *Futnak az emberek* c. kötetre is. A kritika kedvezően fogadta verseit, de a legtöbben — joggal — mégis regényeit és elbeszéléseit értékelik igazán nagyra. Olyannyira, hogy az egyik legtehetségesebb fiatal lengyel prózaírónak tartják, aki sokat, de jól ír. Általában kétévenként jelentkezik új kötettel.

Legutóbbi regénye 1983-ban került a könyvpiacra, címe *A talpraesett.* Aktuális témáról szól, igen szép sikert aratott. A könnyed, vidám hangvételű mű görbe tükröt tart a nyolcvanas évek lengyel társadalma elé. Hősei még fiatalnak mondott emberek, a szerző kortársai. Különböző egzisztenciális gondok gyötrik őket, a regény mégsem áraszt „világvége" hangulatot. A tétlen panaszkodás helyett a tevékenység az éltető elemük, úgymond a jég hátán is megélnek. A jól bevált „semmi sem biztos, de úgy még nem volt, hogy sehogy se lett volna" elvet vallják. Portréjukat Krasnodębski dinamikus íróegyénisége teszi hitelessé. A regény stílusa arról tanúskodik, hogy szerzője jártas a költői nyelv rejtelmeiben. Az irodalmi nyelvet mesterien keveri a zsargonnal, egyes értelmiségi körök megbotránkoztató szabad-

— Mit is akartam mondani?... Aha! Dr. Baraban úgy gondolja, hogy önnek mégis a nélkül a tízezerre szóló szerződés nélkül kell... Ellenben, ami a kiállításkatalógus kinyomtatását illeti, Mikulko már a markunkban van, hiszen a megrendelésre félreérthetetlen írásbeli megbízást kapott. Nyomtatnia kell! Apropó, mérnök kolléga, volt magának valami konfliktusa az alelnökkel?

— Soha!

— Gondolkozzon! Mindig köszönt maga Barabánnak?

— Tizenöt méterről.

— És nem tér ki előle, amikor megy a folyosón?

— Én ne tenném?

— Mégis lenni kell itt valaminek.

— Talán az, hogy csak naponta egyszer köszönök neki?

— Nincs kizárva — habozott Nudell. — Most pedig menjen vissza Mikulkóhoz és vágja a képébe a megrendelést!

Nudell megnyugodva teljesen elernyedt.

Mégis, uraim, az hogy bárkinek is bármit odavágjak, méghozzá a képébe, nem jellemző rám. Annál inkább Mikulkóra, aki pedig alapjában véve művelt ember. És akkor, amikor a főnök előtt álltam, nem egészen Nudell utasítása szerint jártam el, csak odaadtam Mikulkónak az egyszer már visszadobott iratot. Sokat mondó mosoly ráncai futottak végig homlokán.

— Már megint a megrendelés? Húú, ez a... Akkor csak lásson mielőbb munkához, mert a határidő meglehetősen rövid!

Más választ, természetesen nem is várhattam tőle, de felvettem a megegyezés szerint elvállalt szerepet.

— Én? Akkor mit csinál Bobólko úr?

— Tudja mit? — kérdezte a főnököm. — Majd maga fog itt nekem tiltakozni?!

— Hát akkor ki csinálja meg?

— Hogyhogy ki? Nézze — fogom Nudell megrendelését és Baraban megjegyzése alá odaírom: teljesíti Kurafia mérnök. Most pedig fogja a kéziratot, szerkessze meg, Bobólko meg majd kinyomtatja maguknak a katalógust.

— Miért úgy mondta főnök úr, hogy maguknak, és nem pedig azt, hogy nekik nyomtatja ki Bobólko?

— Mert maga engem elárult holmi ostoba tízezerért. Mert maga Nudell kiállításának felügyelője.

A főnök íróasztala mögött elnyújtózott, és elégedett képpel figyelte elhangzott szavai hatását.

— A szerződésem csak a kiállítás vezetésére szól, kérem — vágtam vissza. Mikulko felnevetett.

— Ó nem, szívecském. Ó nem! Lehet, hogy ezt hivatalosan senki se mondja, de a katalógusnyomtatás és a kiállítási felügyelőség mindig összetartozott.

Bobólko helyettesfőnök még tömörebben fejezte ki magát.

— Mi mint rendesen, itt agyondolgozzuk magunkat, mások meg arra gondolnak, hogy babérokat és kitüntetéseket gyűjtsenek. Különben is a határidő túl rövid, és a kézirat még nincs is kidolgozva.

— Írja rá a megrendelésre!

— Mit?

— Hogy rövid a határidő.

A helyettesfőnök széttárta karját.

— Csak a főnöknek van hozzá joga.

Mikulko főnök nem támasztott nehézséget.

— Akarja? Jól van. „A határidő túl rövid". Azért, hogy ne mondják, én nem figyelmeztettem. Mégis min változtat ez? Odaadja valakinek kinyomtatni a városban. Csak ... alkalomszerűen! Most, amikor látom, hogyan szorgoskodik Nudellnek, megkérdezem: a zenegépek szállítási határidejét egyeztette már a Központtal? Nem? Azt akarja, hogy megüssön a guta?

A következő beszámolómat Nudell már unottan hallgatta.

— Mit mesél maga itt nekem, hogy a katalógus még mindig nincs megszerkesztve? Úgy gondolta, hogy azt a tízezret a két szép szeméért kapja majd? Azt akarom hallani, hogy a katalógus nyomdában van!

— Én meg azt szeretném hallani, hogy a szerződésem alá van írva! És hogy nem kell zenegépekkel foglalkoznom.

— Engem pedig, kolléga, a maga szerződése egyáltalán nem érdekel, magának most a katalógussal kell foglalkoznia!

Wilhelm Kurafia felsóhajtott. — Látják maguk is, uraim, hogy nem ok nélkül vagyok elégedetlen. De ravaszságért ravaszságot. Nekem a vezetők ilyen munkasítlusa már nem idegen.

— Igen. Nem ellenkezem — helyeseltem. — De ott a figyelmeztetés is: „A határidő túl rövid"...

— Mit érdekelnek engem a magának címzett figyelmeztetések? Hiszen maga azonnal kinyomtathatná a város valamelyik nyomdájában.

A bizonyosság diktálta nekem a következő szavakat:

— Természetesen. Mert úgy tűnik, megint el kell majd halasztani a megnyitó időpontját.

Azon a napon még csak zenegépekkel foglalkoztam. Másnap négy nyomda utasította el a katalógus határidőre történő elkészítését.

Nudell megerősítése, hogy Mikulko lesz a felelős és Mikulko választa, hogy Nudell a hibás mindenért, mindez kezdett nagyon borúsnak látszani.

Az események köre, uraim, bezárult. Kezdtem felfogni, hogy nemsokára nekem, vagy mégis Mikulkónak kétségtelenül ki kell fizetni tízezret.

— Kurafia kolléga, minden el van intézve! Mától minden mást tegyen félre, csak a katalógusnyomtatásnak és a kiállításnak éljen!

Nudell mégiscsak engem részesített előnyben Mikulkóval szemben.

— Üljön le! — szólt Nudell. — Minden el van intézve. Majd Mikulko szerkeszt, Bobólko nyomtat, maga pedig igyekszik megszerezni azt a hiányzó szedőgépalkatrészt.

Elgondolkoztam és így szóltam:

— Miért ne? Ez egyáltalán nem is olyan nehéz. Vannak bizonyos módszerek. Egyszóval — aláírják a szerződést?

— Hogyhogy? — nincs aláírva? Már a zsebében érezheti...

És megint eljött egy újabb nap és két tükörtojás pislogott rám a Központ étkezdéjében. Nudell hozzáértően forró kolbászt szeletelt, a mártást egy darab kenyérrel kitörölte, a hagymát pedig félretolta.

— A szerződés alá van írva.

— Aláírták? — Miután leellenőriztem az aláírásokat, saját példánymat aktatáskámba tettem.

Nudell elkezdte inni a teáját. Én az enyémet kavargattam. A kavargó tea örvénye váratlanul fenyegető szimbólummá kezdett nőni és virtuóz táncával teljesen magával ragadott. Görcsös, ködös mozgással minden örvényleni kezdett. A megrendelések, katalógusok, kiállítások és zenegépek. Elég! Ideje most már élni kezdeni!

És az asztaltól felállva visszatettem a poharat, nem törődve se Nudell személyével, se más főnökökkel, se az elnökkel, se az alelnökkel. Elmentem, és amikor megérkeztem a hivatalba, leültem és nemesen skizofrén betűkkel írni kezdtem:

„Baraban Elnök Úr!

Most nincs időm dolgozni járni, mert jógával foglalkozom. Ha azt akarod, hogy visszamenjek, intézd el az alábbi három ügyet!

1. Rend a munkában.
2. 25 ezres fizetésemelés számomra.
3. Kéthónapos fizetés nélküli szabadság a Hawaii-szigeteken.

Kéz- és lábszorítással
W. Kurafia mérnök"

Mondják meg maguk, Uraim, hát nem jobb volt ez a levél a szóbeli magyarázkodásnál? És nem többet mondtam így, hogy csendben távoztam?

Most Nudellnek és Mikulkának maguknak kellett tisztázni az ügyet, homlokukat jelentőségteljesen kopogtatva. És éppen ez a kopogtatás volt az én legnagyobb győzelmem.

És íme, két hónappal később, amikor beugrottam a Központba az irataimért, tapasztaltam, milyen nagy a népszerűségem. Még az elnök is azt javasolta, változtassák meg a „fegyelmivel elbocsátva" minősítést „saját kérésére távozott" bejegyzésre. Igen, kérem. Önök megkérdezhetik, mi hatotta őt meg annyira. Nem tudom. Bizonyára egyszer mindannyian nagy vágyat érzünk arra, hogy távozzunk. De hányan teszik ezt meg közülünk?

RAJZ MUZSNAY ÁKOS RAJZA

Ifjúság és társadalom

ÚJKÉRY CSABA

A verebek után kik következnek?

„Egy még épülő külterületi lakótelepen bandába verődtek a »kulcsos« tizenévesek. Először a verebeket irtották ki, csúzlival, légpuskával, ki mit szerzett. Majd a kóbor macskák következtek. Villaszerűen elágazó végű bottal nyomta földhöz fejüket az egyik, doronggal verte agyon őket a többi. Elég sok idős ember került a telepre: a fiatalok eladatták velük falusi-kisvárosi házukat, kellett a lakásra a pénz. Ideszorultak, ráérnek; sétálgatnak, nézik a gyerekeket. Egyik-másik óvatatlanul rájuk is szól talán. Új jelszó röppent fel a telepen: »A macskák elfogytak; most az öregek következnek!«

Azért ennél mégiscsak jobb volna, ha kiki idejében megtanulná: mit szabad, és mit nem."

A fenti idézet, Deme László: Anyanyelv — egyén — társadalom című írásából származik. (És 1985. április 19. szám.) A cikk érdekes megállapításokat tartalmaz az új nemzedékről. Engem különösen a fenti idézet fogott meg, és tovább gondolkodtam. A kérdést egyszerűen úgy tettem fel magamnak: valami baj van az ifjúsággal? Ennek igenlő kijelentése lehet igaz és hamis. Ha egyértelműen az utóbbi, akkor írásom nem érdemli meg a nyomdafestéket. Ha igaz, vagy legalábbis van benne valami, újra két lehetőség van. Nem politikus irodalmi és művelődési lap hasábjain foglalkozni a kérdéssel, vagy pedig; beszéljünk róla „tetőzi a bajt, aki elfedi" — alapon.

Elöljáróban szükséges egy-két fogalmat tisztázni, hogy ugyanarról a dologról beszéljünk. Az ifjúság fogalmában értem a gyermekkorúakat ugyanúgy, mint a fiatal felnőtt korúakat, tehát huszonöt életévig bezáróan. Az ifjúság gerincét tizennégy évtől, tehát kriminológiailag a büntethetőséget jelentő kortól, a tizennyolc éves korig, a nagykorúvá válásig, tartom.

A mai fiatalok mások, mint mi voltunk. Ezt számtalanszor leírták, és nyilatkozták miniszterektől kezdve, kiöregedett beatzenészekig, nagyon sokan.

Tényleg mások? Vagy mi változtunk? És ha mások, rosszabbak-e, vagy jobbak? Mindegyik kijelentés mellett az érvek arzenálját lehetne felsorolni. Valahogy úgy vagyok velük, mint a közmondásokkal. Mindegyiknek meg lehet találni az ellenpárját kellő agytorna után.

Tehát, a kérdésemre válaszolva: igenis mások, és mi is változtunk. Mint ahogy a következő nemzedék mindig is más volt az előtte járónál, és ettől ment előre a világ. Tessék megnézni egy tantárgyi vetélkedőt a tv-ben, és lehet ámulni, hogy sportbeli példákkal ne is hozakodjak elő. Ezek alapján azt a következtetést kellene levonni, hogy okosabbak, felkészültebbek, fizikailag többre képesek, mint mi voltunk. Csakhogy. tartok tőle ez ugyanolyan elhamarkodott megállapítás lenne, mintha Tökölön a fiatalkorúak büntetés-végrehajtási intézetében végzett felmérés után vonnánk le következtetést az ifjúságra. Ebben a kalapban benne kell hogy legyen a tv-vetélkedő, a sportpálya, a tököli intézet, és nagy nyomatékkal, ami ezek között van. Az, hogy valaki rendes, nem tűnik fel. Annál szembeötlőbb, a deviáns. A kérdések kérdése: vajon több-e a deviáns, mint korábbi években, s ha igen, mitől szaporodnak.

A deviáns magatartásokról szeretnék írni, különös tekintettel az ifjúságra. Ehhez elengedhetetlen, hogy a deviancia fogalmával és megjelenési formáival foglalkozzam.

Azt nevezzük deviánsnak, aki a társadalmi rendet magatartásával valamilyen formában megsérti. Tehát a deviancia magatartást jelent.

Albert K. Cohen tekintélyes polgári gondolkodó a deviancia-elmélet kidolgozásával foglalkozott. Jelentős megállapítása, hogy a szabály megsértése — ami a deviáció — nem minden esetben közösségellenes. Adott esetben és körülmények között hozzájárulhat a közösség sikeréhez. Ez adódik abból, hogy a szabályok lehetnek elavultak, bürokratikusak. Tehát túlhaladottakká váltak. Egyenesen indokolják, a tőlük való eltérést. Egyes esetben a „biztonsági szelep" funkcióját is betölthetik, mint például a prostitúció. A kielégítetlen szükséglet vonatkozásában egyenesen pozitív szerepet játszik, a család intézményének fenyegetése nélkül.

A deviáció társadalmi jelenség, az embereket mind többet foglalkoztatja. A tömegkommunikáció ehhez jelentősen hozzájárul. A televízió Jogi esetek, és a keményebb változat a Kék fény adásai előkelő nézettségi számmal rendelkeznek. Nem kismértékben járulnak ehhez a hírlapok hasábjain megjelenő, esetenként hátborzongató, és nem mindig pontos bűnügyi tudósítások.

A társadalmi rend szabályok, szokások rendszerén alapszik. A személyiségnek be kell illeszkedni ebbe a rendbe. Az ifjú embernek alkalmasnak kell válnia egy státus betöltésére. Figyelembe kell vennie a társadalom szokásait, el kell sajátítania szabályait.

Ki tanítja meg erre, mert gondolom azzal senki se vitatkozik, amit Deme László is megállapít: „Az ember gyereke, tehát biológiailag embernek születik, de mentálisan nem. Csak a környezete nevelheti azzá."

A magyar nép történetében és ennek következtében 1945 után olyan mélyreható változás, illetve átrendeződés ment végbe, amire még nem volt példa a nemzet életében. Mondhatni, hogy a dolgok jelentős részükben ellenkezőjükre fordultak. Tisztességes ember, összességükben szükségesnek és pozitívnak értékeli ezeket a változásokat. Egyes dolgokban az eredmény negatív volt. Annyit foglalkoznak manapság az ötvenes évekkel, hogy szükségtelen példázgatnom a koncepciós perektől a békekölcsönön keresztül, a kötelező beszolgáltatásig, hogy mire gondolok.

Az átrendeződés nem ment „zökkenőmentesen", és esetenként elsikkadt az ember. Esetenként direkt mindent másképp csináltunk, csak azért, hogy ne legyen úgy, mint ahogy korábban volt. Számomra rejtély például, hogy az 1-es érdemjegy, ami fogalmilag is az elsőt jelenti, miért lett a legrosszabb jegy. Tudom, nem ezen múlik a dolog, de biztos vagyok abban, hogy idősebb emberek jó pár példát, amik lényegesebbek, tudnának felsorolni.

Közben felnőtt egy nemzedék, akik akkor voltak gyerekek, s most ők nevelik, vagy nem nevelik, utódaikat. Az utóbbi megállapítást nem arra értem, amikor nincs, hanem arra, amikor mindennek lehet nevezni a szülő viszonyát a gyerekhez, csak pozitív értelemben vett nevelésnek nem.

Nem szabad elfelejteni, a mai szülők egy részét se nevelték, vagy legalábbis nem úgy, ahogy az elvárható lett volna. A háború poklát gyerekfejjel túlélők, a romok között robbanóanyagokkal játszottak. Bizonyára van megközelítő adat, hányan nem serdülhettek fel emiatt, vagy maradtak örök életükre nyomorékok.

Megszűntek a korábbi ifjúsági szervezetek. Mostanában a cserkészekről sok szó esik. Nem a rehabilitációjáról van szó, és nekem se az a törekvésem. Személyes tapasztalatom nincs, amiket hallok mértékadó idősebb ismerőseimtől, abból azt a következtetést kellett levonnom, hogy a funkcióját a lehető legjobban betöltő, tartalmas egyesülés volt. Újra ki kell jelentenem, hogy nem a mindjobban fasizálódó Szálasi-időszakról — ami meggyőződésem szerint a magyar történelem egyik legfeketébb lapja — van szó.

A hitoktatásnak gyorsított felszámolása, anélkül, hogy helyette arra alkalmas emberekkel, meggyőző ideológiát állíthattak volna helyébe, ugyancsak nem segített az akkor felnövekvő nemzedék emberformálásában. Tudom, hisz magam is átéltem. Az ötvenes évek úttörőélete nem hagyott olyan nyomot az emberben, mint arra hivatva lett volna. Az úttörővasút Csillebérc felé járt, nem volt megállója se Mezőkövesden, se Barcson. A kivételezettek jutottak el oda, mint a táborba is. A vidéki úttörőélet, akinek futotta sapkából, nyakkendőből, iskolai rajgyűlésekből állt. Esetleg egy-két kirándulás. Aztán még a madarak és fák napja is megszűnt ünnepeltnek lenni. Addig legalább egy lelkes tanító bácsi a mozsgói Aranyos-völgyben egy nagy szilfa alatt, mondott pár szót a természet szeretetéről, védelméről.

Kevés volt az olyan felvilágosult családoknak a száma, ahol ideológiailag felkészült szülők az új társadalom kátéját, gyermekeiknek át tudták volna adni, hisz javarészt maguk is meggyőzésre szorultak. Magyarország Budapestcentrikus ország még ma is, és az

úttörőházakat sem 1949-ben kezdték építeni. Az ötvenes évek derekán sem a kistelepüléseken, márpedig az össznépesség jelentős hányada nem a nagyvárosokban él.

Az iskolák helyzete jelentősen megváltozott. Az oktatás állami kézbe vétele után, nem vitatom, hogy lelkesedésben sikerült az új emberekkel betölteni az űrt. De felkészültségben, bizonyára nem. S mindjárt itt vagyunk a másik fő problémánál, az oktatás helyzeténél, amelyről már eddig leírt anyag biztosan egy kisebb levéltárat megtöltene. Nem akarok én ebbe beleszólni, egyszerű kívülállóként tapasztalom, amit mindenki.

A tanító-tanári kar presztízse, árnyéka se az ötven évvel ezelőttinek, tán még addig se kellene elmennem. S közben a fejlődés töretlen. Kabarétréfák témája már, az alulfizetettség. Hogy engedheti meg magának egy társadalom, hogy egy lángossütő, zöldséges és ehhez hasonló tevékenységet űző ember több tízezer forintot keressen havonta, amikor a jövő nemzedékével foglalkozók ... le se írom, mennyit.

Nem tudom most hogy van, de az ötvenes évek végén, hatvanas évek elején a tanítóképző-akadémiára azok jelentkeztek zömmel — tisztelet a kivételnek, nemcsak azért, mert szabályerősítők —, akik tanulmányi eredményeiknél fogva nem is remélhették, hogy más felsőoktatási intézménybe felvételt nyernek. Továbbá, a még mindig élő tradíció alapján, elsősorban a férfinak illik eltartani a családot. Tehát a fiúk olyan helyekre jelentkeztek továbbtanulni, ahol szerzett képesítésük következtében jó jövedelmet remélhettek. (Azóta bebizonyosodott az is, hogy jó pár esetben ez is egy nagy tévedés volt.) Ennek következtében a pálya, egészségtelen mértékben elnőiesedett.

Nemcsak arról van szó, hogy esetenként a szülők hiányos neveltetésük miatt nem képesek helyesen nevelni gyermekeiket, hanem arról, hogy az iskolákban lévő helyzet is — divatos szóval élve — bonyolult. Különös tekintettel a kistelepülésekre. Sokat emlegetett a képesítés nélküli oktatók száma. Tudom, nem ugyanaz képesítés nélkül sebésznek lenni, mint képesítés nélkül tanítani. Ha egyszer nincs megfelelő számú alsótagozati pedagógus, az űrt be kell tölteni és meg fog tanulni a gyerek olvasni, összeadni. Csakhogy itt többről van szó. Sokkal többet kellene megtanulnia, mint amit képesítés hiányában, a legjobb igyekezet ellenére sem tudnak neki biztosítani. És ez a tendencia nem gyöngül.

Tehát ott tartok, hogy két jelentős intézmény, a család és az iskola esetenkénti fogyatékosságában látom azt az okot, amit kérdés formájában a gondolatsor elején feltettem. Ki tanítja meg?

A társadalmi rend alapját képező szabályok sokfélék. Családi élettel, iskolával, munkahellyel stb. kapcsolatosak, és léteznek még a speciális kiscsoportok szabályai. Feladatuk, hogy az emberek magatartását a helyes irányba, a társadalmi együttélés rendjébe orientálják. Meg kell tanítani a hagyományok, a szokások tiszteletére is a felnövőket ahhoz, hogy igazán a nemzethez tartozóknak érezzék magukat.

Elképesztő, hogy milyen hiányosságokkal lehet találkozni. Az ifjú nemzedék a történelmi ismeretekben, az általános intelligencia szintjénél járatlanabb. Legalábbis erre a következtetésre kell jutni, autentikus nyilatkozatokból. A „Historia est magistra vitae" — elfelejtődött. Sokan keseregtek azon, hogy valamikor klasszikus érettségi tárgynak számító történelem, egy időben kikerült a maturáns tárgyak közül. Érdekes, hogy voltak furcsa rendelkezések, a végzettséggel kapcsolatosan is. Emlékszünk, hogy egy időben pl. a jogi karon végzőknél eltörölték (később aztán visszamenőleg számukra is megadták) a dr. használatát. Mintha nem a végzettséggel járó — egyetemesen bevezetett— titulus lett volna, hanem származást jelző megkülönböztetés.

Napokban olvastam egy cikket, írója arról kesergett, hogy műszaki főiskolás értelmes gyerekek történelmi ismeretei olyanok, hogy valamikor az elemi iskolából különb felkészültséggel jöttek ki a nebulók. Nem tudják pontosan, ki volt Károlyi Mihály, mikor élt. A középkori magyar történelemről nem minősíthetők ismereteik. Ez kivétel lenne?

A hagyományok tiszteletét a történelmi ismeretek alapozzák meg, és ez a tárgy manapság nem szerepel a „divatosak" között.

A deviancia gyökerei mélyre nyúlnak, és sokágúak. Alaposan le kell ásni, hogy napvilágra kerülhessenek. Ismerni kell megjelenési formáinak sokféleségét.

A *különc*, ha szabad így fogalmazni, a legártatlanabb formája a deviánsnak. A többiektől eltérő módon él, viselkedik. Szokásai eltérnek a mikrocsoportban általánosan érvényesülő szokásoktól. Általában zavaróan hat a társas együttélésben, de szankciókövetkezménye nincs.

Az ifjúság életkori jellemzői közé tartozik, a kitűnni vágyás. Keveseknek adatik meg tanulásban, sportban, esetleg művészeti téren, a kiugró teljesítmény. A figyelmet felkeltő tehetség nem gyakori, de nagy a teljesítményének propagandája. Ki ne irigyelné a tanulmányi verseny győztesét, az országos bajnokot, a frissen forgatott film fiatal főszereplőjét, hogy a zene világát ne is említsem.

Osztom azt a nézetet, hogy minden embernek valamihez van készsége, de azért mégis csak más elismert esztergályosnak lenni, mint rajongott ifjú beat-zenésznek. A különc ezt próbálja áthidalni, meghökkentő szokásaival. Lehet, hogy csak külsőség formájában jelentkezik. A megállapodott korúak lúdbőröző háttal figyelik a kifestett, lila és piros hajú, halántékuknál felborotvált hajú kakastaréjosokat. Most ez dívik.

A polgárpukkasztás mindig az ifjúság játéka volt. De nem többek-e ezek a bőrruhás, motorizált fantomok, mint polgárpukkasztók. Nyomukban gyakran virágzik a dübörgés, az agresszió. Túl vagyunk a kék virágos, békés hippi időszakon. Tudom, Mansonék gyilkoltak, és nem minden kakastaréjos, boxerral verekedő garázda. Csakhogy a polgárnak rá-

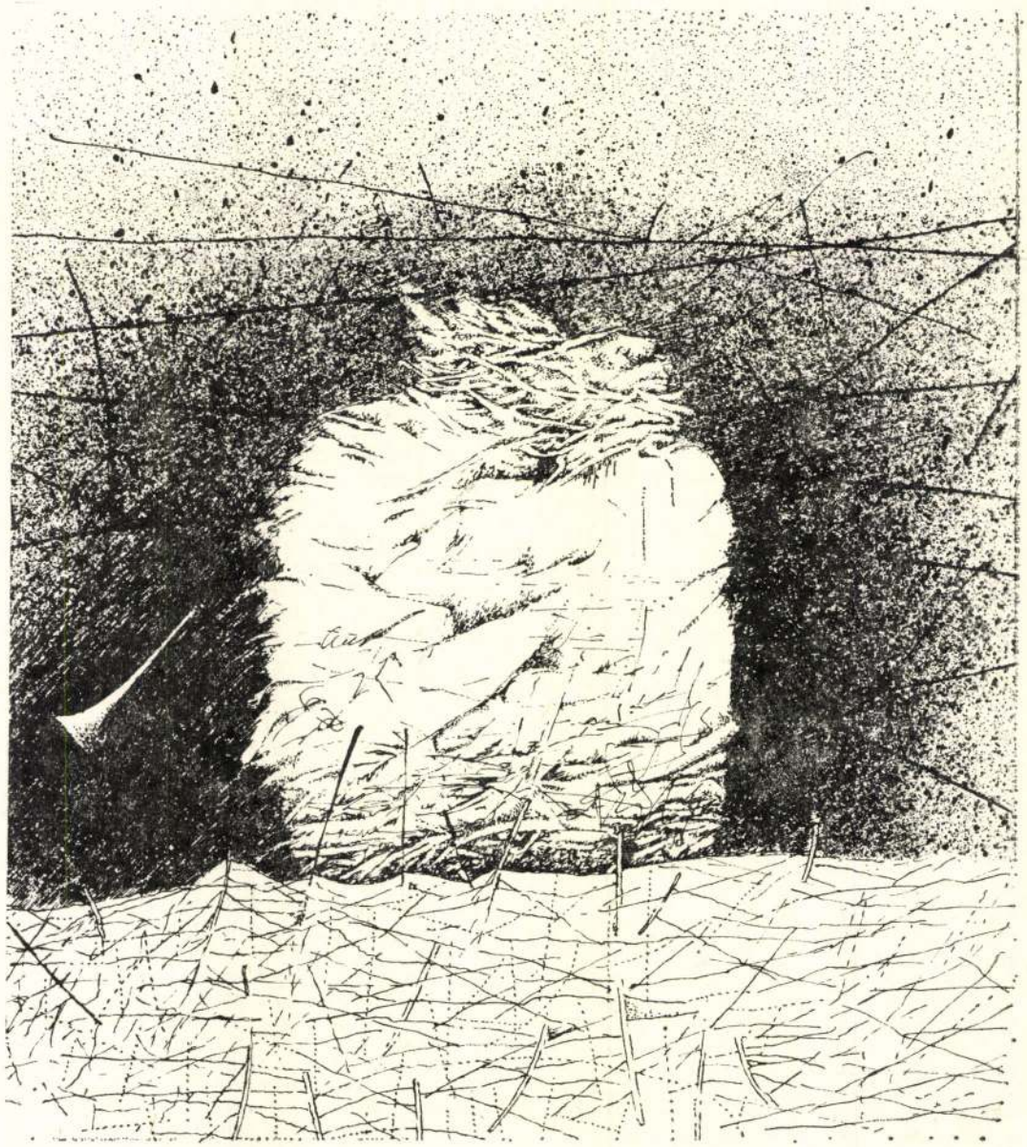

KETTEN

MUZSNAY ÁKOS RAJZA

Csók István Galéria

Tisztelettel meghívjuk Önt

Földi Péter

Muzsnay Ákos

Szabó Tamás

Művészbarátságok 3. című

kiállításának megnyitójára,

2001. április 26-án, csütörtökön 18 órára.

A kiállítást megnyitja

Gaál József

képzőművész

Megtekinthető május 15-ig, naponta 10-20 óra között.

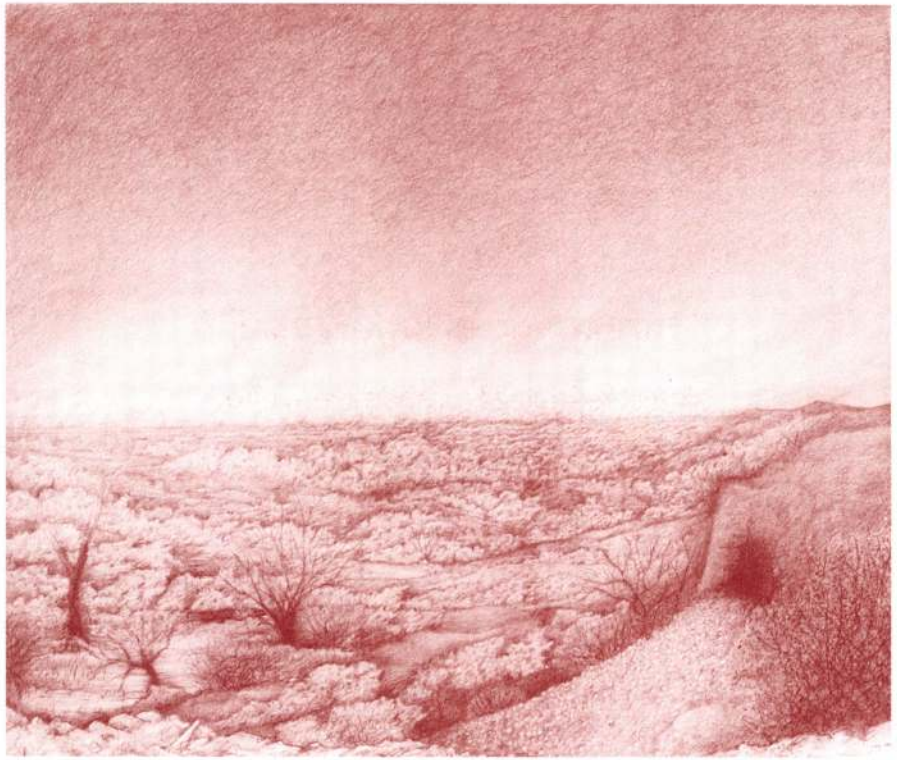

Szeretettel meghívja Önt és kedves Partnerét
1998. május 28-án 18.00 órára

MUZSNAY ÁKOS

" Hommage a Tarkovszkij "

kiállításának zárórendezvényeire.

A kiállítást bezárja: Szakolczay Lajos irodalomtörténész

Cím:
GOLD ART kortárs képzőművészeti bemutatóterem
Budapest, XIII., Katona József u. 10/A.

Muzsnay Ákos
Muzsnay Ákos (1945) Budapest
Grafikusművész. Érmészettel foglalkozik

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK, DÍJAK:

1978 Kassel
1980 Nürnberg
1982 Hamburg
1983 Miskolc, Kondor Béla díj
1984 Leonberg
1988 Dunakeszi
Tihanyi Biennálé (díjazott)
Debreceni nyári tárlat (díjazott)
Hódmezővásárhelyi őszi tárlat (díjazott)
Soproni érembiennálé (díjazott)
FIDEM XXIV. Kongresszus Legszebb Magyar Érem díja

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK:

Athén, Hamburg, London, Biella, Milánó, Brno,
Offenbach, Koppenhága, Stockholm, Helsinki,
Barcelona, New Orleans, Casino Hilton.

KÖZGYŰJTEMÉNYEK:

Kasseli Kupferstich Cabinet

GOLD ART
Kortárs Képzőművészeti bemutatóterem

MEGHÍVÓ

korlat, csupán irodalmi emlékeket és bárgyú, de megbocsátható nosztalgiát hagyva maga után, mint a gőzvicinális.

Mert enélkül aligha várható, hogy visszakerüljön a „háztájiba" az állampolgári öntudat és ismét becsülete legyen a mások nevében is megszólalónak. Hogy ismét érték legyen, ami érték.

MEZEY KATALIN

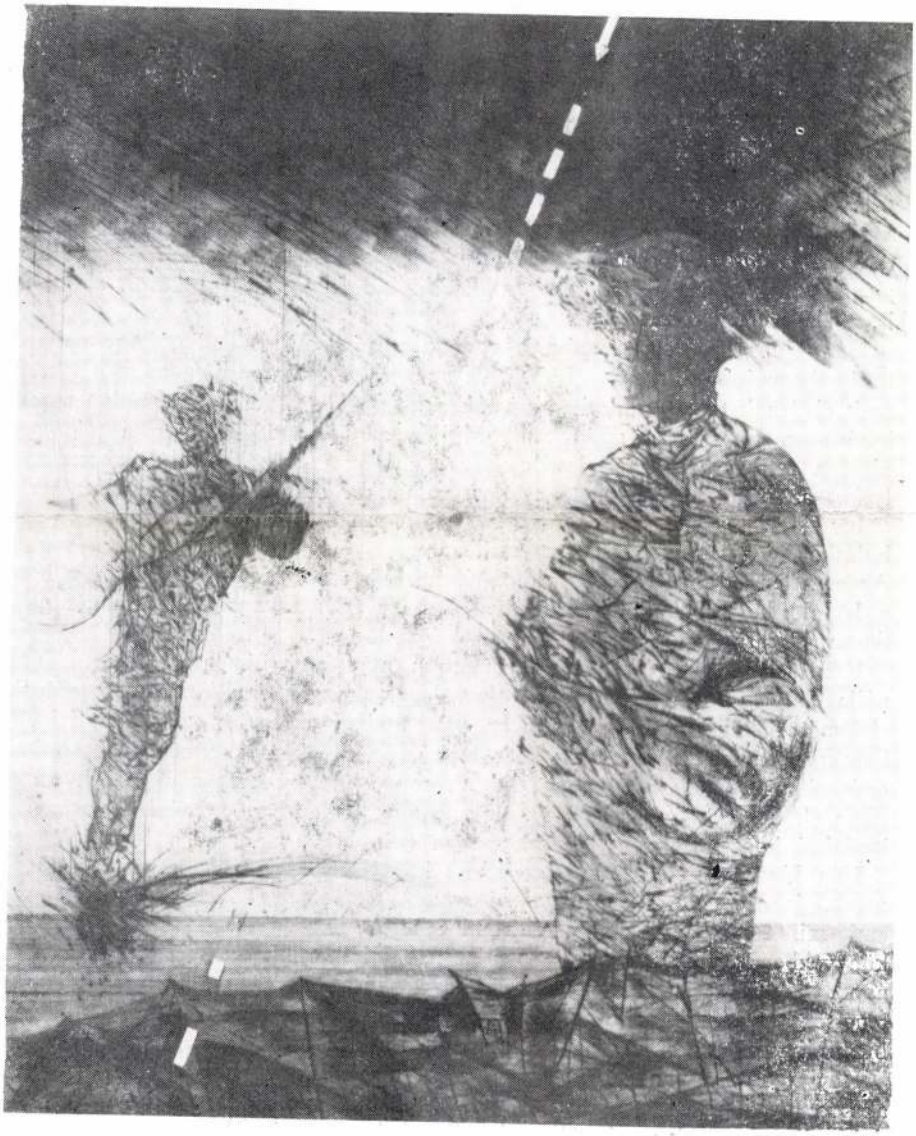

Felállványozott konzervdoboz

Háy János versei elé

Háy Jánosnak a leggyakrabban a legjobb és a legizgalmasabban szerkesztett *Harmadkor*ban, később és ritkábban a budapesti (*Kortárs*) és vidéki (*régi Tiszatáj*) lapokban jelentek meg versei. A *Harmadkort* említeni azért fontos és szükséges itt, mert – hosszú idő után – most jelentkezett újra egy írói évfolyam, amelyik amikor dönt kézirata sorsáról, nem engedi, hogy a dicsőség szempontjai vagy az anyagiak befolyásolják. A *Harmadkor* például nem fizet a publikációkért. A számok elsősorban „megcélzott" olvasókhoz juthatnak el. A *Harmadkor*t nem árusítják hivatalok által rangosított folyóiratok mellett; postán érkezik, ha érkezik, Szegedről. Aki küldi: gesztust gyakorol, ahogy az is, aki ír bele. Elsősorban gesztust.

Háy János kellemesen naiv és szellemesen infantilis. Tudja, hogy naiv és tudja, hogy infantilis, vagy legalábbis az kell, hogy maradjon, mert a szerep, amit elvárnak tőle – amit itt elvárnak a költőtől – csak ezen a módon tagadható meg. Egyszer és majd, amikor eljön az ideje. Költő ezen a tájon, ez alatt a félrevert harang alatt csak azokkal az eszközökkel dolgozhat, amelyeket az irodalmi konvenció egykor, valamikor már el- és befogadott.

Így hát Háy „csak azt" tanulta meg a szakmából, ami elégséges a romboláshoz, a zavarkeltéshez, azt, ami kellemes zűrzavarhoz vezet. Ez a végcél. Az egyetlen üdvös – az ő esetében. Belülről rombol kifelé haladva, úgy hogy a leomló hulladékból és a magával hurcolt friss anyagból – önmagát gondosan fölépíti.

Eszközeivel nem élhet a hagyományos módokon, hiszen egyelőre kihasználja és nem megteremti a *dolgokat*. Úgy, ahogy egy valamirevaló, pályája elején levő költőhöz illik. Olyan ez, mint amikor az ember azért bont fel egy konzervet, mert tudja: semmi köze hozzá, de annak a konzervnek a tartalma csak akkor romolhat meg, poshad el, rohad meg, büzlik sűrű gázok közepette el, ha levegő éri. Háy *egyike* azoknak, akik levegőt, oxigént eresztenek irodalmi konzervünkbe. (De miért nem pumpálják már azt a levegőt?!)

Háy János verseit olvasva, szellemes képverseit böngészve, rajzolatait tapogatva, és a *hagyományos szomorú manók* történeteit követve érezzük, hogy amit mi, többiek művelünk, amit mi többiek olvasunk, amivel mi többiek a könyvekben, a folyóirtokban nap mint nap találkozunk – áporodott és tovább áporodik. Talán nem rossz és nem korszerűtlen; ugyanaz a kor rendeli meg tehetséges emberek tollából, és sokan megveszik – mégis áporodott, mégis büzlik, ha oxigénnel, ha az életelemmel érintkezik.

Háy János egyike korosztálya legjobbjainak, és egyben egyike azoknak, akik a legfrissebbek közülünk. Egyike azoknak akik képesek a jövő konzervdobozaiba a maguk megkerülhetetlenségét beleereszteni. (!)

Háy verseit olvasván nem érzi az ember, amit olyan gyakran érezhetett: fészkelik magukat az úgynevezett fiatalok; hol itt, hol ott, hol ennek, hol annak az elvárásnak akarnak megfelelni. Hol ennek is meg annak is – egy

fejlődés megváltoztatását a hatalom képviselői elleni merényletektől remélő narodnyik forradalmárok.

Ez a kettősség a huszadik század első két évtizedében is fennmaradt. A „nagy fehér cár" hadseregének meghatározó része volt ugyan az 1905-ös orosz polgári forradalom elfojtásában, ám az első világégés közepén, 1917 februárjában és márciusában az egyre népszerűtlenebb Romanov-dinasztia megdöntésére nem kerülhetett volna sor a tisztikar és a katonaság tömeges pálfordulása nélkül. 1917 kötélhúzásaiban a végeredmény végül szintén a fegyveres erőkön múlt. 1917 júliusában géppuskatűz és lovassági roham vetett véget az első bolsevik hatalomátvételi kísérletnek Pétervárott. Augusztusban a monarchista restaurációt célul kitűző Kornyilov tábornok puccsistái azért kényszerültek végül letenni a fegyvert, mert a néppel együtt a katonaság nagy része is szembefordult velük. 1917 októberében a háborús vérontás azonnali felfüggesztésének és a földosztásnak a jelszava azért billentette a mérleg nyelvét a bolsevikok és akkori szövetségeseik (majdani riválisaik), a baloldali eszerek oldalára, mert a katonák többsége éppen ezt akarta: békét és földet. A csukaszürke egyenruhás tömeg akaratnyilvánítása megmutatta, hogy Oroszországban még hosszú éveken át azé lesz a hatalom, akinél a puska van.

Ez már szinte napokkal a bolsevik fordulat után, az 1918. január a véres, sokéves polgárháborút. Ám mind a parlamenti többséget maga mögött tudó ellenzék, mind, főleg a szuronyokra támaszkodó hatalom hajlíthatatlan volt, s csak magának követelte a kormányrudat. A bolsevik pártvezetés mérsékeltebb szárnya Zinovjev, Kamenyev, Rikov és Nogin vezetésével ellenezte ugyan a palotaforradalmak bevált taktikáját, de vereséget szenvedett a kérlelhetetlen jakobinizmussal szemben. Számos bolsevik és baloldali eszer vezető már a forradalmasított hadseregre támaszkodó *Konvent* összehívásán spekulált. A felgyorsult események azonban más megoldást kínáltak. Ezt tudván, az Alkotmányozó Nemzetgyűlésbe ellátogató Lenin (miután kimérgelődte magát azon, hogy a ruhatárban kabátjából kilopták a forgópisztolyát) a prosceniumpáholyban lefeküdt a földre, és... elaludt. Tudta, hogy a balti flotta matrózai mindenképp végrehajtják a párt döntését, és záros határidőn belül véget vetnek az orosz parlament működésének. Hajnalban ez meg is történt, az anarchista Zseleznyak tengerész híressé vált szavaival: „Az őrség elfáradt. Tessék hazamenni".

A parlamentáris orosz fejlődés hívei, egyben megválasztott képviselői, zokogva tiltakoztak, de engedniük kellett az erőnek. A kontinensnyi birodalom pedig ezzel évtizedekre (ha nem többre) búcsút mondott a polgári fejlődésnek: a pétervári gárdaezredek katonái, akik korábban a cári hatalom mozgatórugói voltak, a Forradalmi Katonai Tanács és a hadügyi tárca élére, majd látván Frunze, a következő hadügyér népszerűségét, rábeszélte őt, hogy vesse alá magát egy műtétnek, amelyből a politikus soha többé nem ébredt fel. Ezek után a pártfőtitkár akadálytalanul kontrollálta a Vörös Hadsereget, amelynek parancsnokául egyik kreatúráját, az egykori lakatos Vorosilovot nevezte ki, a kulcsfontosságú moszkvai hadkerület élére pedig megtette az Első Lovashadsereg egykori parancsnokát. Szemjon Bugyonnijt. A hozzájuk hasonlóan teljesen képzetlen, elvtelen, ám a Gazda jóindulatáért mindenre képes, főleg egykori vöröslovasokból alakult meg a belső katonai elhárítás és a valamikori cári gárda szerepét betöltő elitalakulatok parancsnoksága.

A fegyveres erőknél az ún. *preventív intézkedések* keretében megkezdődtek a tisztogatások. Sztálin utasítására Vorosilov népbiztos 1928-ban majdnem teljesen kicseréltette a komisszári állományt, két évvel később lefogatta a legtöbb egykori cári tisztet, több ezer tapasztalt, harcászati ismeretekkel rendelkező embert. Néhány különösen népszerű parancsnok autó- vagy repülőbaleset áldozata lett. Míg a szovjet hatalom első két évtizede alatt a hadsereget — főleg a nemzetiségi vidékeken, a mezőgazdaság kolhozosítása idején — szüntelenül bevetették a „lázadókkal" szemben, a pártvezetésnek csupán egy alkalommal volt mersze felhasználni a reguláris alakulatokat ellene, 1937-ben, amikor a hadsereg működött közre a belügy kiirtásában. Az egyik szemtanú, Jevgenyij Gnyegyin szerint olyan látvány volt, mint amikor a mérges kígyó beleharap a saját farkába.

Ki parancsol a tankoknak?

Pontosan tizenhat évvel később a hadsereg kontra belügy játszma megismétlődött, azonos díszletekkel, de más szereplőkkel. Sztálin az 1940-es évek végétől készült rá, hogy újabb vérfürdőt rendezzen, ezúttal nem valódi vagy potenciális ellenfelei, hanem életben maradt cinkosai körében. Ezzel pedig felborult volna az a hatalmi struktúra, amely Abdurahman Avtorhanov, a ma élő legjelentősebb kremlinologus szerint éppen az 1930-as évek „tisztogatásai" révén alakult ki a felső pártapparátusból, a politikai rendőrségből és a (háborús győzelmek ellenére a társadalomban háttérbe szorított) tábornoki karból. 1953 márciusában azonban Sztálin, mindmáig tisztázatlan körülmények között meghalt, és a síró-rívó politikai bizottsági tagok fellélegezhettek: megmenekültek a biztos haláltól.

Ám máris ott volt az újabb palotaforradalom. A KGB-főnök Berija, antisztálinista, sőt, kifejezetten demokratikus jelszavakkal, ügyesen manipulálva Malenkov miniszterelnököt, államcsínyre készült. A belügyi maffia tagjai a Berzsinszkij hadosztály járőrei cirkáltak, és az új hadügyminisztert Malinovszkijnak hívták. Ő nem sokkal később, 1964-ben a „kis októberi forradalomként" emlegetett újabb palotaforradalom alatt elárulta a Krím félszigeten nyaraló, magabiztos Hruscsovot. Igaz, mielőtt döntött volna, hogy ki mellé áll, gondosan kikérdezte Brezsnyevet, az új cárt, hogy *kinek az oldalán áll a KGB?* Az elvek, az eszmék, ugye, mégiscsak mindennél fontosabbak.

És 1991?

Az 1991 augusztusában lezajlott államcsínykísérletben ma még sok a megválaszolatlan kérdés. A perben, amelynek a leváltott politikusok állításával szemben alighanem kevesebb köze lesz a harmincas évek agymosásos koholt pereihez, mint a hasonló puccskísérletek utáni nyugati felelősségre vonáshoz (amely általában szintén nem finom úrilányok tánciskolai estélyeire emlékeztet), szóval, most először a várható perben bizonyára kiderül majd, ki mozgatta igazából a szálakat, a belügy vagy a hadsereg; a pártvezetés a győzelmet követően a végrehajtó szerepet vállalta volna vagy többre számított; mi volt Gorbacsov szerepe az ügyben stb. Az viszont per nélkül is világos, hogy *az a hatalmi struktúra*, amelynek organikus részét képezték a palotaforradalmak, *halálra van ítélve*, jóllehet *mindmáig működik még.*

MUZSNAY Ágs

Muzsnay Ákos rajza

KALÁSZ ORSOLYA:

Hattyúra hattyú

mert kiszáradt vizéből a tó,
botladozik, tapossa egymást,
és jönnek a vénlányok,
mind megfogják,
a nyakukat kitekerik.

Én ezt látom, és szaladnék, hogy elmondjam,
de már a torkomnak tapad a nagy
repülésben.

Mert kislány vagyok megint, rám talál és
elrepít a nyár.

És épp ekkor:
Apámban hányadszor is meghajol szelíden a
zöld fű,
anyámban megered végre az eső, s úgy dönt,
hogy
bátyám menjen hattyúcsősznek.

Ne higgyetek a vénlányoknak — mondanám,
és egy kicsit félek.

Ők nem félnek, hisz
akár a halottak,
utánam jöhetnek akárhová.

Muzsnay Ákos rajza

Veress Miklós levele

Legnagyobb sajnálatomra, nem tudok részt venni az ÉS estjén, mert pihenni most akad időm. Szeretném azonban így néhány mondatban leírni, hogy ez a hetilap nekem mindig az írói léthez való jogot jelentette, attól kezdve, hogy a kis hörgőbajos szegedi költő versét Mezei András negyedszázada közölte a lap hasábjain Karácsonykor, amikor pedig az illető, már kissé megviseltebb fiatalembernek sürgősen távoznia kellett Szeged városából, ez a — csak nevekben, de szellemben nem változó — szerkesztőség fogadta be. Akkor is vissza, amikor a fantasztikus életkaland után, a Mozgó Világ kiebrudalt főszerkesztőjét hívta vissza e kompánia, s minek folytassam...? Sosem hőköltetett vissza, legföljebb bántott, a pletykavihar, amikor a lap létéről volt szó. Csak írói becsületemre tudok hallgatni akkor is, amikor az ÉS létéről van szó, ráadásul annak a maradéktisztességű olvasóknak véleménye alapján, akiknek — nem egészen elenyésző — nagy hányada támogatja e mindig — tulajdonképpen kérdőjel nélkül is: mindig mondható — haladó szellemű hetilap megmentését, esetleg, fönnmaradását.

Vita lehet, és lesz is még az ÉS különböző korszakairól. Ami engem illet, csak azt vállalom, hogy továbbra is munkatársatok maradok. Megszűnésemiglen.

1991. szeptember 10-én, Budapesten.

Veress Miklós

Fax: 111-1087

Kiadja:
Az Élet és Irodalom Baráti Társaság megbízásából az Arany Lapok Kiadói Kft.
Budapest, Szalay utca 10–14.
1055
Telefon:
112-3098,
112-7870
Felelős kiadó:
Szabó B. István
ügyvezető

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapkézbesítési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, Lehel utca 10/A 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 219–986336 Postabank Rt. 021–02799 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj egy évre 1200,– Ft, fél évre 600,– Ft, negyedévre 300,– Ft, 1 hónapra 100,– Ft. 91–5502. Szikra Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: dr. Csöndes Zoltán vezérigazgató.

Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

Index: 25–44
HU–ISSN 0424–8848.

MUZSNAY Ákos

LÓSKA Lajos: Rajz 90. = Uj Müvészet, I.évf.3.sz. 1990 13.p.

...ből félénk, sértődött, kisebbrendűségi érzésekkel küszködő középkorú férfivá alakult, és a viszonyunk egyre „szakmaibb" lett. Persze, hogy segíteni próbáltam, de a sorozatos sikertelenség miatt már öt éve felhagytam a kerítő kísérletekkel... Akkor, a strandon azt hittem, rájöttem az okra. Ma úgy értékelem, hogy eltúloztam a dolgot: valójában egyszerűen egy rendkívül védtelen, sebezhető lelket talált telibe gyöngesége pillanatában az érzést. Végtére is a kislány csaknem nő volt.

Valamivel később részleteket tudtam meg mindenről, bár egyelőre féloldalas megvilágításban. Ízléstelen volna ezeket kiteregetni; elég annyi, hogy a süldőlány kacérsága, természetes, eszes kíváncsisága elemi erejű. Mindehhez azonban nem társul érzelmi állandóság. A test hibátlanul működik, de a közvélekedés szerint még egy évtized kell, amíg a szerelemre való készség beérik. Én ezt meg későbbre teszem: a nő szerelme a harmincas évei közepén válik teljes értékűvé. Tragikus, hogy a test ilyenkor már hanyatlik, bár szerintem épp a sikerek fogyatkozása okozta sóvárgás nemesíti a sivár élettant humán szexszé. Erről a tankönyvemben bőven írok, itt nincs kedvem részletezni. Nos: tudom a kislány édesanyjától, hogy észrevette őket csupaszon a nyaralóban, de ezt bölcsen magában tartotta. Nem is lett a dologból semmi baj. A kislány csak tizenhét évesen vesztette el az érintetlenségét valami osztálykiránduláson. Akkor, Lellén eltelt a nyaralás három hete, és mindjárt utána a tornatanárjáért, aztán a padtársáért rajongott. Hetente fordult új irányba. Egy évre rá felébredt a szégyenlőssége is. Az én szegény barátom kínlódó, nyilvánossá vált szerelmében egyre megalázóbban, egyre durvábban kapott kosarat. Végül is azt a három hetet nyugodtan tragikus eseménynek tarthattam. A kislány tizenöt éves kora óta aztán egyáltalán nem volt hajlandó találkozni az „öreglegénnyel". Barátom lelkiállapota egyre romlott, nagy adag sértődöttség halmozódott fel benne, szerelme mit se csillapult, mintha bizony folytatódott volna a háromhetes történet. El kell mondanom, hogy a dolog súlyos depresszióba torkollt, és nekem kimondottan szakmai tevékenységre kellett vállalkoznom. A régi nyár után vagy hat évvel még kétfrontos harcot vívtam: újra keríteni próbáltam valakit monomániássá és gyerekessé vált barátomnak, és — hadakoztam a félelmi állapot után nehezen csak tükörbe. Az eltelt három évben négyszer kísérelt meg öngyilkosságot. Kemény nyugtatókat szed. Ha már összetalálkoztunk: nem tudnék segíteni nekik? Talán. Meg kell vizsgálnom az... esetet.

Nyugodtan mondhatom: keserves két év következett. Körülbelül százszor kellett végighallgatnom a robbanás történetét. A fahéj illatú, meleg lökést, a rózsás fényt a csukott szemhéjakon keresztül. Az elképesztő boldogságérzést a következő percben, a fából készült, lángoló fal aljában fekve. A feltámadt fájdalmat, amely őt a szabadba űzte. A rettenetükben ordító barátokat, akik őelőle menekülnek, ahelyett, hogy fölfognák imbolygó testét. A lábára feketén rásült nejlonharisnya émelyítő szagát. A szégyenérzetet, hiszen leégett gyönyörű melléről a blúz.

Gyönyörű mellek... Bár én már a plasztikai sebészet egyik remekművét tekinthettem meg bennük, komolyan kényszerítenem kellett magamat erre. Az egyik mell egészen szilikonból volt, a másikat még kipótolják a belső oldalán. Szerencsére annak sértetlen maradt a bimbója. És az arc... A koponyán elől gyakorlatilag nem maradt hús. A combból vágtak hozzá szabályos szeleteket, mélyen. A csípő oldaláról több lépcsőben bőrt hámoztak. Az arcon festék helyettesítette a szemöldököt, elnagyolt húsjelzések az ajkakat, szemhéjakat, orrot. A vendégbőr bíborszínű volt, a fülek mellett még nedvedzett. A lány nem tudta teljesen becsukni a száját, bal oldalt kivillogtak a fogai. Egykori rémálmait még ma is gyakran én folytatom, s ő megjelenik bennük.

A legszörnyűbb nem is az első idő volt. Tulajdonképpen megtanultam elviselni a látványt, a terapeuta minden eszközét mozgósítva lassan elhárítottam a közvetlen suicidium veszélyét. Kidolgoztam néhány rehabilitációs stratégiát, még munkát is próbáltam keresni neki. Hanem... Egy belül egészséges, huszonhárom éves nővel volt dolgom, aki alaposan belekóstolt a testi szerelembe. Függése abszolút volt. Nagyon határozott, mégis finom akciókkal kellett kikerülnöm azt, hogy érzelmeiben felém forduljon. Nem óhajtom fárasztani az olvasót technikai részletekkel. Végül is bizonyos gyógyszereket nem hagyhattunk el, de a lelki működést ezek nem befolyásolták lényegesen. Bár ez neurotizáló tényező, mégis az emlékei felé kellett terelnem. Ezekből bőven részesültem. Ő aztán bizonyos regDe hova?

Putyival táncolok. Mély erre, vigyázz:
Úgyis a magyarok fognak nyerni:

1985.

Amált tolom fölfelé a jeges Alma utcán — megvárom, míg valamit elintéz — feljebb magyar kémpár szörcsög:

— Vigyázz, állj odébb, ne takarj ki... Micsinának?

IGEN, ITT MEGYEK

1991.

Igen, itt megyek és nézlek és hallgatok: számomra nincsenek nyitva már más utak — lehet, hogy szebb leszek, vagy csendesebb, de sohasem leszek már „rendesebb". Nemcsak hozzád, úgy általában, azt hiszem, s a világ így marad, így ám.

Felfordult szarvasbogár — egy zsiguli elhúz, most mindjárt én jövök: eszembe jutsz tegnapról meg sok év előttről, mindig másként — nem vagy te más.

Lakókocsi a szemem sarkában, anya gyermekével, integess csak, vodka nincs, és mi van, ha a csaj felpofoz? Én jövök — fizetek. Van apróm.

És igen, én téged is szeretlek. Micsináljak, ilyen vagyok, vagy legalábbis ilyen szeretnék lenni. Megint piros. Nem jön semmi, mehetünk. Megyek.

Már a szomorúság se a régi, jön a villamos, ott egy ismerős, ügyesen elfordulok, ez az idegen észreveheti a könnyet a szememben — az a kisgyerek a játékkacsával a SALBOLT alatt bezzeg vidám még — és átvetem egyik lábam a másikon: ilyen vagyok, nem lehetne egy kicsit még ilyenebbnek lennem?

Reménytelen éjszakáidon átsüvölt a visszafordulhatnék, a mi-lesz-velem — ha-már-tesem-expressz: ülsz vagy állsz a sínek között, hiába integetsz, egyedül a bakterok mosolyognak a bajszuk alatt, ahá, már megint.

ember az illető hatóanyagokra, s még kevésbé a gyógyszer hosszú távú — az öröklött tulajdonságokat megváltoztató, vagy rákkeltő — hatásáról. Ám ha évente gyógyszerek ezreit vonják is be a világon halmozott halálesetek miatt, a gyógyszergyárak mossák kezeiket — s igyekeznek az inkriminált terméket új néven, más országokban mihamarabb ismét forgalomba hozni.

Amiként Ratschek professzor, a Hoechst-művek tudományos vezetője oly velősen megjegyzi: „Az állatkísérleteket nem a tudomány, hanem a törvény teszi szükségessé."

★

„Az állatokkal szembeni kegyetlenség az alacsony és nemtelen kultúrák egyik legjellegzetesebb bűne."

Alexander von Humboldt

★

Elszabadult a pokol. Állatkíséletekre, évi több milliárd állat kínhalálára bazíroz ma már az orvostudomány csaknem minden ága, a vegyipar, a kozmetikai ipar, a hadiipar. Az egyetemi intézetek és kórházak pincéiben a megcsonkított, összeégetett, megmérgezett kísérleti állatok a vasrácsot harapdálják kínjukban, tengerimalacok, birkák, fuldokolnak a harci gázban, macskák agyukba ültetett elektródával, anyamajmok levarrt szemhéjjal szórakoztatják az élettanászokat és viselkedéskutatókat, kalodába zárt nyulak sikoltoznak a fájdalomtól, amíg maró vegyi anyagokkal szétroncsolják szemszövetüket (Draize-teszt), s évi több ezer kutyát szabdalnak szét elevenen a budapesti Kardiológiai Intézetben, hogy a magyar tudo-

végzett kísérletek."

Dr. Kenneth Starr,
az ausztrál
Speciális Rákkutató Intézet
igazgatója

★

A baktériumokból, algákból és más mikroorganizmusokból nyert sejtkultúrákon, valamint emberi szövetmintákon sokféle anyag mérgező, rákkeltő, öröklött tulajdonságokat megváltoztató, növekedést gátló stb. hatása vizsgálható. Ezek az ún. „alternatív", *in vitro* módszerek, melyek száma ma már több ezerre rúg, s a nyugat-európai adatbankok útján bármely kutató számára hozzáférhetők. Segítségükkel sokféle hatásmechanizmus is feltárható, s — az állatkísérletekkel ellentétben — az embergyógyászat számára valóban releváns eredménnyel szolgálnak.

Egyetlen magyar intézmény sem törekszik az állatkísérletes módszernél lényegesen olcsóbb, s az ember számára biztonságot nyújtó alternatív megoldások meghonosítására.

Sőt.

A szakirányú magyar tudományos intézetek és egyetemi tanszékek abból élnek, hogy külföldi megbízásra, bérmunkában végeznek olyan rendkívül fájdalmas állatkísérleteket, amelyeket Nyugat-Európában már betiltottak.

★

Felkerestem egy orvosprofesszort, hogy a tanácsát kérjem, miként lehetne legalább gátak közé szorítani a Magyarországon minden ellenőrzés nélkül, nyakló nélkül folyó állatkísérleteket. A professzor úr akadémikus, parlamenti képviselő, s ráadásul az

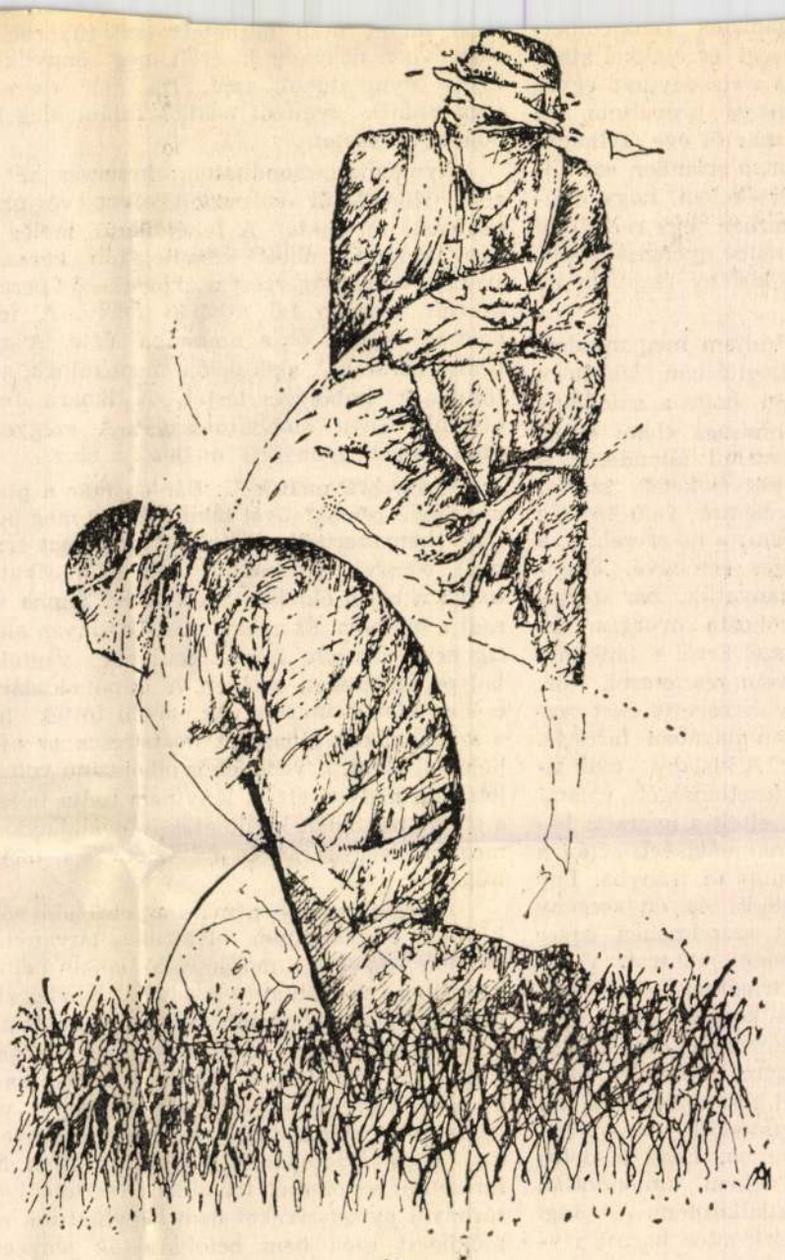

Muzsnay Ákos rajza

let — vezetősége kísérleteket végző orvosokból és vadászokból áll — törvénytervezetet alkotott, mely igen különös építmény: minden nyílászáró szerkezete kiskapu.

Az MTA felkérésére Kállai László professzor dolgozatot készített az állatkísérletek ajánlatos szabályozásáról. A tervezet szentesíti a kóbor és a lopott állatok kísérleti felhasználását, amennyiben „regisztrált szállítótól" származnak, s az állatkísérletek engedélyezését és ellenőrzését az állatkísérletező közösségekre javasolja bízni, *a nyilvánosság teljes kizárásával.* Nemszakember (értsd: állatvédő) nem nyerhet betekintést a vegykonyhába, a sajtó nem foglalkozhat sem a kísérletek miként jével, sem a kísérleti állatok tartásának körülményeivel.

Az MTA e tervezet alapján kíván csatlakozni a strasbourgi konvencióhoz.

★

„Olyan új egészségügyi politikát követelünk, amely egyes csoportok gazdasági érdekeit figyelmen kívül hagyva, megszünteti az etikailag elfogadhatatlan, a tudományhoz méltatlan állatkísérletező módszert az élővilág, így az ember érdekében is."

az *Állatkísérleteket*
Ellenző Humánorvosok
Világszövetsége

★

„Követeljük a Magyarországon folyó állatkísérletek visszaszorítását, alternatív módszerekkel való fokozatos helyettesítését, majd — az ezredvégig — teljes megszüntetését!"

az *Állatkísérleteket*
Ellenző Humánorvosok
Világszövetségének
magyar tagozata

Nagyházi Galéria
és Aukciósház

20. századi és kortárs festmények, grafikák árverése:
ÁPRILIS 18–19-én 17 órakor.

Fegyverek, keleti tárgyak, ikonok,
szőnyegek és dísztárgyak árverése:
ÁPRILIS 20-án 17 órakor.

Kiállítás: **ÁPRILIS 8–16-ig naponta 10–18 óráig.**

Festmények és grafikák, valamint jótékonysági árverés
a temesvári Református Központ felépítésének támogatására:
MÁJUS 6-án de. 11 órakor.

Kiállítás: **ÁPRILIS 28-tól MÁJUS 4-ig.**

1055 BUDAPEST, BALATON UTCA 8.
TEL.: 475 6000, 475 6001, FAX: 475 6005

SZIGET GALÉRIA

1056 Budapest, Váci utca 63.
Tel./Fax: 266-6549
http://www.szigetgaleria.hu

Nyitvatartás/Open:
H-P/Mon-Fri: 10-18,
Szo/Sat: 10-15

XIX–XX. századi
magyar képzőművészeti
alkotások vétele és eladása

Purchase and sale of
19th and 20th century
Hungarian
works of fine art

Csoportkép nővel

A Sziget Galéria kiállítása

Kollektív tárlatot rendezni nőket ábrázoló képzőművészeti alkotásokból! Egyszerre hálás és roppant nehéz feladat. Könnyű, mert jelentős művek születtek e témában (szinte már mindenki „hozzászólt"), ám ugyanakkor kockázatos, mivel a különböző ihletettségű munkák egymás mellé rendezve módosíthatják, gyengíthetik is egyéni hatásukat.

A Váci utcai **Sziget Galéria** figyelemre méltó kiállítással várta a látogatókat március végén. A harminchét alkotó széles ívet jelöl a képzőművészet palettáján. A teljes névsor – **Ámos Imre, Atlasz Gábor, Bakos Ildikó, Bráda Tibor, Czóbel Béla, Deák Ilona, Demény Miklós, Domanovszky Endre, Fehér László, feLugossy László, Fischer György, Frank Frigyes, Fuchs Tamás, Gál Ferenc, Ghyczy Dénes, Járitz Józsa, Kádár Béla, Káldi Kata, Kelemen Marcel, Klie Zoltán, Konfár Gyula, Magyari Márton, Mattioni Eszter, Nemes Csaba, Pap Gyula, Ruttkay Sándor, Scheiber Hugó, Szépfalvi Ágnes, Szmrecsányi Boldizsár, Szotyory László, Szűcs József, Tallós Ilona, Vén Emil, Vértes Marcell, Wächter Dénes, Z. Szabó Zoltán** – sem feledteti, hogy az igényes válogatás csupán szemelvény egy lehetséges kollekcióból. A látogató még bővítheti a sort, hiszen számosan több munkával is szerepelnek a *Csoportkép nővel* tárlaton.

Mindazonáltal erősebbek a kollekció erényei, és már a tematikus összeállítás is jelzi, hogy az effajta merészen játékos ötletek nemhogy ártanak a klasszikus művek presztízsének, de friss szellemiséget gerjesztenek. A nő témában született alkotások minden bizonnyal egyfajta inspirációt is hozhatnak a művészeknek. A néző mindenképpen jól jár, a színes és változatos anyag pedig szórakoztatva szól arról, hogy koronként más-más válasz érkezik az örök kérdésekre.

Szerényi Gábor

Atlasz Gábor: Butoh táncosnő, 1997, 50 × 60 cm

Földi Szabó Muzsnay

Három művész a Vigadóban

Muzsnay Ákos: Hommage à Tarkovszkij II, 1998
lemez, papír, vörös kréta, 79 × 79 cm

Szabó Tamás: Tanulmány Leonardo után, 1992
papír, vegyes technika, 150 × 110 cm

Földi Péter: A kocsis lánya, 1999
olaj, vászon, farost, 181 × 145 cm

Első hallásra tán meghökkentő csoportosításnak tűnhet a három, egymástól markánsan különböző stílusú és alkatú művész közös/egyéni tárlata, ám a **Vigadó Galéria** emeleti termeiben kiállított művek hamar meggyőznek, hogy a minőség az egyetlen fontos kohéziós erő. Mindhárom művész közel negyedszázados munkásságának összegzése a három párhuzamos kamarakiállítás, ahol a hazai és az egyetemes európai kultúra legjobb hagyományai kelnek életre.

A somoskői „remete", **Földi Péter** festőművész monumentális olajképei, öntörvényű képi világa, a háziállatok, madarak és a falusi emberek kozmikus víziókká magasztosult idilli, drámai élet- és halálképei a lét valós kérdéseire keresnek választ. Kozmikus víziói mintha a Tóth Menyhért-i látomások egyenes folytatásai volnának.

A festő-grafikus-szobrász-érmész **Muzsnay Ákos** nagyméretű krétarajzai és festményei is szimbolikus nyelvezettel bíró figuratív alkotások. Tarkovszkijnak és a tragikusan elhunyt pályatársnak, Kondor Bélának állítanak emléket a leheletfinom tájak, illékony fénylények s a „volt- nincs életjelek".

Szabó Tamás szobrászművész klasszikus szépségű és tökélyű márvány- és bronzplasztikái mellett az „érzületi többlet" kifejezésére előszeretettel használja a rajzot, mely monumentális és dinamikus figuráit az erőteljes színek és gesztusok együttes használatával, felfokozott expresszivitással kelti életre.

Az április 9-ig látható tárlat – **Cserba György** műgyűjtőnek, a Gold Art Galéria tulajdonosának hála, – színvonalas katalógusokkal és egy szép, tartalmas mappával kiegészítve alkalmas lenne egyéb hazai és külföldi bemutatókra.

sárosdy

Szegedi festői panoráma

máskor, máshol

A millennium éve a Magyar Festők Társasága számára a szokásosnál is több kiállítással, bemutatkozási alkalommal jár: három csoportkiállításon, a fiatalok, a dunántúliak és az épített örökség iránt vonzódó művészek tárlatán kívül két nagyobb bemutatóval is a közönség elé lép. A legnagyobb szabásúnak közülük azonban a szegedi Móra Ferenc Múzeum Képtárának három szintjén megrendezett *Máskor, máshol* című tárlat ígérkezik, melyet P. Szabó Ernő művészettörténész nyitott meg. A némiképpen titokzatos hangzású cím azt a ködbe vesző messzeséget fejezi ki, amit a távoli múlt mindannyiunknak jelent, s aminek a gondolata annyira időszerű a magyar történelemre emlékező 2000. évben. A felhívásra jelentkező művészek közül 111-en állítottak ki (nem csak a társaság tagjai), közöttük érthetően nagy a Szegeden élő festők száma. Nehéz a változatos anyagból bárkit is kiemelni, mégis, számomra *Balog Lajos, Kazinczy Gábor, El Kazovszkij, Kovács Péter, Serényi H. Zsigmond, Szüts Miklós,* a szegedi *Darázs József* és a szervezés közben elhunyt idős kaposvári mester, *Ungvári Károly* művei jelentették a kiállítás legmegkapóbb benyomásait.

Ujlaki Gábor

Turcsányi Antal: Mítosz

Egy hét a Purgatóriumban

Kelemen Károly festményeinek témáját a mesterséges valóság ready made-jei adják. *Egy hét a Purgatóriumban* című kiállításának egyetlen szereplője egy kindertojás mosógép. A gép egy macit mos – 7 képben, a festmények címei a hét napjai. A **Galéria '56**-ban április 21-ig látható tárlat meglepetés szobrocskái a teddy bearek aktualizált folytatásai.

Kelemen Károly: Péntek
olaj, vászon, 150 × 120 cm

Muzsnay Ákos

MUZSNAY ÁKOS kiállítása nyílt meg tegnap a balassagyarmati Horváth Endre Galériában. A kamaratárlaton az alkotó rézkarcai és grafikái láthatók.

Népszabadság, 1985. 11.

MUZSNAY Á'kos grafikus
90 3. 13

Új Művészet

Muzsnay Ákos, grafikus

L: Aknay János

-: A XII. Miskolci grafikai biennálé - 47-60.

Magyar Világ, Bp. 1984. márc. x/3

Muzsnay Ákos, grafikus

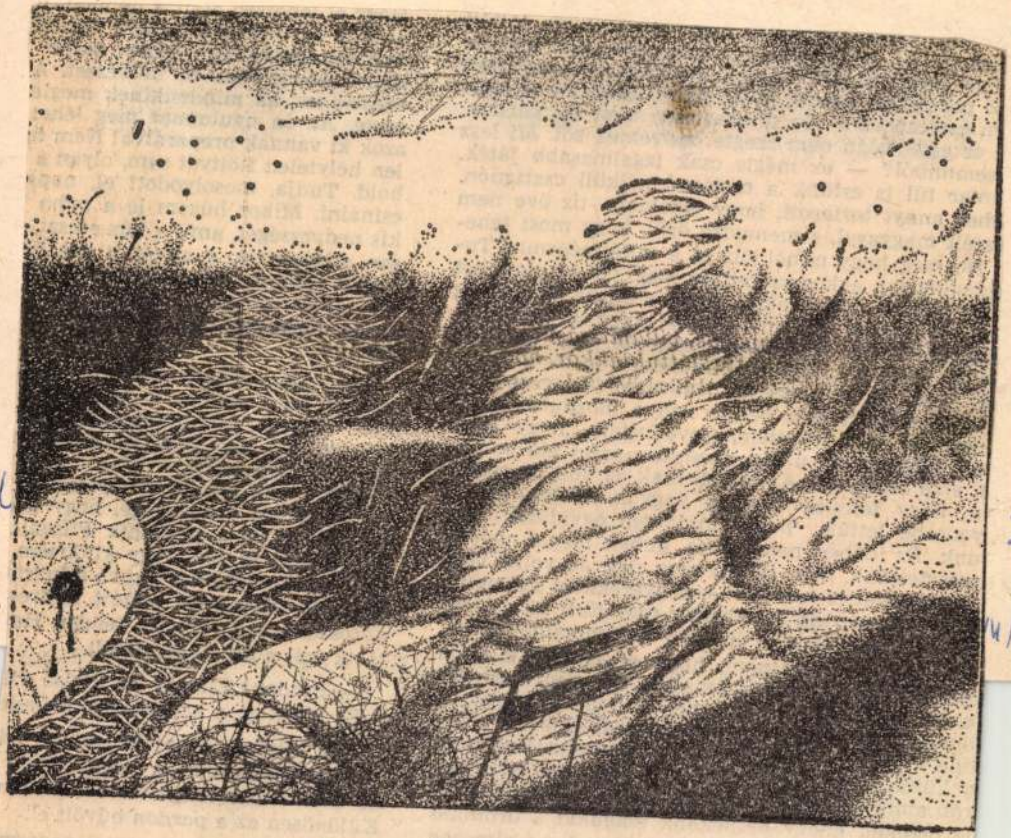

Muzsnay Ákos: Héjjasfalva felé

21.

M/51-52

nnek a történetkének a fonalára. Mesélte, hogy pár
ve nyugdíjas és el nem tudja mondani, mennyi új
ömben van része —, mintha igazában most telje-
dne ki az élete. Rákapott a nyúltenyésztésre. S ez
gy külön világ. Képzeljem el az emeletes ketrecek
rát, amikor reggel odasüt a nap! A nedves, szima-
ló orrokat, ahogy bespékelik magukat a drótháló
ukába. Melegedik a szív. És nemcsak az almozás
aga utánozhatatlan, hanem az éjszakai szuszogá-

tárta szét a karjait és átölelt.

— Pardon! Elmegy az utolsó vil

És kisietett a sápadt-kék neonde

Rég kilépett az ajtón, mikor fri
újra utánanéztem és nem tudtam
az elismerést: valahol olvastalak n
Különösen az a *pardon* bűvölt el.

Csehovi hangulatban telepedtem
egy másik szárazföldre

Muzsnay Ákos, grafikus

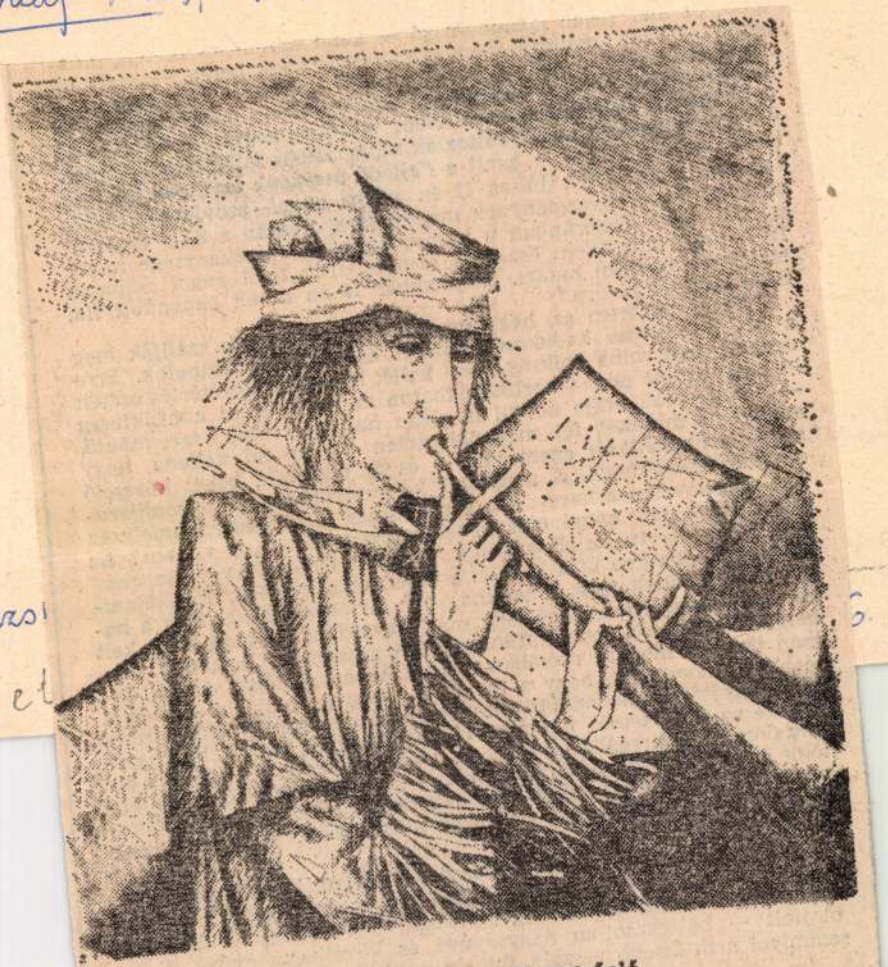

Muzsnay Ákos: Illusztráció

3

XXVII/18

egyensúlyát már az eddigi olajszenny is mennyire veszélyezteti, messze az Öböl-térség határain túl is. Ha pedig leáll a tankhajóforgalom — ami reális veszély, mert az olajszennyes tengervíz eltömi a hajómotorok hűtőrendszerét! —, ez újabb olajsokk, olajárrobbanás rémét idézi fel. S vele azt, hogy megtorpan a világgazdaság amúgy is oly lassú, nehézkes fellendülése. Visszazuhanunk a recesszióba.

Ma, amikor a világtáborok ennyire a maguk konfliktusbéklyójában élnek, a peremvidékeken egész sor, csak látszólag helyi elenségeskedés vagy egyéb baj, „fertőzés" növekedhet — akár egy olajfolt — beláthatatlan nagyságúvá és következményűvé. S ez semmivel nem kisebb veszély, mint a nukleáris háború kockázata.

Murzsnay Ákos, grafikusművész

A VI. balatoni kisgrafikai biennálé Tihanyban látható. — Murzsnay Ákos elgondolkoztató témáit igen nemes rézkarctechnikával jelenítette meg.

Heitler László: Kisgrafikák Tihanyban.
Népszava, 1981. szept. 11. 6. old.

Mužsnay Ákos.

Vásárhelyi őszi tárlat.

Képszabó

1986. XI. 21.

Muzsnai Ákos gr

„Emlék", vegyes tech. gr.

i. Cl.

→ Szolany Lajos gr

MŰVÉSZET 1985/2/12

Muzsnay Ákos

Alföldi Tárlat Békéscsaba.

M. Nemset

1987. IX. 12.

Munkácsy Mihály

A müncheni XIII. országos grafikai biennale.
Helsinki – pályázat díjazottja.

Néptanítók
1885. XII. 2

Muzsnay Ilkos

"Helsinki" pályázat díjazottja
XIII országos grafikai biennálé

Magyar Nemzet 1985. XII. 2.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Muzsnay Á'20

ÉLET ÉS IRODALOM
1983 DEC 2 3
Grafika

Muzsnay Ákos: Héjjasfalva felé

leborított tartalék poharat maga elé állító
magának és meglehetősen jó magyarsággg
velem, hogy magyar vagyok. Az ilyen ism
első perceiben mindig el lehetünk készülv
lyen csattanóra — én történetesen nem ez
De ez egyáltalán nem szegte kedvemet, ső
a semmiből? — ez mégis csak izgalmas...
Hamar túl is estünk a csattanó nélküli csattanón.
Ehhez annyi tartozott, hogy legalább tíz éve nem
beszélt magyarul, s mennyire örül, hogy most tehe-
ti. No meg, hogy miből jött rá a miféleségemre. Tu-
lajdonképpen ekkor szerettem meg. Öt év alatt két
izben látta a magyaroktól, hogy a kifutó sör habját
nem szopják le, hanem ujjukkal vagy az alátét-la-
pocskával lecsapják. Mikor tisztáztuk, hogy én egyi-
két se csináltam, hamiskásan megveregette a válla-
mat — jó, jó, az ő szemét nem lehet félrevezetni, a
kezemben azért már benne volt a mozdulat, ne is
tagadjam! Mit tehettem, bevallottam, hogy igen.
Mély elégedettség ült ki az arcára, mint aki pontos-
san erre számított. Az ördögi csak az volt az egész-
ben, hogy tényleg magyar vagyok. Utána azt is
egyenesbe tettük, hogy majdnem egyidősek va-
gyunk. Ez időben nem kevés, abban mégis nagyon
egyetértettünk, hogy bőven nem elég. Jó volna vég-
re olyasmiket is megélni — a gyerekkort ne említ-
sük, hiába szép az, ha egyszer más törli ki a fene-
künket —, ami halálig édesbús és kívánatos marad.

Nem kellett biztatnom, hogy magától rátaláljon
ennek a történetkének a fonalára. Mesélte, hogy pár
éve nyugdíjas és el nem tudja mondani, mennyi új
örömben van része —, mintha igazában most telje-
sedne ki az élete. Rákapott a nyúltenyésztésre. S ez
egy külön világ. Képzeljem el az emeletes ketrecek
sorát, amikor reggel odasüt a nap! A nedves, szima-
tóló orrokat, ahogy bespékelik magukat a drótháló
lyukába. Melegedik a szív. És nemcsak az almozás
szaga utánozhatatlan, hanem az éjszakai szuszogá-
suk csendje is, az ébredésük anarchikus kelekótya-
len helytelen flöttyöt sem, olyan a be
hold. Tudja, mosolyodott el, napsüt
csinálni. Mikor húzom le a puha bu
kis nedvességet, amit a hús ereszt, az
san szikkasztja, s akkor a kés hegy
tudok a bunda alá nyúlni, nem csúsz
nak olyannak kell maradni, mint a
ember öregségére érti meg igazán, hc
szet.

Nagyjában ennyit mesélt el magá
képpen mást nem is — csak persze s
ben, élőbben, felejthetetlenül. Nem
lalkozni rá, hogy megkíséreljem vis
zsát; de még annyi év után is olyan,
ültünk volna együtt. Annyira mély
rám a lénye, eredetisége, hogy gon
bontottam föl a negyedik Pilsenit.
kerülhetett rá sor, hogy kitöltsem,
jára nézett s fejéhez kapva felugrott
döntötte. Most már elázott földrész
abroszon, csak végtelen tenger. Hat
tárta szét a karját és átölelt.

— Pardon! Elmegy az utolsó vill
És kisietett a sápadt-kék neonde

Rég kilépett az ajtón, mikor fri
újra utánanéztem és nem tudtam
az elismerést: valahol olvastalak n
Különösen az a *pardon* bűvölt el.

Csehovi hangulatban telepedtem
egy másik szárazföldre.

Muzsnai Ákos

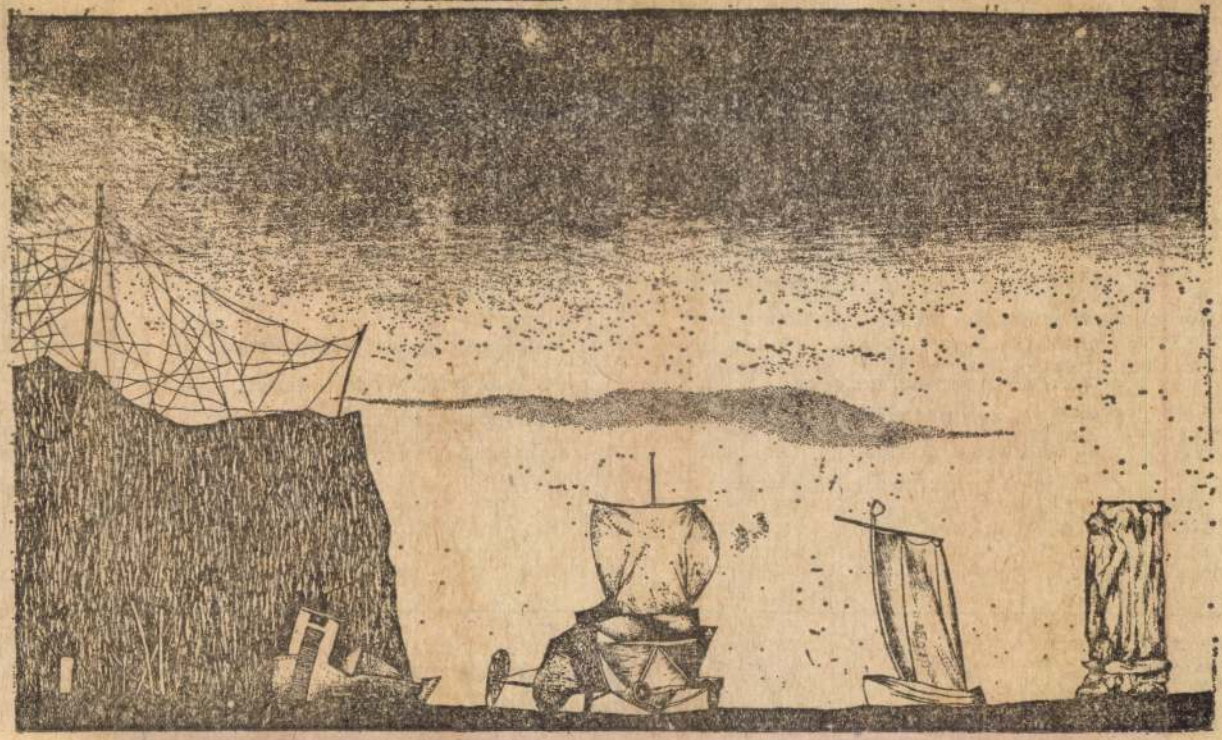

Muzsnai Ákos: Expedíció

Élet és Irodalom, Bp. 1979. dec. 22.
XXIII. évf. 51-52. sz. 2. lap.

ne
a
a tétova esetlegesség
kifent körmei ki ne kezdjék
fedetlen hitemet.

Mert kiszemelve más dologra,
nem önmagamba bonyolódva
kell némán panganom,
de kiáltanom, cselekednem,
valakiért, valami ellen,
kötnöm és oldanom,
hinnem a mégis-győzelemben,
ha nincs más oltalom.

Még három napig megkísérlem
az ábrákat megfejteni,
aztán nem marad más reményem:
felejteni, felejteni.

Felejteni, hogy jártam itt is,
otthont adott nekem e táj;
s az idegen sodrás, amint visz,
nem is lesz mit feledni már.

Aliga, 1979.

Minden kedves olvasónknak kellemes ünnepeket
és boldog új évet kívánunk!

ÁRA: 8 FT

Muzsnai Ákos

Élet és Irodalom. Bp. 1980. febr. 23.
XXIV. évf. 8. sz. 3. lap.

Muzsnai Ákos: Emléklap

tonságos. Voltak is néhányan, akik-

ilyen kapcsolataim. Én csak kisember voltam.

Összehúzta magát. Annál is kisebbre, mint amekkora.

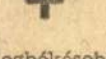

— Én még a legbékésebb békeidőkben sem értem meg olyan szép napokat, sőt heteket, mint 1944 nyarán, Budapesten. Vicc, kérem! A háború kellős közepén! Sőt, a vége felé!

— 1944 nyarán?!

— Amikor *leállították* a szállításokat. A deportálást.

— Ki állította le?

— Én csak azt láttam, hogy május-júniusban iszonyú forgalom volt. Képzelheti: mit összeizzadtam az irodában, hogy egyenesbe tegyem annak a rengeteg vonatnak, szállítmánynak az ügyeit! Elvben napi négy szerelvényben egyeztünk meg, egyenként körülbelül négyezer fővel. Mondom: ez volt a papírforma, de a valóságban több volt, és összevissza, a megfelelő rendszeresség nélkül: június legvégéig majdnem ötszázezer fő. Június legvégén láttam a jelentésekből, hogy egyre kevesebb vonat indult, aztán már egy se.

— De hát akkor már befejezték a vidéki zsidók elszállítását. Vidéken akkor már csak munkaszolgálatos-zászlóaljak voltak. Akkor már csak a budapesti zsidók deportálása volt hátra.

— Éppen ezt állították le!

— Ki?

— Nézze, ha például nekem lett volna hatalmam hozzá, hogy leállítsam, hát én biztosan leállítom, már sokkal korábban is. Már a saját érdekemben is. Mert, ugye, legyünk őszinték: mi sem adtunk sok lehetőséget a túlélésre. (Szó szerint:

aztán 1945 áprilisában, a Szovjet Hadsereg nagy rohama idején órákig sem nyújtott védelmet a németeknek.) — Vonat nem volt, összesen talán ha egy vagy két szerelvényt tudtam szerezni, azt ki is használtuk, de hát nem sokat jelentett, ugye. Akkor az lett a jelszó, hogy gyalogmenetben történjék az áttelepítés: a deportálás. Nekem ehhez nem volt semmi közöm. A nagy tömeg gyalog ment. Téboly! Civilek ilyen hosszú gyalogmenetben! Télen! Milyen munkaerő lesz belőlük, mire célhoz érnek?

— Meddig maradt Budapesten?

— Éppen karácsony előtt jött a menetparancs. Mielőtt az oroszok bekerítették Budapestet. Irány: Berlin. De ott már nem működött a régi hivatal. Beosztottak a harcoló alakulatokhoz. Tiszthelyettesi rangban ugyan, de tulajdonképpen közönséges bakaként. Egy SS-tizedes volt a parancsnokom. Szóval, a fronton is jelentéktelen szerepet játszottam. Danzignál szagoltam meg a puskaport.

— Így frontkatonaként került hadifogságba.

— Igaz.

— És a „túlélési lehetőségek"?

— Én később hallottam róla, hogy a nürnbergi perben elhangzott a nevem. De még csak körözést se adtak ki ellenem. Soha. Amikor mindennek vége volt, szépen munkába álltam itt, Bécsben, a régi szakmámban, mint nyomdász, ugye. A saját nevemen. Senkinek se volt velem baja. De miért is lett volna? Hát bántottam én bárki emberfiát? Ültem az irodámban, Berlinben, Budapesten, akárhol. Írtam a jelentéseket meg a

szédet a pár
éd.

nológ
több szereplő
különbözik a
magánbeszéd
abban, hogy
gondolva, ha
csak eleje v
vége szinte
mielőtt értel
na. A dráma
laha a köz
(vagy több
akár sponta
résztvevők k
sőt elvárták,
fejtse a gond
rek, érthető
közlendőt köz
is volt, mer
drámai, illetv
helyzetek, iz
veszekedések
ták végigmor

A pár- v
másik alanya
kapcsolódott,
tovább, amit
lított, mondo
is vitázott. E
részt vett a
arra figyelt.
gára. S mind
mi dialógusra
beszédire is.
zíció szülte:
vül is létező
partner iránti

Úgy tetszik
vagy több sz
aranykori for
vek lapjairól,
fel, s leginká
saiban. Pers
dialógusok s
ságára gondo
nem is a ro
nak szájába
szélyekre. H

BEKE KATA:

Tanévkezdet után

Szeptember derekán járunk. Régen szétfoszlottak már a levegőben az ünnepi szónoklatok, a kipihenten, lesülve, lendületekkel és tervekkel tele megérkező iskolamesterek arcán újra megjelennek már a fáradtság árnyékai. Az osztályfőnökök már túlestek a meglepetésen: ki nyúlt meg hirtelen a vakáció röpke két hónapja során, ki kezdett el mutálni, ki növesztett bámulatos orrot gyerekarca közepére és ki lapátkezeket, amelyekkel mintha nem tudna mit kezdeni. A riadt elsősök talán már megszokták, meg is szerették az iskolát, a nagydiákok sokasága talán megfogadta, hogy ebben a tanévben igazán oda fog figyelni a matematikaórán és megcsinálja a házi feladatokat; s talán éppen mostanában állapítják meg búsan, hogy most sem figyelnek oda és mégsem csinálják meg. Az iskolák folyosóit újra lárma tölti meg, rohanó lábak dobogása, bakfisvihogás és nyerítő kamasznevetés, ami olyan idegesítő sokszor és mégis olyan nagyon üresek azok a folyosók nélkülük. A tankönyvek nagy része elkészült, másik része nem készült el: szóval, minden úgy történik, mint minden szeptemberben. Annak, aki elhagyta az iskolamesterséget, lassan elcsitulnak szeptemberi szívfájdalmai: az élet, már csak ez a szokása, megy tovább.

Valami új mindig történik persze. Most például itt az új oktatási törvény. Hosszú esztendőkig vajúdtak a hegyek és egérke született, mondhatnánk a klasszikus hasonlattal. A szokásos harsonazengés kísérte, de hát így megy ez évtizedek óta az „oktatási reformok" semmit meg nem oldó, alaposan soha végig nem gondolt intézkedéssorozatában; most is csak ez történt, rendszerváltás ide, többpárti szép terveink oda: valóban *odalettek* szép terveink. De jogállamban élünk: a törvény törvény, így hát szó sem esik róla többé. És sajnos, megtörténik valami valóban új itt és amott, hitviták dúlnak az iskolák körül, megingatva oly létfontosságú stabilitásukat; indulatokat, előítéleteket, acsarkodást , különböző előjelű gőgöt hívnak elő az emberi lelkekből, szembeállítva egymással egy-egy település lakóit, alvéget és felvéget, idősebbeket és fiatalabbakat. Legutóbb éppen Dabas-Sáriban.

Meghallgattam az ebben az ügyben interpelláló ellenzéki képviselőt a parlamentben — egyébként egy premontrei gimnázium öregdiákját —; a neki válaszoló államtitkárt — egyébként a dunántúli református egyházkerület egyik vezetőjét —, figyeltem az ügyről szóló híradásokat, s noha magam is egy egyházi iskola hálás öregdiákja vagyok, mégis úgy döntöttem: nincs véleményem erről; nem győzött meg egyik fél sem, mert magam nem jártam ott, nem beszélgettem a szülőkkel, kollégáimmal. Aztán elolvastam a plébános, Győző atya szavait a Magyar Hírlap szeptember 11-i számában, annak az esszészerű javaslatnak a kapcsán, hogy férjen meg egy épületben az egyházi és önkormányzati iskola: „egy apácazárdába be lehet-e küldeni a nyilvánosház lakóit?"

Plébános Úr, Atya, kérem: felmérte, hogy mit mondott? Hogy ezzel megsértett *valamennyi* magyar pedagógust, engem magamat is? Egy mélyen etikus természetű hivatást választó, nyomorúságos fizetésért mérhetetlenül sokat dolgozó embereket, akik sokkal különbek annál, mint amilyennek körülményeik alapján logikusan lenniük kellene? Akiknek túlnyomó többsége tisztességre, becsületre, jóindulatra, kölcsönösségre, szellemi és erkölcsi igényességre igyekezett nevelni diákjait, voltak bár hívők avagy nem azok? Tudja-e, hogy micsoda kockázatot vállaltak a hívő tanárok, amikor egyszerűen kihagyták a kötelező ateizmus államvallását hirdető passzusokat, vagy könnyeden elmondták, hogy ez nem olyan egyszerű, hogy például az evolúció semmiféle ellentétben nem áll a világ teremtett voltának hitével? Akkora kockázat volt ez, mint a kötelező, 1956-ra vonatkozó érettségi tételt esztendőkön át ki sem tenni az asztalra, bizony.

És ha valóban ön az egyházi iskola igazgatója — ebben nem vagyok bizonyos, bár úgy tűnik a híradásokból —, akkor hogyan vállalhatja el ezt — avagy az iskola bármilyen természetű irányítását —, ha ennyire nem ismeri annak természetét és magukat a gyerekeket? *„Ha itt összeengednének két ellentétes nézetű pedagógus- és gyerekcsoportot, az lélektanilag nagyon nagy hiba lenne. A gyerekek minden óraközi szünetben egymást támadnák: te pogány, te vallásos."* De hát minden iskolában különböző nézeteket valló tanárok dolgoztak egy tantestületben eddig is, a gyerekek pedig sokkal természetesebben fogadják el azt a nyilvánvaló tényt, hogy sokféle nézet, vélemény, vallás, világnézet létezik egymás mellett ezen a világon — már ameddig a felnőttek el nem rontják, be nem oltják gyűlölködéssel őket. Engem például megvárt egy másodikos gimnazistám történelemóra után, és elújságolta büszkén: egy hónap múlva bérmálkozni fog. Elbeszélgettünk hát a keresztény nagykorúságról, és azóta sem tudom: honnan tudta, hogy nekem elmondhatja ezt. Néhány évvel később, de még mindig a nyolcvanas években, egy másik diákom megérkezett a hit világába, elkérte hát tőlem az egyik osztályfőnöki órát, hogy beszámoljon erről az osztálytársainak, és beszélgettek hitről és kételkedésről, kölcsönösen tiszteletben tartva egymás véleményét. Úgy tapasztaltam: a diákok teljesen tisztában vannak egymás világnézetével, és sosem folytatnak hitvitákat. Hát ilyenek voltak azok a nyilvánosházhoz hasonlított iskolák, Plébános Úr.

Az egyházi iskoláknak pedig nem tett túlságosan jó szolgálatot az apácazárdahasonlattal, mert sokan tájékozatlanok, sokan hiszik azt, hogy egy kolostorhoz hasonlítanak és zord, életidegen szellemben nevelődnek ott a gyerekek, márpedig leginkább egy másik iskolához hasonlítanak.

És úgy gondolom, az a gyerek vizsgázott jelesre keresztény hitéből, aki ezt mondta az újságírónak: „Most Dabasra járunk hittanra meg vasárnap misére, mert Győző atya kiüldözött minket a templomból. Temetésen, lagzin másról nem beszél a pap, csak az iskoláról." Mert sem keverte össze a hitvitát a hittel, s önt, Atya, kérem, azzal, akit szolgálni és képviselni hivatott. A templomból pedig a *kufárokat* űzte ki Krisztus. De: a gyermekeket? Róluk egészen másképp beszélt. *„Ha meg nem változtok és olyanok nem lesztek, mint a gyermek, nem mentek be a mennyek országába."*

Egy másik gyerek azt mondta: „Most minket pogányoknak meg Júdásnak neveznek, s a volt tanáraink, akik itt maradtak a Szent Jánosban, a köszönésünket sem fogadják." És: „...sok családnál mindennaposak a veszekedések az idősebb generáció és a fiatalabb szülők között az iskola miatt."

De hát milyen magokat vetettek el önök ott Dabas-Sáriban, képviselő urak, Polgármester Úr, Plébános Úr? A politika és a vallás összekeverésével, noha az egyik gyorsan változandó és mulandó, a másik arra irányul, ami szent és örök? Egy átpolitizált, harcias kereszténységgel, noha az nem alkalmas hazánk újraevangelizálására, mert éppen a kereszténység lényege sikkad el benne? Hogyan nem fontolták meg, hogy mi mindent rombolhatnak le sokakban, és hogy éppen a katolikus egyháznak ártanak a legtöbbet? És ha a másik oldalon is előítélettel találkoztak, miért nem példázták a türelem és a bölcsesség erényét?

A megoldás persze kézenfekvő. „...a szülők csak annyit kérnek: hagyják meg nekik, felnőtteknek a választás jogát. Ha kell, ők egy év alatt felépítenek egy felekezeti iskolát ott helyben. A jelenlegit is ők húzták fel két kezükkel, a saját pénzükből." Egy esztendőt pedig igazán el lehetne viselni egy közösen használt épületben, gyakorolva a kölcsönös tolerancia erényét, annál is inkább, mert az önkormányzati iskolát is választották vallásos családok gyermekei, és talán a tantestület sem világnézeti alapon vált ketté. És akkor versenyezhetne egymással a két iskola: melyikben jobb a tanterv, színvonalasabb az oktatás, melyiknek vidámabb, emberségesebb a légköre; és az sem volna az ördögtől való, ha egy vallásos gyerek az önkormányzati iskolát választaná, mert ott több órában tanítják az angolt, vagy ott jobb a fizikatanítás. És teljesülhetne Győző atya kívánsága is, kollégium is épülhetne az egyházi iskola mellé, hogy befogadhassák a távoli tájakról ide igyekvő diákokat. Csak éppen el kellene jutniuk a felnőtteknek is Dabas-Sári gyermekeinek józanságához és egyszerűségéhez — mielőtt megmérgeznék őket hitvitáikkal és előítéleteikkel.

És talán célszerű volna megfontolni Pál apostol intelmét: *„Testvérek, ti szabadságra vagytok hivatva. Csak ne éljetek vissza a szabadsággal a test javára, hanem szeretettel szolgáljatok egymásnak. Az egész törvény ugyanis ebben az egy mondatban teljesedik be: »Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.« Ám ha egymást marjátok és rágjátok, vigyázzatok, hogy egymást föl ne faljátok!"*

Profán értelemben sem volna éppen haszontalan megfogadni ezt Dabas-Sári határain innen és túl. Még mielőtt valóban fölfalnánk egymást hitvitáinkkal, kölcsönös gyanakvásainkkal, előítéleteinkkel, hisztériáinkkal, amit közéletnek nevezünk mostanában, noha a *köz* egészen más gondokkal és bajokkal foglalatoskodik. Talán még Dabas-Sáriban is.

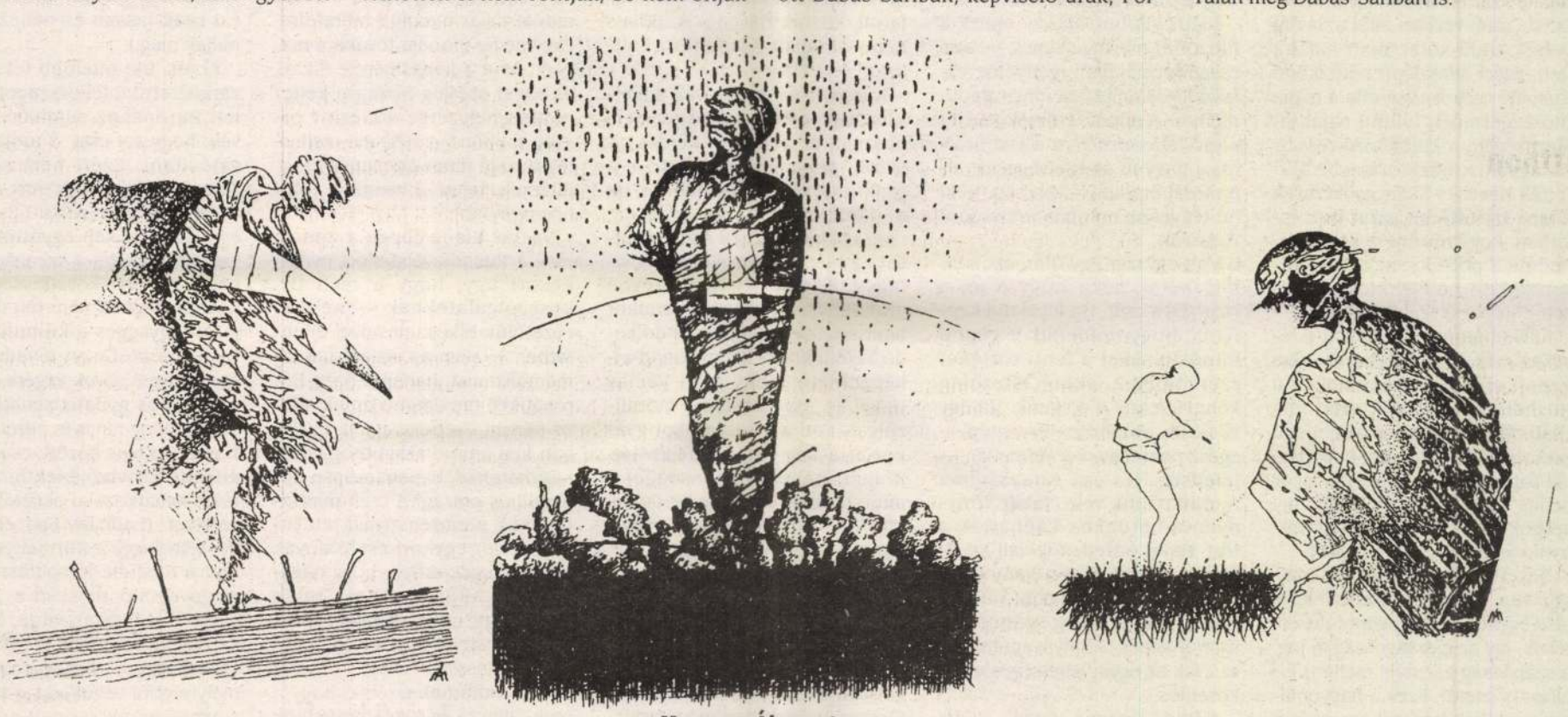

Muzsnay Ákos rajza

Banga Ferenc rajza

KÁRPÁTI JÁNOS:

A jó, a rossz és a csúf

Václav Havel cseh köztársasági elnök és Václav Klaus kormányfő összekülönbözött azon, hogy a Helsinki Polgári Gyűlés (HCA) nevű társadalmi szervezet kezdeményezésére titokban Prágában járt Salman Rushdie indiai származású brit író, és Havel is fogadta őt. Az iszlám fundamentalista iráni vezetés által a Sátáni versek című kötet miatt halálra ítélt, ezért állandóan rejtőzködő Rushdie csehországi útja a maga utórezgéseiben túlnőtt saját jelentőségén. A különböző reakciók ugyanis reflektorfénybe állították Havel és Klaus gyökeresen eltérő szemléletét azzal kapcsolatban, hogy miként is kell viselkednie a politikusnak, különösen akkor, ha egy kicsiny, közép-európai országot képvisel.

Klaus három tényt közölt a tévékamerák előtt. Először is: nem kapott előzetes tájékoztatást a Rushdie-látogatásról, amit furcsáll. Másodszor: magánjellegű eseménynek tartja azt, hogy Havel fogadta az írót. Harmadszor pedig: reméli, hogy az iszlám országok nem tekintik ellenük irányuló jelzésnek a történteket.

Havel ezzel szemben azt hangoztatta: a Rushdie melletti kiállása egyben bizonyos morális értékek, így az igazságosság, a jog, a szabadság eszméje melletti kiállást is jelenti. Ezek a hagyományos értékek képezik az európai integráció alapjait. A maga részéről azt furcsállja, ha valaki, miközben ezeket az értékeket vallja, ráadásul részt akar venni az európai integrációban, arra keres okokat, hogy miért lenne taktikusabb tudomást sem venni Rushdie-ról. Ez már majdnem azt jelenti, hogy rábólintunk a Gonoszra — mondta Havel.

Klaus viszontválasza: ennek a filozófiai mérlegelésnek — ami esszé formájában igényelne választ — semmi köze nincs a politikához. A miniszterelnök szerint olcsó félrevezetés az olyan beállítás, hogy itt az igazságosság és a morál értékeiről van szó. Neki ne tegyenek erkölcsi szemrehányásokat.

Volt egyszer egy film, azt a címet adták neki, hogy A jó, a rossz és a csúf. Ha feladatul kapnánk, hogy rendeljük ezeket a minősítéseket a fenti történet szereplőihez, akkor látszólag könnyű lenne a dolgunk. Ha úgy vesszük, Rushdie nem szép — egész pontosan: kényelmetlen — jelenség. Ha egy társaságban mutatkozunk vele, talán könnyen a hátunkba kaphatjuk a tőrt. Havel önzetlenül kiáll az üldözött mellett, fittyet hány a veszélynek. Klaus viszont mindig csak a maga hideg számításai szerint képes megnyilvánulni. De ez csak az egyik lehetséges megközelítés.

A Rudé Právo a Havel—Klaus vita kapcsán emlékeztet egy immár legendás, 1988-ban elfogyasztott reggelire. Francois Mitterrand francia elnök prágai látogatása során ragaszkodott ahhoz, hogy ne csupán a szocialista Csehszlovákia hivatalos képviselőivel találkozzék, hanem leülhessen a fehér asztalhoz az akkori demokratikus ellenzék tagjaival, köztük Havellal is. (Klaus nem szerepelt egyik protokollistán sem.)

A francia—csehszlovák államközi kapcsolatoknak akkor nem használt ez a reggeli. Kérdés viszont, hogy ez tekinthető-e a prakticizmus kritériumának. Ha a „szocialista világrendszer" nem sokkal későbbi összeomlását figyelembe vesszük, akkor világos, hogy a Nyugat nagyon praktikusan viselkedett, amikor hitet adott a másként gondolkodó keletieknek. Ilyenformán elképzelhető, hogy nem Václav Havel az, aki fölösleges moralizálgatással zavarja a napi gyakorlatiasság megtestesítőjét, Klaust, hanem éppenséggel a miniszterelnök viselkedik úgy, a Mladá Fronta Dnes című prágai lap megfogalmazása szerint —, mint elefánt a porcelánboltban.

Hiszen lehet, hogy Rushdie mégsem csúnya. A nyugati világ sem „átallja" óvni, rejtegetni őt. Havel csak azt tette, amit Nyugat-Európában (ahová Prága is törekszik) úriemberi magatartásnak tekintenek. Ha ez ráadásul még összhangban is áll Havel személyiségével, külön szerencse. Ha így fogjuk fel a kérdést, akkor nyilvánvalóan Klausnak kellene eldöntenie, mi a rosszabb. A szélsőséges iszlám fundamentalisták veszélye, vagy pedig az, hogy nem emeli a nemrég függetlenné vált Cseh Köztársaság tekintélyét, ha vezetői nyilvánosan civakodnak egymással.

De a megválaszolandó kérdések sora ezzel nem ér véget. Azt is át kell gondolni, hogy egy Csehország méretű államnak mekkora közvetlen szerepet kell vállalnia különböző országok nemzetközi ügyeiben. Továbbá: ha adva van egy kis ország, és annak az elnöke elismert, nagy formátumú személyiség, akkor ez a személyiség húzza-e össze magát saját országa méreteire, vagy pedig mondja tovább a magáét, amit a lelkiismerete diktál, és ezzel esetleg hozza-e kellemetlen helyzetbe a kicsiny ország többi vezetőjét, aki mellesleg a napi menedzsmenttel foglalkozik, tehát „hivatalból földhözragadtabb"?

Václav Klaus éppen a minap, még a Rushdie-ügy előtt nyilatkozott úgy, hogy a cseh titkosszolgálatoknak — néhány vezetőjük elképzeléseivel ellentétben — nem az iszlám fundamentalizmust, hanem Közép-Európát kell tanulmányozniuk. Klaus szerint Csehországnak tisztában kell lennie azzal, hogy nem nagyhatalom, hanem csupán egy tízmilliós ország. A cseh miniszterelnök szemrehányást tett Jiri Dienstbier egykori csehszlovák külügyminiszternek, hogy nagypolitikai allűrjei voltak. Talán nem kizárt, hogy a bírálat Havelnek, Dienstbier személyes jó barátjának is szólt.

Arra mutatnak a jelek, hogy a cseh államfő és a miniszterelnök összhangja — finoman szólva — továbbra sem tökéletes. Havel retorikája változatlan, tényleges hatalmi befolyása azonban nagyon összezsugorodott. Lassan minden egyes ötlete megfosztatik attól, hogy államfői megnyilvánulásnak tekintsék, és visszaszorul (vagy inkább igyekeznek visszaszorítani) a „magánemberi minőségben" tett gesztusok szférájába. Úgy tűnik, a vezető pozícióba került közép-európai értelmiség — persze minden országban más és más szövegösszefüggésben — kénytelen szembesülni egy ostoba áldilemmával: yan-e írói munkássága a politikusnak? (Ez azért áldilemma, mert a válasz kézenfekvő: nincs. Helyesebben: volt, nincs, lesz. Akkor lesz újra, ha majd visszamegy írónak. Az érintettek ezt csak lassan és nehezen tanulják meg.)

Klaus, aki mielőbb fel akarja zárkóztatni Csehországot a fejlett Európához, alighanem úgy véli, hogy ezt csak ő tudja megvalósítani. Ezért nem nagyon szereti, ha bármi történik a tudta és beleegyezése nélkül. És akkor egy Havellel kell együttműködnie. Ebből néha a szenzációhajhász sajtó arra következtet, hogy Csehországnak nem mindig teljesen egységes a külpolitikája. Ez természetesen tévedés, hiszen mire e sorok végére értem, a hivatalos nyilatkozatokból kiderült, hogy nincs is nézeteltérés Havel és Klaus között, csupán az államfő szóvivőjének bizonyos téves nyilatkozatai okozták a félreértést. (Ladislav Spacek arról beszélt, hogy a kormányzat tudott a Rushdie-látogatásról.) Ez megnyugtató, de azért a „megfigyelő" kíváncsian várja, hogy a két Václavból, a két — elcsépelt szóval élve — öntörvényű személyiségből végül lesz-e sikeres, egymás hiányosságait eredményesen pótló szerzőpáros.

HORVÁTH ELEMÉR VERSEI:

bertolt brecht newyorkban

tekintve hogy por és hamu vagyunk
és tekintve hogy az isten halott
legalábbis nietzsche óta
posztmodern sivatag
nem akarom jobbá tenni az embereket
de mégcsak boldogabbá sem

plátó és kant?

plátó nemcsak purián volt
de tehetséges költő is
sajnos magába fojtotta s érthetően irigy
lásd a törvényeket...

bárhogyan is
én összehasonlíthatatlanul jobb költő
vagyok
mint első férjed volt...
az ágyban? ... nem tudom...
én képes vagyok rá hogy csigolyáidon
kiszámoljam éppen születő versem
ritmusát
amikor vágytól terhesen hozzám simulsz
ezt csak goethéről tételeztem föl

s a wilhelm meister
mégiscsak valami

nemzeti ünnep

úgy kirugtak
hogy a lábam se érte a földet
specifikusan
amelyhez annyi szent nevet
amelyen annyiszor apáid satöbbi
most itt fekszem a kisantillák egyik
szigetén
hazátlanul de rendületlenül
talpig mulatt nagyfénybe csavarodva
s hálás vagyok izabellának valamint
ferdinándnak
a ninàért a pintoért és a santamariaért
asszonyom skót
szeretőm telavivi lány
pápua népdalokat olvasok
s ha karóba húznak sem tudom megérteni
hogy miért ne éljen március 15.-e

demiurgosz

az ú. n. nyugati civilizációból
elvetette plátót
és az egész plátói hagyományt

„a transzcendenciák
gúzsbakötnek s kiherélnek"

ő költő és szabad maradt
ahogy mondta „abszolút immanencia"
egészen 60-éves koráig
amikoris orvosi kezelés alá került
mert szonetteket írt a himvesszőjéhez

történelmi tél

1956 december
wörgl ausztria

az állomáson jeges deszkákat rakok
teherautóról vagonba
fizetésemből megveszem rilke válogatott
verseit

hogy melegítsenek

1992 december
szarajevó
r. l. bosnyák költő befűt rilke verseivel
hogy meg ne faggyjon

Vörös tér: 1993 május 1.

fehér sisakban lóháton
rohamrendőrök mozdulatlanul
előttük tízlépésnyire
s roppant téren egyedül
egy öregasszony
fejkendőjén a balkeze
jobbjában ridikül

kisemmiző?
kisemmizett?

kommunista

Kovács Péter Balázs rajza

Gőzeke

GARACZI LÁSZLÓ:

Terrórium

A *Terézváros* című újság közli a helyi Polgárőrség 1992-es mérlegét. Melegség járja át szívemet, mert kétszáz forinttal én is hozzájárultam a szervezet működéséhez. 73 intézkedést foganatosítottak, ami azt jelenti, hogy az én potom három forintjaim segítségével körözött egyéneket állítottak elő, garázdákat fékeztek meg, elbitangolt nebulókat szolgáltattak vissza aggódó szüleiknek és benzinleszívókat tettek ártalmatlanná. Ülök a kényelmes, meleg szobában, és ezek a fáradhatatlan jóemberek a három kuncogó forintomért fülön csípik a leszívót. Tárgyidőszakban két leszívásos eset regisztráltatott, az annyi, mint hat forint, a hülyének is megéri. Hat forintért egy írónak aproximatíve egyetlenegy szót kell kiókumlálnia, és más, hasonlóan hat forintot érő szavak közé illesztenie (na jó, bizonyos szabályok szerint), és a leszívóknak máris annyi. A szó anyagi erővé, az ige testületté lőn. Csak lefirkantok egy szócskát, teszem azt: gőzeke, megjelentetem a gőzekét hat, illetve, bocsánat, tizenkét magyar forintokért (azért annyiért, mert már két gőzeke volt, most már három, az tizennyolc), ezért például három elcsatangolt purdét kézre kerítenek és három leszívást megakadályoznak vitézül.

De vajon honnan kapják a szerkesztő urak a gőzekékre a most már huszonnégy magyar forintokat?

Hát, tisztesség ne essék szólván, többek között Tőled, nyájas olvasó, ki megvetted az ÉS-t, és szemedet éppen e sorokon futtatod, köztük a precízen elhelyezett gőzekéken (harminc). (A cím is Gőzeke lesz, harminchat, negyvenkettő.) Tele a kerület elkóricált csemetékkel és leszívható benzinnel, de már nem sokáig. Minden egyes gőzeke két elfogott betörőt, megfékezett garázdát, hazakísért, pityergő kisdedet, eloltott padlástüzet, megetetett állatkerti tevebébit, kipucolt Hunyadi teret szimbolizál. Nyugodtan hajtjuk álomra fejünket, mert csekély eszközeinkkel hozzájárultunk az írók, szerkesztők, olvasók közös harcához, amelynek magasztos célja a (VI. kerületi) emberiség általános boldogsága.

Dörzsöltem kezeimet, hogy végre sikerült egy jó kis optimistát glosszintanom, mikor megjött az újabb Terézváros, benne a drámai közleménnyel: leütöttek egy képviselőt. Egy fiatal férfi hajnali háromkor megállította a képviselőt a Podmaniczky utcában, polgárőrnek mondta magát, egy pisztolyszerű tárgyat szorított a képviselő torkához, mire „vita alakult ki közöttük". A pisztoly elsült, és „megcsípte az önkormányzati képviselő bőrét, ezután pedig leütötték őt". A Polgárőrség elnöke a következőket mondta az eset hallatán: „Amennyiben a képviselő úr hajlandó eljönni hozzánk, és rámutat arra a személyre, aki őt leütötte, én magam fogok büntetőeljárást kérni ellene." (Ne menj oda, jaj, eltángálnak megint.)

Szörnyű gyanú vert fészket szívemben: visszafelé sülhetnek el a gőzekék (ötvennégy).

Szorongásom fokozódott, amikor a folytatásból megtudtam, hogy „a polgárőrök körül kialakult rossz hangulatot csak tovább mérgezi a sok különös eset". A polgármester már hónapokkal ezelőtt följelentette őket, és a rendőrkapitány a Polgárőrség megfékezését fontolgatja.

Ilyen esetekben szoktam mondani, hogy hát mingyá valakit én is nagyon lepofoznék.

Na de most akkor hogyan is áll a helyzet.

Az olvasó (szegény) fizet a lapért, a szerkesztő (szegény) fizet a glosszáért, a glosszaíró (szegény) fizeti a polgárőrt, aki leüti a képviselőt (legszegényebb). Ha e legszegényebb képviselő ráadásul olvassa az ÉS-t, akkor az „ÁFA-kör" visszavonhatatlanul bezárult.

Uraim, a gőzekékért járó immár hatvan magyar forintokról ezennel ünnepélyesen lemondok.

Duhaj író ingyen gőzekézik.

SZECSKŐ TAMÁS:

Ha én ezt a Klubban elmesélem...

A Klubban hallottam, hogy a minap egy ismeretlen személy a következő szöveget csempészte a BBC komputerrendszerébe:

Egyszer, valamikor, a BBC és a japánok elhatározták, hogy csónakversenyt rendeznek a Temzén. Mindkét csapat hosszan és feszítetten edzett, hogy csúcsformába kerüljön. Elérkezett a nagy nap — és a japánok egy mérföldel győztek.

A vereség nagyon letörte a BBC csapatát. A felső vezetés úgy döntött, hogy fel kell tárni a rossz szereplés okát: bizottságot küldtek ki. Ez arra a következtetésre jutott, miszerint a probléma gyökerét ott kell keresni, hogy a japán csapatban nyolcan eveztek és egyvalaki kormányzott, a BBC-sek között pedig nyolc kormányos volt, s csupán egy személy evezett.

A felső vezetés tüstént szerződött egy konzulens céggel, hogy a csapat struktúrájáról készítsen tanulmányt. Fontmilliókkal és hónapokkal később a cég megállapította, hogy túl sokan kormányoztak és nem volt elég evezős. Ebből kiindulva — a következő évi vereséget megelőzendő — megváltoztatták a csapat szerkezetét, így ez a továbbiakban négy „kormányos igazgatót", három „kormányos főigazgatót" és egy „ügyvezető kormányos igazgatót" foglalt magába. Az evezést végző munkatárs számára pedig teljesítményt ösztönző remunerációs rendszert dolgoztak ki, hogy belássa: végül is kulcsfigurává nőheti ki magát az ügyben.

A következő évben a japánok két mérfölddel győztek. Nem kielégítő teljesítmény miatt a BBC elbocsátotta az evezőst, kiárusította a csónakokat, leállította a felszerelésbe történő beruházást, felfüggesztette az új csónaktípus kifejlesztését, bőkezűen honorálta a konzulenseket és a megtakarított összeget szétosztotta a felső vezetés körében.

***

A Klubot, ahol a metodológiai viták szélárnyékában üdített fel bennünket ez a komputerizált BBC-szamizdat, becsületes nevén Európai Közönségkutatók Csoportjának hívják. A hatvanas évek közepén alakult meg, a közszolgálati rádiók és televíziók kutatóinak szakmai fórumaként, oly szigorúan körültekintő alapszabállyal (nem hiába voltak brit és ír kollégák a kidolgozói), hogy tagfelvételi rendszere és működése a szigetországok bármely exkluzív klubjával vetekszik. Legutóbb Koppenhágában jöttünk össze az éves konferenciára, amelynek egyik napirendi pontja szokás szerint az volt: egy év alatt mi történt országában az elektronikus tömegkommunikációval — különös tekintettel a közszolgálati médiára.

„Ha én ezt a Klubban majd elmesélem!" — gondoltam magamban Dániába készülvén: számítva arra, hogy a hazai médiaháború egyéves történetének — a médiatörvény körüli politikai csoszogásnak, az alelnöki abszolút monarchiák bevezetésének a rádióban és a tv-ben, a frekvenciamoratórium szelektív oldozgatásának és a Duna Tv körül gomolygó baljós kumuluszoknak stb. — mértéktartóan szűkszavú bemutatása is enyhe megütközést kelt Európa közszolgálati tömegkommunikációjának demokratikus jövőjéért dolgozó klubtársaim körében. Bevallom, nem ez történt: a magyar fejleményeket felvillantó mozaikok abba az összképbe illeszkedtek, amely az országbeszámolók alapján kialakult, és összességében az európai közszolgálati műsorszórás elmélyülő válságát mutatja. Ez van a BBC-s anekdota görbe tükrében, de beszámolója kezdetén a stuttgarti kolléga is ezért kényszerült tőle szokatlanul drámai leütésre: *„Április 2-a valósággal szimbolikus nap a tömegkommunikáció fejlődésében. A német közszolgálati műsorszórók (ARD és ZDF) első ízben döntöttek úgy, hogy egy csatorna (az Eins Plus) lezárásával — talán 1993 végén — jelentősen csökkentik műsorkibocsátásukat."*

Bizony, tudomásul kell vennünk, hogy a közszolgálati műsorszórás európai rendszere eresztékeiben recseg-ropog. Alapmodelljei a II. világháborút követő időszakban formálódtak, akkor még a rádiózás testére szabva, de már a televíziózás tömegessé válása is feszegetni kezdte szerkezeteit. Az igazán nagy kihívások azonban a hatvanas évektől kezdve érték ezeket az intézményeket, amikor sorra jelentek meg a kommunikáció új médiumai: a műholdak, a koaxiális, majd optikai kábelek, a video, a kép- és hangrögzítés különböző formái, a képernyőszöveg videotext és teletext variánsai, valamint a kisebb-nagyobb rendszerekbe fokozatosan beépülő, különböző nagyságú és rendeltetésű komputerek. A technikai fejlődés hullámtaraján azután hihetetlenül erős tőkecsoportok szörföztek be a közszolgálati műsorszórás évtizedek alatt áramvonalasra simított dűnéi közé.

A társadalmak, a kormányok és a műsorszóró intézmények válasza ezekre az új kihívásokra országonként különbözik, bár az átszervezéshez mint „ultima ratio"-hoz többen nyúlnak. A BBC alkotmányát 1996 végén meg kell újítani. Hogy miként, s következésképp hogyan lép ez a kétségtelenül legnagyobb tekintélyű közszolgálati műsorszóró intézmény a következő évezredbe, erre vonatkozóan a brit kormány és a BBC maga is kidolgozott és cirkuláltat egy-egy vitairatot. Az opciók még nyitottak, csupán egy elem közös bennük: a műsorszórás anyagi bázisa változatlanul az előfizetési díj lesz, a BBC Enterprises egyéb irányú (pl. kiadói) tevékenységéből befolyó profittal kiegészítve. Franciaországban az 1991-ben elfogadott Stratégiai Tervnek megfelelően már tavaly elkezdődött az Antenne 2 és a FR3 vezetési-adminisztratív struktúráinak egyesítése, s a két program közös neve „France Télévision" lett. Ez a racionalizálás olyan hatékonynak tűnik, hogy a TF1 már bírósági keresetet nyújtott be, sőt Brüsszelben is eljárt, arra hivatkozva, hogy a két közszolgálati műsorszóró erőinek egyesítése tisztességtelen piaci előnyhöz juttatja őket. Az átszervezések egyik vezérmomentuma különben nemcsak a franciáknál, hanem Németországban és másutt is a közszolgálati csatornák közötti szorosabb együttműködés (még a dán esetében is, ahol pedig épp most vált el egymástól a rádió és a televízió), mert ez komoly erőket szabadíthat fel. Vannak, akik úgy vélik, hogy épp ez lehet a piaci verseny forgatagában való helytállás biztosítéka.

Az átszervezésekben, a közszolgálati műsorszórás új statutumainak kidolgozása során egyébként olyan megoldási javaslatok is megfogalmazódnak, melyek épp újszerűségük miatt érdemelnek figyelmet. Svédországban például szó van arról, hogy a médiatulajdonosok három meglévő csoportja (az állam, a sajtó és a médiaipar) mellé egy negyediket is kialakítsanak: az állampolgárokét, akik a számukra kisorsolt népi részvényekkel válhatnának médiatulajdonosokká. Az ország kultuszminisztere továbbá azt is javasolja, hogy a tudományos és művészeti akadémiák is jussanak médiatulajdonhoz.

Demokratikus társadalmakról lévén szó, a közszolgálati műsorszórás átalakítására vonatkozó elgondolásokat, javaslatokat — még ha kiérleletlenek is — többnyire mindenütt megmerítik a szakmai és a civil közvélemény királyvizében. Legyen szó akár egy parciális érvényű műsorstruktúra-reformról is, ez sem titokban készül... nem a „pad alatt", mint a kisdiák puskája. S álláspontjuk kialakításához a szakmán kívül a civilek — a hallgatók és nézők tömegei — szintén megkapják a szükséges információkat. Az elmúlt évek fejleménye, hogy a folyamatos közönségvizsgálat adatait (a hallgatottsági, nézettségi és tetszésindexeket) nemcsak a kommunikátorok kapják kézhez, hanem teletext útján minden érdeklődő hozzájuthat ezekhez.

A Klubban, ha nyakkendő még nem is, de némi közgazdasági gondolkodás mindenképp szükségeltetik. És valamelyes elektronikai alapismeretek is, hiszen manapság Európa majd valamennyi országában elektronikus automatikák végzik a televíziós közönség folyamatos vizsgálatát. A svájci professzortól a klubtársak nemcsak azt szokták meg, hogy saját sportrepülőgépével érkezik az évenkénti találkozókra (borzolta is a magyar bürokraták idegeit annak idején ezzel az extravaganciával!), hanem azt szintén, hogy többnyire valami új elektronikus ketyerét is bemutat. Most egy terjedelmesebb karóra formájú készüléket hozott magával, ami szerinte a folyamatos rádiós közönségvizsgálat gondjait oldja meg. A készülék „lelke" egy chip, amely hétszer 24 óra rádióhallgatási adatait képes rögzíteni és tárolni. Kellő reverenciával fogadtuk az elektronikus kézbilincset, hiszen már évek óta nyomaszt valamennyiőnket a Klubban, hogy a rádiós közönség vizsgálata a televízióéhoz képest mindinkább háttérbe szorul... mert a tv műsora lukratívabb reklámhordozó, mint a rádióé. (No lám, már nálam is a kereskedelmi logika!)

A kávészünetben néhányan, régebbi klubtagok, nosztalgiáztunk is: visszaemlékezvén arra az időre, amikor a közönségkutatás még a társadalomkutatás szerves része volt, s a nézettségi indexek, gazdaságossági számítások és elektronikus automaták zsarnoksága még nem uralkodott el a Klubon. Borongós hangulatunkban némileg az vigasztalhatott, hogy a közszolgálati műsorszórás értékeinek megmentése és kibontakoztatása maga is többet kíván tőlünk, kutatóktól, mint ezt a bornírt technokrata (mérési) logikát. H. J. Jensen, a Dán Rádió és Televízió vezérigazgatója is ezt tette hangsúlyossá megnyitó beszédében, amikor arról szólt, hogy *„a kulturális politika végzetes kockázata lehet, hogy a közönségkutatás adatai kivétel nélkül mind beépülnek a műsorpolitikába, fenyegetve így a minőségi műsorokat, amelyek nem mindig érik el a legmagasabb nézettségi értékeket"*.

Ha én viszont ezt mesélem el itthon!...

Muzsnay Ákos rajza

MUZSNAY Á-ban

Új Művészet
1992. 2.

témát fogalmazták meg, azoknak a reakcióknak a kivetüléseit rögzítették, amelyek modern világunkban különös élességgel jelentkeznek. A káosz kísértését felülmúlni, úgy, hogy megéljük, leképezzük, s az ábrázolás mágikus cselekedetével fel is oldjuk. Paradox módon a káosz körülhatárolásával viszünk rendet a világba. A képlet így tiszta is lenne. A műalkotás sorsa most már csak azon fordul meg, hogy a kép közös jelentésre számot tarthat-e, bekerül-e a sensus communis világába. Néhány visszafogottabb részlet azt jelzi, hogy az alkotó rendelkezik ezzel a lehetőséggel, a többi már „csak" a kitartó művészi és egzisztenciális intuíció egybejátszásán és megvalósításán múlik.

Jovián „természet-utánzásai", Siflis „individuális-mitológiája" és Horsley sorsproblémákat megfogalmazó „káoszexpressziói" azt a sokféle művészi irányt és különböző minőséget jelezték, amelynek folyamatos felmutatásával valóban a Kortárs Alkotók Stúdiójává válhat a KAS Galéria.

(Kortárs Alkotók Studiója 1992. márc. 19—ápr. 19.)

BOHÁR ANDRÁS

A szembenézés kockázata

Muzsnay Ákos kiállítása a Békés Megyei Könyvtárban

Művei nagy részén a transzcendens világ és az emberi lét kapcsolatát faggatja. Sajátos drapériával köti gúzsba alakjait, s ebben a kiszolgáltatott helyzetben esendőségünk kérdőjeleit fogalmazza meg. Nem lehet véletlen, hogy szinte bárhová küldi kiállítani grafikai lapjait, a bíráló bizottság díjjal ismeri el tehetségét. Így volt ez a Vásárhelyi Őszi Tárlaton, a Salgótarjáni Rajzbiennálén

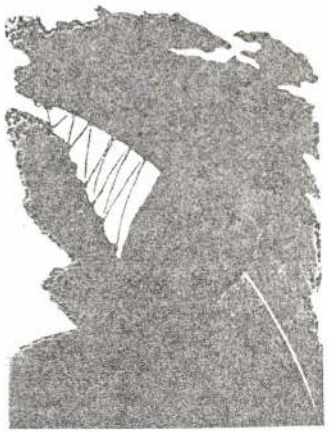

Muzsnay Ákos: Tanulmány (Sütő Andrásnak), 1989, rézkarc, 15 × 11 cm (Fotó Muzsnay Ákos)

vagy legutóbb a békéscsabai Alföldi Tárlaton. Külföldön, legtöbbször német földön voltak egyéni kiállításai, a csoportos tárlatok kapcsán bemutatták grafikáit New-Orleanstól Barcelonán át Stockholmig.

A drámai hangvétel jellemzi minden alkotását. Az emberi alakok elmosódott formája vagy töredékes szobrokhoz hasonló megjelenítése nyújtja a művek különös atmoszféráját: elhagyatottságról, az egymásra figyelés ordító hiányáról vallanak.

Muzsnay szkepticizmusa felkiáltójel egy többdimenziójú világért, amelyben az emberek kiteljesíthetik magukat. Az alkotásaiból komponált ívek, törésvonalak erre az álomra utalnak. Az alakok története szavakkal el nem mondható kölcsönhatásokról, kockázatokról, konfliktusokról szól. Az egymáshoz való humánus viszonyunk kiemelhet bennünket a magányosságból, a szárnyaszegettségből, önös, kisszerű életünkből. Mítoszokból vesz át elemeket, részletekből építkezik, torzókat deformál tovább. Kielégítetlenül izgatja az emberi kapcsolatok keletkezése, a szorongás és melegség kialakulása. Meditál és megles, együttérez és felháborodik, mindezt értünk teszi. A mesterségbeli igény méltósága, a rend vagy a rend iránti vágyakozás erősíti a grafikák üzenetét. Ebben a korban, amikor minden szétesni látszik körülöttünk, teljesítménye tiszteletet parancsol.

CS. TÓTH JÁNOS

Nőkről

Decsi Ilona kiállítása

Ez a kiállítás a nőkről szól. Decsi Ilona munkái miniatúra finomságú sorsképek. Hajdanvolt asszonyok, örök ideálok, akik legendáikkal együtt formálódtak képpé. Csendes és harmonikus képekké.

Emlékek, hangulatok, mesék útján bolyong a művész, de mai szemlélettel örökíti meg modelljei mindennapjait. Nem drámák, heroikus küzdelmek tanúi vagyunk. Máshonnan indul, nehezebb utat választ, kevésbé látványosat. Nem a káoszt, a zűrzavart, hanem a csöndet. Az emberien köznapit emeli a művészet rangjára.

Vágyakozást fiatal szerelmére, a házasélet szép és megszokott, mindennapi életbe épült pillanatait. *Emlékezésének* öregasszonya valaha átélt, vagy csak csodált világból teremt magának álombirodalmat.

Decsi Ilona ecset- és ceruzavonásai mögött ezek az időtlen alakok rejtőznek és léteznek. A múlt madonnáit, nőit hívja lapjaira, mert hisz és hihet abban, hogy a régi forrásokhoz visszanyúló műalkotásoknak a XX. század embere számára is van közlendője. Állandóságot hirdető figurái kilépnek saját korukból, maivá válnak, kortársaink lesznek.

Többek között ezért is fordul nagyméretű rajzsorozatában Erdélyi Zsuzsa: *Hegyet hágék, lőtőt lépék* című archaikus népi imádságok gyűjteményéhez. Az apokrif imák olyan gyöngyszemek, melyek elveszettnek hitt kultúrák kincsei. A szakrális népköltészet világának összetevői itt

Decsi Ilona: Leány egyszarvúval, 1990, papír, pasztell, tempera, 45,5 × 50 cm (Fotó Lévai Jenő)

bonyolult egységben, sűrítetten jelentkeznek. E kettős alanyú, Mária—Krisztus történetet felölelő fohászok megidézése gazdag forrás, szürrealista közeg egy képzőművész számára is.

Az idős asszonyok, akik megőrizték az Istenember drámáját, saját sorsukat is beleénekelték a szövegekbe. A hit szférájába, a múltból a mába emelve, egyediből általánossá tágítva a jeleneteket.

Az alkotások ihletett csendjét váratlanul meghökkentő színkontrasztok törik fel: *Leány egyszarvúval.* Talán legérdekesebb darabja a tárlatnak. Decsi Ilona tehetsége, jó ízlése lehetővé teszi, hogy a XV. századi harmóniát és a szűzesség allegóriáját egy pillanatra sem billenti ki eredeti összefüggéseiből. Merészen, világosan fogalmaz.

A század eleji francia Vadak jutnak eszünkbe. *Henri Matisse* interpretált kópiamódszere, amelynek lényege éppen az, hogy egyéni, ugyanakkor modern stílusban másoljon klasszikus műveket. Az eredetinek csak lényegét hangsúlyozva, művészi látásmódjához híven közvetítse az alkotást.

Hasonlóképp dolgozik Decsi Ilona is. Az igazi értékek érvényesek maradnak. Ilyen értéket jelent Decsi Ilona kitűnő rajztudása is. Azt a ma többnyire csak félvállról vett elméletet és gyakorlatot, hogy a legszélsőségesebb festői irányzat is csak a rajztudás tökéletes elsajátításával közölheti mondanivalóját, a kiállító művész bizonyítja. A fenti tételt meg lehet kerülni, de nem érdemes, mert kiderül a mulasztás. Úgy is fogalmazható: a rajz annyi a festőnek, mint íróember számára a gondolat.

Decsi Ilona tapasztalata és szándéka révén az európai kultúra képzőművészeti megfogalmazását gazdagítja. Weöres Sándor *Az álombeli kutyájának* arctalan álmodója tudatalatti mélységben működő képzettársításokat idéz, de Európánk néhány városkájának bensőséges légkörét is hitelesen varázsolja elénk a művész.

(Sopron, 1992. III. 19—28.)

BENEDEK KATALIN

Művészeti szakközépiskolák országos kiállítása Kaposváron

Március utolsó napjaiban Kaposvárott tanácskozást tartottak szakmai kérdéseikről a hazai művészeti szakközépiskolák; ebből az alkalomból, művészetoktatói tevékenységüket dokumentálandó, kiállítást is rendeztek a növendékek munkáiból. Jó érzéssel kellene eltöltsön, hogy ma már a fővárossal együtt hat városunkban folyik középfokú művészeti oktatás. A jó érzést bizonyos mértékig csökkenti a tudat, hogy Magyarországon a művészet még ma sem vált a gazdaság egyik jelentős hajtóerejévé. (Az un. alkalmazott művészetekről van szó természetesen. Könnyű belátni, hogy a művészeti tervezés erőteljes termelőerő. Például az autógyárak az új típusok műszaki paramétereit már a tervezés időszakában nyugodtan kiszivárogtatják, az elkészült prototípusok azonban a nyúzó próbautak százezer kilométereit applikált hamis vagy régi karosszériával teszik meg, hogy a konkurencia az új vonalvezetéssel csak a bemutató autószalonokon ismerkedhessen meg. Nálunk meg a dizájnt valami utólagosan ráteendő csomagolásnak tekintik, amelynek egyetlen feladata az ostyáé; fogyaszthatóan bebugyolálni az elavult technikát. És még ez a bebugyolálás is követő jellegű, leginkább a tavalyi kiadású Neckermann katalógusra támaszkodik.)

A középfokú művészeti oktatásnak az elsődleges és fő feladata az lehet, hogy minél nagyobb számú növendéknek korszerű vizuális gondolkodási szemléletet adjon és ilyen irányú készségeiket fejlessze. A kiállított anyag tanúsítja, hogy az iskolák valóban erre törekednek, a konkrét szakmai oktatás rovására vagy helyettesítésére nem engedik az autonomitás látszatát kergető művészkedést. A rajzi, manuális és technikai ismeretek mellett azonban a kiállított munkák igen sok növendék élénk szellemi kreativitását is tanúsítják.

A házigazda kaposvári Iparművészeti Szakközépiskola bemutatójából igen figyelemreméltóak a textiles gondolkodást dokumentáló munkák. E tárgyak között használható ruhák, lábbelik, táskák mellett anyagterveket, fazon-fantáziákat, valamint „textiles szemléletű" minta- és színvázlatokat, szín- és formavariációkat is láthattunk. A vázlatokban és variációkban igen meggyőző anyagszerű gondolkodásmódot lehetett találni, ami nemcsak a növendékek képességét, hanem a tanárok nyitott, de célraorientált munkamódszerét is mutatja. Igen meggyőző volt például két textiles növendék, *Bihari Sarolta* és *Csajághy Éva* szecessziós motívumokon alapuló minta-, illetve ruhaterve, egyik komplementer színekbe oltva az ornamentikát, a másik „formai komplementert" alakítva az organikus és geometrikus formákból.

A kaposvári keramikus tanulók textiles társaiknál halványabban szerepeltek az agyagformázás történelmi változásait rekonstruáló munkáikkal.

Muzsnay Ákos

A Zónától Árgyélusig

Muzsnay Ákos és Püspöky István kiállítása

A művészek életrajzi adatainak összefoglalása, törekvéseik néhány mondatban való körülírása mindig nehéz dolog. Az életrajz lapjait éppen úgy megtöltheti az egyéni és csoportos tárlatok, díjak felsorolása, mint amennyire üresen hagyhatja a pályaív egészét átfogó, egyetlen nagy, összegező tárlat, sorsdöntő találkozás, mester említése. Ami pedig az ars poeticát, a művészi törekvéseket illeti, nos, vannak művészek, akik sokkal szabatosabban fogalmaznak szóban, mint amennyire műveik hatásosak, s vannak, akik, mondhatni, éppen csak sejtik, merre is kell menniük, s mégis kitűnő alkotásokat, a szó szoros értelmében remekműveket hoznak létre.

A Csontváry Galériában kiállító két művész egyike, *Püspöky István* a biográfiát, az ars poeticát illetően is érdekes adalékokat szolgáltat a fenti tétel illusztrálásához. Egyik tavalyi katalógusában az életrajz helyét egyetlen hullámvonal foglalja el, a nagyobb kanyaroknál néhány évszámmal. 1950 – saját születése. 1969, 1974 – tanulmányai kezdete, illetve befejezése a Képzőművészeti Főiskolán. 1982, 1985 – lánya, illetve kisfia megszületése. A vallomás pedig? „A rajzolót a költőhöz hasonlítanám, mert ők közelítik meg a legtökéletesebben az abszolútat" – mondta egyszer, s talán ma sem fogalmazna másként saját művészi tartásáról szólva.

A rajzolóról szólt, a mostani kiállításon viszont nem csupán, nem elsősorban egyedi rajzokat látunk, hiszen mindkét művész bemutat a rajzok mellett sokszorosított grafikákat, a rajz és a festészet határterületein járó és kifejezetten a festészet területéhez tartozó műveket. Műfaji eklektikáról lenne szó? Vagy inkább egyfajta teljességigényről? A szintézis vágyáról? A mindkét kiállító, s a valószínűleg mindannyiunk által tisztelt mester, *Kondor Béla* így fogalmazott akkor, amikor még egyáltalán nem nevezték mesternek, hiszen diplomavédő beszédét tartotta, 1956-ban: *„Mindenesetre eddigi grafikai próbálkozásaimat a későbbi festészeti munkáim érdekében végeztem. Szeretném a kettőt egyeztetni és párhuzamosan csinálni, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy e két műfaj egymást segíti és feltételezi, vagy inkább a grafika a festészet ága és alapja egyaránt."*

A *Dózsa*-sorozatról szólt a diplomamunkájával országos botrányt kavaró művész, pontosabban a Készülődés a forradalomra című lapról. Nos, a következő évek, évtizedek, mondhatni, a hosszúra nyúlt készülődés évtizedei teljességgel igazolták őt. Nem egyszerűen arról van szó, hogy a szintézisteremtést sikeresen vitte végbe saját pályáján belül, hanem arról a termékeny kölcsönhatásról is, amely a hatvanas évektől kezdve a magyar grafika, rajzművészet és a festészet között kialakult.

A magyar rajz, a magyar rajzolóművészet olyan problémákat vethetett fel, olyan titkokat beszélhetett ki, amelyekhez a táblakép, a művészetpolitika ébersége miatt nem is közeledhetett, miközben a rajz, a sokszorosított grafika maga a festészettől kölcsönvett vagy inkább asszimilált elemekkel gazdagodott. Igaz, ennek a folyamatnak kétféle értelmezését figyelhettük meg az elmúlt időszakban, az előbbivel szemben azt a másikat is, amely szerint a hetvenes években a táblaképet, a nyolcvanasakban a grafikát illett temetni.

Ilyen alapon most a Csontváry-teremben, a Budapesti Tavaszi Fesztivál alkalmából rendezett kiállításon semmit nem lehetne kiállítani. Sőt! *Muzsnay Ákos* egyáltalán el sem készíthette volna Az utolsó villamos című lapját a hetvenes évek végén, hogy elmondja, mit is gondol a késő esti magány, a szorongás villamosáról és utasairól, a fáradtságot, félelmet, bezártságérzetet tükröző arcokról, a végállomás ütött-kopott bódéjáról, a szemetes úttestről, a senki földjéről, a város és vidék, meg – amit akkoriban nem illett kimondani – az Európa és Kelet-Európa közötti határterületről. Nem készíthette volna el másik lapját sem, 1986-ban, amely nem csupán illetlen, hanem alig ismert dolgokat idéz meg, a Zónát, a maga arctalan, sötét folttá gyűrt-nyomorított figuráival.

Muzsnay drámaisága a nyolcvanas években egyre erőteljesebben ötvöződött a nagy méretek, a festői eszközök alkalmazásának igényével. Püspöky István számára a rajzi és festői eszközök talán már pályakezdésekor, a hetvenes évek közepén egyformán fontosak voltak, 1985-ös római ösztöndíjas időszaka után azonban mintha fölgyorsult volna a különböző műfajok eszközeinek szintetizálási folyamata. Hogy az egyetemes művészet csodáival való revelatív erejű találkozás eredményeként-e, vagy a virágjában lévő posztmodern hatásaként, az külön vizsgálódást érdemelne, amiként az is, hogy közben hogyan tudta megőrizni korábbi hangját, motívumvilágát. A munkáit máig jellemző lírai, olykor az iróniával, az abszurd humorral színezett hangját, a korábbról is ismerős motívumokat, a farkast, a ketrecet, kalitkát, a rácsot, homokórát, szálló vagy hulló madarat, a bikafejet, korpuszt, kardot, s a talán mindegyiknél gyakoribb motívumot, a magyar népmesék hősét, Árgyélus királyfit.

Árgyélus, a mesék győztes tündérkirályfija, Püspökynél, akár Muzsnaynál az arctalan figura, a tiszta, ám kiszolgáltatott ember jelképe, általános emberi tartalmak, ugyanakkor nagyon is kelet-európai gondolatok hordozója. Abban a térben mozog, amelyben a művészek által megidézett alkotók – *József Attila, Pilinszky JÁnos, Szalay Lajos, Andrej Tarkovszkij, Huszárik Zoltán, Bulgakov, Dosztojevszkij* – hősei is. Amelyben mi magunk mozogtunk, mozgunk. Abban a történelmi-szellemi térben, amelyet Kondor Béla, aki nemcsak képzőművészként, hanem a szavak embereként is halálbiztosan diagnosztizálta a romló világ bajait, így idézett meg: *„gép madarak szálltak le és föl / mindennap ez történt és hittük / hogy megszoktuk már az új,/ a rettentően békés háborút is / meg ezt a békét a háborúval / de nem így történt, láthatjátok. / Sírni kell felebarátaim, de vihogtunk."*

P. Szabó Ernő

Elhangzott a Csontváry-teremben, a tárlat megnyitóján.

Hansa ÁLLVÁNYOK

• Telefonoszlop irattartóval	8.200.-
• Telefontartó irattartóval	11.500.-
• Lámpa telefontartóval	20.400.-
• Telefonoszlop	6.000.-
• Hármas irattartó	8.600.-
• Lámpa	17.700.-
• Telefontartó (lásd fotó)	6.800.-

Viszonteladóknak jelentős kedvezmények!

+ÁFA

HOLLAND

1124 Budapest, Meredek u. 27., Telefon: 185-3755, Fax: 166-7641

A hét filmje

A kiszipolyozott csodagyermek

Peter Greenaway, az 1942-ben, Walesben született festő-filozófus, avagy filozofikusan gondolkodó festő – aki (a kor gyermeke lévén) történetesen mozgóképekben fogalmazza meg az emberekről és a világ dolgairól kialakult kétségeit, következésképpen filmrendezőként vált világhíressé – néhány év óta jó ismerőse a figyelmesebb hazai moziközönségnek is. (Igencsak ellentmondásosan fogadta mifelénk mind a nézők, mind a hivatásos műítészek jó része 1989-es, *A szakács, a tolvaj, a felesége és a szeretője* című filmjét; majd a filmínyencek kedvelt vitatémájává lett az 1991-es *Prospero könyvei...*)

A buja képi fantáziájú és rafináltan kiművelt ízlésű Greenaway legújabb, *A maconi gyermek* című alkotásában nem kevesebbel és nem többel próbálkozik, mint hogy fölidézze *William Shakespeare* – meg többé-kevésbé feledésbe merült elődei-kortársai: *Christopher Marlowe, Ben Jonson* – egyetemes barokk világszínházának hangulatát. „Az angol dráma kicsiben kezdi: első otthona a kocsmaudvar. Maga az udvar a nézőtér, az emeleten végigfutó folyosón foglalnak helyet az előkelőségek – írta Szerb Antal. – A kocsma hátsó kapuboltozata előtt áll a színpad emelvénye; mögötte, bent a kapuboltozatban játszódnak le a házban történő jelenetek, a fölötte levő erkélyen pedig az, ami hegyen, légben, égben történik (...) A kocsmaudvar helyén áll a fedetlen földszint, itt tartózkodik a köznép, míg a jobb közönség a galérián helyezkedik el. A kétfajta közönség sokszor heves szócsatát vív egymással és megdobálják egymást."

Greenaway ötletesen-rafináltan – többrétegű mélységben – tagolt shakespeare-i színjátéktérében háromfelvonásos blaszfém rémdráma bonyolódik. Valamikor az 1600-as évek derekán egy mesebelien rút vénasszony csodálatos szépségű fiúgyermeket szül; méghozzá Maconban, valahol Burgundiában. (A mi nyomdáinkban ritkábban föllelhető *accent circonflexe*-szel jelölt *a*-t tartalmazó Macon helységnév az angol közönség számára nyilván éppoly szabadon-lebegően értelmezendő és titokzatos, mint a shakespeare-i *„cseh tenger"*...) A csúf banya koraérett kamasz lánya hamar fölismeri, hogy a terméketlenséggel – pestissel? netalán a korban még ismeretlen AIDS-szel? – megvert közösség jómódú, de meddő asszonyai busásan megfizetik, ha áldást nyerhetnek a csodagyermektől. Sajátjának, ám szűzen fogantnak hazudja a gyönyörű kisfiút, és önmaga által kinevezett Szűz Mária szerepben tetszelegve remél gazdagságot és boldogságot. A helység püspöke természetesen irigyen figyeli a babonaságon szerzett meggazdagodást, és a lány szépségétől elvarázsolódott, s szörnyű véget ért fia halála után gyetlen bosszút áll a pénz- és kéjsóvár leányzón; hogy azután maga húzzon hasznot a szépséges csodagyermek relikviaként, apró darabonként elárverezett testrészeiből... És Macon városának közösségére ismét rátör a terméketlenség és az éhínség...

Julia Ormond a csodagyermekkel

„A maconi gyermek egy gyermek kiszipolyozásának története. Ez a történet fiktív, bár ismerünk igaz történeteket is gyermekszentekről a keresztény egyház korai időszakából, s a keresztes hadjáratok idejéből. Az 1990-es években, amikor a gyermekek kiszipolyozásáról és a kárukra elkövetett erőszakról szóló beszámolók egyre inkább helyet kapnak az újságokban, minden újabb horrortörténet apropó a prédikálásra, hogy az ártatlanságot mindig ki fogják használni. E helyzetben az egyik fenyegető szélsőség a bürokrácia hisztériája, a másik a horrortól való csömör, hisz a média sztárjai, úgy tűnik, egyre inkább mindennapossá váló kötelességüknek érzik, hogy bevallják: szüleik vagy családjuk kihasználta őket" – írja filmjének gondolati fogantatásáról Greenaway. Majd elmondja: „Volt két kép, amely döntő szerepet játszott a film létrejöttében. Az egyik a hírhedt mai poszter egy néhány perce született, vérrel és nyálkával borított csecsemőről. A másik – s itt az összefüggés valamivel áttételesebb – az Elle divatmagazin egyik számának címlapja, mely egy gyönyörű modellt ábrázol, aki túl fiatal ahhoz, hogy anyja lehessen annak a gyönyörű, kék szemű gyermeknek, akit a szent születést ábrázoló festmények mintájára melléhez tart. A kék szemű gyermek a divat, a reklám és a pénz túsza, a csodálkozó szemű modellt pedig szent szűzként ábrázolták."

Sacha Vierny operatőr mélybarna, arany és vörös színekben tartott képsorain enigmatikus festményfigurákat jelenít meg *Julia Ormond* (a lány), *Ralph Fiennes* (a püspök fia), *Philip Stone* (a püspök), *Jonathan Lacey* (Cosimo Medici) és a népes szereplőgárda többi tagja.

Senki sem tudja, milyen lehetett valójában egy korabeli Shakespeare-előadás. Hogy ilyen *is* lehetett, amilyennek ő elképzeli és láttatja, arról meggyőzi nézőjét Peter Greenaway – néhol már-már fárasztóan túlgazdag-barokkosan megformált – mozgóképi stílusbravúrja.

Zsugán István

Kisvárosunk

Öröm nézni: lakni lehet benne, valóságos fölüdülés a sok csapnivaló magyar és amerikai sorozat, *szappanopera* évadján. Van íze, zamata. A mai magyar vidéki városka hangulatának, a vidéki létezés vaskos bájának, a csönd idilli illatának, s a nyugalom mögött rejtőzködő baljós, tragédiaszagú feszültségnek évadját hozza el lakásunkba az a jövő héten befejeződő, húszrészes sorozat, amelyet *Szurdi András* írt, *Várkonyi Gábor* rendezett, s a címe: Kisváros.

Az Erzsébet körúton, az Erkel Ferenc Libri könyvesboltban tegnap kellemes háttér, a mai magyar és a világirodalom, a zeneelmélet elegáns köteteinek könyvfala előtt, bemutatón látta vendégül az érdeklődőket a Fabula Könyvkiadó Rt. és a Média Management Bt. *Szurdi András* Kisváros című regényének borítójáról a többi között *Usztics Mátyás* (mint Hunyadi főtörzsőrmester) néz reánk. Megjelent hát a hangulatos sorozat könyvvariációja is. Írója elmondta, hogy össze-összetévesztik őt öccsével, *Szurdi Miklós* rendezővel, különösen amióta több közös munkájuk is elkészült. Szurdi András 1962-ben, az ELTE másodéves fizikushallgatójaként adta be a fölvételi kérelmét a Színművészeti Főiskola rendezői szakára, sikerrel. A könyvet azért időzítették éppen a sorozat utolsó részét megelőző hétre, mert „napirenden tartja" a történetet addig is, amíg el nem kezdődik a sorozat folytatása. Ez, ha minden jól megy, októberben kerül a televízió képernyőjére.

(pósa)

A legfőbb tiszteletadás vasárnap délelőtt

Kossuth és a magyar nemzet

„Legföllebb tanulságokat meríthet belőle az emberiség. Megtanulhatja belőle, hogy bármely nép legtöbbre képes, ha oly szellem vezeti, mely az ő vágyainak leghívebb, legtökéletesebb kifejezése" – a kor- és fegyvertárs hiteles, személyes élményeken alapuló feljegyzése ez *Kossuth Lajosról*. A számtalan megemlékezésnek csupán egyike *Vajda Jánosé;* bár része a költő azon esszéisztikus feljegyzéseinek, amelyek újrakiadása is az emlékév egyik fontos feladata lenne. De ne legyünk telhetetlenek. Hiszen már így is eseménydús esztendő elé nézünk; szinte már csakoly mozgalmassá, mint nézett maga az ünnepelt, anno...

Az 1993 szeptemberében a kormány felkérésére alakult Kossuth Emlékbizottság (amelynek elnöke *Szabad György*, az Országgyűlés elnöke) ismertette a megemlékezéssorozat rendezvényei közül országos jelentőségűnek minősített megmozdulásokat a sajtó képviselőinek tegnap délelőtt, a Pallas Páholyban. *Csorba László* egyetemi docens, a Kossuth Emlékbizottság titkára elmondta: nyolc olyan esemény van, amely – a számtalan helyi megemlékezésen túl – országos, sőt, nemzetközi jelentőségű.

Elsőként maga az emlékév január 22-i megnyitása volt ilyen, amelyre Szentendrén, a Kossuth Lajos Katonai Műszaki Főiskolán került sor. Ezt a Nemzeti Múzeum centenáriumi kiállítása követte, március 14-én (amelyről lapunk is beszámolt). Március 20–26. között e jegyben rendezik Torinóban azokat a Magyar Napokat, amelyeken hivatalos kormánydelegáció képviseli hazánkat, *Jeszenszky Géza* és *Katona Tamás* vezetésével. A főváros Kossuth-emléknapja március 31-én; a kiemeltebb jelentőségű tudományos konferenciák pedig április 14-én Debrecenben (a Kossuth Lajos Tudományegyetem) és május 10-én Budapesten (a Magyar Tudományos Akadémia szervezésében) lesznek. Az emlékév hivatalosan szeptember 18-án zárul *Monokon*, Kossuth Lajos születésnapjának előestéjén, a felújított állandó kiállítás megnyitásával.

A kronológia diktálta sorrendben a megemlékezéssorozat csúcspontjának tekinthető az a tisztelgő nemzeti főhajtás, amely Kossuth halála napján, március 20-án fejeződik ki, a kegyelet, a hála, s a nemzeti büszkeség összegződő gesztusaként. Elsőként legfelsőbb állami vezetőink helyeznek el koszorút az Országház előtti Kossuth-szobor talapzatánál, majd a Fiumei úti sírkertben, a Kossuth-mauzóleum előtt folytatódik a megemlékezés a honvédek kései, ünnepélyes gesztusával: olasz és magyar katona futók indultak jóval korábban Torinóból, hogy az egykori temetési vonatúton végifutva tegyék még személyesebbé, emberibbé a pillanat erejét. Érkezésüket e pillanatra időzítették: *Bíró József* vezérőrnagy hosszú futásuk elvégzéséről szóló jelentéstétele nyitja majd meg az emlékezés kegyeleti óráját. A Himnusz után három beszéd hangzik el: *Giorgio de Giuseppe*, az olasz szenátus alelnöke Itália köszönetét; *Szabad György* a magyar nemzet egészének tisztelgő főhajtását; *Demszky Gábor* főpolgármester pedig a főváros érzéseit tolmácsolja majd. A hivatalos koszorúzás várható időpontja 11 óra 40 perc; s a Szózatot követően a társadalmi szervezetek és állampolgárok virágainak elhelyezésére nyílik lehetőség.

Tamási Orosz János

Időleltár

Figyelemre méltó okfejtés hangzott el a falufejlesztők győri tanácskozásán. A megyei közgyűlés elnöke afféle „időleltárt" készített: több mint 100 év kellett a szilárd burkolatú úthálózat kiépítéséhez; mintegy fél évszázad villamosításhoz; három évtized a vezetékes ivóvízhez – jelen korunkban pedig egy évtized ahhoz, hogy a szennyvízelvezetés, a gáz- és telefonhálózat végre ne csak a városok előjoga legyen.

Csendes tanácskozás volt, ahogyan a falufejlesztést igazán komolyan vevő halk szavú szakemberek mértéktartásához illik. Akik egyebek között nemcsak azt látják, hogy mennyi minden kellene még a kényelmesebb, emberibb falusi élethez, hanem azt is, hogy ennek szolgálatában a közelmúltban mit tett a kormány. Legutóbb például 4,5 milliárd forintot hagyott jóvá 123 település gázellátására, vagyis van esély arra, hogy valóban *évtizedben* mérhessük a negyedik nagy vállalkozás beteljesítését.

Ami pedig a hivatásos és önzetlen segítők dolgát illeti, az sem kevés. Az erőnkhöz mért kormányzati milliárdokhoz csak ők tudnak újabb tízmilliárdokat szorgalommal-leleménnyel elővarázsolni.

(gy)

Háromszázmillió forintos beruházási hitel felvételét hagyta jóvá a Győr városi közgyűlés csütörtöki ülésén. Egyes képviselők aggályoskodtak a hitel más célú felhasználása miatt, ezért a közgyűlés határozott arról, hogy ezt az összeget elkülönített számlán kezeljék.

A miniszterelnök faxüzenete: a kormány segít és tárgyal

Fekete zászló Ózd felett

Az Ózdi Kohászati Üzemek tegnap reggekli munkásgyűlésén a dolgozók bejelentették, hogy fekete zászlót tűztek ki a város legmagasabb pontjára, amely mindaddig hirdeti Ózd elszegényedését, ameddig a kormány nem intézkedik az ott élők sorsának megváltoztatása érdekében.

A munkásgyűlés közben érkezett meg *Boross Péter* miniszterelnök telefaxon küldött levele, amelyet *Szentgyörgyi András* helyettes kabinetfőnök írt alá. Ebben tudatják, hogy a kormány megteremtette azokat a feltételeket, amelyek a Foglalkoztatási Társaság további működtetéséhez szükségesek. A kormányzat tisztában van Ózd nehéz helyzetével, ezért szorgalmazza új munkahelyek teremtését. A jövő héten a kormány, valamint a Foglalkoztatási Társaság képviselői és a város polgármestere tárgyalóasztal mellé ülnek, keresve a megoldás lehetőségét.

Tegnap délután felhívtuk telefonon Ózd polgármesterét. *Strochmayr László* elmondta, a városban már tizennégyezerre tehető a munkanélküliek száma, a Foglalkoztatási Társaságnál májusban 1200 embernek jár le a munkaviszonya, s ők most ébredtek rá, hogy hamarosan az utcára kerülnek. Az ózdi foglalkoztatási gondok nem újkeletűek, a kohászat összeomlása már a rendszerváltás előtt kezdődött, a piacgazdaságra való áttérés gyorsította a problémák felszínre kerülését. A polgármester hozzátette, bízik abban, hogy a kormány kellő súllyal foglalkozik majd az ózdiak helyzetével. A bizakodás alapja az, hogy eddig is kaptak központi támogatást – egy milliárd forintot – amely lehetővé tette, hogy a Foglalkoztatási Társaságot működtessék. A borsodi reorganizációs program, a fűtőmű építése, a kórházrekonstrukció pár száz embernek adhat munkát, de a gondokat teljes egészében nem oldja meg. A foglalkoztatási problémák átfogó megoldását a kormánynak kell menedzselnie – tette hozzá a polgármester.

– A külföldi befektetők ugyanis messze elkerülik a várost, s az önkormányzat – amelynek 250 milliós költségvetési hiánya van - nem képes munkahelyeket teremteni.

A munkások mindenesetre ígéretet tettek arra, hogy májusig tartózkodnak minden szélsőséges cselekedettől. Reménykednek abban, hogy a tárgyalóasztal mellett sorsukról kedvező döntés születik.

H. É.

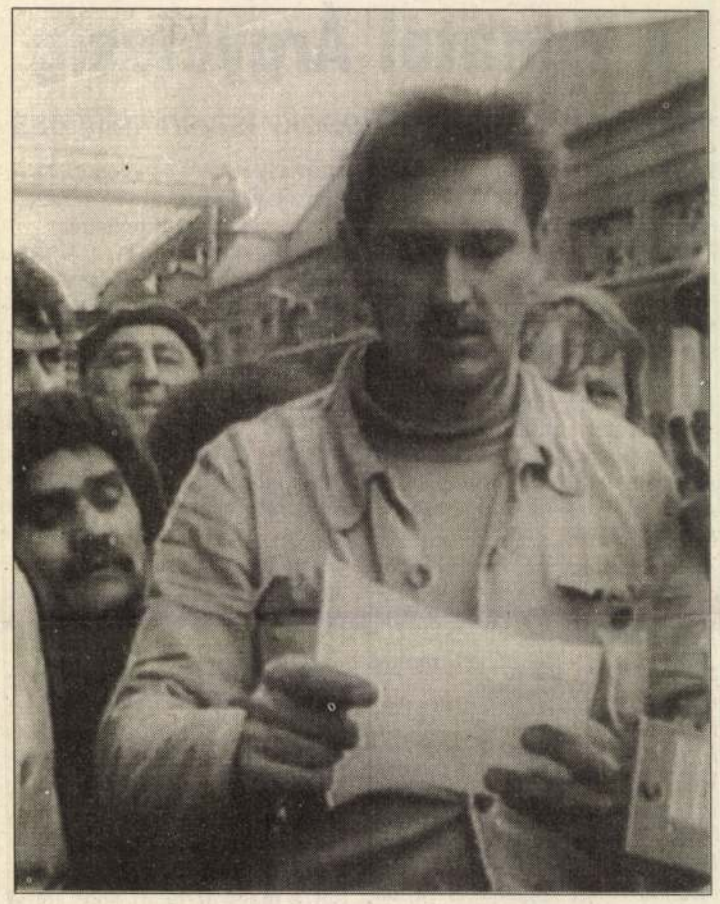

KOMMENTÁR

Budapest, kísérletváros

Informal European Theatre Meeting – ez a pontos elnevezése annak a tanácskozásnak, amelyet Budapesten tartanak. A nem hivatalos, illetve kísérletező társulatok nemzetközi szervezetének erre a találkozójára Európából és a tengerentúlról több mint háromszáz menedzser, művész, rendező, művészetpedagógus a vendégünk. A rendezvényhez művészeti seregszemle is kapcsolódik.

Budapest divatba jött a nemzetközi színházi világban. Ősszel az Európai Színházi Unió hozta ide földrészünk legjobb társulatait, s általuk – kiemelkedő színvonalú, néhány esetben revelációként ható előadásaik révén – majdnem egy kerek hónapon át mi lehettünk a vén kontinens színházi fővárosa. Akkor a hivatásos színházak seregszemléjének örülhettünk, most pedig találkozhatunk a másik oldallal, a nem hivatásos, de legalább annyira érdekes együttesek képviselőivel is. A világ – a színházi világ, mely, mint tudjuk, a világot jelentő deszkákra valóban képes odaidézni az egész világot – így lesz kerek, teljes egész. A magyar színházművészet nemzetközi ismertségének és elismerésének megtisztelő jele, hogy fél éven belül két ilyen rangos rendezvénynek adhatunk otthont.

(t. i.)

Légiforgalmi botrány Magyarország és Ukrajna között?

Álláspontunk: piaci eszközökkel, nem pedig korlátozásokkal

Légiforgalmi botrány fenyeget Magyarország és Ukrajna között, amennyiben a kievi légügyi hatóság néhány napon belül nem ad leszállási engedélyt a Malév gépeinek. Az elmúlt években szinte minden menetrendváltás előtt hasonló huzavonára került sor. Az ukrán illetékesek közben rugalmatlansággal vádolják a Malév vezetőit amiatt, hogy még mindig nem képesek elfogadni az ő „gazdasági" érveiket. Ugyanakkor tény: az Air Ukraine nevű ukrán nemzeti légitársaság képviselői jelen voltak tavaly Szingapúrban a Légitársaságok Nemzetközi Szövetségének (IATA) egyeztető értekezletén. Ott jóváhagyták a március 27-től érvényes menetrendben szereplő heti öt Malév-járatot Budapest és Kiev között. A magyar fél is elfogadta az ukrán légitársaság repülési kérelmét. Három héttel a menetrend életbelépése előtt *Ivan Smeljavszkij*, az ukrán légügyi igazgatóság nemzetközi osztályának vezetője távirati úton letiltotta az öt magyar járatot, és helyette mindössze hármat hagyott jóvá. E késői letiltás a menetrend felborulásához, esetleg Malév-járatok kényszerű törléséhez vezethet. Mivel az ukrán légitársaság járatai évek óta veszteségesek, gyakorlatilag nem repülnek a két főváros között, az idei nyári szezonban is ez várható.

Az MTI érdeklődésére Ivan Smeljavszkij nem volt hajlandó nyilatkozni az ügyről. Kár. Sajnos a jelek szerint az ukránok nem piaci eszközökkel, inkább korlátozásokkal akarnak nagyobb hatékonyságot elérni saját járataikon, holott a földi és légi kiszolgálás minőségének javítása lenne az igazán járható út. Ha nem járunk az utas kedvében, akkor úgyis megtalálja a módját, hogy más városon keresztül, más légitársasággal érjen célba. Mindemellett arról sem szabad megfeledkezni, hogy a Légitársaságok Nemzetközi Szövetségének szingapúri értekezletén egyszer már igent mondtak egy olyan repülési rendre, amely a kölcsönös érdekeknek megfelelő repülési rendet hivatott rögzíteni. S ez a magatartás nem szokásos az üzleti életben.

(hkj)

Sepsey Tamás értékelése

A becsapottak rosszul járnak

Február 15-től március 16-ig még benyújthatták kárpótlás iránti kérelmüket azok a jogosultak, akik ezt nem tették meg az eredeti törvényekben megjelölt határideig. A határidő lejárta után egy nappal az Országos Kárpótlási és Kárrendezési Hivatalban Sepsey Tamás államtitkártól érdeklődtünk az iránt, hány pótkárpótlási igény futott be hozzájuk.

Az elnök elmondta, eddig 350 ezer kérelmet regisztráltak, de ez korántsem végleges adat, hiszen a posta még javában szállítja a hivatalba a kitöltött igénylőlapokat. Szokás szerint ugyanis sokan csak az utolsó pillanatban postázták kérelmüket. Sepsey Tamástól megtudtuk azt is, hogy a pótkárpótlási ügyekben május végén kezdik meg a határozathozatalokat, először azok kerülnek sorra, akik korábban adták be igénylésüket.

Sepsey Tamás hozzátette, a Kárrendezési Hivatalt is meglepte, hogy ilyen sokan nyújtottak be pótigénylést. Ez a magas szám azt is jelzi, hogy '92-ben sok embert becsaptak, egyes politikusok ugyanis félrevezették az embereket, s lebeszélték őket arról, hogy kárpótlási igényeiket érvényesítsék. Akik pótlólag adták be kérelmüket, azoknak számítaniuk kell arra, hogy a kárpótlási jegyek felhasználási köre szűkülni fog, s nem tudnak majd földet vásárolni.

(h)

Talán még nincs nagy veszély

Védd az erdőt!

A hazai erdőket nem fenyegeti veszély – hangsúlyozta *Szabó Tamás* privatizációért felelős miniszter a kezdeményezésére megalakult erdőgazdálkodási szakmai munkacsoport első, csütörtökön, Budapesten tartott megbeszélésén.

A bizottság – melyben a Földművelésügyi Minisztérium, az erdőfelügyelőségek, az erdészeti felsőoktatás, a tudomány, az erdészeti szakmai szervezetek szakemberei, valamint több erdőgazdálkodási vállalat vezetője is részt vett – az erdőtörvény megszületéséig tartó időszak tennivalóiról összeállított koncepcióról tárgyalt. A munkacsoport elsődleges célkitűzése, hogy megszűnjék az erdőgazdálkodás bizonytalansága.

TŰHEGYEN

Ki kopog?

Színhely: szakorvosi rendelő egy alföldi kisvárosban. Időpont: kora reggel. Doktornak se híre, se hamva, de asszisztense már munkálkodik. Nyilvántartásba veszi a betegeket, beírja egyiket a másik után, ez a dolga.

– A betegbiztosítási kártyája? – teszi fel a kérdést, csakhogy egy kérdés nem kérdés. – És a kopogtató cédulája? – mordul elégedetlen tónussal.

– Az meg kinek kell? – ámulbámul a beteg.

– Kinek, kinek, hát a férjemnek! – pirít az oktondira.

– Most nincs nálam – védekezik ügyetlenül, és kiódalog a váróterembe. Kint felnyitják a szemét: férjuram az Agrárszövetség jelöltje, aki a parlamenti képviselőséghez való tudást és bátorságot a helyi Lenin téeszben kapirgálta össze magának.

A beteg harmadikként érkezett, tizenharmadikként aztán beszólíttatja a doktor. Az ajtóban odasúgja a válla fölött átnéző asszisztensnek:

– Holnap hozom, jó?

(kétell)

A Csongrád Megyei Bíróság csütörtökön hatályon kívül helyezte a Makói Városi Bíróság azon ítéletét, amelyben bűnösnek mondott ki hat, vesztegetéssel gyanúsított makói rendőrt. A városi bíróságnak újra kell tárgyalnia az ügyet, egy másik tanáccsal.

Tűnődés

Műsortömb

Félőrült hang sürget, hogy küldjek be valahova négy kupakot, és enyém egy autó! egy álomfürdőzés! És Juditnak korpásodott a haja, de már nem korpásodik, naponta tízszer-hússzor nem! és pillantása rebben Juditnak. És a másik Juditnak láthatatlanul simul a testéhez a szárnyasbetét! reggel-este, hétfőtől-szombatig! És nyúlik a csokoládészelet, és hörrenve harapja le a felét férfias férfi, és kéjcuppogva nyaldossa nő, s csücsörítve csemcsegi a sültkrumplit más nő, és háromszázszor hallom, hogy azt az első olyan farkas süti, aki sütni tud (ha volna mindenkinek sütnivalója, tudná, hogy németből rogyott ide a hülye szóvicc: „Wolf"-nak hívják, aki a kéjkrumplit süti), de nem baj, mert a férfi viharban vitorlázva fogadja az Élet Kihívásait, és naponta és minden másfeledik órában olyan dezodort permetez bronzmellére, hogy ájulva tágul tőle a nők orrcimpája és berogy a térdük, úgy másznak utána! másznak és tántorognak! és naponta és minden másfeledik órában önszerelmesen és kéjesen simogatja magát szexhabbal a harmadik, negyedik, huszonnegyedik Judit, hogy ő ezentúl csak Vájszerrízével fog mosni, és másnap reggel ugyanez! ugyanez! Stopperrel a kézben mérik már a pártreklámok minden félpercét, rejtélyes műszerekkel mérik, etikus volt-e, de hogy etikus-e a nézőt, a hallgatót reklámőrjöngéssel és nyelvtudatlan reklámgorillák harsogásával traktálni, butítani, az nem kérdés – holott a reklám a média legnagyobb műsortömbje, szakadatlan pergőtűz, amelyet nem kért a néző, a hallgató.

(bor)

MSZP–SZDSZ-pókerparti

Háttérgazdasági paktumok

Munkatársunktól:

Értesüléseink szerint a Magyar Szocialista Párt egyik vállalkozása, a Kossuth Kereskedőház Kft. (ügyvezető igazgató: Máté László, az MSZP pénztárnoka) bérli azt a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában, vélhetően a Vagyonkezelő Rt. (elnök-vezérigazgató: Vásárhelyi István) kezelésében lévő ingatlant – s adja albérletbe a Vasárnapi Híreket kiadó Pergamen Press Rt.-nek – amely helyet ad a politikai hetilap szerkesztőségének.

A határozott időre szóló bérleti szerződést a kereskedőház a fővárosi Ingatlankezelő Műszaki Vállalattal már 1992-ben megkötötte, így a közel 800 négyzetméteres ingatlan hasznosításából származó pénz – legkésőbb 1996-ig – az MSZP-t gazdagítja.

Az ingatlan tulajdonviszonyai mellesleg nagyjából tükrözik a Pergamen Press Rt.-ben zajló, belső, tulajdonosi erővonalakat is. Az ellenzéki napilapok például hosszú ideig cikkeztek arról, hogy egy, a Fidesz mögött álló vállalkozó, *Tóth Béla* színleg saját vállalkozásába, de valójában a párt számára megvette a Vasárnapi Híreket. Ezzel szemben, mint korábban megírtuk, az az igazság, hogy nem a Fidesz, hanem az MSZP és az SZDSZ próbálja magának megkaparintani a médiumot.

A Népszabadság és a Magyar Hírlap tényként tálalta a lap megvásárlását, holott az történt, hogy a 180 ezres példányszámú Vasárnapi Hírek kiadói jogát (az egykori KISZ KB-tag) *Belán Gábor* lapigazgató önhatalmúlag fél évre átadta az addig ismeretlen Írisz Kft.-nek. A lapigazgató e döntését az SZDSZ által az igazgatótanácsba delegált *Vásárhelyi István* (!), az MSZP részéről pedig *Máté László* (!), valamint a főszerkesztő *Lőkös Zoltán* határozottan, szó nélkül tudomásul vette, holott egy ilyen, a lap sorsát alapvetően befolyásoló döntéshez az rt. közgyűlésének jóváhagyása lett volna szükséges.

Legfrissebb híreink szerint a Pergamen Press Rt. a kiadói jogot visszavette az Írisz Kft.-től, és a választásokig a tulajdonosi szerkezetben sem lesz változás, ugyanis a Szikra Nyomda elállt részvényeinek eladási szándékától.

Muzsnay Ákos

Menyhárt László: Kilóg a lóláb
Rajzbiennálé Salgótarjánban

Palócföld, 1985/2

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

MUZSNAY ÁKOS

grafikusművész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást 1992. április 23-án 15.00 órakor

SZAKOLCZAY LAJOS

irodalomtörténész nyitja meg.

A BÉKÉSCSABAI MEGYEI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSAI 63.

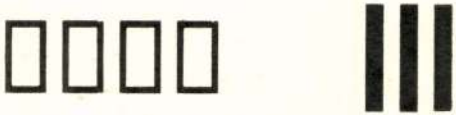

MUZSNAY Ákos

SZAKOLCZAY Lajos: A csend drámája. = Uj Magyarország, II.évf.1o1.sz.1992. április 29. 11.p.

Békéscsaba : megyei Könyvtár, 1992

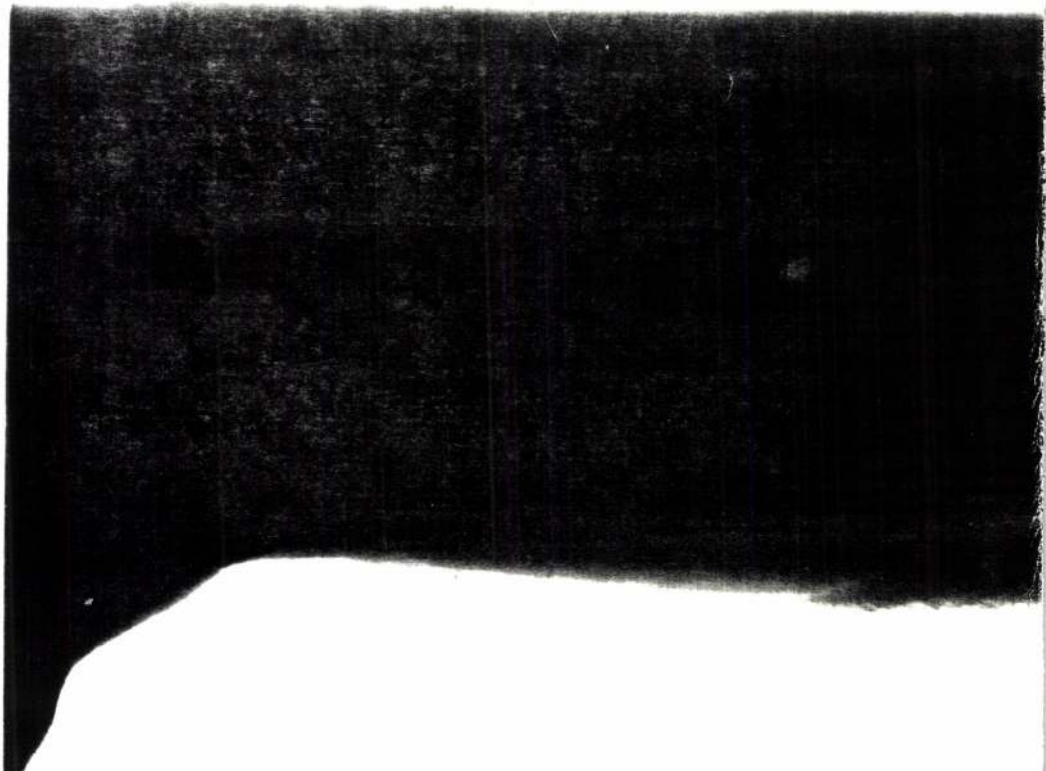

MUZSNAY Ákos

kiáll. Békés Megyei Könyvtár,1992

ism. CS.TÖTH János: A szembenézés kockázata. =Új Művészet,
3,1992.9. 72.,4.ill.

Nagybánya [Baia Mare] 1121
Nagybörzsköny 418
Nagycenk 1282
— Széchenyi kastély 923
Nagyecsed-Sárvár
— nemzetségi központ 694
Nagygút
— templomrom 244/7.
Nagyharsány
— Ref. templom 655
Nagykőrös
— Ref. templom 997
Nagymaros 1120
Nagyolaszi [Fruska Gora]
— kolostor 696
Nagysink [Cincu]
— erődtemplom 642
Nagyszeben [Sibiu] 93, 584
Nagyszombat [Trnava] 412, 964
— Klarissza templom 704
— Szt. Miklós-templom 685, 1057
Nagytótlak [Selo]
— Rotunda 184
Nagyvárad [Oradea] 406, 917, 1113
— Ref. templom 919
Nemesborzova
— Harangláb 870
Nemeskér
— Ev. templom 221/3.
Neusiedel am See ⟶ Nezsider
Nezsider [Neusiedel am See]
— Pálos kolostor és templom 916
Nitra ⟶ Nyitra

MUZSNAY Ákos

MN 1996 ápr. 30.

MUZSNAY ÁKOS Csokonai-oltár című kiállításának megnyitója ma délután fél hatkor lesz a Merlin Galériában (Merlin Színház, Budapest V., Gerlóczy u. 4.). A tárlat május 15-ig tekinthető meg.

Címlapon ha csak egy név van: nomin
Ha mindkettőt megnevezi: 1. helyen kiad
2. " nyom
Teshileti ny.

- bibliopola = könyvkereskedő: kiadókén
- impresszum korul lehet privilégiumra
NEM kiadó, nyomd. etc. !!!

$\boxed{\text{Évszám}}$

Gyakran római szám, kisbetűvel, ∅

Pl. v i i i i = IX

M: nagybetűnek a római v (kapitalis
kecken gyakran római folyóírást ha

(↓) = M ((↓) mille : ezer)

500: ennek a fele → később úgy, n

ni várbörtönére (*Hommage... IV.*). S a háttal álló *búcsúzó* alakja (*Hommage... II.*) attól lesz igazán izgalmas, hogy nem tudni: a várfaltól, boldogsága-fogsága színhelyétől, netán valamely bennemaradótól köszön-e el, utolsó hírvivőként, vagy megfordulva kivégzőfala lesz a lőréseivel fenyegető bástya. Miféle sors-erezte, alakjára kövesedett, a test börtönénél erősebb börtön, a szerzetesi csuha tartja fogva — Tarkovszkijtól tudjuk: egy kisfiú megvilágító példája nyomán majdan újjászülető — Rubljovot (*Hommage... X.*), hogy lényével belesimuljon a töredezett, a szárazságtól szomjas föld térképét is magán viselő téglabástyába?

Ezek mind a Muzsnay-krétarajzokat vizsgáló néző kérdései. Aki ha nem is tudja, de sejti, a grafikákon megidézett tájak (*Hommage... III.* és *VIII.*) és a szikár, némaságukban is — érzékiségükkel — sokat mondó épület- s bástyafalmaradványok a valóságosnál sokkal valódibb képet mutatnak: a szenvedésben megigazuló lélekét. Muzsnay Ákos ezekben az égi-földi teremtményekben (minden grafikája 1998-as keltezésű), nem kímélvén saját magát sem, ám megbocsátó gesztussal, *önarcképeit* tárta elénk. Méghozzá úgy, hogy a reneszánsz ihletettségű kárpiton — mert a művész így akarta — minduntalan kirajzolódott modern korunk szenvedéstérképe is.

CZAKÓ GÁBOR

Hatmillió magyar angyal

Televíziós esszé

Hölgyeim és uraim, ma egy frisskeletű emberi jogról lesz szó, éppen ezért nem fogok megsértődni, ha a gyöngébb idegzetűek olykor máshová kapcsolnak.

Nos, vágjunk a közepébe. A hagyomány szerint a világot az áldozat tartja fönn; föláldozzuk magunkat szeretteinkért, eszméinkért. Apránként persze, és ez maga a boldogság.

Boldogság kép
Apa dobálja a levegőbe kislányát

Gazdaságkor alapvarázslata viszont az áldozat irányának megfordítása.

Nem áldozzuk föl magunkat már a gyermekünkért sem, hanem őt áldozzuk föl haszonért, kényelemért. A kérdés mögött az áll, hogy művelni akarjuk-e a világot, örömmé, áldássá tenni mások számára, vagy elfogyasztani a többiek, akár még saját ivadékunk elől is. Kínos szembesülni ezzel a kérdéssel, ezért ütjük el az élét olyan jogi, biológiai vagy ún. erkölcsi *mellék-, al- és álkérdések* firtatásával, amelyek a katartikus helyzetet rejtvényfejtéssé sekélyesítik. Dosztojevszkij helyett Füles. Ölés-e az abortusz? Ember-e a magzat? A fogantatástól? A műtéti határnak kijelölt tizenkettedik héttől? Dobszerdától, vagy szita-szita péntektől? Szerelem csütörtöktől?

Zigóta, korai magzat-képek

A keresztrejtvény nem akar stimmelni. Állítólag a megtermékenyült petesejt, a zigóta még nem ember. Akkor mit plántálnak be a foganni képtelen, de mégis szülni vágyó nők méhébe? Jó, jó, a zigóta genetikai kódjai tartalmazzák a születendő lény teljes tervrajzát, ámde a magzat az első néhány hétben még nem érez.

Nyolc hetes magzat képe a burokban és egy csepp magzatvízben

A fölvétel idején a nyolc hetes illető még élt: amikor megérintették az orrát, hátrahúzta a fejét.

Hát igen, lehet, de majd csak *lesz* ember, egyelőre nem képes önálló életre! Arra nem lesz képes nyolc hónapos korában, sőt, világrajövetele után sem.

Magzat arc, szopó baba
Amikor visszatérek a képbe, már kezemben a könyv

Folytassuk innen az ún. „filozófiai vitával". Kis János, a legismertebb liberális ideológus anyanyelvi szinten beszéli Gazdaságkor nyelvét.

Az emberi élet szentsége *azt jelenti, hogy borzadállyal kell elutasítani, ha a természet és a kultúra e* befektetését megtérülése *előtt elpusztítják. A következő kérdés tehát az, hogyan kell értelmeznünk a* veszteséget, *amit a megkezdett emberélet idő előtti félbeszakadása okoz. Kis János: Az állam semlegessége (251. old.)*

Szentség, élet, befektetés, megtérülés, veszteség...

„A polgárok egy része azon a meggyőződésen van, hogy a magzat személy s az abortusz a szándékos emberölés esetei közé tartozik ...

Mások azt tartják, hogy a magzatot, fejlődésének korai szakaszában, nem értelmes dolog személyként kezelni. Az ő szemükben az abortusz általános tiltása önkényes beavatkozás a nő személyiségi jogaiba... K. J. i. m. (119—120)

Részletek a *Néma sikoly* című filmből, abortusz képek

Véletlen-e, hogy az abortusz nem egyszerűen szándékos emberölés? Ilyen halmazat máskülönben ritka. Nevezetesen mindig előre megfontolt szándékkal, mindig bűnszövetkezetben, mindig gondozásra bízott kiskorú sérelmére, mindig különös kegyetlenséggel és túlnyomórészt haszonért, jogi nyelven aljas indokból követik el.

Évente sok milliószor. Az USA-ban, a tömeggyártás hazájában, külön abortuszklinikák működnek. *Teljesítményük másfél millió fő/év körül mozog.* A holocaust folyamatos tragikuma az, hogy a földlakó nem tanult belőle, sőt életformává és joggá tette.

Hintázó gyerekek

Lehet-e iparszerűen űzni a dolgot, s mégis *„elejét venni a köztársaság morális meghasonlásának"?* Lehet-e *minden harmadik* magyar magzatot eltenni láb alól, 56 óta közel hat milliót anélkül, hogy az ölés tabuja ne sérülne? Anélkül, hogy az élet legősibb és legmeghittebb értéke, az anya-gyermek viszony ne rombolódna le?

Ha az ember szakít a teljességgel, akkor nem egy fokkal lép lejjebb, hanem rögtön az alagsorba. Ugyanis az ún. terhességmegszakítás, a fordított áldozat, *áldásmegszakítás.*

Magzat képek

Miről álmodik ez a kis áldott? Arról-e, hogy a világ legbiztonságosabb helyén van, a lejárt költők által sokat megénekelt *édes anyaméh*ben, vagy vesztőhelyen?

SZAKOLCZAY LAJOS

Muzsnay Ákos „önarcképei"

Hommage à Tarkovszkij

Egy évvel a József Attila-megidézés után Muzsnay Ákos újabb tisztelgő grafikai sorozatot készített. Hogy mennyi töprengés előzte meg a nagy orosz filmrendező, Andrej Tarkovszkij emlékének szentelt kiállítást, pontosan nem tudhatni — talán csak évtizedekkel mérhető a szellemi kaland —, de az bizonyossággal állítható, hogy az *Hommage à Tarkovszkij* a grafikusművész legszemélyesebb tárlata. Az eddig sem börtönlétre kényszerített, ám mindenképpen szemérmes lélek egyéniség-fölszabadító harcát mutatja ez a vallomás. A gyónással, a megrendült én-kereséssel ezúttal még határozottabban látszó gyöngédség *erejét*.

Kellett ehhez a modern filmművészetet már első filmjeitől igencsak meghatározó, a történelem kataklizmái közt is a szenvedő emberre figyelő Tarkovszkij példája? Az a, végső soron dosztojevszkiji mélységű drámában megigazult Krisztus-arc, amely az emberi fejlődéssel, a hurrá-optimizmus eme mindenre ráhúzható pótszavával, a lélek szibériai jégpoklát, az *utolsó ítélet* felé botorkáló ember szüntelen vezeklését állítja szembe?

Muzsnay a tarkovszkiji életútban nem a szépség és igazság ikonját, nem az orosz keresztény perszonalizmus századeleji kiváló képviselőjének, Nyikoláj Bergyájevnek vallásbölcseletét („Az ember nem a természet, hanem a szellem folytán személy... A személy mikrokozmosz, egész univerzum" stb.) lelte meg, hanem azt a hallatlan, a reneszánszra visszautaló *teljességigényt,* amely a korábban zenét és festészetet is tanult filmrendező életművéből szinte süt.

Amiben egymástól különböznek — óriási. Tarkovszkij orosz — *zsúfolt!* — lelkének egyenes következménye, hogy a *Rubljov* megfeszítésképsorai a zseniális németalföldi festőt, Brueghelt idézik. Nem véletlenül rögzítette Tarkovszkij: „Brueghelben van valami oroszos. A képsíkok mélysége, a sokféle cselekmény, mely képein látható, a sok-sok alak, melyek mind a maguk munkájával vannak elfoglalva, a téli falu, a színek, ez hat benne oroszosnak". Evvel szemben Muzsnay vörös kréta-rajzai, bár színvilágúk, olaszos melegségük utal a reneszánsz mestergrafikákra, esemény nélküli, csaknem *néma* tájat mutatnak. A golgotai szenvedés itt, nem utolsósorban a csonkolt, az életműben embléma-jellegű alakok jelenlétével súlyosbítva, beszivárgott a kő- és téglafalakba, megülte a szomjas mezőket. A drapériával fedett vagy csak részben beburkolt korpuszokat — jóllehet fölerősítve a *belső* látásukat — arc nélkülivé tette.

Mindezen különbözőség ellenére a hazájából elűzött (?) orosz filmrendező és a magyar grafikus egy valamiben nagyon is rokon. A személyiségépítésben. Amelyben, ugyancsak Bergyájevtől eredeztethető áthullámzással, leginkább az *etikai* és *szellemi* értékek a meghatározóak. Még akkor is erre a megállapításra kell jutnunk, ha tudjuk, hogy Muzsnay — föltehetően Isten nélküli vagy nem egy megnevezhető Fennvalót kitüntető — „vallásossága" igen messze esik Tarkovszkij mélyen átélt, az orosz lélekben gyökerező hitélményétől. Az, hogy a zene szeretete (és művelése) mellett gondolkodásukban van valamiféle, a pragmatizmust megvető nem e világi vonás, csak még jobban erősíti művészi világképük hasonlóságát. Mindkettejük számára a néma szenvedés edzette lélek, a befelé nyelt könny sokkal többet jelent, mint bármiféle *szószátyár* hősiesség. Ha Tarkovszkij egy helyütt azt nyilatkozta, hogy „filmjeim — az életem, életem — a filmjeim", Muzsnay is mondhatja bízvást, hogy az ő élete és művészete is valahol azonos.

Ha életeszményét vesszük, nem kerülhető meg a reneszánsz teljességigénye, hiszen nála a szépség és igazság — az etikai kódex magatartásképén túl — már művészeti kategóriák. Ha viszont grafikai lapjait szemléljük — de műfajbeli ellentétként említhetjük *Zsoltár* című, húsznál több darabot számláló érem-sorozatát is —, a végletekig tömörített, kis számú drámai formában, megannyi szenvedés-jelképben mintha visszavonatnék a nyüzsgő lét teljessége. Annak megtévesztő is lehet ez a szándékos lecsupaszítás, aki a képszerkezetet minduntalan feszítő motívumokban nem tömörítést — létesszenciaszerű figyelmeztetést —, hanem valaminő egyszerűsítést lát.

De Muzsnay sokkal mélyebb gondolkodó annál — emlékezzünk csak az *Apokrif*ot nem belső lávaizzásként, hanem megrendült meditációként kivetítő Pilinszkyre —, hogy benne valaki is a dolgok megkerülőjét üdvözölhesse. Egyéni grafikai toposzokká tömörített *létszimbólumaiban* — legtöbbször a kereszt elhagyásával is a keresztről való levételt vagy épp a keresztrefeszítés drámai pillanatát sugalló korpuszban (Isten-Ember-testben) — ott az élet és halál közötti senkiföldje, az *elárvultság.* Nincs és nem is lehet figuráinak egyedi arcuk (vagy ha igen, az a Leonardo által megihletett tanulmányfejé), hiszen a megfeszíttetés előtti félelem-állapotuk, az önkívület megfosztja személyiségjegyüktől a halandókat (*Hommage à Tarkovszkij VI.*).

Teremthető-e emberi világ a fájdalomtól szinte kővé merevedett szenvedőkkel, akik — szinte függetlenül a fölöttük ejtőernyőző történelemtől — mindig, kivétel nélkül a teremtés vesztesei? Átfordítható-e a sírás, a jaj, s a komorságig sötét égbolttal sújtó tájon van-e remény a gerinc kiegyenesítésére, az újjászületésre?

A grafikai sorozat lapjain szereplő fényforrások — többször épp a roncsoltsága ellenére is fókuszba állított, gézbe pólyált, hánccsal s textillel áttekert test sugárzásának eredményeképp — gyakran bibliai ihletettségűek. A téglafal mögötti vagy azt átvilágító gótikus kupola emberpárjáról éppúgy asszociálhatunk a kisded megszületésére, mint a kolostormagányban égi titkokon merengő szerzetesek életfogytigla-

Mursnay Ákos (Bp)

Hostobágyi Alkotótábor

Tsihegyi Galéria

1995 sept 13 - okt 4

Akos Muzsnay

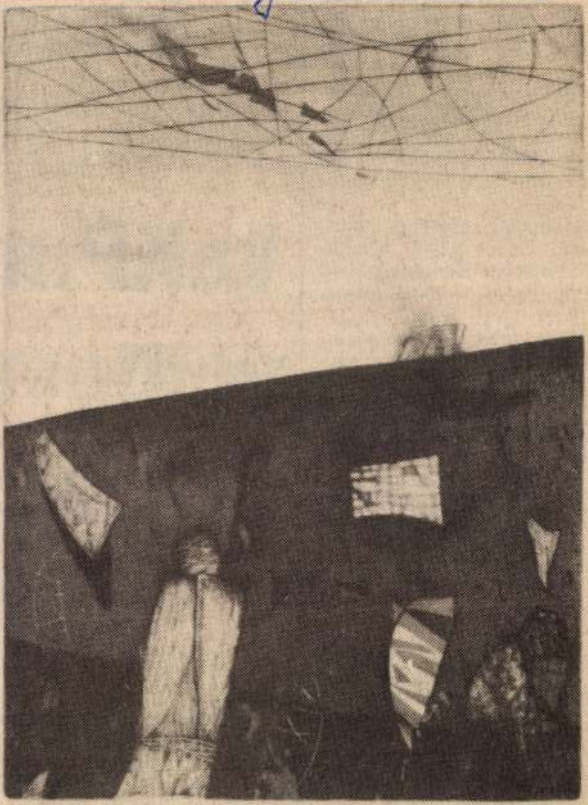

Valkeakoski, 27.01.1982.

Akos Muzsnay: "Ikarus-variaatio I", värikuparipiirros.

B-valmentajakoulun perusosa Eerikkilän Urheiluopistossa Tammelassa 5.—7.3. ja 12.—14.3. klo 12.30. Hakemukset, joita saa piiritoimistosta palautettava 8.2. mennessä toimistolle.

Sihteerikurssi seurojen sihteereille 9.2. klo 18 Varalan Urheiluopistossa. Ilm. 29.1. mennessä piiritoimistoon.

Vasala-mailin alkukilpailu Kuortaneella 31.1. klo 13. Ilm. kilpailupaikalla.

Taukoliikunnan peruskurssi piiritoimistossa 30.1. klo 10—17. Kouluttaja Ulla Löfroos. Kurssimaksu 70 mk. Ilm. piiritoimistoon välittömästi.

Piirin ampumahiihdon mestaruuskilpailut Hallissa Pihlajavuoren ampumaradalla 14.2. klo 11. Aseiden kohdistus klo 9.30—10.30. Ilm. 9.2. mennessä Markku Leppämäki, Katakuja 6, 35600 Halli puh. 942-2112/418.

Nuorten piirinmestaruushiihdot 6.—7.2. klo 12 Orivedellä ammattioulun maastossa. Ilm. 29.1. mennessä os. Kari Hynönen Kääjäntie 10, 35300 Orivesi, puh. 935/2815 ja toimiin 935/2748.

Pm-pika-ampumahiihdot Hämeenlinnan ampumahiihtostadionilla 13.2. klo 11. Aseiden kohdistus klo 9.30—10.45. Ilm. 4.2. mennessä os. Risko Hakala, Ravikatu 7 B 24, 13130 HML 13, p. 917-26519.

Piirin pikaluistelumestaruuskilpailut Pälkäneellä 9.2. klo 18.30 ja Valkeakoskella 10.2. klo 17.30. Ilm. tuoli tuntia ennen kilpailuja.

Järjestövaliokunnan kokous Pirkanmaan ammattikoululla 28.1. klo 16.30.

Valkeakosken ulk
kaluistelumaaottelu
dalla 13.—14. helmi
tustajina esiintyvät
liiton miesjuniorit.

Nelimaaottelu luistellaan kahdessa sarjassa, 20-v. ja 18-v. poikien mitte-

VaKP:n m
voittovau

Koskenpoikien Jo
ninen sauvoivat hien
sa tytöissä Pirkkala
hanna oli parempi 2
pojissa otti VaKP:n J
nuutin erolla seuraa

Tuloksia:

Yleinen 15 km: 1) Mika Hasa KanKi 43.56, 2) Jarmo Innanen TY 44.47, 3) Kari Innanen 45.27, 4) Pauli Vastaranta PirHi 46.41, 5) Jari Uimi ToijVal 46.47, 6) Jukka Vänni KanKi 47.02,.. 14) Reijo Leppänen VaKP 1.00.45 (hiihti 20 km).

Naiset 5 km: 1) Anja Rovio KU-68 18.37, 2) Anita Helenius KanKi

Muzsnay Ákos

A salgótarjáni művésztelep kiállításán részt vett a művész.

Menyhárt László: Grafikai művésztelep – kérdőjelekkel, Művészet, 1980. november – 12. lap.

NAPJAINK

KOZHIR-PSZ
BUDAPEST
1900

01.U.14 NAPJA 1 .PLD

MTA MÜVÉSZETTÖRTÉNETI

KUTATO CSOPORT

BUDAPEST I.

PF.27 URI U 62
1250

S MŰVELŐDÉSI LAP

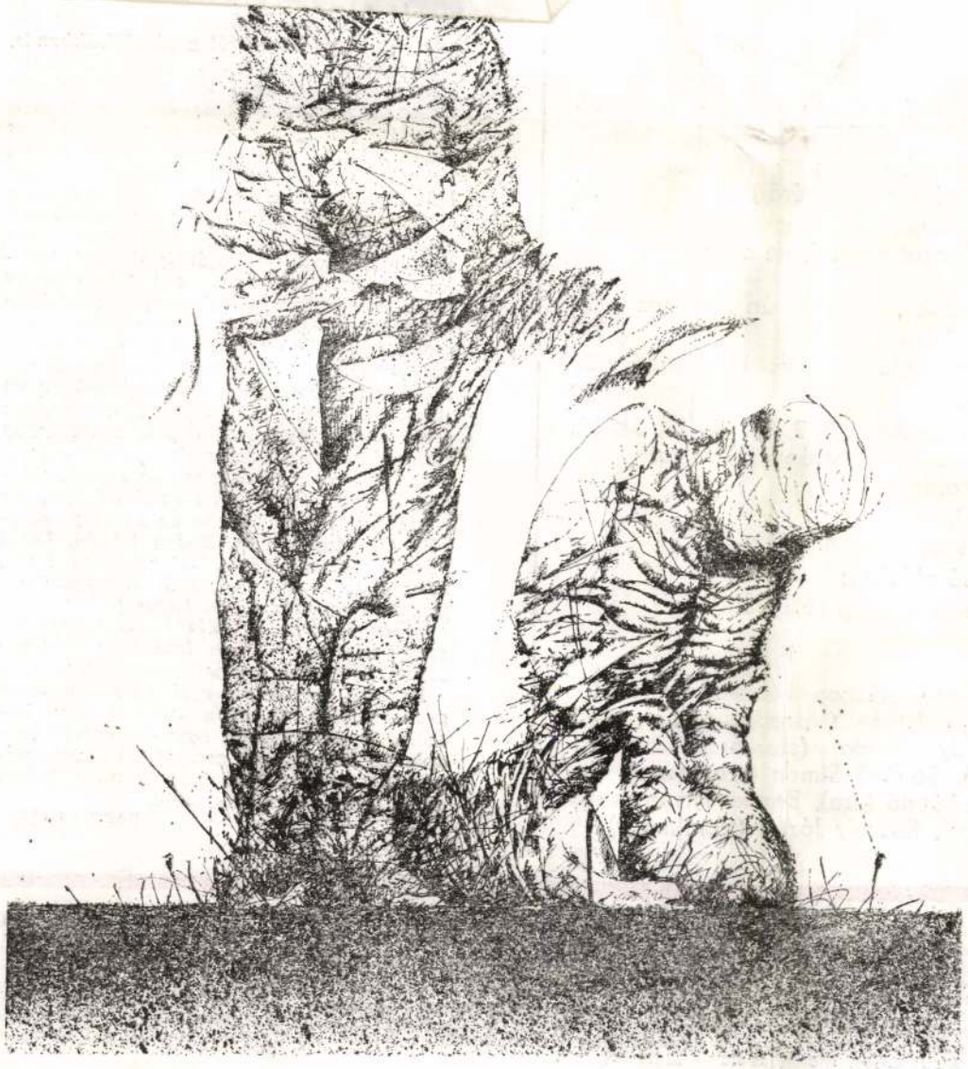

IFJÚSÁG
ÉS TÁRSADALOM.
CSIZMADIA ERVIN
ÉS TUSNÁDY LÁSZLÓ ÍRÁSA

DÁVID KIRÁLY KATONÁJA.
ÖRSI FERENC
TÖRTÉNELMI DRÁMÁJA

MAI NÉPFŐISKOLÁK.
BENKŐ ÉVA ÉS VARGA CSABA
ÍRÁSAI

A TATÁRJÁRÁS TITKAI.
GRANDPIERRE K. ENDRE
TÖRTÉNELMI ESSZÉJE

BOLYAI JÁNOS EMLÉKEZETE.
NAGY FERENC ÍRÁSA

MUZSNAY ÁKOS RAJZAI

MUZSNAY ÁKOS

XXIV/1985

6

JÚNIUS

Tartalom

Lapszélre (Papp Lajos) 2
Pintér Lajos versei: Emlékünk madár-röpte; Anatómiaóra 3
Székely Dezső versei: Felhők; Virág és vadon; Fény a szív körül; Sorok az ajtófélfán 3
Vasadi Péter verse: Az öreg Renoir 3
Tönköl József versei: Egyre hosszabb éjszakák; Feketednek otthon a méhek 3
IFJÚSÁG ÉS TÁRSADALOM
Csizmadia Ervin: Ifjúság és előifjúság 4
Tusnády László: Lesz-e gyümölcs a fán? 5
Villányi László versei: Mozdulat I.; Mozdulat II.; Mozdulat III. 7
Örsi Ferenc: Dávid király katonája Színmű 2 részben (1. rész) 8
Vári Attila verse: Családom . . . Szomszédok . . . 14
Visky András verse: Óda a negyvenhatos buszhoz 14
Fogarassy Miklós: Ha majd a szellem napvilága 15
Benkő Éva: Alig várjuk, hogy hétfő este legyen Népfőiskola Bogyiszlón 16
Varga Csaba: Magyarországon már vannak népfőiskolák 18
Sóóky László verse: Húsvét 19
Bodnár István verse: Füst-himnusz 19
Agócs Sándor verse: Megtöretés 19
Antal Attila verse: Nauszikaá 19
Birtalan Ferenc verse: Rekonstruált ebédidő (1950) 19
Parázs István verse: Bűnöm van-e nékem? 19
Újkéry Csaba: Barátkozás 20
Fecske Csaba verse: Dózsa trónfoglalása 21
Furmann Imre versei: Utazás; Séta 21
Cseh Károly versei: Helyzetdal; Keserű 21
Györgyei Géza: Próbatétel 22
Kemény István verse: Megmagyarázhatatlan 22
Juhász József verse: Miskolc éjszakája 22
Grandpierre K. Endre: A tatárjárás titkai, avagy: Béla király menekülése Történelmi nyomozás 23
Bódi Tóth Elemér verse: Egyetlen árva ének 27
Nagy Ferenc: Bolyai János becsülete 28
Kovács J. Béla: A hitvitázó szenvedélye (Kiss Ferencről) 30
Mezey László Miklós: Választott író (Dobos Lászlóról) 31
Stipta István: Felvilágosodás és közigazgatás 32
Imre Mihály: Régi művelődésünk és irodalmunk (Magyar Hírmondó) 33
Horpácsi Sándor: Négy értékes kötet 34
Lázár István: Két görbe ember 35
Zimonyi Zoltán: Félszárnyú madár (A költészet ünnepéről) 36
Kövér Árpád: „Az igazat mondd, ne csak a valódit . . .” Reflexiók Brackó István írásához 38
Iván Géza: Egy elfelejtett miskolci költő-tanár 39
Hírek 39
Muzsnay Ákos (3, 7, 11, 12, 13, 31, 32, 33), Tellinger István (39) rajzai
Első oldalon: Rajz I. Muzsnay Ákos rajza
Hátsó oldalon: Az egri Ifjúsági Ház aulája

*

A szerkesztésben közreműködnek: Cs. Varga István (főszerkesztő-helyettes), Feledy Gyula (szerkesztő-főmunkatárs), Serfőző Simon (szerkesztő), Kalász László (líra), Brackó István (szépprózа), Ruszoly József (tanulmány).

Lapszélre

Akik ott voltunk Egerben, mind azzal a jó érzéssel búcsúztunk a vendéglátóktól s egymástól is, hogy hasznos napot töltöttünk együtt; s az összejövetel hangulata mindvégig töretlenül jó volt. Mostanában kevés irodalmi rendezvény értékelheti így önmagát. Talán mert valóban sok a rossz közérzetű író. Talán mert az irodalmat befogadó társadalmi közeg hangulata, kedve sem egészen olyan, mint akár csak öt-hat évvel ezelőtt. Északmagyarországi írótalálkozót rendezett az egri ifjúsági ház: a találkozó címe lehetett volna persze, szerényebben fogalmazott, hiszen — bár ott voltak a salgótarjáni Palócföld szerkesztői, munkatársai, s eljöttek a tatabányai Új Forrás szerkesztői is — a kifogás, hogy nem minden Észak-Magyarországon élő író és irodalmi fórum volt jelen, bizonyosan jogos. Hogy mást ne mondjak, nem volt ott a rendezvényen a vendéglátó város, Eger irodalmi jellegű lapjának egyetlen szerkesztője és munkatársa. De még a helyi napilap kulturális rovatának munkatársai is hiányoztak. Igen szűkszavú volt a helyi sajtó előzetes híradása is a rendezvényről. Ez elgondolkodtató. Amint általában is: a gyakorlat, hogy az irodalom vállalkozásaira, megmutatkozására akkor figyelünk, ha azokban valamilyen gyanút keltő mozzanat van. Ilyenkor emelkedik az eladott lappéldányok száma, s olvassák is őket sok olyan helyen, ahol máskor alig, ilyenkor többet beszélgetnek az írókkal, s több szó esik róluk és dolgaikról a távollétükben is.

A gyéres propaganda dacára szűknek bizonyult az ifjúsági ház emeleti előadóterme, oly nagy volt az érdeklődés. S a megjelent, még a terem ajtaján kívül is üldögélő, szorongó közönség figyelemmel hallgatta Fodor András költőt, a Magyar Írók Szövetsége alelnökét, aki a tanítvány elkötelezett szavával szólt prózában és versekben Fülep Lajosról, századunk e kiemelkedő filozófiai írójáról; Vekerdi László tudománytörténészt, aki Fülep Lajos politikai nézeteit boncolgatta; Sándor András írót, aki Fülep és Herman Ottó kapcsolatáról, Fülep Lajosnak a bükki tájhoz való vonzódásáról beszélt. Serfőző Simon költő, az észak-magyarországi írócsoport titkára a táj irodalmi életéről, a szervezet tevékenységéről adott képet, majd Papp Lajos költő, a Napjaink főszerkesztője mondott méltató szavakat az egri alkotókör készülő Életjel-antológiájáról. Szavait rövid összeállítás követte az antológia szerzői: Bányász István, Bodza László, Litya László, Anga Mária, Karácsondi Imre, Körmendi Judit műveiből. S ugyanilyen figyelem fogadta Sipos Lajos főiskolai docens és Kovács J. Béla irodalomtörténészek méltatásait Lőkös István új összehasonlító irodalomtörténeti munkájáról.

Ez volt ennek az egri vasárnapnak a programja; a műsoron kívül a jóízű beszélgetés, ismerkedés, egymást erősítő gondolatok, vélemények cseréje. Jó ügyet szolgált az egri ifjúsági ház, amikor helyet adott ennek a találkozónak.

PAPP LAJOS

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács irodalmi és művelődési lapja. Főszerkesztő Papp Lajos. Szerkesztőség: Miskolc, Korvin Ottó u. 1. 3530 Telefon: 15-881. Kiadóhivatal: Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat, Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz. 3527 Felelős kiadó: Veres Mihály. Postacím: Miskolc, Pf.: 173. 3501 Telefon: 36-131. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál. (KHI, Budapest V., József nádor tér 1. 1909) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Postacím: Posta Központi Hírlap Iroda, Budapest 1900. Előfizetési díj egy évre 132 forint. Megjelenik minden hónap elsején. Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Készült a Borsodi Nyomdában, Miskolcon. Felelős vezető: Wirth Lajos. Index: 25 913 — ISSN 0547-2075

PINTÉR LAJOS VERSEI

Emlékünk madár-röpte

Madárröptű emlékek
elhagytak fészket, fészert,
vacogó tested árva tája
elhagyott repülőtér.

Emlékek vé-alakban,
ék-alakban elszálltak,
az Eötvös Kollégium fölött
cikáztak, fölszikráztak.

Szálltak a Körös fölött,
ahol a nyarad telt el,
bort ittál, vöröst, halat ettél:
csukát, kecsegét, harcsát.

A neved éles késsel
belevésted a fába,
ha egyszer, ember, arra lépdelsz,
állj meg, olvasd el: P. L.

Anatómiaóra

Harcsa, csuka, kecsege,
van-e ingyen peesenye?
(Fiam első verse)

Harcsa, csuka, kecsege,
fiú, nincs ingyen pecsenye.
Harcsa, csuka, kecsege:
kértem tőled egy verssort.
Csukát, kecsegét, harcsát vettem,
pikkellyel: halpénzzel fizettem érte.

SZÉKELY DEZSŐ VERSEI

Felhők

Az égbolt gyűrött lepedőjén
lustálkodik a nap
hol tündököl
hol meg szemérmesen
bujkál a felhőtakaró alatt
Emlékeztet valakire
akit már régen rög takar
s gyéren növő pázsit
szemem sasmadara mégis
álmok tengerén is
csak fölötte vitorlázik.

Virág és vadon

Erdei tisztást elkerülő madár
hasad fölött a kezem átsuhant
hiába hívta virág és vadon —
Fejszék évada
a nyár beleőszült
kopár sziklákon zokoghat a lélek
csontig fehérlő válladon.

Fény a szív körül

Májusi éjek szemhéja alatt
meddig merültök holdsütötte álmok?
Emlékszel mikor küszöbig jött a kert
önkívületben csillagzott-virágzott
s csókom csikója tested rérjeiből
kiharapta a halhatatlanságot — —

Sorok az ajtófélfán

Mire a szemem széttekint:
elég lesz-e e föld hazának?
Oroszlántorkú éveim
lassan megölnek, fölzabálnak;
örökké éhesen, mohón
ebbe-abba is belekapnak
(erénye ez a földgolyón
minden kulturált fenevadnak!)

Denevérszárnyú éjszakák
függönyözik a messzeséget —
Most már értem a tél szavát,
mint a hívő a szentbeszédet
s arcom még egyszer fölragyog,
majd eltűnök az út porában,
s az se fáj, ha térdre rogyok,
hisz embert hordozott a lábam.

VASADI PÉTER

Az öreg Renoir

Mindenkit elfelejtettem,
de semmit sem felejtek.
Tolókocsimban a görcsös ujjú
mindentudás gurul a tengerpartra.
Nem festek többé meztelen asszonyt,
lampionokat, hegyes orrú kutyákat.
Engem fest már a tenger.

Feléje rándul teknőc kezem.
Kitépem rókaszőr ecsetemet a
fogai közül. Ha én nem festek,
meghal a kék, fuldoklik a lila,
az aranyszivacs kiszárad. Haraggal
sújtom e tolvajt: mielőtt
moccanna, ráfestem retinámra.

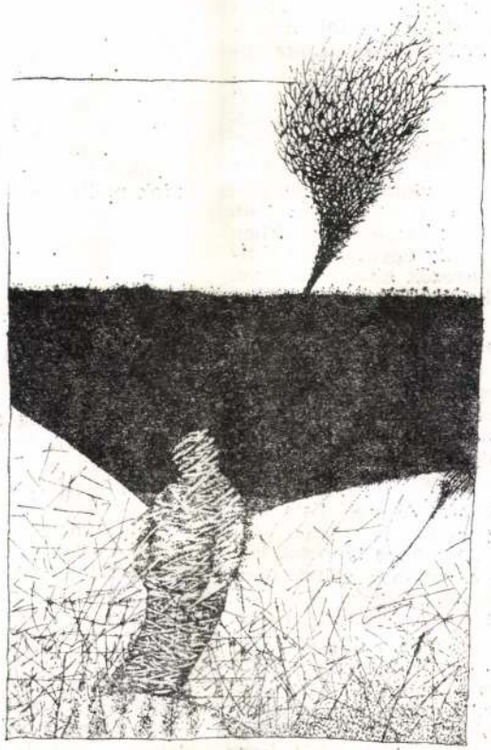

RAJZ II. MUZSNAY ÁKOS RAJZA

TÖNKÖL JÓZSEF VERSEI

Egyre hosszabb éjszakák

Ki mondja meg
hol vannak az első legények
kazlak tetejéről
a rekedt hangú férfiak
a megszelídültek
hol az ige az engedelmes
farsangkedd piros lovagja
jár lábujjhegyen
maga marad az időben
nem énekelnek érte nagylányok
zsúpfödeles ház ereszét rázók
a sírva tűrők a hevesvérűek
nyöszörögnek reményük elfogyott
kötényükbe bogár esett nem búza
s ti hogyan éltek?
a páskomi homokot hova hordjátok
és kinek a miskei követ?
itt bent
szót érteni apánkkal nem tudunk
bilétás bálok zenéjét hozza
a szél
mint a füstöt a városból
vacogunk mint egy állat
horpadt hasú kutya

*

az égzengés ellen félretett
gyertya
költőkön nem segít
elveszítjük hamar a verseket
ha cigerettára gyújtunk:
a fecskefit
el a csipkedő nyári ludat
de itt-e a halálunk
foltos véreslapunál
vagy az országúton
bódult kamion kerekeinél
kitört üveg szakadékában?

Feketednek otthon a méhek

Keveset beszélünk fiam
megszoktuk
sokféle nép közé keveredtünk
csukva az ajtó csukva a ház

anyád kereszthaláltól fél
fulladástól
homálylik fölöttünk a nap
fejet zúgató gyógyszerekkel
a vasárnapnak is vége
vége húsvétnak karácsonynak
eladható a szőlő az akós hordó
a tintaceruzával telefirkált
szekrény

ömlásban hogy kössünk partot?
sodrásban hogy álljunk meg?
méhek feketednek a kasban
fáradtak vagyunk fiam
mint a patakon átfektetett
palló

ha szóhoz jut szánkban az ének:
csöndes mennyországos

Ifjúság és társadalom

CSIZMADIA ERVIN

Ifjúság és előifjúság

Elmúlt az az idő, amikor az ifjúságról mint homogén rétegről általános igazságokat lehetett kinyilatkoztatni. Az utóbbi évtizedben bebizonyosodott, hogy a régebbi „homogén kezelésmód" helyett egészen másfajta megközelítésre van szükség, olyanra, amelynek segítségével értelmezni tudjuk a fiatal generációknak a társadalmi életben betöltött szerepét.

A vitaindító cikk írója, Tóth Imre László sem próbálkozik az ifjúság egészére érvényes megállapításokkal. Írásában egyetlen szempontot emel ki és vizsgál meg: a fiatalok és a tömegkommunikáció szerint meglehetősen egyoldalú kapcsolatát, amelyben az ifjúság végső soron „a tömegkommunikáció által kialakított képhez igyekszik alkalmazkodni". Úgy vélem, a szerző fontos megállapítása ez. Alább pedig azt olvashatjuk: „Kétértelműségeket soha nem hangoztató, többféle megközelítést nem alkalmazó tömegkommunikációs eszköz mesterségesen teljes jelentéskörnyezete immunissá teheti a fiatalt a valódi társadalmi hatásokkal szemben, azonossá válhat véleménye a tömegvéleménnyel." Mindebből levonhatjuk azt a következtetést, hogy a fiatal nemzedék számára a tömegkommunikáció nem tud igazi segítséget adni saját társadalmi beilleszkedési folyamatához. A fiatalok állandóan alkalmazkodni kényszerülnek a róluk kialakított ideális képhez.

Ha némileg le akarnám egyszerűsíteni Tóth Imre László álláspontját, azt mondhatnám, hogy írásában elsősorban azt elemezte, hogy objektív oldalról milyen tényezők határozzák meg a fiatalok gondolkodását és magatartását. Úgy érzem azonban, szükség van a szubjektív oldal „bekapcsolására" is, vagyis annak a kérdésnek a körbejárására, hogy vajon miként hat a fiatalság mai társadalmi aktivitására a saját „előtörténete". Más szóval: mennyiben szab határt az ifjúság társadalmi cselekvésének (el kell ismernünk menynyire dimenzionálatlan ez a kategória) korábbi társadalmi szereplése, illetve annak gátoltsága.

Tóth Imre László véleményét tehát egy „szubjektív-történeti" szemponttal szeretném kiegészíteni. Annak a nemzedéknek a felnövekedését próbálom nyomon követni, amely az ötvenes-hatvanas évek fordulóján született, a hetvenes évek közepén járt középiskolába és a nyolcvanas évek elejére helyezkedett el a társadalmi munkamegosztásban. Erre a „történeti" visszapillantásra azért is szükség van, mert általa remélhetőleg sikerül rámutatni: az a tömeges méretekben tapasztalható „passzivitás", „alkalmazkodás", amely úgymond az ifjúságot jellemzi, egyáltalán nemcsak a külső tényezők következménye. A mostani huszonévesek „alkalmazkodási" hajlamában a megelőző évtized jelenségei is föltárulnak.

Ez a nemzedék — amelyhez magam is tartozom — a hetvenes évek közepén járta a középiskolát. Mi volt ennek a korszaknak az a néhány fontos jellemzője, amely alapvetően hatott ránk? Tekintsünk most el a „közvetlen" hatásoktól, könnyűzenei élményeinktől, bálványteremtő buzgalmunktól. Figyeljünk inkább a „közvetett" hatásokra, azokra, amelyeket, ha nem is tudatosan, de mégis át kellett élnünk. Azokra, amelyek felnőtt-értékrendünket formálták ki.

Elsősorban akkori eszményeinkre kell utalnom. A szocialista embereszmény, az egyenlőségeszmény, közösségeszmény a mainál sokkal homogénebb, bizonyosabb fölfogására. Természetesen botorság lenne általánosítani, annyi azonban tény: olyan eszmények voltak ezek, amelyeket a középiskolában „végre lehetett hajtani" a diákokon. Olyan végletes kategóriák jellemezték például a korszak közösségfelfogását, mint „jó közösségi ember", vagy ellentéte, a „rossz közösségi ember". S az úgynevezett „passzívakkal" szemben ekkor nem mutatkozott akkora megértés, mint manapság. Pedig a „passzivitás" a hetvenes évek derekán is azt jelentette, mint ma: az egyén nem tudta elfogadni azokat a kereteket, célokat, amelyeket tőle teljesen függetlenül alakítottak ki. Nyugodtan mondhatjuk tehát, hogy — bármennyire is elkomolytalankodtuk például az ifjúsági mozgalmat — a társadalom eszményközvetítésének rendje nem hagyott bennünket érintetlenül.

Itt kell megemlíteni azt is, hogy a társadalomtudományok sem álltak ekkor azon a fokon, hogy olyasféle valóságértelmezésre adtak volna lehetőséget, mint amit napjainkban már úton-útfélen hallani. Ekkor még korántsem volt természetes, hogy az ifjúságpolitikát nem lehet egyetlen globális koncepció érvényesítésével „letudni". Nem volt világos, hogy az egyes ifjúsági rétegekhez egészen más módon kell közelíteni, s nemcsak mozgósítani kell őket a végrehajtásra, de érdekeltté is kell őket tenni abban, hogy bekapcsolódjanak az ifjúságpolitikánk kisebb köreinek kimunkálásába. Egy „rétegszerűbb" ifjúságszemlélet tudományos alapjai még csak csíraformában mutatkoztak ebben az időszakban.

Tudom, persze, hogy még ma is rendkívül aggasztó méreteket ölt például a nevelésben is a fölülről lefelé irányuló, bevitelre, megregulázásra épülő magatartás. Ám az is tény, hogy a mi középiskolás korunkban ez a mainál sokkal jelentékenyebb mértékben jelentkezett. Nem tudom a választ, így jobb híján megkérdezem: vajon nincsenek-e ennek maradandó hatásai mai magatartásunkra? Egyáltalán: mérhető-e, kell-e mérni azt, hogy egy korosztály miként viszi tovább magával a korábban megszerzett értékrendjét, hogyan képes meghaladni azt, s mi történik akkor, ha ez a meghaladás nem éri el a kívánatos mértéket?

Kétségkívül igaz, hogy a fiatalságnak alkalmazkodnia kell a tömegkommunikációs „tükörhöz", de a saját élettörténete legalább ilyen erős tükör. Számtalan példát lehetne fölsorolni annak érzékeltetésére, hogy a fiatalok egy tekintélyes része még ma is azok szerint a sablonok szerint gondolkodik, mint egy évtizeddel ezelőtt. Távol álljon tőlem, hogy minősítsek. Mindenesetre azt az ellentmondást nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy ma már a társadalomtudományok új módon értelmezik a szocializmus perspektíváit, másként vélekednek az egyenlőségről, embereszményről, a közösségiségről (tehát a korábban érintett eszményekről), ugyanakkor az egyének szintjén ez a dinamikus változás nem következett be, sokan ma is a középiskolás korukban megismert szocializmusképet tartják csak elfogadhatónak. A fiataloktól ma már egészen másfajta társadalmi szerepet várnak el, ugyanakkor az ifjúság erre — sok más indok mellett — egyéni „önmeghaladásának" a tudomány fejlődéséhez viszonyított lassúsága miatt sem képes.

De folytassuk tovább a nyomozást! Milyen módosulások következtek be a nyolcvanas évek elejére, amikorra generációnk tagjai javarészben munkába álltak? A legfontosabb változás — nem említve most a nemzetközi helyzet rosszabbodásával összefüggő kérdéseket, valamint egyéb szigorúan szaktudományos problémákat — talán az, hogy a társadalmi struktúra bonyolultsága kirajzolódott a fiatalság előtt is. Míg egy évtizeddel korábban egy meglehetősen idealizált (persze mai szemmel) társadalomkép közvetítődött a fiatalok felé, addig a nyolcvanas évek elejére egy valóságcentrikusabb közvetítésmód honosodott meg. Mindezt azért fontos leszögezni, mert úgy érzem, a mostani huszonéves nemzedék szempontjából ennek a változásnak döntő a jelentősége. Adott ugyanis a lehetősége annak, hogy a valóság történéseit, mozgásait, „struktúráját" adekvátabb kategóriákban, a korábbinál valószerűbben írjuk le, viszont — s ez a dolog ellentmondása — nem adottak széles körökben a „szubjektív" feltételek. Azaz: nem akarjuk leírni a valóságot, olyannak, amilyen. Eljutottunk tehát oda, hogy hiába mutatja meg a valóság a maga igazi (vagy most annak vélt) arcát, ez már nem jelent valódi kihívást. Elemezhetnénk, de nem tesszük. Fölfejthetnénk, értelmezhetnénk a folyamatokat. Nem tesszük. Igaza van Tóth Imre Lászlónak: a tömegkommunikációs eszközök munkájából „mára kórosan hiányzik az ifjúság társadalmi viszonyokhoz történő alkalmazkodásának több rétegű támogatása". A tömegkommunikáció nem inspirál érdemben társadalomelemzésre. De nem ösztönöz a saját jelenlegi élethelyzet sem. S ha mind a külső, mind a belső körülmények „konzerváló" funkciót töltenek be, ott valóban igen komoly ellentmondások keletkeznek.

a fiatal szembenézzen önmagával, és ne inkvizitort vagy ásítozó, közönyös felnőttet lásson bennünk.

Közhelynek számít, mégis mondom, hogy nagyrészt az előkészítés dönti el a munka sorsát. Bárki úgy vélheti, hogy az „Egy napom története" cím sablonos, nincs benne semmi rendkívüli. Mégis sikerült elérnem, hogy nem szokványos, unott dolgokat mondtak el a tanítványaim. A kérésem az volt, hogy a dolgozat naplószerű vagy novellisztikus legyen, és igazi élményt adjon vissza.

Eredetileg arra gondoltam, hogy életük legboldogabb napjáról beszéltetem tanítványaimat, de a döntést rájuk bíztam, maguk határozzák el, hogy az öröm vagy a bánat emlékeivel néznek-e szembe.

Boldogság és szépség sugárzott abból az írásból, melyben egy diáklány a kisöccse születéséről beszélt. A várakozás izgalmáról szólt, majd arról a ritka pillanatról, amikor a csöppséget meglátta a kórházban; majd a jelen kedves pillanata is ott van: milyen a testvérke most, és kicsiny valójában a nővér benne látja a hajdani aggódást, az első megpillantás egyedüli élményét.

Ha nem olyan emberien, tiszta szívből patakzóan vallottak volna a szavak az eseményről, akkor bárki mondhatná, hogy az egészben nincs semmi rendkívüli. Akinek viszont az a hivatása, hogy a fiatalok írását vigyázza, és a betűk zegzugaiból a lelkük mélyére pillantson, az tudja, hogy ritka boldogságszigetről van itt szó.

A boldogság tud-e mélyebb lenni vagy a szomorúság?

„Fájdalom a boldogságnak egyik alkatrésze" — mondja a nagy költő. Igen, a fájdalom-pokolraszállás után maga a szenvedés hiánya is öröm. Vannak olyan dolgozatok, amelyekben nincs ez a felemelkedés: fájdalom-kövületek vannak, a visszahozhatatlan szomorúsága.

Bármelyik napról lehetett írni, mint mondtam, és íme, az egyik lány nem akármilyen napról számolt be.

RAJZ III. MUZSNAY ÁKOS RAJZA

A nagyszülőknél nyaralt a kisöccsével. (Az apa már rég elhagyta a családot.) Gyorsan telt a szünidő. A két gyerek az egyik nap az édesanyát várta.

Szép nyári természet. Séta, játék, szórakozás.

A séta után a nagyszülőknél döbbenet, sírás fogadta őket. Csak a nagylány értesülhetett arról, hogy az anya az életét egy idegen férfihoz kötötte. Nem hajlandó többet a gyermekeivel törődni. A boldogság helyett fájdalmas szerep vár a lányra: a kicsit, a testvérkét kell vigasztalnia, hogy most nem, de hamarosan megjön a mama. Tudja a nagylány, hogy ez áltatás, de azt reméli, hogy a szeretet mindent legyőz. Nem. Ez is vakremény a számára. Az anyjuk megjön, de nem a gyerekeihez, más házba megy egy idegennel. Az írás utolsó szavai vágnak szíven leginkább: „Megéltem azt, hogy szomszédom lett az anyukám."

Egy másik furcsa nap történetét sem felejtem el. A negyedikes lány költözködése történetét írta le. Az apa új anyukát vitt haza.

Költözködés egy földszintes, kertes kicsi házból a tizedik emeletre. Pontos megfigyelést találtam, a hurcolkodás leírását, olyan részleteket, amelyek jelentéktelenségükben is meglepnek, hiszen egy megnevezhetetlen fájdalom szólt hozzám minden mozzanatból, minden történésből.

Este. Új szoba. Álomvárás. Ágyában töpreng a lány. Nem néz az új szobasarkok felé: más jár az eszében. Az elhagyott otthonban az volt a szokása, hogy gyakran az ablakon mászott ki a tornácra, az udvarra. Itt ugyanezt nem teheti meg.

Mélység és üresség. Tizedik emelet. A semmi örvénylő vonzása.

Újra elolvasom a dolgozatot. Pici mozzanatok, mint a modern novellákban: az apa egykedvű ügyködése. Semmi gondolat, semmi jó szó, simogatás, kérdés: gyermekem, mit érzel most. Így van jelen az apa. Az elidegenedés mélységeit feltáró bármelyik filmben el tudnám képzelni. Két ember nincs jelen az eseményekben: a „volt" anya és az új.

Tűnődöm a mai fiatalok sorsán, helyzetén. A jövő zálogai, az új boldogság forrásai-e vagy pusztulás-hitűek? Jók vagyunk-e hozzájuk? Megérdemeljük-e őket? Gyümölcsöt hozó virágok-e?

VILLÁNYI LÁSZLÓ VERSEI

Mozdulat I.

Végy egy lepedőt.

Bontsd szét, finoman a hajtogatások közé túrva.

Hosszú felét magadhoz fordítva ne markold, csak ujjaid hegyével fogd meg szélét, a csücsöktől való ideális távolság majd kikristályosodik az idők folyamán.

Emeld fel és könnyedén lebbentsd az ágy túlsó széle felé.

A mozdulatokat ismételd naponta, egyre lazábban, szeretetteljesebben, fejedet kissé félrehajtva, várva az arcod felé közeledő szellőt; élvezd a vonalak játékát, az anyag mindig más és más szétterülését.

Mozdulat II.

Némely mozdulataim elfelejtődnek. Például nem emlékszem arra, hogy megmostam-e már nyakam, s ilyenkor nem marad más, mint az esetleges ismétlés.

Nem tudom mennyivel lenne szerencsésebb a szüntelen kapaszkodás, a kóros megnyilvánulások gondos elkerülése.

Igazán kínos az lesz, ha nevem elhangzása után is elbizonytalanodom, s nem tudok végigmenni a folyosón, aminek végén már nem az a kérdés, hogy bezártam-e jól az ajtót.

Mozdulat III.

Gondolkodik az oroszlán:

Pontosítok. Meghatározom a méltó feltételeket. Végleges helyzetek elől bújkálva megtévesztő kanyargásokba keveredem.

Képtelenség a rácsnak dőlve aludni. De mindvégig lassít a tudat. A hadonászás maszatol. Az ordítás homályosít. Ha majd mozdulataim tökéletesen finomak és erőteljesek lesznek . . .

Idáig juthatok, mikor magamra hagynak a rácsok végtelen soránál.

ÖRSI FERENC

Dávid király katonája

Szinmű 2 részben

SZEREPLŐK

Balassi Bálint
Balassi Ferenc
Balassi János
Dobó István
Rimay János
Márkus
Dobokay Sándor
Főherceg
Pálffy Miklós
Gall Bernát
Kirurgus
Udvari ember
Anna
Célia
Lucia
Zamaria Ferdinánd
Egy katona
Dömjén, katona

Továbbá:
Forgách Zsiga
Segédtiszt
Katonák – Alabárdosok – Népség

SZÍN: A gótikus püspöki palota előtti térség, ahol az Agria-játékok zajlanak, történelmileg és helyileg adva van. Ezt a színhelyet, előterét, kell megfelelő játéktérré formálnunk olyan díszlettel, amely nemcsak darabunk előadását teszi lehetővé, hanem egyúttal szolgálja is azt a mondanivalót, amelyet végkövetkeztetésként a nézőnek sugallni akarunk.
A szabadtéri játékok hagyományaiból és természetéből fakadóan sajátos — csak itt alkalmazott — szcenikai megoldásokhoz kell folyamodnunk, hogy a hagyományos színházi műszaki lehetőségeket a szükséges mértékben pótolni tudjuk. Mivel darabunk több színben és a tudat több rétegében játszódik, ennek megfelelő díszletet kell kialakittatnunk.
A gótikus alapzatú püspöki palota emeleti folyosóján történnek azok az események, amelyek Balassi sorsát tőle függetlenül befolyásolják. Tehát a Főherceg és köre, a hadvezetés és az elhatározások színhelye lesz a palota emeleti erkélyfolyosója. A „lázálmokból" csak néhány kisebb jelenet zajlik itt.
A palota előtti térségen egy többszintes emelvényrendszert kell építenünk, amelyen — középen — egy nagyobb hadisátor áll. A sátor nézőtér felőli falai tüllre festett anyagból készülnek, és így lehetővé teszik azt a régi megoldást, hogy belülről megvilágítva láthatóvá válnak a sátorban történő jelenetek, illetve azt az illúziót kelthetjük, hogy megelevenednek, esetleg párhuzamosan zajlanak a sátoron kívüli, a nézők előtt zajló történéssel. Ugyanakkor, ha a sátor belső fényeit tompítjuk, kioltjuk, és csak a nézőtér felől — tehát kívülről — világítjuk meg a sátrat, eltűnnek a bent játszódó képek. Ezzel a megoldással biztosíthatjuk az elfogadható átmeneteket a reális történés és a főhős sebesülése után jelentkező „lázálmok" között.
A sátor magassága érje el az erkély emeleti folyosójának szintjét, hogy szükség esetén a teteje játéktérré válhasson. A sátorban két kisebb kocsi-színpadot kell alkalmazni, hogy Balassi ágyával, általában a sátor belsejéből kiemelni szándékolt, „közelképbe hozott", jeleneteknél gyors változásokat érhessünk el.
A palotát és a sátor környékét olyan zászlókkal lehet díszíteni, amelyek a játék során jellemezni tudják a pillanatot és a hangulatot, akár új voltuk, akár megtépettségük révén. Külön kiemelkedik Balassi Dávidos zászlaja (ahogy Rimay leírta), amely alatt hadba vonult, és amelyet a sátra mellé tűznek, ha ott van, rohamban mellette viszik, halálakor letakarják vele.
Ennek a zászlónak cortina jellegű változatát is alkalmazhatjuk, mind a kezdéskor, mind a részek és a játék végén.
(„Fehér kamoka, vörfölyés, amelyen térden állva látunk egy kiterjesztett kezű, szép férfialakot, egyik kezében lant, a másikban kard.")
Az egyes képeknél alkalmazandó fény és zenei hatásokra ott utalunk, röviden, meghagyva a rendező számára is a szuverén látomás jogát.

I. RÉSZ

1. kép

A sátornál, az emelvényrendszeren szédítő ostromzajjal robban be a játék. A püspöki palota háta mögött sistergő rakéták szállnak fel, ágyúdörgés és puskaropogás hallatszik, amelyen váltakozó erejű harci kiáltások — Jézus! Jézus! és Allah! Allah! — magnetofonfelvételről erős hangszórókból fokozódnak az elviselhetetlenség határáig. Azután hirtelen megszűnik a palota mögötti ostromzaj. Besötétedik.
A csendben Balassi Bálint hangja hallatszik, miközben a palota előtti szín lassún kivilágosodik és pontfények világítják meg a Dávidos zászlót.
Bálint hangja:

Régen Dávidot Saultól
Szabadítád s mentéd bútul,
Noha sokszor vétett rútul,
Kiért megverted azontúl.

Ellened való sok vétkem
Mint Dávidé olyan nékem,
Kiért az mint én azt vélem,
Veszett keserves életem.

A szöveg végére délutáni világításban látjuk a színteret, a sátrat.

MÁRKUS *(a „galenusi szolga", belső bizalmasa, borbélya, sebésze Bálintnak, sietve húzza el a sátor bejáratának függönyét, és egy alacsony tábori ágyat tol ki a sátorból):* Ide! Ide hozzátok urunkat!
JÁNOS *(Rimay, bal oldalról, a lépcsőről siet le Balassi Ferenccel):* Csak nem hallgatta meg a mennybéli Isten azokat az elkeseredés szülte fohászokat?!
FERENC *(Márkushoz érve kérdi):* Súlyosan sebesült?
MÁRKUS: Ha irgalmas lesz az Isten, őszre már lóra ül... *(Négy katona egy köpeny vagy pokróc négy sarkát fogva hozza be Bálintot jobbról.)* Ide az ágyra! A nyerget a dereka mögé! *(Rendezi el Bálint fekvőhelyét, amelyre leteszik a sebesültet.)*
FERENC *(odatérdel Bálint mellé):* Bátyám! Hol sebesültél?
BÁLINT *(elhelyezkedik a fekhelyen, látszik, hogy fájdalmai vannak, de tréfálkozva igyekszik leplezni):* Igencsak közel járt az a golyó az én minden szerencsém és minden bánatom gyökeréhez. Márkus! A kulacsomat! Ha megengeditek urak, kiszáradtam kissé, amíg ebben a lepelben himbálóztam idáig.
MÁRKUS *(a sátorból hozza a kulacsot).*
JÁNOS: A fájdalmai nagyok, uram?
BÁLINT *(iszik a kulacsból, majd tréfásan komoly hangon):* Van mit fájlalnom, mivel a golyó nem tett pontot az én nagy hiábavalóságomra. *(Vidámkodva.)* De van min örvendeznem, mert ha már így esett, hát nem följebb ért egy arasszal. Mert ha életre tartogat még az Úr, ugyancsak kemény büntetés lenne nekem és nagy vidámság mindazoknak, akik titkon irigyelték tőlem azt a készségemet.
FERENC *(Márkushoz):* Legalább te beszélj világosan, öreg!
MÁRKUS: Mind a két combját átfúrta a golyó, egy jó arasszal a térde fölött. De istennek hála, szerencsés a lövés, mert csontot és ízeket nem ért. Kimostam borral, jó szorítókötést tettem rá. A többi már az Isten dolga, meg urunk erős természetéé.
BÁLINT: Eredj, Márkus, lásd el a többi rászorulót, vannak elegen. Mellettem itt marad öcsém és ifjú barátom-uram.
MÁRKUS: Éjjelre megjön a láz, nehéz napokat várhat...
BÁLINT: Ismerem az effajta sebek természetét. *(Int elbocsátóan.)*
MÁRKUS *(a katonákhoz):* Gyerünk, legények! *(Elmennek.)*
BÁLINT *(Ferenccel és Jánossal hármasban maradva, keserű öniróniával zökken igazi hangulatába):* Most aztán megint csácsoghat a sok áruló kurafi és beste kurvája ennek a tábornak! Már hallom is mekkorákat röhögnek rajtam, hogy íme, ott érte a golyó Balassi Bálintot, ahonnan őkelme lőtte az erény bástyáit ifjúsága óta.
JÁNOS: Ne keseregjen ezen uram. Inkább csodának fogja föl; íme, az Isten megmutatta, hogy további életre szánta kegyelmedet édes hazánk üdvösségére.
BÁLINT: Nem ilyen sebért jöttünk mi ide, uram. Hogyan tartom én meg a jó lovat, ha mindkét combomon sajog a sebzés helye, vagy netán elrosszult sipolyokból szivárog a genny a nadrágom szárába. *(Hangzik elkeseredetten.)*
FERENC *(biztatóan):* Talán éppen ez a seb, amit hősi rohamban kaptál, amelynek tanúja volt a főherceg, ez nyithatja meg és adja vissza a király kegyét...
BÁLINT *(keserűen felnevet):* Csak az én jussom kéne, nem az ő kegye! Használ a bor, zsibbad a fájás... *(Iszik, majd Ferencnek nyújtja a kulacsot.)* Egy kortyot az ijedtségre, öcsém.
FERENC *(elveszi a kulacsot, iszik).*
BÁLINT: Azt gondolod, hogy negyvenéve sen, sántán netán, többet érek majd a „ királynak", mint tíz esztendeje, amikor egri végeken rettegett tőlem a török, és vó szavamra sereglettek az elszánt legér
R. JÁNOS: De most a hűségét élete tatásával bizonyította...
BÁLINT: Nagyobb gond nékik, vagyok, mintha hűtelen *(fordul*

helytelen döntéseit látják, hanem valami megfoghatatlan, az adott pillanatban bármilyen hatalommal — netán velünk? — behelyettesíthető erőt?

PÁLFFY: Igen, fenség.

FŐHERCEG: Valóban jelentősnek érzi ezt a hatást?

PÁLFFY: Sokan szorultak a maradék Magyarországra a töröknek hódolt területekről. Csak a nevük és kardjuk maradt. Sorsuk ugyanaz, mint Balassi Bálinté. Talán nem verte meg az Isten őket akkora szenvedéllyel és nem áldotta meg azzal a képességgel, hogy visszhangot vetve mondhassák el keserveiket, mint ő, verseiben.

GALL BERNÁT *(felnevet):* A verseiben? Hát lehet verset is írni ezen a nyelven?

FŐHERCEG: Latinul írt leveleiből és számos kérvényből érzem, hogy szelleme csiszolt, ám csapongó. Talán ez is oka, hogy nem bíztunk rá jelentős tisztségeket. A verseiről hallottam, de nem bírom úgy ezt a nyelvet, hogy az effajta poézist élvezhetném.

DOBOKAY *(szerényen):* Engedelmet fenséges uram...

FŐHERCEG: Beszéljen, páter!

DOBOKAY: Rendünk gondosan tanulmányozza Európa minden nyelvén a régi és a születő irodalmakat. Kollégiumaink növendékeinek és a ránk bízott lelkeknek csak ezek ismeretében nyújthatunk útmutatást. Balassi úr verseit több magyar rendtársammal alaposan vizsgáltuk, és a Szentlélek megvilágosító erejéből fakadó hittel jelenthetem fenségednek, hogy ezek a versek igenis figyelemreméltóak.

FŐHERCEG: Azok a bizonyos „fajtalan" poémák is, amelyeket kézről kézre adnak és másolnak barátai.

DOBOKAY: Az ilyen nagy tehetségű embert sokszoros erővel ostromolja a pokol. Számunkra éppen ezeknek a bűnben fogant írásoknak és a bűnbánó, istendicsérő verseknek az együttese bizonyítja, hogy az a lélek, amelyet ennyire szeretne megszervezni a sátán, a mi számunkra is értékes lehet.

GALL BERNÁT: Értékes?! Hiszen koldusbotra jutott! Botrányaitól hangos az ország!

DOBOKAY: Vajon nem éppen ezt a halandót szemelte ki az Úr arra, hogy annyi botladozás után megtérő lélekként adjon üdvös példát a hozzá hasonlóan tévelygőknek?

FŐHERCEG *(gondosan mérlegelve):* Nem ugyanaz az reménykedni az égi kegyelemben, vagy olyan tényleges kegyet gyakorolni, amely a hű alattvalókat botránkoztatja meg. Gondolja meg páter, mit válthat ki, ha most megesik rajta a szívünk, és amikor felgyógyul, ismét folytatja korábbi garázdaságait?!

DOBOKAY: Fenség, én csak azt látom, hogy az Úr akaratából bekövetkezett az a pillanat, amikor egy sok bűnnel terhelt lélek megmenthető. Hogy milyen szándékai vannak a Mindenhatónak tovább? Úgyis az fog történni, amit ő akar.

FŐHERCEG: Amíg lelkébe nem látunk ennek az embernek, amíg meg nem győződünk arról, hogy a páter reménységének valós oka van, addig egyértelműen kitüntető jutalomban nem részesülhet.

PÁLFFY: Mit tekint fenséged meggyőző bizonyítéknak arra, hogy Balassi Bálint megérdemli a jutalmat, ha a mai hősies tette nem elegendő arra.

FŐHERCEG: Kedves Pálffy, én megbízok Dobokay páterben. Amikor ő azt jelenti, hogy ennek az embernek a tartós hűségéhez kétség nem férhet, akkor a legfelsőbb kegy és a legnagyobb jutalom sem lehet kétséges.

3. kép

Lent az emelvényrendszer alján, a sátor előtt. (A sátor ajtófüggönyei behúzva, kissé oldalt egy lócán ül Ferenc és R. János. Fáklya világít, esteledik. A háttérben a sátor sötétedik, majd a későbbiek során falai — tüllre festettek — áttetszővé válnak, és így először sejtelmesen, majd a sátor nyitásával láthatóvá válik mindaz, ami odabent történik, illetve ami Balassiban felidéződik.

R. JÁNOS: Kérlek, uram, ne rémíts azzal, hogy a halált emlegeted.

FERENC: Ha behunyjuk szemünket és nem akarjuk látni a veszedelmet, akkor is józan elmével tudjuk, hogy a veszedelem veszedelem marad, és bármikor lecsaphat ránk a vég.

R. JÁNOS: Hiszem azt, amit a bölcs Epiktétosz mondott: bármi történik is, tőlem függ, hogy javamra fordítom-e. Tudom, hogy Bálint urat keserves próbára vetette az Úr, ám őszintén reménykedem, most következett be hányatott életében az a megnyugvó idő, amikor nemcsak — mint mondta — elméje fáradékiból vághat össze rövid énekecskéket, hanem megvalósíthatja azt, amire csak ő képes honunkban.

FERENC: Hallottad, ha fürge ifjúságában nem kapott őt megillető kapitányságot...

R. JÁNOS *(fiatalos hevességgel):* Az ő feladata nem várak bástyáinak foldozása és dárdás, kardos vitézek élén való szakadatlan nyargalás. Néki az elmékben kell utat vágni ahhoz, hogy mint az olaszt Dante, Petrarca és Boccaccio, ő a mi honunk nyelvét színezze, ékesítse! Senki más nem képes erre, csak a tudós Balassi Bálint, aki már eddig is bátorsággal, becsülettel és oly értelemmel gazdagította magyar nyelvünket, hogy az ezen dologban végzett fáradozását megköszönni sem tudjuk eléggé.

FERENC *(ingerülten):* A honi nyelvet gazdagította? De közben koldusbotra jutott! Ti meg sem tudjátok néki köszönni, hogy ezen dolgokban mennyit fáradozott? De a kis fiacskája, aki nővérem kegyelemkenyerén él, majd megköszöni, ha felnövekedvén, ésszel felméri, hogy híres apjától csak meghurcolt nevet, de egy lukas garast se kapott!

R. JÁNOS *(engesztelve, de határozottan magyarázza):* Bátyámuram! Akinek nevét „meghurcolták", a meghurcolók levelesládáiban, a holt papiroson is, élő üdvös és vigasztaló, s ha úgy tetszik, derűt és büszkeséget árasztó olvasmányként van jelen!

RAJZ IV. MUZSNAY ÁKOS RAJZA

FERENC *(elkeseredetten, már szinte gorombán):* A Pegazus nem ellik olyan csikót, amiért aranyat adna bárki.

R. JÁNOS: Mert a Pegazus vemhességi ideje nem tizenegy hónap! Évszázadok példázzák, tán évezredek is, hogy a szép poézis milliókat gazdagít, kivált ott, ahol még a honi nyelven senki sem ásott ki, gyűjtött össze annyi kincset, mint éppen Bálint úr!

FERENC: Ne jámborkodjon már ennyit, öcsémuram! Hol az a kincs? Sehol! Csak a lidérces lobbanásairól kántálnak, mint a vénasszonyok. Ásót nem foghatok, mert a szóval ellobban a láng és a „kincseket" kiásni nem tudhatom!

R. JÁNOS *(békéltető hangon):* Ferenc uram, más malomban őrlünk...

FERENC *(ingerülten):* Kegyelmed malma csak ábrándokat őrlet! De nékem, ha Isten ne adja megtörténik, ami megtörténhet — nem ábrándokról kell számot adnom kisöcsémnek, hanem a Balassi nemzetség jó híréről és vagyonáról, amit ebek marcangoltak szét, mialatt bátyám „versszerző találmányokkal" örvendeztette azokat, akik most belérúgnak!

DOBOKAY *(balról a lépcső felől érkezik az indusatos beszéd alatt):* Dicsértessék az Úr neve.

FERENC *(hirtelen elhallgat és feléje fordul, kis szünet után meghajol):* Az Isten hozta, páter...

R. JÁNOS *(szintén meghajol):* Örvendünk látásának, Atya...

DOBOKAY: Hogy van a sebesült?

FERENC: Elnyomta a jótékony álom, a sok vérveszteség miatt.

R. JÁNOS: Bizakodni próbálunk...

DOBOKAY: Ne csak próbáljanak: bizakodjanak!

FERENC: Bizakodnánk, ha nem ismernénk gyermekségünk óta az effajta sebek természetét. A kardvágás könnyebben gyógyul, de ki tudja, mikor rosszul el a tépett seb.

DOBOKAY: A köröm alá fúródott szálka is halált hozhat, a nagy csonkulást is túlélheti az ember, ha Isten úgy akarja.

FERENC *(fürkésző gondolatait leplezve):* Túlélni?! De a vitézlő ember csonkán már nem katona! Aki meg hadakozásból él, mert vagyonát elvitte az ármánykodás... Nehéz ettől az aggodalomtól menekedni!

DOBOKAY: Példák mutatják, hogy a hűséges harcost megrokkanása után miként istápolják azok, akikért vérét áldozta.

FERENC: Bátyám hűségét mai áldozatos példája talán bizonyítja!

DOBOKAY: Uram, az élet nem egy napból áll...

R. JÁNOS *(tisztelettudóan):* Bálint úr nemcsak katona, néki a Mindenható oly tehetségeket adott, amivel kiemelkedik társai közül.

DOBOKAY: Akkor azokkal a talentumokkal is el kell számolnia, amennyivel többet kapott. *(Hangzik kegyesen.)*

R. JÁNOS: A mindenható Isten előtt. *(Mondja figyelmeztetően.)*

DOBOKAY *(mosolyogva):* Az ítéletig azonban az ő földi szolgáinak.

R. JÁNOS *(kissé öntudatosan):* Ki ítélheti meg azt, aminek teljességét nem ismeri? Ki mérheti a tenger mélységét és az ég magasságát?

DOBOKAY: „Jézus mondá: minden hivalkodó beszédért, amit beszélnek az emberek, számot adnak majd az ítélet napján. *(Felemeli a hangját.)* Mert a te beszédidből ismertetel igaznak és a te beszédidből ismertetel hamisnak!" — ahogy Máté evangélista leírta.

R. JÁNOS: „Az ítélet napján"! — szól az írás! *(Hevül fel.)* Jézus szavait hívom bi-

zonyságul: „Egy próféta sem kedves a maga hazájában!"

DOBOKAY *(elnéző mosollyal):* Szívesen mérkőzöm az Írás magyarázatából, de most a magasabb helyről rám osztott és nagy örömmel vállalt tisztem, hogy Bálint úr állapotáról jelentést tegyek a Főherceg őfenségének, és lássam el minden vigasszal, amivel Isten szolgájaként tudom.

FERENC *(mintegy félretolva R. Jánost):* Tisztelendő Páter, szívszaggató volt, amint eszméletlen álomba hullása előtt aggódott nyolcéves fiacskájáért. Hiszen Dobó Krisztina asszony négy esztendeje meghalt. Ha most őt is elragadná a halál! *(Keseregve.)* Kegyetlen árvaság várna a fiúcskára.

DOBOKAY: A kisgyermek a római katolikus közösség tagja?

FERENC *(bizonygatva):* A szepesi káptalan vizsgálta ki, és vett fel erről látleletet 1586 júliusának 27-ik napján — nyolc esztendeje.

DOBOKAY: Látleletet vettek föl a keresztségéről? Miért volt erre szükség? *(Csodálkozik.)*

FERENC: Ellenségei vádolták azzal bátyámat, hogy fiának török szertartás szerint Musztafa nevet adott. A keresztszülőket is kihallgatták, akik a legszigorúbb eskü alatt vallották, hogy kisöcsémet a katolikus vallás szerint keresztelték meg. Odolinszky Miklós és Komár György kanonokok szó szerint ezt írták: „Ugyanezen János gyermeket szemügyre véve, férfitagját megtapogatva, azt körülmetéletlennek és nem fityma híján valónak, hanem egészségesnek és épnek találták, látták, elismerték és megtekintvén észlelték"!

DOBOKAY: Ilyen pontosan tudja uram a szöveget?

FERENC: Fejembe véstem, mert egy Balassit ennél szennyesebb rágalom nem érhetett. Nagyapánk a mohácsi mezőn maradt halva, apánk a török réme volt. Bálint bátyámat ifjan erdélyi fogságba esvén — magának követelte a török, hogy őseink harcait rajta bosszulja meg! De volt, aki mégis hitelt adott ennek az ördögi rágalomnak! Hát így adjon hitelt a többinek is, tisztelendő atya!

DOBOKAY: Balassi Bálintnak én nagy tisztelője vagyok. Nálánál szívbemarkolóbban senki sem fohászkodott még Istenhez magyar nyelven.

R. JÁNOS *(egy pillanatra fellelkesül):* Dicsértessék az Úr neve, hogy azt a szép ajándékát, amit Bálint úr adott, mások, ily tanult férfiak is, csalatkozás nélkül olvassák!

FERENC *(örömmel Dobokayhoz):* Úgy érthetem, hogy a tisztelendő páterben támaszt remélhetünk.

DOBOKAY: Isten nagyobb dicsőségére. *(Kissé emeltebb, figyelmeztető hangon.)* A Főherceg teljes bizalmát bírom.

FERENC: Feledni tudja őfensége mindazt, amivel bátyám sajgó fájdalmában és lelkének nagy zavarodottságában megharagította?

DOBOKAY: Szeretnék segítségére lenni abban, hogy ha feledni nem is tudja, de megbocsássa.

(A sátor belseje feldereng — a belülről megvilágított tüllfalon át — Bálintot világítja meg a fény, amint félkönyékre támaszkodva — hangszórón át hangzik a hangja.)

BÁLINT: Kegyelmetes Isten, kinek kezében
életemet adtam,
Viseld gondomat, vezéreld utamat,
mert csak rád maradtam...

R. JÁNOS *(sietve):* Felébredt talán, vagy álmában beszél? *(Sietve húzza szét a sátor függönyajtaját, és Ferenccel együtt előretolja a tábori ágyat, amelyet jól megvilágítva láthatunk.)*

FERENC: Lázad van, bátyám?

BÁLINT *(keseregve):*
Ó én kegyelmes Istenem,
Mely igen megvertél engemet!
Kegyelmezz meg már énnekem,
Ne hagyj bűnömben elvesznem!

DOBOKAY *(odalép az ágyhoz, Bálint vállára teszi a kezét):*
Nem tagadom, mert vétkeztem,
Hitemet gyakran megszegtem,
Rút, fertelmes volt életem,
Kiért ím, lám megfizettem

(Folytatja a verset.)

BÁLINT: Isten angyala, vagy a gúnyolódó sátán visszhangozza tulajdon lelkem érzéseit? *(Kiált föl riadtan, és próbál felülni.)* Jaj! A fájdalom! *(Kap az ágyékához.)*

DOBOKAY *(a fekhely mellé térdel):* Az örök vigasztaló követeként jöttem hozzád.

BÁLINT *(eszmélve, erőt gyűjtve):* A nyerget! A hátamhoz! *(Belekapaszkodik Dobokay kezébe, amíg Ferenc és János segítik felültetni és megtámasztani a hátát, amikor kínlódó arccal elhelyezkedik, erőt gyűjtő hangon megszólal.)* Honnan ismered ezt a versemet?

DOBOKAY: Braunsbergi rendtársaim örömmel küldték el versedet három esztendeje, amikor ott az Óceánum partján megajándékoztad őket vele.

BÁLINT: Nagy a ti hatalmatok, atya.

DOBOKAY: Az Úr hatalma nagy. Nyisd meg lelkedet őszinteséggel, könnyítsél szíved nagy aggodalmain!

BÁLINT *(Ferenchez és R. Jánoshoz):* Szeretnék a páterrel maradni! *(Ferenc és R. János a sátor mögé húzódnak, eltűnnek.)*

BÁLINT *(kis szünet után a türelmesen várakozó Dobokaynak):* Atyám, iszonyú félelem terpeszkedik rám.

DOBOKAY: A kegyelemhez vezető út kezdete, uram.

BÁLINT: A kétségbeeséshez is innen indulunk...

DOBOKAY: Miért kellene kétségbe esned?

BÁLINT: Nem a haláltól félek, nem a pokol irtózata riaszt.

DOBOKAY: Pedig üdvös ilyenkor látni képzeletben a pokol nagy tüzeit és az izzó testekbe zárt lelkeket, mintegy tüzes kemencébe rekesztve...

BÁLINT *(elkeseredetten legyint):* Szóra ismerem én ezt á szöveget. *(Idézi.)* Másodjára: hallani képzeletben a panaszokat, jajveszékelést, szitkozódást, valamint Krisztusnak és szentjeinek káromlását, amely ott kitör. Harmadszor: képzeletben szagolni a füst, kén, bélsár és rothadás bűzösségét... De nem ez emészt, hanem már itt a földön megízlelni a legkeserűbb dolgokat, a könnyeket, a rosszindulatot, a lelkiismeret férgét! *(Kifulladva.)* Nem a tűz riaszt és nem a jajveszékelés. Vetettem elég tüzet és hallgattam bőségesen jajveszékelést.

DOBOKAY: De a pokol tüze úgy aránylik a földi tűzhöz, mint izzó vas a festett lángokhoz!

BÁLINT: A gyengék megriasztására leírt szavak.

DOBOKAY: Ez, ha nem riaszt, akkor miért terpeszkedik rád az iszonyú félelem?!

BÁLINT: Mert attól félek, hogy tovább kell élnem!

DOBOKAY: Ezt nem te határozod el.

BÁLINT: Könnyben, rosszindulattól környékezve és a lelkiismeret férgétől rágva?! Ne tarts eretneknek: nem odaát van a pokol, mire Charon ladikján révbe érünk, már egyenlegbe tette életünket a sors.

DOBOKAY: Pogány szavak! Én mégis látom mögöttük a hitedet.

BÁLINT: Segítsd, hogy én is megtaláljam.

DOBOKAY: Hiszen azért küldött hozzád az Isten?!

BÁLINT: És erőt is adott, hogy végigjárd velem azt az utat, amelyik idáig vezetett?!

DOBOKAY: Ő tudja, mikor ér véget az én erőm, és mikor kell majd a kegyelem támasza.

BÁLINT: Akkor gyere velem! Te mondtad: nyissam meg lelkemet! Ne rettenj vissza,

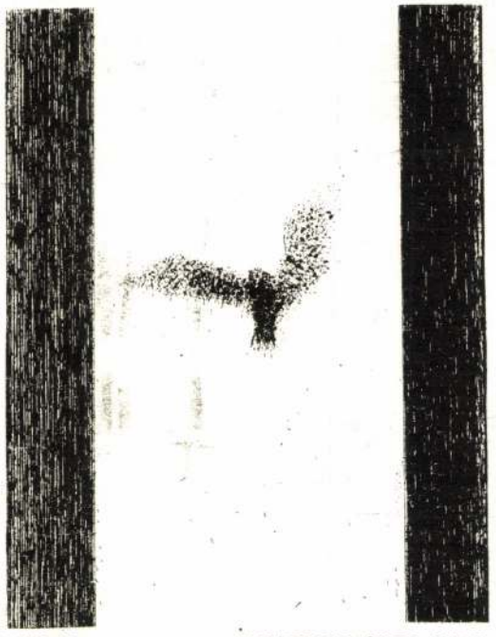

RAJZ V. MUZSNAY ÁKOS RAJZA

amikor megnyitom! *(Erőlködve ellöki magát az ágyról és felemelkedik, ebben a pillanatban robajlásszerű zene csap fel, egy kis időre fények villannak — mint amikor valaki „csillagokat lát" fájdalmában — ami után elsötétedik, eltűnik a sátor, és az előtte levő szín is kivilágosodik, a gótikus püspöki palota emeleti folyosójának jobb oldali része.)*

4. kép

A Balassi-ház — a püspöki palota erkélye — alkonyati fényben.

(A robajlásszerű zene vezeti át a képet és hirtelen, lecsapással zárul.)

BALASSI JÁNOS *(az erkélyen, mellette Dobó István):* Sejtetted tizenhét esztendeje, mikor bezárkóztál Egerbe és két török sereg ellen védted meg azt a várat, hogy egyszer ilyen gondolatokat szül benned a bizalmatlanság?

DOBÓ: Ha császár lennék, talán én is azt tenném, amit ő... De nem vagyok az! Tehát lerázva a hűség álcás kényszerét, megengedem elmémnek azt a fényűzést, hogy logikusan gondolkodjam. Nem mondhatok mást: préda lett Magyarország, és csak egy a fontos nekik: a tér és az idő morzsolja földjén a török hadakat. Így kevesebb ér Győr alá, ahol már Bécset veszélyeztetik.

BALASSI J.: Azzal, hogy a Dunától a Balatonig és a Balatontól a Dráváig alakította ki a védővonalát a császár, tálcán nyújtotta országunkat, hogy megvásárolja értünk azt a nyomorú békét, amely Bécsnek biztonságot, nekünk örök félelmet hozott.

DOBÓ: Százezres haddal álltak tétlenül Győr alatt! Csak akkor mozdultak, amikor Szigetvárról meghozták Zrínyi bársonyba burkolt fejét. Akkor pompás gyászünnepet rendeztek, hisz mindig könnyebb összekacsintva ünnepelni, mint szembenézve kockáztatni.

BÁLINT *(az erkély bal oldalán derengő fény világítja meg, fiatal férfiként, éppen csak felserdült, lassan közeledik a beszélők felé).*

BALASSI J. *(elkeseredetten):* Két vénember! Egy Dobó, egy Balassi! Ha valaki hallaná szavunkat... Mi „a trónus két oszlopa!"

DOBÓ *(keserűen):* Ne fesd az ördögöt a falra...

BALASSI J.: Nem a spionoktól tartok én. A legkétségbeejtőbb, hogy mit mondjak a fia-

imnak? Ha az igazságot magyarázom el, gazemberek lesznek. Ha általam őket a becsület, a jó hírnév és a felségek iránti föltétlen hűség szavaival: a gazemberek martalékaivá válnak!

DOBÓ: Én sem buzdíthatom gyermekeimet a hazugság fortélyaira, holott világosan látom, hogy aki él és uralkodik, minden szavában hazug. Lám, a király! Sürgetően hív, biztat, és jól tudom, hogy a legnagyobb veszedelmet készíti elő.

BALASSI J. *(fellobban):* A király is tudja, hogy hazudik és — nem kétlem — tudja azt is, hogy mi is tudjuk, hogy hazudik. Mégis, úgy kell tennünk, mint aki elhiszi a kenetes szavakat, és mosolyogva kényszerülünk belesétálni a csapdába.

DOBÓ: Ha elmenekülök, az ő vádjait igazolom, ha szavának hitelt adok: bizton tudom, hogy ismét elfogat.

BALASSI J.: Ezt mondjam el hát a fiamnak, akinek lelkét még nem érintette hazugság? Én, az apja oktassam arra, hogy amit szívébe plántáltak, hamis!

BÁLINT *(hirtelen, elhatározó mozdulattal a két idős ember mellé lép):* Ne kíméljen, apám!

BALASSI J. *(riadtan):* Te hallgatóztál?!

BÁLINT: Nem készakarva, de így esett...

DOBÓ *(riadtan):* Öcsém, ha ebből a beszédből bárki bármit megneszel!

BÁLINT *(elszánt, fiatalos hevülettel):* Tartsanak támaszuknak, apámuram! Olvastam én Tacitust és Suetoniust, de nem hittem volna, hogy egy keresztény király is ilyen lehet.

BALASSI J. *(kis csönd után):* Fiam, kegyetlenség lenne téged is belevonni gyötrelmes kétségeinkbe...

BÁLINT: Ha — Isten ne adja — elérkezik a rettegett pillanat, jobb, ha felkészülten ér, mintha váratlanul lecsap.

DOBÓ: Semmit sem tehetsz ellene.

BÁLINT: Dávidról is azt vélték, hogy egyetlen suhintással végez vele Góliát! *(Mondja ifjonti tűzzel.)*

BALASSI J.: Dávid Isten választottja volt!

BÁLINT: Honnan tudjam, hogy én nem vagyok az?

DOBÓ *(riadtan):* Félelmeteseket beszél a fiad, János!

BÁLINT: Amit hallottam, félelmetesebb.

BALASSI J. *(keményen, de keserűen):* Amitől rettegtem, ím, idő előtt bekövetkezett. Súlyos terheket rakok rád fiam, *igazat mondok*, és nincs ennél iszonyatosabb. *(Fájdalmas hangulatú zene hangzik fel, a szín elsötétedik, majd a sátor fölötti részt erősen körülhatárolt pontfény világítja meg. Egy „udvari ember" látszik, aki mögött alabárdos katonák sorfala sejtetődik.)*

UDVARI EMBER *(iratot olvas fel):* „Dobó István és Balassi János urakat, mivel számos terhelő adat birtokában vagyunk, amelyek egyértelműen azt bizonyítják, hogy nevezettek Báthori Istvánnal a bitorló erdélyi fejedelemmel titkos egyetértésben királyi házunk ellen összeesküvést és lázadást szerveztek, királyi hatalmunknál fogva ezennel elfogatjuk. Ügyükben az ország törvényei szerint, az igazságszolgáltatás útján hozunk ítéletet. *(Emelt hangon folytatja.)* Pontos értesüléseink vannak arról, hogy rajtuk kívül még számos főúr is gyanúsítható az elpártolás bűnével, mégis megadjuk a lehetőséget arra, hogy okulván a két főbűnös sorsából, hűségünkre sürgősen megtérjenek és vétkeiket jóvátéve, feltétlen engedelmességüket bizonyíthassák. *(Kemény dobpergés közepette világosodik meg a palota erkélye, és a fegyveresek között Balassi Jánost és Dobót lekísérik a bal oldali lépcsőn, majd a gótikus ívek alatt eltűnnek a sátor mögött.)*

5. kép

A sátornál.

(A dobolás hirtelen elhallgat, a sátor derengve világosodik. Dobokay, Bálint mellett térdelve, a kulacsból itatja a sebesültet, aki kinlódva tér magához.)

DOBOKAY *(biztatóan):* Nyugodj meg, uram...

BÁLINT *(kábán, riadtan):* Soha, soha többé nem lehetek katona!...

DOBOKAY: Az maradsz örökre.

BÁLINT: Hogy tartsam meg a lovat...

DOBOKAY: Veled más célja van az Úrnak.

BÁLINT *(kis szünet után feltisztultan):* Miket kiáltozhattam össze-vissza?

DOBOKAY: Ahogy szakadozott szavaidból kivehettem, atyád rabságba vetése... valami efféle emlék gyötörhetett.

BÁLINT: Atya, képes vagy felidézni azt a fájdalmat, ami akkor a lelkemben gátat szakított?

DOBOKAY: De három év múlva rátok ragyogott a királyi kegyelem! Apád magas méltóságot kapott, s máig is híre van, hogy császárunk koronázásán milyen fényesen szerepeltél.

BÁLINT: Akár egy udvari bolond! Táncoltam, mert könnyebb volt a lábammal elkápráztatnom őket, s nem kellett hazug bókokat mondanom. Apámmal játék hadakat vezettettek és marhavérrel kenték be orcáját, hogy méltósága ellenére oly mélyre alázzák őt — akinek tudta nélkül ebben a hazában azelőtt semmi sem történhetett —, hogy az aljanép is vihogjon rajta! Aki kemény csatáktól százaiban hívta ki maga ellen a halált: gyötrődve vállalta mindezt, mert gyermekeit féltette. Én értem, öcsémért, hugaimért játszott undorító maskarát. Egy olyan ember, aki huszonhat éves korában bejárta fél Európát, hogy Don Francesco Lasso kasztiliai lovagon valami könnyű sértésért elégtételt vegyen! Csak Ötödik Károly császár és a pápa testvére mentették meg a spanyolt! *(Kifullad.)*

DOBOKAY: Fékezd haragodat!

BÁLINT: Dobót megkímélte a gyors halál, hogy erre kényszerüljön! Szegény apám életben maradt és nincs kegyetlenebb annál, mint szerettei féltéséért önnön becsülését széttépni, sárba gázolni valakinek! Rajtam ütött ez akkora sebet, hogy még most is jobban éget, mint a golyóverte combjaim!

DOBOKAY *(határozottan):* Bálint úr, csillapítsd indulatod. Nem tudhatod, mikor kell megbékülnöd minden ellenségeddel, hogy az Úr színe elé járulhass!

BÁLINT *(fojtottan):* Te kívántad: őszinteséggel nyissam meg lelkemet! Őszinte vagyok! Vagy farizeuskodva mérlegeljem a szavakat? Idézzek a szentek életéből? Olvastam eleget! Kinek a lelkére vagy kíváncsi, atya?!

DOBOKAY *(engesztelően):* Csak bátran könynyíts a szíveden!

BÁLINT: Akkor kértem erőt Istentől, az ő számára és végtelen türelmet, hogy öregkorára elviselhesse azt, amit ifjan elképzelni sem tudott. Hadba vonultam Erdélybe, Báthori fejedelem ellen, hogy ezzel is bizonyítsam hűségemet, holott tudtam: aki ellen fegyvert fogok, rokonom! Akiért fegyvert fogtam, úgy méri ki életemet, mint a kalmárok a piacon!

DOBOKAY: Miért vállaltad, ha lelkiismereteddel nem egyezett?

BÁLINT *(kis szünet után gúnyosan):* Ha a jezsuita rend generálisa azt parancsolja, hogy te magyar Dobokay indulj az Indiákra s te látod, hogy idehaza több hasznod vehetnék, mit teszel?

DOBOKAY: Megyek... *(mondja tompán).*

BÁLINT: No látod! Királyom indította a hadat, mi mást tehettem? Véltem: itt az alkalom, hogy kockára vetvén meggyőződésemet, meggyőzzem ezzel jó királyomat hűségemről!

DOBOKAY: A lelked mélyén hívságos remények lapultak. Hír, dicsőség, elnyerendő jutalom.

BÁLINT: Fegyverrel vártak bennünket odaát. Az életem volt a tét mindezért! Ki rója fel Dávidnak, hogy amikor Saul, lányába beleszeretett, teljesítette a királyi óhajt és elmenvén, kétszáz filiszteus előbőrét hozta nászajándékul?!

DOBOKAY: Így állít csapdát az ördög azoknak, akik túlontúl bíznak magukban. Hűséged bizonyítására szánt utad, végtére hűtelenségre változott.

BÁLINT: Sohasem emeltem fegyvert királyom ellen!

DOBOKAY: Szolgáltad azt, aki uralkodód ellensége volt.

BÁLINT: Tucatnyi jezsuita rendtársaid is szolgálták ugyanakkor Báthorit!

DOBOKAY: A rend generálisának engedelmével!

BÁLINT: Én meg abban a hitben, hogy lengyel királlyá választván oly erőssé lesz, hogy szembefordulhat a törökkel!

DOBOKAY: Éppen ő, a török vazallusa?!

BÁLINT: Én éltem ott, én tudom, hogy mit akart. Ha nem kell folyvást a keresztény királyok ellen hadakoznia és nem ragadja el oly gyorsan a halál, tíz esztendeje indulhatott volna háromszor ennyi haddal a pogány ellen!

DOBOKAY: Tehát a keresztény királyok akadályozták meg benne? *(Lobban fel.)*

BÁLINT *(indulatos erőfeszítéssel támaszkodik fel):* Atyám, ha tőlem őszinteséget vársz, te se takard el szemed elől a nyilvánvaló igazságokat. Vannak dolgok, amiben ilyen meggyalázottan sem ismerek tréfát!

DOBOKAY: De ameddig azt vártad, hogy Báthori a török ellen forduljon, asszonyok ágyában múlattad az időt! *(robban ki).* Magyar és lengyel ribancokkal fetrengve „edzetted magadat" a pogány elleni harcra!

BÁLINT *(dühvel):* A te Loyolaid ellen talán nem emeltek vádat a spanyol király bírósága előtt, mert tisztes polgárok lányait és asszonyait „zaklatta", mielőtt sántává nem tette egy ágyúgolyó?!

DOBOKAY: Vigyázz a szavaidra, uram!

BÁLINT *(dühvel):* Amikor megsántult a spanyol grand, akkor Isten köpönyegébe kapaszkodott, de addig ő sem volt más, mint én! Katona!

RAJZ VI. MUZSNAY ÁKOS RAJZA

(Folytatjuk)

VÁRI ATTILA

Családom... Szomszédok...

1.

Amikor nagyanyám rántott szeletet készített a mosogatórongyból
s nem lévén vendégségben senki sem nála
ezért csak a tizenkét személyes porcelánkészlettel terített
önmagával sem volt elnéző soha
és amikor a tartármártás ízén is átütött az avas mosogató
s protézisével együtt rángatta ki az
emészthetetlen proteintartalmú immáron műtárgyat
azt mondta másnap fekete selyemszoknyában
fehér blúzban mint első áldozó fölvévén az utolsó kenetet
te lelkem bele kell halni ebbe a marhaságba
nem a mosogató bánt de kifeledtem a sót

2.

Nagyapám minden délután parafasisakot öltve öntözte
kedvenc pálmafáját mely termést sohasem ad
mondta nagyapám nem azért kell öntözni
mert szegényke egyedül nem tud lemenni a kútra
mert egy szál pálmája volt az öregnek s
ezért fűtötte télen is a verandát
parafakalapját dugókból maga ragasztotta
csak a búrmogyoró volt eredeti amit rágtunk
na és az afrikáner nagyapám

3.

Amikor az öcsémmel villamosszékesdit játszottunk
és már ötödször vertük ki a bérház
központi biztosítékát s a szerelők lakásról
lakásra járva keresték a zárlatot okozó forrást
mi hatodszorra is kipróbáltuk és az öcsém
amikor beleült a drótsodronyból és matracrugókból összeeszkábált székbe és én
benyomtam a csatlakozót a konnektorba
azt mondta öcsém halálra röhögi magát
ha most is csak a biztosítékot verjük ki
BÉKE PORAIRA

4.

Amikor a szomszéd párttitkár bácsit meghívták
egy miniszteri körvadászatra
nem értette szegény mivel hogy úriszabó volt
annakelőtte szóval nem értette hogy mi is
az a bizonyos körvadászat mert ő
addig csak baráti kört és színkört ismert
meg hogy fizetek egy kört éppen ezért
a volt vitéz Héderfáy szomszédhoz
fordult mondaná meg hogy ott körbe lőnek
vagy akarom mondani nem lenne helyes
ha átalakittatnám a fegyvert szolgálati fegyveremet
úgy hogy egyetlen lövés után percekig
forogna a csőben a golyó

5.

Amikor a szomszéd néni a párttitkár felesége
a demokratikus nőszövetség titkára lett
ő aki saját bevallása szerint a nyolc elemit
az apácáknál járta azt mondta, hogy
a férje egy barom mert a nagygyűlésen melyre
pártonkívülieket és férfiakat is meghívtak
úgy hogy ez egy bővített plenáris volt
azt mondta a férje az ünnepi köszöntőben
hogy üdvözli a kitágult női szerv első
plenáris konferenciáját — te lelkem
én elsírtam magam de nem a meghatódástól.

VISKY ANDRÁS

Óda a negyedhatos buszhoz

A hajnal kék és vörös köveiből
lassan felépülnek a házak,
csilingelni kezdenek a szökőkutak,
valaki sugaras hálókkal kifogja
az ég vörös és aranyhalait,
fátyolos uszonyaik arcodat
simogatják, most belenézhetsz
a város álomtól püffedt arcába,
várhatod míg hasonlataid beletorkollnak
a vers szűk hajlékaiba, mert könnyebb
átmenni tevének a tű fokán, mint
belehelyezni egy álmatag-koffeinos-
nikotinos-óravijjogásos-szerelmetes
éjszakai mondatot a vers villogó
állkapcsai közé, hajnal, hajnal,
hallod a közelgő buszok első dallamát,
a robogó r-eket, a dugattyúkat döndülő
d-it, a surranó gumik szétfröccsenő
s-eit és h-it, a dűznik rejtett z-it,
jönnek a sárga buszok minden irányból
harákoló fekete szemüveges sofőrjeikkel,
lógsz a fogantyún, mint egy sonka,
verset olvasol, mert mit is lehetne
tenni hajnalban, ugyan mit, mikor a
sárga buszok összekeverik a várost,
mint egy pakli nyúzott kártyát,
makkjukok, tökkirályok, stuszvadászok
rohangálnak a házak között és kezdődik
a Játék, lehet: az „Egyetlen",
lehet: az „Utolsó", szolnak
a dudák, a csengők, csontok
kocognak, ablakokra terülnek a
puttonyos bogarak, színes
lehúzóskepek, osztanak lapot
neked is, mikor iberelj, nem
tudod, mikor kontrázz, nem tudod,
mikor mondd ki mindenre elszántam
a fedák sárit, légy esélytelen
akár, nem tudod, lógsz a fogantyún,
mint egy zöldséges szatyor, mint egy
esernyő, kalap, nagykabát, nyúlbőr,
mint hazatért álmatlan partizánok
kezétől meleg fegyver, ki véd meg
téged, ki vigyáz reád / és fényben
fürdő képedet ki óvja*, összekeveri
a szavakat az ingó negyvenhatos,
papíron szaladgáló riadt kék bogár
a szemed, rímet, ritmust vét,
önkénnyel felejt szabályt:
nyögve téped fel ablakod, álmod széttörik,
csordul, érted jönnek: éles villanás,
téged ábrándoznak, ölnek, sokszorozza
fényben fürdő képedet a világ...
vajon hány vers bujkál egyetlen versben,
tíz? húsz? lám, lám, verset ír a
negyedhatos busz...

* Markó Béla: Aki tudja, meg ne mondja

röstül-bőröstül sarlatánnak minősítése, a magyar protestantizmus történelmi szerepének megítélése, Melius Juhász Péter felekezeti vitáinak durván egyszerűsítő summázata.) Mindez elkerülhető lett volna, ha a kiadó — amint ezt a sorozat több köteténél tette! — két előszót, vagy utószót íratott volna; egyet tudománytörténésszel, egyet pedig a kor eszme- és irodalomtörténetében jártas szakemberrel.

Irodalmunk fejlődésében az írásbeliség-szóbeliség kapcsolata is sajátos módon alakult. A világi érdekeltségű, témájú irodalom a reneszánsz korszak viszonylagos egyenrangúsodása után újra kisebb hangsúlyt kap, az irodalmi műfajok jelentős része kéziratosságba szorul. Különösképpen áll ez a szerelmi témájú alkotásokra. Az irodalmi élet intézményei is csak nagyon megkésve alakultak ki, ez is befolyásolta a szóbeliség és a kéziratos irodalom konzerválódását. Az írásbeliség sem volt egynemű, létezett a nyomtatott írásbeliség, de lényeges szerepet töltött be a kéziratos írásbeliség is. Utóbbi szerepe még a 19. század derekán is jelentős volt. Ráadásul e kéziratos költészet állandó, eleven kapcsolatban volt a szóbeliség különböző formáival, szinte folyamatos volt az oda-vissza áramlás, mindkettő hatást gyakorolt a nyomtatott írásbeliségre. A Magyar Hírmondó két újabb kötete ebből a hagyományból ad válogatást.

A *Hatvanhat csúfos gajd* Hargittay Emil munkája eredményeként sajátos nézőpontú válogatás: 16—18. századi magyar csúfolók és gúnyversek. E műfajtípus eredete valahol a késő középkor vagáns költészetében keresendő. Alkotói a későbbi korokban is választott témáikkal, műfajaikkal legtöbbször az adott kor ízlésének, esztétikai normáinak peremén helyezkedtek el; a tilalomfák csúfondáros kigúnyolása, megkérdőjelezése közös jellemzőjük. Így koronként más és más minősül „csúfos gajd"-nak, hiszen ezt egy korszak eszmei áramlatai, politikai viszonyai, etikai normái, esztétikai kategóriái minősítik. Persze, vannak olyan témák, amelyek kis változékonysággal nagy időközön belül érvényesek lehetnek. A leginkább privát szférába tartozó témák (szerelem, házasság, hűség, részegség, csapodárság, szépség, rútság) szinte folyamatosan végigkövethetők. Ez is teszi ki a kötet nagyobbik részét.

Két különösen bőven termő korszaka volt e csoportnak, a reneszánsz, késő reneszánsz, majd a 18. század második felétől a kollégiumi diákirodalom ontotta az idetartozó verseket. Mindkettő a világi életörömök elfogadását hirdette, s olykor mohó mértéktelenséggel buzdított a tiltott örömök élvezetére. Széles skálán mozog a hang, a mitológiás finomkodástól a vérbő vaskosságig, malackodó trágárságig mozdul az ízlés. Gyakran látunk példát a folklórral való eleven kapcsolatra, a 25. vers az „El kéne indulni, meg kéne házasodni..." című népdal párdarabja, míg a 13. a „Szántottam gyöpöt..." szerelmi szimbolikájával azonos. A válogatás erénye, hogy tíz még kiadatlan verset ad közre e csoportból, azonban kár, hogy csak a fővárosi gyűjtemények darabjaiból válogatott, pedig a debreceni, sárospataki kötetek is gazdag választékot kínáltak volna. Néhány jelentéktelen darab is helyet kapott, ami pedig inkább a kötet színvonalát csökkenti. (56, 63, 34, 35, 57.)

Különösen ritka és értékes a kötetben a vallási és politikai gúnyversek, a szatirikus társadalombírálatok csoportja. A felekezeti és politikai ellenfelekkel polemizálók könyörtelen gúnnyal, műveltségük fölényével, de meggyőződésük dühével rontottak a másikra. A hitviták pápista—protestáns csatározásainak természetes formája volt a „gajd". Hajdani indulataik megértése ma már gondos eligazítást igényel, amit Hargittay Emil szakszerű jegyzeteivel a kötetben talán itt old meg legszínvonalasabban. A társadalombírálatok közé nem illik igazán Tinódi dohogása a mihaszna udvarbírákról és kulcsárokról (51.), amint Szegedi Gergely verse is inkább a reformáció prófétikus szociális indulatát dübörgi a szatirikus gúny helyett (52.). Annál inkább érdemes lett volna választani 18. századi pasquillusainkból, kéziratokból vagy ponyvanyomtatványainkból. (Épp a 18—19. század fordulóján ontja a „csúfos gajd" szinte valahány műfaji változatát ötven kötetnyi ponyváján a viharos életű Farkas András.) A régi szövegek mai olvasó kezében már segítő kommentárokat igényelnek, Hargittay Emil ezt szakszerű bevezető tanulmányában végzi el. Ezt egészítik ki a jegyzetek, szó- és névmagyarázatok. Néhol az olvasó a szűkszavú szövegértelmezés miatt magára marad (30, 61.), másutt a szómagyarázat hiányos (6, 30, 35, 41, 45, 46, 58.).

Sokféle alakban bujkált a magyar szépprózа, míg álcáját levetve a 18. században önállósodott. E rejtőzködés egyik reprezentatív „műfaját" adja most az olvasó kezébe az *Elmét vidító elegy-belegy dolgok* című kitűnő válogatás Szilágyi Ferenc munkájaként. Mai olvasó már aligha keres kalendáriumokban rangos irodalmat, a 18. században azonban a paraszti, parasztpolgári rétegek számára a kalendárium jelentette szinte az egyedüli világi témájú olvasmányt. Az elemi fokú iskolakultúra eredményeként mind nagyobb számban jelent meg az olvasás tudományával rendelkező mezővárosi parasztpolgárság, azonban ijesztően keveset tudtunk e réteg olvasmányairól, vagy azt sommásan értéktelennek, jelentéktelennek tulajdonították, besorolva valami szubkultúrába. A magyar nyelvű kalendáriumok kezdetben — a 16. századtól — még tényleg csak az év egyes szakaszaira, jeles napjaira adtak gyakorlatias tudnivalókat. Volt itt asztrológia, időjóslás, jövendölés, megverselt naptár, alkímia, tanácsok a paraszti élet különböző alkalmaira, a mezei munkára vonatkozóan, közmondások erkölcstanító célzattal, orvosi receptek érvágásra, purgálásra, csúzra. Ebből a sokféle „matériából" ad ízelítőt a válogatás eleje. A szóbeli kultúrából alig kilábaló mezővárosi olvasóréteg olyan olvasmányok iránt érdeklődhetett igazán, amelyek sok tekintetben még a szóbeliség műfajaira emlékeztetnek. Ezt ismerték föl a kalendáriumkészítők, s ez tükröződik „szerkesztői" meggondolásaikban is. Formailag az egy cselekményszálú anekdota, történet a jellemző, egyetlen csattanóra épül, ami ugyancsak a szóbeli műfajok közeli hatását bizonyítja; amit itt olvashatunk, az bármikor elhangozhatott kocsmaasztal mellett, kukoricafosztóban, vásáron, vagy lakodalomban. Néhol még az elmondott történet végére illesztik az értelmező moralizálást, de a többség esetében a történet már önmagáért beszél. Itt nyüzsög az egész társadalom császártól a püspökig — persze, az alulról nézők perspektívájából szemlélve; legnagyobb számban a lent levők szerepelnek: csikósok, forspontra kényszerített parasztok, éhenkórász, garabonciás deákok, falusi mesterek, cigányok, kupecek, nagyivó prédikátorok, nagyotmondó, lódító obsitos katonák. A nevettető, szórakoztató szándék mellett érvényesül valami elemi szociális igazságosztó ösztön a szegények javára, a mesék logikájával rokonságot mutatva. Ugyanezzel az ösztönösséggel kap hangot a politikai töltetű ellenzékiség is az osztrákok csúfondáros, megvető rajzában. A kibontakozó irodalmi népiesség számos karaktere, zsánere lappang e szépprózai hagyatékban. Természetes, hogy e művek könnyedén átléphetnek a bontakozó irodalmi népiesség alkotóinak műveibe. A gonosz nő és az ördög története Arany János tollán kel új életre Jóka ördöge címmel. A dicsekvő katonák mesés kalandjai már a János vitéz küszöbéig visznek: Burkusországba menet a vitézek magas hegyek tetején csillagok között botladoznak, Szerecsenország lakói kutyafejűek, Franciaország a legbarátságosabb vendéglátója a világlátott hadfiaknak. Ezen elbeszélő műfajoknak szinte foglalatát jelenti a *... Bertók Bertalan ... csodálatos holdbéli utazása*. A felvilágosodás utópiáinak és utaztató regényeinek, robinzonádoknak, a deákos kultúrának, Odüsszeusz és Háry János kalandjainak vegyületét a rusztikus, paraszti ízlés szűrője formálta nagyobb epikus alkotássá. A mesés kalandokat elbeszélő hajógubernátor a napóleoni háborúk valamelyik csatája után indul csodálatos utazására először a tengeren, majd a levegőbe emelkedve, hogy száz viszontagság után hazájába érhessen. Bármerre jár, magyarul és deákul mindenütt boldogul, Holdvilágország királya, de Mértékországban a városi hajdú is magyar, a szigeten nőtt fákon liptói és nagyszombati sajtok teremnek, királyi vendéglátóinak Bertók juhászbundát és kostökzacskót ajándékoz. Játékos mesélő kedv, könnyed fantázia, nyelvi erő, ravaszkás, nagyotmondó humor formálja az írást; a megjelenő szatirikus társadalombírálat (nemesi privilégiumok, korrupt nemesi tisztújítás, népnyúzó tisztviselők) nem didaktikus okoskodásként hat, hanem természetesen simul az elbeszélés epikus ötleteihez. A polgáriasultabb ízlés témái a gáláns műpróba csipkés-fodros hangját szólaltatták meg, itt találkozunk legtöbbször a világirodalomból, az európai anekdotakincsből származó fordítással, átdolgozással, megtűzdelve novellisztikus betétekkel. (Gyöngyöt szóló leány, A nagyotmondó vadászok, Lindorák nevű filozófusnak levelei.)

A „Kegyes Olvasó"-t Szilágyi Ferenc szíves szavú, ám szakmailag igényes zárszava kalauzolja végigolvasva ezen új kalendáriumot, s ami az olvasónak ritka öröm: nemcsak szaktudásának eredményeit, de témaszeretetét is megosztja a vele tartókkal. Dicsérjük végül a kiadót, hiszen ezzel a kötettel 18. századi prózai műfajaink harmadik jellemző ágát adta az olvasók kezébe a Faludi- és Kónyi-válogatás után.

(Magvető)

IMRE MIHÁLY

Négy értékes kötet

Nógrádi irodalmi ritkaságok

Talán túl költői a kérdés, mégis felteszem: vannak-e még irodalmi ínyencek? Azokra a vers- és könyvbarátokra gondolok, akik rendszeresen látogatják az antikváriumokat, akik érteni és élvezni tudják egy ódon illatú költemény zamatát, akiknek nem csupán kötelező (letudott) tantárgy az irodalomtörténet? Úgy tűnik, hogy rohanó és zak-

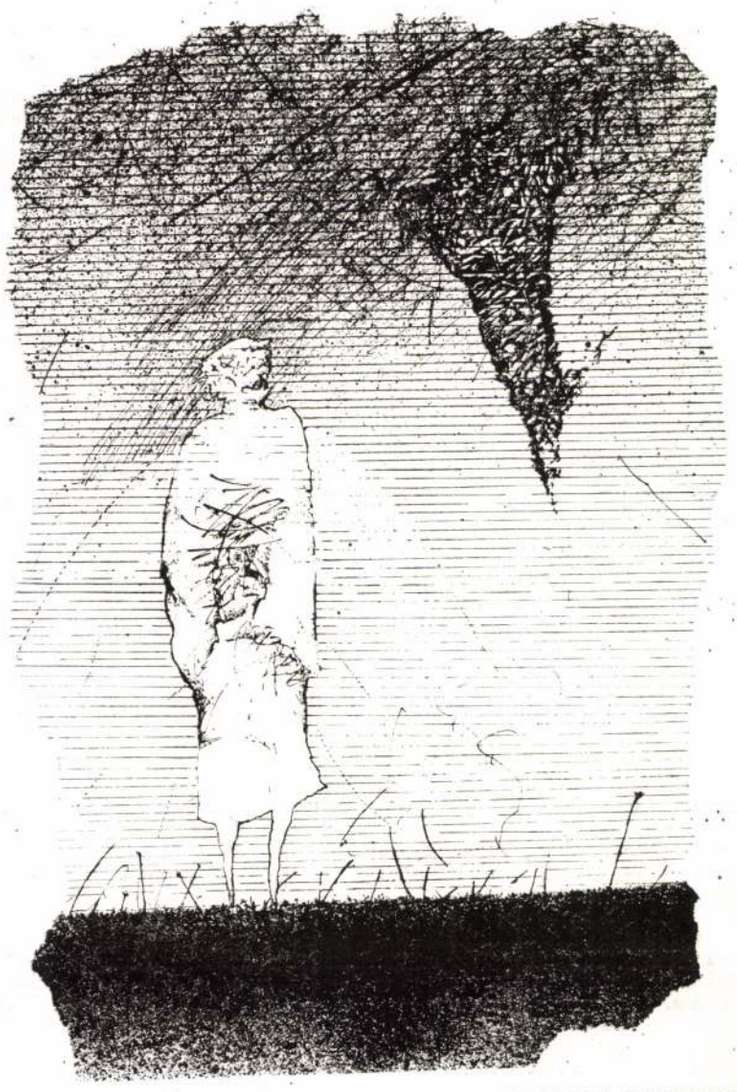

RAJZ IX. MUZSNAY ÁKOS RAJZA

Régi művelődésünk és irodalmunk

Magyar Hírmondó

Horváth János megállapításai óta ma már evidenciaként tudjuk, hogy az irodalom fogalma nem állandó, hanem történelmileg alakuló, változó. Az irodalomtörténet tartalmi változása így rajzolódik ki: kezdetben irodalomnak minősítendő mindaz, ami magyarországi, majd a magyar nyelvű, később ami nemzeti tartalmú, végül a művészi. Irodalomtörténet-írásunk akkor született meg (a 18. század végén, 19. század első felében) önálló tudományként, amikor az irodalmi tudat már főként a nemzeti tartalmú, művészi értékű alkotásokat minősítette irodalomnak. Márpedig tudjuk, hogy irodalmunkban a szuverén művészi érték, mint az irodalom alaptényezője, sok késedelmet szenvedve nyerhette el jelentőségét. Ugyanakkor hiba lenne csak ezen mércével mérni korábbi korok irodalmát, s tudomást sem venni a múlt eltérő irodalmi tudatban gyökerező alkotásairól, vagy netán esztétizáló fölénnyel lekicsinyelni azokat. Öncsonkítás lenne ez, sajátosan fejlődő (olykor, sokszor kényszervállalásokra szorított) irodalmunk, műveltségünk jelentős részének kitessékelése évszázadaink emlékezetéből. A szaktudomány exkluzívabb körei számára mindez már tudott (még ha heves vitákat is gerjeszt olykor), azonban a szélesebb olvasóközönségnek nagyon is szüksége van olyan kiadványokra, amelyek ezt bemutatják, hozzáférhetővé teszik, mivel ezen művek jelentős része már bibliofiliának számító könyvritkaság, könyvtárak, vagy levéltárak mélyén hevert elfeledve.

A Magvető *Magyar Hírmondó* sorozata e célkitűzést követve jelenik meg évek óta örvendetesen szaporodó köteteivel, tetszetős formában. Egyik-másik darabja a bibliofíliák szépségével ajándékozza meg az olvasót. A sorozat szemlézésre most kiválasztott három kötete reprezentálja az egész vállalkozás jellegét, de önmagukban is megérdemlik a szemügyre vételt.

Miskolczi Csulyak Gáspár *Egy jeles Vad-Kert Avagy az oktalan állatoknak históriája* című műve éppen 281 éve jelent meg a lőcsei tipográfiában; egyetlen utánnyomása 1767-ből való. Ritkaság tehát a javából az újbóli kiadás. A cím alapján csak zoológiai traktátust gyaníthatnánk a testes kötetben, tisztes tudománytörténeti érdemekkel, hová a mai tudomány már a fölnőtt megbocsátásával néz vissza. A mű szerzője Wolfgang Franze (1564—1620), evangélikus teológus a wittenbergi egyetemen, műveiben értekezett a pápák engedelmességéről, a jezsuiták véres zsinatairól, tízparancsolatról, a szentháromság misztériumáról, az augsburgi hitvallást védelmezte a kálvinisták, pápisták, antitrinitáriusok ellen, Mózes öt könyvének német fordítását készítette el, s mintegy melléktermékként megírta 1612-ben a *Historia animalium sacra* című művét.

Az oroszlán, medve, párduc (utóbbi nem szerepel a kötet válogatásában) bemutatását szentírásbeli értelmezésük szabja meg, kiegészítve némely kultúrtörténeti emlék hozzáadásával. Hiszen ezek fontos szerepet játszottak a *reformáció történetszemléletében*. Dániel álma szerint négy bestia jelenti a történelem négy nagy birodalmát: az oroszlán a babilonit, medve a perzsát, a párduc Nagy Sándorét. Így tudta ezt a magyar reformáció irodalmában már Batizi András, Károlyi Gáspár, Dézsi András, Bornemissza Péter is. Fő jelentésük Franze—Miskolczi számára is ebben áll. A protestáns felekezeti-morális erények kifejezése teszi vonzóvá a tevét, medvét, lovat, gólyát, méheket. A tevét a terhek viselése, nyomorúság elszenvedése, tiszta élete, mértékletessége, a medvét kölykeik szeretete, a lovat engedelmességük, tisztaságuk, taníthatóságuk, jámborságuk, hűségük teszik vonzóvá. A méhek pedig szinte a protestáns közösségi erélyek jelképei: „minden dolgait csak a közönséges haszonra és nemzete javára cselekszi és mindenek felett a maga közönséges társaságát szereti és gyámolítja". Mások azért taszítóak, mert mindezen tulajdonságok hiánya, vagy ellentéte „jellemzik" azokat: a disznók olyanok, mint az istentelenek, a róka az eretnekek és hipokriták, a macska a hízelkedők és rágalmazók, a farkas az ördög, a kaméleon a csalárd képmutatók tulajdonságaihoz hasonlatos. A gólya még a vonzóak között is a legrokonszenvesebbre van rajzolva: szülőszeretet, gyermekszeretet, kegyesség, önfeláldozás, serénység és hűség, szorgalom és munkaszeretet, tiszta élet állhatatossága jellemzi, monogám, a legritkább közöttük a házasságtörés, amint egy novellisztikus betétben bizonygatja a szerző.

Miskolczi forrását itt szabadon kezeli, kibővíti, kialakított képének talán szerepe lehet abban, hogy a gólya oly kiemelkedő szerepet játszik irodalmunk későbbi állat-karakteriológiájában, s oly sajátos nemzeti attributumokat kapcsolnak hozzá. Az ismertetések legtöbbjét irodalmias elemek színezik, novellisztikus betétek, néhol egy-egy aesopusi mese körvonala sejlik föl (róka, majom, farkas, oroszlán), Ovidius Progne és Philomela története a fülemülérőll szólva. Miskolczi főként akkor bővíti forrását, ha a sajátosan magyar viszonyokról akar beszélni. A tigris, „eme gyors bestia" a török birodalomhoz hasonlatos, gyakran korholja Miskolczi a tunya, tanulásra, tudományokra rest, de a szegény népet adókkal nyúzó-fosztó, igaz (protestáns) vallást üldöző főrendeket (teve, ló, farkas, kaméleon, sasok, gém). Itt-ott még ételreceptet is javall, mint a lúdról szólva: „Magyar gyomorba hasznosnak ítéltetik!" Miskolczi annyiban sem személytelen fordító hogy sokszor „kibeszél" a szövegből; az unikornis szarváról szólva elkottyantja, maga is látott efféle csodás holmit „trajektumi" deákoskodása idején. A 17. század végi protestánsüldözések, korai kurucmozgalmak reményei és reménytelenségei csalják elő a hitvalló, ostorozó prédikátort is: „Édes Magyar nemzetem!... csak egyedül nyelved s kardod vólna Magyar, az is pedig nagy részént Istennek bosszúságára és felebarátaid ártalmára valóvá lött..."

A szövegválogatás, sajtó alá rendezés és az utószó Stirling János munkája. Miskolczi egy helyütt magát az „Erdélyi Experimentalis Physicusok" között emlegeti, Stirling utószava hasonlóan értelmezi Miskolczi munkáját, azaz szinte kizárólag tudománytörténeti megközelítésű az utószó. Márpedig elismerve a tudománytörténet autentikusságát *is*, legalább ennyire autentikus az, minek tekintette művét *maga a szerző és saját kora*. A szakszerűen elvégzett tudománytörténeti elemzés mellett lényeges lett volna árnyalt eszmetörténeti bemutatást végezni, ami így hiányos, s néhány kérdéses — ma már túlhaladott — megállapítás teszi egyenetlenné az utószót. A 17. századi hermetikus tudomány szó-

Felvilágosodás és közigazgatás

Új könyvek a jozefinista korról

Hajdu Lajos: A közjó szolgálatában. Magvető, 1983. 308 p. és Forradalmár vagy szerencselovag? Magvető, 1984. 455 p. Mindkét könyv a Nemzet és Emlékezet sorozatban jelent meg.

A felvilágosult abszolutizmus hazai története egyike történettudományunk vitára ingerlő, újabban sajnálatosan keveset vitatott témáinak. Talán csak II. József sémákba nehezen illeszthető tevékenysége kivétel ez alól; reformtörekvéseiről, személyiségéről friss szemléletű történeti feldolgozásokkal találkozhattunk a közelmúltban. A kései feudalizmus magyarországi históriájának a szakma által bántóan elhanyagolt és a történeti köztudatban úgyszólván eddig ismeretlen területe az igazgatástörténet volt.

Pedig fontossága nyilvánvaló: a felvilágosodás államközpontú, etatista ideológiát hirdet, államfelfogásában a közigazgatás a „népboldogító" elképzelések megvalósításának legfontosabb eszköze. A jozefinista állam központi és helyi szerveinek reformjáról az összefoglaló történeti munkákban néhány általános megállapítást (centralizáció; bürokrácia) találunk csupán. A tárgybeli néhány résztanulmány pedig — csak tétova mozdulatot téve az alapforrás, a levéltári anyag felé — előfeltevésekből indult ki, és az átfogó áttekintést mellőzve, elsősorban a társadalmi reformokkal való kapcsolódást kereste. A közigazgatástörténeti kutatás egyébként is visszahúzódott a kevéssé ellentmondásos (a kései latin és a német nyelv alapos ismeretét sem feltételező) „gyorsabb megtérülésű" későbbi korszakokra. Ahogy fiatalabb kutatók önigazolásként sokszor mondjuk: „modernebb" témákhoz. (Persze ezekre is nagy szükség van. — *A szerk.*)

Ezért volt jelentős esemény Hajdu Lajos: *II. József igazgatási reformjai Magyarországon* (Akadémiai, 1982) című monográfiájának megjelenése, amely a kérdéskör első tudományos igényű és színvonalú feldolgozása. A szerző röviddel ezután két, most már a szélesebb olvasóközönséget is megcélzó tárgybeli munkát adott ki. Fontos, érdekes könyveket, amelyeket jó szívvel ajánlok a Napjaink olvasóinak is.

A közjó szolgálatában című tanulmánygyűjtemény *A jozefinizmus igazgatási és jogi reformjairól* alcímmel jelent meg. Az eddig jórészt feltáratlan levéltári anyagra épülő tanulmányokból nyomon követhetjük II. József reformkoncepciójának kialakulását, ezek végrehajtására tett kísérleteket. A bevezető *(II. József és a magyar közigazgatás)* talán legmeglepőbb (de kellően dokumentált) megállapítása, hogy a felvilágosult nemesek, a köztudatban a jakobinusok mögé szorított reformkész magyar szakemberek, reális, a valóságot jól számba vevő programmal rendelkeztek. Az ország „első hivatalnokának" elképzelése viszont irreálisan radikális, az adott viszonyokat mellőző, taktikailag rosszul időzített és az előbbi együttműködésre is kész csoport elgondolását figyelmen kívül hagyó reformprogram volt.

A sok változtatást megélt közigazgatási rendszerünk mai munkásai is meglepetéssel olvashatják az 1785—86-i változtatások céljait és részletszabályait. Már ekkor feltűnően sok „modern", máig megoldatlan probléma került felszínre. A tisztviselőkkel szemben támasztott rendkívül magas erkölcsi mérce, kiválasztásuk során a szakmai alkalmasság fokozott szerepe, a hálapénzt elfogadó tisztségviselőket sújtó (az igazgatás felső és alsóbb szféráiban egyaránt érvényesülő) következetes gyakorlat máig példaértékű jozefinista megoldás.

Hajdu Lajos nem elégszik meg az uralkodói elhatározás és a kancellária koncepciójának vizsgálatával; figyelemmel kíséri a normák végrehajtását is. Megállapítása szerint a korabeli magyar megyei igazgatás lassú, szakszerűtlen, részrehajló volt, II. Józsefet ezek kiiktatásakor csupán a korszerűsítés igénye és nem magyarellenes indulatok fűtötték. A germanizálás mellett egyébként ő az, aki büntető törvénykönyvének magyar fordítását is elkészíttette, hogy azt a nép jobban megértse.

A szerző a helyi igazgatás korabeli viszonyait is felvillantja és alkalmat talál arra is, hogy a megye és a község főbb tisztségviselőinek és közigazgatási működésének fő irányait is bemutassa. Könyvének ezek az oldalai segítséget, módszertani szempontokat kínálnak a borsodi, hiányos helytörténeti kutatásokhoz is.

A tanulmánykötet rövid, a büntető anyagi és eljárásjogi reformokat áttekintő dolgozattal zárul. A terjedelem érthetően szűk a tárgy jelentőségéhez mérten. Szívesen olvasnánk újabb Hajdu Lajos-könyveket a szintén ismeretlen, valóságigényes feldolgozást igénylő jozefinista anyagi és eljárási reformokról.

A másik munka *Forradalmár vagy szerencselovag?* címmel: *Nyomozói jelentés a „Ráby-ügy"-ről.* Ráby Mátyás ifjúkori kedves Jókai-hősünk, akit — a regény utolsó sora szerint méltatlanul felejthettünk el, pedig szabadsághős, „magvető volt" —, a Magvető Kiadó jóvoltából Hajdu Lajos alapos tanulmánya révén szélhámos szerencselovaggá mezztelenedik. A történelmi források, a „szekérderéknyi" Ráby-beadvány, feljelentés és az ellene lefolytatott büntető per anyagának megismerése után nem egyszerűen árnyaltabbá válik a regényhős alakja, hanem a köztudatba mélyen beivódott képpel teljesen ellenkező valóság tárul fel.

Jókai Mór irodalmi alapanyagként Ráby Mátyás 1797-ben Strassbourgban megjelent önéletrajzát használta fel. Ennek valóságértékét tudományos alapokon először 1941-ben Gálos Rezső vizsgálta meg (Irodalomtudományi Közlemények 1941. 336—353. old.), és ő volt az első, aki komoly kísérletet tett a vonatkozó levéltári források feltárására. A perdöntő iratokat azonban nem találta meg: a Ráby-kép tisztasága ellen megfogalmazott kételyeit pedig az ötvenes évek irodalomtörténet-írása célzatos hamisításnak bélyegezte. Hajdu Lajos a szakszerűen feltárt és értelmezett források alapján meglepő eredményekre jutott.

Ráby Mátyás eszerint nem volt nemes, bevallott birtokainak az iratokban nyoma sincs. Pályája elején a magyar kamara tisztviselői állásából korrupciós magatartásáért, túlzott anyagiasságáért és papírlopásért (!) egyszerűen eltávolították. Zavaros átmeneti időszaka után került Szentendrére, ahol az ellentétektől feszült városban jó alkalmat talált *a denunciációs háborúra*, a végeláthatatlan feljelentésekre. A magyar politika széljárásait is érvényesülése javára igyekezett felhasználni. 1785—86 az uralkodó és a magyar nemesi rend összecsapásának időszaka; így a király barátságával dicsekvő Ráby a vármegyével szembekerülő városiak előtt könnyen tetszeleghetett a hazafi szerepében. Az iratok arról vallanak, hogy grafomániás feljelentő, közönséges rágalmazó volt. Hajdu Lajos szerint „népvédői' tevékenysége is színlelt felső kapcsolataival üzérkedő magatartás és önérdekű zugügyvédkedés volt csupán.

A Jókai-művel szinte oldalra azonos terjedelmű izgalmas könyv három gondolati szintre tagolható. A főhős életének nyomon követése mellett alaposan megismerhetjük Szentendre kamarai mezőváros korabeli állapotát, miközben a kor kormányzattörténetéről is érdekes mozzanatokat tudhatunk meg.

A két könyv tartalma sajátos módon egészíti ki egymást. Az előző a kor igazgatásának keretét vázolja fel, az utóbbi mintegy élettel tölti meg. A tanulmánygyűjtemény a jozefinista kor államának struktúráját adja, a Ráby-regény Hajdu Lajos írta változata annak működéséről is tájékoztat. Egyéni, a kor nyelvi fordulatait szellemesen integráló, élvezetes stílusban.

STIPTA ISTVÁN

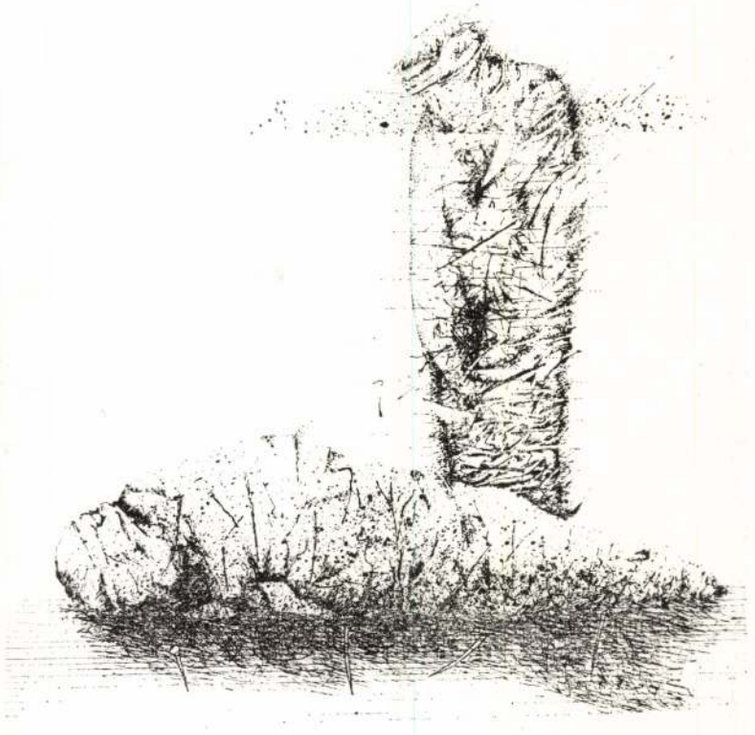

RAJZ VIII. **MUZSNAY ÁKOS RAJZA**

Választott író

Dobos László: Sodrásban

Újabb könyv azokról a bizonyos ötvenes évekről, sóhajt lapozgatás közben rezignáltan a fanyalgó, vagy lelkesedik a történelmi félmúlt iránt szenvedélyesen érdeklődő olvasó Dobos László új regényének fülszövege olvastán. Pedig tudnivaló, egy könyv értéke vagy érdektelensége sosem a témán, vagy a cselekmény idejéül választott korszakon múlik, hanem az alkotás tartalmi és művészi milyenségén. Márpedig a *Sodrásban* jó regény.

Görömbei András érvényes megnevezése szerint Dobos László a szlovákiai magyar irodalom „választott embere". Korszakos jelentőségű irodalomszervező és szerkesztői munkásságán túl életművének eddigi darabjai valóra váltják Fábry Zoltán évtizedekkel ezelőtti álmát, a freskó igényű, helyzettudatosító, történelmi-emberi számvetést végző nemzetiségi nagyregény megírásának szükségességéről. Kiváltképpen az *Egy szál ingben* (1977) vállalja föl a nemzetiségi élet és irodalom szempontjából oly fontos feladatot; nagy igényű, markánsan realista, ugyanakkor korszerű prózaformában összegezi Szlovákia magyarságának az államfordulattól a 60-as évek közepéig bejárt útját. Új könyvében korrészlet kinagyítására vállalkozik, a nemzetiség általános értelmű és szó szerinti helykeresésének, otthonteremtő törekvéseinek 1950—1953 közötti folyamatát rajzolja meg a szocialista fejlődés útjára lépett Csehszlovákiában.

Az ötvenes évek eleje nem a történelmi szélcsend ideje ezen a tájon sem. A más, az új, a jobb és igazságosabb élet formálása közben a korforduló tevékeny részeseinek meg kell küzdeniük a dogmák okozta szemléleti, politikai torzulásokkal, a kollektivizálás túlkapásainak következményeivel, az eszményi ember alakításának nehézségeivel. Mindezt bonyolítja az a körülmény, hogy ebből a munkából az egyenrangúság friss jogán részt kér az a magyarság is, mely alig néhány esztendővel előtte jogfosztott és üldözött népközösség volt, tehát hurcolja magával még egészen föl nem oldott megrázkódtatásait, a „zárójeles négy év" keserves tapasztalatait. Dobos hősei számára ugyanilyen nehéz feladat az otthonteremtő helykeresés: helytállni a tévedések gyakori útvesztőiben; úgy építeni az új életet, hogy a régi lerombolásával el ne tűnjék a hagyományok s az éltető múlt megtartó képessége; magyarként emberül megmaradni a szlovák fővárosban. Az író pedig azt kérdi: miként élte át ezeket a nehéz választásokat is kikényszerítő esztendőket a ma ötven-hatvan évesek nemzedéke, s vajon kikerülték-e a buktatókat?

A távoli nemzetiségi faluból Pozsonyba került fiatal házaspárt a kor tipikus szereplőinek is tarthatjuk, hiszen egyszerre tanulják és alakítják saját életüket és az őket körülvevő, de még csupán formálódó világot. Ez a kemény idő elvi szilárdságot, tökéletesre zárt ideológiai arcvonalat, lemondást, erőn felüli vállalást követel a fiataloktól, akik jóformán még ki sem nőttek a gyermekkorból, s alig emelkedtek ki a jogfosztottság egységes elitéltetettségéből. E rendkívüli helyzetben minden az arányokon múlik: miként fordul az ország, illetve saját sorsuk, van-e kellő erejük és elégséges emberi nagyságuk tiszta kézzel dolgozni önmagukért és a nagyobb közösségért, s vajon nincs-e a kettő között egymás ellen ható erő?

Dobos hősei érzékelik, tudják, hogy nagy idők részesei, s az új élet lehetséges formálói — de nem egyforma céllal és elszánással. A férfi, Jeromos messzi tekintő vágyakkal, frissen kovácsolt forradalmi indulattal és nemegyszer türelmetlenül küzd, indulók pattogó ütemére az egész szocialista világrend fölépítése felé menetel. Felesége ezzel szemben, kicsinyke, családjukra szabott világuk otthonosságának megteremtésén munkálkodna; békességre, nyugalomra vágyik, miközben a régi értékeket félti a mindent maga előtt söprő új idők szellemétől. A konfliktus tehát kettejük között szikrázik össze, a harcos álmú forradalmár és a családi fészek puha melege után áhítozó felesége vitáiban. Mert épül a közösségibb, az igazibb élet, miközben nekik nincs hol álomra hajtani fejüket, s minden vagyonuk a rozoga vaságy és egy bőrönd.

Az ellentmondás mögött eltérő jellemek állnak. Jeromos, ha emberekre gondol, csak az egyre éleződő osztályharc szempontjából látja, és filozófiai fogalmakkal, politikai frazeológiával „ítéli" meg őket, s nem a megismételhetetlenül egyszeri személyiségre, az alkatok emberi lényegére ügyel. Beleérző mérlegelés, belátás helyett sémákat és frázisokat mormol; a vitákban nem bocsátkozik érvelő fejtegetésekbe, ám minden helyzetre van találó brosúra passzusa. Fő jellemvonásává így kicsinyke hatalma adta elvi szigora válik. Jól jellemzi őt legénykori szerelme, Elvira: „Tulajdonképpen miért vagy te felelős, fiú?... Te nem hagyod az embert gondolkodni, elmondod a magadét, nézel szigorúan, most pedig szavazzunk. Ennyi a tudományod." Jeromos csupán a végsőkig leegyszerűsített fogalompárok között igazodik el; vannak jók és rosszak, illetékesek és illetéktelenek, megbízhatók és megbízhatatlanok, forradalmárok és reakciósok. Ebben a fehérre-feketére sarkított világban elvész minden szín, árnyalat, de leginkább önmaga személyisége olvad föl.

Felesége egyáltalán nem meszszire tekintő, egyszerű álmai valóságközelben, a család, az anyaság otthonos körében maradnak. Lakást szeretne, ahová esténként senkitől nem zavartatva haza lehet térni; nyugalmat akar, melynek békéjében fölnevelhetné gyermekét; indulók helyett mélázó dúdolásra vágyik. Számára a galuskafőzés van akkora feladat, mint a világ megforgatása férje számára. Alkatuk, jellegük és céljaik különbözősége nem a messzi tekintő férfipillantás és a maga kicsiny körében mocorgó asszonyi akarat sematikus ellentételezése, hanem az erdélyi Farkas Árpád férfiidő—asszonyidő metaforájának egy lehetséges kibontása. És példázat arra, miként közelíthetünk a nagyvilág és személyes sorsunk kérdéseihez.

Mégis egy dolog nem világos. Dobos minden ízében hiteles környezetet és társadalomképet fest, pontosan ábrázolja a félmúlt történelmi hangulatát, biztosan viszi előre a cselekményt, mesterien jellemez, csak éppen az marad homályban: mi az az erő, amely összetartja a házaspárt a közös életben. A lelküket összekapcsoló közös emberi nevezőről nagyon keveset tudunk meg. Mintha a történelmi idők harsány dinamikája elnyomná az érzelem emberi szólamát. Vagy lehet, ez a kidolgozatlan szál a folytatás ígérete volna az írótól?

Tudatregény vagy történelmi regény Dobos László könyve? Egyik sem és mindkettő: a *történelmi tudat regénye*. Három évtized múltjával ábrázolja két emberi tudat akkor lehetséges működését. Legfőképpen az *otthonteremtés regénye* a *Sodrásban*, hisz' végig arról van szó, milyen körülmények között lel otthonra saját hazája új világában a szlovákiai magyarság, s miként épít otthont lélekben egy múltjától megviselt népközösség. Ám a kibontakozás képe egyelőre homályos, a házaspár jövője bizonytalan. A férfi azt gondolja magáról, ő formálja az új kort, holott jó, ha statiszta lehet; felesége minimumra szorított vágyai és beteljesületlenek maradnak — sodródásuk egyre tart. Sem a megújító történelmi forgatag örvénylése nem csillapul, sem a két főszereplő élete nem ér révbe. A könyv lezáratlan vége folytatást ígér. Várjuk.

(Madách Kiadó)

MEZEY LÁSZLÓ MIKLÓS

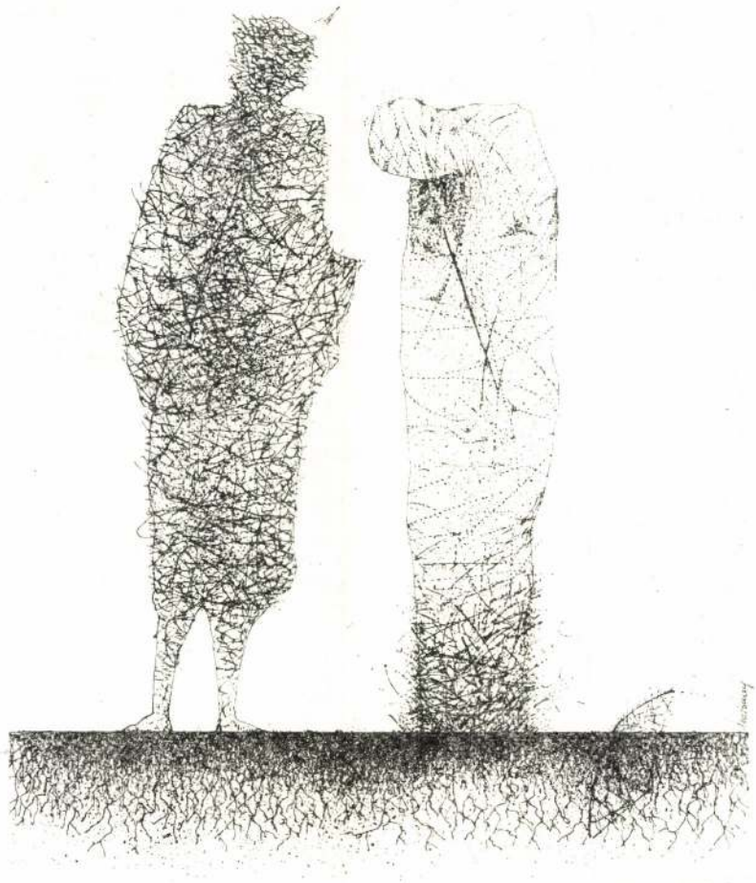

RAJZ VII.

MUZSNAY ÁKOS RAJZA

Hommage à Tarkovszkij X.

MAGYAR NAPLÓ

A MAGYAR ÍRÓSZÖVETSÉG FOLYÓIRATA

A megrendelő neve:

.....

Kézbesítési cím: □□□□ .....

.....

Telefonszám: .....

Előfizetem ..... év ..... hónaptól

☐ a Magyar Naplót ☐ a Művelődést (Kolozsvár)

☐ a Székelyföldet (Csíkszereda) ☐ Híd (Újvidék)

☐ a Látót (Marosvásárhely) ☐ a Bécsi Naplót

számonként 100 Ft-os kedvezményes áron:

☐ félévre 600 Ft, szomszédos országba 1200 Ft, egyéb külföldi országba 20 USD

☐ egy évre 1200 Ft, szomszédos országba 2400 Ft, egyéb külföldi országba 40 USD

Az előfizetéshez ☐ csekket, ☐ számlát kérek.

.....

a megrendelő aláírása

VÁLASZ-LEVELEZŐLAP

Belföldre bérmentesítés nélkül feladható. Az esedékes díjat a címzett fizeti.

MAGYAR NAPLÓ

Budapest

Pf. 15

1406

Még az osztálykorlátok leomlása előtti időkben odasúgta nekem a szomszédos házmesterék lánya, tudom-e, hogy az arisztokraták bemutatkozás nélkül is felismerik egymást a modorukról, a tartásukról meg a kézmozdulataikról, s hogy az előkelőség velük született, utánozhatatlan kellemét akkor sem vesztik el, ha javaikat végképp elherdálták.

Bambán nézhettem rá. Mert hát pontosan ez a jelenség foglalkoztatott az

Supka Magdolna

Az utolsó járat

Muzsnay Ákos képei

idő tájt engem is, csakhogy én egy merőben más emberfajtánál észleltem a rokonérzületnek azt a delejét, amitől ők, az álmodozók is bizton felismerik egymást. Ezeknek tekintetében egyszer megjelölte magát a hontalanság titkos mélabúja, ez az otthonon és határokon, nemzetek és fajok védőburkán áthatoló könnyevesztett sírás, ami csituláskor valami vibráló, névtelen sóvárgássá válik.

Az efféle jelenségek kibontakozását elősegíti bizonyos helyek és körülmények egymást erősítő sivársága, teszem azt, a végállomások felé tartó villamosok közül az utolsó járatoké, a bóbiskolásból révetegen fel-felriadó utasokkal. De hát mára még az ilyen semmiségektől éledező múltidézés ízeit is elirigyli tőlünk a célfuvaros napi közlekedés kedélytelensége. Méltán hihettük hát az éji utazások fakuló poézisét is már-már örökre elveszettnek, amidőn az, váratlanul, szinte a semmiből lépett elő egy fiatal grafikus, Muzsnay Ákos *Az utolsó villamos* című, pályaindító rézkarcából, s ez fuvallatába fogta, lám, fél évszázad előtti, fent említett emlékképem hangulatát is.

A művész e kísérteties panoptikumképhez ugyan a való életből merítette témájának nyersanyagát, de elhagyta belőle a fakó s jellegtelen mozzanatokat, és azt hívta elő öt évnyi, prózai és gyötrelmes emlékű ingázásának hátteréből, amit a művészet útján stilizálhatónak s a feledésből ezen mód kiemelendőnek tartott. Ezért hangolja némiképp sejtelmessé a peremkerület egyetlen sínjén oda-vissza furikázó villamos fásult éjszakai légkörét, s utal a szürrealista filmek módjára, meghökkentő álombeli valószerűséggel, a jelenet rejtettebb pszichikai jellegére is. Ilyen az a bizonyos tétovaság és némi szorongás jele az utasok viselkedésében, a szétszéledésük előtti percekben. Valami marasztalni látszik őket – talán csak az első, az indulásra szánt mozdulat elodázhatatlansága ez? Lehet. Hiszen ami erre következnék, az már a kilépést jelenti a biztos, meghitt, villamosbéli hontalanságból a bizonytalan vaksötétbe, majd onnan a hazatérést a – hirtelen kétségessé vált – otthonosságba...

Az ilyenfajta lelkiállapot kétarcúságát szinte csak a művész érzékeli, így azt, ami ebből egyáltalán ábrázolható, már ennél konkrétabb, ha kell, akár abszurd eszközökkel kívánja láttatni – amilyen itt a pőrén, síkban kiterített romházszerű kocsi, a lepusztult környezet vigasztalansága s az emberalakok különös, időtlenséget sugalló hibernáltsága. A kocsivezető érezhetően megcsökönyölte magát, vállba húzott nyakkal, karba font kézzel, üres, kemény arccal

következményeként olyan aortaszűkülete támadt, hogy legfeljebb ötven évig élhetett volna vele.

Hogy mégis túlélte ezt a határt, abban talán az is segíthetett, hogy élete utolsó két évtizedében olyan rendszeresen és mértékletesen élt. Reggel 7 tájban már indult a szomszédos Lukács uszodába, télen–nyáron úszott egy órát, aztán két-három órát dolgozott, és ha úgy fordult, maga főzte meg az ebédjét. Sokszor jelenik meg úgy az emlékezetemben, hogy a tűzhely előtt állva kedvtelve ízlelgeti a maga főztjét, egy-egy soha nem volt étel ízeit, mert a főzésben is olyan szabályon kívüli és egyetlen volt, mint a költészetben. A konyhából nyílt az a cselédszoba, ahol ebéd után rövid álomra dőlt. Az volt a legcsendesebb helyiség, egy ágy, egy asztal, egy szék és egy könyvespolc volt a bútorzata. Délután is dolgozott egy kicsit, aztán „útra vált", sokszor csak úgy, céltalanul, legviseltesebb ruhájában is utolérhetetlenül elegánsan, háta mögött összekulcsolt kézzel, szikáran, igazi nemesvad-járással, rendszerint a Gül baba lépcsőn vagy a Margit utcán sétált fel a Rózsadombra, mint apja, szajkó- vagy fácántollas kalapban ő is, egy üveg borral, nem bolti virággal vagy valami könyvvel váratlanul becsengetett, szabadkozva a hirtelen látogatásért, bár gondolom, tudta, hogy nincs olyan barátja, aki szívesen ne látná, mert elragadóan kedves tudott lenni, nem fogyott ki a történetekből, melyeket, enyhén ódon erdélyi nyelven, olyan népmesei kerekdedséggel tudott előadni, hogy valóságos műélvezetet szerzett hallgatóinak. Féktelen jókedvvel kacagott, beszélt, aztán egyszerre csak ideges és visszafoghatatlan indulási kényszer vett erőt rajta, gyakran gyötrelmes fejgörcsei is elővették. Talán azért, mert rosszul bírta az erős fényt, a pupillája nem tágult-szűkült kellően, ezért hordott sokszor sötét szemüveget, ezért is nem szeretett nyilvánosan fellépni: félt az éles világítástól. Még az ünneplésére, a születésnapjára rendezett estekre is kelletlenül ment el, szenvedve ülte végig a műsort. De a nyilvánosságot amúgy sem szerette. Ha nagyobb útra indultunk a budai hegyekbe vagy Szentgyörgypusztán, kiderült, hogy nemcsak a Duna már fogyatkozó halait (meg az emlékezetében minden apró ízükben élő szamosiakat, marosiakat) ismeri egy természettudós alaposságával (apai örökség volt ez is), hanem a növényeket is, a nevüket, természetüket, hasznukat. Nemcsak az emberi világ asszonyi felével, hanem a tárgyakkal, az anyaggal is valahogy érzékies kapcsolatban volt. És mert nála élet és költészet tökéletesen egynemű volt, ez az érzéki hevület ott érzik a verseiben is. Nem tárgytalanul, hanem a szerves és szervetlen világ részleteinek megjelenítésében. De talán jobb volna nem is megjelenítést, hanem megnevezést mondani. Mert költészete legtömörebb jellemzése az lehetne, hogy mindennek, szűkebb és tágabb környezete lényeinek és tárgyainak, az ember még begyakorolatlan érzéseinek tudta és ki is tudta (és a költői közízléssel egy cseppet sem törődve, ki is merte) mondani a nevét.

mered a semmibe; az érkezés robaját felváltó hirtelen csend sem riasztja fel távmerengéséből a peronon álló lányt – szíve az indító csengetésre és szárnyalásra vár; a feltűrt gallérú férfiú sem mozdul ültéből, mint aki beéri azzal, hogy testehagyott fejével követheti az ablakon túli messziség hívását; a vákuummá ritkuló utastérből most kitódul a szabadba, a végtelenbe a villamos padja, hogy azon folytathassa, helycsere nélkül, a házuk előtti pihenőjét, megözvegyült vasárnap esteken, álmát doromboló macskájával az ölében – a néne.

Útiszemléjének eredetileg húsz-huszonöt lapra tervezett képsorát eddigi életművének ebbe az egyetlen életkép-jellegű témájába sűrítette a művész – ezzel egyben ellenállva mindörökre a novellisztikus elemek kísértésének s az illusztratív előadásmódnak.

Ebbéli döntésében megerősítette őt egy reveláló élmény. Kültelki ődöngései közben figyelt fel egy idős emberre, akit többször, de hiába kérlelt, hogy ülne néki modellt, míg egyszer csak egy teljesen másnémű, de ugyancsak az öreggel kapcsolatos esemény hatására letett erről a szándékáról. Az történt, hogy árokparton ülve, este, a guberálók között, az újrahasznosítás céljából felgyújtott műanyag hulladék felcsapó lángjánál meglátta modelljelöltje átszellemült arcát, s hallotta, amint az, a tűzsistergés kíséreteképpen, mély, gondján-sorsán túli hangon egy Shakespeare-szonettet ad elő.

Ez az epizód csak megerősítette Muzsnayt a benne érlelődő élet- és emberábrázolói szándékában, mely őt a külső ismérvek helyett a jelenségek belső karakterének hangsúlyozására, jelentésük átvitt, jelképes kifejezésére késztette. Ahogyan a szonetthez képest most már triviálisnak hatottak az öregtől addig hallott guberálói gondok, úgy tűnt a művészi érzékelés számára egyszeriben pepecselő naturalizmusnak az „aggastyánfej" portrészerű megörökítése egy olyan másfajta jellemzéssel szemben, amelyik az öreg szellemi tartását a versmondás bűvöletében ragadná meg.

Muzsnay Ákos kedélyének és képzeletének kedves tája és éghajlata eredendően is a költészet volt, így a grafikáinak témáit ezután leggyakrabban a magyar és az egyetemes poézis halhatatlanjainak versbe és képbe foglalt motívumaival rokonítja. Egy-egy korábbi képsorozatának tanúsága szerint egyfelől Nagy László, másfelől Rembrandt szellemétől ihletődik legmélyebben – érthető, mert alkotói készenlétének legfogékonyabb pillanata mindig a megrendültség, s ezt a lánglelkű költő-kortárs korai halála, illetve egy áhítatos hollandiai zarándokútján a festőóriás benne megelevenedő alakja és sorsa váltotta ki belőle.

Az egyénhez, meghatározott személyhez és konkrét eseményekhez fűződő spontán művészi indíttatás mellett egyre intenzívebben érdekli és aggasztja Muzsnayt a világ különböző pontjain kirobbanó indulatok természetrajza – főként a testvért testvér ellen uszító ösztön törvényszerűségei, miként azt a Sütő András *Káin és Ábel*-drámájához is társítható képei egyre fájóbban panaszolják.

Ebből a gondolatkörből születnek azok az emberalakos grafikái és festményei – újabban plasztikái is –, amelyek a magát veszejtő emberiség egészére kivetítve a fenyegetettség és létbizonytalanság világközérzetének a tolmácsai. Az emberi létformák általános lehetetlenülésében látja a magány és a társaslét sokrétű buktatóit, s ezeket egymást kereső, de egymást elvétő, egymás felé nyúló és mégis eltaszító alakzatokban, meg repdeső vagy roskadozó mozdulat-

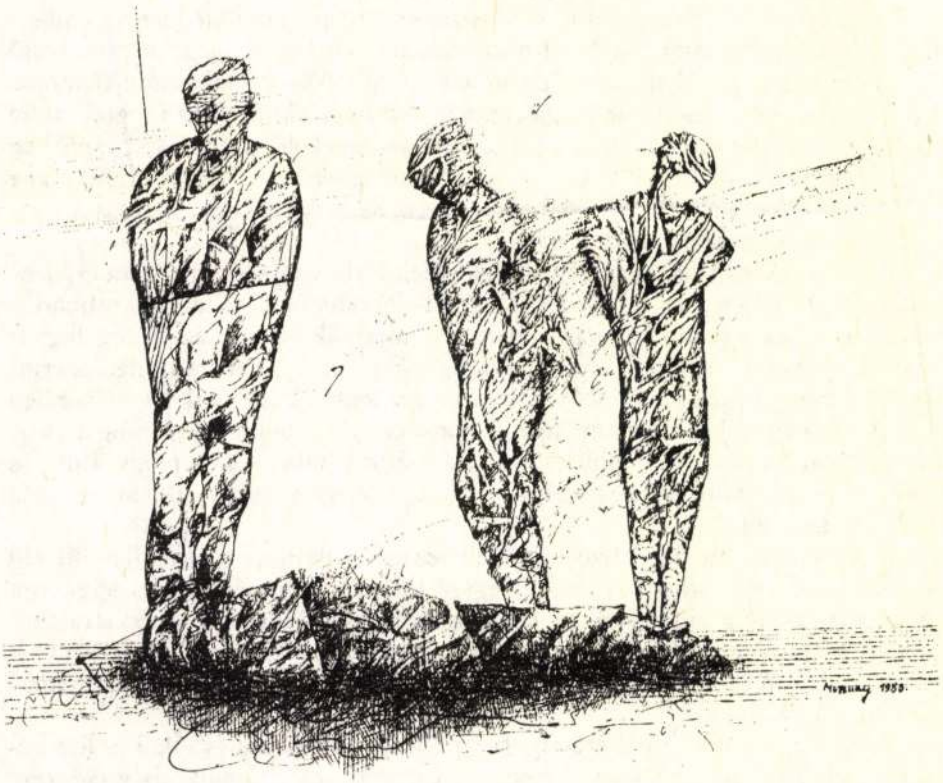

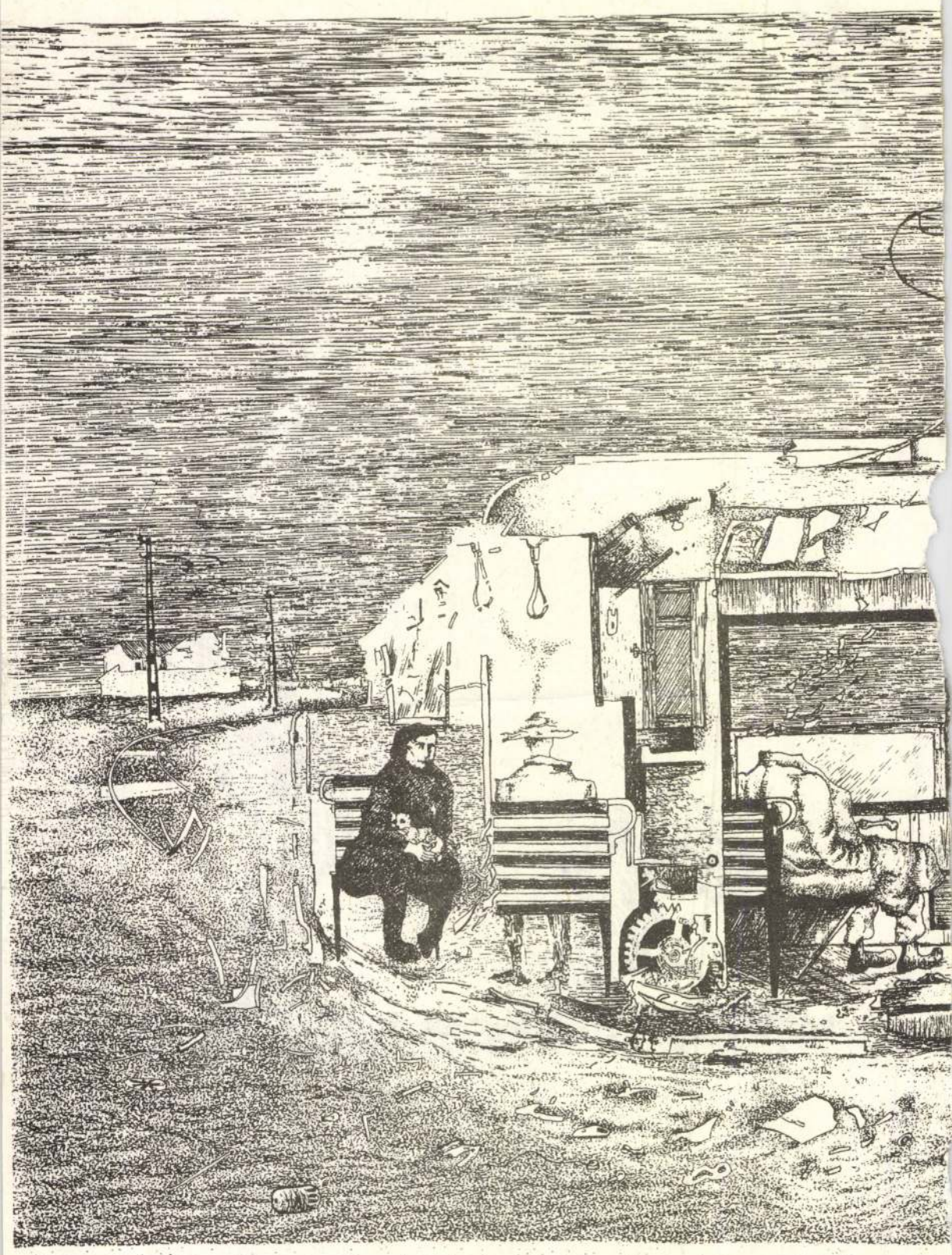

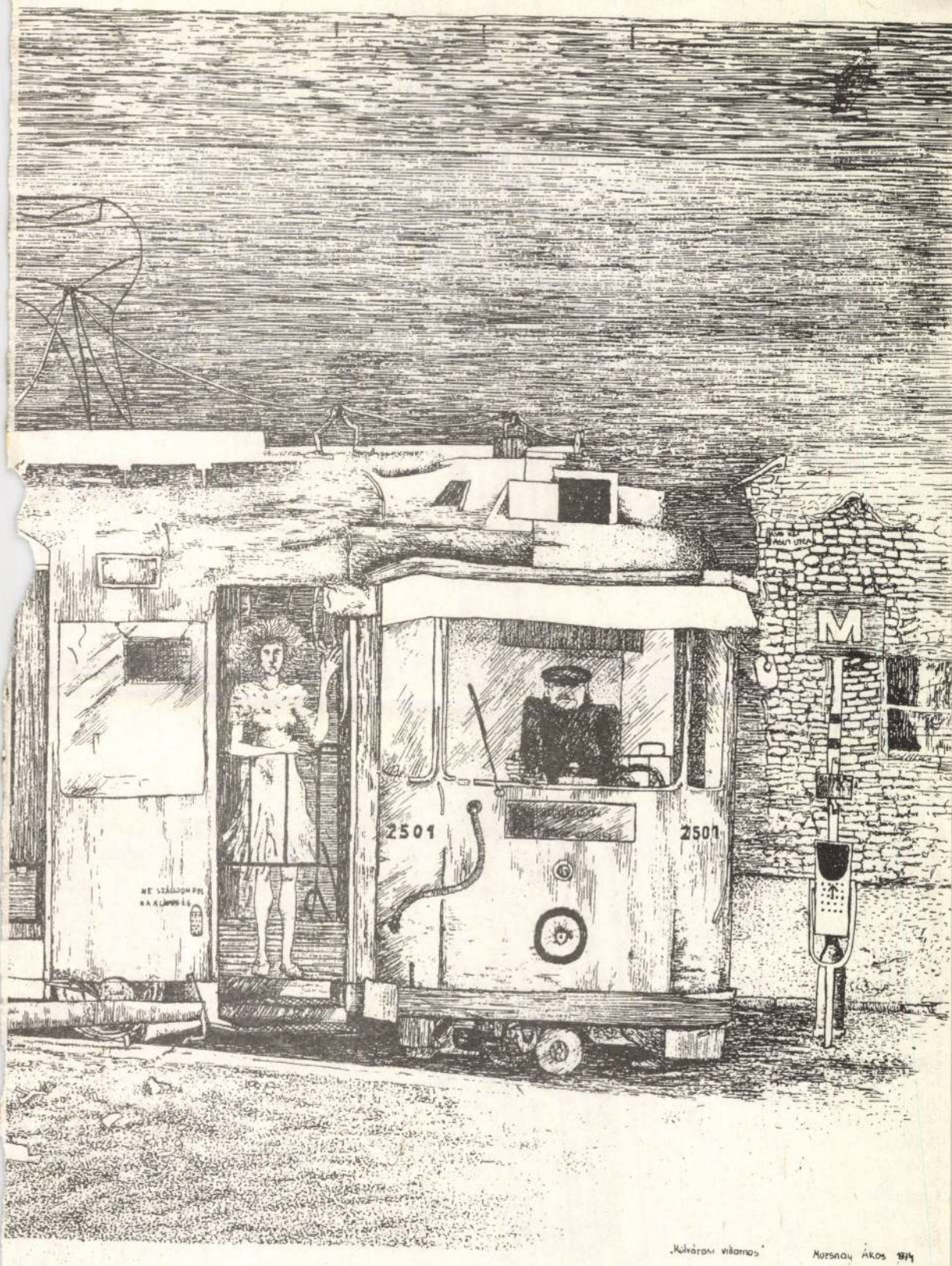

„Kulvárosi villamos" Muzsnay Ákos 1974

töredékek útján jelzi. Figuráit nem az allegóriák klasszikus mezítelenségében, hanem a rejtőző tartalmak sejtetésére inkább alkalmas mezben, fátyoltekercsbe burkolva ábrázolja.

Festményei tanúsítják, e látomásos helyzetjelentéshez szüksége van Muzsnaynak a rajz és a grafika fekete-fehér kontrasztjánál lágyabb s árnyaltabb hatású koloritra, hogy a finoman derengő színek és reflexfényeik átjárják, s költői borongássá szelídítsék látva látó tehetetlenségünk tragikumát. Legutóbbi művén még kísérletet tesz a túszdráma során megalázott emberi méltóság kiengesztelésére: a döbbent gyászolók lábánál fekvő tetemet lepellel borítja. Mert itt már nem az elszenvedett halálról s a káini tettről van szó, hanem a köztünk lakozó ábrázolhatatlan emberszörny arcáról, amint martalékára, a repülő hasából mint húsdarálóból kipottyant adagra, szenvtelenül alátekint.

KORTÁRS

IRODALMI
ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT
XXXII. ÉVFOLYAM

EZER-
KILENCSZÁZ-
NYOLCVANNYOLC
SZEPTEMBER

9

Illyés Gyula: Naplójegyzetek, 1964–66
Lengyel Péter: Ponyva
Szántó Piroska: A többi néma csend
Bertók László, Nagy Gáspár, Orbán Ottó,
Rába György és Sziveri János versei
Fülep Lajos levele Papinihoz
Nemes Nagy Ágnes: Csend és hangerő
Karinthy Ferenc: Móricz Zsigmondról
Boldizsár Iván: A Szegedi Fiataloknál, 1934-ben
Lator László: A csillagtorony lakója
Szepesi Attila: Ódon-új fametszetek
Fóti Péter: Röpirat a lakáshelyzetről
Almási Miklós: Nádas Péter könyvéről
Supka Magdolna: Muzsnay Ákos képei

Hírek

Pályázat. Az Erdélytörténeti Alapítvány *pályázatot hirdet* magyarországi, romániai, szlovákiai és szerbiai egyetemi hallgatók számára Erdély történetével és az erdélyi irodalom történetével kapcsolatos pályamunkák készítésére.

A dolgozatok terjedelme nem haladhatja meg a 30 gépelt oldalt.

A pályamunkákat két példányban 1998. október 20-ig kell eljuttatni az Erdélytörténeti Alapítvány címére:
Erdélytörténeti Alapítvány
KLTE Történeti Intézet,
4010 Debrecen, Egyetem tér 1.

A pályadíjakat — a bíráló bizottság döntése alapján *két kategóriában—történelem, irodalomtörténet*—osztjuk ki.
I. díj 25000 Ft
II. díj 20000 Ft
III. díj 15000 Ft

A kuratórium fenntartja a jogot, hogy megfelelő színvonalú dolgozat hiányában bármelyik pályadíjat visszatartsa. A pályázaton első díjat nyert dolgozatok írói pályadíjuk mellett lehetőséget kapnak a Debreceni Ady Akadémia nyári egyetemén a díjazást követő évben térítés nélkül részt venni.
Eredményhirdetés: 1998. december 15.

Bródy Sándor-díj. A Bródy Sándor Alapítvány ebben az évben is kiadja a Bródy Sándor-díjat.

A díjat azon első kötetes magyar nyelvű prózaírók egyike kapja meg, akiknek könyve (novelláskötet vagy regény) 1997-ben jelent meg. A díj összege 300.000 forint, továbbá az Alapítvány hozzájárul a díjazott szerző második könyvének megjelentetési költségeihez. A díjra pályázhat könyvének beküldésével a szerző, és jelölhet könyvet ugyanilyen módon a kiadó is.

A Bródy Sándor Alapítvány címe: 1123 Budapest, Kékgolyó u. 26.

A Littera Nova Kiadó önálló kötettel nem rendelkező szerzők számára, gyermekvers és mese kategóriában kiírt irodalmi pályázatának nyertesei: I. díj: Galántai Csaba (30.000 Ft), II. díj: Simon Emil (20.000 Ft), III. díj: Búth Emília (10.000 Ft). További nyertesek: Bán János, Devecsery László, Dombi Zsuzsa, Fehérvári Beáta, Hamikus Zsuzsanna, Király Levente, Kufár Róza, Madaras Péter (Kolozsvár), Magyar Krisztina, Magyari Andrea, Majzik Sarolta, Szauer Ágoston, Várszegi György, Zsille Gábor. A *Buborék tündér* antológiában megjelent műveket **Balázs Tibor, Csukás István** és **Lázár Ervin** bírálta.

Galéria és Aukciós Iroda
1053 Budapest, Ferenczi I. u. 14.
Telefon: 317-44-23

Tichy Gyula (1879—1920) és
Tichy Kálmán (1888—1968)
Különös hangú grafikák
című kiállítása
augusztus 1—30. között

Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Előfizethető a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodában (Budapest XIII., Lehel u. 10/a., levélcím: HELIR, Budapest 1900), ezen kívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlap-Előfizetési és Elektronikus Posta Igazgatóság (HELP) kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken a postahivatalokban, 1 évre 1200 Ft, fél évre 600 Ft.

Külföldi előfizetés:

Batthyany Kultur-Press Kft.
H-1011 Budapest,
Szilágyi Dezső tér 6.
T/F.: 0036-1-201-88-91.
T.: 06-20-524-522
E-mail: batthyany@kultur-press.hu

Az előfizetési díj 1 évre USD 39, mely átutalható a Magyar Külkereskedelmi Bankhoz (1051 Szent István tér 5.) az 502-20622-2630-4019 számú számlára, vagy bankcsekken elküldhető a fenti címre.

A magyar társadalom önképe az ezredfordulón
A Magyar Napló szociográfiai és riport pályázata

A jeligés pályázatokat a Magyar Napló szerkesztőségének címére várjuk (1405 Bp. Pf. 15. vagy 1062 Bp. Bajza u. 18.) A határidő folyamatos, a beérkezett pályamunkákat a bíráló bizottság negyedévente értékeli és három, egyenként 50 000 Ft-os díjat ad ki. A harmadik kört az 1998. szeptember 30-ig beérkezett pályaművek jelentik.
Az 1998. december 31-ig beküldött összes pályaművet (beleértve a negyedéves különdíjban részesülteket is) a bíráló bizottság együttesen értékeli és éves díjakat ad.
A pályázat 1998-as évének I. díja 150 000 Ft; II. díja 120 000 Ft; III. díja 100 000 Ft
A pályázatot 1999. december 31-én zárjuk le. A legjobb pályamunkákat a lap közli, a pályázattal kapcsolatos eseményekről lapunk olvasóit rendszeresen tájékoztatjuk.

*

A *Magyar Szemle szerkesztősége*, csatlakozva a pályázathoz, 1998-ban negyedévenként egy-egy 50 000 Ft-os
MAGYAR SZEMLE KÜLÖNDÍJ-at
ajánl fel a sikeres pályaművek jutalmazására.

*

Az *ÁRGUS szerkesztősége* a Fehér megyével kapcsolatos legjobb pályamű díjazására egy 50 000 Ft-os
ÁRGUS KÜLÖNDÍJ-at ajánl fel.

*

A *Püski Kiadó*, az *Antológia Kiadó* és a *Kráter Műbely Egyesület* évente három
CSENGEY DÉNES KÜLÖNDÍJ-at
adományoz, különös tekintettel a következő témakörökre: nemzedéki-nemzeti önismeret; tájegységi nemzetiségi és nemzeti önismeret; helyi közművelődési és egészségügyi állapotleírás. A díjak összege: I. díj 100 000 Ft, II. díj 70 000 Ft, III. díj 50 000 Ft.
A különdíjakkal az író-politikus életművének és szellemének kívánunk tisztelettel adózni.

*

Pályázatunk támogatói: MOL Rt., Prímagáz-Hungária, Magyar Villamosművek Rt.

A Tokaji Írótáborról Sáray László, az Írótábor titkára nyilatkozott:

A XXVI. Tokaji Írótábort augusztus 17. és 19-e között rendezzük hagyományosan Tokajban. A RÉGIÓK HATÁROK NÉLKÜL—FORRADALMAK BEFEJEZETLENÜL című tanácskozás a történelmi emlékezetre, az irodalom szerepére és a közép-kelet európai régiók múltbeli és jövőbeli kapcsolati lehetőségeire épül, melynek kulturális alapját, hátterét szeretné erősíteni az írótábor kuratóriuma a meghívott cseh, horvát, lengyel, olasz, román, szlovén, szlovák, magyar előadók együttműködésével. A tervezett szabadfórum az írók szakmai véleménynyilvánítására nyújt lehetőséget. Az új minisztérium képviselőinek meghívását a kultúrával illetve az irodalmi élettel kapcsolatos elképzelések megismerését várják a résztvevők. Az Írótábor Egyesület 1998. évi új támogatója a Magyar Hivatalos Közlönykiadó és a Kárpátok Eurorégió Alapítvány. A Tokaji Írótábor az irodalmi közélet egyik rangos eseményévé vált. A szervezők az idei program sikerétől a negyedszázados tradíció folytatását is remélik.

A **Budapest Galéria Budapest Kiállítótermében** (Bp., Szabad Sajtó u. 5.) **Kepenyes Pál szobrászművész** (Mexikó) kiállítása 1998. augusztus 9-ig tekinthető meg hétfő kivételével naponta 10—18 óráig.

A **Vasarely Múzeumban** (1033 Budapest, Szentlélek tér 6.) **Pol Pázmány** kiállítása 1998. augusztus 23-ig lesz nyitva, minden nap 10—17 óráig.

A **székesfehérvári Szent István Király Múzeumban Donáth Péter festőművész** kiállítását Karátson Gábor festőművész nyitotta meg 1998. június 27-én, a múzeum Országzászló téri épületében. A kiállítás megtekinthető 1998. augusztus 30-ig hétfő kivételével, naponta 10—14 óráig.

Kiadja a Magyar Írószövetség
1062 Budapest VI., Bajza utca 18.
Felelős kiadó: Dr. Pomogáts Béla elnök
Szedés és nyomás:
98.131 MSZH Nyomda és Kiadó Kft.
Felelős vezető:
Nagy László ügyvezető igazgató

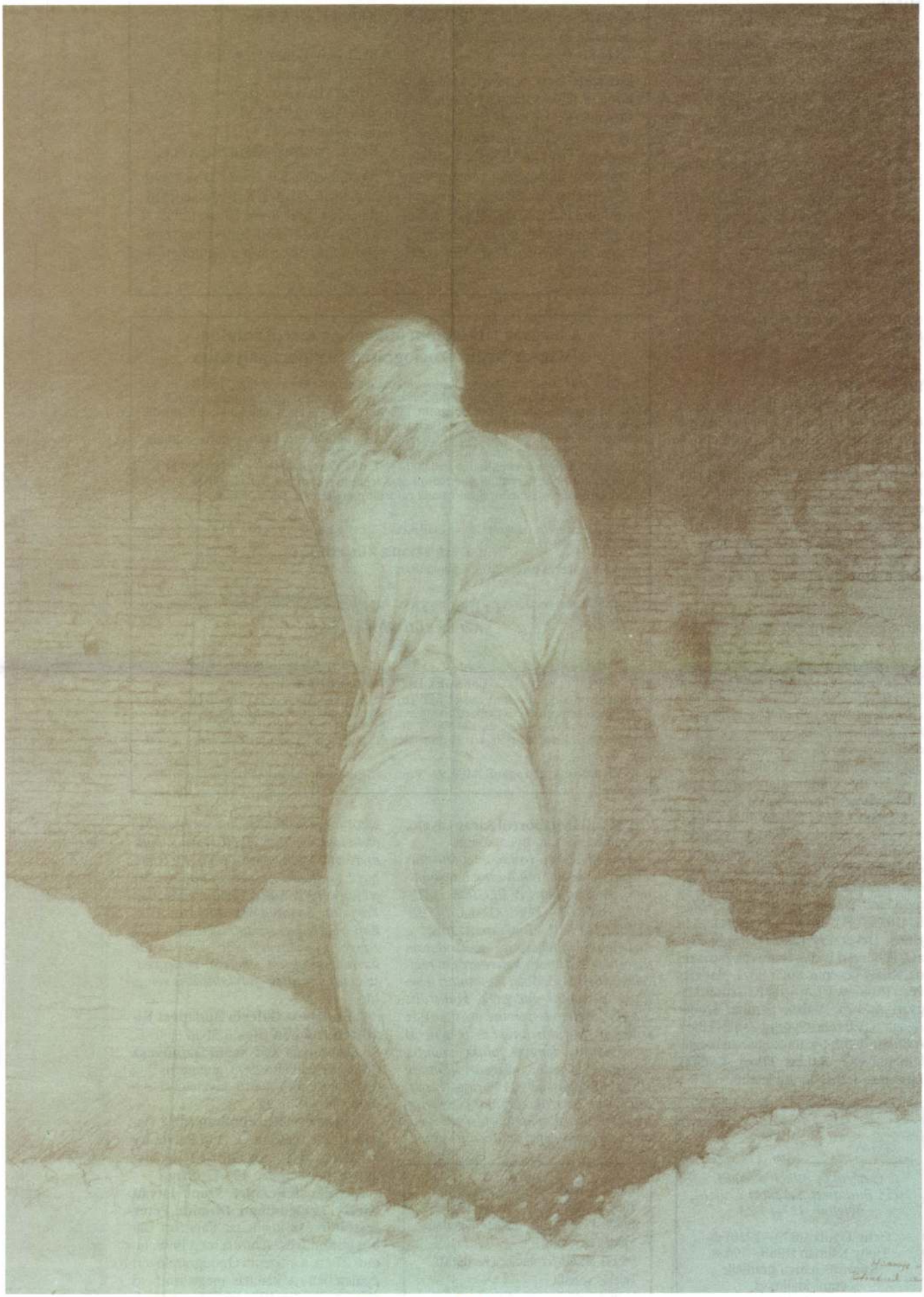

Hommage à Tarkovszkij II.

SZÉPIRODALOM

Nagy Gáspár: Prágai hajnalok 3
Monoszlóy Dezső: Szerencsekerék; Post futurum 4
Kiss Benedek: Fohász; Póráz 4
Gáspár B. Árpád: Dávidka és Petőfi 5
Bokor Levente: Poética Pauperum 9
Pardi Anna: Lenni 9
Kerék Imre: Változat egy Horatius-versre; Anakreoni; Utólag; S kering tovább majd 10
Gángoly Attila: Fővesztés 11
B. Kiss Dénes: Egész nap; Törékeny napok; Álmom — az elszökött gyerek 12
Bekker Gábor: Három szonett 12
Telek Balázs: A Gárda 13
Kircsi Péter: Aludj...; A csönd betört lovai 13

EURÓPAI FIGYELŐ

Prága — 1968 (Kiss Szemán Róbert összeállítása)
Jiří Kolář: Tanács a szolgáknak 14
Kiss Szemán Róbert: 2000 szó helyett: 200 14
Ludvík Vaculík: Kétezer szó 15
Bohumil Hrabal: Szorgalmi házi feladat (Forgács Ildikó fordításai) 17
Miroslav Holub: A szavak elpusztítása 18
Milan Uhde: Emlékezés N főhadnagyra (Haluska Veronka fordítása) 19
Pavel Kohout: Hogyan fognak felakasztani 20
Josef Škvorecký: Laikus szemantika (Balázs Andrea fordítása) 21
Milan Rúfus: A nemzet bajjal jár (Haluska Veronka fordítása) 22
Eda Kriseová: Václav Havel (Balázs Andrea fordítása) 24
Vladimír Holan: A halál a költőre gondol (Vörös István fordítása) 26
Kiss Gy. Csaba: 68 nyomában Nagy Gáspárral 30

TANULMÁNY

Kun Miklós: Magyar politikusok a prágai hatvannyolcról 31
Unger Gabriella: A magyar sajtó a csehszlovákiai bevonulásról 34

JEGYZET

Szakolczay Lajos: Muzsnay Ákos „önarcképei" 39
Czakó Gábor: Hatmillió magyar angyal 40
Sneé Péter: Szabó Dezső: Nincs menekvés 41

VITA

Kiss István: Fáklya vagy fárosz? 42

KÖNYVSZEMLE

„Hátha a sorok közül kilopható lenne néhány celsius..." Talamon Alfonz: Samuel Borkopf: Barátaimnak, egy Trianon előtti kocsmából (Z. Kovács Zoltán) 45
Se tűzoltó, se katona Kovács István: A gyermekkor tündöklete (Kálmán Emese) 46
Fanyar gyümölcsök édenkertjében Monika Zgustová: Bohumil Hrabal élete és halála (Forgács Ildikó) 46
Maradok — I remain Magyar költők hangja Erdélyből (Tótfalusi István) 47
„Száz alakban" Két könyv az Ady-műről Bíró Zoltán: Ady Endre sorsköltészete 48
Kenyeres Zoltán: Ady Endre (Papp István Géza) 50

MAGYAR ÉGTÁJAK

A Helikon, a Híd, a Székelyföld, a Látó és A Hét szemléje 52
Magyar Napló Olvasókör 54
Hírek 55

Számunkat Muzsnay Ákos műveivel illusztráltuk.
A címlapon a Hommage à Tarkovszkij IX., a hátlapon a Hommage à Tarkovszkij II. című kép látható.

MAGYAR NAPLÓ

A Magyar Írószövetség lapja
Megjelenik havonta
ISSN 0865—2910

Főszerkesztő: Oláh János
Főmunkatársak: Bella István, Jávorszky Béla és Rosonczy Ildikó
Munkatársak:
Béládi Miklósné (hírek)
Bratka László (vers)
Forgács Ildikó (Európai figyelő)
Margittai Gábor (kritika) és
Szenyán Erzsébet (riportpályázat)
Titkárság:
Albert Edit, László Marianna
Lapterv: Molnár Kálmán

A szerkesztők fogadóórái:
Bella István, Bratka László:
csütörtök 15–17 óráig
Margittai Gábor:
csütörtök 14—16 óráig

A szerkesztőség címe:
1062 Budapest VI., Bajza utca 18.
Postacím: 1406 Bp. Pf. 15.
Telefon: 342-87-68. Fax: 32-13-419
Internet cím:
113060.213@compuserve.com
Compuserve cím: 113060.213

Meg nem rendelt kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Minden felbélyegzett, válaszborítékkal ellátott levélre válaszolunk.
Mutatópéldány kérhető,
megrendelés leadható
a szerkesztőségben.

TÁMOGATÓINK
Budavári Önkormányzat,
Budapest, XI. ker. Önkormányzat,
Budapest, XII. ker. Önkormányzat,
Ferencvárosi Önkormányzat,
Illyés Közalapítvány,
József Attila Alapítvány,
Német—Magyar Társaság (München),
Nemzeti Kulturális Alap,
Prímagáz-Hungária,
Magyar Villamosművek Rt.,
Soros Alapítvány

MAGYAR NAPLÓ

A MAGYAR ÍRÓSZÖVETSÉG LAPJA * X. ÉVFOLYAM 8. SZÁM * 1998. AUGUSZTUS * ÁRA: 116 FT.

„A harang, mondod, augusztusban mindig rekedtebb. Emlékezve üti a kerek időt."
Nagy Gáspár
(3. o.)

Prága – 1968

Magyar politikusok és a sajtó 68-ról

MUZSNAI *György*, festő. 1664. festette a homoródszentmártoni templom famennyezetét.

L. Gy. II. 157 l

Hadjárat.

A balra fordult lovon ülő
kivont görbe kardot tart, egy
körülötte lévő legények közül
ben pedig harczoló osztrák kat
kép alatt:

E.H. Franz Joseph jetzt re
im Kampfe bei Sct. Lucia
No. 57.

fölül: A.W. Frant. Jozef nini
Lucie we Wlasku.

balra: A Franzeco Giuseppe ad
tustria, nella bat

jobbra: Fö Herezeg Ferene Jose
Lutsianel olez Orz

az előtérben középütt: V. Katz
Kny., alányomással, mér. a

Mursnai György

menyeret festő

Ivod

Huszka József A mező-
csáthi Korns. Magy. Spar-
minvesret 1897-98. 22. l.

..... -i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

..... azaz: ..... Korona ...

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190.... évi .....

Mursnai Egyházi

Jerhő

1664. homorod szt már-
toni templom fennyerete

lásd

Ráth. II. 485

Muzsnai György

festő

1664

l.

Kampis Antal

Erdély iparmű-
vészetéről.

Bp. 1936.

26. l.

…tlen festő.

…ázadból.

…, midőn Isten anyja a szen-
… imádkozik, mire az angya-
… az apostolok örömkiáltásra
…ocsőfokos és »*1781*« évszám-
…koni öltözetben és kezeiben
…ező Сѣі Романъ П'ѣевецъ (Szt.
…ás van ezzel a szöveggel:
… és mithrát
… és áldásra
…lelkész, egy
…Terézia, két
…tközségi tag
…lig с: андрей
…atva beszél
…, ki ájtato-
…közt megje-
… egy másik
… három ka-
…zkedett el.
…oszorú éke-
…alástjának
… hály
…szen-
…nak.

— Lelt. sz. 902. — Vétetett
…távtól 120 K-án (543–900). —
…o-én. — Elszámoltatott 1900
…Az elszámolást jóváhagyta az
… leirat (135–901).
…gyében Hunykóczon volt.

Thieme Becker
XXV. 305. (1)

HIDALG

Mussnai György

1668

rod

2

Csekonics Erzsébet grófnő

Erdély kultuskepe –

Bp. é. n. 186 l –

1939.

Csontvázak, emberi V.11.138.

Muzsnay Ákos rajza

PÉNTEK IMRE:

Elkötelezetlen értelmiségi éneke

„ne csatlakozz a hadhoz"
J. A.

Ha nem tartozol sehova,
nem vonz a jobb, taszít a bal,
ökölcsattogás, szitokvihar,
belep a vad viták pora...

Lilultan hörg' sok torz pofa,
folyik a kakasviadal —
késik a végső diadal,
amire vásik mindőjük foga...

Ha sehova sem tartozol,
képviseld kényesen önmagad,
arcod és harcod föl ne add —

míg kétfelől gáncsol, rúg a láb.
Az vigasztalhat legalább:
nyitva előtted két (kis)pokol!

MUZSNAY Ákos

tyi" szerkesztőségének a puccs eseményeit elemző beszélgetésén a lap alapítói tudni vélik: Gorbacsov azok után beszélt közeli munkatársaival, Sahnazarovval és Volszkijjal, hogy a puccsisták felszólították a rendkívüli állapotot bevezető rendelet aláírására. Ő azonban egyetlen szóval sem tett erről említést közeli munkatársainak. A puccs kudarca után egy a foroszi elnöki rezidencia kommunikációs rendszerét feltehetően jól ismerő gyárigazgató kijelentette: a Gorbacsov által előadott változat kommunikációs elszigeteléséről abban a formában, ahogyan azt a világ elé tárta a visszatérését követő sajtótájékoztatóján, nem állja meg a helyét. A sikeres elszigeteléshez több tonnányi berendezés leszerelésére lett volna szükség. Utóbb Gorbacsov környezetéből származó cáfolatként Genyeralov tábornok nyilatkozatára hivatkoznak, aki kijelenti: augusztus 19-én, este leszerelték és elszállították a szóban forgó berendezéseket.

Nehéz ma még eldönteni, hogy miként is értelmezzük a fenti híreket. Az igazság kiderítése iránt érzett olthatatlan vágyként, avagy az átrendeződött politikai színpad szereplőinek újkeletű mítoszteremtéseként. A puccs napjaiban könnyebb volt a helyzet, vagy legalábbis könnyebbnek tűnt a Gorbacsovot hírbe hozó célozgatásokat elhessegetni, mondván: ez nem más, mint annak a Gorbacsov-ellenes hangulatnak a felettébb rossz-

gadó Gorbacsov [illegible] gában mégsem teszi érthetővé a puccs összes furcsa, mondhatni műfajidegen vonását. Első pillantásra teljesen érthetetlen a puccsisták habozása, már-már dilettantizmust sejtető határozatlansága. Bizony, furcsa puccs az, ahol a nemzetközi telefonvonalak élnek, ahol a külföldi tudósítók helyszíni közvetítésben, folyamatosan számolhatnak be a fejleményekről, ahol nem hogy nem zárják le, de még csak meg sem erősítik a határokat, ahol — hogy egy szinte abszúrdba hajló epizódot említsek — a „puccsista" tankok megállnak az utcai kereszteződésnél, ha piros a lámpa. Milyen puccs az, ahol előbb jelentik be a fordulatot, s csak aztán tesznek kísérletet a lehetséges ellenfelek lefogására? Miért teremtenek alkalmat a fordulat irányítói késlekedésükkel a fegyvertelen (vagy ság és a puccsistákat szolgáló erők csaknem fegyvertelen) civil lakosközti fraternizálásra? Miért becsülik alá Janajevék az oroszországi vezetést, illetve annak lehetőségeit, s számítják el magukat a lehetséges ellenállás méreteit illetően? Csupa válaszra váró kérdés.

Egyfelől úgy tűnik, mintha inkább csak a puccs képe vonult volna el szemük előtt ez év augusztusában, semmint valóság. Mintha a kellékek, akár egy rossz színpadi előadáson túlságosan is hangsúlyosak lettek volna: pöffeszkedő jelenlétükkel már-már az előadás hitelét, átélhetőségét veszélyeztették.

lenállás természete bizonyítja leginkább — korai lenne még működő többpártrendszerről beszélni a

kolatlanul szeleknek találják a [illegible] vetségi intézmények jogkörét. A szovjet belső periféria, mihelyt érlajat, s akik politikai karrierjüket már nem a nómenklatúra egyikmásik tagjához fűződő lojalitásukra építették. Ezek a politikusok egészen más típusú készségekkel rendelkeznek, a politikai küzdelem radikálisan más tapasztalatait és technikáit birtokolják. Ezért aztán talán nem is annyira véletlen, hogy a helyi hatalmi szinteken többnyire elutasításra talál a Janajev-bizottság.

Mindezek ellenére nyitott kérdés marad, hogy az a szovjet társadalom, amely drámai módon évtizedeken át lehetetlenné tette az uralkodó struktúrák, intézmények és készségek melletti bárminemű alternatíva kifejlődését, mennyi idő alatt, s milyen társadalmi konfliktusok árán lesz képes ezt pótolni. A feladat annál is inkább nehéz, mert számos vonatkozásban nemcsak a szovjet, de legalább annyira az orosz történelmi fejlődés ellenében kellene önnön modernizációjukat megvalósítani.

Az írás a Magyar Russzisztikai Intézet kiadásában megjelenő Szovjet Füzetek rendkívüli kiadása számára készült, amelyben a szovjet „puccs" összeomlása után kialakult helyzetet elemzik egy-egy szakértői gyorsjelentésben, Csaba László, Krausz Tamás, Lengyel László és Szilágyi Ákos. A „Szovjetunió vége?" című füzet megrendelhető az intézet címén: Magyar Russzisztikai Intézet, 1364 Budapest, Pf. 107.

Megrendelőlap

Alulírott megrendelem az **Élet és Irodalom** című hetilapot ..... példányban. Az előfizetési díjat (egy évre 1200 Ft, fél évre 600 Ft, negyedévre 300 Ft, 1 hónapra 100 Ft) a nálam jelentkező kézbesítőnél fizetem be, illetve a ..... számú OTP átutalási betétszámláról egyenlítem ki.

Név:.....

Cím:.....

.....

A megrendelőlapot az alábbi címre kérjük küldeni: Élet és Irodalom szerkesztősége Budapest, Széchenyi utca 1., 1054

Muzsnai György festő M.D.K.

Homoródszentmárton . 1664.

Ímlaka , 1668.

Kampis Antal :A képzőművészetek története 654.l.
A Kultura Világa Kp. 1963.

S. Mursnay Magda

Szatmári Águs
S. Mursnay Magda: Egy diszlettenerő festőr
válsága [interjú]. = 1985. január 11. 7. ill
Utunk

Szatmár, Képrőnüwereti Alap. helyzége, 1985

Muzsonyi
fotós

A Vajdahunyad Vára
fő dém szerkezetét felujít-
jak,

—: Főváros
Tükör, 1974. jan. 22 - 7 oldal.

Egyesületek.
A „Mübarátok Köre".

Kr. T. 1392/1897.
1897. okt. 31.

Díjak.

A „Mübarátok ösztöndíja".

Kr. T. 742/1899. és 755/1899.
és 783/1899.

1899. okt. 19. és dec. 16. és dec. 26.

MŰBARÁTOK KÖRE, irodalmi és művészeti egyesület. Alakult 1890. Célja a nemzeti irodalom és művészet iránti érdeklődés felkeltése, a közízlés ápolása és fejlesztése, fölolvasások, kiállítások, hangversenyek rendezése. Fiatal zenészek és festők számára pályadíjakat tűz ki és ösztöndíjakat adományoz. A „Műbarátok ösztöndíja" a Műcsarnok kiállításain kerül kiosztásra. Főúri hölgyek vezetése alatt áll. A háború óta nem igen fejtett ki működést. Rendezett kiállításai közül említendő Katona Nándor festő és Kalmár Elza szobrásznő (ki ezúttal mutatkozott be először Magyarországon) gyüjteményes kiállítása 1901-ben. Kiadványai közül legjelentékenyebbek: Műbarátok könyve (Budapest, 1891), Magyar műkincsek szerk. Radics Jenő és Szendrei János (Budapest, 1896—1901), 3 köt. (I. Budapest műkincsei, II. Bécs magyar műkincsei, III. Magyarország vidéki és Erdély műkincsei). — Irodalom: *Dalmady Sándor:* A M. 25 éves története 1890—1914. (Budapest, 1915).

16.9.II 157 l

Hadjárat.

Jobbra a bitófa előtt va
hadbiró az itéletet olvassa.
lom látszik. Felirata

alól: Die Hinrichtung de
auf der Insel
No 20.
fölül: Udsauzeni Firabète
balra: L´esecuzione del c
jobbra: Gróf Zichy Ödönne

Szines kny.,

107-95

Mück

építész roskatag
az alábbi templom torzgat
a XIX. sz. Körepen nyra terveile,
mely terv alapján a torony
1852–57ig felépült. A 70
m. magas torony és a templom
ban általa keletkezett két oldal ‡

Kompanyik Coelestin

A sz. Jakabról címzett
löcsei plébániai templom
rövid leírása.
Löcse, 1891. 25, 26. l.

‡ kápolna, melhyel a
két oldalhajó mintegy meg-
nomabbittatott, 85000 ftba került
a városnak

l. Henselmann: Löcsének régiségei

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Mück F

später

lan

H. Lotse 33 l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Mück Frigyes

építész

XIX ker. Lőcse

Lásd:

Povolny-

építész.

Mück Frigyes

Mück Frigyes, mérnök, Lőcséről, 1832-ben iratkozott be az építészeti szakosztályba, 1834 végén kilépett és a bécsi Polytechnikum hallgatója lett. 1833-ban a Gundel-díjat nyerte. Lapszéli megjegyzés: „igen szorgalmas".

Fleischer Bécs 70.l.

MDA

Mück Frigyes, Lőcse

Gundel-díj.

1833. 1. díj.

Bécsi képzőm. okad. magyar ösztönd. névsora.
Fleischer Bécs, lol. l.

-

S z o b o r, XVI

Szt. Flórián . .

Egykor Badiny Zol

Irodalom: A kispl
Gyüjtő I /1912/ 147. -
aukciójának katalógusa

Á l l ó s z o b

Szt. György . .

M. D. K.

MÜCK Frigyes építész

Lőcse. Hacsangtorony. befejezése a mag-
tezdtér Povolny terve szerint. 1858.

Demkó: Lőcse város... Lőcse 1896. 67. l.

M.D.K.

Mück Frigyes építén

tervei szerint fejezték be 1858-ban a
lőcsei ut. Jakab tplom uj tornyának épi
tését.

Demkó Kálmán: Lőcse város műtörténeti kö
vid leírása. Lőcse 1896

MÜCKE FERENC
/ 1819-1883 /

Aukción:

J.Ferenc Mücke: Portrait des Apothekers Zwingel. - Öl auf Leinw., 69x52,5 cm. Sign. und dat.: 1885.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
459. Kunstversteigerung Febr. 1982.
Kat. Nr. 127. S. 26.

MÜCKE JÓZSEF FERENC festő

ROMVÁRY FERENC: A pécsi "Vasváry-ház" története. = Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 34. 1990
248-249, 280-281.p. ill.

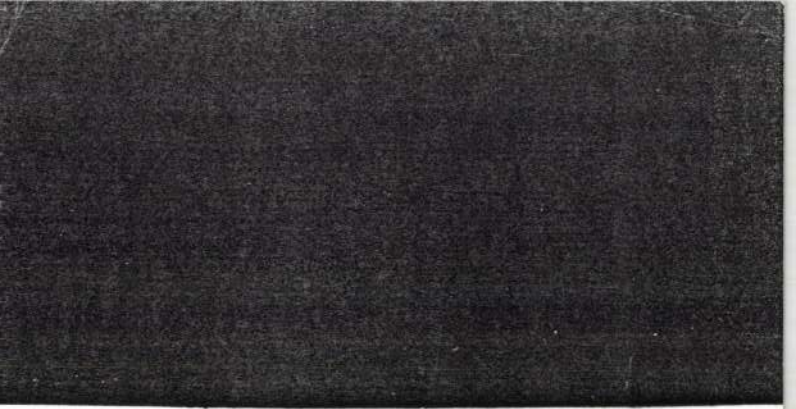

A CSELEKMÉNY

I. felvonás. 1. kép. Don Giovanni álarcot [illegible]ve behatol L
szobájába. A leány hősiesen szembeszáll a betolakodóval
külni kényszerül. A zajra a kormányzó is előjön, és pá
la Ponte írta. ki a csábítót. Don Giovanni leszúrja az aggastyánt, és L
együtt elmenekül az éjszakában. Donna Anna közben
Don Ottavióért siet, de vele együtt visszatérve már
édesatyját találják a kastély küszöbén. Ottavio bosszút

kép. Donna Elvira hűtlen szerelmesét keresi. Jókor ér
Don Giovanni éppen újabb kalandot keres. Ezúttal Zerl
melt áldozat. A csinos parasztlány esküvőre készül ugya
val, de azért szívesen hallgatja az előkelő gavallér hízel
Elvira közbelép, és magával viszi Zerlinát. Donna An
Ottavio a kormányzó gyilkosát keresik. Don Giovanni
leány nem ismer rá éjszakai kalandja hősére – felajánlja n
gét. Donna Elvira visszatér, és már-már leleplezné a
azonban – Elvirát őrültnek tüntetve fel – ügyesen kivág
kényes helyzetből. Már messze jár, amikor Anna vissz
éjszakai támadója hangjára, rádöbben a valóságra. *3. kép*
LÓ vanni pezsgős pohárral kezében ragyogó hangulatban ün
diadalát: minden kalandja elképzelése szerint a lehető le
halad. *4. kép.* Zerlina felháborodott vőlegényét igyekszik
tatni, de amikor meghallja a közeledő lovag hangját, ő

M.D.K.

Müche J. Ferenc

festő-

„Ingyenebéd" (repro)

—: A Hölgyfutár szerkesztője

Nők Lapja, 1965. okt. 9 - 10 kap.

Mücke Ferenc

adócsi pületésű, bécsi akadémiát végző festó kiállitást rendezett az egri volt liceum épületében. 1879 körül.

Voit Pál stb.: Heresmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

4601

Mücke József Ferenc, (festő kerámikus:)

Dolgozott a Zsolnay gyárban. Néhány arcképpel díszített falitál, közlük a Kossuth-tál — tőle származik. 6 rajzolta meg Zsolnay Vilmos ifjúkori portréját barna bróm krétával a kerámia már alá.

— : A pécsi képzőművészet kistükre (5.)

475-478.

JELENKOR, Pécs, 1971. május XIV/5.

Mücke József Ferenc, festő

Nagyatádi születésű. Pécsett telepedett le. Bécsi tanulmányai után Pesten, Esztéken, Zágrábban festett. Pécsett az egyetemi templom falfestményeire kapott meglírást. Portrékat is festett. (Dr. Johan Béla arcképe; Jankó János kárászi esperes arcképe.)

—: A pécsi képzőművészet kistükre (4)

379-382.

JELENKOR, Pécs, 1971. április XIV/4.

MÜCKE JÓZSEF FERENC, festő

Reviczky Gyula. Mücke József Ferenc 51819-1883/ festménye
ménye után. 9.old. Fekete repr.

A PETŐFI Irodalmi Múzeum Évkönyve. 8. 1969.80.Bpest

Mücke József Ferenc

Időszakosan, vendégként dolgozott a Zsolnay gyárban. Tőle származik néhány arcképpel díszített falitál, pl. a Múzeum kiállításán szereplő Kossuth-tál. Ő rajzolta Zsolnay Vilmos ifjúkori portréját is barna bromkrétával a kerámiamáz alá.

Jelenkor, Pécs, 1971. (?) 5.

Mücke v. Mücke F. F

1865 elött festo Zagrábban ment, hol több festmajt Eszitett, innen Eszékre ment, hol állandóan elt. De már 1864-ben is állitott ki Zagrábban képeket a művészeti és ipari kiállitáson: a képek a Eötvös Nerök – „Der Esseger Zitherspieler" „Soll ich sol ich nicht?" – „Christus am Kreuze" – „Ecce homo" – „Die heilige Familie" – „Bildniss Sr. Majestät des Kaisers Franz Joseph" – „Bildniss der Franziska Gräfin Pejačević. Im Jahre 1865 stellte er in seinem Atelier in Agram ein Genrebild „Der Rastelbinder" (A drótostót) aus. Die Notiz die von ihm berichtet, rühmt an seinen Arbeiten: Zartheit des Colorits, Reinheit und Genauigkeit in der Ausführung.

Wurzbach. Biogr. Lex. Wien. 1869 – XIX K. 314. l.

Agramer Zeitung 1865. 252 és 279 sz

jobboldalán az Immaculata volt. A szentély boltozatán az Atya Isten és a négy evangelista. A hajónak a boltozatán volt Krisztus temetése Rafael után. Krisztus feltámadása és a Hegyi beszéd. A korusnak a hátfalán Krisztus születése Correggio. után és pásztorok által való imádása

Bevétel folyó pénzértékben	Kiadás folyó pénzértékben
K	K

Az ornamentalis festés klasszicizáló motivumokkal volt végrehajtva és azt is Mücke csinálta. A diadaliven a 12 állatkörj jelvény volt. A képek keretéiben pedig fűzerek voltak.

1925-ben megsemisültek s azután Gebauer Ernő festette ki a templomot.

Dr Szőnyi Ottó úr szíves közlése –

Mücke Ferenc

A pécsi egyhori pálos később báró Szepesy Ignác püspök által liceumi templommá megtett, pécsi egyetemi templom~~ban~~ most 1877-ben fal-festményekkel díszítette. Szentélyben Péter és Pál apostolok a főoltár mellett kitoldalt, n.o. a sekrestyébe vezető ajtó felett 2 jelenet: az utolsó vacsora és a lábmosás. A hajóban az oldalfülkékben boldog Mór pécsi püspök, szt Ágoston, mikor a tengerpartján az angyalka a vizet meriti, Loyolai szt Ignác, szt József és szt István a koronát felajánlja a bold. Szüznek. Ezek az alakokéj jelenetek voltak festve. A diadalív

Mücke Ferenc

festő

ant. Nagyatád 1819.

+ 1883. Pécsett.

Előbb Zágrábban, majd Pécsett dolgozott 1873. óta 1875-77 ben festett a pécsi (utóbb egyetemi) templom falképeit

Nikelszky Géza

A pécsi „Egyetemi templom" készülő falképei.

Pécsi Napló

1930. dec. 5

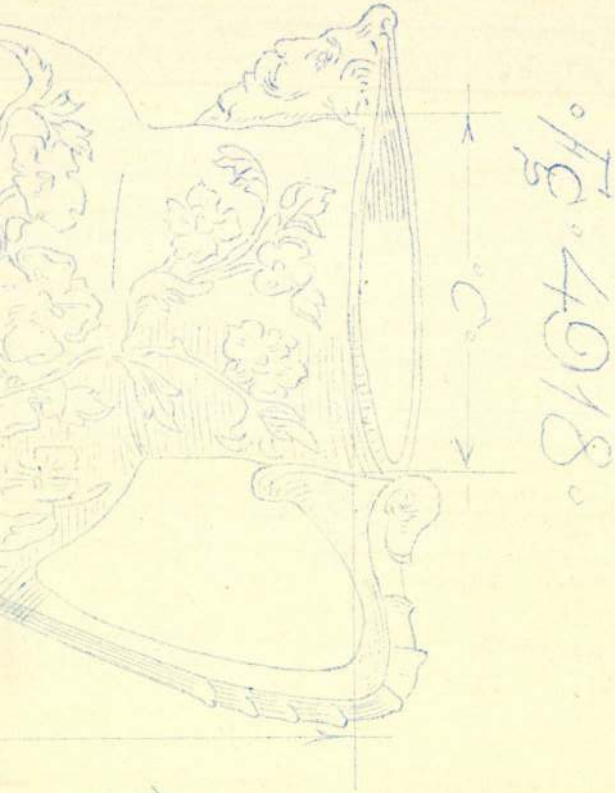

Fig. 4918.

C

9½ cm	1 LITER	
10 "	1¼ "	
11 "	1½ "	

Mücke Ferenc

l.

Magy N M Cent

73. l.

MDK

Mücke F.József, festöm.

1874 körül kb. egy évig bejárt a gyárba, hogy az ecsinfestö osztályon Pompár Gyulától elsajátitsa a kerámiafestés gyakorlati részét.

Nikelszky Géza beszámolója Dr. Szentiványi Gyulának:
A Zsolnay gyár müvészei és kivitelezöi.
Pécs, 1948. nov.16.

MDK

Mücke F.József, festőművész

1874 körül
a Zsolnay gyárban dolgozott 1 évet.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői
Pécs.1949.ápr.12.

Mücke József Ferenc

festő

1877 ben festette a pécsi Lyceum-templom régi falfestmeinyeit, melyek az 1925-iki renoválás alkalmával megsemmisültek. Az 1870-es évektől Pécsett élt s itt festett szerényigényű képmásokat, élet- és oltárképeket. 1883-ban Pécset halt meg.

Nik Pécs képzm

g. l.

SALY ÁRPÁD
NY. MIN. OSZT. TANÁCSOS
TÜZIFA- ÉS
SZÉNNAGYKERESKEDŐ

Nagyságos

Dr. S z e n t i v á

B. kivanságára

la kivonattal szolgálni:

1937.		
jul.	1.	Egyenleg
"	"	készpénz
"	14.	50 kg. apritott f
"	24.	1 q. bükkfa á 5.65
aug.	13.	1 q. szén á 5.10 1
szept.	16.	készpénz

Mücke J

festő.

A harai festészet pártfogóit figyelmeztetjük egy kitünő tehetségű és szorgalmu festész hazánkfiára, ki nehány hó óta Pestet választotta állandó lakhelyül. — Mücke J. urra, kitől a közelebb mult mükiállitás is hozott egy pár jéles művet, melyek egyikét a műegylet meg is vásárlá. Mücke úr műtermében (a belanteai Oszwald házban) több igen derék dolgozatokat találand a műbarát, e fiatal festészt igen dicséretesen ajánlokat. Ámbár M. ur. archaj festéssel is nagy szerencsével foglalkozik, főtárgyát azonban ecsetének a genrefestés képezi. Ajánlyuk őt figyelmébe a műbarátoknak. Jelenleg ecset alatt levő Lacrikonyhája, melynek tárgyát a pesti dunapárti életből merité, mind compositio, mind kivitelre nézve jéles.

Heti szemle. Honderű

1846. II. 336. l

Falkoner Xav. Ferenc

sz. 1736.

Falusy Sigmond.

vérmetsző

MÜCKE *József Ferenc*, festő, * Nagyatád 1819, † Pécs 1883. A bécsi akadémián tanult; 1846. Pesten, 1847—67. Vukováron, Eszéken, majd Zágrábban s végül 1873 óta Pécsett festett képmásokat, életképeket, oltárképeket, szerény igényű előadásban. Néhány, a magyar és horvát történetből vett rajza és sepiafestménye a M. Tört. Képcsarnokban van. M. festette 1877. a pécsi egyetemi templom régi falfestményeit, melyek az 1925. évi renoválás alkalmával megsemmisíttettek.

E. G. II 157 l

Hadjárat.

Jobbra a bitófa előtt
ló hadbiró az itéletet olvass
lom látszik. Felirata

alól: Die Hinrichtung des G
auf der Insel Csepe
No 20.
fölül: Udsauzeni Flrabète Z
balra: L´esecuzione del con
jobbra: Gróf Zichy Ödönnek

Kny., alányomással, mér

107-95.

M. D. K.

MÜCKE

Pesti életképeket rajzol XIX. sz.-i lapokba

Szesrem. 233.

Mücke

a pécsi egyetemi templom
régi freskóinak festője.

a mult század végén időszakosan foglalkozott
a Zsolnay-gyárban is.

26.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Mücke X. Ferenc

festő MDK

Vitkovics Mihály költő képmása

.-.

Bodnár Éva : Egri Képtár.

Műterem 1958 I. évf. 10. sz. 42.o.

Drücke Ferenc festő M.D.K.
1819 – 1883

1). Laczikonyha – 1847
2). Scene einer Perther Speisen
1847

Gerri, A magy. körajz 1960 185

1). Lacrimomyia — 1847

2). Seine [illegible]

Mücke Ferenc

festő és restaurátor

egykoru metszet után festette le
Vitkovits Mihályt.

13.o.

/Csobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

MDK

Mücke Ferenc

Szül. Adács 1819. megh. Pécs 1883.
A bécsi akadémián tanult.
1879 ben a Kracker oltárképeit restaurálta/Eger, Kerecsend Deménd/ Az egri Liceumban volt müterme.
Életképeket /"Drótostót", "Eszéki citerás"/ arcképeket festett.

"Vitkovitcs Mihály arcképe"
o.v.

35.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

Mücke Ferenc festő M.D.K.

Lacikonyha c. festményének kö-
rajzban való elhészítését hirdette
a Pesti Hirlapban.

Gerszi, H megj. köraj 1960 45

Mücke Ferenc József

festő.

laid ellenőrzésül

Várady Baranya

I. 440. l.

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Abaújszántó, Abaúj-Torna vm.	Róm. kat. templom hosszmetszete

Mücke J. Ferenc

Thieme Becker

XXV. 211, 212.l

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mücke

l.

LykaMagyműI300-50

196-l.

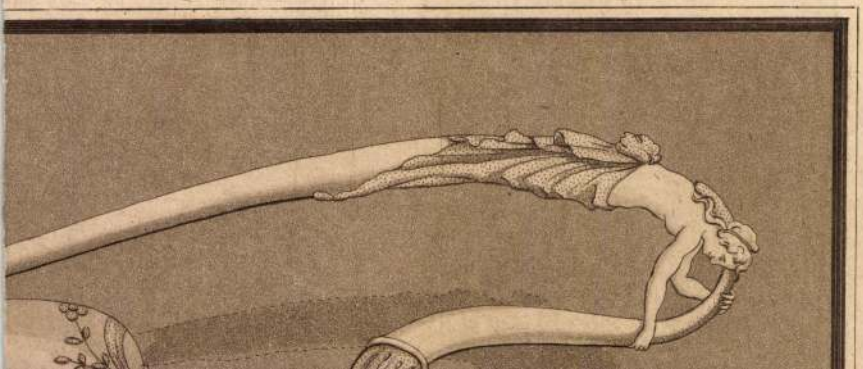

Mücke J. Ferenc

MŰCKE J. FERENC arckép- és genre festő. Nagyatádon született 1819-ben, Pécsett halt meg 1883-ban. Egy kőrajzáról van tudomásunk: „Laczikonyha". Jelz.: „Terv. és rajzolta Mücke Ferenc. Nyomt. Walzel A. F. Pesten, 1847." 55×70 cm. — Bibl.: Föv. Kvt, Bf. 769/360. — Th-B. Kstlex

KÉLY

Mücke Ferenc

Mücke Ferenc, festő, Adácsról (Heves m.), színházi súgó fia, 1836—1838 az antik rajz és tört. festészet hallgatója volt.

Fleischer Dezs Fo. l.

Laczi-Konyha. – Jelz: Terv. és rajzolta:

G. Mücke Ferenc. Nyomt. Walzel A.F.

Pesten 1847. 55x70 cm. —

För. Kot. Bf 769/360. —

Mücke J. Ferenc, Bildnis- u. Figurenmaler,

*1819 Nagyatád, 1883. Pécs

Der Schmetterling (Pest) 1847. 76. l. —

Wurzbach XIX (1868). 314. l. —

Vas. ujs. 1878. 463, 526. l. —

Képz. m. Nemk, 2. (1880.) 89. l. —

Lyka: Tov. m. IV. 105.

Mücke Frau

Mücke Ferenc József

festő

Pécs, lyceumi (egyetemi) templom falképei, 1877-ből, másdatok

Szőpécs 79. l.

Mücke Ferenc

flotö

Kiel. Nagyatád 1819

+ Pécs 1883.

C.

Revár XX. 678.1.

VASÁRNAP

11

Kath. F. 9. Zsuzsanna
Prot. F. 8. Tibor

HÉTFŐ

12

Kath. Klára sz.
Prot. Klára

KEDD

13

Kath. Ipoly, Kassz.
Prot. Ipoly

SZERDA

14

Mücke J. Ferénc portré-
született 1819-ben,Pécsett halt meg l
sunk: "Laczi-konyha".Jelz:"Terv.és raj
A.F.Pesten,1847.". 55x70 cm.- Bibl:.Fő

HUNYADI CSALÁD.Mellképek,ovális k
Lombdisszel körülfonva.Kőnyomat a
ből.
51-43 , 60.5-52 cm.
H.János,Szilágyi Erzsébet,
I.Mátyás király,Podiebrad Katalin
Beatrix,Szilágyi Mihály.
KUN S.32.-747.

és genre-festő.Kiállitett
883-ban.Egy körajzáról va
olta Mücke Ferenc.Nyom
Kvt.Bf.769/360.- Th-

IPARÜGY VEZÉRFÉRFIAI /magyar/.Kőn
0-es évekből,ovális keretekben.7
éles papirkeretben./Nevek fels.
KUN S.32.-748.

ARORSZÁG URALKODÓI egy évezre
képek ovális keretekben,orname
töltésekkel.Kőnyomat a 90-es év
74-52 , 81-60 cm.
KUN S.32.- 767.

I.MIKLÓS CÁR családja.Csoportkép.
19.sz.- 25-18 ,35-26.5 cm.
KUN S.32.- 769.

Mücke Franz

18 évés, geb. in
Adatt in Ungarn
Nagyatád!
1836. Bécsi akadémia.
Ugházy

Szundy Károly dr. VI. 309

Mücke Ferenc Pesten

1846-ban A játékosok c. képét
80 ftért megvette a műegylet.
PMEvk 1853-ra 36. l.

Vägsellyer nöpkvt. III. 178.

M ü c k e J ó z s e f
festő

Fővárosi Lapok.1867.jul.31. /Fővárosi hirek./

Mücke Ferenc

Művészeti Lexikon 527 l.

festő.

ól.

.

[illegible], de visszanézve. Koszorú alakban feltü-
alaggal [illegible]; fejdisze boglár és gyöngy-
[illegible] gyöngyből valók. Szemöldöke és szeme
[illegible] mirs. és (annak) bo ujain szalagcsikok
kendője fehér, (aranysárga, [illegible]
[illegible] méretei 54:44·5 cm.
[illegible] Zsigmond ajándéka.)

As. Kép. 178.

Szomos Zsigm. ej.

Mücke Ferenc

Pécsi Király utca 23. sz. háznál, amely Vasvári vasharesztedő háza volt, annak a lépcsőházában voltak szinzbolikus alakok, mefek az ipart, bányászatot stb jelképezték. Falfestmények voltak és ma is megvannak. Fentitöt valók.

Dr Szőnyi Ottó úr
Hives Közlése -

Vasárn. **31** Szilveszter

1933 **DECEMBER** 31 nap

Holdtölte 21 óra 54 pk.

Protestáns: Szilveszter
Görög: Melánia
Izraelita: Tebeth 13

53 ik hét. Nap kelte 7 ó. 47 pk. — Nyugta 16 ó 17 pk

Mücke Frenc

Pesten, jelenleg Vukováron.

1847. műegylet.

Lacrikonyha. olaff.

Vasárnap délután.

L

Mücke Ferenc

1846 26/2

Pesten.

1846 · mügyl.

Gusle-játszó
olasz

Arcrép tanulsz
olasz.

Női tanúlmányfő
olasz

Koresma játchoszkkal.
olasz.

megyszte Littahorszky
Károly.

L.

Mücke Ferenc

1846 ban Pesten.
1846 ban a pesti cmüegylet
kisorsolai céljuból meg-
vette A játékosok c.
Kepet 80 ftért

E I 36. l

J. F. Mücke

gedeti Eszrajza
a tört. Szepes-
rajz. gyűjt

több is van tanyuk
a magyar történelemből
van vele és szépen
[illegible]

Kerzvetek Bern
1868 ~~[illegible]~~

J. F. Mücke 1869.

Jestö

IV Béla Einrag

Harcza a tatárok ellen -

Eredeti Kezirat -

Tört. Egyi. ~~[illegible]~~

Kezirat Gyűjt -

Alázva kezzel, tintával

Borba s Tatari / Braća

Kreš, Rak i Kupiša /

izbaviše Kralja Belu

IV (1242)

fenti jelzés

Nesplátnik az Kőgyomatban

is megjelent, se rány

amak szamárra Kezzelt

Mücke

Lab Tr. 105

Rákóczi ereklye - kiállítás, Kassai

V. 14.

Mücke

festő

a Lacrikönyhe Wahrheit

könyvében és megjelent

Honderer. 1847. I. 120. l

Mücke József Ferenc

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő művekkel vett részt:

1880. tavaszi kiáll.: Az elsőszülött, olajf. 900 ft. — Egy kaloti nő feje, olajf., 200 ft.

1880. őszi kiáll.: Éva, olajf.

Mücke J

festő.

Lás a. Grund V

korapolót.

Woroniecky Miciszláv

tartalog. 1848/49 évi

magyar szabadságharcai

honvédezredés és

vestanis archépét

festette.

Mücke

festő

Kiséletei Horvátországban
nem említésre méltók.

186. l

Mücke Ferenc

festette a pécsi egyetemi templom régi falfestményeit melyek a legutóbbi (1930-ás) renoválás alkalmával megtemmisíttettek. Az új freskók Gebauertől valók.

A Mücke-Kepek fényképei a Múzeumlékek Dr. Bizottsága fényképgyűjteményében.

Lásd 394/1930-sz. aktát

BUDAPEST
933 SEP. 25 10
62

Mücke J. F.

Képiró.

Ki Nagy Aládon 1819 ben Hü-
letett, jó idénig Külföldön élt,
míg 1873-ban Pécsett tele-
pült le, archéfeket és egyházi
festvényeket készitett 64
éves korában Pécsett meg-
halt 1883. aug. elején

Halalozás Ö. Vas. Ujs.
1883. 526. l.

1883
6.4
19

Mücke F. I.

Paraszt leány, almátárul a Barabás féle iskolára vall, meg félve őrizkedik a reális vonásoktól.

Dr. Prein J. A. műcsarnok őszi kiállítása. Képzőművészeti zle. 1880, 159 f.

ségi nyomda Budapest.

Mücke J. F.

— Mücke J. F., képiró, ki Nagy-Atádon 1819-ben született, jó ideig külföldön élt, mig 1873-ban Pécsett települt le, arczképeket és egyházi festvényeket készitve, 64 éves korában, Pécsett. —

Vas. Lyc. 1883. 526. l.

vett részt. 1865-ben műterme volt Zágrábban, ahol A drótostót cz. képét ~~kiállította~~ állította ki. Az 1860-as évek végén más forrás szerint 1873-ban Pécsett telepedett le, s először Anker kanonok arcképét készítette el, majd a lyceumi templom falképeinek megfestésével bízták meg. Ez időtől kezdve számos egyházi képet és portrait-t festett Pécsett, ahol állítólag 1879-ben egy nagy oltárkép festése közben a hágcsóról leesett, súlyosan megsérült s néhány évvel később bekövetkezett haláláig sokat betegeskedett. Az O. M. Képzőművészeti Társulat kiállításain tudtommal csak 1880-ban szerepelt és pedig a tavaszi kiállításon Az elszegényedett (900 frt) és Egy keleti nő feje (200 frt) cz. olajfestményeivel, az őszi tárlaton pedig Éva cz. ~~olaj~~festményével, mely egy paraszt-lányt ábrázolt, kezében almával. Néhány, a magyar és horvát történetből vett rajza és szépia festménye 1868-69-ből a Magyar Történeti Képcsarnok grafikai gyűjteményében van.

Mücke József Ferencz, festő; szül. 1819-ben Nagyatádon (Somogy vármegye), megh. 1883 aug. elején Pécsett. A bécsi képzőművészeti akadémián végezte tanulmányait, azután hazajött s 1846-ban Pesten telepedett le. Ez évben a Pesti Műegylet kiállításán szerepelt először a nyilvánosság előtt, amikor Gusle játszó, Arczképtanulmány, Női tanulmányfő és Korcsma játékosokkal cz. olajfestményeit állitotta ki, melyek közül a legutóbbit a tagok között való kisorsolás céljából a Műegylet vette meg. Pesten festette Laczikonyha cz. képét, melynek tárgyát a pesti dunaparti életből meritette s melyet Vasárnap délután cz. olajfestményével együtt 1847-ben állitott ki a Műegyletben. A magyar fővárosban való tartózkodása alatt arczképeket is festett s talán ekkor készült Woronieczky Miciszláv herczeg, a későbbi honvédezredes és szabadságharczi vértanú képmása. 1847-ben Vukovárra ment s ettől kezdve két évtizeden át a délvidéken élt s úgy látszik főleg templomfestéssel s arczképek készitésével foglalkozott. Utóbb Eszék lett állandó lakhelye, de Diakováron is megfordult, ahol Strossmayer püspökben nyert pártfogót. Az ő megbizásából festett 10 képet a horvátok történetéből, melyek reprodukcziók véven terjedtek el Szlavoniában és Horvátországban. (Néhány évvel előbb,) 1864-ben a zágrábi művészeti és ipari kiállitáson Az eszéki cziterás, „Tegyem, ne tegyem?", Krisztus a keresztfán, Ecce homo!, A szent család, I. Ferencz József király arczképe és Pejacsevics Franczíska grófnő arczképe cz. műveivel

MÜCKE MARIANN festő

ROMVÁRY FERENC: A pécsi "Vasváry-ház" története. = Janus Pannonius Muzeum Évkönyve 34. 1990
247-248.p. és 28o.p.

Mückl József

polgári lakatosmester

Győr 1749.

Az alabbi körhaz céljaira kisajátitandó épületek és telek értékeinek megállapitására felkért iparos szakértők közt szerepel.

Petz Győr. 20, 21. l.

nnélfogva a Műemlékek Országos Bi-
a, hogy a szóbanforgó épületet fentar-
éltóztassék.
rjesztését csatoltan visszaküldöm.

7.

elnök

özoktatásügyi Minisztérium

BUDAPEST

MÜCKR, Peter szobrász

Statue des Hl. Franziskus, 18. sz.

Pálffy Rudolf

An 1996/1-3. 239.

szobor fából, restaurálás által tönkretéve. Sekres
olajfestmény 1708-ból az orgonakarzatról Szent
muzsikáló angyal.

1. Ostensorium rézből, zománczos virágok
modorában.

2. Pacificale, ezüstözött rézből, 1723-ból.

3. Officium B. M. V. egy oldala XV. századbeli ké

A kis templom előtt a föld alatt, a piacz
harangtorony mellett állítólag az 1517-ben elpusz
háromhajós plébániatemplom alapfalai köríves aps

A plébánia kertjében, a régi városfal
gerendalyukakkal s egyszerű négyszögletes lőrésel

Szent István megkereszteltetése. 10353.

Jobbra a főoltár előtt hermelines palástban térdel István király, kinek fejére az ország primása a koronát teszi. Körülöttük egyháznagyok, balra a főméltóságok és az ország zászlóit vivők helyezkedtek el. Az oratoriumban a királyné és a királyi ház tagjai foglalnak helyet. Jelzése, balra a keresztes sirkövön: J.F. Mücke 1868.

Tusrajz, mér. a vk. 32.7:45.4 cm.

Szn. 762-98
371-98-3.

Szent László birtokba veszi Horvátországot. 10354.

A korona nélküli magyar czimerrel diszitett tábori sátor előtt felállitott hosszú asztalnál jobbra látjuk a királyt, ki jobb kezét az előtte fekvő irás fölött ugy tartja, mintha beszélne és a ki baljával a leteritett asztalra támaszkodik. Balra az előkelőségek vannak, kik közül többen olyan mozdulatot tesznek, mintha vitatkoznának. A háttérben tábori sátrak látszanak. A királyi sátor előtt kitüzött lobogó disze a madonna a gyermekjézussal és annak bejáratánál egy pap és két főur áll. Jelzése alól középütt: J.F. Mücke 1868.

Tusrajz, mér. 32.1:42.4 cm.

Szn. 763-98
371-98-4.

IV. Béla megmentése. 10422.

Az előtérben magyar lovasok küzdenek a tatárokkal. Középütt egy emelkedettebb helyen áll IV. Béla, kit a még el nem esett Kresz testvérek egyike karddal védelmez és a ki felé egy nyilvessző röpül. Mögötte a zászlótartó van. A háttérben tábori sátrak és a viz partján erődök ~~látsza~~ láthatók. Elől a földön az elesettek tetemei hevernek. Felirata a kép alatt három sorban:

Borba s Tatari
Braca Kres, Rak i Kupisa
izbavise Kralja Belu IV. (1242)

s alól balra: J.F. Mücke 1869.

Czeruzarajz, mér. a vk. 34:44.5 cm.

Szn. 760-98.
371-98-1.

II. István. 10370.

Az emelvényre tett támlásszéken ül a halálosan beteg király és jobb kezében feszületet tart. Balról rózsafüzért tartó szerzetes imádkozik térden állva s mögötte egy másik barát áll, áldásra emelt kezekkel. Jobbra pánczélt, szárnyas sisakot és palástot viselő főúr könyököl a szék támlájára; előtte egy fiú ereszkedett térdére és mögötte még egy alak látható. Az ablakon át szabadba nyilik kilátás, hol egy templom látszik. A háttérben a rojtos teritővel letakart asztalon túl az ajtóban belépőket egy fiatal ember tartja vissza. A kocz-ka-kövekkel kirakott terem falát pedig paizs, dárda, sisak, buzogány és puzdra disziti. Felirata a kép alatt három sorban:

Smrt Stjepana II.
posliednjega vladara iz domace, horvatske dinastije Dnzislavovica
1090?

és balra: J.F. Mücke 1868.

Tusrajz, mér. a vk. 34:44.2 cm.

Szn. 761-98
371-98-2.

Mücke J., festő

Honderü, 1846. II. 336.

Heti szemle

Mücke József festőművész

Fővárosi tapok 1867. VII. 31. 695.

Hír a művész segéferéséről

M.D.K.

Mücke Ferenc, festő

az „Eger" c. ujság 1879-évi jelentése szerint, a demjéni Zirckler féle főoltárhép restaurálására hapok megbirást.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 596. old.
+596. "

M.D.K.

Mücke Ferenc, adácsi festő

1836-38-ban a bécsi Akadémián az antik rajz és a történeti festészet hallgatója. A bejegyzés szerint sinkári sugo fia volt. Az irodalomban mint pécsi festő szerepel. Egerben 1879-ben restaurálja a kerecsendi Kracher-képet és a deméndi Zirchler képet, valamint a füres: abonyi Hesz Mihály fele oltárhepet. Az „Eger" c. újság 1879. 164. és 188. l. szerint előzőleg sokat dolgozott a liceum épületében felállitott restaurátor műhelyben, ahol kiállitásokat is rendezett. Ő festette Vithovics Mihály

/.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 372. old.

Mücke Ferenc -2-, adácsi festő M.D.K.

... melyet 1949-ben a városházáról az egri múzeumba vitter át:

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 372. old.

Mücke Ferenc MDK

Vitkovits Mihály arcképe, olf.

Dobó István Muz.Eger 1964.

MDK

Mücke Ferenc /Adács,1819-Pécs,1883/

Vitkovics Mihály arcképe, o.

Az Egri Képtár vezetője. Dobó I.Városa. 1966.

Mücke Ferenc

Az egri képtárban művei szerepelnek.

Népújság, 1971. szept. 3.

Mücke József Ferenc, festő

A Pécsi Modern Magyr Képtár 18-19. századi anyagában
képe: Johan Béla arcképe. 219.old. 9.jegyz

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs. 1968

MK

Mücke F. József

festő művész

A Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött kb. 1873-77.

67.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Mücke József Ferenc, festő

Pécsett dolgozott. Nyomát már alig találjuk. A múlt században élt. 219.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs. 1968

MÜCKE József Ferenc festő

1874 „Ceres" és „Merkur" olajfestmény

Pécs. Vasvány-ház

MvSz 1994/2. 73. és ill
85.

Mücke József Ferenc

Bécsben végezte a festészeti akadémiát a hetvenes években telepedett meg Pécsett. Néhány arcképes fatál tőle származik , pl Kossuth Lajos és Zsolnay Vilmos ifjukori portréját ő rajzolta máz alá.

27.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

MDK

Műegyetemi kollektíva.

A Műegyetem története. Rézkarc.

Műcs. - Tav. tárl. a Műcs.-ban. Hősök tere.
1952 máj. 10 - jun. 4. Jegyz. 12. l.

MŰEGYLET, l. *Pesti Műegylet.*

Hadjárat.

A kétfejü sassal diszitet
nand és hallgatja az országgyü
ján István nádor, mögötte pedi
irata

fölül: Uhesr[illegible] wystanci p
alól: Die ungarischen De
Ferdinand I.
In in der Marzw
No 13.
balra: J diputati u
jobbra: A magyar Cov
a bal sarokban: Ant. Zieg

Kny., alányomással

107-95

Mücke J. F.

Agramer Zeitung. 1865. 252, 279. sz. —

Évkönyve, A Pesti Műegylet — 1853-ra. Pest, 1854. 36. l. —

Flondorf. 1846. II. 336. l. —

Horvát-és Szlavonország a Magyarország ezeréves fennállásának megünneplésére Budapesten 1896-ban rendezett orsz. kiállításon. Zágráb, 1896. 186. l. —

Kiállítási lajstromok. —

Prém J. dr.: A műcsarnok őszi kiállítása. Képzőművészeti Szemle. 1880. 159. l. —

Vas. Ujs. 1883. 526. l. (Halálozások.) —

Váradi Ferenc: Baranya multja és jelenje. I. k. Pécs, 1896. 440. l. —

Wurzbach: Biogr. Lex. (19. k.) Wien, 1869. 314. l.

17 Magyar Hirlap 2004. march. 11.

Nemzetközi lakástrend-kiállítás a Műcsarnokban

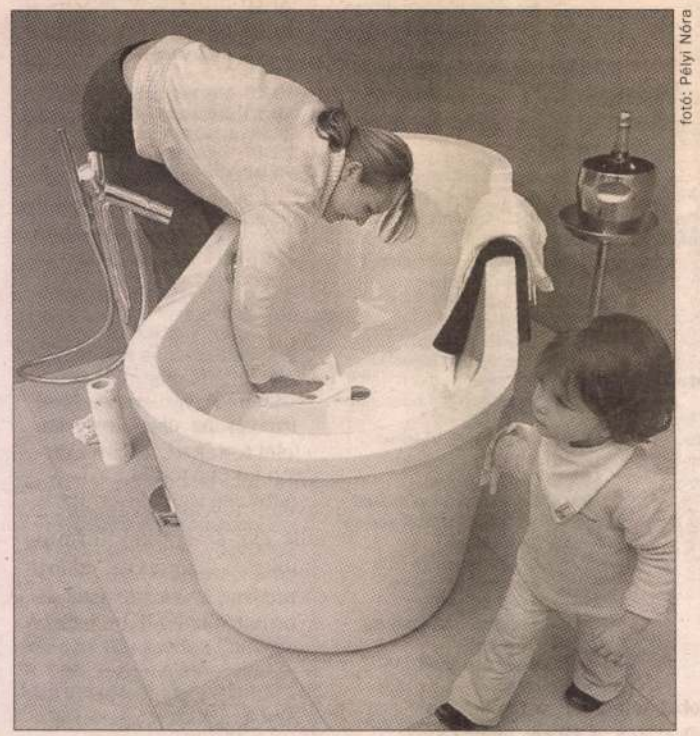

fotó: Pélyi Nóra

Szoba-, konyha- és fürdőszobabútorok szórakoztató programokkal

Ma nyílik a Műcsarnokban a hetedik Lakástrend & Design kiállítás. A modern enteriőröket bemutató négynapos rendezvény a szakmabelieket és a civil érdeklődőket is érdekes programokkal várja. Az esemény egyik díszvendége a leginkább autógyártásáról ismert Pininfarina Design lesz.

A Lakástrend & Design kiállítás több mint háromezer négyzetméterén napjainak lakáskultúrája, annak aktuális trendjei elevenednek meg különböző enteriőrök formájában. A magyarországi forgalmazók mintegy harminc külföldi cég termékeit, konyha-, szoba- és fürdőszobabútorait mutatják be. A helyszínen ezúttal sincs lehetőség vásárlásra: az érdeklődők mindössze a forgalmazókkal vehetik fel a kapcsolatot. A szervező Ambienta Kft. a hazai tervezőkről sem feledkezett meg: a Műcsarnok hátsó traktusában, 600 négyzetméteren kaptak helyet a magyar designerek és iparművészek, akiknek munkái a „madeinhungary" címszó alatt tekinthetők meg, de ugyanitt látható a Magyar Iparművészeti Egyetem hallgatóinak Előttem a jövő elnevezésű tárlata is. Kiegészítő programként szakmai előadásokra kerül sor, amelyeket nemzetközileg elismert külföldi és magyar tervezők tartanak a magyar lakberendező, belsőépítész és formatervező szakembereknek az aktuális trendekről, az ipari formatervezés, a számítógépes belsőépítészet és tervezés előnyeiről. Elemzik a mobiltelefonok formatervezésének történetét, a reklámok és a design kapcsolatát. A nagyközönséget szombaton hajnali 2 óráig meghosszabbított nyitva tartással, szórakoztató programokkal, többek között a Pege kvartett koncertjével várják. További kuriózumként a szervezők a helyszínen egy Ferrari Modena 360-as sportautót is kiállítanak, amely kifejezetten erre az alkalomra érkezik Ausztriából. *tt*

HIRDETÉS

FELHÍVÁS!

Detre és Ferenczy Antikvitás tavaszi árverésére
(a Gerbeaud Atrium termében)
keres festményeket, ezüst tárgyakat, arany- és köves ékszereket, Kovács Margit-, Zsolnay-, Gorka-porcelánokat, bronzszobrokat.
Készpénz, előleg lehetséges.
1056 Budapest, Váci u. 51.
Tel.: 317-7743,
(06-30) 347-9360;
e-mail: fiz@axelero.hu

11293 MH

LAPUNK JÖVŐRE IS MEGJELENIK – KIVÁLT HA ÖN SEGÍT NEKÜNK.
Jövedelemadója egy százalékáról rendelkezzen a mi javunkra!

ÉLET ÉS IRODALOM

ÉLET ÉS IRODALOM ALAPÍTVÁNY
ADÓSZÁM: 18001776-1-42

Tények és képek
18.00 Híradó
18.20 Közeli
Kulturális híradó
18.25 Uniós pályázati kalauz
18.30 A nagy ho-ho-ho-horgász
Magyar rajzfilmsorozat
19.00 **Társasutazás**
Európa csillagai
Manolo Blahnik – Pavia – Jean-Michel Jarre
19.30 **Híradó este**
19.56 **Sporthírek**
20.05 **A tévé ügyvédje**
Juszt László műsora
21.05 **A királynő törvényszéke**
Amerikai tévéfilmsorozat
22.15 Magyar olimpikonok
22.20 Csütörtök este
22.55 Heti menü
Mélykuti Ilona műsora
23.25 Kárpáti Péter: Akárki
A Katona József Színház
Kamra előadásának
tévéváltozata

17.25 Mónika
Kibeszélőshow
18.30 Híradó
Esti kiadás
19.00 **Fókusz**
Közszolgálati magazin
19.40 **Való világ**
Újra a lét a tét
20.35 **Barátok közt**
Magyar filmsorozat
21.15 **Gálvölgyi-show**
21.50 **Kész átverés!**
23.00 Az utca törvénye
Amerikai akciófilm
Küzdelem életre-halálra
Főszereplők:
Carl Weathers
Bryan Genesse
0.00 Belevaló világ
0.25 Találkozások
0.35 Híradó
0.45 Moziklub
1.15 Pont hu
Multimédia-magazin
1.45 Fókusz (ism.)

16.35 Jakupcsek
Közéleti talk-show
17.35 A betolakodó
Mexikói tévéfilmsorozat
18.30 Tények (hírműsor)
19.05 **Aktív**
19.45 **Mr. Bean**
20.15 **Kicsi kocsi**
Hollywoodban
Amerikai vígjáték
Rendezte: Jon Turteltaub
Főszereplők:
Thomas Gottschalk
George Kennedy
22.00 **Az ördög maga**
Amerikai akciófilm
Rendezte: Alan J. Pakula
Főszereplők:
Harrison Ford
Brad Pitt
0.15 Jó estét, Magyarország!
0.35 Különleges kommandó
Amerikai akciófilm-
sorozat
Az utolsó esély

18.45 Szívtipró gimi
Ausztrál ifjúsági filmsorozat
19.30 **Mese**
19.45 **A riói kaland**
Francia–olasz játékfilm
21.45 **Híradó, sport**
22.10 Váltó
22.35 Esti kérdés
23.20 Németország kilenc
(új) nulla év
Francia játékfilm

National Geographic

8.00 Munkakutyák
8.30 Elárvult vadak
9.00 Tabuk. Házasság
10.00 Találékony vikingek
12.00 A második világháború
Hadititkok:
az elfeledett
olaszországi invázió
13.00 Egy újabb
Római Birodalom?
14.00 Munkakutyák
14.30 Elárvult vadak
15.00 A szerelem tudománya
16.00 Állati félelmeink
16.30 Viharos történetek
17.00 A hőssé vált versenyló
18.00 Hitler eltűnt
tengeralattjárója
19.00 **Munkakutyák**
19.30 **Állatok a múltból**
20.00 **Cápatámadások**
20.30 **Krokodilkrónika**
21.00 **Nagy-Britannia**
nagymacskái
22.00 **Jeti: kutatás**
a vadember után
23.00 Kína Titanicja
0.00 Afrika különleges állatai
1.00 Nagy-Britannia
nagymacskái

Németh Zsolt
22.25 Vigyázz! Kész! Jazz!
23.10 Záróra
0.10 Több mint doktor
Olasz filmsorozat
1.10 Ablak
2.00 Anyanyelvi szószóló
2.25 Századfordító magyarok
Weöres Sándor
3.20 Esély
3.45 Telesport

Spektrum

8.00 A kelták
9.00 Élen járó tudomány
9.30 Az alka
10.00 Mapungubwe legendája
11.00 Fedezzük fel
az állatok világát!
11.35 Terep-járók
12.10 A cég babája
13.10 Az öt elem
A tűz
14.10 Tudod, hogy mit veszel?
Vízityúkok
15.15 A tíz legmesésebb kincs
16.15 Rajzolni az őrületig
17.25 Nyomozás
az elefántok földjén
18.35 Főzzünk megint
egyszerűen!
19.05 **Lélekfrissítő**
19.40 **Kelet fényei**
Peking
20.45 **Tükröm, tükröm**
21.10 **Viselkedjünk!**
21.55 **Az univerzum**
évezredei
23.00 Hadszínterek
A varsói felkelés
0.00 Nemzeti érdekből
1.00 Világjárás másképp
Állatáradat

André Dussollier
22.50 Szex és New York
Amerikai vígjátéksorozat
23.20 Bokszmeccs a lélekért
Spanyol–francia vígjáték
1.10 A Playboy-sztori
Amerikai életrajzi dráma
2.40 Élőben Bagdadból
Amerikai háborús dráma
4.40 Mindent a szépségért
Amerikai vígjáték

Viasat3

6.20 Maja, a méhecske
8.20 Nyerő percek (játék)
9.55 Halálbiztos diagnózis
10.50 Űrbalekok
11.20 Egy rém rendes család
11.50 Férjek gyöngye
12.20 Dr. Csernus
12.50 Stingers
13.45 Charlie angyalai
14.45 Halálbiztos diagnózis
15.40 Alul semmi
16.10 Sabrina, a tini boszorkány
16.40 Űrbalekok
17.10 Űrszekerek: Voyager
18.05 A Simpson család
18.35 Férjek gyöngye
19.05 **Egy rém rendes család**
Amerikai vígjátéksorozat
19.35 **Dr. Csernus**
20.05 **A harc törvénye**
Amerikai akciófilm
21.00 **A helyszínelők**
Amerikai krimisorozat
21.55 **Késő este**
Hajós Anrással
22.50 X-akták
23.45 Vörös cipellők
0.20 Kéjfél. Telefonos játék
1.25 Jerry Springer-show
2.15 Viasat SMS-chat

10.00 Kosárlabda (ism.)
11.15 Sport1-percek
12.30 Tévés vásárlás
13.00 Bowling
14.00 Tévés vásárlás
14.15 Labdarúgás (ism.)
16.45 Alpesisí
17.15 Ász
17.45 Jégkorong
18.15 Grand Prix
19.15 **Mai helyzet**
19.30 **Zuhanyhíradó**
20.30 **Labdarúgás (ism.)**
22.45 Jégkorong
0.45 Mai helyzet (ism.)

rádióműsor

Kossuth

5.00 Reggeli krónika 5.39 Falurádió 8.04 A BBC világhíradója 9.04 Napközben 10.00 Délelőtti krónika 11.05 A Szabó család (ism.) 11.35 „Csak színész voltam". Jászai Mari emlékezései 4. 12.02 Déli krónika 12.40 Ki nyer ma? 13.05 Vendég a háznál 13.30 Tanúim lesztek! 16.00 Délutáni krónika 16.15 Magyarországról jövök... 17.05 Vállalkozásklinika 18.00 Esti krónika 19.30 Sportvilág 19.50 Jó éjszakát, gyerekek! 20.04 Aranyemberek. Karátson Gábor festő, író 21.10 A huszadik század titkai. Történelmi visszapillantás Kun Miklóssal 21.55 Gyöngyszemek 22.30 Iskolapélda. Iskolaügyekről csak felnőtteknek 0.00 Himnusz

Petőfi

4.03 Folkóra 5.03 Kívánságreggel 8.45 Sportreggel 9.00 Délelőtt 9.01 Hírpercek 9.16 Stúdióbeszélgetés 10.03 és 11.04 Közlekedés 10.10 A vélemény szabad 10.52 Apróceprő 11.05 Sporthírek 11.10 Gordiusz plusz 11.15 Szép, szebb... 11.38 Zöld jelzés 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.50 Vízállásjelentés 14.00 Kabarécsütörtök 17.30 Csúcsforgalom 18.01 Kölyökrádió 18.30 Gordiusz játéktér 19.04 Sportpercek 19.45 Operasztárok – operettálarcban 20.00 A zene varázsa 21.04 Mindentudás Egyeteme 22.00 Modem idők 22.30 Drogér(i)a 23.00 Hírpercek 23.15 Magyar dzsessz. Válogatás Szakcsi Lakatos Béla dzsesszfelvételeiből 0.00 Himnusz

néznivaló

• **Cosby**

Humor I, 20.30

A kábeltelevíziós hálózatokban látható magyar humorcsatorna a nyolcvanas évek legnagyobb sikerű amerikai „sitcom"-jával, vagyis végtelen folytatásokból álló, egy helyszínű vígjátéki sorozatával kínálja meg közönségét. Bill Cosby, a névadó fekete bőrű főszereplő hosszú évtizedeken át a legtöbbet kereső (s talán tényleg a legnépszerűbb) színész volt az USA szórakoztatóiparában, de minthogy főleg tévében szerepelt, nálunk jószerivel ismeretlen maradt. Most megláthatjuk.

2004. márc 8. Délelőtt, Magyar Hírlap 14.

Lakástrend: hódítanak az egyszerű formák – A divatos nyugati bútorok szinte megfizethetetlenül drágák

A bordó kárpittól a szamárfüles vízcsapig

Az átlagos egzisztenciájú látogatók csak álmélkodhattak a Műcsarnokban tegnap zárult, négynapos nemzetközi lakástrend- és dizájnkiállításon. A nevesebb európai vagy hazai formatervező irodák által jegyzett egy-egy nappali-, konyha- vagy fürdőszoba-berendezést több millió forintért lehetett megrendelni.

A legújabb dizájndivat szerint a nappaliban a bútorok szinte csak jelzésként vannak jelen a szobában, fő szempont a tágasság, a minimalizmus, jellemzők az alacsony, lapos, hosszú szekrények. Ezért manapság a menő lakberendezők és formatervezők nagy gardróbszobákat terveznek, ahova kedvére pakolhat a tulajdonos. Egyébként a nappali, a konyha és a fürdőszoba berendezésénél is a legfontosabb, hogy az adott helyiségben megfelelő életteret alakítsanak ki. Divatos olyan konyhákat tervezni, amelyeket az úgynevezett szigetelemek uralnak, vagyis például egy olyan pult, amit a családtagok, vendégek körbeállhatnak, így a konyha társasági helyként is funkcionálhat.

fotó: Pélyi Nóra

Miénk itt a tér címmel a Magyar Iparművészeti Egyetem hallgatói is bemutatkoztak a dizájn-kiállításon

A kiállításon is látott bútorok többségénél hódítanak a meleg színek, a fényes felületek és az egyszerű formák. Néhány sztárdizájner tárgya is járt az elmúlt napokban nálunk, például megfigyelhette a tárlat közönsége az olasz Castigliani állólámpáját és a szintén olasz Citterio szögletes bútorokból összeállított fürdőszobabelsőjét. A francia Philippe Starck tárgyaiból a humor sem hiányzott, az általa jegyzett fürdőszoba hideg és meleg vizes csapja például szamárfület formázott meg. A berendezések többsége az átlagos érdeklődő számára megfizethetetlen, ezt a szakemberek azzal magyarázzák, hogy elsősorban a kényelem, a magas színvonalú technológia és az egyedi ötlet veri fel az árat. Több magyar stúdió és fiatal formatervezőkből álló csoport is bemutatta termékeit.

A Gepperto csoport tagjai csak egyedi igények alapján alkotnak különböző nappali- és konyhabelsőket. A megrendelőt a tervezés előtt hosszasan kikérdezik életkörülményeiről, szokásairól. Bútoraik annyira sikeresek, hogy kiállítanak a londoni, illetve az idei milánói bútorvásáron is. A Redform bútorai kicsit múltidézők, jellemző rájuk a stíluskavalkád. Anyagaik között az aranyszínű füstlemez és a bordó kárpit egyaránt megtalálható. Külön fejezet a világítás tervezése. Az egyedi világítótesteket egyre inkább funkciók elkülönítésére is használják. Jellemzők a különleges ötletek, a kiállítás egyik legérdekesebb lámpája egy lukacsos üveglap, melynek élét egy fénycső világítja meg. Egy másik figyelemre méltó lámpa viszont egy nagy téglára emlékeztetett. Kissé meglepő, hogy egyre elterjedtebb bútoralapanyaggá válik a beton, amely fényes felületét a viaszkezeléstől kapja.

Külön standot kaptak – Miénk itt a tér címmel – a Magyar Iparművészeti Egyetem hallgatói. Üde színfoltot jelentettek a tárlaton Horváth Anikó extrém cipői, Lipóczki Ákos tizenéveseknek szánt egyedi ékszerei és Sárossy Zsuzsanna laza és sportos biciklis-hátizsákjai. A kiállításon a hab a tortán a híres olasz Pininfarina Design által tervezett néhány tárgy volt. Egy meseszép Ferrari F-360-as Modena, valamint a „minimáltrend" ellenében létrejött, az eleganciát hangsúlyozó, az autók áramvonalas formáját idéző konyhaberendezés és kanapé. A híres olasz cég kapott egyébként megbízást a 2006-os torinói téli olimpia jelképeinek megtervezésére is.

bgy

mh-grafika forrás: KSH

Az ingatlanrovat cikkei az interneten:
www.magyarhirlap.hu/ingatlan

MHonline

ÜDÜLÉSI JOG ELADÓ

A zalakarosi NAPFÉNY
Üdülőszövetkezet – korlátozott számban – évi 4 hetes (2x13 éjszaka) örökölhető üdülőhasználati jogot értékesít, egy- és másfél szobás apartmanjaiban.
Érdeklődni munkaidőben:
(06-93) 340-170
Némethné Rosh Éva

CSORNA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Csornán, a 86-os út mellett, a Csornai Ipari Park területén lévő 14 709 nm nagyságú ingatlanát
41 418 000 Ft + áfás
induló áron nyílt licit útján értékesíti.
A licit lefolytatásának időpontja:
2004. március 26-án 9 óra.
A licit helye:
Csorna, Szent István tér 22. I. em. kis tanácsterem.
Érdeklődni a licitfeltételekről és az arról készült tájékoztatót átvenni a vagyonkezelési osztályon lehet. **Telefon: (96) 590-132.**
14831 MH

Kereskedelmi cég budapesti bevásárlóközpontban keres eladó vagy kiadó üzlethelyiséget, standot (3–12 m²-ig), valamint kávézó kialakítására alkalmas helyiséget.

Telefon: (+36-70) 382-6382, robert.szabo@power-net.hu
15063 MH

WWW.IRODAHAZ.INFO

A Fővárosi Önkormányzat Péterfy Sándor Utcai Kórház-Rendelőintézet
(1076 Budapest, Péterfy Sándor utca 8–20.)
NYILVÁNOS PÁLYÁZATI FELHÍVÁST tesz közzé

a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában és a Fővárosi Önkormányzat Péterfy Sándor Utcai Kórház-Rendelőintézet vagyonkezelésében lévő Budapest VII. kerület, 33125 hrsz. alatt nyilvántartott, természetben a Budapest VII. kerület, Rottenbiller u. 13. sz. alatt lévő 1488 m² térnagyságú lakóház, udvar, gazdasági épület megnevezésű ingatlan „B" jelű épületének bontására, annak helyén szintenként bruttó 600 m² alapterületű ingatlan tervezésére, építésére, abban a kórház A/4 épületéből kitelepítendő Dializáló Állomás, Ambulancia, Gondozó és Vérnyerő egység, valamint 20 ágyas nephrologiai osztály helyének kialakítására.
A kórház a pályázat nyertesével ötvenéves, határozott időtartamra szóló bérleti szerződést köt.
Ajánlatot tehetnek mindazon, nephrológiai tevékenységre jogosító, érvényes cégbejegyzéssel rendelkező, a nephrológiai ellátás terén referenciával rendelkező vállalkozások, illetve ezek részvételével létrejött konzorciumok (a továbbiakban pályázó), akik – konzorcium esetén annak tagjai is – a jogszabályokban foglalt feltételeknek megfelelnek. Az ajánlattevő a pályázatához 60 napig kötve van.
A kiíró a pályázati dokumentációt 50 000 forint + áfa, azaz Ötvenezer forint + áfa befizetése mellett bocsátja a pályázók rendelkezésére. A pályázati dokumentáció a jelen pályázati felhívás megjelenését követő naptól számított huszadik napig, minden munkanap reggel 9 órától délután 14 óráig vehető át a kiíró gazdasági igazgatói titkárságán, a díj befizetésének igazolása mellett. A díjat az alábbi bankszámlára kell befizetni:
OTP Bank Rt. 11784009-15492320.
A pályázatot a felhívás megjelenésétől számított 30 napon (amennyiben ez nem munkanap, a következő első munkanap 10 óráig) 10 óráig zárt borítékban 1 eredeti és 4 másolati példányban a kiíró főigazgatói titkárságán kell benyújtani: 1076 Budapest, Péterfy Sándor u. 14. mfszt. 15. szoba. A pályázatok benyújtására kizárólag személyes kézbesítéssel van lehetőség (futárposta stb.), a Magyar Posta Rt. útján történő kézbesítést a kórház nem fogad el!
A pályázatok bontására a benyújtási határidő leteltének napján 10 órakor kerül sor a kiíró IV. emeleti nagy tanácstermében (Budapest VII. ker., Péterfy Sándor u. 14. IV. emelet).
A pályázatok bontásán minden pályázó képviseltetheti magát.
A kiíró fenntartja magának a jogot arra, hogy a pályázat során ajánlatot tett egyik ajánlattevővel se kössön szerződést, és ily módon a pályázatot eredménytelennek minősítse.
A kiíró tájékoztatja a pályázókat, hogy az eredmény megállapításához a Fővárosi Közgyűlés illetékes bizottságainak jóváhagyása szükséges.
14903 MH

Budape
Nagyenye
10–12. é

alatti ingatlanok

Együttes telekterület: 5
A fejlesztés során megv
lakás, szálloda, közin
kereskedelem, sport, p

Az ingatlanok kiürített
nyekkel kerülnek birtol

A Pályázati Felhívá
Tájékoztató díjmentes
waterhouseCoopers Ta
ban (Budapest, VII. We
munkanapokon 9 és 1
Telefon: 461-9334, fax

Terjesztéssel kapcsolatos ügyekben, kérem hívja a **Magyar Hírlap** telefonszámát munkanapokon 9–17 óra között

Picasso és Miró körül

A spanyol avantgárd nagyjai Budapesten

New Yorkban, a Guggenheim Múzeumban *Before Picasso, After Miró* (Picasso előtt, Miró után) címmel 1960-ban kiállítást rendeztek a spanyol avantgárd művészek munkáiból, mely mérföldkő volt az új művészeti csoportok történetében. Most Budapesten egy hasonló bemutató született meg, csak két helyszínen: a Műcsarnokban *Picasso és a spanyol 50-es évek – az újjászületés évtizede* című kiállítás, amely szeptember 12-éig látható, illetve a Szépművészeti Múzeumban *Joan Miró* tárlata, amely szeptember 30-áig várja a látogatókat.

Két kortárs művész áll a spanyol avantgárd középpontjában: *Pablo Picasso* (1881–1973) és *Joan Miró* (1893–1983). Mellettük pedig ott a spanyol polgárháborún, a világháborún és *Franco* fasiszta rendszerén felnőtt nemzedék, akik keresik a helyüket és a magyarázatokat az új kifejezési formákban.

A Műcsarnokban a spanyol avantgárd festészetet, szobrászatot, fényképészetet, filmművészetet, építészetet, formatervezést és irodalmat bemutató hatalmas tárlat ritkán felmutatott jelentéskörnyezetet ad Picasso kiállított könyvillusztrációinak. A kiábrándultságot vagy az erőszak elleni tiltakozást kifejező festmények, szobrok és az ember abnormális helyzetét megmutató fotók után az avantgárd tervezők által megálmodott háztartási eszközök és mindennapi bútorok világából lépünk Picasso illusztrációi közé. Tipikus nőalakjai, mitikus lényei, vagy teljesen absztrakt lényegábrázolása ebben a környezetben több mint egy zseniális művész formabontó újítása. Hozzákapcsolódik a korszak politikai ellenállásához és az 1950-es, 60-as évek spanyol mindennapjaihoz, a Franco-rendszerben élő hétköznapi emberhez.

A Hősök terén átsétálva, a Szépművészeti Múzeumban Joan Miró katalán művész képeit és szobrait ismerhetjük meg. A kiállítás nagy vonalakban bemutatja csaknem az egész életművet, a legkorábbi kiállított kép 1935-ből való, a legkésőbbi 1981-ből. Miró az avantgárd minden irányzatának lényeges vonását beépítette művészetébe, mégis mint atipikus alkotót tartjuk őt számon. Folyamatosan értelmezve a történelem eseményeit, a haza fogalmát vagy a férfi és nő közötti kapcsolatot a korszakmeghatározó művész erejével haláláig kísérletezett új anyagokkal és technikákkal. Alkotásai az értelmezhetőség határát súrolják, így érve el az adott téma tiszta lényegéig. Ahogy Miró fogalmazott: „Én nem találok ki semmit, én mindenre rátalálok."

Kácser Anikó

Miró: Nagy manőverek

EGYHÁZI ZENE

A budavári Nagyboldogasszony- (Mátyás-) **templomban 10 ó.**: Bárdos: Missa tertia, vezényel: Tardy László.

A sümegi plébániatemplomban 18 ó.: Kuzma Levente orgonahangversenye, közreműködik: Ribly Tamás hegedűművész. Műsoron: Bach-, Reger-, Dubois-, Albinoni-művek.

A székesfehérvári Prohászka-emléktemplomban (8000 Székesfehérvár, Kaszap I. u. 1.) idén 5. alkalommal rendezik meg az orgonahangverseny-sorozatot, melynek 3. koncertjét **júl. 30-án 19 órai** kezdettel Tóth József Miklós a 90 éve született Lisznyay Szabó Gábor műveiből játszik.

VÁLTOZÁS! A budavári Nagyboldogasszony- (Mátyás-) templomban programtorlódás miatt későbbi időpontra tolódott az **Újpest Árpád Lions Club** által meghirdetett jótékonysági koncert, amelyet a Máltai Szeretetszolgálat javára tartottak volna. **A program új időpontja: aug. 27., 20 óra.**

IMAÓRÁK

Nemzetünk megtéréséért, lelki megújulásáért, Istenhez fordulásáért engesztelést tartanak a Villányi úti **Szt. Imre-templomban júl. 29-én 20 órától** Kemenes Gábor atya vezetésével. 21 órakor szentmise.

Virrasztás Magyarországért. Budapesten a Szent István-bazilika Szent Jobb-kápolnájában minden csütörtökön 20 órától péntek 5 óráig. Szentmise 21 órakor. Mindennap 15.45-től közösen imádkozzuk a teljes rózsafüzért (örvendetes, világosság, fájdalmas, dicsőséges).

Állandó imaprogram az Irgalmasság Völgyében, a vecsési Andrássy-telepi római katolikus plébániatemplomban. Minden pénteken 12 órától szentségimádás, 15 órától irgalmasság órája, utána szentmise, szándékokra. Legkedvezőbb megközelítés: Kőbánya-Kispest metróvégállomástól 30 percenként induló volánbusszal a Vecsés, Martinovics téri végállomásig vagy vonattal Vecsés nagyállomásig, és onnan gyalog az Andrássy-telepi templomig. (Martinovics tér)

S.O.S. IMA telefonszolgálat: 214-2125. Meghallgatunk, és imádkozunk veled. Személyesen hétvégén 18–21 óra között, a többi időben üzenetrögzítő működik.

BÚCSÚK

A székesfehérvár-öreghegyi Szt. Do-

kor szent óra, **23 órakor** keresztút, éjfélkor szentmise, utána virrasztás a bazilikában. **25-én 10.30-kor** Kovács Endre püspök atya mond szentmisét, és vezeti a körmenetet. **14** órakor szentséges litániát tartanak. **Aug. 1-jén** Havas Boldogasszony, **aug. 8-án** Urunk színeváltozása, **aug. 14–15-én** Nagyboldogasszony-főbúcsú lesz. **15-én** a délelőtti szentmisét Márfi Gyula veszprémi érsek mutatja be, melyet a Duna TV közvetít. Közvetlen buszjárat indul vasárnap 8.20-kor Hatvanból Szentkútra, 15.15-kor pedig vissza. Tel.: 32/471-559, gyónási lehetőséget biztosítunk.

Nyírbátorban a minorita templom porcinkula búcsúját **aug. 1-jén 18.30-tól** másnap délig tartják, éjszaka virrasztás az egyházmegye családjaiért. Angyalos Boldogasszony és Szt. Ferenc tisztelőit idén is várják az FVR tagjai.

Hanyipusztán (a 31. sz. főút mellett: Tenk és Dormánd között) a búcsúi szentmise **júl. 25-én 10 órakor** kezdődik. A szentmisét Bukovenszki Zoltán újmisés atya mutatja be. Szeretettel várják Szent Anna tisztelőit.

FELVÉTELEK

Katolikus szakiskola Újpesten nappali tagozatos szakképzést indít 16–20 éves fiataloknak, **vízvezeték- és központifűtés-szerelő,** valamint **gázvezeték- és készülékszerelő** szakmákban. Idősebbeknek tanfolyami képzés. Páli Szent Vince Katolikus Szakiskola. Cím: 1043 Budapest, Kassai u. 24. Tel.: 370-8423, 20/929-1318

KÖZLEMÉNYEK

Amerikában a Los Angeles-i Cserkészbarátok Körében 220 dollárt gyűjtöttek össze a kárpátaljai gyerekeknek. A pénzt Berty Ildikó hozta haza. A beregszászi 6-os számú iskolában használták fel a táborban. Köszönjük a segítséget Csukás Endrének Jászdózsán, Balázs Jánosnénak Szentendrén, Patai Jakabnénak, Karcsay Mariannának, Kemenes Erzsébetnek, Németh Juditnak, Ruszthi Jenőnének, Forgács Eszternek Budapesten, Micserics Ágnesnek Pécelen. **Aki segíteni tud, annak csekket küldök: Átányi László, 1119 Budapest, Etele út 23. Telefon: 203-3201**

ZARÁNDOKLAT

Zarándoklatok, városnézések papi vezetéssel. Lourdes akciós áron: **szept. 3–8.**: 65000 Ft, Mariazell (Bécs, Annaberg, Kismarton, Loretto) Pányi József plébános vezetésével: **szept. 6–8.**: 25 000 Ft, IV. Károly boldoggá avatása Rómában (San Marino, Loreto, Boton-

A

A Vatikánban r
közi konferen
foglalkozására
nácskozás nyon
könyv, amely
gyelmébe is ajár

..... db GY

Gyökössy
Ketten – há

napfényre kerül

HA ALÁ

..... db: A HATV
ÉVKÖN

..... db: ESKÜVŐ
MAGAZI

Megnyílt a *Picasso-kiállítás* és *Az újjászületés évtizede* című spanyol tárlat a Műcsarnokban. Magyarországon harminchét éve nem rendeztek ilyen gazdag Picasso-kiállítást. Az 1944 és 1969 között készített grafikáiból kilencvenkét könyvillusztrációt tekinthet meg a közönség. Az ötvenes évek spanyol művészetét és formavilágát megidéző bemutatón pedig a Franco-diktatúra korszakában született festmények, szobrok, építészeti alkotások fényképei, továbbá filmrészletek, irodal-

azaz .....Ft

.....
témafelelös*

ól hitelesített számla másolatok egyidejü csatolása

i.

NÉPSZABADSÁG 2004. július 1. csütörtök 17.

Picasso, ötvenes évek

Kettős spanyol tárlat a Műcsarnokban

MTI Az '50-es évek legendás spanyol sportkocsija, egy tűzpiros Pegaso Z–102 Spider Serra is Budapestre érkezett az Espana 1950 – Az újjászületés évtizede című tárlattal a Műcsarnokba, ahol a közönség péntektől egy egyedi gazdagságú kiállítást is megtekinthet Picasso grafikáiból.

A Műcsarnokban első ízben állítanak ki egy sportkocsit, ez esetben mint a formatervezés remekét – mondta *Barkóczi István*, az intézmény főigazgató-helyettese az *MTI*-nek a tárlat szerdai sajtóbemutatóján. Hozzátette, az annak idején nemzeti reprezentációnak szánt, a Ferrari tervezőmérnökei által megálmodott Spiderből összesen ötven gurult le a futószalagról, ma legfeljebb tíz példány lehet belőle világszerte.

Fabényi Júlia, a Műcsarnok főigazgatója metodikailag és tartalmilag is iskolaértékű kiállításként jellemezte az ötvenes évek spanyol művészetét és formavilágát felvillantó tárlatot. A kiállítás korhű installáció keretében mutatja be a Franco-diktatúra korszakában született sokoldalú festészeti, szobrászati és építészeti alkotásokat, továbbá filmrészleteket, irodalmi kiadványokat és a korra jellemző mindennapi használati tárgyakat.

A főigazgató az év kiállításának nevezte a másik, a Pablo Picasso 92 könyvillusztrációját felvonultató tárlatot, amely a spanyol Bancaja Bank gyűjteményéből származik. Elmondta, hogy Magyarországon 37 éve nem rendeztek ilyen gazdag Picasso-kiállítást; a látogatók a különleges rajzkészségű festő és szobrász 1944 és 1969 között készített grafikáiból láthatnak válogatást.

NÉPSZABADSÁG

Tabutörés

KÁLLAI ÁKOS

Bár az Ön által megadott postai címmel, faxszámmal a jövőben nem kívánunk levelezni, bízva abban, hogy válaszunk mégiscsak célba ér, az alábbiakról tájékoztatjuk – kezdi levelét a Belügyminisztérium sajtó-, civil kapcsolati és esélyegyenlőségi főosztályának főosztályvezetője, Csányi Klára, majd így folytatja: „Sem az említett novemberi megbeszélésről, sem az Esélyegyenlőségi Kormányhivatalnak a melegszervezetek által átadott »2004. május 18-áig végrehajtandó« rövid távú cselekvési programjáról nincs tudomásunk. A Belügyminisztériumhoz ilyen irányú felkérés nem érkezett."

A megbeszélésre – amelyről nemcsak a Belügyminisztérium-

Régi tapasztalatuk a melegeknek, hogy a többségi társadalom és a kegyeit kereső hatalom nem hajlandó tudomást venni a létezésükről, nehézségeiket nem az egyetlen, jogi (!) diszkrimináció által is sújtott, több százezres kisebbségi csoportnak kijáró figyelemmel és megértéssel kezeli. A helyzet csak annyiban új, hogy eddig legalább nem hitegettek bennünket kormányzati felhatalmazás és tenni akarás nélkül tárgyalásokba bocsátkozó, a problémakört hallomásból sem ismerő és azt csupán kommunikációs kérdésként kezelő tisztviselők.

Július harmadikán ismét leszbikusok, melegek és transzneműek lesznek az utcán. Akik persze mindennap ott vannak, de

Műcsarnok

KUTYÁBÓL NEM LESZ SZALON

A műcsarnoki nagy kiállításról, amely a magyar gyapotot idézi

A tárlat úgy rossz, hogy nem fáj. Háromszáz-valahány képzőművész ötszáz-valahány műve egy hónapig látható a Hősök terén. Történt már nagyobb szerencsétlenség is a magyar képzőművészet históriájában. Az egész valahogy mégsem stimmel. Semmi sincs úgy és ott, ahogyan és ahol az normális körülmények között szerethető lehetne.

Pócs Péter a kiállítás plakátjára megsebesített ujjlenyomatot rajzolt. A sebhely szemrést formáz, amelyből fegyelmező és szigorú tekintet lövell a vállalkozással ismerkedőre. Honnan az erő, miből telik a parancsoló pillantásra? Természetesen az ujjlenyomatból. A kiállítás főszponzora ugyanis az a Dermo Trade Rt. *magánvállalkozás*, amely – mint a szövetségi Hírlevélben olvasható – „ma már világhírű ujjlenyomat-azonosító rendszer kifejlesztője és birtokosa", és akinek leginkább köszönhető egy *nemzeti* alapintézményben egy *szakmai* érdek-képviseleti szervezet hívó szavára egy *társadalmi* igény kielégítésének kísérlete. De honnan a szem alatti hurut, amelyet Pócs oly szellemesen csak odafest a baljósan kék írisz alá? A Magyar Szalon helyébe én

A kiállítás plakátja

a mesterrel többet nem dolgoztatnék, mert kifecsegi az iskola titkát. A szponzort is, a szándékot is, a kriminális hangulatot is.

A látlelet

Az ártatlannak tetsző vállalkozás környéke valóban gyulladt. Talán akkor kapott huzatot – vagy húztak be egyet –, amikor nagy mozgás volt megfigyelhető a képzőművészeti élet berkeiben. Volt itt az elmúlt évben megnyílt Kortárs Művészeti Múzeum kuratóriumának „leSorozása". Volt itt a Szalon frontharcosainak és apparátusának, a szövetségnek a „lesztalinistázása". Volt itt újságcikk és feljelentés, volt hivatalos megkeresés és informális tájékoztató. Volt sebtében felállítani szándékozott kisegítő grémium és állítólag volt távolmaradásra buzdító körtelefon. Csupa olyan antihigiénikus körülmény, amely gennyet termel annál is, aki „bead", annál is, aki tartózkodik.

A gyanútlan műélvezőnek nyilván fogalma sincs, hogy ő például nem egy harmadosztályú poszt-vasarelys festményt lát *Joláthy Attila Prizma-kemencéjének* köszönhetően, hanem magát a megtestesült kárörömöt. A legelegánsabb díjosztó, a Ludwig, ugyanis éppen ezt a művet jutalmazta éremmel abból az alkalomból, hogy a vászonhoz a Hősök terén itt lent, és nem a Szent György téren, ott fent kell viszonyulnia.

Továbbá az alulinformált néző valószínűleg értetlenül áll *Szinte Gábor* fenyőfákkal övezett gyorsfolyású hegyi patakot ábrázoló, leginkább pedig az áruházi giccs kategóriáját egészen kimerítő produkciója előtt. Honnan is tudná, hogy a Szalonnak aligha megy olyan jól, hogy egy nagy nevű mesternek négyszemközt megmondja: nézd, öreg, ez nem méltó hozzád, add el kéz alatt!?

Gyanútlanság ide, információhiány oda, azért a látogató utóbb, de inkább előbb megérzi: itt történt valami. A *Magyar Szalon '97* a hazai képzőművészeti élet széles körének a bojkottját élvezi. Távol maradtak az egykori és jövendőbeli Velencei Biennále-sztárok, Kokas Ignáctól Köves Éváig, Jovánovics Györgytől Lois Viktorig, Nádler Istvántól El Kazovszkijig sok mindenki. Távol maradtak a tekintélyek Schéner Mihálytól Szántó Piroskáig, Keserü Ilonától Klimó Károlyig, Maurer Dórától Böröcz Andrásig, rengetegen. Távol maradtak a szentendrei „Vajdások" és a pécsi „Műhelyesek", az új érzékenyen festő „Európázók" és az új mitológiában érdekelt mély-identitásúak. Se Na-Ne, se Ma-Mü.

Tisztelet-becsület a hangulattal mit se törődőknek, *Gyarmathy Tihamérnak* és *Banga Ferencnek*, *Vojnich Erzsébetnek* és *Pap Oszkárnak*, *Csíkszentmihályi Róbertnek* és *Orosz Istvánnak*. Ők, és talán még tucatnyian a rengetegből, akik nem félnek, hogy a „jó társaság" hiánya és a „mezei hadak" túlsúlyos jelenléte rájuk nézve is hátrányos lehet, s hogy hírük, nevük elfertőződik a rosszul kezelt seb körletében.

Ha már szóba került az ujjlenyomat, valamit a kriminális okokról. A nagy kavargásból lassanként azért kibontakoznak a főszereplők. Nálunk, itt és most két erő feszült egymásnak. Vélhetnénk: két erő mindig is egymásnak feszült és viszályos szerelemre ítéltetett: művész és közönség között a polgári társadalom kezdete óta dúlnak a csókos ütközetek. Jelenthetem, esetünkben ez a két erő nem is a művész, de nem is a közönség vidékén keresendő. Magyaráznám.

Ma egy képzőművésznek létkérdés – inkább, mint bármikor –, hogy nyilvánosságáról külső szereplők gondoskodjanak. Az érték viszonylagos lett. Finomabban ezt úgy mondják, hogy a normatív esztétikának bealkonyult. Tisztán totalitárius körülmények között a dolog meg van szervezve. Tisztán piaci körülmények között az egymásba olvadt hatalmi – pénz- és kulturális elit jól működő szervezetei (galériák, aukciók, magazinok, művészeti írók) bonyolult alkufolyamatok eredményeképpen konszenzusra jutnak. A baj akkor kezdődik, ha nemcsak az érték válik relatívvá, de az érték képviseletében se jutnak egyezségre az érdekeltek.

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELEI

Szinte Gábor: Szoros a Kárpátokban (1995)

A Kortárs Művészeti Múzeum válogató zsűrije – melynek van szerencsém magam is tagjának lenni – nem titkolhatja, hogy a „nemzetközi kompatibilitás" igényeihez kénytelen igazodni. Legalábbis addig, ameddig egy nemzetközileg kompatibilis magyar szellemi elit a maga súlyos millióival és kiküzdött tekintélyével nem könnyíti meg számára a döntést. Ennek hiányában mintha egy házat a negyedik emeleten kezdenének építeni. De néha így is, ha létrejön a „kegyelmi pillanat", már hazai viszonyok között is tudunk majdnem olyan elviselhetetlen képzőművészetet prezentálni, mint a világ leghitelesebb helyein. Érik valahol az aranyérmünk.

Áll ezzel szemben rengeteg, a múltból is megörökölt és kikezdhetetlen okirattal rendelkező képzőművész. Létüket úgyszintén nem valódi társadalmi szükséglet, a lakosság körében feltámadt elementáris erejű művészetpártolási vágy határozta meg. Inkább az a nagyvonalú, ódon reprezentációs szükséglet, amely túlfejlesztett szervezetekkel, kézben tartható, mert gyakran fölülértékelt művészeti érdekképviseletekkel, bőven juttatott ellátmánnyal feledtette, amit feledtetnie illett: a valódi demokráciát. Tellett rá, mint ahogy a pártállami babkonzerv dobozára is, a nyithatatlanul vastag rétegben felhasznált alumíniumból. Nem volt szoros az elszámolás.

Egy szó, mint száz: „Ludwigék" és „Szövetségék" egymás egzisztenciális riválisaivá váltak. Egymás lejáratásában, gyengítésében, a káderek kölcsönös átcsábításában lettek érdekeltek. Kutya egy helyzet. Itt és így még a kedvezményezettnek se jó, itt és így még az áldozat is gyanúba keveredik. Ezotéria! Sznobizmus! Gög! – ordítják Pestről Budára a sértettek. Dögunalom! Kommersz! Passzé! – visítanak vissza átellenben a sértődve visszasértők. Ahogy így elnézem őket, kezd mindkettőnek igaza lenni.

A tett színhelye

Egy kis intézménymagyarázat, mely a történettel szorosan összefügg. Frank Jánost idézem. „1914-ig az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat művészeti felfogásának megfelelően a Műcsarnok a hivatalos, reprezentatív igényű, akadémikus művészetek éves tárlatainak nyújtott otthont. Az újabb művészeti törekvések képviselői távol tartották magukat ettől az irányzattól, amit »műcsarnoki festészet« gúnykifejezéssel illettek, de távol tartották magukat a helytől is: bemutatóikat a később épült, az intimebb jellegű kiállítótermekben ... rendezték."

Később sok minden történt, de valami azért megtapadt a műcsarnoki falakon. Abban a pillanatban, amint a képzőművész szakma itt fogott önreprezentációba (azaz nem a toleránsabbnak számító Ernst Múzeumban, vagy a lebontott és azóta is siratott Nemzeti Szalonban) és nevesítette vállalkozását, hol „Nemzeti", hol „Országos", hol „Magyar" jelzők mozgósításával, a szent tűzből mindig kicsapott a lojalitás sárgás-büdös lángja. Lojalitás akkor is, ha már nincs kihez. Lojalitás csak a mihez tartás végett.

Az egyes művek külön-külön akár izgalmasak is lehettek. Most is vannak szép darabok. *Kalmár János* sorozatplasztikája, *Takács Márton* Bulgakov-illusztrációja, *Zsakó István* bávatag madara (és általában inkább a szobrászok meg a grafikusok) mutattak valamit abból, hogy alkotóik belülről épek és szabadok. A rendezés is egészen ügyes. De az egész anyag, így együtt túl agresszív és túl tehetségtelen ahhoz, hogy fölidézze korunk képzőművészetének legszebb adományát. A fantázia és a játék édes érzését, amely az iparkodó világ számára kicsi, de azért mégiscsak kárpótlásféle az elvesztett-elsikkasztott teljesség után.

Álom

Láttam a világban néhány jópofa monstre kiállítást itt-ott. Többnyire áttekinthetetlenek voltak és vegyesen értékelhetőek. A párizsi Grand Palais nagyvállalkozásaiban (a tavasziakban meg az ősziekben) például mindig akadt majdnem dilettáns részleg, meg olyan is, amely a balpart legalternatívabb teljesítményét állította ki.

Ezek az expók boxokra oszlottak, amelyek szeparált világok voltak mind, külön-külön. Éppúgy nem hasonlítottak egymásra, mint a feszes kispolgár a japira, mint a feminista aktivista a konyhatündérre, mint a nagytőkés az egyetemistára. A boxok békében éltek egymás mellett. Megtanulták egymás szagát elviselni. Kénytelenek voltak, ha már az őket megvásárló külön-külön galériák, a plurális társadalom e vizualizált fordításai, a képviseletekért jó árat adtak. Nyilván megérte nekik, kinek rövid távon, kinek – a nonprofit szektor titokzatos működésének eredményeképpen – hosszú távon.

Na, ilyen lenne az igazi szalon – ma. Álmomban. Mert a valóságban a műcsarnokiban, és a tények ismeretében itt *csak* Magyar Szalon van. „Magyar" mint fosztó jelző. Lásd még: magyar gyapot, magyar banán.

P. Szűcs Julianr

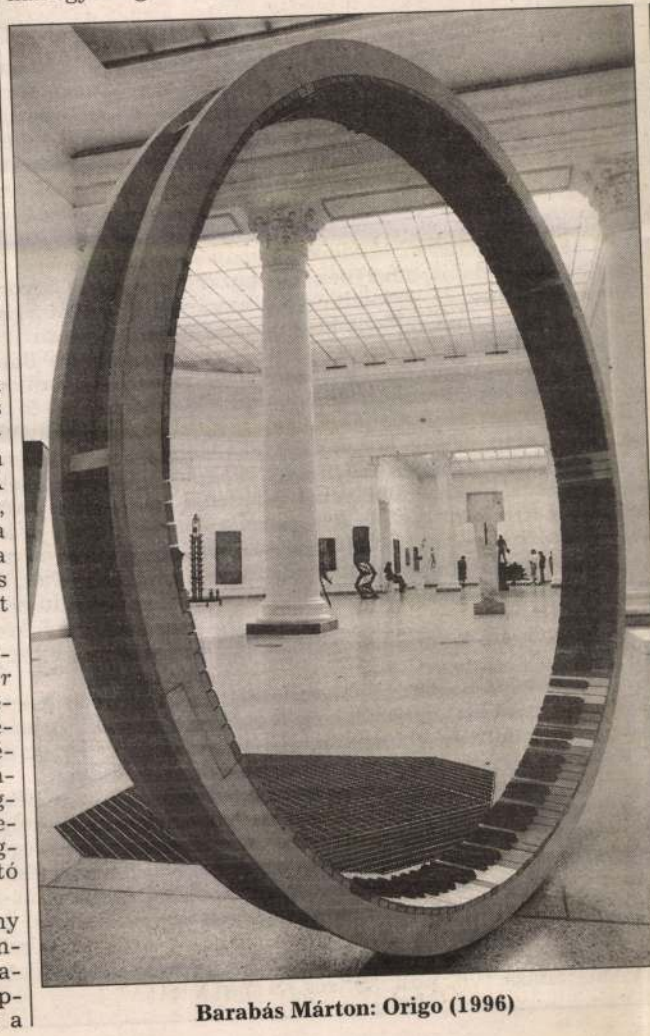

Barabás Márton: Origo (1996)

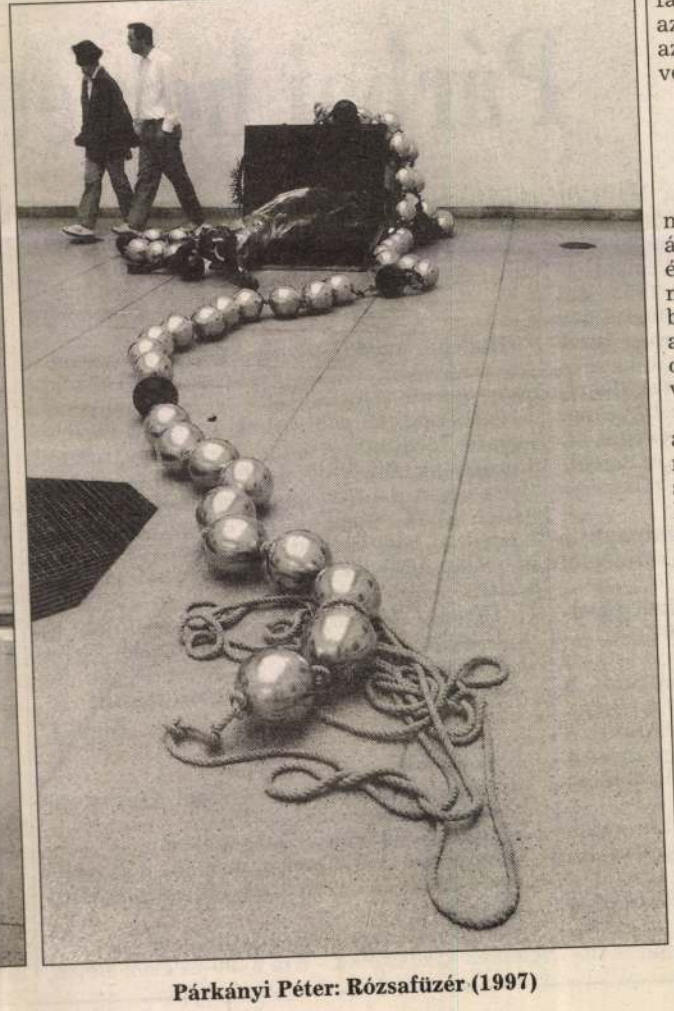

Párkányi Péter: Rózsafüzér (1997)

Én mindig megváltásra vártam

Beszélgetés Törőcsik Marival a cannes-i tanulságokról, pályájának mérlegéről és a jelenről

Én nemigen rágódom a múlton. Bár az ember cipeli a sorsát. Ha fájdalmat okoztak, megbántottak, iparkodom túllépni rajta. Nagyon kevés dolog van, amit nem felejtek, de akkor soha nem felejtem, nem bocsátok meg. Különben arra emlékszem, ami szép volt. Mert ezek adnak erőt, adják meg az ember méltóságát – mondta Törőcsik Mari találkozásunkkor, szinte azonmód, in medias res. Nem kellett hozzá különleges éleslátás, hogy észrevegyem, beszélgetésünk egyfajta számadás lesz.

– Most ünnepelte a cannes-i filmfesztivál az ötvenedik születésnapját, amelyre meghívták mindazokat, akiket valaha is Aranypálmával díjaztak. Így engem is, aki a Déryné, hol van? főszerepéért 1976-ban kaptam meg. Jól emlékszem a dátumra, előtte halt meg az édesapám. Most rá kellett eszmélnem, hogy a pályám csaknem egyidős Cannes-nal. Hiszen még 1956-ot írtunk, amikor a Körhintát vetítették, s utána még hétszer volt itt a filmem. Talán nincs is színész, aki ennyiszer lehetett versenyben. Az utolsó 1983-ban volt, amikor az életművemért átadták a Mandragóra-díjat. Akárcsak az Aranypálma alkalmával, Robert de Niro állt mellettem.

Száz film

– *Nem rossz társaság...*

– Ó, én már túl voltam azon, hogy filmsztárokért epekedjek. Mint minden diáklánynak, az én szívszerelmem is Sárdi János volt, azután Darvas Iván, Gábor Miklós, s legutoljára harmadikos gimnazistaként Gérard Philipe, mint a daliás tulipános Fanfan. De elkalandoztam... Cannes az életem nagy pillanataira emlékeztet. Például amikor a Déryné vetítése után huszonöt percig beszélgetett velünk Jack Lang, a kultuszminiszter. Már aggódva lestem Maár Gyula, a férjem óráját, hogy – még a régi fesztiválpalota lépcsőjén – nem fog megvárni a közönség minket. Mert az számított igazi sikernek. Megvártak! Akkora ováció volt, mint a popkoncerteken. De tanulságokkal is szolgált a visszatekintés.

– *Ilyen alkalom inkább örömteli, hízelgő tanulságokat hozhat. Vagy mégsem?*

– Szembe kellett néznem azzal, hogy az idők során már jó néhány barátom eltávozott. De azzal is, hogy számtalan kapcsolatom szakadt meg azért, mert nem beszélek nyelveket. Tehetek-e róla? Arra jutottam magamban, hogy nem. Én az angolkisasszonyoknál jártam iskolába, két évig tanultunk németül, akkor a rend feloszlott. Azután jött az a korszak, amikor kezdték oroszra átképezni a tanárokat, valójában se ők, se mi nem tudtuk a nyelvet. Majd főiskolai növendékként, alighogy befejeztem az első évet, elkezdtem forgatni, s onnantól nem volt megállásom. Ha csak a nagyfilmeket számolom, mintegy százat forgattam, és mellette televíziós filmeket is, fogalmam sincs, mennyit. És évadonként három-négy színházi premierem is volt, játszottam a repertoárdarabokat. Talán, ha a pályámon nehezebben boldogulok, akkor beleölöm magam valamelyik idegen nyelvbe. De így? Nincs különleges érzékem ahhoz, hogy csak úgy rám ragadjon. Én mással rendelkezem.

– *Nem egy színész kevésbé szeret filmen, mint színházban játszani. Így van ezzel ön is?*

– Csakhogy nekem a filmből is kijutott a java. A szerényebb produktumok mellett a magyar film legjobb alkotásai, legjobb erői. És azt hiszem, nagyon kevés színész mondhatja el magáról, hogy a filmes és a színházi teljesítménye egyensúlyban van, ha mérlegre teszi. Általában vagy itt, vagy ott futják ki jobban magukat. Egyébként mindig úgy tartottam, hogy színpad nélkül nincs fejlődés. És nekem szerencsém is volt, hogy a legnagyobb művészekkel is találkozhattam. Például Gellért Endre tanított beszédre. Ma már azzal hízelgek magamnak, hogy a kedvemért tette, mert különben sosem adott beszédórákat. Engem, aki operett szakos voltam, mégis ő oktatott egy évig, meghozzá úgy, hogy egy életre meghatározta a gondolkodásomat arról, hogyan kell egy szöveget kezelni. És sokáig voltunk elválaszthatatlan munkakapcsolatban Major Tamással. És dolgozhattam Ljubimovval, újabban Vasziljevvel is. Ezek a művészek inspiráltak engem, talán én is őket.

Nehéz emberek

– *Nem csekélység, ha valaki együtt tud dolgozni Ljubimovval, Vasziljevvel, akik köztudottan nehéz emberek.*

– Mindkettő olyan, mint a gyerek. A tenyerükön hordtak. Én voltaképp csak kétféle rendezőt ismerek. Akinek a tehetségét öt perc alatt átlátom, azzal is megpróbálok jól kommunikálni, hogy zökkenőmentesen dolgozzunk, s olyant hozzunk létre, ami azért megüti a mértéket, s megfelel az én ízlésemnek is. Ha viszont olyanvalakivel hoz össze a jó sorsom, akinek a nagyságához nem fér kétség, bármit elhiszek neki.

– *Vagyis éppúgy megbocsátja a rigolyáikat, mint ahogy az életben tapasztalt gyarlóságokon is túllép?*

– Én ezt nem nevezném megbocsátásnak. Elmondok egy-egy esetet. Amikor a Háromgarasos operát rendezte Ljubimov, én Peachumnét játszottam benne. Nem főszerep, de volt benne egy nagyobb lélegzetű szövegem. Azt mondta nekem Ljubimov, hogy ott valami nem stimmel, de nem tudja a szavakat pontosan követni. Mire én azt mondtam: Jurij Petrovics! Amikor odaérek, kiáltsa azt, hogy stop... Nem fogja magát ez sérteni? – kérdezte. Hogy sértene?... Ha nem ellenkeznek vele, akkor kenyérre lehet kenni.

– *Mindenesetre másoktól nem kért engedélyt arra, hogy üvöltsön.*

– Egyszer Major is rámüvöltött. A Szecsuáni jólélek nyilvános főpróbáján mondom az első részt záró monológom, amikor egyszer csak fölordít: Hangsúúúly! Azt hittem, ott halok meg a deszkán. Befejeztem, kimentem, bevágtam az ajtót, remegtem dühömben. Üvöltöttem: nekem mindent meg lehet szépen mondani, de amikor már benn ül a közönség, akkor engem már csak imádni szabad! Csitítottak, hiába. Kinyílik az ajtó, ott áll Major Tamás, ömlik a szeméből a könny. Mari! Csak magával lehet színházat csinálni! – mondja, s a nyakamba borul. Én persze megtanultam hangsúlyozni.

– *Ígért egy pillanatképet Vasziljevről is.*

– Szokatlan módszerrel dolgozott. Amikor A nagybácsi álmára készültünk a Művész Színházban, egyik délelőtt csak ültünk és olvastunk. Udvaros Dorottyával volt jelenetem, benne egy szövegem, ami nem tetszett neki. Két és fél órán keresztül mondatta velem a fél oldalt, újra és újra. Szegény Dorottyának már tele volt a szeme könnyel. Ne te sírj! – mondtam. S eldöntöttem magamban, hogy utoljára mondom el. Lesz, ami lesz, ha botrány, akkor botrány, de én többet újra nem kezdem el. Amikor végigolvastam, azt mondta Vasziljev: köszönöm, befejeztük. Másnap bementem a próbára, és mint a jégcsap, azt kérdeztem: honnan kezdjük? Ahonnan akarja – válaszolta. Nem, ahonnan maga akarja – feleltem. S ő ezt az ominózus részt mondta. Elkezdtem, s egyszer csak megéreztem, mit akart tőlem. Ő pedig elkezdett tapsolni. Majd egymás nyakába borultunk. Amikor később Moszkvában jártam nála, megkérdeztem, hogy volt bátorsága két és fél órán át ismételtetni velem azt a szöveget?! Azt felelte: úgy, hogy pontosan tudom, kivel meddig mehetek el... Szeretetteljes viszony van közöttünk. Mondták is, még a felesége is, hogy sűrűn menjek vissza Moszkvába! Mert ilyenkor ki van cserélve.

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Hatvan év után

– *Tudtommal jövőre ő jön ide. A szolnoki színház hívta meg, ahová több vendégszereplés után ön végül is leszerződött a Thália Társaságtól.*

– Már szó volt arról Moszkvában is, hogy újra dolgozzunk együtt. Szeretné velem megcsinálni A félkegyelmű bizonyos részleteit. De most tiszteletben kellett tartania a kérést, hogy ne adaptációt mutasson be, hanem egy színművet. Egy Osztrovszkij-darabra esett a választása, amelyet nem játszottak eddig Magyarországon. Most készül a fordítása, még én sem olvastam. És Vasziljevnél sohasem lehet semmit biztosra venni, egészen az utolsó pillanatig. Annyit tudok, hogy színésznőt játszom benne. Megvallom, jólesik az a törődés, ami engem Szolnokon körülvesz, hiszen Vasziljevet a kedvemért hívta meg Schwajda György. És különben sem az vagyok, aki elégedetlenkedik. A jelenben is a jót szeretem látni. És tisztában kell lennie az embernek a tulajdon helyzetével. Az én esetemben azzal, hogy nő vagyok, és hatvankét éves. Egy hasonló korú férfi több szerepet eljátszhat még, mint én. Mert inkább a férfiakra van írva a drámairodalom. Ha azon búslakodnék, milyen szerep ment el mellettem, csak azt érném el, hogy türelmetlen, boldogtalan ember legyek.

– *Még jól emlékszem arra az időre, csaknem két évtizede ennek, amikor legszívesebben szabadságolta volna magát a színházi életből.*

– Laurence Olivier megengedhette magának, hogy egy ideig ne menjen a színpadra? Éppen a művész igényességéből fakadhat, ha úgy érzi, félre kell vonulnia, fel kell töltődnie. De most már nyugodtan elmondhatom – hiszen az akkor jött vezetőkkel, Székely Gáborral és Zsámbéki Gáborral azóta nagyszerű barátságot kötöttem –, hogy amikor én a Nemzeti Színházból elmentem, másról is szó volt. Azt reméltem, örömmel futnak felém, hogy egyáltalán vagyok. Én mindig a megváltásra vártam, s ezt akkor nem kaptam meg. Régi történet. Előtte is, utána is voltak nekem bajaim, mehetnékjeim. De mindannyiszor akadt, aki kihúzott a gödörből. Vagy a feladatok segítettek. Amikor felfelé ívelt a filmes pályafutásom, a színpadon nem fogadtak el, azért kellett küzdenem. Azt hittük, hogy a Vágóhidak Johannájával végre sikerült, de mégsem. Valahára áttörtem a falat a Varsói melódiával, és így tovább. Amikor ütöttek, az első ütés után nagyon hittem magamban. Amikor sikerem volt, az első öröm után elbizonytalanodtam. Az ember építi, építi a pályáját, s közben azt hiszi, hogy a hatvan év még olyan messze van. Úgy képzeltem, ha betöltöm, majd kevesebbet vállalok, csak a kedvemre valót, csak olyanokkal. És hogy sokat fogok olvasni... Ehelyett legalább ugyanannyit dolgozom, s annyit vezetek Budapest és Szolnok között, mint egy kamionsofőr. Hála a Jóistennek, iszonyú, hogy mit bírok.

– *Nemegyszer elmondta, hogy inkább a szépre, a jóra figyel. Miben telik leginkább öröme?*

– Hát, nem a világunk tölt el örömmel. Övön aluli, megalázó, kicsinyes, szörnyű dolgok történnek ma. Az értékrendek teljesen felbomlottak. Ilyen időben számot vet az ember, hogyan élt, miért él. Minden ember követ el hibákat. Én arra jutottam, hogy ami a lényeget illeti, helyesen cselekedtem. S ami még fontos nekem – a gyerekeim. Mindkettő huszonnégy éves, s éli a saját életét, nincsenek már a védőszárnyaim alatt. Teréz lányom nemsokára befejezi a tanulmányait Genfben, ahová férjhez ment. Son fiam pedig egyetemre készül Saigonba, a szülőföldjére, ahonnan örökbe fogadtuk. Mint minden anyának, nekem is rá kellett ébrednem, hiába a rengeteg tapasztalat és a pici bölcsesség, amelyet felszedtem az évek során, nem tudom átadni nekik. Minden rezdülésemmel arra vágyom, hogy ők boldogok legyenek. Hogy elmondhassák, amit én: páratlanul gazdag életem volt.

Bogácsi Erzsébet

Párbaj helyett

Megtaláltam egy régi könyvkiadói szerződésemet, a hozzácsatolt Melléklettel együtt. Helyesbítek: a szerződés már csak nyomaiban létezik; feljegyzéseim szerint 1960 januárjából, vagyis a nagyon átkosból való; a Melléklet azonban itt van, félig széttépve, ronggyá olvasva. A könyvkiadó nevét fedjék el a jótékony évtizedek. A szöveget az alábbiakban közlöm.

„Az írói művek kiadásáról szóló 3/1958. MM. sz. rendelet 19. paragrafusa értelmében a nem megfelelő formában és példányszámban készített kézirat átírásának költségét a kiadó a szerzői jogdíjból levonhatja. Az ilyen esetek elkerülésének érdekében felhívjuk szíves figyelmét, hogy a kéziratot az alábbi szabályok pontos betartásával szíveskedjék elkészíteni és leadni:

1. A kéziratot *két* másolattal kérjük. *(Összesen 3 példány!)*
2. A margó szabvány méretű kéziratpapíron (bal oldalt 3-3,5 cm, jobb oldalt körülbelül 0,5-1,5 cm legyen).
3. Minden lapra körülbelül 2000 n-t kell gépelni, azaz 30 sor x 67 n vagy 31 sor x 64 n-t.
4. Kettes sortávolsággal gépeljünk.
5. Csak *fekete* gépszalagot használjunk, s ügyeljünk arra, hogy a betűk mindig tiszták legyenek. Az elhasznált szalagot és indigót idejében cseréljük ki! Halvány vagy rosszul olvasható gépelés esetén a nyomda felárat számít!
6. Megkönnyíti a szöveggel való további munkát, ha a fordító az eredeti nyelvű szöveg oldalszámát a margón vezeti.

Nem a fentiek szerint készült kéziratot kénytelenek lennénk visszautasítani, vagy az átírás költségeit a szerzői díjból levonni, annál is inkább, mert nem szabványos kézirat leadása esetén a nyomda 15%-os felárat számít fel a szedés után.

Aláírás s. k.
igazgató"

Hagyjuk most a szöveg stiláris és matematikai szépségeit, azt, hogy a szerző a 2+1=3 alapigazságától eljut a 15%-os felár fenyegető hangsúlyáig. Magam ennek a cégnek összesen egyszer fordítottam valamit (nem úgy, mint az Európának, amelynek rendszeresen dolgoztam, ilyen-olyan papíron és margókkal), de a Melléklet láttán nyomban úgy elfogott a szakmai buzgalom, hogy kézírással kiegészítettem a szabályokat. A Mellékleten természetesen ez is rajta van.

„7. Gépelés előtt orrunkat gondosan fújjuk ki.
8. Ügyeljünk, hogy a zsebkendő balról jobbra 7-8 cm, jobbról balra 9,4-10 cm legyen. Ellenkező esetben a kiadó *félárat* számít!

Aláírás"

Boldog idők!

Rosszabb napjaimon ma is ronggyá olvasom a mértékadó Mellékletet.

Amikor megmondták, hogyan kell.

Ma ugyanis nem mondják meg. Ma nem nézik az írót kicsiny kis gyereknek. Ma egészen másnak nézik.

„Köszönjük, hogy hozzájárult Z. Q. írónő leveleinek kiadásához – írta a '90-es évek elején, vagyis a nagyon áldottban egy könyvkiadó. – Köszönjük, hogy beleegyezett az Ön levelének közlésébe, s hogy lemondott a honoráriumról. Aláírás."

„Tisztelt Cím – válaszoltam –, természetesen hozzájárulok levelem közléséhez, és lemondok a honoráriumról. Csak az a kérésem, küldjék el annak a levelemnek a másolatát, amelyben már hozzájárultam a közléshez, és lemondtam a honoráriumról. A fénymásolás Önöknek bizonyára nem lesz probléma. Aláírás."

Hamarosan megérkezett a viszonválasz. A kiadó elnézést kért, munkaerőgondokkal küszködik, a levelemet nem találják. Lehet, hogy elveszett a postán, teszik hozzá dévajul. Aláírás.

A következő években megindult azoknak a leveleknek a légiója, amelyeket mindenki ismer: a kiadó a megnevezett vers, novella, fordítás közlésére engedélyt kér; fizetni nem tud; honorárium helyett küld a megjelenő kötetből egy példányt. (Esetleg kettőt.) Aláírás.

A könyvkiadók minden esetben levonatot küldtek.

A továbbiakban ez úgy módosult, hogy:

1. A kiadó nem kért engedélyt, csak bejelentette, hogy a mű meg fog jelenni („Örömmel értesítjük Önt...").
2. A honoráriumról szó sem esett, pénz úgysincs, mindenki tudja.
3. Példányt sem küldtek; olykor a megjelölt helyre be lehetett menni a példányért, kis séta ez egész; pénz postaköltségre nincs, mindenki tudja; aki nem tudja, azt figyelmeztetik.

A fejlődés további szakaszát jelentette a levonat elmaradása. (Vö.: postaköltség.) S mert a levonatokat a szerkesztő nem mindig javította ki (nem ért rá, kiadta a munkát a segédszerkesztőnek, az továbbadta három középiskolás diáknak), különös dolgok történtek az írók véres verejtékkel megírt munkáival. Rímek és ritmusok mentek végképp tönkre, egy klasszikus nagy költeményből lemaradt az utolsó három szakasz; egy kollégám tombolva beszélte el, hogy versében *viadal* helyett *diadal* hangzik el egy félig agyonvert ember szájából; egy másik azért került a padlóra, mert egy reprezentatív interjújában „1945–48-as vallásüldözés" jelent meg a neve alatt, holott ő „1950–53-ról" beszélt; egy harmadik rémülten látta a bátyja – Gyuri – neve helyén ezt a nevet: Judit... Se vége, se hossza.

A könyvhétre jött a következő levél: „Ezúton van szerencsénk értesíteni, hogy műve/művei szerepelnek az antológiában". Semmi felkérés, semmi levonat, semmi közelebbi cím. Elnézést kérnek és köszönetet mondanak.

Mi van még hátra? Minden lehetséges.

Szavak, mondatok, művek teljes eltorzítása. Ötleteid elorzása. Nem tetszik? Ne figyelj oda, lépj ki a körből, add fel a játszmát, amire nem sokat tettél föl, legfeljebb a szakmai becsületedet.

Más lehetőség nincs. A perek évekig elhúzódnak. A párbaj kiment a divatból. Ha szót emelsz, az falra hányt borsó. Ha nem, az a lassú őrület.

Az a néhány régimódi könyvkiadó, amely még él, dolgozik, szerződést köt, levonatot ad, és képességeihez mérten fizet is, nem fogja ezt magára venni. Ez a dolog nem az ő ingük. Nem az ő Nessus-ingük.

Ó, 2000 n! Kettes sortávolság! Elhasznált szalag és indigó!

Reménytelen ez a felnőtt világ.

Gergely Ágnes

MŰCSARNOK / PALACE OF ART

1146 BUDAPEST, DÓZSA GYÖRGY ÚT 37.

TELEFON: 343-7401

FAX: 343-5205

1995 NYÁR SUMMER

Műcsarnok
Ernst Múzeum
Dorottya Galéria

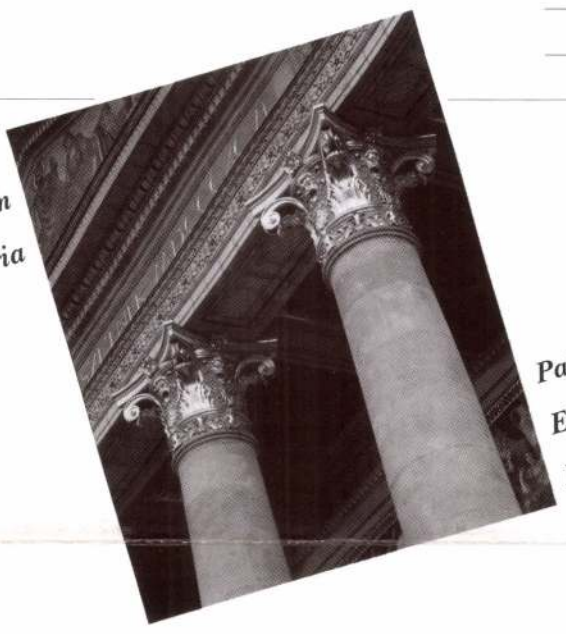

Palace of Art
Ernst Museum
Dorottya Gallery

MŰCSARNOK / PALACE OF ART

BUDAPEST XIV., HŐSÖK TERE; TELEFON: 343-7401
NYITVA: NAPONTA 10–18 ÓRÁIG, HÉTFŐN ZÁRVA/OPEN: 10 A.M.– 6 P.M. EVERY DAY, EXCEPT ON MONDAY
Belépődíj: 100 Ft; diákoknak, katonáknak, nyugdíjasoknak: 50 Ft; ingyenes nap: kedd.
Entrance fee: 100 HUF; for students, soldiers and pensioners: 50 HUF. No entrance fee on Tuesday.

„ÖSSZETETT KÉPEK" / "COMPOSITE PICTURES"

GEORGE PECK (NEW YORK) FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA / EXHIBITION OF GEORGE PECK (NEW YORK)

1995. június 12-ig / Open until 12 June, 1995

SEMMI SEM SEMMI / NOTHING AIN'T NOTHING

TÓT ENDRE (BUDAPEST–KÖLN) RETROSPEKTÍV KIÁLLÍTÁSA
ENDRE TÓT (BUDAPEST–COLOGNE) RETROSPECTIVE

1995. június 18-ig / Open until 18 June, 1995

MAI MAGYAR SZOBRÁSZAT
CONTEMPORARY HUNGARIAN SCULPTURE

1995. július 7 – augusztus 27. / 7 July – 27 August, 1995

Tizenhét év után rendez a Műcsarnok átfogó, a szakmát megmozgató reprezentatív szobrászati kiállítást. 1978-ban 171-en, az idén mintegy 250-en állítanak ki az újjávarázsolt, területében is megnövekedett intézményben. Míg a 78-as tárlaton a szobrászat hagyományos térszervezése, formaalakítása, tömegképzése és eszközhasználata dominált a részt vevő alkotók munkáiban, a 95-ös „Mai magyar szobrászat" kiállítói többségükben szakítottak, illetve eltávolodtak a klasszikus szobrászati eszményektől, megváltoztatták a térben a művek dimenzióit, a szemlélet aspektusait, az alkotó és a befogadó alapvető viszonyát. Ahogy Wehner Tibor előszavában megállapítja, „...a magyar szobrászatban, illetve a «szobrászatban» hatalmas energiák szabadultak fel a közelmúlt évtizedeiben, éveiben."

After 17 years, the Palace of Art is staging a comprehensive sculptural exhibition again involving the entire sculptural community. From 171 in 1978, the number of artists to exhibit in the renewed and enlarged museum has grown to some 250 this year. While in 1978 the arrangement of space, moulding of forms, handling of masses and use of tools were predominantly traditional, the majority of exhibitors in the "Contemporary Hungarian Sculpture '95" have broken with, or departed from, the classic sculptural ideals and changed the dimensions of the work in space, the aspects of outlook, the fundamental relationship between creator and recipient. As Tibor Wehner says in the foreword: "... in Hungarian sculpture, and in «sculpture» in general, immense energies have been liberated in the recent decades and years."

Megnyitó: 1995. július 7-én / Opening: 7 July, 1995
A kiállítás rendezője: Orosz Péter / Curated of the exhibition: Péter Orosz

ERNST MÚZEUM

BUDAPEST VI., NAGYMEZŐ UTCA 8.; TELEFON: 341-4355
NYITVA: NAPONTA 10–18 ÓRÁIG, HÉTFŐN ZÁRVA/OPEN: 10 A.M.– 6 P.M. EVERY DAY, EXCEPT ON MONDAY
Belépődíj: 50 Ft; diákoknak, katonáknak, nyugdíjasoknak: 25 Ft; ingyenes nap: kedd
Entrance fee: 50 HUF; for students, soldiers, pensioners: 25 HUF. No entrance fee on Tuesday.

DERKOVITS-ÖSZTÖNDÍJASOK BESZÁMOLÓ KIÁLLÍTÁSA
EXHIBITION BY ARTISTS ON DERKOVITS SCHOLARSHIP

1995. június 8 – július 9. / 8 June – 9 July, 1995

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium minden évben Derkovits-ösztöndíjban részesít 10 fiatal művészt, akik három éven keresztül kapják e támogatást, s feladatuk az évenkénti beszámoló kiállítás keretében számot adni az elvégzett munkáról. Idén is, mint már kb. 40 éve, az ösztöndíjasok ezen kiállítása 30 fiatal művész legfrissebb alkotásait sorakoztatja fel.

Every year the Ministry of Culture and Education selects 10 young artists for Derkovits scholarship. They then receive the grant for three years. Every year they are obliged to report on their work done in an exhibition. For about the 40th time this year, the scholarship holders numbering 30 are going to present their latest works.

Megnyitó: 1995. június 8-án 16 órakor / Opening: 4 p.m., 8 June, 1995
Megnyitja: Székely Gábor, a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány Kuratóriumának elnöke
Opened by: Gábor Székely, President of the Board of Trustees of the Foundation of Hungarian Arts
A kiállítás rendezője: Jerger Krisztina / Curator of the exhibition: Krisztina Jerger

EGYED LÁSZLÓ KIÁLLÍTÁSA
EXHIBITION OF LÁSZLÓ EGYED

1995. július 19 – augusztus 20. / 19 July – 20 August, 1995

A sokféleség vállalása egy kiállításon belül, manapság szokatlannak tűnhet, de a művész sokarcú tevékenységének jellegzetes megnyilatkozásait csak az eltérő stílusú képek és rajzok egymásmellettisége képes reprezentálni.

It may seem unusual nowadays to tackle variety within one exhibition, but only the pictures and drawings of different styles being side by side are able to represent the typical manifestations of the many aspects of the artist's work.

Megnyitó: 1995. július 19-én 18 órakor / Opening: 6 p.m., 19 July, 1995
A kiállítás rendezője: Jerger Krisztina / Curator of the exhibition: Krisztina Jerger

BALLA ANDRÁS RETROSPEKTÍV KIÁLLÍTÁSA
ANDRÁS BALLA'S RETROSPECTIVE EXHIBITION
15/50

1995. július 20 – augusztus 20. / 20 July – 20 August, 1995

Balla András az elmúlt 15 évben készült, több témakört is feldolgozó, fontosabb munkáit mutatja be. Az utóbbi években csak nagyméretű negatívval dolgozik, képeit utólagos eljárásokkal színezi.

... „Grácia"

It presents András Balla's major works of the past 15 years on a variety of topics. Lately he has only worked with large-size negatives, colouring his pictures subsequently.

Megnyitó: 1995. július 20-án 18 órakor / Opening: 6 p.m., 20 July, 1995
Megnyitja: Makovecz Imre, Szemadám György / Opened by Imre Makovecz, György Szemadám
A kiállítás rendezője: D. Udvary Ildikó / Curator of the exhibition: Ildikó D. Udvary
A megnyitón fellép a Csimpolya együttes / Performers at the opening: Csimpolya group

ERNST MÚZEUM

BUDAPEST VI., NAGYMEZŐ UTCA 8.; TELEFON: 341-4355
NYITVA: NAPONTA 10–18 ÓRÁIG, HÉTFŐN ZÁRVA/OPEN: 10 A.M.– 6 P.M. EVERY DAY, EXCEPT ON MONDAY
Belépődíj: 50 Ft; diákoknak, katonáknak, nyugdíjasoknak: 25 Ft; ingyenes nap: kedd
Entrance fee: 50 HUF; for students, soldiers, pensioners: 25 HUF. No entrance fee on Tuesday.

LOSSONCZY TAMÁS KIÁLLÍTÁSA
EXHIBIT OF TAMÁS LOSSONCZY

1995. augusztus 25 – október 22. / 25 August – 22 October, 1995

A 91 éves művész a magyar nonfiguratív művészet kiemelkedő alakja. A 20-as évek végén kezdett – az akkori Magyarországon jószerével unikális – absztrakt kísérletek után a 30-as évek végétől egy romantikus-expresszív hangütésű nonfiguratív piktúra képviselője. 1945 után az Európai Iskola, majd az Elvont Művészek magyarországi csoportjának tagja, egyrészt egy „minden pszichologikumtól mentes", autonóm képi nyelv kimunkálásán dolgozik, másfelől folytatja expresszív-szürrealista kompozícióinak sorozatát is. Az 50-es évek kényszerű kitérője után festészetében újra jelentkeznek, kiteljesednek és sajátos leágazásokkal gazdagodnak ezek a vonulatok; a különböző kompozicionális problémák, színhasználati kérdések köré csoportosuló sorozatok mentén rendeződik az oeuvre.
A kiállítás a művész életművének több mint öt évtizedéből nyújt válogatást.

At 91, Tamás Lossonczy is an outstanding exponent of Hungarian non-figural art. After a start with abstract works in the late '20s, then unique attempts in Hungary, he has represented a non-figurative painting of romantic-expressive tone since the end of the '30s. After 1945 he was first a member of the European School, then of the Hungarian group of Abstract Artists, trying to elaborate an autonomous visual idiom "free from psychological implications" on the one hand and resuming his series of expressive-surrealistic compositions, on the other. After the forced detour of the '50s, these trends were continued, enriched, ramified, his oeuvre getting arranged along series, each concentrating on a certain problem of composition or colour application.
The exhibition presents a selection from the yield of over five decades.

Megnyitó: 1995. augusztus 25-én / Opening: 25 August, 1995
A kiállítás rendezője: Pataki Gábor / Curator of the exhibition: Gábor Pataki

DOROTTYA GALÉRIA

BUDAPEST V., DOROTTYA U. 8.; TELEFON: 118-3899
NYITVA: NAPONTA 10–18 ÓRÁIG, SZOMBATON 10–14 ÓRÁIG, VASÁRNAP ZÁRVA
OPEN: 10 A.M.– 6 P.M. EVERY DAY, 10 A.M.– 2 P.M. ON SATURDAY, CLOSED ON SUNDAY
A belépés díjtalan / Entrance is free

SMETANA ÁGNES KIÁLLÍTÁSA
WORKS BY ÁGNES SMETANA

1995. június 22 – július 15 / 22 June – 15 July, 1995

Megtanulni az üveg kezelését, engedelmes eszközzé tenni – komoly felkészülést, technikai perfekciót és kitartást igényel. Smetana Ágnes mindezek birtokában van, s vitathatatlanul a magyar üvegművészet kimagasló egyénisége. Számos nemzetközi kiállításon szerepelt, de ez az első budapesti bemutatkozása. Munkái arról szólnak, ami a legközelebb áll a lelkéhez, a természet leheletfinom rezdüléseiről.

To learn the handling of glass, to turn it into a tractable instrument requires much training, technical perfection and perseverance. Ágnes Smetana possesses all these qualities as undoubtedly one of the most outstanding exponents of glass art. After several international exhibitions, this is her debut in Budapest. Her works speak of what is dearest to her: the ethereal quivers of Nature.

Megnyitó: 1995. június 22-én 18 órakor / Opening: 6 p.m., 22 June, 1995
Megnyitja: András Ferenc filmrendező / Opened by: Ferenc András
A kiállítás rendezője: Jerger Krisztina / Curator of the exhibition: Krisztina Jerger

BORGÓ GYÖRGY CSABA KIÁLLÍTÁSA
EXHIBIT OF GYÖRGY CSABA BORGÓ

1995. július 20 – augusztus 12. / 20 July – 12 August, 1995

Borgó György Csaba alkotói módszerét szillogisztikusnak nevezi. Szerinte tehát a mű logikai következtetések rendszere. Azt hihetnénk ezután, hogy az eredmény valószínűleg száraz matematikai élményt kiváltó, hidegen-ridegen kiszámított látvány. A megteremtett művészi világ mindennek ellentmondani látszik: a munkák alapvetően lírai hangvételűek, metafizikus régiókba csalogatók. A kiállításon az ÖNKÉNTES BUGYORLAKÓ című installációt láthatjuk.

György Csaba Borgó calls his creative method syllogistic. To his mind, a work is a system of logical conclusions. This might suggest that the outcome is a dry sight of cold and sober calculation, a mathematical experience. The created artistic world seems to contradict that: the works have a basic lyricism inviting into metaphysical heights. The exhibition presents the installation titled "The Voluntary Resident of a Chamber in Hell".

Megnyitó: 1995. július 20-án 19 órakor / Opening: 7 p.m., 20 July, 1995
A kiállítás rendezője: Regős Andrea / Curator of the exhibition: Andrea Regős

LENCSÉS IDA KIÁLLÍTÁSA / WORKS BY IDA LENCSÉS

1995. augusztus 17 – szeptember 9. / 17 August – 9 September, 1995

Az eredeti kiindulópontot a kitüntetések háromszögletű szalagjai adták. A fentről felfüggesztett háromszög formátum természetes esése variációs sorozatokat indított el bennem. A klasszikus technika megtartásával, de a kísérletezés lehetőségével élve, tudatosan alakítom a különböző indíttatású motívumok ütköztetését. Nem a mechanikus kivitelezés érdekel, hanem a folyamatos változtatás lehetősége. Megmagyarázhatatlan az a titok, amely új lépésekre kényszerít. A szál új értelmet kap attól függően, hogy milyen kezek érintik meg. Lehetőségét érzem egy olyanfajta gobelinszövés kialakításának, ahol a festői és grafikai megjelenési módok is érvényre tudnak jutni. (Lencsés Ida)

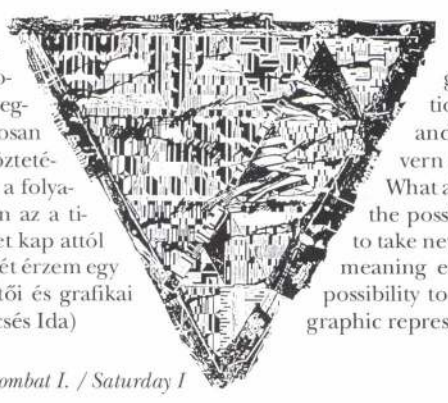

Szombat I. / Saturday I

Originally the idea came from the triangular ribbons of decorations. The naturalness of the triangular form hung from above inspired series of variations in me. Adhereing to the traditional technique and experimenting at the same time, I consciously govern the confrontation of motives of different inspiration. What absorbs my attention is not mechanical execution but the possibility of constant change. The secret that spurs me to take new steps is unfathomable. The thread acquires a novel meaning every time a new hand touches it. I think there is possibility to create a gobelin weaving into which painterly and graphic representations can also be translated. (Ida Lencsés)

Megnyitó: 1995. augusztus 17-én / Opening: 17 August, 1995
A kiállítás rendezője: Bálványos Anna / Curator of the exhibition: Anna Bálványos

VIDÉKI ÉS KÜLFÖLDI KIÁLLÍTÁSOK A MŰCSARNOK SZERVEZÉSÉBEN
EXHIBITS IN THE COUNTRY AND ABROAD ORGANIZED BY THE PALACE OF ART

Visegrád, Salamon torony – Hauser Beáta, Hegyi Ibolya, Kecskés Ágnes, Koncz Zsuzsa, Nagy Judit, Pápai Lívia, Polgár Rózsa, Solti Gizella – 1995. június 22 – augusztus 6.
Lois Viktor – 1995. augusztus 10 – szeptember 30.
Helsinki – Frey Krisztián kiállítása – 1995. május 29 – augusztus 25.

Visegrád, Salamon Tower – Beáta Hauser, Ibolya Hegyi, Ágnes Kecskés, Zsuzsa Koncz, Judit Nagy, Lívia Pápai, Rózsa Polgár, Gizella Solti – June 22 – August 6, 1995
Viktor Lois – August 10 – September 30, 1995
Helsinki – Exhibition of Krisztián Frey – May 29 – August 25, 1995

TÁRSMŰVÉSZETI RENDEZVÉNYEK / EVENTS OF ATTENDANT ARTS

Június 3-án 09.30-19 óráig a IV. Európai Ifjúsági Zenei Fesztivál keretében kórusok és zenekarok folyamatos fellépései
Június 9-én 18 órakor a Continuo kamaraegyüttes hangversenye
Június 16-án 18 órakor a Határ folyóirat estje
Június 21-én 16 órakor „1985–1995: A dán videóművészet tíz éve" a szigetvári RETINA '95 Fesztiválhoz kapcsolódó program

June 3: Choruses and orchestras from 9.30 a.m. to 7 p.m. under the aegis of the IVth European Jeunesse Musical Festival
June 9, 6 p.m.: Concert by the Continuo chamber ensemble
June 16, 6 p.m.: Evening program of the periodical Határ
June 21, 4 p.m.: „1985–1995: Ten years of Danish video art" – a program connected to the RETINA '95 Festival in Szigetvár

MÚZEUMPEDAGÓGIA / EDUCATIONAL PROGRAMS

Műcsarnok Gyermekstúdió június 4-én, 11-én, 18-án 10 – 12 óráig
Képzőművészeti tábor gyerekeknek június 12 – 17-ig 8.30 – 16 óráig

Children's studio at 10 – 12 a.m. June 4, 11, 18
Art camp for children: 8.30 a.m. to 4 p.m., June 12 – 17

KÖNYVTÁR ÉS ARCHÍVUM / LIBRARY AND ARCHIVES

A felújított épületben újra megnyílt az olvasók részére a Könyvtár és az Archívum. A könyvtár tizenötezer kötet könyvvel és katalógussal rendelkezik, amelynek nagy része kül- és belföldi modern művészeti szakirodalom. Ezenkívül 50 féle periodika, folyóirat áll az olvasók rendelkezésére.
Az archívum a Műcsarnokban és a hozzá tartozó kiállítótermekben, valamint a Műcsarnok által Magyarországon és külföldön rendezett kiállítások dokumentációját, nyomtatványait tartalmazza az 1950-től napjainkig terjedő időszakra vonatkozóan.
Szolgáltatások: helybenolvasás, könyvtárközi kölcsönzés, szakirodalmi tájékoztatás.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 10 – 18 óráig.
Bejárat a Dózsa György úti hátsó portán.

In the reconstructed building the Library and Archives are open to the public again. The Library has 15 thousand books and catalogues, the greater part highlighting Hungarian and foreign modern art. 50 periodicals are also at the readers' disposal.
The Archives preserves the documentation and publications of exhibitions straged in the Palace of Exhibitions and the galleries belonging to it, as well as organized in Hungary and abroad by the Palace from 1950 to this date.
Services: reading room, loaning, professional information.
Open: Monday to Friday 10 a.m. to 6 p.m.
Entrance through rear door from Dózsa György út.

TÖRLEY
HAGYOMÁNY ÉS MINŐSÉG 1882 ÓTA
TÖRLEY PEZSGŐGYÁR • HUNGAROVIN RT.

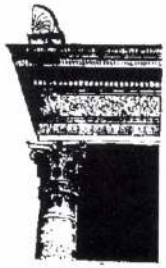

MŰCSARNOK

PALACE OF ART

Központi szám / Central Number • 343-7401
Igazgatói titkárság / Secretary. Board of Directors • 343-4145, Fax: 343-5205
Biztonságtechnikai osztály / Security Department • 343-9425
Nyomdai csoport / Printing Office • Telefon/Fax: 343-9334
Kiállítási osztály / Exhibition Department • 343-9041, 343-4915, Telefon/Fax: 343-3235
Szállítási és raktározási osztály / Shipping and Storage Department • Telefon/Fax: 343-9192
Gazdasági osztály / Economical Directorate • 267-8776, Telefon/Fax: 343-8817
Műszaki osztály / Technical Department • 267-8777
Soros Alapítvány / Soros Foundation • 343-5379

BP. XIV., DÓZSA GYÖRGY ÚT 37.

MŰCSARNOK

Internet.galaxis 999

MEGHÍVÓ

A DÁTUM

Műcsarnok / Kunsthalle február 25 – március 3 – március 16

Budapest, XIV.ker. Hősök tere: nyitva naponta 10⁰⁰– 20⁰⁰óráig

Tervezett szakmai programok: A kiállítás minden napján az információs társadalom kultúrájával, lehetőségeivel és gondjaival foglalkozó szakmai konferenciákat, szimpoziumokat rendezünk.

1999. február 25. csütörtök 18⁰⁰óra: Az Internet.galaxis 999. kiállítás megnyitója. (17⁰⁰ órától a belépés ingyenes)

1999. február 26. péntek: Használatban az Internet • Teleházak Magyarországon • A virtuális személyiség Új technológiai lehetőségek és eszközök az Internet forgalomban

1999. február 27. szombat: Felelősség az internetes tartalomért • Reklám és PR az Interneten, a hálózat PR-je

1999. február 28. vasárnap: Magyarországi múzeumok az Interneten • Művészeti műhelyek bemutatkozása: Artpool, C3, Sztaki • Beszélgetés Hortobágyi László zeneszerzővel • Rögtönzések színháza

1999. március 1. hétfő:Új technológiai lehetőségek és eszközök az Internet forgalomban

1999. március 2. kedd: Budapesti manifesztum az Információs Társadalomról • Pénz és érték viszonya az elektronikus kereskedelemben • Új technológiai lehetőségek és eszközök az Internet forgalomban

1999. március 3. szerda: Ketyeg-e a millenniumi bomba? (2ooo. év az informatikában) • Új technológiai lehetőségek és eszközök az Internet forgalomban

1999. február 25. március16:

A DÁTUM címmel az Internet.galaxis 999 társrendezvényeként kortárs művészeti kiállítás látható.

Kiemelt szakmai támogató MATÁV Net

elender internet Elender Informatikai Rt. · LNX · TELCHAI · Cisco Systems · DNN Computer · hvg

http://www.adam.hu/internet.galaxis

MŰCSARNOK KUNSTHALLE

adamStudio

BUDAPEST 1999-02-02 KK7BAK

DÍJ HITELEZVE

MTA Művészettörténeti Intézet
Gellér Katalin
Budapest
Úri u. 49.
1014

Homonna.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
Templom részleteit ábrázoló rajzlap 1

Hőflány.

Templom alaprajza és szelvénye. Storno Ferencztől 1

Hrádek.

Várnak távlati rajza, Myskovszky Viktortól 1
Várnak alaprajza 1

Hricsó.

Várrom távlati rajza, Drahotúszky Ferencztől 1

Imakönyv.

Kinizsi Pálé volt, fénykép 1

Jakabfalva.

Templom alaprajza Steindl Imre tanár növendékeitől 1
Templom hosszmetszete és homlokzata 2

Jánosi.

Templom részleteit ábrázoló rajzlap, Schulek Frigyestől 1

Ják.

Templom távlati fényképe, Schulek Frigyes küldeménye 4

Jamnik.

Templom távlati és alaprajza Myskovszky Viktortól 1

Járfalu (Német).

Templom távlati rajza, Modrovich János küldeménye 1

Jekelfalva.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
Siremlékeket és keresztelő-medenczét ábrázoló rajzlap 1
A sekrestyében levő falfestmény szinezett rajza 1

Jőkeő.

Várrom alaprajza, Werdenstetter Szilárdtól 1
Várrom távlati rajza, szinezve 1

Istvánfalva.

Templom alaprajza, Werdenstetter Szilárdtól 1
Templom távlati rajza, szinezve 1

Igló.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
» diszkapujának rajza 1

Kalpagforgó.

A XVII. századból, zománczos mű, fénykép 1

Kancsó.

Aranyozott ezüst vertműben Salamon itélete, fénykép 1
Ezüst, éremmel diszitve, fénykép 1
Aranyozott ezüstből, törökmű, fénykép 1

Kanna.

Aranyozott ezüst dombormű, nürnbergi jegygyel, fénykép 1

Karcsa.

Templom alaprajza, restaurationális terv Schulek Frigyestől . . 1
» oldalnézete 3
» keresztmetszetét ábrázoló rajzlap 2

Kardok.

Dúsan ékitve turquiosokkal, az egyik II-ik Lajosé volt, fénykép 1

Karperecz-

Zománczczal és drága kövekkel kirakva, fénykép 1

Karszék.

Ezüst lemezekkel díszítve, fénykép 1

Kassa.

Domonkosok zárdatemplomának távlati rajza, Myskovszky Viktortól 1
Szent Mihály kápolnájának távlati rajza 1
Székesegyháznak alaprajza 1
Ugyanannak fényképe 2

Ugyanannak délnyugati oldala, fénykép 1
» nyugati diszkapuja, fénykép 1
» déli díszkapuja, fénykép 1
» északi díszkapuja, fénykép 1
Ajtógyűrű és kelyhek, fénykép 1
A székesegyház távlati átnézete, fénykép 1
A domonkosrendü zárdatemplom alaprajza 2
Ugyanannak távlati rajza 2
» hosszmetszete 1
A temlom részleteit ábrázoló rajzlap 1
A kapitäeleket ábrázoló rajzlap 1
Különféle házak részleteit előtüntető rajzlap 7
A városnak térképe, Horváth Páltól 1

Kázsmárk (Felső).

Templom távlati és alaprajza. Myskovszky Viktortól 1

Kehely.

Különféle alakúak, ezek között egyik erdélyi zománczozott mű, a másik Rákóczy Ferenczé volt, fényképek 11

Kereszt (románkori).

A XII-ik századból való, fénykép 1

Keszthely.

Templom alaprajza és szelvénye. Storno Ferencztől 1
» távlati rajza 1
» részleteit ábrázoló rajzlap 1

Kéttornyúlak.

Templom alaprajza. Gózon Imrétől 1

Kézsmárk.

Templom távlati rajza. Myskovszky Viktortól 1

Kigyós.

Templom távlati rajza. Lehoczky Tivadartól 1

Kis-Márton- Szt.-György.

Pogány sáncznak térrajza, Varsányi Jánostól 1

Komlós-Keresztes.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Koppánes.

Templomrom távlati rajza, Molnár Páltól 1

Korlát.

Templom távlati és alaprajza. Myskovszky Viktortól 1

Korpona.

Templom alaprajza, Steindl Imre tanár növendékeitől 1

Körmöczbánya.

Templomi karszék oldalnézete, Steindl Imre tanár növendékeitől 1
» » főnézete 1
Baldachin nézete és alaprajza 1
Vártemplom helyzetrajza 1
» alaprajza 1
» keresztmetszete 1
» oldalnézete 1
Városi falkapu alaprajza 1
» » metszete 1
» » homlokzata 1
Szószék 2
Baldachin oldalnézete 1
Jeszenszky-féle háznak nézete 1
Lehoczky-féle háznak alaprajza 1
» » hosszmetszete 1
» » ajtórészlete 1

Köpcsény.

Toronyrom távlati rajza Modrovich Jánostól 1

Köporuba.

Templom alaprajza Drahotúszky Frencztől 1

Kőrös (Kirtsch).

Templom távlati nézete, fénykép 1

Kőszeg.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Körtvélyes.

Templóm távlati és alaprajza, Myskoszky Viktortól 1

Közép-Szlécs.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
» részleteit ábrázoló rajzlap 3

Krasznahorka-Váralja.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
» részleteit ábrázoló rajzlap 1

Kút.

Templom távlati és alaprajza. Myskovszky Viktortól 1
» részleteit ábrázoló rajzlap 1

Ködmön.

Selyem kelméből, rózsaszínű virágokkal, Mátyás királyé volt, fénykép 1

Köpeny.

Fehér selyemből, arany hímzéssel. I. Lipót király koronázási köpenye volt, fénykép 1

Lámpás.

Rozmárfej. Szent Katalin szobrával, fénykép 1

Lancsár.

Templom távlati rajza, színezve, Werdenstetter Szilárdtól . . . 1
» alaprajza 1

Lapispatak.

Templom távlati rajza, Myskovszky Viktortól 1
Vasrácsozatos fali fülkének rajza 1

Lébény.

Templom alaprajza, Essenweintól 1
» részleteit ábrázoló rajzlap 4

Templom távlati rajza és oldalnézete 4
» távlati fényképei, özvegy Skopálnétól 2

Lehel kürtje.

Jászberényi muzeum tulajdona, fénykép 1

Lietava.

A várban való falfestmény rajza színezve, Drahotúszkytól . . . 1
Várrom távlati rajza 1

Likava.

Várrom távlati rajza. Myskovszky Viktortól 3
» alaprajza 1
» részleteit ábrázoló rajzlap 1

Lipcse.

A várban levő ajtónak rajza, Steindl Imre tanár növendékeitől . 1
Kápolna távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Litinye.

Fatemplom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Lőcse.

Templom távlati és alaprajza. Myskovszky Viktortól 2
Városházának távlati rajza 1
Szent Erzsébet oltárának rajza. Still Pál küldeménye 1
Az oltárnak részleteit ábrázoló fényképek, Storno küldeménye . 8
Thurzó János, Elek, Kristóf, Szaniszló és Urbanovics Márton síremlékeinek fényképei 7

Lucska.

Temlom alaprajza. Steindl Imre tanár növendékeitől 1
» metszete és oldalnézete 2
Szentségháznak rajza 1
Kehelynek rajza 1

Máriafalva.

Templom távlati rajza, Storno Ferencztől 1
» alaprajza és hosszszelvénye 2

Templom részleteit ábrázoló rajzlap 3
» távlati fényképe, Lipp Vilmos küldeménye 1

Mária (Szent).

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
» részleteit ábrázoló rajzlap 2

Magyarország.

Kitöltetlen térképe 12
Ujabb postai térképe 4
Postai, távirdai, vasuti és gőzhajozási térképe 3 példányban . . 12

Markusfalva.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
Mariássy István síremlékének rajza 1
Czímerpaisokat ábrázoló rajzlap 1

Medaillon.

Ezüstből. Dürer rajza után, fénykép 1

Mellék (Pendeloquo).

Pelikánnal, zománczos mű, fénykép 1
Zománczczal és drágakövekkel, fénykép 1

Mentekötő.

Onyxba faragott Medusa-fejjel, fénykép 1
Drágakövekkel és zománczczal, fénykép 1

Mihály (Nagy).

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
A szentségháznak rajza 1

Misekönyv.

Zágrábi, fanyomatú, fénykép 2
Perényi Ferenczé, fénykép 1
Zágrábi székesegyház tulajdona, fénykép 4

Miseruha.

Szent László köpenyéből, fénykép 1
Mátyás király idejéből, fénykép 2
Szombathelyi káptalan tulajdona, fénykép 1

Olajfestmény.

Morus Tamás arczképe, fénykép 1

Munkács.

Városi templom távlati rajza, Lehoczky Tivadartól 1

Mura-Szombath.

Templom alaprajza, Gózon Imrétől 1

Mühlenbach.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
» részleteit ábrázoló rajzlap 2

Nádasd.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Nagyvár.

Térrajz, Szaszinek Ferencz küldeménye 1

Nagy-Várad.

A várnak távlati fényképei, két példányban 14

Naptár.

Ezüst vertmű, fénykép 1

Nehre.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
» részleteit ábrázoló rajzlap 1

Niklova.

Fatemplom távlati és alaprajza. Myskovszky Viktortól 1

Németi (Tornyos).

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Nyakék.

Kövekkel és gyönggyel díszítve, fénykép 1

Nyaklánez.

Finom zománczczal, fénykép. 1

Műemlék restaurálás

Fieber Henrik nyilatkozata „A műemlék-restaurálás pszichológiájához" cz. cikkre VII. 65, 66.

Műv. Kor. Ért

Műemlék topográfia. A ~~[illegible]~~ [illegible] és ugyanígy műemlékeknek helyrajzi ~~[illegible]~~ [illegible] Mirása. A legtökéletesebb az osztrák M. Nálunk e tekintetben csak [illegible] kísérletek (Gerecse: A műemlékek helyrajzi jegyzéke és Wodalma) történtek. ~~[illegible]~~

Férfi képe.

Derékig, állva s szem
melyen bot lóg, csipő
fogja. Haja, szemöld
barna, szakálla lebere
alól ingének gallérja
s prémes bekecsén a
ő szorítja s kardkötő
tűnik szemünkbe.

Vászon, me
Nemz. Sz

Lmpigtatja

Műemlék védelem.

1834-ben Franciaország rendezte elsőnek törvényhozásilag a M. ügyet; példáját a többi államok is követték. Magyarországon az ingatlan műemlékek fentartását az 1881: 39 t.c. szabályozza. E szerint műemlék a földben vagy a föld szinén levő minden történeti vagy művészeti leszi épitmény és annak tartozék. A felügyeletet a Műemlékek Orsz. Bizottsága utján a vallás- és közökt. minister gyakorolja. Ugyabban az ugó műemlékek védelmét is törvényhozásilag szándékszik biztosítani. (Forster Gyula: A műemlékek védelme a magyar és külföldi törvényhozásban, 1906).

194.

nközt nézve van ábrázolva. Jobb kezét,
ién s baljával kardjának markolatát
öke, szeme s hegyesre pödrött bajusza
tvált. Körülcsavart fekete nyakkendője
kissé kilátszik; zsinóros dolmányán
gombok ékkövesek; derekát szeles zsinór.
ojé piros. Jobbra kalpagjának forgója

retei 85:67 cm.
u. At. Kepi. 193.

ELŐKÉSZITÉST A SZABADPÁLYÁKRA!

irta: dr. OREL GÉZA

kereskedelmi iskolai főigazgató

A szabad pályákra való irányitás: ma jelszó és valóság. Egymás után nyitják az *átképző tanfolyamokat.* A *szükség diktálja* ezt a megoldást. Hogy jó lesz-e a végeredmény, azt a jövő mutatja meg. Mindenesetre a lélektani szempontokra gondolva, nehéz a 12—16 év alatt begyökerezett elgondolásokat, esetleg téves felfogásokat *megváltoztatni.* Ha azt akarjuk, hogy a maihoz hasonló megrázkódtatások a pályaválasztásnál ne forduljanak elő, az iskolai nevelésben kell másfajta módszereket alkalmaznunk és a *katedráról* olyan elveket hirdetnünk, amelyek a szabadpályák helyes értékelését, a társadalmi rétegek közötti természetes kiegyenlitődést elősegiti. Egy uj életre is felkészült nemzedékre van szükség, amely az iskola padjaiban megismeri az élet robotosainak, az iparosnak, a kereskedőnek, a kisgazdának, a munkástársadalomnak gazdasági és kulturális helyzetét mind elméletben, mind gyakorlatban.

A szabad pályák megkedveltetését előmozditják: az *iskolai olvasókönyvek*, az *irkák, rajzok, grafikonok*, továbbá a *film*, a *rádió* és az iskolai *Értesitők*. Az utóbbiak tartalmazzák a kiváló kereskedők és iparosok életrajzait a szabadpályák előnyeit, szemléltető adatokat. Hadd lássa az ifjuság a nemzeti vagyonnak mily számottevő része van a szabad foglalkozásuak kezében. Az Értesitő — főkép a polgári iskolai — tegye közzé a munkapiac helyzetét és sorolja fel — a Kamarától nyert értesülés alapján közölje azokat a foglalkozási ágakat, amelyekben reális a kereslet a fiatal munkaerők után. A rádió végezze a hasznos és szükséges propagandát.

A szabadpályák megkedveltetését előmozditják a *szakszerü könyvek*. A példát a földmüvelésügyi minisztérium adja, ahol külön könyvtárat állitottak be a mezőgazdaság szolgálatába. Ugyanily irányu szakönyvtárat kell megteremteni a többi pálya részére is. Az iparos ifjuság részére tul vagyunk már a kezdeten. Folyamatban van. A kereskedői könyvtár szinte *teljesen hiányzik*. Adjunk ifjaink kezébe olyan életrajzos könyveket, amelyek példaadók. Az életrajz, mint műfaj is, vonzó és érdekes. Ezek a könyvek be fognak válni, mint iskolai jutalomkönyvek is. Hogy mennyire hiányoznak a könyvek a kereskedői pályán, mi sem bizonyitja jobban, minthogy a kilenc kereskedői ágazat közül egyedül a füszercsemege szakmának van jól megirt áru ismerete. Ezt az áruismeretet a Hangya Szövetkezet iratta a boltkezelők részére. Ezt egésziti ki „Jó füszeres leszek" c. munka. *A könyveket titkos pályázattal kell megiratni, mert különben nem lesz benne köszönet.* A biráló bizottságnak tagja legyen szaktanár, szakember és stiliszta. A könyv külseje megnyerő, stilusa könnyed, népszerü legyen, ne kivánjon magasabb előképzettséget.

Nyissunk az iskolában *tájékoztató* és *közvetitő* irodát. Az irodák az igazgatók közreműködésével ajánlanák a rátermettséggel és hajlammal rendelkező ifjakat, mint próba-tanulókat, főkép a nyári szünidőre, a nekik alkalmas helyekre: üzlet, kertészet, stb. A nyári munka megkönnyiti a pályaválasztást. A szünidőben alkalma nyilna a fiatalságnak a kereskedői, gazdsági, ipari életbe nemcsak belepillantani, hanem azt meg is kedvelni. A cserkészet is belekapcsolódhat ebbe a munkába. Az iskola munkáját megkönnyitené az is, ha *egyéni törzslapokat* vezetnének — miként Nyugaton — az iskolába lépéstől a pályaválasztásig.

Allitsunk fel otthonokat. A multban a vidéki városok iparkodtak ipari tanonc-otthonokat alapitani. A régi jó szokás a vidéken most abbamaradt, a fővárosban kettőzötten megindult. *Kereskedőtanoncotthon* még nincs. A kereskedőtanoncotthonok meg fogják kedveltetni a kereskedői foglalkozást.

Külön feladat hárul az *önállósitási alap* bizottságára. A bizottság készittessen a kilenc kereskedői szakma részére u. n. *utmutató kézikönyvet.* Ez a könyv ölelje fel a nyitáshoz szükséges berendezést, annak költségeit, a kereskedéshez szükséges árumennyiséget, a beszerzési forrásokat, a beszerzési és eladási kalkulációt, jelölje meg a szükséges forgótőkét, a reklámot, a hitelt, a legegyszerübb könyvvezetést, az aggkori biztositást, az adó és egyéb szociális terhekre vonatkozó tudnivalókat, egészségtant, stb.

A pedagógusok gyakorlati kiképzése szolgálná a nevelés ügyét. A tanitóképzőkbe be kell vinni a műhelyoktatást olyan mérvben, mint az Svájcban, Franciaországban megvan. Ott *a kézügyesség a képesitő tárgya.* Meg kell kezdeni egyidejüleg a fiatal, nőtlen tanitók ily irányu átképzését. Vissza kell állitani a polgári iskolai tanárképzőbe a *matematikai-ipari* csoportot. Állitsanak 3—4 hétig tartó átképző tanfolyamokat a kereskedőtanonciskolai oktatók és az áruismeretszakos tanárok számára.

SZENT IVÁN ÉJ RÓMÁBAN

IRTA: MIHÁLY LÁSZLÓ

Langyos levegő, csupa illat,
égen a hold, és csupa csillag,
s idelenn is kigyult ezernyi tüz,
minden párt a pillangó vágya üz.

Lángkigyó száll, máglya rőten lobog,
rikoltozó csengettyük, láb dobog,
öröm rózsáit hordja homlokán
körül mindenki — ifjuság jogán.

Virágos fogatok és maskarák:
kacagó nimfák, s faunok karát
álmodom most ide: perdül a tánc,
a mandolin zsong és befog a lánc,

sodor már engem is, megyek velük,
akik vigadnak, s nincs komor telük.
Kapj be gyönyörü örvény: tartani
a vigsággal, tüzet átugrani —

csak ez a vágyam. Latin ég alatt
elorzott kedvem megtaláltalak,
s ha ölnek majd s szivemnek ujra vére
csurog: emlékezem izére.

Róma Szent Iván éjjelére!

Róma, 1937.

Miniszteri elismerés:

Az iparügyi miniszter *Schmidbauer* Tibor épület- és mülakatosmester, *Varga* Ferenc férfiszabómester, *Radits* István asztalosmester, *Nóvé* Lajos kovácsmester és *Oláh* György mészáros- és hentesmester, hódmezővásárhelyi iparosoknak három, illetve négy évtizedet meghaladó eredményes ipari tevékenységükért elismerését fejezte ki.

Eljegyzés:

Hanvai *Kováts* Mária és dr. egerfarmosi *Póka* Kálmán orvos jegyesek.

Dr. *Vermes* Iván, a Magyar Nemzeti Bank i. h. tisztviselője eljegyezte *Fülöp* Ilona háziipari oktatónőt Budapesten. (Minden külön értesités helyett).

Dénesfai *Cziráky* Lajos és *Nyárády* Ilona jegyesek.

Férfikelengyét csak a készitőnél, *Németh* Ferencnél, Váci-utca 33. (Piarista-ház) szerezzük be. (Telefon: 183—545.).

Házasság:

Hirt Klementina Mária és *Radványi* László junius 27-én déli fél 1 órakor tartják esküvőjüket az erzsébetvárosi plebániatemplomban (Rózsák tere).

Dózsa Farkas András szobrászművész, tanár junius 25-én vezette oltárhoz *Raichart* Irénkét a felsőkrisztinavárosi plebániatemplomban. Tanuk voltak: *Sidló* Ferenc és *Aggházy* Tibor.

Grúsz Márta és dr. *Kalmár-Radnóthy* György junius 30-án délután fél 7 órakor tartják esküvőjüket a városmajori (I., Csaba-utca) Jézus szivéről elnevezett plebániatemplomban.

Biber Dezső és felesége *Serfőző* Margit leányát, *Évát* jun. 30-án, csütörtökön este fél 8 órakor vezeti oltárhoz a belvárosi főplebániatemplomban néhai *Ivanovits* Viktor és felesége *Agh-Csernyói-Szerdahelyi* Adrienne fia, Győző, m. kir. tüzérfőhadnagy. Tanuk lesznek: dr. *Torzsay Biber* Gyula ny. közig. bir. tanácselnök és duttkai *Zicsmándy* Gyula földbirtokos.

Maroczy György OTI tisztviselő szombaton tartotta esküvőjét a Rezső-téri plebánia-templomban *Sály* Katóval. Az esketési szertartást dr. *Sály* László kanonok, egyetemi tanár, a menyasszony nagybátyja végezte.

Legujabb frakkok, szmokingok, zsakettek kölcsönzése, Teichner, Királyi Pál-u. 7. T. 185-796.

Halálozás:

Ifj. *Hermán* Ferenc 22 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése junius 26-án délután fél 4 órakor lesz a rákoskereszturi temető halottasházából a róm. kat. egyház szertartásai szerint. Az elhunytban *Hermán* Ferenc, a K. S. V. tisztviselője fiát gyászolja.

Burjános-ó-budai *Farkas* Árpád, a régi belvárosi papirkereskedőcég egykori főnöke, pénteken 79 éves korában váratlanul elhunyt. Nagyszámu rokonsága gyászolja, köztük egyik fia, *Farkas* Dénes kecskeméti piarista tanár. Holttestét vasárnap délután 3 órakor a pestszenterzsébeti ujtemető halottasházából viszik végső nyugalomra. Az engesztelő szentmise áldozatot hétfőn délelőtt 9 órakor mutatják be az ottani karmelita nevelőintézet kápolnájában.

Siremlékek, Gerenday A. és Fiai, Fiumei-ut 7.

kola tanára, akit a zsüri külön elismerésben is részesitett. A berlini kiállitás nagy magyar sikeréért a legteljesebb elismerés illeti a kiállitás magyar miniszteri biztosát, báró *Kruchina* Károly min. osztályfőnököt.

— **(Keresztes-Fischer Ferencné osztotta ki a magyaros öltözködési mozgalom pályadijait.)** A magyar öltözködési mozgalom országos bizottsága tervpályázatot irt ki a gyakorlatban is kitünően bevált magyar ünneplőruhák továbbfejlesztésére. A pályázat eredményét tizennégy tervezőművész között osztotta ki a bizottság s a pályázat öt első helyezettjét remekbe készült magyar ünneplővel is megjutalmazták. A kitüntetéseket és dijakat vitéz *Keresztes-Fischer* Ferencné, a belügyminiszter felesége osztotta ki. A megjelent diszes közönség melegen ünnepelte a kitüntetett művészeket. A Lajos-utcai női ipariskolában megtartott ünnepséget magyar divatbemutató fejezte be, amelyet *Gaál* Vilmos, az iskola igazgatója rendezett *Érczhegyi* Irén tanárnő közreműködésével.

DARMO-STOP
CSOKOLÁDÉ HASMENÉS ELLEN, FELNŐTTNEK, GYERMEKNEK.
PATIKÁBAN 60 FILLÉR

— **(Szent István város Egerben.)** A város képviselőtestületének közgyülésén *Braun* Károly polgármester a Szent István-év jelentőségével foglalkozott, majd *Horthy* Miklós kormányzó születésének 70. évfordulójáról emlékezett meg. Beszédének azt a részét a közgyülés állva hallgatta végig. Inditványára a közgyülés elhatározta, hogy hódoló feliratban köszönti a kormányzót és az első magyar királyra való megemlékezésül a város déli részét Szent István-városnak nevezi el.

Kobona

Gond, idegesség és kimerültség csökkenti a munkaerőt. Kobona biztosan legyőzi a kimerültséget és kedélydepressziót. Patikában P 1.40.

— **(A Magyar Ujságirók Kamarai Csoportjának értekezlete Szegeden.)** A Magyar Ujságirók Kamarai Csoportjának szegedi osztálya julius 3-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a városháza közgyülési termében a sajtókamarai tervezettel kapcsolatban nyilvános értekezletet tart, amelyre meghivta a *Kamarai Csoport* országos vezetőségét. Az intézőbizottság

Eső- és ballonkabát? Természetesen Wimpassing-Reithoffertől VI., Andrássy-ut 8. szám

— **(A hercegprimás visszautazott Esztergomba.)** Dr. *Serédi* Jusztinián bibornok-hercegprimás, aki pénteken a késő délutáni órákban érkezett a fővárosba, hogy szombaton reggel 9 órakor a hivatalos Szent István ünnepségeket bevezető főpapi sszentmisét pontifikálja, ezt követően pedig résztvegyen az ünnepélyes megnyitó ülésen, szombaton délután visszutazott székhelyére, Esztergomba. A biboros egyházfejedelem a jövő hét keddjén jön ismét a fővárosba, hogy szerdán, Péter és Pál apostolok ünnepén délelőtt 9 órakor az Egyetemi-templomban püspökké szentelje dr. *Tóth* Tihamér veszprémi koadjutort.

— **(A berlini nemzetközi kézmüvesipari kiállitás épitészeti nagydijját a Magyar csárda nyerte.)** A franciák a berlini nemzetközi kézmüvesipari kiállitással kapcsolatosan épitészeti nagydijat tüztek ki, amelyet az összes nemzetek előtt a „Magyar csárda" nyert el. Az első dijat nyert épület tervezője a kiállitás magyar részének müvészeti tanácsadója: *Weichinger Károly* épitész, az Iparművészeti Iskola nagy örömmel fogadta a meghivást és értesitette a szegedi rendezőséget, hogy a nyilvános értekezletre leutazik Szegedre. A kamarai csoport értekezletén megjelennek az országgyülési képviselők közül *Baross* Endre, *Bárczay* János, gróf *Festetics* Domonkos, *Kelemen* Kornél, *Kun* Béla, vitéz *Martsekényi* Imre, *Megay-Meissner* Károly, vitéz *Miskolczy* Hugó, *Reibel* Mihály, vitéz *Várady* László, vitéz *Bánsághy* György, *Drózdy* Győző és *Végváry* József. Meghivják az értekezletre dr. *Mikecz* Ödön igazságügyminisztert és a miniszterelnökség sajtóosztályát is. Az országos kamarai csoport vezetősége részéről a következők jelentették be részvételüket: *Béry* László, vitéz *Bodor* Aladár, *Ferenczy* Károly, *Gáspár* Jenő, *Gratzer* Antal, dr. *Kapy* Rezső, *Kállay* Miklós, *Kun* László, *Liszt* Nándor, *Matolay* Géza, *Mayer* Emil, *Mécs* Alajos, dr. *Milotay* István, *Nitsch* Mátyás, *Pap* Miklós, *Pünkösti* Andor, *Rozványi* Vilmos, *Szabó* Lőrinc, *Szigeti* Endre és *Zathureczky* Gyula.

MINDEN STRANDCIKKET CSAK FENYVESTŐL MERT CSINOSAK ÉS OLCSÓK. A KONTOS CSAK 7.80, A DRESS 3.90, A KALAP 78 FILLÉR, A CIPŐ 1.50 ÉS A TÁSKA CSAK 4.80-BA KERÜL A FENYVES ÁRUHÁZBAN, KÁLVIN TÉR 7 ALATT

IDŐJÁRÁS

Szombaton hazánkban fokozódott a meleg. Napsütéses időben, gyenge széláramlás mellett a nappali felmelegedés a nyugati határszél kivételével országszerte meghaladta a 30 fokot és több helyen 32 fokot, Kaposvárott 33 fokot ért el, mig Sopronban csak 28 fok volt a legmagasabb hőmérséklet. A nyugati határszélen kisebb hüvös légtömeg beszivárgása okozza a hüvösebb időt és ujabb zivatarokat idézett elő. Sopronban 2 milliméter, *Szombathelyen* csak 1 milliméter esett, az ország többi részén nem volt csapadék. A hőemelkedés ismét a hegyeken volt a legnagyobb, a *Dobogókőn* 26 fokig, a *Kékestetőn* 22 fokig terjedt a déli felmelegedés. A *Balaton* vize 22—25 fokos, a Duna 19 fokos volt.

Nyugat-Európa déli felén, továbbá *Olaszországban* és a Balkánon tovább tartott a tulnyomóan száraz és igen meleg idő 30—35 fokos hőmérséklettel, legfeljebb helyenként léptek fel kisebb zivatarok. *Németország* legnagyobb részén melegebb lett az idő és a déli hőmérséklet már ott is megközelitette a 30 fokot. *Észak-Németországban* és *Angliában* hüvös és szeles időjárás uralkodott és a felmelegedés csak 20—25 fokot ért el.

B. N.

*

A Meteorológiai Intézet jelenti junius 25-én este 9 órakor:

Budapesten a hőmérséklet 26 Celsius fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 761 milliméter, alig változó.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Délnyugati-nyugati szél. Változó felhőzet. Néhány helyen zápor, eső, zivatar, főként a délutáni órákban. A hőség átmenetileg fokozódik.

— **(Cáfolnak egy Sztojadinovics-interjut.)** Belgrádból jelenti a félhivatalos *Avala*-ügynökség: Egy budapesti sajtóorganum szombaton *Sztojadinovics* miniszterelnökkel folytatott állitólagos interjut közölt. Az *Avala*-irodát illetékes helyen felhatalmazták annak kijelentésére, hogy *a miniszterelnök soha sem látta ennek a lapnak a tudósitóját és hogy ennélfogva nem adhatott neki semminemü nyilatkozatot, miért is az teljes egészében koholmány.*

Éveken át székszorulásban szenvedő egyének gyakran meglepő rövid idő alatt rendbejönnek, ha reggelenként felkeléskor és esetleg este lefekvés előtt is egy-egy félpohár természetes **„Ferenc József"** keserüvizet isznak. Kérdezze meg orvosát.

x **Ismét egy meglepetés,** mellyel a Kálvin-téri Fenyves Áruház cipőosztálya szolgál. Könnyü, hajlékony flexibell varrott női szandál cipők divatos nyári szinekben és fazonokban már 6.90-ért kaphatók az áruházban. Érdemes mielőbb válogatni ezekből a szép és igazán jutányos cipőkből. Fenyves Áruház, Budapest, Kálvin-tér 7.

x **A prostata megbetegedéseinek kezelésében** a rendkivül enyhén ható természetes „Ferenc József" keserüviz — reggel éhgyomorra egy kis pohárral — gyakran nagyfontosságu szolgálatot tesz azzal, hogy igen könnyü, lágy székletétet biztosit és az egész anyagcserét előmozditja. Kérdezze meg orvosát.

HOTEL FEICHTEGGER MARIAZELL
(Weisser Ochs)
135 szoba, folyó hideg és melegviz fürdők, lift. Olcsó árak, teljes pensio. 6.- RM. Jól vezetet konyha.

Műemlékvédelem Angliában

irta: Zsoldos Benő

Az európai kultura mai fejlettségi fokán minden művelt állam belső életének lényeges kulturális kérdése a művészeti vagy történeti szempontból értékes épületeknek és egyéb emlékeknek hatóságilag is biztositott megóvása. Városrendezési munkálatok végzésekor, terek, utcák szabályozásánál, vagy a felügyeletre illetékesek nemtörődömsége folytán régebben temérdek műemlék-szerü alkotás ment veszendőbe s a modern törvényhozások intézményes rendszabályai kellettek ahhoz, hogy műemlékeknek hozzá nem értésből eredő elpusztitása, rombolása minél szükebb térre szoritassék, sőt annak kellő időben elejét tudják venni.

Egy negyedszázaddal ezelőtt a műemlékek védelme terén még Angolországban is nagyon sok volt a kivánni való. Különösen nagy lendületet vett ennek felismerése akkor, mikor a londoni hires Georgian House épületét, az addig kegyelettel őrzött műemléket a helyi hatóságok intézkedései teljes lerombolással fenyegették. Ezt már nem hagyhatta szó nélkül az akkori angol közélet és társadalom s főként a hirneves festő, a nagy *Hogarth* mütermét minden áron meg akarták menteni a megsemmisitéstől. Ennek hatása alatt az akkori kormány benyujtotta a parlamentben a régi műemlékek megóvásáról intézkedő törvényhatóságát s most huszonöt éve a törvényhozás megalkotta és hatályba léptette a „The Ancient Monument Act of 1913" (3 & 4 Geo. V. Cap. 32) cimü törvényt, melynek mostani jubileuma méltó dicsősége az angol kulturának. Mi magyarok ugyan a műemlékek hathatósabb védelme terén már jóval előbb járunk, hiszen nálunk már 1872-ben felállitották a Műemlékek Országos Bizottságát, melynek működése különösebben az 1881. évi XXXIX. tc. megalkotása óta vált egyre hatályosabbá.

Ennek a mi nagyszerüen munkálkodó Országos Bizottságunknak a szervezetére és működési körére emlékeztet Angliában az *Ancient Monuments Boord*, vagyis a régi műemlékek tanácsa, melyet a most jubiláló angol törvény létesitett az e kérdésekben érdekelt legelsőrangu fórumok (testületek, intézmények) képviselőiből. Ennek az előkelő tanácsnak tagjai ugyanis: a történelmi emlékeknek Anglia, Skótország és Wales területére felállitott királyi bizottságai (a törvény joghatálya nem terjed ki az irországi régi műemlékek oltalmára), továbbá a londoni és edinburgi régészeti társaságok, a Royal Academy of Arts, az Institute of British Architects, a British Museum és a legfőbb nevelésügyi tanács, a Board of Education, illetve mindeme testületek és intézmények e célra kiküldött megbizottai.

Ha aztán ez a Tanács arról értesiti a műemlékek felügyelő bizottságát, hogy valamely műemléket akár gondatlanságból, akár jogtalan cselekmény folytán a lerombolásnak, megsemmisitésnek vagy megkárositásnak a veszélye fenyegeti: a felügyelő bizottság egy ugynevezett „preservation order"-t (fenntartási rendeletet) bocsáthat ki, mely a kérdéses műemléket a jelzett bizottság oltalma alá helyezi.

Ezzel kapcsolatban az Ancient Monument Act of 1913 gondoskodik arról az esetről is, amikor valamely műemlék védelme halaszthatatlan intézkedést tesz szükségessé. A 6. §-ban kimondja ugyanis, hogy ha valamely esetben a felügyelőbizottság azt tapasztalná, hogy a preservation order kibocsátása „azonnali sürgősség természetével bir", — a bizottságnak jogában áll ilyen fenntartási rendeletet anélkül is közhirré tenni, vagyis a veszélyeztetett műemléket azonnal és anélkül is oltalma alá helyezni, hogy az Ancient Monuments Board bárminő értesitését is bevárná.

Az ilyen közhirré tett és a szabályszerü feltételek mellett kibocsátott „fenntartási rendelet" a törvény 7. §-a értelmében azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy az általa védelembe vett műemlék a rendelet hatályba lépésétől számitott *tizennyolc hónapi időtartamra* sem le nem rombolható, vagy el nem távolitható, sem azzal kapcsolatban bármiféle hozzápótlás vagy azon bárminemü változtatás nem eszközölhető, rajta semmiféle munkálat nem végezhető a bizottság esetleges beleegyezése nélkül.

A fenntartási rendelet hatálya tehát tulajdonképpen csak erre a most jelzett tizennyolc hónapra terjed s igy valójában csak ideiglenes intézkedésnek tekinthető. Ezt az ideiglenességi jelleget maga a törvény is hatályosabban kidomboritja azzal a további rendelkezésével, amely szerint a preservation order-t egy ide vonatkozó törvényjavaslatnak kell követnie, mely ennek intézkedéseit megerősitse, illetve véglegesekké tegye arra az időre, hogy a fenntartásra megszabott időszak elteltével a rendelet kötelező ereje véget ér.

De még ennek a most jelzett időpontnak a bekövetkezését megelőzően is, jogot ad a most jubiláló angol műemlék-törvény a műemlékekre felügyelő bizottságoknak arra, hogy az oltalmuk alá helyezett müemléket, természetesen az államkincstár hozzájárulása mellett és azzal egyetértően, a Lands Clauses Act birtokvásárlási rendelkezéseinek megfelelő betartása mellett megvásárolhassák. Sőt magukra vállalhatják a műemlékek állandó őrzésének a kötelezettségeit is arra az esetre, hogy az illető műemlék nemzeti fontosságát megértő és nagyra értékelő valamely jóltevő egyén a hazájának szolgálatot kiván tenni azzal, hogy a pusztulás vagy megrongálás ellen kellő időben oltalom alá helyezett műemléket a nemzet javára megvásárolja.

Láthatjuk mindezekből a rendelkezésekből, hogy a hatályban létének huszonötödik évét is sikeresen betöltött Ancient Monument Act valóban alapvető és minden esetben irányt mutató törvényhozási alkotás, melynek intézkedései legkomolyabban szolgálják a nemzet kulturáját szolgáló műemlék-védelem általános érdekeit...

— **(Légijáratok Budapest és Varsó között.)** A varsói külügyminisztériumban junius 23-án aláirták a magyar-lengyel légügyi egyezményt. A légügyi egyezmény értelmében közvetlen légijárat létesül Varsó és Budapest között. A budapest—varsói légijárat megnyitása már julius hó első napjaiban megtörténik. A magyar-lengyel légi egyezményt lengyel részről gróf *Szembek* külügyminiszteriumi államtitkár, magyar részről pedig *Hóry* András rendkivüli magyar követ és meghatalmazott miniszter irta alá. A Budapest és Varsó közti légivonal járatait „Malert" repülőgépeken fogják lebonyolitani. A Kárpátok vadregényes vidéke felett vezető uton a Malert repülőgépek két óra 20 perc alatt fogják megtenni az utat.

— **(Közlekedési balesetek.)** Szombat este Ujpesten a Deák- és a Templom-utca kereszteződésénél sulyos karambol történt. Egy személygépkocsi, amelyet tulajdonosa, *Richter* József festőmester vezetett, nekirohant egy motorkerékpárnak, amelyen *Vopaneczky* István kereskedősegéd ült. *Vopaneczky, Richter*, valamint a gépkocsin mellette ülő felesége sulyos sérüléseket szenvedett. A sebesülteket a gróf Károlyi-kórházba szállitották. — A Vilmos császár-ut 27. számu ház előtt az AS—512 jelzésü személyautó, amelyet *Kovács* Ferenc asztalossegéd vezetett, elütötte *Sándor* János 76 éves alkalmi munkást. *Sándort* a mentők sulyos állapotban szállitották a Szent István-kórházba. — Rákospalotán a Horváth Mihály-utca 12. számu ház előtt egy kerékpáros elütötte *Kovács* Ferenc 74 éves gyári munkást. A kerékpáron *Kónya* Sándor kereskedősegéd ült, aki agyrázkódást és sulyos belső sérüléseket szenvedett. A Szent István-kórházba szállitották.

— **(Gázolt és elmenekült a kerékpáros.)** Kispesten a Hungária-uton pénteken éjjel egy kerékpáros elütötte *Kürti* György 6 éves iskolásfiut. A kerékpáros a járdán száguldott, nem csöngetett és igy következett be a karambol, amelynek következtében a gyermeket *agyrázkódással és sulyos lábtöréssel* szállitották kórházba. A gázoló kerékpáros elmenekült. Kispesten már korábban megtiltották a járdákon való kerékpározást. A péntek esti tragikus gázolás után most a rendőrség erélyes rendszabályokat fog életbeléptetni a járdán kerékpározók ellen.

— **(Az ipari középiskola)** társadalmi szerepe egyike azoknak a kérdéseknek, amelyek ma nagyon foglalkoztatják a közvéleményt. Szerves összefüggésben van a humanisztikus középiskolai nevelés kérdésével és avval a vitával, amely a pedagógia terén a teoretikus és gyakorlatias nevelés kérdésében évek óta huzódik. Magyarországon ez a kérdés elsőrangu jelentőségü főleg a magasabbrendü ipari oktatás terén és ezzel foglalkozik a *Magyar Kultura* most megjelent számában nemes *Czike* Gábor felsőipariskolai igazgató, aki a jövendő magyar vezetőosztály tagjainak kisértését ebből a szempontból fejtegeti. Nyomatékosan mutat arra, hogy a versenyképes iparosokká való kiképzés Magyarországon már négy évtizedes multra tekinthet vissza.. Az uj képzési mód terén a társadalomnak is közre kell működnie és az uj ipari középiskola legyen a magyar társadalom számára olyan tömlő, amelybe bele kell tölteni a nemzet vezetőrétegének uj borát, az ifjuságot. A Magyar Kulturának ebben a számában cikket irtak még dr. *Varga* László S. J., dr. *Nyisztor* Zoltán, dr. *Kiss* István, *Mérő* Mihály, dr. *Lukács* Gáspár, dr. *Semlyén* Gyula, dr. *Somos* Lajos, *Ormos* Gerő, *Eckhardt* Sándor. A Visszhangok, Távlatok, Szemlék és Kritikák, valamint a Tolheggyel rovatok egészitik ki a tartalmas számot, amelynek ára 50 fillér. A Magyar Kultura, amelynek főszerkesztője *Bangha* Béla S. J., felelős szerkesztője dr. *Nyisztor* Zoltán, negyedévi előfizetési ára 3 pengő, (VIII., Mária-utca 23.)

— **(A belügyminisztérium által 1867-től 1937-ig igazolt nemesek könyve.)** A belügyminisztérium 25.053/1938. II. a. számu ajánlásával a közeljövőben megjelenik, mely az Országos Levéltár által hivatalosan felülvizsgált és a belügyminisztérium által megállapitott hiteles adatok alapján körülbelül 10.000 belföldi és külföldi nemes és főnemes igazolását és igazolásuk ügyszámát tartalmazza. A könyv ára 1938. évi julius 1-ig előfizetve 12 pengő, megjelenése után 20 pengő. Megrendelhető a szerzőnél a következő cimen: Dr. *Gerő* József, Budapest, Országos Levéltár, I., Bécsikapu-tér 4. szám.

— **(Az állami gépjárművezetőképző (soffőr) tanfolyam)** a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézetben (Budapest, VIII., József-körut 6.) julius 4-én este fél 7 órakor nyilik meg. Beirás és a felvételhez szükséges ürlapok kiadása naponta délelőtt 10—12 óra között az igazgatósági irodában.

— *(UJ KARDOT AZ UJ EGYENRUHA MELLÉ.) A debreceni rendőrnégnél néhány nappal ezelőtt osztották ki az uj hófehér nyári uniformist, most pedig ujszerü kardot kapnak Debrecen rendőrei. Az ujszerü, „kivülről kötött", a réginél sokkal rövidebb és ezért sokkal könnyebben kezelhető rendőrkardot a budapesti rendőrség tagjai között már két évvel ezelőtt kiosztották, a vidéki rendőrlegénység felszerelésére azonban csak most került a sor. A derékszijra kötött rövid kardot hamarább rántja ki a rendőr, ha szükség van rá és az ilyen kard nem akadályozza a rendőrt, ha üldözőbe veszi a bünözőt. Az uj rendőrkarddal egyidőben osztották szét Debrecen város rendőrei között a gumibotot is. Ezt a modern rendőrfegyvert is fokozatosan rendszeresitették az ország különböző rendőrkapitányságainál.*

— **(A „Kisanyák iskolája")**, a Székesfőváros Népmüvelés felügyelete alatt működő egészségügyi és pedagógiai tanfolyam junius 27-én délután 4 órakor tartja kiállitással egybekötött évvégi tanulmányi beszámolóját. (VI., Nagymező-utca 1., polgári iskola fizikai terem.) A *Székesfővárosi Népmüvelés felügyelete alatt működő* Gyárgondozónői tanfolyam, junius 28-án és 30-án délután 4 órai kezdettel tartja évvégi tanulmányi beszámolóját (VI., Nagymező-utca 1., polgári iskola fizikai terem).

Éltesebb embereknél, akik gyakran fel vannak fuvódva, ugy az alhasi pangást, mint az emésztés renyheségét a természetes **„Ferenc József"** keserüviz rendszerint hamar mérsékli, a rekeszizom emelkedését csökkenti és a magas vérnyomást leszállitja. Kérdezze meg orvosát.

— **(Csalók járnak a villanyfogyasztóknál.)** Az utóbbi időben szélhámosok járnak lakásról-lakásra, akik magukat az Elektromos Müvek alkalmazottainak tüntetik fel és a fogyasztóktól nyugta ellenében egy-két pengőt szednek be azon a cimen, hogy az Elektromos Müvek a hibásan jelző fogyasztásmérőt kicserélni. A szélhámosok a beérkezett panaszok szerint főként Budán a Budaörsi-ut és Sasadi-ut környékén garázdálkodnak. Az Elektromos Müvek felhivják a közönség figyelmét arra, hogy az Elektromos Müvek alkalmazottainak havonként lebélyegzett arcképes igazolványuk van, tehát mindenkit, aki mint a müvek alkalmazottja jelentkezik és magát kellően igazolni nem tudja, a rendőrségnek kell átadni.

Találkozó.

Aggházy Tibor müszaki tanácsos kéri az 1898-ban a budapesti V. kerületi, Markó-utcai főgimnáziumban vele érettségizett iskolatársakat, hogy junius 29-én, Péter és Pál ünnepén délelőtt 10 órakor az intézet előcsarnokában megjelenni szíveskedjenek.

A **volt cs. és kir. haditengerészek Zrinyi-csoportja** julius 3-án este 8 órakor a Balla-féle vendéglőben, V., Akadémia-utca 14. szám alatt tartja meg a bajtársi összejövetelét. Tárgy: Károly-csapatkereszt megszerzésének felvilágositása.

Az **egri róm. kat. érseki tanitóképzőintézetben** 1908. évben végzett osztálytársainkat kérjük, hogy 30 éves találkozónkon, julius 4-én, hétfőn reggel 8 órakor az egri érseki liceumban megjelenni szíveskedjenek. Előzetes bejelentéseket kérünk dr. Murányi (Matlák) József tanügyi s. titkár, Szeged és Ripka János berendelt áll. tanitó, Eger.

A **temesvári főreáliskola** végzettjei junius 29-én délelőtt fél 11 órakor a Debrecen-étteremben (Rákóczi-ut 88.) találkoznak.

Az **eperjesi állami tanitónőképző** 1918. évben végzett volt növendékei julius 2-án, szombaton délután 4 órától kezdődőleg tartják 20 éves találkozójukat a VIII., József-utca 26. szám alatt lévő Csákódi (azelőtt Putnoki)-féle étteremben.

Egyesületi és társadalmi hirek:

Az **Erdélyi Férfiak Egyesülete** junius 28-án, kedden délután 6 órakor a VIII., Rákóczi-ut 15. szám alatti helyiségében gróf Teleki Pál vallás- és közoktatásügyi miniszter elnöklete alatt közgyülést tart, amelyen néhai dr. Grandpierre Emil volt közigazgatási biróról dr. Kolosváry Bálint egyetemi tanár tart megemlékezést.

A **Dohányárusok Országos Szövetsége** junius 26-án, vasárnap délután 4 órai kezdettel (VIII., Mária-utca 30.) székházának tanácstermében tartja ezidei közgyülését dr. Usetty Béla kormánytanácsos, országgyülési képviselő elnökletével. Az országos közgyülésen a Szövetség vidéki csoportjainak küldöttei is résztvesznek.

A **Magyar Orvosok Tudományos Egyesületei Szövetségének** tanácsa pénteken tartott ülésén Johan Béla államtitkárt választotta meg a lemondott elnök, Nékám Lajos professzor helyére; elhatározta, hogy a következő Orvosi Nagyhetet 1939 májusban tartja.

A **Keresztényszocialista Községi Közüzemi Alkalmazottak Országos Szövetsége** pénteken este Movik Zsigmond elnöklete mellett megtartott nagyválasztmányi ülésén olyértelmü határozatot hozott, hogy a munkásság a kormányzó 70. születésnapja alkalmából létesitett Horthy Miklós-repülőalap támogatását szerény megélhetési körülményei között is hazafias kötelességének tartja és ezért egyórai munkabérének megfelelő keresetét felajánlja a nagyhorderejü nemzeti ügy számára. A Szövetség kéréssel fogja Szendy Károly polgármestert megkeresni, tegye lehetővé, hogy a közüzemi munkásság rendes munkaidején felül egyórai különmunkát végezhessen és az ezután járó bérösszeget szolgáltassa be a repülőalap pénztárába.

Uj autóbuszjárat:

Strompf Pál autóbuszüzeme julius 1-től megindítja a **Jászberény—Jászfelsőszentgyörgy—Szentlőrinckáta—Szentmártonkáta—Táplószecső MÁV.** állomás közötti járatát. Az utazóközönség szives tájékozására lapunkban közöljük ezen uj autóbuszjárat teljes menetrendjét.

1	3	Km.	Állomások	2	4
4·40	12·35		Jászberény é	8·45	19·15
5.05	13·00	10·5	Jászfelsőszentgyörgy	8·20	18·50
5·20	13·15	13·5	Szentlőrinckáta	8·05	18·35
5·45	13·40	22·5	Szentmártonkáta	7·40	18·10
6·05	14·00	31·5	Táplószecső	7·20	17·50
6·10	14·05	33	Táplószecső é MÁV i	7·15	17·45
6·19	14·13		i MÁV Táplószecső é	7·14	17·41
7·33	15·28		é Keleti pályaudv. i MÁV Budapest	6·00	16·00

— **(A spanyol reneszánsz)** legnagyobb misztikus festője Greco, akiben müvészetté bomlanak a hit legmélyebb érzései s ezek táplálják azokat a viziókat, amelyek alkotásaiban testet öltenek — irja *Dirmayer* Marianne az Élet uj számában. A lap gazdag és változatos tartalmából kiemeljük még *Takáts* Gyula poetikus finn utirajzát, *Tarnóczi* János Szent István tanulmányát, valamint *Szegváry* Mihály cikkét az állatkert életéről. A nivós szépirodalmi részben Paul *Bourget* és *Zubor* István nagysikerü regényei mellett *Táth* László, *Dezsényi* Béla, *Kinizsi* Andor, *Nagykárolyi* Etelka, *Müller* Ottó, *Nagy* Méda és mások finom irásai olvashatók. A családvédelmi rész ezuttal is eleven és változatos. Ezenkivül több kisebb cikk, könyv-, szinházi- és filmszemle, divat, háztartás, egészségápolás, kézimunka, szerkesztői üzenetek, rejtvényverseny, valamint a müvészi képanyag egésziti ki a müvelt katolikus családok kedvelt szépirodalmi hetilapjának legujabb számát. Mutatványt készséggel küld a kiadóhivatal, Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. Egyes szám ára 28 fillér. Kapható mindenütt.

Állványok Selyemernyők
Schäffer Béláné Erzsébetkörut 17
Telefon: 1-344-57 Telemek!

— **(Francia, angol és német diákok)** jönnek Magyarországra, hogy a magyaros vendéglátás ellenében magyar pajtásaikat s barátaikat az óhajtott idegen nyelvben tökéletesitsék. Még többen közülük nem kaptak beosztást, ezért kérjük azon magyar családokat, akik *francia, angol vagy német fiukat vagy leányokat* a nyári hónapokra gyermekük mellé meghivni óhajtanak, ebbeli kérésükkel forduljanak haladéktalanul az *Emericana Utazási Osztályához, Budapest, IV., Bástya-utca 11. Telefon 189—586.*

— **(Gigászi méretü kartoték készül Németországban hétszáz millió anyakönyvi bejegyzésről.)** A német nemzeti szocialista kormánynak az a rendelkezése, amellyel kötelezővé tette a leszármazás igazolását s amely a leszármazásnak a nagyszülőkig, de bizonyos esetekben a XVIII. századig való igazolását követeli, hallatlan fellendülést biztositott Németországban az őskutatásnak. Az árja leszármazás bizonyitása sok esetben nagy pénzáldozatba kerül s különösen az is fokozza néha a nehézségeket, hogy a régi egyházi anyakönyvi feljegyzések elvesztek, vagy pedig hiányosak. A lelkészi hivatalok már alig győzik a munkát. Ezeknek a bonyodalmaknak és nehézségeknek megszüntetése végett most azt tervezik, hogy a birodalom területén megtalálható valamennyi egyházi anyakönyvet számba veszik, tartalmát kiirják és rávezetik egy központi gyüjtemény kartotékjaira. A tervbe vett akció méreteit bizonyitja az az adat, hogy a birodalom területén mintegy 350 ezer egyházi anyakönyv van, *700 millió bejegyzéssel.*

Maria-Zelli

5 napos autocar-utunkat julius 14-én megismételjük.

Részvételi dij: P 108.—

Jelentkezés:

CHRISTOPHOROS Utazási iroda. Lajos-u. 187—852 és IV., 5. Kossuth Menetjegy- Telefon: 189—533.

P. GARRIGOU—LAGRANGE Réginald:

A MEGKEZDETT ÖRÖK ÉLET

(A LELKIÉLET ALAPELVEI)

A tudós római domonkosrendi professzor, korunk egyik legnagyobb hittudósa, a Pázmány-egyetem diszdoktora egy egész élet bölcsességét süritette aránylag kisterjedelmü, de nagyértékü munkájába. Teljes képet ad a lelkiélet minden fázisáról, a bün állapotától kezdve a misztikus egyesülés magaslatáig. Elmélyedő tudomány, bölcs tapasztalat, a szentek életének ismerete segitségével vezet végig a tisztulás, megvilágosodás, egyesülés utján.

100 oldalon ugyszólván teljes aszkétikát és misztikát ad.

Foditotta: **Ervin Gábor dr.** budapesti hittanár.

Ára kartonháttal P 2.—.

Ugyanabban a kiadásban:
BÉRULLE KARDINÁLIS:

A LELKIVEZETÉSRŐL

Minden idők legnagyobb lelkivezetője, Páli szt. Vince lelkiatyjának müve. Szülőknek, nevelőknek, vezetőknek.

„A jó Isten különös sugallata volt, hogy ezt a munkát leforditsa" irta Vass János keszthelyi hitoktató a forditónak. Ára: **60 fillér.**

Kaphatók: Korda R.-T. Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 2.

Törzslap — Műemlékek Országos Bizottsága.

1. Hely:

2. Megye, járás, egyházi beosztás:

3. A műemlék megnevezése:

4. A műemlék tulajdonosa (kezelője):

5. A műemlék leírása:

6. A műemlékben található berendezési tárgyak, falfestmények, síremlékek, restaurációs művek, ~~stb~~ harangok, stb.

7. Esetleges feliratok:

8. A műemlék történetére vonatkozó adatok:

9. A műemlékre vonatkozó megjegyzések, hivatalos adatok, stb.:

10. A műemlékről a Műemlékek Országos Bizottságánál levő fölvételek:

Műemlékek Orsz. Bizott-
sága

Műemléki törzsív
tervezete
dr. Éber László-tól

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA a műemlékek fenntartásáról szóló 1881. XXXIX. tc. alapján a kultuszminisztérium véleményező testülete. Áll az elnökből, előadóból, titkárból, építészből s több, a kultuszminiszter által kinevezett rendes és levelező tagból. Feladata az ország műemlékeinek felvétele és tudományos feldolgozása. 1934. elnöke lett Gerevich Tibor, előadója Genthon István, titkára Szentiványi Gyula. Átszervezés alatt áll.

E. G. II. 158. l

Életkép.

A Pesti városházán a kor
vel, a ki poharat tart kezében.

alól: Die Deputirten Wahl
No 29.
fölül: Wobby deputanawich
balra: L'elezione de rapp
jobbra: A követek választ
alól a jobb sarokban: K.V. 849.

Kny., alányomással,

107-95-347

tik, hogy az utóbbinak intézkedése folytán Steindl Imre ezen építkezéseket felmérhesse és lerajzolhassa.

Budapest 1877-ik decz. 31-én.

Henszlmann Imre,
a magyarországi műemlékek ideigl. bizotts. előadója.

A legrégibb magyarországi lovaspecsét.

A történetbúvár, kit munkássága egy fel nem kutatott dús levéltárba vezet, a legnehezebb kisértéseknek van kitéve. Lázas izgatottsággal veszi kezébe az egyes csomagokat és fut végig tartalmukon. Itt egy ismeretlen Árpádkori oklevél vagy egy régi nyelvemlék, amott egy nevezetes államférfiúnak levele vagy egy irodalmi értékü töredék; majd egy érdekes pecsét, majd a czimeradományozó levél mesteri kézzel előállitott miniature-je köti le figyelmét. Mindent fel akarna jegyezni; mindent óhajtana értékesiteni. De a rövidre mért idő parancsolón inti: hogy mind e kisértéseknek álljon ellen; hogy szorosan körvonalozott feladatainak korlátain ne lépjen tul. Szomorun sóhajt fel: «ars longa, vita brevis!»

Igy kellett e sorok irójának is felsóhajtani, mikor a mult esztendő egyik szép júniusi napján, a lelkes gr. Erdődy Sándor vezetése mellett, Pulszky Ferencz társaságában, az Erdődyek ősi várát *Monyorókeréket* látogatta meg, hogy levéltárát kutassa át, mely ekkorig történetbúvár előtt még nem nyilt vala meg.

Bakocs Tamás primásnak — e vár egykori urának — rokonaival váltott leveleit nyomoztam. De a történeti kincsek nagy tömege állott előttem, mely eddig ismeretlenül lappangott a vasmegyei várkastély jól őrzött levéltárában. És ez alkalommal a kisértésnek nem tudtam ellenállani. Néhány apró hártyaszelet és régi nyelvemlék oly csábitón tekinte reám, hogy a tudománypártoló gróf engedelmével, elhatározám magamat a fővárosba hozni azokat; sőt — a mi bizonyára kevésbbé bocsátható meg — nem tudtam ellenállani

retett, hogy a fölötte érdekes romot közigazgatási pártfogásába vegye. Azóta a vármegye részéről kedvező válasz érkezett a bizottsághoz.

Ugyanezen ülésben Hegedüs Candid, biz. tag indítványozza, hogy a titkár a bizottság *törzsíveinek és rajzkészletének lajstromzására* utaltassék.

A deczember 28-án tartott ez évi utolsó ülésben Geduly titkár bemutatta a bizottság rajzainak, fényképeinek és az emlékeket leiró törzsíveinek lajstromát. E lajstrom, a bizottság határozata szerint, az «Archaeologiai Értesítőben» köztudomás végett fog kinyomatni, és külön nyomatban is megjelenni.

Ugyanezen ülésben Steindl Imre szóbeli jelentést tett a *kassai Erzsébet-templom* állapotáról, mely szerint a későbben az eredeti épülethez csatolt építkezések hanyag kivitelük miatt, inkább az épület ártalmára, semmint annak erősítésére szolgáltak. A déli előcsarnokot egész alapzatáig el kell bontani, a káptalan sekrestyéje és azon kápolna, melyben két püspök el van temetve, mint szintén az eredeti tervet elferdítő és igen hanyagul felépített csatolmányt el kell távolítani. A négyzet (Vierung) pillérei a boltnak oldalnyomása által többé-kevésbbé a függőleges vonaltól elhajlottak. A templom alapterve pontosan és igen nagy mérvü rajzban elkészült. Jó építési kő találtatott Szepes-Olaszi vidékén és meglehetős mennyiségben már el is szállíttatott az építkezés helyére.

Előadó említést tesz ez évi augusztus és szeptember hóban a *Harzhegység körül* azon czélból tett *utazásáról*, hogy ama vidék emlékeinek rokonságát a hazánk felföldén levőkkel tanulmányozza. Az eredmény «*Uti jegyzetek*» czím alatt külön másolatban a nm. miniszternek átadatott és az «Archaeolog. Értesítőben» is részint már közöltetett, részint még három folytatásban közöltetni fog.

Végre Szumrák Pál, beltag, a bizottság figyelmét a *budai török fürdőkre* irányozza. Indítványa következtében a nm. miniszter közbenjárása a főváros tanácsánál megkére-

ülési jegyzőkönyv küldetett át, melyekről az előadó referált. Ugy szintén Geduly titkár a tavalyi építészeti munkálkodásról tett jelentést (l. a márcz. 17. ül. 8. pontját), mely az «Archaeologiai Értesítő» 4-dik számában megjelent; végre Schulek Frigyes tette a már említett szóbeli jelentését.

Visegrádon, pénzhiány miatt ez idén csak kevés történhetett; miről Schulek építésznek jelentése beváratik.

A márcz. 17-én tartott ülésben a nm. vall.- és közokt. m. kir. miniszter a bizottságot értesítette, hogy *Steindl Imrét a kassai dom* helyreállítása czéljából foganatba veendő munkálatok vezetésével megbízta. Azóta Kassán külön építészeti bizottság alakult és több rendbeli előkészület, egyebek közt: az építészeti iroda és magas állványok felállítása történt. Schmidt Frigyes cs. építészeti főtanácsos és bizottságunk kültagja f. é. május havában a kassai és a budavári templomokat ujra megvizsgálván, építészeti tanácsát külön jelentésben terjesztette elő.

A márcz. 17-ik ülésben be volt mutatva a *kis-szebeni* polgármester által beküldött, az ottani *parochialis templom tornyának* tatarozására vonatkozó tervezet; ez Schulek Frigyes b. építésznek véleményezés végett kiadatott.

A máj. 12-ik ülésében a nm. miniszter a bizottságot értesítette, hogy ő cs. és apost. kir. Felsége a *lébényi templom* helyreállításának befejezésére 1878-ik évtől számítandó három évre a vallásalapból évi kétezer és a müemlékek országos javadalmából évi ezerötszáz frtot kegyelmesen engedélyezni méltóztatott.

Rómer Flóris a bizottságnak jelenti, hogy Alcsuton József főherczeg levéltárában, Zolnay mérnök által készített rajzokat látott, melyek a *Margit-féle templomot a szigeten* ábrázolják régibb, nem publicált állapotban. Ennek folytán az elnök megkéretett, írjon ő Fenségének és kérje ki ezen rajzokat lemásolás végett. (A rajzok megérkeztek.)

Ugyanezen ülésben szóba hozatott a *zsámbéki templomrom* sajnos állapota. Ezen alkalomból Pestvármegye megké-

Steindl Imre ügyesebb tanitványaival:

Nyitrára	Bazinra	Gyöngyösre
N.-Szombatra	Sz.-Györgyre	Jászberénybe.
Modorra	Miskolczra	
Storno Ferencz		
Szakolczára	Kis-Mártonba	Győrbe és
Sopronba	Kőszegre	Veszprémbe.
Myskovszky Victor		
Késmárkra	Eperjesre	Rozsnyóra.

E kiküldetések különös czélja megismerkedni városaink és nagyobb helységeink nevezetesebb emlékeivel, hogy az így nyert tapasztalás után a nm. miniszter pártfogása alatt kiadott «Magyarország ó-keresztyén-, román- és átmenet-stylü mű-emlékeinek rövid ismertetése» (Budapest 1876) czímü munkát nevezetesebb csúcsíves stylü emlékeink tárgyalásával folytatni lehessen. A rajzok elkészítése hosszabb időt vevén igénybe, azok beküldését csakis a jövő év derekán várhatni.

A főváros régészeti monographiája érdekében a tanács levéltárát az e tekintetben működő albizottságnak szivesen megnyitja. *Schulek Frigyes*, tanítványaival felvétette a budavári házak régi részleteit és *Zsigmondy Gusztáv* folytatja az ó-budai időnként napvilágra kerülő régi maradványok lerajzolását. Ő bizatott meg egy a híres «Mária Alba» helyén felállítandó emlékkőnek elkészíttetésével és felállításával (l. a szept. 17. ül. 21. és a 28. ül. 17. pontját, mely a felirást meghatározza). *Arányi Lajos* bizotts. tag Budán hetvenkét régi házat megvizsgált és az előadó is a budai vár házainak több régi részletét vázolta. *Steindl Imre* pedig megvizsgálandja a pesti parochialis templom eredeti alakját.

III. Emlékeink restauratióját illetőleg első helyen áll a *budavári főegyház*, melynek restauratiója igen lassan halad, de van remény, hogy a végleges tervek máris elfogadva lévén, a munkálkodás ezentul siettetni fog. Épitészeti külön bizottsága részéről bizottságunknak ez idén kilencz

Myskovszky Victor, kültag, küldi a szentpéteri, davallói, sz.-andrási, okolicsnai, sz.-miklósi, nádorfalvi, szmrecsányi, nagy-palugyai, sz.-mariai, kúti, középszlécsi, németlipcsei templomok, a hradeki és likavai várak és a Rakovszky-család nagy-selmeczi két kastélyának rovatos leirását 42 rajzzal.

Zsigmondy Gusztáv biz. mérnök bemutatja az általa 1875-ben felmért Murány várának helyszínelési tervét, négy nagyobb és négy kisebb fényképpel.

Storno Ferencz, kültag, megküldte a kisfaludi, szigligeti, csobánczi, bácsi puszta, német-ujvári, doboti, badacsonyi, soproni Jakab kápolna, ruszti, máriafalvi, sámfalvi, brassai, tartlaui, keszthelyi, höfleini és gálosi emlékek rovatos leirását 30 darab jeles rajzzal.

Jedlicska Pál, kültag, beküldi több rendbeli emlékek leirását és vázlatos rajzát.

Gózon Imre, kültag, Zalamegye délnyugati részében tett régészeti utazásáról szóló jelentését megküldi.

Szaszinek Ferencz, kültag, Révay Kata sírkövének, valamint Sasvárnak leirását, ennek egy rajzát és fényképét megküldi.

Szumrák Pál, beltag, beadja Sáros-Pataknak egy 1785-ben készített helyszíni rajzát.

Steindl Imre, beltag, bemutat több rendbeli nagymérvü jeles rajzokat, köztök több festettet, melyet tavalyi régészeti utazása alkalmával készített, és melyek a tavaly beadott rajzok pótlékát képezik. Steindl Imre rajzait az ülésben magyarázza. E jeles rajzok a tavalyiakkal együtt ki voltak állítva a képzőművészeti társulat ujonnan felépült házában. Ugyszintén szóval értekezett

Schulek Frigyes, biz. épitész, a budavári főtemplomban ujabban tett fölfedezésekről.

Drahotuszky Ferencz, kültag, a kö-parabai, sztránszki és radváni templomok leirását, hat darab rajzzal megküldi.

II. *Emlékeink további megismerése, felmérése, lerajzolása és leirása czéljából kiküldettek* ez idén;

ARCHÆOLOGIAI ERTESÍTŐ.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA ARCHÆOLOGIAI BIZOTTSÁGÁNAK

KÖZLÖNYE.

KIADJA A MAGYAR TUDOM. AKADÉMIA.

SZERKESZTIK:

Dr. HENSZLMANN IMRE és Br. NYÁRY ALBERT.

1878. XII. KÖTET. | SZERKESZTŐSÉG: ZERGE-UTCZA 23. SZ. | 1. SZÁM. JANUÁR 31.

Ezen folyóirat megjelenik — augusztus és szeptember kivételével — minden hó utolsó napján $2\frac{1}{2}$ ivnyi számokban. Előfizetési ára a 25 ívből álló kötetnek 3 frt; egyes számok bolti ára 40 kr.
Előfizetni lehet KNOLL KÁROLY Magy. Tudom. Akadémiai könyvárusnál (Budapest, akadémiai bérépület).

ÉVI JELENTÉS

A MAGYARORSZÁGI MŰEMLÉKEK IDEIGL. BIZOTTSÁGÁNAK MŰKÖDÉSÉRŐL 1877-ben.

Mindenekelőtt mély sajnálattal fel kell jegyeznünk a bizottság nagyérdemü elnökének, *Szalay Ágostonnak*, f. évi május hó 5-én történt gyászos halálát. Helyébe a nmélt. miniszter Zich és Vásonkői *gróf Zichy Jenőt* kinevezvén, ez elnöki székét a bizottság junius hó 5-én tartott ülésében elfoglalta.

Miniszteri kinevezés által a bizottság tagjainak száma három kültaggal szaporodott, *Könyöky József*, pozsonyi reáltanodai tanárral; *Császka György* szepesi püspökkel és *Schmidt Frigyes* cs. építészeti főtanácsossal.

I. Hazánk *emlékeinek rajzai, leírásai vagyis törzsvei* tekintetében készletünk a következőkkel szaporodott.

Lehoczky Tivadar kültag, beküldte Munkács várának leirását négy rajzzal, továbbá a dédai, nagyberegi, munkács-városi, beregszászi, végardói, kigyósi, fehértói, pócsi, nyírbátori, huszti és viski templomok leirását, több vázlatos rajzzal együtt.

Kassa

Jokub Müentzer 1499-151o

Arch.Közl.1899. XXI.13o

Régészeti könyvtár.

1. *Az országos képtár kiválóbb művei.* Pulszky Károly. Eggenberger-féle könyvkereskedés (Hoffman és Molnár) Budapest, 1878. 64. l. 8 r. (egy rézmetszettel.)
2. *Hermes mit dem Dionysosknaben,* ein Originalwerk des Praxiteles, gefunden im Heraion zu Olympia. Im Auftrage der Direction für die Ausgrabungen in Olympia herausgegeben von Georg Treu. Berlin, Verlag von Ernst Wasmuth, Architektur-Buchhandlung, 1878. 4. r. (13. l. és 2. tábl.)
3. *Keilinschriften und Geschichtsforschung.* Ein Beitrag zur monumentalen Geographie, Geschichte und Chronologie der Assyrer. Von Ebenhard Schrader. Giesen. J. Ricker'sche Buchhandlung 1878. 8-r. (Egy táblával.) Ára 14 mrk.
4. *Das älteste Menschen-Geschlecht.* Die Ergebnisse der neuesten wissenschaftlichen Forschungen über die Ur- und Entwicklungsgeschichte der Menschheit in allgemein verständlicher Darstellung von Dr. Thomassen. Neuwied & Leipzig. Druck und Verlag der J. H. Heuser'schen Buchhandlung. — K. 8-r. Ára 1,80 mrk.
5. *Musteraltdeutscher Leinstickerei,* gesammelt von Julius Lessing. Berlin, F. Lipperheide, 1878. 4-r. (43 tábl. 16 l. szöveg.) Ára 3 mrk.
6. *Reise nach der grossen Oase El-Khargeh in der Libyschen Wüste.* Beschreibung ihrer Denkmähler und wissenschafftliche Untersuchungen über das Vorkommen der Oasen in den altägyptischen Inschriften auf Stein und Papyros, von Heinrich Brugsch-Bey. Leipzig I. C. Hinrichs'sche Buchhandlung. 1878. n. 4-r. (1 térkép, tervrajzok és 26 táblával. Ára a táblákkal 48 mrk, nélkülök 10 mrk.)

TARTALOM: Magyarhoni őskori leletek külföldi gyűjteményekben. Dr. *Hampel Józseftől.* — Uti jegyzetek. *Henszlmantól.* — A samarjai gombkötő czéh pecsétje. *Deák Farkas.* — Régészeti irodalom. A míveltség fejlődése Magyarországban. 889—1849. *X-től.* — A délszláv akadémia évkönyveiben megjelent régészeti értekezések. *Boynychich Ivántól.* — Tárcza: Érmészeti adalék, Bécs városa s a magyar pénzverés. Közli: Dr. *Thallóczy Lajos.* — Két régi magyar festész. *H. I.-tól.* — Révai Miklós és a heraldika. *Adorján.* — Hazai tud. intézetek és leletek. — Külföld. — Régészeti könyvtár.

Budapesten, 1878. Franklin-Társulat nyomdája.

Arch. Ért. 1878

Tamásfalva.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
» részleteit ábrázoló rajzlap 1

Telkibánya.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Tentatartó.

Ezüst vertmű, Anna lengyel királyné arczképével, fénykép . . . 3
Mária magyar királyné arczképével, fénykép 1

Térkép.

Magyarország legrégibb térképét ábrázoló fénykép 1

Tissina.

Templom alaprajza, Gózon Imrétől 1

Torna.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1
Tornai János siremlékének rajza 1

Tóthlak.

Templom alaprajza, Gózon Imrétől 1

Töltszék.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Trencsén.

Várrom távlati rajza, színezve, Drahotúszky Ferencztől 1

Triptychon.

Oltárkép, 15-ik századi toskánai iskolamű, fénykép 1

Trocsány.

Fatemplom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Turócz-Szentmárton.

Báró Révay Ferencz síremléke, fénykép, Szasszinek Ferencz küldeménye 1
Báró Révai Péter czímere, fénykép 1

Ugra-Szász (Erdélyben).

Templom alaprajza és pacskolás 2

Ujvár (Német).

Templom távlati és alaprajza, Storno Ferencztől 1
Ezen a lapon vannak még a szentábrahámi, badacsonyi és hamuházi templomromok alaprajzai is.

Ügöd (Nagy).

Templom távlati rajza, Cséplő Péter küldeménye 1

Vágbeszterce.

Podmaniczky Ráfael síremlékének rajza, Drahotúszky Ferencztől 1

Váradka.

Fatemplom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Varannó.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Velemér.

Templomrom távlati és alaprajza, Lipp Vilmos küldeménye . . 2
Ugyanannak távlati és alaprajza, Gózon Imrétől 2

Vigles.

Várnak távlati és alaprajza, Steindl Imre tanár növendékeitől . 2
Lovagterem, most kápolna, nézete és metszete 2

Vilmány.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Visegrád.

A várrom öreg tornyának restaurationális távlati rajza Schulek Frigyestől 1
Az öreg torony keresztmetszete 1
» » részleteit ábrázoló rajzlap 2

Viz-Lendva.

Templom alaprajza, Gózon Imrétől 1

Vizsoly.

Templom távlati és alaprajza, Myskovszky Viktortól 1

Vöröskő.

A várban lévő régi kályhának rajza, Werdenstetter Szilárdtól . 3

Zboró.

Templom távlati rajza, Myskovszky Viktortól 1
Vártemplom távlati és alaprajza 1

Zólyom.

Templom alaprajza, Steindl Imre tanár növendékeitől 1
» hossz- és keresztmetszete s oldalnézete 3
Keresztelő-medenczének rajza 1
Kehely, színezve 1
Várkapunak távlati rajza 1
A kapualj metszete és alaprajza 1
Várajtó részleteinek rajza 1

Zomborhegy.

A zárdának nézete 1690-ik évből, fénykép 1

Zsebóra.

Bethlen Gáboré volt, fénykép 1

Zsegra.

Templom távlati rajza, Myskovszky Viktortól 1

Zsolozsmakönyv.

Remekmivő kezdőkkel és keresztdíszítvényekkel, a győri székes-egyház tulajdona, fénykép 4

Zsolna.

Templom távlati és alaprajza, Drahotúszky Ferencztől 2
Kápolna távlati rajza 1

Összesen . . . 944 darab.

Kelt Budapesten, 1877. évi deczember 31-én.

Geduly Ferencz,
bizottsági titkár.

Műemlékvédelem Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

(Munkatársunktól.)

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található az ország műemlékeinek több mint hat százaléka. A védett épületek nagy része — százhetvenöt — állami tulajdonban, míg a népi építészeti emlékek általában magántulajdonban vannak. Az egyházi rendeltetésű építmények aránya megközelítően 40 százalék — állapította meg a közelmúltban a megyei népi ellenőrzési bizottság a műemlékvédelem helyzetét vizsgálva.

A műemlékek megóvása, karbantartása és felújítása ma egyre nehezebb feladat a csökkenő állami támogatás miatt. Jelenleg a kiemelt műemléki felújítások — egyebek között a Rákóczi-vár, a Melczer- és a Mágochy-kastély költségeit — a megyei és az Országos Műemléki Felügyelőség közösen fedezi, ugyanígy együtt fizeti az állam és az egyház az egyházi épületek helyreállítását. Jelentősek a helyi tanácsok erőfeszítései is: *miskolci, sátoraljaújhelyi, sárospataki* és *tokaji* védett középületeket és lakóházakat hoztak így helyre.

Az edelényi Coburg-kastély rekonstrukciója megkezdődött. Jelenleg a szerkezet megerősítésén, valamint a szigetelésen dolgoznak a szakemberek. FOJTÁN LÁSZLÓ FELVÉTELE

A megyei műemlékvédelem legnehezebben megoldható feladata ma a magántulajdonban levő népi épületek megmentése, mert a házak gazdái többnyire idős, egyedülálló emberek, akik nem tudják előteremteni a helyreállításhoz szükséges költségeket. A népi ellenőrök vizsgálata szerint ugyancsak súlyos gond a renoválásra váró, illetve a már felújított műemlék épületek, a várak, kastélyok hasznosítása. Célszerű lenne, ha bővítenék azoknak a vállalkozóknak körét, akik a vendéglátás, az idegenforgalom, a kulturális és sportrendezvények hasznáért anyagi lehetőségeikkel a műemlékek megmentését is szolgálnák.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a vizsgálat időpontjáig sok vár, templom és népi építészeti emlék felmérése és leírása készült el a Herman Ottó Múzeum régészeti és néprajzi osztálya, valamint a megyei levéltár munkatársainak közreműködésével. A topográfiai kutatásokat azonban folytatni kell, hogy a még fellelhető falusi értékeket — a zsellér- és udvarházakat, a tájra jellemző foglalkozások emlékeit, a halászat, a hajózás eszközeit, a vízimalmokat és az út menti emlékjeleket — megmentsék. Ebben a feltáró- és regisztrálómunkában fontos szerepet játszhatnak a helytörténeti kutatással foglalkozók, a honismereti szakkörök és a városvédő és -szépítő egyesületek.

Népszabadság, 1988. jan. 23.

en meg senki sem járt elöttük ... mondja *Börcsök Péter*. — Akadt közöttük hatvanméteres is. Tapasztalataink arra mutatnak, hogy a mostani főjárat fölött nincs másik főág. Pedig sokan bíztak a létezésében. Ellenben ígéretesek az említett csontlelet közelében tátongó menynyezeti nyílások. Talán valamelyik kürtőből a hajdani „ősemberi" ágba jutunk ki.

— *Hogy viselik a bezártságot?* — ez a kérdés már az expedíció orvosának, *Komlóssy Attilának* szól.

— Mindenki egészséges. És lelkileg is jól bírjuk. Ami váratlanul ért: a „biológiai óránk" nem úgy lágkongresszusán. És talán többről is, mint amennyit a telefonban felsoroltak: a vasárnapi felszállásig még egy teljes munkanap áll a Baradla '88 rendelkezésére.

Daniss Győző

*

Maróthy László, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszter, az Aggteleki Nemzeti Park, valamint a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társaság meghívására meglátogatta az aggteleki cseppkőbarlang mélyén tartózkodó Baradla '88 barlangkutató expedíciót.

séges fogyasztási szövetkezet

szövetkezetek által kiszolgált, csaknem ötmillió lakos ellátását elősegíti. Elsősorban azokat a fejlesztéseket helyezik előtérbe az idén, amelyek részben a tagság anyagi eszközeinek felhasználásával valósulnak meg. Az eddiginél is nagyobb mértékben számítanak a szövetkezeti tagok személyes közreműködésére, a gazdálkodást segítő kritikájára is. (MTI)

KEVESEBB TÖBB VOLNA

Külön-külön mindig nagy öröm számunkra, ha egy ágazat, alágazat, szakmacsoport vagy netán szektor, megye stb. jó gazdasági eredményeiről adhatunk hírt.

Ilyen hírt pedig mostanában igencsak nagy számban teszünk közzé. Olyannyira, hogy át-átfut rajtunk: nem túlságosan szép-e már megint a menyasszony? Vagy talán bennünk volna a hiba, hogy egyszerűen képtelenek vagyunk áthidalni a külön-külön megnyugtató gazdasági eredmények és az ország folyamatosan igen nyugtalanító gazdasági helyzete között tátongó mélységes szakadékot.

Hangsúlyozzuk: teljesen esetleges, hogy ezt most éppen a fogyasztási szövetkezetek gazdálkodásáról szóló beszámoló apropóján mondjuk el. Elmondtuk ezt nemrégen például az iparvállalatok eredményeiről szóló összesítés kapcsán is. Mindenesetre — bár rosszat senkinek nem kívánunk — a magunk részéről sokkal nyugodtabbak volnánk, ha volna legalább mutatóba néhány veszteséges szövetkezetünk is (miként nagy számban vannak ilyenek nálunk lényegesen gazdagabb és fejlettebb országokban is).

A versenyben lemaradók léte ugyanis önmagában egy keményebb, ma szükségszerűen keményebb gazdasági környezetre utalna, márpedig igen határozott meggyőződésünk, hogy a „köszönjük, jól vagyunk a langyos vízben" állapot helyett valamennyiünk érdekében nagy szükségünk lenne ilyen környezetre. Sőt odáig elmegyünk, hogy állítjuk: ezt kívánná meg a fogyasztási szövetkezetek hosszú távú érdeke is.

E. P.

Festészet.

"Laci konyhája," fest. Mihe Ferenc.

Pesti Hirlap. 1846. 793. sz. 382. l.

Mihe Ferenc grafikus. festö.

Pesti Hirlap.1846.793.sz.382.l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Műgyűjtő

BÉKÉS MEGYEI NEPÚJSÁG
Békéscsaba

1969 AUG 28

1021

Kedd

Új folyóirat: a Műgyűjtő

Mint arról már beszámoltunk, decemberben jelenik meg a Képcsarnok Vállalat reprezentatív műkereskedelmi folyóirata, a Műgyűjtő. Kiadását a műkereskedelmi és kultúrpolitikai szempontokon túl az a tény is indokolja, hogy a szocialista műkereskedelem húsz éve ellenére, hasonló jellegű folyóiratunk nem volt.

Kiadásának gondolata valójában nem új keletű, ugyanis hazánkban az első világháború előtt a Szent György Szépmíves Céh, hasonló rendeltetésű lapot jelentetett meg, a Gyűjtőt. A két világháború között pedig Műbarát címmel jelent meg műkereskedelmi folyóirat.

A Képcsarnok kiadásában megjelenő Műgyűjtő mind célját, mind szerkesztését és tartalmát tekintve lényegesen különbözik elődeitől. Főbb rovatai a következők: kiállítási naptár, ember és modern művészet, lakáskultúra; külföldi képzőművészeti hírek — magyar művészek idegenben rendezett kiállításai, kritikai rovat.

Az új folyóirat negyedévenként, kitűnő minőségű papíron, mintegy 64 oldalas terjedelemben jelenik majd meg. Szerkesztősége, neves szakértők; művészettörténészek és képzőművészek közreműködésével már hozzákezdett az első szám összeállításához.

a Sza
Állami Ga

Sík vidéken is jó szol
elleni védekezésre szer

A tudományos kutatókat és a mezőgazdasági szakembereket rég foglalkoztatja az a gondolat: az erősen kötött, szikes talajokat, az összetömörült öntözött földeket hogyan lehetne lazítani anélkül, hogy a termőréteget megbolygatnák? Erre az eljárásra kiválónak ígérkezik az RL—2,1 géptípus, amely dr. Csávás Elemér vezetésével a VÍZITERV-nél készült. Elsőnek a dombvidéken erózió elleni védelemre használták, de a Szarvasi Állami Gazdaság kísérlete alapján igen jól bevált sík vidéken is.

Szarvason eddig 300 holdat lazítottak az említett géppel. A tervek szerint legalább háromezer holdon így módon készítik

---

Hét egységnél 4 e
A NEB vizsgálat

Nemrég vizsgálta a Békés megyei Népi Ellenőrzési Bizottság az anyagmozgatás és rakodásgépesítés helyzetét hét egységnél, a Békéscsabai Konzervgyárban, a Békés megyei Gabonafelvásárló és

MÜER JÁNOS, könyvkiadó

Használtak jeleket a könyvnyomtatók kiadók is,a címlapo
vagy a könyv végén,a kolofon alatt. A budai jegyek közöt
van néhany geometrikus jellegü,például Müer János budai
könyvkereskedő kiadójelvénye. 157.old. 7.kép.rekete repr

CSORBA CSABA: Tulajdonjegyek,mesterjegyek,polgári cí-
merek a középkorban 143.old

A Herman Ottó Mú.-Évkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

Mühl, Lesti MDK

Kássa Gábor Sopronban rajztanár volt. Ekkor a Viet Mühllel és Ágoston Ernővel együtt dolgozott és fejlesztette tudását 84 old.

Becht Rezső: Kássa Gábor, 189 -1961. 84.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

MDK

Mühl Aladár

Bányászházak, vf.

Utcarészlet, vf.

Felszabadulási Ünnepi Hónap keretében rend. képzőm.kiáll.kat. Sopron

MDK

Mühl Aladár

Zsuzska napozik, vf.

Brennbergi táj, vf.

Az Ikva mentén, vf.

Felszabadulási Ünnepi Hónap keretében rend. képzőm.kiáll.kat. Sopron

Mühl Aladár

Mühl Aladár fölényes technikai tudással festett erdőrészletei, amelyeken csak úgy csillog az átszűrődő napfény, a mély lírai húrokon játszó Köd című képe, Téli tája értékes darabjai a kiállításnak.

R. Kovács né, Fábián Márta
Vas Népe, Szombathely, 1957 XI. 15

Mühl Aladár
1902 Sopron -

Eleinte elemiben, majd zenetanárként működött.
Önarcképe a soproni Liszt Ferenc Muzeumban.
Horváth József és Visinsky Kázmér példájára akvarell képeket készitett.
Fivére Mende Gusztáv.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet történet
1962. Sopron 23.1.

Mühl Aladár

1947 - 49 között a Soproni Liszt Ferenc Muzeumban gyüjteményes kiállitása volt.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 27.l.

Mühl Aladár

Utcai jelenet /repr./

Pihenő /repr./

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. Képmelléklet

Mühl Abadár
festő

M.D.K.

Vidám színek" c. akvarelljét
"mutatta be a kiállításon.

Galavics Géza: A soproni ünnepi hetek képzőművészet
Művészet, 1962. december – 42 lap

MIK

Mühl Aladár

Kiállitási kritika

Kisalföld 1967 nov.29.

~~Horváth József~~ Mühl Aladár

MÜH.

Szerepelt a soproni "Festőterem" épületében rendezett kiállításon.

"Sárga ház"

Farkas György: A soproni képzőművészeti munkacsoport kiállításáról.
Kisalföld 1962. okt. 26.

Mühl Aladár

MDK

Őszi séta

Mücsarnok 1943 Téli tárlat

MDK

Mühl Aladár

Nekilendült a vásárlási kedv a Képzőm. Kör kiállitásán. Sopronvármegye 1943. szept. 11.

Mühl Aladár Mdk

szerepelt a tárlaton.

"Madárperspektiva"

/hamar/: A soproni őszi tárlat.
Kisalföld.1963. okt.10.

MÜHL ALADÁR, festő

1971-ben tavasszal nyitottak meg a soproni Festőteremben MÜHL ALADÁR és SZAKÁL ERNŐ önálló kiállításat. 278.old

GÁSPÁRDY SÁNDOR: A soproni képzőművészeti élet alakulása 1970-ben és 1971-ben 277.old

SOPRONI SZEMLE, helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 3.szám

MUHL ALADÁR, festő

A tokaji Művészbarátok Köre meghivta a soproni képzőművészeket, hogy önálló kiállitásaikkal sorozatosan mutatkozzanak be a Tokajban rendezett soproni hetek alkalmával. Sopron város tanácsa minden kiállitó részére katalógust nyomatott és az egyéb kiadásokat is vállalta.-Igy Mühl Aladár is rendezett önálló kiállitást Tokajban. 371.old

GASPARDY SÁNDOR: A soproni képzőművészeti élet eseményei 1972-ben és 1973-ban 370.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört. folyóirat, XXVIII.évf. 1974
Sopron, 1974

Mühl Aladár
festő

Mühl Aladár szinte kirázólag akvarellehet készít, természetelvű tájképei finomak.

D.F.: A mai sopron...
Művészet, 1974. julius - 20 lap

Mühl Aladár

- 1902. nov. 13-án született
- visszavonultan él -
- 1976. évi Ünnepi Heteken nyílt kiállítása
- régi soproni családból származik.
- családjában sok a tehetséges művész
- 1929-ben Glatz Oszkár meglátogatja a soproni művésztelepet - megmutatja Glatznak a műveit
- nem járt főiskolára
- nagyon szereti a zenét
- autodidakta - hevés idig Kassa Gábor rajztanárnál tanul
- a felszabadulás utan Lackner éremmel tüntették ki
- 1927-ben vitte az első képét zsüri elé tárlatra

Említve: Horváth József, Edvy Illés Aladár, Glatz Oszkár, Mende Gusztáv

Szabó Jenő: Mühl Aladár köszöntése

Soproni Szemle. 1977/4 XXXI. évf. 351 old

Shükl Hadár festő

Mühl Hadár festő

Három festmény

a műmelérleten

Szporoni Szemle 1977/4 353-tól

Lyka Károly

Dohnal Tibor, Szakal Ernő Izéll György, Sulyok Gabriella, Békés Imre, Sz. Egyed Emma, Gáspárdy Sándor, Giczy János, Rázó József, Renner Kálmán, Szárka Árpád, Fejér Zoltán, Szüts Szabó Sándor, D. Hoffer Erzsébet, T. Balás Edit, Perényi Kálmán, Derszib Etelka, Kormányos Erzsébet, Mühl Aladár.

Gáspárdy Sándor: A soproni képzőművészeti élet eseményei 1976-1977 ben

Soproni Szemle 1978/4 363 old

Mühl Hadár testő

Mühl Aladár, „Lesto"

Megnyílt az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban a kisalföldi képzőművészek tárlata, melyen szerepel a művésznek „Köd" c. műve. /említve/.

Wehner Tibor: Tágulő körben.
Dolgozók Lapja, 1948. ápr. 14.

Mühl Aladár
autódidakta festő

Mühl Aladár 1901-ben Sapronban született Autódidakta művész.

D.F.: A mai soproni...
Művészet, 1974. július – 20 lap.

Mikli Oladár
festő

Mikli Oladárnak önálló kiállítása volt 1935-ben, 1949-ben, 1971-ben Sapporóban és 1972-ben Tokióban.

D.F.: A mai apróm...
Művészet, 1974. július - 20 lap.

Mühl Aladár, [ ]

A soproni Festő-Jeremben rendeznek

műveiből kiállítást.

— : Készülődés a soproni ünnepi hetekre

9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. ápr. 3

Mühl Aladár, festő

Az új képzőművészeti csoportosulásnak tagja volt 1956 tól Sopronból 377.old

G.S./Gáspárdy Sándor: A soproni képzőművészeti élet újabb alakulása 377.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XX. évf. 1966
Sopron

MÜHL aladár / Sopron

Ősszel a Deák útnál akvarell 43x34

Dunántuli Képzőmüvészek Kiállitása 1958.

Kat. bev.: Cseh Miklós

/Székesfehérvár, István király Dunamu körleményei D sor 14./

Mühl Aladár

Képekkel

szerepel az

alábbi tárlaton

Szapudi András: A sopron.
Képzőművészek harasz. tárlata

Kisalföld 1969 IV. 29., 6. old.

Mühl Aladár Jestő

Kisalföld 1958 okt. 15. 8 oldal.

ESŐS UTCA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mühl Aladár

KISALFÖLD

NRR 28

1021

„g
na
és
tőle
N
tar
falu
nak
tatn
a
tart
apa
gan
nán
ilye
min
tott
ráo
gyó
sok
az
vos
biz
is

Miihl Aladár
festő

M.D.K.

Városképekkel vett részt a soproni
kiállításon.

M. Kiss Pál: A soproni művészeti munkacsoport kiállításáról
Művészet, 1964. április – 36 lap.

Kiállítása lesz a soproni Festőteremben.

Kisalföld 1967. jan. 6.

Mühl Aladár, festö

képei az 1927-ben rendezett jubiláris kiállitáson /Soproni Képzömüvészeti Kör/ kimagasló-ak voltak.

Dr. Csatkai Endre: A soproni piktura történetének vázlata. Magyar Müvészet. 1928.7.sz. 562-4.l.

M.D.V.

Mühl Obadiár

festő

Méltatás.

Turcsi Imre: Jubileumi képrőművészeti kiállítás

Művészet, 1967 november - 48 kep

Mühl Aladár

A soproni Petőfi téri festőteremben rendezett tárlaton részt vett müveivel:

Jégverem
Rákosi táj
Rózsa utca
Madárperspektiva

A soproni képzőművészeti munkacsoport őszi kiállitása
Rajztanitás 1963. VI. 30.1.

MDK.

Mühl Aladár

Kiállitási hir

Kisalföld 1967 juli.2.

MÞK.

Mühl Aladár

Kiállítási hír

Kisalföld 1967 július 2.

• **Mühl Aladár festőművész** emlékkiállítása augusztus 27-éig tekinthető meg a HAP Galériában (Bp. II., Margit krt. 24. fszt.). *(mh)*

7.1. Szabadalmaztatásra benyújtott találm

Ebből: belföldön benyújtott....
külföldön benyújtott:....

7.2. Elfogadott találmányok száma:.....

Ebből: belföldön elfogadott:....
külföldön elfogadott:...

7.3. Védjegyek száma:.....

7.4. A tárgyévben létrehozott új termékek

7.5. Új termékekre, fejlesztésekre kapott c

7.6. Összes publikációk száma:.....
Ebből: szakkönyvek/könyvfeje
Folyóiratban megjelent cikk
7.7. Egyéb, fel nem sorolt eredmény

.....
.....

Mühl Aladár festő

Kiállítása nyílik a soproni festő teremben

Kisalföld 1971 V. 8

MK

Mühl Aladár

szerepelt a képzőművészek tárlatán.

"Ikva"

14/ä/ 1-6/: Soproni ünnepi hetek.
KISALFÖLD 1964 jul. 7.

Mühl Aladár

festő

M.D.K.

Akvarelljeivel vesz részt
a kiállításon.

Szentgyörgyi Kornél:
~~Lehőcz Mária~~: A soproni kiállításról
Művészet, 1962. december – 43 lap

Müller Vladár
festő

M.D.K.

A soproni megyei képzőművészeti kiállításon részt vett.

Művek

Művészet, 1962. február — 42 l.

Mühl Aladár MDK

festő

Csatkai Endre: A 40 éves Soproni Képzőművészeti Kör története.

Mühl Aladár

MDK

Őszi séta

Mücsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Mühl Aladár MDK

Részt vett a soproni képzőművészeti munkacsoport őszi tárlatán, amely okt 28-án zárult.

"Sárga ház"

Rácz Ernő: Sopron képzőművészeti életéről.
KISALFÖLD. 1962. nov. 1.

MÜHL Aladár

és Wiegisser Éva, Renner Kálmán

kiáll. Wienerneustadt, ~~Ferences~~ Karmelita Templom, 1992 .
aug. 1-30.

ism. METZL János: „Érmek-akvarellek" Soproni Művészek kiállítása Bécsujhelyt. = Soproni Szemle, 47, 1993, 1. 73 - 75. ill.

Mühl Aladár

2323

Z, 1253

1317, 1377, 1401

, 2067, 2324, 2341

327

Szín, szépség, emberség

Mühl Aladár festőművész alkotásai

László Gyula írja Mühl Aladárról, a képzőművészetben és zenében egyaránt rangos művészről, szülővárosa szerelmeséről: *„Számára Sopron nem műemlékváros, hanem az alkotásra kész ember teste és vére, nélküle tartalmatlan lenne élete".*

Műveit és a művészt több mint negyedszázada ismerve, tisztelve, magam is ezt vallom. Becsülésem nemcsak a táj, a környezet l e l k é t tapintó és arra érzékenyen reagáló festőnek szól. Az emberség értékének feltáróját tisztelem benne, aki szóban, muzsikában, a tájról, utcákról és emberekről színekkel elmondott vallomásaiban azt a mélységes humánumot tudja elmondani az örökké megújuló és örökké jelenlévő szépről, amelyet alig-alig tudtak néhányan megőrizni gyerekkoruktól felnőtté válásukig.

Mühl Aladár művészete nemcsak az, hogy a szót, a muzsikát, az ecsetet egyforma értéssel kezeli. Inkább az (de ez már a festészetére vonatkozik), hogy öbenne soha, egy pillanatra sem alakult izmussá, erőszakoltsággá a képzőművészeket az örök megújulás keresésére ösztönző vágy. Holott ismeri a kifejezés eszközeit. Látása, formanyelve az impresszionisták őszinte, hirtelen érkező buzdulásaira, fékezhetetlen és a látványhoz ragaszkodó hangulataira is emlékeztet. Átéli az ihletést, amelyet egy ház, egy utca, egy modell nyújt, és amelyet rögzítenie kell. De mégsem csak ezt, a hirtelen elébe lobbanót örökíti meg, hanem a látvány adta maradandót — változatos formanyelvvel, soha nem ismételve önmagát.

Ez a szomjúsága, az örök szép, az örök emberi iránti csillapíthatatlan vágyakozása adják képeinek sajátos ízét. A régi Sopron hangulatát visszaálmodók gyermekkoruk színeire, élményeire lelnek képeiben. A műemlék Sopronnal most ismerkedők a napsütésben ragyogó vagy ködbe bukó, girbe-görbe utcák hangulatát kapják el. A tocsogók tükrébe nézegető sárga házakat, az Ikvapart nemes zölddé patinásodott épületeit. A dúló századok után ránk maradt merengő házsorokat. Hangulatukat csak az érezheti igazán, aki gyerekként kergette a labdát a zöldségillatú, macskaköves utcákon. Csak az beszélhet róluk, aki első szerelmét a vadgesztenye sárgái és cinóberpirosai között mondotta el szíve választottjának.

Erről, ezekről szól Mühl Aladár festészete. Nála az utca sem utcarészlet, hanem egy rész az ember életéből, a Parasztcsendélet naprafordgója sem virág, hanem az örök fény. A még létező és mindenkor megújuló szép!

Cím szerint illene felsorolnom valamennyi képét, hiszen mindegyikük számomra is emlék, és emlék valamennyi látogatónak, ezért keresték fel annyian kiállítását. Most mégsem közvetlenül elmondott vallomásait, az utcák, terek, a soproni táj szépségét megörökítő képeit említem. Mühl Aladár az ember ábrázolásában is maradandót, korunkhoz szólót alkotott. Portréi (a fejét alázattal meghajtó kislány és mellette a brennbergi bányászlány, a fátyolos nő, a Szomorúság, a Vörös hajú lány és még egy egész sor meleg, szívközeli ábrázolás) arról tanúskodnak, amit a már említett László Gyula művészettörténész így fogalmaz meg Mühl Aladár munkásságáról: „Gazdag az a város, amelynek ilyen művész fiai vannak."

Rácz Ernő

Kisalföld 1971 V. 23

...rit gazdagsága, az egy... mosódó színek finomsá... kozza képeinek hangu... Összegezőbb jellegűek *Imre* alkotásai színein... namizmusával és tüzes... rasztjával. (Domboldal,... Az aránylag kevés alak... rázolás közül kieme... *Rázó József* Öreg ka... Kati című képére meg... csak az arc, hanem a t... tás bája, a színek mele... s az előadás vonzó e... rűsége jellemző. Az ... rell hagyományos mű... *Szarka Árpád* Parti sét... Öreg kerítés című kép... lította ki. *T. Lándori A...* Sopron című nagyméretű műve hátterében a városkép látványos bemutatása uralkodik az aprólékos kidolgozást kerülve, fantáziadús megoldásban. Az Ősz szépségét erőteljes színekkel és jellegzetes alakokkal érzékelteti *Makkai Munczi Aranka.*

Gáspárdy Sándor olaj, tempera guache technikával készített bensőséges tájképein nem széles, nagy tájakat fest, hanem legtöbbször egy-egy utcasor házait, vagy éppen egyetlen épülettel érzékelteti a városkép hangulatát. Kiállított képei közül kiemelkedő színgazdag Műemlékház című művén bár az épületnek csak kis részlete látható, mégis az egész házat sejteti, még a bentlakók létezését is. Az impresszionisztikus látásmód helyett a leglényegesebb látványelemek bemutatására törekszik, a városkép tartalmi vonatkozásainak mind tömörebb, színesebb, szuggesztívebb hangsúlyozására.

Az ifjabb nemzedék erőteljes egyénisége *Giczy János*. Az ember és táj mély

Sok szó esik országszerte napjainkban a grafikáról, mint a legmozgékonyabb, emellett sokoldalú és sokrétű technikáról. A Törökországot, Irakot, Szíriát járt *Sulyok Gabriella* különös hangú, megragadóan eleven, lendületes tollrajzait emeljük ki először. Elég itt Az alvó, Önarckép, Mária és Erzsébet találkozása, Torzó című alkotásaira hivatkoznunk. Expresszionista kifejezési mód, erőteljes, szenvedélyes vonalak néha foltokká sűrűsödve jelennek meg lapjain. *Horváth Zoltán* Egy férfi és egy női fej-ét és *Szabó Alajos* Ősz és Háztetők című rajzait említjük meg a tárlat érdekes grafikai anyagából.

Beszámoló, de egyben számvetés és önvizsgálat is egy ilyen kiállítás. Jelzi a soproni művészek útkeresésének milyenségét, a hagyomány vállalásának és az egyetemes fejlődéssel is lépést tartó továbbfejlesztés igényét. A kiállítás így nemcsak felmérés, hanem kiindulópont is.

Dr. M. Kiss Pál

szerű lett. Ma már nem túlz...
rendszeres folytatást igénylő szé...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
KISALFÖLD

...ődi
...ÚSÁG

...uzsa

...hű tolmácsolója

— Hogyan kerültél a színpadhoz?

— *Tavaly figyelt fel rám Z. Szabó László tanár úr. Most az iskolaév kezdetén volt a felvételim. Sikerült. A Lóci óriás lesz és a Szélső házak című verseket mondtam el.*

Első sikerét 1969-ben aratta az Ady-emlékesten. Ugyancsak tavaly bejutott a *Kisfaludy-napok* versmondó versenyének döntőjébe. Az idén tavasszal szerepelt az *Új kor nyitányán*, és a győri iskolák kategóriájában arany fokozatot kapott versmondásáért a Kisfaludy-napokon.

— Ki szerettette meg veled a verset?

— *Általános iskolás koromban Fűzfa Ottó tanár úr, a kunszigeti általános iskola igazgatója. Különben most is Kunszigeten lakom, onnan járok be iskolába.*

Angolt tanul magánszorgalomból, és sok verset.

— Kik a kedvenc költőid?

— *Radnóti, Szabó Lőrinc, Simon István, Apollinaire.*

Mi kell a jó versmondáshoz?

— *Ahogy Grábits Frigyes tanár úr és felesége tanította velem: értsem a költőt. Ismerjem ne csak a verset, a költő életét is, mert csak így tudom magamévá tenni mondanivalóját. Hogyan mondhatnám el József Attilától a Mamát, ha nem ismerném József Attilát?*

— Mi a terved, ha befejezed az iskolát?

— *Még nem határoztam, hiszen két év múlva érettségizem, addig még dönthetek. Mindenesetre igyekszem jól tanulni, és az Ifjúsági Irodalmi Színpadnál megállni a helyem.* **p— i—**

A Ki válaszol

K. BÉLA, GYŐR. Szívesen vesszük, ha küldesz hozzánk fotókat, s ha azok elérik a kívánt színvonalat, közlünk is belőlük. Re...

Slágerlista

MAGYAR SLÁGEREK:

1. (?) Van lány még...

1957 OKT 15

Kiállítások Sopronban

Október 13-án, vasárnap, a soproni kultúrnapok keretében sok kiállítást nyitottak meg. Az Ady Endre Kultúrházban került sor délelőtt 9 órakor a soproni ipari üzemek, a soproni fotóklub, az akváriumkiállítás és »A szakszervezetek élete« című kiállítás ünnepélyes megnyitására. A megnyitó beszédet Varga József, a Hazafias Népfront soproni szervezetének elnöke mondotta el és méltatta a soproni kultúrnapok jelentőségét és a soproni üzemek munkáját.

★

A kultúrotthon nagytermében a soproni üzemek mutatták be legszebb gyártmányaikat. A bejárattal szemben a SOTEX-gyár és a Soproni Ruhagyár kiállítása vonzotta a szemet. A SOTEX dolgozói két szép perzsautánzatú szőnyegüket állították ki. Helyet kapott a gyárban készült különféle szövetanyag és bútorszövet is. A Soproni Ruhagyár legszebb ruhamodelljeivel gyönyörködtette a nézőket.

E terem díszei a textilgyárak bemutatói. Színpompás a Soproni Selyemgyár női selyemanyag összeállítása. Ugyanezt a jelzőt használhatjuk a Pamutipar kiállításának méltatásához is. Sok nő szeme gyönyörködik majd a Fésűsfonal gyapjúfonalaiban és rögtön megláthatja azt is, hogy ezekből milyen szép kötött női holmit lehet készíteni.

A vasipari üzemek is résztvesznek az ipari kiállításon. A Vasöntöde bemutatta öntvényeit, a Soproni Lakatosárugyár nagy változatosságban ismerteti épületipari zár- és pántgyártmányait. Az Épületasztalosárugyár ablakokat, ajtókat mutat be és a faipar műanyagait is kiállította. Sokan nézik meg a Magyar Tudományos Akadémia geofizikai laboratóriuma által használt, Sopronban készült műszereket. Mások inkább a Gázgyár által szerelt gáztűzhelyeket és egyéb használati cikkeket nézik meg. Gazdag anyagot mutat be a Soproni Tűgyár, az Autóalkatrészgyár és a Téglagyár is.

✱

Ugyanebben az épületben kapott helyet az akváriumkiállítás. A díszhalak kedvelői, tenyésztői és főként a gyermekek nagy gyönyörűséget találnak a változatos és lelkiismeretes halösszeállításokban. Egy-két halacska mellől egészen biztos, percekig nem lehet majd elvonni az ifjú nézőket, olyan különleges díszhalfajtákat lehet itt látni.

A soproni fotóklub fényképkiállítása nagy gyönyörűségére szolgál a fényképezés kedvelőinek. A képteremben művészi portret, táj- és munkafolyamatokat megörökítő képet látni.

A soproni postaigazgatóság kultúrtermében ugyancsak vasárnap délelőtt 9 órakor nyílt meg a bélyeggyűjtés soproni kedvelői részére a bélyegkiállítás. Itt dr. Benke Lászlóné, a Hazafias Népfront soproni titkára tartott rövid megnyitóbeszédet. A kiállításon rögtön szembetűnik a Liszt Ferencet ábrázoló, bélyegekből összeállított Liszt Ferenc portré. Sokan megtekintik azokat az eredeti terveket, amelyeket Légrády Sándor készített egy-egy új bélyeghez. A rajzok mellett közvetlenül megtaláljuk azokat a bélyegeket is, amelyek a rajzok nyomán készültek. Érdekes az az összeállítás is, amely bemutatja a soproni postabélyegzés történetét 1754-től 1954-ig. A bélyeggyűjtés kedvelői a sok érdekes látnivalón kívül bélyegeket is vásárolhatnak.

Ugyanebben az időpontban Tolnai Ferenc, a Városi Tanács végrehajtó bizottságának elnökhelyettese a papréti tornacsarnokban a mező- és erdőgazdasági kiállítást nyitotta meg. Az első teremben a mezőgazdasággal kapcsolatos üzemek és mezőgazdasági kutatóintézetek, szövetkezetek és az állami gazdaság mutatta be terményeit, illetve gyártmányait. A malomipar, a sütőipar, a tejipar mellett a Fertődi Kutatóintézet kísérleti konzervgyára, a Petőházi Cukorgyár, a Sörgyár és a Nádgazdaság is képviseltetni magát. A mezőgazdasággal foglalkozó intézetek közül a Sopronhorpácsi Kísérleti Intézet, a Fertődi Kísérleti Intézet kiállítása jelentős. Bemutatnak a többi között legalább 50 kiló súlyú takarmányrépát. A Soproni Állami Gazdaság, a Haladás és az Új Élet Termelőszövetkezet palackozott borait és egyéb termékeit mutatja be.

A másik teremben a Tanulmányi Erdőgazdaság kiállításában gyönyörködhetnek a szemlélők. Az erdőgazdaságban folyó munkán kívül a terem végében erdőrészletet láthatunk a soproni erdőségekben és a fertői mocsárvilágban található madarakkal és állatokkal. Sokan megnézik majd a kitömött szarvast, őzet, rókát, vaddisznót malacaival, a soproni erdőkben lőtt vadmacskát és a fertői nádasok különleges madarait.

✱

Vasárnap délelőtt 10 órakor a városi festőteremben a soproni képzőművészek kiállításának megnyitójára került sor. Bognár Dezső, a Városi Tanács végrehajtó bizottságának elnöke méltatta a soproni képzőművészek munkáját. Már az első órákban sokan megnézték a tárlatot. A kiállítás érdekessége, hogy a soproni festők munkái mellett Mühl Aladár gyűjteményes kiállítását és Horváth Marietta szobrászművész és zenész szobrait is megtekinthetik.

★

A soproni kultúrnapok legnagyobb, országosan is kiemelkedő eseménye volt a központi bányászmúzeum vasárnapi megnyitása, amely külsőségeiben is méltó volt a múzeum jelentőségéhez.

A múzeum bejárata előtt a régi idők bányászruhájába öltözött díszőrség állt, s az ünnepség színhelye, a múzeum feldiszített udvara már jóval a kezdés előtt megtelt a meghivottakkal és az érdeklődőkkel. A megnyitáson megjelent állami, társadalmi, tudományos és kulturális életünk számos képviselője.

A bányászinduló hangjai után *dr. Zámbó* János egyetemi dékán üdvözölte a megjelenteket és megnyitotta az ünnepséget, majd a bányász díszegyenruhába öltözött *Czottner* Sándor, nehézipari miniszter mondott ünnepi beszédet, amelyben hangsúlyozta az ország első bányászmúzeuma megnyitásának nagy jelentőségét. Visszatekintett a magyar bányaipar fejlődésére, majd méltatta azt a szerepet, amelyet a múzeum be kell, hogy töltsön a szocialista bányamunkás és bányamérnök képzésben. Köszönetet mondott mindenkinek, akinek része van a múzeum megszületésében, elsősorban a fáradhatatlan *Faller* Jenő professzornak.

Dobrovits Aladár a Művelődésügyi Minisztérium és az Iparművészeti Múzeum nevében üdvözölte az új múzeumot és arról szólt, mennyire nagy szükség lenne a műszaki múzeum megteremtésére.

Bognár Dezső a Városi Pártbizottság, a Tanács és Sopron dolgozói nevében mondott köszönetet a múzeum létrehozásáért, *dr. Tárczy Hornoch* Antal, a Magyar Tudományos Akadémia üdvözletét tolmácsolta. Azután az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Intézet képviselője üdvözölte a múzeum létrehozóit és annak a reményének adott kifejezést, hogy eljön az a nap, amikor Sopron boldogan ünnepelheti az önálló bányászati egyetem megnyitását is.

Faller Jenő megköszönte mindazt a segítséget, amelyet a pártbizottságtól, Sopron Város Tanácsától, s elsősorban Czottner Sándor miniszertől kapott a múzeum létrehozásához, majd röviden ismertette a múzeum anyagát.

Végül Czottner Sándor átadta rendeltetésének Sopron legújabb kulturális intézményét. Ezután Faller Jenő vezetése mellett megtörtént az első tárlatismeretés és délután 1 órakor a múzeum megnyílt a nagyközönség számára.

A vasárnap megnyílt kiállítások közül kétségtelenül a kereskedelmi kiállítás a legnépszerűbb. Itt állították ki készítményeiket a soproni kisipari szövetkezetek, az asztalosok, a szabók, a cipészek és a műszaki bolt, valamint az üveg- és porcelánkereskedés. De itt állított fel büfét a Soproni Vendéglátóipari Vállalat is. A kiállítás résztvevői a termek megtekintése után asztal mellett ülve fogyaszthatják el a forró virslit és ha megszomjaznak, 9 fajta bor között válogathatnak.

A kiállítás érdekessége különben az, hogy leginkább a vendéglátóipar jövő szakemberei tettek ki magukért. Brikler Anna és a többi tanulók, remekeltek cukrászkészítményeikkel. A kiállítás egyik legszebb részét, a hatalmas, 12 személyes esküvői asztalt szintén tanulók, a Pannonia-étterem második éves pincérnövendékei készítették.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292
KISALFÖLD

ÁS?

vádaskodás

?

Garami József és *Csonka Ferenc* MESZÖV előadók megvizsgáltak jónéhány textilárut. *Rájöttek, hogy azok egy részéről valóban letépték az árjelző cédulákat,* s az árakat ceruzával írták rájuk. Milyen árakat? Nem jókat. Vizsgáljuk csak meg az alábbi kis kimutatást:

Rossz ár:	Helyes ár:
58.60	58.50
28.70	25.30
61.40	50.90
73.30	58.50
65.—	55.60
30.40	25.90
25.60	21.—

tévedésekről, hanem a bűnök sorozatáról van itt szó!

A farádi boltban — a tények igazolják — felelőtlenség, árdrágítás tapasztalható, amely a falu sok-sok lakóját károsítja meg nem is jelentéktelen összeggel. *Lehet, hogy a Csornai Földművesszövetkezet egyes alkalmazottai is ludasak a dologban. Ezt a csornai járási központnak sürgősen meg kell vizsgálnia!* A bűnösök példás megbüntetése nem maradhat el. Büntetést követel a farádi lakosság.

Mindezen kívül önkéntelenül adódik a kérdés: Hogyan történhetett meg ez a régebb óta tartó, állandó árdrágítás? *Hogyan végzi munkáját a csornai járási központ ellenőrző gárdája?* Hiszen voltak mostanság leltárok Farádon, mégsem jelezte semmiféle ellenőr az árdrágítást. Értesülésünk szerint ezt a kérdést a MESZÖV igazgatósága fogja alaposan megvizsgálni. Reméljük, hogy a bűnösök és a mulasztók méltó büntetést kapnak!

Pozsgai Zoltán.

A mosc

A SÉRELEM: A város és a környékének vizein a győri Előre Halász Szövetkezet tagjai halásznak. A szövetkezetnek van egy halboltja is a Városház téren. A bolt azonban zárva van és friss halat — hiába van sok folyó — nem tudnak vásárolni a mosonmagyaróvári háziasszonyok.

A KÉRÉS: A győri Előre Halász Szövetkezet nyissa ki a bezárt üzletet és lássa el a város halkedvelőit friss hallal.

Bíróság elé kerül a sokszoros kerékpártolvaj

A bűnügyi nyomozószerveknek évek óta legtöbb munkát az ismeretlen tettesek által ellopott kerékpárok felderítése okozza. *Győrött évente 200—250-re tehető az ellopott kerékpárok száma. Legtöbb esetben éjjel garázdálkodnak a tolvajok.* A lakások folyosóin, az alagsorban, vagy az udvarokon elhelyezett kerékpárokra vadásznak. Jó területet biztosít azonban a vendéglők előtt hagyott lezáratlan kerékpár is. A rendőrség hosszas nyomozás után az utóbbi évek legnagyobb kerékpártolvajáról rántotta most le a leplet.

Többrendbeli lopás büntette miatt *Jakab Jenő* győri lakost, a Győri Megyei Bíróság még 1950-ben 12 és félévi fegyházbüntetésre ítélte. Jakab 1956 elején kegyelmet kapott, s feltételesen szabadlábra került. Úgy látszik, a korábbi büntetés mitsem használt Jakab Jenőnek. Ez év januárjától szeptemberig sorozatos kerékpárlopásokat követett el. Eddig 13 kerékpár ellopását sikerült az alapos rendőri nyomozás során Jakab Jenőre bizonyítani. Hűséges segítőtársa *Farkas* Antal lett, akinek a lakásán a lopott kerékpárokat szétszerelték. *Farkas egy-egy lopott kerékpárért 100—150 forintot fizetett Jakab Jenőnek. A kerékpárok vázát apró darabokra fűrészelték és a szérűskert melletti tóba, a Pinnyéd melletti jeneketlen tóba, a Rábcába és a cigánytelep melletti nádasba dobálták. Az értékes alkatrészeket Farkas Antal eladta.*

A kerékpártolvaj és segítőtársa az ügyészségre került. Az ügyész a vádiratot már elkészítette, s a Győri Járásbíróság ebben az ügyben soronkívül tartja meg a tárgyalást. Jakab Jenő és Farkas Antal pénteken reggel kerülnek a vádlottak padjára.

Gyermekek játékából tűz keletkezett

Az utóbbi időben nagyon elszaporodott azoknak a tűzeseteknek a száma, amelyek gyermekek játékából keletkeztek. Megyénkben *szeptember és október hónapokban tíz, gyermekjátékból származó tűzesethez vonult ki a tűzoltóság.* A többi között például *idős Katona József* fertőbozi lakosnak 43 000 forint kára keletkezett abból a tűzből, amelyet gyermekek idéztek elő.

A gyermekjátékból keletkezett tűzesetek a szülők gondatlanságát tükrözik, amely felelősségrevonást von maga után. Sohase hagyjanak gyujtóeszközt olyan helyen, ahol a gyermekek hozzáférhetnek! Nagyobb gonddal kísérjék figyelemmel a szülők gyermekeik játékát; saját maguk és a népgazdaságunk vagyonát menthetik meg a tűztől.

Hej, a facér molnárélet!

ba vándoroltak, sokat tanultak. Ahány gazda, annyi szokás. Ahány malom, annyi fogás. De dolgozni mindegyiknél egyformán kellett. Szorgalmasan! Napi 10—18—20 órát is. Egész héten! Keveset és rendszertelenül aludtak. Amikor egy kis ideje jutott Andrisnak, ledőlt szunyókálni két órára a malom egyik sarkában lévő kuckójába. A parasztok azonban szüntelenül jöttek, hordták a búzát a malomba őröltetni. Gyorsan akartak fordulni, hamar kellett volna a liszt. Ezért mondták:

»Ne aludjál lisztes molnár,
A garat, a garat üresen jár.«

A molnárlegény felkelt vackából, kidörzsölte szeméből az álmot.

— Adjisten. Hoztam egy kis búzát. De szeretném a lisztet hamarabb megkapni, mint a többi — kacsintott a gazda a malom előtt gyülekező szekerek felé.

— Nincs lisztem. Várni kell.

— Ugyan már, kedves molnárlegény, ne legyen ilyen rosszszívű. Hazulról jöttem, . . .

— Hoztam búzát, rozsot, egy kis árpát. De volna egy kérésem. A búzából ne vegyen vámot, csak az árpából, mert kevés a búzám. Hazulról jöttem ám!

— Jól van, János gazda. Ugy lesz, ahogy kívánja. Majd az Andris legény behordja a malomba a zsákokat.

IGY IS TÖRTÉNT.

Andris a malomban lemérte a gabonát. Megvámolta a búzát is, az árpát is, a rozsot is, annak rendje, módja szerint. Megtörtént az őrlés. Amikor a gazda bement a malomba, a sikeres munka örömére előkerült János gazda tarisznyájából a borosüveg. A molnár és János gazda jót húzott az üvegből.

— Az Andris legényt is megkínálhatja — mondta a molnárgazda, bajuszát megtörölve.

— Nesze öcsém, idd meg a magadét.

— Te Andris, vigyáztál ugye János gazda gabonájára? Nehogy baj legyen! Ejnye, most jut eszembe, kivetted a vámot?

— Még nem.

Pillanatok alatt még egyszer hér sapkát és elment a kocsmába. Ugy nem mulatott legény a faluban, mint a molnárlegény. Volt pénze. Nem tudta csak ilyenkor elkölteni. Amikor tetőfokára hágott jókedve, így szólt a szuszterinashoz:

— Azután tudod-e hékás, miért vesznek a molnárok fehér nadrágot?

— Nem én.

— Hát pénzért, te hülye!

A kocsma nevetett a füstben.

— Hát azt tudod-e, te csirizgnyaló, hogy mikor iszik a molnár vizet?

— Nem én.

— Akkor, amikor nincs vize, mert amikor van vize, akkor bort iszik.

A kocsmában megint végiggurult a nevetés.

Azután jött a hétfő és jött egy búzásszekér. Egy szép menyecske ült rajta. A főmolnárnak megtetszett a barna asszony, barna haja, barna szeme, fényes barna bőre. Szólt a gazda:

— Andris, úgy intézd, hogy ő éjjel kerüljön sorra.

Éjjel került rá a sor.

A menyecske azonban nem akar a malomban hálni.

— Haza akarok menni, inkább holnap eljövök ismét.

— Hogy jönne már el még egy-

Mühl Mátyás

MAGYAR MUVESZET
1928. 563

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Mühl Aladár

festő, soproni tanító,
szül. 1902.

A Soproni Képzőművészeti Kör 1942. évi
(tavaszi) tárlatán a
következő képeivel
vett részt!

Mühl Aladár

Sopron, Bécsi u. 20.

I.

Győrdunántúli tár

1944.

Mühl Aladár

hivatásos festő Sopron-
ban.

Csatkai Endre dr
közlése.

Wesenszug ist und uns den grössten Lyriker
Kaschauer vom Beginn des XVI. Jahrhunderts i
teren Ecken angebrachten königlichen Wappen
was ebenfalls darauf schliessen lässt, dass
renden Zügen doch nicht einen südlichen, s
hat. Hier haben wir ungarisches Quattrocento

Im weiteren Verlau
der ersten Hälfte des XVI. wird die Wandmale
schatet. Schon Thomas von Kolozsvár hatte ei
aber ebenfalls ein Gemälde war, genau so wie
tarschreine gesetzte vergoldete und polychr
Reliefwerke die Mitte ausfüllte und der Sch
naissancemässigen Giebel gekrönt wurde. Bei
Malerei mit der Plastik und der Architektur
war über ganz Mitteleuropa verbreitet, doch
Oberungarn, wo Kassa den belebenden Mittelpun

Mühl Aladár

Mühl Aladár. Valamikor művészi körökben Kis-Mühlnek hívták. Bizony bele kell nyugodnunk: a Kis-Mühl-ből Nagy-Mühl lett. Kétségkívül hatott rá a fényképezés, még pedig úgy, hogy nem ismer lehetetlent a festésben sem. Hogy csupa szürke színnel és pár girbe-gurba vonással odaveti egy külvárosi utca minden kietlenségét, ahogy megint az ősz ezernyi színét el tudja harsogni a narancssárga változatjain, ahhoz a tudásba vetett vakhit kell. Valamikor fenegyerekeskedésnek hitték Mühl Aladárnak merész nekirugaszkodásait a legnehezebb feladatok felé; ma régen maga alá gyürte a nehézségeket és művészeink legkomolyabbjai közé került.

Csatkai Endre:
A [Soproni] Képzőművészeti Kör 33. kiállítása.
Új Soproni Hírlap
1943. nov. 7.

Mühl Alfréd MDK

Szerepelt a tárlaton

"Vidám szinek"
"Este"
"Abalakban"

(-): Megnyilt a soproni képzőművészek állandó kiállitása.
Kisalföld, 1962. máj. 22.

MDK.

Mühl Alfréd

1965-ben Sopronban kiállitott.

Kisalföld 1965 ápr.lo lap -

Mühl Alfréd MDK

Résztvett a tárlaton.

(-6) : A soproni képzőművészek őszi tárlata.

KISALFÖLD. 1962. okt. 16.

Mühl Alfréd, festő

---

a soproni Tanitóképzőnek a tanára volt. 200.old

Kozsondai Károly: Képek a soproni tanitóképző történetéből. 193.old

Mühl Alfréd

A "Ponte Rialdo" Velencében, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

2o 1.

Mühl Alfréd

Nógrádi paraszthház, vizf.
Szürkület, vizf.
Parasztviskó, vizf.
Az Ikva-hid alatt, vizf.
A "Festőköz", akv.
A hidon, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

2o 1.

Mühl Alfréd

Az orsolyita templom, vizf.
Tanulmányfej, vizf.
"A Rókalyuk" , akv.
Asztalos mühely, vizf.
A tómalom felé, vizf.
Tavasz, olaj

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

2o l.

Mühl Alfréd
Csöndes viz. Vizf.
Soproni utcarészlet, olaj

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.
16 l.

Mühl Alfréd
Patak partján, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

16 l.

Mühl Alfréd

Tavaszelő, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

22 l.

Mühl Alfréd

Őszi napsugár, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

14 l.

Mühl Alfréd
Vásár, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.
25 l.

Mühl Alfréd

Este a Kurucdombon, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1947.

25 l.

Mühl Alfréd

Egy velencei csatorna, vizf.

Szük ucca, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

24 l.

Mühl Alfréd

Az Ikvapartján, vizf.
Kompozicióvázlat, vizf.
Este az Ikvánál, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

23-24 l.

Mühl Aladár

Magyar Múzeum
1928. 563

Kestner Museum (Hannover)

VI. 215.

Mühl Aladár

festő

Nül. 1902. nov. 13.

több adat nincs

Csalkóról

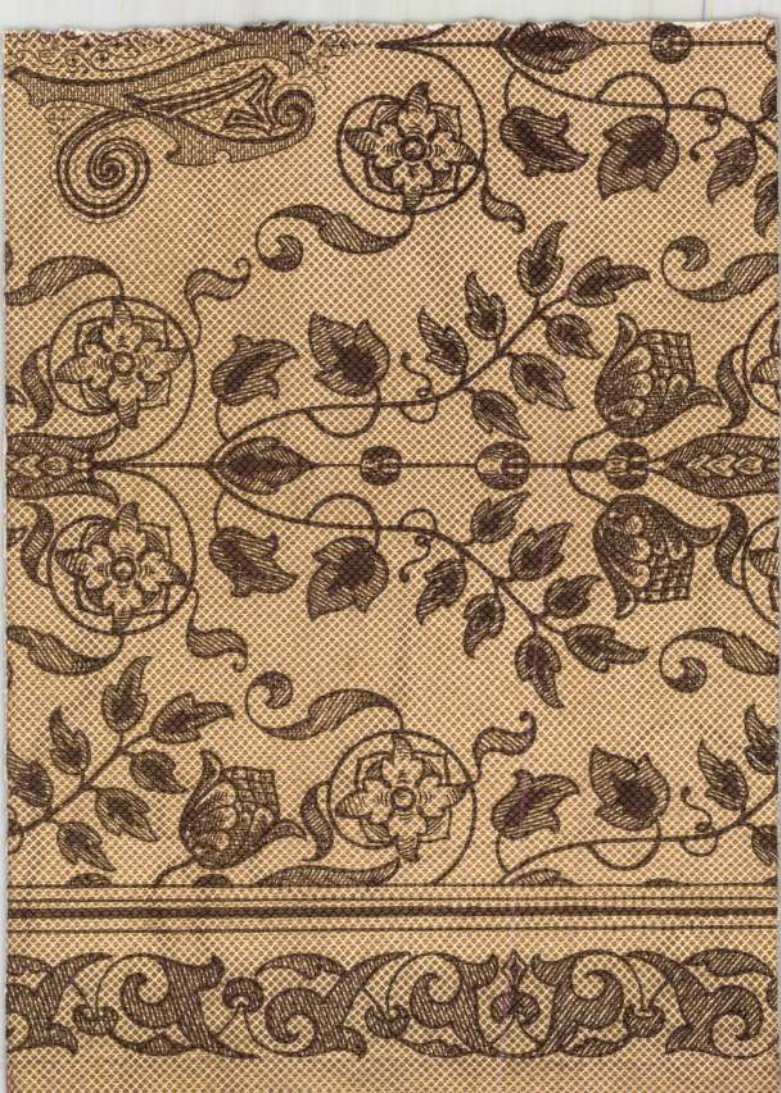

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Mühl Aladár
festő
Sopronban
él.
Akvarellista
Mende Gusztáv festő
öccse
Tombor Ilona
közlése
1947. márc. 14.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 évi hó n napján

délelőtt / délután órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy:

Elnök megbízásából:

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Mühl Alfréd

1928. jun. Neuz. Balon
tav. tárl -
Tanulmány, olajf -

M. N. Museum III. 238.

Mühl Alfréd

Sopron

MKSz 1947

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Mühl Alfréd
NÓGRÁD

1960 NOV 29

A képzőművészet soproni barátai

Évekkel ezelőtt alakult meg Sopronban a művészetbarátok köre azzal a céllal, hogy a soproni képzőművészeket támogatja, tőlük képeket vásárol, és kisorsolja a tagok között. Az utóbbi időben, részben a Képzőművészeti Alaptagsággal összefüggő viták miatt csökkent a tagok száma. Néhányan elkedvetlenedtek, de így is jóval több mint kétszázan továbbra is támogatják a képzőművészeket.

A képzőművészet barátai a hét elején választmányi ülésen döntöttek, hogy a beérkezett pályaművek között kinek a metszetét kapják illetményalapként a tagok. A választás ezúttal *Mühl Alfréd* egyik metszetére esett. A baráti kör december közepén rendezi szokásos közgyűlését, amikor minden tag megkapja az illetményalapját, továbbá soproni képzőművészek képeit, plakettjeit sorsolják ki. Hozzávetőleg minden huszadik tagra jut egy-egy alkotás.

a küzdelmek
gó MNK-ért

ráti találkozókat játsszák le a csapatok, a jövő héten pedig már a megyei I. osztályú együttesek is bekapcsolódnak a küzdelmekbe.

Tét nélküli ut
a megyei I.

A megyei I. osztályban minden izgalomtól mentesen készülhetnek a csapatok az utolsó fordulóra. Ez a nyolc mérkőzés ugyanis már szinte csak ráadásnak számít. Néhány hely sorsa nem dőlt még el véglegesen, ezek azonban olyan

November 24-én: Lauer Jánosné, a nyúli tsz-irodában, este 6 órakor. **Pongrácz Imréné**, a györsági lakásán, este 6 órakor.

Mühl András

Locs-pocs alv. 46x35

II. Országos Akvarell Biennálé
1970. Eger

MÜHL, Bernhart, pozsonyi asztalossegéd

B.M., Tischlergesell,
5 hetes fia megh. [1833, 1311 l.]

Pr.Z.

MÜHL, Bernhart, pozsonyi ovztalomegéd

B.M., Tischlergesell, 5 hetes fia meghalt. (1833, 1311)

Freiburger Zeitung
(Geuthen)

MUHL ERNŐ, pékmester

Mühl Ernő, soproni pékmester, Mende Gusztáv, soproni festőművésznek az öccse. /1909/. 42.old. 4.jegyz

SZABÓ JENŐ: Mende Gusztáv és művészete 40.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 1.szám

MÜHL KONRÁD, molnár

Mende Gusztáv festő apai nagyapja Mühl Sámuel egy ideig molnár volt 1861 táján a fertőszentmiklósi malmot bérelte. Születésénél két molnár is bábáskodott: Apja Mühl Konrád-Mende Gusztáv dédapja-aki akkoriban a Tómalmot bérelte, s keresztapja, aki szintén Mühl volt és szintén Sámuel és molnár volt. 40.old

SZABÓ JENŐ: Mende Gusztáv és művészete 40.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 1.szám

MDK

Mühl Gusztáv, Sopron

Dunántuli tav. tárlat. Képzőművészet, 1932. 51.sz.
136.l.

MDK

Mühl Gusztáv Jenő

Kavicsbány a Dunamentén, vizf.

Holt dunaág, vizf.

Duna-kiáll. N. Szal. 1933, jan. 7 l.

BERETTYÓUJFALU /Hajdu/

Ref. templom, homlokzat előtti toron
cen. Urasztali tányér 1615. Épült 17

/Kováts J. István: Magyar református

MDK

Mühl Gusztáv

Reggeli hangulat, olaj

Plain-air, olaj

Tavaszi Szalon katalógus, 1929. máj. 13 l.

Mühl Gusztáv
Kilátás a müteremből, olaj

. . . . . .

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

16 l.

Mühl Gusztáv

Soproni ucca részlet, vázlat, olaj

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

17 l.

Mühl Gusztáv
Sopron látképe
Fürdőző nymfák

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

19 1.

Mühl Gusztáv

Felhőtanulmány, olaj

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

16 l.

MDK

Mihl Gusztáv

1926. iparostanonc iskolai rajztanitói oklevelet kapott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1925-27. 16 l.

Mühl Gusztáv Jenő

89. Kavics bánya a Duna mentén, vizf.

90. Holt dunaág, vizf.

Duna Kiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó, 5 lap

Mühl Gustáv

1928. jun. Neuer. Salon
tav. tárl.
Soproni részlet, olaff.

Molnár Viktor III. 238.

Mühl Gusztáv

festő

a Sopron Képzőművészeti Kör képviseletében vett részt az alábbi Kongresszuson

Est 1928

Magyar Minerva VIII. 234

Mühl Gusztáv

Nemzeti Szalon
1929. máj.
Tavaszi
Szalon

MÜHL GUSZTAV
138 Reggeli hangulat. olajf. 150.—
139 Plain-air. olajf. 150.—

Vészi-nyomda. Tel. 108—03.

Mühl Gusztáv Jenő

festő

l. Mende G. J.

Igen tiszte

Amint tudni méltóztatsz,
Istituto di Studi Romani Magyarors
tározta,hogy folyóiratot fog kiadn
szerkesztésével alulirottat bizta

A folyóirat tartalmát el
natkozásu kutatás rendszeres áttek
az egyes fontosabb kutatási terüle
ajánlatomra a közgyülés csekély sz
szakembereinket kérte fel szakrefe

I.

II.

Amint látni méltóztatsz,
számitunk és ünnepélyesen fel is k
dományos termelését,valamint a mag
rodalmat összefoglalni és f.év okt
ni kegyeskedjél.

A terjedelem szükség sze
Mivel a magyar kutatás által elért
a polémiát teljesen kikapcsoljuk é
megjegyzésekkel óhajtjuk érinteni.

Szives közremüködésedet

és előre is k

Al

Mühl G. Jenő
festő
l.

Ivott Kő
1936. 15 i. l

Mühl Gustáv

festő Sopronban

és felesége Mühlné

Laudon Angelika

ugyanezek festőnő u. o.

Művészet 1937. 7. sz

67 l.

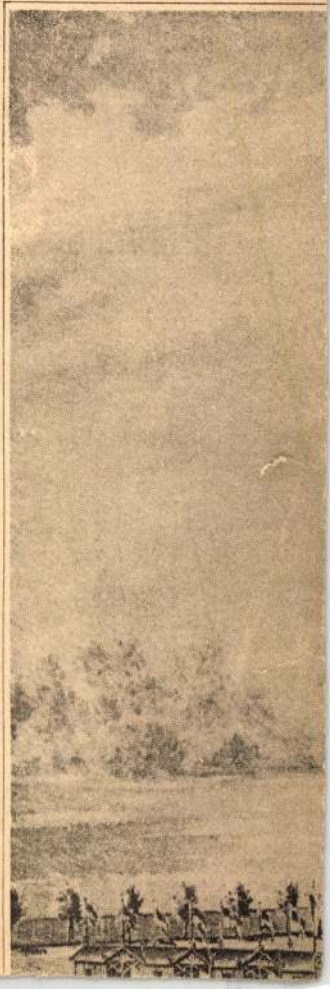

Mühl Gusztáv

4 1

MAGYAR MUVESZET

1928. 563

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Mühl Gusztár

Magyar Művészet

1928. 563

Mühl Gustáv

Pesto

1919 – 24

Évinák 1930. 86-l.

3016

6. Kleyn F:

(Az Nürnbergben 1792. november 2

Tájkép.

A Scheldevidék
balról várossal és jo
épületek felettakét te
egy tornyú. A hid
pedig több bárka k
előtérben egy nő ta
bottal jobb kezében
és szoknya, meg lil
kőjenyeg és szürke pa
érő tetővel és füstölg
balra: „F. Kleyn f.

Fa, méretei
Erny Mihály
M. Kpt. ~~24~~
Ly na ~~166.~~
~~VII: 7.~~

VII: 280.

Mühl Gusztáv

1926/27

Ferképzomfoiskàvk

115.(

Mühl Gusztáv

soproni festő

cód

Magyar Művészet

1936. 121. l.

padára Senefelder Alajos, hogy
igényeinek megfelelő ~~uj~~ találmán
tásnak uj eljárásait. Az előbbiek
ben ez egyszerü kémiai törvényen
taszitó tulajdonságán. A zsirad
vó kőre zsiros festékkel, krétá
az egészet vizben oldott gummiar
be. A viz-gummiarabikum-salétron
anyagtól nem érintett helyeire
festék viszont csak a korábbi zsiros rét
lenyomás ~~gépek~~ sajtók, ma már kitünően
vel történik.

Senefelder a magas- /
ben felfedezte a siknyomást, ame
egyszerübb és gyorsabb, tehát ol
pártolójának ez felelt meg legj
van az az előnye is, hogy a legk
festői törekvések visszaadására
sitó eljárás. Senefelder kisérle

1021

Irodalom é

Mühl Gusztáv:

IKVARÉSZLET SOPRONBAN

Halkan csörren marad mé

1962 JUL 1
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD

nt...

magam, de időnként ilyesmi

(A Washington Post rajza)

A buszon már egészen megnyugodott, sőt némi kárörömmel gondolt Csillára, aki most epedve várja őt, s mikor rádöbben, hogy nem jött el, talán sírva is fakad... Igen, hát ez a szakítás magasiskolája.

állt az autóbuszról és bekrászdába. Előkelő léptekkel noz, hogy feketét rendeljen. ami hihetetlen dolgot észlelt terpeszkedett az egyik sarok- nem is egyedül... Vagy

Giccsek, festők, illúziók

HIGGYÉK EL nekem, nagyobb veszteség, ha az ember az illúzióit veszti el, mintha a pénzét. Az elvesztett pénzt újra meg lehet keresni, ámde az illúziókat?... Nem oly egyszerű. Az illúziókban sokszor nagy adag szerelem lappang s az elveszett szerelem nehezen pótolható. Ilyen csapás ért engem nemrégiben. Először azt hittem, végem van, de nem történt semmi különös. Sebemet meggyógyította az idő.

Furcsa volt az én nagy szerelmem, amit — átmenetileg — elvesztettem: a képeket szerettem. Szóval nem akármilyen képecskékbe szédültem, hanem olajfestményekbe, eléggé márkás festményekbe. Ezekkel igyekeztem szépíteni a lakásomat. Nem állítom, hogy ez a szerelem olcsó, de mondják szeretettel, melyik szerelem nem költséges? Én hát ezzel a furcsa szerelemmel lakásom falait aggattam teli. Nemcsak sok pénzt, de sok-sok évet is invesztáltam a dologba és a szerelemből szenvedély lett. Pontosan egy tucatom volt már. Nem szenvedélyem, hanem festményem. Abban a hitben éltem hosszú éveken át, hogy egytől egyig értékes. Egyszerre azonban kisült, hogy mind a tizenkettő — vacak.

Egy borús napon ismeretlen ember látogatott meg. Mi az, hogy ember? Sátán! Ugyan kérem, ha csak sátán lett volna! Tolvaj volt! Elrabolta minden illúziómat...

Az ismeretlen egy Rékli nevezetű urat keresett nálunk. Valaha ismertem egy hasonnevű polgártársat, de úgy tudtam, elköltözött a szomszédból, új címét nem tudtam. Udvarias mivoltomnál fogva nem akartam az ismeretlen érdeklődőt elutasítani, mondom, tessék csak beljebb fáradni az ebédlőbe, én közben kimegyek a konyhába s megkérdem az aszszonyt, nem tudja-e, hol lakik most Rékli úr. Az idegen látszólag zavartan ódalgott be az ebédlőbe, hellyel kínáltam, s kisurrantam a konyhába.

Sajnos feleségem sem tudta Rékli kartárs új címét, s én igyekeztem késedelem nélkül értesíteni az idegent. kell lennünk egymással szemben, ugyebár. Tehát a legőszintébben mondom: ami ezeken a falakon éktelenkedik, az mind szemenszedett giccs. Ezért vagyok felháborodva kérem. Mert a giccs ellen elsősorban nekünk kultúremibereknek kell harcolnunk, tetszik érteni?

— Hiszen nem mondom... — dadogtam végre —, hogy ezek valami világmárkák, de a mi saját, élő nemzeti mestereink... Például ez itt, ni...

— Gyöngécske! Átlagon aluli! — biggyesztette az ajkát. — Tudja kérem, ez az egész gyöngécske, kispolgári gyűjtemény bizonyos erőre kapna, ha legalább egy igazi tehetség volna közte. Nem éppen Picassót, vgy Goyát értem, hanem a saját, igazán, tehetséges fiatal mestereink egyikét.

— Például kit? — kaptam a szava után, mint fuldokló.

Megrándult a válla, homlokán ráncok tűntek fel, annak jeléül, hogy mélyen töpreng, végül megszólalt:

— Hát... például... itt van mindjárt városunk nagy szülötte, Káposztás Vendelin, ez a nagytehetségű művész. Káposztás Vendelin, az igazi őstehetség... ismételte hipnotikus meggyőződéssel. — Ez a név igazán közismert. És például a lakáscímét is tudom: Zabolátlan tér 3., hetedik emelet 174. Tanácsolom, forduljon ön bizalommal hozzá. A művész a jóhiszemű műpártolókat megérti és nem sok pénzért végre egy igazi művészi kép kerül lakásába...

Sokat beszélt még Káposztás Vendelin hallatlan művészi meglátásáról, egyéni színskálájáról, mindent elsöprő stílusáról, míg végre udvariasan bár, de félreérthetetlenül kituszkoltam. Rékli úr iránt nem érdeklődött, és imigyen búcsúzott:

— A barikádokra hát, a giccs ellen!

ÉS OTTHAGYOTT egyedül, tanácstalanul, összetörten, csalódottan, illúziómtól megfosztottan. Lelki kínokban teltek napjaim. [illegible]

MDK

Mühl G.Jenö, festö

Reggelim. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

Mühl Gusztáv

Berzsenyi Társaság dunántuli őszi
turnéján Szombathelyen szerepelt.

PH. 929. X. 16.

Mühl Gusztáv Jenő

festőművész

Duna Kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Bravuros aquarell. Kavicsbánya a Duna mentén" c. lapja.

Pesti Hirlap
1933.I.29.

MDX

Mühl Gusztáv festő (Sopron)

Kaposváron a Dunántuli Tav. Tárlaton, ezüstérmedijat nyert.

Cikk: A Dunántuli Tav. Tárlat ....

Képzőművészet, 1930. 3°.sz. 128.lap

MDK

Mühl Gusztáv, Sopron

ezüst éremdijat kapott

A Dunántuli Tav. tárl. kitüntetettjei. Képzőművészet 1928.1o. sz. 137.1.

MDK

Mühl Gusztáv

A Berzsenyi Társaság kiáll. Kaposvár. Képzőművészet
1928. lo. sz. 137.l.

Mühl Gustáv

Művével nemzet a Domboráci „Vas. Gereben" Művészeti Tör Ziállításán.

M. 934. XI. 24.

MDK

Mühl Gusztáv /Sopron/

dicsérő oklevelet kapott

A dunántuli tárlat dijai. Képzőművészet 1929. 25. sz. 233.l.

Mühl Gusztáv soproni festőművész

Dunántuli őszi tárlaton Berzsenyi Társaság oklevéllel tüntette ki.

PH. 929. X. 13

Mühl Gusztáv

festőművész

Dunántuli Művészszövetség kiállítása - Kaposvárott a Turul-szálló nagytermében - képével szerepel.

Finom érzésü müvész - Merengés az ablakban.-

Pesti Hirlap
19[illegible].IV.9.

MDK

Mühl Gusztáv festőm.

Vidéki cenzurnok. Képzőművészet, 1929. 25.sz.

Szombathely 238. l.

MDK

Mühl Gusztáv

Dunántúli mészek. Művészet, 1937. 7.sz. 67-68. l.
Képpel.

MDK

Mühl Gusztáv Festőmüv. Sopron

Dunántuli Tav.tárl. kitüntetettjai. Képzőmüvészet, 1928. 1o.sz.

MDK

Mühl Gusztáv, festö
Sopron.

	Hazatérö.	Olajf.
93.	Soproni motivum.	Aqua
94.	Soproni motivum.	"
95.	Eisenerz motivum.	"

Tanul-szálló, Kaposvár.-Berzsenyi Irodalmi és Müvészeti Társaság dunántuli téli tárlata. 1933. dec. Kat.

MDK

Mühl Gusztáv, festö

képei a Kör 1927-ben rendezett jubiláris kiállitásán kimagaslóak voltak.

Dr. Csatkai Endre: A soproni piktura történetének vázlata. Magyar Müvészet. 1928.7.sz. 562-4.l.

Mühl Gustáv, grafikus Misk

Linoleummetszetei díszítik Missurayk-Kong Lajos: Vándorfürt c. verseskötetét.

—: Az irodalom különböző területeiről

4

A Könyv, Bp. 1935. júl.-aug. II/7-8.

Mühl Gusztáv, grafikus MDh

Misuray-Krug Lajos: „Vándorfürt" c. verseskötetét dinilette linoleum-metszetei vel.

— : Az irodalom Különböző területeiről 4

A Könyv, Bp. 1935. júl.-aug. II/7-8

Mühl Gusztáv

festő Sopron

Berzsenyi 1933. dec. kiáll

Hazatérő, olaj.

Soproni motivum

(2 db) vízf.

Eisenerz motivum

vízf.

RI
KĖTK
LEXI

Mühl Gusztáv Jenő

festő Sopron

Dombóvári kiáll. 1934

Az ablakban, olaj.
Legenda "
Tanulmányfej "
Nyár, tempera
Alkonyatkor, vízf.
Soproni motívum, olaj.

Mühl József, kőfaragólegény

Kugler Mihály, keszthelyi kőfaragómester műhelyében dolgozott a XIX.sz.első felében. 346.old. Figurális darabokat is faragott, főleg corpusokat a feszületek szá méra és Máriát. 346.old

Péczely Piroska: Egy szentmargitai kőfaragó család Keszthelyen. 345.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

MUHL KONRAD JANOS, molnar

MENDE GUSZTAV festőművésznek egsik apai ükapjáról tud, juk, hogy a bánfalvi/Propotatits-féle/ malom ban volt molnar. A foglalkozás és a névere et kapcsán tudjuk, hogy a család az ellenreformació elöl a 17.sz.elején jött würtenbergbol Sopronba. Az a családi s-ájhagyomany 40.old

SZABÓ JENŐ: Mende Gusztáv és művészete 40.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 1.szám

MUHL, pékmester

Mende Gusztáv édesapja volt. Sopronban.

SZABÓ JENŐ: Mende Gusztáv és művészete 40.old

SOPRONI SZEMLE. Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 1.szám

MÜHL Lőrinc körmöves

1714 Sopron

Horváth Zoltán: A soproni és sopronbánfalvi molnárcsaládok és malmaik története. Sopron, 1993

35.

Topic 25 Format Style Sheets
Topic 26 Document Preview
To preview a document 87

PRINTING

TOPIC 27 Printing to the Pri
To print the document on the sc
To print a block from the text or
To print a document on the dis
To print selected pages from a d
TOPIC 28 Printing to the Di
To select printer 6 for the currer
To specify the path to the disk
TOPIC 29 Managing a Print
To display the printer control m
TOPIC 30 Printing Options
To change the printer, number c
To change the printer, number c
To specify a bin from within a c
To send commands to the print
TOPIC 31 Printer Setup 95
To display assigned printers ar
To define a printer 96

MÜHL SÁMUEL, molnár

Mende Gusztáv festőművésznek apai nagyapja bár raktárosként halt meg, de egyideig ő is gyakorolta a molnárságot, 1861 táján a fertőszentmiklósi malmot bérelte. Születésénél két molnár is bábáskodott: apja, Mühl Konrád Mende Gusztáv dédapja, aki akkoriban a tómalmot bérelte, s a keresztapa, aki szintén Mühl, szintén Sámuel és szintén molnár volt. 40.old

SZABÓ JENŐ: Mende Gusztáv és művészete 40.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 1.szám

MDK

Mühlné Laudon Angelika

Dunántuli müvészek. Müvészet, 1937. 7.sz. 67-68.l.
képpel

Mühlbacher István

és Molnár Péter tervezték a bp. Lö-
bányai filmszínházat. 1964.

Merényi Ferenc: Z magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1371

Mühlbacher István

társtervezőként Gádoros Lajos mellett tervezte a bp.-i Vörös hadsereg úti sínkron műtermet. 346. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1261

Mühlbacher István

Molnár Péter és Mühlbacher István építészek: Kőbánya Mozi, Budapest.

/rövid képes ismertetés/

8.1.

Magyar Építőművészet, 1972.3.sz. /építészet és emberiség/

Mühlbacher I.

épitette Zrak György tervei alapján a Csepeli papírgyár irodaépületét.

Ipartero: Fiatal tervezők kiállítása, Budapest, 1972

231

Mühlbacher István

a budapesti Kőbánya mozi
építészeként emlétve

Magyar építészet 1945-70
104. old.

Mühlbacher István, építész

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak a jó barátoknak és ismerősöknek, akik **Mühlbacher István** Ybl-díjas építőművész elhunyta alkalmából részvétüket fejezték ki, temetésén megjelentek és utolsó útjára elkísérték. Mühlbacher Istvánné sz. Zirner Alice és az IPARTERV dolgozói.

-: Halálozás

10

Népszabadság, Bp. 1978. jún. 10-

Mühlbacher István, építész

Az IPARTERV és a gyászoló család mély fájdalommal tudatja, hogy **Mühlbacher István** Ybl-díjas építőművész hamvasztás utáni búcsúztatása f. év június 8-án de. 11 órakor lesz a Farkasréti temető ravatalozójában. Gyászolják szerető felesége Mühlbacher Istvánné sz. Zirner Alice, hozzátartozói és kollégái.

– Halálozás

23

Népszabadság, Bp. 1978. jún. 4.

M. D. K.

MÜHLBACHER István építész

Bp. Kőbánya, Pataki István tér, szeles-
vásznu mozi
társtervező: Molnár Péter

Gárdonyi Jenő: Új hiradó filmszin-
ház, körmozi, szabadtéri filmvetítés
nappal
Magyar Nemzet 1960. (XVI) 259. sz. 4. l.
nov. 1.

K. P. K.

MÜHLBACHER István építész

Országos lakáspályázat 3. Épület-kategória (Megvétel)

Társtervező: Molnár Péter

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. k.

Mühlbacher István, épitész MDK

A Szinkron-müterem társtervezője.

3 repr.

MagyÉp 1945-55

Tervező: Gádoros Lajos
Társtervező: Mühlbacher István

M.D.K.

Mühlbacher István épitész
/IPARTERV/

1964-ben Ybl-díjjal kitüntetve II. fokozat

Több ipari és középület tervéért társtervezőtársával Molnár péterrel megosztva

Magyar Épitőművészet 1964/4. 13. l.

Mühlbacher István
építész

M.D.K.

Molnár Péterrel hírzítettér
el a Kőbánya Mozi lesvezetét

Szíj Rezső: A Kőbánya mozi
Művészet, 1965. január – 24 kep

Mühlbacher István
épitéh

M.D.K.

1964-ben az Jbl díj II. fokozatával jutalmazták.

—: Hírek
Művészet, 1964. junius – 44 kep

Mühlbacher István épitész M.É.K.

Részt vett a pályázaton

Társtervező: Bene László, Molnár Péter, dr. Vollár István, ifj. Hertelendyi Dénes, id. Hertelendyi Dénes, S Sárkány Imrye

repr.

A Budapesti Nemzetközi Vásár Főpavillon tervpályázatról. 2-3.l.

Magyar Épitőművészet 1963/5. 2-3.l. 4.l.

Mülbacher István építész

A Sao Paulos VIII. építészeti biennálén szituatást kapott

Nagyanya 1966 ápr. 22 2 old.

Mühlbacher István

és Molnár Péter

Kőbányai mozi, Postaki István
tér, 1960, fresco.

A felszabadult Budapest művészete.

Budapest, 1960. kiállítási katalógus

13 l.

Mülbacher István

és Molnár Péter

a bpesti köbányai moziepület tervezői

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

2721.

Mülbacher István, építész M.D.K.

és Molnár Péter kőrös tervei szerint épült fel a kőbányai mozi.

Major, Máté: Ungarische Baukunst von heute
Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.
Bp. 1966. 363 l. 26 t. 283. old.

M.D.K.

Neubauer István, építész

és Molnár Péter közös tervei szerint 1960-1964 között épült Kőbánya-Kispest jelzi az 56-utáni évek „egyedül lehetséges előbbrejutásának, a modern magyar építészetnek útjait."

Major Máté hozzászólása a MTA ankétján "Az ujkori magyar művészet periodizációjának problémái"-ról
Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.1.sz. 13. old

MDK

Mühlbacher István építész mérnök

Magyar építészek tervei alapján középületek...
épülnek Phenjanban. Magyar Nemzet, 1955. aug.4.
4.l.

MDK

Mühlbacher István épitőművész

Gárdonyi J.: Magyar mérnökök Koreában. Magyar Nemzet 1955. jun. 1.

Mühlbacher István, építész 7 Dk

Egyik tervezője az új mozinak.

–: Budapest legnagyobb filmszínháza épül Kőbányán 9. l.

NÉPSZABADSÁG, Sz. 1962. júl. 13.

MDK

Mühlbacher István, ép.

A Szinkron müterem tervezője Gádoros Lajos Ybl-dijas ép.-el közösen.

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 22.l.

MDK

Mühlbacher István, épitész

Gulyás Zoltánnal közösen tervezte
a phenjani orvostudományi egyetem
épületeit.

László Miklós: A siker 4.

ESTI HIRLAP Bp. 1963. jún. 1.

M.D.K.

Mühlbacher István

Pályaműve a magánerőből épülő lakásokra kiírt tervpályázaton megvételben részesült.

Társtervező: Vargha Gézáné

Magyar Építőművészet 1967/4. 9.l.

Mühlbacher István

Molnár Péterrel a budapesti Kőhányai Mozi /1960-64/ építője. Az utolsó évek jeles alkotásai közt említve.

294.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969. 294.

MDh

Müllbacher István, építész

A Sao Paolo-i VIII. építészeti és képzőművészeti biennálén diplomát nyert.

—: Magyar építészek nemzetközi elismerése

NÉPSZABADSÁG, 1966. máj. 22. [Vidéki]

Mühlbacher István

(1917) - építőművész. A budapesti felső tagozatú építőipari technikumban tanul. 1935-43 magán-tervező irodákban dolgozik. 1948-54 a Középülettervező Vall. tervező építésze, majd osztály vezető.

Kikicsoda? Életrajzi lexikon / Fonó Györgyné, Kis Tomás / Bp. 1969 1-617 / 384 /

Mühlbacher István

1954-55 répt vesz a Koreai NDK újjá-
építésében. Ibl díjas (1964) Középü-
leteket, lakó és ipari épületeket tervez.
Főbb művei: a Bpesti Rendőrfőkapitányság.

Ki kicsoda? Élet rajzi lexikon / Fonó
Györgyné, Kis Tamás / Bpest, 1969. 1-617 l.
384 l.

Mühlbacher István

A Pannonia Filmstúdió (Gádoros Lajossal 1953), a phenjani orvosi egyetem (Gulyás Zoltánnal 1954-55), a mohácsi farostlemezgyár és lakótelep (1957-61), a Széchenyi rakparti 135 lakásos ház (1962).

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon / Fonó Györgyné, Kis Tamás / Bpest, 1969. 1-617 l 384 l.

Mühlbacher István, Ybl-díjas építész

Janáky György: Kísérlet egy korszak bejárására.

14. Lakóház a Széchenyi rakparton, Budapest. |repr.|

Építész: Molnár Péter, Mühlbacher István.

1962.

Magyar Építőművészet, 1988., 3., 10-old.

Mühlbacher István, Ybl-díjas építész.
31-33. Kőbányai mozi, Budapest. Építész: Molnár Péter, Mühlbacher István, 1964.

31—33. Kőbánya mozi, Budapest. Építész: Molnár Péter, Mühlbacher István, 1964

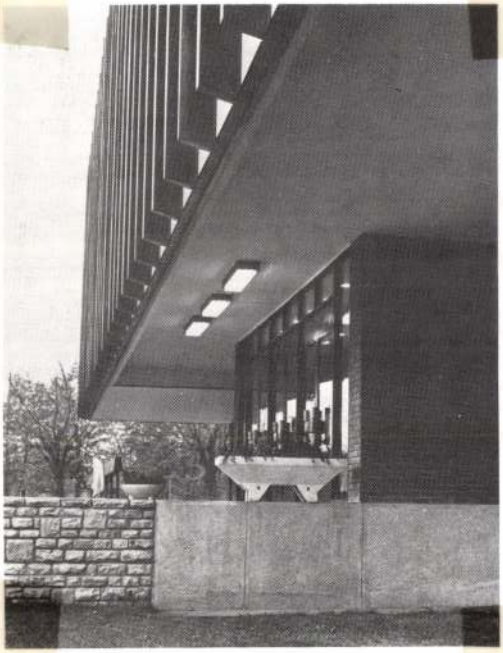

31

Magyar Építőművészet,
1988., 3., 53-old.

MÜHLBACHER ISTVÁN:
építészmérnök

A budapesti Sinkron müterem tervezője GÁDOROS LAJOSsal együtt

Pogány Frigyes: Belső terek művészete. Budapest, 1955. Müszaki kiadó. 229. lap

MDK

Mühlbacher István épitész

Szinkron müterem repr.

Gádoros Lajos:Tiz év épitészete a középületek kritikájának tükrében Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf. 100.l.

Mühlbacher István M.É.K.

Ybl-dijas /IPARTERV/

A Kőbánya Mozi tervezője Molnár Péter

Társtervező:

Szij Rezső: A Kőbánya Mozi

Művészet 1965.január

Mühlmacher István, [építész] MDG

Bene László és Molnár Péterrel együttesen készített terve II díjat — 25000 ft jutalmat — nyert.

—: Odaitélték a BNV kiegymányosi főpavilonjának tervezésére kiírt pályázat díjait 10.e.

NÉPSZABADSÁG, sz. 1963. ápr. 30.

Mühlbacher ~~Isvt~~ István
építész

Bp. Kőbánya, mozi 1960-62

Repr.:

Radó Magyar építészettört. 384
Műszaki K. 1971.

1

Mübacher István épitész M.D.X.

Sao Pauloban a VIII. épitészeti és képzőművészeti biennálén kitüntetve,

Napló

Magyar Nemzet 1966. ápr. 2[illegible]. 4.l.

Müllbacher István, építész MDK

A 800 személyes szélesvásznú film-
színház egyik tervezője.

—: Megnyitottók a Kőbánya Film-
színházat 8

NÉPSZABADSÁG

19.

MÜHLBACHER István építész

Építészet is tervezés 1945-1956 Magyarországon.
Bp.,OMF Ép.Múz.,1992

59,91,106,

-

zások, csomópontok is, fordula-

sz főirányában a már-már uralom-
etnek, a korai klasszicizmusnak
ve keletkeznek azok az elsődleges
g megalakulása 18oC. Széchényi
ása 18o2 stb./, amelyek a tová-
tok lesznek. 181o_és 183o_között
sá a túlnyomórészt világi-polgári
gyenlő súllyal - a művészetek
rősen szélesedő rétege résztvesz.
fázisához értünk. Még nem beszél-
társadalomról, amely most formá-
lt viselő értelmiségből, keres-
gárosuló tendenciákat mutat egyi-
indjobban hazai és nem összbiro-

Mühlbacher István, épülék

HALÁLOZÁS

Az IPARTERV mély megrendüléssel és fájdalommal tudatja, hogy **Mühlbacher István** Ybl-díjas építő- [illegible] 2 órakor lesz a Farkasréti temető ravatalozójában. Szeretett kollégánkat a vállalat saját halottjának tekinti.

23.

< : Halálozás

Népszabadság, Bp. 1978. máj. 28.

Mühlbacher István épitész /IPARTERV/ M.D.K.

Köbánya ,mozi terve / 1964/

Társtervezö: Molnár Péter

repr.

Magyar Épitömüvészet 1965/1. 20-35.l.

M.D.K.

MÜHLBAUER Vincent

műraviorem magister

Károlyváros

1952

Művért. Kapossy János: Epitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 136.l.

MDK

Mühring

Felder: Pesti Hazai Tkptár pályatervei. Épitő Ipar, 4.sz.1909.jan. 24. 29. l.

Mühlbeck Károly

Zajzai a Moldalon

Tükör 1965 julius 20

MÜHLBACHER, Johann Mathias, pozsonyi kályhámester

M. Mühlbacher, Ofenmacher, hadiadót fizet. (1796, 1080 fl)

—

Johann M. Mühlbacher, bürgerl. Ofenmacher, 2 éves fia meghalt. (1804, 701 fl)

—

J. M. Mühlbacher, bürgerl. Ofenmachermeister, 2 éves lánya meghalt. (1806, 881 fl)

—

Preßburger Zeitung
(Berthon)

ae. D. U

MÜHLBACHER István építész
és Gulyás István

Korea Phenjan orvostudományi
Egyetem épülete (Pest.)

Földy Emil: A magyar építőművész-
csoport munkája Koreában
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 8. sz.
236. l.

M. D. K.

MÜHLBACHER István építész

Phenjani rádióközpont (Repr.)

~~Tárlatvező: Gulyás~~ I.

Zölay Emil: A magyar építőművész-csoport munkája Koreában

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 8. Vo. 238.

MDK

Mühlbacher István építész

34 m. építész vesz részt Phenjan felépitéséb
Magy. Nemz. 1954.okt. 3. 2.l.

világa távolról sem a három- és négyszögek, tökéletes körök stb. világa. E két szempont: a racionális elrendezettség és mesterkéltség ragyogóan kifejezte a racionalizmus ama szellemét, amely ellen olyan hevesen támadt Jean Jacques Rousseau. Nos a francia kert a *geometriai igának alávetett természet*. Kiválóan napfényre hozza azt a viszonyt, amellyel a racionalista kor embere önmagához viseltetett: egy tárgyidegen ész erőszakoskodását a természeten, az emberi természeten is, a természeten általában. Elgondolkoztató, hogy vajon nem itt keresendők-e az ancien regime francia arisztokratái öngyilkos vakságának gyökerei. Az ancien regime arisztokratája ui. gondtalanul állt filozófus „lakájainak" pártjára, de talán csak azért, mert a filozófusok eszméiben csupán a szó és a képzelet szellemes játékát látta, a szóhoz tartozó súlyos jelentésekkel már csak a Grève piacán találkozott. *Tárgyidegen ész csillogott a mondott időszakban*. A konklúzióktól még a forradalom alapeszméit kidolgozó szellemes tudósok is megborzadtak.

Az angol kert ezzel szemben a szabad burjánzás, az élő természet kertje. Úgy tűnik az angol ember sosem volt olyan rosszba önmagával, mint a francia. Felszabadította a természetet önmagában is, parkjaiban is, majd megalkotta az önszervező szabad természet grandiózus tudományos képét — a darwinizmusban. „Hagyd zajongni, majd az élet korlátozza önmagát..."

Milyen impressziókat fog szerezni a jelen építészetéről a távoli jövő nemzedéke?

Az építészet tehát kifejezi az embert: azt aki épít, azt akinek építenek. Kifejezi egyszer a szó köznapi értelmében: praktikus igényeit, a technológiában és építészeti céljaiban akkumulált tudását. Kifejezi másodszor fiziognómiásan: hangulatait, életérzését, emócióit. De kifejezi még sokkal mélyebb nívókon is, mint ezt a kertépítészet példáin láttuk.

De mit fejez ki korunk építészete? Előrebocsátom, hogy tisztelettel adózom annak a termelékenységnek, a terjedő cél racionalitásnak, amit ez az építészet ma produkál. Ha tehát a kérdés, amellyel e karcolatot zárom kritikus is lesz, nem szándékom a destrukció, a fejlődés „visszavonása", hanem ellenkezőleg egy további előrelépés.

Minden fejlődés — problémamegoldás, és probléma sok van, tehát a fejlődés is lehetséges. Íme egy probléma a sok közül.

A jövő ember szempontjából vizsgálódva (ami tudom, már-már arcátlan vakmerőség), felmerül a következő kérdés: minek utána házaink egy sajátos kaptár-embert tükröznek, aki apró, szabályosan elrendezett fészkek közt fészkébe gyűjti a civilizáció jótéteményeit, kevés gondot fordítva az átfogóbb „spirituális" relációkra, ez az építészet vagy téved, és nem ilyen az ember, akit szolgál, de akkor felmerül az a kérdés, hogy — legalábbis *szemantikailag* — jó építészet-e; vagy ez az építészet a kor emberét fejezi ki, *jó építészet*, de baj van a kor emberével. Azaz én a jövő műtörténészét úgy képzelem el, mint aki elmerülve gondolkodik egy alternatíván: vajon a XX. században az építészet volt-e „jó", vagy az ember, és örül, hogy e két jó között választhat.

E ponttól szeretném átadni a kérdést hozzáértőbb vitatkozóknak. Még a visszavonulást, e karcolat messzemenő elmarasztalását is vállalom, ha ezen az áron újabb és jobb problémafölvetés, cél és fejlődés serkenthető.

Magyari Beck István

3

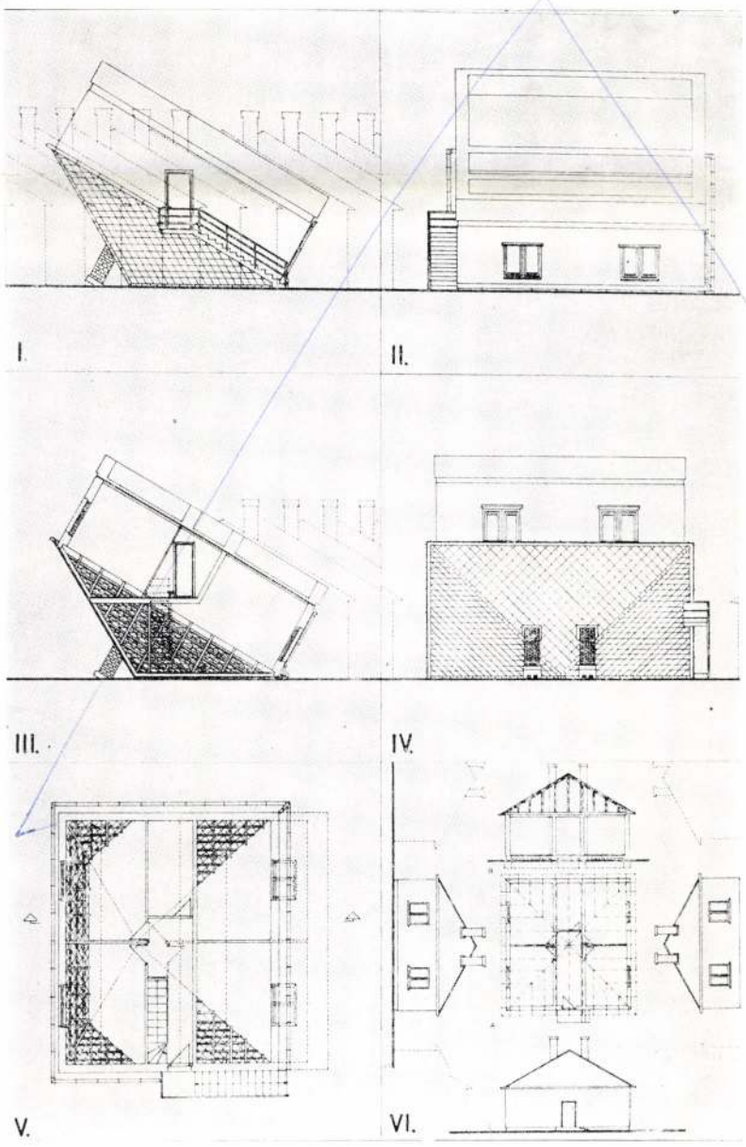

1—2. Rajk László: Megszakítás
3. Rajk László: Pozíció
4. Szegő György „álomtervei"-ből

1—2. László Rajk: Interruption
3. László Rajk: Position
4. Quelques des «projets de rêve» de György Szegő

4

Mühlbacher István

Magyar Építőművészet
1978/6.

Mühlbacher István
1917—1978

Fájdalmas kötelességnek teszek eleget, amikor a Magyar Építőművészek Szövetsége nevében búcsúzom Mühlbacher István Ybl-díjas építész kollégától. Jelen esetben kétszeresen fájdalmas ez részemre, mert nem csak mint régi kollégától, hanem mint régi jóbarátomtól is búcsúznom kell, aki egyben korosztályom egyik képviselője is volt. Amikor a gyászoló hozzátartozókkal, a barátokkal, ismerősökkel, régi kollégákkal együtt itt állunk a ravatal előtt, hogy végső búcsút vegyünk Tőle, — körünkből való váratlan távozása hírétől még mindig döbbenten — felidéződnek a múlt Vele kapcsolatos részletei, örömei, küzdelmei.

Együtt lettünk alapító tagjai a Magyar Építőművészek Szövetségének, annak megalakulásakor. Figyelemmel kísértem munkáját a Szövetség különböző munkabizottságaiban, melyekben mindig lelkesen az építészet ügyéért harcolva működött közre. Felidéződnek bennem a háború dúlta Korea újjáépítésében résztvevő tervező csoport indulás előtti előkészületei, utazásunk és ottlétünk számos, Vele együtt átélt epizódja az úgyszólván földig lerombolt fővárosban, a legszokatlanabb körülmények között megindított munkánk kezdeti nehézségei, melyeken töretlenül segítette át Őt is, kitartó, szívós, energikus természete, melynek eredményeként, munkája után, méltán érdemelte meg a „Phenjan Kiváló Építője" elismerést.

Itthoni munkáját is számtalan barátja és kollégája kísérte figyelemmel. Részt vett az állami tervezés kialakulásában, az ÉTI, MATI, majd KÖZTI tervezőjeként, részt vett a Pannónia Filmstúdió tervezésében, míg végül mint építész osztályvezető az Ipartervnél kötött ki, ahol 1954 óta dolgozott. Több jelentős munkában vett társtervezőként részt, azonban még több dokumentálja önálló tervezői tevékenységét, mely alkotások színvonalát méltán fémjelzi az 1964-ben kapott és megérdemelt Ybl Miklós-díj.

Alkotásai közül hadd említsek csak néhányat, a legnagyobbakat. A Kőbányai mozit, melyet Molnár Péter kollégával tervezett közösen, a Budapesti Rendőr Főkapitányságot, a papírgyárakat — melyekre úgyszólván specializálta magát, a Csepeli Papírgyár rekonstrukcióját, a Lábatlani Vékonypapírgyárat, a Dunaújvárosi Papírgyárat, a Mohácsi Farostlemez Gyárat, melyeknek mindegyike kiemelt nagyberuházásként valósult meg.

Munkájában nem ismert megalkuvást. Elsősorban magától, de munkatársaitól is mindig minden esetben az optimumot követelte meg. Vasakarattal, mindvégig hallatlan energiával harcolta végig egy-egy alkotása létrejöttének minden, olykor küzdelmes fázisait, egészen a megvalósulásig. Szenvedélyesen szerette a szakmáját hivatali tevékenységén túlmenően, több eredményes, meg is valósult pályázathoz is volt energiája. Most kiesett a ceruza a kezéből, éppen akkor, amikor két nagy papírgyár, egy csehszlovákiai és egy algériai tervezéséhez fogott hozzá, nagy, Tőle megszokott lelkesedéssel, melyeknek megvalósítása már hivatali utódaira marad.

Munkája eredményességét az Ybl Miklós-díjon kívül, több vállalati kiváló dolgozói kitüntetés is jelzi. 1976-ban elnyerte a Munka Érdemrend Bronz fokozata kitüntetést, és a „Szocialista Munkáért" kitüntetést, kiváló dolgozója volt az építőiparnak és a könnyűiparnak, számos más elismerés mellett.

Meghatva állunk itt, most Reá emlékezve ravatalánál mindannyian és bármilyen fájdalmas is, mégis búcsúznunk kell Tőle örökre.

De nem felejtjük el, munkássága eredményei is méltán emlékeztetnek majd minket. Nyugodj békében.

Vellay István

1978. május 30-i temetésen elhangzott gyászbeszéd.

1

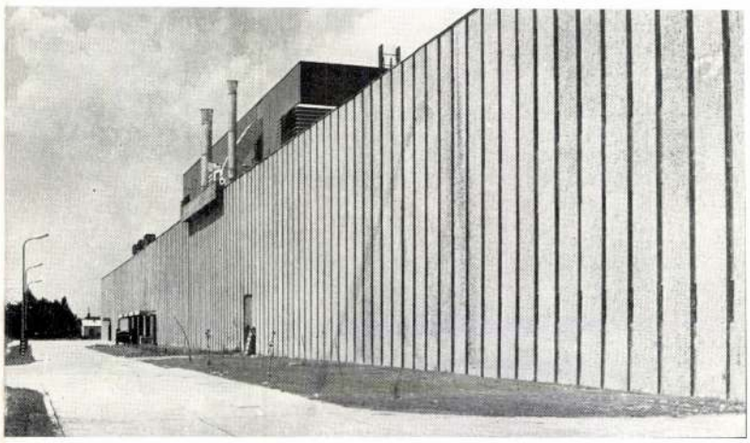

2

3

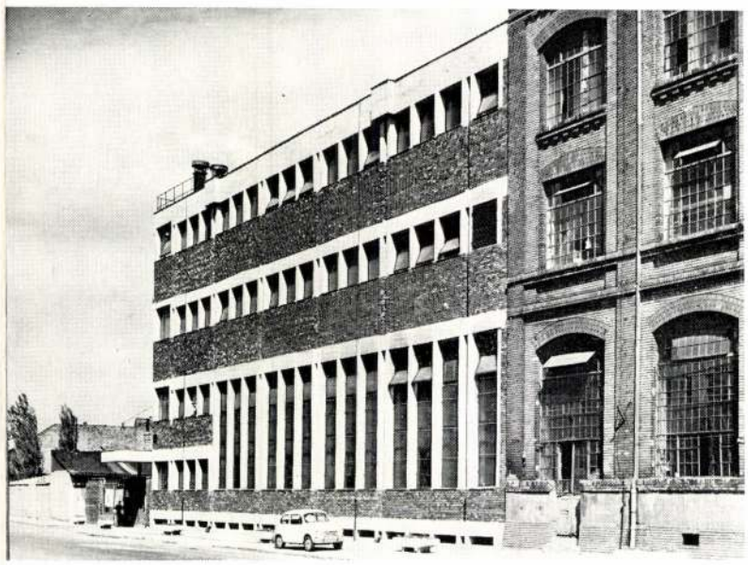

4

1. Kőbánya mozi, Budapest, 1962. Építészek: Molnár Péter, Mühlbacher István
2. Vékonypapírgyár üzemi nagycsarnoka, Lábatlan, 1967—1968. Építész: Mühlbacher István
3. Hullámvertikum, Dunaújváros, 1972—1974. Építész: Mühlbacher István
4. Magyar pamutipar négyszintes üzemi épülete (Óbuda), 1963. Építész: Mühlbacher István

1. Cinéma à Kőbánya, Budapest, 1962 Architectes: Péter Molnár et István Mühlbacher
2. Grand hall de l'usine de papier mince, Lábatlan, 1967—68. Architecte: István Mühlbacher
3. Usine de carton ondulé. Dunaujváros, 1972—1974. Architecte: István Mühlbacher
4. Bâtiment d'usine de 4 niveaux de l'industrie cotonnière hongroise (Óbuda), 1963. Architecte: István Mühlbacher

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1961 OKT. 5.

Mokos József

Képzőművészeti kamarakiállítás a TIT művész-klubjában

Képzőművészeti kamarakiállítás nyílik a TIT művészklubjának rendezésében Békéscsabán, október 2-án este fél nyolckor. A kiállításon Mokos József és Romvári Etelka alkotásait mutatják be. Megnyitót Koszta Rozália festőművész, a klub művészeti szakosztályának vezetőségi tagja mond. Az új évadban ez lesz a művészklub első rendezvénye.

másképp [illegible]

Ugyancsak másképpen alakul a gépjavító állomás profilja. Lassanként teljesen a gépgyártásra állnak rá. Traktorokat és más mezőgazdasági gépeket csak akkor javítanak, ha külön igénylik a környékbeli termelőszövetkezetek. Már az idén is jórészt kü-

Mühlbeck Károly

Szt. Imre, tollr.
Csetenyés szekér, vizf.
Gyermekek a kertben, tollr.
Leghorn-kakas, vizf.
Bernáthegyi,kutya, sz.kréta
Fejlécek, tollr.
Lumpi a kis dakszli, vizf.
Kacsák, cer.

Magy. Ujságrajzoló művészek. Egy. ~~kiá~~ I. kiáll. N.Szal
1931. dec. 16-17 1.

Alkotás Művészház XXXV. kiáll. 1947. jun.

Mühlbeck Károly MIK

sportkarikaturái inkább illusztrációszerűek.

Az ujabb sportkarikaturák plakátszerűségre törekszenek.

Fahidy József: Sportkarikatura kiállitás. Müterem 1958 I. évf. 6. sz. 40.o.

MDK

Mühlbeck Károly

Siklóssy László: A kor a karikatura tükrében.
Pesti Hirlap 1934 évi nagy naptára. 347 l.

Mühlbeck Károly, grafikus MDK

1907-ben a cárevicset játékai közt ábrázolja.

Kertainé Friedrich Klára, Az 1905-ös orosz forradalom hirlapi grafikánkban.
Műv. Ért. 1956. V. évf. 1 sz. 39-46.

41. o.

MDK

Mühlbeck Károly

A trieszti nő

Göre Gábor

Nemzetk. Humorisztikus kiáll. Könyv. Kálm.

Szal. 191o. 6 l.

Mühlbeck Károly

Lótanulmány, cer.
Illusztráció, tollr.
Önkéntes naplója, vizf.
Matyóasszonyok
Talyigás fogat, vizf.
Farkaskutya, "
Fejlécek, tollr.

Magy. Ujságrajzoló művészek. Egy. ktá 1. kiáll. N.Sz:
1931. dec. 16-17 1.

Alkotás Müvészház XXXV. kiáll. 1947. jun.

Mühlbeck Károly

A szent sör, tus

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2.rendk.sz.

45 l.

MDK

Mühlbeck Károly

Postakocsi, vizf.

Csacsi, tusr.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 28 1.

MDK

Mühlbeck Károly

Hajléktalanok

Sok az eszkimó kevés a fóka

Az uj lakás

Nemzetk. Humorisztikus kiáll. Könyv. Kálm.

Szal. 1910. 6 l.

MDK

Mühlbeck Károly

Sportkarikatura kiáll. Testnevelési Tudom. Tanács Sportmuz. 1958. 29 l.
3 l.

MDK

Mühlbeck Károly

Budapesti lakások

Árpanedü

Nemzetk. Humorisztikus kiáll. Könyv. Kálm. Szal. 1910. 6 l.

Mühlbeck Károly

egyszerű szintelensége csak ~~az~~ Krúdy egykori gyermekkönyv~~ekét~~ érintette, a rajzoló egyeduralkodó lévén a Singer és Wolfner-nél vagy éppen a Lampel és Wodianernél, meg kladók... nevei... nosztalgikus gyermekemlékeket ébresztgatnek... Így mentik a keményebb szótól a középszerű rajzolómestert is.

Bodsi Ferenc: Krúdy ~~Illus~~trátorai a Petőfi Irodalmi Múzeumban.
Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1968. ápr., 371. l.

Mühlbeck

Az első illusztrált Krúdy-könyvtől (1899: Ifjúság, Basch Árpád rajzai), az átmeneti Mühlbeck-eg eduszalom után (1900–1910 között) festőink és rajzolóművészeink legjava szegődött ... az író könyveinek szolgálatába.

Bodri Ferenc: Krúdy illusztrátorai a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 371. l.

M.D.K.

Mühlbeck és Cserépy

Bródy Sándor által szerkesztett "Kis Almanach" husz magyar iró elbeszélését tartalmazza.
Ezekhez az elbeszélésekhez készitett rajzokat a két müvész, -közli az Irodalom c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1896. jan. 12.
18. évf. 2. sz. 32. lap

KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Mühlbeck Károly

rajz- és vizf. sorozata

esszi: Derü a müvészetben. M.Nemz.Müvészet, 1939, 2.sz. 34 l.

Garas Klára címszav

1. Axmann Márton festő 163o k.
2. Baumgartner János György /Joha
3. Bergl Johann osztrák festő 171
4. Cimbal /Cymbal/ Johann Ignaz c
5. Frank Károly festő 19.sz.
6. Frank Kristof festő 18.sz. Ves
7. H.R.M. festő 1653 k. Sárvár
8.

Mühl Jenő

fővárosi kertész

Laid

A Pesti Városháza

1938. 3-n. 15. l.

Tengerszem 427
Szabados Ede: Himnusz a ritmushoz 427
Szabolcska Mihály: Viharban 587
Ágyúk dörögnek 771
Szász Menyhért: Kisasszonyok 291
B. Szász Piroska: Erzsike beszél.... 567
Szegedy István: Ősz 613
Szép Ernő: Margitsziget 407
Sztripszky Hiador: Szabadságdal. (Sevecsenko) 294
Tóth Árpád: A szent folyó..... 103
Kastély és temető 448
Vizió a vonat ablakából 533
Vargha Gyula: Tarlóvirág 188
A végtelen felé 223
Varsághy János: A szemedről..... 511
Vértesy Gyula: Gramofon a csárdában..... 387
Zoltán Vilmos: Az ifjú herczeg. (Rabindranath Tagore) 203

3. Élet- és jellemrajzok.

Őrgróf Pallavicini Ede 1845—1914 (arczképpel) 64
Paul Deroulède (arczképpel)..... 113
Kemény Zsigmond (arczképpel)..... 124
Az albán fejedelem (képekkel)..... 153
Dr. Horváth József..... 212
Az aradi polgári tüzérek. *Dr. Oláh* Gyula..... 233
Vajda János ismeretlen levelei. *Várkonyi* Titusz 244
A római hajviselet fejlődéstörténete (képekkel). *Hathalmi Gabnay* Ferencz 247
Husvét megünneplése Aradon 1849-ben. *Dr. Oláh* Gyula..... 272
Csonkabég és Czunkenberg (képekkel). *Takáts* Sándor..... 290
A Nemzeti Szinház ismeretlen tervei (képekkel). *Paál* Jób 353
A másfélszázados Szent István rend (képekkel) 372
A százesztendős Mollináry-ezred (képekkel) 377
Négyszáz éves parasztforradalom (képekkel) 396
A középkori Budavára (képekkel). *Lorenz* Antal 412
A nehéz idők kezdete. *Dr. Oláh* Gyula 416
A Kossuth-gyermekek gyámsága. *Paál* Jób 456
Rákóczi Ferencz Francziaországban (képekkel). *Hevesy* Andor ... 458—498
Arany János és családjának képe

Mühlbeck Károly

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
NÉPSZAVA
1971 FEB 28

ÉVFORDULÓK

RIESZ FRIGYES

kétszeres Kossuth-díjas, a XX. század egyik legnagyobb matematikusa 16 esztendeje halt meg.

DZSABAJEV DZSAMBUL

kiváló szovjet-kazah költő születésének 125. évfordulója.

SCHWARTZ DÁVID,

a merev vázú kormányozható léghajó magyar feltalálója 126 esztendeje született.

HORIA ÉS KLOSKA

román parasztforradalmárok kivégzésének 185. évfordulója.

SOMLAY ARTÚR

színművész 88 esztendeje született.

KADIC OTTOKÁR

geológus, barlangkutató, a hazai őslénészeti kutatás első jelentős személyisége halálának 14. évfordulója.

A MONGOL NÉPPÁRT

— 1924-től Mongol Népi Forradalmi Párt — megalakulásának 50. évfordulója.

V. V. DOKUCSAJEV

orosz tudós, a talajtannak mint önálló tudománynak megalapítója, a füves vetésforgóműrelési rendszer bevezetője 125 esztendeje született.

PETHŐ SÁNDOR

hírlapíró, a Magyar Nemzet megalapítója születésének 86. évfordulója.

MÜHLBECK KÁROLY

festő és rajzolóművész 28 esztendeje halt meg.

TÖKÉS ANNA

Kossuth-díjas színművésznő születésének 73. évfordulója.

ION CREANGA

klasszikus román költő 134 esztendeje született.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

nézn
jóság
neleg
etév
najd

—

ó, o
oha,
a el
et,
ek
yon
udják becsülni és érzik
sodálatos ízét, mert ezt
em ismeri csak a sze-
ény... Ezzel a darabka
enyeret ötfelé törte..
Két, vagy három falat-
a jutott egynek és va-
ban olyan csodálatos
ét még sohasem érez-
m, mint akkor. Mikor
utolsó falatot le akar-
m nyelni, megláttam
lesanyám arcán végig-
uruló könnyét, amit so-
a, de soha nem felej-
ik el...

... meg rosszabb a helyzet, ha egyes hónapokra lebontva nézzük meg az előadásokat. Decemberben körülbelül 46 előadást, januárban már csak 35-öt tartottak, s februárban 32 előadást terveztek.

Ebből az adatból két dolog állapítható meg. Egyrészt, hogy ez az előadásmennyiség jóval nagyobb társulat erejét is meghaladná (a társulat 30

teg
iga
me
csu
de
nen
hog
ban
lan
szín
váb
illet
szín
meg
eszt

Mühlbeck Károly rajzolóművész

100 éve – 1869 április 2.-án

született – emlétve

Pestmegyei Hírlap 1969 április 2.
hold

Mühlbeck Károly

Krúdy illusztrációi emlékére

„Krúdy illusztrátorai"

Magyar Nemzet 1968
dec. 31

Mühlbeck Károly
74 éves
rajzoló művész
(tüdőgyulladás)
+1943. III. 1.
Kerepesi-uti höztemető

Halotti főkönyv
61

MDK

Mühlbeck Károly

Karikatura, tusr.

Karikatura, "

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.
32 l.

MDK

Mühlbeck Károly

Tört.Képcs. mütárgyainak lajstroma. Bp. 19o7.

165, 194 l.

Mühlbeck Károly
grafikus

MDK,

Méltatás.

Fóthy János: Róna Emy illusztrációi és rajzai, . . .
Művészet, 1960. szeptember.

Mühlbeck Károly

Az „Új Idők" – nek készí-
tett rajzokat.

+ Lautisch Lenke: Pairs Goebel Jenő"
Bp. 1968. Corvina 8. old.

Mühlbeck Károly festő, rajzoló

100 éve született

Nápszava 1969 április 2
mold.

Mühlbeck Károly

művével szerepelt a Petőfi
Irodalmi Múzeum „Kvédy illusztrációk"
Kiállításán

Vigilia 1969 május
349. old.

Képzőművészet

Mühlbeck Károly

27 éve halt meg

Mérgava 1970 március 1

10. old.

Mühlbeck Károly

illustrációi az
alábbi könyvekben.

Sebők Zsigmond:
Mackó úr újabb
utazásai. Mackó úr
a Balatonon. — Mac-
kó úr Budapesten. —
Mackó úr utol. 8.
kiadás Bp. 1946.

Sebők Zsigmond:
Mackó úr utazásai.
Mackó úr a Bakonyban —
Mackó úr az Alföldön
— Mackó úr a tenge-
ren, 9. kiadás Bp. [1946]

Bud

Herrn
Hans Meuss

~~Ich erhielt~~
~~dankend~~ dankend erh
vorigen Monat fa
welchen ich aber
ausgleichen kann

Ich sende
~~Stücke~~ silberne
mit der Gestatt
Bank, und dan

Mühlbeck Károly

illustrációi az
alábbi műhöz:

Dinom-dánom,
vagy vigalom. [Verses képeskönyv]
Bp. [1946]

Csanád

Csanádi leromb. te
Földeák, r. k. temp
Koppány, puszt. cs
Nagy-Lak, templon

Mühlbeck Károly

illustrációi az
alábbi könyvekben

Gárdonyi Géza

Nevető könyv.
Bp. [1946]

Gárdonyi Géza:

A zöld erszény.
4. kiadás Bp. [1946]

Mühlbeck Károly

l.

Schoen Pest-Buda

VIII. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothetmere-utca 12. III. 2.

Mühlbeck Károly

1918-19-ben Karikaturákat készített

Jenő Bauer: Karikaturisten
der Revolution

Budapester Rundschau 1969 VII. 18

Mühlbeck Károly

2 rajza repr.

Zichy Szech

II. 372. l.

Damjanich János:

Főhadnagy kor

Mellig
rövid haja, szem
bajusza s álla
elejű kabátja fe

Olajfe
Az i

Mühlbeck Károly

irod

Missuray-Krug

Lajos: Hany Istók,
vábaközi vegék höse.
Soproni Szemle
1943. 46. l.

Atestado médico de

Autorização

Eu, [illegible], autorizo [illegible] a [illegible] em [illegible].

Mühlbeck Károly

illusztrációja

rézk.

Fraknói Vilmos

Verbőczi István

életrajza.

M. Tört. Életr.

Bp. 1875. 243. l.

Mühlbeck Károly

„FIGYELŐ"
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Telefon: 299—632.

Lap: NAGYVÁRAD
Megjelent: 1943 MÁRC. - 3.

Aki megrajzolta Göre Gábort...

Váratlanul meghalt Mühlbeck Károly a hires festő

Aki ifiabb korában ismerte az Én Ujságom-at, vagy alkalmi olvasmányai közül nem hiányzott az Uj Idők, annak számára feledhetetlen marad Mühlbeck Károly neve. Ötletes rajzai, vagy rajzba foglalt apró gunyolódásai még a mult héten is friss időszerüséggel jelentek meg az Uj Idők legutóbbi számában. Tulajdonképpen ő adott a köztudatba később áment Gárdonyi regények hőseinek: Göre Gábor biró urnak, Durbints sógornak és társaiknak rajzba elevenitett figurát. És sok más regényhősnek is. Most hire érkezett, hogy a kitünő festőművész hetvennégy éves korában váratlanul elhunyt.

A kiváló művész 1869-ben született Nagysurányban s nevét országoshirüvé azok a lelkeményes, elmés, humoros lécfejek tették, amelyekkel közel öt évtizeden át diszitette az Uj Idők-et. Sokezer rajza jelent meg ifjusági és gyermeklapokban, többek között az Én Ujságom-ban, a Magyar Leányok-ban, továbbá képeskönyvek, mesekönyvek és ifjusági regények százaiban.

Ő illusztrálta a népszerüvé vált Mackó úr kalandjait és Gárdonyi Géza sorozatát is.

Rengeteg finom akvarellt festett a magyar nép életéről, főként a pásztoréletről. Müvészi érzéke és páratlan rajzoló készsége kifogyhatatlan ötletességgel párosult és minden munkájából magyaros meleg kedély, aranyos derü áradt.

ben fog megtörténni a következ

Össi-telep.

1943 március 4-én délelőtt
kotmány utca páros oldal. 4-én
kor Alkotmány utca páratlan
előtt 9 órakor Tüzharcosok ter
kor József nádor utca, 6-án 9
kertész utca, 6-án 11 órakor Tul
9 órakor Nefeleits u., 8-án 11 ó
tér, 9-én 9 órakor Taksony feje
9-én 11 órakor Csatlós utca,
Roham utca, 10-én 11 órakor N

Kommendáns rét.

1943 március 4-én délelőtt
Andrássy Gyula utca páros old
kor gróf Andrássy Gyula utca
5-én 9 órakor Feszti Árpád ut
5-én 11 órakor Feszti Árpád ut
dal. 6-án 9 órakor Gyulai Pál
6-án 11 órakor Gyulai Pál u.

Legyen elővi

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Mühlbeck Károly

Miklós, Bálint Endre (Féner Tamás felvételei), Hincz Gyula (Csák Miklós jellemképe).

A folyóirat kritikai hangja példamutatóan éles és kendőzetlen, mégis olykor egy-két konvencionálisabb mű a reprodukciókon, a viták néha túlságosan személyes vagy eredetieskedő mondatai ellen lennének kifogásaink.

A FOTOMŰVÉSZET – úgy tűnik – evvel az évfolyammal megtalálta a közönségét. Míg a korábbi évek számai kaphatók még a szerkesztőségben, addig az 1967-esek már beszerezhetetlenek. Bizonyítva, hogy ez a mindenki által kedvelt – és többnyire művelt is! – művészeti ág nemcsak egy önálló lexikont, szép sorjában megjelenő technikai szakkönyveket bír el, de már két folyóiratot is. És mindkettőt a már említett korszerű szellemi, magasfokú művészi és tipográfiai színvonalon. Bárha így állnánk egyéb kiadványokkal és más folyóiratokkal is!

1021

KRÚDY ILLUSZTRÁTORAI A PETŐFI IRODALMI MÚZEUMBAN

Krúdy Gyulát a művére hangoltan olvasni páratlan gyönyörűség – róla írni nagyszerű és lelkesítő öröm. Lebegő történetei és mondatfolyondárjai bizsergető szövevényében mintha valamiféle testetlen anyag mélyére hatolnánk vagy elérhetetlennek véltet közelítenénk: szinte a felfedező vagy a kutató ritkán jelentkező nagy pillanatainak boldog mámorát hozza egy-egy megfejtett képlet (ha van nála ilyen), egy-egy tisztábban látott életszakasz (ha ez egyáltalán lehetséges). Akár csak egy megvilágosodó mondat, felcsillanó jelző, egy furcsa helyen felszikrázó szokatlan kötőszó vagy szokott névelő. Írásainak és életeinek, történeteinek és mondatainak, megfoghatatlan hangulatainak magnetikus ereje van, tündéri töltéssel terhes pólusai: vonz és megköt óhatatlanul.

Krúdy „vonzásai és választásai" különösen a vele egyívású művészekre hatnak, az író nemcsak „az írók írója", de a rezonens festőké és szobrászoké is. Légies „beszélyeinek" illusztrátorként a szolgálatába szegődni korántsem jelent afféle „kenyérszerző munkát" két kiállítás között, inkább nagyszerű művészi lehetőségeket, remek párviadalt hoz írott és rajzolt mű között, mely a legjobb esetben is csak döntetlenül végződhet. Felérni Krúdyhoz, képzőművész módján és eszközeivel közelíteni meg hangulatait, mindig ösztönző lehetőség A vörös postakocsi megjelenése óta, és az író manapság még szilárdabb és szuverén helyet vívott ki irodalmunkban, mint bármikor. Műveinek sorozatával immáron közönségsikert is.

Őt illusztrálni azt is jelenti, hogy feltétlenül a hangulataiba ágyat vetett művésznek kell lennie a mellészegődőnek, aligha az özönlő könyvtermés „muszáj-Herkuleseinek", kötelező napi feladatokat végző képírómestereknek. De ilyen alig is ért Krúdy művéhez, Mühlbeck Károly egysíkú színtelensége csak az egykori gyermekkönyveit érintette, a rajzoló egyeduralkodó lévén a Singer és Wolfnernél vagy éppen a Lampel és Wodainernél, mely kiadók kettőzött nevei máris nosztalgikus gyermekemlékeket ébresztgetnek az idősebb nemzedékben. Így mentik a keményebb szótól a középszerű rajzolómestert is.

Mindezek és a következők elmondására a címben jelzett kiállítás adott lehetőséget, a Petőfi Irodalmi Múzeumban Borsos Miklós remek illusztrációi után a Krúdynak rajzoló magyar művészek szép sorozatait mutatták be Vayerné Zibolen Ágnes gondos összegyűjtésében. Ha valóban sorozat kezdete a két kiállítás, akkor örömmel üdvözölhetjük a nagyszerű kezdeményt.

Az első illusztrált Krúdy-könyvtől (1899: Ifjúság, Basch Árpád rajzai), az átmeneti Mühlbeck-egyeduralom után (1900–1910 között) festőink és rajzolóművészeink legjava szegődött Major Henrikkel, Pólya Tiborral az élen az író könyveinek szolgálatába. Még egyéssel is versengve, nemcsak Krúdy szellemével. Major olykor már egy-egy hasonlatot és jelzőt is ábrázolva talál utat a sajátos próza lényegéhez. Krúdy a békéscsabai Tevan-kiadó jóvoltából szelleméhez méltó partnert kapott a Tanácsköztársaság után Párizsba telepedett mesterben, akinek életműve nemcsak a Nyugat-nemzedékről készített karikatúrái és remek Karinthy-illusztrációi

miatt is több figyelmet érdemelne, de éppen a Krúdy-rajzok okán is (Pest 1915-ben; Aranykéz-utcai szép napok; Őszi utazások a vörös postakocsin stb.). Hasonló remek sorozatot készített Krúdyhoz Pólya Tibor (Napraforgó – 1918), Kürthy György (Szindbád ifjúsága és szomorúsága – 1917), Szántó Lajos (Bukfenc – 1918), Zádor István (N. N. – 1922) és más rajzolók, más kiadóknál.

A húszas években – nem kis mértékben politikai okokból is – a Krúdy-életmű eléggé háttérbe szorult, és illusztrációk nélkül vagy a korszellem lapos középszínvonalán álló sablondíszítésekkel és szalonköntösben jelent meg, eléggé középszerű, olykor már-már primitív rajzokkal (Szada István stb.).

Az író halálától a negyvenes évek elején való feltámadásig nemcsak a rajzok hiányoznak, de szinte az írott mű is elfelejtődik. A lassú és nehéz újjászületésben az első méltó rajzokkal megjelent Krúdy-kötet az 1946-os Őszi versenyek volt, a gyomai Kner Nyomda és a Válasz folyóirat összefogásából: Szabó Vladimir remek rajzaival. Ezek a rajzok és a mester később készült nagyszerű rézkarca – az óbudai Nepomuki Szent János előtt elvonuló korhely társasággal – szép sort nyitott ismét az illusztrált Krúdy-hangulatokban és mindmáig az egyik legkitűnőbb ráérzés az író sajátos miliőjére. Kár, hogy – tudomásunk és emlékezetünk szerint – a festő más Krúdy-mű illusztrálására azóta nem vállalkozott.

Szabó Vladimir remekbesikerült kis kötetét 1948-ban a Janovits István által díszített A magyar jakobinusok követte és ugyanebben az évben az éppen etájt New Yorkban meghalt Major Henrik fametszeteivel az Aranykézutcai szép napok, Győry Miklós illusztrációival A vörös postakocsi. Szántó Piroska is ekkor kezdi hangulatos Krúdy-sorozatát az Asszonyságok díjával (1949), majd ő is az Aranykézutcai szép napokkal (1958), A magyar jakobinusok és az Ál-Petőfi közös kötetével (1962), A podolini kísértettel (előbb csak Olcsó Könyvtári címlapon, 1964-ben már a teljes kötettel), az 1966-os remek Álmoskönyvvel és legutóbb ismét az Asszonyságok díjával jelentkezett. Bízunk is abban, hogy nem utoljára a művészetének lírai hangulataihoz oly közelálló Krúdy-könyvekben.

Hincz Gyula (Valakit elvisz az ördög – 1956) és Ferenczy Béni mellett (A Kékszalag hőse – 1956, 1963; Hét Bagoly – Boldogult úrfikoromban – 1954, 1963; A vörös postakocsi és az Őszi utazások a vörös postakocsin – 1956, 1963) éppen Szántó Piroska érzi át a Krúdy-életmű lebegő hangulatainak gazdagságát a leginkább, nemcsak a szokványos alak- és környezetrajzokkal, hanem összetett stílusában és monotípiáin szinte az író „szintetikus miliőit" újjáteremtve. Csernus Tibor, Kass János és Kondor Lajos egyéni művei díszítik a Krúdy-sorozat újabb köteteit, de fájlaljuk, hogy a sorozat kétharmadában Csillag Vera szép kötéstervén és burkolóin kívül (a Komédia c. kötet borítóján Würtz Ádám rajza) belső rajzok nincsenek. Remek művészi lehetőségeket hagyunk evvel kiaknázatlanul, bár a rajznélküli kötetek némelyikén is gondosan feltüntetik a képszerkesztő nevét és közreműködését.

A nevesebb és emlékezetes Krúdy-rajzosok közül számon kell tartanunk Papp Oszkár nevét és kis könyvecskéjét (Asszony a nagybőgőben – Vidám Könyvtár 1955), még meg nem jelent sorát a Pesti Nőrablóhoz és a Szindbádhoz, ugyanígy Pásztor Gábor műveit az Ady Endre éjszakáihoz (1968, nem jelentek meg), Csohány Kálmán Magyar hasak című sorozatát. Különösen Papp Oszkár Major Henrikre emlékeztető rajzai állnak közel Krúdyhoz és a recenzens szívéhez a kiállításon.

Sajnáljuk, hogy Telcs Ede naturális Krúdy-szobrán kívül az írót ábrázoló más művek hiányoztak a termekből. Elsősorban talán a kedves karikatúrák szép sora (Major Henrik, Vértes Marcell, Szigethy István, Gedő Lipót, Szini Gyula egy-egy rajza jut az eszünkbe), vagy Szabó Iván hangulatos domborműve.

1919-ben az Asszonyságok díja – az egykori hírek szerint – egyetlen bibliofil példányban jelent meg, Hornyánszky Miklós és Szada István 7–7 rézmetszetével. Az egyetlen levonás után állítólag összetörték a lemezeket, sosemlátott kuriózumot teremtve evvel. Ha nem is hasonló módon, de a legremekebb Krúdy-illusztrációk sorát közreadó album szép ajándék lenne a krúdysták egyre bővülő táborának, javaslatunkat szeretettel és reménykedve ajánljuk könyvkiadóink szíves figyelmébe.

Mühlbeck Károly

Benedek Elek: Nagyapó-
éknál. Singer és Wolfner.

Ifjusági regény, illusztrál-
ta fenti.

Magyar Kulturszemle
1941. 12. n. 303. l.

ÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
ÖNYVESBOLTJA
APEST IV, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18
AFIÓK: 242. TELEFON: 189-540. ALAPÍTÁSI ÉV 1577
ATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 37.473

509/ SZÁM

H

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Müemlékek Orsz. Bizottsága

Budapest
Hőgyes E. u. 10.

ZÁMLA

LYEGMENTES
/1879. P. M. sz. rendelettel
llapított személyes illeték-
mentesség folytán.)

Mühlbeck Károly

Benedek Elek: Honszerző Árpád. Franklin-Társulat kiadása. 196 lap. (Ára kötve 6.— P.)

A szép kiállítású, hatalmas, albumalakú könyv a nagy székely mesemondónak egyik legszebb, legértékesebb ifjúsági műve. A magyar mondavilág mozgalmas jelenetei elevenednek meg benne, a magyar honfoglalás hősi története vonul el az olvasó szeme előtt. Az ősi vándorlás, nagy vadászatok, vitézi kalandok, a nemzetgyűlés, hadbaszállás, az alpári diadal, Kusid és Botond követjárása, Pusztaszer — a honszerzés évezredekre szóló műve érdekes formában, dallamosan zengő tősgyökeres magyar nyelven formálódik egységes olvasmánnyá. A honfoglalás hősi eposza a legnemesebb, legmagyarabb tárgy ifjúsági regény számára. A könyv uj kiadását örömmel üdvözöljük. A szép könyvet *Mühlbek Károly* művészi rajzai díszítik.

Magyar Kulturszemle

1941. II. 27 - 263. l

Miniszter Ur!

es Uram!

Nagy Zoltánk

427 **József Attila:** Költészet és nemzet. Bpest, évsz. nélk. 63 l. 2.–

428 **Kaffka Margit:** Utolszor a lyrán. Uj versek. Antológia a régebbi versekből. Bpest. 38 l. 3.–

429 **Kállay B.:** A szerb felkelés története. 1807–1810. Hátrahagyott kéziratairól kiadta Thallóczy L. 2 kötet. Bpest, 1909. Ered. vász. 405 és 415 l. 8.–

430 **Kandra Kabos:** Magyar mythológia. Kiadja: Pásztor B. Eger, 1897. Er. borítékkal, 532 l. 15.–

431 **Karácsonyi J.:** Szent István király oklevelei és a Szilveszter-bulla. Diplomatikai tanulm. Bpest: Akad. 1891. Félvász. 223 l. 6.–

432 **Károlyi A.:** Illésházy István hütlenségi pere. Bpest, 1883. Félvász. 216 l. 4.–

433 **Kemény Zs. br.:** A rajongók. Regény 4 részben. Buda-Pest, 1897. Eredeti fvász. 503 l. 12.–

434 – Zord idő. 2 köt. (M. Regényírók képes kiadása.) Tull O. rajzaival. Bpest. Er. vász. 12.–

435 **Kenedi G.:** Száz eset az életből. Bpest, évsz. nélk. 232 l. 4.–

436 **Kézy, Moses:** Opuscula Poetica. Accedunt orationes quaedam. S. Patakini, 1822. Impr. A. Nádaskay. Kem. lemezkötés, 2 lev. és 126 l. 10.–

Kézy Mózes: természettudós, (1781–1831), tanár a sárospataki ref. főiskolán, de mint latin költő is kitünt. Életr. v. ö. Tud. Gyüjtemény, 1831.

437 **Kiss J.:** Legendák a nagyapámról. Bpest, 1926. Arcképpel. 94 l. Első teljes kiadás. 3.–

438 **Kisfaludy** Károly minden munkái. Szerk.: Toldy F. 8 kötet négyben. Pest, 1859. Arcképpel. Fvász. kötések. 20.–

438a **Klabund.** Das Blumenschiff. Nachdichtungen chinesischer Lyrik. Buchschmuck von: Erna Pinner. Berlin, Or. Seideneinband mit Abbildung. Fremde Nameneintragung am Titelblatt, sonst sauber. 8.–

439 **Komócsy J.:** Szerelem könyve. költemények. Bpest, 1883. Szép, ered. aranyozott vászonkötés, friss példány. 10.–

440 **Könyöki J.:** A középkori várak, különös tekintettel Magyarországra. Sajtó alá rend.: Nagy G. 676 ábrával. Bpest, 1906. 4°. 625 l. 36.–

441 **Korcsmáros N.:** Forradalom és emigráció. Bpest, 1923. 181 l. Névjegyzékkel. 4.–

442 **Kossuth** and his generals. With a brief history of Hungary. By H. W. de Puy. With an introduction by H. H. J. Raymond. With portraits and map of Hungary. Buffalo, 1852. Or. cloth, 408 p. 24.–

443 **Kosztolányi D.:** Négy fal között. Versek. 3. kiad. Békéscsaba. Félvász. 61 l. 3.–

444 **Közlemények** a Nemzeti Múzeum Érem és Régiségtárából. Szerk. az osztály igazgatója. Bpest, 1916. I. évf. 1. szám. 17 képtáblával és számos szövegközti rajzzal. 66 szövegoldal. 6.–

445 **Kozma M.:** Az összeomlás. 1918–19. Bpest, 1933. Er. vász. 411 l. 16.–

446 **Kray I. br.:** A kabinetiroda szolgálatában a világháború alatt. Epizódok és jellemképek I. Ferencz József és IV. Károly királyokról. Zalaegerszeg, 1935. Boríték nélkül. 157 l. 3.–

447 **Kristóffy J.:** Magyarország kálváriája, az összeomlás útja. Politikai emlékek. 1890–1926. Arcképpel. Bpest, 1927. Félbőr, 603 l. 20.–

448 **Krudy Gy.:** Boldogult urfikoromban... Regény. Bpest, évsz. nélk. Er. vász. 4.–

449 **Lanciani, R:** A régi Róma a legújabb ásatások világításában. Ford. Lubóczi Zs. 12 melléklettel és 81 szövegközti rajzzal. Bpest: Akad. 1894. Er. vász. 368 l. 10.–

450 **Lapinski, Th.:** Feldzug der Ungarischen Hauptarmee, im Jahre 1849. Selbsterlebtes. Hamburg, 1850. Lein. 252 S. 15.–

450a **Lesebuch** für Schüler d. deutschen Schulen in den k. k. Staaten. Zweiter Teil: bestehend in der Anleitung zur Rechtschaffenheit. Hermannstadt, 1787. 152 S. 12.–

451 **Lévai J.**: Éhség – Forradalom – Szibéria. Bpest, 1934. I. és II. köt. Kner A. címlapjával. 12.–

451a **Lewis, G C.** Untersuchungen über die Glaubwürdigkeit der altrömischen Geschichte. Deutsch v. F. Liebrecht. 2 Bde. Hannover, 1863. Hlein. 18.–

452 **Lukachich G.**: Magyarország megcsonkításának okai. Bpest, évsz. nélk. 161 l. 4.–

453 **Lukács, Gy.**: La Hongrie et la civilisation. 3 vol. I.: Histoire, géographie, ethnographie, constitution et rapports internationaux. Avec 3 cartes et 29 planches. II.: Lettres, arts, sciences. Avec 1 carte et 49 planches. III. Vie sociale et économique. Avec 6 planches. – Préface p. J. et J. Tharaud. Paris, 1929. 430, 414, 230 p. 15.–

454 **Lukács Gy.**: Életem és kortársaim. 2 köt. egyben. Bpest, 1936. Vász. 311 és 288 l. 10.–

455 **Lukács J.**: Karddal és tollal. A magyar haditudósítás története. 12 képpel. Bpest, 1943. 103 l. Uj ár! 5.40

456 **Magyarország gazdasági térképekben.** Kiadja Rubinek Gy. Szerk. Edvi Illés A. és Halász A. 77 térképpel és 6 grafikonnal. 3. bőv. kiad. Magyar és francia szöveggel. Haránt 4°. Bpest, 1920. 15.–

457 **Mailáth J. gr.**: Élményeim és tapasztalataim a háború alatt – és – a világháborút követő időkben. Bpest, 1924 és 1928. 3 kötet, arcképpel. 162, 150 és 240 l. Névjegyzékkel. 8.–

457a **Mann, Th.**: Unordnung und frühes Leid. Novelle. Mit Titelbild. Berlin, 1926. Or. illustr. Ppband. 127 S. 6.50

Sauberes, frisches Exemplar, jedoch mit Nameneintragung am Titelbild.

458 **Márki S.**: Dósa György és forradalma. Bpest: Ráth, 1883. Fvász. 216 l. 10.–

458a **Márki S.**: Egyetemes és hazai történelem. 6 kötetben. Bpest, 1912. Er. vászonkötések. Képekkel, színes műmellékletekkel és színes térképekkel. Szép tiszta példány. 40.–

I. Az ókor története. II. A középkor története. III. Az újkor története. IV. A legújabb kor története. V–VI. Marczali: Magyarország története.

458b – Magyar történeti szemléltető képek. 2 részben. I. O- és középkor. II. Ujkor. 130 lap, mindegyiken több facsimile képpel. Bpest, évsz. nélk. Albumalak. Er vász. 20.–

459 **Markó M.**: Szibérián át a kolostorig. Hadifogoly regény. Mühlbeck rajzaival és sok fényképpel. V. Galántay – Glock T. előszavával. 195 l. 4.–

460 **Meskó Zoltán** vídám históriái. Elmondja a t. Ház folyosóján. Összegyüjt. Vidor Gy. Rákosi J. előszavával. Számos karikaturával. Bpest, 1925. 128 l. 3.–

461 **Mészöly J.**: Szibéria a nagy temető. Bpest, évsz. nélk. 228 l. 5.–

461a **Meyer, J. L.**: Lehrbuch der römischen Alterthümer für Gymnasien und Schulen. Mit IV Kupfertafeln u. 1 Titelbild. Erlangen, 1815. Ppband. 440 S. 6.–

462 **Mikszáth K.**: Frivol akta. – Brézói ludak. – Saját ábrázatomról. – Bevez. Jókai M. Arcképpel és 3 képpel. 16°. Bpest, 1882. Er. aranyozott vászonkötés, aranymetszésű lapok, 111 lap. **Első kiadás.** 10.–

464 **Móricz Pál**: A fergetegből. Bpest, 1917. 191 l. 4.–

A nagynevű debreceni író szines megfigyelései a világháború alatt Pesten és a magyar városokban.

464a **Moritz, K. Ph.**: Götterlehre oder mythologische Dichtungen der Alten. Mit 65 Abbild. nach antiken Vorlagen. Berlin, 1843. Steifer Ppband. 4.–

1943. jan.

Mühlbeck Károly

rajza repr

Bilágyi: Magy. Henzel
tört. VIII 223. l.

rajzai repr.

u. o. IX. k.

Mühlbeck Károly

959. MASSON MAJOR, Ch[illegible]me Denkwürdigkeiten über Russland. Mit einer Einleitung: Russische Geschichten im XVIII. und XIX. Jahrhundert. Belle-Vue bei Constanz, 1844. 2 kötet, fvktsek 4.--

960. MATTHAEIDES, SAM, Roma et Genev. Hungariae irreconciliabilis, adversus Hungarum Syncretistam, Samuelem Nigrini, Gymn. Solnensis Rectorem, etc. A.1713. K.4r., 4 lev. 24 old. SZABÓ K.RMK.III.4636. 9.--

961. MATUSIK, ANDREAS, Alphabetum et orthographia universalis. Rosnaviae, 1837. Fve, er.boriték 2.50

962. MAUPASSANT, GUY DE, Maria Bashkirtseff. Tagebuchblätter und Briefwechsel. Berlin u. Leipzig. Fve 2.50

963. MAURER JÁNOS - ZSIGOR MIHÁLY, Magyar és német tornaszótár. Bpest, 1889. SCHREBER, M.G.D., Orvosi szoba-gymnastika. Bpest, 18888, 2 kötet, fve és vkts 2.--

964. MAUTHNER ÖDÖN. A növények magról való tenyésztése. Bpest, 1890. Er.vkts. /Cimlapja hiányzik/ 5.--

965. MAYER, AUGUST L., Meisterwerke der Gemäldesammlung des Prado in Madrid. Mit 318 Abbildungen. München, 1922. Er.fvkts 8.--

966. MAZEROLLE, FERNAND, L'Hotel des Monnaies. Paris, 1907. Er. vkts 2.--

967. MÁRKUS DEZSŐ és TÉRFI GYULA jogi müvei Grill-féle kiadásban. 12 kötet. Er.vktsek 5.--

968. MECHANISCHE NEBENBESCHÄFFTIGUNGEN FÜR JUNGLINGE UND MÄNNER enthaltend eine praktische, auf Selbstbelehrung berechnete Anweisung zur Kunst des Drehens, Metallarbeitens und des Schleifens optischer Gläser. Mit 8 erl. Kupfertafeln. Altenburg, 1801. Ppkts. 2.--

969. MEDICINISCHES TASCHENLEXIKON IN 8 SPRACHEN. Bearbeitet und hsg von J.MAYER, Berlin,- Wien, 1909. Er.bőrkts 6.--

970. MEGYEI MONOGRÁFIÁK - sorozatból 9 füzet 3.--

971. MEISTER, WILHELM, Judas Schuldbuch. Eine deutsche Abrechnung Hag v.Deutschen Schutz- und Trutz-Bund. München,·1919.- DAS PROGRAMM DER N.S.D.A.P. UND SEINE WELTANSCHAULICHEN GRUNDGEDANKEN. Von Gottfried Fader, München, 1934. 2 kötet, fve 5.--

972. MEISTERWERKE DER ÖFFENTLICHEN KUNSTSAMMLUNG IN BASEL. 227 Abbildungen. Mit Text von PAUL GANZ. München, 1924. K.4r., er.vkts 6.--

973. MELCZER, ANDOR V., Opfergaben auf dem Altare des Gefühls. Eine Sammlung von Gedichten und prosaischen Aufsätzen. 1825. Kézirat. Vörös chagrin-bőrkötésbe kötve, dus aranyozásokkal, aranymetszéssel. Tokban 24.--

974. MELHÁRD GYULA, Somogyvármegye a rendi országgyüléseken. I./melynél több nem jelent meg!/ 1661-1812. Veszprém, 1906. Fvkts 20.--

939. MAGYARORSZÁG TISZTI CZIM- ÉS NÉVTÁRA 1918. évre. Bpest, 1918. Er.fvkts /Használt pl./ 3.--

940. MAGYARORSZÁG UJJÁSZÜLETÉSE. Budapest, 1848. Fve. /Vizfoltos pl./ 2.--

941. MAGYARORSZÁG VÁSZONRA HUZOTT TÉRKÉPE SZEDLICSNAI LIPSZKY JÁNOSTÓL, 1810-ből. 5.--

942. MAIORAGIUS M.ANT., Orationes et praefationes. Coloniae Agr., 1814. Egyk.pergtkts 5.--

943. MAJOROS ANDRÁS, A régi geográphia rövid rajzolatja. Sárospatak, 1825. Ppkts 2.--

944. MALONYAY DEZSŐ, Mednyánszky. Bpest, 1905. Er.vkts 5.--

945. --, A fiatalok. Bpest, 1906. Er.vkts 5.--

946. --, Munkácsy Mihály. Bpest, 1907. 2 kötet, er.vktsek. Sok illusztrációval 9.--

947. --, Szinyei Merse Pál. Bpest, 1910. Er.vkts 5.--

948. MALTHUS, Essai sur le principe de population, Paris, 1845. Er.ppkts. Malthus rézmetszetü képével 16.--

949. MANIFESTUMA. Ő FELSÉGÉNEK AZ AUSTRIAI CSÁSZÁRNAK S A MAGYAROK ÉS CSEHEK KIRÁLYÁNAK ... Buda, 1813. K.4r.,fve 5.--

950. MANUALE TYRONIS CHRISTIANI & PARTHENII COMPLECTENS VARIA & PIA CHRISTIANI & PARTHENII ADOLESCENTIS EXERCITIA. Pragae, 1771. 12r.,egyk.bőrkts 4.--

951. MANUTIUS, PAULLUS, Epistolarum. libri XII. Morgiis, 1581. 12r., /rong./ pergtkts /Vizfoltos pl./ 7.--

952. MANN, HEINRICH, Macht und Mensch. München, 1919. Fvkts 3.--

953. MARBACH, OSWALD, An der Säule der Weisheit. Leipzig, 1876. 2.80

954. MARCONNAY TIBOR, Kacagva tört ki a faun a pagonyból ... Uj versek. Bpest. /1927./ 8.sz.példány, Fbőrkts. Mellékelve szerző 2 oldalas s.k. levele 2.--

955. MARGÓ TIVADAR, Darwin és az állatvilág. [illegible] 1869. Fve 2.--

956. MARGUTTI ALBERT BR., A Habsburgok tragédiája. Egy főhadsegéd emlékiratai. Intimitások az utolsó Habsburgokról. Bpest, 1924. Fve 3.--

957. MARJALAKY KÁROLY, Jegyzetek a büntettek- vétségek és kihágások közti általános viszonylatról. Arad, 1860.- KISJÁCZI SZELES MIHÁLY, A rögtön itélő biráskodás vagy statárium megszüntetéséről. Pest, 1869.- SZALAY LÁSZLÓ, A büntető eljárásról. Pest, 184[illegible]. 3 füzet, er.boritékokban 12.--

958. MARKÓ MIKLÓS, Boldog napok - szomoru évek. Visszaemlékezések I.Ferenc József születésének 100-ik évfordulóján /1830-1930/. Társadalmi és katonai események irásban és képben. 480 képpel és MÜHLBECK KÁROLY 50 illusztrációjával. Bpest, 4r., er.vkts 8.--

Árverési Csarnok 30. könyvankció Eal. 1943

557. **Színészet.** La Déclamation, théatrale. Poéme didactique en trois chants. Paris: Jony 1766. in-8, 128 p. demi toile.
Avec trés joli frontispices Trés rare.

558. **Szocializmusról** szóló 4, angol, francia, orosz, német könyv.

559. **Taine** H. Notes sur L'Angleterre. Paris: Hachette 1880. pet in-8 VIII. 394 p demi veau bleue petits fers.

560. **Take** Jonescu Souvenirs. Paris: Payot 1919, pet in-8, 249 p.

561. **Tamaro** Attilio. La Lotta della razze nell Europa Danubiana. Bologna: Zanichelli gr. in-8, 314 p.

562. **Tardieu** André. La paix. Préface de Georges Clemenceau. Paris: Payot 1921. in-8 XXXII, 520 p.

565. **Tarnóczy** Stephanus. Idea Coronata Sive Vita. S. Stephani primi regis et apostoli Hungarorum. Viennae: Cosmerovius 1680. 16⁰, 6 (8 helyett) sztlan lev., 311 l., egyk. barna borjúbőr (kissé sérült).
Szabó III. 3036.

564. **Tasso** Torquato. Jerusalem delivered. An heroic poem. London: 1809. 32mo. 501 p. brown calf (díszes, egykorú barna borjúbőr).
Szép acélmetszetű címképpel.

565. **Tausend und eine Nacht.** Aus der V. F. P. Greve besorgten vollst. Ausg. ausgew. u. in 4 Bänden hg. v. P. Ernst Leipzig: Insel 1911. 8⁰ 4 Bde Hl.

566a. **Taylor** Stirling. G. R. Great events in history. By Sir Basil Blackett. Marjorie Bowen, G. D. H. Cole etc. London: Cassel 1006 p. red cloth.

566. **Tavernier** I. B. Vierzig-Jährige Reise Beschreibung worinnen d. durch Türckey, Persien, Indien ... etc. vollbrachte sechsmalige Länder-Reise ... verzeichnet durch (21) accurate Kupfer auf d. genaueste abgebildet. Nürnberg: Hoffmann 1681. Folio, 3 Bde in 1 Hled.
21 szép rézmetszetű tájképpel és számos szövegképpel. Érdekes és ritka útleírás a XVII. sz.-ból.

567. **Taylor** Jeremy. The rule exercises. Holy dying. London: Dent 1901. small 8vo VIII, 393 p. green morocco gilt top, remek, zöld, hajlítható bőrkötés, hátaranyozással, aranymetszéssel.
T. arcképével.

568. **Terentius** Comoedias una cum interpretationibus. Stud. et opera Des. Erasmi Roterodami (infine) per Joan. Patauinum 1536 infolio 12 feuill, um 270 feuill vélin d'époque.
Avec trés bel gravures sur bois. Splendid typographie et glossaires. Ouvrage magnifique. Bel exemplaire.

569. **Tharaud** Jerome et Jean: Quand Israel est roi. Paris: Plon pet in-8, 291 p.
Magyar vonatkozású.

569a. **Thierry** Augustin. Histoire de la conquéte de l'Angleterre par les Normands. Paris: Furne 1860. pet in-8, 4 vol. toile brune d. ed.
Trés rare. Bel exemplaire.

570. **Tirpitz** Mémoires du Grand Amiral von T. Paris: Payot 1930. in-8. 609 p.

571. **Tissot** Victor. La Hongrie. De Adriatique au Danube. Ouvrage illustré de 10 heliogravures d'aprés Valerio et de plus de 160 gravures dans le texte dont 100 dessins de Poirson. Paris: Plon 1883. gr. in-8. 412 p. chagrin rouge dos richement orné a nerfs, tranhes dorées, petits fers.

572. **Tissot** L'Onanisme. Dissertation sur les maladies produits pour la masturbation. Lausanne: Grasset 1791. pet in-8 XX, 266 p. 1 feuill inn demi toile noire.

573. **Tittoni** Tommaso (Ministero degli affari esteri). Due anni di politica estera (1903—1905). Roma: 1906. in-8, 320 p.

574. — **Scialoja** Vittorio L'Italia alla conferenza della pace. Roma: 1921. gr. in-8, 171 p.

575. **(Tofeus** Mihály.) A szent Soltarok Resolutioja. És azoknak az Erdélyi Fejedelmi Evangelica Reformata ecclesiara ... való szabasa. Kolosvarott 1683. Kis 4°, 2 (3 helyett) sztlan lev., 876 l., perg.
Szabó I. 1302. Ritka. A címlap és a végén 3 sztlan lev. hiányzik és kézirattal pótolva.

576. **Tompa** Mihály Versei. Pest: Heckenast 1858—1863. Kis 8° 1858—1863. 6 k., díszes piros v.
T. acélmetszetű arcképével (rajz.) Barabás, metsz. Assmann és Benedikt.

577. **Toscana.** 1073 incisioni in nero, 8 tavole a colori fuori testo. 2 carte geografica. Milano: Touring Club Italiano 1934. in-4, 2 vol. Cart.

758. **Tóth** Béla. A magyar anekdotakincs. Mühlbeck Károly rajzaival. Bp.: Singer és Wolfner 1898. Kis 8° 6 k., díszes, er. kék. v.
Remek példány.

579. **Toussaint** Franz Sakountala. Paris: L'edi ion d'Art. pet in-8 173 p. trés bel maroquin verte avec fleurons, tranches dorées petits fers (gyönyörű zöld maroquin-kötés, vaknyomásos virágdíszekkel, aranymetszéssel, ered. borítéklapokkal. Remek bibliophil kiad.)

580. **De Tout Un Peu** ou les amusements de la campagne. Toulouse Laporte 1776 pet in-8, 2 vol. en 1 veau brun d'époque, dos orné a nerfs, petits fers.
Ave ex libris de V. Sardon.

581. **Törökországról** és Görögországról szóló 13 drb angol, francia és olasz nyelvű könyv.

582. **Trieszt.** Tamaro, A. Storia di Trieste. Roma: Stock 1924. grand in-8. 2 vol.
Avec illustrations.

582a. **Turgot** Oeuvres. Paris: Guillaumin 1844. in-8, 2 vol. demi veau brun, petits fers.

583. **Ujházy** László Egyetemes világtörténelem. 396 fametszetű keppel. Bp: Szent István 1913. 8° 3 k. egyben er. vörös v.

584. **Vailati** G. Scritti di V. (1863—1909) Lzg: Barth 1911. 4° in-8 XXXIII, XXIX, 972 p. demi veau noir.

584a. **Vasari** Giorgio Scritte da M. G. V. pittore et architetto Aretino Hg. v. Karl Frey. Bd. I. (Mehr nicht erschienen) München: G. Müller 1911. 8° XXIV, 914 p. grüner Hled mit Rückenvergoldung u. Goldchnitt.

585. **Vatikán.** L'Illustrazione Vaticana. Rivista Onindicinale Citta del Vaticano. 1934—35. in-4, 42 szám (48 helyett.)

586. **Vauvenargues** Oeuvres posthumes. Paris: Briêre 1821 in-8, 8 vol. trés bel demi maroquin verte, dos richement orné a nerfs.
Bel exemplaire. Provenant de la bibliothéque du comte de Chambord (Henri V. de France)

Lantos könyvesboltja és tud. antiquariuma, Bpest, IV., Múzeum-körút 3.

XXIII. aukciója
1936. nov.

Mischlbeck Karoly

Z festmenje

Repr.-

Lázár Wolfner gyűjt

CII, CIII. t.

CVII. t

Sympathie der beiden Völker führe

In Siebenbürgen und im öst
der Renaissancestil bis ins 18. Jahrh
umspannt. In diesen Gegenden war s
umso längeres Nachleben beschieden

Die Frührenaissance faßte im
Fürstprimas von Esztergom und am a
(Großwardein), Nyirbátor rasch Fu
Italien. Ihre Verbreitung auf diesen G
worauf sie nach Norden und Osten, na
Gefolge eingewanderter italienischer K

Als erster Vertreter des Frühr
Mitte des 15. Jahrhunderts Johann
Burghauptmann bei Filippo Maria
Sohnes Matthias einen in Italien er
den späteren Erzbischof von Eszterg
Münze hat er als Reichsverweser im
tiner Christophorus und Antonius Ita
noch dem gotischen Geschmack, was
Die ersten Wellen der italienischen
Jahrzehnt des 16. Jahrhunderts und
der Gyulafehérvárer Katedrale zum er
aller Wahrscheinlichkeit nach nordi
und geschmückt worden. Zu der e
bürgen trug auch Johannes aus Flore
ungarischen Denkmäler dieses Stils, ar
gearbeitet hatte. In Siebenbürgen hat
Désházy in Menyő (Komitat Szilágy
stein aus roten Marmor verfertigt (1
Polen, wo in Gnesen sechs Grabm
Renaissance tritt in der siebenbürgisch
werken, an einzelnen Gebäudeteile

Müllbeck Károly

aukció

Árverési Csarnok kat.

31. sz. 1926. febr.
32. sz. 1926. ápr.
33. sz. 1926. jún.
37 sz. 1927 márc.

Mühlbeck Károly

l.

Lázár Wolfner

gyűjt.

100 l –

Mühlbeck Károly

illustrációi

Dézsi Tinódi

Om. Szervnek.

Mühlbeck Károly

Építészet

1942. 31. l.

Szépművészet

Mühlbeck Károly

illusztrációi repr.

Szilágyi: Mag nemzet

tort. II. k.

III. k.

IV. k

V. k.

VI. k.

VII. k.

Szeged, Ferences rendhár

Regények, elbeszélések.

BARABÁS GYULA: **Köd a Maroson.** Singer és Wolfner kiadás. 200 lap. (Ára: fűzve 4.40 P, kötve 5.80 P).

Barabás Gyula előbbi könyvében, „a városban, hol életük telt el annakidején, még épen talált helyek és emlékek hatásaként a regényíró szabadsága szerint" írta meg a Bolyaiak életét. Új művében az időközben „felkutatott anyag alapján Bolyai János és Orbán Rozália életének azt a fejezetét írta meg, amelyet együtt töltöttek. A regény igazi hőse Bolyai János, akiről ma már kétségtelen, hogy „világviszonylatban ő volt a legnagyobb magyar géniusz". A regény ott kezdődik, amikor Bolyai János, „ez a legfájdalmasabb sorsú zseni csalódottan otthagyta a katonatiszti pályát és önkéntes száműzetésbe vonúlt Domáldra, ebbe az istenhátamögötti erdélyi faluba". Követte őt ide kibédi Orbán Rozália, akit megszöktetett családjától s aki minden megaláztatás közt hűen kitartott mellette, anyja lett gyermekeinek, s vállalta a törvénytelen feleség szörnyű sorsát. Domáldon gazdálkodni kezdett Bolyai, de nem értett a földhöz, jobbágyokhoz; a szabálytalan sokszögek törvényeit kutatja, de nem érti őt senki. Közben folyik közte és Rozália között a tragikus küzdelem szerelmükért, Rozália felemeléséért, de újabb meg újabb akadályok tornyosúlnak s Bolyai nem veheti, nem veszi feleségül Rozáliát. Két évtized után végleg elválnak egymástól, s a nagy tudós társtalanul, magányosan hagyja itt a világot. A regény mély lélektani tudással, drámai erővel mutatja be ezt a sorsot, művészi értékei kiemelendők.

FEKETE ISTVÁN: **Csi.** Történet állatokról és emberekről. Singer és Wolfner kiadás. 244 lap. (Ára fűzve 3.— P, kötve 4.60 P).

Fekete István a múlt évben jelent meg először a magyar irodalomban, első regényével, mely megnyerte egyik kiadónk regénypályázatának első díját. Új könyve írói értékeinek újabb oldalát mutatja. A kötetben több elbeszélést foglalt egybe, mindegyik egy-egy történet a magyar falu életéből, a faluban lakó állatokról és emberekről. Sajátosan egyéni felfogásban írja meg az állatok életét. Színes, költői előadása nyomán hangulatos képek bontakoznak ki az olvasó előtt. Egymásután elevenednek meg Csi, a fecske és kis fiókáit ápoló párja, Vit, a gőgös és mégis jószívű Hú, a bagoly, a családias gólyapár, Kele és felesége, Mu, a tehén, Vuk, a róka és még egész sora az állatoknak. Valami érdekes párhuzamosságot talál az emberek és állatok élete között: a kéményen fészkelő gólyaanya az Örök Törvény diadalmas teljesítését érzi ösztönszerűen ugyanúgy, mint emberi tudatossággal a ház szobáiában új életet adó Naca. Egyes állatalakjai kitűnően sikerültek, de megkapóan festi az embereket is. Mély erkölcsi tanúsággal a pogány Tüske mester megtérését, megindító egyszerűséggel az öreg Andók halálát, idilli képbe formálja Nyáki Pista és Magda szerelmét. Az értékes könyvet *Mühlbeck Károly* szép rajzai teszik elevenebbé, szemléletesebbé.

SZÉKELY TIBOR: **Nálunk nem szól a lant.** Singer és Wolfner kiadás. 262 lap. (Ára: fűzve 2.80, kötve 4.20 P).

Bizar, különös történet a középkori Szolnok városából, ahol az egyik gazdag polgár öngyilkosságot követ el, s a tudatlan, erőszakos hatóság ártatlant gyanúsít gyilkossággal. Az ártatlan ember őrzőangyala azonban csodát tesz, hogy a szegény Patkós Istvánt, félszemű városi darabontot megmentse. A csoda megtörténik: a mai Budapesten élő Patkós István detektívet Szolnokra küldik, hogy derítsen ki ott egy gyilkosságot. A mitsem sejtő detektív éjszaka érkezik meg a városba s váratlanúl a középkori Szolnokot találja a mai helyén. A főbíró Ferdinánd király idegen országból jött kiküldöttjének hiszi a pesti detektívet, aki azután végig is vezeti a nyomozást és megmenti ártatlan ősét a hóhér kezétől. A modern életet élő mai ember és a középkori élet szembeállítása azután számtalan érdekes jelenetre vezet s az ebben rejlő lehetőségeket a szerző ki is használja. Érdekes, lebilincselő mesét kanyarít belőle, az olvasó hol csodálkozva, hol mosolyogva olvassa a két világ jellemző ellentéteit, különböző felfogását mutató párbeszédeket. Az író mesélőképessége mindvégig eleven, könnyedén folyó. Kár, hogy mélyebb tanulsága nincs a könyvnek, de így is a legszórakoztatóbb olvasmányok közé tartozik.

PATAKY IMRE: **Álomszekéren.** Athenaeum. 160 lap.

Két nagyobb lélegzetű elbeszélést és egész sor kisebb novellát, apróbb jelenetet gyüjtött össze ebbe a kötetbe a szerző. Az első elbeszélés címe: *Álomszekéren*, romantikusan színezett, érdekes kép az ősember életéből. Napbajú és Tűzfia szerelmének története. A másik elbeszélés, *Kalitvonga szerelme*, egy eritreai fogolytáborból megszökött magyar fiú kalandjait meséli el. Menekülése közben egy afrikai varázsló leánya, Kalitvonga menti meg s ő is szerelmes lesz a szép leányba, de el kell szakadnia tőle. A többi novella és jelenet sokszor humoros módon apró képeket rajzol, főtémája majdnem mindegyiknek a szerelem. Az elbeszélések minden felszínességük mellett is érdekesek, könnyedén folyók, a szerző humorérzéke sok szellemes ötlettel nevetteti meg az olvasót.

Kalandregények.

Charles Baldwin: A RÓZSASZÍNŰ SZOBA. Fordította: Seress Albin. Palladis kiadás. 160 lap. (Félpengős regény).

Bonyolult történet, melynek középpontjában a dúsgazdag, szép Carolynn áll, akit vagyonából akar kiforgatni mostohaanyja. Egyetlen támaszát, az öreg Boraht bebörtönzik a rózsaszínű szobában s a leány már-már áldozatául esik a cselszövésnek, mikor találkozik Haynes Donald-del, akibe beleszeret. A fiatalember is megszereti Lynnt s együttes erővel, főleg pedig Pack mesterdetektív és segédje, Holm segítségével leleplezik a bűnösöket. Az események változatos szövése, a két fiatal hős romantikus szerelme kellemes olvasmánnyá teszi a könyvet.

Hilaire Belloc: A CÁRNŐ SMARAGDJA. Fordította: Pogány Kázmér. Palladis kiadás. 152 lap. (Félpengős regény).

Ezt a mulatságos történetet az a fölényes, gúnyos szellemesség emeli ki, ahogyan az író elmeséli az angol miniszter eltünt smaragdjának történetét. A könyv nem is kalandregény, inkább egy kalandregény irodalmi torzképe. Az előkelő társaságban a földre esik a drága és féltett családi kincs, úgy elgurul, hogy nem találják meg, s titkon valamennyien egymást gyanúsítják. A smaragdot egy bov találja meg, ez az egyik vendég zsebébe csúsztatja, az előkelő arisztokrata azután — nehogy őt gyanúsítsák — a híres tudós zsebébe csempészi, de ez is tovább adja, míg végül az ügy kideritésére a kastélyba hívott detektív zsebébe kerül. Ez azután groteszk nyomozás után egy odvas fába reiti, ahová — mint bebizonyítja — egy szarka lopta. A tapintatos megoldás mindenkit kielégit, az olvasó jár azonban a legjobban, mert kellemesen szórakozott.

Agatha Christie: HERCULE POIROT MUNKÁBAN. Fordította: V. Nagy Kornél. Nova kiadás. 192 lap. (Ára 1.— P).

Hercule Poirotnak ez az esete annyiban tér el rendes bravuriaitól, hogy exotikus környezetben játszódik. Egy világkörüli úton lévő társaság tagjait mutatja be, különböző embereket, egymástól elütő egyéniségeket. A társaság középpontja Boyntonné, ez az erősakaratú, hatalmaskodó, nagyon közönséges asszony, akit egyik este meggyilkolva találnak. Mindenki egyformán gyanús s mint kiderül, mindenkinek érdekében állott az asszony meggyilkolása. Poirot szokott módján munkához lát s miután egymásután kihallgatja a társaság tagjait, már össze is állítja az apró mozaikokból az egész képet: leleplezi a gyilkost. A könyv Poirot legérdekesebb esetei közé tartozik.

Agatha Christie: A NÉMA TANU. Fordította: *V. Nagy Kornél.* Nova kiadás. (Ára 1.— P).

Jellemzően Agatha Christie-regény. Poirot mester „szürke agysejtjeinek" érdekes esete. Egy öreg hölgy látszólag természetes halállal hal meg, de Poirot gyanút fog és fokról-fokra kideríti az ügy egész hátterét. Változatos események kavarognak a történet folyamán egészen a végkifejlésig, mikor a meglepő fordulat bekövetkezik: természetesen a gyilkos éppen az, akire az olvasó a legkevésbbé gondolt. Mindazonáltal sok érdekes mozzanata van a regénynek, különösen az írónő jellemrajzolásában, főként ahogyan nőalakjait mutatja be.

Raymond Leslie Goldman: AZ ÖRVÉNY SZÉLÉN. Fordította: Kosáryné Réz Lola. Palladis kiadás. 192 lap. (Pengős regény).

Jellegzetesen amerikai történet: a városban uralkodó mindenható család és az egyik napilap szerkesztőjének harca. Megölik Robinson bírót, a gyilkost is megtalálják, de a bíró leánya, Ellen, úgy érzi, hogy valami nincs rendben a megoldás körül s Jerry Spence-hez fordul. Jerry nyomozni kezd, csakhamar meglepő felfedezésre jut s most már nyomról-nyomra haladva megfejti a gyilkosság igazi titkát, egyben pedig leleplezi a Robinson-család gonosz szellemét is. A regény az amerikai detektívregények jobbjai közül való.

Magyar Kultúrszemle
1940. 9. szám

In memoriam Jean Racine. 1639—1939. A La Fontaine Társaság kiadása. 30 lap.

Racine születésének háromszázadik évfordulójára adta ki ezt a kis kötetet a La Fontaine Társaság. A kötet két tanulmányt és egy verset közöl. Az első tanulmányt *Németh Antal* írta *Magyarság és európaiság* címmel, melyben értékes fejtegetés során ismerteti a magyar Racine-kultuszt, és rámutat arra, hogy „a mi Racine-kultuszunk is nagy bizonysága a magyarság európaiságának, műveltségünk egyetemesen emberi, humánus voltának". A következő tanulmány *Dr. Birkás Géza* rövid összefoglalását adja Racine életéről, műveiről és jelentőségéről, *Racine emlékezete* címmel. A rövid tanulmány hű, világos képet ad Racineről és tárgyilagosan méltatja értékeit. Racinet „egy világirodalmi jelentőségű, fényes korszaknak jeles, de sok tekintetben elavult képviselőjének" tartja, de úgy gondolja, hogy szellemi életünkre nem lenne méddő, ha Racine színpadjainkon a jövőben nagyobb szerepet játszanék. A kis kötetet *Vikár Béla Racine* című, mély költőiségű balladája fejezi be.

A Gróf Klebelsberg Kunó Magyar Történetkutató Intézet ÉVKÖNYVE. Károlyi Árpád és Angyal Dávid közreműködésével szerkeszti MISKOLCZY GYULA. IX. évfolyam. 238 lap.

Az értékes kötet tartalma a következő: *Berlász Jenő:* A Mária Terézia-kori erdélyi kivándorlások szociális háttere. — *Csóka J. Lajos:* Der erste Zeitabschnitt staatlicher Organisierung des öffentlichen Unterrichtswesens in Ungarn (1760—1791). — *Kósa János:* A budapesti selyemipar kialakulása. *Angyal Dávid:* Die Regierung Franz Josephs I. in den Jahren des ungarischen Freiheitskampfes.

BALLA JÁNOS: **Autós ABC.** Athenaeum kiadás. 352 lap. (Ára fűzve 5.— P).

A könyv megírásakor — írja a szerző — kettős célt tűztünk magunk elé. „Egyrészt azoknak szántuk, akik még nem ismerik az autó szerkezetét, másrészt azoknak is értékes támogatást akarunk nyujtani, akik már letették a vezetői vizsgát és bővíteni akarják ismereteiket". Legfontosabbnak tartja a szerző, hogy *az autó szerkezetének ismeretére* megtanítsa az olvasót. Világos, érthető stílusban írt, szemléltető ábrákkal gazdagon illusztrált fejezetekben mondja el mindazt, amit minden autósnak tudnia kell. Fejezetei: *A motor, Tengelykapcsoló, Sebességváltó. Kardáncsukló, kardántengely, hátsóhíd, kiegyenlítőmű. elsőkerék-meghajtás. Irányítás, elsőtengely, kormánymű, Alváz, rúgók, fékek, kerekek, gumik, Az automobil elektromos felszerelése, Egyéb felszerelések, Kocsiszekrény.* Külön kiemelkedik a következő fejezet, mely *az automobil vezetéséről* szól. További részek: *Az üzembentartás kiadásai, üzemellenőrzés. karbantartás és javítások. Autóbiztosítás, Az autón előforduló hibák és azok javítása.* A művet hengerürtartalom. a fagyálló folyadékok, előzési úthossz és sebességmérési táblázat egészíti ki.

DR. ARANY GYÖRGY: **A gyümölcskúrák gyógyhatása az egészséges és beteg szervezetre.** Novák Rudolf és Társa kiadása. 48 lap. (Ára 1.50 P).

A modern egészségügyi kutatások egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a helyes táplálkozásnak. A táplálkozás szempontjából pedig újabban a gyümölcs értéke és előnye emelkedik ki. A szerző könyvében a gyümölcskúrák gyógyító szerepét ismerteti. Főleg a Magyarországon általános gyümölcsfajták egészségügyi hatásaival foglalkozik, megmagyarázza a gyümölcskúrák végzésének módját s az egyes gyümölcsfajták elkészítésének receptjeit adja. Külön rámutat az egyes gyümölcsfajták gyógyító szerepére a különböző betegségeknél, a gyomorbajoktól kezdve az asztmáig minden betegségre jótékonyan ható, megfelelő gyümölcskúrára ad tanácsot. Értékes fejezetben bizonyítja be, hogy az egészséges embernek is szüksége van gyümölcskúrára. A hasznos füzet a gyümölcsök összetételét bemutató táblázattal zárúl. A könyvhöz *Dr. Bucsányi Gyula* írt előszót.

DR. ARANY GYÖRGY: **Gyógyvizek, ivókurák és gyógyfürdők hatása az egészséges és beteg szervezetre.** Novák Rudolf és Társa kiadása. 52 lap. (Ára 1.50 P).

A tudományos kutatás évről-évre szélesebb területen tárja fel a gyógyvizek és gyógyklímák hatásmechanizmusát. Ebben a füzetben a szerző a modern tudományos balneológia kutatásainak eredményeit a művelt közönség számára is érthetően foglalta össze. Könyvének célja, hogy felvilágosítsa az érdeklődőket ezen a téren a gyógyítás lényegéről és módjairól, a várható eredményekről és hatásokról. A könyv első részében a *fürdőkúrák hasznát* mutatja be: hazánk gyógyforrásait, a fürdő- és ivókúrákat, a gyógyföldek (iszap stb.) alkalmazását és az éghajlati hatástényezőket ismerteti. A második részben *a legfontosabb betegségek fürdőkúráját* vázolja: sorra veszi a leggyakrabban előforduló betegségeket s egyenként leírja azok kezelésének mai módszereit és eredményeit. A füzet elé *Dr. Benczúr Gyula* írt előszót.

DR. BUCSÁNYI GYULA: **Egészséges nyerskoszt és nyers diéta mint természetes gyógytényező.** Novák Rudolf és Társa kiadása. 104 lap. (Ára 3.— P).

„Újabb időben a nyers növényi ételek élettani ereje, a vitaminok, a nap-energia, a főzés által el nem pusztított rejtett dinamikai és élettani értékek azok, amelyek a nyerskoszt felé terelik a gyógyászat tudományát" — írja a szerző. Könyve részletesen kifejti a *nyerskoszt lényegét*, rámutat arra, hogy a vér megromlik a helytelen táplálkozás folytán, majd a *nyers diéta tudományos kritikáját* adja, megcáfolván a nyers koszt ellen felhozható ellenvetéseket. További fejezeteiben ismerteti a *gyümölcskúrákat*, a *nyers diétánál felhasználható táplálékokat* és egész sor különböző, legegyszerűbben elkészíthető *nyerskoszt-receptet*. Rendkívül érdekes és tanulságos a *vitaminokkal* foglalkozó fejezet. A könyv fejezetei világosak, könnyen érthetők, betegek és egészségesek egyaránt haszonnal olvashatják.

Versek.

GYÖRY DEZSŐ: **Magyar Hegyibeszéd, 1940.** K. M. Egyetemi Nyomda kiadása. 48 lap. (Ára: 2.— P).

Győry Dezsőnek, az elszakított felvidéki magyarság egyik vezérének a neve nem ismeretlen előttünk. Ő volt az, aki megindította azt a mozgalmat, amely a Felvidéken regősjárással a magyar falu nemzetfenntartó elméletét fogadván lapul, komoly és maradandó irányt adott a felvidéki ifiúság népmegismerő szándékának. Írt, küzdött és útat mutatott az elszakítottságban. Költészete korán kivirágzott és már több, mint egy évtizede ismerjük markáns költői profiliát. Költészete igazi kisebbségi líra. A kisebbségi magyar lélek megszólaltatója, verseiben keresi az eljövendő magyarság helyét egy új Európában. Új füzete magasbaszárnyaló költészetének csúcsát jelenti. Tartalmilag lelki önigazolás azokra a nagy kérdésekre, amelyeket a most folyó háború elmaraszt-tal. Megmondja, hogy milyen küzdelmet folytattak az elszakítottságban, megmondja, hogy mit akartak elérni szünetet nem ismerő harcaikkal.

Én és ezer társam a sorsban
szegényekért s kicsinyekért
fájtuk s izgultuk ezt a sorsot:
rossz életet jobb életért.

HEGYALJAI KISS GÉZA: **Csillagtüzek.** Singer és Wolfner kiadás. 192 lap. (Ára fűzve 2.50 P, kötve 4.— P).

Mély erkölcsi gondolatok, hazafias érzés, tisztúlt és nemes életbölcsesség jellemzik *Hegyaljai Kiss Géza* verseit. A kötetben összegyüjtött közel 150 költeményt öt nagyobb fejezetben csoportosította. Az első, legterjedelmesebb rész, a *Magyar tájképek*. Az idesorolt versek mindegyike egy-egy magyar város nevét írta címéül. A költő ezekhez a városokhoz köti érzéseit, hangúlatait. Együttesen a magyar tái saiátos arcát tükrözik, a magyar múlt dicsőségének lobogó csillagtüzei. A második ciklus a *Magyar csillagok*. Hazafias versek, a költő hazaszeretetének lelkes megnyilatkozásai. Legtöbbjük egy-egy nagy magyar emlékéhez fonódik. A következő. *A szív csillagai* című ciklusban a költő saját életét énekli, családi érzései ihletik, s finom hangúlatokban megszólal lantján a szerelem. Ezek a versek legegyénibbek, legőszintébb vallomásai. A *Bethlehemi csillagok* című részben vallásos versei foglalnak helvet. Az igehirdető szól bennük, az Isten szeretetének érzője és tanítója. Végül az utolsó fejezetben. *Ideaen csillagok* címen fordításait adja. Angol (Longfellow. Wordsworth, Emerson. Tennyson, Byron, Moore) és német (Heine, Jörg. Ritzel, Sturm, Rückert, Flemming, Oehlenschläger. Lindau, Fontane, Lingg, Herder. Lohmever. Schack. Redwitz. Burow) költők verseiből. A kötet a költő arcképével jelent meg.

Égő Csipkebokor. Versgyüjtemény. Összeállította és kiadta: Csizmadia Sándor. Berettyóújfalu. 64 lap.

Huszonegy költő és költőnő verseit gyüjtötte egybe ebbe a kis kötetbe a szerkesztő. A kötet címét jelképnek szánták: „Lelkünket jelenti. Betűkbe foglalt írói lobogásunkat, rímekbe szedett szent tüzünket". A versek között sok értékes akad, a költők neve is nagyrészt ismerős már kötetekből, folyóiratokból a magyar közönség előtt. A kötet verseit írták: Agyagfalvi Hegyi István, Álmodó Tamás, Bibók Jenő, Ceglédy Anti, Csizmadia Sándor, Csontos Vilmos, Dutka Ákos, Gál József, Gyökössy Endre, H-né Bellusi Baross Ágnes, Harangodi Nagy András, Kiss Antal, K. Losonczy Julia, Murgács Kálmán, Nagy Kászon, Némethy Gyula, Orosz Iván, Ölbey Irén, Széll Erzsébet, Szij Gizella, Szőllősy Sándor. —

Szépirodalom:

BECZÁSSY JUDIT: **A csoda.** Singer és Wolfner kiadás. 208 lap. (Ára fűzve 3.40, kötve 5.— P).

Jellegzetesen női művészettel írt, finom hangulatú, kedves regény, *Beczássy Judit* egyik legsikerültebb munkája. A könyv hősnője Paula, a 35 éves, lassan öregedni kezdő tanárnő. Paula szerelmes kollégájába, Tabódy tanárba, de valami akaratlan hidegség és magára erőszakolt gőg nem engedi, hogy Tabódy csak sejtse is, hogy — ha udvarolna Paulának, nála meghallgatásra találna. Paula a karácsonyi szünetet Tátralomnicon tölti — ennek a néhány napnak a története a regény — s itt valahogy átalakul, megváltozik. Egy orvos udvarol neki, s ennek fellobogó nagy szerelme, melyet ugyan elutasít magától, lebontja lelkéről a gőgös visszautasítás merevségét. Amikor visszaérkezik a tanári szobába, az első napon beteljesedik a már csak csodának hitt álom: Tabódy a megváltozott Paulának megkéri a kezét. Ezt az egyszerű történetet a női lélek finom rajzával, érdekes és fordulatos előadásban mondja el az írónő. Könyve kellemes olvasmány.

KOVÁCS ENDRE: **Prága—Pozsony—Budapest.** Magyar Élet kiadás. 182 lap. (Ára fűzve 4.—, kötve 5.60 P).

Kovács Endre könyve inkább önéletleírás, mint regény. Az író gyermek- és ifjúkorát mondja el benne, egyéni élményei és életének története abban a távlatban sűrűsödnek izgalmasan érdekes olvasmánnyá, amelyet nekik az idő és hely ad. Gyermekkorban éri meg a trianoni országfeldarabolást, ő és családja megszállt területen marad. Művészi őszinteséggel írja meg ennek a két évtizednek eseményeit úgy, ahogyan egy ifjúvá és férfivé serdülő magyar lélek Prágában, Pozsonyban és Budapesten látta. A regény így a „történelmi hétköznapok naplója" lesz, az író életével a kisebbségi sorsban élő magyarság élete is kibontakozik. A regény alakjai mind élnek, ennek a korszaknak jellegzetes típusai. A regény értékei az alakok kitűnő rajzán, az események élményszerű megírásán túl főképpen az izgalmas korrajzban s ezeknek az évtizedeknek a lélekre tett mély hatását őszintén megmutató képekben csúcsosodnak ki. A könyv egyike a kisebbségi élet megdöbbentő dokumentumainak.

NEMESKÉRI-KISS SÁNDOR: **Pipaszó.** Dr. Vajna és Bokor kiadása. 360 lap. (Ára kötve: 12.— P).

Nemsekéri-Kiss Sándor új könyvében ismét változatos élete során gyűjtött érdekes emlékeit dolgozza fel. Hosszú diplomáciai szolgálata alatt bejárta csaknem egész Európát, hosszabb időt töltött Európa nagyobb városaiban és igen sok ismert személyiséggel került közelebbi viszonyba. Érthető, hogy rengeteg érdekes eset, történet alakult életében, igen sok, nemzeteket, sőt egész Európát érdeklő esemény tanúja volt, épen ezért könyve olvasásánál egy percre sem lanyhul az olvasó figyelme és érdeklődése. Az apró mozzanatokból összeállított fejezetek során különösen a békebeli Európa jellegzetes arca domborodik ki. A szerző szinte végignéz egész életén, leírja gyermek- és ifjúkori emlékeit, majd világháborús tapasztalatait. A háború utáni eseményekből különösen a békedelegációkról írt részek emelkednek ki. A könyv legjellegzetesebb vonása az a derűs életlátás, amely minden során átvonul. A szerző szórakoztatni akar könyvével. *„Türelmetlen vagy keserű ember ne vegye kezébe könyvemet, de egészséges kedélyű olvasó bizonyára talál benne olyat, ami a mai fárasztó ütemű életben pihentetni, sőt talán szórakoztatni is fogja."*

NYÉKI MÉHES MÓZES: **Palóchonban.** Singer és Wolfner kiadás. 184 lap. (Ára fűzve 3.40, kötve 5.— P).

A kötet elbeszéléseket tartalmaz. Az elbeszélések azonban műfajilag inkább rajzoknak, vagy karcolatoknak nevezhetők, mivel egy-egy apró, odavetett képben, jelenetben próbálják megmutatni a mai palócokat. A szerző maga is azt tűzte ki célul, hogy a palócok mai sorsát, problémáit mutassa be olvasóinak. *„Ne térkép, vagy földrajzi tanulmány legyen ez a könyv, a jó palócok közül egyes emberek gondolkozását rajzolom meg személy szerint, akik éltek és élnek ma is a lankás-dombos, vadvirágos Palócföldön. Mert a palócföldi emberben valóban van napfényes derű, ravaszság, jókedv, borongás, jószív és bölcselkedés annyi és olyan, mint talán sehol máshol."* A kötet darabjai ettől a derűtől és jókedvtől csillogóak és az eredeti palóc beszédtől ízesek. Az olvasó szeretettel fogja szívébe zárni a könyv hamisítatlan palóc figuráit. A kötetet *Mühlbeck Károly* rajzai díszítik.

ORMOS GERŐ: **Fekete barázda.** Singer és Wolfner kiadás. 220 lap. (Ára fűzve 3.40, kötve 5.— P).

Ormos Gerő új könyve ismét parasztregény, szereplői a parasztság legszegényebb rétegéből, a nincstelen parasztok közül valók. Beállítása kissé romantikus ugyan, de a regény nem egy helye mély problémákat is megmutat. A regény főhőse Árva Jóska, akinek már fiatal legénykorában egész lelkét feldulja, hogy az öt hold apai föld elúszott. Mi vitte el? Úgy hiszi: a sok gyerek: öt éhes száj ette meg. Árva Jóska valami csökönyös akarással vissza akarja szerezni a földet, nagy ereje minden megfeszítésével dolgozik. Mikor megtudja, hogy felesége gyermeket vár, fellázad sorsa ellen, s a születendő gyermeket el akarja pusztítani. A regény legszebb része az anya és az apa harca a gyermekért: Julis, az asszony maga keres munkát, hogy felnevelhesse gyermekét. A küzdelemben végül is az anyai szeretet győz: Árva Jóska megbékélten viszi haza feleségét.

RAB GUSZTÁV: **Keleti pályaudvar.** Singer és Wolfner kiadás. 224 lap. (Ára fűzve 1.—, kötve 1.60 P).

Rab Gusztáv regényeit az érdekes témaválasztás jellemzi. Új regényében is a tárgy érdekessége az, ami első pillanatra feltűnik. Egy fiatal urileány éjfélkor megszökik barátnője estélyéről és kimegy a Keleti pályaudvarra a párisi gyors elé, amelyen vőlegényének kell hazaérkeznie. A vőlegény három évvel előbb hagyta el a fővárost, mert itt nem bírt állást szerezni. Párizsban is csak nyomorgott s most majdnem reménytelenül tér haza. A leány időközben másba lett szerelmes és most azért jön ki a vonathoz, hogy ezt megmondja vőlegényének. A vonat azonban késik, sőt, amint kiderül, valami szerencsétlenség történik a vonalon s a leány órákhosszat ül a váróteremben. Az izgalmas várakozásban megismerkedik a váróteremben különböző emberekkel, akik mindnyájan várnak valakire s miközben valamennyiöknek arra kell gondolniok, hogy az, akit várnak, talán már halott: ebben a feszült hangulatban kinyilik a lelkük, őszintén, leplezetlenül mutatkoznak meg egymásnak. E néhány óra alatt a leány teljesen átalakul, mikor végre a párisi gyors beérkezik, újra a feltámadt régi szerelemmel siet vőlegénye elé. A regény megírásában jól érvényesülnek az író sajátos eszközei, a mese mindvégig érdekes, s különösen a mellékalakok rajzában sokszor kitűnő.

Kalandregények.

Fred Bechdolt: TALÁLKOZÁS A HÓVIHARBAN. Fordította: *Kosáryné Réz Lola.* Palladis kiadás. 166 lap. (Félpengős regény).

Vadnyugati regény, romantikus története a vad preri leányának és a hegyekben bujdosó fiatal lovagnak szerelméről szól. Dühöngő hóviharban kerülnek össze, Ann egy ponyvásszekéren tölti a fagyos éjszakát, amikor megjelenik az üldözött lovas és menedéket kér a leánytól. Szerelmesek lesznek egymásba és egymást féltve, egymást segítve bonyolódnak különböző kalandokba. A kalandok középpontjában egy titokzatos bűneset felderítése áll. A könyv végén természetesen a bonyodalmak megoldódnak, s a két szerelmes végleg egymásra talál.

Jeel Cross: KÉZ A FÜGGÖNY MÖGÖTT. Palladis kiadás. 160 lap. (Félpengős regény).

Érdekes bűnügyi történet. Nowotni nyugalmazott detektívfőfelügyelő levelet kap Durktól, a halottnak hitt gonosztevőtől, akit valamikor üldözés közben kegyetlenül megkínzott. A levélben megfenyegeti Nowotnit s nem sokára különböző bűnesetek történnek a detektívfőfelügyelő villájában. A rendőrség tehetetlen a gonosztevővel szemben. A különös rejtélyt Veller, a híres magándetektív oldja meg. Veller bebizonyítja, hogy a gyilkosságok elkövetője maga Nowotni volt. A történet izgalmas jelenetei közé két fiatal szerelmes története szövődik.

Mika Waltari: A CSELSZÖVŐK. Fordította: *Langlet Éva.* Palladis kiadás. 192 lap. (Pengős regény).

A regény a skandináv államok detektívregény pályázatának finnországi díját, tízezer svéd koronát nyerte el. Valóban a kalandregények legsikerültebb darabjai közül való. Története egy dúsgazdag asszony hirtelen halála körül bonyolódik, amelynek rejtélyét Palmu, a különös tehetségű detektív fejti meg. Palmu darabossága, látszólagos egyszerűsége mellett is különös ösztönnel és logikával nyomoz és kétségtelen módon mutat rá az igazi bűnösre, annak ellenére, hogy már előbb jelentkezett a gyilkos. Palmu azonban kimutatja azt is, hogy az önként jelentkező gyilkos nem követhette el a bűnt. A könyv finn szereplői, vonatkozásai sajátságosan új formában mutatják az angol környezethez és speciális viszonyokhoz rendszerint ragaszkodó detektívregényekkel szembeni különbséget.

Magyar Kulturszemle
1941. 9. 24.

Mühlbeck Károly

VÁLASZOK

Válaszok címmel új rovatot nyitunk. Ebben a rovatban olyan kérdésekre adunk választ, amelyek olvasóink nagyobb részét is érdekelhetik.

Van-e olcsó magyar klasszikusok-kiadásunk? kérdezi egyik olvasónk. A kérdésre szerencsére már félig-kiejtett igennel felelhetünk. Az igenünk még azért nem végérvényes, mert ez a sorozat éppen napjainkban születik. A Magyar Népművelők Társasága indította el ezt a füzetes kiadványt. Az első füzetet, amely talán kísérleti léggömb is volt egyúttal és körülbelül nyolc hónappal ezelőtt jelent meg, kifogyhatatlan sorban követte a többi, immár a tizenötödik, eleinte félhavonkint, később, anyagbeszerzési nehézségek miatt, havonkint. Féja Géza Arany János elbeszélő költeményeihez írt előszavában találhatjuk meg a sorozat célkitűzését: „Honfoglalás és feltámasztás ennek a füzetnek a célja. A belső honfoglalás művét indítjuk útnak, tiszta értékkel ki akarjuk szorítani a lelkekből az olcsó silányságot."

A magyar közműveltség sorsával, annak hagyományokon való szerves fejlesztésével törődő íróinknak és olvasóinknak szinte állandóan ismételt kívánsága volt, hogy mentsék ki az illetékesek klasszikusainkat a díszkiadások s a különböző drágábbnál-drágább sorozatok temetőjéből, csináljanak egyszerűbb, de a szegény ember filléreivel is megfizethető kiadványokat. Eddig a sok félbe-szerbe véghezvitt akarás mindig nyögésbe halt el. Legfeljebb egy-egy könyvnap fehér hollója volt, de még ez a holló is viszonylag drágán repült ki a kiadó kezéből, valamelyik klasszikusunk: Petőfi, Arany, Tompa, Vörösmarty. Pedig a követelő hangok az útakra és módokra is rámutattak, külföldi, elsősorban francia példákat idéztek. S amint most ismertetett sorozatunk mutatja, mégsem egészen hiába.

Ez a kiadás kétségtelenül olcsó: huszonnégy fillér mindössze s ezért a pénzért nemcsak minőségben, hanem — kb. füzetenként száz lapnyi terjedelmével — mennyiségileg is sokat nyujt. Persze bibliofil vagy inyenc könyvvásárlók visszariadnának tőle, ha kezükbe vennék — de a füzetek szerencséjére nem veszik, — mert a papír bizony silány, a köntös — mi tagadás — elég kiabáló, a betűi különösen öreg emberek és a petróleumtalan falusi esték számára aprók, de e kifogásoknak alig szabad elhangzaniok meggondolva, hogy a magyar műveltség propaganda kiadványairól van szó. Az eddig megjelent kötetekben Petőfi, Arany, Tompa, Csokonai, Madách, Vörösmarty, Zrinyi, Fazekas, Berzsenyi, Katona, Gvadányi, Balassa, Kármán, Vas Gereben és Mikes támadtak föl. S mindegyiket egy-egy jeles írónk vagy irodalomtörténészünk, csak példaként említve: Havas István, Féja Géza, Kerecsényi Dezső, Hankiss János, Vajthó László, Kozocsa Sándor vezeti az új közönség elé, a filléres emberek: diákok, munkások, falusi emberek körébe. A bemutatás legtöbbször sikerült, nem igyekszik a magas tudomány fentebb nyelvén beszélni, bár még elkellene valamivel több Arany Jánosi egyszerűség s inkább életrajzszerűen méltató közlés-modor. A kiadások, az első két füzet kivételével, jó tartalomjegyzékkel vannak ellátva s a szükséges jegyzetek sem hiányoznak. A lehetőséghez mérten teljesek és szöveghűek. Egyedül a Zrinyiász jelent e szempontból — átírt volta miatt sajnálatos balfogást: eredetit adjunk! Amint látja, a kezdet biztató, reméljük, a folytatás egyre jobb lesz.

Egy érdeklődő olvasónak. A Kultúrszemle elsősorban a magyar szellemi élet eseményeit igyekszik számontartani, de alkalomadtán a magyar mult s az egyetemes európai kultúra fejlődés-teremtő találkozásairól, ennek tényezőiről, szereplőiről is megpróbál, ha másként nem is, legalább szerkesztői üzenetei során szót ejteni.

Néhány magyar lapban mostanában, halála ötvenéves fordulója kapcsán, fölmerült *Arthur Rimbaud* neve. Aki nem foglalkozik hivatásosan az irodalommal, legfeljebb homályos emlékképeket kapcsol nevéhez, pedig valamikor, két háború füst- és vérfüggönnye mögött íróink és irodalmi inyenceink kedvence volt. Ady, Kosztolányi, Babits, Tóth Árpád fordították verseit s ihletődtek különös, szimbolikus, gyakran kamaszosan hetyke, gyakran mélegen misztikus költeményein.

A francia líra tüneményes jelensége. Claudel a legnagyobb költőnek tartja „aki valaha élt" és őskeresztényit lát benne, Hugo Viktor pedig Shakespeare enfant-nak nevezte. Az élete legalább annyira érdekes, mint a költészete. Zilált hajú, piszkos, sáros, tetves csavargóként, egy kötet verssel a hóna alatt — milyen örök költői kép ez — vetődik Párisba s a szegény, üldözött, aktákat és verseket alkotó Verlainehez megy. Egyszerre beérkezett költő. Soha nem hallott verseket hozott ez a tizenötéves gyerek: a szimbolista líra neki köszönheti az indító ösztönzést. „A legbűvölöbb merészség és lendület kölyökóriása, aki már a hangok ízét és színét kóstolgatja", írja róla Tóth Árpád. Izelítőül hadd idézzük A magánhangzók szonettje első két sorát: „Szurok A! hó É! rőt I! Zöld U! kék O! — csak egyszer Lehessek titkotok mind elbeszélni bátor!" Rimbaud úgy hatott, mint egy vihartvető garabonciás diák. De hamar megunta a dicsőséget. Csavargó ösztönétől üzve külföldre ment. Búcsút mond az irodalomnak, felhőszakadásként jött és elvonult egy cirkusszal, majd Afrikában mutatta meg, hogy elefántcsontkereskedőnek is van olyan zseniális, mint költőnek s csakúgy szórakozásból az abesszíniai négus házi fegyverszállítója és „jobbkeze" lesz. 1891-ben hal meg Marseilleben. Lovasszerencsétlenség következtében lábát amputálták és vérmérgezést kapott.

A másik, aki után érdeklődik, napjaink halottja s egy ősrégi kultúra és lélek megszólaltatója, *Rabindranath Tagore*. Nyolcvan éves volt, mikor meghalt, de a kultúráját, a családját, amely nevelte, évszázadokkal kell mérni. Egy időben valóságos láza volt annak az Európának, mely hitt abban, hogy az irodalom, a szépség fogja megmenteni az emberiséget. Ez a költő és filozófus, a hindu irodalom sokszázados meddőség után kinyilt különös virága, apostol módjára járta be a világot, Pesten is megfordult s művészien redőzött fehér ruhában, szoborszép arccal és rajongó hittel hirdette a béke és szeretet bölcseségét. Az emberek rajongtak érte, a hindu irodalom Énekek éneke, a Gitándzsali angol fordítását az 1913-as irodalmi Nobel-díjjal tüntették ki, egyre-másra fordították magyarra is műveit, Baktay Ervin *Rabindranath Tagore, az ember, a művész és a bölcs* címen könyvet írt róla. Szinte ellenállhatatlanul csábító alkalom, hogy Kelet e világtól elfordult, szemlélődő esztétáját, a szimbolumok, jelképek nagy művészét szembesítsük a profán európai misztika nagy szemfényvesztőjével, Rimbaud-val. De milyen más a kettő! Az egyik szinte a költői ösztön viharos kibomlása, a másikban a misztikus Kelet műveltsége érik művészetté. Néhány sornyi idézet elég belőle a gyökeres ellentét megsejtésére. A Kertészciklusból ime egy jellemző részlet: „Miért aludt el a mécses? Szél ellen köpenyemmel óvtam, azért aludt el a mécses. — Miért hervadt el a virág? Féltő szerelemmel szorítottam keblemre azért hervadt el a virág... Miért pattant el a hárfa húrja? Olyan dalra rikattam, amely erejét meghaladta, azért pattant el a hárfa húrja."

A hárfa húrja elpattant; az egészen más hangokra fülelő világ számára már régen elnémult s ki tudja, mikor hangzik fel újra.

Dr. F. K. Újvidék. Ön Szabó Dezső vacsorái iránt érdeklődik. „Hallottam, — írja, — hogy Szabó Dezső egy budai vendéglőben havonként családias jellegű előadást tart. Közeli felutazásom alkalmával nem szeretném elmulasztani e vacsorán való részvételt. Régi vágyam ugyanis szemtőlszembe meglátni a Mestert, akinek írásai — már amelyik hozzánk eljutott — sokunknak jelentett hitet és reményt az elnyomatás nehéz esztendeiben. Kérem a Kultúrszemlét, amelynek pár hónapja hűséges olvasója vagyok, tájékoztasson a hely és idő körülményeiről." Ezek a vacsorával egybekötött előadások minden hó 2-án este a Marcibányi-téri Polgári Lövölde dísztermében zajlottak le, azonban jelenleg átmenetileg szünetelnek. Szabó Dezső legújabb füzetében ezeket írta: „Rengeteg sok nyöszörgés történik körülöttem, hogy a hat éven és két hónapon át megtartott vacsoráim elmaradnak. Sokan már azzal vádolnak, hogy ráuntam a dologra. Én a legnagyobb szeretettel és lelkiismeretes kötelességtudással tartottam ezeket az előadásokat. Mivel itt a rendőrség egy általános adminisztratív intézkedéséről van szó, kár magyar módra körülöttem ténferegni. Ha hallgatóim tényleg továbbra is tanulni akarnak tőlem, járjanak el a Belügyminiszter úrnál. Azt hiszem, nem lesz eredménytelen. És én is örvendenék neki!"

Amint újból megindulnak Szabó Dezső vacsorái, ebben a rovatban értesíteni fogjuk tisztelt olvasónkat.

Cs. Z. Budapest. Megfigyelése igen helyes. Ez a vallomás valóban jellemző az új költő-nemzedékre. Ez azonban nem Sinka Istvántól indult ki. *József Attila, Erdélyi József* és *Illyés Gyula* egyforma határozottsággal vallják, hogy ők egy nagy és mély közösség küldöttei, szavukat a rég elmémult ősök irányítják s verseik meganynyi üzenet a multból, mely a jelenben is keserűen aktuális.

ELSŐ ANNA ÉS HARMADIK KÁROLY
MADÁCH SZINHÁZ

Manfried Rössner bécsi szerző kétszemélyes vígjátékát mutatta be a Madách Színház. A vígjátéknak talaja sekélyes, története és mondanivalója nem haladja meg a kabaré jellegét. Egy fiatal zeneszerző és tanítványa áll a cselekmény középpontjában, akik bohém pajtásházasságot kötnek s a második felvonástól kezdve a darab arra szoritkozik, hogy ennek a frigynek lompos kedvességét, apró zűrzavarait bontogassa, cseppet sem haladva meg a színpadi novella határvonalait. Még az a szerencse, hogy a dialógusokban a bécsi kedély sistergő szellemessége helyenként felüti a fejét, a fordulatok bájosak, a szerepekben alkalma nyílik a színészeknek arra, hogy bőséges játékkal kárpótoljanak azért, amit az író elmulasztott. Bubik Árpád fordításában Pünkösti Andor rendezte a darabot, amelynek tempóját éppúgy dicsérni kell, mint Neogrády Miklós szellemes megoldású hármas színpadát. Szeleczky Zita dús színezéssel és kifogyhatatlan kedvességgel mentette meg Anna alakját, míg Várkonyi Zoltán a jellemétől és talajától távolálló szerelmes figurában nehézkesen találta meg a helyét. A szép kísérő muzsikát Csanak Béla szerzette.

Madách Színház Első Anna és Harmadik Károly Szeleczky Zita és Várkonyi Zoltán

BLAHA LUJZA EMLÉKEZETE

Blaha Lujza egyetlen portréja

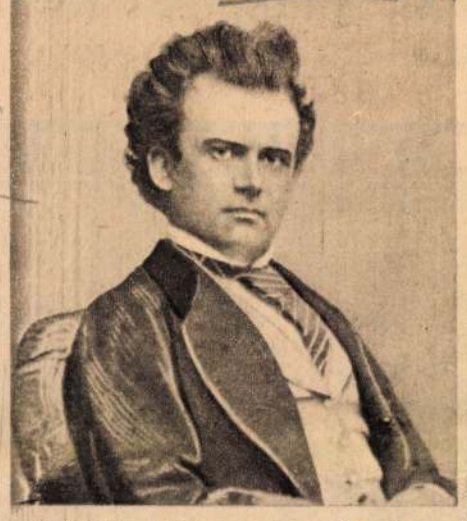

Blahánét köszöntik a szerepei
Mühlbeck Károly rajza

Blahánné híres partnere, Tamásy József

Pontosan tizenhét évvel ezelőtt, 1926 január 18-án húnyta le örökre a szemeit *Blaha* Lujza, a »nemzet csalogánya« hetvenhat éves korában és két nappal később, január 20-án, mint a »nemzet halottját« tizezrek kísérték ki utolsó útjára a kerepesi temetőbe. Nekem megadatott, hogy sűrűn ott lehettem a Nagyasszony társaságában, nemcsak akkor, amikor még elragadó művészetével a színpadot uralta, hanem különösen életének *hetvenes évei idején*, amikor a világháborús és forradalmas országpusztulás idején mindenki csüggedéses szomorúságban élt. Ujságírói hivatásomnál fogva, valahonnan belülről fakadó kötelességemnek éreztem, hogy nagy-nagy elhagyatottságában minél sűrűbben bekopogtassak a Nagyasszony ajtaján . . . Vajjon mit csinálhat, mit érezhet, — gondoltam magamban — azokban a rettenetes időkben *Blaha* Lujza? Az a *Blaha* Lujza, aki fiatal korában *egymaga többet csatázott a magyar szóért és több diadalt aratott, mint kései utódai együttvéve.* Kopogtatásomra megnyiltak előttem a *Blahánné* ajtajai, egyszer, kétszer, tízszer és a Nagyasszony, szinte szemlátomást felüdült, ahogy egyszerre csak azt vettük észre, hogy eme látogatások során, a tőle hallottak, általam történt feljegyzései útján megszülettek *Blahánné emlékiratai*, amelyek magukba foglalják egész élete történetét, művészi pályafutását, legelső fellépésétől kezdve élete legvégső szakaszáig, úgy, azon hitelesen, ahogy azt *Blaha* Lujza nekem elmondotta. Ezek az emlékiratok, amelyek a leghitelesebben tárják fel egyúttal a magyar *színészettörténetnek* Blahánéval kapcsolatos eseményeit, meg is jelentek a régi *Pesti Napló*-nak 1926. évi január 19-től 28-ig terjedő számaiban. De ugyanakkor elvittem magammal jó néhányszor *Blahánné* lakására *Gábor* Móricot, a jeles festőművészt is és egy kis megbocsátható, sőt ma már talán erényszámbamenő erőszakossággal rávettem a Nagyasszonyt: engedje meg, hogy a művész megfesse az itt látható portréját. (Csakúgy, mint ahogy pár esztendővel ezt megelőzően a magyar színművészet másik nagy alakjának: *Ujházi* Edének a portréját is megfestettem *Gábor* Móriccal és jól esik megállapitanom, hogy mind a két remekbekészült művész-portré ma is ott függ az Országos Színészegyesület Baross-téren lévő palotájának dísztermében a többi magyar színésznagyság képe között. Elmondhatom azt is, hogy ezeken kívül, *sa Blahánénak, se Ujházinak nincsen más eredeti portréja.)*

A »nemzet csalogánya« halála évfordulóján talán elég, ha azt a képet szemlélgetjük, amelyet egy másik kitűnő festőművészünkkel: *Mühlbeck* Károllyal készítettem *Blahánéról*, mégpedig *hetvenedik születése napján* s amelyben ő maga is, meghatottan gyönyörködött. Ezen a képen ott látható a vidám *Török bíróné*, a *Sárga csikó* Erzsikéje, *Finum Rózsi*, *Angyal Liszka*, a kis árva *Vöröshajú*, *Sári bíróné*, a kecses *Serpolete*, *Niniche*, a *Suhanc*, ott áll Sardou pattogó *Szókimondó asszonysága*, az öreg Szerémy grófné, a *Nagymama* . . . ahogy *Blahánné* mondotta:

— Drága felejthetetlen gondolat, hogy *az én régi kedves, meghitt alakjaim elvonulnak lelki szemeim előtt és elbúcsúznak tőlem örökre* . . .

S ha *Blahánétól* el is búcsúztak örökre ezek az *általa életrehivott* alakok, annyi bizonyos, hogy a késő utókor minden tagja a szívébe zárta *Blaha* Lujza áldott emlékezetét és ott őrzi azt az idők végtelenéig.

P. G.

Blahánné és Kiss Mihály a Piros bugyellárisban. Hátul Lányi Géza, Blahánné hű cimbalmosa kiséri a kettőst

MIT CSINÁLNAK LABDARÚGÓINK TÉLEN?

A LABDARÚGÓ MESTEREK HÁROM NAPOS „TÁBOROZÁSA"

Bertha Sándor, az ET elnöke megnyitja a táborozást. Mellette baloldalt Juhász István, az MLSz elnöke, jobboldalt Vághy Kálmán futballkapitány és dr. Földessy János volt futballkapitány

A táborozó mesterek hallgatják dr. Földessy János előadását a régi magyar támadó futballrendszerről (Köztük Takács I. és II., Kalmár, Wetzer, Rebró)

Vághy Kálmán futballkapitány ismerteti álláspontját

Az ifjúsági futballisták téli tornája

Dr. Földessy János felvázolja a régi magyar futball taktikáját

A VIVÁS, ÖKÖLVIVÁS ÉS BIRKÓZÁS LEGUJABB ESEMÉNYEI

Zsabka—Kiss mérkőzése

Az újév első nagy hölgyvívóversenyének döntőjébe jutottak Sigmond (II.), Baki (III.), Sákovits (VIII.), Kiss (VII.), Rácz (V.), Bartha (VI.), Hollerbachné (I.), Zsabka (IV.), Ferencsik (IX.)

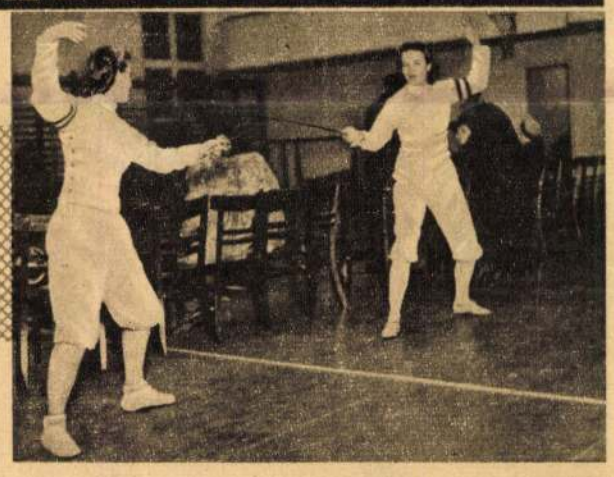

Baki és Rácz maszk nélkül ismételnek meg egy részletet

BÓBIS UJRA LEGYŐZTE RIHECZKYT

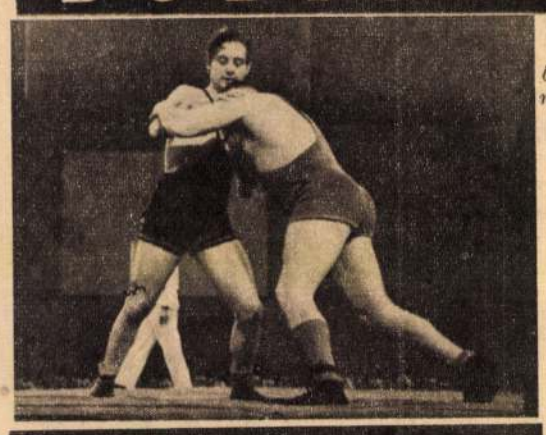

Összecsap a két „legnehezebb" örökös bajnok

Bóbis hídba hozza Riheczkyt

Riheczky „kidobta" az emelvényről Bóbist, aki visszamászik és — győz

Cointreaux és Kubinyi. Győz Kubinyi . . .

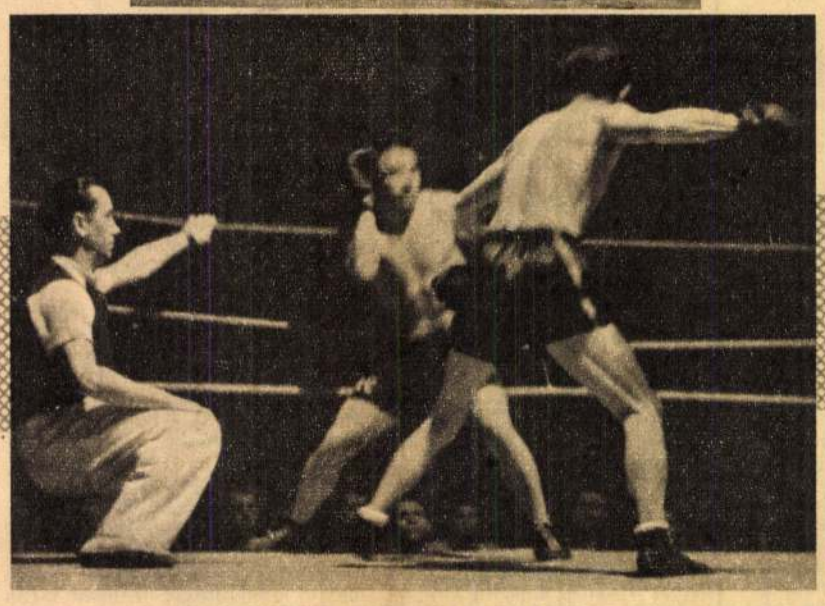

Az „öreg" Kubinyi nem hagyta élni és lepontozta az eddig nálunk veretlen francia Cointreaux t

Két régi amatör vetélytárs — Farkas és Csiszár — újra találkozott, mint profi ökölvívó (Csiszárt leléptették)

Mühlbeck Károly, grafikus MDK.

Az ismertetés írója emlékeztet egy Mühlbeck nyilatkozatra, mégpedig: Gaál Mózes és Sebők Zsigmond írásai nélkül nem találhatta volna meg (európai hírűvé lett) egyermek-könyvillusztrátori ~~képezzé~~ egyéniségét.

A. G.: Bodó Béla: Brumi újabb Kalandjai 473. l.

Bp. 1959. október IX/10.

KÖNYVTÁRÁT

Mühlbeck Károly, grafikus MOK

† 80-as s' 90-es években készült Az Ostrák-Magyar Monarchia Írásban s' Képben c. mű egyik illusztrátora.

Fitz József: A ferencjózsefi Korunk magyar díszkiadásai 597–600. l.

X/1

KÖNYVBARÁT Bp. 1960. január

MDK

Mühlbeck Károly, illusztrátor

nehéz egy könyv lapjain testet adni mások álmainak, nem ugy, mint a festö ,a müvész ki megfesti azt, amit maga álmodott. M. Választott müvésze foglalkozásának, kire büszkék lehetünk.

Egy kiváló magyar illusztrátor.
B.H. 1934 nov. 25. 2o.l.

Mühlbeck Károly, grafikus

NDK

Karácsonyra új könyve
jelenik meg.

Mühlbeck Károly: Új képes könyve 4

A Könyv. Bp. 1938. jún.-júl. – aug. IV/6-8.

MDK

Mühlbeck Károly

Uj Idők 1931. XXXVII. évf. 34.sz.

Mühlbeck Károly, grafikus MDK

Az új Macskó-kötetet: Mufurc és ~~[illegible]~~ Mickó c. könyvet illusztráltu.

Egy rajz. Repr.

-: Az ifjúság bivdalmából 9

A Könyv, Bp. 1935. nov.-dec. II/11-12

MDK

Mühlbeck Károly

B.P.L.: Derü a művészetben. Nemzeti Ujság 1939. márc. 25. 23.l.

MDK

Mülbeck Károly

Levente, szén

Főv. Képtár háborus vonatkozásainak jegyzéke
Bp. 1952.

Pátria (o)

Mühlbeck Károly, grafikus MDK

Az elmúlt év karácsonyán Mühlbeck Károly képeskönyve jelent meg a Singer és Wolfnerné. Most könnyi Belkié.

-: Az ifjúság birodalmából 9.

A Könyv, Bp. 1935. nov.-dec. II/11-12

MDK

Mühlbeck Károly

Uj Idők 1927. XXXIII. 9.sz. 245 l.

tették nevét hires
tett másolatokat.

Andrea Ungharus
zású festő. Kriszt
gharus"-szal jelze
van. Lehet, hogy a
val, aki 1444-ben
Spezialiba.

Andreas /Andr
Sinnzig, 1904. máj
sa alatt festet

MD2

Mülbeck Károly
grafikus

nyerte a második díjat 150 K-t.

÷ Plakátpályázat

Grafikai Szemle 1902 évf 2 z. 27 l.

Milberk Kostely

Prahlow

Prahlow a Milberk oblast 1/2 K-T.

— Plouk subpolygonal

Prahlow a Milberk 1902 sig 29. 371

MDK

Mühlbeck Károly, festö

A szent sör. Jelzett. Tussrajz.

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 okt.4. rk.sz. 37.1.

MDK

Mühlbeck [Károly festő és illusztrátor]

Rajzokat készített Porzó (Ágai Adolf): Utazás Pestről Budapestre. 1843-1907. c. művéhez. Magj.: Budapest, Pallas, 1908.

W. Ő.: Porzó (Ágai Adolf): Utazás Pestről-Budapestre. [redacted] 1843-1907. Városi Szemle, Budapest 1908. 1. évf. [3. sz.] 235. l.

MNL

Hübbeck Károly
grafikus

is illusztrálta az „Osztrák-magyar monarchia írásban és képben" c. művet

– lapja és könyv-illusztrálói magyar országon.

Grafikai Szemle 1909 évf. 5 sz. 103 l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Rajz "Az Operaházi szfinkszek Liszt és Erkel szobrai szerződtetésüket kérik" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1919. szept. 28.- okt. 4. VIII. évf. 37-38. sz. 34. lap.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Tréfás rajz "A miniszter előszobájában." cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1919. szept. 21-27. VIII. évf. 35-36. sz. 32. l.

M.D.K.

Mülbeck Károly /1869-1946/

933. Levente. Szénrajz. 26x35 papir.
Elveszett. /Fővárosi Képt./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. fi zet.
66. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Mühlbeck Károly, grafikus Bok

Illusztrációja. (1927) Repr.

Passuth László: Az örök Robinson 16-17. l

Család és iskola, bp. 1960. október XI/10.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

"Szinpadi hősök pongyolában"c. tréfás irást illusztrálta kilenc rajzzal.

Szinházi Élet. Bp. 1919. juli 6-12. VIII. évf. 27. sz. 14-17. lap.

MDK

Mühlbeck Károly

Az Orszg. Gazd. Munkás- és Cselédsegélypénztár szabályzatának hirdetésére alkalmas művészi plakát-tervezetre hirdetett pályázaton II.dijat nyert.

Cikk: Eldőlt pályázat.

Magyar Iparművészet,1902. 82.old.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Rajz "Herczeg Ferenc főalakjai nézik gazdájukat nyári alakitásában" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1919. szept. 14-20. VIII. évf. 33-34. sz. 17. l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

illusztrálta az alábbi művet
Porzó (Agai Adolf) : Utazás Pestről -
Budapestre. 1843-1907.
III.kiadás. Bp. 1912.

M.D.K.

Müh

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Rajz "A jövő zenéje:... minden kiadó..." cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1919. szept. 7-13. VIII. évf. 31-32. 43. l.

MDK

Mühlbeck Károly, graf.

Farsang. Örömanyák. Rajz.Fejlec.

Illusztr.

Uj Idők. 1907. XIII. 18.sz. 4bc.1.

MDK

Mühlbeck Károly, graf.

Zord nyár a Tátrában. Rajz. Fejlec.

YKXXXXX Illusztr.

Uj Idők. 1907. XIII. 44.sz. 425.l.

Mühlbeck Károly rajzoló M.d.K.

Mikszáth Kálmán Jókai szobrát faragja / rajz/ repr.

Keresztury Dezső:A magyar irodalom képeskönyve Bp. 195
254.l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Rajz "A jövő zenéje:...tessék beszállni!..." cimmel.

\- - -

Hat rajz "Cserebere a kommünben" cimmel

\- - -

Szinházi Élet. Bp. 1919. szept. 7-13. VIII. évf. 31-32. sz. ~~35.~~ 33. lap. 36-37. lap.

Mühlbeck Károly MDK

rajzok és vizfestmények
A község nevében
Göre Marcsa lakodalma
Öregesen, rangosan

Műcsarnok 1939
Derű a művészetben kiáll.

Mühlbeck Károly MDK

"Ez a világ mi vóna?"
Mackó ur utazása
Az öregur
Egy kis nézeteltérés

Mücsarnok 1939
Derü a müvészetben kiáll.

MDK

Mühlbeck Károly, graf.-rajzoló

Május. Fejléc. Rajz.

Uj Idők. 1937. máj.2. 18.sz. 645-646.l.

Mühlbeck Károly MDK

rajzok, vizfestmények
Szlovák atyafiak és bányász-zenekar
Mynherr Ghabriel Göre./Franz Hals után szabadon/
Lumpi, a család szemefénye

Mücsarnok 1939
Derü a müvészetben kiáll.

Mühlbeck Károly MDK

rajzok és vizfestmények
A tekintetes ur
Göre Gábor biró ur
Most már jöhet a hideg
Mücsarnok 1939
Derü a müvészetben kiáll.

MDK

Mühlbeck Károly, karikaturista

Mühlbeck hiradó. Repr.
/Melyik a papa, melyik a mama? /

Uj Idők. 1935. okt. 2o. 43. sz. 6oo.l.

Mühlbeck Károly MDK

rajzok, vizfestmények
A falu éber őre
Kabókx Győző, Gőre G ábor szerepében
Művelődjünk!

Műcsarnok 1939
Derü a művészetben kiáll.

Mühlbeck Károly MDK

rajzok, vizfestmények
A pincében
Reggeli torna a Rákoson
Kiadludt a pipám

Műcsarnok 1939
Derü a művészetben kidll.

Mühlbeck Károly MDK

rajzok és vizfestmények
Hazafelé
Egy önkéntes naplója
Gerard, a bohóc
Az Uj Idők fejlécei
Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Négy rajz-illusztráció Szomaházy István: A csipkeverő leány c. regényhez valamint a folytatásos regény minden számban megjelenő azonos cimrajza.

- - -

Nyolc rajz-illusztráció a Szenes ember: A balgóczi szinház rejtelmeiből c. folytatásos tréfás szinházi történethez.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 1916. dec. 31.-1917. jan. 7. VI. évf. 1. sz. 22.-24. és a 30.-32. lapokon.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Szomaházy István: A csipkeverő leány c. regényét illusztrálta. 2 rajz.

A címrajz minden folytatásnál ismétlődik azonos képpel.

Szinházi Élet. Bp. 1917. ápr. 1-8. VI. évf. 14. sz. 18. l.

Mühlbeck Károly MDK

rajzok, vizfestmények
Kátsa, a csizmadia, meg a kondás
Helyet az ifjuságnak.

Műcsarnok 1939
Derű a művészetben kiáll.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Három rajz-illusztráció a Szomaházy regény-folytatáshoz.

\- - -

Két " " " " "

\- - -

Három " " " " "

\- - -

Szinházi Élet. Bp. 1917. január 7.-14. VI. évf. 2. sz. 18.-19. lap.
1917. január 14-21. VI. évf.3. sz. 22.-23. lap
" " 21-28. " " 4. " 18.-19.-20."

M.D.K.

Mühlbeck Károly .

Rajz két oldalon "A frontszinház menetszázada cimmel.

- - -

Rajz-sorozat "Frontszinház" cimmel.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 1917. ápr.1-8. VI. évf. 14. sz. 10.-11. lap. 13. lap.

Mühlbeck Károly MDK

Az ötórai záróra. repr.

Uj Idők 1918. 3.sz. 57,58.o.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Három rajz-illsztráció Szomaházy: „Csipkeverő leány" c. folytatásos regényéhez.

\- - -

Három rajz-illusztr. fenti regény folytatáshoz.

\- - -

" " " " " "

\- - -

Szinházi Élet. Bp. 1917. jan. 28. febr. 4.
VI. évf. 5. sz. 18-20. l.
BP. 1917. febr.4-11. VI. évf. 6. sz. 18-19. l.
Bp. " " 11-18. " " 7. " 18-19. l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

A "...kitünő országos nevü rajzolómüvész illusztrálja Szenes ember: "A balgóczi szinház rejtelmeiből" c. tréfa-sorozatát."
Szomaházy Istvánnak a Szinházi Életben meginduló uj regényét szintén ő illusztrálja majd, -irja a „Halló miujság"c. rövat közleménye.

Szinházi Élet. Bp. 1916. dec. 17.-24. V. évf. 45. sz. 32. l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Polgár Gézá-nak/a Vigadóban, az/Újságirók árvái javára rendezett gyermekelődásához rajzolt tréfás figurákat a helyszinen a rendező tréfáinak illusztrálására.

Szinházi Élet. Bp. 1921. márc. 6-12. X. évf. 10. sz. 34. lap.

Mühlbeck Károly

illustrációival

Sebők Zsigmond:

Mackó úr utazásai. Mackó úr a Balatonban. — Mackó úr az Alföldön. — Mackó úr a tengeren. — 10. kiadás. Bp. [1948]

A klarisszák budai kolostortemplomából, 1941.
évi szerzemény.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Szent püspök
Fa, mag. 76 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Szűz Mária szívére tett kézzel
Fa, mag. 67 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Szűz Mária koronázása a Szentháromságtól
Félkörös felső záródású fadombormű, 85 × 53 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Keresztelő Szent János
Aranyozott fa, mag. 68 cm.
A garamszentbenedeki pálos kolostorból.
Gerevich PA, 220. l.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Krisztus a kereszten
Fa, mag. (a corpus) 102 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Szent János Szűz Máriát áldoztatja
Fadombormű, 45 × 39 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Menekülés Egyiptomba
Aranyozott fadombormű, 34·5 × 55 cm.

Mühlbeck Károly

illustrátta

Sebők Zsigmond

Mackó úr szalazon és vizen. Bp. [1948].

y Méltóságod részére az 1943. évre szó-
lyu vasuti bérletjegyének megváltására
kettőszázharminc pengőt Méltóságod kezéhez
latt kiutalványoztam.
. december hó 18.-án.
rendeletéből:

79

osztályfőnök.

Mühlbeck Károly

vród

Bokor Malvin Cikke
fentiről

Új Idők 1934. nov. 25.

1934. karácsonyára
megjelent.
„Mühlbeck bácsi
Képes Mesés könyvé."

Mülbeck Károly

illusztrációival

Móra Ferenc = Kincskereső kis ködmön. 4. Kiad. Bp. [1948].

Móra Ferenc = Rab ember fiai. 6. Kiad. Bp [1948]

Sion, II., 1871., 374. l. — Gerevich PA, 218. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 26. sz. — Gerevich IPGY, 89. l. — Lepold— Lippay XVI. tábla.

MAGYAR SZOBRÁSZ 1510 körül

Szent Kristóf Jézussal

Fa, mag. 62 cm.
Rossz állapotban. Jézus feje letörve

MAGYAR SZOBRÁSZ 1520 körül

Szűz Mária halála

Dombormű négyszögű felső záródással.
Fa, 86 × 33 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 98. szám. — Gerevich IPGY, 89. l. — Kampis: Adatok középkori szobrászatunk történetéhez. AÉ. XLVIII., 1935., 132—136. l. (Képe 131. l.)

OLASZ SZOBRÁSZ, XVII. század

Babérkoszorús férfifej

Márvány, mag. 12 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ 1600 körül

Madonna szent pappal

Ovális fadombormű, polikrom, mag. 70 cm.
A rozsnyói egykori jezsuita, ma premontre

MDK

Mühlbeck Károly

Nehéz teher

Lóverseny

Lázár Wolfner gyüjt. 115.l.

Mühlbeck Károly

illusztrálta az alábbi könyvet

Sebők Zsigmond:

Mackó úr szárazon és vizen. 8. kiad. Bp. 1948. 159 l.

[Tábori Pál]: Utazunk Budapestre. Tanyértalpu koma ujabb kalandjai. Bp. 1948. 152 l.

M.

MAGYAR FI

CZVEK

Telefon: 145-510

BUDAPEST, VIII, SÁ

Műterem és laboratórium. Műtermi, műszaki és egyéb fényképfelvételek. Reprodukciók. Másolások. Nagyítások. Diapozitívek. Filmdiapozitívek. Amatőrmunkák kidolgozása

Rendelés száma.....

Tekintetes

Szá

Műemlékek Országá

.....

Csabay István ur nb

Van szerencsénk.....

az alanti felállítás szerinti számlával szolgálni.

.....*mellékleti* 38.

Munkalap száma.....

Mühlbeck Károly

l. Kiegrafika

1943. 3. n. Zol.

a szakkönyvtár gyarapitására
javadalmat f. évi junius hó v

A hivatalos másolat

igazgató.

Mühlbeck Károly

illustrációi az

alábbi műben

Kéry Gyula: A

Petőfi-hai képes

katalogusa.

Bp. 1909.

átalos nyugtájára, elszámolás köte-

tárcám fentmegjelölt alnaplójában

hiteléül:

Látta =

Apert, 1919 XI/12

Sulhajdy Vics

XI/12

...ES KÖZÖKT. M. K. MINIST. SZÁMPÓDÉS XIII. OSZ...

Mühlbeck Karoly

l.

Kéry Petőfi-ház

53 l.

tobbszór

95 l.

kerület igazgatótanácsától.

GU ELNÖKSÉG!

arosszentimrei ref, templom
11 évi julius hó 12-én 531 szám
gybecsü értesitésükre s a
apasztalt jóindulatára, ismétel-
szavunkat felemelni e templo-
.
ig elvégezhetett munkálatok
pusztulását megakadályozni.
mint a toronynak fedele, desz-

MDK

Mühlbeck Károly és Fejes Sándor

illusztrálták Ölbey Irén: Magyar tündérmesék c. könyvét

Singer és Wolfner 1940. Karácsony.

MDK

Mühlbeck Károly

Mühelyben

Lázár Wolfner gyüjt. 115.l.

MDK

Mühlbeck Károly. rajzoló

Rendőrök a motoron, rajz, repr.

Uj Idők, 1925, okt. 25. 43.sz. 42o l.

M Ű V É S Z E T .
III.évf. 1904.
117.l.

Péczely
Béla

M ü h l b e c k Károly:

Fejléc/"In memoriam"/

Tusrajz.

M Ű V É S Z E T
V.évf.1906.
217.l.

Péczely
Béla

M ü h l b e c k Károly:

A régi budai Halászbástya.

Tollrajz.

Mühlbeck Károly festő 1869

Pásztortűz, 1928. 23 sz.

551. l.

Gulyás Károly: Vaigó Pál

Mühlbeck Károly, grafikus

Ipermüvészet 1895-ben 102.

Mühlbeck Károly

grafikus

Művészet, 1938. IV. köt. 24-26. o.

50. l.

Kemse Béla: Derű a művészetben.

Plakát

M ü h l b e c k Károly:
Az Orsz.Gazdasági Munkás és
Cselédsegitő Pénztár plakátja

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
142.
"Plakátpályázat"

Mühlbeck Károly grafikus-
művész

8 Órai Ujság (1931. XII. 20. 6.

[illegible] a ujságrajzoló művészek kiál-
[illegible]

Mühlfeith Károly
grafikus

Népszava 1921. nov. 25. 6 o.

Két művészi alkotásról

M Ű V É S Z E T
X.évf. 1911.
320.

Péczely

M ü h l b e c k K á r o l y :

Est.

Tollrajz.

Mühlbeck Károly
illustrációi a
Sebők Zsigmond: Mackó
úr régi utazásai —
Mackó úr a Balatonon.
— Mackó úr Buda-
pesten — Mackó úr
utazik. 8. Kiad. Bp.
[1948.

ász 1680 körül: Szent Lukács.

DÉLSZLÁV SZOBRÁSZ, XVIII. század
Madonna
Fadombormű, 50×39 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
g- *Krisztus*
(Krisztus keresztelése-csoportból.)
Fa, mag. 39 cm.

Mühlbeck Károly

Koll. Kiáll.

Sárosi univerzi
torsjatek Kiáll.
Szepm. Mur
1915–16
A Mintsarnok
Kartalogusai
Nicht.

b i z o t t s á g a elnöks

elszámolás kötelezettsége me

közoktatásügyi ministeri tár

A hivata

MDK

Mühlbeck Károly grafikus

Uj Idők, 1928. 34. 46. sz.

MDK

A 20. sz. eleje a nagy.karikatúra tükrében.
Pesti Hirlap 1932. évi Nagy naptára. 305-11. o.
képekkel.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Szomaházy István: A csipkeverő leány c. regényhez készitett illusztrációkat. 3 rajz .

\- - -

Fenti regény folytatásához 3 rajz.

\- - -

" " " 3 "

\- - -

Szinházi Élet. Bp. 1917. febr 18-25. VI. évf. 8. sz. 18-20. l.
Bp. 1917. febr 25-márc.4 . VI. évf. 9.sz. 23-25.l.
" " márc.4-11. VI. évf. 10. sz. 18-20.l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

"A balgóczi szinház rejtelmeiből - irja Szenes ember" szinházi történetét illusztrálta. 3 rajz.

Szinházi Élet. Bp. 1917. márc. 11-18. VI. évf. 11. sz. 25-26. l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Szomaházy István: A csipkeverő leány c regény-
hez készitett illusztrációkat. 3 rajz.

\- - -

Fenti regény folytatásához 3rajz

\- - -

" " " 1 rajz

\- - -

Szinházi Élet. Bp. 1917. márc. 11-18. VI. évf.
11. sz. 19-21. l.
Bp. 1917. márc. 18-25. VI. évf. 12. sz. 18-20.l.
" " " 25.-ápr.l. " " 13. " 18-19.l.

MDK

Mühlbeck Károly

illusztrálta Vályi Sarolta: A két tarisznya c. meséskönyvét

Singer és Wolfner 1940. Karácsony.

Mühlbeck Károly rajzoló, illusztrátor

Pesti Hirlap. 1931. dec. 20. 32

k. k. l. A magyar újságrajzoló mű-
vészek kiállítása

Rajz: Illustrációk

Mühlbeck Károly

Művészet VI. évf. 1907. 412-413 l.

Mühlbeck Károly

~~Bér Dezső~~

K

~~Garay Ákos~~

~~Homicskó Athanáz~~

Mühlbeck Károly

illusztráltár az alábbi művek

Porzó (Ágai Adolf):

Utazás Pestről — Budapestre. 1843-1907.

III. kiadás Bp 1912

Mühlbeck Károly
festő

l.

Kabolebo Bpo.
145. l.

Tihamér Lajos s.k.

miniszteri osztálytanácsos.

ágának,

B u d a p e s t.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
136 1929. szám
1929. dec. hó 26. n.

Mühlbeck Károly

nagy kollektív
kiáll –
Miicsarnok
1915–16.
Sárosi Sorsjáték
kiáll

Kintetes Bizottságának

Budapest. -

jen karbantartására a gödöllői m. kir. Állampém.
álásáról szóló és 2 darab okmánynyal fölszerelt

2. p. -

ERDŐGONDNOKSÁG
SEGRÁD

Loványol

m. kir. főerdőmérnök. -

MAGYAR ÉLETRAJZI LEXIKON 4056/1966.

Mühlbeck Károly (Nagysurány, 1869. ápr. 2. -- Bp., 1943. márc. 1.): festő és grafikus. Tanulmányait Bp.-en végezte. Korán népszerüvé vált ifjusági müvek számára készitett illusztrációival. (Én Ujságom; Magyar Lányok; Mackó-könyvek), majd humoros, szatirikus rajzaival (Uj Idők, Borsszem Jankó, Göre-könyvek). Akvarell képeivel többizben szerepelt kiállitásokon. Grafikai müvei az MNG-ben vannak.

Mühlbeck Károly festő és grafikus

Magyar Életrajzi Lexikon

~~Homiecki Athanás~~

Mühlbeck Kárly

Széchy

rapolók

lásd.

Szinnyei XIII

184. h.

jobbra, négyszögletes alapon tojásdad
t, bajuszt és álán szakált visel s fejét ba-
eges gallérja csipkés, brokátkontöse felett
nyét lánczon hordja s köpenye prémes.
lon van, hol a földön a császári korona ~~van~~ ül
rd s az országalma mellett madár ül és
E kép „Concordi ... Lvmine Ma ... ior"
lirata a kereten:
m. Imperat. S. Avg. Germ. Hvngar.
at. Scla. Rex Arch. Avst. Dvx Bvr-
. Carni. Wirtemb Comes Habspvrg.

lapot véve 14.3 : 11.6, a rézlap nagysága

47/93 N° 130 0'40

Mühlbeck Károly

l.

Mag. N.M. Cent

92. l.

Mühlbeck Károly

l.

Rimp. 245. l.

Mühlbeck Károly

rajzai a

Borsszem Jankó

1924. évi folyamá-

ban.

Wenden!

Kikiáltási ár pengőben

mint LÉVAY JÓZSEF „TOMPA SÍRJÁNÁL“ c. 12 SZAKASZOS VERSÉNEK KÉZIRATA 20.—

2851. TOMPA MIHÁLY, Versei. Első kötet (melynél több nem jelent meg!) Pest, Emich G. 1847. N. 8r., fbőrkts I. KIADÁS. MELLÉKELVE TOMPA „HETEDHÉT ORSZÁGON LÉTEZŐ LAJOSOK“ KEZDETŰ 4 SZAKASZOS VERSÉNEK KÉZIRATA EGY 4-EDRÉTŰ LAPON (Szakadt.) . . . . . 40.—

2852. —, Virágregék. Kiadta FRIEBEISZ ISTVÁN. Pest, Müller. 1854. K. 8r., fbőrkts. I. KIADÁS. Mellékelve egy papírlapon TOMPA S. K. AJÁNLÁSA: ARANY JÁNOSNÉNAK, SZIVES SZERETETTEL. HANVA MÁJUSBAN 1867. TOMPA MIHÁLY“. . . . . 25.—

2853. —, Legújabb költeményei. Pest, Heckenast. 1867. K. 8r., fvkts. TOMPA S. K. AJÁNLÁSÁVAL DÖMÖTÖR JÁNOSNAK HANVA, 1867. JUL. 1.-I KELETTEL . . . . . 4.—

2854. —, Virágregék. Bpest. 8r., er. vkts. Mellékelve SZERZŐ FELESÉGÉNEK S. K. LEVELE HANVA, 1868. JAN. 9.-I KELETTEL 8r., egy. old., valamint a Virágregék 4. kiadásának néhány lapja nyomdai korrektúrája . . . . 8.—

2855. —, Összes költeményei. Teljes kiadás. Sajtó alá rendezte LÉVAY JÓZSEF. Bpest, 1885. — 8r., 4 kötet, fbőrktsek. Mellékelve TOMPA M. 2 S. K. LEVELE 1859. NOV. 7. ÉS HANVA, 1863. FEBR. 27.-I KELETTEL. LÉVAY JÓZSEF S. K. LEVELE MISKOLC, 1891. JAN. 3.-I KELETTEL. 4r., 2 old. . . . . 50.—

2856. TORDAY, E., — T .A. JOYCE, Notes ethnographiques sur les peuples communementappelés Bakuba, ainsi que sur les peuplades apparantées les Bushongo. Aquarelles par NORMAN H. HARDY. Bruxelles, 1910—22. 4r., 2 kötet, fbőrktsek. SZERZŐK AUTOGRAMMJÁVAL. Sok illusztrációval . . . . . 24.—

2857. —, Der Tofoke. Wien, 1911. MELLÉKELVE SZALAYHOZ INTÉZETT 13 LEVELE 4 KISEBB ÉRTEKEZÉSE, AUTOGRAMMJA . 8.—

2588. TORMAY CECILE, A régi ház. Regény, BATTHYÁNY GYULA GRÓF rajzaival. Bpest, 1914. I. kiadás. Szerző s. k. ajánlásával SZALAY JÓZSEFNEK. Bpest, 1915. nov. 22.-i kelettel. MELLÉKELVE EGY UJSÁGSZERKESZTŐNEK ÍRT ISMERTETÉS TORMAY CECILE S. K. IRÁSÁBAN „A RÉGI HÁZ“

Kikiáltási ár pengőben

C. MŰVÉRŐL, BPEST, II. 4.-I KELETTEL K. 4r., 4. oldal . . . . . 8.—

2859. —, Viaszfigurák. Bpest, Singer. 1918. 8r., fve SZERZŐ S. K. AJÁNLÁSÁVAL SZALAY JÓZSEFNEK 1.50

2860. TÓTH ÁRPÁD, Összes versei. Sajtó alá rendezte SZABÓ LŐRINCZ. Bpest. (1933). 8r., er. vkts. 1.50

2861. TÓTH BÉLA, A Mi Urunk Jézus Krisztus gyermekségéről irott könyv. AJTÓSI DÜRER ALBERT mester 7 eredeti metszetével. Bpest, Pallas. 1895. 4r., fbőrkts. Mellékelve TÓTH BÉLA fényképe . . . . . 3.—

2862. —, Szájrul-szájra. A Magyarság szálló igéi. Bpest, 1985. 8r., er. vkts. MELLÉKELVE S. K. SORAI EGY KARTON LAPON, VALAMINT BARÓTI KÉPVISELŐHÖZ INTÉZETT S. K. LEVELE Bp., 1894. okt. 17.-i kelettel . . . 4.—

2863. —, Mendemondák. A világtörténet furcsaságai. Bpest, Athenaeum. 1896. 8r., er. vkts. MELLÉKELVE SZERZŐ „KEDVES KOMÁM URAM" MEGSZÓLÍTÁSÚ S. K. LEVELE 1906. II. 20.-I KELETTEL . . . . . 5.—

2864. —, Magyar ritkaságok. Bpest, 1899. 8r., er. vkts. MELLÉKELVE SZERZŐ S. K. LEVELE BPEST, 1896. FEBR. 26.-I KELETTEL. 8r., egy oldal . . . . . 5.—

2865. —, Gül Baba. MÜHLBECK KÁROLY rajzaival. Bpest, Lampel. 1907. 4r., er. fbőrkts . . . 5.—

2866. —, 100 esti levél. Bpest, 8r., fvkts . . . . 3.—

2867. —, Ady-tanulmányok. Debrecen. 8r., fve . . 1.—

2868. TÓTH ENDRE, Zengő bokor. Pest, Müller Gy., 1853. 32r., 2 kötet, fbőrktsek tokban. TÓTH ÁRPÁD példánya névbejegyzésével . . . . 6.—

2869. —, Angyal Bandi. Költői beszély, 6 énekben. Pest, 1856. K. 8r., fve, er. borítékban . . . 1.50

2870. —, Harangvirágok. Pest, Emich. 1862. K. 8r., fvkts . . . . . 2.—

2871. TÓTH KÁLMÁN, Költeményei. Kiadta NAGY IGNÁC. Pest, 1854. 8r., fbőrkts (az er. borítékkal). MELLÉKELVE SZERZŐ KŐRAJZÚ KÉPE BARABÁSTÓL, VALAMINT 2 GYÁSZJELENTÉSE . . . . . 6.—

2872. —, Egy királyné. Pest, Emich. 1859. K. 8r., fűzve er. borítékban. MELLÉKELVE TÓTH KÁLMÁN FÉNYKÉPE . . . . . 2.—

2873. —, A budapesti Ügyvédi Kamara könyvtárának katalogusa. Bpest, 1897. 8r., fvkts . . . 1.—

55. *Mészáros Lázár hadügyminister.* († 1858.)

Derékon alul ábrázolt, félig balra forduló és szemközt néző alak, őszülő hajjal, bajusszal és szakállal. Vörös zsinoros barna atillát visel. Barna háttér.

Olajfestmény. Vászon. M. 61·2—51·5 cm.

Festette és a Nemzeti Múzeumnak hagyományozta *Brocky Károly.* Ltsz. 431.

56. *Kmetty György tábornok.* († 1863.)

Derékon alul ábrázolt, félig jobbra forduló alak, jobb háromnegyed arcélben, barna hajjal, hosszú bajusszal és szakállal. Arany zsinoros barna atillát visel. Háttér felhős ég.

Olajfestmény. Vászon. M. 61—51 cm.

Festette és a Nemzeti Múzeumnak hagyományozta *Brocky Károly.* Ltsz. 432.

57. *Komárom 1849 április havában.*

Az előtérben a Duna folyik. Balra a sziget végét látjuk. A háttérben, a várfalak mögött, Komárom városa, templomaival és leégett fedelű házaival. Az égen sötét felhők. Lent a középen a következő írás: Komorn im April 1849.

Aquatinta. M. 20·8—41 cm.

Rajzolta *Norbeg.* Jelzése lent a jobb sarokban: «Bogner sc.» Glöggl bizománya Bécsben. Ltsz. 5135.

58. *A komáromi csatatér.*

A halmos előtérben katonák és lelőtt lovak tetemei feküsznek. Balra egy leszerelt ágyú. Közelében két huszár holtteste. Jobbra egy elesett honvéd. A halmok egyikén, kissé jobbra, osztrák gyalogosok állanak. Legnagyobb részük balfelé tekint, hol a középtérben, tábori tüzek körül, katonákat látunk. A háttérben Komárom városa. A látóhatárt hegyek szegélyezik. Felhős ég, allján a nap vörös fényével. Lent a középen a következő írás: «Das Schlachtfeld Bei Komorn.»

Színes kőnyomat. M. 38·8—60 cm.

Az alakokat rajzolta *Bachmann*; a táj Sandmanntól. Kiadta Neumann L. T. Bécsben. Ltsz. 1224.

lovakkal. Felhős ég. Irás lent a középen: «Bivouac in Ungarn.»

Színes kőnyomat. M. 36·4—49·9 cm.
Festette és kőre rajzolta *von Zellenberg Franz*. Nyomatta Rauh J. Kiadta Bermann Josef, Bécsben. Ltsz. 1220.

53. *Rózsa Sándor szabad csapata.*

Az előtérben ütközet folyik. Rózsa Sándor szabad csapata szétveri az osztrák lovasokat, kik különböző irányban igyekeznek menekülni. A legények karikás ostoraikat forgatják. Kettő hurokkal húz le egy-egy vértest a nyeregből; egyikük jobbra a zászlót ragadja ki földre zuhanó ellenfele kezéből. A lovak lábai alatt mindenfelé elesettek hevernek. Jobbra a háttérben, a nádfedeles házak előtt, menekülő osztrák lovasság. Felhős ég.

Vízfestmény. Papir. M. 37·9—55·6 cm.
Jelzése lent a jobb sarokban: «Mühlbeck K.» Ltsz. 8873.

54. *A világosi fegyverletétel. 1849 aug. 13.*

Az előtérben balra honvéd gyalogság. Fegyvereik gulába rakva. Jobbra fegyvereiket letevő és lovaikat kantárszáron vezető huszárok. Egyikük kardját töri össze; a másik paripáját lövi agyon; kettő a középen kezet szorít egymással. Hátrább jobbra magyar ágyúk. Balra a középtérben orosz gyalogság sorfalai. Mellettük lóháton, vezérkara élén, Rüdiger. Görgei tábornok és kisérete gyalog közeledik feléje. A magyar tisztek kezükben hozzák kardjaikat. A háttérben, a hegyek alján, orosz csapatok állanak. Balra az egyik csúcson Világos vára. Alul a következő irás: «Görgey leadta 35000 Magyarokal Világos tájba, A muszka | Generális Rüdiger előtt 13. Augustusba fegyvereikett 1849. | Görgey streckt mit 35000 Ungarn bei Világos di Waffen | vor dem k. russischen General Rüdiger am 13. August 1849.»

Kőnyomat. M. 32·4—45·8 cm.
Nyomtatta és kiadta Gerhart H., Bécsben. Ltsz. 1403.

Mühlbeck Károly

l.

Lykafest 1896-1914

97. l.

Mühlbeck MDK

Kner Izidor, Agyafurt alakjai. Gyoma, 1914.

MDK

Mühlbeck Károly

Sportfelvételek c.rajza.Repr.
Az erdő alkonya c. " "
Erdő nélkül c. " "

Uj Idők, 1919.Nov.1. 35.sz. 686, 690, 692.lap

MDK

Mühlbeck Károly

Hogyan épül a modern bérház, rajz, repr.

Uj Idők 1912. XVIII. 49. sz. 581.l.

MDK

Mühlbeck Károly, illusztrátor

A jövö Budapest. Játékbank a Margitszigeten. Rajz. Repr. 298.l.

A jövö Budapest. Husdrágaság folytán, a közvágóhidon kutyákat ér szomoru sors. Rajz.Repr. 295.l.

A jövö Budapest. A kerepesi temetöben hamvedrekkel cserélik fel a sirköveket.Rajz.Repr. 296.l.

Uj Idök. 1906.XII. 39.sz. 296.l.

MDK

Mühlbeck Károly, illusztrátor

A jövő Budapest. Játékbank a Margitszigeten. Rajz. Repr. 298.1.

A jövő Budapest. Huszdrágaság folytán, a közvágóhiden kutyákat ér szomoru sors. Rajz.Repr. 295.1.

A jövő Budapest. A kerepesi temetőben hamvedrekkel cserélik fel a sirköveket. Rajz.Repr. 296.1.

Uj Idők. 1906.XII. 39.sz. 296.1.

MDK

Mühlbeck Károly, illusztr.

Fejléc. Papirkosár az utcán. Rajz.
Repr. 31.1.

Uj Idők. 1909. XV. 28.sz. 31.1.

mdk

Mülbeck Károly sgrafikusm.

Az „Ly Sdök" illusztrátora

Horváth Zoltán: Magyar századforduló 1961

410 l.

M.D.K.

Mühlbeck

Tréfás rajz Lengyel Menyhértről.

Szinházi Élet. Bp. 1919. január 26- febr. 2.
VIII. évf. 4. sz. 10. lap.

MDK

Mühlbeck Károly

A titkos rikkancsok, rajz, repr.

Uj Idők 1906. XII. 13. sz. 251.1.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Villányi Andor: "Attak" c. könyvének sikere alkalmából készitett tréfás rajzot, mint "Az irodalom kulisszái mögül" c. rovat közli.

Szinház és Divat, Bp. 1917. május 27. II. évf. 21. sz. 75. lap

M.D.K.

Mühlbeck Károly, grafikus

„Uj Időkben" megjelent, s a száradforduló budapesti korcsolya-életére vonatkozó három ~~us~~ rajzát közli:

Dr. Kindzierszky Emil: A korcsolya sport kezdetei Budapesten.

BUDAPEST, 1968. Bp. VI. évf. 1. sz. 44. old.

Mühlbeck Károly szajzoló

Fölep karikaturákat tésnit a

Szárad fordulón

Esti Hirlap 1967 XII. 30

M.D.K.

Mühlbeck Károly

"Mesedélutánokat rendez a Közoktatásügyi Népbiztosság" cimmel ir /t.i./: "Kis Kalendárium" c. rovatában azokról a müvészekről, akik a helyszinen tréfás rajzokkal illusztrálják a meséket.

Közöttük szerepel a müvész.

Szinház, Bp. 1919. ápr. 17. IV. évf. 17. sz. 13-16. lap

MDK

Mühlbeck Károly, karikaturista

„A századforduló híres rajzolója"
volt.

– : Karikatúra 8

ESTI HÍRLAP, Bp. 1967. dec. 30

Kühlbeck Károly

Szélchy Bertalan tanítványa volt.

Szélchy Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és bev.: Makkay László.) Bp. 1962. Képzőművészeti Alap Kiadóv. – 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai.) – 201. l.

MDK

Mühlbeck Károly

A villamos kutyaközönsége, rajz, repr.

Szerencsevadászat, rajz, repr.

Uj Idők 1924. XXX. 1. sz. 19,2o.l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Benedek Elek: "Uzoni Margit" c. könyvéhez készitett illusztrációkat, közli a lap "Irodalom" c. rovata.

Magyar Salon, Bp. 19o2. jan. hó. XXXVI. kötet 4o9. lap

MDK

Mühlbeck Károly

Hócipőben, rajz, repr.

A 30 éves Uj Idők olvasóterme, rajz, repr.

Uj Idők 1924. XXX. 2. sz. 33,35.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Az állatkert szénfuvarozása, rajz, repr.

Uj Idők 1917. XXIII. 9. sz. 222.l.

Mühlbeck Károly

Bakos Tibor barátja

Magyar Lóuló: Egy elfelejtett művén centenáriumra

Pest megyei Hírlap, 1968. ápr. 10. 4.o.

Mühlbeck Károly

Illustrálta:
Sebők Zsigmond Macskó könyvei

Akvarelljeinek témája: a magyar pásztorélet

köl

Pest megyei Hírlap 1968. máj. 4. 6.o.

Mühlbeck Károly

1938. márc. 1-én halt meg.
Népszerű rajzolóművén
Afjúsági és gyermeklapokba rajzolt,
illusztrált.

Pest megyei Hírlap, 1968. márc. 1.6.o.

Mühlbock Károly

szerepel az
Iparoldalmi Múzeum „Kriedy
illusztrátorai" c. kiállítása

D.J.: Képzőművészet

Vigilia 1969 V. sz. 349 old.

MÜHLBECK KÁROLY/ 1869-1943 ①

Nagyszombatban született. Tanulmányait Budapesten végezte. Élesen dolgozott ifjúsági lapoknak és kiadóknak. Erről már fiatalon népszerűségre tett szert. Az akkor éppen kibontakozó magyar ifjúsági irodalmat segítette munkásságával, melyet csaknem minden

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok.1919.Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban.Bev.:Máté György. Bp.1969.

MÜHLBECK KÁROLY/ ②

korabeli gyermekkönyvben megtalálunk. (Sebők Zsigmond: Mackó úr utazásai sorozat, Filléres könyvtár sorozat, stb.)

Jóhumorú ~~[illegible]~~ szatírikus rajzait szívesen fogadta a közönség („Új Idők", "Borsszem Jankó".) A kiállításokon

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok.1919.Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban.Bev.:Máté György. Bp.1969.

/9

MÜHLBECK KÁROLY/ (3)

különböző témájú képekkel szerepelt.

Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok.1919.Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban.Bev.:Hátá György.Bp.1959.

/9

MÜHLBECK KÁROLY /

Rajzok/1

1.) Imperializmus
(nemiség kiromtalan) (39.)
Új Idők, 1919. márc. 30. 240.l.

2.) Magyar-orosz nemzet növetség
(nemiség kiromtalan) (50.)
Új Idők. 1919. ápr. 13. 259 l.

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok.1919.Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.:Máté György. Bp. 1959.

MÜHLBECK KÁROLY /

Rajzok /2

3.) A őrök (80.)
Új Idők, 1919. márc. 30. 240. l.

4.) A népszabadságért (93.)
Új Idők, 1919. máj. 20. 320-321. l.

5.) Szlovák proletárok (nevrőség bizonytalan) (95.)
Bosszem Yankó, 1919. jún. 29. 14. l.

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok. 1919. Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.:Máté György, Bp. 1959.

Mühlbeck Károly, illusztr. MDK

"Göre Gábor gyászol". Ezt a rajzot Mühlbeck Károly Göre Gábor életre keltője rajzolta önmagáról: Kabók Győző színész. Repr. 384.l.

Mühlbeck Károly Göre Gáborjáról vette a mintát.

Uj Idők. 1942. 13.sz. 384 L.

MDK

Mühlbeck Károly, illusztrátor

Az aviatikus szénineségben. Repr.
Fejléc.

Uj Idők. 1909. XV. 47.sz. n478.1.

MDK

Mühlbeck Károly

Gyümölcs és virágdisz a női kalapokon, rajz, repr.

Uj Idők 1914. 34. sz. 216.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Egykori rajzai, repr.

Geréb L.: Budapest humora. Budapest 1946. aug. sz.

MDK

Mühlbeck Károly

Éljen! Kortesvilág Magyarországon. Rajz, repr.

Uj Idők 1906. XII. 18. sz. 427.l.

Mühlbeck Károly, illusztr. MDK

A képzőművészek is részt akarnak a földosztáson. /Művészek mint kisgazdák, stb./ Fejlée.

/A szántó-festő./ Rajz. Repr. 324.1.
/ Az agyagos föld megmüvélése: A szobrász mintáz

Uj Idők. 1918/19 XXV. 16.sz. 324.1.

MDK

Mühlbeck Károly

Az Athenaeum ifjuságí könyvei. A Hét 1903.
II. félév. 820.l.

Mülbeck Károly (1869-1946)

Levante.
Szénrajz. Sign.1929.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Müjlbeck Károly,illusztr.-XXXX

Felikép-tervezetek a fővárosi elemi iskolák számára. Fejlée. Repr.554.l.

Uj 16 k. 1911. 50.sz. 554.l.

MDK

Mühlbeck Károly

B.u.é.k.-csapat rohama, rajz, repr.

Uj Idők 1930. 2. sz. 58.1.

MDK

Mühlbeck Károly

Fejléc, rajz.

Uj Idők 1909. XV. évf. 52. sz. 618.1.

MD K

Mühlbeck Károly, illustr.

A családi halap. Fejlés. Rajz. Repr.
Uj Idők. 1917. X X III.évf. 52.sz. 532.l.

Tél. Nyilvános népkonyha és melegedő, Repr. 527.l

Uj Idők. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
1909. XV. 49.sz. 527.l.

MDK

Mühlbeck Károly, graf.-illusztrátor

Budapestnek reménysége -Alagon. Rajz ill.
fejléc. Repr. 347.1.

Uj idők. 1906 347.

MDK

Mühlbek

Mikszáth Kalmán: Galamb a kalitkaban c. könyvének rajzait készitette Mühlbek.

Cikk: Galamb a kalitkaban.

Vas.Ujs.1892. 27.sz. 475.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Nyilvános fényuzés, c. rajza. Repr.

Uj Idők, 1906.XII. 38.sz. 277.l.

Mühlbeck Károly MDK

Csendélet, Kulacs és kancsó, vizf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Mühlbeck Károly

A Hüvösvölgyben hétfon reggel, c. rajza. Repr.

Uj Idők, 1906. XII. 19. sz. 444. l.

MDK

Mühlbeck Károly, festöm.-graf.

/ Kertben paradicsomotszedö asszony./

Akvarell cim nélkül, melyaa városi müvészcsarsjáték kiállitásán szerepelt. Repr. 356.l.

Müvészet. 1915. 356.l.

MDK

Mühlbeck Károly, festöm.-graf.

százznál több kisebb-nagyobb akvarellt és rajzot küldött e nemes célra.

?: A városi művész-sorsjáték kiállítása.
Művészet. 1915. 337.338.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Rajza. Repr.

Uj Idók, 1933. 30.sz. 105.1.

Adm

Минздрав вахолу

Кайзв. Нефт.

Ul Iдок, 1933. 30.88. 105.1.

Mühlbeck Károly

festőművész

A kormányzó a vallás-és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte,hogy sok éven át kifejtett ~~éxxxxxxxxx~~ érdemes tevekenységéért elismerését tudtul adják.-

Uj Magyarság
1935.V.9.

Mühlbeck Károly, illusztr. MDK

.... és most /őszi kapaszkodó fasor/ Repr. Fejléc. 379.1.

Uj Idők. 1907. XIII. 42.sz. 379.1.

Mühlbeck Károly MDK

rajzok, vizfestmények

A község nevében, Göre Marcsa lakodalma, Öregesen,rangosan, A pincében, Reggeli torna a Rákoson, Kiadat

Kiadtdt a pipám, Sulovák atyafiak és bányász-zenekar,

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

MDK

Mühlbeck Károly

A kalapdivat és a nők barátkozása egykor és most, rajz, repr.

Uj Idők 1909. XV. évf. 47. sz. 475.l.

MDK

Mühlbeck Károly, graf.

1o55. Tóth Béla: Gül Baba. Bp. 19o7.
1o56. Bartók Lajos: Hattyudalok. Bp. 19o6.
1o57. Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma. Bp. 1896.

Dr. Szemlér Ferenc gyüjt.-nek aukciója. Bp. 1936.
Könyvkiállítások. - Könyvillusztrációk.
Arv. Közl. 1936. 5. füz. 81. l.

Mühlbeck Károly MDK

Mynherr Ghabriel Göre, Lumpi a család szemefénye,
A falu éber őre, Kabók Győző, Göre Gábor szerepében,
Müvelődjünk!, Kátsa a csizmadia, meg a kondás,
Helyet az ifjuságnak, rajzok, vizfestmények

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

MDK

Mühlbeck Károly

Madárvédelem a Hidegkut-Gyönki állomáson, fejléc, repr.

Uj Idők 1931. 1e. sz. 312.1.

MDK

Mühlbeck Károly

Csetenyés szekér, repr.

Uj Idők 1931. dec. 20. 743.l.

Mühlbeck Károly, grafikus

Benedek Elek szerkesztésében s Mühlbeck Károly illustrációival indultak a Filléres Könyvtár kötetei stb

Ny. K. J.: 1885–1935

3

A KÖNYV, Bp. 1935. március

II/3

Mühlbeck Károly MDK

rajzok, vizfestmények

Hazafelé, Egy önkéntes naplója, Gerard, a bohóc, Az Uj Idők fejlécei "Ez a világ mi vóna?", Mackó ur utazása, Az öregur, Egy kis nézeteltérés, A tekintetes ur, Göre Gábor biró ur, Most már jöhet a hideg,

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

MDK

Mühlbeck Károly

A kettéfürészelt Nagy Kristof elköltözése.
Mühlbeck Károly rajza.Repr.
A vicinalis szélviharban.Mühlbeck Karoly rajza.
Repr.

Uj Idők, 1909.XV. 48.sz. 499, 498.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Az állatkert szenzációja. Sziam a siralomházban. Mühlbeck Károly rajza. Repr.

Uj Idők, 1908. XIV. 40. sz. 283. l.

Mühlbeck Károly, grafikus MDK

Pogány József: Mosolygó közigazgatás =
= át illusztrálta.

—: Miről szól? 7.

A KÖNYV, bp. 1935. február II/2

MDK

Mühlbeck Károly, graf.

A szent sör. Tussrajz. Jelz.

Árv. Közl. 1936. márc. 76.sz.2.rk.sz. 45.1.

MDK

Mühlbeck Károly, illusztrátor

A bicepsz hősei. Fejléc. Repr. 331. l.

Uj Idők. 1906. XII. 40. sz. 331. l.

MDK

Mühlbeck Károly

Pesti városatyák vizkostolója,rajz,repr.

Uj Idők 1929. 28. sz. 51.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Utcai diszitések terve. Mühlbeck Károly rajza. Repr.

Uj Idők, 1917.XXII. 1.sz. 17.lap

MDK

Mühlbeck Károly

Farkaskaland, c. rajza. Repr.

Uj Idők, 1922. XXVIII.9.sz. 172.lap

MDK

Mühlbeck Károly

Napraforgó. Vizf.

KMT 1912/13.téli kiáll. 79.1.

MDK

Mühlbeck Károly

Háziasszonyok tiltakozása a drágaság ellen, rajz, repr.

Uj Idők 1913-14. XX. 9. sz.

IDK

Mühlbeck Károly, graf.

383.	Karikatura.	Tusrajz.	Jelz.
384.	Karikatura.	"	"

Árv. Közl.1937.4.rk.sz. 30.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Turisták. Reggeli toilette. Rajz, repr.

Uj Idők 1912. XVIII. 42. sz. 411.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Esteli harangszó, repr. Rajz.

Uj Idők 1924. XXX. évf. 22. sz. 415.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Müvészet 1915. 357.l.

MDK

Mühlbeck Károly, graf-illusztr.

a II.dij nyertese. Repr. 85.1.

Az országgazdasági munkás és családipénztár plakát.
Magyar Iparművészet. 1912. pályázata.

Mühlbeck Károly

Levente, vizf.

Mücsarnok 1932. Budapest kösönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

Mühlbeck Károly, graf.

394.	Karikatura.	Tusrajz.	Jelz.
395.	Karikatura.	"	"

Árv. Comm.1937.okt. 83.sz./Árv.Közl. rk.sz./ 31.l.

MD K

Mühlbeck Károly, gróf.-illusztr.

A plurális választójog./ Gazda a kocsiján, három ló van előfogva./. Fejléc.

Repr. 462.1.

Uj Idők 1908. XIV. 48. sz. 462.1.

Mühlbeck Károly MDK

Lovasrendőr diszben, vizf.

Miesarnok 1932.Budapest köszönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

MDK

Mühlbeck Károly

Rajza. Repr.

Uj Idők, 1913. I. 617.1.

MDK

Mühlbeck Károly

Rendőri ellenörzés a futbal-mérközéseknél, c. rajza. Repr.

Uj Idők, 1913-14. XX. 8.sz. 205.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Móra Ferenc ifjusági könyveit illusztrál
ta

Magyar Lányok. 1928. 34. sz. 546.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Kéményseprők sztrákja, c. rajzának repr.

Uj Idők, 1912. XVIII.20.sz. 514.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Rajz, repr.

Uj Idők 1906. XII. 11. sz. 249.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Budapesti szenzációk. Versenybirkózás. Rajz. Repr.

Uj Idők 1906. XII. 38. sz. 272.l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly rajzoló

Lásd: Szinnyei.XIII. 184.l.

MDK

Mühlbeck Károly

Gaál Mózes: "A három kenyerespajtás" c.
ifjusági regényét, Mühlbeck Károly illusz

Vas.Ujs. 1903. 50.évf. 836.lap

MDK

Mühlbeck Károly

Szilveszter a háziuréknál c. rajzának repr.

Uj Idők, 1912.XVIII. 14.sz. 356.1.

MDK

Mühlbeck Károly

Henryk Sienkiewicz: Sivatagban- Őserdőben
c.könyv rajzait és szines cimlapját készitette.

Könyvjegyzék a Szent István-Társulat kiadványairól. 12.old.

Mühlbeck Károly, grat.-rajz.

XXXX

MDK

Mühlbeck Károly, karrikaturista.

Kiszabdult egy tigris. Fejléc. Rajz.

Uj Idők. 1913. II. 61p.1.

MDK

Mülbek Károly festőm.

Különfélék. Müvészi Ipar, 189o, 234-236 l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Rajz "Alkalmi cikkek árusitása a szinházak előtt"

Szinházi Élet. Bp. 1919. okt. 19-25. VIII. évf. 43-44. sz. 31. lap.

MDK

Mühlbeck Károly

A magy. iparművészek törzskönyve. Magyar Iparművészet, 1903. 46-47 l.

MDK

Mühlbeck Károly. rajzolóm.

Mesemondás az iskolában. Fejléc.

Uj Idők. 1919. XXV. 17.sz. 317.l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Tréfás rajz "Mindenütt kabaré nyilik"cimmel

Szinházi Élet. Bp. 1919. okt. 5-11. VIII. évf. 39-40. sz. 30. lap.

MDK

Mühlbeck Károly, festö
1869 -1943

A kordély. Jelezve. Vizf.
23 x 29 cm.

Almásy-Teleki XI. 1943. Kat. 22.1.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

"Labdarugás az őserdőben" cimmel rajz "A hét humora" c. rovatban.

Szinházi Élet. Bp. 1933. dec. 17-23. XXIII. évf. 52. sz. 146. lap

.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Szomaházy István: A csipkeverő leány c,. regényéhez készitett illusztrációkat a következő számokban:

Szinházi Élet Bp.

1917.juni. 17-24. VI. évf. 25. sz. 18-20. l.
" " 24.-juli 1. VI. évf. 26. sz. 17-19. l.
" juli 1-7. VI. évf. 27. sz. 17-19. l.
" " 7-14. " " 28. " 18-21. lapokon.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Tréfás rajzsorozat "Zenészek bérmozgalma" c. jelenethez.

Szinházi Élet. Bp. 1917. szept. 30.-okt. 7. VI. évf. 40. sz. 24-25. l.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Bus Fekete László: „Ó szinpad..." c. folytatásos szinházi történetéhez készitett illusztrációkat a következő számokban:

Szinházi Elet, Bp.

1917. juli 7 -14. VI. évf. 28. sz. 30-31. lap.
" " 14 -21. " " 29. " 17-19. "
" " 21 -28. " " 30. " 18-20. "
" " 28- aug. 4. VI. " 31. " 17-19. "
" aug. 5-12. VI. évf. 32. " 17-19. "
" " 12-19 " " 33. " 17-19. "
" " 19-26. " " 34. " 17-19. "
" " 26. szept. 2. VI. évf. 35. sz. 18-20. l.
" szept. 2-10. Vi. évf. 36. sz. 36-39. lap

Ezzel vége a folytatásos közleménynek.

MDK

Mühlbeck Károly

Juniusi mozgósitás. Rajz. Repr.

Uj Idők 1913. I. 18.1.

MDK

Mühlbeck Károly, grafikus, illusztrator

Fejléc :Doktorok.

Az Uj Idők 1909. XV. 35. sz. -ban 174 l.

MDK

Mühlbeck Károly

Háboru, repr.

Pérely 71.1.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Szomaházy István: A csipkeverő leány c. regényéhez rajzolt illusztrációkat a következő számokban:

Szinházi Élet. Bp. 1917. ápr. 8-15. VI. évf.15. sz. 53-54. l.
1917. ápr. 15-22. VI. évf. 16. sz. 18-20. l.
" " 22-29. " " 17. " 18-19. "
" " 29.-május 6. VI. évf. 18. sz. 28-30. l.
" május 6-12. VI. évf. 19. sz. 20-21. l.
" " 12-19. " " 20. " 18-19. "
" " 20-27. " " 21. " 18-19. "
" " 27. juni 3. VI. évf. 22. sz. 38-39. l.
" juni 3-10. VI. évf. 23. sz. 18-20. l.
" " 10-17. " " 24. " 17-19. "

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Tréfás rajz sorozat "Az előzetes szinházi kritika" ellenes akció ellen."

Szinházi Élet. Bp. 1917. okt. 7-14. VI. évf. 41. sz. 40. l.

Mühlbeck Károly

festőművész

Ujságrajzoló Művészek Kiállitása a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Kedvés humorát lélekző lapjai előtt lépten-nyomon meg kell állni.

Nemzeti Ujság 1931.VII.20.

MDK

Mühlbeck Károly, festőm._graf.

629. Napragergó. Vizf.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll. Kat. 79. l.

MDK

Mühlbeck Károly

Hurcolkodik a cég, rajz, repr.

Uj Idők 1912. XVIII. 42. sz. 428.l.

Mühlbeck Károly

festőművész

Ujságrajzoló Művészek Kiállitása a Nemzeti Szalonban - képeivel vesz részt Friss,ötletes,ügyes rajzokkal szerepel.

Magyarország 1931.XII.20.

Mühlbeck

grafikus

Magyar Ujságrajzoló Müvészek kiállitása - Nemzeti Szalonban. - Képével szerepel.

8 órai Ujság 1931.XII.20.

MDK

Mühlbeck Károly

Este van, este van, kiki nyugalomba... c.rajza.
Repr.

Uj Idők, 1907-8.XIV. 2.sz. 46.l.

Mühlbeck Károly

festőművész

Ujságrajzoló Müvészek Kiállitása a Nemzeti Szalonban - képével szerepel./Több vizfestmény és tollrajz/

Magyarság 1931.XII.20.

Mühlbeck Károly

grafikus

Magyar Ujságrajzoló Művészek Kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Rajzok, köztük kitünő állattanulmányok s a "Matyóasszonyok" tipikus képe.

Pesti Hirlap 1931.XII.20.

M.D.K.

Mühlbeck Károly

Tréfás rajzot küldött be a "Piktorok a lakatlan szigeten" cimmel megjelent körkérdésre, amelyben a lap rajzos válaszra szólitja fel a képzőművészeket.

Szinházi Élet. Bp. 1933. ápr. 2-8. XXIII. évf. 15. sz. 4o-42. lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1935 FEBR 28

LOBOGÓ

1021

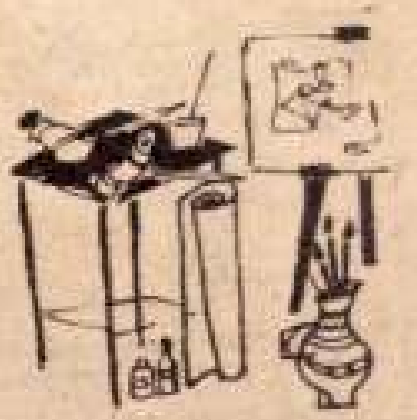

MÁRCIUS 1.

PÉNTEK

ALBIN

MÜHLBECK KÁROLY (1869—1943) festő és rajzoló művész huszonöt évvel ezelőtt, március elsején halt meg. Budapesten végezte tanulmányait, s korán rendkívül népszerű lett ifjúsági és gyermek lapok, könyvek számára rajzolt illusztrációival, valamint humoros és szatírikus rajzaival.

KEREK EGY ÉV-

i Együttes cigány-
ad elő

Mühlbeck Károly, grafikus MDK

A Singer és Wolfner tanaly
Mühlbeck Károly-képeskönyvet
adott ki.

– : Az ifjúság bivodalmából 9
A Könyv, Bp. 1935. nov.-dec. II/11-12.

Mühlbeck Károly, grafikus

MDK

50 eredeti fametszetével jelent meg Pogány József: Mozolyg-ó königszgatás c. könyve.

— : Magyar könyvkiadók kirakata 1

A Könyv, bp. 1935. február II/2

Mühlbeck Károly
grafikus

M.D.K.

Meltatás.

Galambos Ferenc: Roxy
Művészet, 1968. július – 14 lap

Mühlbeck Károly

Szerepelt a „Derű a művészetben" c. kiállításon.

D/h 1939. III. 22.

Mühlbeck Károly, grafikus MDK

A Mufurc és Mickó (Fickó?) c.
új Mackó-kötetet illusztrálta.

Egy rajz. Repr.

-: Az ifjúság lirodalmából

A Könyv, Bp. 1935. nov.-dec. • II/11-12. 9

MDK

Mühlbeck Károly

Lázár Wolfner Gyüjt. CIII.

Mühlbeck Károly

Szerepelt a „Béke a művészetben" c.
kiállításon.

M. N. 1939. III. 25.

Mühlbeck Károly, grafikus

MDK

Mehneteivel jelent meg Pogány
József Mosolygó Közigazgatás
c. könyve

—: Miről szól 7

A Könyv, bp. 1935. február π/2

Mühlbeck Károly

A huszas-harmincas évek
rajzoló-krónikása volt Mühl-
beck Károly, aki 1869 ban szüle-
tett és 1943-ban halt meg.

— K — : Karikatúra múzeum.
Uj Tükör, 1976. június 1 – 31 oldal

Mühlbeck Károly, grafikus

Sashalmon lakott.

Purnoski Béla: Rákos mellett esik linkota

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. jul. 19.

Mühlbeck Károly

Gaál Mózes: "A három kenyerespajtás" c. ifjusági regényét illusztrálta a müvész.

Sebők Zsigmond gyermekeknek szánt, mackókról szóló müvét és Tutsek Anna: Édes otthon c. ifjusági regényét is illusztrálta.

Irodalom c. rovat. ---

A HÉT, Bp. 1903.dec. 13.XIV. évf.50.sz.820.lap
" " " " 20. " " 51. " 837. "

Mühlbeck Károly

„Ó régi, szép idők ..."
„A huszas évek krónikája."
„Ó régi szép idő!"

repro

— K —: Karikatura múzeum
Uj Tükör, 1976. junius 1 – 31. oldal.

Mühlbeck Károly

Mühlbeck szelíd humorú rajzain felvonul a korabeli fő város és vidék csaknem minden jelensége és figurája.

– K – : Karikatúra múzeum.
j Tukor, 1976. junius 1. – 31 oldal

Mühlbeck Károly

Linek Lajos, Bér Dezső, Kóber Leó, Józsa Károly, Vészi Margit és Feiks Jenő rajzait igen nagyra értékeli Rm.: "Karikaturák" c. kritikájában, mely a Könyves Kálmán Müintézet szalonjaiban rendezett, nemzetközi karikatura kiállitásról számol be.

A HÉT, Bp. 1910. ápr. 24.
XXI. évf. 17. sz. 278. lap.

Mühlbeck Károly

Mühlbeck teremtette meg a
karikatúra-fejléc műfajat.
Ezek a fizz szerűen komponált
rajzok az Uj Időkben jelentek
meg hétről-hétre.

— K —: Karikatúra múzeum.
Uj Tükör, 1976. junius 1. – 31 oldal

Mühlbeck Károly

„Arany János nyomdokaiban"
„A huszas évek krónikája"
„A huszas évek krónikája II"
} repro

— K — : Karikatúra múzeum.
Uj Tükör 1976. jünius 1 – 31 oldal

Mühlbeck Károly

A millennium emlékére jelenik meg az első illusztrált történeti mü, tiz kötetben, az Athenaeum kiadásában, mely a honfoglalás előtti időktől, napjainkig dolgozza fel történelmünket.
Junius: /irói álnév/ "A magyar nemzet története" cimmel felsorolja legnevesebb müvészeinket, -festőket és rajzolókat- közöttük a müvészt is, akik festményeikkel, rajzaikkal illusztrálják a köteteket.

A HÉT. Bp. 1899. jan. 1. X. évf.
1. sz. 14-15. lap.

Mühlbeck Károly

A Petőfi Irodalmi Múzeumban Krúdy műveinek illusztrációit állítottak ki. Az 1914 előtti periódust képriseli rajzai. (említve)

Pamlényi Ervin: Krúdy illusztrátorai
Magyar Nemzet, 1968. dec. 31.

Mühlbeck Károly

festő, grafikus, illusztrátor, az Ilj Jolók-ciemű hetilap részére készített fusrajzokat.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 1335

8081

MÜHLBECK KÁROLY
festő és rajzoló (1896–1943)

Budapesten tanult. Ifjúsági és gyermeklapok számára készített rajzaival, az Uj Idők fejléceivel, könyvillusztrációival tette ismertté nevét.

Magyar könyvmüvészeti törekvések a századfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod.Muz.közös kiadványa Bp.1975.

Mühlbeck Károly

Enyhén karikírozott alakjai mindég természetkűek. Ötletein a hortázs angol karikatúra hatása éreshető.

— K —: Karikatúra múzeum.
Uj Tichór, 1976. fennus 1-31 oldal

Mühlbeck Károly, grafikus

A Múzsak Múzeumi Magazin legújabb száma foglalkozik Mühlbeck Károly karikatúráival.

— : Ördöglovda 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jún. 27.

Mühlbeck Károly

Lőwy Árpád,karikatura

Magya r Hirlap 1974/147 6.old.

Mühlbeck Károly

Tanulmányai után igen nép-
szerű lett Pesten. A Borszem Jankó-
ban megjelent rajzai és főleg a
Macskó úrfi alakjai révén lett ismert.

— k —: Karikatúra mizanz.
Uj Tükör, 1976: jennius 1-31 oldal

Michlbeck Károly

A művész a népéletből és a pásztoréletből vett témaival számos kiállításon szerepelt. A magyar környezet és a népi élet ismeretén nevelkedett.

— K —: Karikatúra múzeum.
Ug Tükör, 1976. junius 1 – 31 oldal.

MÜHLBECK KÁROLY, grafikus

"Az "Én Ujságom" gyermeklapnak készített rajzokat.
157.old

BECHT REZSŐ: Líceumi diákélet a század elején.
/Emlékezés/ 155.old

Soproni Szemle, Helytörténeti folyoirat, XXVII.évi.
1973.2.szám

MÜHLBECK KÁROLY

Külföldi aukción:

Karl Mühlbeck: Bauerntanz in Ungarn.
Aquarelle auf Papier, 25x36 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
475. Kunstversteigerung, 6-9 Nov. 1984.
Katalogus 722. sz.

Mühlbeck Károly

Művei szerepelnek Soó Rezső ex libris,
kisgrafika gyüjteményében

Weiner Mihályné:Magyar ex librisek Soó Rezső
kisgrafika gyüjteményében

Művészettörténeti Értesitő 1974/1 79.old.

Mühlbeck Károly: grafikus

L: Maurer Dóra

Maurer Dóra: Bemutatjuk a Pitkrik-sorozatot. 4.

Élet és Irodalom Bp. 1986. dec. 19. XXX/51-52

Mühlbeck Károly, festő- és grafikusművész (1869-1943).

115 éve, 1868-ban született Bakoss Tibor, aki 1894-1921-ig-
zött meghatározó szerepet játszott Debrecen képzőmű-
vészeti életében. – Érettségi után, 1886-ban a pesti Min-
tarajz Iskolába iratkozott, ahol barátságot kö-
tött Edvi Illés Aladár, – Mühlbeck Károly, – Olgyai
Viktor, – Bosznay István, – Kőrösfői Kriesch Aladár,
Nagy Sándorral.

Sz. Kürti Katalin: Bakoss Tibor (1868-1950).
Hajdú-Bihari Napló, 1984. márc. 10.

Parapszichológia, asztrológia

Erich von Däniken:
A szfinx szemei
Édesvíz.
Régi korok üzenete.
Kb. 250 oldal, fűzve ***179 Ft***
Egyiptomba kalauzolja az olvasót, ahol régészek és amatőr kutatók több mint 150 éve próbálják megfejteni egy letűnt civilizáció titkait. Vajon miért vették ki Egyiptomban a halottak belső szerveit, és tárolták külön edényekben az örökkévalóság számára? Vajon valóságos lény volt-e az ókori Egyiptom ősi jelképe, a szfinx, vagy csupán a fantázia szülötte? A szerző feltételezése: teremtői földönkívüliek voltak . . .
Fordította: Trethon Judit.

Neville Randall:
Élet a halál után
Édesvíz.
Természetfeletti megnyilvánulások.
Kb. 220 oldal, fűzve ***189 Ft***
Milyen élet vár az emberre a halál után? Mit érez az ember, ha meghal? És mi történik utána? Hová jutunk: a mennyországba? Mit viselünk, mit eszünk és iszunk? Találkozunk-e a szeretteinkkel? Ezeket az örök kérdéseket egy híres angol médiumon keresztül válaszolják meg olyan nevezetes személyiségek, mint például Oscar Wilde vagy Mahatma Gandhi.
Fordította: Vangel Tibor.

Lélektan

Marie-Louise von Franz:
Női mesealakok
Európa.
Mérleg.
250 oldal, fűzve ***180 Ft***
Az 1915-ös születésű svájci német szerző C. G. Jung lélektani iskolájának kimagasló képviselője, évtizedek óta foglalkozik a mesék lélektani elemzésével, ideértve a legendák interpretálását, valamint a mítoszkutatást, hiszen ezekben a közös emberi „őslélek", a kollektív tudattalan nyilatkoztatja ki egy-egy jellegzetességét. A tanulmány alapjául szolgáló mesék analízise, a nőalakok értelmezése kiegészül a pszichoanalitikus praxisában megismert esetek elemzésével. A betegek álmaiban felbukkanó archetipikus motívumokat a szerző összeveti a mesealakokkal.
Fordította: Bodrog Miklós.

Szórakoztató olvasmány

Giorgio Scerbanenco:
Határozat: szerelemre alkalmas
Móra.
224 oldal, fűzve ***168 Ft***
Egy gazdag diáklányt megerőszakolnak. Az áldozatot ezután csak egyetlen gondolat élteti: megölni a tettest . . .
Fordította: Székely Éva.

Szatíra, humor

P. G. Wodehouse:
Talált pénz
Európa.
Vidám könyvek.
300 oldal, fűzve ***198 Ft***
A nálunk is méltán népszerű nagy angol nevettető, a *Forduljon Psmith-hez*, a *Rengeteg pénz*, a *Nyári zivatar*, a *Karikacsapás*, a *Folytassa, Jeeves* és még soksok szórakoztató mű szerzője ebben a regényében is egyik kedvenc témáját variálja: angol vidéki kastély a szín, ahol maga a kastély ura szövetkezik különféle kétes alakokkal, hogy az elidegeníthetetlen családi vagyon részét képező műtárgyakat egy megrendezett betörés során eltulajdonítsa és eladja, ráadásul a biztosítási pénzt is felvegye. Természetesen a „szerelmi bonyodalom" sem hiányzik . . .
Fordította: Gy. Horváth László.
Illusztrálta: Hegedűs István.

Ifjúsági irodalom

Gabriella-Sidonia Colette:
Zsendülő vetés
Móra.
Csíkos.
144 oldal, fűzve ***108 Ft***
Századunk egyik legnagyobb francia írónőjének regénye Philippe és Vinca, két kisgyerekkori jó barát édes-keserves kamaszszerelméről szól.
Fordította: Brodszky Erzsébet.

Font Márta:
Így élt Könyves Kálmán
Móra.
Így élt . . .
160 oldal, fűzve ***130 Ft***

Illés György:
Boszorkányok pedig vannak?
Móra.
144 oldal, fűzve ***198 Ft***
A szerző bemutatja a kuruzslók, jósnők, a modern kori szellemüldözések, ördögűzések világát, a szokásokat és a hiedelmeket.
Illusztrálta: Engel Tevan István.

Aidan Macfarlane–
Ann McPherson:
Én és a haverok
Móra.
128 oldal, fűzve ***128 Ft***
A neves skót szerzőpáros harmadik könyve is a tinédzserek gondolkodásmódját, beszédstílusát átvéve szól korunk égető egészségügyi és társadalmi problémáiról: kábítószer-élvezetről, homoszexualitásról, AIDS-ről, fiatalkorú bűnözésről.
Illusztrálta: Sarah Garland.

Gyermekkönyvek

Gárdonyi Géza:
Nevető könyv
Móra.
112 oldal, fűzve ***165 Ft***
Tizenegy népies, derűs humorú mese, amely utoljára a Dante Kiadónál jelent meg a húszas években.
Illusztrálta: Mühlbeck Károly.

Varga Katalin:
Gőgös Gúnár Gedeon
25. kiadás.
Móra.
96 oldal, fűzve ***140 Ft***

Tankönyv

Hunya Márta:
Irodalmi adatgyűjtemény
Műszaki.
Kb. 250 oldal, fűzve ***148 Ft***
A diákok számára összefoglalja a magyar és a világirodalom korszakait és alkotóit. Nemcsak adatok és évszámok, hanem rövid elemzések és a főbb művek ismertetése is megtalálható a gondosan összeállított kiadványban, melyet történelmi-művészettörténeti jellemzések tesznek teljessé.

Nyelvészet

A magyar helyesírás szabályai
A 11. kiadás 9. lenyomata.
Akadémiai.
388 oldal, fűzve ***150 Ft***

Nyelvkönyvek

Eckhardt Sándor:
Mai francia nyelvtan
5. kiadás.
Akadémiai.
484 oldal, kötve ***280 Ft***

Erdős József–Prileszky Csilla:
Halló, Magyarország 1-2. kötet
Magyar nyelvkönyv külföldieknek két kazettával
Akadémiai.
Kb. 240 oldal, fűzve, két kazetta kb. ***1980 Ft***
Az egyre égetőbb hiányt pótló könyv olyan tanulóknak készült, akik rövid idő alatt szeretnének megtanulni magyarul, hogy a mindennapi élet beszédhelyzeteiben elboldoguljanak.

Kezdők orosz nyelvkönyve
Holnap.
128 oldal, kötve ***339 Ft***
Témák szerint csoportosítva közel kétezer, a hétköznapi életben leggyakrabban használt szót és kifejezést tartalmaz. A tárgyhoz kapcsolódó ötletes rajzok szórakoztatóvá teszik és megkönnyítik a szavak és kifejezések elsajátítását. Ezt a célt szolgálja a praktikusan egyszerű nyelvtan és szótár is.

Sobieski Artúr–Várady László:
Rendszeres spanyol nyelvtan
4. kiadás.
Akadémiai.
487 oldal, kötve ***280 Ft***

Szólalj meg bátran angolul!
Holnap.
48 oldal, kötve ***288 Ft***
Azokat az alapvető beszédhelyzeteket tárja a tanulók elé humorosan, könnyed, párbeszédes formában vagy rövid olvasmányokban, amelyek alapvetően szükségesek a társalgáshoz és egyáltalán az élethez.

Szólalj meg bátran németül!
Holnap.
48 oldal, kötve ***288 Ft***

Szótárak

Angol–magyar nagyszótár 1–2. kötet
Szerkesztette: Országh László.
11. kiadás.
Akadémiai.
XII., 2318 oldal, kötve ***1850 Ft***

Francia–magyar kisszótár
Szerkesztette: Eckhardt Sándor.
14. kiadás.
Akadémiai.
464 oldal, kötve ***200 Ft***

Helyesírási kéziszótár
Szerkesztette: Deme László és Fábián Pál.
3. kiadás.
Akadémiai.
687 oldal, kötve kb. ***430 Ft***

Magyar–francia kisszótár
Szerkesztette: Eckhardt Sándor.
14. kiadás.
Akadémiai.
560 oldal, kötve ***200 Ft***

Magyar–latin kéziszótár
Szerkesztette: Györkösy Alajos.
7. kiadás.
Akadémiai.
1160 oldal, kötve ***680 Ft***

Magyar–spanyol kéziszótár
Szerkesztette: Gáldi László.
7. kiadás.
Akadémiai.
1008 oldal, kötve ***580 Ft***

Magyar–spanyol kisszótár
Szerkesztette: Gáldi László.
5. kiadás.
Akadémiai.
736 oldal, kötve ***200 Ft***

Magyar–svéd kéziszótár
Szerkesztette: Kiefer Ferenc.
3. kiadás.
Akadémiai.
647 oldal, kötve kb. ***580 Ft***

Spanyol–magyar kéziszótár
Szerkesztette: Dorogman György.
Akadémiai.
Kb. 1000 oldal, kötve ***580 Ft***
Az új *Spanyol–magyar kéziszótár* az eddiginél bővebb, minden szempontból modernebb szóanyagot tartalmaz, és felhasználja a spanyol lexikográfia legújabb eredményeit.

Spanyol–magyar kisszótár
Szerkesztette: Gáldi László.
5. kiadás.
Akadémiai.
800 oldal, kötve ***200 Ft***

Közgazdaság

José Silva–Ed Berndt:
Siker az üzlethez
Édesvíz.
Út a sikerhez.
Kb. 200 oldal, fűzve ***198 Ft***
Az elsősorban üzletkötőknek, menedzsereknek írott könyv úttörő jelentőségű gyakorlatokat tartalmaz. José Silva, a világhírű agykontrollprogram megalkotójának jól bevált technikái segítségével felszabadíthatók az elme rejtett potenciái, és ezáltal megnövelhetők az üzleti sikerek.
Fordította: Béresi Csilla.

Matematika

Bárczy Barnabás:
Integrálszámítás
Példatár
6. kiadás.
Műszaki.
368 oldal, kötve ***195 Ft***
A középiskolások valamint egyetemi és főiskolai hallgatók számára íródott tankönyv a határozott és határozatlan integrálokat, az integrálási módszereket és azok gyakorlati alkalmazását (pl. a területszámítást, az ívhossz- és térfogatszámítást) mutatja be. Az integrálszámítás témaköréhez tartozó gyakorló alapfeladatokat is ismertet, melyek megoldása feltétlenül szükséges a fogalomkörök jobb megismeréséhez.

Fizika

Holics László:
Fizika 1–2. kötet
Műszaki.
1508 oldal, kötve ***495 Ft***
Nélkülözhetetlen az érettségire és egyetemi felvételire készülő diákoknak, de jó áttekintést nyújt az alsóéves egyetemi és főiskolai hallgatóknak is ez a kötet, amely összefoglalja a klasszikus és modern fizika alapjait, legfontosabb fogalmait.

Technika

Burger Kálmán:
Rögzített folyadékok. Mössbauer-spektroszkópia
Akadémiai.
Értekezések, emlékezések.
Kb. 40 oldal, fűzve kb. ***70 Ft***

Kémia

Kőrös Endre:
Perturbált kémiai oszcillátorok dinamikája
Akadémiai.
Értekezések, emlékezések.
Kb. 40 oldal, fűzve kb. ***70 Ft***

Sík Júlia:
Kémiai számítások képletgyűjteménye
2. kiadás.
Műszaki.
416 oldal, fűzve ***198 Ft***
Elsősorban a középiskolásoknak praktikus segédeszköz a vizsgákra való felkészüléshez. Összefoglalja a kémiai számításokhoz szükséges tudnivalókat, az általános, fizikai, analitikai, szerves és szervetlen kémia területéről, s kiegészül a fontosabb kémiai fogalmak rövid meghatározásával.

Orvostudomány, egészségügy

Dubecz Sándor–Nagy Zoltán:
Tanácsok aranyeres betegeknek
Medicina.
108 oldal, fűzve kb. ***180 Ft***
Az ötvenen felüli emberek közül minden másodiknak keseríti meg az életét az aranyér. E kellemetlen elváltozás kialakulása megelőzhető, a kialakult aranyér pedig legtöbbször meggyógyítható vagy tünetmentessé tehető.

Fábián Ferenc:
Mérgek és ellenszerek
Medicina.
340 oldal, fűzve ***398 Ft***
Gyakorlati szempontokat szem előtt tartva tárgyalja a mérgező növényeket, a toxikus hatású kártevőirtó és növényvédő szereket. Az ellenszerek terápiás alkalmazási lehetőségeinek áttekintése több száz mérgezést okozó anyag, vegyület és vegyületcsoport leírását is tartalmazza.

Petra Godson:
Színek és egészség
Édesvíz.
Természetgyógyászat.
Kb. 170 oldal, fűzve ***179 Ft***
A szerző – gyakorló alternatív gyógyász – mindenki számára érthető módon magyarázza el, miként hatnak szervezetünkre a színek, hogyan gyógyíthatók színterápiával a különböző testi és lelki betegségek. Az olvasó egy táblázatot is talál mellékletként a könyvben, amely segítségével könnyedén megállapíthatja a kezelésére legalkalmasabb színt.
Fordította: Farkas Tünde.

Ihász Mihály:
Szemléletváltozás a pepticus fekélyek sebészi kezelésében
Akadémiai.
Értekezések, emlékezések.
Kb. 40 oldal, fűzve kb. ***70 Ft***

John Selby:
Érezd jól magad
Édesvíz.
New Age – Új kor.
Kb. 230 oldal, fűzve ***179 Ft***
A könyv arra szeretné megtanítani az embereket, hogyan teremtsék meg testi és lelki harmóniájukat, azaz miként érezzék jól magukat. A recept igen egyszerű: élvezzük a jelen pillanatot, szeressük önmagunkat, s szeretetünket sugározzuk ki környezetünkre is, engedjük szabadjára az érzelmeinket. A könyv különböző módszereket kínál az immunrendszer megerősítésére és az ellenálló képesség fokozására.
Fordította: Görög-Nagy Edina.

Táncosné Illés Anna:
Nyaki gerinc gyógytornája
Medicina.
24 oldal, fűzve ***149 Ft***
Velünk született és életmódunk előidézte okok miatt nem tudjuk megőrizni helyes testtartásunkat. Először fájdalmas izomcsomók jönnek létre, melyek a mozgást korlátozzák, majd beszűkülnek a gerinc kisízületei, meszesedés jön létre – azaz a gerinc nyaki szakaszán kilépő idegek nyomás alá kerülnek. Tünetei: szédülés, fülzúgás, fejfájás, izomfájdalom, zsibbadás a vállban, a karban, egészen a kisujjig. A panaszok megelőzhetők, illetve csökkenthetők, ha naponta végezzük a szerző által a könyvben bemutatott gyakorlatokat.

Biológia

Hajdó Ákos:
Biológiai kifejezések gyűjteménye
Műszaki.
Kb. 250 oldal, fűzve ***148 Ft***
A középiskolai tanulmányok során előforduló biológiai szakkifejezéseket és fogalmakat magyarázza. A rövid, precíz, esetenként példával illusztrált magyarázatok kiegészítik a tankönyvet és hasznos segítséget nyújtanak a diákok számára.

Természet

Richard O'Barry:
Delfinmosoly
Háttér.
287 oldal, fűzve ***287 Ft***
A delfinek ultrahangjeleinek igen érdekes viselkedéstani következménye van. Ha „keresztüllátnak egymáson", és feltehetőleg első kézből értesülnek egymás belső állapotáról, mi szükségük volna arcjátékra, hogy tudassák hogylétüket? Tökéletesen nyíltak, őszinték lehetnek. Ami pedig az ábrázatukat illeti – lényegében teljesen mindegy, hogy az milyen: egy soha nem változó álarc. Örök mosoly.

Ujság SZERDA, 1943 MÁRCIUS 3

Hirtelen meghalt Mühlbeck Károly a népszerü festő-illusztrátor és karrikaturista

Derüs és harmonikus müvészélet lobbant ki ezen a koratavaszi napon. Sashalmi családi házában meghalt *Mühlbeck* Károly, a népszerü festő és illusztrátor, bohémek és „civilek", *nagyok és kicsinyek népszerü Mühlbeck bácsija.* Hetvennegyedik életévében szólította el a halál az alkotóereje teljében, ugyszólván élete utolsó percéig dolgozó *Mühlbeck* Károlyt, akinek elmulásával ismét szegényebb lett a magyar képzőmüvészet.

A régi világ müvésze volt Mühlbeck Károly, akinek fáradhatatlanul dolgozó kezéből ezen a napsugaras márciusi reggelen örökre kihullt a rajztoll. *A mult század bája és hangulata áradt mindig kedves és ötletekkel teletüzdelt karrikaturáiból,* amelyek azonban találóan világitottak rá a mai modern kor karrikaturába kivánkozó furcsaságaira is.

Mert *Mühlbeck Károly egészen a legutóbbi napokig dolgozott.* Tréfás rajzai, fejlécei, melyek az *Uj Idők*-ben és a *Magyar Lányok*-ban jelentek meg, szinte példátlan népszerüséget szereztek számára a mai generáció körében is. *Mühlbeck Károly alapitás óta tagja volt Herczeg Ferenc irodalmi folyóiratának,* az *Uj Idők*-nek. Napról-napra pontosan bejárt az Andrássy-uti szerkesztőségbe, hogy tréfás rajzait papirra vesse. *„Mühlbeck-hiradó"-ja hétről-hétre jókedvüen és frissen számolt be az eseményekről,* amelyek *a galamblelkü Mühlbeck bácsi* rajztolla alatt mulatságos formában mutatták be az olvasónak a bosszantót is.

Sashalmi családi házából jött be naponta szerkesztőségébe. A hosszu évtizedek alatt *egyetlenegyszer sem fordult elő, hogy ne jelent volna meg szerkesztőségi rajzasztalánál.* Sose késett le a vicinálisról, amely délelőtt Pestre döcögött vele és délben tizenkét órakor minden munkanapon feltünt széleskarimáju müvészkalapja és régivilágbeli bohémes körgallérja, a halk légkörü irodalmi folyóirat szerkesztőségi folyosóin. A bő körgallér alatt rajzmappáját szorongatta, amelyből a vidám Mühlbeck fejlécek mellett ott mosolygott *legkedvesebb kincsének, Tamáskának* fényképe is. Erre volt a legbüszkébb. Átfényesedett szemmel szokta mutogatni a szerkesztőség tagjainak aranyos kis unokája fényképét.

Kedden *még délben félegykor sem jelent meg* az Andrássy-uti szerkesztőségben Mühlbeck bácsi.

— *Mi történhetett Mühlbeck mesterrel?* — kérdezgették a szerkesztőségben, mert *a hetvennegyedik életévében járó müvész példaképe volt a pontosságnak és munkaszeretetnek.* Nem sokkal később aztán megszólalt a telefon és *megérkezett Sashalomról a szomoru hir, hogy Mühlbeck Károly soha többé nem megy már be a szerkesztőségbe. Kedden reggel szivtrombózisban meghalt.* A szive ölte meg, amely mindenki számára nyitva volt és amelyben nem égett harag senki iránt soha. *Mühlbeck bácsi mindenkit szeretett, még azokat is, akiket ötletes rajzaiban kifigurázott.* „Az áldozatok", akiket hétről-hétre tollára szurt, sosem haragudtak meg a kedves karrikaturák rajzolójára, mert ezek a rajzok sohsem fájtak senkinek. *Mühlbeck bácsi a szeretet és a jóság kokainjába mártotta rajztollát, mielőtt bárkit is „ledöfött" vele.*

Feszty Árpád munkatársa

Mühlbeck Károlyt egy hónap választotta el hetvennegyedik születésnapjától. 1869 április 2-án született a nyitramegyei Nagysurányban. Müvészeti tanulmányait Budapesten, a mintarajziskolában végezte, ahol rajztanitói oklevelet szerzett. *Oklevelét sohasem használta, tanitással nem foglalkozott, mert már korán népszerüvé tették az akkori idők képeslapjaiban megjelent illusztrációi. Mühlbeck* Károlyról kevesen tudták a mai nemzedék tagjai közül, hogy *komoly festőnek indult, később háditotta csak el őt ettől a müfajtól a könnyebb muzsa: a karrikatura.* Fiatal éveiben *egyik legkedvesebb munkatársa volt Feszty Árpádnak,* a „Magyarok bejövetele" festőjének. *Mühlbeck Károly is ott dolgozott Feszty Árpáddal a világhirü körkép megalkotásánál.* Hosszu hónapokon keresztül mászkált a létrákon, tornászott az óriási méretü vászon köré épitett állványokon a fiatal *Mühlbeck* Károly is, hogy *a „Magyarok bejövetele" alakjainak megfestésénél több fiatal piktorral együtt ő is segédkezzen Feszty Árpádnak.*

A Feszty-körkép megszületésének idején ismerkedett meg Mühlbeck Károly a körkép egykori titkárával, Gárdonyi Gézával. A nehezen barátkozó, szófukar *Gárdonyi* hamarosan megkedvelte a mindig jókedvü és mindenkihez kedves *Mühlbeck* Károlyt és egy napon félrevonta őt azzal, hogy valami megbizása lenne számára.

Göre Gábor figurájának megteremtője

Ekkor közölte *Gárdonyi Mühlbeck* Károllyal, hogy egy vidám alak megformálásán gondolkodik. *Göre Gábor* biró ur kalandjait szeretné megirni és ennek *a vidám alaknak megrajzolására Mühlbeck Károlyt kérte fel.* Pipája füstjébe burkolódzva pontosan elmagyarázta Mühlbecknek, hogyan képzeli el *Göre Gábor* alakját. *Mühlbeck* egy darabig hallgatta Gárdonyit, aztán elővette vázlatfüzetét és *az iró szavait követve, formálni kezdte a figurát.* Gárdonyi szórakozottan nézte, egyszerre csak felkiáltott:

— *Megvan! Pontosan ilyennek képzeltem el Göre Gábort!*

A *lepéndi biró ur* történetei országos derültséget keltettek és ebben *nagy részük volt azoknak a mulatságos rajzoknak is, amelyekkel Mühlbeck Károly ezeket a derüs kalandokat illusztrálta. A Göre Gábor-sorozat nemcsak Gárdonyi Gézának szerzett népszerüséget, hanem Mühlbeck Károly nevét is máról-holnapra ismertté tette.*

Mackó ur rajzolója

Mühlbeck Károly hamarosan egyike lett a legnépszerübb illusztrátoroknak. Az akkori képes lapok ugyszólván mindegyikében megtalálhatta az olvasó *Mühlbeck Károly egyénien kedves illusztrációit, vidám fejléceit.* Mint könyvillusztrátor is a legnépszerübbek közé emelkedett. *Ő illusztrálta Tóth Béla Anekdóta kincsét, Gül Babáját, de Pósa Lajos csengő-bongó versikéinek illusztrációit is Mühlbeck Károly készitette.* Népszerü *rajzolója lett Pósa bácsi „Én Ujságom"* cimü *gyermeklapjának* és később *ő teremtette meg gyermekkorunk kedves ismerősének, „Mackó urnak" joviális alakját is. Mackó ur* utazásait *Mühlbeck* Károly vidám rajzai tették élvezetessé még az olvasni nem tudó gyermekek előtt is.

A Borsszem Jankó lapjain

A mult század hires élclapjának, *a Borsszem Jankónak is népszerü karrikaturistája volt Mühlbeck Károly. Ezrekre megy azoknak a kedves és derüs rajzoknak száma, amely rajztolla alól kikerült.* A karrikatura és illusztráció mellett *nem maradt hütlen az ecsethez sem, a Mücsarnok tárlatain is sokszor szerepelt finom és hatásos vizfestményeivel.*

Mühlbeck Károly sohasem betegeskedett. Szépen, egészségesen élt, sohase dolgozott füstös kávéházak márványasztalainál, a legszivesebben otthon rajzolgatott sashalmi kertjének lugasában. Rajzasztala körül ott viriloltak kis kertjének virágai, *feje felett sütött a nap és lábainál kis unokája, Tamáska játszadozott* a homokban. Igy szeretett dolgozni, igy tudott annyi évtizeden át frissen és mindig harmonikusan dolgozni. Rajongásig szerette mesterségét *szivét a rajzmappa és családja között osztotta meg.* Kis unokáján, Tamáskán kivül nagyon szerette még fiát, *Merényi* Károly dr. rendőrfogalmazót, akit szolgálati helyén, egy kis vidéki város rendőrkapitányságán ért édesapjának tragikus halálhire.

Halkan és csendesen távozott az életből Mühlbeck Károly. Olyan halkan és csendesen, ahogyan élt. Körgallérja és müvészkalapja örökre eltünt szemünk elől.

Hidvéghy Ferenc

Mühlbeck Károly rajza

A nyugati háboru

Berlint, Nápolyt és Palermót bombázták angol repülők

Német hadijelentés

Angol repülőgépek a keddre virradó éjszakán egészen Berlinig hatoltak s a birodalmi fővárosra és a környéken levő helységekre gyujtó- és robbanóbombákat dobtak. Lakónegyedekben és középületekben a gyujtó- és robbanóbombák károkat okoztak. *A lakosság körében veszteség volt.* Néhány ellenséges repülőgép szórványosan bombákat dobott *Nyugat-Németország területére.* Éjszakai vadászgépek, a légi haderő légelhárító tüzérsége, haditengerészeti tüzérség és előörsnaszádok lelőttek tizenkilenc legnagyobbrészt négymotoros ellenséges repülőgépet.

A Norvégiától nyugatra levő tengerrészen bombatalálattal megrongáltunk egy angol rombolót. *(MTI)*

Olasz hadijelentés

Az ellenség légi támadásokat intézett Palermo, Nápoly, valamint Catanzaro és Cosenza tartományok több községe ellen. A polgári lakosság köréből Nápoly tiz halottat és 113 sebesültet, Palermo tiz halottat és 96 sebesültet, Catanzaro-Marina öt halottat és tiz sebesültet, a cosenzai Amantea pedig egy halottat és 11 sebesültet jelentett. Nápolyban vadászgépeink három, a légvédelmi ütegek pedig két támadó repülőgépet lelőttek. További két repülőgép Palermo környékén zuhant le, az egyik a vadászgépek, a másik a légvédelmi ütegek találata következtében. Hat saját repülőgépünk nem tért vissza. *(MTI)*

Összpontositott brit légi támadás Berlin ellen

Berlin, március 2. *(Német Távirati Iroda.) Angol bombázórepülők keddre virradó éjjel a birodalmi fővárosig törtek előre.* Az ellenség nyilván *összpontositott támadást szándékozott végrehajtani* a város ellen, ez azonban a német éjszakai vadászok merész rajtaütésén és a megszámlálhatatlan nehéz és legnehezebb légvédelmi löveg tüzelésén meghiusult. *A város területére tulnyomórészben csak találomra dobtak le bombákat.* A tüzoltóság és a légvédelmi szervezet a lakosság készséges támogatásával *hamarosan ura lett a keletkezett tüzeknek.* Az ellenség ennél a katonailag teljesen hatástalan támadásnál nagyobbszámu bombázórepülőgépet vesztett. A légvédelmi tüzérség által lelőtt és már *a levegőben felrobbant bombázók roncsai a város közeli és távolabbi körzetében, több helységben találhatók Berlin környékén.* (MTI)

Amsterdam, március 2. Német Távirati Iroda.) Az angol hirszolgálat jelentése szerint Londonban hivatalosan közölték, hogy a keddre virradó éjjel Berlin ellen végrehajtott légi támadásnál eddig 19 bombázó elvesztéséről érkezett jelentés. (MTI)

A Mussolini—Ribbentrop találkozó visszhangja

Róma, március 2. (NST) A Messaggero és a Popolo di Roma kedd reggeli számában elsőként szól hozzá a Mussolini — Ribbentrop - találkozóhoz. Mindkét lap egybehangzóan megállapitja, hogy Olaszország és Németország elválaszthatatlanul egymáshoz van kötve, hogy a háborut a végső győzelemig folytassa. Az ellenségnek a tengely szétválasztására irányuló kisérletei sohasem fognak eredménnyel járni. Jelenleg a tengely jelszava az, hogy a leghatározottabban és minden eszközzel folytassa a háborut. A plutokrácia és a bolsevizmus ma közös nevezőre jutottak és olyan negativ erőket képviselnek, amelyeket minden körülmények között meg kell semmisiteni. A tengely által igért uj és igazságos rend csak a háboru után valósitható meg. Az európai népek ma válaszuton állanak: vagy a bolsevizmust vagy az ujjárendezést választják. A jelenlegi körülmények között azonban valamennyi nép felmérheti a bolsevizmus veszélyét. Nem kétséges, irja mindkét lap, hogy a Mussolini—Ribbentrop-találkozó feltette a koronát a tengely elhatározására a háborut a végső győzelemig folytatni.

Német visszhang

Berlin, március 2. (Német Távirati Iroda) Mialatt az ellenséges hirverés *ellentétekről, sőt kimerülési tünetekről beszél,* amelyek állitólag mutatkoznak a tengely táborában, a világ ma pontosan az ellenkezőjéről vehet tudomást: *a tengely el van szánva arra, hogy minden erejét ennek a háborunak a szolgálatába állitja* és ez a háboru csakis az ellenséges haderők megsemmisitésével és a bolsevizálás halálos veszedelmének kiküszöbölése után fog véget érni — állapitja meg a Deutsche Diplomatisch Politisches Korrespondenz azokkal a megbeszélésekkel kapcsolatban, amelyeket a Führer megbizásából Ribbentrop külügyminiszter a Duceval folytatott. A lap rámutat arra, hogy a római megbeszélésekről kiadott hivatalos közleményben világosan kifejezésre jutott a tengelyhatalmak és ellenségeik célkitüzései között fennálló áthidalhatatlan ellentét. Németország és Olaszország minden rendelkezésre álló erejükkel a nagy európai tér biztonságáért, ugyanakkor az ellenség Európa biztonsága ellen harcol. Ez nemcsak a tengelyhatalmak és szövetségeseik meggyőződése. A semleges tábor józanul gondolkodó köreiben is tisztában vannak azzal, hogy *a tengelyhatalmak teljes lefegyverzésére irányuló angol-amerikai terv elkerülhetetlenül kiszolgáltatná Európát Moszkva nihilista erőinek.* A tengelyhatalmak ismét kifejezésre juttatott elszántsága nemcsak magától értetődő tény az összes szövetségesek szemében, hanem megnyugtatólag hat mindazok számára, akiknek érdekük az európai civilizáció megmentése. (MTI)

A Stefani-iroda a találkozóról

Róma, március 2. A Stefani-iroda diplomáciai tudósitója kiemeli a Duce és Ribbentrop megbeszéléseiről hétfőn kiadott közlemény rendkivüli jelentőségét és megállapitja, hogy különösen a közlemény főleg politikai jellegü *utolsó szakaszán erősen meglátszik Mussolini hatalmas lángelméjének bélyege.* Az az ünnepélyes és határozott kijelentés, amely szerint minden európai népnek, amely méltó erre a névre — nagyoknak és kicsinyeknek kivétel nélkül egyformán — nyugodt életet kell biztositani a kölcsönös együttmüködés és fejlődés légkörében, *régen várt tiszta levegő áramlatát jelenti.* Ez az áramlat végigsöpör a csatatereken is, ahol a golyók viharában, harckocsik dübörgésében, égő tüzek visszfényében már-már ugy rémlett, hogy a háborunak nem lehet más eredménye, mint pusztulás, szenvedés és megtorlás. Most a két nagy vezérférfiu, Mussolini és Hitler, *a szárazföld ujjáépitésének sorsrendelte katonai megalapozása után, ugyanolyan igazságos szellemben és szakavatott hozzáértéssel, mint saját nemzeti forradalmaik kérdéseinek megoldásánál, hozzálát az európai forradalom és egység szélesebbkörü, de szintén megoldható feladatához.* A tengely háboruja és a hármasszövetség győzelme ezzel maradandóbb és sokkal emberségesebb jelleget ölt, mint bármely eddigi fegyveres nemzetközi bonyodalom, mert önmüködőleg biztositja a hármasszövetség hatalmainak oldalán résztvevő nemzeteknek a kötelességük teljesitésével arányban álló jogokat. Minden nemzetiség és minden nép *megőrizheti sajátos egyéniségét mint „keresztnevét" és érvényesitheti mellette a véráldozata és hagyományai alapján megillető „családnév"-ként az „európai" nevet.*

Uj határkő a háboru viselésében

Ankara, március 2. (NST) Ribbentrop birodalmi külügyminiszter olaszországi utja és a négynapos megbeszélésekről kiadott hivatalos jelentés ankarai diplomáciai és kormánykörökben nagy feltünést keltett. Ankarában ezzel kapcsolatban azt hiszik, hogy Ribbentrop és Mussolini tárgyalásai uj határkövet jelentenek a tengelyhatalmak hadviselésének utján.

Értekezlet a háboru utáni kérdésekről

Zürich, március 2. *(NST)* Sumner *Welles,* az Egyesült Államok külügyi helyettes államtitkára a londoni rádió jelentése szerint *meghivást intézett a szövetséges nemzetek kormányaihoz,* hogy küldjék el képviselőiket arra az értekezletre, amelyen *a háboruutáni időre vonatkozó terveket vitatják meg.* A jelentés szerint az értekezletet Washingtonban hivják össze és nemsokára megkezdik.

Elveszett

IRATTÁSKA Attila-utca és Csopaki-ut között. Kutatókat magas jutalom ellenében kérjük leadni Mária Valéria-u. 17, portáshoz, vagy értesiteni 382—506 telefonon.

Mühlbeck Károly

2344. MARKÓ MIKLÓS, Cigányzenészek albuma. Bpest. 1896. 8r., er. vkts . . . . . 2.—

2345. —, Régi magyar urak és régi cigány zenészek históriái. 80 elhalt és 320 fővárosi, vidéki és külföldi prímás és jelesebb zenekari tagok arcképével stb. MÜHLBECK KÁROLY illusztrációival. Bpest. 1927. 8r., er. vkts.

M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁR ÁRVERÉSI CSARNOKA
BUDAPEST

utóbbi népszerűsítéssel és külföldi propagandával szolgálja az eszmét. Lassan a társadalom minden rétegében megszülettek a hívek, akik szóval, tollal, tudományos munkákkal és előadásokkal igyekeznek a tábor kibővítésére, megnövelésére.

Külföldön is, bár nehezen indult a dolog, már vannak bizonyos eredményeink. Bulgáriában van egy komoly társaság, amely az eszmét népszerűsíti, Törökországban pedig már évek óta van egy turáni társaság, amely most újra munkába kezdett. A törökök felfogása az, hogy csak a törökség az igazi turáni faj, a többi csak rokon. Északi testvéreinknél ennek az ellenkezőjét találjuk, szerintük a finn-ugor népek az igazi turániak, a többi csak rokon. A dolog komolyságát mutatja az, hogy már négy finnugor kongresszust is tartottak Finn-, Eszt- és Magyarországon. A kongresszusok legszebb vívmánya a rokonsági nap megtartása, amikor minden testvérországban, illetve ezek minden iskolájában méltatják és ismertetik a testvérnépeket. Rajtunk függ, hogy jobban elmélyíthessük ez ünnepünket. Az orosz nemzet igáját nyögő törökös testvéreink is ismerik már a turáni rokonságot s hadifoglyaink tapasztalták a testvéri érzés megnyilatkozását. A távolabbi rokonnépeknél sem idegen a gondolat, bár még itt is több mellékkörülmény jött tekintetbe. A főmozzanat a turáni eszme minél szélesebb elterjesztésére 1922 tavaszán történt Tokióban, Japán fővárosában, ahol megbeszélték egy nagy turáni világszövetség megalakítását. Majdnem minden turáni nép képviselve volt itt, főleg az ázsiaiak. Meg is alakították a *Nagy Ázsia-Turán Szövetséget*, s ezzel párhuzamosan a kínai *Ázsia Szövetséget*, azonos programmal. A Magyarországi Turán Szövetség részéről e sorok írója volt kiküldve ez alkalomra s azt a megbízást kapta, hogy 1923. évi október végére hívják össze Budapestre a turáni népek világkongresszusát. Ez a terv nem sikerült. Ezért a Mohamedán Keleti Központ és a Nagy Ázsia Szövetség 1925-ben Japánba hívta össze az összes turáni népeket. Magyar részről szegénységünk miatt senki sem vehetett részt a kongresszuson s így annak tárgyalásai főleg az ázsiai népek sorsával foglalkoztak. A *Turáni Világszövetség* megalakítása így nem sikerült, de ez nem csüggeszt el bennünket, mert csak elodázást látunk ebben, hiszen az összes felszólalások turáni szellemben hangzottak el.

Turán gyermekei szerte a két óvilág tájain, magyar fiaim a Kárpátok gyűrűjében, készüljetek. Mi kibontottuk a zászlót, ti vigyétek diadalra azt. *Balogh B.*

A világ teremtése

Minket, turáni embereket, szeretnek a „nagy és művelt" nyugat népei történelemnélküli népeknek nevezni, mert szerintük nem voltunk semilyen befolyással az emberi művelődés kialakulására. Ez az állítás egyike a legszerénytelenebb történeti hazugságoknak, melyet tovább megtűrnünk nem szabad.

Őseregéink, ősi teremtés- és istenmondáink terén is így állunk. Az iskolában megtanították nékünk a görög, latin és germán hősmondákat, istenségeket, de alig akad olyan tanuló, aki hallott volna valamit az ősi magyar és turáni teremtési és isteni mondákról. Pedig bizony nem vallunk velük szégyent, mert ezek szépségükben, erkölcsi világfelfogásukban messze felülmulják az ismert mondákat s legjobban megközelítik a keresztény világfelfogást.* Ez a kis cikkünk némileg pótolni akarja azt a hiányosságot, amit iskoláink még nem adnak meg a magyar ifjúságnak.

Szándékos rosszakaratú beállítás, hogy fajtánk és őseink bálványimádó pogányok lettek volna. Nem állottak ugyan az újkori keresztény felfogás magaslatán, de nagyon közel jártak hozzá. Teremtési regéink olyan költőiek, hogy a világirodalom legszebbjei közé tartoznak.

Az összes turáni népek hittek egy mindenek fölött álló nagy Istenségben, aki mindenkor megvolt és meglesz az idők végtelenében s aki fenn lakik a legmagasabb mennyekben. Megtaláljuk ennek az isteni lénynek fogalmát minden turáni népnél, az Atlanti-óceántól a Csendes-óceánig s a legrégibb feljegyzésektől a legújabbakig. Alakjának megrajzolásánál csak kisebb eltolódásokat találunk, mely az egységes, ősi felfogás nemességét nem homályosítja el. Világteremtési mondáink is éppen ilyen nagy, egymást kiegészítő egységet alkotnak. Mindezekből a világirodalom legcsodálatosabb szépségű és tartalmú költői alkotása tárul elénk. Megkísérlem hű tartalmukat, krónikásként erősen megrövidítve, elmesélni:

„Az égi nagy Isten bensejében örökké élt a szándék a mostani világ megteremtésére. Mikor aztán elérkezett az ideje a teremtésnek, a mi mennyekben élő ősz Urunk, akire felnéz a földi ember, amikor az egekre tekint, akihez feljut a mennyekbe törekvő hang, akihez felszáll az áldozat füstje s akit megközelíteni törekedik az égbenyúló hegyóriás, egyetlen igéző szavával megteremtette ezt a gyönyörű világot s ígéretet tett, hogyha elérkezik az emberkorabeli világ ideje, azt is meg fogja teremteni." (Onyinka tunguz férfi szavai.)

A mindenség fölött szétterült a felső ég óriási sátorlepedője, melynek összevarrásánál a tűlyukakon keresztülsziporkázott a mennyei palota folyékony aranycsillogása, megszámlálhatatlan csillagfényben. Az alsó ég, a föld is megvolt már. Szürkés törzsének két végén kihajtotta százszínű óriási tulipánjait, észak és dél fényében s a két ég világát a hétszínű szivárvány csodaszép gyűrűje kötötte össze tündérhídként.

A felső égben ott állott az Égi atya aranyból készült palotája, amely fénybe borított mindent a világon. Ott ült hétlépcsős trónján. Mikor a teremtésbe belékezdett, női társat ígézett magának s neki adta az élet és lélekadás tehetségét. Boldogasszony volt ez a nő s általa nemsokára vidám gyermekzajjal teltek meg az égi mezők, majd komolyodó ifjak űzték a halat és vadat az égi vidékeken. Volt dolga az égi takácsoknak a ruhák készítésével, az ácsoknak a sok elpattantott nyíl és íj pótlásával s az égi kovácsoknak a vadász-halászszerszámok javításával. Az égi táltoslovak és jávorszarvasok csikósai is alig győzték a sok állat rendbentartását, mert az égi fiúk nemes versenyre kelve akartak túltenni egymáson, hiszen tudták, hogy a legkiválóbbat fogja megtenni közülük világügyelőnek az Égi atya.

Egy szép nap megparancsolta Égatya a kovácsoknak, hogy gyártsanak egy ezer öl hosszú vasláncot s annak a végére egy házbölcsőt. Ebbe beleültette Boldogasszonyt és második fiát s lebocsátotta őket az alsó világba. Ugyanakkor keblébe markolt s

* Lásd dr. Takách János cikkét, 460. oldal, 3-ik hasáb. (*Szerk.*)

Mennybéli Túrapó és huga: Boldogasszony. Fiai és leányai a hímes réteken hejehujáznak. A nagy égi pajtában a hét gönczöl táltosló és a táltos-jávorszarvasok.
Mühlbeck Károly rajza.

Számos ehhez hasonló rajz ebben a lapban.

nyomkutatásokat végeznek. A 70-es években gróf Széchenyi Béla, a 80-as évektől gróf Zichy Jenő tesznek utazásokat s szállítanak multunkra nézve örökbecsű anyagot a tudománynak. Aztán következnek a részletkutatások, amelyek újra több jól felkészült magyart állítanak az ügy szolgálatába. Ezeknek futólag legalább a nevét rögzítsük meg azzal a megjegyzéssel, hogy milyen célból végezték kutatásaikat. Almássy László (néprajz), Baktay Ervin (Kőrösi Csoma nyomait kutatta), Bálint Gábor (nyelvi), Baráthosi-Balogh Benedek (néprajzi és nyelvi), Cholnoky Jenő (földrajzi), Décsi Mór (földrajzi), Jankó János (néprajzi), Lóczy Lajos (földtani), Munkácsi Bernát (nyelvi), Németh Gyula (történelem és nyelvi), Némethy Kálmán (nyelvi és történeti), Nagy Géza (történelmi), Pápai Károly (néprajzi), Pápay József (nyelvi és néprajzi), Podharszky Sámuel (nyelvi), Pongrác Sándor (nyelvi), Pröhle Vilmos (nyelvi), Reguli Antal (nyelvi), Sebők Zsigmond (néprajzi), Stein Aurél (régészeti), Szadeczky Lajos (történeti), Tóth Jenő (nép- és nyelvi), Ujfalvy Károly (nép- és embertani), Vámbéry Ármin (nyelvi), Velits Antal (nyelvi), Zajti Ferenc (nyelvi és néprajzi).

*

Talán nem lesz érdektelen magyar testvéreink előtt annak vázolása, hogy miképen szakíthatták szét azt az erős vérségi kapcsolatot, amely a magyarságot rokonaihoz kötötte. Mindjárt a honfoglaló harcok és az ezt követő kalandozások után megindul a magyarságnak a keresztény hitre térítése. Ez a művelet nem volt nehéz. A magyarság ősvallása olyan mély erkölcsi alapokon s olyan tisztult Istenfogalmon alapult, amely megközelítette a keresztény felfogást. Még külsőségekben is volt egy csodálatos hatású hasonlóság. Az ősi hit szerint Boldogasszony-Földanya karján tartotta Világügyelőt, aki az emberiség sorsára vigyázott s azt minden bajában megsegítette. A térítőknek csak át kellett vinni a két pogány alak fogalomkörét Jézus Urunkra és Szűz Máriára, ami könnyű volt, hiszen sok vonásban találkoztak rendeltetésben. Vallási élet terén nem is lett volna talán semmi baj az újonnan megtért magyarokkal, de annál több lett politikai téren. A frank Nagy Károly által meghódított népeket a pápa térítői a keresztény hitre térítették s a császár hűbéreseivé tette őket. Ha a pápa térített meg népeket, ezt még a császár igyekezett hűbéreseivé tenni. Ez időtájban keletkezik az a mondás, hogy „amit a császár elfoglal fegyverrel, azt a pápa meghódítja kereszttel; amit a pápa meghódít kereszttel, azt a császár megszerzi fegyverrel".

A frank római császárok utódai a német római császárok lettek. Ezek, talán a fenti hallgatólagosnak látszó megállapodás alapján, a keresztény hitre tért magyarokat hűbéreseikké akarták tenni, ami ellen a nemzet minden erejével küzdött, sőt küzd még ma is. Az első heves küzdelmekben a magyarság marad felül, de rettenetes árt fizet győzelméért. A németrómai császárok házassági viszonyba kerülnek a magyar uralkodó családdal. Az idegen királynőkkel az idegenek ezrei kerülnek az országba, akik magukhoz ragadják a nemzet sorsának irányítását. A törzsfejedelmek, a nemzetségfők elveszítik befolyásukat, alkotmányos függetlenségüket s így természetesen nem tűrik az idegen nyomást. Ráébrednek arra, hogy mindennek az okozója a keresztény térítéssel az országba betolult idegenek tábora, akik a királyi udvarból és a vezetőállásokból mindenütt kiszorítják őket s úgy bánnak a magyarral, mint meghódított néppel. A függetlenségét és szabadságát féltő magyarság fegyvert fog ezek megvédésére s az Árpádházzal rokon Koppány zászlója alatt igyekszik megszabadulni *nem a kereszténységtől, hanem az udvarban uralkodó elnyomó idegenektől.* Kísérletük nem sikerül. Koppány és társai életükkel fizetnek szabadságharcukért. A győztes tábornak megindult bosszúálló munkája. Rövid néhány hónap alatt eltűnnek a törzsfejedelmek és nemzetségfők s helyüket elfoglalják az idegenek. Annyira megy a bosszú műve, hogy magát a királyi családot is kipusztítják. Csak három herceg tud előlük Lengyelországba menekülni. Magát Szent Istvánt is orgyilkossal támadtatják meg. Halála után trónra került sógorát, Aba Samut is agyonverték. Utánna — nem lévén Árpádházi herceg idehaza — Szent István feleségének testvérét, a német Pétert ültetik az idegenek a magyar trónra. Ez koronázása alkalmával a németrómai császár elé térdel s neki hűbért esküszik. Ebből aztán véget nem érő harcok következnek a császárokkal és népükkel. A régi magyar vezetők elpusztulnak vagy a nép közé keveredve menekülnek a haláltól. Itt nem követhetjük végig a magyar történetet, csak azt kívánjuk még emlékezetbe idézni, hogy a magyarok legnemzetibb szentjének, *Szent Lászlónak mint kiközösítettnek kellett meghalnia, éppen a németrómai császárok mesterkedései miatt.*

Láttuk ezekből, hogy nemzeti függetlenségünkre törtek, de nem volt elég erejük elrablására, hiszen a magyarok haditudománya olyan magasan állott az akkori európai felett, hogy fegyverrel nem bírtak velük. Lomtárba kellett dobni egész haditudományukat s hogy meg tudjanak állani velünk szemben, utánozniok kellett bennünket. Az uralkodók körül és az ország vezetésében megszerzett befolyásuk kivívása és haditudásunk eltanulása mellett erős fegyverük volt ellenünk az a nem ismeretlen rágalomhadjárat, melyről még ma is meggyőződést szerezhetünk ellenségeink részéről. A világháború óta a szövetségesek és ellenségek soha egy jó szót nem írtak és írnak rólunk. A németek pár év előtt készült Nibelungen filmje Atillát és hunjait igazi félállatoknak festi. Igazi rövidlátással készült, mert nem gondolták meg, hogy ilyen ellenségtől legyőzetni nagyobb szégyen, mint egy vitéz harcos néptől. Hát ha ma, a villanyosság és repülőgépek korában így írnak és gondolkoznak rólunk, hogyan tehettek volna másként, mikor kardunk súlyát érezték hátukon. „Kutyafejű" tatárnál szörnyűbb lények voltunk szemükben, lőcslábú, kancsalszemű, szőröspofájú, agyaras ördögök, akik nem is emberek, hanem a poklok fiai. Természetesen durvák, lelketlenek, nyershúsevők, vérszopó szörnyetegek s a jó Isten tudja még mifélék, csak éppen jók és szépek nem. És, alighogy leszáradt rólunk a keresztvíz, Európa legszebb embereivé vedlettünk, nem is száz esztendő alatt.

Persze a középkori krónikások írásai fennmaradtak s mihelyt egy kicsit végigsuhant valamelyikükön kardunk vagy pedig nem táncoltunk a kedvük szerint, megint készen voltak a régi rágalmak felújításával. Közben azonban jók voltak a mi turáni lelkünk adta tanulságok, amelyeket igyekeztek minél tökéletesebben elsajátítani, hogy aztán rövid idő mulva letagadják, hogy honnan is tudják mindezeket. De azt nem tagadhatták le, hogy a görög császár a magyarok haditaktikájáról könyvet ír, amely 300 esztendeig szolgál tankönyvül a konstantinápolyi hadiakadémián. Tanultak egyebet is, eleget.

A mezopotámiai ásatásoknál kiderült, hogy az ottani kultúra régibb még a kínai és egyiptomi kultúránál is. Nagy volt a vetélkedés a nyugati népek között, hogy melyiküké legyen ez a nagy dicsőség. A nagy veszekedés végén kiderítették, hogy egyiknek sincsen hozzá semmi köze. Be kellett ismerniök, hogy az az ősi kultúrnép, melynek sok-sok ezer kötet cserépre írt könyve maradt fenn, a mi fajtánk őse, a mi rokonunk volt, annyira, hogy a magyar nyelv ismerete nélkül még meg sem tudták volna fejteni az ősi feliratokat. Azóta egy kicsit elcsendesedtek ezek a tudósok, de ha tudományosan nem is tudnak már annyi roszszat mondani reánk, rágalmazni most is tudnak.

*

A turáni eszme lassan-lassan megvilágosodik. Nemzetünk szittya eredete élő köztudat volt. A nyugatimádók szeretnék ugyan letagadni s a mult század néhány „tudóskodó" történetírójára akarták kenni a szittya eredet „kitalálását". Csalódtak, hiszen már Szent István királyunk egyik oklevelében megtaláljuk ezt a tételt. Ezek a „tudóskodó"-nak csufolt igazi magyar tudósok teljesen tisztában voltak népünk dicső multjával és származásával. A nemzet fiainak elég nagy tömegében élt még akkor a hit, de aztán jöttek az idegenvérű tudósok s *kitanítottak a régi hagyományokból.* Csak néhány évtizeddel ezelőtt is a bolondok házába valónak mondották azt, aki a turáni népek dicső multjáról beszélt. Ma már meg van törve a jég s az itthoni turáni szervezkedésre, az eszme terjesztésére, ismertetésére nemcsak több jól felkészült magyar testvérünk állott sorompóba, hanem két egyesület is, a *„Turáni Társaság"* és a *„Magyarországi Turán Szövetség".* Előbbi inkább tudományosan,

kitépte onnan azt az akadályozó valamit, ami mindig gátolta cselekvése végrehajtásában. A kitépett valamit maga elé helyezte hétlábas aranyasztalára. Egy csodaszép fiatal leány volt az, aki dacosan állott szembe az Égiatyával, azt mondva, hogy ő egy vele, mert benne élt örökké, amíg ki nem tépte kebléből. Most, hogy külön lénnyé változott, nem tűri tovább zsarnok elnyomását s meg fogja akadályozni az emberi világ megteremtését. Az égi nagyúr ráfújt a toporzékoló lényre s ezzel a meglévő világ határaira taszította Ördöng asszonyt, mert hiszen ő volt a csodaszép leány.

Ezalatt a két ég között lebegő ezüstbölcsőházban élt Boldogasszony és a második égi fiú. A bölcsőházat a szelek ide-oda ingatták. Ha déli szél jött, felhajtotta a messze északra, míg az északi szél a déli tájak felé ingatta. Egyszer Boldogasszony kiment a ház párkányára s ott egy karvastagságú sárgás növényrügyet látott. Gyöngéden leszakította s kendőjébe takarva bevitte. Alig lépett be, a kendőjébe csavart valami elkezdett sírni. Elcsodálkozva nézik, hogy mi az s hát egy fiúcska van a kendőben, aki oly gyorsan nőtt, hogy a ma viselt ruháját holnap nem tudta magára venni. Nagy és erős ifjú lett belőle néhány nap alatt s a két öreg alig bírt reá vigyázni, nehogy belépotyogjon a tengerbe. Nagyon szűk volt neki a bölcsőház s az azt körülvevő keskeny párkány. Elunta magát s egy szép nap nekirugrott a láncnak s azon felmászott az égbe istenapjához, hogy változtatna helyzetén. A két öreget is felhívta Égatya követe az égbe, mert már elérkezett a földi világ megteremtésének az ideje.

Most Égatya mérkőzésre szólította hét fiát s kijelentette, hogy az lesz a Világügyelő, aki három mérkőzésben győztes marad.

Az első feltétel az égi hét táltos megfékezése volt. A hat nagyobbik elől elfutottak a táltosok. Volt ezek között egy hókalábú, csillagoshomlokú sovány. Ezzel a legkisebb fiú megbarátkozott volt s most mikor hívta, hozzá jött, megnyalta a kezét. Így a kicsi lett a győztes.

A második versenynél egy nyírkéreglapocskára kellett az égi mezők minden növényét reáigézni. Ebben a versenyben is a kicsi lett a győztes.

Harmadszorra versenyt lovagoltak az égi táltosokon. A kicsike táltosát megölték, de ez egy vöröses jávorbikán legyőzte testvéreit. A nagyobbak zúgolódtak s azt kívánták, hogy tereljék össze az égi hét ménest. Égatya beleegyezett. A táltosok újra rohanni kezdettek, pattogott az ostor, nagyokat kurjantottak a fiúk, de akárhogy erőlködtek, egy-egy ló mindig félreugrott a ménesből. A legkisebb testvér jávorbikája hangosat bődülve rohant a lovakhoz s a kitörni akarókat úgy megharapdálta, hogy elment a kedvük a rakoncátlanságtól s szép rendben kezdettek vágtatni az égi udvar felé. Amikor a többi testvér meglátta, elkezdette kiki a saját ménesét az öccsüké felé úszni, hogy azzal összekeveredjék s neki se sikerüljön a beterelés. Hanem a jávor hatalmas ordítással szembefordult a rohanó lovakkal, azokat szarvaival addig döfte, amíg elfutottak. Így gazdája ménese összekeveredés nélkül rohant be az égi udvarba. Így lett a legkisebb fiúból Világügyelő férfi.

Most a föld előteremtéséhez fogott az Égatya. Lejött a bölcsőházba s odaparancsolta Ördöng asszonyt, hogy búvárkacsa alakjában menjen le a tenger fenekére s hozzon fel onnan földet. Csak harmadszori lebújásra tudott szájában egy kis földet felhozni. Égatya elkezdette a felhozott földet megnevelni. Egyszerre szétterült a tengereken a szép, síma szárazföld. Közben Ördöng asszony fuldokolni kezdett. A felhozott föld egy részét szájában elrejtette. Meg akarta lesni, miképen teremti meg az Úr a földet s aztán ő is akart magának külön földet teremteni. A szájában elrejtett föld is nőni kezdett az Úr szavára. Könyörgésére megengedte Égatya, hogy kiköpje a fojtogató földet. Ebből lettek a síma földön a hegyek. Mikor az ördög látta, hogy terve nem sikerült, annyi földet kért az Úrtól, ahová botját leszúrhatja. Megkapta s nagy örömmel le is szúrta botját. A megteremtett föld a ráköpött hegyektől úgy pergett, hogy azon élő lény meg nem maradhatott. Világügyelő kérésére az Úr odaadta övét, hogy azzal kösse meg a mozgó földet. Ebből lett a világot átölelő Ural-hegység. Most aztán lakhatóvá lett a föld. Világügyelő az égi mezőkről minden állatot, minden növényt leigézett a földre. Mindennek megvolt hát a maga életéhez szükséges dolga. Az égfiúk, Ördöng asszony bújtatására összeszedelődzködtek s a szépen megteremtett földet egy éjszaka elfoglalták s asszonyostól együtt leköltözve a földre, megosztoztak rajta.

Világügyelő nekifogott elrabolt világa visszaszerzéséhez. Sok kalanddal sikerül a föld állatait, növényeit visszavenni s még feleséget is hoz a házhoz. Ámde csak félmunkát végzett. Még nem volt legyőzve a minden rosszat kieszelő Ördöng asszony, akit a legnagyobb égi fiú vett feleségül és nem volt még meg az ember életére szükséges hal- és madárélelem. Ezekért újra harcba indul s Ördöng asszony ármánykodása talán el is pusztítja, ha ennek leánya belé nem szeret s nem segíti meg anyja gonoszságai ellen.

Amikor minden megvolt, Világügyelő hóból állatokat, majd embert formál, de mikor Boldogasszony életre akarja kelteni azokat, szétpotyognak. Újra kezdi a munkát s most már fából készít emberalakokat, de Égatya elfújja őket s ezek mint lelketlen manók futnak széjjel a földön. Most hóból és földből kezdi csinálni a földi lényeket. Ördöng asszony lesi munkáját s az elhullott anyag darabjait ellopkodva, botvégnyi földjén keresztül lehordja a föld alá. Ő maga is megkísérli jégből készíteni emberalakokat, de azok a napon elolvadnak. Agyagból is készít, azok meg szétrepedeznek.

Világügyelő hó- és föld-emberei szépek voltak s egész testüket vastag, körömszerű réteg fedte, hogy ne legyenek megsebezhetők. Hívta Boldogasszonyt, hogy adjon ezekbe életet, de az valahol élelem után járt. Világügyelő a kutyára bízta emberei megőrzését s keresésére indult. Ezalatt az ördög újra odajött leselkedni, de a kutya nem engedte közel. Az ördög elkezdett hideget csinálni s az akkor még bundátlan kutya úgy megfázott, hogy egy meleg subáért odaengedte az ördögöt. Ez jól megnézte, aztán leköpte az embereket, úgyhogy a körömbőr levállott a testükről. A visszatért Boldogasszony nem vette észre ezt s így életet és lelket adott beléjük. Az ördög diadalmasan kacagott, hogy ő is belekontárkodhatott az ember teremtésébe s megfenyegette Világügyelőt, hogy elpusztítja világát.

Nem sok ügyet vetett szavaira Világügyelő, hanem elkezdette embereit tanítgatni, hogy miképen élhetnének meg a földön. Házat építettek, hálót kötöttek, nyilat készítettek, aztán halásztak, vadásztak. Csupa öröm volt nézni őket, olyan ügyesek lettek. Mikor már meg tud-

Túrapó Ördöng asszonyt, a lázadozó szellemet száműzi és a világ végén túlra löki őt, hogy ne lehessen a világ gátolója.

Mühlbeck Károly rajza.

Biczó András rajza.

ták keresni kenyerüket, megszerzette a házasságot, mire megtelt a föld sok-sokezernyi emberrel, akik boldogan élték világukat.

Nem sokáig tartott boldogságuk. Ördöng asszony romlásukra tört s beleköpdösött a vizekbe s összeköpdöste a növényeket is. Ettől ember, állat, növény beteg lett s a földi világ hamarosan megtelt jajjal-bajjal. De Világügyelő segített rajtuk. A források vizét megtisztította s sziklák mélyébe rejette, hogy Ördöng ne férhessen hozzá, aztán jelt tett a betegségokozó növényekre, hogy ember, állat felismerje. Ezenkívül megtanította a gyógyító növények használására is.

Így újra boldogság derült a földre. Hanem ez sem tartott örökké. Az emberek úgy elszaporodtak, hogy nem tudtak elég ennivalót szerezni, amiért gyász és szomorúság jött a világra. Világügyelő Égatya tanácsára megbékél anyósával, Ördöng asszonnyal s elhatározzák, hogy Ördöng a szájában megmaradt betegségcsirákkal újra megrontja az emberek felét s ezeket elviszi a halálba, amit az Égatya neki ajándékozott. Ördöng pokoli örömmel állja az alkut. Hogy ne örült volna, hiszen most már biztos volt győzelmében. Az életadás tudományát elleste Boldogasszonytól s most a halált neki ajándékozzák. Így hamarosan kipusztítja a világot. Míg Világügyelő pihenni tért, végignyargalta a földet s elszórta ott a betegség és halál csiráit, úgyhogy az emberek nagyobb része meghalt. De Boldogasszony észrevette Ördöng árulását s szétszórta a földön az életkort. Így az ördög újra alól maradt a küzdelemben, de újra esküdött, hogy elpusztítja Isten világát.

Botvégnyi lyukán keresztül a föld alá bújt s ott készítette gonosz terveit. Megszámlálhatatlan mennyiségű férget és hegynagyságú szörnyeteget formált a földből s azokba életet adott. Mikor ezek elkezdtek mozogni s a föld színét emelgetni, az embereket rémület fogta el. A rémek kitörtek a föld alól s megtámadták az embereket, akik Világügyelő házához menekültek, hogy ez védje meg őket a szörnyetegektől, akiken nem fogott a fegyverük. Világügyelő új lelket öntött embereibe. Összegyűjtetett minden fát s óriási tüzet rakatott belőle az emberek körül. A tűzzel sok férget és szörnyeteget elpusztítottak, de ezek olyan sokan voltak, hogy ha az égi testvérek a vitézül küzdő emberek segítségre nem jönnek, végük lett volna. De Boldogasszony két üstökössel két kezében, Viharbátyó gyilkos villámaival, Napasszony égő sugaraival, a többiek meg csillagfénnyel felfegyverkezve, megsegítették az embereket és kipusztították a szörnyetegeket.

A levert Ördöng asszony palotája a jeges tengernél volt. Az a pokoli gondolata jött, hogy életet ad a jéghegyekbe s ezek aztán megfagyasztják az egész élő világot. Hát bizony, az emberek s a földi élet nagy veszedelembe keveredtek. Hiába próbáltak meg mindent a jég ellen, nem bírtak vele s az csendesen, de minden nap közelebb jött az élő világhoz. Amikor Világügyelő s vele tartó égi testvérei látták, hogy nem bírnak a veszedelemmel, fölmentek Égatyához s az ő segítségét kérték.

Az Úr parancsot adott Világügyelőnek, hogy készítsen magának egy nagy vashajót, embereivel pedig készíttessen hétrétegű, fedeles tutajokat s abba szálljon belé. Munkához kezdettek. Az addigi kétségbeesést nyugodtság váltotta fel, ami sehogy sem fért az örökké leselkedő Ördöng asszony fejébe. Odament leányához, hogy abból kivegyen valamit Világügyelő terveiből, de az asszony nem tudott semmit s Világügyelő semmiféle kérdésre nem adott feleletet. Ördöng asszony elkezdett félni. Végül rávette leányát, hogy adjon Világügyelőnek inni az ő részegítő vizéből, akkor aztán megtudhatja, hogy mit akar. Terve sikerült s Ördöng asszony örvendő vihogással szétrombolta a készülő hajókat, hiszen a jégszörnyetegek csak egynapi járóföldre voltak már az emberektől s így nem volt már menekülésük.

A kábult álmából felriadt Világügyelő, mikor látta hajói romlását, elkeseredve, igézetével újra éppé tette azokat s megparancsolta, hogy mindenki szálljon hajójára. Ördöng asszony kétségbeesve sírt, de senki sem szánakozott rajta, hiszen minden emberi bajnak ő volt az oka. Végre leányának addig könyörgött, amíg az, varródoboza fiókjába dugva, felvitte magával a hajóra. Alig csukták le a hajók fedelét, megindult az égből a szent tűzözön. Hét nap, hét éjjel omlott le az égi tűz s felforralta a megolvasztott jégóriásokat. A tutajok hat rétege már leégett. Soknak nem volt elég hosszú a kötele s ezek, hogy ne forduljanak belé az égő, sistergő, forró özönárba, elvágták földhöz tartó köteleiket s az ártól messzire sodor-

Göre Gábor, Durbints sógor, Kátsa cigány, Mackó úr, Zebulon és Dorka gyászolják mesterüket: Mühlbeck Károlyt. Kováts Ákos fejléce

A közlekedés jóformán csak gyalog, lovon és esetleg szánon lehetséges. A sebesülteket is többnyire szánon szállítják el az első vonalban lévő támpontokból, fészkekből. Az utánpótlást teljes egészében csak szánok és málhás állatok segítségével bonyolítják le, többnyire éjjel.

A csapatok védelmi állásaikat, támpontjaikat a legnehezebb munka árán tudják csak berendezni. A legjobb akadályok a hóból épített hatalmas barrikádok, melyeket még vízzel is leöntenek. Így, teljesen keményre fagyva, jóformán áthághatatlanok. A hó szolgál mindenütt leplező, álcázó anyagul is. A havon való közlekedés is egész tudomány lett. Csak a védők tudják, hol kőkemény a hótakaró, hol lehet járni, nehogy puha, befújt helyekre tévedjenek, ahol derékig is elsüllyednek.

A legfontosabb probléma az élelmezés lebonyolítása. Az úgynevezett védelmi állásoktól néhányszáz méternyire, de akárhányszor 1—2 km-re, lehetőleg nem közvetlenül mögöttük, egy-egy havas domb oldalán egyszercsak füstöt látunk felszállni. Ha a szem megszokta a vakító havat, hóval betakart tömböket vesz észre, melyekből ablakok világítanak ki — persze, mind hátrafelé nyílnak es nem az ellenség felé, — és ajtókat is észre lehet venni. Ott vannak a mozgókonyhák, honvédeink leghűségesebb barátai. Apró lovacskákat látunk óvatosan kilépni: az első egy kis hóekét vontat, csapást csinál, utána nagyobb hóekék következnek, majd a szánok egész sora kenyérrel, olajjal, petróleummal, fűtőanyaggal stb. megrakva; végül feltűnnek a mozgókonyhák. Utóbbiak négyfogatúak, szintén szántalpakra szerelték fel őket. A mozgókonyhákat állandóan erősen fűaz állásokban, az előretolt fészkekben, falvakban lévő katonáink. Rendesen szürkületkor, az est beálltával szállítják ki a napi élelmet, hogy este 6 óra felé „dinirozzanak" honvédeink, másnap délben szalonna, konzerv, lekvár, lekváros kenyér, stb. az ebéd. Minden élelmiszert gondosan pokrócokba csavarnak, mert a szörnyű hidegben minden csonttá fagy, még a kenyér is élvezhetetlenné válik. Ezek az éjjeli karavánok a harci és terepviszonyok szerint néha egészen a megerősített állásokig, a falvakig tudnak előnyomulni, más alkalomkor csak málhás állatokon szállított főzőládákkal tudják katonáinkat megközelíteni, sokhelyütt azonban gyalog viszik az éthordók a főzőládákat és más élelmet az első vonalba. Ezek is csak rejtett ösvényeken, zegzugos utakon tudják az állásokat megközelíteni. Bizony sok derék szakács, ételhordó életével fizet azért, hogy bajtársait elláthassa.

Ha az állásokban a katlanokat, főzőládákat, kenyeret, konzerveket, táboripostát, stb. kiosztották, a kis néma karavánok visszatérnek. Legtöbbször hadianyagot, sebesülteket szállítanak vissza szánjaikon.

A hajnali szürkületben ismét útnak indul egy-egy kisebb karaván, hogy forró rumos teát, feketekávét vigyen ki a védőknek. Ezt állandóan melengetik rögtönzött tűzhelyeken, hogy katonáink legalább napjában kétszer, vagy többször is kis meleg italhoz juthassanak.

Ivó- és mosdóvíz persze nincs, a havat olvasztják fel.

Az elkényeztetett városi lakos, aki többé-kevésbbé meleg, barátságos szobájában tartózkodik, alig tudja elképzelni, mi mindent kell derék honvédeinknek eltűrni, hogy bennünket — 1500 km-nyire a Kárpátoktól — megvédjenek.

Adósság

— Elbeszélés —

Írta: **Portörő László**

A társaság két részre oszlott. Az árnyas, illatos park egyik részében a fiatalok csoportosultak a szellemes, vidám fiatalasszony, Klára körül, kissé távolabb tőlük az öregekből két alcsoport alakult, a férfiak már javában lapozták az ördög bibliáját, az asszonyok pedig nem messze tőlük egy kerti asztal körül ülve beszélgettek.

Klára édesanyja, a háziasszony, egy elszegényedett gentry család gyermeke, húsz esztendővel volt fiatalabb férjénél, de ez egyáltalán nem volt feltűnő, mert teljesen hozzáöregedett az őszbajuszú bíró úrhoz. A vendégei — már mint az idősebbek — legnagyobbrészt férje barátaiból és azok feleségeiből állottak, így szintén jóval idősebbek nála, az egy Báthyné kivételével. Ez a Báthyné szemmelláthatólag idegenül is érezte magát ebben a körben. Ő volt az egyetlen ezek között az asszonyok között, aki festette a száját — a rosszabbmájúak szerint a haját is — vigyázott az alakjára, szóval igényt tartott még az életre egy kicsit.

Báthyné félig gyerekfejjel ment férjhez még annak idején, rövid házasság után elvált és bár azóta többször volt menyasszony és majdnem menyasszony, nem ment újra férjhez. Ez a rideg, öreges, vidéki társaság csak Sándyné Emma, a háziasszony kedvéért fogadta be, ő ugyanis olyan ragaszkodó szeretettel csüngött egyetlen rokonán, hogy soha senki egy szót sem mert rá az ő jelenlétében mondani.

— Maga ismeri a vőmet, kedves Ilona — fordult most hozzá Benczéné, egy igen termetes asszonyság — tegnap érkezett meg a tanácsosi kinevezése.

— Óh, szívből gratulálok, a kedves veje igazán megérdemli — válaszolt Báthyné. Ebben a pillanatban hangos kacagás hangzott fel a fiatalok csoportjából és Báthyné mérgesen dobbantott a lábával az asztal alatt, hogy nem hallhatta a derültség okát. — Éppen most kellett ennek a tehénnek szólnia hozzám — bosszankodott, de ugyanakkor titokban elégtételt érzett, hogy magában „tehénnek" nevezhette az előkelő asszonyságot, akiről tudta, hogy csak Sándyné kedvéért, megtiszteltetésből szólította meg. Most egy fénykép járt

Uj Idők 1943. 11. 7

dolgozott az emelők csavarszerkezetén. Izmos karját tiltóan kinyújtotta Mrs. Haxton előtt és visszaparancsolta a lépcsőről. Üres pipa volt az agyarán, fél szájjal mondta, kegyetlenül:

— Még nem lehet! Előbb az olyan asszonyok jönnek akikkel gyerek van!

Mrs. Haxton mindíg irtózott a gyerektől. Most hirtelen jó lett volna szerezni egyet, hogy a karjára vehesse útlevélnek. El kellett tűrnie, hogy lecibálják a lépcsőről, sorbaállítsák. Várni kellett hosszú, kínos perceken át, míg végre ő is a csónakba jutott, amely már teli volt. Csak a földre ülhetett, egy rövidhajú, kövér nő mellé, aki kisbabát tartott az ölében, a gyerek aludt, hüvelykujját a szájába véve.

A matrózok lomhán dolgoztak a mentőcsónak emelőszerkezetén. „Nekik könnyű! Kiúsznak! De én...?!" — gondolta Mrs. Haxton félájultan. Végre megindultak a darúk. Kitolták a csónakot a tenger fölé, de még nem bocsátották le a vízre. A mentőcsónak a levegőben lebegett, valami baj volt a drótkötelekkel. Mrs. Haxton közel volt hozzá, hogy kinyissa kínai dobozát és odakínálja ékszereit a matrózoknak. Megfizeti őket, hogy siessenek és vele törődjenek egyedül.

A Gloworm könyörgött lámpáinak jelbeszédeivel. Esküdözött, hogy amerikai hajó, semleges, kétezer utast visz. A rádiótisztek Washingtont keresték, a parancsnoki hídon Hewitt kapitány három telefonon beszélt egyszerre.

A tengeralattjáró keskeny acélpadlóján gumiköpenyeges fiatalember állt. Nagyon fiatal volt, de két hete nem borotválkozott, sűrű, világosszőke szakáll sörtéje serkedt az arcán. Gavalléros dolgot cselekedett, amikor húsz percet adott a hajónak, amelyet a nyílt tengeren, az angol ellátási vonalon talált. Veszélyes fent lenni a víz színén ebben a zónában. Ha egy ellenséges repülőgép vagy egy romboló meglátja, el kell pusztulni. Meghalni? Nem jó, de ha a tenger úri illeme úgy követeli, meg kell kockáztatni azt is. Látcsövén figyelte a Gloworm ot, hogy nyüzsögnek fedélzetén az utasok. Mennyi ember! Megkönnyebbülten fölsóhajtott, amikor azt az utasítást kapta a flottaparancsnokságtól, hogy nem kell elpusztítania a gyanús hajót.

Újra fölvillantak a krómsárga lámpák. Udvariasan jelezték: „Kérem, menjen!" A szakállas fiatal férfi lemászott a vas lépcsőn az olajszagú, forró gépek közé. A szelepek és csapóajtók lezárultak. A tünemény lesüllyedt a tenger színe alá, a sós víz súlyos, homályos mélységeibe.

A Gloworm gépei megmozdultak. A fedélzeten újra végigrecsegett a megafonon át Hewitt kapitány hangja:

— A veszély elmúlt! Mindenki visszatérhet kabinjába!

Az utasokon most kitört az elnyomott izgalom. Néhány nő görcsösen zokogni kezdett. A zajongó tömegben, keresztneveket kiabálva keresték egymást az elszakított családtagok, hogy boldogan összeölelkezzenek.

Mrs. Haxton, hóna alatt szorongatva az ékszeres kazettáját, visszament a kabinjába. Abban a pillanatban, hogy a veszély elmúlt, már el is felejtette a félelmét, ahogy a fájdalmat felejtjük el, amikor megszűnik a fogfájás. Csak haragudott, mert felköltötték és kényelmetlenséget okoztak neki. Lefeküdt. Ásított. El tudott aludni tüstént, nem hagyott benne semmi különös nyomot az élmény.

Folytatjuk

Gazdátlan bánatok

Az utcán tévelygtek
Gazdátlan bánatok,
Kiket sok elszállt lélek
Örökre itthagyott.

Egyet ölembe vettem.
Engedelmeskedett,
De mire haza értünk,
Már ő vitt engemet.

FALU TAMÁS

Az oroszországi téli hadjárat

Írta: **nemes Suhay Imre**

Ha mostanában itt-ott azt olvassuk, hogy csapataink a távoli Oroszországban — 30—40° C hidegben vitézül harcoltak, — bár az utóbbi évek telei bennünket sem kényeztettek el, — a legtöbb ember azt gondolja: „bizony fázhatnak szegény honvédeink, de van jó téli felszerelésük..." és nyugodtan tovább olvas. Mi, akik az első, „kis világháborút" végigcsináltuk, már jobban tudjuk méltányolni az orosz telet, bár úgy emlékszünk, hogy Bukovinában vagy Wolhyniában sohasem volt nagyobb hideg, — akkor is csak néhány napig tartott, — mint —20—24° C, de éppen elég volt az is!

Igaz, hogy az oroszországi 30—40 fokos hideget jobban el lehet tűrni, mint a mi telünket, mert a hideg nem nedves, nyirkos és szeles, mint nálunk, hanem többnyire száraz, szélmentes: nem fáj annyira. De azért bizony bénítólag hat minden hosszasabb mozgásra a szabadban.

Alig tudják nálunk elképzelni, mit jelent — 30—40° C-nál a szabadban feküdni és harcolni. Csak a legjobb téli ruha: vatelinnel bélelt kabát és nadrág, prémbunda véd meg a megfagyástól. Az arcból rendesen csak a szem marad szabadon s a kesztyűt sem lehet büntetlenül hosszabb ideig a kézről lehúzni, pedig ha a géppuska vagy a löveg kezelésében valami akadály áll be, sokszor csak szabad kézzel lehet azt elhárítani: a meglazult csavarokat helyreigazítani, az olajozást megújítani, stb. Honvédeink meleg alsó- és felsőruhát, „baslik"-ot hordanak és a lábukon halinacsizmát. Bőrcsizmában, a szabadban való hosszas tartózkodásnál, menthetetlenül elfagyna a lábuk.

Csak a figyelők, az őrszemek maradhatnak a szabadban; ezek is csak rövid ideig, felváltással, s így is elég nehéz feladatuk van: fehér hóköpönyegükben mozdulatlanul, fájó szemmel az ellenség állásait állandóan figyelni.

A harcolók földalatti fészkeket építenek maguknak, melyek annyira-amennyire mégis megvédik őket a rettenetes hideg ellen. Pléhkannák, lövedékdobozok szolgálnak kályhául; a füstöt valahogy csöveken át vezetik ki, de persze a füst könnyen elárulja az egyébként jól álcázott fészket és kapják az ágyú- és aknavetőtüzet. Máshol falvak köré vonnak állásokat. A védők a falvak házaiban, viskóiban, istállóiban húzódnak meg, mert hosszabb ideig nem lehet a szabadban tartózkodni és csak riadó esetén szállják meg az állásokat. A kőkeményre fagyott földben alig lehet árkokat ásni, tehát hótorlaszok, drótsövények szolgálnak akadályul, no meg a hó alá rejtett aknák.

A kényes ismétlőfegyverek is könnyebben mondják fel a szolgálatot. Az olaj, zsír befagy; persze a csőviszszasíklás megszűnik s az ágyú, a géppuska hasznavehetetlenné válik. Embereink kénytelenek petróleummal hígított „preparált" olajat és zsírt használni. Az érzékeny rádiókészülékek, a gépkocsik is könnyen kezdenek csökönyösködni. Csak hosszú idő után lehet a motort begyújtani, ha pedig állandóan jár, feleslegesen fogyasztja az üzemanyagot és persze a motor maga is romlik.

A nagy hidegen kívül veszélyes ellensége hadbanálló katonáinknak a hó is. Sokszor 1—1.20 méter magas, de a szél még magasabbra is összehordja; minden mozgást a terepen meggátol. Munkásszázadok, a tartalékban lévő katonáink ezrei állandóan lapátolják az utakat, hóekékkel tisztítják, hogy legalább félig-meddig járhatóak legyenek. A gépkocsik néha így is alig-alig tudnak közlekedni és mivel a nagy hó mindent eltakar, sokszor forlulnak be az útszéli árkokba, ahonnan azután a mentőautók szabadítják ki őket nagy üggyel-bajjal.

Kikiáltási ár pengőben

1579. BARÓTI DEZSŐ, Juhász Gyula, Tanulmány. Szeged, 1933. Kézirat. K. 4r., 85 oldalon. Mellékelve JUHÁSZ GYULA „VOJTINA ÚJ ARS POÉTIKÁJA A FIATAL KÖLTŐKHÖZ" című versének eredeti kézirata 5 8r-ű oldalon. Makó, 1924. szept. 24-i kelettel . . . . . 30.—

1580. BARTALUS ISTVÁN, Két dudás egy csárdában. Regény a magyar zenészéletből. Pest, 1865. Hartleben. 8r., két kötet egybekötve, er. zöld borítékkal. Fvkts . . . . . 8.—

1581. BARTÓK GYÖRGY, Kant Etikája és a német idealizmus erkölcsbölcselete. Bpest, 1930. 8r., fve. SZERZŐ S. K. AJÁNLÁSÁVAL SZALAY J.-nek 1.50

1582. BARTÓK LAJOS, Kárpáti emlékek. Költemények. SPÁNYI BÉLA rajzaival. Bpest, 1885. 8r., er. vkts. Mellékelve „TAVASSZAL SZERETNÉK MEGHALNI" 5 szakaszos, „DALOK" című 4 szakaszos és „BABA GÁJ" című 4 szakaszos verseinek er. kézirata . . . . . 8.—

1583. —, Thurán Anna. Történeti dráma 4 felvonásban. Bpest, 1888. 8r., er. bőrkts. SZERZŐ S. K. AJÁNLÁSÁVAL BENICZKY FERENCNÉ SZÜL. BAJZA LENKÉNEK 2.50

1584. —, Mohács után. Történeti dráma. PAP HENHENRIK rajzaival. Bpest, Athenaeum. (1902.) 4r., er. vkts. Mellékelve SZERZŐ 2 S. K. LEVELE 8r., egy és fél oldal, és egy oldal . . . 3.—

1585. —, Hattyudalok. ENDRŐDI SÁNDOR előszavával és MÜHLBECK KÁROLY rajzaival. Bpest, 1906. Mellékelve BARTÓK két fényképe. K. 4r., fve . . . . . 3.—

1586. BASTIAN, A., Das Beständige in den Menschenrassen und die Spielweite ihrer Veränderlichkeit. Mit einer Karte. Berlin, 1868. 8r., fvkts. ZICHY JENŐ GRÓF könyvtárából bélyegzőjével és s. k. névbejegyzésével . . . . . 3.—

1587. BATAILLE, HENRY, A balga szűz. Színmű 4 felvonásban. Ford.: ÁBRÁNYI EMIL. Bpest, K. 8r., fbőrkts. SZERZŐ S. K. AJÁNLÁSÁVAL SZALAY JÓZSEFNEK . . . . . 2.—

1588. —, A szerelem gyermeke. Színmű 4 felvonásban. Ford.: ÁBRÁNYI EMIL. Bpest. K. 8r., fbőrkts. SZERZŐ S. K. AJÁNLÁSÁVAL SZALAY JÓZSEFNEK 1.50

1589. BATSÁNYI, GABRIELE GEB. BAUMBERG, Gedichte. Mit einer Abhandlung über die Dicht-

Kikiáltási ár pengőben

1566. BALASSA IMRE, Kossuth. Egy nagy élet regénye. Két kötet. JENEY JENŐ rajzaival. Bpest, 1928. — HEGEDÜS LORÁNT, Kossuth Lajos legendák hőse. Bpest, 1935. Er. vkts. SZERZŐ S. K. AJÁNLÁSÁVAL SZALAY JÓZSEFNEK. Mellékelve TÜRR ISTVÁNNÉ FÉNYKÉPE . 3.—

1567. BALASSA PÁL, Orosháza multja és jelenjének rövid vázlatát a' százados innepi alkalomra 1844-ben tudomásul közli... Arad, Schmidt J. 8r., fve . . . . . 5.—

1568. BALLA ANTAL, A legújabb kor világtörténete. Az utolsó 80 esztendő világpolitikai eseményei. Bpest, 1932. 4r., er. fvkts . . . . . 2.—

1569. BALLAGI ALADÁR, A magyar királyi testőrség története, különös tekintettel irodalmi működésére. Pest, 1872. 8r., fvkts. Mellékelve SZÁSZ KÁROLY BALLAGI MÓRHOZ, B. ALADÁR atyjához intézett s. k. levele, Halas, 1872. nov. 21.-i kelettel. 4r., 3 old., valamint fenti mű néhány lapjának kefelenyomata . . 10.—

1570. —, A magyar nyomdászat történelmi fejlődése 1472—1877. Bpest, 1878. K. 8r., fvkts . . . . 12.—

1571. —, Az igazi Rákóczi. Bpest, Rényi K. 1916. 8r., fűzve 1.50

1572. BALLAGI GÉZA, A politikai irodalom Magyarországon 1825-ig. Bpest, 1888. 8r., fvkts. Mellékelve SZERZŐ NÉVJEGYE S. K. SORAIVAL 10.—

1573. BALOGH ARTHUR, A társadalmi forradalom. (Az anarkizmus.) Bpest, 1894. K. 8r., fvkts . . 2.—

1574. BALOGH ZOLTÁN, Színművei. Sajtó alá rendezte ZALÁR JÓZSEF. Bpest, Aigner. 8r., er. vkts. Mellékelve szerző gyászjelentése . . . 1.50

1575. BARÁTOSI BALOGH BENEDEK, Dai Nippon. Kelet csodái. 103 képpel. Bpest, 1906. 8r., er. vkts . . . . . 2.—

1576. (BARCSAY ÁBRAHÁM ÉS ORCZY LŐRINCZ), Két nagyságos elmének költeményes szülemények. A' Nagyságos szerzőknek egyező akaratjokból közre botsátotta RÉVAI MIKLÓS. Pozson, Loewe A. 1789. 8r., ppkts. (Vízfoltos pl.) . 5.—

1577. BARCZA IMRE, A magyar parlamenti választói jog legújabb irodalma. (Bibliographia juris electionis Hungaricae.) Bpest, Franklin, 1912, 8r., fvkts . . . . . 1.—

1578. (BARITS, ADALBERT), Nonnihil de educatione juventutis scholasticae et studiorum reformatione in ditionis Pannonicis. Pampelonae, 1792. 8r., fve . . . . . 2.—

előttünk néha úgy bepanaszolták, hogy jobb e beszédeket engednem a fületeknek! Tegyetek hát, amint kedves Alsányunk mondja, mert ebben ő parancsol.

*

Odabent a szobában nem szólt ellen senki. De az ajtón kívül sokan hüledeztek.

— É be rájött az egyházi szabályosság erre az Alsáni fira... és patrónájára!

— Pedig mikor Mária királyunkat az Orléansi herceggel titkon megeskették, Vilmos győri püspök, az ellenpápa cirákjának sáfárlataira bezzeg tétlen maradt Alsáni urunk.

— Jó, hogy Róma messze esik Budától s az ilyen kétkulacsos Alsányfélék az igazi pápa szemeügyétől!

— De van amint van — dünnyögte fogai közül Vajdaffy az ő atyjafiának, egy feltűnő hosszú, hirtelenszőke legénynek — csak megfordult világban ember az ő emlékezetét beszüntesse, öcsém! Ezt jegyezd meg.

— Mondom magamnak is! — hunyorgott a tanulékony rokon. — Mert „Abyssus abyssum invocat"...

Igen, örvény maga után örvényt s emlék emléket vonhat, ami többek számára nem lett volna itt éppen kedvező, sem kényelmes, sőt egyenesen káros és vésztho zó. Hiszen a Hédervári Konttal való összetűzés előtt még Vajdaffyék is Károly körül udvarolgattak.

*

Kis Károly teteme hevert hát tovább temetetlenül a szentendrei határban, egy üres hajlékban és Erzsébet gondolatai gyakran kóboroltak arra felé. Ő senki kegyeit sem kockáztatta az emlékezéssel és emlékezett is... Semmi sem tehette, hogy ne emlékezzék. Folyton „úgy" látta Károlyt, ahogy a fürdős a jelenlegi állapotában elérajzolta s émelyettel küzdve, meg-megrázkódott.

— Mi az szivem! — érte rajta egyszer Garay. — Még mindíg teprengők és té-tova gondolók vagyunk?

— Durazzói — sugta a nő s foga közé kapta a körmét. Kancsalul és gyermetegül lesett fel a nagy erős emberre. — Tudod uram... igen útálatos.

— Egyre ő, mindegyre csak ő! Ejnye lelkem, hát mi semmi sem vagyunk? Vagy minket is útál Valaki?

Válasz helyett Erzsébet olyan szenvedéllyel dobta magát a férfi karjába,hogy Miklós szinte elrémült.

— Csak-csak no! — símogatta meg később apásan ezt az ő nagy gyermekét, aki egyedül az ő számára volt gyermek s balga és gyámoltalan, férfiasságának hatalmas büszkeségére. — Ha nem így esik, ha másként fordul, most neked és leányodnak kellene Szentendrén feküdnötök. Erre gondolj! A sors csak igazságot szolgáltatott.

— Úgye? — villant fel legott megint ellapuló tekintettel a nő.

Aztán határozottan rábólintott:

— Igen, ez így van.

És most már igazán felgyógyult. Elrendelte, hogy a szentendrei házat meg kell nyitni a nép előtt.

— Egyház joga: jó. Elösmertük. De a világi rész meg a mi jussunk. Járulhasson a halott elé, aki el akar tőle búcsúzni.

És szorosra csukott száján a régi kemény, győzedelmes és kaján mosoly játszott.

„Úgy"?

Hát: „úgy"... Éppen „úgy" lássák a tegnapi bálványt a titkos pártütők! Menjen el örökre a legendázásoktól a kedvük. Az a látvány, „úgy", az összeesküvés továbbragadásának igenjó gyógyszere lehet.

Folytatjuk

Mühlbeck Károly

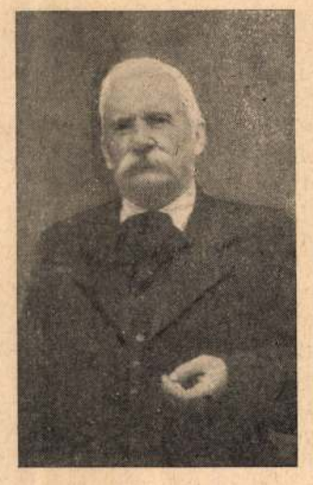

Az Uj Idők első számát lapozgatjuk. 1894 december 16-án jelent meg ez a szám és mi meghatottan nézegetjük a második oldal közepén levő kis rajzot. Két kis fiú üldögél itt a kerti asztalnál, a hátteret szelid lombok színesítik, elől egy fagallyon kismadár énekel és az asztal alatt cirmos cica üldögél bölcs, álmos tekintettel. Ez a kis rajz tökéletesen kifejezi rajzolóját és a kort is, amelyben alkotta. Béke volt, gazdag, vidám béke, az emberek nem akarták látni Európa közeledő nagy problémáit. A fiatal rajzoló, aki néhány évvel azelőtt végezte el a Mintarajziskolát, édes gyermeke volt a békének és két világháborún keresztül, élete utolsó percéig hű is maradt a békéhez.

Mühlbeck Károly vonalai, színei, festőálmai és rajzos krónikái mindég a békét tükrözték, a szelíd, szerény, derüs, kis problémákkal telített, emberséges világot. Mosolyogva nézte az életet és mosolygott a ceruzája is. Az emberek kis vágyairól, kis botlásairól, kis örömeiről és kis szomorúságairól vallott mérhetetlen gyöngédséggel; az igazi humor megbocsátásával idézte papírra az életet. Ő maga is olyan volt, mint a figurái: jóindulatú, szerény. Gyermeki tisztasággal hitt az ideálokban és ezért tudott a ceruzájával és az ecsetjével olyan simogatóan édesen mesélni a gyerekeknek és a felnőtteknek.

Ötven évig mesélt. Kezdte Az Én Ujságom hasábjain, folytatta a Magyar Lányok és az Uj Idők lapjain. Három nemzedéknek mesélt a ceruzája és az ecsetje, három nemzedékről. És száz meg száz képeskönyvet és meséskönyvet, regényt töltöttek meg álomból alkotott és mégis annyira a valóságban gyökerező figurái. Nem lehet elfelejteni meleg, aranyfényű humorral megelevenített állatalakjait, amelyek emberek jellemét viselték morcos bozontos arcukon. Mackó úr már rég kilépett a gyermekregény betűhatáraiból, önálló életet él, halhatatlan mesefigura lett. Ez a jelképes állatvilág, melyet benépesítenek az emberi erények és bűnök állatarcú megszemélyesítői, talán erősebb és hatalmasabb, jobban benne él a gyermek és a gyermekkorára meghatottan emlékező felnőtt fantáziájában, mint Kipling őserdőbeli hősei. Mindnyájunk szeleburdi kishúga: Cilike is az ő karján jelent meg az irodalomban és ő vonultatta fel előttünk a békebeli Önkéntes Úr katonaruhába öltözött polgári kudarcainak elmés, őszintén emberi sorozatát. A magyar falu alakjait szinte szerelmes áhítattal festette. Aki ismeri vízfestményeit, tudja, hogy gyöngédebb bensőséggel, lelkesebb idealizmussal aligha pazarolt még festő színt a falusi élet jeleneteire. Megfestette a vasárnapi misét, a húsvéti locsolkodást, a búzaszentelést, az aratást, a szüretet, a disznótort, a keresztelőt, a lakodalmat és a temetést. Az egyszerű ember életének minden nagy pillanatát végigünnepelte édes, forró színekkel, az évszakok dús virágzással ragyogtak fel képein, azóta se láttunk pirosabb bazsarózsát, vagy illatosabb akácot. Virágai magyar virágok voltak és mindig a legszebb magyar virágok.

Uj Idők 1943. 11. 27

Mühlbeck Károly †

Az élete olyan egyszerű, derüs és őszinte volt, mint a művei. A munka ünnep volt a számára, utolsó percéig dolgozott. A Magyar Lányok, Az Én Ujságom, az Uj Idők illusztrációit, hétről-hétre lelkesen, a kezdő friss örömével készítette el és közben festette, egyre festette az egyszerű és derűs élet jelenségeit. Lefestette a sashalmi udvar hősét, a büszke kakast, a rét vadonatúj ibolyáit, vagy az orgonafát, amint lila fürtökkel köszöntötte a májust. Mindennap bejött a városba, még a hetvenedik esztendején túl is, a háborús közlekedés közepette vállalta ezt a fáradságot. Ötven éve élt a szerkesztőségben és ötven éve élt kint a szabadban, a festők nagy szerelmének, a természetnek szívdobogását hallgatva. Kis háza, kertje, virágos udvara, nagy karosszéke, amelyben csendesen és örökre elaludt, hűségesen olyan volt, mint valamelyik bensőséges vonalakkal illusztrált, ízes magyar történetnek a képei.

Nem lehet elhinni, hogy meghalt. Áprilisban lett volna hetvennégy éves, de tíz-tizenöt évvel fiatalabbnak látszott. Jósága, egyszerűsége megóvta attól, hogy öregedjék. Kedves, napsütött arcával, ősz hajával, nagy ősz bajúszával, fekete művésznyakkendőjével, — amely ma is olyan volt, mint 1894-ben, — barátságos vidéki bácsinak vélhette az, aki nem ismerte. Nem lehet elhinni, hogy meghalt. Szinte várjuk, hogy kinyiljék a szerkesztőség ajtaja, ő csendesen bejőjjön és letegye az asztalra rajzmappáját, fekete bádogtartóban elhelyezett gombfestékeit és egy-két ecsetjét, hogy ezekkel a gyermekien szerény eszközökkel megkezdje a színek és vonalak varázslatát.

Annak a Magyarországnak, amely gondolatokban, eszmékben, szellemi tettekben s a tehetség eredményeiben és emlékeiben élt, félszázada halt meg vele. És ennek a Magyarországnak fél századát őrzik rajzos krónikái, ötletes illusztrációi és a magyarság iránt érzett forró szerelemmel megfestett akvareljei. Sírjára bazsarózsát, pipacsot és búzavirágot kellene ültetni és jó volna még odavetni néhány szem búzát, hogy aratás idején, az ő magyarjainak ünnepi hónapjában aranykalászok érjenek a hantjai fölött.

ZSIGRAY JULIANNA

Nagy magyar elbeszélők

Ebben a sorozatban, amely a magyar novellairodalom dicsőséges multját kívánja az olvasó emlékezetébe idézni, most *Lovik* Károlyt szólaltatjuk meg. Lovik kezéből az első világháború idején, legszebb férfikorában verte ki a tollat a halál. Irásai egy árnyalattal sem fakultak azóta. Mestere volt a novella műfajának. Emlékezete és képzelete egyforma bőséggel támasztotta életre benne a magyar élet jellegzetes, sokszor különös alakjait, apró drámai történéseit. Ezeket az alakokat és történéseket egy finom, előkelő, érzékeny lélek mélabújával rajzolta meg. Stílusa kristálytiszta, nemesen tartózkodó, — mai napig mintaképe a novella-stílusnak. Az írók nem feledkeztek meg róla; az olvasók sem feledkezhetnek meg Lovik Károlyról.

A fürjecske

— Elbeszélés —

Irta: **Lovik Károly**

Mindenki a fürjecskének hívta, talán az apró járása, talán a barnaszürke ruhája, talán a hajának bóbitás viselete miatt; fürjecske volt a neve kisdiák korában és az maradt, amikor a halántéka már szürkülni kezdett. Élénk, jóltáplált, kisfejű emberke volt, szolgálatkész, figyelmes és gyorsan lelkesedő, könnyű volt megríkatni és könnyű volt megnevettetni, egyformán szerette az érzelmes regényeket, a furcsa adomás-könyveket; és az apátnak meg a prépostnak éppen úgy kezet csókolt, mint a megyebeli szép asszonyoknak. Gyerekkorában egy parittyakő a halántékán találta, akkor hónapokig nyomta az ágyat és még évek mulva is gyakran erős főfájása volt; később ez az állapot erősen javult és csak néha lehetett észrevenni megszeppent tekintetén, hogy a multból egy árnyék vissza-visszakísért hozzá.

Kis, oszlopos, borostyános úri házban lakott a falucska végén, jól bírta magát, noha az aranyparasztok a mellényzsebükből tudták volna kifizetni; nem ismerte az élet igényeit, sohase hagyta el a megyét, szikes földjeit is csak ritkán, és ami fölösleges pénze volt, azon alapítványokat tett az egyház iskolájának. Szenvedélye volt a méhészet, meg a csillagvizsgálás; rozsdás messzelátójával egész éjjel nézegette az égboltot, nyáron pedig a negyedik határig követte a megszökött rajokat, és minden parasztot, vándorlegényt megkérdezett, nem látta-e a méheit?

— Igen, fürjecske, — felelték a parasztok mosolyogva, — a plébánia udvarán vannak, az eperfán.

Vagy azt:

— Nem, fürjecske; ki érne rá ennyi munka között a méhekre nézni?

A faluban még egy úri ház volt, amelyet a nép a zöld kastélynak nevezett. Ez emeletes, tokásfödelű épület volt, kő-kagylókkal, mohos griffmadarakkal és sisakos angyalokkal; begyöpösödött vizesárok fogta körül, az udvar közepén egy hársfa burkolózott hatalmas palástjába. Hajdan előkelő kastély volt, de most csak a felső részt, annak is csak a felét lakták, a többi szoba üresen állott, és farsangi éjszakákon talán Illésházy nádorra, vagy a nagy Thurzó Györgyre gondolt, akik a folyosói kőtáblák tanusága szerint gyakran fordultak meg e vendégszerető hajlékban. Ám, ha jó idői eltűntek is, a zöld kastély ma is még barátságos, rendes úri ház volt, a vaskosarakból rezedák és muskátlik nyujtották ki a nyakukat, és a kacskaringós kőlépcsőt minden héten kétszer fehérre sikálták. A kastély úrnője egy Kladványi Zsófia nevezetű özvegy úri hölgy volt, aki mindig feketébe öltözve járt, kivévén ha az erdőbe ment, mert akkor fölrakta az összes ékszereit, tarka indus sált dobott a karjára és fehér selyem bálicipőt húzott, mintha valami nagy ünnepélyre indulna. Nagyon szerette a természetet és maga ásta meg a kriptáját egy furcsán nőtt gyertyánfa és a pisztrángos hegyipatak között.

A fürjecske minden héten egyszer, éspedig szerdán, látogatóba ment a zöld kastélyba. Hóna alatt nagy, német verseskönyvet vagy a Doré bibliáját vitte, a balkezében pedig hegedűtokot lóbált, mert jól értett ehhez a hangszerhez és a hölgyek szeretik a hegedű hangját. Ilyenkor meggyújtották a nagy facsillárt, a gyorsan őszülő Zsófia zongorázott, a fürjecske hegedült, a kislány, a tízéves Kladványi Laura pedig az ajkát összeszorítva ült a sarokban és élénken nézegette, hogy a hegedűs furcsa fürtjei mint esnek előre meg hátra játék közben. Este hat órakor volt az ebéd azután a kocsis befogta a kis szürkéket, meggyújtotta a viharfáklyát és hazavitte a falu másik végébe a fürjecskét. A házirend alól csak karácsonykor meg húsvét első ünnepén volt kivétel, akkor ebéd után égő

Mühlbeck Károly

festő

Műcs. kiáll. 1911 tól

Pipics 117. C.

96. Ismeretlen festő.
A XVIII. század végéről.

~~96.~~ Kéler Godofréd.

látható, kissé fordul

Mellig, balra ~~néz~~. Parókája
arcza és bajusza leberetvált. Körülcsa
fodra látszik, nyitott dolmánya és pre

572
(TK)

Vászon, méretei 65: ~~56~~ 55·3 cm. –
~~A Nemz. Muz. képtárából.~~
Át. Képt. 57.

Kifüggesztésére vonatkozó ad
A Nemzeti Muzeumban. 1876: VII
5. – 1883: VII.290. –
A Tört. Képcsarnokban. 1884:

904: V. 3.

Mühlbeck Károly

és

Magyar Iparművészet

1901. 278. l. (A magyar képes levelezőlapok.)

Mühlbeck Károly

vő

Tábori Kornél. Magyar humor. Pesti Napló 1913. márc. 23. (Önarckép.)

U. 542, 545.

ZÁGRÁB

Katalin-templom

Képe VV 1880, 801 l.

Mühlbeck Károly

Pesti vásár a határ
első felében,
fenti rajza repr.

Vas. Ujs. 1897.
861. l

Dorugay

Fellner Jakab

III/1 pole

Mátul

— Ön maradhat, ha tetszik — mondotta Rudolf — s a gróf megint oda térdepelt rokona mellé.

Meglátva a durva ágyat, vállon érintettem Rischenheimot s rámutattam a fekhelyre. Együtt emeltük föl Rupertet. Keze még mindig fogta a revolvert, de Bernenstein kivette ujjai közül. Rischenheim s én letettük a holttestet, illően elhelyeztük s ráborítottuk lovagló köpenyét, amely még sáros volt a vadászkastélyhoz tett éjféli utjától. Arca éppen olyan volt, mint azelőtt; élve, halva a legszebb férfiu volt Ruritaniában. Fogadnék, hogy sok gyönge sziv fájt miatta és sok szép szem elhomályosodott, amikor megtudta erőszakos halálának hirét.

— Jöjjön, menjünk a királynéhoz — szólott hozzám Rudolf — s mondjuk meg neki, hogy a levél már nem okozhat veszedelmet.

Izgatottan odaléptem az ablakhoz és kidugtam a fejemet. Lent meglláttak s üdvrivalgással üdvözöltek. A tömeg a kapu előtt minden pillanattal nagyobb lett. Az emberek minden városrészből oda sereglettek s csakhamar megszázszorosodott a tömeg. Mert az olyanujság, amilyet az a husz ajk a padlásszobáról regélt, ugy terjed el, mint a szalmatűz. Nehány perc mulva megtudja egész Strelsau, egy óra alatt az egész ország s valamivel több idő alatt Europa is. Rupert meghalt, és megmentettük a levelet, de mit mondjunk majd a királyra nézve? Valami különös tehetetlenség és meghökkenés fogott el. Bernenstein aki kinézett az ablakon, zavart arccal fordult vissza.

— Ugyancsak királyi kísérete lesz a palotáig — mondotta Rassendyll Rudolfhoz.

Rassendyll nem felelt, oda jött hozzám s megfogta a karomat. Távoztunk, Rischenheimot otthagyva a holttestnél. Én nem törődtem vele, Bernenstein pedig talán bízott abban, hogy megtartja az igéretét, amelyet a királynénak adott s habozás nélkül követett bennünket. Az ajtónál nem találtunk

Mühlbeck Károly — 4

MAGYAR

ANEKDOTAKINCS

Gyüjtötte és magyarázza **TÓTH BÉLA.**

MÜHLBECK KÁROLY rajzaival.

Nagyérdekü irodalmi ujdonság!

Amin a magyarság Árpádtól e mai napokig jóizüen kacagott s mibe szelid vagy borsos humorral belefektette életbölcsességét, mindezt az élvezetes és viditó anekdotát garmadába gyüjtötte **Tóth Béla**, a legelmésebb magyar tárcairó.

A Magyar Anekdotakincs öt kötetben jelenik meg. Az első és második kötet, valamint az első füzetek máris megjelentek.

A teljes mü ára füzve 12 frt. Diszkötésben 16 frt.

Egy frtos havi részletben is fizethető.

Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben, valamint alulirt kiadóhivatalban is.

Mühlbeck Károly

Genthon István
Rőlése.

KÁROLY 1869 [illegible] április 2-án Nagysurányban született. Művészi tanulmányait a budapesti mintarajziskolában végezte, ahol rajztanítói oklevelet szerzett. Rajzokkal és aquarellekkel többször szerepelt a Műcsarnok és a Nemzeti Szalon kiállításain. Egy ezer rajzának javarésze illusztrációnak készült s pőképp folyóiratokban és humoros könyvekben jelent meg.

g.

D.) Olajfesték és olajfestészeti szerek

árjegyzéke bárkinek ingyen és bérmentve 8230

Seefehlner J. L.

cs. és kir. udv. papir-, rajz- és festőszer kereskedéséből

Budapest, VI., Váczi-utcza 9.

7805 A ki (eskór-, görcsök- és más ideges állapotokban) szenved, **Epilepsiában** kérjen arról szóló füzeteket. Kivánatra ingyen és bérmentve megküldi a *Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.*

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-hivatalban, Budapesten, IV., egyetem-utcza 4. sz. a.

A már 45 év óta dicséretreméltólag ismert, a m. kir. egészségügyi hatóság által jónak talált és engedélyezett

7669

dr. SPITZER-féle arctisztitó kenőcs

szeplő, himlőhely, sömör, májfoltok, fakadékok forróságri persenések, orrvörösség és minden egyéb arczvirágzások ellen, valamint a

dr. SPITZER-féle bőrszépitő szappan

mely arczkenőccsel a használati utasitás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is virulo és fiatal kinézést kölcsönöz.

Egy nagy tégely arczkenőcs ára 80 kr., kisebb 50 kr., szappan 50 kr. Utánzásoktól óvakodjunk! Csak **Krajcsovics** által **Vukováron** készitett kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajcsovics**, a készitő arczképe látható.

Budapest, Király-utcza 12. sz. Török J. gyógyszertára.

SZIGETI LAJOS

szij-, nyereggyártó és böröndös.

Cs. és kir. udvari szállító. — Ő fensége József fhg. és Coburg herczeg udvari szállitója.

Budapesten, VIII., Muzeum-körut 10. sz.

Tulhalmozott árukészlet és helyszüke miatt leszállitott árakon adom el raktáron levő kész áruimat. Raktáron van jelenleg 200 lóra való különféle szebbnél-szebb ló- és kocsiszerszám, ezüst, nikkel- és sárgarézveretékre, 100 lóra való czivil és 100 lóra való tiszti előirásos nyeregszer, különféle angol és belföldi gyártmányu pokróczok, lóhálók, istálószerelékek, ostorok, lovaglóvesszők és botok. Nagy választék a legjobb minőségü utazóböröndök, táskák és necesserekből, minden izlésnek és árnak megfelelőleg, ló- és szerszámtisztitó-eszközök. Az üzletemből kiadott áruk jóságáért kezeskedem, miután minden ni személyes felügyeletem alatt készül.

8210

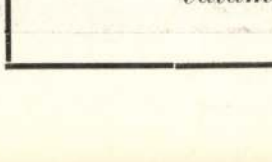

Tartalékos tiszt uraknak nyeregszereket kölcsön is adok.

Képes katona és czivil árjegyzéket bérmentve küldök.

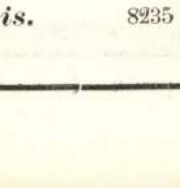

Hölgyeknek!

EREDETI FRANCZIA CSIPKE

CONFECTIO-UJDONSÁGOK

Nyakbodrok, Jabot'k, Fichu'k stb.

— A legszebb női övek és csattok. —

PÁRISI GLACÉ, CZÉRNA ÉS SELYEMKEZTYŰK

Valódi Brüsseli és Divatfátyolok.

Mindennemü csipke applikácziók és szalagok

a legjutányosabban kaphatók egyedül

SCHOPF MARGIT női pipere és csipkeüzletében

Budapesten csak IV., EGYETEM-UTCZA 7.

Naponta érkeznek ujdonságok!

Helybeli, valamint vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Fényképfölvételek

műteremben és házon kivül, épületek, tájképek, interieurök, gyártelepek, állatok stb. **Sokszorositó műintézet.** Tervek sokszorositása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén czinkografiai munkálatok jutányos árban elvállaltatnak

KLÖSZ GYÖRGY

udv. fényképészeti műintézete által 8063

Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

MAGYAR

ANEKDOTAKINCS

Gyüjtötte és magyarázza **TÓTH BÉLA**

Mühlbeck Károly rajzaival.

Nagyérdekü irodalmi ujdonság!

A min a magyarság Árpádtól e mai napokig jóizüen kaczagott s mibe szelid vagy borsos humorral belefektette életbölcsességét, mindezt az élvezetes és viditó anekdotát garmadába gyüjtötte **TÓTH BÉLA,** a legelmésebb magyar tárczairó.

A Magyar Anekdotakincs öt kötetben jelenik meg.

Az első és második kötet, valamint az első füzetek máris megjelentek.

A teljes mű ára füzve 12 frt. Diszkötésben 16 frt.

Egy frtos havi részletben is fizethető.

Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben, valamint alulirt kiadóhivatalban is. 8235

Itt levágandó és beküldendő Singer és Wolfner kiadóhivatalának Budapesten, Andrássy-út 10.

SINGER és WOLFNER könyvkiadóhivatalának

Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

Alulirott ezennel megrendelem a **MAGYAR ANEKDOTAKINCS-et** öt kötetben 16 frt összértékben, fizetendő 1 frtos havi részletekben a szállitástól kezdődőleg Budapesten, Singer és Wolfner könyvkereskedésében. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a czégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész gyüjtemény árát azonnal esedékessé teszi. **A szállitás alkalmával az első részletet kérem utánvenni.**

Név és állás : .....

Kelet : .....

Lakhely : .....

Fizetendő Budapesten.

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a

La VELOUTINE 6959

Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Vérszegények és lábbadozók

Serravallo Chinabort vassal igyanak

1/2 liter ára 1 frt 20 kr.
1/1 liter ára 2 frt 20 kr.

Készitő Serravallo gyógyszerész Triesztben.

Pompás izü, a miért a gyermekek is igen szivesen iszszák. Sokszor kitüntették, Minden gyógyszertárban kapni.

A modern vegyészet hatalmas haladása és az ebből származó számtalan cosmetikus készitmények sem voltak képesek a 30 éven át bevált

Dr. Lengiel Frigyes-fele

Nyirfabalzsamot

alnyomni, a legjobb bizonyiték tenát, hogy itt egy valódi, a természet által nyujtott szépitőszerről van szó. Ezen nyirfabalzsam egy sajátsagos 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján praeparáltatik és csak azután jön forgalomba. Ezen folyadék hatása, hogy a **bőr felső hámjait lassankint lehántja és ez által az alsó tisztitott bőr fiatal szinben és üdeségben jön napvilágra, megszüntet mindennemü kiütést, szeplőt, vörös foltokat és anyafoltokat, simitja a ránczosbőrt és a himlőhelyeket lassankint teljesen elosztatja és az arczbőrnek üde és egészséges szint kölcsönöz.**

Egy korsó ára használati utasitással együtt 1 frt 50 kr.

A nyirfabalzsam hatásának támogatására Dr. Lengiel Frigyes-féle 8209

Benzoe szappan

ajánlatos. Egy darab ára **50** és **35** kr. Raktáron minden jobb gyógytárban. Főraktár Magyarország részére **Török József** gyógyszerésznél Budapest, Király-utcza 12.

A Magyar Asphalt részvény-társaság

Budapest, Andrássy-út 30.

elvállalja jótállás mellett **legolcsóbban asphalt-burkolatok** fektetését és **nedves lakások, pinczék stb.,** gyökeres szárazzátételét. 7625

TELEFON. *TELEFON.*

---

6 arany, 13 ezüstérem,
30 disz- és elismerő-oklevél.

Baromgyógytan-, étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhoknak. 8171

45 év óta a legtöbb istállókban használatban, **étvágy-hiánynál, rosz emésztésnél,** tehéneknél **a tej javitására** és a **tejeredmény szaporitására.** Ára 1/1 doboz **70 kr.,** 1/2 doboz **35 kr.**

Kwizda

táppora lovaknak és szarvasmarháknak.
1 doboz à 5 ét-adag 30 kr. Láda à 100 ét-adag 6 frt Láda à 50 ét-adag 3 frt.

Sertéspor
állatgyógy-életr. szer a hizás előmozditására. Kis doboz 60 kr., nagy doboz 1 frt 20 kr.

Baromfi por
állatgyógy-életr. szer abrakpótléknak, 1 csomag 50 kr.

Székhajtó labdacsok lovaknak.
(Physic). 1 bádogdoboz 2 frt.

Gilisztalabdacsok lovaknak.
1 bádogdoboz 1.60, 1 carton 60 kr.

Kolika labdacsok lovaknak és szarvasmarháknak
1 doboz 1 frt 60 kr. 1 carton 60 kr.

KRESOLIN
javitott Kreolin, a legolcsóbb, olvasztásnál méregtelen, fertőtlenitő szer.
Rüh, kosz, körömvésznél, fertőzött ruhák, betegszobák baromistállók, baromszállitó-kocsik tisztitására, elhullott barmok és árnyékszékgödrök öntözésére stb., különösen alkalmas állat-parasiták, bolhák tetük stb. irtására és a lakásokban a poloskák kiirtására. 25 kgr. 16 frt, 10 kgr. 7 frt. 5 kgr. 3 frt 50 kr. Próbaüveg à 400 gr. 50 kr.

Képes katalógus ingyen és bérmentve.

Valódi csakis a fenti védjegygyel, kapható minden gyógyszertárban és drogueriában. — **Főraktár:**

FRANZ JOHANN KWIZDA
cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállitó.
Kreisapotheker Korneuburg, Bécs mellett.

„A világ legjobb sámfája“

FÖLDVÁRY IMRE

férfi divat és fehérnemü raktárában.

Budapest, IV., Koronaherczeg-uteza II. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7797

Férfi ingek, Jäger-áruk, vadász és sport-czikkek dús választékban kaphatók.

Kesztyük és Nyakkendők.

párja frt 1.50

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemü bőrelszarusodás, ellen. A hatásért jótállás vállaltatik.

E tapasz csak egy nagyságban létezik és pedig dbonkint 60 krért. Mindig határozottan LUSER-féle turista-tapasz kérendő.

Központi szétküldési raktár:
SCHWENK L.,
gyógyszerész
MEIDLING — BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasitás és minden tapasz a mellettes védjegygyel és aláirással el van látva, **azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 60 kr.**

Vidékre 80 kr, előzetes beküldése mellett bérmentve.

Magyarországi főraktár:
Török József gyógysz. Budapest, Király-u. 12.

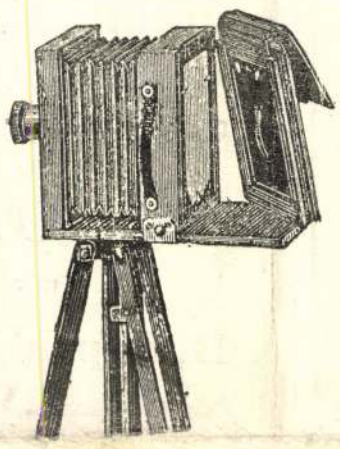

Wachtl és Társa

IV., Régi posta-utcza 4.

Egy 8229

Fényképészeti gép

a legszebb ajándék.

Passe-partouts és rámák a legjutányosabb árakon.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

TRENCSÉN-TEPLITZ

kénesfürdő

Felső-Magyarországon.

A Kárpátok gyöngye, Tepla-Trencsén-Teplitz állomásától 20 percnyire. Magyarország **legerősebb kénesfürdői** 28—31° R. **természetes** melegforrásokkal itt vannak.

Köszvény, csuz, bénulás, neuralgia, ischias stb. ellen. Kényelmesen és diszesen berendezett medencék és egyes fürdők, igen elegáns fürdőház, hidegvis és maszázs gyógyitás, villámos kezelés, gyógyitó torna, savó- és terep-kura. Az egészségre s az ember kényelmére való tekintetekből minden követelményeknek megfelel, olcsó lakások, köztük Teplitz-szálló, Garni forrásudvar, kastély, Sina és Három szivház, mely épületekben a kiszolgálásért nem számitanak föl, igen ajánlatosak. Hangversenyek, színház és egyéb szórakozás. Jó forrásviz. Társaskocsi és fiaker minden vonatnál. Körülbelül 6000-en látogatják. Májusban és szeptemberben **3 frtért** naponkint szoba, fürdő és teljes ellátás. — **Szézon kezdete május 1.** — Képes prospektus ingyen a grófi fürdőigazgatóság utján.

Párisi hajápolási szerek!

«Viola» hajfiatalitó-tej.
Teljesen ártalmatlan kitünő hatásszer.
1 üveg ára 1 korona.

«Viola» hajszesz.
A hajat legkevésbbé sem száritja ki, miért is ennek alkalmazásánál a haj törékenységről nem kell tartani.
1 üveg ára 1 korona.

«Viola» Tanno-chinin-pomádé.
A haj ápolására szolgáló kitünő hatásu gyógykenőcs.
1 tégelynek ára 1 korona.

«Viola» antiszeptikus fogpor.
Egy doboz ára 60 fillér 8215

«Viola» antiszeptikus fogviz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható:

GEML-féle gyógyszertárban az «Arany kereszthez.»
Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

Fekete

Selyemkelmék

legszolidabb festésüek, a jó viselhetésért és tartósságért jótállólevéllel. Közvetetlen elárusitás igazi gyári árakon, magánosok részére portó- és vámmentesen, a házhoz szállitva. Ezer meg ezer elösmerő irat. Minták fehér és szines selymekből is, bérmentve.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállitók
selyemkelme-gyárak szövetsége **Zürich.** 7780

Saját készitményü 7920

Kötéláruk. zsinegek, zsákok, ponyvák. Tornaeszközök **függágyak** és **mindennemü hálók ipartelepe.** Val. angol **Foot-Ball** és **Lawn Tennis** játék gyári raktára

SEFFER ANTAL

Budapest IV., (Károlylaktanya) Károly-utcza 12.

Vidékre árjegyzék szerint.

Palais hajifjitó

használatával a megőszült haj eredeti szinét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhanemün foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbiti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: **Petri Ottó gyógyszertárában, I., Attila-körut 47.** Kapható: **Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3.** és **Király-utcza 36. szám** alatti gyógyszertárakban is. 8045

A női szépség

emelésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsirmentes készitmény a 7502

Margit Crême

Rövid idő alatt szüntet szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat és himlőhelyeket. még koros egyéneknek is üde bájos arczszint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hölgypor** 60 kr, 3 szinben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 50 kr.

Készitő FÖLDES gyógyszertára,
Aradon Deák Ferencz-utcza 11. sz.

Főraktár: **Török József gyógyszertára,** Budapesten, Király-utcza 12.

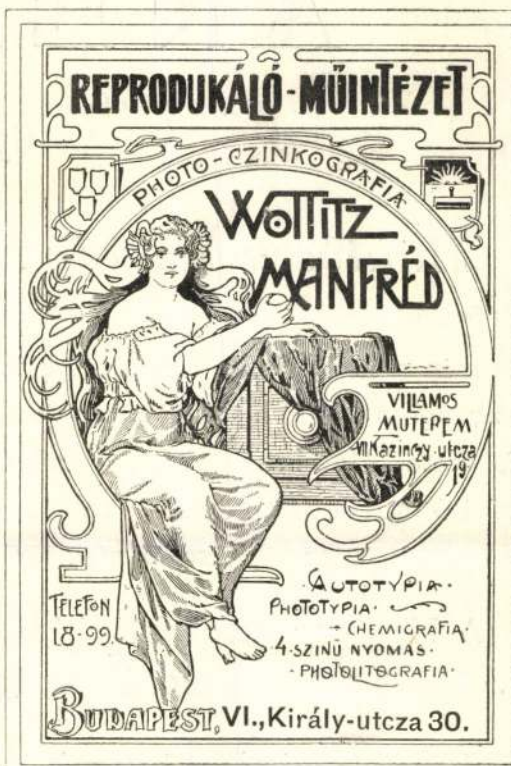

Patyi Testvérek Butor-áruháza.

Budapest, kerepesi-út 9/a., földszint és I. emelet, Pannonia szálló mellett.

Nagy választék, kizárólag szilárd hazai gyártmányu asztalos és saját készitményü kárpitozott butorokból, minden versenyt és hirdetett árukat felülmuló olcsó árakon. Teljes lakásberendezések, nyaraló, fürdő- és szálloda-butorzatok 2 évi jótállás és felelősség mellett szállittatnak.

Tévedés elkerülése végett czégünkre és czimünkre figyelni kérjük. Diszes butor-album 1 frt beküldése mellett bérmentve küldetik meg. 8214

A Franklin-Társulat nyomdája (Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.)

Mühlbeck Károly

szül. 1869 ápr. 2.

Wod

Krück II. 288. l.

Vászonfehérítés, (III. 131.

tolnamegyei

Mühlbeck Károly

Műcsarnok Rákos szentmihály

1911-12. jub. kiáll. 786

1912-13. téli kiáll. 629

Akadémia II. 99.

1903 VII. 15.

~~Budapest~~.

A ~~m~~ Magyar Nemzeti Muzeum Igazgatóságának. A numismatikai társulat helyiség-ügyi-vali kérelme ~~hogy a Magy. Nemz. Muzeumban helyiséget kapjon~~ pártolólag ~~tatik~~ tétetik az. (267/903.)

Mühlbeck Károly

műveiből egy nagy
kollekció volt kiállítva
a sárosi sorsjáték
kiállításán 1915–16.

Kata-
logus 33 és 41/l.
–44.

Trenk Ferencz báró, pandúr-vezér

arczk. III. 113.

Mühlbeck Károly

szül 1869

1889/90 I. III. osztály

1889/90 II " —

1890/91 I–II. IV. osztály

Kőtáborok, szomai V. 204.

[illegible]

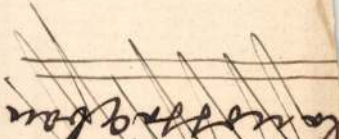

1901.– 3bl.

Bászel Aurél tanár magán-könyvtárát megvételre ajánlja fel.– A ff okt. 12.-én kelt válaszában nem reflektál az ajánlatra.

Mühlbeck Károly

szül. Nagysurányban (Nyitrám) 1869 ápr. 2.
Rk. 6 gim. és az iparta-nitói szakiskola 1 osztály

1886/87 I. I. osztály
1886/87 II " "
1887/88 I. II " "
1887/88 II " "
1888/9 I. II " "
1888/89 II " "

Hódmezővásárhelyi városi múzeum

TV. 263

Mühlbeck Károly

Művészeti lexikon 527. l.

festő, szül. 1869 IV. 2. Magyarországban. Budapesten tanult s ugyanitt főleg mint gyermek és heti lapok, utmiaji könyvek ~~s fogyó~~ ~~vasó heti lapok~~ illusztrátora működik.

i festő.

ól.

üvegpohár ~~alt, a melyben~~ ban rózsákat, neg-
gokat látunk. Előtte koponya fekszik, a me-
zkál és a melynél három koczka hever tizen-
ellette pedig balról homokóra és jobbról egy meglehető-
ertya ~~[illegible]~~ lobog köti le figelminket

etei 26.5 : 22 cm.
ónus Lapló ajtúdéka.

Pg. 155.

Mühlbeck Károly

Művészet 1902 142

– 1904. 117

– 1906. 217

– 1907. 412

– 1911. 320

– 1912. 39

– 1915. 356, 357

Mülbeck Károly

mód

Szárados Legendái

1913. okt. (önarck.)

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megb

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Mühlbeck Karl

Wod

In Sparnwerset

1902 82

Mühlbeck Károly, festő és rajzoló,

stb. marad, l. 527. old.

verseiben rousseaui leplezetlenségű érzékiség lángolt; azóta, bár ma is minden sora fiatalságtól ruganyos s az élet realitásából táplálkozik: tartózkodóbb lett s dísztelenül egyszerű. Az ilyen költőnek a legtöbb ember számára nincsenek kiemelkedőbb versei. Az átlag olvasó rendszerint *képen* keresztül férkőzik költőjéhez: Gellért Oszkárnak nincsenek képei, ő szinte a képrombolásig igazságkutató. Legjobb versei: filozófiájának egy-egy magasabb, kilátásosabb orma, melyek nem természetszépségükkel, hanem levegőjüknek átlátszóságával ejtenek meg.

Hajnali három — ilyen időtájt született Gellért, éj és nap között; ez az időpont a hangulat éj-nap-egyenlőségét állandósította lelkében s el-elborongtatja az élet-halál problémáján. Gellért Oszkár még egyik kötetében sem volt ennyire fölötte a hétköznapi létnek. Nemrég még szándékos-keményen csattogtak versei, mint hűvös szárnyak, most melegség ömlik át strófáin. A költő mintha megtalálta volna a legnekivalóbb hangot. Ha egyoldalúan is, de mélyen érzi az élet értelmét. Pacifizmusa a teremtés rendjére hivatkozik: békén öregedni a halálig, mert szerinte «sosem az öldöklés az igazi férfitett».

Fiatalon, «az emberélet útjának felén» mintha már készülődnék, búcsúzgatnék a költő, évtizedekkel előre leszámolva az élettel s új formát hozó ifjú utódaival megbékülve. E hangulatvilágnak vannak pillanatai, melyek érett művészettel lepnek meg.

Vajthó László.

Márai Sándor: Bolhapiac. Pantheon, 1934. Budapest.

Az író addig él, amíg dolgozik. — Ez a gondolat is benne van Viladi mester módszerében és Márai hűségesen, valósággal betűszerint követi utasításait. Lázas sietséggel ír, mert élni akar. Egyik sem érdektelen. — Ahogy ír és ahogy akarja az életet. Minél többet ír, annál inkább valóság lesz számára az írás, minden szava meggyőződés, ami valami belső kényszerből vetődik papírra. Ahogy igényli az életet, az talán még ennél is érdekesebb, mert amilyen fiatal, olyan bölcs. Maga is szereti használni nem egyszer ezt a szót: bölcs, de ráillik. Nem biztos, hogy az a bölcs, akit építőnek neveznek, de feltétlenül az, aki minden gúnyolódása, csipkelődése, epés megjegyzése, egyetlen pici félmondattal embereknek és sorsoknak kivégzési készsége és az egész életnek olyan fölületesen, szinte felelőtlenül, majdnem semmibevevése mellett is nagyonnagyon szereti ezt az életet. Szereti a azokat a szépségeket, lázakat és izgalmakat, illatokat és színeket, amiket az élet nyujt. Nem vegyül bele az életbe, az emberek közé s ha fölöttük ugyan nem áll, de kívülük mindenesetre. S a bölcsnek már sok mindenen túljutott derüjével figyel meg minden életjelenséget és jegyez le. Játék ez, mindvégig lebilincselő és ujságot rejtő, hiszen az élet egy-egy arcának a meglátása a tét és az is érdekes, ahogyan Márai ebben a játékban benne van. Mindig ő figyel meg, mindig ő az első személy, a főszereplő s tulajdonképpen mégsem ő játszik, nem vele történik valami, hanem a dolgokkal, az emberekkel, akiket megfigyel és leír. Minél inkább azt mondja: én látok, én élek, én gondolkodom, én ezzel, vagy azzal ezt teszem vagy azt beszélem meg, annál kevesebbet tudunk meg erről az énről, aki így lát, így él és így tesz ezzel vagy azzal valamit, Amikor *Egy polgár vallomásait* olvastuk, akkor éppen az nyugtalanított, hogy milyen vakmerő őszinteséggel szól mindenről, ami vele kapcsolatos és mégis majdnem kevesebbet tudunk meg róla, hogy a könyvet letettük,

mint mielőtt egyetlen sorát is olvastuk volna. Ma szeretnénk szemtőlszembe, egészen közel kerülni hozzá és parancsoló indulatával mondani: Légy kevésbbé őszinte, tehát valamivel őszintébb. Mondd meg végre, ki vagy. Biztosan azt felelné: a mai élet riportere. S még azt is hozzá tehetnők: bölcs riportere a mának. Ez mind igaz, de mennyivel több érdekelne belőle, az emberből, aki körülbelül ezzel a szólammal áll elénk: Én így látom és jegyzem meg, ahogy ti éltek, játszotok, szenvedtek és komédiáztok, szegény, nyomorúságos emberkék. De vajjon mást is lát-e belőlünk, azt-e, amiről mi nem tudunk, épp azt szeretnők tőle megkérdezni, hátha ő tudja, mi lehet ennek a furcsa, mai életnek az eredménye és vége.

A könyv úgynevezett riportok sorozata. Élmény. Mert ez a riportszerű műfaj az író igazi faculté maitresse-e. Egyik-másika esztendők multán is elevenen él a tudatunkban, annyira rólunk szól. A stílusa is élmény. Kopogós, kicsi mondatai vannak, a szavak súlyosak, mindent kifejezők. Harsány kis stílus, ha akarjuk, ha nem, belefészkeli magát a fülünkbe, a vérünkbe. S kétségtelen írói fejlődését is örömmel kell tudomásul vennünk. *Dénes Tibor.*

Mühlbeck bácsi képesmeséskönyve. (Singer és Wolfner kiadása.)

Jubileumra készült ez a könyv, Mühlbeck Károlynak, a kitűnő festőnek és illusztrátornak negyvenéves jubileumára. Ha úgy vesszük, talán túlságosan szerény ez a kiadvány, hiszen Mühlbeck negyvenéves munkássága sokkal nagyobb és jelentősebb anyag kiválogatására is alkalmas lett volna, de a gyermekeknek így is kedves emlékeztetője lesz, hiszen annyi régi jóismerősüket hozza el nekik.

Magunk is jártunk abban a Mese-országban, amelyet a Grimmék emberevő boszorkányai után a mackók, rókák, cicák, kutyák, csirkék sokkal józanabb és derűsebb figurái foglaltak el, és számon tarthattuk azóta is, hogy hány, de hány fiatal nemzedéket vidítottak fel és szórakoztattak a kitűnő mester tolla alól kikerült mesealakok, hány nyűgös gyerek fejpárnája alatt bizonyult kitűnő altatószernek egy-egy Mühlbeck-rajzolta könyv, hány beteget csitítottak el, hánynak a lelkivilágában nőttek tovább újabb és újabb álmokat, meséket teremtve Mackó Muki, Csilicsali Csalavári Csalavér, meg a nyuszik, mókusok, törpék serege. Sok háznál valósággal patikaszer, fegyelmi eszköz vagy jutalom volt egy-egy ilyen könyv, a gyerekek addig olvasták, nézték, amíg egyetlen ép lapja volt, Mackó Mukit játszottak és még öltözködni is úgy akartak, mint a mackók.

Mühlbeck nemes hagyományokon nevelődött, kiegyensúlyozott művészete, amely annyi száz írónak segődött társául, könnyen megtalálta a gyermeklélekhez vezető utat. Példás egyszerűséggel elevenített meg mindent anélkül, hogy valami mesterkélt primitivizmusba tévedt volna és így elérte azt, hogy mesealakjai nemcsak a papíron kaptak életet, hanem a gyermeki lelkekben is, ahol tovább élve, nemzedékről nemzedékre növelték azoknak táborát, akiknek e negyven év alatt szétosztogatta szeretetét, jókedvét, bölcs és derűs szívét és akik ma talán a fiaik vagy az unokáik számára viszik haza az ő könyvét. *Majtényi György.*

Magyar László: Lázad a föld. Regény. A Magyar Téka kiadása.

A szocializmussal, kommunizmussal nem tudna megbarátkozni, de azért más ember ez a Tizedes Gergely, mint a békevilág zsellérei voltak. A háborúnak, az átgondolhatatlan nehéz

Napkelet 1935. május 1.

dön a fejőgépek általánosan elterjedtek, nálunk még alig használják.

Fejescsavar, olyan csavar, melynek négyszögletes, hatszögletes, kerek, félgömbölyű, lencsealakú v. süllyesztett feje van. A fejmagasság normálisan az átmérő 0·7-szerese (felkerekítve). A szárral egy darabból kovácsolják, rendszerint a szár végének felduzzasztásával. A csavar fejét — éppúgy mint az anyát — csavarkulccsal v. csavarhúzóval lehet megfogni és csavarni. L. még *Csavar.*

Fejeshal *(fejesdomolykó),* l. *Squalius cephalus.*

Fejési tanfolyam, l. *Tejgazdasági szakoktatás.*

Fejeskáposzta, l. *Káposzta.*

Fejes saláta *(Lactuca sativa),* a salátaféléknek az a fajtája, amely zölden való fogyasztásra alkalmas, kis káposztához hasonló fejeket fejleszt. Termesztési ideje rövid, ezért mint előterményt szokták alkalmazni a kertészetben. Vetése állandó helyre v. palántanevelő ágyba történik. Állandó helyre az áttelelő és a kora tavaszi F. magját vetik. Magszükséglete 30 cm sortávolságba vetve 1 kat. holdra 2 kg, palántanevelés esetén 300 gr. A F.-t hajtatni is szokták, ilyenkor magvát decembertől kezdve vetik, eleinte üvegházba, majd melegágyba. Későbbi munkák: kapálás, öntözés, gyomirtás. Termesztésre alkalmas fajták: Melegágyi F.: *Május királya, Böttnerféle melegágyi, Császár hajtató.* Korai F.: *Victoria, Aranysárga kőfej, Universal.* Nyári F.: *Rezső kedvence, Vérvörös* és *aranypisztráng, Laibachi jeges.* Téli F.: *Téli vasfej, Nansen, Altenburgi, Téli vajfej* stb.

A konyhán a legelterjedtebb salátafajta; egész évben kapható. Mint egyéb ételek, különösen sült húsok velejáróját, de mint önálló ételt is fogyasztják. Nálunk (néhol kevéssé cukrozott) ecetben, külföldön inkább olajosan szeretik. Nagy szerepe van a francia konyhában. Sóval, borssal, mustárral, jó borecettel és sok olajjal készült *dressing*-je a legkedveltebb. Izletes a magyar meleg konyha *öntött salátája* és berántott saláta-főzeléke. A hideg konyhának gyakran használt díszítő anyaga. L. még *Lactuca.*

Fejesugrás, az úszósportban az az ugrás, amikor az ugró a partról, ill. az ugródeszka pereméről, úgy kerül a vízbe, hogy előbb a feje fúródik bele. Történhetik *előre* v. *hátra,* aszerint, amint az ugró a vízzel szemben v. pedig háttal áll.

Fejeszterga, l. *Eszterga.*

Fejetlenek *(Acephala),* a kagylók egyik, tudományos neve. L. *Kagylók.*

Fejfa (népiesen *fűtül való fa),* fából faragott síremlék, a halott nevének, halála napjának, életkorának feltüntetésével, néha emléksorokkal, halott-búcsúztató versikével, ill. a feltámadás reményét kifejező mondattal. A kat.-oknál általában kereszt alakja van *(sírkereszt).* Szorosabb értelemben a keresztalakot mellőző ref.-ok sírjain látható faoszlopokat nevezik F.-nak. Különösen változatos formái vannak Erdélyben. A ref. székelyek gazdag faragásokkal díszítik, legtöbbször tarkára kifestik a F.-t s a végüket szimbolikus jelentésű faragvánnyal látják el. E faragványok gyakran a halott nemére, korára, foglalkozására, rendi hovátartozására céloznak (pl. a pap F.-ja kehelyben, nőké virágmotívumban, gyermekeké bimbóban, nemes emberé pajzsban végződik), máskor a feltámadásra, ill. a lélek halálontúli életére (stilizált lángok, mécses, nap, hold, csillag). Gyakran végződik a F. dárdahegyben, ezért, valamint kopjára emlékeztető, karcsú alakja miatt, az ilyen F.-kat *kopjafának* is nevezik. A F.-t mindinkább kiszorítja a sírkő.

Fejfájás, a legtöbb betegség kisérő jelensége, egyik tünete. Az orvos első feladata az alapbetegség megállapítása. A F. eredetének korai felismerése különösen a zöldhályog és a vesegyulladás esetében fontos. Mindkét betegségnél a fejfájás hányinger v. hányás kiséretében jelentkezik, ennélfogva az a látszat, mintha a F.-t gyomorrontás idézné elő. A gyomorrontás kezelése alatt azonban a zöldhályog esetén a szem látóképességének, vesegyulladásnál a kiválasztó résznek pusztulása következhetik be. A szem, valamint a vizelet vizsgálata tehát a F.-nál feltétlenül szükséges. A F. egyetlen önálló betegségként fellépő formája a *migrén* (l. o.). A különböző fajtájú F.-ok ellen nem elég fájdalomcsillapítókat szedni, hanem az alapbetegséget kell gyógyítani.

Fejgyám, bonctani műszó, l. *Atlas, 3.*

Fejhallgató, a telefon, táviró, rádió jeleinek, hangjainak lehallgatására szolgáló készülék. Mindkét fülre illő két hangdobozát rugalmas pánttal erősítik a fejre.

Fejhang, l. *Hangképzés.*

Fejhullám, fizikai fogalom, akkor keletkezik, ha a hullámot keltő test sebessége nagyobb a hullámoknak az illető közegben való terjedési sebességénél. Pl. lövedék F.-ot kelt levegőben, mert gyorsabb, mint a léghullám, azaz a hang. Ilyenkor a test a hullámot erőszakosan magával viszi s a hullámfelület kúp lesz.

Fejkorpa, a hajas fejbőrön rendellenes elszarusodás következtében képződő apró szarupikkelyek. Egyik alakja már a gyermekkorban, a 8—10. életévben jelentkezik és többnyire az egész életen át tart. A korpaszerű pikkelyek ebben az esetben szárazak, ezüstfehérek, hajhullás nincs. Egy másik alakja az ivarérés idejében keletkezik. Ennél rendszerint a faggyútermelődés is fokozódik és csakhamar kóros hajhullás is jelentkezik. Az utóbbi az ú. n. *seborrhoea pityrodes* bőrbetegség; valószínűleg baktériumok okozzák.

Fejlábúak, l. *Lábasfejűek.*

Fejlánc, folyami hajók elején elhelyezett daru v. sárkányfő csigáján átfutó lánc, melyen a felvont horgony függ.

Fejléc, a betűművészet díszítő kelléke. Díszesebb kézírású v. nyomtatott önálló lapok felső részén, a szöveg szélességében, szalagszerűen helyezkedik el, könyvekben gyakran az új fejezetek előtt szerepel. Vonalas rajzú geometriai v. növényi díszítő elemekből, középről kiindulva, jobbra-balra szimmetrikusan tervezik. Néha emberi és állati alakok egyszerű rajza is szerepel elemei között. A renaissance-kori olasz és német nyomtatványokban találhatók legszebb példái, de egyuttal túlzásai is (sokszor túlteng a szöveg rovására). A modern betűművészet, különösen a címírásokkal egybetervezett F.-ekben, teret ad a kevés vonalú, de kifejező illusztrációknak is. Népszerűek *Mühlbeck* Károlynak a szövegtől tartalmilag egészen független, de az egész lap tipográfiai összhatását mégis emelő, többnyire időszerű eseményekhez simuló tréfás F.-ei az *Uj Idők*ben.

Fejlődés (latinul *evolutio*), valamely dolog lényegének kibontakozása, megvalósulása. *Aristoteles* klasszikus meghatározása szerint a F. lehetőségek megvalósulása. Pl. a kis makkban már eleve megvolt annak lehetősége, hogy tölgyfa fejlődjék belőle, és ha ez megtörténik, akkor a makkban mint lehetőség már benne rejlő tölgy megvalósult. L. még *Fejlődéstan* és *Társadalmi fejlődés.*

Fejlődéstan, az élettudományoknak az az ága, amely az élőlények lassú kialakulásának folyamatát és törvényszerűségeit kutatja. Kétféle F. van: 1. az egyén F.-a *(ontogenia)* az egyén kialakulását tanulmányozza egysejtű (pete-) állapotától kezdve teljes alaktani kialakulásának idejéig; 2. a törzs-F. *(phylogenia)* az egész élővilág kialakulásának menetét kutatja, ahogyan a legegyszerűbb kezdetből kiindulva, a Föld korszakain át arra a fokra emelkedett, amelyen ma a legtökéletesebb szervezetek állanak. A F. fontos adatokat szolgáltat az állat- és növényvilág egyes csoportjai rokonságának megállapításához és az élőlények rendszertanához, kivált Lamarck és Darwin korszakos tanulmányai óta.

Fejőcső, a beteg tőgy megcsapolására szolgáló, fémből v. kaucsukból készült vékony csövecske. Alsó végét beforrasztják és lekerítik, oldalán 1—2 ovális nyílást csinálnak. A F. belsejében vékony huzal *(mandarin)* foglal helyet. A F.-vet kifőzik, beolajozzák, csukott végével a csecsbimbócsatornán át a tejmedencébe tolják, végül a mandarint kihúzzák; ekkor a tej a csövön keresztül a tőgyből kifolyik.

Fejőgép, l. *Fejés.*

Fejős *Pál,* filmrendező, *1898. Ő rendezte a mikófalvai passiójátékokat, majd kiment Amerikába és ott néhány sikerült filmet rendezett. Amikor a magyar hangosfilmgyártás megindult, hazatért, pár film rendezése után azonban Dániába költözött. Nagyobb filmjei: *Egri csillagok, Broadway, Marseillaise, Tavaszi zápor.*

Fejpályaudvar, vasuti állomás, csonkán végződő vonatfogadó vágányokkal. Ellentétben az *átmenőpályaudvarral,* a közlekedő vonatok beérkezésük után nem haladhatnak tovább eredeti irányukban, csak ugyanazon irányban hagyhatják el a F.-t, ahonnan érkeztek. Világvárosokban főleg F.-ok épülnek (pl. Budapesten a nyugati és keleti p. u.), vidéken átmenő pályaudvarok. L. még *Állomás.*

Fejrefordítás, szülészeti műtét, a medencevéggel v. keresztben fekvő magzatnak fejvégű fekvésbe hozatala. A műtétet gyakrabban a terhesség folyamán, ritkábban a szülés alatt végzik. Célja megelőzni a veszélyeket, melyek a kereszt- és medencevégű fekvésből az anyára és a születendő gyermekre következnek.

Fejsérülés. A fej, mint az emberi test legnagyobb fedetlen része s mint az egyéni jelleget leginkább visszatükröző rész, mind véletlen, mind idegen kéztől származó sérüléseknek gyakori helye. Nem ritka a kiálló részek (fül, orrcsúcs) lemetszése, leharapása, leszakítása. Ilyen esetekben, megfelelő előkészítés után az illető testrész visszavarrását kell megkísérelni. A fej lágyrészsérülései a kitűnő vérellátás következtében általában gyorsan gyógyulnak, de nem ritkán az arcideg sérülésével szövődnek s ennek a megfelelő izomcsoportok bénulása a következménye. Az ajkat, állat, arcot, amennyiben a sérülés részleges v. teljes hiányukat okozza, sebészileg képzőműtétekkel pótolják. A hiányzó orrnak és fülnek sebészi pótlását ma kitűnően helyettesíti különleges *prothesis* hordása.

Fejszal, Irak királya, *1887, †1933. Husszejnnak, a világháborúban sokat szereplő arab törzsfőnöknek volt harmadik fia. A világháborúban először a török hadseregben szolgált, de 1916-ban Mekkába szökött. 1918-ban Damaszkuszban Sziria királyává kiáltották ki, de miután a tartomány Franciaországnak jutott, Londonba távozott. Az angolok F.-t 1921 tavaszán Bagdadba vitték, ott Sir Percy Cox főkormánybiztos nagy ünnepséggel fogadta, majd népszavazással Irak (Mezopotámia) királyává választották meg. Az angolok később az iraki mandátumról lemondtak és az országot, mint önálló államot, 1932-ben felvették a Népszövetség tagállamai közé. A trónon fia, I. *Ghazi* követte.

Fejsze, kézi vágószerszám, hosszú nyele, kis ékszöge van, míg a *baltá*nak a nyele rövid, ékszöge nagy s nem *vág,* hanem *hasít.* Régebben a F. mint paraszti fegyver is használatos volt. A XVIII. sz.-ban az Esterházy gránátos-ezredet harci F.-vel szerelték fel.

Uj Idők Lex. IX, K.

Rózsa Sándor. 8873.

A guerilla harczban.

A kék inget és bő gatyát viselő csikósok Rózsa Sándor vezérlete alatt az osztrák vérteseket pusztitják hurokvetéssel és egyébként. A háttér hegyes vidék a hol jobbra ház látszik a mely felé az osztrákok menekülnek. Jelzése
alól jobbra: Mühlbeck K.

Aquarell, mér. 37.9: 56 cm.

107-95 48.

Mühlbeck Károly

cikk

Pesti Napló 1937.
jun. 18. (Mühlbeck Ká-
roly 40 éves jubileuma.)

Magyar Ujságrajzolók
Művének Egyesülete rendez
az Otthon körben.

U. 3605

Mühlbeck Károly

irod

2

Lázár Wolfnergyűjt

100. l.

Lambert Sayve.

Mellig, kissé jobbra, ker
a négy sarkában egy-egy zenélő
tart, nyakába vetetten lánczot
irata a diszben fölül AETATIS S
és lent ALUID czimmel latin ver

Fm., mé

A SACRA SYMPHONIAE el

Szn. 147
332-90

Rózsa Sándor

Csikós guerilla-harczban:

A kék inget és bő gatyát viselő csikósok az osztrák vértesekre csaptak, a kiket hurokvetéssel és egyébkint iszonynan pusztítanak. Az előtért vértesek és lovak tetemei borítják; középütt a csikósok egyike most ránt ja le ellenfelét, a kire egy másik csikos gyilokkal tör; jobbról pedig az osztrákok zászlótartója bukik le lováról. A háttér dombos terület, hol a vértesek a falú felé menekülnek. Alól jobbra ez áll: „Mühlbeck K."

hurokra került

Aquarell, méretei 37. 9: 56 c/m.
Készítette: Mühlbeck K.

8873.

107/95: 48.

Mühlbeck Károly

May Károly A szent este. Fenti rajzaival.

Bpest (1935) 8 r.

A m. kir. vallás- és köz

10990 szám.

Müemlékek or

Eh

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Mühlbeck Károly

Mühlbeck Károly. Jeltelen cikk. Új Idők, dec. 3.

1911.

(Művészet 1912. 39. 5

Paddingtoni (londoni) népkönyvtár

III. 90.

MÜHLBECK *Károly*, festő és rajzoló, * Nagysurány 1869 ápr. 2. Budapesten végezte tanulmányait s korán rendkívül népszerűvé lett ifjúsági iratok (Én Ujságom, Mackókönyvek, Filléres Könyvtár) számára rajzolt illusztrációival, aután humoros és szatirikus rajzokkal (Uj Idők, Borsszem Jankó, Göre-könyvek). Lovasképek, katonák, pásztorok akvarellképeivel szerepelt a kiállításokon.

E. G. II 158 l

T. 4828.

tes-menetet látjuk elől a vezető-
Felirata

zu Pesth

w Pešťu
resentanti a Pesth.
ása Pesten.

mér. a vk. 23.9 : 16.6 cm.

Mühlbeck Károly

Tábori Pál: Cserkések vándoruton. Fenti rajz. Budapest (1935) 8 r.

Z. Tábori Piroska: A mintaosztály. Ifj. regény. Fenti rajz. Budapest (1935) 8 r.

Albumalaku ifjusági iratok.

Maczkó úr utazásai.

(Maczkó úr IV., V. és VI. utazása). Irta *Sebők Zsigmond*. — Mackó úr a kiállításon, Mackó úr az Alföldön, Mackó úr a tengeren. Mühlbeck K. rajzaival. Ára díszkötésben *6 korona 40 fillér*.

A rab király szabadon.

Fantasztikus állatregény. Irta *Bársony István*. Mühlbeck K. rajzaival. Fényes díszk. ára *7 kor.*

A bujdosók.

Történelmi elbeszélés a magyar ifjúság számára. Irta *Lőrinczy György*. Díszkötésben *6 korona 40 fillér*. Két lengyel gyerek, a macsejovicai csata után Magyarországba menekül, nehogy orosz kezekbe kerüljön. De a muszkák itt is üldözik őket. Tömérdek viszontagságon mennek keresztül, míg végre üldözőjüket a krasznahorkai várban leleplezik s Andrássy tábornok kiűzi az országból, a bujdosók pedig a szabad magyar földön jó magyarokká lesznek.

Uzoni Margit.

Regény fiatal leányok számára. Irta *Benedek Elek*. *Mühlbeck Károly* rajzaival. Egyike a kedvelt író legszebb, legérdekesebb ifjusági regényeinek. Egy fiatal, nemesszivü, fenkölt gondolkodásu leány szivének regénye, a ki a lemondás tövises utján jut el a megnyugvás csöndes kikötőjébe. Csillogó, ragyogó poézis vonul a könyv minden lapján, a melynél szebb, nemesebb olvasmányt keveset adhatunk a serdülő leányok kezébe. Ára pompás félselyem-kötésben *6 korona 40 fillér*.

Zsófika Naplója.

Regény fiatal leányok számára. Irta *Szabóné Nogáll Janka*. Bájos leirása a pipiske-korból nagy leánynyá serdülő leány életének, telve csupa érdekes, kedves epizódokkal. Ára díszkötésben *6 kor.*

Három vitéz magyar baka, meg egy káplár kalandjai.

Irta *Abonyi Árpád*. Idegenbe vetődött három magyar bakának és egy káplárnak a viszontagságait, csodálatos hősi kalandjait mondja el benne a szerző; sziklabarlangok, földalatti folyosók, vad népek országa, kietlen sivatagok, tenger, harcok kalózokkal, vadállatokkal, teszi oly érdekfeszitővé e könyvet, hogy az olvasó lelke odaláncolódik a regényhez s valóságos lelkesedés szállja meg a történet hőseinek sorsa iránt. Fölér ez a könyv Verne Gyula minden munkáival. Ára pompás díszkötésben *6 korona 40 fillér*.

Hős fiúk.

Regényes történet a szabadságharcból. Irta *Rákosi Viktor*. *Mühlbeck K.* rajzaival. A magyar ifjúságnak csodálatos szép dolgokat mesél ebben a pompás könyvben Rákosi Viktor. Nem tündérmeséket, hanem igaz dolgokat. „Meg fog dobbanni fiatal szivetek, ha azt halljátok s büszkén igy fogtok kiáltani: „Köszönöm, én Istenem, hogy magyarnak teremtettél.“ Ára díszkötésben *6 kor.*

Otthon.

Irta *Malot Hektor*, átdolgozta *Tábori Róbertné*. Az élet nehéz küzdelmeiben győzedelmeskedő erős akaratnak, tiszta becsületnek valóságos himnusza ez a könyv, amelynél szebbet, jobbat és nemesebbet alig adhatnánk az ifjuság kezébe. Ára díszkötésben *6 korona*.

Elhagyottan.

A francia akadémia által dijkoszorúzott regény az ifjúság számára. Irta *Malot Hektor*. Franciából átdolgozta *Gauss Viktor*. A nagy albumalaku könyv ára fényes díszkötésben *6 kor. 40 fillér*.

Rózsák között.

Elbeszélések fiatal leányok számára. Irta *Tutsek Anna*. Négy elbeszélést tartalmaz ez a kötet. A legjobbak, a miket a kitünő irónő fiatal leányoknak irt. Ára *5 korona 60 fillér*.

Mind a tíz könyv a serdültebb ifjuságnak való. Kiállításuk albumszerü, tartalmuknál fogva remekművei a magyar ifjusági irodalomnak.

ELSŐ NÉPSZERŰ KIADÁS

Ábrányi Emil költeményei.

ÁBRÁNYI EMIL válogatott költeményeit veszi ebben a kötetben a közönség, a legjavát annak, amit a nagynevü költő hosszu és fényes pályáján alkotott. Amit mély lelkesedéssel az emberiség ideáljairól irt, amit lángoló lélekkel a hazáról dalolt, a mit nemes és gyöngéd akkordokban a szerelemről énekelt, ami lantján megzendül a szabadság dicsőítésére és a szenvedők vigasztalására: mindazt együtt találja e könyvben az olvasó. A szabadság és hazaszeretet, a szerelem és irgalom e dalaiban benne van a költő egész egyénisége. Benne van az inspirált költő és egyuttal a nyelv művésze, aki mesteri technikájával szuverén biztossággal uralkodik a formákon.

Ára igen szép kötésben,
a költő arcképével 3 kor.

KARÁCSONYI AJÁNDÉK.

Decemberben, mikor a gyermek jóformán az egész napot a szobában tölti, karácsony előtt, mikor az ajándékozás ideje van, a könyvnél nincs megfelelőbb ajándék. — A Singer és Wolfner cégnek több százra menő ifjusági- és gyermekkönyve van. Mindenki megtalálja a magának valót úgy ár, mint tartalom dolgában, 50 fillértől 8—10 koronás könyvek között lehet tetszés szerint válogatni. A most megjelent képes jegyzéket kivánatra mindenkinek megküldi Singer és Wolfner könyvkereskedése, Budapest Andrássy-út 10.

IFJUSÁGI KÖNYVEK

Elbeszélések, regényes történetek, történelmi elbeszélések, útleirások serdültebb fiúknak és leányoknak.

1. TUTSEK ANNA. Szélvész kisasszony. A kastély titka.

Serdültebb leányok számára. Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fillér.

Egy fiatal, szeleburdi kis leány fürdői kalandjainak a története; ő maga meséli el vidám humorral az ő felsülését s az idősebbik nővére eljegyzését. Második elbeszélése a kötetnek: *A kastély titka.* Öt kis leány mulatságos nyaralása egy külföldi nagybácsi fényes kastélyában, ahol megmentik a nagybácsi fiát s jóságukkal, kedvességükkel meggyógyítják beteg lelkét.

*2. GAUSS V. A búrok földjén.

Két magyar fiu kalandja a búrok hazájában. Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonköt. 2 kor. 80 fill.

Két jó családból való magyar fiu nekiveszi magát a nagyvilágnak és a búrok földjén, a messze Transzválban próbál szerencsét. Valami régi rokonuk lakik a busmánok földjén s oda akarnak ők is eljutni. De Fokvárostól egész a rokonuk farmjáig csupa veszedelmes kalandon esnek át s néha az életüket is nagynehezen tudják megmenteni. Elvetődnek a délafrikai gyémántmezőkre, majd a búrokhoz szegődve, végigküzdik a Jameson betörő serege ellen vivott csatát.

3. GAÁL MÓZES. Szeretet.

Serdültebb leányok számára. Mühlbeck K. rajzaival. Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonköt. 2.80

Egyike az iró legszebb, legérdekesebb regényeinek, amelyből valóban a szeretet melegsége sugárzik ki; a gyermeki és anyai szeretet tiszta láugja. A kis Erzsike életének egyszerű, szép története, aki semmi más fegyverrel, mint a tiszta szeretettel megvívja a harcot az élettel s boldoggá teszi édesanyját és saját magát is.

*4. TÁBORI RÓBERT. Délibábok.

Serdültebb magyar ifjuság számára. Mühlbeck K. rajzaival. Kötve 2.50 kor. Aranyozott egész vászonköt. 2 kor. 80 fill.

Három testvér különböző utakon keresi a boldogságot. A legidősebbik a képzelet birodalmába téved, csakis a múltnak él és teljesen idegenként áll szemben azzal, amit az élet követel tőle. A másik vagyont hajhász. Ausztráliába megy aranyásónak, sok veszedelmes kalandon megy keresztül s mint gazdag ember tér haza, de nincs öröme a kincsekben, mivel azokhoz vér tapad. — Ez a két testvér tehát délibábot kerget, míg a harmadik, nővérük, megteremti magának a szülői földön azt a munkakört, amely megelégedést és boldogságot ad neki.

*5. KABOS EDE. A szurtos királyfi.

Ifjúsági regény. Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonköt. 2.80 kor.

»Fiúk, leányok pusztá szóra elhiszitek-e, hogy volt egyszer olyan király is, a ki odaadta a fiát bádogos-inasnak?« Igy kezdi a szerző könyvét. Higyjetek neki és olvassátok el ezt a csodálatosan szép, tanulságos mulattató regényt.

6 KEMECHEY JENŐ. Magyarország nagyasszonyai.

Ára kötve 2 korona 50 fillér. Aranyozott egész vászonkötésben 2 korona 80 fillér.

Voltak Magyarországnak asszonyai, kiknek életük egész hősköltemény, tetteik sorozata egész történelem. Akikről mikor olvasunk, könybe lábad szemünk, fölmagasztosul lelkünk. Ezeket a nagyasszonyokat, akiknek tüneményszerű, hősi életök, örök mintaképei maradnak a magyar asszonyoknak, mutatja be a szerző érdekes történetek keretében, a fiatal leányoknak.

7. TUTSEK ANNA. Vidorka. Új élet.

Két elbeszélés fiatal leányok számára. Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonköt. 2 kor. 80 fill.

Derült, vidám, mindig jókedvü, aranyos, sugaras kedélyü, mint a napfény s a mellett mégis mélyen érző, komoly gondolkozásu leányka ez a Vidorka. Vidámságával földeríti gondokkal küzdő szülőit, erős, bátor lelkével megosztja velök az élet gondjait s szivének jóságával, kedvességével öntudatlanul magához hódítja mindenkinek a szeretetét, azét is, akivel aztán meg is osztja életét. Az *Új élet*-ben egy makacs, elvadult gyermek megszelidülését látjuk, aki gyülölettel és haraggal fogadja a mostohaanyját és akit a mostohaanyja jósága, szelidsége és szeretete egészen új életre vezet.

*8 GAUSS VIKTOR. A néger királyok kincse.

Regény a magyar ifjuság számára. Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 korona 80 fillér.

Egy fiumei olaszt, egy magyart, meg egy angolt véletlenül összehoz a sors Dél-Afrikában, jóbarátokká lesznek, aztán világgá mennek. Végigbarangolják a délafrikai angol gyarmatokat, miközben szörnyü sok küzdelmen, veszedelmen és kalandon esnek át. Végre egy néger király udvarába kerülnek, nagy csatákban vesznek részt és aztán fölkutatják a néger birodalom kincses barlangját. Nagy veszedelmek után rábukkannak és mint dúsgazdag emberek térnek vissza hazájukba.

*9. LAMPÉRTH GÉZA. Kuruc hősök.

Történeti rajzok, elbeszélések a kuruc világból. Kötve 2.50 K. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fill.

Csodás időkről, kuruc hősökről szól ez a könyv, ifju barátaim. Olvassátok hevülő lélekkel és dobbanjon meg büszkén szivetek, hogy ilyen dicső hősök utóda — hogy magyarok — vagytok.

10. RÁKOSI JENŐ. A kis Kelemen története.

Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötés 2 kor. 80.

Azt kell ebből a könyvből megtanulni, hogy szükséges a szerencsétlenséget csüggedés, a szerencsét elbizakodás nélkül viselni, mert mind a kettő Istentől van és ha alázatosan viseled, Istenhez vezérel.

11 BENEDEK ELEK Rügyfakadás.

Elbeszélés fiatal leányok számára. Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 korona 80 fillér.

*12 BRÓDY SÁNDOR. Az egri diákok.

Két magyar Robinson kalandjai. Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 korona 80 fillér.

Két diák elkerül az egri iskolából. Sok küzdelmen, veszélyen, sok kalandon esnek át, bátorságuk, az önfeláldozó baráti szeretet, meg a jó Isten őrző keze azonban minden bajból kimenti őket. És mindez olyan szépen, vonzóan, érdekesen van megírva, hogy az egri diákok éppen olyan népszerű könyve lesz a magyar ifjuságnak, mint az eredeti, a nagy régi Robinzon.

*13. LŐRINCZY GYÖRGY. Hűséges szivek.

Elbeszélés a magyar ifjuság és nép számára. Kötve 2 kor. 50. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80.

14 TUTSEK ANNA. Az édes otthon.

Regény fiatal leányok számára. Kötve 2 kor. 50 fillér. Aranyozott egész vászonkötésben 2 korona 80 fillér.

A *-gal jelzettek elsősorban fiúknak valók.

Mühlbeck Károly.

Lovasrendör diszben

olajf.

Tm. Bp. 1932.

Károly főherczeg:

Egész alak, balra fordul
rancsnoki pálczát fogja s ba
három szögletű kalap van, p
leberet vált. Mellfodra alatt
Mária Terézia rend díszit
paszománt szegéssel, térdig érő
lóg s a nyereg kápájánál
dék eröddel s folyóval, s az ég

L'Archiduc C

Commandant en chef la

Rézmetszet, méretei

Ltsza 8113.

Mühlbeck Károly

papírkötés . . . . . .

4261. BARTÓK LAJOS, Hattyúdalai. Arcképpel és MÜHLBECK KÁROLY rajzaival. Bpest, 1906. K. 4r., fűzve . . . . . .

érje FREIHERR PETER V. ME-
F (1796—1863.) orosz diplomata . . 10.—
BERTO . . . . . 10.—
), DEL . . . . . 10.—
OMTE (1803—78.) Murat Joachim
ly fia . . . . . 10.—
. . . . . 10.—
IS . . . . . 10.—
sokorral. . . . . 10.—
OMTE . . . . . 10.—
OMTESSE . . . . . 10.—
aron . . . . . 10.—
AN . . . . . 10.—
). . . . . 10.—
MASO . . . . . 10.—
JC . . . . . 10.—
RQUIS ET MARQUISE . . . 10.—
RQUIS . . . . . 10.—
RQUISE . . . . . 10.—
ROFESSORE . . . . . 10.—
BARON ALFRED von (1808—87.),
enzei porosz követ. Történelemiró,
asz történelmet írt . . . . . 10.—
ITESSE . . . . . 10.—
ME . . . . . 10.—
ARQUIS . . . . . 10.—
OLI . . . . . 10.—
, MARQUIS . . . . . 10.—
OMO, PRINCE . . . . . 10.—
OLO, DUC DE . . . . . 10.—
FALCO, DUC . . . . . 10.—
ÁS FÉRFI . . . . . 10.—
VSKA, COMTESSE . . . . . 10.—

Mühlbeck Károly

Herczeg Ferenc: Pogányok. Regény. IV. kiad. Budapest (1935) 8r.

Fenti rajzaival.

Mühlbeck Károly

Öreg Medve: Mufurc és Mickó. Tányértalpu komáék újabb kalandjai. Fenti rajtaival. Bpest 1936 (1935) 119 l.

Album ~~S~~ alak:

Mühlbeck Károly

életrajz

irod.

Gókássy 116. l.

III. Károly

A mennyezetes trónus előt
ra néz. Balját csipőjére támaszt
vállra vetve köpenyt visel. Az a
hordja. A háttérben balra korona
kapu látszik. Felirata a kép ala

CAROLUS VI. ROMANORUM

Rm., mér. a vk. 9 : 13.7

Szn. 3
120-9

Mühlbeck Károly

Benedek Elek. Állatok mesélnek. *Mühlbeck* Károly rajzaival. 5. kiad. Bp.: Dante (Főv. ny.) [év n.] 112 l. Albumalak kve, 1935. évi könyvnapi ára 1·50

mutatja be azoknak az osztrák, német
olasz és francia művészeknek, akiket
bécsi palotáikban, [illegible] vagy
gyarországi kastélyaikban foglalkoz
tak. Amit magyarországi alkotásokra
ditottak, azért csak hálásak lehetün
mert ezzel - ha a nevelés kényelmesel
módját választották is - [illegible]
[illegible] hozzájárultak a magya
művészek neveléséhez, de ez elenyész
csekény annoz a pompához képest, ami
a bécsi udvar árnyékában rejtettek
az idegen kultura szolgálatában. Az
vart némileg pótolhatta volna a kir
nelytartója, a nádor, akinek azonban
minden művészi tevékenykedése a "Sz
pitő Bizottmány" megalakitásában, s
városunk kiejlődését illetőleg való

Mühlbeck Károly

— **Mühlbeck Károly vidám fejlécei.** Évtizedek óta jelennek meg *Mühlbeck Károly* vidám és ötletes rajzötletei az „Uj Idők" képes folyóirat hasábjain, kedves humor, mosolygó bölcsesség ragyogja be ezeket a fejléceket, melyeket a nagyközönség is mindig figyelemmel kisért és szeretetébe fogadott. Az ötletek, bármily tág területen mozognak is, de mindig időszerüek. Játékos rajzolói tudással készülnek a rajzai. *Mühlbeck* mester egyéni humora nevet mindenütt. Ha Operabál lesz, lerajzolja, hogyan „hajhullámosítják" az Operaház öreg szfinkszét, bemutatja a tenniszbajnoknőt, ahogy az a szivvásgombócot a labdaütővel a lábasba célozza, megmutatja az „áramvonal érvényesülését" a csigaházon, a zsiráf és az elefánt hátán. A könyvet az Uj Idők szerkesztősége állitotta össze „azok számára, akik szeretik a mosolyt és emlékeznek a régi szép időkre". *(—kas.)*

Pesti Hirlap

1937 dec. 29.

Két kötetben 1040 oldalon

Angol—magyar ré

852 oldalon

Az újabb szavak és szólásmó
betűrendes jegyzékével

TELJES ANGOL SZÓ

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA B

Mühlbeck Károly

H. Sienkiewicz: SIVATAGBAN, ŐSERDŐBEN.
Kalandos útiregény. Mühlbeck K. rajzaival. 312 oldal. Egészvászonkötésben P 5.—.

Élet 1934. 48 sz.

Csűrös Emilia: RIPSZ ÉS ROPSZ.
Két kócos kis kutya története. Mühlbeck Károly rajzaival. Amit a szerző Ripsz és Ropsz életéből, megfigyeléseiből, kalandjaiból és viszontagságaiból bámulatos melegséggel, keresetlen közvetlenséggel és pompásan ragyogó színekkel olvasói elé fest, az minden időben örök emberi érték marad. Ára díszkötésben P 2.60.

M. O.

Mühlbeck Károly, festő és rajzoló; szül. 1869 április 2-án Nagypaksányban.

MACKÓ ÚR UTAZÁSAI

Ne fosszuk meg gyermekeinket attól az örömtől és attól a sok önkéntelen tanulságtól, amit Mackó bácsitól kaphatnak.

MACKÓ ÚR ÚTNAK INDUL

MACKÓ ÚR UTAZÁSAI

MACKÓ ÚR ÚJABB UTAZÁSAI

MACKÓ ÚR SZÁRAZON ÉS VIZEN.

Albumalakban, domborkötésben, dús aranyozással: egy-egy kötet ára 6 pengő.

MUFURC ÉS MICKÓ

Mackó úr unokáinak kalandjai.

Ára 4 pengő.

UTAZUNK BUDAPESTRE

A Mackó család legujabb budapesti utazása.

Ára 6 pengő.

MÜHLBECK KÁROLY aranyos rajzai végigkísérik barátainkat kalandos utazásukon. A Mackó-könyvek ismert — *albumalakban* — domborkötésben, dús aranyozással, a karácsonyfa legszebb díszei.

A magyar gyermekek legkedvesebb könyvei

ARANY ABC

A gyermekek legnagyobb költőjének: Pósa bácsinak színgazdag, napsugaras költészetét tökéletes művészi értékű, rendkívül artisztikus színes képek kísérik végig a könyvön. Az „Arany Abc"-t Kőszegi Bella 24 színpompás, egészoldalas festménye díszíti. Nagysága 25 cm széles és 34 cm magas. *Ára 5 pengő.*

MÜHLBECK BÁCSI KÉPES MESÉSKÖNYVE

Mühlbeck Károly legszebb rajzaihoz írtak aranyos kísérő szöveget: meséket, verseket a magyar ifjúsági irodalom legkiválóbb mesélői. *Színes kötésben, albumalakban, ízléses, mutatós kiállításban, a karácsonyi könyvpiac dísze. Ára 3 pengő.*

KŐSZEGI BELLA KÉPES MESÉSKÖNYVE

Csupa báj, csupa ötlet és finomság Kőszegi Bella minden rajza. A mű a legjobb magyar ifjúsági írók meséit gyüjti egybe. *Ára albumalakban 3 pengő.*

Szíves megrendelését a 32. oldalon lévő szelvényen kérjük.

A TUDOMÁNY
MINDENKIT ÉRDEKEL!

C. Andrade és J. Huxley

Mi történik körülöttünk

Andrade és Huxley világhírű angol természetbúvárok a természet birodalmába vezetnek el bennünket. Megtanítanak megismerni önmagunkat és a világot, amelyben élünk.

Sok rajzzal, képpel, díszes kötésben 6 pengő.

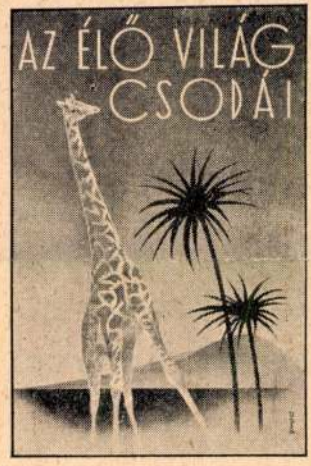

Fürst-Moszkowski

Az élő világ csodái

Régóta szükség volt már erre a könyvre, amely ezer színes és értékes adatot foglal össze vonzó formában, megvilágítja *a természet és művészet, a technika és tudomány legérdekesebb jelenségeit.*

Ára albumalakban, szép kötésben 6 pengő.

A világ csodái

a diadalmas emberi elme csodáit foglalja össze, a vegytan és fizika, a föld és a csillagvilág, a számok csodáit magyarázza meg.

Egy-egy kötet ára, albumalakban, szép kötésben 6 pengő.

Ezek a könyvek egyformán érdeklik az intelligens ifjúságot és a felnőttet is.

Kérjük, juttassa el szíves megrendelését a 32. oldalon lévő szelvényen megjelölt könyvesboltba.

Mühlbeck Károly

1941

Szt. István Tár-
kiad. 1941

I/júsági olvasmányok **1941**

	Pengő
CSŰRÖS EMILIA: **Ripsz és Ropsz.** Két kócos kiskutya kalandjait mondja el Csűrös Emília keresetlen közvetlenséggel, pompás, ragyogó színekkel. Elbeszélését Mühlbeck Károly kíséri ragyogó rajzokkal. 8—12 éveseknek, félvászonkötésben ...	2.60

Feladó: Polihr Arthur, Kis Kunkalas.

Mühlbeck Karoly

rejtos tárgyiasság

~~[illegible] tól~~

Pipics 46 l.

BUDAPESTI ÉPITŐMESTEREK IPARTESTÜLETE

IV. IRÁNYI-UTCA 17 * TELEFON AUT. 832-09.

MEGHIVÓ.

ALPÁR IGNÁC a nagy építő mester, a történelmi emlékcsoport és más klasszikus építészeti remekművek alkotója emlékét és alakját a Budapesti Építőmesterek Ipartestülete az utókor számára megörökítendő,

a székesfőváros közönségének áldozatkészségével közadakozásból szobrot emelt, melyet a Városligetben a történelmi emlékcsoport (Vajdahunyad-vára) előtti parkban *

Mühlbech Károly

FEKETE ISTVÁN: *Csi.* Történet állatokról és emberekről. Mühlbech Károly rajzaival. 1940. 244 l. fv. (Bolti ára: 4·60 P.)

Pontértéke: 9.

Mrs. M. Lewis Evans

Mühlbeck Károly

Levente

Lovasrendőr díszben

1932 főv új szorzem kiáll Mücsarnok

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **DECEMBER** 53. hét

28 sárnap		Aprósz. *Kamilla*
29 Hétfő		Tamás *Dávid*
30 Kedd		Dávid *Zoárd*
31 zerda		Szilveszter *Szilveszter*
1 ütörtök	**JANUÁR**	Újév *Újév*
2 éntek	Kovács 136-607 185-608	Makár *Ábel*
3 ombat	Nov 7. 389-050	Genovéva *Benjamin*

Mühlbeck Károly

1886/87 – 1890/91

Ferképzomfoiskàvk

115. l.

Mühlbeck Károly

SIENKIEWICZ
hatalmas
ifjúság sz
Díszes kö ... 4.50

Sivatagba
feszítő re és
természeti szépségeit, mint bármely száraz, tudományos földrajzi szakmunkából. 10—16 éveseknek. Mühlbeck Károly rajzaival, díszkötésben ... ... 5.—

A Szt István Társulat
könyvei 1941.

Mühlbeck Károly

kollekciója

KMTárs. Derű a mű-
vészetben 1939.

CARBONERO MORENO

Idegenforgalmi levél

Idegen-vezető vagyok. A mult héten a fővárosba özönlött 75.000 idegen közül én is kaptam egy társaságot, amely meg akarta tekinteni Budapest nevezetességeit. Megmutattam tehát nekik a következőket:

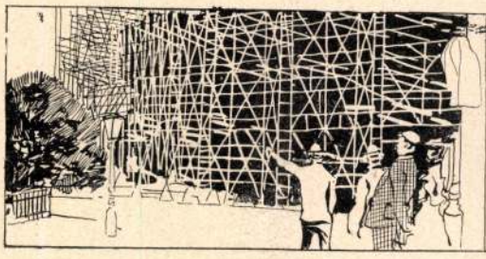

Ez a Vigadó, Feszl remekműve, a legszebb Budapest régi épületei közt. Sajnos, most állásfa takarja el.

Ez az Andrássy-szobor. Modern munka. Sajnos, most faköpeny takarja el.

Ez pedig egy régibb budapesti szobormű, a Kálvin-téri híres kut. Sajnos, a villamos kocsiktól nem láthatók a szobor-alakok.

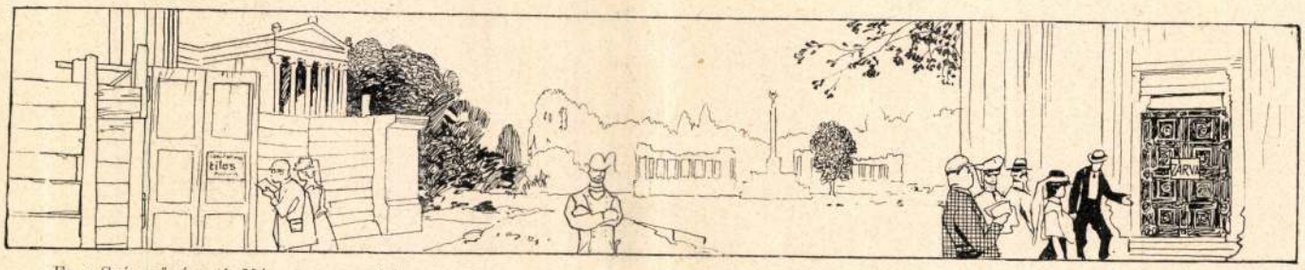

Ez a Szépművészeti Múzeum, a melyben a nemzet milliókat érő kincsei vannak egybegyüjtve. Sajnos, most nem láthatók.

Ez a Műcsarnok, a melynek termeibe a modern művészet remekeit gyüjtik. Sajnos, most zárva van.

Ez a botanikus kert. Sajnos, vasárnap zárva van. Ez meg jobbra a botanikus kert szemenszedett ritka exotikus növényeinek gyüjteménye: a pálmaház. Sajnos, idegeneknek tilos a bemenet.

Ez a Földtani Múzeum, remek egy gyüjtemény. Sajnos, zárva van.

Ez a legérdekesebb modern budapesti épület, a postatakarékpénztár. Sajnos, utcajavitás folytán meg nem közelithető.

Ez az Iparművészeti Múzeum. Sajnos, ma éppen zárva van.

Ez a magyar királyi Opera, a hazai zene fejlesztésének melegágya. Sajnos, zárva van.

De nyitva van a pályaudvar s abban a hazai iparművészet remekműveit mutató bazár. Fütyülős ló, beszélő baba, pörgetyü, síp. Tessék gyönyörködni!

Mühlbeck Károly rajza

Uj Idők 1906. XII. 36 sz.

Mühlbeck Károly

szemét csókoltam volna meg, forró csókkal érintettem meg az ajkát.

Éreztem, hogyan szakította ki magát a karomból; éreztem, mint hatott a lelkemig sajátságos nézése. a csónak pedig tova repült vele a nád s a liliomok között. Megint ezüstösen kacagott. Azután üres és csöndes volt a tó. Csak az evező édes csobogása hallatszott el hozzám messziről.

Nádból készítettem fekhelyet magamnak, ráterítettem köpönyegemet, megvizsgáltam a puskám ravaszát és lesben a kacsákra, elmerültem gondolataimba.

Csodálatos! Teljesen tisztában voltam a helyzetemmel. Tudtam, hogy a vizitündér csak maga Samfira lehetett, a molnár unokája, az egyszerü, naptól pirosarcu lány. Mégis volt a szemében, a nevetésében valami, ami mámorossá tett, mint egy vadvirágnak az erős illata. A szürkület mind mélyebb árnyában, álomkép gyanánt lebegett előttem a tavirózsákkal teli tó fölött.

Éles szárnysuhogás ébresztett föl. Összerezzentem. Egy csapat ruca húzott el fölöttem. Ez a látvány kijózanított. A puskámhoz kaptam és lövésre készültem.

Az esti szellő fölborzolta a vizet. A nádban zajongtak a kacsák és csapkodtak szárnyaikkal. Megborzongott a náderdő. Kis rucacsoportok vonultak el mellettem a derengő homályban.

Egypárszor lőttem. A durranás messzire eldörgött a víz fölött. Hol itt, hol ott, egy-egy kacsa elvált a csapattól és nehézkesen lebukott, esésében fölkorbácsolta a vizet.

Sötétebb lett; az egyes csapatokat már nem lehetett megkülönböztetni, csak a röptükkel okozott suhogást hallottam, — akár csak valami kis könnyü szél lenne. Az esti szél megszünt, a tó fölött béke honolt. Csak nagy, fekete madarak szálldogáltak a levegőben s élesen rikácsoltak. Időnkint bagoly félelmes vijjogása zavarta meg az éj csöndjét.

A csillagok fölragyogtak fönn az égen s lenn a víz mélyében. A hold még csak egy óra mulva kél. Beburkolóztam köpönyegembe, s megint a szürke szempárra gondoltam. A mind mélyebbre váló csöndben csak a malom kelepelése hallatszott; a szemközti hegyen pásztortűz lobogott.

Sugár termete, szeme, a kacagása, a liliom, amely oly nagyon illett a tóhoz s szemének zöld sugarához — mindez izgatott. Már nem volt az egyszerü napbarnított leány. Minden mozdulatában s a nézésében volt valami sajátos, valami különös. Amióta eljárogatok a malomba, ma láttam először, bár gyakran hallottam az öreg kis ördögéről. Eszembe jutott egy eset, amelynek addig semmi jelentőséget sem tulajdonítottam. Láttam egyszer, hogy egy nyugtalan nézésü szempár les rám a szénáspadlás hasadékán keresztül. Bizonyos, hogy az ő szeme volt, csak úgy villogott s tele volt dévajsággal, kacajjal. Most, az éj sötétjében égetett a csókja és vártam valamire, de hogy mire, azt magam sem tudtam volna megmondani.

Elaludtam és a leány szeméről álmodtam. Lehet, hogy még mélyen is aludtam. Amikor fölébredtem, a hold ezüstös fénynyel szórta tele a tavat. Csöndes volt az éjszaka, a malom sem kelepelt már. Mintegy álomban, messziről hallatszott a vízesés zúgása. Imitt-amott achátszínü körökké bodrozódott a víz. Rucacsapat fürdött a fényben. Fölkaptam a puskámat, céloztam és lőni akartam, de hirtelen leeresztettem a fegyvert. Ezüstcsengésü dal remegett alig hallhatóan a tó fölött. Egyszerü, egyhangu volt e dal; de a távolság, a visszhang, a hold fehér fénye mély varázszsal vette körül. Eszembe jutott a vizitündér.

Letettem a puskát és hallgatóztam. Egyszerü, megkapó dallam. Már rég elhangzott s én még egyre figyeltem, de csak a vízesés édes zúgása hallatszott el hozzám.

Jókora idő telt el, de még egyre vártam.

Már késő volt nagyon, amikor evező okozta lágy csobogást hallottam. Körülnéztem, nem láttam merről közeledik. Ekkor a nád árnyékából hirtelen kisiklott a csónak a fény tengerébe s benne mozdulatlanul ült a lány. A liliom ott csillogott a hajában.

Nem tudnám megmondani, mit éreztem, mert a vihart nem lehet szavakba foglalni, és hozzá még nagyon is fiatal voltam akkor. Azóta már félszázadnál is több telt el. Csak azt tudom, hogy őrült módjára meresztettem rá a szememet. Valóban! A vizitündér volt.

Láttam, hogyan mozog. Az evező mindenfelé fénycsöppeket szórt. Sietve közeledett hozzám és nagy, tündöklő szemét rámszögezte. De nem állott meg. Hangos kacajjal elhaladt mellettem s odadobott valamit hozzám. Azután eltünt. Már csak az evező lágy csapása hallatszott s nemsokára mélységes csönd borult a tóra.

Bazsalikom bokrétát leltem magam mellett, a mi leányaink szerelmi virágát.

Hajnalban az öreg molnár eljött értem és magával vitt. Amikor az udvarra értem, éreztem, hogy a szénapadlásról megint les rám két tüzes pont.

Még aznap elutaztam. Sokszor készültem az öreg molnárhoz, de mindig elmaradt ez az utam. Amikor pedig már mehettem volna, másik szerelem tartott fogva. Sok esztendő mult el azóta, de a hervadt bokrétát még most is őrzöm. Hébe-korba még a vizitündérre is emlékszem.

ELINDULT . . .

Elindult lassu léptekkel felém;
Mikor e földre jöttem én.
S azóta jön, jön, percig meg nem áll,
Mindgyorsabban jön felém a halál.

Ki tudja, mikor és ki tudja hol:
Találkozunk majd s átkarol.
Megvan a hely, kimérve az idő,
Hol akkor holttá fog ölelni ő.

Ti, kik szerettek, kiket szeretek,
Óh élni, élni vágyom veletek.
De ha sorsunk már az, hogy halni kell,
Az én halálom előbb jöjjön el!

Az élet engem mindig csak gyötört . . .
Tinektek mégis oszt gyönyört.
Egy üdvöm: hogy ti el ne hagyjatok.
Egy üdvöm: hogyha én előbb halok.

Az a halott, ki akkor ott leszek,
Az beszél most itt veletek.
Most, itt nem láttok annak s akkor, ott —
Hátha élőknél élőbb a halott? . . .

Láttatok-e már könyet holt szemen?
Az nem hiába könytelen.
Halál miatt csak élők szeme sír.
Holtat élőktől el nem zár a sír.

Valóm időtől, tértől szabadúl,
Én látlak láthatatlanúl.
Ki élve mindig váltam tőletek,
Holtomban mindig veletek leszek.

Telekes Béla

Mühlbeck Károly

Szárnypróbálgatások. Valóban azok. Ezekről nem lehet még komoly kritikát mondani. Majd két-három év mulva jelentkezzék újra. Ha ugyan még akkor is fog irogatni.

D. K. *Budapest.* Az érzés, amelyből e vers fakadt, nemes. De a vers rossz. Közölhetetlen.

Sz. I. *A sphinx. Sirkertben.* Nem váltak be.

K. I. *Budapest.* 1. Gerhart Hauptmann 1862-ben született és mostanában ünnepelték születésének ötvenedik évfordulóját, nem pedig ötven éves írói munkásságát. 2. Következő művei jelentek meg magyar fordításban: Bernd Róza (ára 60 fillér). Henschel fuvaros (60 fillér). A bunda (60 fillér). A takácsok (30 fillér). Elga (40 fillér). Elsülyedt harang (2 kor. 50 fillér). Hannele (60 fillér). Végül: És Pippa táncol, amelynek ára 60 fillér. Valamennyit megszerezheti Singer és Wolfner könyvkereskedésében, Budapest, VI., Andrássy-út 16.

Z. S.-né. Megkaptuk szíves sorait s nagyon köszönjük, hogy szíves volt ismerősei sorában előfizetőket gyüjteni. Valamennyinek megküldtük már a lapot. Nagyon hálásak vagyunk e baráti búzgalmáért: mentül jobban terjed a lap, annál gazdagabbá, díszesebbé fogjuk alakíthatni.

Ilus. *Kisszaniszló.* A bakfis szó ethimológiája homályos. Egyesek szerint onnan származik, hogy a halászok a hálójukba került kis halakat, mint „éretleneket" és eladásra alkalmatlanokat, visszadobják a tengerbe. Mások szerint pedig a bakfis szó onnan származik, hogy az apró halakat csak kirántva lehet föltálalni. De mindenesetre a „bakfis" szónál sokkalta magyarosabb kifejezés a „süldőleány".

B. J. *Budapest. Az élet* és az *Őszi tragédia* már kiszedve várja a közlést. Türelmet kérünk.

Körjegyző. Szobrászok csak abban az esetben szoktak segédmunkásokat alkalmazni, ha azok már értik e művészetnek legalább mesterségbeli részét. S természetesen díjazzák is. De egész kezdő ilyesmire nem gondolhat. A szobrászat elemeit megtanulhatja több iskolánkban. Budapesten ilyenek: a Képzőművészeti Főiskola (Andrássy-út 71.), az Iparművészeti Iskola (Kinizsy-utca), a Székesfővárosi Iparrajziskola (Oroszlán-utca 1.). Tessék ezektől az intézetektől prospektust kérni. Tudtunkkal a legcsekélyebb költséggel jár az Iparrajziskolában való tanulás.

Nem közölhető versek: A dall. (Igy!) — Tragédia. — Hallgat a dal... — Este. Ott jár a lelkem... — Üt az óra. — Tempora mutantur... — Apám sírja előtt. Istenhez. Újévi fohász. — Fehér Julcsa. — Márta. A nagy hegyek mögött. — Álmom. — Az idegen kis leány. — Egyedül... — Szemek. — Öreg ember. — Novemberi nap Budán. — Az én nótám. Diáksors. — A tenger s a lég, mikor ábránd volt a léghajó. A halál. Társalgás a természettel. — Temetőben. Ma egy hete. Nem vall a méh a virágnak. Utolsó kívánság. Minek is hitt, édes anyám. Ha meghalok nemsokára. Álomkép. Nem oly fényes már a csillag. Gerle madár, csacska madár. Őszi álom. A halál csókja. — Égő lángok. — A te karácsonyod. — Szatira és bölcselet. (Részlet a „Bűnbeesés" c. költeményből.) — Fiamhoz. — Mariette imája. Meghalt szerelem. — Karácsony előtt. — Hozzád! Viszontlátás. — Óvjad meg. — Körös partján... — Az apa és fia. — Kibéküles. Könnyü a rózsát megszeretni. — A házaló.

TARTALOM:

Szöveg: *Hináros.* Irta Herczeg Ferenc. — *Mednyánszky.* Irta Sas Ede. — *Csakugyan ember!* Irta Gárdonyi Géza. — *A mozi műhelyéből.* Irta Sztrokay Kálmán. — *Versek.* — *Téli szimfóniák.* Irta Majthényi György. — *Jancsi külügyminiszter lesz.* Irta Szomaházy István. — *Egy körorvos följegyzései.* Irta Farkas Pál. — *A modern gyermek karácsonya.* Irta Nógrády László. — *A hajó.* Irta Lovik Károly. — *Rovatok.* — Mindenféle. — A szerkesztő üzenetei. — Fordított regény: *Az utas.* Irta Guy Chantepleure.

Képeink: Innocent Ferenc: Áve Mária. — Lawson Wood: A lopott kincs. — A Gárdonyi-utca Egerben. — Mühlbeck Károly fejlécei. (Három rajz.) — Falkavadászat. — „Salome" az Operában. (Két kép.) — A mozi műhelyéből. (Öt kép.) — „Falusi bohémek" a Nemzeti Színházban. (Három kép.) — Jadlowker. — Van der Osten Éva. — A balkáni háború. (Két kép.) — Vojnich Oszkár könyvéből. (Három kép.) — Ritka fogat.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Andrássy-út 16. szám.

A Pathéphon. Amint Párisnak, Berlinnek, Bécsnek, úgy Budapestnek is van már koncert-terme. Abban a rohamos fejlődésben, mely atyáink zenélő óráitól a gépzene mai győzelméig terjed, a gramofon a tökéletesség legmagasabb fokára jutott. Az Andrássy-úti Pathé koncert-termet, ahol a pestiekre a zenei technika terén újabb élvezetek várnak, tegnap délután nyitották meg meghívott vendégek előtt. Mi a Pathéphon? Egy bűvös szekrény, mely mellett helyet foglalunk, hallgató kagylóit fülünkhöz tesszük, a hallgatási díj (minden darab 20 fillér) lefizetése után, a hétköznapot elfelejtve, Caruso vagy Giorginis ezüstcsengésü hangját lesve. A modern teknika ezen diadala élő cáfolata Hoffmann E. T. A. bizarr művének, az „automatának", melyben holt, merev gépmuzsikának nevezi a gramofont. A hangverseny után Newille igazgató vendégeit a második emeleten levő eladási terembe vezette, hol rövid beszédben üdvözölte a francia és magyar ipar testvérülését. Ezután egy gramofon a himnuszt és a Marseillaisot játszotta általános elragadtatás közepette.

Az idei szőrmedivat kialakulásából látható, mennyire praktikus irányt követ az. Nemcsak azt a célt szolgálják a szőrmedarabok, hogy a hideg időjárás ellen hathatósan védjenek, hanem ezenkívül izléses kiállításuknál fogva főtoalette-cikkei a hölgyeknek. E téren vezető szerepet tölt be *Elkán Gyula szücs szőrmenagyáruháza* (Károly-körut 19.) áruinak kiváló minőségével és leszállított occasió-árain kívül azoknak elsőrendü, izléses kidolgozásával. A cég szíves engedelmével jelen számunkban eredeti modelleket mutatunk be.

Orvosi körökből. Dr. *Groó* Béla, Ó-Tátrafüred hivatalos fürdőorvosa, rendeléseit Ó-Tátrafüred gyógyfürdő s magaslati gyógyhelyen ismét megkezdette.

Saját érdekében cselekszik, ha bevásárlás előtt *Brauswetter János* szegedi óragyáros nagy képes árjegyzékét meghozatja, melyet nevezett cég lapunkra való hivatkozással ingyen és bérmentesen küld.

Dr. Miszné szabadalmazott halcsontnélküli fűzője páratlanul plasztikus alakot ad, s emellett kényelmes, egészséges, könnyed mozgást, hajlékonyságot biztosít. Egyszerűbb és legdíszesebb kivitelben egyaránt kizárólag mérték után készül. Ismertető árjegyzéket díjtalanul küld dr. Miszné fűzőterme, Budapest, IV., Váci-utca 7., I. emelet.

Pyram. Ma már mindenki tudja, hogy ezen elnevezés alatt a legideálisabb cipőkrém értendő. A „Pyram" cipőkrém kitünő minősége révén nagy népszerüségnek örvend s mindenütt kapható.

A diszkréten előkelő illat, mely a Gueldy-parfümöt jellemzi, hódította meg a legmagasabb köröket s ez teszi általánosan kedveltté ezen híres párisi különlegességet, mely (lásd mai hirdetést) a bel- és külföldi cs. és kir. udvari illatszerüzletekben kapható.

MOST JELENT MEG!

Ambrozovicsné Meszlényi Ilona:

HAJNALKA.

Regény fiatal leányok számára. 2. kiadás. Ára K 2.80, vászonkötésben .. .. K 3.20

MOST JELENT MEG!

Heltai Jenő:
Family-Hotel.
Ára . . . . . 3·50 K

Móricz Pál:
Régi magyar élet.
Ára . . . . . 3·50 K

Hajnik Miklós:
Rejtelmes mesék.
Ára . . . . . 3·50 K

Krűszelyi Erzsike:
Csendország dalai.
Versek. Ára . . . . . 3·— K

Vojnich Oszkár:
British India.
Burnia, a maláji félsziget és Siam. Utirajzok. Képekkel. Ára 6·— K

Ozorainé-Kálmán Margit:
Skála.
Komédia. Ára . . . . . 2·50 K

Rédey Tivadar:
Prizma.
Versek. Ára . . . . . 2·— K

Gárdonyi Géza:
Messze van odáig.
Ára . . . . . 4·— K

SINGER és WOLFNER kiadása. Budapest, V., Andrássy-út 16. szám.

zselyi Erzsikénél. Éppen ezért mindvégig harmónikus is a könyve: az egyszerűség és a szomorúság motivumaiba sohasem rikoltanak bele disszonáns hangfutamok. Az élményei is szomorúak, a képei is. És a verseiből mégsem csendül elő sohasem a kétségbeesettség, hanem az a megható szép szomorúság, amelyben megtisztúl a szív minden földi hiúságtól.

Ez a könyv mindenkinek megoldja a könnyeit, akinek fájdalma és bánata van, de nem tudja azt elsírni.

Páris kövei. Páris multjából vetít elénk néhány eleven és beszédes fotográfiát *Karl* Lajos könyve, amely Páris köveiről szól. A Bastille véres komorságával, a Pantheon komor fönségével, a Hotel de Transylvanie a Rákóczi-emlékekkel megelevenedik e kis füzet lapjain, amikor a históriku és a csengő megszólal. Természetes, nem lehet ezt a könyvecskét azzal a mértékkel mérni, amivel Gregorovius vagy Burkhard Olaszországról és Itália köveiről irott műveit értékeljük, ahol a história, kultura és a mai eleven élet nemcsak a tudós, de a poéta lelkén is átszűrődött. De azért Karl Lajos kis füzete mégis kitünő szolgálatot tesz azoknak, akik szeretik Párist és többet is akarnak tudni róla, mint amennyit a szükszavú, de alapos Bädecker mond. Az „Olcsó Könyvtár"-ban jelent meg a kis könyv, amelynek ára 60 fillér.

A tengerszemü lány. Izzig-vérig lirai lélek *Radnóthy* Dénes, aki „A tengerszemü lány" címmel kis kötet verset bocsájt közre. Fiatalos, temperamentumos versek ezek, amelyben ügyes rímelőt ismerünk meg, akinek formaérzéke eléggé fejlett és hangulatai mellett érzései is vannak. Könnyen folynak a versei, mint a hogy az érzései is szinte kibuggyannak, úgy, hogy ha Radnóthyban nem volna meg a megfelelő rímelési készség, nehéz föladat is lehetne számára a forma merev kereteibe belékényszeríteni a túláradó érzéseket. Igy azonban sehol semmiféle külső formai erőltetettségre, vagy belső érzésbeli elhalványodásra nem bukkanunk és szivesen lapozgatunk a kis, fehérfödelü könyvecskében.

Tányértalpu koma, a híres-neves Mackó család tréfás ivadéka most kezdi el újabb mulatságos kalandjainak elbeszélését „Az Én Ujságom"-ban. Az eleven, kedves gyermek-ifjúsági lapban hétről-hétre megírja *Bocs* Bálint, hűséges, fürgetollú íródeákja, a bundás nagyúr kacagtató élményeit az olimpiai versenyen. A pompás, vidám regényen kívül *Dánielné-Lengyel* Laura „Az ifjú király" címmel hosszabb, lelkes történeti elbeszélést közöl, *Gaál* Mózes pedig az életről mesél, az ő nagy elbeszélő művészetével. Az újévi gazdag szám tartalmából kiemeljük még *Pósa* bácsinak, a szerkesztőnek csengő versét, *Balla* Ignác tréfás történetét, *Móra* Ferenc elbeszélését, *Mühlbeck* Károly szép rajzait, stb. Az Én Ujságom előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér. A kiadóhivatal (Budapest, VI., Andrássy-út 16.) készséggel küld kívánatra mutatványszámot.

Az élet muzsikája. *Gaál* Mózes, a kitünő ifjúsági iró ezzel a címmel művészi szépségekben gazdag regényt irt a magyar leányvilág számára és a kitünő regényt most kezdi el közölni a „Magyar Lányok" újévi számában. *Bársony* István „Viclipucli" cimü kedves elbeszélése, *Tábori* Piroska verse, *Tutsek* Anna népszerü két rovata, a „Leveles-ládámból", meg „Katóka a konyhában", *Ego* szép novellája, számos apróbb cikk, regényfolytatás, kép, stb. tarkítja az újévi számot. A „Magyar Lányok" előfizetési ára negyedévre 3 korona, kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-út 16.

Uj könyvek

Hivatás. Regény. Irta *Czenk.* Ára 3 korona.

Történet a Logody-utcáról, a tavaszról, a halálról és a messzeségről. Irta *Balázs* Béla. Ára 20 fillér.

A pólai győző. Elbeszélések. Irta *Nagy* Endre. Ára 40 fillér.

Farsanghétfő. Tragédia öt felvonásban. Irta Otto Erich *Hartleben.* Fordította Katona Gábor. Ára 80 fillér.

Beteg lelkek. Elbeszélések. Irta *Kosztolányi* Dezső. Ára 40 fillér.

És Pippa táncol. Mese az üveghutáról, négy felvonásban. Irta Gerhart *Hauptmann.* Fordította Németh Andor. Ára 60 fillér.

Falusi bohémek. Idill három felvonásban, előjátékkal. Irta *Benedek* Elek. Ára 2 kor. 50 fillér.

Beszélgetés a házasságról. Elbeszélések. Irta *Lampérth* Géza. Ára 4 korona.

Anyagi magánjog. Irta Nagybölöni *Bölöny* László. Ára 6 korona.

A szegény emberről. Irta *Ecseri* Lajos dr. Ára 2 korona.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

Kaland. Ne higyje, hogy ezek a kalandok csakugyan ártatlanok. Ártatlanul kezdődnek, de senki sem tudja, hogy hova vezetnek, legkevésbbé pedig a kaland női szereplője ismeri ezt a véget. Mi igen szivesen elhisszük, hogy ebben a pillanatban nem gondol másra, minthogy egy-egy déli sétát tegyen Budán azzal az úrral, hogy filozófiai témákról beszélgessen vele és hogy újból megvitassák egymás között azt a már nem egyszer megvitatott problémát, hogy vajjon férfiú és nő között lehetséges-e platonikus barátság, vagy sem. Ne felejtse azonban el, hogy ezek a viták eddig még rendesen teljesen nemleges eredménnyel zárultak és nagy a valószínüség az irányban, hogy az Önök esete sem volna az a kivétel, amely megerősíti a szabályt. Miután pedig Ön azt irja, hogy „imádom férjemet, imádom gyermekeimet és a világért sem tennék olyant, ami családi boldogságunkat csak a legcsekélyebb mértékben is elronthatná", melegen ajánljuk, hogy családi boldogságának érdekében a budai sétákat, a filozófiai beszélgetéseket és a platonikus barátság kérdésének egyáltalában nem időszerü megvitatását sürgősen beszüntesse.

Tanárjelölt. Az eset nagyon egyszerű, csak Ön, különben igen érthető szubjektivitással látja komplikáltnak. Ha lelki ellentmondásokat és problémákat keres ebben a kisasszonyban, akkor természetesen nem tud kiokosodni belőle. Ha ellenben úgy fogja föl a helyzetet, amint azt minden emberi számítás szerint föl fogni kell, akkor azt fogja látni, hogy ön egy igen kacér, unatkozó fiatal hölgynek üres idejét töltötte be azzal a kis flirttel, amely nélkül a fővárosi leány még az Önök kis vidéki városkájában sem tudott vagy akart ellenni. Persze, ha most utólag mérlegre teszi minden szavát, kétségtelenül fog találni közöttük igen mély és igen sokat mondó kijelentéseket. „Ha az ember mindig azt tehetné, amit szeretne"— mondotta sejtelmes hangon a búcsúnál. Ön most egész regényeket alapit ezen néhány szóra, biztatást, reményt, lemondást és nem tudjuk még mi mindent olvas ki belőlük, pedig higyje el, ezek a sokat jelentő szavak alapjában véve nem jelentettek semmit. A kisasszony kissé ugratta Önt és a búcsúnál is stílszerüen viselkedett. Ennyi az egész. Hogy mit tanácsolunk? Térjen vissza a saliai frankok jogához, a longobard ediktumhoz és toursi Gergely püspök, valamint Paulus Diaconus krónikáihoz, különben irgalmatlanul meg fog bukni a szakvizsgán.

Edith. Persze, persze. „Nem gondoltunk semmi rosszra. Elvégre két úri leány csak elmehet két úri fiúval délután a moziba." A magunk részéről ezt a tételt nem látjuk ennyire kétségtelennek. Egyáltalában nem. A mozi-etikett egyik alapvető szabálya az, hogy úri leányok kedves szüleik nélkül nem keresik föl e sötét helyiségeket, melyeknek sötétsége tudvalevőleg gyakran kisértésbe hozza az úri fiúkat. És ezért nem is csodálkozunk, amikor a fejleményekről értesülünk, hogy tudniillik a föntemlített úri fiúk „visszaéltek a sötétséggel és mindkettőnket megcsókoltak". Úgy látszik a megbotránkozás az Önök részéről nem volt túlságosan erős, különben valószínüleg nem várták volna be az előadás végét. Arra persze nem számítottak, „hogy az undorító Gabrielle tant szintén ott ült és hiuzszemeivel mindent látott és azután megjelent nálunk és úgy kiabált, mintha neki történt volna baja". Gabrielle tant valószínüleg a család jó hírnevét féltette és a moziban történtek bizonyos mértékben igazolják is álláspontját. Hogy ezek után jó szüleik úgy döntöttek, hogy egyelőre nem járhatnak kisérő nélkül az utcán, csak logikus fejlődése az előzményeknek és mi igazán nem ajánlhatunk mást, minthogy nyugodjanak bele ebbe az állapotba. Mert higyjék el, a moziban való csókolózás még sem illik egészen az úri leányok természetrajzához.

Marcel Prèvost. Könyvalakban nem jelent meg.

Berlini magyar. 1. Madách „Ember tragédiája" két német fordításban is megjelent. Az egyik fordítás Dóczy Lajos báró munkája (megjelent Stuttgartban), a másik Julien Lechneré és ez Lipcsében jelent meg. 2. A kérdezett regény megjelent ugyan egy német napilapban is, de könyvalakban még nem jelent meg a német könyvpiacon.

Igen, nem? Nem. Nem váltak be. Kezdetlegesek.

B. I. Érdeklődtünk és azt a választ kaptuk, hogy igen, kaphat nyugdíjat. Forduljon a Magyar királyi honvédegyesülethez, Budapest, VIII., Rákóczi-tér 14.

Kolozsvár. Nem ismerjük közelebbi címét.

G. P. A vőlegény kötelessége.

Uj Idők 1913. I. 25. l.

FREUD ELMÉLETE AZ ESZTÉZIS KELETKEZÉSÉRŐL

Mintegy másfél évtizede annak, hogy Freud bécsi orvosprofeszszor Breuer kollégájával együtt egy tanulmánysorozatot adott közre e címmel: Studien über Hysterie. Ez a mű korszakalkotó munkásság kezdetét jelentette a pszichológia terén. Annál különösebb dolog ez, mert hisz nem pszichológusokról, hanem orvosokról van szó és mert olyan dolgokról írtak, aminek az eddigi orvosi köztudat értelmében csak távolról voltak érintkezéspontjai a pszichológiával. A hisztériát eddigelé testi betegségnek tekintették és Freud és Breuer voltak a legelsők, akik észrevették, hogy a hisztéria oka bizonyos pathogén hatású képzetekben, lelki állapotokban keresendő.

Mindez azonban valószínűleg más szempontból fogja az olvasó csodálkozását felidézni. Mi köze pszichopatológiai felfedezéseknek a művészethez? Talán csak nem akar egy új, úgynevezett abnormitás-elmélet lenni? Nem! Freud nem maradt meg a pathológikus tünemények vizsgálatánál, hanem átment a normálisakra és ezek között nagy alapossággal vizsgálta meg az álom és egyes mindennapi, normális emberek által elkövetett tévedéseket (elszólás, áruló mozdulatok, szándékos felejtés stb.). Az álom pszichogenézisének vizsgálata közben vette észre, hogy milyen sokban hasonlítanak egyes, az esztétikába sorozott tünemények — technika és szerkezet tekintetében — az álomhoz. Így az úgynevezett nappali fantáziák, amelyek az utcán való járásnál és bármikor, ha nincs erős figyelmet igénylő dolgunk, meglepnek bennünket: továbbá a vicc, a komikum és a humor is analóg szerkezetet mutatnak. (Der Witz und seine Bedeutung zum Unbewussten. Franz Deutickenél.)

Freud vizsgálataiban az a kár, hogy mivel kifejezetten nem érzi magát „hivatva" beleszólni az esztétikába a szakszerű ismeretek hiánya miatt, analizisei igen hiányosak, epizódszerűleg nagyobb műveibe beleszőve vagy kis értekezésekben jelentek meg. Pedig nagyon érdekes dolgokat tud mondani pl. az Oedipus tragédiáról, Hamletről (Die infantile Wurzel der Oedipussage, Zur Deutung des „Hamlet", Traumdeutung 185. 1870.). Azonban csak odavetett megjegyzéseket és nem rendszeres elméleteket ad. Ez értekezés feladata az lesz, hogy mindazt az esztétika számára érdekeset és újat, amit Freud műveiben szét-

EST
MÜHLBECK KÁROLY RAJZA

Münchner 1911.

A turbéki török-magyar ünnep. Az emléktábla leleplezése. Bálint János fényképe az Uj Idők számára

Egyszerre, midőn az óra éppen tizenkettőt ütne, v. b. t. t. és főrendiházi tag, az Országos Kaszinó tagja, kálvinista egyházatya, *Lánczy Leó*, a Magyar Kereskedelmi Bank néhai érdemes és dicsőült igazgató elnökeinek e méltóan vitézlő utódja, e számtalan érdemjelekkel, kitüntetésekkel s igazgatósági tagságokkal ékes, nevezetes és nagy horderejű alapításairól közönségesen ismert és becsült, általános közszeretetnek örvendező férfi, aki érette rajongó barátai, Elek Pál, Ullmann Adolf, Székely Ferenc, Szitányi Ödön, Weisz Fülöp, Madarassi Beck báró stb., szép körében a mondott asztal (t. i. amelyik mellett Bárczy István, Ballagi Aladár és Glück Frigyes ültek) felső szegletéből hét lépésnyire állt vala, ehhez szelíd méltósággal közelítvén, engedelmet kért s nyert, hogy szólhasson.

Ha Lánczy Leó föllépése s fölszólalása mindenkit villámfényeként lepett is meg, s ha maga részéről is, éppen abban a percben, a tárgyalás és jelesen Glück Frigyes lángoló szónoklata által előidézett pillanatnyi inspiráció szüleménye volt is: mégsem vala előkészület nélkül. Ő már azzal az elhatározással ment erre a gyűlésre s foglalta el helyét érette rajongó barátai körében, hogy a közjóra áldozni fog és hogy szülővárosa és szülővárosa közönségének érdekében, kivált nagyrészt zárkózottabb természetü barátai körében jó példát fog adni.

Ime Lánczy Leó eszemenete, törekvése, elhatározása. Ha igaz, hogy néha a szó: tett, Lánczy Leó 1913 november tizenötödiki föllépése, egy szó, korszakot alkotó tett lőn. „Nékem, a főrendnek, e helyen, a polgárok körében, szavam ugyan halk, — mondá, — de ha oly társaság állíttatik, mely e város nagyságát kifejti s azzal segíti nemzetünk naggyátételét: egy esztendei jövödelmemet áldozom reá!"

Ő nem mondotta mennyi az, de érette rajongó barátai, akik jövödelmét ismerték, 200 ezer pengő forintokban állapították meg azt, s ez az összeg lett tényleg az első alapító alapítványa *Budapest Barátainak Társaságában.*

Rövid szó nagy tetté lőn; a röpke ige lángragyújtó szikrává.

Fölemelkedék ugyan szólásra, ezúttal is minden gyülések tapintatos és lelkeket békítő szónoka Ballagi Aladár, megállapítani óhajtván mindenekelőtt, hogy a nemeslelkű adakozó évi jövödelme nem 200 ezer pengő forintokban, de legalább is 300 ezer pengő forintokban számítandó, — de szavai elhaltak a meglepetés, a bámulás és a lelkesedés kitörő zajában.

Midőn pedig azt tudakolták volna Lánczy Leótól a demokraták, hogy miből fog élni ez egy esztendőnek folyamán, — ő teljes lelkimegnyugvással tekintett érte rajongó barátaira, mondván: „El fognak engem tartani barátaim!"

E szavakra tárt karral siettek ölelésére barátai, a legelsők között Szitányi, Weisz Fülöp, Krausz Simon, Elek Pál.

Egy városatya, — ki tudná ki, — kezde szólani, de Elek Pál félbeszakítá, s arcán végig folyó örömkönyekkel, megindulástól remegő hangon, s követve — úgymond — a szép példát, ugyanazon célra 100 ezer pengő forintot ajánla föl. Nyomban után a szerény, de bőkezü csepeli Weisz Manfréd ugyancsak 100 ezer pengő forintokat, s ismét a városatyák sorain kívül, a hallgatók közül, a jótékony Hagenmacher félévi jövödelmét 80 ezer pengő forintokat, amire Vázsonyi Vilmos egy előkelő kézintésére, fölszökött helyéből az ifjú Károlyi Mihály gróf, fölajánlván harsadó lelkesedéssel összes jószágai félévi jövödelmét ő is, ami közel ér Lánczy Leó alapítványához. Igy öt alapító öt, szóval, öt perc alatt vetette meg századokra a *Budapest Barátainak Társasága* alapját. Kevés napok múlva kiállították kötelező alapítóleveleiket Vázsonyi Vilmos irodájában, (aki az összes hivatalos eljárást díjtalanul végezte) s példájukat többen követték, akiknek Sümegi Vilmos mondott lendületes szavakkal mindannyiszor politikai vonatkozásoktól ment köszönetet. Sümegi Vilmos polgártárs egyébként a magyar magas klérus (főpapjaink) hozzájárulását is kilátásba helyezte.

(Budapest Székesfőváros Levéltárából.)

MAGYAR LÁNYOK
A LEGJOBB KÉPES HETILAP
FIATAL LÁNYOK SZÁMÁRA

Ama valóban örökemlékezetre méltó jelenet, amelyet a budapesti városháza utcai falán művészi kivitelü ércdomborművű örökít meg és amely lejátszódott MDCCCCXIII. november 15-én. Mühlbeck Károly rajza

Budapest Barátainak Társasága

Az alapítás.

. . . Egy messze nagy jövendőket istápoló terv nyerte pedig a babért, ama lelkes, jövendőbelátó polgártárs, *Bárczy István*, ezidétt polgármesternek terve, aki meg nem szűne buzgó esdekléseivel városkája érdekeinek előmozdításáról.

Hogy pedig az általa bár heroikusan, de egyedül céltérőnek vallott mód és eszköz, egy Budapestet önzetlenül szerető nagy Társaság, a *Budapest Barátai Társaság* fölállítása megvalósítható legyen, meghívásokat bocsáta szerte a városka jeleseihez és előkelőségeihez, mely történelmi emlékezetü meghivás szóla pedig így:

„*Meghívó. Budapest Barátainak Társasága* megalakulásának előkészítése végett f. évi november hó 15-én, szombaton délelőtt 11 órakor a IV. ker., Váciutca 62—64. sz. alatt levő Városháza II. em. közgyűlési termében ülést tartunk. Kérem szíves megjelenését. Budapest, 1913. nov. 11. Az előkészítő bizottság nevében *Bárczy István* s. k.“

Valóban nem kevés előkészület arra, hogy az eszme teljesen megérjék, s egy lángész szikrája, egy varázsszóra kipattanjon burkából.

A lángész e szikrája, a varázsszó, eme ülésen, a Városháza II. em. közgyűlési termében, 1913. év november hónapjának tizenötödikén pattant ki.

A gyűlés terme különösen tömött volt, bár a jelenvoltak közül bizonyára senki sem sejthette a történendőket, sőt talán azok sem, akik annak előidézői valának.

* * *

A zöld asztalnál ült vala *Bárczy* István, mellette jobboldalt Ballagi Aladár, minden gyűlések tapintatos és lelkeketbékítő szónoka, jobbján az eszmedús és stilusos orátor Glück Frigyes, — baloldalt foglalt helyet, a gyűlés harsányhangú jegyzője, Pásztor Mihály.

A terem jobboldali kandallója mellett, Mikel Angelo remek művü Mózes szobrának, e közgyűlési teremben oly díszítően helyet foglaló fejmásolata alatt tömörültek Radocza János, Hüvös József, Bródy Samu, Rózsavölgyi Manó, Rupp Zsigmond, Ráth Péter stb.

A terem baloldali kandallója mellett, Aeskulapus márvány mellszobra alatt foglalának helyet városunk jelesei közül a demokratikusan érező Szalai Mihály, Sümegi Vilmos, Rácz Dezső, Pető Sándor, Sándor Pál, Bíró Henrik, Reiner Ede, Székács udv. tanácsos, Bischitz Miksa és Bródy Ernő dr.

És a padokban mindenütt, de az oldalak mentében is, nem kevésbé a terem szélein, a falak mellett, ülve és állva foglalának helyet sokan és figyelék vala a tanácskozás menetét, így egészítvén ki azt az emlékezetes csoportozatot, amelyet székesfővárosunk Városházának utcai falán ma már művészi kivitelü érc dombormü örökít meg.

Mert valóban örök emlékezetre méltó jelenet az, mely itt lejátszódni készült.

„Szeressük a várost társadalmi úton is, — esdekle az elnöklő Bárczy István, — gyüjtsük szövetségbe a város barátait és üzenjünk hadat a közönbösségnek!“

Az osztatlan éljenzéssel fogadott beszéd után Glück Frigyes emelkedik szólásra.

Ez a szó gyújtotta föl azt az áldozatlángot, melynek — rögtönözve, mint amily váratlanul a gyújtó szikra is kipattant — a *Budapest Barátai Társaság* megalapítását köszönhetjük. Mert lángelmék — különösen lángeszü szónokok — amire hazánk újabb történetében több hasonló példa is van, nem mindig saját eszméikkel, hanem másokéinak a kellő pillanatban fölhasználásával s a magok lelkesedésének és gyújtó erejének hozzáadásával visznek végbe nagy dolgokat.

Glück Frigyes beszéde nagy és általános hatást tett. Mozgás keletkezett arra, amint a város és nagyjai áldozatkészségére apellált. A hallgató sokaság örömzajdulásai miatt több versen félbeszakasztott hatalmas beszédet a városatyák magok is ismételt örömkiáltásokkal kisérték.

A következő szónok, minden gyűlések tapintatos és lelkeket békítő szónoka, Ballagi Aladár, már annyiszor s annyiak által ismételt dörgedelmes frázisait, hogy egy valóban magyar jellegü, még konyhájában is magyar várost teremtsünk, Bécs eddigi külvárosa helyett, már türelmetlenül hallgatták, mert mindenki érezte, hogy a tanácskozást nem lehet csak az előbbi szóásta mederben tartani, nem szavakra van már szükség, itt tetteknek kell következni, a tettnek pedig, mint Glück Frigyes mondá, itt *pénz* a neve . . .

S a tett egyszerre megjelent.

Uj Idők 1913. II.

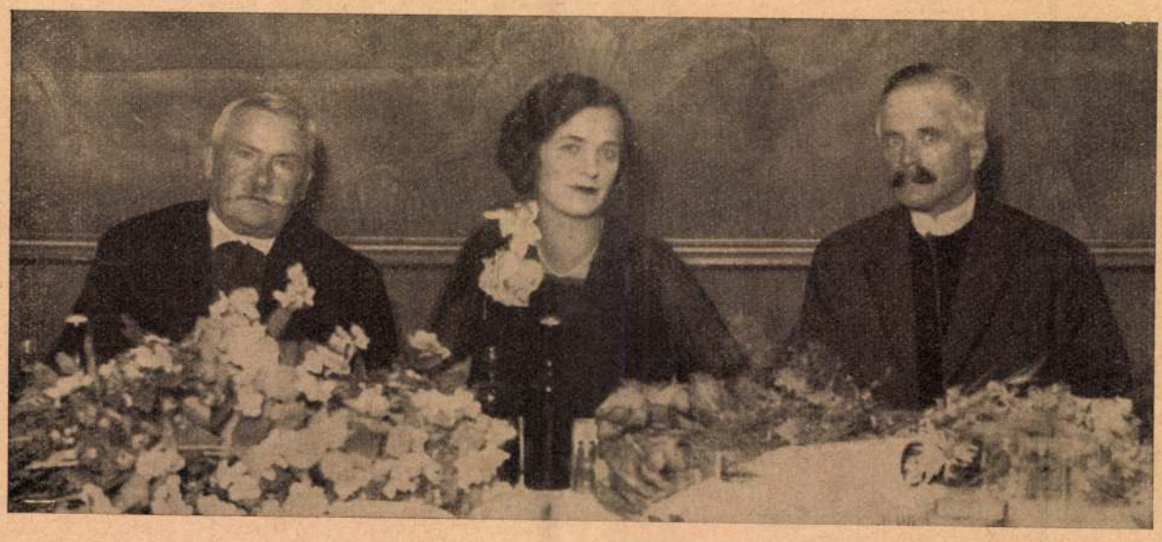

Mühlbeck Károly és Nemes Mihály jubiláris bankettje az Otthon Körben.
Az ünnepelt festőművészek között Nemes Mihály leánya foglal helyet

Mühlbeck Károly negyven éve

Amióta Mühlbeck Károly a szerkesztőség küszöbét először lépte át — kétezernél is többször jelent meg az Uj Idők, de sohasem az ő fejlécei nélkül. Közel 10.000 rajza jelent meg 40 év alatt lapunkban s ez a 10.000 rajz 10.000 ötletet jelent, mert hiszen köztudomású, hogy a rajzok ötlete is minden esetben tőle származik.

Tízezer ötlet! Milyen mostoha is ez a mi pályánk, ahol 10.000 ötlet kell ahhoz, hogy egy kiváló tehetségű és készségű művész megélhessen, míg más foglalkozási ágakban gyakran egyetlenegy jó ötlet is elegendő egy hosszú életre.

Igaz viszont, hogy azoknak a munkájához és sikereihez, akik egyetlen ötleten gazdagodnak meg, gyakran tízezrek könnye, panasza, sóhaja fűződik, a Mühlbeck Károly ötletei viszont derüt és vidámságot fakasztanak immár negyven esztendő óta százezrek lelkében, százezrek arcán.

Egész generációk köszönhetik a mosolyt neki. Hiszen már gyermekkorunkban megnevettetett bennünket, megteremtvén Mackó bácsi, Mackó Muki, Tányértalpú koma, valamint társaiknak, továbbá a kedves, szeleburdi Cilikének országszerte jólismert, híres és nevezetes figuráit. De Göre Gábor, a sógor és Kátsa cigány is abban az alakban él az emlékezetben, amelyet Mühlbeck Károly adott nékik.

Humora fordítottja a Danaidák hordójának. Azt az alvilági hordót tudvalevőleg sohasem sikerült megtölteni. A Mühlbeck Károly humorát viszont lehetetlen kimeríteni.

Ne is lehessen!

Adja az Ég, hogy még sokáig gyönyörködhessünk benne, mosolyoghassunk szinte példátlan leleményességén, vidámságán, elmésségén.

Éva és Évi

— Regény —

Irta: **Bokor Malvin**

Copyright by Singer & Wolfner.

I.

Éva benyitott a klinika irodájába. Szeme egy pillantással magába fogadta a megszokott képet. A nagy, fehérkeretes ablakokon át téli világosság ragyogott be a szobába. Szemközt a kétemeletes ház tetején, amely egyszinten volt az iroda ablakaival, magasan feküdt a hó. A vékony, kalapos kémények fölött átlátszóan rezgett a levegő, mert a klinika kedvéért füstemésztő készüléket kellett rájuk fölszerelni.

A doktor — dr. Gottlieb Mihály tanársegéd, — a hosszú, zöldposztós asztal mellett ült és a klinikai naplót tanulmányozta. Fölfelé kefélt, nagyon szőke haján ragyogott a visszaverődő hófény. Az egyik ápolónő talpig hófehérben, egy faliszekrénynél rakosgatott valamit. Világosság, tisztaság, békesség volt idebent és meleg, a légfűtés száraz, egyenletes melege.

Éva doktorkisasszony nagyot lélegzett a tiszta levegőből. Itt nem volt semmiféle kórházi szag. A betegszobákban éterszag volt, a konyhák táján ételszag, a Röntgenen ózonszag és a folyosókon mindez együtt, szellőzetlen ruhák és frissen kent csizmák szagával vegyesen. Nem mintha Évát bántotta volna a kórház jellemző illata. Ebben volt otthon és ha nem érezte volna: hiányzott volna neki. Mégis szerette az irodát, ezt a kis semleges szigetet az élet és a halál nagy csataterében; ezt a józan, polgári, bürokrata-formájú helyiséget, amelyben számmá és irattá változott mindaz, ami a küszöbön kívül könny és vér, jajgatás és félelem. Maguk a betegek is megnyugodtak, amikor ezt a pontos könyvvezetést, ezt a „tartozik-követel" számadást látták. A „tartozik" a betegség; a „követel" a gyógyulás — és ahol ilyen rend van, ott nem is történhetik baj!

— Szervusz, — szólt rá Éva a tanársegédre, mert doktor Gottlieb úgy elmélyedt a munkájába, hogy nem is vette tudomásul a megérkezését.

— Kezedet csókolom!

A doktor fölnézett az írásaiból, de úgy látszott, hogy kerüli az Éva tekintetét.

— Mi van veled? — kérdezte Éva, amíg az öltözőszoba felé ment. Nem várta meg a feletet, becsukta maga mögött az ajtót, letette a télikabátját,

Uj Idők 1933 XXXIX. 27.

1931.

Egy közgyűlésen, hosszabb szónoklata után megszomjazott és két pohár hideg vizet hajtott fel egymás után. Ötvenhétéves volt, de ötvennek sem látszott és orvossal még sohasem akadt dolga. És most, másnap ágynak esett. Orvosai megállapították, hogy tüdőgyulladást kapott, még pedig kétoldalit.

Három nap mulva már tudta, hogy menthetetlen. Negyvenfokos lázzal feküdt a temetői csendességű szobában. A felesége, a fia, egyik barátja és az orvosa állt az ágya mellett. De kimeredt szemével csak a halált leste, amely úgy közeledett hozzá, mint egy gyilkos, akit mindenki lát és aki ellen mégsem védheti meg az államrendőrség egész hatalma.

Görcsösen lehúnyta szemét, — arra gondolt, hogy eddig élt hát, ennyi idő volt rendelkezésére, hogy megtalálja célját a földön. Ötvenhét év éppen elég arra, hogy az ember boldog legyen. De ha csak egyszer is rosszul gazdálkodott az élet ajándékaival, azt most már nem lehet jóvátenni. Most derül ki, hogy jól számított-e, mert ezekben az utolsó órákban több boldogság, vagy boldogtalanság fér el, mint ötvenhét esztendőben.

A keze görcsösen markolta a paplant. A szája mozgott, de csak zavaros, mély hörgés tört ki belőle.

Rémülten szólítgatták, szinte az öntudatát hívták vissza. A fia apának, a felesége kedvesemnek, az orvosa méltóságos úrnak szólította.

Mindent hallott, de öntudata már a valóság érzékelése fölött lebegett. Azt érezte, hogy az ágya megindult és most ring vele, úgy ringatózik, mint egy rozoga konflis hajdanán, és valami zúg, mintha az eső zuhogna a kocsi felhúzott tetejére. És a láza ijesztően emelkedik. Ekkor hallotta meg, hogy szólítják — és ekkor ingerülten legyintett, hogy hallgassanak el körülötte. Ezek a hangok nem feleltek meg lázálmának. Úgy érezte, hogy rettenetes útjához valami más hang, más szó tartozik.

Beszélt és hörgött. Mintha valakit hívott volna. Orvosa és barátja egészen a szájához hajolt.

Úgy tűnt, hogy a saját nevét mondta. A keresztnevét. Így:

— Pista!

Fölegyenesedtek és egymásra néztek. Hát ez az, — gondolták. — Ez jellemző. Nem tudja már, hogy mit beszél, de éppen azért jellemző. Más ember ilyenkor legkedvesebb hozzátartozói nevét mondja, vagy az anyját hívja, akitől az életet kapta. Szívtelen és önző volt ez az ember egész életében, mert, ime, még a halálos ágyán is csak önmagával foglalkozik. Lázálmában is csak a saját nevét mondja.

Szeme hirtelen kinyílt. Tébolyult rémület tükröződött benne, de nem a halálfélelem, hanem az élet félelme. Még mindig a saját nevét ismételgette, mintha nem tudott volna betelni vele. Most már tudta, hogy ez a név ő maga, csak ez a név jelenti őt, — de csak akkor, ha az a régi-régi hang mondja, amely simogató-melegen, mérhetetlen messzeségből, talán a születése előtti világból suhant feléje, hogy felébressze a nyomasztó, szürke valóságból. Most már tudta, hogy réges-régen haldoklik, mert hiszen nem egy leányról és nem a szerelemről mondott le, huszonötéves korában, hanem — önmagáról.

Forgolódott, rúgdalózott. Talán az életét akarta szétrúgni, amelyet olyan magasra és büszkére épített fel, — és amely nem volt az ő igazi élete. Kinyujtott kézzel tapogatózott, — talán azt a huszonötéves, gimnazistaképű fiatalembert kereste, aki eltünt az ő elhízott, nehéz testében.

Szemét utoljára meresztette ki. Sok fényt ivott magába ez a szem, ötvenhét év alatt, — volt azonban a világon valami parányi fényesség, amely csakis az ő számára ragyogott. Csak ez volt az övé.

Most ezt kereste.

Most azonban már nem látott többé.

Tündérszép Budapest. Kilátás a Gellérthegyről a vasúti híd felé

ról van szó, minden mondat a magyar szabadságra értendő. Az utolsó sor után dörgő taps. Még nagyobb, mint előbb.

Petrovics Sándor nézi azokat, akik közvetlen mellette lelkesen tapsolnak. Az az érzése, hogy ezek mind árulók. Ezek nem tudják, hogy a sors mind az ő tapsolói gyanánt rendelte őket és vakon tapsolnak másnak. Az egészet lehetetlen megérteni. De mi ez: az előbbi hang még folytatja a jelentést.

— Ugyane bírálók javasolják, hogy a „Vándordalok" és az „Ideál" címezetű pályaművek, kiváló költői érdemeiknél fogva dícséretben részesíttessenek, hasonlólag a „Sírdalok", „Unió" és „Túlvilági kép" címezetűek. E művek jeligés levelei is felbontani s a művek a kör érdemkönyvébe beiratni határoztattak.

Petrovics Sándor küzd magával. Egy hajszálon múlik, hogy most felugorjon. Már kiáltani akarja haragtól rekedt hangon, hogy tiltakozik. De már késő. Már bontják a leveleket.

— A „Sírdalok" szerzője Ács Károly. (Dörgő taps, éljenzés.) Az „Unió" szerzője Ács Károly. (Még erősebb taps. A fejek egymáshoz hajlanak, mozgás, fejbólintgatás: ez aztán diák a talpán.) A „Túlvilági kép" szerzője Ács Károly. (Kitör a derültség. A taps még erősebb, az éljenzés igen hangos.) A „Vándordalok" szerzője Petrovics Sándor. (Pillanatnyi szünet. Aztán taps, de másféle. Tömör, erős, komoly taps. Sándor halálsápadtan, mozdulatlanul ül helyén, szeretné megfojtani az egész világot.) Az „Ideál" szerzője Petrovics Sándor.

Egy ifjú hang túlkiáltja a tapsot:

— Éljen Petrovics! Éljen!

Ez a Jókay hangja.

Számosan utána kiáltják. Néhány fej a közelben Sándor felé fordult. Ezt észreveszik távolabb is, kereső pillantással errefelé fordulnak, végül az egész terem idenéz. A nevét kiabálják. Most fel kell állani és az óvációt meghajlással megköszönni. Sándor nem áll fel. Fejét a mennyezetnek szegezi konokul, hogy senki pillantását ne lássa. Nem, másodiknak, nem! Ül mozdulatlan. A tapsok csak nagysokára, csalódottan ülnek el. Odafenn új jelentés következik. Már olvassák. Sándor hirtelen elhatározza, hogy itthagy csapot-papot. Felkel. Igyekszik az oldalt állók között utat fúrni. Nehezen megy. A ruhát is félti, hogy elszakad, a cipőt is, hogy megtiporják. De azért próbál előre törtetni, torka száraz, szeme ég, tenyere verejtékes.

— ... mivel tehát a két bíráló ellentétes véleményt mondott ki, a balladák Széki Béla tanár úrnak adattak ki pótbírálatra, s az eredmény az lett, hogy dr. Kovács úr ítélete és nagytiszteletű Széki Béla úr azon feltételes véleménye után, hogy ha szabad a ballada kívánalmától, amennyiben arra históriai elem is kívántatik, eltérni, akkor a „Szín és való..."

Sándor megáll a tolongásban. Halántékán lüktetni érzi az eret

— ... a „Szín és való" címezetű románcot jutalmazta a társaság, a „Lehel" címezetű balladát pedig dícséretre méltatá.

Pokolból a mennybe. Egyetlen lendülettel. Sándor kíméletlenül megint tolakodni kezd. De most már nem azért, hogy elszökjék innen. Fent már bontják a jeligés leveleket.

— A „Szín és való" szerzője Petrovics Sándor.

Dörgő taps. Sándor fellép az emelvényre. Szembenéz a közönséggel. Komoran néz, szinte kihívóan. Meghajlás helyett fejét biccenti. Nyúl verse kéziratáért. De nem ő szavalja. Már rég megbeszélték Kozma Sándorral, hogy ha a vers nyer, akkor Kozma szavalja. Így előkelőbb. Kozma fellép a Petrovics helyére. A közönség meglepődik. Mozgás. Kozma nem is néz bele a kéziratba. Kívülről tudja pajtása versét. „Szín és való, írta Petrovics Sándor."

Ezt a pillanatot vágyta Sándor, ezt. Ő lentről hallhatja, mialatt a dobogóról elhangzik: „Irta Petrovics Sándor." És megindulnak a verssorok. Az ő szavai. Az élő gondolatai, amint itt most szárnyra kapnak s mindenki figyelmesen hallgat. Apám, vecsési kocsmáros, mondanád-e most is, hogy mészáros legyek? „Meglátni a szelíd angyalvonásokat, melyeknek bájain szív és ész elakad." Lám, mi lett Szathmárinéból: vers lett belőle. Ingerlő szépsége rímmé változott. Sóvárgott ölelése, amelyben soha nem lett része a vágyakozó ifjúnak, az egész közönség ölelésévé lett. Sándor mellét feszítve, zord büszkeséggel néz ki az ablakon, mintha csak a szavalat nem is őt illetné. Kozma befejezi a költeményt. Ez aztán taps. Ács Károly összesen nem kapott ilyen erőset. Úgy szól ez, mint a puskaropogás, és egy pillanatra nem gyengül. Ács Károly tapsai ezt jelentették: „Pártoljuk a kedves, igyekvő fiatalembert." Petrovics tapsa most ezt jelenti: „Ez kész költő, ez nem fog itt megállni Pápán."

Sándor most már ottmarad a dobogónál. Koldusból királlyá változott. Jóindulatú gőggel várja, ki nyerte a dícséretet. Ezt a másodikat ő is megtapsolja. És íme, a dícséretet a „Lehel" című ballada nyerte. Szerzője Petrovics Sándor. Erős taps, többen üdvözletet integetnek lengő kézzel a zöldkabátos ifjúnak. „Érdemkönyvbe iratni rendeltetik."

Hohó, a közönség nem megy ám bele, ezt is hallani akarja. Heves és követelő halljukozás. Sándor másik pajtása, Kiss János, már közeledik a dobogóhoz. Ezt a verset ő tanulta meg. Kérdően néz engedelemért Tarczy tanárra. Tarczy hallja a nagy halljukozást, hogy ne hallaná. Bólint. Kiss János szaval: „Lehel, írta Petrovics Sándor".

Most kellene itt lenni Csáfordi Tóth Rózának, a komisz Salkovicsnak, a selmeci Lichard tanárnak, a bestiagonoszságú gráci káplárnak. Proszperinyi hajdúnak, a kedves Szeberényi Lajosnak, Kupis Vilmosnak, mindnek, mindnek: ezt kellene hallani ellenségnek, barátnak, ezt kellene látni. Ott áll ő vakító elegánsan a dobogónál és fentről már a második szavaló hirdette az igét, hogy: „írta Petrovics Sándor." Kiss János hangosan kiáltja a verset: „És zúg dörögve rémítőn a kürt ismét Lehel kezén..." Sándor megrázkódik valamitől, mint aki didereg. Ettől a rímtől rázkódik meg: rémítőn-kezén. Szándékosan írta ezt, mindennek ellene forduló vakmerőséggel, a szent szabályok lázadó felborításával. Tudott volna jó rímet találni, szolgai pontossággal csengőt, — nem, ő ezt így akarta és ha a föld az éggel összeszakad is, ez a rím jó rím és magyar rím, olyan jó, hogy aki írta, azon most végigszalad a művészi kéj villamos hidege.

A közönség nem törődik a rímmel. Az egész versnek szól a taps. Éljeneznek, nevét kiabálják. Megbiccenti fejét, felnéz Tarczy tanárra. Tarczy tanár uram egyet villan a félszemével. Úgy kacsint oda a kedvelt diáknak, huncutul, mint valami cinkos. És ki az az úr, aki az első sorban feláll a lelkesedéstől, úgy tapsol? Egy izgatott hang odasúg Sándornak:

— Tudod ki az? Gróf Esterházy Pál.

Sándor rápillant a grófra, aki még mindig áll és feléje tapsol. Alázatosan mosolyogni illik ilyenkor a szemtől-szembe való elismerésért. Sándor ránéz a grófra. Nem mosolyog. Állja a feléje irányzott nyájas tapsot mereven, megjátszott büszkeséggel.

Aztán nagynehezen elülnek a tapsok. De még

Harsányi Zsolt: Az üstökös. Petőfi Sándor életének regénye két kötetben. Ára fűzve 4 pengő, kötve 6 pengő.
A Magyar Regények előfizetői számára a két kötet fűzve 3 pengőbe, kötve 5 pengőbe kerül

Csetenyés szekér. Mühlbeck Károly festménye az Ujságrajzoló-művészek kiállitásán, a Nemzeti Szalónban

A dicsőség íze

— Elbeszélés —

Írta: **Harsányi Zsolt**

A vármegyeház nagyterme izgalmas zsibongással várta az ünnepség kezdetét. Zöld posztóval borított hosszú asztal állott a dobogón, lent pedig az első sorokat csupa ritka előkelőség töltötte meg. A publikum széksorai után helyezkedett el a diákság. Sándor ott ült egy széksor szélén. Mellette már nem volt üres hely. A fiúk, kissé elkéstek, alig tudtak utat törni az oldalt is zsúfoltan álldogáló érdeklődők között. Nyujtogatott nyakkal keresték Sándort, míg végre felfedezték. De beszélni nem tudtak vele.

A zsibongás egyszerre megszűnt. Tarczy tanár-elnök az önképzőkör ifjúsági vezetőivel felvonult a dobogóra és rázendített a megnyitó énekre: „Jövel Szentlélek Úristen." Majd az ének végén lármás recsegés és csoszogás, mindenki leül, nagynehezen megszületik a csend.

Sándor serkedő bajszát pedergette izgalmában. Pedig még jó soká tartott, míg az ő dolgára került a sor. Beszéd, jelentés, megint beszéd, megint jelentés. A hőség tűrhetetlen, a szép fekete nadrág gyűrődik a zsúfolt széksor kényelmetlen ülésében. S a mondatok oly lassan, oly hiábavaló egyhangúsággal morzsolódnak. Mártirium hallgatni.

Végre. Végre feláll valaki a zöld asztalnál. Most. Most kerül sor a pályázat eredményére.

Lyrai pályadíj. „Kitűzetett . . ." „Felkéretett . . ." „Benyujtatott . . ." Gyerünk, gyerünk, a jó Isten szerelmére.

— A lyrai pályadíjat megbírálni Kovács Pál beszélyíró és győri orvos úr, Stettner György úr és Czuczor Gergely úr kérettek fel, kik is, minekutána közülök Czuczor Gergely úr magát kimentette, ketten maradván, egybehangzó ítélettel úgy vélekedtek, hogy a lyrai pályadíjat a . . .

Sándor szíve fájdalmas izgalomban szorult össze a várakozástól. Két szó következhetik most, vagy az, hogy „Vándordalok", vagy az, hogy „Ideál". Ő ezzel a két verssel pályázott. Tehát?

— . . . pályadíjat a „Lengyel keservek" címezetű mű érdemes elnyerni, mint amelyben a költői nyelv honfias érzelmekkel szerencsésen van párosítva s társai felett ihletettebb kebelből hangoztatja érzeményeit. E véleményhez csatlakozott a Kovács Pál úr által felkért harmadik bíráló, Turcsányi János úr is. Minek folytán a „Lengyel keservek" címezetű mű jeligés levelének felbontása rendeltetik.

Sándor beleharap a mutatóujjába. Majd hogy meg nem vérzi. Megbukott. Az övénél jobbat irt valaki. Ihletettebb kebel nála. A zöld aszalnái motoszkálás, papírszakítás. Majd az előbbi hang folytatja:

— Szerzője Ács Károly.

A teremben éljenzés dördül meg és taps. Tarczy tanár szavai, aki felszólítja Ács Károlyt, hogy a nyertes művet maga olvassa fel, elvesznek a siker riadalmában, amely kettőssé erősödik, mikor Ács Károly pirulva, boldogan hajlongva felmegy a dobogóra. Elkezdi versét szavalni. Petrovics Sándor hallgatja. Remeg az izgalomtól.

— Mi lehet ez? Irigy vagyok? — faggatja magát.

A kérdésre nem tud felelni. Csodálkozik sajátmagán. Hiszen ő tisztaszívű és jó ember. Hogyan lehet, hogy ez most annyira fáj neki? A teremben mély csend figyeli a lengyel keserveket. Szabadság-

Ujság 1931. 52 m

Mühlbeck Károly

Sági Ernő Miklós és Sági János: A vasút humora. 1–2 köt. 2. kiad. Bpest 1935. Vasutasok kincses-kotára 8. r. Fenti rajzaival.

háramló nagy feladatokkal.
nagy előnyöknél fogva, a melyekben
és nem járhat nehézséggel, bizalom-
t, hogy uj tagoknak gyűjtése által
sziveskedjenek.
l az ide csatolt bejelentő lap.
avában.

Hazafias üdvözlettel

magyar iparművészeti társulat
elnöksége.

Mühlbeck Karel

rod

z Bevpestkávě

516. l.

NYI DEZSŐ DR. URNAK

UDAPEST

I. RÁKOS-U. 10.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

De az utánzott tárgygyal való ezt a megegyezést az abstrakt ideák monumentális megoldásánál teljesen lehetetlen konstatálni. Így aztán lebecsüli Botticellit, Signorellit és Michel Angelot, — mert ő az alakítást, a kiemelést, a fokozást, a kompoziciót fölösleges művészi munkának nevezi, pedig nincs olyan naturalista művészet, melyben öntudatlanul bár, ne szerepelnének. Ő azonban a képzelet szerepét is egyszerűen az utánzás módjainak kieszelésére szorítja.

Ime egy művész, aki a maga mérőpálcikájával és kézügyességével közeledve a művészethez, — eljut a művészetnek ilyen fokú tökéletes félreértéséhez!

V.

Mit tanultunk tehát az eddigiekből?

Azt, hogy a művészeti kritika egy egészen különálló művészet, művészi értékén felül nagy szociális értékkel, melynek csak egyik oldala, hogy új értékeket teremt és gyönyörködtetve nevel. Klasszikusai közt a legtöbb nem volt művész, Fromentin sem azért kiváló kritikus, mert művész is volt.

Hogy az újságíró-kritikának, melyet a korviszonyok szültek, sok a hibája, elismerhetjük anélkül, hogy nagy szociális jelentőségét kicsinyelnünk kellene. Erről már volt szó e lapok hasábjain,[1] arra visszatérni fölösleges. Nem erre gondoltunk e tanulmányban, — hanem az esztétikai kritikára, mely elmélyedéssel és értő elmével, finom érzékkel és költői szívvel közeledik a művészethez. It is to him that Art makes her appeal.[2] Talán nem a művészek. De a művészet. Éppen azért, művészeti kritika lesz, valamikor csak művészet lesz DR. LÁZÁR BÉLA

[1] Dömötör István: A kritikáról. Művészet, VIII. k. 91 l.
[2] Wilde: Intentions, 166. l.

MÜHLBECK KÁROLY AKVARELLJE

A SÁROSI MŰVÉSZ-SORSJÁTÉK KIÁLLÍTÁSÁBÓL

VÁROSÉPITÉS ÉS IPARMŰVÉSZET

A nagy világmérkőzés napjai nem kedveznek az alkotásnak, az építésnek. Ma sok város dől romba; az épenmaradt városok pedig megálltak fejlődésükben és akárcsak lakóik, visszafojtott lélekzettel várják a nagy küzdelem kimenetelét. Bizonyos, hogy ilyen korban megcsappan a fejlődés, a városépítés problémái iránt való érdeklődés, és sokkal fontosabb pl. az az ágyú, melynek egyetlen lövése hónapok munkáját, nagy épületeket képes néhány másodperc alatt elpusztítani.

De sok tekintetben a mai kor alkalmasabb a városépítés felől való elmélkedésre a békés napoknál, amikor üzleti érdekek minél gyorsabb és korlátlanabb kielégítése nagyon is gyakran félrelöki a városépítési törekvéseket.

Ma városunk élete csakúgy, mint a nemzeté, fordulópont elé került. Az a városépítési irány, mely az ötvenes évek eleje óta szabja meg a város fejlődési irányát, lezárhatja könyveit és beszámolhat az eredményekről. Teheti ezt ma nyugodtabban és objektívebben, mint még tavaly ilyenkor, épen azért, mert ma megállt az építés, megállt teljesebben, mint bármely megelőző nagy gazdasági krizis idején.

Ami Budapesten a negyvenes évek végéig épült és ami azóta, az két egymástól merőben különböző városépítési principium produktuma.

A régi városépítés célja a telepítés volt, a maié majdnem kizárólag a telekértékesítés. A beépítési elv ezen óriási különbsége választja el egymástól oly élesen a régi és az 1848 óta épült Budapest világát. A különbséget finom ösztönükkel legelébb a festők vették észre és ők merték néha, ha restellték is, véleményüket a tudós mérnökök előtt bevallani, hogy Pest-Buda maradványai művészszemnek többet érnek, mint Budapest bérpalotái. Ma azonban mind többen, laikusok, művészek, ébrednek föl a mult század végének «fejlődési» mámorából és érdeklődve, szinte meglepve fedezik fel újra azt a sok, mindinkább pusztuló értéket, amivel a minket közvetlenül megelőző és még élő generáció oly mostohán bánt el.

Így a «Magyar Iparművészet»-ben egy finomszemű építészember gyönyörű fotografiái kapcsán néhány szép, érdekes cikk foglalkozott olyan épületekkel, rácsokkal, síremlékekkel, amik néhány évtized előtt, vagy tán napjainkban is nemcsak hogy nem tartoznak a hivatalos «műemlékek» közé, de egyenesen az «esse delendam», az elpusztítandó dolgok közt szerepelnek.

Az emberi szem csak relative, összehasonlítva tud látni, értékelni.

Valahogyan csak azóta láttuk meg és kezdtük élvezni a régi Budapest magától nőtt intim szépségeit, amióta az újnak rideg kaszárnyatömegei mindjobban elszaporodtak városunkban. Építési rendszerünk úton-útfélen keveri a régi egy-kétemeletes szerény polgári házakat a hatemeletes felhőkarcolókkal és igazán minden kritizáló szándék nélkül is feltolakodik az összehasonlítás gondolata, amely különböző emberekben különböző érzéseket vált ki.

Azokat a pestieket, akik foglalkoznak városukkal, az érzések szerint több csoportra lehet osztani. Az első csoport a lelkes fejlődők csoportja és ehhez a csoporthoz tartozott még a kilencvenes években mindenki. Ma is ez a csoport túlnyomó és növeli a vidéki emberek Pestre ránduló tömege, akik szinte babonás tisztelettel néznek minden új hatemeletes «bérpalotát», amelyet csak restelkedve tudnak összehasonlítani városuk elmaradott, minden «pompát» nélkülöző házaival.

A fejlődők csoportja fenntartás nélkül üdvözöl minden rombolást és minden olyan újítást, mely szerinte a város «világvárosias» karakterét emeli. Tipikus alakja volt e hatalmas városfejlesztő iránynak az öreg Podmaniczky Frigyes báró, aki egyszer azt mondta volna, hogy «aki zöldséget akar látni, menjen vidékre».

A második csoport az amerikai emberek csoportja. Idetartoznak azok a művelt európéer emberek, akik ugyan fájdalommal látják a kaszárnyaházak állandó térfoglalását, az egy-kétemeletes nagyudvaros polgári házak, a kisházak, az udvarkertek rovására, át is érzik az esztétikai és higiénikus hátrányokat, de azt hiszik, hogy meddő szentimentálizmus a dologról még csak beszélni is, mert a világváros fejlődése kérlelhetetienül hajt «előre», a minél magasabb és szűkebb beépítés felé. Felfogásuk

csak színdurvaságot talál benne, de sehol azt a sokat dicsért kolorisztikus erőt.[1]

És folytathatnók a végletekig. Mit csinálna a közönség, ha — mint ők kívánják — a művészek kritikája után formálná meg a magáét?!

Mi ennek az ellenmondásnak az oka? Az, amit Delacroix mond: «A festők csak a mesterségre vetnek ügyet.» Hozzátehetjük — mindig a maguk gyakorlata alapján. Hihetetlen ellenszenvet éreznek mások művészeti gyakorlatával szemben. Michel Angelo ezért nem szerette Leonardot és ezért kifogásolta Tizian rajzát. Az ilyen művészkritika jellegző: a kritizáló művészetére, melyet magyaráz. De általános érvénye édes kevés. Minél nagyobb művész a kritikus, itélete rendesen annál egyoldalúbb, mert kizárólagosságra hajlik és a maga művészetétől nem tudja látni a másét. Bad artists always admire each other's work.[2] Wildenek igaza lehet, rossz művészek — akiknek nincs kifejezett egyéniségük, de innét is, onnét is «tanultak», — hálából föltétlenül dicsérik egymást. De a nagy művész szuverén. Még másban is csak önmagát ösmeri el. Mikor a fiatal Leibl Párisban Courbet szeme láttára festett — persze à la Courbet, — a nagy mester megveregette a vállát. Szóval a művészek csak a velük rokon szellemű művészetet tudják méltányolni.

Ha tehát a laikus kritika igaztalan, egyoldalú, ez nemcsak a laikus kritika tulajdonsága. Ösmeretes, milyen igaztalan kritikában volt része Böcklinnek pl. a híres müncheni kritikus Pecht részéről, aki a művész «Hullámok játéká»-ról a gúny és szatira megsemmisítő hangján beszélt.[3] És ez a kritikus — akadémiai festő volt. Szinyei Majálisát hogy elitélte a Pester Lloyd kritikusa, Keleti Gusztáv 1883-ban, ajánlva neki, hogy minél előbb gyógyuljon ki a delirium colorans-ból.[4] És ez a kritikus is — festő volt.

[1] Schmidt: Künstlerworte; Popp: Maleraesthetik, 14. l. stb.

[2] O. Wilde: Intentions, 165. l.

[3] Gurlitt: Die deutsche Kunst, 238. l.

[4] L. Szinyeiről írt könyvemben (Modern könyvtár 248—252. szám) a 61. l. Kénytelen voltam ott az eredeti német szöveget idézni, mert Keletinek a Kisfaludy-társaság kiadásában megjelent összegyűjtött műve, a «Művészeti dolgozatok»-ban (157. l.) a tárcának Szinyeiről írt részletét egyszerűen kihagyták, — ezzel lényegesen meghamisítva Keleti műkritikai egyéniségét.

Nézzük közelebbről azokat az igazán kiváló kritikai alkotásokat, melyeket festők írtak festőkről, teszem Fromentin «Régi mesterek» c. könyvét. S mit látunk nála? Ahol elfogult — ott mindig a maga teknikája akadályozza meg abban, hogy megérthessen, mint Rembrandt úgynevezett Éjjeli őrjáratának hamis megitélésében. De ahol igazán finom megfigyeléseket ad, mint Rubens temperamentumának kézírásából való kiolvasását, vagy ahol Van Eyckot és Memlinget megkülönbözteti egymástól: «Van Eyck a szemével lát, Memling kezd szellemével látni stb.», ott a finom érzékű lélekbúvár, a nagyon sokat látott műtörténész, a kulturhistoriailag orientált történetíró és első sorban a kitünő stilista jut szóhoz. Mindezt Fromentin anélkül is megírhatta volna, hogy valaha ecsetet vett légyen a kezébe. A festő semmiben sem segítette a kritikust, ellenkezőleg, sokban akadályozta.

Nagyon természetes, hogy a kritikusnak ösmerni kell a teknikát, hogy olvasni tudja. Ez a lényeges. De ehhez nem kell gyakorlati festőnek lennie, csak nagy gyakorlatának. Enélkül abba a hibába esik, amit már Reynold érintett, hogy mivel nem tudja mit lehet a teknika terén elérni, olcsó hatásokat nagy garral dícsér. Az is megeshetik, hogy igazi érdemeket nem ösmer fel. Azért conditio sine qua non, hogy a kritikus a teknikai lehetőségek terén teljesen járatos legyen — s ma, amikor a középiskolai műveltség egyik eleme a rajz — s kívánatos, hogy a jövőben ez még sokkal nagyobb mértékben azzá váljék, — a teknikai jártasság az európai műveltség magától értődő kiegészítő eleme.

De ez csak segítő része a kritikának, nem lényege, — hasztalan lovagolnak rajta a festők. Mert amit ők a laikus-kritikának szemére vetnek, hogy nem objektiv, hogy könnyen túlbecsül és még könnyebben lebecsül, a festőkritikákra éppenúgy áll. A subjectivitás a kritikának általában eliminálhatatlan eleme. A kritikus is képzeletében teremti a kritikáját, melynek strukturája hajlamait és ízlését befolyásolják. Egy orosz festő Wolkoff-Mouromstroff hatalmas foliansban állította össze a laikus kritika hibáit, kimutatva, hogy itéleteik csak körülbelül fedik az igazságot, mert nem tudnak pontosan látni s ráolvassa Lessingre, Crowe és

MÜHLBECK KÁROLY
AKVARELLJE

A SÁROSI MŰVÉSZ-SORSJÁTÉK
KIÁLLÍTÁSÁBÓL

Cavalcasellere, Tainere, Thodére, Müntzre és sok más kritikusra, hogy megfigyeléseik pontatlanok, — de ez azelőtt, mikor a műemlékek mai nagyarányú fotografálása még nem volt általános, igazán nem volt csoda. Nem is beszélve arról, hogy ettől a mi kontár műszerünktől — szemünktől, — melyről Helmholtz azt mondotta, hogy ha egy optikus ilyen műszert akarna neki eladni, egyszerűen kidobná a műszereivel együtt! — csakis hosszas látási gyakorlat után lehet kielégítő eredményt elvárni. Hiszen maga a rajzolás sem egyéb, mint látni tudás. Mily ritka ez a művészeknél is! Tekintsük meg a művészek másolatait, nemcsak Brocky vagy Székely Bertalan jegyzetszerű kopiáit, de a hivatásos másolókét, mennyi pontatlanságot találhatunk náluk is. Ha összehasonlítjuk teszem Rafael Sixtusi Madonnájának különböző metszeteit a mű fotografiájával, csodálkozva fogjuk megállapíthatni, mennyire pontatlanul láttak a másolók, mennyi egyéni «belemagyarázást» követtek el.

Orosz művészek elítélik Ruskint, mert túlbecsüli Giottot, aki az ő rajztanári szemével nézve igen gyenge rajzoló, — de Ruskin a fejlődés szempontjából nézte Giottot s mint Dante — ő is nagy újító mesternek tartotta, ki a korabeli bizanci művészetből ki tudott bontakozni. Micsoda hallatlan szempont az, mikor Taine-t — ki Fra Filippo Lippi valóratörekvéseit fejlődéstörténetileg méltatja — azzal hallgattatja el: «Rajz, fényárny, szín, távlat, minden hamis Fra Filipponál»[1], ugy tekintve a kora-renaissance-mestert, mint egy modern mesteriskolás növendéket, teljesen kiszakítva őt korából és a történelmi távlatból. Igy itélni valóban csak művész képes!

Ez a pontosságot hangsúlyozó művész-kritikus teljesen érzéketlen az abstrakt-művészet iránt, odatapad a természetutánzás fogalmához, Leonardora hivatkozva: «Quella pittura è piu laudabile, la quale ha più conformita con la cosa imitata.»

[1] l. m. 155. l.

Művészet 1915

Szentpál Olga ritmikus tánc-csoportjából. Kunos Magda: Ave Maria

Különvélemény

Ujbor

Hallom a borkóstolóktól, itókás emberektől, kiskorcsma-törzsvendégektől s egyéb szakértőktől, hogy fanyar az újbor. Ha pedig nem fanyar, akkor mellékíze van, ha nincs mellékíze, zavaros, ha nem zavaros, túlságosan édes.

Egyszóval, valami baj mindig van az újborral.

Évek óta látom, évek óta mondom magamban én is. Rossz az időjárás, ügyetlenek a termelők, nincs piac. Baj van az újborral. Szidják az újbort, nem segítenek rajta.

Baj van, baj van, a képletes újborral, ami itt forr előttünk, de nem tud kiforrni: baj van az ifjúsággal.

Nem igen tudok róla, hogy valaha a fiatalságot nagyon dícsérték volna, de arra bizonyságot teszek, hogy sohasem szidták annyira, mint ma.

„Felületes", „könnyelmű", „lelketlen", „sivár", „anyagias", „műveletlen".

Hallgatom a vádakat és összeszorul a szívem.

Csodálatos, hogy az emberek milyen gyorsan felejtenek, milyen gyorsan törlődik ki belőlük az elmult ifjúságnak minden keserves emléke. Csodálatos, hogy csak a jó bizonyítványokra, az „ernyedetlen szorgalomra", a napsütéses vasárnapdélutánokra emlékeznek vissza. A lázas, bizonytalan vágyak, a szörnyű megaláztatásoknak érzett apró családások, a pénztelenség, a súlytalanság, a célok közt való vergődés ideges napjai nyomtalanul eloszlottak a semmibe. Annyira, hogy még megértés sem támad az emlékek nyomán. Pedig a megértés az egyetlen erő, amivel meg lehet szelidíteni és meg lehet hódítani a lázadó ifjúságot.

Mert egyezzünk ki abban, amire az osztrák professzor, aki különben igen tehetséges író is, már régen rájött: *az ifjúság betegség.* Lázas állapot.

A beteg nyugtalan. Izgatott. Hiszékeny és mégis gyanakvó. Álmai vannak, melyek pontosan megegyeznek bármelyik felnőtt lázbeteg álmaival. Idegen, pompás tájakon jár. Hős. Nagy tetteket visz véghez. Országokat hódít meg. Világrészeket fedez fel, vagy királykisasszonyokat szöktet.

A különbség csak annyi, hogy a fiatal beteg ezeket ébren álmodja. Összezsugorodik a latin lecke fölött és kékkarikás szemével kibámul az ablakon. Ha rákiáltanak: „Te már megint nem tanulsz!" összerezzen és megvetéssel pillant arra, aki felköltötte.

A lelke még olyan, mint a viasz. Minden belénymódik élesen, erősen és minden kétszeresen fáj.

Tisztában van azzal, hogy befolyásolható és védekezni próbál. Nincs ítélete, de éppen azért megkritizál mindent. Ez a legtöbb felnőttet dühbe hozza, ahelyett, hogy mosolyra derítené.

Egy fiatal orvosnövendék, aki a nyáron új erőre kapott Ady-vita pró- és kontra-nyilatkozatait végigolvasta, könnyes szemekkel vallotta be nekem, hogy most már maga sem tudja, kell-e neki Ady, vagy sem, mert mindig annak ad igazat, akinek a véleményét olvassa.

— Ó, bár már öreg volnék és lennének elveim!...

Ezt a nevetségesen hangzó sóhajtást gyakran hallottam a fiataloktól. Nevetségesen hangzik, holott sírnivaló.

Ha végiggondolunk a történelmen, eszünkbe juthat, hogy a lelkiismeretlen lázítók s a nagy gyilkosok, vagy, ha így szebben hangzik: „a nagy hódítók" mindig a hiszékeny s a könnyen gyúló fiatalok fantáziáját tüzesítették meg, hogy kivigyék őket a barikádokra, vagy a harcterekre. A fiatalokat, akiknek még nem voltak elveik s tapasztalatokon átszűrt életbölcseségük nem fejeződött ki abban az egyszerű mondásban:

— Nem vagyok bolond, hogy kilyukasztassam a bőrömet.

Gyakran hallom a vádat: a mai fiatalság cinikus.

Nem cinikus, csak annak látszik. Csalódott és szomorú.

Csalódott az ideálokban, az ilyen igazságokban: mint „A becsületes munka jutalma..." „Ki korán kel, aranyat lel..." „Jó tett helyébe, jót várj..." „A szorgalom elnyeri jutalmát..."

Ezek a fiatalok látták apjukat, a hivatalnokot, aki becsületesen dolgozott harminc évig, hogy aztán majdnem éhen haljon a nyugdíjából és látták tönkremenni apjukat, a vállakozót, a kis- és nagytőkést a gazdasági válság, a pénzhiány, a rettenetes adók közt vergődve. Ezek a gyerekek látták az iskolázatlan sibert egyetlen ötlettől, nem is ötlettől, a véletlentől meggazdagodni; hallottak a kis autószerelőről, akinek amerikai idegei nem voltak elég finomak ahhoz, hogy ismerje a halálfélelmet s aki átrepülte az óceánt s hírt és vagyont szerzett. Megcsodálták a középcsatárt és a boxbajnokot, — akinek ügyvelője visszatejlődött lábai és öklei előnyére — világhírben és pénzben fuldokolva. Hogyne csalódtak volna azokban az ideálokban, melyeket az igazgató úr az iskolában az év elején mély érzéstől reszkető hangon fehér és ezüst sugárzásban fest eléjük.

Annak, akinek még nincsenek elvei, eszményekre van szüksége, de hol találjon a mai fiatalság eszményeket, mikor a háborúk és forradalmak lerombolták az eszmények templomait.

Az ifjúság mindig hatalomról és hírről álmodott.

Mi a hatalom ma? A pénz. Mi a hír? A rekord.

Ezek az ideálok nem tölthetnek be egy fiatal szivet, melyet tágnak és tisztának adott a Teremtő. A fiatal szivek üresek maradnak s ezt az ürességet érzik az öregek cinizmusnak.

Vannak, bár alig néhánnyal többen, mint a régi, úgynevezett boldog időben, akik rossz útra térnek, elkallódnak, törvénytelen módon akarják megszerezni azt a pénzt, ami a hatalmat és erőt jelenti. De a nagy többség csalódottan, de komolyan, elszántan, összeszorított fogakkal dolgozik.

Nem nagyon hisznek a jövőben, de mennek feléje.

Ismétlem, az ifjúság betegség. Lázas átmeneti állapot, amiből mindenki kigyógyul. De a már gyógyultaknak kötelessége volna a lázban sínylődőket s a láztól tévelygőket szeretettel és gyöngédséggel körülvenni. Nem volt még a világnak egyetlen korában sem az ifjúságnak olyan forróan, sírnivalóan szüksége a megértésre, mint ma, és soha a világnak egyetlen korában sem volt olyan szomorú fiatalság, mint a mai.

Zsigray Julianna

Egy mosolygó fotografiához

Megengedjük magunknak azt a tréfát a tréfálkozás mesterével, hogy orvul lenyomatjuk arcképét, amint azt fürge fotoriporterünk, Gárdonyi Testvérek úr — (ez a Testvérek nekünk éppen csak egy darab ember, de elég hosszú ahhoz, hogy kettőnek cégjeleztesse magát) — távoli külországban, a Cinkotai Nagyicce és Rákosszentmihály közt elterülő országrészen lekapta. Mert *Mühlbeck Károly* lelhelye ott van, szőlőlugasok, bóbitás tyúkok, napraforgók és krizantémumok közt, „saját házban." Egyebekben hivatalosan tanár úrnak kellene őt mondanunk, ami leleplezés számba mehet, mert diplomáját abban a percben, amikor megkapta, szerénységből gondosan elzárta a világ elől a trezórjába. (Pósa Lajos is ilyen titkos tanár úr volt.) Nos tehát, e napraforgók közt, amelyek kiváncsian kandikálnak be az ablakán, s a rákosi homokfúvás dallamai közt szedi rajztolla hegyére harmincöt esztendő óta a szomszéd Pest emberkéinek vegyes ügyeit, amelyek már oly sok mosolyt csaltak az *Új Idők* olvasóinak, ezek mamáinak és nagymamáinak ajkára. Azt hiszszük: ez a legszociálisabb adomány, amit felebarátainknak adhat valaki. De hogy miképpen keletkeznek ezek a népszerűkké vált fejlécek, azt nem célszerű közelről nézni. Őket a tanár úr mindenre rajzolja, csak olyasvalamire nem, amit a társalgási nyelven rajzpapirosnak hívnak. Néha egy ki nem húzott sorsjegy háta, néha egy koksz-számla, néha egy levélboríték bele az alap, amelyen rajzötletei felvirulnak. Olykor egy adókönyv is kénytelen magára venni egy sor figurát s e kékes papiros, amely máskor sírásra szokott késztetni, ez esetben humort sugároz. Még Wekerle, az adókirály sem fogja elhinni, hogy ilyesmi lehetséges. Miután igy tisztáztuk ezt a fontos és közérdekű művésztörténeti adatot, ijedten letesszük a tollat, mert talán máris többet árultunk el, mint amennyit veszedelem nélkül szabad lett volna.

Új Idők 1929. 46-47.

UTAZUNK BUDAPESTRE!

A gyermekek legkedvesebb barátja Karácsonyra ismét megjelenik!
MUHLBECK KÁROLY számos művészi rajzával díszítve, sokszínű domborkötésben.

Ára 6 pengő

Nyugodtan mondhatjuk, hogy a Mackó-könyveknél kedvesebb és népszerűbb olvasmánya nincsen a magyar ifjúságnak. SEBŐK ZSIGMOND Mackó úr kalandjainak írója meghalt s halálával elhallgatott a szeretett, felejthetetlen Mackó úr mondanivalója is. Most a híres Tányértalpú család, a magyar ifjúság régi barátja, ismét útnak indul s kalandjai éppolyan érdekesek és mulatságosak, mint az eddigi kötetek fordulatos eseményei. Csak éppen a megváltozott kor és megújuló élet környezetében játszódnak le. Most a hangosfilm, a villamos, a hullámfürdő, a rádió körül forognak kalandjai s az új, váratlan helyzetek egész sora állítja meglepő próba elé. A tiszta kacagás a legnagyobb ajándék, amelyet egy ifjúsági könyv olvasóinak adhat — kacagásra való okot és alkalmat pedig bőven találnak a fiatal betűkedvelők ebben a csupa-mosolygás könyvben.

A „MACKÓ"-KÖNYVEK a gyermekek legkedvesebb olvasmányai!

MÜLHBECK BÁCSI
KÉPES MESÉSKÖNYVE

SOK KÉP, MESE, VERS

Ára 3 pengő

Színes kötésben, albumalakban, ízléses, mutatós kiállításban.

A rajz az, amin keresztül közel férkőzik a mese a gyermek lelkéhez. A rajz megszemélyesíti a mese alakjait. A rajz éppen olyan fontos része a gyermekkönyvnek, mint a szöveg.

Ha a Mackó szót halljuk, megelevenednek előttünk Mühlbeck Károly Mackó-rajzai. Ha Csalavári komára gondolunk, úgy él ő emlékezetünkben, ahogyan Mühlbeck bácsi rajzaiban megszemélyesítette.

Ez alkalommal MÜHLBECK KÁROLY legszebb rajzaihoz írtak aranyos kísérő szöveget: meséket, verseket a magyar ifjúsági irodalom legkiválóbb művelői.

A magyar gyermekirodalom komoly értékkel gyarapodott!

MÜHLBECK BÁCSI legszebb rajzai díszítik ezt a könyvet!

MEGRENDELHETŐK KIADÓHIVATALUNKBAN 2 PENGŐS HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE IS!

A könyveket 1934. évi karácsonyi ajándékunkkal, a gyermekek számára szalaggal díszített, csontszerű anyagból készült képes olvasójellel küldjük meg.

Új Idők 1934. 48 sz.

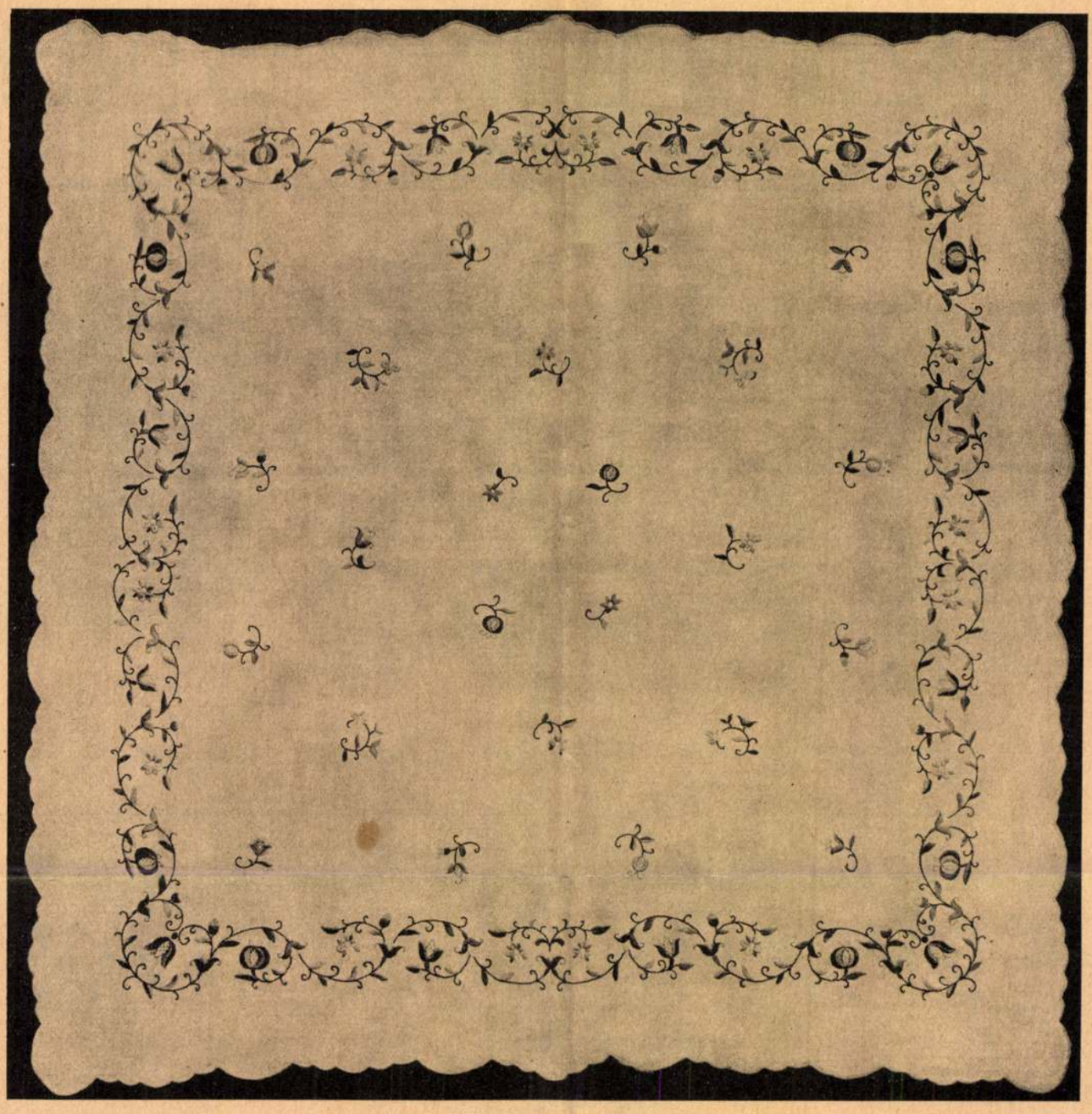

Régi magyar úrihimzésű uzsonnakészlet. Tervezte a szegedi Muskátli-bolt az Országos Iparművészeti Múzeum egy XVII. századbeli eredetije nyomán. Az első készletet herceg Eszterházy László vette meg

A szegedi Muskátli-bolt közli:

Az Uj Idők olvasói körében oly nagyarányú érdeklődés mutatkozott a Muskátli-boltnak az Uj Idők hasábjain megjelent kézimunkái iránt, hogy elhatároztuk: fióküzletet nyitunk Budapesten.

A pesti Muskátli-bolt már meg is nyilt a Belvárosban, a Régiposta-utca 12. számú házában, a Váci-utca és a Petőfi Sándor-utca között.

Tisztelettel meghívjuk ebbe a boltba az Uj Idők olvasóit és közöljük, hogy december 10-ig az Uj Idők minden olvasójának az általuk hozott anyagra is díjtalanul előnyomtatjuk akár a fent közölt kézimunka rajzát, akár más, általunk közölt, olyan kézimunkáét, amely az évek folyamán az Uj Időkben megjelent.

KIKINDAI. 7872. — IFJASZSZONY. 8013. — GÁSPÁR JÓZSEF. 7790. — BERNÁTH LÁSZLÓ. 7994. Kérjük, közöljék pontos címüket, mert levélben szeretnénk válaszolni.

SZÁMOMRA AZ EGYETLEN ÚT. 8125. A budapesti francia konzulátus (Légation de France, II., Fő-utca 17.) idegenlégió-ügyekben nem ad felvilágosítást. Az Idegenlégiókba való jelentkezést nem fogadja el és nem is továbbítja, már több mint egy éve. Ön tehát sem államköltségen, sem a saját költségén nem juthat innen a légióba. Ne sajnálja! Nincs annál nehezebb, megalázóbb, szomorúbb szolgálat! Nincs ott romantika, csak betegség, kegyetlenség, szenvedés van, kitaszított, züllött emberek társasága és olyan bánásmód, amilyen ezeket a szerencsétleneket — *a feljebbvalók felfogása szerint* — megilleti. Ha megírná, mi az, ami otthon elviselhetetlenné teszi az életét, talán jobb tanácsot adhatnánk, mint amilyent Ön adott magának.

ORA ET LABORA. 8167. Nem írjuk alá, még általánosságban sem, hogy „ma csak a korzózó és flörtölő leányok tetszenek.“ Tapasztalataink szerint igenis: *ma a dolgozó, önálló leányok tetszenek,* de közülük elsősorban azok, akik nem temetkeznek bele teljesen a munkájukba, hanem amellett, hogy kedvvel és lelkiismeretesen végzik a kötelességüket, nem mondanak le az élet apró örömeiről sem. Higyje el, *nem kell sok pénz* ahhoz, hogy a dolgozó leány *nő* tudjon maradni: csinos, vonzó, jómegjelenésű, ápolt nő, aki tetszik is a férfiaknak azonfelül, hogy mint munkatársat, megbecsülik őt. És még valamit elárulhatunk. Ha egy nő elhatározza magában azt, hogy „ma csak a korzózó és flörtölő leányok tetszenek“, ennélfogva ő nem tetszhetik, ezzel máris válaszfalat emelt önmaga és a férfiak közé. Az az irígységgel ve-

Csetenyés szekér. Mühlbeck Károly festménye az Ujságrajzoló-művészek kiállításán, a Nemzeti Szalónban

A dicsőség íze

— Elbeszélés —

Írta: **Harsányi Zsolt**

A vármegyeház nagyterme izgalmas zsibongással várta az ünnepség kezdetét. Zöld posztóval borított hosszú asztal állott a dobogón, lent pedig az első sorokat csupa ritka előkelőség töltötte meg. A publikum széksorai után helyezkedett el a diákság. Sándor ott ült egy széksor szélén. Mellette már nem volt üres hely. A fiúk, kissé elkéstek, alig tudtak utat törni az oldalt is zsúfoltan álldogáló érdeklődők között. Nyujtogatott nyakkal keresték Sándort, míg végre felfedezték. De beszélni nem tudtak vele.

A zsibongás egyszerre megszűnt. Tarczy tanárelnök az önképzőkör ifjúsági vezetőivel felvonult a dobogóra és rázendített a megnyitó énekre: „Jövel Szentlélek Úristen." Majd az ének végén lármás recsegés és csoszogás, mindenki leül, nagynehezen megszületik a csend.

Sándor serkedő bajszát pedergette izgalmában. Pedig még jó soká tartott, míg az ő dolgára került a sor. Beszéd, jelentés, megint beszéd, megint jelentés. A hőség tűrhetetlen, a szép fekete nadrág gyűrődik a zsúfolt széksor kényelmetlen ülésében. S a mondatok oly lassan, oly hiábavaló egyhangúsággal morzsolódnak. Mártirium hallgatni.

Végre. Végre feláll valaki a zöld asztalnál. Most. Most kerül sor a pályázat eredményére.

Lyrai pályadíj. „Kitűzetett . . ." „Felkéretett . . ." „Benyujtatott . . ." Gyerünk, gyerünk, a jó Isten szerelmére.

— A lyrai pályadíjat megbírálni Kovács Pál beszélyíró és győri orvos úr, Stettner György úr és Czuczor Gergely úr kérettek fel, kik is, minekutána közülök Czuczor Gergely úr magát kimentette, ketten maradván, egybehangzó ítélettel úgy vélekedtek, hogy a lyrai pályadíjat a . . .

Sándor szíve fájdalmas izgalomban szorult össze a várakozástól. Két szó következhetik most, vagy az, hogy „Vándordalok", vagy az, hogy „Ideál". Ő ezzel a két verssel pályázott. Tehát?

— . . . pályadíjat a „Lengyel keservek" címezetű mű érdemes elnyerni, mint amelyben a költői nyelv honfias érzelmekkel szerencsésen van párosítva s társai felett ihletettebb kebelből hangoztatja érzeményeit. E véleményhez csatlakozott a Kovács Pál úr által felkért harmadik bíráló, Turcsányi János úr is. Minek folytán a „Lengyel keservek" címezetű mű jeligés levelének felbontása rendeltetik.

Sándor beleharap a mutatóujjába. Majd hogy meg nem vérzi. Megbukott. Az övénél jobbat írt valaki. Ihletettebb kebel nála. A zöld aszalnái motoszkálás, papírszakítás. Majd az előbbi hang folytatja:

— Szerzője Ács Károly.

A teremben éljenzés dördül meg és taps. Tarczy tanár szavai, aki felszólítja Ács Károlyt, hogy a nyertes művet maga olvassa fel, elvesznek a siker riadalmában, amely kettőssé erősödik, mikor Ács Károly pirulva, boldogan hajlongva felmegy a dobogóra. Elkezdi versét szavalni. Petrovics Sándor hallgatja. Remeg az izgalomtól.

— Mi lehet ez? Irigy vagyok? — faggatja magát.

A kérdésre nem tud felelni. Csodálkozik sajátmagán. Hiszen ő tisztaszívű és jó ember. Hogyan lehet, hogy ez most annyira fáj neki? A teremben mély csend figyeli a lengyel keserveket. Szabadság-

Uj Idők 1931. 52. sz.

ról van szó, minden mondat a magyar szabadságra értendő. Az utolsó sor után dörgő taps. Még nagyobb, mint előbb.

Petrovics Sándor nézi azokat, akik közvetlen mellette lelkesen tapsolnak. Az az érzése, hogy ezek mind árulók. Ezek nem tudják, hogy a sors mind az ő tapsolói gyanánt rendelte őket és vakon tapsolnak másnak. Az egészet leheletlen megérteni. De mi ez: az előbbi hang még folytatja a jelentést.

— Ugyane bírálók javasolják, hogy a „Vándordalok" és az „Ideál" címezetű pályaművek, kiváló költői érdemeiknél fogva dícséretben részesittessenek, hasonlólag a „Sírdalok", „Unió" és „Túlvilági kép" címezetűek. E művek jeligés levelei is felbontani s a művek a kör érdemkönyvébe beiratni határoztattak.

Petrovics Sándor küzd magával. Egy hajszálon múlik, hogy most felugorjon. Már kiáltani akarja haragtól rekedt hangon, hogy tiltakozik. De már késő. Már bontják a leveleket.

— A „Sírdalok" szerzője Ács Károly. (Dörgő taps, éljenzés.) Az „Unió" szerzője Ács Károly. (Még erősebb taps. A fejek egymáshoz hajlanak, mozgás, fejbólintgatás: ez aztán diák a talpán.) A „Túlvilági kép" szerzője Ács Károly. (Kitör a derültség. A taps még erősebb, az éljenzés igen hangos.) A „Vándordalok" szerzője Petrovics Sándor. (Pillanatnyi szünet. Aztán taps, de másféle. Tömör, erős, komoly taps. Sándor halálsápadtan, mozdulatlanul ül helyén, szeretné megfojtani az egész világot.) Az „Ideál" szerzője Petrovics Sándor.

Egy ifjú hang túlkiáltja a tapsot:

— Éljen Petrovics! Éljen!

Ez a Jókay hangja.

Számosan utána kiáltják. Néhány fej a közelben Sándor felé fordult. Ezt észreveszik távolabb is, kereső pillantással errefelé fordulnak, végül az egész terem idenéz. A nevét kiabálják. Most fel kell állani és az óvációt meghajlással megköszönni. Sándor nem áll fel. Fejét a mennyezetnek szegezi konokul, hogy senki pillantását ne lássa. Nem, másodiknak, nem! Ül mozdulatlan. A tapsok csak nagysokára, csalódottan ülnek el. Odafenn új jelentés következik. Már olvassák. Sándor hirtelen elhatározza, hogy itthágy csapot-papot. Felkel. Igyekszik az oldalt állók között utat fúrni. Nehezen megy. A ruhát is félti, hogy elszakad, a cipőt is, hogy megtiporják. De azért próbál előre törtetni, torka száraz, szeme ég, tenyere verejtékes.

— ... mivel tehát a két bíráló ellentétes véleményt mondott ki, a balladák Széki Béla tanár úrnak adattak ki pótbírálatra, s az eredmény az lett, hogy dr. Kovács úr ítélete és nagytiszteletű Széki Béla úr azon feltételes véleménye után, hogy ha szabad a ballada kívánalmától, amennyiben arra históriai elem is kívántatik, eltérni, akkor a „Szín és való ..."

Sándor megáll a tolongásban. Halántékán lüktetni érzi az eret

— ... a „Szín és való" címezetű románcot jutalmazta a társaság, a „Lehel" címezetű balladát pedig dícséretre méltatá.

Pokolból a mennybe. Egyetlen lendülettel. Sándor kíméletlenül megint tolakodni kezd. De most már nem azért, hogy elszökjék innen. Fent már bontják a jeligés leveleket.

— A „Szín és való" szerzője Petrovics Sándor.

Dörgő taps. Sándor fellép az emelvényre. Szembenéz a közönséggel. Komoran néz, szinte kihívóan. Meghajlás helyett feiét biccenti. Nyúl verse kéziratáért. De nem ő szavalja. Már rég megbeszélték Kozma Sándorral, hogy ha a vers nyer, akkor Kozma szavalja. Igy előkelőbb. Kozma fellép a Petrovics helyére. A közönség meglepődik. Mozgás. Kozma nem is néz bele a kéziratba. Kívülről tudja pajtása versét. „Szín és való, írta Petrovics Sándor."

Ezt a pillanatot vágyta Sándor, ezt. Ő lentről hallhatja, mialatt a dobogóról elhangzik: „Irta Petrovics Sándor." És megindulnak a verssorok. Az ő szavai. Az élő gondolatai, amint itt most szárnyra kapnak s mindenki figyelmesen hallgat. Apám, vecsési kocsmáros, mondanád-e most is, hogy mészáros legyek? „Meglátni a szelíd angyalvonásokat, melyeknek bájain szív és ész elakad." Lám, mi lett Szathmárinéból: vers lett belőle. Ingerlő szépsége rímmé változott. Sóvárgott ölelése, amelyben soha nem lett része a vágyakozó ifjúnak, az egész közönség ölelésévé lett. Sándor mellét feszítve, zord büszkeséggel néz ki az ablakon, mintha csak a szavalat nem is őt illetné. Kozma befejezi a költeményt. Ez aztán taps. Ács Károly összesen nem kapott ilyen erőset. Úgy szól ez, mint a puskaropogás, és egy pillanatra nem gyengül. Ács Károly tapsai ezt jelentették: „Pártoljuk a kedves, igyekvő fiatalembert." Petrovics tapsa most ezt jelenti: „Ez kész költő, ez nem fog itt megállni Pápán."

Sándor most már ottmarad a dobogónál. Koldusból királlyá változott. Jóindulatú gőggel várja, ki nyerte a dícséretet. Ezt a másodikat ő is megtapsolja. És íme, a dícséretet a „Lehel" című ballada nyerte. Szerzője Petrovics Sándor. Erős taps, többen üdvözletet integetnek lengő kézzel a zöldkabátos ifjúnak. „Érdemkönyvbe iratni rendeltetik."

Hohó, a közönség nem megy ám bele, ezt is hallani akarja. Heves és követelő halljukozás. Sándor másik pajtása, Kiss János, már közeledik a dobogóhoz. Ezt a verset ő tanulta meg. Kérdően néz engedelemért Tarczy tanárra. Tarczy hallja a nagy halljukozást, hogyne hallaná. Bólint. Kiss János szaval: „Lehel, írta Petrovics Sándor".

Most kellene itt lenni Csáfordi Tóth Rózának, a komisz Salkovicsnak, a selmeci Lichard tanárnak, a bestiagonoszságú gráci káplárnak. Proszperinvi hajdúnak, a kedves Szeberényi Lajosnak, Kupis Vilmosnak, mindnek, mindnek: ezt kellene hallani ellenségnek, barátnak, ezt kellene látni. Ott áll ő vakító elegánsan a dobogónál és fentről már a második szavaló hirdette az igét, hogy: „írta Petrovics Sándor." Kiss János hangosan kiáltja a verset: „És zúg dörögve rémítőn a kürt ismét Lehel kezén ..." Sándor megrázkódik valamitől, mint aki didereg. Ettől a rímtől rázkódik meg: rémítőn-kezén. Szándékosan írta ezt, mindennek ellene forduló vakmerőséggel, a szent szabályok lázadó felborításával. Tudott volna jó rímet találni, szolgai pontossággal csengőt, — nem, ő ezt így akarta és ha a föld az éggel összeszakad is, ez a rím jó rím és magyar rím, olyan jó, hogy aki írta, azon most végigszalad a művészi kéj villamos hidege.

A közönség nem törődik a rímmel. Az egész versnek szól a taps. Éljeneznek, nevét kiabálják. Megbiccenti fejét, felnéz Tarczy tanárra. Tarczy tanár uram egyet villan a félszemével. Úgy kacsint oda a kedvelt diáknak, huncutul, mint valami cinkos. És ki az az úr, aki az első sorban feláll a lelkesedéstől, úgy tapsol? Egy izgatott hang odasúg Sándornak:

— Tudod ki az? Gróf Esterházy Pál.

Sándor rápillant a grófra, aki még mindig áll és feléje tapsol. Alázatosan mosolyogni illik ilyenkor a szemtől-szembe való elismerésért. Sándor ránéz a grófra. Nem mosolyog. Állja a feléje irányzott nyájas tapsot mereven, megjátszott büszkeséggel.

Aztán nagynehezen elülnek a tapsok. De még

Harsányi Zsolt: Az üstökös. Petőfi Sándor életének regénye két kötetben. Ára fűzve 4 pengő, kötve 6 pengő.
A Magyar Regények előfizetői számára a két kötet fűzve 3 pengőbe, kötve 5 pengőbe kerül

én!... Mi lenne, ha a közönségből mindenki személyes barátja akarna lenni magának? Minden rajongója?... És akkor kigondoltam, hogy mit kell tennem.

Simonyi: Ez eddig gyönyörű! Mondja tovább!

Matyika: Elhatároztam, hogy egyszer bekopogtatok magához egy csokor mezei virággal. És azt mondom: én vagyok a közönség. Egy a milliókból. Nem akarok semmit, csak megköszönni, hogy él, hogy van és hogy a miénk... Aztán kezet csókolok és eljövök, anélkül, hogy megmondtam volna a nevemet.

Simonyi: Tudja milyen szép ez? És milyen megható!

Matyika: Ezt akartam! Lássa, nem sikerült! És ezért voltam olyan zavarban, mert mikor odajött, nem voltunk egyedül és ezt nem mondhattam el.

Simonyi: Milyen tehetséges! Hallatlan!

Matyika: És még hozzá éppen ma! Mikor meg is próbáltam!

Simonyi: Megpróbálta? Mit?

Matyika: Én nem tudtam, hogy Ringhardt ebéd után magához ment. Beszélt ugyan valamit, de nem is álmodtam, hogy az én kis ügyemmel merje magát zaklatni!... És megszöktem a társaságomtól és elmentem a maga villájába!

Simonyi: Hozzám? A villába? Mikor?

Matyika: Mielőtt idejöttem. De maga már nem volt otthon.

Simonyi: Igazán? Ez igaz?

Matyika: Ha hazamegy, majd megmondják magának. Otthagytam egy nagy csokor mezei virágot. Kérdezték a nevem, azt feleltem: egy a milliókból!

Simonyi: Hát ezt a csokrot le fogom préselni és berámáztatom.

Matyika: Most már nem ér semmit az egész dolog! Ringhardt elrontotta! Azzal, hogy előállt az én színészetemmel. Mert most már maga azt is hiheti, hogy csak azért...

Simonyi: Dehogy hiszem!... És most már kétszeresen bánom, amit mondtam.

Matyika: Miért? Legalább megmentett a késő csalódástól! Nem leszek színésznő!

Simonyi: Hogy képzel olyat? Visszariadni az első kritikától? Egyetlen szótól? Sohse szabad törődni azzal, amit mondanak!

Matyika: Ha más mondja, nem is! De ha maga mondja!

Simonyi: Hát először is... visszavonom!

Matyika: Ó...

Simonyi: Visszavonom! És nem is tudom, hová tettem az imént a szememet, hogy magára azt mondhattam, hogy jelentéktelen?

Matyika: Most csak azért beszél így, hogy megvigasztaljon...

Simonyi: De nem!... Esküszöm magának, hogy maga a legérdekesebb és a legfurcsább valaki, akivel életemben találkoztam! Biztos, hogy talentum. Egészen biztos!...

Matyika: Vigyázzon! Most a másik túlzásba esik. Megint látatlanban mond ítéletet!

Simonyi: Hát jöjjön! Meghallgatom!

Matyika: Majd holnap! A színházban!

Simonyi: Nem, nem! Minek várjunk holnapig?

Matyika: De most már alig van rá idő!...

Simonyi: Amíg a villamos beér a Sándor-utcáig, az egy óra. Én pedig tíz perc alatt beviszem.

Matyika: Hátha várnak a villamosnál?...

Simonyi: Azt fogja mondani, hogy rossz villamosra ült. Amelyik elvitte Ujpestre!... Igy nyerünk még egy félórát, én pedig majd csakugyan beültetem magát valahol egy ujpesti kocsiba, hogy láthassák, hogy abból száll ki.

Matyika: Jaj!... Nem tudom!... Istenem! Istenem!

Simonyi: Na, na! Matyika! Ne veszítse el a fejét!... Jöjjön!

Matyika: Hová?

Simonyi: Hozzám!

Matyika: Nem! Nem! Hogy gondol olyat?

Simonyi: De hát az Ég szerelmére!... Ma délután már volt ott egyszer!

Matyika: Az más!... És... jaj! Szegény mama!... És a vőlegényem! Nem! Nem! (Rámered Simonyira, riadt őzike-nézéssel.) Nem!

Simonyi: De hiszen... én tanítok másokat is! Hozzám járnak sokan. És... (Elakad, egymás szemébe mélyednek, a ki nem mondott gondolat ott feszül köztük, mint a kipattanni készülő villamos szikra.) Jöjjön!

Matyika: ... Félek.

Simonyi (rekedten): Matyika! (Megfogja a kezét.)

Matyika: Hagyjon! Hagyjon!

Simonyi: Jöjjön!

Matyika (kirántja a kezét, józan hangon): Nem!... Megyek a villamossal!

Simonyi: De hisz itt az autó!

Matyika: Nem. Most már nem lehet az se! (Sóhajt.) Kár!

Simonyi: De hát ez bolondság!... Matyika!

Matyika: Én vagyok a hibás!... Tudhattam volna, hogy maga veszedelmes ember!

Simonyi: Nem értem!

Matyika (kezet nyujt): Isten áldja!

Simonyi: És holnap délben sem jön el? A színházba?

Matyika: Oda?... Talán!

Simonyi: Hát akkor... Adok magának pénzt a villamosra... (Zsebébe nyúl.)

Matyika (hirtelen, ijedten, mint akinek eszébe jutott valami): Jézus, Mária!

Simonyi: Mi történt?

Matyika: Most jut eszembe! Hiszen a Retek-utcánál átszállás van!

Simonyi: No és?

Matyika: Hiszen akkor már ott észrevették, hogy lemaradtam!... Vissza fognak jönni értem!... A vőlegényem!

Simonyi: A vőlegénye?

Matyika: Szent Isten! Ha itt talál magával!... (Balról beérkezik egy villamos.) Ezen ül! Istenem! Mit csináljak?

Simonyi (a lépcső felé indul): Megnézem!

Matyika: Ne, ne, ne! Ne menjen oda! Meg ne lássa magát!

Simonyi: Hát akkor? (Tétován megáll.)

Matyika: Bujjunk el! Gyorsan bujjunk el! Jöjjön! (Megfogja a Simonyi kezét és el jobbra.)

Simonyi: Az autóba! (El Matyikával.)

10. JELENET

Dénes, Rózsika

Dénes (felbukkan az oldalsó lépcsőn): Matyika! Matyika! Itt van?

Rózsika (felbukkan Dénes után): Nincs itt?

Dénes: Hát hol van? Most hová lett? Mondja! Hol keressem? Hol?

— Függöny. — **Vége**

Csathó Kálmán új regényének közlését következő számunkban kezdjük el

Mühlbeck Károly jubileuma.
A magyar illusztrátorok szövetsége bankettel ünnepelte az *Uj Idők* fejlécei kitünő mesterének jubileumát a Fészek Klub termében, amelynek falait Mühlbeck Károly öseredeti alakjainak képeivel díszítették fel

Felejtünk...

— I. W. Maxwell regénye az Egyetemes Regénytárban —

Az író Matthew Arnold híres költeményének négy sorát írta mottóul regénye elé: „Nem azért felejtünk, mert akarunk felejteni, hanem azért, mert felejtenünk kell". *Kell.* Akár akarunk, akár nem.

Az asszony elfelejti szerelmesét, akiért leánykorában meg akart halni. Elfelejti azt az irtózatos éjszakát, amelyen egyetlen gyermeke életéért reszketett. A férfi elfelejti azt a lányt, akiért negyvenötéves korában el akarta hagyni feleségét és három gyermekét. Az asszony elfelejti férje hűtlenségét, mely pedig annak idején a kétségbeesés örvényébe sodorta — s a férj elfelejti a szörnyű megrázkódtatást, mely feldúlta a lelkét, mikor rájött, hogy felesége és legjobb barátja valaha szerették egymást. Sőt mind a ketten elfelejtik, kiheverik azt a csapást is, hogy legkedvesebb gyermekük: elsőszülött fiuk elesik a harctéren.

Hangsúlyozzuk, hogy nem azért felejtenek, mert *akarnak* felejteni, hanem azért, mert *felejteniök kell.* Azért, mert ez a dolgok természetes rendje. Az idő finom homokja száll, száll és egyformán belepi, elhalványítja és eltompítja a legélesebb fájdalmat, a legszínesebb élményt, a legujjongóbb örömet.

„S mindezt nem a mennyrázó fergeteg cselekvé,"

Az élet nem áll meg. Megy tovább a maga útján. Megoldhatatlannak látszó problémái szépen, sorjában, önmaguktól megoldódnak. Gyűlölet, bosszúvágy elcsitul. Lángoló szerelem közönnyé válik.

Az idő múlása végtelenül lesujtó, de egyben végtelenül megnyugtató is. Maxwell, akit többek között Conan Doyle is a legnagyobb élő angol írónak tart: el tudja hitetni velünk, hogy inkább megnyugtató, mint lesujtó.

Az idő múlása: mindnyájunk problémája. Szerelmes talán nem volt mindenki. Anyagi, családi válságokkal, sikertelenségekkel, szeretteinek elvesztésével talán nem mindenkit gyötört meg a sors. De van-e olyan felnőtt ember, akit az idő rohanása olykor meg nem rémít? Aki nem számíthatta soha, mint Charles Derwent, hogy „még ha hetven vagy nyolcvan évig élek is, akkor is elmult már az életem fele s emberi számítás szerint a jobbik fele mult el."

Mily hálásak lehetünk az írónak, aki mély bölcsességével, meleg szívével úgy tudja megvilágítani ezt az örökkön aktuális problémát, hogy megbékülünk legkönyörtelenebb ellenségünkkel: a száguldó Idővel és elhisszük, hogy Charles Derwent békés, derűs, verőfényes öreg napjaiban sokkal kevesebbet gondol a halálra, mint amennyit férfikora delén gondolt.

Hogy is mondja Jerome K. Jerome: „Ne félj, halhatatlan ember! Az idő csak a világ árnyéka, mely az örökkévalóság falára vetődik."

Ruzitska Mária

Dal

A boldogság? iramló pillanat,
Édes gyönyör, suhanó rózsafelhő,
Hajód aranyló habokon halad,
S kit várasz, pirulón és kacagva eljő.

Boldogtalanság? kimondhatlan kín éget,
Pokol sistereg a szíved helyén,
Könnyed áztatja a nagy mindenséget,
És a halál is mosolygó remény.

Majd jön idő, mikor dal, szerelem,
Kéj, gyönyör, álom, minden oda van,
A könny nem buggyan ki a szemeden,
Befelé hull, perzselőn, hangtalan...

Kiss Menyhért

Uj Idők 1930. 3-a.

A földrengés pusztítása Bulgáriában
A tirnovói gimnázium a földrengés után

Rombadőlt épület Gorna-Orechovicában

néztem. Helyesen sejtettem, hogy ez a nézés kissé ki fogja hozni a sodrából.

— No, de engedje meg... egy fiatal leány csak találhatna más szórakozást is, mint a tudományt.

— Például?

— Uram, Istenem, mit mondjak? Hát csak természetesebb volna, ha egy fiatal leány érdeklődnék a tánc, meg a zene, meg... meg...

— Meg?...

— Azt akartam mondani, hogy eddig azt hittem, hogy izé... hogy a fiatal hölgyek inkább érdeklődnek egy kis flirt, mint ókori gyarmatpolitika iránt.

— Én nem tudom, hogy mi az a flirt, — biztosítottam és megint a szemébe néztem. — De nem mondom, a zene iránt én is érdeklődöm. Gyakran jár az operába?

— Nem nagyon gyakran, — vallotta be Alfréd.

— Hát hol hallgat zenét?

— A Király Színházban. Hatszor néztem meg a „Leányvásárt".

— Az operett-muzsika nem komoly zene, — oktattam. — Én csak Wagnert és Beethovent tudom igazán élvezni. De most föl kell mennem a mamához. Jó napot.

Nem vagyok elbizakodott természetű, de azt hiszem, hogy ezt az ifjút sikerült végleg megbűvölnöm. Nem volt nagy kunszt, mert kissé tapasztalatlannak látszik az úgynevezett összehasonlító-flirtészet terén, amely tudomány jóval nehezebb és komplikáltabb, mint teszem föl a szemita archeológia. A fiúra láthatólag már az úgynevezett első számú módszerrel is lehet hatni (komolyság, a léhaság megvetése, szép lelki élet stb.), amelynek manapság már valamirevaló harmadéves jogászok sem ugranak be. Különben mindegy. Kapott egy szép emléket hátralevő életére és ezzel el van intézve. Majd csodálkozni fog, ha nem folytatom vele a beszélgetéseket, de nem lehet. Már elmondottam neki mindazt, amit az Ophir-kérdésről tudok, és hátha még érdeklődni találna további részletek iránt. Attól tartok, hogy barátnőd, Kitty, akkor nem csekély zavarba jönne.

Marie, a mama szobaleánya, aki külföldön komornának nevezi önmagát és minden pletykát huszonnégy órán belül megtud, este már jelentette, hogy Alfréd és Manci között nagy összeveszés volt. Alfréd szemére lobbantotta hölgyének kacér magaviseletét, léha élet-

fölfogását és kijelentette, hogy ő ismer fiatal leányokat, akik nem a flirtben, hanem a tudományban gyönyörködnek. Amikor azután Manci néhány epés megjegyzést tett a szóbanforgó fiatal hölgyek alamuszi voltára, Alfréd dühbe jött és kikérte magának, hogy általa tisztelt, ideális női alakokra sarat frecskendezzenek. Így mondta. Mivel pedig Manci tovább frecskendezte a sarat, komolyan összevesztek. Annyira összevesztek, hogy Manci sírt (Marie szerint bőgött), Alfréd pedig kalap nélkül szaladgált föl és alá a kertben.

Attól tartok, hogy Manci már gyanítja, hogy ki az a bizonyos ideális női alak, a vacsoránál legalább majdnem tettleges pillantásokat lövelt felém. Én azonban természetesen semmit sem vettem észre, hanem merev tartással, de kitünő étvággyal vacsoráztam.

Mindez azonban csak szomorú időtöltés. Ha nem jön hamarosan valami érdekesebb fordulat, be fogok iratkozni egy kölcsönkönyvtárba és végigolvasom az összes francia rémregényeket. Ha történetesen volna egy jobb rémregényed, el is küldheted unatkozó barátnődnek

Kittynek.

A szerelem

— Szász Zoltán könyve —

Tizenöt esztendei írói és ujságírói mult előzi meg *Szász* Zoltán első kötetét, melyet most *A szerelem* cím alatt adott közre. Tizenöt esztendei írói munkássága disztingvált helyet biztosít neki modern irodalmunkban. Novelláin, versein és ujságbeli cikkein keresztül Szász Zoltánt mindig a gondolati mélység jellemzi; ellenállhatatlan filozóf-ösztön, hogy a dolgok és jelenségek végső okát, célját keresse. Szelleme szívesen kalandozik a legváltozatosabb problémák körül, s rájuk világítva, mindig a maga érdekes egyéniségének megnyilatkozásait hozza. Aki figyelemmel kíséri az ő gazdag produkcióját, csodálkozva állapíthatja meg, hogy Szász Zoltán nem fordul el a legkisebb kérdésektől sem, mint ahogyan bátran néz szembe a legnagyobbakkal. Egyforma kedvvel és temperamentummal vesz a tolla hegyére mindent, hogy megforgassa és kíváncsian nézegesse; hogy a magáévá tegye s aztán önmagán át szervirozza tovább . . . Néha természetvizsgálóhoz hasonlít, ki lelkes szeretettel figyeli a cseppnyi rovarok életét, az ismeretlen virágok legbel-

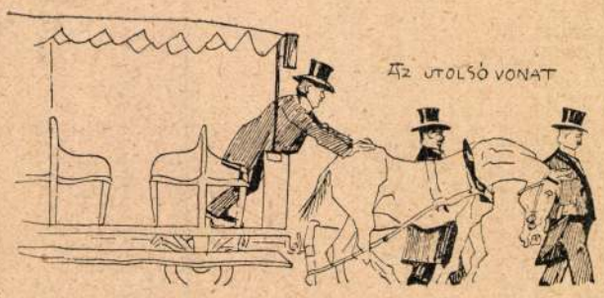

A rákosszentmihályi lóvasut beszüntetése

Mühlbeck Károly rajza

sőbb szervezetét, máskor pedig matematikusra emlékeztet, aki elmélyedve kutatja a maga szabta problémák megoldását. De mindig és egyformán jellemző tulajdonsága marad, hogy szereti az exaktságot s kerüli a felszínes, tetszetős megállapításokat. A dolgok mélyére akar látni. És amikor megoldódnak előtte a titkok, mikor szelleme megnyitja a rejtelmek szézamajtaját, örömmel telik el és valami sajátos, kommunikativ hévvel siet megismeréseit a mások tudomására hozni. Ő maga is kigyúl, s eleven, meggyőző debatteri készséggel áll az olvasó elé. Szász Zoltán sohasem banális, akkor se, mikor a legközönségesebb dolgokkal foglalkozik.

Mindezek a jó tulajdonságai fokozott mértékben jelennek meg „A szerelem" című új munkájában. Mert könyve csakugyan új. Nem régi cikkek gyüjteménye, vagy napi apropos-k kiszélesítése, hanem egységes fölépítésü, mélyreható tanulmány a szerelemről, a normális, az egészséges szerelem bizonyos törvényszerüségeiről. Mint ő maga mondja: írásának tárgya az, amiről millió és millió lirai költemény dalol, s ezer és ezer regény mesél. De könyvében nem az egyéni érzelmeket írja le, nem holmi elképzelt történeteket tereget az olvasó elé, hanem azt, ami minden szerelemben közös, s ami mindannyinak lényege. A sajátos szépirodalomhoz úgy viszonylik könyve, mint rózsacsokorhoz a belőle sajtolt rózsaolaj. A felszines itélkezés számára talán ez nem olyan vonzó, mint a rózsák szélesen bontakozó bokrétája, viszont azonban egy üvegcse rózsaolajban benne van egy egész rózsaerdő . . . Szász Zoltán igy mintegy tiltakozik ellene, hogy könyvében az egyéni szerelem leirását és boncolását lássák. Nem kulcslyukon át leselkedik, hogy az egyesek szerelmét nézze, hanem az objektivitás magaslatára emelkedik, ahonnan a nagy és egyetemes szerelem tárul szeme elé minden jelenségével, minden fiziológiai, pszichikai és társadalmi vonatkozásaival. Ez érdekeli őt. A törvényszerüségtől való egyéni elhajlások izgathatják a regényirói fantáziát, Szász Zoltán azonban mint pszichológus és természetvizsgáló jelentkezik, ki ezúttal csak az általánost, a törvényt keresi. Igy veszi szemügyre a legszebb és legrégibb témát, mely ősibb, mint maga az emberiség, s mégis mindig új marad . . .

Löbl E. M. amatőr-fényképe

Tanulmány

Empirikus megfigyelés és elvont gondolkodás ölelkezik könyvében, melyből alapos ismerete érzik ki mindannak, amit a szerelemről valaha irtak. Szász Zoltán megállapitásai a szerelemről talán nem olyan önkénvesen kategorikusak, mint Stendhaléi, nem is olyan lágyan olvadékonyak és romantikusan fellengősek, mint Michelet-éi, de éppen ez mutatja, hogy megfigyelései szélesebb körökben mozognak, s hogy nála a lira meg az egyéni megfigyelés nem tengett túl a tudományos gondolkodás rovására. Szász Zoltán nem becsmérlője, vagy alábbszállitója a szerelemnek, mint volt az irodalmi realizmus megteremtője: Stendhal, de nem is magasztosítja föl, mint Michelet, a romantikus korszaknak ez a történetiró Minnesängerje. Azt mondhatnók: úgy veszi a szerelmet, ahogyan van; nem tesz hozzá és nem vesz el belőle; az ő szemében a szerelem egyszerűen természeti jelenség, melyet szükségességek idéznek elő, s amelynek törvényei vannak, amilyen például az objektiv szépségideál felé való gravitálás törvénye.

Munkájának finom alapgondolata, hogy a szerelmet az emberiség tökéletesülésének szolgálatában látja. „A szerelem a legerősebb fajnemesítő tényező, sőt nem is más, mint ösztönszerű eugenika!", — mondja. Az a definiciója, hogy a szerelem az egész lelket betöltő, egyetlen valakire irányuló természetes vágy meg barátság, megmagyarázza, hogy ez a vágy hogyan fér össze a legideálisabb fölfogással. A barátság megszelidíti a vágy brutalitását, melyre különben is a tetszetősség palástját veti, hogy tűzön át és vizen át a kiválasztott Egyetlen valaki felé tör. Ez az egy pedig

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Szerkeszti Herczeg Ferenc

I. évfolyam. 1894. december 16. 1. szám.

Az olvasóhoz.

A magyar családhoz fordulunk kérésünkkel, hogy adjon nekünk helyet asztalánál, ha felismerte bennünk bizalmas jóbarátját. Szórakoztatni és gyönyörködtetni akarjuk önöket irással és képekkel, a melyekhez az anyagot első sorban abból a világból meritjük, a mely önöket leginkább érdekli: a magyar társasélet világából.

Nem az a mi célunk, hogy képes lapot inditsunk, a mely tartalma és pompája tekintetében fölülmulja a többit; egész igyekezetünk csak oda irányul, hogy az *új időknek* megfelelő lapot adjunk a magyar család kezébe.

A magyar család is *új időket* él, a mióta arra a feladatra vállalkozott, hogy magyar társaséletet szervezzen. Ezt a feladatát csak ugy teljesitheti, ha a *régi időkből* öröklött nemzeti tőkéjét, faji sajátosságait, hagyományait, hajlamait és tehetségeit teljesen beleilleszti az *új idők* modern keretébe és alapjává teszi a speciális magyar műveltségnek. Az igazi, az élő irodalom és művészet részint vezeti, részint követi ezt az átalakulást.

Mi, mint ujság, ezt az irodalmat és ezt a művészetet akarjuk ápolni és olvasóinkkal megismertetni, olyan formában, hogy ne jusson eszébe senkinek irigyelni azokat a külföldi irodalmakat, a melyek egy régi, megállapodott — és nekünk idegen világ életével foglalkoznak.

Nem igérünk sokat, de egy igéretünket meg fogjuk tartani: az *Uj Idők*, ha megnyerte az önök barátságát, sohasem fogja megsérteni a társaséletlegelső szabályát és nem fogja önöket untatni soha.

A szerkesztő.

A diplomata.

Irta: Mikszáth Kálmán.

Sokat eltünődtem már én azon, hogy miért olyan lenézett faj a verebek? Talán mert nagyon sokan vannak. Megfordult világ a szárnyasoké! Az emberi fajok közt az a legbecsesebb, a melyikből a legtöbb van: az angol, az orosz; a madarak közt ellenben az a leghitványabb.

Teljes életemben sajnáltam a verebeket s feléjük fordult a rokonszenvem. Mert egyszerűek, nem járnak hivalkodó ruhában, hanem kopottas szürkében és mert szerencsétlenek, üldözöttek, megalázottak. Kiszedik fészkeiket, összetörik tojásaikat, földhöz paskolják a kis gyerekeiket.

Mindegy, azért mégis ők szaporodnak a legjobban. A természet gondoskodik róla, hogy a macskának is jusson, a suhancok tőreinek is és még maradjon is. Hiszen ha csak a macska volna, ez a rémletes nagyhatalom, de ott van még a kemény tél is, a mikor holtan hullanak le a fákról, mert ők nem hagyják el a hazájukat, mint a hosszulábú gólya és a frakkban járó fecske, hanem itt élnek-halnak köztünk, a hol mindenki ellenük fordul. Hajdan még a nemes vármegye se átallotta rájuk agyarkodni, verébfejeket kivánván az adóba.

Sehol, de sehol sincs kimélet irántuk. Ők a madarak *parasztjai*. Ha másforma madár kerül az emberek kezére, nem veszik el rögtönösen az életét, rácsos kalitkába teszik s a rabkoszt *még* szinte jobb (az emberek pazarabbak, mint a természet), de a boldogtalan veréb kivétel: a verébnek nem dukál a hadifogság tisztessége, annak a sorsa a halál.

Pedig a veréb okos állat. Nem tud ugyan énekelni, mint a pacsirta vagy fülemile, se beszélni bolondokat, mint a szajkó vagy a papagály, de tud a helyett gondolkozni. Kicsi, szűk koponyájában agyvelő van és ötletbőség.

Szánom-bánom ugyan, hogy gyerekkoromban magam is életükre törtem, nem egy orgyilkosság terheli a lelkiismeretemet, de a mióta az én Pipi barátommal bővebben megismerkedtem, másképpen gondolkozom a mélyen tisztelt fajról.

Pipi egy igen kedves veréb volt. Olyan szürke, olyan pofáju, mint a többi, de mégis volt rajta valami előkelőség, valami különös. Azt hiszem, hogyha régóta foglalkoztam volna a verebekkel, a Pipi arcát megtudtam volna külömböztetni a többiektől. Mert bizonyosan nem egyformák a verebek, csak a mi szemünk nem elég jó meglátni rajtuk a külömbséget.

Ismertem egyszer egy szerecsen gyereket Gleichenbergben, a ki a gyerekeimmel játszadozott. Tobynak hivták, magyarul is beszélt. A következő évben egyszer csak ujra meglátom Karlsbadban, megszólitom nagy vidoran:

— Ezer ördög, hát hogy vagy Toby?

A Toby a fejét rázta, hogy ő nem a Toby.

— Ne bolondozz, te selyma!

Nem bolondozott az egy csöppet sem, de valóságosan nem a Toby volt.

Visszatérve Budapestre, hát kit látok a Hungária kapujában? A Tobyt.

— Hollá Toby, képzeld csak hogy megjártam egy hasonmásoddal a mult héten Karlsbadban.

A kis szerecsen csodálkozva nézett végig. Ő se a Toby volt.

Káromkodtam. Miféle varázslat történik velem? No, ha nem a Toby, akkor legalább a karlsbadi szerecsen fiu lesz, a kit a Goldenes Schildben láttam.

Dehogy. Egy harmadik fickó volt s most már rájöttem, hogy egy pár százezer szaladgál ilyen Afrikában s én a százezerben nem látnék egy fikarcnyi külömbséget.

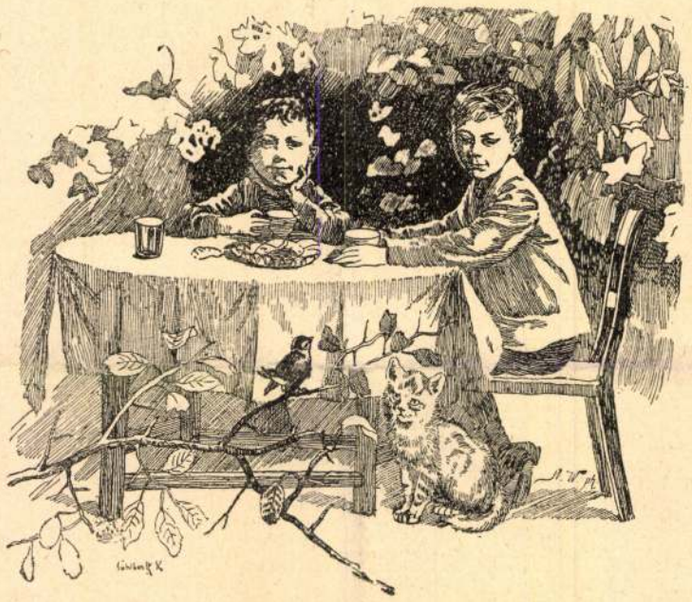

Biztos vagyok benne, uraim, hogy a verebek világában is minden verébnek másforma fizonómiája van s hogy az erzsébettéri fákon, mikor olyan nagy trics-tracs van őszszel, ilyenforma párbeszédek is ejtődnek:

— Nos, látod ott azt a nőstényt?

— Ah, valóban csinos a kicsike.

— Nézd, nézd, milyen kifejező szeme van.

— S mennyi tűz benne! Szép fej, nemes tartás.

— Milyen kecsesen emeli a szárnyát.

— Kivánatos kis jószág.

— Ha neki volnék, szóba se állnék azzal az undok verébbel, a ki hozzá surolódik. Ki az?

— Az egy elzüllött ronda fráter, a kit a macska is kiköpne a szájából.

Minthogy ennél nagyobb verébsértést nem tudok már kigondolni, mégegyszer biztositván az olvasót, hogy mindez úgy megy a verebek társadalmában (mindössze a nyelvüket kellene érteni, hogy bebizonyittassék), egyszerűen áttérek az én barátomra, a Pipire.

A Pipi megfigyelésem szerint vén volt, rút volt a verebek közt, a ki sok szerelmi és mindenféle más kaland után a gasztronomikus élvezetre adta magát. A hasa volt az istene.

A Pipi nem társalgott más verebekkel, magányosan élt, mint egy vén önző, láttam a párzási időszakokban is, nem kellett már annak senki, oda se nézett a kert fáin röpködő verébmenyecskékre és szüzekre. A Pipi bölcs volt már. Gondolta talán magában »juventus ventus« s a helyett, hogy efféle haszontalanságokkal töltené az idejét, inkább szundikált egyet a tölgyfa ágain, csőrét borzas tollazatába dugva. De nincs is, tessék elhinni, valami élvezetesebb egy szép álomnál!

Ámbátor a Pipi érzékkel birt a valóságok, a gyakorlati élet követelményei iránt is, és soha sem szundikált annyira, hogy észre ne vegye, ha reggelihez ülünk.

Ilyenkor rögtön lent termett s ott ugrált körülöttünk a kavicsokon, egy udvaronc fürgeségével szedegetve fel az elhullajtott zsemlye-morzsákat.

Délben is velünk ebédelt, mert mindig künn a kertben szoktunk enni, csak vacsorára nem jelent meg. Hol, mivel töltötte az estéit, örök titok. Meglehet, hogy másfelé volt abonálva.

A gyerekeim már ösmerték az állandó kosztost s mikor megjött, nyájasan kiáltottak rá:

— Itt a Pipi! Gyere Pipi! Jó reggelt Pipi!

Pipi mintha értette volna, fölemelte a fejét oldalvást s hamiskásan látszott hunyoritani a piciny serétszemeivel, miközben megillegette üdvözletül a farkát, melynek a balrésze le volt égetve s az egyik megperzselt tollszár csupaszon, csonkán, kormosan meredt ki. A Pipi nyilván valami szerencsétlenségen ment keresztül, vagy égő gyujtót dobott rá valaki s attól meggyuladt a farka, vagy valamely tüzön keresztül repült s ezért veszett el szépségének egy része. A leperzselt tollazat soha se nőtt ki többé s a Pipit erről lehetett egész biztosan felösmerni.

— Jó reggelt, gyerekek, jó reggelt! látszott viszonozni a Pipi. Hát mit esztek, mit esztek? s elkezdett ugrándozva turkálni csőrével a homokban. A gyerekek pedig morzsolták neki a kiflit s lehajigálták az üres tojáshéjakat, hogy valami meleg ételt is kapjon a szegény Pipi.

A lurkó kiváncsi volt mindenre, mint egy igazi gourmand; de nem evett meg mindent: a ledobott cukormorzsákat megvetőleg hömpölygette a porban: »pfuj, fehér kavics«, a cseresznye gránátszin levében

Mühlbeck Károly

Göre Gábor mulat. Mühlbeck Károly rajza.

(Világosság-nyomda)

szete: mind tónusos. Az utóbbiak ugy látszik Bécsben készültek, mig a pestvárosi fametszetek csinálója Riedl Károly Ágoston volt, tanitómestere a magyar fametszők egész generációjának, amelyből Mihálovics, Huszka Lajos, Potemkin Alfonz, Rusz Károly és főleg Morelli Gusztáv váltak ki különösképpen. A hatvanas években mellé jük sorakozott a szorgalmas Pollák Zsigmond is, aki Bécsben tanulta mesterségét.

Pólya Tibor karikaturája

A tizenkilencedik század huszasharmincas éveiben egy uj illusztráló technika szárnyai bontódtak ki világszerte: a sokféle változatu litográfiáé. Minálunk az Adomásky-féle vizivárosi kőnyomda volt a legelsők egyike, de illusztrációs munkákat Trentsensky József nyomtatott először 1826 körül. Nyomon követte egynéhány kitünő más litografus is: köztük Richter Antal Fülöp, Watzel A. F. és Szerelmey Mihály; az utóbbi egyszersmind a Charivarinak volt rajzolója. Nyomtatványaik egyrésze az akkori divatlapok mellékleteképpen jelent meg.

A hetvenes évek elején óriási átalakulás vette kezdetét az illusztráció reprodukciója dolgában. Több évtizedes próbálgatás és tapogatódzás után lehetővé vált a nyomtatólemezek teljesen kémiai és mechanikus uton, a fa- és rézmetszésnél hasonlithatatlanul könnyebben, gyorsabban és olcsóbban való előállitása. A metszéses kézimunka helyét elfoglalta a savakkal való maratás. Az uj technikának kemigráfia lett a neve; később — mikor sikerült a vonalas rajz átnyomtatása helyett annak egyszerü átfotografálása is a majdan maratás alá kerülő cinklemezre — fotokemigráfiának is mondották. Most általában „fototipia" a neve a fotográfia segedelmével, tehát kisebbitve is készithető vonalas klisének.

Pólya Tibor karikaturája

Mühlbeck Károly: Háboru

különbözött a Dürerék idejebelitől: a régieket a rajz vonalainak szigoru követése, a fakszimiles modor jellemezte; az ujabbak festői hatásuak, tónusosak voltak. A tónust a fametsző csinálta beléjük a maga kis vésőjével. A századközépi nagy angol, francia és német illusztrált lapok, meg a mi Vasárnapi Ujságunk képei többnyire ilyes technikával készültek. A nyolcvanas évekbeli Ország-Világ kétoldalas illusztrációi is tónusos fametszetek; a berlini Bong fametszőtől hozatták őket kölcsönpénzen. Az ősi fakszimiles technikáju fametszet használata főleg a vicclapokra szorult; a negyvenes évekbeli Honderü. az 1848-iki Charivari fametszetei például jórészt ilyenek. Már a kassai Ábrázolt Folyóirat és Képes Ujság (1848) ahány famet-

Pirely

Pérely Imre: Karikatúratanulmányok Teresesényi Györgyről, Szekula Jenőről, Garai Ferenczről, Szabó Dezsőről (Coriolán Mille) és Lakatos Lászlóról

Lyó egésségöt és hasolló lyókat kívánok!

Az írástudó bíró e jámbor fohászával köszöntöm az olvasót.

A Kakas Mártony szerkesztő úrnak írt számtalan leveléből úgy megtanultam, hogy magam is szívesen használom. Saját megállapítása szerint az őróla csinált ábrázolat igen *jelös,* csak néha tetszik olyannak, mintha haragba volna a szolgabíró úrral, vagy pedig, mintha *a zadó* kivetés körül volnának bajok.

A bíró úr képes ábrázolata az én kitalálásom. Írásbeli jellemzése s a végtelen mulattató jelenetek könnyítették a rajzbeli megformálását.

Mikor Gárdonyinak bemutattam ökelmét, a különben kritikus szerző nagyon meg volt vele elégedve. Szigorú bírálat alá vette társaival együtt s hajdani mesterségét (tanító volt!) meg nem tagadó szokása szerint *osztályozta* a képeket. A Göre-könyvek

Mühlbeck Károly rajza

illusztrálásánál azért akadt dolga a kék meg piros plajbásznak is, de a műérzést eláruló tapintat parancsa szerint Gárdonyi mindig a kép *mellé* korrigált.

Dicsekvés nélkül mondhatom, hogy bíró uraimék igen népszerüek voltak. Tán még ma is azok. Hiszen mondásaik most is közszájon forognak... Mikor rajzoltam őket, nem akartam egészen *tsúfságosakká* tenni alakjukat, tehát zsánerszerű megjelenítésre iparkodtam s tán nem is jártam rossz

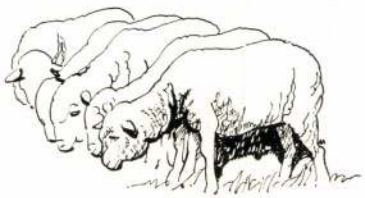

Mühlbeck Károly rajza

úton, mert hozzájuk hasonló figura nagyon sok akad a magyar faluban. Egy képeslevelezőlap-ciklusban, színes kivitelben, a Singer és Wolfner cég adta ki Göréeket. Ma már alig akad ezekből a lapokból, pedig ezek voltak az első magyar képeslapok. Valamikor azon álmodoztam, hogy a magyartalan és ízléstelen idegen falitáblák helyett a Göre-féle vidám helyzeteket honosítsuk meg ilyen módon. Ittam már Göre-pohárból s egyszer a strandra is invitált egy rossz Göre-utánzat.

Magánéletemben olyképpen használom fel a Göre-ábrázolatokat, hogy velük jutalmazok meg kedves barátokat, vagy velük elégítek ki nem kedves hitelezőket. Szívesen fogadják, azért hiszem, hogy van becsületük.

Mühlbeck Károly

IFJUSÁGI KÖNYVEK

Elbeszélések, regényes történetek, történelmi elbeszélések, útleírások serdültebb fiúk és leányok számára.

Egy-egy könyv ára kötve **2.50 K**

Aranyozott egész vászonkötésben **2 80 K**

1. **Tutsek Anna.** *Szélvész kisasszony. A kastély titka.*

Serdültebb leányok számára. Kötve 2.50 K. Aranyozott egész vászonköt. 2.80 K.

Egy fiatal szeleburdi kis lány fürdői kalandjainak a története; ő maga meséli el vidám humorral az ő felsülését s az idősebbik nővére eljegyzését. Második elbeszélése a kötetnek: *A kastély titka.* Öt kis leány mulatságos nyaralása egy külföldi nagybácsi fényes kastélyában, ahol megmentik a nagybácsi fiát s jóságukkal, kedvességükkel meggyógyítják beteg lelkét.

2.* **Gauss Viktor. *A búrok földjén.*

Két magyar fiú kalandja a búrok hazájában. Kötve 2.50 K. Aranyozott egész vászonkötésben 2.80 K.

Két jó családból való magyar fiú neki veszi magát a nagyvilágnak és a búrok földjén, a messze Transzválban próbálnak szerencsét. Valami régi rokonuk lakik a busmánok földjén s oda akarnak ők is eljutni. De Fokvárostól egész a rokonuk farmjáig csupa veszedelmes kalandon esnek át s néha az életüket is nagy nehezen tudják megmenteni. Elvetődnek a délafrikai gyémántmezőkre, majd a búrokhoz szegődve, végig küzdik a Jamezon betörő serege ellen vívott csatát.

3. **Gaál Mózes.** *Szeretet.*

Serdültebb leányok számára. Mühlbeck K. rajzaival. Kötve 2 kor. 50 fillér. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fillér.

Egyike az író legszebb, legérdekesebb regényeinek, amelyből valóban a szeretet melegsége sugárzik ki; a gyermeki és anyai szeretet tiszta lángja. A kis Erzsike életének egyszerű, szép története, aki semmi más fegyverrel, mint a tiszta szeretettel megvívja a harcot az élettel s boldoggá teszi édesanyját és saját magát is.

4.* **Tábori Róbert. *Délibábok.*

Serdültebb ifjúság számára. Mühlbeck K. rajzaival. Kötve 2 kor. 50 fillér. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fillér.

Három testvér különböző útakon keresi a boldogságot. A legidősebbik a képzelet birodalmába téved, csakis a multnak él és tel.esen idegenként áll szemben azzal, amit az élet követel tőle. A másik vagyont hajhász, Ausztráliába megy aranyásónak, sok veszedelmes kalandon megy keresztül s mint gazdag ember tér haza, de nincs öröme a kincsekben, mivel azokhoz vér tapad. — Ez a két testvér délibábot kerget, míg a harmadik, nővérök, megteremti magának a szülői földön azt a munkakört, amely megelégedést és boldogságot ad neki.

5. **Kabos Ede.** *A szurtos királyfi.*

Ifjúsági regény. Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fillér.

»Fiúk, leányok, puszta szóra, elhiszitek-e, hogy volt egyszer olyan király is, aki odaadta a fiát bádogos-inasnak?« Így kezdi a szerző könyvét. Higyjetek neki és olvassátok el ezt a csodálatosan szép, tanulságos és mulattató regényt.

6. **Kemechey Jenő.** *Magyarország nagyasszonyai.*

Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fill.

Voltak Magyarországnak asszonyai, akiknek életök hőskölteménye, tetteik sorozata egész történelem. Akikről, amikor olvasunk, könybe lábad szemünk, fölmagasztosul lelkünk. Ezeket a nagyasszonyokat, akiknek tüneményszerű, hősi életök, örök mintaképei maradnak a magyar asszonyoknak, mutatja be a szerző érdekes történetek keretében a fiatal leányoknak.

7. **Tutsek Anna.** *Vidorka. Új élet.*

Két elbeszélés fiatal leányok számára. Kötve 2 kor. 50 fillér. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fillér.

Derült, vidám, mindig jókedvű, aranyos, sugaras kedélyű, mint a napfény s amellett mégis mélyen érző, komoly gondolkozású leányka ez a Vidorka. Vidámságával földeríti gondokkal küzdő szülőit, erős, bátor lelkével megosztja velök az élet gondjait s szívének jóságával, kedvességével öntudatlanul magához hódítja mindenkinek szeretetét — azét is, akivel aztán meg is osztja életét. Az *Új élet*-ben egy makacs, elvadult gyermek megszelidülését látjuk, aki gyülölettel és haraggal fogadja a mostohaanyját és akit a mostohaanyja jósága, szelidsége és szeretete egészen új életre vezet.

8.* **Gauss Viktor. *A néger királyok kincse.*

Regény a magyar ifjúság számára. Kötve 2 korona 50 fillér. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fill.

Egy fiumei olaszt, egy magyart meg egy angolt véletlenül összehoz a sors Dél-Afrikában, jóbarátokká lesznek, aztán világgá mennek. Végigbarangolják a dél-afrikai angol gyarmatokat, miközben szörnyű sok küzdelmen, veszedelmen és kalandon esnek át. Végre egy néger király udvarába kerülnek, nagy csatákban vesznek részt és aztán fölkutatják a néger birodalom kincses barlangját. Nagy veszedelmek után rábukannak és mint dúsgazdag emberek térnek vissza hazájukba.

9.* **Lampérth Géza. *Kuruc hősök.*

Történeti rajzok, elbeszélések a kuruc világból. Kötve 2 kor. 50 fillér. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fillér.

Csodás időkről, kuruc hősökről szól ez a könyv, ifjú barátaim. Olvassátok hevülő lélekkel és dobbanjon meg büszkén szívetek, hogy ilyen dicső hősök utódai — hogy magyarok — vagytok.

10. **Rákosi Jenő.** *A kis Kelemen története.*

Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fill.

Rákosi Jenő »A kis Kelemen történeté«-nek megírásával igen becses és érdekes könyvvel ajándékozta meg a magyar ifjúsági irodalmat. Azt kell belőle megtanulni, hogy szükséges a szerencsétlenséget csüggedés, a szerencsét elbizakodás nélkül viselni, mert mind a kettő Istentől van és ha alázatosan viseled, Istenhez vezérel.

11. **Benedek Elek.** *Rügyfakadás.*

Díszes kötésben 2 korona 50 fillér. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fillér.

Az Ifjúsági Könyvek XI. kötete: *Rügyfakadás.* Elbeszélések fiatal leányok számára. Irta Benedek Elek. Huszonegy szebbnél-szebb elbeszélés, amelyeket ha érdemök szerint akarnánk méltatni, mindegyikről különkülön kellene megemlékeznünk. Meleg, derüs, szomoru és vidám képek váltakoznak azzal a bájos közvetlenséggel és a szív melegségével megírva, amely Benedek Elek minden művét jellemzi.

12.* **Bródy Sándor. *Az egri diákok.*

Két magyar Robinzon kalandjai. Kötve 2 korona 50 fillér Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fillér.

Kalandos, érdekes történetével bizonyítja be Bródy, hogy nemcsak a felnőtteknek, hanem a gyermekeknek is tud írni. Érdekfeszítő mese keretében beszéli el a két ártatlanul kicsapott diák élményeit, kik Egerből Szatmárba vándorolván annyi viszontagságon mennek keresztül, hogy valóságos két magyar Robinzon lesz belőlük.

13.* **Lőrinczy György. *Hűséges szivek.*

Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fill.

A Hűséges szivek Kürthy Istvánnak, az 1848—49-iki szabadságharcban a Bocskay-huszárok vitéz ezredesének és menyasszonyának, Greguss Mariskának poétikus és kedves viszontagságainak a története, háttérben a szabadságharc történelmi képével. Érdekes mese keretében, gazdag színezéssel írja meg Lőrinczy a regény hőseinek a küzdését, amelyben résztvesznek a jó barátok, a hűséges szivek, akik valamennyien megkapták szenvedésük, kitartásuk, küzdelmük jutalmát, a leigázott nemzet fölszabadításában, amelyet a dicső emlékezetü Erzsébet királyasszony készített el.

14. **Tutsek Anna.** *Az édes otthon.*

Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fill.

Egy fiatal leány története, aki elkerül hazulról rideg, zárkózott természetü nagynénjéhez, aki nem szeret senkit, csak a kis kutyáját és a régi gazdasszonyát, Julis asszonyt. Julis asszony azonban nagyon féltékeny a kis Ilonkára és sikerült is előidézni a szakitást Ilonka és Klára nénje között. Ilonka visszamegy a szülői házba, ahol varrással tartják föl magukat testvéreivel együtt, de szegénységüket megaranyozza a szeretet fénye. Idő multán aztán kiderül a Julis asszony turpissága, Klára néni elkergeti őt a házától és személyesen elmegy Ilonkához bocsánatot kérni. Éppen a két leány esküvőjére érkezik, akik szeretettel fogadják körükbe az öreg asszonyt.

15.* **Ambrozovics Meszlényi Ilona. *A meghallgatott ima.*

Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fill.

Ez az elbeszélés megkapó színekkel festi egy korán árvaságra jutott szegény fiú történetét, aki életének minden válságos pillanatában az imádságban keres és talál vigasztalást és abból merít erőt a további küzdelemre s lelki erejével, szívjóságával és szorgalmával végre is kiküzdi magának a sikert és boldogságot.

16. **Garády Viktor.** *Amit a tenger mesél.*

Kötve 2 kor. 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor 80 fill.

Ez a könyv egészen egyedül áll a magyar ifjúsági irodalomban. Íróink közül eddig még senkisem vállalkozott arra, hogy a magyar tengerpartot, annak magyar vonatkozásu történeti emlékeit, legendáit és tengerünk csodás világát a magyar ifjúsággal megismertesse. Garády Viktor, akit joggal nevezhetünk a tenger írójának, ebben a művében is elemében érzi magát. Tengerpartunk a maga igéző szépségében szinte megelevenedik a Garády tolla alatt. Az ő mesteri tolla valósággal dúskál a színes és vonzó leírásokban, amelyekkel ékes keretet von a magyar daliás időkből merített történeteknek és a tengerparti nép életéből ellesett kedves és megható elbeszéléseknek.

17* **Sas Ede. *A fölkelő nap hősei.*

Kalandok az orosz-japán háborúban. Kötve 2 korona 50 fill. Aranyozott egész vászonkötésben 2 korona 80 fillér.

Egy magyar, egy lengyel és egy japán ifjú történetének regényes keretében tárulnak föl ama mesés küzdelem dicsőséges fejezetei, amelyeket a fölkelő nap lobogójának hősei, a japánok az egész világ bámulatának közepette vívtak. Drámai erejű, színes tollal írja le a Petropavlovszk pusztulását, a Jalu partján vívott ütközet világhíres szuronyrohamát, az orosz hajóhad menekülési kisérletét, a liaojangi véres visszavonulást. Az ismeretterjesztő adatok át meg átszövik ez ifjúsági regényt. Japán, Korea földrajzának, néprajzának és történetének köréből s az érdekfeszítő mesét egész sereg epizód és kaland leírása teszi még változatosabbá. Igazán meleg szívvel írta meg írója ezt a könyvet, amely Napkelet hőseinek, a japán háborúnak valóságos éposza az ifjúság számára földolgozva.

18. **Gaál Mózes.** *Anna.*

Regény fiatal leányok számára. Kötve 2 korona 50 fillér Aranyozott egész vászonkötésben 2 kor. 80 fillér.

Gaál Mózes *Anna* című könyve egyik legbájosabb, legszebb ifjúsági regénye, amelyet fiatal leányok számára írt. Annyi költészet, annyi szívjóság sugározza át ezt a szép regényt, hogy lehetetlen igaz meghatottság nélkül végigolvasni; megrezdíti a szív legmélyebb húrjait is és érdekfeszítő meséjével mindvégig leköti figyelmünket.

** A *-gal jelzettek elsősorban fiúknak valók.*

Ujdok 1906. dec. 16

FILLÉRES KÖNYVTÁR

Elbeszélések, regék, történelmi elbeszélések, versek, színdarabok, útleirások gyüjteménye

Szerkeszti PÓSA LAJOS

Magyar fiúk, magyar leányok számára.

Egy-egy szám ára kötve 50 fillér.

A gyüjteményben eddig 230 kötet jelent meg, a legujabban a következők:

201. **Havas István.** Az ihácsi kis kakas. Elbeszélések, képpel . . . . . —.50
202. — Csipkerózsák. Versek . —.50
203. **Herman Ottóné.** Ők ketten. Mesék, elbeszélések, képekkel . . . . . —.50
204—206. **Lengyel Laura.** A viradat napja. Történeti elbeszélés, képekkel. . . . 1.50
207. **Pósa Lajosné.** Olvassuk csak. Elbeszélések. . . . —.50
208. **Havas Mihály.** A hősök. Hazafias elbeszélések, képekkel. . . . . —.50
209. **Egri György.** Igaz is, nem is. 4. gyüjtemény . . . . —.50
210. — 5. gyüjtemény . . . . —.50
211. **Kiszely R.** Képek a nagy természetből. . . . . —.50
212—213. **Sas Ede.** A virágok költője, képekkel . . . . 1.—
214. **Krúdy Gyula.** Előre. Hazafias elbeszélések, képekkel. . . . . —.50
215. **Sebők Zs.** Utazás tündérországba. Mesék . . . . —.50
216. — Pattogatott kukorica. Mesék . . . . . —.50
217. **Dingha Béla.** Kókumfitty király országa . . . . . —.50
218. **Gaal Mózes.** A szurtos kis inasról . . . . . —.50
219. **Benedek Elek.** Elek apó meséi. 3. gyüjt. . . . . —.50
220—221. **Lampérth Géza.** Hű a koporsóig. Történeti elbeszélés Rákóczi korából. Képekkel . . . . . 1.—
222. **Lőrinczy György.** Mátyus földjén. Elbeszélés képpel —.50
223. **Barta Irén.** A csillagok között. Képpel . . . . . —.50
224—225. **Dingha Béla.** A krencsi erdő meséi. Képpel . . . 1.—
226. **Gyökössy Endre.** Palkó Debrecenben . . . . . —.50
227—228. **Lengyel Laura:** Magyar hősök. Történeti elbeszélés. Képpel . . . . 1.—
229. **Móra Ferenc.** Falun, városon . . . . . —.50
230. **Józsa Antal.** Hóvirágok . —.50

A Filléres Könyvtár mindenik kötete külön is kapható.

Megrendelésnél **minden számért 54 fillér** (4 fill. portóra való) küldendő be, hogy aztán bérmentve küldjük meg a rendelt köteteket. Húsz kötetért 10 korona küldendő be.

A Filléres Könyvtár teljes jegyzékét kivánatra megküldjük.

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA, BUDAPEST,
—— VI. KER., ANDRÁSSY-ÚT 10. SZÁM. ——

Elbeszélések a magyar szabadságharcból. Ifjusági kiadás. Díszkötésben, Mühlbeck Károly rajzaival 4 kor. Egyike a legérdekesebb magyar ifjúsági müveknek. Nem a vídám Sipulusz, hanem a komoly Rákosi Viktor munkája, aki ezuttal nem a humor mosolygó világába viszi olvasóit, hanem a szabadságharc eseményeit dolgozza föl megragadó elbeszélésekben, amelyekben a históriai elem vonzóan egyesül az író friss és eredeti leleményével. Megelevenedik az egész kor előttünk és édes-bús érzelmek töltik el olvastára lelkünket. Jókai óta nem irtak becsesebb elbeszéléseket a magyar szabadságharcról. Kedves, hasznos olvasmány ez az ifjúságnak, mert ez a könyv a hazaszeretet legalkalmasabb tanitómestere.

ÉVIKE

IRTA HERMAN OTTÓNÉ

Regény fiatal leányok számára

Ára díszkötésben 4 korona.

Az ifjusági irodalomban kevés olyan kiváló regényt ismerünk, mint Herman Ottónénak ezt a regényét, amely most jelent meg. Annyi poézissal, oly meleg közvetlenséggel van megirva benne az árva kis senki leányának a története, hogy lehetetlenség meghatottság nélkül végigolvasni. A kis Évike küzdelmes sorsát rajzolja meg az író, akinek háladatos kis gyermekszívéből sem a nagyúri fény és jómód, sem a nélkülözés, küzdelem és hányattatás nem tudja kiirtani a szülőfaluja és kis játékpajtása iránt érzett szeretetet, s aki sok viszontagsága után végre ismét visszakerül az ő kis falujába s végül boldog menyasszonya lesz az ő Bandijának, gyermekkori játszótársának. Ezt az egyszerü történetet oly bájosan, annyi költészettel irta meg Herman Ottóné és annyi színtiszta magyarsággal, hogy olvasás közben mindig úgy érezzük magunkat, mintha ott bolyongnánk a magyar Alföld búzatermő, pipacsvirágos mezőin.

GULLIVER

A magyar ifjuságnak átdolgozta

Egri György.

Az albumalaku könyv ára szép kötésben, Muhits Sándor négy színes mümellékletével ára **4 korona.**

ROBINZON után kétségen kivül Gulliver az ifjúság egyik legkedvesebb olvasmánya. Nincsen talán egy olyan irodalmi nyelv sem, amelyre ezt a könyvet le nem fordították volna. Elejétől végig érdekes, tanulságos az egész történet; az első rész, a mikor Gulliver az óriás a törpék között s a második rész, a mikor az óriások közé kerül s ő lesz a törpe, egyaránt megragadja és megtermékenyíti a gyermek fantáziáját. Ezt a kiadást Egri György, a gyermekvilág kedvelt mesemondója dolgozta át a magyar ifjúságnak.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA.

kalandra, hogy például a Misziszipit átusszam, már nem vállalkoznám.

És mikor ezt finoman, könnyedén, szinte stilizált egyszerűséggel elmondotta, már el is határozta, hogy legközelebbi alkalommal ő is tesz kisérletet Dávid Arankánál. Ugy, ahogy a többiek tettek... Egy pillanatra egy kis önutálatot is érzett, hogy milyen lovagiasan beszél és milyen lovagiatlanul érez... De ez nem változtatta meg elhatározását.

Másnap a próbán olyan incidens történt, mely reményekkel biztatta a bonvivánt, hogy a siker kilátásával közelítheti meg a megközelíthetetlent... A rendező ugyanis minden komoly ok nélkül kiméletlenkedett Dávid Arankával. A durva, epés ember szabadon Hamlet után zárdába küldte Dávid Arankát.

— Látja, ott elégséges az önmegtartóztatás erénye... de itt a szinpadon tudni is kell valamit... És maga csak egyet tud: elrontani partnerének a jelentését...

Dávid Aranka sirva ment le a szinpadról és a szinház előtt találkozott Gáspár Gyulával, a nagy favorittal.

— Mi baja? — kérdezte Gáspár őszinte jóindulattal.

A szinésznő elmondta a szinpadi jelenetet és hozzátette:

— Mindezt azért kell elszenvednem, mert nem akartam a szeretője lenni annak a rosszindulatu embernek... Különben jobb, hogy igy történt... Ugy sincs maradásom ezen a pályán... Igaza van annak a vén ripacsnak, nincs tehetségem... Nincs...

— Dehogy is nincs! A maga tehetsége nemcsak rokonszenves, de értékes is — mondotta a bonviván biztos hangon, de minden meggyőződés nélkül. — Ami pedig a sértést illeti, ne féljen semmit, én szerzek elégtételt magának. Nem is a megbántott nőnek, hanem a kollegának...

Kezet szorítottak... A szinésznő szivesen felejtette kezét a kollegáéban... Szép pár volt a kettő... A nő egyenes lelkével hasonlíthatatlanul nagyobb erkölcsi értéket képviselt... A bonviván elérkezettnek látta az időt, hogy akcióba lépjen.

Este, másfél órával az előadás után, pontban éjfélkor halk kopogás hallatszott Dávid Aranka Hermina-úti lakásának udvari ablakán.

— Ki az? — kérdezte a szinésznő nyugtalanul.

— Én vagyok, Gáspár, ne értsen félre... búcsuzni jöttem... Ki tudja, látjuk-e egymást többé...

A hangban rezignáció sötétlett.

— Ön elutazik? — kérdezte a szinésznő.

— El — hangzott egy árnyalattal sötétebben.

— Hová?

— A börtönbe — mondotta a szinész olyan egyszerűséggel, mintha Balatonfüredet említette volna.

Dávid Aranka kétségbeesett sikolyt hallatott:

— Dehát mi történt?

— Megöltem egy embert...

— Kit?

— A rendezőt.

— Miért?

— Mert mikor a délelőtt történtekért felelősségre vontam, ő magára sértő megjegyzést tett.

— Mit mondott? — kérdezte a szinésznő automatikusan.

— Ne kivánja, hogy ismételjem... Ez a megjegyzés olyan haragra ingerelt, hogy fölkaptam egy üveget és a fejéhez vágtam.

— És mi történt azután?

— Semmi különös... Eljöttek a mentők... és konstatálták...

— Mit?

— A bekövetkezett halált... Ennyi az egész...

Néhány perc mulva Dávid Aranka Gáspár Gyula karjai között lihegve, sirva vallotta meg, hogy régóta szereti... És hogy ő az egyetlen férfiú, kinek sohsem lett volna képes ellentállni... Hangja zokogásba fult...

— Most miattam megtörik egy szép művészi pálya... én okoztam szerencsétlenségét annak, kit imádok.

Mély érzéssel és banálisan beszélt. A kettő úgy látszik együvé tartozik... Gáspár megcsókolta arcát és ajka érezte a könny sós izét... Hirtelen eszébe jutott, hogy a könny érte omlott... Érte, ki otrombául kieszelt egy történetet, hogy megalázhasson vele egy nőt... kire nem is vágyott tulságosan.

És fölhasználta kiváltságos szinjátszó tehetségét, hogy gyalázatot hozzon arra a nőre, ki komolyan szereti. Csömör borzongott végig rajta... Ki akart bontakozni az ölelő karokból...

— Engedj, Aranka...

— Nem, nem, maradj!

— Nem maradhatok, én nem vagyok érdemes a te vonzalmadra... Aljas voltam, hazudtam.

— Mindegy, én igy is szeretlek... Maradj, — suttogta a szinésznő szenvedélyesen.

Jóval éjfél után a bonviván megjelent a kávéházban. A tegnapi társaság teljes létszámban együtt volt. Az egyik primadonna-udvarló éles maliciával üdvözölte:

— Szervusz, Gyula! A szinháznál azt beszélték, hogy ma attakot indítottál Dávid Aranka ellen.

— Nem jártak messze a valótól.

— Áh, talán onnan jössz?

— Onnan...

— Nos? — kérdezték egyszerre többen meresztett szemmel.

— Nos, — válaszolta a bonviván az ő kedves, hódító akcentusával, — ez egyszer nem bizonyult megközelíthetetlennek.

— Áh, áh, gratulálunk! Bravó!

A bonviván folytatta:

— Feltámadt bennem a falusi ember, aki, ha egy nő megtetszik neki, feleségül veszi azt.

— Te elveszed feleségül?!

— Legkésőbben két hét mulva. Kérek egy sötét kapucinert!

Szánakozva néztek az ünnepelt művészre, mint egy inferioris rendü alakulatra. A fitymáló tekintetek világosan ezt fejezték ki: te bamba, ezt mi is meg tudtuk volna csinálni...

Csak a közgazdasági iró fonta össze előkelő nyugalommal a karját.

— Uraim, — mondotta csak azért, hogy mondjon valamit — a régi irásokban gyakran olvassuk, hogy az erény diadalt aratott... Ilyen esetek ma is előfordulnak — szórványosan!...

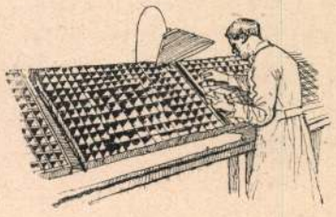

Uj Idők 1919. XXV. 17.

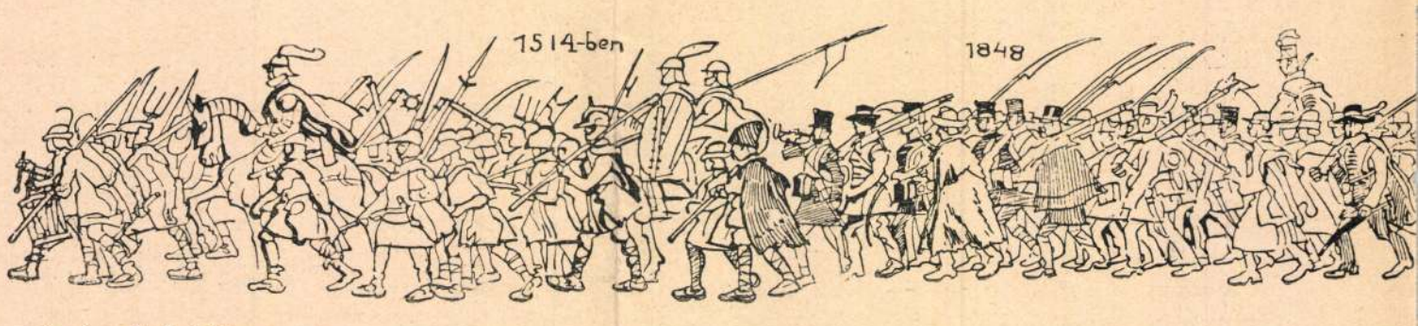

A népszabadságért

A múlt a filmen

Már a mozi kezdő éveiben megpróbálkoztak a filmgyárak az úgynevezett történeti képek készítésével, amik viszavarázsolták a multat a mai néző számára fotografián is. Láttuk a trójai faló históriáját, az Iliász legendás történeteit, Róma életét s ezek a filmek frappánsan szemléltették a régen elmult időket, mintha csak valóban a régi archivumokból előszedett egykorú felvételeket látnánk. Azóta nagyot fejlődött a filmművészet, a közönség igényei napról-napra növekedtek s ezzel együtt egyre nehezebb feladat hárult a filmrendezőre, akinek fel kellett kelteni tudnia a valóság látszatát a legnehezebb esetekben is.

A mozgófényképen nem lehet csalni, ha trükköt használnak, akkor annak is tökéletesnek kell lennie, mint mindennek, amit a fényképezőlencse megörökít a filmen. Ahogy a színészen nem szabad meglátszani, hogy szerepet játszik, úgy a diszletezésen sem szabad nyomának lenni annak, hogy valami csinált dolog, nem igazi. Amikor mégis „kasirozni" kell, akkor pontosan tudni kell, hogy milyen lesz a hatás a fekete-fehér fényképen s ismerni kell a fényképezés technikájának minden csinját-binját, hogy valami egészen jelentéktelen apróság egyszerre le ne rontsa a legszebb kép hatását is.

A filmen csak az látszik, ami beleesik a lencse látó mezejébe, de az aztán tökéletesen élethűen. A látómező aránylag mindig nagyon kicsiny, de mindig tetszés szerint választható meg s ezzel meg van adva a lehetőség arra, hogy a környezettől függetlenül lehessen felhasználni minden motivumot. Modern tárgyú film felvételénél nem okoz gondot az, ha egy-egy résznél akár egy más világrészbe is kell elutazni az egész truppnak, de amikor a mult megelevenítéséről van szó, nem lehet visszautazni az időben is és bizony mindent fel kell építeni, amit a szabad természet nem nyújt ma is éppen úgy, mint akár ötezer esztendővel ezelőtt. Volt idő a filmgyártásban, mikor az volt a törekvés, hogy mindent, amit csak lehet, műteremben fotografáljanak s ekkor fejlődött ki a hatalmas film-műtermek technikája, hol színházi diszletekkel és mesterséges világítással dolgoztak. Csakhogy bármilyen nagy apparátussal csinálták is, a hatás rossz volt, mert mindig észre lehetett venni, hogy a kép műteremben készült. A falak díszletei hullámzottak, a színésznek nem volt szabad hozzá sem érni egy falhoz, a távlat legtöbbször nem adódott ki, a mesterséges világítás elárulta magát s nem volt szabad ajtót, ablakot kinyitni a képen, mert rögtön kiderült, hogy műteremben dolgozik a fotografáló gép.

Ma már, a modern filmgyártásban az a törekvés, hogy a díszlet mindig igazi legyen. A mozinak nem szabad felnőttek számára való bábszinháznak lenni. Kő, vas, márvány legyen a díszlet, az épületek autentikus épületek, az ablakon igazi napfény süssön be, ne egy Jupiter-lámpa fénye, a paloták falait ne mozgassa meg a szél, ha kinyilik az ablak, igazi virágos kertre lássunk ki. Mikor ezt a célt tartja szem előtt filmgyártás és nem sajnálja a munkát sem rá, hogy kiköltözzék a szabadba a műterem üvegfalai közül, egyszerre megnyilik az igazi lehetőség arra, hogy a multat is tökéletesen érzékeltesse a mozgófénykép. Az Ezeregyéj meséi is káprázlató elevenséggel jelennek meg a vásznan s valóban csak most mertek hozzá nyulni ahoz, hogy a Kelet multjának buja szépségeit is a filmre varázsolják.

Az amerikai filmgyárak módszerét utánozva, most már a franciák és olaszok is kivonulnak a szabad ég alá. Egyik ilyen európai kisérletről valók azok a képek,

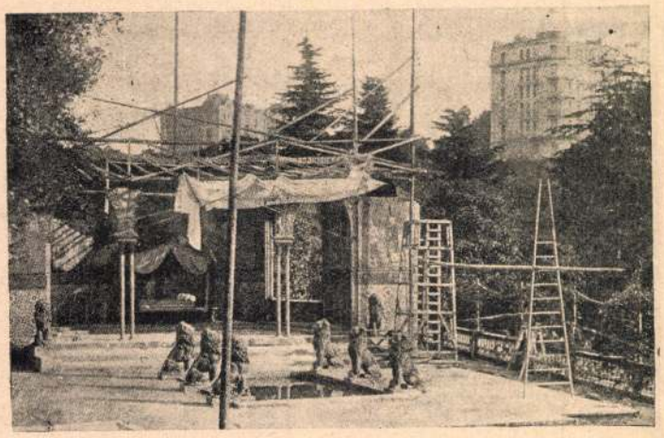

Malik szultán „divan"-jának felépítése Nizza mellett

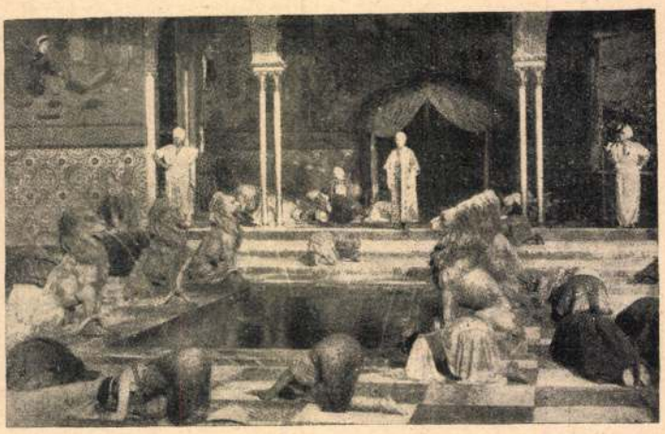

A kész „divan", amelyről a kinofelvételek készülnek

A mult a filmen

Mühlbeck Károly rajza

amiket itt bemutatunk. Az Ezeregyéj egyik meséjének filmfelvételét csinálták meg Nizzában, a Liserb-parkban s aki valaha látta ezt a szép parkot, az aligha fog ráismerni majd a filmen, bizonyságul annak, hogy milyen szépen felhasználhatja a filmrendező a szabadban levő momentumokat a saját céljaira. A felvételek alatt Viktória királynő egykori parkja keleti zűrzavarrá alakult át, Mecsetek, karcsu minaretek, pompás termek, piszkos arab kávéházak épültek fel a modern parkban, de csak a film számára. Az építmények legnagyobb részének nincs is teteje, mert a napfénynek szabadon kell bevilágítania mindenhová, csak fehér vászonernyők feszülnek fölöttük, hogy ahol szükséges, szétszórt fény essék az intérieurbe. A reflektorokat is fehér függönyök helyettesítik, másutt fekete bársony hátterek takarják el az áruló vagy felesleges részleteket. Az oszlopok, a falak csak olyan magasságig készülnek el, amíg bele esnek a lencse látómezejébe, mintha a házak tetejét leemelték volna, hogy beléjük lehessen látni. A Liserb-villa terraszából Malik szultán divánja lett. Háttérben két hatalmas modern szálloda épülete van, de az már kiesik a fényképezőgép látószögletéből s a hat oroszlán őrizte vízmedence környékéből pompás keleti terem lesz a filmen. Másutt egy alpesi kutat kellett átalakítani teheráni forrássá, ahol Allah hívei a szertartásszerű mosakodást végzik. A kép mutatja, hogy hogyan csinálták meg tökéletesen stílszerűen.

Azonban hiába látszik korhűnek és autentikusnak a film ilyen egyes részleteiben, a rendezőnek gondoskodnia kell arról is, hogy néha valami tágasabb képpel győzze meg a nézőt arról, hogy valóság az, amit lát. A probléma technikai megoldása az, hogy ha például egy keleti városnak akármilyen kis zugában játszódik le a jelenet, a filmen előbb távolról kell látni az egész várost, hogy a néző higyjen a következő jelenetnek. A távlati képet néha meg lehet szerezni uti filmfelvételekből is, de legtöbbször nem s ilyenkor másképen kell az illuziót felkelteni. A leghatásosabb megoldás az, ha például kis modellben elkészítik az egész várost s azt fényképezik le. A modellnek természetesen a legapróbb részleteiben is minuciózusan élethűnek kell lenni, de ha gondosan készítik el, akkor a csalódás tökéletes és mindenki hisz, mikor a távlati kép egyik részlete megnagyítva, premiére plan-ban kerül szeme elé a következő jelenetben. A hatás meglepő, mert a távlati képről a néző el sem hiszi, hogy az csak csinált, hiszen a következő pillanatban megnagyítva, teljes élethűségben látja maga előtt annak egyes részleteit.

Számtalan ilyen és ehez hasonló trükkhöz kell folyamodnia a filmrendezőnek, ha művésziesen akarja elénk varázsolni a filmen a multat. Talán kár is így lerántani a leplet róluk, mert ez rontja az illuziót, de a mozi közvetlen hatása sokkal erősebb, sem mint hogy zavarjon az a tudat, hogy amit látunk a képen, az nagyrészt furfangos csinálmány. A gyorsan pergő kép láttán ideje sincs a nézőnek arra, hogy gondolkodjék a trükkökön, elfogadja valóságnak, amit lát, ha nincs benne semmi zavaró részlet s a művésznek nem kell nagyobb elégtétel, mint hogy elhitesse a nézővel, hogy valóság az, amit lát, még ha a következő percben, mikor már gondolkodni kezd a látottakon, rá is kell jönnie, hogy szemfényvesztésnek lett áldozata.

Sztrokay Kálmán.

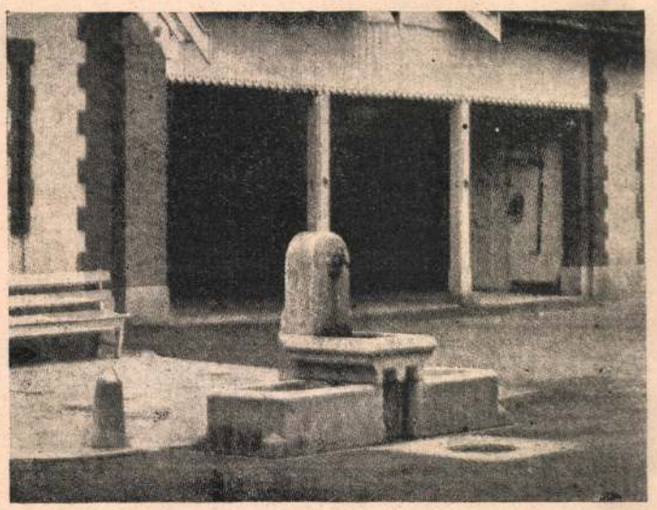

Nizza melléki falu kútja, amelyet keleti képpé alakítanak át

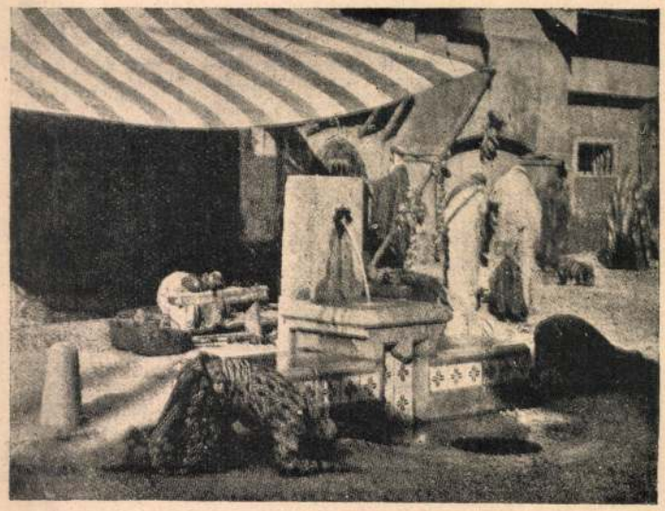

Keleti kút, kinofelvételre készen

A mult a filmen

Proletár-gyermekek a Park-Klubban. Vajda Manó fényképe

Ökölvivók

Elbeszélés

Irta HENRY F. URBAN

Cireneusz de Peyster sétálni ment, amint ez egy gazdag apa fiához illik. Az apja történetesen cserzetlen állati bőrökkel kereskedett, amelyek rettenetes szagot terjesztettek. Ez volt az egyedüli dolog, amit Cireneusz nem szeretett az apján. A pénzét azonban annál jobban szerette. És mert az öreg de Peyster régi előkelő hollandi familiából származott, szívbeli örömmel nézte Cireneusz arisztokratikus viselkedését és egy cseppet sem bánta, hogy nem törődött a cserzetlen bőrökkel. Cireneusz tulajdonképpen ügyvéd volt. De mert elvből csak tizenötszörös milliomosokat fogadott el klienseinek és Watertown városában ilyenek nem akadtak, hát bőven maradt szabad ideje. Sétálgatott tehát és bár így éppenséggel nem amerikai módon hágott szabad idejének nyakára, az ösmerősei mégis respektálták, mert ebben valami rendkívüli dolgot láttak. Ezért aztán romantikusnak nevezték.

Amint sétálgatott, hirtelen — éppen délutáni két óra volt és a nap erősen sütött — egy kis legényke állott elébe és csokor illatos ibolyát kínált neki megvételre. Ebből nyilvánvaló, hogy tavasz volt. Cireneusz már éppen el akarta utasítani, amikor eszébe jutott Virginia. Ha pedig egy előkelő ifjú az ibolyabokrétát Virginiával hozza összefüggésbe, amögött mindig lappang valami. Cireneusz valóban szerelmes volt. Megvette hát az ibolyát, hogy azzal meglátogathasson valakit és személyesen adhassa át. Mert ő szerette a romantikus dolgokat. Virginia otthon volt. A parfümmel átitatott, sötétvörös fogadószobában ült, ami nagyon jól illett arcához, amely kissé barnás volt. Egyébként jómódú cukorgyáros leánya volt és így nem csoda, hogy „a kis édes"-nek nevezték bizalmas körben. Virginia nem volt egyedül. Szemben ült vele Hannibál Napoleon Quinn, aki rettenetes neve mellett is igen szelid ifjú volt és floridai banánnal kereskedett. Apja harcolt a polgárháborúban és ezért minden egyes gyermekét híres hadvezérek nevével ajándékozta meg. Amerikában senki sem csodálkozik ilyesmin, sőt az ilyen nevű emberek egyenest imponálnak, ha még olyan szelídek is, mint egy házi eb.

Quinn és de Peyster már ösmerték egymást. Mind a ketten tagjai voltak a Hercules atlétikai klubnak, amely csupa gazdag ifjúból alakult, akik tornáztak, birkóztak és öklöztek.

Amikor de Peyster meglátta Quinn barátját, így szólt:

— Ó, Quinn úr, nagyon örülök, hogy láthatom.

Ugyanezt mondta Quinn is.

De csöndben mind a ketten hozzátették, hogy:

— Vinne el az ördög!

Az efféle ájtatos kívánságok, amelyek egy szép nő jelenlétében ébrednek föl két fiatal úrban, mindig jelentenek valamit. És valóban, mind a két ifjú úr szerelmes volt Virginiába és mindegyiküknek végtelenül kellemetlen volt a másiknak jelenléte, mert eddig egyikük sem tudott arról, hogy vetélytársa van. De a szép Virginiát ez a legkevésbbé sem zavarta. Köszönettel elfogadta az ibolyabokrétát és mosolygása megmutatta gyönyörű fehér fogsorát, amin Quinn annyira fölbosszankodott, hogy nemsokára bocsánatot kért és távozott. Amint a vetélytársak kezet fogtak, Virginia fekete szeme jóleső érzéssel nyugodott meg

nem tudott egészen megtisztulni. Csak tisztálkodni vágyott, mert ennek az öröme újra, meg újra kezdődik.

Most tehát nem arról volt szó, hogy ennek az új, keletkező szeszélynek teljesen átadja magát. Hanem jó idő-beosztást kellett kigondolnia, hogy utoljára is semmit se mulasszon el abból, a mit a sors azért ad az ilyen szegény, dologtalan fővárosi asszonyoknak, hogy teljesen hiába még se élje le az egész életét.

Este mikor felszolgálták a teát, Hellmer megint aggódva nézte az ő szép feleségét, kinek homloka valóban olyan volt, mintha gondok kínoznák.

— Azok az átkozott jótékonyságok! — kiáltotta félig haragosan, félig tréfásan. Dobj oda nekik egyszerre mindent s aztán . . .

— S aztán mit csinálok? — kérdezte Klára és a lámpa ernyője mögött rejtette el hamis, csúfolkodó nevetését.

— Csak az enyém leszesz. Míg így a gondok félig mindig elválasztanak tőlem, én édesem. De komolyan, Klára. Bízd rám az alamizsnálkodásaidat, és végzek velük. Szavamra mondom, becsületesen és igazságosan, mindegyikkel a maga érdeme szerint. Csak add át az egyesületek névsorát.

Könyörögve, kedveskedve nézett rá az asztalon át, de Klára indulatosan fordította félre a fejét.

— Lehetetlen, — szólt röviden. Késő. Ha az első években eszedbe jutott volna, mielőtt így felszaporodtak s mielőtt módom lett rá, hogy magam intézzem el.

— Csak nem haragszik rám?

— Hát lehet? — kérdezte és arcának bosszús fellegeit szánakozó, szelid mosoly oszlatta szét.

— Nem, Artur, haragudni is késő. Fáradt vagyok, — mondta végül egészen más hangon. Jó éjszakát.

Oda nyujtotta a kezét, homlokát, aztán kiment; csipkés uszálya kígyószerűen siklott utána.

Másnap reggelre elkészült a teljes napirend. A délelőttből két óra Deésy Miklós számára volt jegyezve.

Alig fordult be kocsija abba az újpesti utcába, melyet említett volt, kidugta a fejét és végig nézett a házak mentén. Nem messze az utca sarkától meg is lelte azt, a kit keresett. Deésy ott járt már vagy egy óra óta olyan nyugtalanul, annyi édes álom között, mint egy szerelmes diák.

Ez a harminchat éves ember, kinek fején ezüstszálak csillogtak már, kinek vállai meggörnyedtek, szívében meg tudta őrizni azt a bűbájos ostobaságot, melyet Musset úgy irígyelt s mely nélkül asszony szerelme senkit sem tehet boldoggá. Fekete haja közé nem a gondok hintettek fehér szálakat, vállai könyvek fölött görnyedtek meg és szemeinek sugaras nézését csak álmok táplálták.

Mint egy szerelmes diák bolyongott már itt pár óra óta, s most, hogy megsejtette Klárát a kocsiban, szeretett volna elfutni. Mint egy szerelmes diák!

Klára kedvesen intett feléje és kiszállt kocsijából.

— Tehát fogjunk a dologhoz, — mondta nyugodtan, miután kezet szorítottak.

Megigazgatta fátyolát és elindultak. Deésy szótlanul haladt mellette. Sokkal erősebben vágyott rá: bár csak karjára tenné kezét Klára, mint sem képes lett volna egy udvarias mozdulattal egyszerűen karját nyujtani neki. Pedig Klára ugyancsak bizonytalanul lépkedett mellette a síkos talajon.

Útközben bizonytalanul nézegette a házakat. A szegények, kiket ma fel akart keresni, régebben csakugyan pártfogása alatt állottak. Valamelyik egyesület osztotta ki neki. El is járt hozzájuk, mert akkoriban tűrhetetlen kínokat okozott neki az unalom. De mióta egyéb dolga volt a déli órákban, meglehetősen megfeledkezett róluk és most attól félt, hogy teljesen idegenek elé vezeti Deésyt. A bejáratra élénken emlékezett. Asztalosműhely volt a kapu alatt, sok forgács, szemét a feljárón A kapu sarkában egy öreg, dagadt arcu almás-kofa, a ki régebben, látásból ismerte is Klárát. Csak az a kérdés, jobbról lesz-e vagy balról.

Szerencsére azon az oldalon volt, melyen haladtak. Az öreg kofa megismerte, alázatosan köszönt neki. Klára nyájasan bólintott feléje, mint egy mindennapos ismerősre szokás. (Folyt. köv.)

A cseh muzsikusok legendája.

Írta: Mikszáth Kálmán.

Három cseh muzsikus vándorolt keresztül Krizsnócon, a köpcös Zahrada, a kecskeszakállu Safranyik és a hórihorgas Zajcsek. Nem közönséges a kalandjuk. Kézdi Kovács Zsigmond megyei esküdt, aki Krizsnócon lakott, ahol most az özvegy doktorné, kihallgatta őket az eset után s jegyzőkönyvbe vette a vallomásaikat. Ma is ott vagynak és megolvashatók a faluházán, őrzik a helység vasládájában három lakat alatt, mint valami kincset.

A vándor muzsikusok Zólyom felől jöttek, szép, csöndes, nyári estén s ahogy elhagyták a Lopata-erdőt s leszálltak a völgybe, azt mondják ők, nagy, sürü köd volt és olyan szurok-sötétség lett, hogy alig lehetett az országutat megösmerni.

Nem igen lehettek messze Krizsnóctól, talán egy-két puskalövésnyire, de persze nem tudhatták, ablak nem fénylett az éjben; arról az oldalról, ahol mentek, fák, pajták, aklok takarják el a krizsnóci lakóházakat s egyikük sem járt világéletében ezen a tájon, Megszólamlott tehát Zahrada, a legöregebbik:

— Kutyául elfáradtam *kamarádok*, lehet, hogy hamar érünk falut, de az is lehet, hogy sokára se érünk, én hát azt mondanám, jó lesz kifogni a szürkéket, feküdjünk le itt, ahol vagyunk.

Safranyik is azon a nézeten volt:

— Hát persze. Ma ugy sem *akar a kovács kalapálni*. (Safranyik t. i. a holdat értette, amelyben egy kalapáló kovács alakja látható.)

Egy szó, mint száz, a szegény ördögök átlépték a garádot, leszerszámozták a szürkéket, azaz lehuzták a csizmáikat. Mindenik csizma kását kért, azaz el volt szakadva, fejük alá tették a cókmókjukat, a hegedüt maguk mellé, aztán leheveredtek; éppen a sarjut kaszálták a réteken. A király se alszik olyan illatos hálószobában.

De alighogy behunyták a szemüket, vagy tán be se hunyták, mert akkor nem láthatták volna, egy hosszu sor ablak kezdett kigyulni alig pár száz lépésnyire.

Safranyik vette legelőbb észre:

— Hop Zahrada, Zajcsek! Itt valami kastély világit éppen az orrunk előtt. Föl Zahrada, Zajcsek, hátha kaphatnánk ott egy kis enni-inni valót.

Mind éhesek voltak, (a szomjuságról nem is beszélek,) nosza fölugráltak, fogták a hegedüiket és mentek kastély felé.

És csakugyan egy nagy kastély volt, tizenhárom ablakos frontja kivilágitva, csak ugy ragyogott az éjszakába. S ott bent milyen élet, elevenség, tiz-husz szakácsné is sürgött-forgott a konyhában, ez mákot tört, az habot vert, a sok finom étel szaga majd leütötte a lábaikról a mi muzsikusainkat, — hiszen a friss sarjuillat is jó odakünn, de ez mégis csak más.

Hát még bent a termekben! Ünneplő ruhába öltözött nemes urak és asszonyságok ültek az italoktól, pecsenyéktől görnyedő asztaloknál. Csengett a pohár, vidám cihározás, kacaj tölte be a fényes márványpalotát. A gróf Waldsteinoké se különb az aranyos Prágában.

De milyen öröm és heje-huja lett, mikor a muzsikusokat megpillantották. Egy vöröshaju ragyás ember, ezüst gombos dolmányban, sarkantyus csizmában eleibök ugrott, nagy peckesen:

— Hollá fickók, no éppen jókor jöttetek! Elő azt a hegedüt!

Nem kérették magukat, ami magyar nóta rájuk ragadt utközben, előcsalogatták a hurokból. A lakomázók fiatalja fölugrált az asztaltól, deli menyecskék, liliom termetü hajadonok, hosszu szakállu agastyánok, bajusz-

talan sihederek s elkezdtek rakni, aprózni, ahogy isten tudni adta. Az uj csizmák talpa kopogott, a selyem viganók kigyóztak, suhogtak s csak ugy porzott, recsegett a padló — száz lábnak a szilaj dobajától.

Egy piros pozsgás, harminc éves koru menyecske, régi módi vuklikkal, szép aranycsipkés pillangós felöltőben, mennyszinü rokolyában, kiállott a Zahrada elé, csipőjére vágta az egyik kezét, a másikkal a csipkés keszkenőjét emelgette a levegőbe, rezegtetvén a füle mellett, ugy járta a csárdást animóval, riszálósan, mint a parancsolat. Némelykor toppantott is a pici lábaival.

— Tyuhaj, sohase halunk meg!

Egyszer-egyszer széles jó kedvében kirántott egy-egy férfit az asztaltól s ugy megtáncolt vele, hogy gyönyörüség volt. No nézd (roppant csodálkoztak Safranyikék) még a kövér tokás papot is fölráncigálja a boros poharak mellől.

A zeneszóra a szomszédtermekből is elősereglettek s egyre szaporodának a táncolók, ki könnyü dolmányban, ki prémes bekecsben, (az ördög látott olyant ebben a nagy hőségben) öreg, hetven éves párok is lejtettek nagy kurjongatásokkal, pezsgő csatarával . . .

Az egyik csinos leánynak (szőke volt, koszoru a fején, nagy arany fülbevalók a vértelen fülecskéjében) egyszerre lemaradt a cipő sarka.

— Ki varrta azt a cipőt?

— Prakovszky.

— Hol van Prakovszky? No megállj, fuser! Elő kell hozni Prakovszkit. Hadd ragaszsza föl csirizzel.

Tizen is szaladtak Prakovszkiért. Azt mondták, durákot játszik Krudy Péter urammal és a nótáriussal, valahol a negyedik szobában.

Ezalatt folyton sütöttek, főztek a konyhában, szünetlenül hordták az ételeket, italokat szépen öltözött, kacér parasztleányok, piros szattyáncsizmákban, nagy, sarkig lelógó kendőkben, melyek a derékon voltak átkötve. A hosszu, beláthatlan asztalnál, mely végighuzódott a termen, a melyikben a cseh muzsikusok játszottak, folyton jöttek-mentek, hullámoztak az étkezők, néha egy pohárfelköszöntő is kihasadt a fölvillanyozott elmékből . . . De abból csak a köpcös Zahrada értett valamit, akire utközben ráragadt egy kis magyar szó.

Egy sovány fiatalember állott föl, egy nagy szemölcscsel a két szeme között, emelvén poharát nemes, nemzetes és vitézlő Folkusházy Márton uramra, eldicsérte annak utódjait és mindennemü leszármazottját, (Zahrada gondolta magában: szamár ember lehet ez a szemölcsös, hiszen az ősöket szokás magasztalni — azok vetnek fényt az emberekre Magyarországon) de biz az a dédunokáit kezdte most ragyogó szavakkal dicsőiteni és végzé: »az Isten halassa meg őket minél előbb.«

A megtisztelt férfiu, a ki az asztalfőn ült, elérzékenyülve bólingatott a fejével, az egész társaság koccintott vele, mire aztán ő is fölugrott, a karjára kapott egy lilaruhás, öreg dámát, a kinek a feje be volt hajporral öntve, odatipegtek Safranyikhoz és a fülébe sugtak valamit. (Azt mondja Safranyik, hogy rettenetes dohszaguak voltak.)

Erre aztán Safranyik intett a két kamerádnak, hogy hallgassanak el s ő maga hegedülte a menuette ütemeit.

A két öregecske elkezdett hajlongani, csoszogni, begyeskedni finoman, kecsesen, lassan andalogva. Minden olyan furcsa és mégis olyan előkelő volt. A structollak lebegtek, rezegtek az öreg asszonyka fejdiszén, az öreg ur pedig a kalapját tartotta a hóna alatt s ugy illegette-billegette a kis sovány testét, mint egy röpülésre készülődő veréb. Egyszer csak kiesett a vén dáma kezéből az aranyos legyezője; Zahrada oda ugrott, fölemelte, de az öreg dáma elmosolyodott és egy kézintéssel selypité (egy foga se volt):

— Csak tartsa kérem, egy darabig.

Aztán tudja isten, ellibbentek valamerre, mint az árnyak. Zahrada csak folyton őrizte a legyezőt, de senki sem jött érte. Most egy tüzes csárdás következett: az arany pillangós főkötőjü asszony ugy neki indult a frissiben, hogy lekapta az aranyos gyöngyös főkötőjét és odanyomta a hórihorgas Zajcsek fejébe, olyan kis feje volt a Zajcseknak, hogy csak ugy lötyögött rajta. Lett persze erre nagy nevetés . . . kitört a duhajkodás s száz apró csintalanság.

Egy percre megszünt a tánc. Egy karneolgombos attiláju kövér ur igy szólott: »Hej, micsoda móres ez, a muzsikusok se nem esznek, se nem isznak? No, lett erre sürgés forgás. A piros szattyáncsizmás szolgálóleányok behoztak egy kis asztalt s odarakták a maradék ételt, rétest, nyúlpecsenyét, sült malacot, finom krizsnóci bakatort kupákban, a hatalmas rigyi szilvapálinkát butykosokban.

A muzsikusok fölakasztották hegedüiket a falon a fogasokra, aztán letelepedének és lakmározának . . . De milyen finom volt minden! Csak ne lett volna mindennek sajátságos doh szaga! Az idő nem igen lehetett már fiatal, a gyertyák majdnem tövig égtek, a széláram (valahol ablak lehet nyitva) kisértetiesen lobogtatta. . . Az összegyült nemes urak, asszonyságok és kisasszonyok föl s alá tolongva, hullámozva fecsegtek, pletykáztak, kergetődztek. A terem egy szögletében »hogy tetsziket« játszottak a fiatalabbak, egy másik csoportban fehér csipkés keszkenőt hajigáltak egymásra, »haragszom rád«-ot kiáltozva s a ki eltévesztette, zálogot kellett neki adni, a minek az lett a vége, hogy apránkint minden aranygyürü s fülbevaló a zálogbiró kezébe került egy garmadába, mire megjegyzé egy fürge, pupos emberke, valami kasznárforma:

— A mi utódaink igazán ostobák. Kiássák az aranyat a földből nagy költséggel s aztán megint beássák a földbe nagy költséggel.

Egy másik okulárés, borotvált arcu emberke, aki ki-kivette burnót-szelencéjét a zsebéből és szippantott,

látszott itt a legnépszerübbnek, sorba járt, mindenkivel kezet szoritott s kedveskedő hangon tudakolta:

— Hogy érzi itt magát?

— Jól, doktor. Igen pompásan, doktor.

Az okulárés emberke a kezeit dörzölte:

— Nekem köszönheti, hogy itt van (s kevélyen veregette a horpadt mellét.)

Minden olyan szép, olyan vidám volt . . . Zahrada nem győzte nézni a sok karcsu asszonykát s oldalba is döfte egyszer Safranyikot s kacsintott hamiskásan a szemeivel:

— Melyiket választanád közülök?

Safranyik egy pajzán mosolygásu barnára mutatott, aki közel a tükörnél állt. A kacér hölgyecske legott észrevette a Safranyik éhes tekintetét, (meglehet hallotta is szavait), visszakacsintott a Safranyikra, de ugy, hogy ez egész testében megborzongott, mindgyárt kilelte a hideg. Még furcsábban járt a selyma Zajcsek, aki egy ételhordó leány derekát próbálta megcsipkedni, de ugy megszurta valami (mintha egy éles csont lett volna), hogy fölsziszszent s azóta csendesen viselte magát, azaz ivott, de ivott Zahrada is, mindnyájánál többet ivott Safranyik, még mindig kezében tartva az öreg, hajporos dáma legyezőjét. . . . (De már jöhetne is érte a kedves öregecske!) Kezdtek letaradozni a szempilláik . . . Csak félfüllel hallották már a zsongást-bongást, míg végre némaság és csönd lett, miattuk akár föl is fordulhat az egész világ, mélységes álomba merülének.

Mikor fölébredtek és megdörzsölték a szemeiket, reggel volt. . . . A nap aranytányérja fölbukkant a málnádi kopasz hegy mögül.

Szétnéztek, hol vannak. Hát a krizsnóci temetőben találták magokat, sir sir mellett, épületnek se híre, se hamva; a hegedűik pedig föl voltak akasztva a sirkeresztekre. Zajcsek feje mellett, mintha arról csuszott volna le, egy nagy emberi koponya hevert (a pillangós arany főkötő helyett, a mit a menyecske a fejére tett), a Zahrada pedig egy lapocka-csontot szorongatott görcsösen a markában.

Rémülten ugráltak föl a jámborok s fogvacogva rohantak be a faluba, ahol is elbeszélték az eset minden apró részleteit, melyekből a hüledező falusiak ráösmertek vala régen eltemetett apáikra és anyáikra, még a ruhák is ugyanazok voltak, amikben eltemették.

Mindez igen csodálatos és hihetetlen volt, de éppen azért készségesen elhitték, (hogyne, mikor három olyan becsületes ember látta) s tejben-vajban fürösztötték a három csehet, kik aztán az egész telet Krizsnócon töltötték s házról-házra járván vendégségbe, a téli estéken elmesélték az elhalt apák tivornyázását a fiaknak és unokáknak. A történet mindig több-több lett. Vagy Zahradának, vagy a Safranyiknak jutottak még eszébe uj és pikáns részletek túlvilági nemzetes uraimékról — amit bizony megint meg kellett hallgatniok a nemes familiáknak, — ujra invitáltatának vacsorákra és vendégségekre a muzsikusok.

Mig végre megharaguvék és közbelépett tiszteletes Szirotka Sámuel uram, a mostani papunknak az elődje, ki is maga elé hivatván ama cseheket, megdorgálá őket emberségesen, amint kellett:

— Szerelmetes atyámfiai az Urban! Ebben a faluban én vagyok arra hivatva, hogy a másvilágról hazudozzak, nem pediglen kendtek; tehát csak annyit mondok, hogy kotródjanak el kendtek, mert különben megkeserülik kendtek. S erre a cseh muzsikusok csak ugyan elkotródtak de a nevezetes legendát itt hagyták — és nő az most már magától is.

Mühlbeck illusztrációival.

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára
Félévre 8 korona

Szerkeszti Herczeg Ferenc

Előfizetési ára
Negyedévre 4 korona

XII. évfolyam | 1906 március 18 | 12. szám

A KERTELŐ AGÁR

Regény

Irta LOVIK KÁROLY

Folytatás

— Ezeket a meggondolatlan szavakat, — mondotta lassu hangsulyozással, — visszautasitom az egész család nevében. Az agár igenis hozzátartozik a Balsaiakhoz, mert ez a familia világéletében a legnevesebb agarászó család volt. Amire büszkék is vagyunk. Vajjon a leghiresebb kártyás-család leszünk-e egykor, azt a jövendőt intéző sors belátására bizom.

Kálmánka felsziszszent, a többség pedig helyeselt. Az oppozició le volt szerelve, az egyfejü ellenzék dühösen huzta meg magát karosszékében és most már mérgesen nézegette a zöld posztót.

Kázmér folytatta, ahol elhagyta.

— Azt a szégyent, amelyet Ágotán egy könnyelmü fiatalember kent ránk, még nem mostuk le, ellenkezőleg, ahol összeakadtatok Bogdánynyal, ott mindig a rövidebbet huztátok. Pipogya fráterek vagytok, anyámasszony katonái, ezt már ismételten volt szerencsém kijelenteni. Az ágotai vereség óta félév mult el és Balázs úrfi még mindig fenn hordja az orrát és kigúnyolja a Balsaiakat. Volnék csak fiatal, — tört ki belőle egyszerre a hév, — majd megmutatnám én mi a becsület!

A kucsmás ős a rablólovag, a pergamennel kezében helyeslőleg nézett Kázmérra.

— Ennyiben áll a dolog, — tette hozzá magát mérsékelve Kázmér. — Lássuk most mit lehet tenni? Nyilatkozzatok sorjában, mi a véleményetek a helyzetről, én majd a végén mondom el, hogy mit főztem ki s mennyire mentem vele? Nos, Álmos?

Álmos, aki egyszer két emeletnyit zuhant és fejével betörte a lépcsőt, meg volt szeppenve, mint a diák, amikor nem készült el és a tanár éppen akkor hívja ki.

— Én... én igazán nem tudom, — szólott félénken.

Kázmér haragosan legyintett kezével, és Töhötömnek adta át a szót, aki azonban éppen úgy nem tudta a leckét, mint Zsigmond és Bulcsú. Kázmér már kékülni kezdett, amikor felállott Izidor és lehuzta potrohára tarka bársony-mellényét. Ez Magyarországon a legbiztosabb jele, hogy valaki szónoklatba akar kezdeni. A jeles közgazda, hogy az érdeklődést fokozza, előzetesen egy kis szünetet tartott, aztán igy szólott:

— Kedves atyámfiai, nemes és nemzetes urak! Teljes mértékben csatlakozom az előttem szólott Kázmér bátyánk szavaihoz és elitélem azt a nézetet, amelyet Kálmán képviselt. Igenis, az agár a Balsaiakhoz tartozik, azokkal élt évszázadokon át, azoknak szerezte a dicsőséget, a nevet, amelynek révén bele is került a Balsai-család címerébe. De ha ettől el is tekintenénk, a sértés még igy is fennállana, mert szent a meggyőződésem, hogy Bogdány Balázs nem igazságot akart osztani, hanem bennünket kivánt megbántani, amikor olyasmit fogott rá agarunkra, amit az soha életében, de ősei közül is soha egy sem cselekedett meg. De hagyjuk ezt, lássuk inkább, mit lehetne cselekedni. Az bizonyos, hogy Bogdány, ahol összeakadt velünk, fennen hordott orral távozhatott.

Izidor egy kis szünetet adott, aztán egyszerre igy folytatta:

— Az agarászat kétségkivül nagy és szép dolog, a sportok általában tiszteletet érdemelnek, de politikánál, társadalmi mozgalmaknál, vadászatnál, mi egyébnél is van egy szebb terület, amelyen győzelmet aratni nagyobb dicsőség és ez, kedves atyámfiai, a női világ. Aki itt babérokat tud szerezni, egész életén a legbecsesebb emléket gyüjtötte össze, aki itt szégyent vall, azt holta napjáig arról emlegetik. Asszonyok sok embert tettek nagygyá, de még többet nevetségessé.

Kázmér helyeslőleg bólintott, a jól fegyelmezett többség dettó, jóllehet nem értették az összefüggést.

— Nos, kedves atyámfiai, — fűzte tovább a gonddal sodort fonalat Izidor, — van alkalom megmutatnom ennek a gőgös fiatalembernek, hogy milyen kicsi ő voltaképpen és hogy van még Balsai, aki le tudja verni!

Általános érdeklődés; mindenki előrehajlott, talán még a híres rablólovag is, aki olyan kényes volt a becsületére.

— Bogdány Balázs az utóbbi időben lovagi szolgálatot teljesitett egy hozzánk közel álló hölgynél: Marianne-nél. Magyarul mondva, udvarolt neki, amint azt magatok is talán észrevettétek.

— Sejtene valamit ez a kópé? — elmélkedett magában Kázmér.

— A fiatal úr azt hitte, hogy veni, vidi, vici s ha már mindenünket elszedi, hát még az asszonyainkat is egyszerüen zsebre tudja dugni. Hohó! Hátrább az agarakkal!

— Jézus Mária, — dörmögte Kázmér és hirtelen egy szörnyü sejtelem kezdett alakot ölteni lelki szeme előtt.

— Ő azt hitte, hogy már minden terve sikerül, — folytatta a közgazda — s hogy azt mondhatja nekünk: „Azt teszek veletek, amit akarok!“ amikor előállott egy férfi is, talán észszel, talán szerencsével, felvette vele a harcot és kiütötte ellenfelét a nyeregből.

— Kiütötte! — mormogta kétségbeesve Kázmér és az álla leesett.

Óh! ez a szerencsétlen Izidor! Most vége a világnak!

De a szónok csak folytatta.

— El akarta rabolni tőlünk a legszebb rózsaszálat,

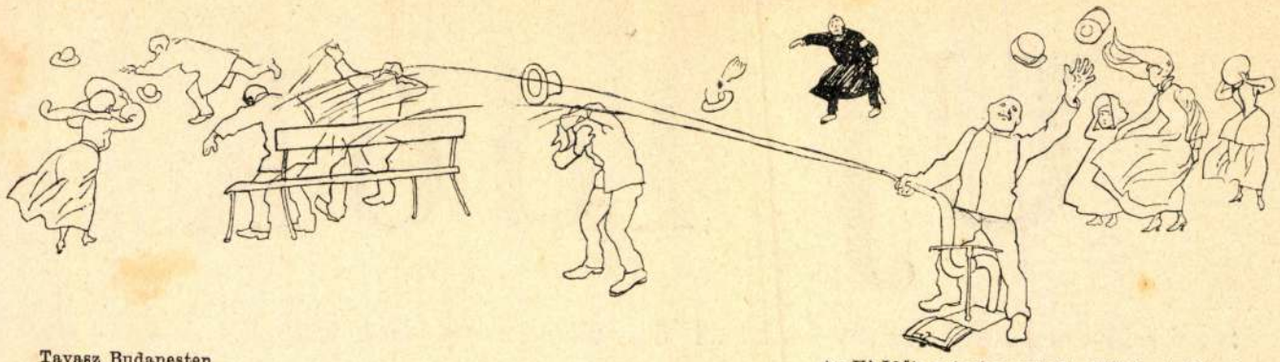

Tavasz Budapesten

Az Uj Idők számára rajzolta Mühlbeck Károly

AZ ELSO ÖNTÖZÉS

de valaki eléje állott és azt mondta neki: „Eb ura fakó!" és a rózsaszálat kivette a kezéből és a tulajdon mellére tűzte.

— Ki volt az? — kérdezte a gyülekezet érdeklődve, csak Kázmér nem volt rá kíváncsi: tágra nyílt szemmel bámult maga elé és várta, mikor üti már meg a körülte settenkedő guta. Vége mindennek!

— Az a férfi én voltam, — jegyezte meg szerényen Izidor, — a rózsaszál pedig Marianne; őt akarta Balázs meghódítani, de a pályabért én nyertem el. Marianne szíve, kedves atyámfiai, az enyém.

— Na ezt megcsináltuk, — sóhajtott maga elé mindenről lemondva Kázmér és elgondolta, hogy ha a kezében levő Hardtmut kard volna, hát most belé dőlne.

De még nem volt vége. A szörnyű Izidornak még volt valami mondani valója: a csattanó.

— Az eljegyzés — mondotta ünnepélyesen — jövő szombaton lesz, az esküvőnk pedig a következő hónapban, ezennel van szerencsém rá a jelenlevőket tisztelettel meghívni!

— Lűttek, — mormogta Kázmér megadással. Lűttek . . . Menthetetlenül lűttek. Eljegyzés . . . esküvő . . . Ez sikerült, mondhatom, kitünően sikerült.

Izidor a szónoklata után leült tágas karosszékébe és leste a hatást. Az vegyes volt, akadtak egyesek szegény balgák, akik örvendtek, hogy Bogdány Balázs „lefőzetett", de a többség érezte, hogy a legpénzesebb Balsai most szakadt el tőlük és az örökségnek, hogy is mondjam csak? igen: lűttek . . . Kázmér úgy el volt képedve, hogy nem tudott szólani. Tarkán kavarogtak körülte az agarak, a család tagjai, Marianne, Balázs és Izidor s köztük az átkozott Kormos, minden bajnak az okozója. És ráadásul meg ő hozta ide Mariannet! . . . Meg kell bolondulni, ha már a bőréből nem bujhat ki az ember! És ha még egy másik Balsai volna, akivel a családfői tekintélylyel el lehet bánni, akit le lehet szamarazni s úgy magyarázni meg neki, hogy milyen őrültségbe akar kezdeni, de Izidor! A leggazdagabb Balsai, a család fénye, tekintélye, reménysége, a kopni készülő címer újra-aranyozója! Hiszen, ha ennek ellentmondanak, az kijelenti, hogy: „Fütyülök rátok!" és még ott hagyja őket, mint Szent Péter az oláhokat. Ah! ez túlhaladja a képzeletet, ez a kénköves eső, ez a második özönvíz, amely nyomtalanul söpri el a nemzetes családot.

— Lűttek — sóhajtotta, és letörölte a verejtékét homlokáról. — Lűttek . . .

Izidor újra felállott, s az elnök felé fordult.

— Nos, mit szólsz hozzá, érdemes családfőnk?

Kázmér levegő után kapkodott.

— Hogy mit szólok hozzá, öcsém? . . . Hogy mit? Igenis, hahaha. Hát mi mást mondhatnék, minthogy . . . minthogy gratulálok.

Ha volna chiffre-irozott beszéd, ez a *gratulálok* szó azt jelentette volna:

— Örült vagy, állat vagy, tébolydába való vagy, a menydörgős ménkő csapjon beléd!

De Kázmér ezt nem mondotta, hanem a helyett csöndes megadással így szólt:

— Az értekezletnek vége van . . . Vége uraim. Vége . . .

XII.

Bogdány Balázs még hazafelé kocsiztában elhatározta, hogy ennyiben a dolgot nem hagyja. Érzett magában annyi erőt, hogy a Balsaiakkal minden téren fölvegye a versenyt s akármi akadályt gördítsenek eléje, képes legyen azt eltávolítani az útból.

Délután óta állandóan ott lebegett előtte Klárikának a beteg gyermekhez hasonló, némán szenvedő arca, szomoru homloka, fáradt tekintete s ha elgondolta, hogy e kép eredetijétől örökre meg kell válnia, egy szilajan tiltakozó érzés támadt fel benne, amelyet eddig nem ösmert. Nem, az nem lehet, hogy elszakadjanak egymástól, hogy ne láthassa többé ezt a lemondó szempárt, ezt az egyszerű kis arcot, ezt a harmatos finom alakot, amely egy izével sem tartozott a nehézkes, ormótlan Balsaiakhoz, s kikivánkozott sivár környezetéből egy érző és megértő lélekhez . . . Bogdány úgy gondolta, hogy az ő lelke meg tudná érteni a Klárikáét s azért százszor és százszor ismételte magában:

— Ez nem maradhat annyiban! Nekünk nem szabad elszakadnunk!

Napestig járt fel és alá a kertben, az utcákon, a mezőkön, nagyokat húzva az útjába tévedő agarakra és elgondolta, hogy és mint tudná megoldani a csomót? Kalandosabbnál, kalandosabb tervek merültek fel agyában, de kivitelre egyik sem volt alkalmatos. Próbálja meg a legtermészetesebb útat: menjen el Kázmérhoz és kérje meg Klárika kezét? Ez lehetetlen: kés alá vinné önmagát. A Balsaiak csak arra várnak, hogy alkalmuk legyen megszégyeníteni, mi rosszabb: nevetségessé tenni s életüknek az volna a legszebb napja, amikor azt mondhatnák Bogdány Balázsnak:

— Alászolgája, gőgös fiatal úr! Mi, egy lecsépült, lenézett familia, hogy volnánk méltók a Bogdányokhoz!

Izgatott tervelgetéseiben már az az eszme is megpendült, hogy odamegy Balsai Kázmérhoz és így szól:

— Tévedtem Ágotán . . . A reggelinél egy pohárral többet ittam, mint kellett volna s nem itélkeztem józan fejjel . . . Legyünk jó barátok, az agarad nem kertelt.

Ezzel meg volna kötve a béke, a Balsaiak örömmámorban úsznának, de . . . Nem, ezt a férfibecsülete nem engedné. Akkor inkább főbe lövi magát egy rongyos kutya miatt, amelylyel szemben csak olyan a gavallérbecsület, mint akárki mással szemben.

De hát mit csináljon?

Próbálta, hogy Klárikával találkozzék, de akármint iparkodott, nem volt rá módja. Klárika némán, eltökélten tűrte a kertelő agár következményeit és amióta Balázszsal utoljára beszélt, egészen visszahúzódott a társadalmi érintkezéstől. Nem járt sehová, se mulat-

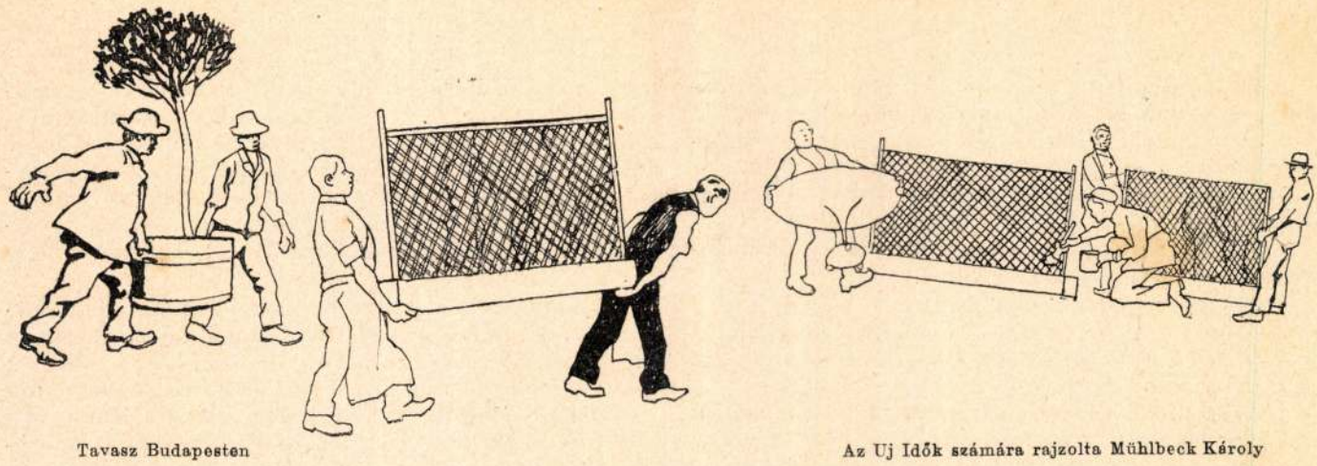

Tavasz Budapesten

Az Uj Idők számára rajzolta Mühlbeck Károly

JANCSI VIDD KI A KERTET!

ságra, se a városba, sem az ismerősökhöz, egész napját a szobában és a tornácon töltötte. A testvérei, rokonai eleinte hívták erre is, arra is, de amikor Klárika mindig csak fáradtságról panaszkodott és pihenni kívánt, békét hagytak neki. Úgy sem illett hozzájuk, nem szerette a hangos mulatságot és a pipafüstöt, jobban illett a néma muskátlik és orgonák közé. A kis leány szomoru rabságot szenvedett, amely kettős súlylyal nehezedett rája, mert nem volt szabad titkát senkinek sem elárulni, és vigyáznia kellett, hogy észre ne vegyék, milyen fájdalom gyötri szívét. Éppen azért, ha a többiekkel volt, iparkodott jókedvü lenni, de ha magára maradt a tornácon és elnézte a Tisza felé gomolygó szomoru felvidéki felhőket, a szive csordultig telt meg s a szeméből könyek peregtek az ölébe . . . És mindezt Kormos miatt, amely ott lebzselt körülötte és még hizelkedni sem restelt neki! Óh, hogy gyűlölte ezt a fekete kutyát, hogy megvetette, ahogy csak embereket lehet gyűlölni, megvetni és utálni. Ha találkozott vele, tehetetlen fájdalmában gyakran sírva fakadt és lélekzetvesztve szalad fel szobájába, hogy ne lássa élete megrontóját, amely sötét árnyként üldözte még álmában is, odaült eléje és gúnyosan kacagott a szemébe.

Balázs eleinte engedelmeskedni akart, tiszteletben tartani Klárika kívánságát és hetekig nem ment a Balsai-házba. De ha nem is köszöntött be a házba, azért ott kószált lóháton vagy vadászfegyverrel a kuria vidékén. De hasztalan bolyongott, amit remélt, hogy útja véletlenül összehozza Klárikával, nem teljesedett be. Megkisérlette már azt is, hogy az egyik cselédet megvesztegesse és levelet küld a lánynak, de a szolgáló felbontatlanul hozta vissza az irást, a kisasszony nem fogadta el . . . Megadással tette hát el a visszaküldött borítékot és újra csak várta, hátha mégis találkoznak valahol, hiszen vidéken mindennap mindenkivel összeakad az ember, réten, mezőn, országúton, istentiszteleten. De Klárika nem hagyta el a balsai kuriát.

Végre egy nap, amikor már csordultig volt a pohár és Balázs úgy érezte, hogy ha a világ összes agarait terelnék össze, egy perc alatt mindet meg tudná fojtani, a fiatalember kapta magát elhatározta, hogy a szív előbbre való az agynál és beállított a balsai házba.

Ott éppen nagy társaság volt együtt. Marianne a vőlegényével meglátogatta Kázmért.

Izidor sugárzott a boldogságtól, a szép asszony pedig a büszkeségtől. Amikor Balázs üdvözölte, éppen csak hogy megbiccentette a fejét s ajka szélénél hideg, gúnyos mosoly villant meg.

— Engedje meg, hogy őszinte szerencsekívánatait tolmácsoljam, — mondotta Balázs gépiesen és szeme Klárikát kereste.

— Köszönöm, — felelt Marianne hüvösen s aztán vőlegényéhez fordult.

— A szalonba feledtem a legyezőmet, Izidor. Kérem, kísérjen el.

Otthagyta Balázst a faképnél. Izidor egy kilót hizott örömében. Végre itt a régen várva várt győzelem! Kiváncsian, gúnyosan leste a hatást. De az elmaradt. Bogdány meg se rezzent, el se sápadt, egyáltalán nem is törődött velük. Izidor még egy pillanatig kiváncsian nézett ellenfele arcába, aztán kissé csodálkozva távozott el menyasszonya oldalán.

— Vajjon hol lehet Klárika? — törte a fejét Balázs és várta, hogy a lány karcsu alakja megjelenjen a küszöbön. De őt is csalódás érte: hiába leste, remélte, hogy Klárika bejön a terembe, az nem akart előkerülni, még akkor sem, amikor Bogdány már több mint egy órája, hogy a balsai kuriában volt.

A fiatalember szórakozottan diskurált a Balsaiakkal, aztán odament Kázmérhoz is és kérdezősködött az egészsége iránt.

— Óh, köszönöm kérdésedet, jól vagyok, nagyon jól! — felelte szaporán a családfő, titokban azonban majd megpukkadt. Biztosra vette, hogy Balázs gúnyolódni jött ide, kárörvendeni, hogy a neki szánt verembe Izidor esett bele s nem volt neki elég, hogy látja a tényeket, hanem még olyan vakmerő is, hogy egyenesen hozzá fordul és ártatlan ábrázattal kérdezi, hogy van? Hát hogy lehetne! . . . Átkozott Bogdány! Mindig és mindenben csak ő marad felül!

Pedig Balázstól ez egyszer csakugyan távol állott minden rossz szándék. Ő Kázmérnál Klárika után akart tudakozódni, csak nem kivánt ajtóstól a házba rohanni.

— A többiek is jól vannak? — folytatta ártatlan képpel Bogdány. — Az ifiurat már rég nem láttam.

— Az ifiur is jól van, Kálmánka is, Töhötöm is, Szabolcs is, — bólintgatott Kázmér elfojtott dühvel. — Mind jól vannak, öcsém, mind!

— És Klárika?

Bogdány természetes hangon, könnyedén akarta föltenni ezt a kérdést, de amikor a leány nevét kimondotta, úgy érezte, hogy a szava idegenül cseng s a vér a fejébe akar tólulni.

Kázmér, aki öreg róka volt, észrevette, hogy Bogdány egy pillanatra elvesztette rendes társalgási biztonságát. Hopp! itt valami rejtezik! — Gyanakodva nézett a fiatalemberre, aztán lassan válaszolt:

— Klárika nem a legjobban érzi magát. Néhány hete gyöngeségről panaszkodik és nem tud sok ember között lenni, mindjárt szédül. Az elébb még itt volt, de épp amikor jöttél, fölment a szobájába.

Tényleg: a fiatal leány meghallotta a Bogdány négyesének csöngését és érezve, hogy Balázs ide fog befordulni, fölsietett az emeletre és lerogyott a karosszékbe, hogy ne kelljen hallania és látnia semmit.

— Kár, — szólott Bogdány, önkéntelenül elkomorodva. — Kérlek add át a kisasszonynak üdvözletemet.

Kázmér ujabb fürkésző pillantást vetett a fiatalember arcába, aztán elgondolkodott.

Bogdány odament Mariannehez, aki már megtalálta a legyezőjét és ajánlotta magát.

— Engedje meg, hogy ismételten kifejezzem hódolatomat, — szólott kezet csókolva.

Izidor ujra gúnyosan mosolygott.

— Mégis csak lefőztelek, — gondolta magában.

— Nagy bolond ez az Izidor, — elmélkedett Balázs és a kocsija után nézett.

Két perc mulva a négy sárga már lassan ügetett a balsai öreg jegenyék közt.

A lovak unottan mentek, érezték, hogy a gazdájuk nem törődik velük s nem kivánja, hogy kötelességüket teljesítsék. A szárak lazán lógtak Balázs kezében, a négyes ostor, a büszke gentry-lobogó összecsavarva állott tokjában. Hej, máskor de másként ment a négy sárga, feszült az istráng, csattogott a patkó, szabatosan pörögtek a küllők . . . Most pedig a fiatalember szemére húzta a kalapot s azon gondolkodott, milyen szép volna, ha a négy ló árokba menne, fölborítaná a kocsit, s aztán fékevesztetten rohannának a világba . . .

XIII.

Fönt az emeleti ablakban egy leányfej jelent meg és izzó homlokát az üvegtáblákhoz szorítva nézte, hogyan lesznek egyre kisebbek a lovak, a kocsi kerekei és a bakon ülő férfi alakja. Már csak gyufaskatulyának látszott a könnyü homokfutó, már csak a szine villant meg a napfényben, már csak könnyü porfelhő lengett az országúton . . . Amikor az is eltünt s a hosszu fehér vonalon csak a jegenyék álltak őrt, Klárika visszatámolygott az ablaktól, belerogyott a székbe és keservesen kezdett sírni . . . A tovatünő kocsival mintha az utolsó élőlény távozott volna el a földtekéről s ő most egyedül állna a nagy világon, egyedül, senkitől nem szeretve, egy zord és hideg sziget fagyos sziklapadján.

Mártonfy utóda fényképe

Pierrot, Pierrette és a kéménysepró

— Oh nem, ez nem lehet! — tört ki a szegény gyötrött szívéből erre a gondolatra, hogy soha többet nem láthatja Balázst.

Fölugrott és az ablakhoz szaladt. Hátha visszafordul a kocsi, hátha Balázs újra belép a házba és feljön ide hozzá azt mondani neki:

— Az egymáséi vagyunk, soha elválnunk nem szabad! — és erős karjaival megvédi mindenki ellen és elvezeti egy más országba, ahol lombosak a fák, zöldek a mezők és a patakok fölött örök kék menybolt ragyog.

De sehol senki; a hosszu országúton csak egy üveges tót meg egy ekhos szekér ballag . . . Lentről kacagás, pohárcsengés hallatszik föl, idefönt pedig egy szegény szív megszakadni készül.

Az ebédlőben megkezdődött a lakoma, a hosszu fehér asztal körül Balsai-orrok virítottak és széles Balsai-szájak várták a pecsenyéket. Zajos volt a terem, a bókok röpdöstek a szép asszony körül, csak Kázmér volt hallgatag s szokása ellenére zordonan nézett a tokaji üvegek batteriáira és nem szedett a páncélnagyságu tálakból. Agyában, amely nem tudta magát megadni a legyőzöttség keserves érzésének, újabb gondolatok kavarogtak és keresték az utat, amelyen át talán mégis diadalhoz lehetne jutni. Szívós volt az öreg, mint a macska, ha százszor is a földhöz vágták, mindig újra talpra állott és amíg lélekzet volt benne, nem hagyta a jussát.

Most, hogy a Marianne-nal való kísérlet csődöt mondott, kemény koponyájában máris új eszme villant meg és próbált kijegecesedni. Egyelőre még bizonytalan formában élt a terv, de Kázmér csiszolgatta, pallérozgatta s míg a többiek víganették a gyömbéres pecsenyéket és a kürtös tésztákat, a család feje újra érezte a lehetőségét, hogy végezni tud a Bogdányokkal. Éppen a sajthoz értek, amikor befejezte morfondirozását s egy darab ostyepkával együtt egy adag reményt is rakott maga elé. Talán még nincs veszve Lengyelország.

A hangulat ebéd után víg volt, a boros poharak szaporán csöngtek, de Kázmér ma nem vett részt az áldomásban (szerinte: torban), hanem kiszíván első pipáját, fogta magát és kiment a kertbe, még egyet gondolkodni s aztán fölsétált az emeletre, egyenesen a leánya szobájába.

Klárika ott ült karosszékében, behunyt szemekkel, előtte állott, azon érintetlenül az ebéd.

Kázmér megsimogatta a leánya haját.

— Nem ettél, Klárika? — kérdezte a tányérokra mutatva.

— Nem, — felelt a leány halkan, — nincsen étvágyam.

Az apa gondoskodó hangulatban volt.

— Talán jó volna orvost hívni!

— Nem szükséges, atyám. Nincs nekem semmi bajom, csak gyönge vagyok.

Kázmér legyintett a kezével.

— Az elmulik, ha megfürdesz a Tapolyban. Az a legjobb medicina a világon; nagyapád száz évig élt, mert mindennap megfürdött a Tapolyban.

— Bizonyára nekem is jót fog tenni, — vélte a leány, titokban azonban úgy érezte, hogy a Duna se lenne elég ír a szivére, nemhogy a kicsi Tapoly.

Kázmér egy ideig hallgatott.

— Klárika, — szólott aztán, — komolyan akarok veled beszélni.

A leány idegenül nézett apjára: csak nem sejti a féltve őrzött titkát? Kázmér ábrázata olyan titokzatos

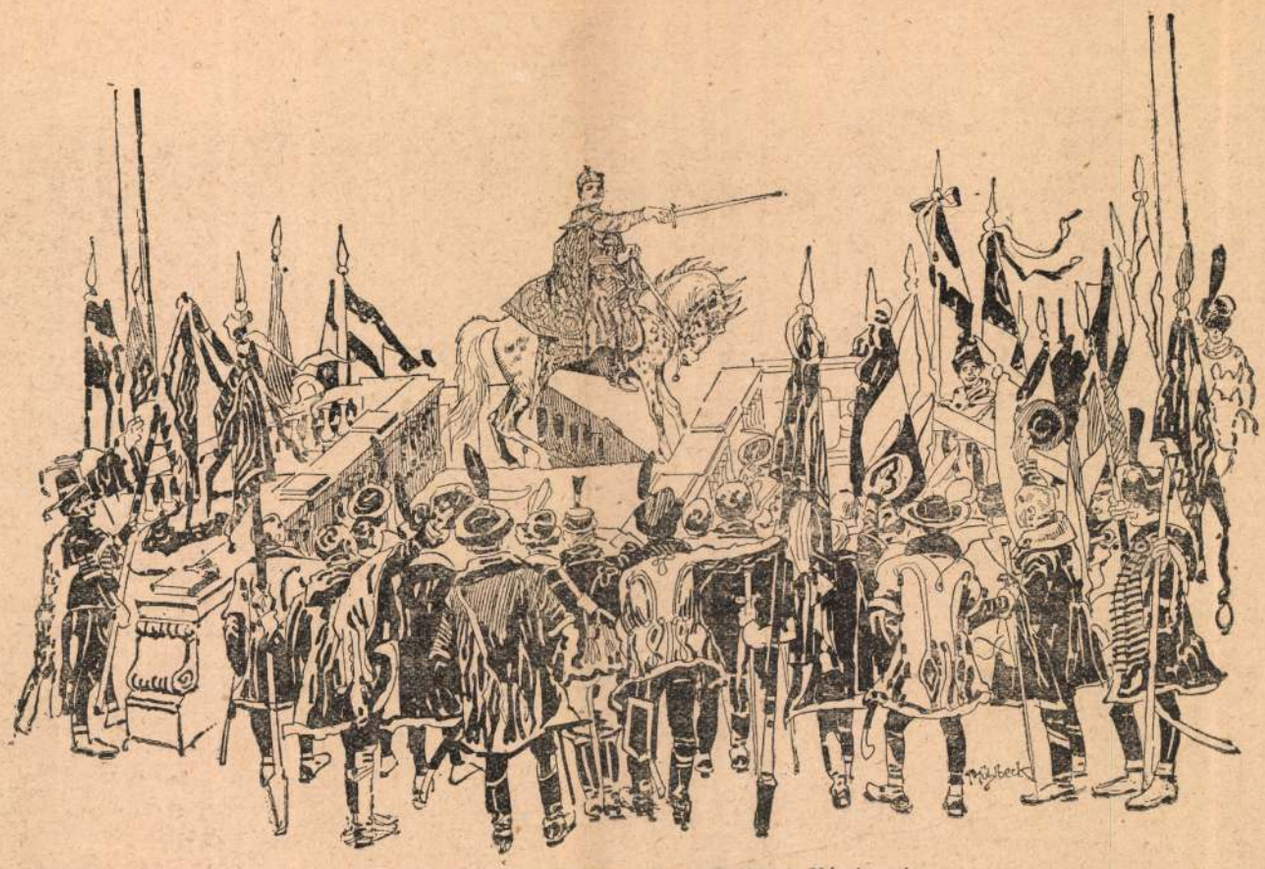

A kardvágás a Szent György-téren. Mühlbeck Károly rajza

Margitka és a szerelem

Elbeszélés

Irta Pakots József

I.

A malom felől poros huszárok kanyarodtak be a nagy fenyvesparkba s mikor a főútra befordultak, a trombitás belefújt a kürtjébe. A kastély üveges verandáján egy fehérruhás kisleány fölkapaszkodott egy díszpálma törzsére és onnan kiáltott:

— Katonák! Katonák!

A huszárok az út közepén megálltak. A tisztek egyenként leugráltak a lovukról és a kastély felé indultak. Egyikük, magas, őszbe csavarodott, délceg alak, kivált közülök és fölment a lépcsőn. Az ezredes volt.

— Sólyomszeghy ezredes! — mondta fönt és összeverte a sarkantyúját egy fehérarcú, őszhaju asszony előtt, aki eléje sietett.

— A ház úrnője, nemde? — tette hozzá aztán udvarias mosollyal.

— Ura, vagy úrnője, ahogy tetszik. Özvegy Boronkay Tamásné! — felelte az ősz úriasszony barátságos hangon.

— Csókolom a kezét! Egy csomó szomjas, fáradt ember áll a hátam mögött, könyörüljön meg rajtuk, nagyságos asszony!

— Nagyon szívesen! Tessék!

Az ezredes leszólt:

— Kérem a tiszt urakat!

A poros, daliás huszártisztek vigan csörtettek fel a verandára. Sorra bemutatkoztak az őszhaju, fehérarcu asszonynak és köréje sereglettek az ezredesnek.

A kastély úrnője csengetett és a belépő inasnak rendelkezett:

— A tiszt urak részére ki kell nyitni a vendégszobákat!

— Már minden rendben van! — jelentette az inas.

— Hogy-hogy?

— A kisasszony parancsolta . . .

— Ejnye! Mennyire sietett.

Az inas háta mögül üde csengésü kacagás hangzott fel. A fehérruhás kisleány állt ott kipirult arccal, csillogó szemmel és figyelte tettének hatását.

A tisztek mosolyogva pillantottak a kisleányra s az özvegy sietve mondta:

— A kisleányom, Margitka! Amint látják, nagyon szíves vendégmarasztó. Előre intézkedett az önök szállása dolgában.

Az ezredes odaállt a kisleány elé, összeütötte a sarkantyúját és nagykomolyan bemutatkozott. A többi tiszt hasonlóképen cselekedett, azután igen jó hangulatban vonultak a kijelölt szobákba, hogy rendbehozzák magukat. Visszavonulásukkor az özvegy szíves udvariassággal mondta nekik:

— Ha nem unják egy öreg asszony és egy kisleány társaságát, ebédre szívesen látom az urakat.

II.

Az ebéd e komoly, visszhangos ebédlőben talán évek óta nem folyt le olyan vidáman, mint ezuttal. A tisztek igen jól érezték magukat s tréfálkozásuk minduntalan kacagásokat fakasztott az asztal körül.

Minden tréfa központja különben egy mókás, kedves fiú volt, Apor hadnagy. Majdnem gyermeknek lehetett volna mondani és éppen ez a fiatalsága, gyerekes jókedve, gondtalan élénksége tette szinte ellenállhatatlanná. A tiszttársai is valósággal becézték.

Margit, a ház kisasszonya, az asztalnál Apor mellé került. A fiatalságuk is egymás mellé utalta őket s mikor a figyelem egy pillanatra elterelődött róluk, Apor nem mulasztotta el megjegyezni a leánynak:

— Maga kedves kis teremtés, Margitka!

Ez a megjegyzés nagyon megbántotta Margitot. Először azért, mert Apor szavai tréfás színezetüek voltak, ami meglehetősen lerontotta a szavak komoly értelmét, másodszor, mert a mondás meglehetősen

Uj Idők 1917. XXIII. 2. k.

De csak egy ideig. A szent koronát aztán áthelyezték Esztergomba, a primáshoz. Majd meg a visegrádi királyi várlakba. Innen romantikus módon megszöktették. Erzsébet, Albert király özvegye, hogy születendő gyermekének biztosítsa a trónt, egyik udvarhölgyével. Kottanner Ilonával kicsempésztette a szent koronát Visegrádból. Ilona 1440 február 20. éjszakáján vitte el a Duna jegén Komáromba. Már márciusban Székesfejérvárra került a korona, ahol a kis V. László fejét ékesítették vele. De Ulászló hadainak közeledtekor Erzsébetnek menekülnie kellett a csecsemő királlyal. Annak bölcsőjébe, a bölcső-alja szalmájába rejtették a szent kincset. S a szent korona meg sem állt — Sopronig. Sőt átlépte az országhatárt s Ausztriában aztán nem közönséges zálogtárgy lett belőle: IV. Frigyes császár vette át Erzsébettől. Onnan csak 24 év múlva szerezte vissza az erőskezű Mátyás király. A szent korona itthon volt megint s ékesítette a legdicsőbb magyar főt.

Aztán jöttek a szomorú idők, a belső harcok, a törökjárás. S most már szinte szakadatlanul bolyong a korona, igazi szimboluma a magyar géniusznak.

Fehérvárra, Visegrádra, onnan messze Erdélybe került. Aztán Pozsonyba s újra külföldre, ahol egyszer már járt: Prága városába. Prágát Pozsony követte, aztán Zólyom, Kassa, Eperjes, Ecsed vára, megint Pozsony, Győr, Bécs, Linz és Passau . . . Mintha a bolygó, honát kereső magyar lélek hajtaná . . .

József császár haláláig hol Pozsonyban, hol Bécsben tartották. A kalapos király bécsi ritkasággyűjteményében helyezte el. Hát ritkaságnak elég ritkaság a magyar szent korona.

Kevéssel halála előtt mégis útnak engedte a klenódiumot, hazafelé, Buda várába. Megható olvasni az egykoru írók feljegyzéseit, mily repeső szívvel, magyar pompával hozták haza igazi otthonába a sorsüldözte kincset, biztos pihenőre.

A pihenőt azonban most is, itt is megtagadta tőle a sors. Még hosszú vándorutak, nehéz, halálos veszedelmek vártak a nemzet legdrágább ékszerére.

Mert jöttek, tódultak Napoleon seregei.

A szent korona megint útra kelt. Messzi határhegyeink felé. Munkácsra került. Egy év után, 1806. Budán tartott rövid pihenőt, három évvel utóbb Egerbe, Gyöngyösre került. Akkor aztán Budán pihent 1848-ig.

Ettől fogva 1853-ig hosszú bujdosás volt a sorsa. Megjárta Debrecent, Szegedet, Nagyváradot, Aradot. Rövid pihenőt tartott Lugoson, Karánsebesen. Aztán jött a szélső magyar határállomás: Orsova. Aki gondjába vette, Szemere, előbb egy lakatlan ház szobájában rejtette el, aztán elásta egy füzesben. A föld elnyelte, nyoma veszett . . . Csak hosszú, évekig tartó kutatás után akadt ott rá a kormány 1853 szeptember 8-án.

Felvitték Budára. Onnan, hogy az uralkodó megtekintse, négy napra Bécsbe. Szeptember 20-án érkezett vissza Budára.

Azóta ott pihen a szent korona. Maradjon is, ragyogjon is ott örök időkig.

IV. Károly király vállán szent István palástjával, fején a szent koronával, lovastestőrei között

Versek

Vallomás

Szeretlek apró nádfödeles házak,
Szeretlek karcsú, ingó jegenyék.
Szeretlek félénk nefelejcsvirágok,
Kiknek lelke fehér és a szeme kék,
Házak, virágok, jegenyék.

Szeretlek utcák, akik hazafuttok,
Szeretlek kertek, hidak, temetők,
Szeretlek tornyok nyakának csengői,
Örök búcsuzóra sírva csengetők,
Tornyok, harangok, temetők.

Szeretlek fészkek, kikbe szivem tenném,
Kelnének belőle szelid madarak, . . .
Hogy amikor már messze, messze járok,
Mint álom és emlék rátok szálljanak,
Házak, virágok, sudarak.

Dél

Fehér tanyák szétszórtan állnak
Karjaiban a láthatárnak.
Messze ablakok összenéznek,
Gondolatuk pacsirtaének.
A nyári nap árnyat melenget,
A búza ezüst ködöt lenget.
Fáradt szelecske most szunnyadt el,
A felhő is csak gondolatjel.

Falu Tamás

A koronázási menet. Udvari díszfogatok. Mühlbeck Károly rajza

Kortesvilág Magyarországon

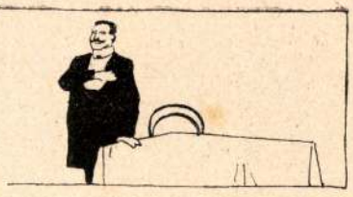

Mühlbeck Károly rajza

EGYHANGU JELÖLÉS

III.

A Szabad Sajtó szerkesztőségének

Bpest.

Móka úrnak a Szabad Sajtó-ban közzétett arra a kérdésére, köteles-e a villamoson a férfi helyét átengedni a nőnek? — ezt felelem:

Hogy köteles-e?! Hát köteles?! Nem köteles! Köteles a színházban az első sorban ülő férfi helyet cserélni a tizennyolcadik sorban ülő hölgygyel? Nem köteles.

Csak arról lehet csevegni: illik-e vagy nem illik, hogy a villamoson ülő férfi felajánlja helyét a hölgynek, aki künn áll?

Hm, ez fogas kérdés.

Szigorúan véve: nem illik.

Mert mi jogon kínál meg engem egy ismeretlen, aki számomra nem létezik, akármivel? Mi jogon kényszerít engem arra, hogy meg kelljen köszönnöm a bizalmaskodását és meg kelljen értetnem vele:

— Pardon, de én ismeretlenektől nem fogadok el szívességet.

Mintha olyan nagy gráciát gyakorolna velem, amikor felajánl egy jó meleg helyet, amelyre, ha kényszerítenek rá, csak kellemetlen érzéssel ülnék le!

Mondom: rendes körülmények között nem illik.

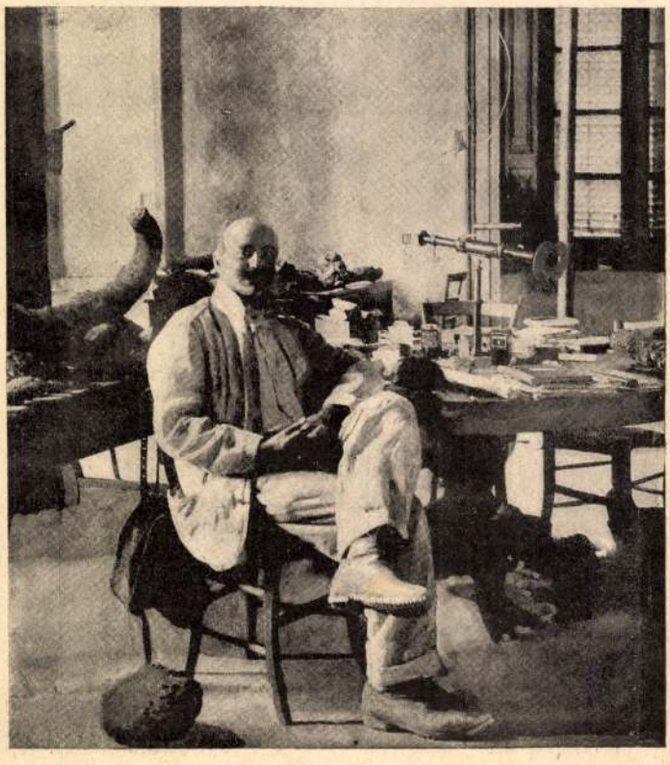

Matteucci tanár a Vezuv obszervatóriumában, földrengésmérő műszerei között

Csak egy esetben illik. Abban az esetben, ha én a pillantásommal megértetem vele, hogy szívesebben ülnék, mint állok, s hogy hajlandó vagyok legyőzni azt a bizonyos kellemetlen érzést és leülni a helyére.

És mégis, bár az a helyes, amit én mondok, kik ajánlják fel a helyöket minden esetben? Az illedelmes emberek! És kik maradnak ülve, még a néma felszólításra is? A parasztok!

Hogy megköszönöm-e azt a helyet, amelyet a pillantásommal megszereztem, esetleg kicsikartam? Ez attól függ! Ha olyannak pszihologizálom az emberemet, aki pusztán a jólneveltség és az udvariasság ösztönének engedett, igenis, kijár neki a szolgálatának megfelelő köszönet: egy kis fejbiccentés. Ha azonban azt nézem ki az atyafiból, hogy ezért a semmiségért uzsorakamatokat akar s beszélgetést óhajt kezdeni velem: akkor se szó, se fejbiccentés.

Megjegyzem, hogy mindez csak a Népszínház és az Andrássy-út között érvényes. Amikor annak, hogy egypár percig ül-e az ember vagy áll, úgy sincs semmi jelentősége. Ha hosszabb útról van szó, például arról, hogy Rákospalotától Pestre melyikünk álldogáljon egy félórát, egyrészt én is engedek a negyvennyolcból s az ismeretlentől is elfogadom a szívességet, mert szükség törvényt és illendőséget bont, másrészt a legjobban neveltek udvariassága is meginog.

Szóval, a legokosabb fiákeren járni.

Feleletem ezzel az aláírással közlendő: Egy nagyvilági hölgy.

Egyúttal arra kérem a Szabad Sajtó divattudósítóját, közölje velem egypár legelsőrangu angol és francia illatszerárús címét.

Szilvai Lolo,
17215. sz. előfizető.

IV.

A Szabad Sajtó szerkesztőségében, nagyságos Móka úrnak

Loco.

Kedves Móka úr, kérdésére feleletem ez:

Ebben a dologban nem lehet általánosítani. Sokkal bonyodalmasabb az ügy.

De az én viselkedésem mindenkinek vezérfonálul szolgálhat.

Udvarias vagyok (előzékeny, szolgálatkész s helyéről gyorsan felpattanó lovag) a következő esetekben:

1. Ha a hölgy csinos s a közeledés nem látszik kizártnak. 2. Ha az idő szép s kint állani kellemesebb, mint bent ülni. 3. Ha egy perc mulva úgyis le kell szállanom. 4. Ha a kocsiban hölgyismerősöm van, aki meg-

Kortesvilág Magyarországon — Mühlbeck Károly rajza

JELÖLTVÁSÁR

laha az lett volna: ez a legkevesebb, amivel tartozik a feleségének.

3. Azt mondhatnám, hogy a férj gyónása okvetetlenül szükséges a házi békéhez. Mert az összekülönbözés és a harag elkerülhetetlen óráiban mit lobbantson az asszony a férj szemére akkor, amidőn a férjre már féltékenykedni sem érdemes, amidőn a férj már tiszta erénynyé penészedett?!

Kérem a tisztelt szerkesztőséget, közölje soraimat a Hölgyvilág-rovatban Tünde aláírással.

Szilvai Tódorné,
17215. sz. előfizető.

II.

A Szabad Sajtó tekintetes szerkesztőségének,
Helyben.

Úgy veszem észre, t. szerkesztőség, hogy a Hölgyvilág kérdéséhez leányok is hozzászólanak. Nagyon helyesen. Ma már csak földigyökérrel táplálkozó remeték képzelhetik azt, hogy a modern leány nem eszmél, nem sejt, nem tud, és nem gondolkozik. Ugyan, kérem!

Önöket, uraim, a leányok véleménye csak úgy érdekeli, mint az asszonyoké. Sőt a leányoké még jobban, mint az asszonyoké. Ebben a dologban csak a leányok lehetnek elfogulatlan bírák: az asszonyok már mind csak azt az álláspontot védik, amelyet menyecske-korukban egy fiatal férj életnézetének a hatása alatt foglaltak el.

Szerintem legalább, csak olyan szólhat hozzá ehhez a kérdéshez, akinek több férje volt: olyan is, aki vallott, olyan is, aki tagadott, mert harmadik spécies nem létezik.

Önök tehát, joggal, voltaképpen csak a leányok nézetére kíváncsiak, s én értem ezt a kíváncsiságot. Mert önök között nemcsak totyakos öreg urak vannak, hanem fiatal betörők is, akiket a feleletnél jobban érdekel az, aki felel.

Ime, az én nézetem, amelyhez hozzá kell tennem, hogy szőke, karcsu és magas vagyok, inkább fitos, mint jellegzetes orru, egészséges, kövér, tizennyolcéves, feketeszemü (gyönyörü sötét szemöldökkel), pici száj, pompás termet . . . önök megbolondulnának, de ezt nem akarom.

Szerintem, az az asszony, aki elmulasztotta még menyasszonykorában megtudni a vőlegénye előéletét, nem érdemli meg, hogy a férje akármit is elmondjon neki. Mire volna ez jó — azután? Úgy kell a libuskának!

Egészen más, ha az ember még leánykorában ítélhet. Ennek már van értelme. Akkor még határozhatok, hogy kell-e az illető az előéletével együtt, vagy milyen előélet után nem reflektálhatok rá. De aztán!

És vagy-vagy.

Vagy van a vőlegényem előéletében néhány érdekes fejezet, vagy nincs. Ha van, mért hallgatná el a menyasszonya előtt ezeket az érdekes dolgokat? Ellenkezőleg, érdekes dolgokkal kedveskedjék neki, és ne azzal, hogy mit olvasott Schmidt Kristóf ifjúsági iratiban. Vagy nincs a vőlegényem előéletében semmi érdekes — és akkor jobb, ha még menyasszony-koromban ábrándulok ki, mint ha menyecske-koromban nézek egy nagyot. Vagy nem igaz?

Feleletemet Stella aláírással sziveskedjék közölni.

Ha már toll van a kezemben, kérem a „Szerkesztői üzenetek" tisztelt rovatvezetőjét, tájékoztasson engem ebben a két kérdésben:

1. Micsoda célja van a hadügyi kormánynak azzal, hogy egy szimpla hadnagyocskától olyan nagy házassági óvadékot követel? Hiszen a hadnagyocskák úgyis olyan nehezen adják rá a fejüket a szent házasságra!

2. Volt egy hadnagy-vőlegényem, szerettük egymást, de a papa, akinek tavaly nagy veszteségei voltak, hamarjában nem tudta letenni az óvadékot, a vőlegényem megijedt, visszavonult, spongyát rá. Persze menyaszony-koromban nem tudtuk, hogy nem lesz belőlünk férj és feleség, és bizony mi csókolóztunk. (Önök között vannak házas emberek is; kérdem az illetőket: sohase csókolták meg a menyasszonyukat?) Elég az hozzá, most egy fiatal fűszeres jár utánam; vagyonos ember, nem a világ eleje, de igen jó parti, a papa rajong érte, még nem tudom, hogy hozzá megyek-e, meglehet. Már most a kérdés az, hogy, ha mégis hozzá megyek, mondjak-e neki valamit? És ha igen, mennyit mondjak neki? Mennyi az, aminek a megvallását a házasfelek között köteles nyiltság megköveteli? És más szempontból nézve az ügyet: mennyi az, aminek a megvallását egy második vőlegény, aki bár csak fűszeres, de vagyonos és fiatal ember, elviselheti, anélkül, hogy legszentebb érzelmeiben megsértődjék, és anélkül, hogy megriadjon, sőt visszalépjen? Vagy egyáltalán ne boszantsam ilyen lappáliákkal?

A szerkesztői üzenetet „Mimosa pudica" néven kérem.

Üdvözlettel
Szilvai Médi,
17215. sz. előfizető.

Uj Idők. 1906. XII. 17-ó.

KÉPEINK

Csengő-vásár. Ez sem kis dolog. A kolomp és csengő nevezetes kiegészítője a pusztai életnek, hiszen a nóta is tele van vele. A Petőfi szerelmes bojtárja így sóhajtozik:

Őrizem az apám nyáját,
De nem hallom a kolompját . . .

A csikós, mikor a sárgát befogják, szomoruan énekli:

Pusztabíró udvaráról
Szól a csengő róla.

A kolomp és a csengő szólása a pásztorember muzsikája magános pusztai életében. Mikor kalapját szemére húzva félszendergéssel bámul maga elé, mikor betekint kissé a Levelesbe, mindig arra ügyel, merről hallatszik a csengés, kolompolás. Mikor azt meg nem hallja, akkor baj van: vagy a csárdásné lányának a bogár szeme, vagy a csárdásné borának a szesze a hiba.

Szóval, fontos dolog, hogy a csengőt jól megválaszsza, mikor belovagol vagy szamaragol a Simon Juda-vásárra. Az szépen szóljon, hangzatos legyen, minek okáért ő kelmék ugyancsak alaposan kineszelik, kikutatják a természetét. A csengős mester zsebredugott kézzel, pipájából pöfékelve, csöndes flegmával nézegeti a vásáros pásztornépet és hallgatja a csengő-bongó koncertet, melyet a próbálgatással művelnek. Nem ajánlgatja, nem dicséri a portékáját; ismeri embereit s tudja, hogy úgy sem hinnének neki. Amely csengőbe a csikós vagy a gulyás beleszeret, azt úgy sem hagyja, azért eljön, ha a jövő vásáron is. Mert a hosszas válogatásnak még hosszabb alku a vége. Az nem lehet meg rövidesen. Belereked a vásárló is, a mester is az alkuba, dacolva, duruzsolva faképnél hagyják egymást néhányszor, összeszörrennek meg kibékülnek, míg végre valahogy nyélbe ütik a vásárt. Ezt a vásári képet rajzolta meg csupa tipikus alakkal *Garay* Ákos az *Uj Idők* számára. *K.*

A szerelem vándorútján

Hosszu, kanyargó ösvény vezet át a szerelem országába. Úgy látszik, mintha az út rózsákkal és virágokkal lenne behintve. De a rózsák között éles, szúró tövisek rejtőzködnek; sajátságos tövisek, melyek nem a lábba, hanem egyenesen a szivek közepébe furódnak. És rettenetes sziklák gördülnek néha alá, láthatatlan helyekről, melyek útját állják a vándoroknak és gyakran maguk alá is temetik őket.

Lenge, könnyü ruhában, ragyogó szemmel, mosolygó arccal indulnak el mindnyájan a szerelem vándorútján. Kezökben a vándorbot egy virágzó almafa-ág, vezetőjük egy szárnyas kis angyal, ki édes, biztató mosolylyal tekint föl reájok.

Százan és ezren, meg ezren gomolyognak a széles országúton, az orgona és jázminbokrok között.

És mind tovább és tovább haladnak . . . A tövisek mind mélyebben furódnak be, a szemek tüze lassan kihül a sok könytől, a rózsás arcokra mély barázdákat von a mérhetetlen szenvedés, a dal elhal az ajkon, amely már alig tud mosolyogni és köny és vér jelöli az utat végig, amelyen haladtak . . .

És midőn az út végére érnek, a rózsás arcu, aranyos szárnyu angyal édesen mosolyogva hagyja ott őket összeroskadva, megöregedve, nyomorultan vergődve s vidáman röppen vissza birodalmába, vezetni az ujan érkezőket.

A szegény, nyomorult vándorok pedig kéztördelve néznek utána és szivük utolsó csepp vérét is odaadnák, ha még egyszer, szenvedve és sírva, reménykedve és kétségbeesve végig mehetnének a szerelem országán, aho! annyi gyötrelem és csalódás, annyi lemondás és nyomoruság, annyi köny, annyi vér és annyi virág van . . .

T. A.

IRODALOM

A Magyar Anekdotakincs szerzője és illusztrátora

Veszedelmes föladatba fogtam. Irni akarok a Magyar Anekdotakincs szerzőjéről. Aki ismeri *Tóth* Bélát, nem lesz kétségben

Tóth Béla

arra nézve, hogy könnyebb egy oroszlánt megsimogatni, mint őt. Mert az oroszlán legfölebb egy kicsit széttép, de Tóth Béla azonfelül még azt is kivánja, bizonyitsam be ahhoz való jussomat, hogy az ő művét megdicsérjem. Nála még a dicséretet is alaposan meg kell indokolni.

A Magyar Anekdotakincs kiadói látva azt, milyen kelendősége van a könyvnek, elhatározták, hogy elkérik a szerző arcképét és kiadják a második kiadás élén. Egy bátor és elszánt ifju, a kiadó cég spiritus familiárisa fölkereste Tóth Bélát otthonában és előadta a kivánságot. S nagyon elhült és még inkább elbámult, mikor azt a kijelentést vette:

— A közönségé az, amit irok, de semmi köze hozzá, szőke vagyok-e vagy pedig barna, púpos-e vagy pedig egyenes növésü!

S nem adta oda. Úgy kellett megszerezni az arcképét a tudtán kivül.

A mi szerencsénk, hogy Tóth Bélában sok a keleti fatalizmus és ha majd meglátja arcképét az *Uj Idők*-ben, nem fog ellenünk törni, hanem megadással mondja:

— A kiszmet úgy akarta!

Mühlbeck Károly

*

Nézzék meg jól ezt az okos fejet, sok érdekes eszme pattant már ki belőle és még több tudás van benne. Már akkor is egészen európai ember volt, mikor mi többiek még nyakig benne voltunk Ázsiában és most, hogy a leggyorsabb galoppban előre törtetünk, ő mérsékeli hevünket azzal a biztatással: jó lesz egy kicsit vigyázni nemzeti sajátságainkra! S hogy jobban vigyázzunk, összegyüjti azokat számunkra szálló igékben, mendemondákban és adomákban.

A magyar nyelv tisztaságnak ő egyik legszemesebb előharcosa. Nincs az a germanizmus, vagy gallicizmus, melyet nyakon nem csípne és elrettentő példaadás gyanánt tollhegyre nem tűzne. De a *zsíros* magyarságot még sem szereti, mert az a hite, hogy nem mindig abban van a nyelvgéniusz.

Többet nem merek róla mondani, mert már úgyis nagy az én bűnömnek mértéke az ő szemében, mivelhogy már másodszor merem őt megdicsérni.

*

Tóth Bélának méltó munkatársa akad *Mühlbeck* Károlyban, a világ legszerényebb és legszorgalmasabb rajzolójában, aki a rengeteg anekdotahalmaz javát izléses és jellemző képekkel illusztrálta. Nem kis föladat a rajztollal kisérni ezer év fejlődését, ezer év hangulatát s Mühlbeck ezt a föladatot derekasan oldotta meg. Az a sok száz rajz tanuskodik az ő sikeréről, amely szerteszórva a töméntelen kolumnákon művészi díszszel ékesíti föl a két kötet anekdotát. Mindenütt híven találta el a kor képét, mindenütt helyesen vette ki az adoma művészileg alakítható pointjét. Ilyen volt eddig is egész munkássága s ha nevét még sem ösmerik szélesebb körökben, annak az ő végtelen szerénysége az oka. Ujabb gyermekirodalmunk javát ő illusztrálta, vastag kötetek tanuskodnak tollának jellemző erejéről. Ezzel a legujabb munkájával pedig helyet foglalt a magyar illusztrálás kitünőségeinek sorában. *t. r.*

Uj Idők 1899. V. 21. sz.

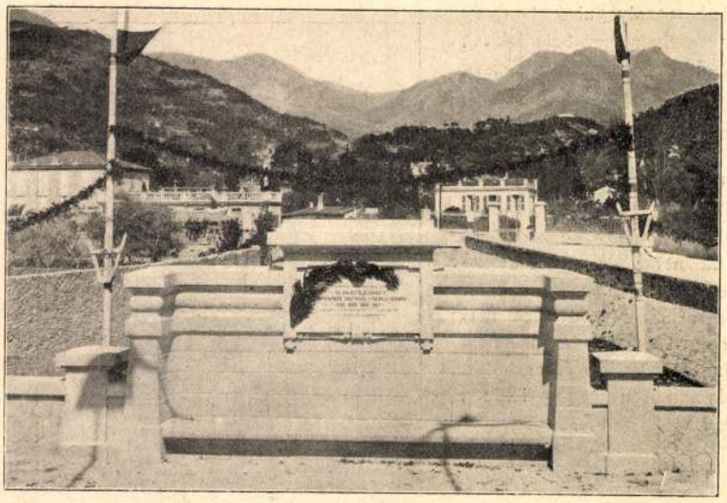

Erzsébet királyné emléke Mentoneban.

Filléres Könyvtár

Azok közzé tartozom, kik végigküzdötték a *magyar ifjusági irodalom* első harcait, jelen voltam, mikor először szembeszállott a külföldről ránk özönlő, idegen szellemet gyermekeinkbe csempésző német, francia és angol ifjusági könyvekkel. Kezdődött pedig ez a harc a győzelemre való kilátásnak nagyon csekély reményével. Az iskolai könyvtárakban Hoffmann Ferencnek és Coopernek jutott az első szerep, a történetek színhelye valamely német város volt, vagy pedig az amerikai őserdő. Arról, hogy Magyarország is van a világon, ezekben a könyvekben ritkán történt említés. A mi Alföldünk, a Kárpátok szépsége s nemzeti életünk *terra incognita* volt a gyermekeinknek szánt könyvekben abban az időben, mely nem esik olyan messzire, mert tizenöt éve sincs még, hogy megjelentek az első magyar ifjusági iratok. A kritika alig foglalkozott velük, a szülők szánakozó mosolylyal nézték őket, mert az igazat megvallva: egy kicsit szegényes volt a külső formájuk, a tartalmukon még mindig erősen észre lehetett venni a külföldi befolyást és az illusztrációk többnyire egészen idegenek voltak, a legtöbb esetben pedig hozzájuk alkalmazkodott a szöveg.

S másfél évtized teljesen elegendő volt arra, hogy egy erős, életképes, minden izében magyar ifjusági irodalmat teremtsen. A csodával határos volna ez az átalakulás, ha nem ismernők a forrását. Ne keressék sokáig, minden héten bekopogtat önökhöz egy üde, éltető, friss és eleven sugára, úgy hívják, hogy *Az Én Ujságom*. Ez a név, melynek hallatára ma minden olvasni tudó magyar gyermek szive örömében megdobban, volt a varázs-szó, melytől a sivatagban forrás fakadt. S a forrás körül termőföld támadt, csakhamar beültették szines, illatos virágokkal, gyümölcsöt termő fákkal. Ahány új hajtás, ugyanannyi hódítás, ugyanannyi veresége az idegen szellemnek, ugyanannyi győzelme a tiszta magyar érzésnek.

Az a kis ujság megteremtette magának íróit. Vannak olyan igazságok, melyekre csak rá kell mutatni, hogy mindenki megértse őket és megértette a magyar íróvilág, hogy nemzeti missziót teljesít, ha a magyar ifjusági irodalom parlagon heverő földjét műveli. A legnagyobbtól kezdve, kinek regényei bejárták a művelt világot, a fiatal tehetségig, kinek csak ezután jut majd az elismerés, valamennyien követték a hivó szózatot. Csak így volt lehetséges, — hogy a vékony erecskéből egy hatalmas folyam támadt, mely — a hol arra szükség volt — száz meg száz apró csatornába is oszlott és mindenik csatornácska utat tört magának a magyar gyermekek szivéhez.

De még mindig volt baj. Azok az új könyvek egy kicsit drágák voltak, csaknem olyan drágák, mint a külföldről jövők. Pedig a magyar gyermekirodalom jövője abban rejlett, ha népszerüsitik, mindenki számára hozzáférhetővé teszik, ami csak úgy lehetséges, ha akár az egyes könyv, akár az egész ifjusági könyvtár nem kerül sokba. Ebből a tudatból kiindulva jött létre a *Filléres Könyvtár*. Egy-egy kötete, szépen megrajzolt képeivel és diszes kötésével csak *50 fillér*.

Merész gondolat volt a Filléres Könyvtár, kétszeresen merész az olyanok szemében, kik ismerik olvasóközönségünk konzervativ szokásait és idegenkedését mindennel szemben, ami új. De a jóban megvan szerencsére az a varázs, hogy utat tör magának minden akadályon keresztül és igy a Filléres Könyvtár sem állott meg az első tizenkét kötetnél, hanem rohamosan haladt előbb az ötven és ma már a száz felé.

Hogy kik irtak belé? Mondottuk már, hogy a magyar íróvilág szine és java. Neveket óhajtanak? Jó. Fölsoroljuk azokat, kiknek müveivel találkozik a kis olvasó, ha megszerzi az egész gyüjteményt. A Filléres Könyvtár eddigi írói a következők:

Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Herczeg Ferenc, Bársony István, Benedek Elek, Sebők Zsigmond, Pósa Lajos, Tábori Róbert, Madarassy László, Gárdonyi Géza, Gaál Mózes, Lőrinczy György, Sebők Gyula, Margittay Dezső, Hetyey Gábor, Bodonyi Nándor, Fáy Béla, Murai Károly, Malonyai Dezső, Hermann Ottóné, Gyarmathy Zsigáné, Tábori Róbertné, Andrássy Lidi, Szalai Emil, Sas Ede, Gegus Ida, Egri György, Gauss Viktor, Kövér Ilma, Barta Irén, Juhász Béla, Szarvas Mariska, Harmath Lujza, Lampérth Géza, Thury Zoltán, Sebestyén Gyuláné, Kacziány Ödön.

Most jelent meg éppen újabb tizenöt apró kötet, csupa *gyermekek öröme*. S ebben a tizenöt kötetben van történet, kaland, mese, útleirás, hazafias érzés, rege, humor, jókedv és mindenek fölött sok szív és érzés. Ez a tizenöt kötet mintha jelképezné a nehéz küzdelem tizenöt esztendejét és a magyar szellem győzelmét a mi ifjusági irodalmunkban. Szines, eleven virág valamennyi az ifjusági irodalom kertjében, pünkösdre lát napvilágot, mikor kelyhét nyitogatja a legmagyarabb virág: a pünkösdi rózsa.

Fogadják úgy, amint megérdemli.

Igric

—

Sarcey. A legbriliánsabb ujságíró, Francisque *Sarcey*, a szinikritikusok fejedelme, meghalt ezen a héten, hétfőn éjszaka. Harminc év óta irta ragyogó, szúrós kritikáit a *Temps*-ba, ötletesen, finom szatirával, ha pedig régibb fajta francia drámáról volt szó: rajongó imádásszerü hévvel. Őt tartották a szinikritikusok abszolut tipusának: élete jóformán a szinházakban folyt le, ösmerte azok minden csinját-binját, egész szinészgenerációkat tanulmányozott végig, tudta, hogy ezt vagy azt a szerepet harminc éven át ki s hogyan alakitotta, ösmerte az összes francia drámákat végig. Szinházi tárcái, amelyek minden hétfőn pontosan megjelentek a *Temps*-ben, világhirüek voltak, úgy olvasták azokat a külföldön, akár Párisban. Figyelmét nem kerülte el semmi mozzanat, amely a drámával összefügg, a legkisebb szinházakat épp oly előszeretettel kereste föl, mint a Comédie Françaiset, amely néki a szinházak ideálja volt. Talpig nyárspolgár szellemü volt, de finoman kimüvelt elméjü, szerette a szinpadra szabott drámát, de kevés rokonszenvet érzett a legujabb drámai törekvések iránt. Csipős, ragyogó szellemü ujságíró volt, akinek minduntalan akadt egy-egy polemiája hol szinészekkel, hol írókkal, ezekben a tollharcokban Sarcey kiméletlen volt a végsőig s mindig a maga részére hódította a nevetőket. Ő maga elsősorban ujságírónak vallotta magát, bár egész sor irodalmi munkája révén majd hogy be nem választották az Akadémiába. Büszke volt a professzori címére is. Eleinte ugyanis tanárnak készült, de a hirlapirás elhódította őt a katedrától. *Sarcey*-vel a párisi nagy kritikusok utolsója szállt sirba, egy különálló rend képviselője, amelynek faja immár kiveszett.

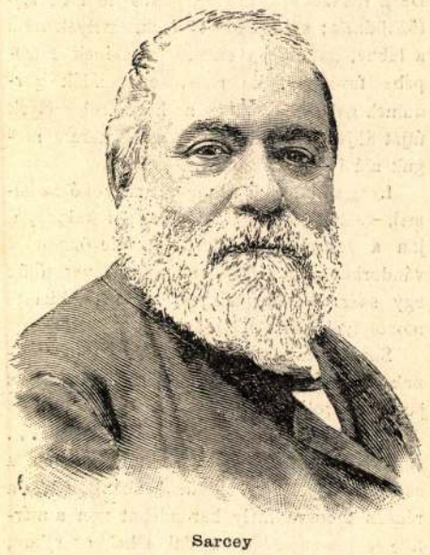

Sarcey

»Nézd, szép virágom, a parti árnyban
Ott vár mi reánk már ősrégi váram,
Ott zeng nászének,
Midőn veled én majd haza érek!«

»Szép vőlegényem, hajnallik, érzem! —
Tündérpalotám vár! Ott len a mélyben
Zendül nászének.
Veled én, veled én most haza térek!

Szalai Fruzina.

Bashkirtseff Mária.

Írta: Alexander Bernát.

Nehány levél, melyet a szerencsétlen Bashkirtseff Mária névtelenül írt Maupassant-nak, s melyet egy orosz folyóirat és egy bécsi napilap egyszerre közölt, Maupassant feleleteivel együtt, ujra fölkelti Bashkirtseff Mária szomoru emlékét. Most mindketten meg vannak halva s midőn e posthumus levelezésben egyszerre csak tanui leszünk enyelgő, játszadozó, ironikus beszélgetésüknek: kisértetiesnek tetszik e két tragikus árnyék kergetőzése. Ismervén későbbi sorsukat — Mária nehány hónappal e levelek váltása után meghalt, Maupassant még tíz évig élt — végtelen szomoru érzéssel olvassuk ezeket a leveleket. Mindkettő közeli halálra van itélve; a nő tudja, a férfi talán sejti; mindkettő fiatal, a férfi 34, a nő 24 éves; mindkettőnek a végsőig finomodott lelke sebes s minden érintésre kínosan vonaglik. Levélváltásuk egyszerre megszakadt és Maupassant csak a nő halála után tudta meg, ki írta neki azokat a leveleket. Most a levelek kommentárját is olvashatta: Bashkirtseff Mária naplóját. 1885-ben, egy évvel halála után jelent meg két vaskos kötetben a nő naplója: Journal de Marie Bashkirtseff, mely azóta tízezer példányban terjedt el. Mégis maradt valami a huszonnégy éves leány után: néhány kép, melyet festett, s mely közül kettő méltónak találtatott, hogy a Luxembourg-ban elhelyezzék s ez az ezer nyomtatott lap, melyen tizenkét éves korától fogva tizenkét éven át írt. Az a napló nem regény, nem is regényes; ha mégis akkora érdeklődéssel olvassák, egyébnek köszöni, írója egyéniségének mely sajátosan, naiv merészséggel, leplezetlenül tárja föl belsejét. Az említett levelezésről akarunk beszélni; de előbb a nőről s naplójáról kell szólnunk.

Bashkirtseff Mária.

Bashkirtseff Mária életét nehány sorban mondhatjuk el. 1860. november 11-én született. Apja vidéki nemes, generális fia; anyja régi délorosz nemesi családból származik, mely tatár eredettel dicsekedett. Anyjának apja költő, katona, iró volt . . . Mária szülei csak két évig éltek együtt, azután elváltak. Mária anyjánál maradt, ez, azután nagymamája és nagynénje versenyt kényeztették. Igen gazdagok voltak. 1870-ben külföldre mentek s ezentúl majdnem mindig hazájukon kívül éltek, Bécsben, Baden-Badenben, Genfben, Párisban, Rómában, de többnyire Nizzában. Nizzában, 12 éves korában, kezdi meg Mária naplóját.

Ne tessék az ismeretes gyereknaplókra gondolni. Ezt a naplót nem gyerek írja, még kevésbbé koraérett gyerek, kiáll hatatlan bölcseségével és tudákosságával. Írója kész lélek, mely kicsi ifjú testbe szorult. Ez a lélek fiatal, de kész fiziognomiája van. Véletlenül szerelmes is már. Az első lapon ez áll:

„Szeretem H . . . herceget s nem tudom neki megmondani, s ha meg is mondanám neki, ügyet se vetne rá. Mikor itt volt, tudtam, hogy mi végett megyek ki a házból, öltözködöm, de most . . . Istenem, könnyítsd fájdalmamat . . . . Kegyelmed oly végtelen, könyörületességed oly nagy, annyit tettél érettem! Fáj, hogy nem látom a sétatéren. Alakja kivált Nizza közönséges alakja közül“. Írta 1873-ban, januárban.

Ez a H. angol herceg (Hamilton?), a ki szeretőjének nyaralót vett Nizzában s az év néhány hónapját vele tölti. Ezt Mária jól tudja, de nem az fáj neki, hanem hogy a herceg nem ismeri, nem veszi észre, sohasem beszélt vele. Nem is beszéltek egymással ezentúl sem. Ez Mária első szerelme, mely-

Uj Idők 1896. II. 1r.

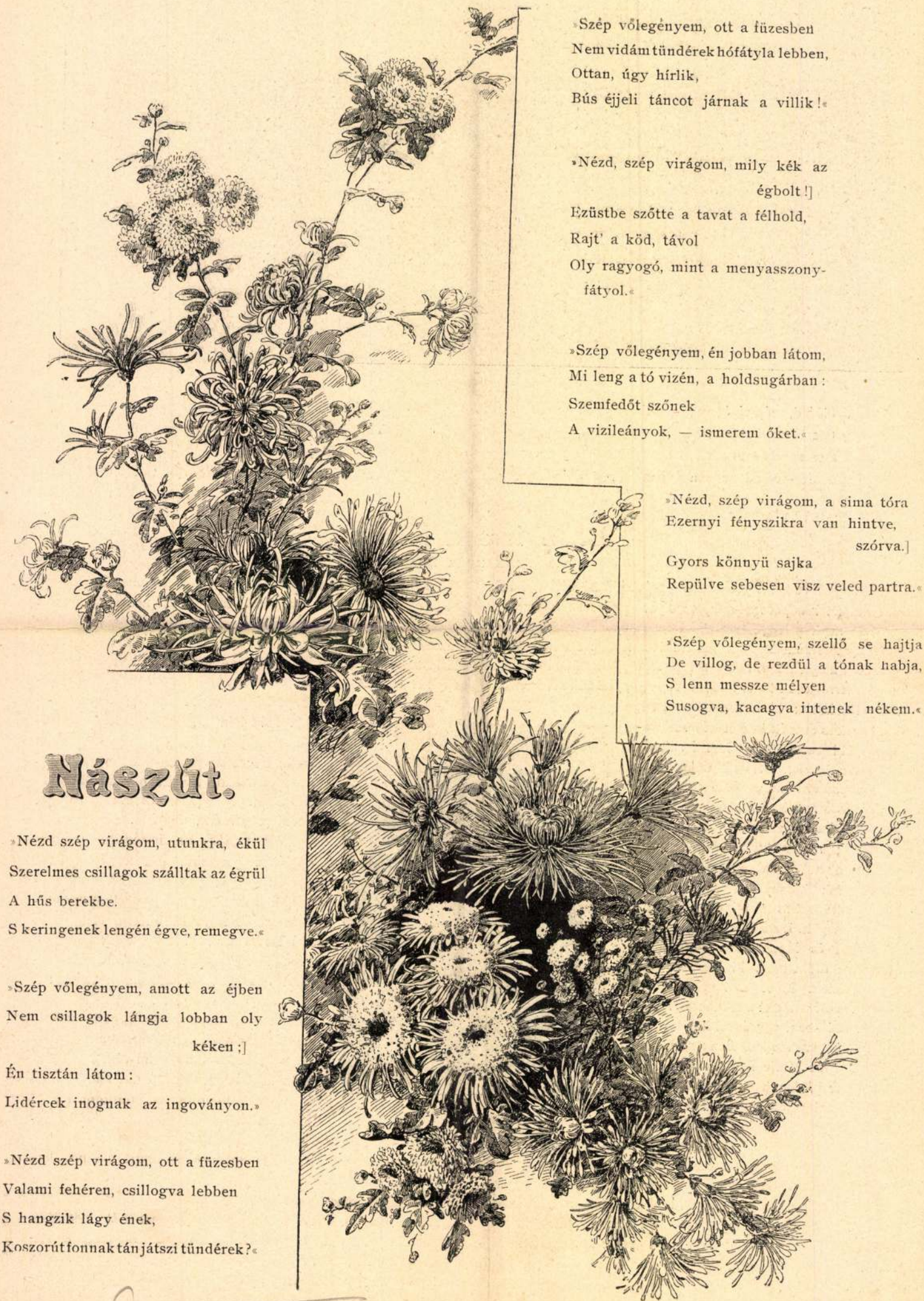

Nászút.

»Nézd szép virágom, utunkra, ékül
Szerelmes csillagok szálltak az égrül
A hűs berekbe.
S keringenek lengén égve, remegve.«

»Szép vőlegényem, amott az éjben
Nem csillagok lángja lobban oly
kéken ;]
Én tisztán látom :
Lidércek inognak az ingoványon.«

»Nézd szép virágom, ott a füzesben
Valami fehéren, csillogva lebben
S hangzik lágy ének,
Koszorút fonnak tánjátszi tündérek?«

»Szép vőlegényem, ott a füzesben
Nem vidám tündérek hófátyla lebben,
Ottan, úgy hírlik,
Bús éjjeli táncot járnak a villik!«

»Nézd, szép virágom, mily kék az
égbolt!]
Ezüstbe szőtte a tavat a félhold,
Rajt' a köd, távol
Oly ragyogó, mint a menyasszony-
fátyol.«

»Szép vőlegényem, én jobban látom,
Mi leng a tó vizén, a holdsugárban :
Szemfedőt szőnek
A vizileányok, — ismerem őket.«

»Nézd, szép virágom, a sima tóra
Ezernyi fényszikra van hintve,
szórva.]
Gyors könnyü sajka
Repülve sebesen visz veled partra.«

»Szép vőlegényem, szellő se hajtja
De villog, de rezdül a tónak habja,
S lenn messze mélyen
Susogva, kacagva intenek nékem.«

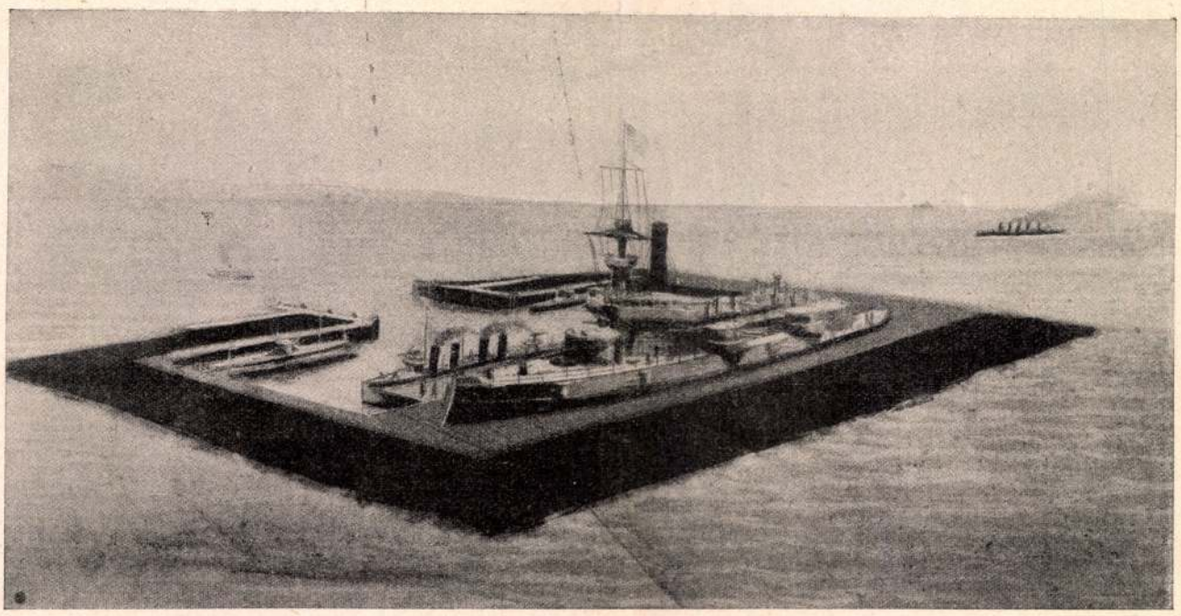

A modern partvédelem ujitásai. Hadihajó, amely ágyúkkal megrakott sáncokat visz magával partvédelmi célokra

lyek a hadimesterséget illették", azt írja egyik tanítója. S amikor gyermekésszel, de fogékony elmével eleljátszogatott a gárdistákkal, küraszirokkal, svalizsékkel, hogy fájhatott a szíve, hogy ez csak játék. Akkor volt boldog, amikor játékuniformist vehetett magára. Jó nagyapja örömét találta benne, hogy unokája így szeret katona lenni, hiszen ő mindétig remélte, hogy a francia sasfiók még az osztrák ármádia hűséges katonája lesz. Hét éves korában már gyalogos közlegény uniformist kapott a kis herceg. „A katonai rang eránt kijelentett különös szeretete, a császárt arra bírá, hogy kérését: formaruhát viselhetni tellyesítse."

A kis katona fáradhatatlan buzgalommal vett részt a katonai gyakorlatokon és a nagyatyának ebben olyan kedve tellett, hogy a gyermeket nemsokára altisztté nevezte ki.

Csodálatos tisztelettel s bámulattal tekintett a katonaságra, főleg a nagyobbrangu tisztekre. Mikor Ferenc király egyizben a Pozsony mellett lévő Schosshofba rándult, magával vitte kis unokáját is. Az ebédnél az asztalnál legalul foglalt helyet, ámbátor az ő helye rendesen a király második fia mellett, az ő Ferenc barátja mellett volt. S amikor megkérdezték, mért nem foglalja el helyét, azt felelte: „hiszen Generális vendégek vannak, ezeké az elsőbbség".

Prokesch-Osten, e kornak egyik kiváló alakja, akit a fiatal herceg a waterlói csatáról írt műve miatt nagyrabecsült, szintén okos, szellemes, éleslátásu ifjúnak írta le a reichstadti herceget, és ő is ezt írja:

„Beszélgetésünk főtárgya katonai tudományai voltak. Minden gondolatai s kívánsági e körben forogtak s éles ítélete által bámulásra vont."

Hogy tehát mivé emelkedett volna ez a zseniális katonai tehetség, hogy milyen pályafutás tört ketté az ő halálával, ki tudná azt megmondani? De hogy az ifju lelkében nagyratörő álmok forogtak, hogy lángoló elméjében a francia trón is fel-felvillant, az bizonyos. Ezt a vakmerő reménykedést nagyapja, főleg pedig Metternich természetesen nem engedték kibontakozni, mert csak sast nemzenek a sasok; a vén sas ugyancsak beleharapott Európa elevenébe, tehát a sasfiók szárnyait nem volt szabad annyira megnőni engedni, hogy az Franciaországig tudjon repülni!

A juliusi forradalom közepette a bonapartisták felvetették a kis Ferenc nevét is. „Több generálok és tisztek voltak, kik a Reichstadti herceget kívánta a trónusra hívni."

A mozgalom híre elhatott a bécsi Burgig is, de a király hallani sem akart róla. Gyakran hangsulyozta, hogy népe és Európa békéjét és boldogságát nem áldozza fel unokája iránt érzett szeretetének.

„Mint fejedelem soha sem fogok szándékkal tulajdon elvem ellen cselekedni; mint a hercegnek második atyja, sokkal jobban szeretem őt, mitsem hogy politikai merénylet-próbákra odaadjam!" — ezeket mondta I. Ferenc.

Metternich maga is fázott még a gondolattól is, hogy a francia trónon még egy Napoleon üljön. Talán érezte, hiszen ismerte a herceget, hogy ez a II. Napoleon is lángba tudná boritani Európát.

S amikor erről az eshetőségről szó esett, a következő párbeszéd folyt Metternich s egy francia bonapartista között.

„Azt várjuk, hogy kegyed a Reichstadti herceget Franciaország szélére hozassa. Az ő ottani megjelenése a Napoleon név varázsa, összedönti egy szempillanat alatt azon törékeny épületet, mely Franciaországot reszketve nyomja s kegyeteket omladékival fenyegeti."

„Mint állnak jót kegyetek a Reichstadti herceg jövendőjéért?" — kérdezte Metternich.

„A franciák szeretete és bátorsága fogják őt körülvenni, s körülötte sáncot vonni!" — volt a felelet.

„A császár, viszonzá a kancellár, sokkal erősebben ragaszkodik elveihez s népe iránti kötelességeihez s szintugy unokája boldogitása kívánságához, mintsem hogy illyes javallatokra valaha hallgatna."

A juliusi forradalom felverte az ifjút nyugalmából, de talán legjobban az a titokzatos nő sarkantyúzta fel az ő háborgó fantáziáját, akiről az időtájt sokat beszéltek.

Amikor a herceg — 1830-ban volt — Obenaus báróval hazaballagott, egy ismeretlen nő csókolta meg az ifju sovány kezeit; e szavakat mondá: „Ki fog megakadályozhatni, hogy császárom fia kezét megcsókoljam". Utána eltünt.

Ez a nő alighanem Bacciochi Erzsébet leánya volt; Camerata grófnő, mert ez a nő 1830. november 17-én egy levelet is becsempészett a reichstadti herceg kezeihez, melyben a többek között ezeket is írja:

Állásfoglalás a szoknyanadrág ellen

Mühlbeck Károly rajza

„Vegye gondolóra kegyed, hogy kegyed az ő fija! S hogy az ő haldokló szemei a kegyed vonásain nyugodtak! Engedje kegyed, hogy átjárja kegyedet az emiatti borzadás, s azoknak egyedüli büntetése az légyen, hogy kegyedet Franciaország trónusán lássák! Használja a herceg e jelen pillanatot!"

De hát nem használhatta ki a pillanatot, mert közbelépett egy legyőzhetetlen ellenség: a sorvadás . . . a legyőzhetetlen halál.

Vértes József.

A légion d'honneur

Elbeszélés

Irta Legioner

A Soleil d'Or pincére tiszta poharat tett az asztalra. A bejövő, mosolygószemü tiszt kezet fogott egyik kapitánnyal. Az bemutatta a többieknek.

— Roxas hadnagy . . . A légió legújabb tisztje. Most jött a századomhoz Európából.

Az afrikai tisztek szivesen üdvözölték az új pajtást, aztán ürítgették tovább poharaikat.

Oddon kapitány kivitte hadnagyát a terraszra.

— Nem sajnálod Európát?

Az új tiszt mosolygott.

— Sőt . . . Alig vártam már, hogy ide érjek. A civilizált világ nem való csak a csendesvérü embereknek.

Oddon kapitány nevetve tette jobb kezét a szivére.

— Rendben vagy itt?

A hadnagy mosolyogva nézett a kapitány bal mellén levő „legion d'honneurre".

— Belül igen, csak kívül nem.

Néhány csinos európai nő sétált el a terrasz előtt. A kapitány utánuk nézett.

— No, ami a szived illeti, itt megbetegítheted, ha akarod. A legion d'honneurt is megszerezheted, ne félj. A marokkói pirátok, meg a sivatagiak gondoskodnak alkalomról.

— Egyelőre csak az a vágyam. A dekoráció. Az asszonyok jöhetnek aztán. Többre becsülöm a marokkói betyárokat. Vágyom már egy kis puskaropogásra. Szívesen adnék néhány becsületes kardvágást is.

Capitain Oddon mosolygott.

— Lesz benne részed. Talán nagyon is hamar. Azért nem kell haragudni a nőkre se.

— A la bonheure. Először a dekoráció, aztán az asszonyok.

A kapitány magyarázni kezdett.

— Nézd. Itt láthatod kicsiben az egész kolóniát. A Soleil d'Or előtt korzóznak mindennap. Arabok, spanyolok, arab-zsidók és franciák. A spanyol farmerizál. Földet művel, állatot tenyészt. Az arab és zsidó kereskedik. Különösen karaván-kereskedést folytat. A francia értékesíti a gyarmatárúkat.

Roxas hadnagy erdeklődve nézte a hullámzó tömeget. Neki még ujság volt a fátyolos arcu arab nők burnusza, a farmer asszonyok-lányok színes, lenge öltözete, az arabok nehéz, arannyal himzett dolmánya, fehér turbánja. Szinessé tette a képet az ott őgyelgő zuávok bordó egyenruhája, a tirailleurök sárgazsinóros kék viselete, a legionerek piros sipkái.

— Aztán, ha szereted a nőtársaságot, van egy-két farmeri ismerősünk . . .

— Non, non, mon Capitain. Előbb a dekoráció. A legion d'honneur, a becsületrend . . .

— Hát úgy is jól van. A jövő héten már hallhatsz puskadörrenést, ne félj. Egy kis sivatagi kirándulást teszünk s ha szerencsed lesz és jól forgatod magad, hamar juthatsz dekorációhoz.

— Iparkodni fogok, mon Capitain. Tehát a jövő héten indulunk?

A százados nem válaszolt. Nem messze a Soleil d'Or-tól megálltak a járó-kelők. Egy nő s egy férfi köré csoportosultak. Azokat nézte. A férfin látszott, hogy farmer és hogy részeg. Fenyegető gesztusokkal beszélt az előtte álló nőhöz. Az pedig zsidó volt. Arabzsidó leány. A dohányárusok tapadó, sálszerüleg csavarodó tarka ruháját viselte. Világos olajszín arca sötétpirossá vált odatóduló vérétől. Kissé nyitott ajkai közül elővillogtak szépvágásu fogai, nedves csillogással. Kissé hajlott orracimpái reszkettek az izgalomtól. Védelmet keresve tekintgetett körül riadt nézésü barna szemeivel. Hiába. Senki se lépett közbe. Igen, ha európai nő lett volna, vagy előkelő arab. De egy zsidó lányért? Aki még hozzá csak dohányárús? Allez donc. Az nem szokás. Az nem érdemes. Azt nem kell védeni. Az nem visel arcfátyolt. Azt semmibe se veszik. Lenézik. Az nem számíthat védelemre ilyen kis kolóniai városkában. Hiszen, csak zsidó. Igaz, hogy nagyon szép, de azért csak zsidó. Kivetett pária. Nem érdemes miatta néhány ökölcsapást váltani egy részeg, durva farmerrel. Végezzék a dolgukat maguk.

A megtámadott zsidólány a Soleil d'Or terraszszára nézett, mintha a tisztektől várna segítséget. Azok el voltak foglalva poharaikkal. Nem is látták a jelenetet. Csak a kapitány és Roxas hadnagy. A fiatal tiszt szeme találkozott a zsidólány könyörgő nézésével . . . Arcába szökött a vére hirtelen dühében.

— Gyalázat. Egy csomó léhütő férfi van körülötte s bántani engedik azt a lányt mégis.

— Hadd el, — felelt Capitain Oddon. — Az ilyen jelenetekhez itt hozzá kell szoknod. Ha nincs ismerőse, a többi nem védi. Itt mindenki csak önmagával törődik. Itt nincs lovagiasság. Különösen, mert az a lány, úgy látom, az alacsonyabb rendhez tartozik és még hozzá zsidó. Arabzsidó. Mohamed és Jehova errefelé nem igen tűrik egymást.

Uj Idők 1911. 27.

Mühlbeck Károly és modelljei. Kép „A humor birodalmából," Tábori Kornél darabjából, amelynek a budapesti Uránia-Színházban, február 17-én volt első előadása

bőkezűnek mutatkozott egykori kedvese iránt, akit hol előnyös szerződéssel, hol busás pénzajándékokkal támogatott élete változó útjain.

A konzulátus évei alatt főleg a színésznők voltak Napoleon gyengéje. A drámai művésznők és énekesnők igen nagy hatást gyakoroltak rá. Ugy látszik, izgatták ezek a színpadi királynők, még ha szépségük korántsem volt oly teljes, mint George kisasszonyé. Két kedveséről, *Duchesnois* kisasszonyról, a nagy tragikáról és *Branchu* asszonyról, az Opera híres művésznőjéről volt ismeretes, hogy ha tetszetős jelenségek voltak színpadon, viszont a prózai életben asszonyi kellemük annál több kívánni valót hagyott hátra... A konzul azonban nem volt válogatós; szemét és érzékeit megvesztegette e hölgyek művészi zsenije. És különben is: olyan kedvesekre volt szüksége, akiknek életében a szerelemnek nincs túlságos jelentősége. Napoleon nem volt az érzelgősség embere, s mint ahogyan a szerelem az ő szemében epizód volt csupán, annyi más napi esemény között elvesző, úgy a szeretőit is azok közül választotta, akik szentimentálizmus nélkül szeretnek és átengedik magukat anélkül, hogy a szerelem az egész lelküket betöltő, a lényüket lenyügöző valami lenne...

Hogy éppen színésznőkre esett a választása: része lehetett benne annak is, hogy velük szakíthatott a legkényelmesebben, amikor Josephine megneszelte, vagy kileste valamelyik szerelmi viszonyát. Mert Josephine, a csapodárságukból megtért asszonyok szokása szerint, rettenetesen féltékeny volt. Egyetlen szó, egyetlen tekintet elég volt hozzá, hogy hitvesi gyanuját fölkeltse. Sokszor egész éjjeleket átvirrasztott, hogy kilesse, nem fogad-e férje titkos látogatónőket? Félig csukott ajtók mögött az őrök mint valami fehér fantómot látták Josephinet, a kezében égő gyertyával s a féltékenység vilódzó lángjával szemében. Bizony, e pillanatokban könnyen kerekedik belőle dráma, ha vetélytársnőt hoz Josephine elé a véletlen.

A császárság alatt megszakadt a színésznőkkel való barátkozás; Napoleon most már inkább az udvarnál alkalmazott hölgyeket, fölolvasónőket és egyéb dámákat tüntette ki gáláns érzelmeivel. Többek közt egy *Barberot* nevü udvarhölgy hódította meg a császárt, de a viszony igen rövid ideig tartott, mert a nő boszszantó mohósággal váltotta aranyra Napoleon szeszélyét. Valamivel tartósabb barátság fűzte az uralkodót az öreg *Duchatel* államtanácsos fiatal feleségéhez. Duchatel asszony igen tetszett a császárnak, aki a szépség tökéletes női ideálját látta benne. Az új kegyencnő Josephine udvarhölgye volt, s irigyei nem sokáig késtek, hogy reá tereljék a császárné féltékenységét. Most néhány heves jelenet következett a császár és császárné között, mire Napoleon végül jobbnak látta, hogy szakítson kedvesével. És Duchatelné helyét rövidesen már egy másik hölgy foglalta el a szívében: az olasz Gazzani Carlotta, aki franciául alig tudott ugyan, Napoleon mégis fölolvasónőnek szerződtette Josephine mellé. Nyilván azért, hogy ő maga annál kényelmesebben olvasgathasson a klasszikus szépségü olasz nő szénfekete szemében.

A krónika Napoleon még egész sereg ilyen múló lenge szerelmi kalandjáról tud. De a változatos szerelmek minden méze kevés volt feledtetni azt a keserüséget, amelyet Josephine féltékenysége okozott a császárnak.

— Josephine állandóan retteg, hogy valakibe komolyan beleszeretek! — mondta. — Nem tudja-e, hogy a szerelem nem nekem teremtődött? Mi a szerelem?

Uj Idők 1914. XX. 22.

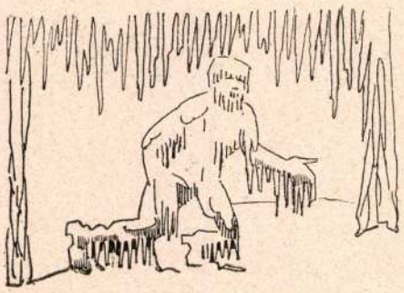

A megfagyott match

Mühlbeck Károly rajza

Szenvedély, amely elleplezi előlünk a világegyetemet, hogy egyebet se lássunk, csupán az imádott lényt. És én nem teremtődtem arra, hogy ilyen helyzetbe kerüljek. Mit törődik hát a feleségem olyan szórakozásokkal, amelyektől szívbéli érzelmeim idegenek maradnak?

Érzelmeiről vallott ez a fölfogása nem nagyon költői, de az olvadékony lirizmussal szemben megvan az az előnye, hogy józan és — megfelel az igazságnak. Napoleon érzéki föllobbanásai mögött hiába keresnők a valamelyik hölgy által gyakorolt rendkivüli ingert. Amikor föllángol, többnyire csak hevült fantáziája vet lobot. Viszonyai, ritka kivétellel, nem a szerelem aureolájával jelennek meg előttünk. Nemi képzelete egyáltalán nem idealizált, sőt ellenkezőleg: puszta eszközzé alacsonyította azt, akire pillanatnyi vágya ráigazodott.

A jó barátok. Hortobágyi zsánerkép. Tábori Kornél „A humor birodalmából" című darabjából, melynek első előadása február 17-én volt a budapesti Uránia-Színházban

Egy tanár jegyzetei

Irta Farkas Pál

V.

Január 29.

Megtartottam a második órát is. Nem tehetek róla, de bizonyos élvezettel adok elő . . . élvezem a tárgyamat és élvezem a lehetőséget, hogy olyan dolgokról beszéljek, amelyek igazán érdekelnek. A gimnáziumban a tantervhez kell ragaszkodnom és a tankönyvhöz, a fiúknak felelniök kell, osztályzatot kell adnom és az idő kevés; alig hogy elkezdtem egy mondatot, már csengetnek. De Fábián Éta nagy, világos, kissé szigorú izléssel berendezett dolgozószobájában arról beszélhetek, amit én találok fontosnak és lényegesnek és úgy beszélhetek, ahogy nekem tetszik. Egy óra hosszat azt képzelhetem, hogy katedrám van és hogy az a szőke, kócoshajú leány, aki szemben ül velem és néha jegyez, csak a hallgatóságomnak egyik tagja.

Az óra végén különben beszélgettünk is. Most először. Voltaképpen nem is beszélgetés volt, mert hiszen szigorúan a tárgynál maradtunk . . . de azért nem mondom . . . egyik vagy másik szónak lehetett bizonyos célzata, amely nem vonatkozott egészen a középkorra. Nincsen azonban kizárva, hogy tévedek és különben is — nekem igazán tökéletesen mindegy. A pénzarisztokrácia lelki világához semmi közöm és nem is érdekel.

Amikor elkészültem az előadással, föl akartam emelkedni a székemről. A leány azonban, aki az óra alatt ismét teljesen szótlan maradt, most egy mozdulattal visszatartott.

— Van még néhány perc ideje, tanár úr? Kérdezni szeretnék valamit.

— Méltóztassék.

— Azt hiszem, tanár úr is helyeselni fogja, ha az egyes előadásokat átgondolom és esetleges kérdéseimet mindig a következő órában teszem föl?

— Hogyne . . . nagyon örülök, ha az előadásaim gondolkozásra bírják és a legnagyobb készséggel adok meg minden további fölvilágosítást.

— Köszönöm. Ha megengedi, mindjárt élek is az engedelmével. Ön a múlt órán III. Ottó császárról beszélt és azt mondotta róla, hogy dekadens volt.

— Igy mondtam.

— Ha jól értettem meg, a fiatal Ottó germán származása mellett nem tudott beletörődni barbár honfitársainak világába és belsőleg rómainak érezte magát. Ön pedig éppen ebben látta dekadenciáját és tragikumát. Jól értettem meg?

— Teljesen jól értett meg.

— Akkor szeretnék tisztázni egy kérdést. Ön dekadenciát lát abban, ha valaki kiemelkedik a saját milieujéből, ha elégedetlen vele és egy magasabb kultura felé törekszik?

— Ebben igazán nem látok dekadenciát, — vála-

Csomagolás az intézetben. **Mühlbeck Károly rajza**

hegységek nyaktörő útjain jártak azok, akik magukat turistának akarták tiszteltetni. Csak a havas hegycsúcsokat, a gleccsereket, a feneketlen sziklahasadékokat tartották igazán szép látványoknak. Ma már szépnek látjuk a dombvidéket is, meg a síkságot is. A mi hazánk hegyei nem nyomasztó fenségűek, nem svájci gleccserek, nem norvég fjordok, nem kitörő vulkánok, hanem szelíd, bájos tájak.

A Balaton mellett Arács és Csopak közt, a Péterhegy oldalán egy hollandus milliomos vett meg néhány hold szőlőt s magyaros ízlésben épített rá kis földszintes villát. Belül aztán hollandus és magyar népművészeti tárgyakkal rendezte be.

Kérdeztem tőle, miként lehetséges az, hogy ő, aki a francia Rivierán vagy a Como-tó mellé is építhetne kastélyt, éppen ide jött a mi szerény, de mindig kedves, bájos Balatonunk mellé? Azt felelte rá, hogy pihenni akar. Neki nem nagyszerűség kell, de nyugalom. Ha itt kiül a verandára a csendes este hanyatló világosságában, óriási nagy területet láthat, Kenesétől Fonyódig s a csendes tó tükrén gyöngyházfényben mosolyognak az alkonyég visszaverődő színei s valami olyan mélységes nyugalom száll a szivére, hogy azzal semmi más föl nem ér.

Gondoltam, ez talán csak az öreg úr véleménye, mert mi öregek, túl az ambiciókon, a nagyravágyáson, csak a nyugalmat keressük. De a fia éppen ugyanezt mondta nekem. Szeret egy ideig forgolódni a nagy világban, szereti üzleteit felvirágoztatni, szereti a mulatságot, eleven szórakozásokat, de aztán ellenállhatatlan vágy hozza a Balaton mellé, hogy minden gondot otthon hagyva, szép feleségével és kis gyermekeivel valóban a legteljesebb nyugalmat élvezze, ami csak a világon elképzelhető, de úgy, hogy amellett mindig szépet, megnyugtatót lásson, ne legyen valami szűk kert vagy erdő sötétségébe bezárva, hanem lássa azt a határtalanul gyönyörű kilátást, ami a Balatonra nyílik.

Találkoztam olyan idegennel is, aki a mi budai hegyvidékünkért rajong. Valóban, a főváros közelségének minden kényelme mellett az ember künn a hegyek közt teljesen szabad s idegzete teljesen megpihenhet. Azt a gyönyörű kilátást, amit a Dobogókőn a menedékház nyújt, azt messze földön hiába keresnők. Sajnos, az eddig ott talált nyugalmat lassankint pezsgő élet váltja fel, a menedékház látogatottsága kezd minden előirányzatot felülmúlni. De nem is csodálom, mert ilyen szép helyet ritkán lehet találni s amellett minden kényelem is megvan. Mi turisták jobb szerettük ezt a helyet, amikor még csendes, nyugalmas, igazi turista menedékház volt.

A turistaság indította meg a Mátra feltárását is. A szép, csendes hegy nyugalmas magányának vége, ma már drága és fényes vendéglők, szanatóriumok, üdülők lepték el a hegyet a mi turistamenedékházunk fölépítése után. A M. Turista Egyesület most, az idén ünnepli 50 éves jubileumát. Az egyesületnek 22 menedékháza van s ezer kilométereket kitevő jelzett turistaútja. De van még egy sereg más turistaegyesület is s ezeknek is vannak szép alkotásaik.

Vasárnaponkint a főváros közönségének igen nagy része künn jár a hegyek között testet, lelket üdítő sétán. Ez a sport nemzeti érdek, ezt mindenkinek pártolnia kell!

Cholnoky Jenő

Éder Matild felvétele

Magyar Sport 1938-37.

PÁLYAVÁLASZTÁS

ELBESZÉLÉS. IRTA: PÁLFÖLDY MARGIT

Az érettségiző kislányok az érettségi nagy eseményén kívül persze egy másik fontos kérdéssel, a pályaválasztással is foglalkoztak. A kis Tóth Ica, ki mindenre kíváncsi volt és mindent tudni akart, sorban végigkérdezte a leányokat:

— Te mi leszel?

A leányok pedig valamennyien komoly hivatásokat jelöltek meg. Orvos, tanár, vegyész. Aztán voltak, akik a gyakorlati életpályák felé fordultak, mint: kereskedő, szállodai szakma. Márta volt az egyetlen, aki nem elégítette ki Ica kíváncsiságát és kérdésére azt felelte, hogy ő még nem tudja.

— Nem tudod? Hát ez hogyan lehetséges? — méltatlankodott Ica. — Én naplót vezetek az osztály életéről és abban mindent megírok. Már beírtam, hogy a Füzesy Ilus festőművésznő lesz, hogy Hajnik Lili csillagász, aztán rólad csak azt jegyezzem meg, hogy még nem tudod?

Márta egy kicsit szégyelte is magát és szerette volna azt mondani, hogy belőle sebész lesz, de úgyis tudta, hogy ez csak hiú ábránd. Márta szegény árvaleány volt és nagymamája képtelen volt őt az orvosi egyetemre adni.

A nagymama így szólt Mártához:

— Tudod, kislányom, élvezd csak gondtalanul a jól megérdemelt vakációt, aztán majd a nyár elmultával összetesszük ezt az én öreg fejemet meg a te okos, fiatal buksidat és választunk pályát. Ez egyelőre ne okozzon neked gondot.

Márta azonban ezt felelte:

— Kedves nagymama, nekem van egy jó tervem. Egyik szépirodalmi lapunk két hónapon át tartó rejtvénypályázatot tervez, melyen én is szeretnék részt venni. Tudod, hogy nagyon értek az ilyesmihez és bizonyosan a nyerők között leszek. Már pedig a nyeremények nem megvetendő csekélységek, hanem értékes és hasznos dolgok: egy írógép, egy varrógép, egy konyhakészlet, egy kozmetikus-felszerelés az első díjak. Én tehát akármelyiket is nyerjem, aszerint fogok pályát választani. Ha az írógépet, akkor megtanulok jól gépírni, ha a varrógépet, akkor varrni tanulok, a konyhai felszerelés kedvéért szívesen végzek főzőtanfolyamot, a kozmetikai felszerelés miatt pedig érdemes lesz kozmetikusnőnek lennem. Ez mind olyan foglalkozás, melyből szorgalommal meg lehet élni, főleg, ha a szükséges felszerelésem már megvan.

Nagymama helyeselte Márta elgondolását és a kislány a nyáron át szórakozott és rejtvényt fejtett. De ez a rejtvényfejtés nem volt ám holmi tréfás időtöltés. Alapos és széleskörű tudás kellett hozzá. No, de Márta sikerrel küzdötte végig a rejtvénytornát és végtelen boldogsággal értesült arról, hogy ő is a legjobb megfejtők közé került. A legjobb megfejtők között aztán a lap szerkesztősége ünnepélyes keretek között sorsolta ki az értékes díjakat.

A kis Márta még az érettségi előtt sem érezte azt az izgalmat, mint mikor meghívóval kezében elsietett a sorsolásra. Hiszen most fog eldőlni, hogy a sors milyen pályát szán neki, vagyis hogy melyik díjat nyeri meg. Vagy a varrógépet, vagy az írógépet...

Csakhogy sajnos, nagyon sokan vettek részt a pályázaton és több mint kétszázan voltak azok, akik mint legjobb megfejtők igényt támaszthattak a négy értékes és hasznos díjra. A szerkesztőség természetesen gondoskodott arról, hogy kisebb nyereményekkel is kedveskedjen és így a négy nagydíj mellett még száz igen csinos gyöngytarsolyt is sorsoltak ki.

— Egy gyöngytarsoly, nyerte Szabó Márta, — hangzott az eredménykihirdető szava és szegény kis Márta, ki pedig igazán nem volt irígy természetű, összeszoruló szívvel nézett a mellette ülő fiatal leányra, ki közvetlen ezután nyerte meg a gyönyörű varrógépet.

— Oh, — mondta a fiatal leány, — inkább mást szerettem volna...

Márta pedig kapott egy utalványt, mellyel másnap kiválthatta a gyöngytarsolyt...

— Azért csak menj el érte, — biztatta a nagymama, — fiatal leányoknak való holmi. Használhatod majd.

Márta nem akarta a nagymama előtt mutatni, hogy mennyire elkeseredett és hogy azért is haragszik, mert ő olyan gyerekesen elképzelte, hogy minden megfejtő kap értékes díjat.

A szerkesztőségben maga a nagy lapvállalat kiadóhivatalának egyik rokonszenves fiatal tisztviselője adta át az ajándékokat. Márta kissé korán érkezett és így várni volt kénytelen. Olyan szomorú arcocskával ült ott magába roskadtan a nagy várószobában, hogy feltünt a fiatalembernek. Odament Mártához, beszédbe elegyedtek és Barnai úr — mert így hívták — csakhamar mindent tudott Márta reményeiről, csalódásáról.

— Most aztán itt állok minden támasz nélkül a pályaválasztás előtt, — fejezte be mondókáját Márta, — pedig azt reméltem, hogy a sorstól kapok egy kis útbaigazítást.

— Hogy jobbkedvre hangoljam, — szólt erre Barnai, — elárulok valamit. Egy hónap mulva újabb díjat sorsolunk ki. De nagyon kérem, ezt ne mondja meg senkinek, mert ez üzleti titok...

Nosza indul Ilka, Milka, Klári, Sári
Friss tojás után a várost végigjárni!

Szaladnak, lihegnek, piacon megállnak,
Egy szem friss tojásért húsz fillért kínálnak!

LEPKÉK AZ ÜVEG ALATT

A fiam természettudósnak készül. Legalább is a jelek azt mutatják. Egész télen, az összerakott zsebpénzéből, fehér lapokat vásárolt, azt tussal vonalazta (saját magára is juttatva kellő mennyiséget), majd különféle nemű itatósokat gyüjtött rakásra, végül keserves filléreiből egy növényásót is beszerzett. Igy fölkészülve, az első tavaszi napokon végig barangolta a budai hegyeket és minden rendű és rangú virágot prés alá simított. De miután a virágok nem akarták megtartani eredeti, ragyogó színüket, így hamar kiábrándult új szenvedélyéből és visszatért a régihez: a lepkékhez. Ezek a gyöngéd, repülő szirmok ugyanis sokkal hűségesebbek és évek mulva is éppen olyan tündöklő a hímporuk, mint mikor még nem kerültek üveg alá.

Már jó néhány üvegdoboz ugyan megtelt ezekkel a színes csodákkal, de a gyüjtő szenvedély mégsem hagyja nyugodni a fiamat. Hernyótelepet is rendezett be. Magyarázat szerint, ugyanis tökéletes példányokat csak így lehet üveg alá keríteni. Az egész nagyanyai ház rémületére tehát, a széles, vadszőlős veranda egyik zugában egy hatalmas asztal, olyan őskori alkotmány féle, tele van különböző rendeltetésü dobozokkal, üveggel, sőt külön e célra tüllel bevont «hernyólak» is készült, ajtóval és feliratokkal: «Málna, alma, szilva.» Ami azt jelenti, hogy a fogságba ejtett hernyókat ezeknek a levelével kell táplálni mindaddig, míg begubóznak. Időnkint ugyan ezek a hernyók megszöknek és hol a nagyanya varrókosarában, hol a szemüvegtokjában találnak búvóhelyet s amikor a kétségbeesett sikoltozásra fiam előkerül, mély megbotránkozással mondja:

— Hogy lehet ezektől a szép kis állatoktól félni? — és hosszas magyarázatba kezd, aminek értelme az, hogy ha jól megfigyeljük, a hernyó is van olyan szép, mint a lepke. Bizonyságul rögtön előhozza vaskos lepkekönyvét és a legcsodálatosabb színü és formájú hernyók százával kápráztat el bennünket. S hogy még jobban aláhúzza igazságát, barackfánk ágai közül előhalássza az éjjeli pávaszem hamvaszöld, selyempuha érintésü, ujjnyi vastag hernyóját, amelynek a hátán türkiszkék pontok csillognak a gyémánt ragyogású szőröcskék koronájában.

— Mint egy ékszer! — mondja az ember és azonnal megbocsátja az okozott rémületet.

Multkor a fiam nagy izgalommal fogadott:

— Már mozognak a gubók!

Alig pihentem le, már rohant hozzám egy nagy cipődobozzal:

— Most bujik! Most bujik!

Bevallom, magam is izgalommal hajoltam a sötétbarna, duzzadt kis pólya fölé, amelyik úgy hintázott ide-oda, mint egy bölcső. Egyszerre csak fölrepedt az eleje és megjelentek az apró tapogatók, majd a fej s végül az egész gyapjas lepke, hatalmas potrohhal, amelyet alig bírt vonszolni. A mozdulatlanság dermedt csöndjéből ébredve látható örömmel sétált le-föl a skatulya oldalán. Fiam suttogva magyarázta, hogy helyet keres, ahol lepihenhet és megnövesztheti szárnyait. Csak most vettem észre, hogy torán apró kis csonkok libegnek, valószínűtlenül kicsik és torzak a hatalmas testhez képest.

— Egy félóra mulva már igazi, nagy szárnyai lesznek! — mondta a fiam komolyan.

— Lehetetlen, — feleltem, — ez bizonyára valami sérült gubó lehetett, azért nem fejlődtek a szárnyai.

A fiam sértődötten pillantott rám és elfutott az üvegdobozért, amely alatt hatalmas, széles szárnyakkal kiterítve feküdt ugyanaz a fajta gyapjas pille.

— Ilyen lesz! — mondta röviden és határozottan.

El kellett hinnem.

És most következtek azok az izgalmas pillanatok, amikor lélegzetvisszafojtva lestük a növekedést. Valóban percről-percre nagyobbodtak a csonkok, az egyik felén már két centiméterre is megnőtt a pezsgő színben tündöklő, feketesávos repülőszerkezet, aztán a másik, a lemaradt iramodott utána s nem telt bele húsz perc, kibomlott a két szárny és meglebbent büszkén a vakító napsugárban.

— Elrepül! — mondtam, még a csoda lázában.

— De édesanya, hiszen ez éjjeli lepke! — figyelmeztetett fölényesen a fiam tévedésemre.

— És most mi lesz vele? — kérdeztem aggódva, a lepke felé forduló részvéttel, mert titkos vággyal szabadságot kívántam részére.

MODERN FILC-FIGURÁK
babák, női- és gyermek divatholmik készítésére tanítok.
MÁRTONFFY ANIKÓ iparművész, Budapest, VIII. ker.,
Vass-utca 15/b. III. em. 43. Telefon: 130—338.

Magyar Lányok 1939. 28. sz.

Kaptak? Vagy nem kaptak? Azt bizony nem mondták. Azt tudom, Húsvétkor nem sütöttek tortát,

Mert nem volt friss tojás. S azt mondta egy vendég: Még egy hétig a sok festett tojást ették!

— Beteszem az ecetéteres üvegbe. Pillanatok alatt vége.

— Nem sajnálod?

— Tudod édesanya, hogy ez a legkártékonyabb lepkék egyike? Sok száz petét lerak, apró, gyapjas szőrökbe burkolva, hogy télen meg ne fagyjanak és tavasszal elözönlik a gyümölcsfákat. Ezt nem érdemes sajnálni. Multkor is, hogy kint jártam a réteken, elfogott egy öregasszony.

— Maga az az ifijúr, aki lepkéket meg hernyókat gyüjt? Hogy az Isten áldja meg, csak szedjen össze minél többet belőle, még azt se bánjuk, ha beleszalad a drága vetés közé.

Elismertem, hogy a fiamnak igaza van. De azért a minden élőnek kijáró részvéttel néztem hamvasan lebegő szárnyát, amely Isten műhelyében készült és az ember keze hervasztja mozdulatlanná....

Nagy Méda

A PIROS KALAP

ELBESZÉLÉS. ÍRTA: EGRI IRÉN

— Gyerekek! Új kalapot kaptam. Piros — ugrálta körül Kelemen Vica a padokat. — Vasárnap meglátjátok, felveszem a misére! — kiabált kapkodó lélegzettel.

A lányok csodálkozó ámulattal állták körül. Sőt Németh Kató azt súgta legjobb barátnője fülébe·

— Te, ez nincs eszénél!

Ha Vica azzal dicsekedett volna például, hogy holnap a puszta falon felmászik a templom tornya tetejére, ezt talán többen elhiszik, mint hogy a vasárnapi misére piros kalapban merjen jönni.

A matrózruha és a sötétkék svájci sapka viselése szigorúan kötelező volt mindenki számára.

A fecsegést, késést egy bocsánatkéréssel jóvá lehetett tenni, de aki elég vakmerő volt világos harisnyában, vagy más szabású ruhában mutatkozni az intézetben, menthetetlenül osztálykönyvi megrovást kapott és hármas viseletet a legközelebbi konferencián. Margit néni, az osztályfőnök különösen haragudott azokra, akik megsértették ezt a szabályt. Nem is merte volna áthágni eddig senki.

Elképzelhető, hogy a lányok nagy érdeklődéssel várták a vasárnapot. Többen igyekeztek lebeszélni Vicát.

— Te ne csinálj ilyet! A vesztedbe rohansz! Eddig nagyon szeretett Margit néni. Ne haragítsd meg! — Vicával azonban nem lehetett bírni. Mit ér a legújabb divatú piros kalap, ha éppen az osztálytársai nem láthatják benne.

A terve kész volt és kivihetőnek látszott. Vica szépen zongorázott és énekelt. Igy neki jutott az a hivatal, hogy fönn a kóruson összerendezze mise után a kiosztott kottákat. Molnár tanár úr nem fogja észrevenni, hogy milyen kalap van rajta. Margit néni pedig nem tudja meg. Többször is megtörtént már, hogy névsorolvasás idejére nem lett készen a kottarendezéssel. Ilyenkor a lányok kórusban kiabálták, mikor Margit néni a nevét mondta:

— A kottát rendezi!

A templomból nem az intézet, hanem az utca felé fog kijönni és a kapuban megvárja a lányokat. Igy egytől-egyig mindenki meglátja az új kalapot.

Vasárnap, a mise utáni névsorolvasás előtt Margit néni megdorgálta a lányokat. Még sem illik, hogy tizenöt-tizenhat éves tanítónőjelöltek kétéves baba módjára izegjenek-mozogjanak és főkép folyton hátra bámészkodjanak a templomban. A lányok némán végighallgatták a szidást, de aztán újból kitört a suttogó izgalom. Sokan látni vélték a piros kalap szélét a kórus rácsozata között.

A névsorolvasáson szokás szerint keresztülsiklott Vica neve felett Margit néni. Hanem Vica szerencsétlenségére az önképzőkör ifjúsági elnöke is volt.

— Hívják le Kelement a kórusról. Szeretném tudni, hogy mi lesz a délutáni gyűlés programja. Ha megfelelő a műsor, meghívom az igazgató nénit is.

Vica majdnem összeroskadt ijedtében, amikor Németh Kató átadta neki az üzenetet.

Mühlbeck Károly

20

Meads M. L. Diadalmas jóság. Regény [fiatal lányoknak]. Magyarra átdolg. *Tutsek* Anna. *Mühlbeck* Károly rajzaival. [Új borítékkiad.] Bp.: Singer és Wolfner (Hungária ny.) [1935.] 78 l.

zepéről. Főv.Muz.ltsz.nélkül.

Buda és Pest látk
végéről. Szinezve. - 14 x 10 c

Buda-Pest /a Rózs
- Hongrie. Ofen-Pest. -Buda-pes
Ged. bei Jos.Stoufs in Wien. Ve
Szinezve. - 1850 körül. 45 x 6

Buda és Pest a lá
hegyről nézve a 40-es években/
Gez.u.lithogr.X. S a n d m a n
Muz.Kat.X.47.-

Buda és Pest a lá
lőbbitől csak abban különbözik,

Mühlbeck Károly

Tutsek Anna. Vidorka. Regény [fiatal lányoknak.] *Mühlbeck* Károly rajzaival. [Új borítékkiad.] Bp.: Singer és Wolfner (Hungária ny.) [1935.] 62 l. 8-r. —·80

PEST-BUDÁT ÁB
JE

A.) ~~I. Térképek, ter~~

Pest határtérképe a
Szinezett kőnyomat. "Ungebun
felirattal. - Főv.Muz.Kat.II

Plan der Königlichen
Jahre 1820 die Gässen benan
den." - Gedruckt in der Stei
fen und in Stein gestochen S
Lanfr. Gyüjt.142 - Főv.Muz.K

Pest térképe 1827-be
Freystadt Pesth" fölirattal,
im Stein v: Csintalan: Gedru

Mühlbeck Károly.

Levente.

Olaf

Tm. Bp. 1932.

va s balra visszanézve. Parókája sima s
Kinyujtott jobb kezében egyenenes kard-
ban kardjának hüvelyét fogja. Öltözete:
mánt szegéssel, dolmány, térdig érő
lehajtott szárral s sarkantyúval. Ingé-
vállától balcsipője felé három szinü sza-
ygyapjas rend látható. A háttér hegyes
ra két lovas elöljáró ör ~~halad~~ megy. Felira-
~~ngben~~ sorban:

Charles
pe de S. M. l'Empreur.
e de la Piaüe"

keretnek 31.2 : 22.7 sa rézlapnak 38.2 : 26.5

1848.

Mühlbeck Károly

— Néha úgy érzem — kockáztatta meg Gabriel, — hogy a Független Művészek és köztük te is, menthetetlenek!

— Függetlenek, öregem, ennyi az egész.

— Tudom. De az ember nem lehet független és különösen nem, ha erre alapítja a társaságát. A függetlenség, szerintem, nem egyéb, mint a nyomorultságnak és a kitaszítottságnak a bevallása. S éppen így, hidd el, nem akarok már bevonulni a Koszorúsok közé sem, mert a nyakadba kötött koszorú tulajdonképpen rablánc, amelyre fölakasztanak egy napon. A költő dolgozzék és ne vágyjon semilyen dobogóra. Egy időben én is azt hittem, nem kell, csak leveleket írni, ismeretségekre szert tenni, kérvényt fogalmazni, bejutni ide-oda és akkor majd a nyakamba varrják a koszorút. Ma már tudom, mindez meddő és hiú kísérlet! Egy költőnek mennél több jó verset és minél kevesebb levelet szabad csak írnia, s nem fontos, hogy tagja legyen bármiféle társaságnak is, mert az utókor nem az oklevelét, hanem pusztán a Művet fogja tekinteni!

Amíg Gábriel így beszélt, öltözködni kezdett. Csakhamar elkészült, valahonnan előhalászott egy pár kesztyűt, megállt barátja előtt és megveregette a vállát.

— Szerény vagy — mondta, — ennyi az egész!... Most pedig menjünk ebédelni!

Gabriel sóhajtozva követte az írót, le a lépcsőkön, a közeli étkezőbe. Határozottan válságban volt és félt attól, hogy a felkínált tagságot visszautasítani nem lesz ereje, s a társasági tagság örök boldogtalanságra kárhoztatja majd.

Az étkezőben silány ételeket főztek, de hitelben mérték és ezért zokszó nélkül kellett elfogyasztaniok. Gabriel étvágytalanul, de gyorsan evett. Tódor aprólékosan, hihetetlen műgonddal végzett a fogásokkal. Nyolc hónapja jártak ide ebédelni, körülbelül azóta barátkoztak egymással. Barátságukat közös nagy szerelmükre, az irodalomra alapozták. Pajtáskodásuk mintaszerűvé vált. Ha sikerült valami kis jövedelemforrásra bukkanniok, az egyik sietve bejuttatta oda a másikat is, csak egyben, az irodalomban nem ismertek tréfát, ebben nem voltak hajlandók osztozkodni. Úgy tűnt fel, azért támogatják egymást, azért kísérgeti egyik a másikat, nehogy szem elől tévesztve, valamelyikük előnyre tegyen szert.

A Független Művészek Társasága is, mintha csak ugyanilyen célból kapcsolta volna össze a tagokat. Tódor teremtette meg ezt a közösséget, összefogva az irodalmi világ kóbor szegénylegényeit. Társaságot alapított velük, mert még egy társaságnak sem voltak a tagjai. Milyen tehetség, vagy ösztön kellett ahhoz, hogy Tódor összefogja a városban embereit, kifürkészhetetlen. Senkinek sincs a homlokára írva a hivatása. Tódor mégis, páratlan készséggel eljutott e csecsemő-írókhoz, akiknek művei még sehol, soha nem jelentek meg nyomtatásban, sétaterek padjain és kávémérések aludttejszagú termeiben összeterelte őket egy nyájjá és végül is kibontotta fölöttük a Független Művészek Társasága zászlaját.

Gabriel menthetetleneknek tartotta őket, mert hiába gondolta főleg Tódor, hogy a Társaság egyszer majd nagyhírű lesz, neki éppen ellenkezően, az volt a véleménye, a legjobb úton vannak a teljes ismeretlenség felé.

A költő tehát borúsan tekintett az eljövendő csütörtöki nap elé.

2.

A Független Művészek Társasága egy kávéház különtermében tartotta üléseit. Egy zöld posztóval letakart asztal és ezzel szemben a nézőtérszerűen elhelyezett széksorok várták itt havonta kétszer a hallgatóságot. A Független Művészek tehát meglehetősen bőven szerepeltek a közönség előtt. A széksorokat különös lények töltötték meg. Azok a ritka emberek, akik még hisznek a költészetben és olykor szükségét érzik annak, hogy necsak a fekete nyomdabetűn keresztül, hanem közvetlenül a költő ajkairól is szürcsöljék az ihlet fogalmazványait, sietnek felkeresni a kávéházi különtermeket és más helyiségek e célra berendezett szobáit, azon a napon, amikor a költők megborotválkozva és tiszta fehérneműbe öltözködve megjelennek a zöldposztós asztal mögött, hogy elfogódottan meghajtsák fejüket. Azután van egyféle közönség, amely mindenütt ott van, ahol nem kérnek beléptidíjat; ezek, akik télidőben is felsőkabát nélkül jönnek el — mintha csak innen, a szomszédságból ugrottak volna át —, hogy megtakarítsák még a ruhatári fillért is. Fiatal leányok és ifjak jelennek meg, hogy végre biztonságos helyen meggyőződhessenek érzelmeik alaposságáról.

De ne folytassuk a felsorolást. A való az, hogy e csütörtöki napon is zsúfolt nézőtérre volt kilátása a Független Művészek Társaságának. A műsor központjában Gabriel költői székfoglalója állt. Ez a szünet után következett volna.

Tódor és a társaság többi tagja a kellő időben megjelent a helyszínen. A zöldposztós asztalra ráhelyezték a kellékeket: a csengőt, egy kancsó vizet és néhány tiszta poharat, végül a keskeny szalaggal átkötött, rajzpapírra festett oklevelet, amelyet majd Tódor fog, illő szavak kíséretében, átnyújtani az ünnepeltnek. Az oklevélen még nedves volt a festék és Tódor izgatott volt.

Multkori vitájuk Gabriellal nem folytatódott. A bárányszelíd költőnek nem volt ereje megoldani a válságot és azzal váltak el, hogy Gábriel nem késik el székfoglalójáról. De Tódor nem tartotta lehetetlennek, hogy a költőn, végül is, otthoni magányában, győzedelmeskedni fognak a helytelen elvek és lehetséges, hogy Gabriel helyett majd csak egy hordár jelentkezik, futárként, a költő levelével, amelyben tiszteletteljesen lemond ünnepeltetéséről.

A közönség már a helyén ült, egyesek tapssal buzdították kezdésre a művészeket. Tovább várni nem lehetett, a tagok bevonultak az oldalajtón, hosszú sorban letelepedtek az asztal mögé. Tódor száraz hangon üdvözölte a hallgatóságot és bejelentette az első műsorszámot, egy költői elbeszélést, szerzője saját előadásában. A reményteli ifjú már fel is állt és szavalni kezdett.

Ekkor végre befutott Gabriel is. Szerényen, csöndben jött be az oldalajtón, hogy az előadást ne zavarja. Sápadt és szomorú volt. Elvei ellenére jött el és zsakettban. A zsakett csaknem pánikot idézett elő. A ruhadarab élénk és kínos feltűnést keltett Tódorék előtt. Úgy érezték, végzetesen a háttérbe szorulnak, mert nincs az a kiváló költemény, vagy elbeszélés, amelynek hatása felülmulhatná a zsakett ragyogását. Igaz, hogy végeredményben is Gabrielt akarták ünnepelni e napon, de csak módjával, olyként, hogy az ünneplésből reájuk is hulljon megfelelő mennyiségű fény. Elfelejtették azt is, hogy a költő nem nekik, még csak nem is a hallgatóságnak, hanem saját magának vágta díszbe magát. (Azért is késett el, mert a szabó, akihez vasalni küldte az öltönyt, pontatlan volt.) Úgy vélte, ha már feladja elveit, minthogy nem elég erős ahhoz, hogy megbántsa barátait, a szabályok betartásával kell elvégeznie magán a lelki műtétet. Székfoglalóra zsakettet írnak elő és Gabriel ehhez tartotta magát. Nem számolt azzal, hogy a Társaság tagjai a

ként ragyog fel előttünk. A lélek megszűnt ember lenni. Nem Mühlbeck Károly többé, hanem feltámadásában sugárzó jelenség, amelynek neve: tisztaság, önzetlenség, jóság, szeretet. Más ravatalok körül a gyászolók Istenhez fordulva rádöbbennek a halál értelmére. Ennél a ravatalnál az itthagyottak a halálban magasztos megrendüléssel megérzik Isten közelségét.

Az *Uj Idők* munkatársai, valamint a Singer és Wolfner könyvkiadó vállalat igazgatósága nevében hangozzék távozó alakja felé az utolsó mondat: szívből szerettünk és soha, soha nem fogunk elfelejteni.

Hit, játékos kedv, fantázia

Elmondta: **Benedek Marcell.**

Drága Mester, *Az Én Ujságom* szerkesztősége nevében búcsúzom Tőled. Ennek a kis lapnak szellemét több mint négy évtizeden át Te fejezted ki, Te voltál az állandóság benne — hiszen íróit, szerkesztőit egymásután ragadta el a halál. A kis olvasók felnőttek, megöregedtek, helyüket gyermekeik, unokáik foglalták el. A szeretet, amellyel körülrajongtak, nem változott. Te sem változtál negyven év alatt. Aki a világ legnagyobb igényű közönségének ír vagy rajzol, aki azt az óriási felelősséget vállalja, hogy a gyermekeknek — szóban vagy képben — először mutatja meg a világot: annak változatlanul meg kell maradnia gyermeknek. Az a három szent dolog, amivel az Úristen kegyelme embervoltunkat megszépítette: a hit, a játékos kedv és a fantázia — egyformán van meg a gyermekben és a művészben. Aki ebből a háromból csak egyet is elveszít, az nem gyermek, de nem is művész többé. Te, Mester, ősz fejjel is töretlenül hordoztad lelkedben a gyermeki hitet, a játékos kedvet — azt a szent komolyságot, amely a gyermek játékos kedvét a felnőttekétől megkülönbözteti — fantáziád pedig nem fáradt el soha. Valóság és képzelet közt épp oly kevéssé vontál határt, mint a gyermek; és éppen ezért gondolunk vissza öregkorunkban is szeretettel a te Mackódra, aki valóságosabb volt sok regényalaknál — és ami a fő: emberségesebb sok mai embernél.

Hirtelen hagytad itt, Mester, ezt az embertelen világot. Mire ráeszméltünk a váratlan veszteségre, Te már ott voltál abban a világban, amelynek tiszta fényét egész életed műve tükrözi. A Te ceruzádhoz méltó tárgy lenne megrajzolni, hogyan fogadnak odafenn a pufókarcú, csupaszárnytestű gyermekangyalok, a hit és a játékos fantázia szülöttei. Bizonyosan körülsereglenek és megkérnek, hogy rajzolj nekik. És Te az örökkévalóságon át úgy fogod rajzolni ezt a mi világunkat, amilyennek Te láttad. Te, aki minden gyermeknek örömet szereztél, az angyalokat sem fogod elszomorítani. Mi pedig idelenn, amíg Isten élnünk enged, a Te rajzaidhoz menekülünk, azokat adjuk gyermekeink és unokáink kezébe, hogy megmozgasd fantáziájukat, fölébreszd játékos kedvüket és mindenekfölött, hogy megőrizzed hitüket.

Még egyszer, drága Mester: Isten veled.

Székfoglaló

— Elbeszélés —

Írta: **Magyar Tibor**

1.

Az író otthona az ötödik emelet és a padlás közt húzódott meg. Egyetlen szobából állt, amelynek ablaka nem volt, csak ajtaja. Az ajtóba vágott szellőztető nyílás alatt névkártya fehérlett; ez közölte a világgal, hogy itt lakik: *„Berkenye Tódor, író, a Független Művészek Társasága elnöke."* Gabriel, a költő, valahányszor meglátogatta barátját, mindig elolvasta a névjegy szövegét, mintegy tudomásul vette azt és utána kellő tisztelettel lépte át a küszöböt. Mit sem jelentett, hogy a helyiségben, mielőtt Tódor kibérelte volna, a bérház tisztogatására szolgáló eszközöket, seprőket, keféket, feltörlő rongyokat, vödröket és létrákat tároltak.

E napon Gabriel késő délelőtt zörgetett be az ajtón. Tódor még mélyen aludt, a dörömbölésre csak sokára neszelt fel; kiverekedte magát a fekvőszékből, amely ágyául szolgált, magára öltött egy rozsdás fürdőköpenyt és sietett ajtót nyitni.

— Isten hozott! — mondta Gabrielnek. — Parancsolj befáradni!...

A költő bevonult és akár egy fáradt madár, letelepedett egy konyhaszékre. Mert Tódor otthona túlnyomórészt konyhabútorokkal volt berendezve, csupán e tárgyakhoz tudott jutányosan hozzájutni. A berendezés furcsaságán csak azok ütköztek meg, akik idegenül, először léptek be Tódor műhelyébe. Az író egy kerti fekvőszékben aludt, gyúródeszkán írt és egy polcos állványon, amelyen azelőtt befőttes-üvegek sorakoztak, tartotta könyveit.

Most visszafeküdt a székbe és a fürdőköpeny zsebéből bádogdobozt vett elő. A dobozból egy cigaretta és egy körömolló került ki. A cigarettát szabályosan kettévágta az ollóval és az egyik félszivarkát Gabrielnak kínálta, a másikra ő gyújtott rá.

— Az elbeszélés — mondta, — amelyből az este száz sort sikerült megírnom, egy pályaudvaron játszódik le. Valóságos kis gyöngyszem lesz és szeretném, ha tetszenék neked.

— Olvasd fel, kérlek — felelt Gabriel megadással.

— Majd csak akkor, ha teljesen elkészült; talán már holnap. Ne vágjunk elébe!... S nem is ezért hivattalak ide. Örömmel közlöm veled, hogy a Társaság megüresedett helyére, a választmány téged jelölt ki. A csütörtöki ülésen meg kell tartanod székfoglalódat, készülnöd kell reá!

Gabriel halványan elpirult. A hír nem lepte meg, hiszen már régóta szó volt róla. Mégis, örömmel töltötte el, mert jóleső volt. Jóleső, annak ellenére, hogy elvi kifogásai voltak a Független Művészek Társasága ellen, sohasem törekedett arra, hogy ennek az alakulatnak tagja is legyen. Ahányszor kifejtette erre vonatkozó nézeteit, Tódor mindig maga elé mosolygott; meg volt győződve arról, hogy a költő nyomban sutba hajítja elveit, mihelyt tagja lesz a társaságnak.

E percben Gabriel is erre gondolt. Lelkében tusakodni kezdtek a visszás érzések. Szerette volna kijelenteni, hogy a tagságot nem fogadhatja el, mert gondolkodásával összeférhetetlennek tartja, ugyanakkor azonban nem feledkezhetett meg arról sem, hogy hálásnak kellene lennie. A tagsági hellyel Tódor és társai önzetlen barátságukat bizonyították és úgy érezte, méltatlan dolog volna ezt visszautasítani.

Tusakodása mély redőket vont a homlokára. Arcán az öröm színeit komor felhők váltották fel. Némi csönd után, célozni kezdett kétségeire:

— Éppen azon tanakodtam, hogy okosabb lenne visszavonulni. Visszavonulni és dolgozni, igen!...

— Ezek megint a régi dolgok — legyintett fölényesen Tódor.

csakugyan igazat súgott. A hajnali szirénavisítozás nem lesz komoly dolog. Ne keljen föl. Legyenek szép álmai!

Mrs. Haxton meg volt elégedve magával. Amíg éjjeli toalettjét csinálta, halántékmasszírozás és fogmosás közben arra gondolt, hogy nem is kívánhat nagyobb sikert. Oropaxot tett a fülébe. A selymes, lágy, kis viaszdarab New Yorkban is felfogta az utcai lármát, talán itt is jól fog szolgálni. De hogy az álma egészen mély legyen, hogy esetleg egy pillanatra se ébredjen föl a sziréna üvöltözésére, óvatosságból két pasztilla fanodormot vett be, amitől oly gyorsan aludt el, mintha hirtelen rábocsátottak volna egy fekete függönyt.

Folytatjuk

Mesék múmiái

Írta: **Kárpáti Aurél**

Száznegyvennégy esztendővel ezelőtt, 1798 nyarán ért véget Napoleon híres egyiptomi hadjárata. Az a kudarcba fulladt, fantasztikus kaland, amelynek egyetlen, előre nem sejtett eredménye egy új tudomány, az egyiptológia megszületése lett. Ebből is kitetszik, hogy a kis korzikai valóban a szerencse fia volt. Gyászos vereségéből nőtt ki legnagyobb, mindenesetre legmaradandóbb értékű haditette: diadalmas meghódítása a négyezeresztendős, homokba temetett múltnak.

Azon az ötszáz hajón, amely a touloni kikötőből ismeretlen útitervvel futott ki, harmincötezer francia katonán kívül egész sereg nyelvész, régész, történetíró és művész foglalt helyet. S mikor a piramisok árnyékában megpihent az eleinte gyorsan előretörő csapat, bár fegyverei kicsorbultak, mégis olyan csodálatos hadisarchoz jutott, amilyenre nincs példa a világtörténetben. A katonai expedició tudós résztvevői felfedezték a nilusvölgyi romok és halottvárosok titkát: Egyiptom feledésbe-süllyedt életének legnevezetesebb kultúr-históriai emlékeit. Ilyen messzire Napoleon előtt még senkise lapozott vissza az emberiség ősi történelemkönyvében s épp ennek a zsákmányoló kíváncsiságnak köszönheti váratlan kivirágzását a fentebb említett új tudományág. Az egyiptomi hadjárat idevágó eredményeit máig is őrzi az a harminchat-kötetes munka, amely a francia hadsereg gyüjtő-tevékenységének, kutatásainak és megfigyeléseinek szinte páratlanul monumentális foglalata.

Alig másfél évtizeddel az expedició felszámolása után egy olasz tudós, Belzoni, Theba nekropoliszában rábukkant az első király-sírra. Ettől kezdve a múmiák ezrei és tízezrei indultak Európa felé, német, angol és francia kereskedelmi hajókon. Ó-Egyiptom halott lakói kísérteties vándorútra keltek, akárhányszor csupán azért, hogy angol gyárak kemencéiben és fűtőházaiban hamvadjanak el. A kátrányos múmia ugyanis éppoly olcsó, mint kítűnő tüzelőszernek bizonyult. Anglia élelmes kapitalistái nem haboztak gyakorlatilag értékesíteni Napoleon világraszóló felfedezését s a hajdani Egyiptom „középosztályát" minden lelkiismeretfúrdalás nélkül elégették.

De — és most tulajdonképpen erről van szó — a bebalzsamozott holttestek mellett másfajta múmiákat is rejtegettek az egyiptomiak régi sírkamrái. Nem az Apisz-bikák épen maradt tetemeire gondolunk, hanem azokra a papyrus-tekercsekre és égetett agyagtáblákra, amelyek mesék, regék, legendák őseit őrizték meg a modern ember számára. A papyrusok titka pedig nem kevésbbé izgató, mint a gyolcsba pólyált fáraóké. Egyiptom képírásból „kibetűzött" költői világa önmagában is érdekes. De talán még érdekesebb mai, európai vonatkozásaiban. Mert számtalan ma is élő mesének eredeti ős-alakzatát találták meg a többezer-éves papyrusok megoldott hieroglifái között.

A régi egyiptomiak vallásos hite szerint a halott lelke — mint Hórusz — új életre ébred Oziriszban, ha tisztának találtatott Anubisz mérlegén. Ha azonban bűnnel volt szennyezve, a földi létből elköltözött lélek három-négyezer esztendős bolyongásra kárhoztatott. Viszsza kellett térnie a földre, különböző állatok formájában, egyre újabb alakot öltve, míg végre büntetése letelt és megint Ozirisz elé állhatott. Íme, egyik oka az egyiptomiak sokáig nem értett állatkultuszának: nem lehet tudni, miféle szenvedő emberi lélek bújkál a macskában, krokodilusban, sakálban vagy karvalyban. Mai ember legfeljebb mosolyog ezen a babonán. Holott... holott inkább el kellene gondolkoznia mély, szimbólikus értelmén. Mert vegyük csak a meséket őrző papyrusokat: a regék múmiáit. Vajjon nem röppent-e ki ezekből is a „lélek", hogy folyton változó alakot öltve, bebolyongja a világot ezer és ezer éven át? A folklorisztika azt tanítja, hogy a ma élő mesék legtöbbje pár ősi típusra vezethető vissza. A nemzetenként, vidékenként fellelhető variánsok édes-testvérei egymásnak — egy közös szülőben. Hány ilyen mesének *múmiája* csak az egyiptomi sírokban talált papyrus-tekercs vagy cseréptábla, míg a mese *lelke* meg-megújuló alakban, egyre változó formában most is itt él és kereng közöttünk.

Hogy csak egy példát említsünk, hallgassuk meg, mit tudnak *Hamupipőkéről* az ó-egyiptomi „írott" múmiák. Rózsaarcú Rhodopisz királynő meséje így szól: A szép királyleánynak, mikor egyszer a Nilusban fürdött, egy csodálatos madár elragadta a sarúját. Elrepült vele Mentheuzofisz fáraó kertje fölé és ott térdére ejtette azt a királynak, aki éppen törvényt ült. *A fáraó a formás kis cipő gazdáját mindenfelé kerestetni kezdte s mikor végül rátalált: feleségül vette.* Ám a szép Rhodopisz boldog házasságának szomorú vége lett. Férjét a főurak csakhamar megölték. Utána azonban ő került trónra és kemény bosszút állott. Nagy földalatti termet építtetett, ahova lakomára hívta meg férje gyilkosait. A lakoma végén aztán egy rejtek-ajtón beeresztette a terembe a Nilus vizét, amely mindent elárasztott. A gyilkosok megfulladtak, Rhodopisz pedig *egy hamuval megtöltött üregben* lelte halálát... Eddig a mese, amelynek ma is élő mását mindenki ismeri. Feltűnő, hogy még a *hamu-motívum* csírája is megvan benne. Csak épp a tragikus vég maradt el az európai változatból. A mi *Hamupipőkénk* meséje befejeződik a házassággal, amivel igazság szerint minden mesének — vége is szokott lenni.

Olyan fölényes biztonsággal mosolyoghatjuk-e hát le a „vándorló lélek" naiv hitét? Rhodopisz-Hamupipőke esete kissé gondolkodóba ejti az embert. A mesék múmiáinak csakugyan van vissza-visszatérő, egyre változó és új alakot öltő lelkük. S ezek a lelkek három-négyezer esztendő múltán is itt bolyonganak a világban. Köztünk és körülöttünk. Sőt, olykor talán bennünk is. Bárha többnyire úgy, hogy észre se vesszük őket. Nyilván a költőnek van hát igaza: Istentől a dal — s a mese örök.

Örök, mert halhatatlan lélek élteti.

Mühlbeck Károly

— Két gyászbeszéd —

Szeretett és szerették

Elmondta: **Harsányi Zsolt.**

Ritka szó, amelyet ravatalnál el lehet mondani: itt egy boldog ember pihen.

Ezt az ellenállhatatlanul szeretetreméltó embert soha kedvetlenül panaszkodni a sorsra nem hallottuk. S nem láttuk másképpen, mint az angyalok gyermeki szelídségével és tiszta tekintetével mosolyogni. Életének e millió sors között csak egyszer is alig található csodáján mégsem csodálkoztunk, mert tudtuk, hogy megtalálta az élet titkát: hogyan lehet a lélek elégedett. Mintha egyességet kötött volna a jó Istennel: Uram, adj nekem csendes kis fészekalját, a szerények között is a legszerényebbet, de add meg hozzá, hogy enyéim szeressenek és én szeressem őket. Isten lenézett a kérő lélekre. Látta, hogy ez a lélek jó és tiszta. A kérést teljesítette. Ez az ember szeretett és szerették. Mindig, mindvégig boldog volt, mert soha semmi mást végzetétől nem követelt. Így élt és így halt meg. Halála az első fájdalom, amelyet bárkinek okozott valaha.

Más ravatalok a küzdelmek, a gyötrelmek, az átélt viharos szenvedések tragikus élményeit kavarják fel, hogy a gyászolók az emberi élet hullámzó, korbácsoló változandóságának láttán rendüljenek meg a lét és nemlét vak titkai felett. A mi halottunk nem gyötrődött tragikusan, nem szenvedett viharosan, nem kinlódta át soha a mellőzöttség vagy félreismertség kínjait, élete nem emberi élet volt, hanem angyali. Ravatalához nem a vad fájdalom jajveszékelése illik, hanem a veszteség mélységes és magába szálló meghatottsága. Élete a napsugár verőfényes élete volt, amely most leáldozáskor nem a borzalom feketeségét hagyja maga után, hanem a nagy naplementekor a szívnek a síron túlról is visszatündöklő pirosságát. Mi sírhatunk felette eltorzult arccal, a halott arca a ravatalon is szelid és bölcsen harmonikus. Mások úgy halnak meg, hogy vad és szörnyű dulakodásban leteríti őket a kaszás csontkísértet. Ő egészen másként múlt el: tündöklő alak fogta kézen és vitte magával, ő pedig megadóan, csendesen engedelmeskedett, mert a tündöklő alakban megismerte Krisztust.

Ez a ritka élet példaadásként követésre hívja fel az utolsó állomása körül gyászolókat. De ki az a körülötte állók közül, aki életének példáját követni tudná? Ki merné közülünk azt állítani, hogy soha, soha semmi más nem érdekelte, sem világi boldogulás, sem taps, sem siker, sem pályafutás, sem mások bámulata, sem hírnév, csak szüntelenül annak a kis fészekaljának szeretete és szerény melege? Aki életében mindig a ragyogás elől való rejtőzködés szürkesége igyekezett lenni, most elmúlásában tündöklő példa-

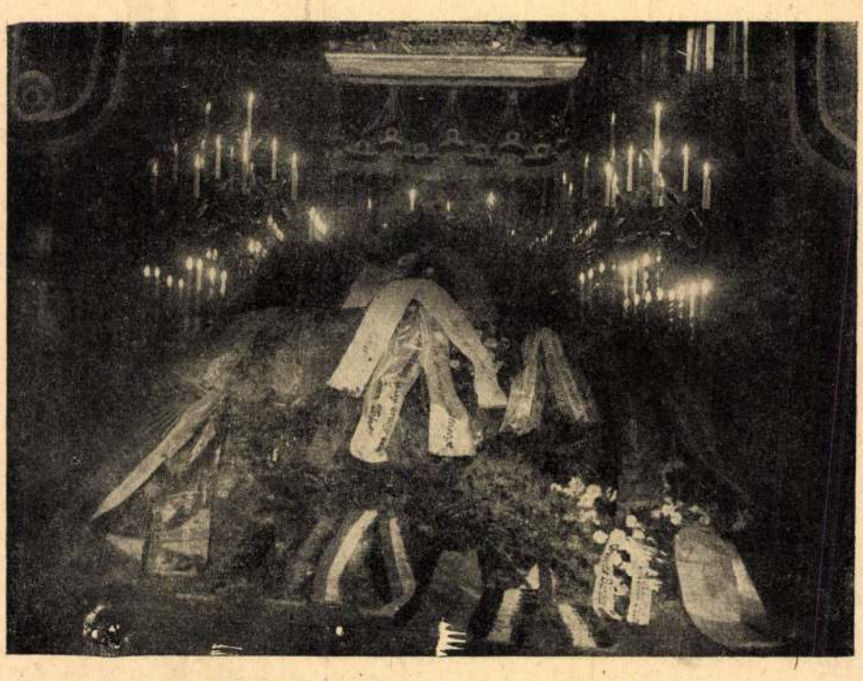

Mühlbeck Károly temetése. A ravatal

Elindul utolsó útjára

Requiescat in pace... Isten szolgája beszenteli a Munkácsy-leples koporsót

Új Idők 1943. 12. sz.

KÉPEINK

Csengő-vásár. Ez sem kis dolog. A kolomp és csengő nevezetes kiegészítője a pusztai életnek, hiszen a nóta is tele van vele. A Petőfi szerelmes bojtárja így sóhajtozik:

Őrizem az apám nyáját,
De nem hallom a kolompját . . .

A csikós, mikor a sárgát befogják, szomoruan énekli:

Pusztabíró udvaráról
Szól a csengő róla.

A kolomp és a csengő szólása a pásztorember muzsikája magános pusztai életében. Mikor kalapját szemére húzva félszendergéssel bámul maga elé, mikor betekint kissé a Levelesbe, mindig arra ügyel, merről hallatszik a csengés, kolompolás. Mikor azt meg nem hallja, akkor baj van: vagy a csárdásné lányának a bogár szeme, vagy a csárdásné borának a szesze a hiba.

Szóval, fontos dolog, hogy a csengőt jól megválaszsza, mikor belovagol vagy szamaragol a Simon Juda-vásárra. Az szépen szóljon, hangzatos legyen, minek okáért ő kelmék ugyancsak alaposan kineszelik, kikutatják a természetét. A csengős mester zsebredugott kézzel, pipájából pöfékelve, csöndes flegmával nézegeti a vásáros pásztornépet és hallgatja a csengő-bongó koncertet, melyet a próbálgatással művelnek. Nem ajánlgatja, nem dicséri a portékáját; ismeri embereit s tudja, hogy úgy sem hinnének neki. Amely csengőbe a csikós vagy a gulyás beleszeret, azt úgy sem hagyja, azért eljön, ha a jövő vásáron is. Mert a hosszas válogatásnak még hosszabb alku a vége. Az nem lehet meg rövidesen. Belereked a vásárló is, a mester is az alkuba, dacolva, duruzsolva faképnél hagyják egymást néhányszor, összeszörrennek meg kibékülnek, míg végre valahogy nyélbe ütik a vásárt. Ezt a vásári képet rajzolta meg csupa tipikus alakkal *Garay* Ákos az *Uj Idők* számára. *K.*

A szerelem vándorútján

Hosszu, kanyargó ösvény vezet át a szerelem országába. Úgy látszik, mintha az út rózsákkal és virágokkal lenne behintve. De a rózsák között éles, szúró tövisek rejtőzködnek; sajátságos tövisek, melyek nem a lábba, hanem egyenesen a szivek közepébe furódnak. És rettenetes sziklák gördülnek néha alá, láthatatlan helyekről, melyek útját állják a vándoroknak és gyakran maguk alá is temetik őket.

Lenge, könnyü ruhában, ragyogó szemmel, mosolygó arccal indulnak el mindnyájan a szerelem vándorútján. Kezökben a vándorbot egy virágzó almafa-ág, vezetőjük egy szárnyas kis angyal, ki édes, biztató mosolylyal tekint föl reájok.

Százan és ezren, meg ezren gomolyognak a széles országúton, az orgona és jázminbokrok között.

És mind tovább és tovább haladnak . . . A tövisek mind mélyebben furódnak be, a szemek tüze lassan kihül a sok könytől, a rózsás arcokra mély barázdákat von a mérhetetlen szenvedés, a dal elhal az ajkon, amely már alig tud mosolyogni és köny és vér jelöli az utat végig, amelyen haladtak . . .

És midőn az út végére érnek, a rózsás arcu, aranyos szárnyu angyal édesen mosolyogva hagyja ott őket összeroskadva, megöregedve, nyomorultan vergődve s vidáman röppen vissza birodalmába, vezetni az ujan érkezőket.

A szegény, nyomorult vándorok pedig kéztördelve néznek utána és szivük utolsó csepp vérét is odaadnák, ha még egyszer, szenvedve és sírva, reménykedve és kétségbeesve végig mehetnének a szerelem országán, aho! annyi gyötrelem és csalódás, annyi lemondás és nyomoruság, annyi köny, annyi vér és annyi virág van . . .

T. A.

IRODALOM

A Magyar Anekdotakincs szerzője és illusztrátora

Veszedelmes föladatba fogtam. Irni akarok a Magyar Anekdotakincs szerzőjéről. Aki ismeri *Tóth* Bélát, nem lesz kétségben

Tóth Béla

arra nézve, hogy könnyebb egy oroszlánt megsimogatni, mint őt. Mert az oroszlán legfölebb egy kicsit széttép, de Tóth Béla azonfelül még azt is kivánja, bizonyitsam be ahhoz való jussomat, hogy az ő művét megdicsérjem. Nála még a dicséretet is alaposan meg kell indokolni.

A Magyar Anekdotakincs kiadói látva azt, milyen kelendősége van a könyvnek, elhatározták, hogy elkérik a szerző arcképét és kiadják a második kiadás élén. Egy bátor és elszánt ifju, a kiadó cég spiritus familiárisa fölkereste Tóth Bélát otthonában és előadta a kivánságot. S nagyon elhült és még inkább elbámult, mikor azt a kijelentést vette:

— A közönségé az, amit irok, de semmi köze hozzá, szőke vagyok-e vagy pedig barna, púpos-e vagy pedig egyenes növésü!

S nem adta oda. Úgy kellett megszerezni az arcképét a tudtán kivül.

A mi szerencsénk, hogy Tóth Bélában sok a keleti fatalizmus és ha majd meglátja arcképét az *Uj Idők*-ben, nem fog ellenünk törni, hanem megadással mondja:

— A kiszmet úgy akarta!

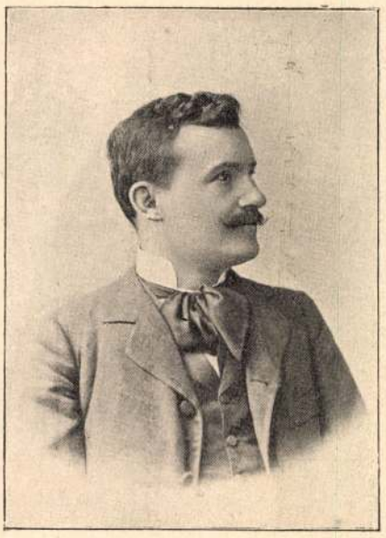

Mühlbeck Károly

*

Nézzék meg jól ezt az okos fejet, sok érdekes eszme pattant már ki belőle és még több tudás van benne. Már akkor is egészen európai ember volt, mikor mi többiek még nyakig benne voltunk Ázsiában és most, hogy a leggyorsabb galoppban előre törtetünk, ő mérsékeli hevünket azzal a biztatással: jó lesz egy kicsit vigyázni nemzeti sajátságainkra! S hogy jobban vigyázzunk, összegyüjti azokat számunkra szálló igékben, mendemondákban és adomákban.

A magyar nyelv tisztaságnak ő egyik legszemesebb előharcosa. Nincs az a germanizmus, vagy gallicizmus, melyet nyakon nem csípne és elrettentő példaadás gyanánt tollhegyre nem tűzne. De a *zsíros* magyarságot még sem szereti, mert az a hite, hogy nem mindig abban van a nyelvgéniusz.

Többet nem merek róla mondani, mert már úgyis nagy az én bűnömnek mértéke az ő szemében, mivelhogy már másodszor merem őt megdicsérni.

*

Tóth Bélának méltó munkatársa akad *Mühlbeck* Károlyban, a világ legszerényebb és legszorgalmasabb rajzolójában, aki a rengeteg anekdotahalmaz javát izléses és jellemző képekkel illusztrálta. Nem kis föladat a rajztollal kisérni ezer év fejlődését, ezer év hangulatát s Mühlbeck ezt a föladatot derekasan oldotta meg. Az a sok száz rajz tanuskodik az ő sikeréről, amely szerteszórva a töméntelen kolumnákon művészi díszszel ékesíti föl a két kötet anekdotát. Mindenütt híven találta el a kor képét, mindenütt helyesen vette ki az adoma művészileg alakítható pointjét. Ilyen volt eddig is egész munkássága s ha nevét még sem ösmerik szélesebb körökben, annak az ő végtelen szerénysége az oka. Ujabb gyermekirodalmunk javát ő illusztrálta, vastag kötetek tanuskodnak tollának jellemző erejéről. Ezzel a legujabb munkájával pedig helyet foglalt a magyar illusztrálás kitünőségeinek sorában. *l. r.*

Uj Idők 1899. V. 34-37

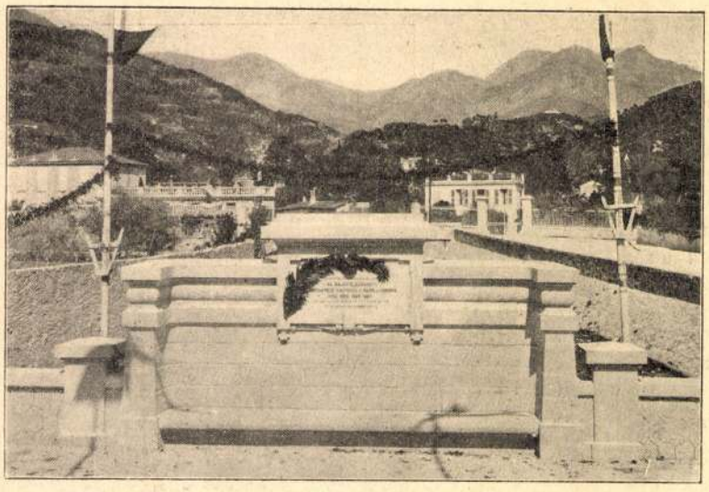

Erzsébet királyné emléke Mentoneban.

Filléres Könyvtár

Azok közzé tartozom, kik végigküzdötték a *magyar ifjusági irodalom* első harcait, jelen voltam, mikor először szembeszállott a külföldről ránk özönlő, idegen szellemet gyermekeinkbe csempésző német, francia és angol ifjusági könyvekkel. Kezdődött pedig ez a harc a győzelemre való kilátásnak nagyon csekély reményével. Az iskolai könyvtárakban Hoffmann Ferencnek és Coopernek jutott az első szerep, a történetek színhelye valamely német város volt, vagy pedig az amerikai őserdő. Arról, hogy Magyarország is van a világon, ezekben a könyvekben ritkán történt említés. A mi Alföldünk, a Kárpátok szépsége s nemzeti életünk *terra incognita* volt a gyermekeinknek szánt könyvekben abban az időben, mely nem esik olyan messzire, mert tizenöt éve sincs még, hogy megjelentek az első magyar ifjusági iratok. A kritika alig foglalkozott velük, a szülők szánakozó mosolylyal nézték őket, mert az igazat megvallva: egy kicsit szegényes volt a külső formájuk, a tartalmukon még mindig erősen észre lehetett venni a külföldi befolyást és az illusztrációk többnyire egészen idegenek voltak, a legtöbb esetben pedig hozzájuk alkalmazkodott a szöveg.

S másfél évtized teljesen elegendő volt arra, hogy egy erős, életképes, minden izében magyar ifjusági irodalmat teremtsen. A csodával határos volna ez az átalakulás, ha nem ismernők a forrását. Ne keressék sokáig, minden héten bekopogtat önökhöz egy üde, éltető, friss és eleven sugára, úgy hívják, hogy *Az Én Ujságom*. Ez a név, melynek hallatára ma minden olvasni tudó magyar gyermek szive örömében megdobban, volt a varázs-szó, melytől a sivatagban forrás fakadt. S a forrás körül termőföld támadt, csakhamar beültették szines, illatos virágokkal, gyümölcsöt termő fákkal. Ahány új hajtás, ugyanannyi hódítás, ugyanannyi veresége az idegen szellemnek, ugyanannyi győzelme a tiszta magyar érzésnek.

Az a kis ujság megteremtette magának íróit. Vannak olyan igazságok, melyekre csak rá kell mutatni, hogy mindenki megértse őket és megértette a magyar iróvilág, hogy nemzeti missziót teljesít, ha a magyar ifjusági irodalom parlagon heverő földjét müveli. A legnagyobbtól kezdve, kinek regényei bejárták a müvelt világot, a fiatal tehetségig, kinek csak ezután jut majd az elismerés, valamennyien követték a hivó szózatot. Csak így volt lehetséges, — hogy a vékony erecskéből egy hatalmas folyam támadt, mely — a hol arra szükség volt — száz meg száz apró csatornába is oszlott és mindenik csatornácska utat tört magának a magyar gyermekek szivéhez.

De még mindig volt baj. Azok az új könyvek egy kicsit drágák voltak, csaknem olyan drágák, mint a külföldről jövők. Pedig a magyar gyermekirodalom jövője abban rejlett, ha népszerüsítik, mindenki számára hozzáférhetővé teszik, ami csak úgy lehetséges, ha akár az egyes könyv, akár az egész ifjusági könyvtár nem kerül sokba. Ebből a tudatból kiindulva jött létre a *Filléres Könyvtár*. Egy-egy kötete, szépen megrajzolt képeivel és diszes kötésével csak *50 fillér*.

Merész gondolat volt a Filléres Könyvtár, kétszeresen merész az olyanok szemében, kik ismerik olvasóközönségünk konzervativ szokásait és idegenkedését mindennel szemben, ami új. De a jóban megvan szerencsére az a varázs, hogy utat tör magának minden akadályon keresztül és igy a Filléres Könyvtár sem állott meg az első tizenkét kötetnél, hanem rohamosan haladt előbb az ötven és ma már a száz felé.

Hogy kik irtak belé? Mondottuk már, hogy a magyar iróvilág színe és java. Neveket óhajtanak? Jó. Fölsoroljuk azokat, kiknek müveivel találkozik a kis olvasó, ha megszerzi az egész gyüjteményt. A Filléres Könyvtár eddigi irói a következők:

Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Herczeg Ferenc, Bársony István, Benedek Elek, Sebők Zsigmond, Pósa Lajos, Tábori Róbert, Madarassy László, Gárdonyi Géza, Gaál Mózes, Lőrinczy György, Sebők Gyula, Margittay Dezső, Hetyey Gábor, Bodonyi Nándor, Fáy Béla, Murai Károly, Malonyai Dezső, Hermann Ottóné, Gyarmathy Zsigáné, Tábori Róbertné, Andrássy Lidi, Szalai Emil, Sas Ede, Gegus Ida, Egri György, Gauss Viktor, Kövér Ilma, Barta Irén, Juhász Béla, Szarvas Mariska, Harmath Lujza, Lampérth Géza, Thury Zoltán, Sebestyén Gyuláné, Kacziány Ödön.

Most jelent meg éppen újabb tizenöt apró kötet, csupa *gyermekek öröme*. S ebben a tizenöt kötetben van történet, kaland, mese, útleirás, hazafias érzés, rege, humor, jókedv és mindenek fölött sok szív és érzés. Ez a tizenöt kötet mintha jelképezné a nehéz küzdelem tizenöt esztendejét és a magyar szellem győzelmét a mi ifjusági irodalmunkban. Szines, eleven virág valamennyi az ifjusági irodalom kertjében, pünkösdre lát napvilágot, mikor kelyhét nyitogatja a legmagyarabb virág: a pünkösdi rózsa.

Fogadják úgy, amint megérdemli.

Igric

—

Sarcey. A legbriliánsabb ujságíró, Francisque *Sarcey*, a szinikritikusok fejedelme, meghalt ezen a héten, hétfőn éjszaka. Harminc év óta irta ragyogó, szúrós kritikáit a *Temps*-ba, ötletesen, finom szatirával, ha pedig régibb fajta francia drámáról volt szó: rajongó imádásszerü hévvel. Őt tartották a szinikritikusok abszolut tipusának: élete jóformán a szinházakban folyt le, ösmerte azok minden csinját-binját, egész szinészgenerációkat tanulmányozott végig, tudta, hogy ezt vagy azt a szerepet harminc éven át ki s hogyan alakitotta, ösmerte az összes francia drámákat végig. Szinházi tárcái, amelyek minden hétfőn pontosan megjelentek a *Temps*-ben, világhirüek voltak, úgy olvasták azokat a külföldön, akár Párisban. Figyelmét nem kerülte el semmi mozzanat, amely a drámával összefügg, a legkisebb szinházakat épp oly előszeretettel kereste föl, mint a Comédie Françaiset, amely néki a szinházak ideálja volt. Talpig nyárspolgár szellemü volt, de finoman kiművelt elméjü, szerette a szinpadra szabott drámát, de kevés rokonszenvet érzett a legujabb drámai törekvések iránt. Csipős, ragyogó szellemü ujságíró volt, akinek minduntalan akadt egy-egy polemiája hol szinészekkel, hol irókkal, ezekben a tollharcokban Sarcey kiméletlen volt a végsőig s mindig a maga részére hódította a nevetőket. Ő maga elsősorban ujságírónak vallotta magát, bár egész sor irodalmi munkája révén majd hogy be nem választották az Akadémiába. Büszke volt a professzori cimére is. Eleinte ugyanis tanárnak készült, de a hirlapirás elhódította őt a katedrától. *Sarcey*-vel a párisi nagy kritikusok utolsója szállt sirba, egy különálló rend képviselője, amelynek faja immár kiveszett.

Sarcey

A fehérló-áldozat és jóslás. Amint tudjuk, a legtöbb turáni nép az Istennek hódolatul és engesztelésül fehér lovat áldozott. Ugyanekkor jósoltak az állat belső szerveiből vagy egyéb jelek szerint. Az áldozás mellett a jóslás leginkább a megkezdődő csata kedvező vagy kedvezőtlen kimenetelének megtudása végett történt. (Nemes Mihály eredeti rajza.)

Álmos, a hazát kereső magyarok öreg vezére nem érte meg a jászok, hunnok és avarok örökének, az új európai hazának elfoglalását. Mint annak idején Mózes, csak távolról látta az új haza határait és csak utolsó áldását küldhette népe után az új hazára. (Nemes Mihály eredeti rajza.)

kérő és rosszat elhárítani akaró célzattal. Tudunk egészen bonyolult különbözőségű állatáldozatokról, melyeket a nép a samánok közbejöttével végzett.

Hogy ez körülbelül milyen lehetett, arról álljon itt az a leírás, melyet *Pápay József*, hazánkfia az északi osztjákok földjén tett tanulmányútjáról hozott. Ebből a kis leírásból képet alkothatunk magunknak a jelenkori samán-áldozat bemutatásának-szertartásairól, nem szabad azonban azt gondolni, hogy azok mindenütt egyformák voltak, hisz ezeknek a vallásoknak nem volt kötött szertartásuk, hanem az a különböző vidékek és samánok szerint különbözőképpen folyt le. Áldoztak a szabadban is, erdők fái között és tisztásain, más és más formákban, de a lényeg a samán önkívületbeesése és érintkezése a túlvilági szellemekkel mindenütt megtalálható. Most pedig átadjuk Pápay Józsefnek a szót. „Az áldozat egy hófehér rénszarvas volt és a szertartás egy sátorban folyt le. A sátornak alsó része, körülbelül egy méternyi magasságig gyékénnyel volt befedve, középen a tűzhelyen égett a tűz. Nemsokára megjelent a sátorban a samán, öltözete semmiben sem különbözött a többiekétől. A bálvány elé járul, háromszor fejet hajt előtte és letelepedik a lábainál. Három osztják a leütött áldozati állatot hozta. Hogy miképpen ölték meg, azt nem tudom, de úgy hiszem ez azon a módon történt, ahogy azt már más alkalommal láthattam. Az állatot a szent fához kötötték, egy ember bunkósbottal elkábította, a gazda felmetszé a nyakát; vastag vérsugár ömlött kelet felé (mindig ebbe az irányba kellett a leölendő állatot fordítani). Az áldozók hangosan felkiáltottak, az istent idézvén a vér élvezésére, melyet a fa tövére folyattak. A férfiak belemártják mutatóujjukat az ömlő vérbe s azzal megkenik a saját, azután a nők és gyermekek homlokát, hogy mindenkinek jusson az áldásból. Közben a gazda imádkozott: „Hét fénynek fénye vagy te Sayge, hat fénynek fénye vagy te Sayge! Fehérszarvú jeles áldozatot hoztam neked, fehérszájú jeles áldozatot hoztam neked és a szent fához kötöttem. Életidőt, életnapot kérek; kis leányomnak hosszú életidőt kérek, kis fiamnak hosszú életidőt kérek, nyilam hegyére hét szerencsét kérek, íjamra hét szerencsét kérek!" A sátorba behozott állatot a bálvány elé helyezték és hárman hozzáfogtak a megnyúzásához. Amint ezzel a munkával elkészültek, a samán kivette az áldozati állat szívét, máját és a veséket; ezeket azután egy nyirhéjedényben a bálvány elé helyezte. Az áldozati állat első részének darabjait az úgynevezett jótevő emberek a jelenlevők között kiosztották. Nekem is juttattak belőle egy darabot az egyik elölábból. Az áldozati állat hátulsó részét feldarabolták és egy hatalmas vasfazékban a tűz fölé akasztották. A sátor ajtajában ekkor megjelent két osztják, az úgynevezett igézettevő emberek, egy-egy fahasábbal. A fahasábját mindenik nekitámasztotta a tűzhely rúdjának és monoton hangon elkezdtek énekelni, olyanformán, hogy amint az egyik egy-egy sort elmondott, a másik énekes ugyanazt megismételte. Nem értettem meg tisztán az éneket, mert a szöveget meglehetősen elferdítették. Az ének jóideig tartott, mikor véget ért, mindegyik énekes a maga fahasábját, melyet éneklés közben a samán zsírral megkent, a tűzbe dobta. Erre aztán hatalmas máglyát raktak. Behoztak jegenyefenyőt hét teli öllel, nyirfát hét teli öllel. A nagy tűz mellett óriási hőség támadt, csak úgy izzadtunk belé. A hatalmas lángok felénk csapódtak, sok helyütt még a gyékényt is megperzselték. A samán ekkor nagy gyorsasággal hétszer megkerülte a tüzet és a vasfazék tartalmát, olvasztott zsírt a tűzre öntötte. A hatalmas láng erre a sátor belsejében egyet fordul és magasan felszáll. Az áldozók óriási üvöltésben törnek ki: kaj! kaj! kalaj! Ezzel az áldozat véget ért." Ebben a kis elbeszélésben is sok rokonvonást fedezhetünk fel a pogány magyar vallással; első pillanatra feltűnő a hetes és hármas szám vallásos jellegű szerepe.

Családi életükről semmi biztos nyom, joguk, igazságszolgáltatásuk teljesen beleolvad a samán ténykedései közé és a vallásba; közvetítő és tolmácsoló fórumként azonban közbeiktatódik valami öregek-tanácsa féle. Valószínű, hogy büntetéseik nagyon szigorúak voltak, erre azonban az ősi népeknél általánosan dívó szokásokból és abból következtethetünk, hogy isteneiket is olyannak képzelték, akik kicsiny bűnöket is szörnyű büntetéssel sujtanak. Ma már ezeket a népeket teljesen meghódította a kereszténység, bár az ő keresztény vallásuk — különösen a kulturától távoleső helyeken — erősen keverve van pogány elemekkel. *Baráthosi* egyik művében pld. egy keresztény hitre tért tunguz fiú a következőképpen meséli el a Paradicsomkertből való kiűzetést: „Az Isten az első emberpárt az Amur partjára helyezte. Minden hal, amit az ember meg akart fogni, magától jött a parthoz. Azt mondta az Isten,

Túrfi vadászata. A jávorszarvas megállott és szembefordulva, bevárta támadóit. A vezéreb felszakított hassal fekszik a földön, a többiek vonítva, megfélemlítve veszik körül és már egynek sincs támadókedve. Világügyelő páncélszemnyílvesszője halálra sebzi a nemes állatot.

Mühlbeck Károly rajza.

hogy ez mindig így lesz, amíg az ember bogyófélét nem eszik. Az asszony azonban megkívánta a kék áfonyabogyót és evett belőle. Attól kezdve a halak nem jönnek a partra és a férifaknak sok munkájukba kerül, míg megfoghatnak egyet." Ez a fiú, ha halászni ment — keresztény létére — még mindig nyakába akasztotta a talizmán-bálványát, mondván, hogy „más a faluban az isten és más a vizen, erdőn és mezőn". Csak egy kis példát mondtam, bár a samánizmus híveiről százat is mondhatnék, de ez az egy példa is mutatja, hogy menynyire a lelkébe van gyökerezve ennek a népnek a régi pogány hit, melynek samánjai egyre-egyre fogynak, helyet adva a világosságnak.

Százmilliók vallásáról fogok most beszélni, a *Mohamednél* jóval előbb született *Buddha* tanairól, melyek tiszta és emelkedett erkölcsi felfogásukkal sokban megegyeznek az **Üdvözítő** tanításaival. Gótáma Buddha alapvető tanítása kétségtelenül a legmélyrehatóbb emberi (hangsúlyozom az „emberi" szót) értelem műve, melyet valaha a világ ismert. Ránkmaradt a tanítványaihoz intézett és bebizonyítottan hiteles öt beszéde. Az élet minden nyomorúságát és szenvedését a kielégíthetetlen emberi önzésre vezeti vissza. A szenvedés a sóvárgó ember ostorozója s a vagyonra óhajtozó büntető kínja. Míg az ember minden személyes vágyának parancsolni nem tud, addig mindig gyötrelmes lesz az élet és szomorú a földi elmúlás. De ha elérte azt a magasságot, amelyben le tudja győzni személyes vágyait, ha lelkéből eltűnik az önzés és szótárából az én szócska, akkor elérte a legmagasabbrendű bölcsességet, a Nirvánát, a lélek nyugalmát. A Nirvána nem jelenti a teljes megsemmisülést — mint azt sokan gondolják —, hanem a hiú, személyes vágyak teljes megsemmisülését, amelyek az emberi életet aljassá, szörnyűvé és nyomorúságossá teszik. Nem lehet tagadni azt, hogy ennél világosabban az emberi lélek békéjéhez vezető utat ember még nem mutatta meg. Nem a vágyak elpusztítását tűzte ki célul, hanem azok nemesebbé való megváltoztatását. Tulajdonképpen Buddha tanítása a maga eredeti formájában nem is volt vallás, hanem tisztára fennkölt, szép gondolatokat tartalmazó bölcselkedés. Vallássá csak később, híveinek elszaporodása és egymástkeresése miatt lett. Vallási szertartásaiknak külső formái, sőt szervezettségük is a katolikus vallásra emlékeztetnek. *Huc* híttérítő Útleírásaiban olvassuk, hogy menynyire megdöbbentette őt, de híttérítőtársait is, hogy a katolikus ájtatosságnak közös hagyományait fellelték Kinában. Többek között a következőket említi fel: a keresztalakú jel, a mitra, a dalmatika, a karing, amelyeket a Nagy Lámák útközben viselnek, vagy akkor öltenek fel, mikor a templomon kívül végeznek szertartásokat, az istentisztelet, a kettős kórus, a zsoltáréneklés, a füstölő, mely öt láncon lóg, a lámák áldása, miközben jobbkezüket tartják a hívek feje fölé, az olvasóalakú kegyszer, a papok nőtlensége, a remeteélet, a szentek kultuszához hasonló tisztelet, a bőjtök, a körmenetek, a litániák stb., mindezek, ha más formában is, de fellelhetők a buddhizmusban. Ennek a vallásnak hamar — Buddha után 300 évvel — már uralkodó király papja is volt *Asoka* indiai fejedelem személyében, aki valóban úgy élt és úgy cselekedett, mint ahogy Buddha parancsolta. Indiában megszámlálhatatlan kutat fúratott és árnyékvető fákat ültetett. Hivatalnokokat nevezett ki, hogy az alapított jótékony intézményekre felügyeljenek. Kórházakat alapított és nyilvános kerteket ültetett, ahol gyógynövényeket termeltek. Külön állami szervet alapított, hogy a bennszülött és leigázott törzseknek gondját viselje. Óriási alapítványokat tett a buddhista rendek javára stb. Bátran nevezhetjük buddhista Szent Istvánnak ezt a valóban nemeséletű és népéért élő uralkodót, akinek elsősorban köszönhette a buddhizmus elterjedését és akinél szociálisabb uralkodót hosszú ideig nem találunk a világtörténelemben.

Nagyon hosszú útja volt annak, míg a buddhizmus Afganisztánon és Turkesztánon keresztül átszivárgott Középázsiába és behatolt Kínába, ahol az akkor igen népszerű és elterjedt vallásba, a taoizmusba ütközött. A tao szószerint véve olyan életmódot jelent, mely szinte azonos a Buddha által parancsolt élettel. Ez a két vallás egymás szomszédságában terjedt el és ma is külső megjelenési formájuk rendkívül hasonló. Ugyanezen az összeegyezésen ment keresztül idők folyamán a Buddhával egyidőben tanítani kezdő *Konfucse* hitével, akinek működését uralkodói támogatás segítette elő és könnyítette meg. Ma is ennek a két vallásnak hódolnak mongol testvéreink. Tulajdonképpen Konfucse sem volt vallásalapító, ő is inkább filozófiát hirdetett — bár jóval kevesebbet, mint Buddha — és amellett rendkívül sok olyat, amit összefoglaló néven az emberi élet, vagy méginkább a mindennapi élet rendjének lehet nevezni. A kötelességtudó közéleti férfiút állította embertársai elé mintaképül. Ebből is látszik, hogy milyen konstruktiv politikai gondolkodó volt és értehetővé válik az előbb említett uralkodói pártfogás. Az élet minden kis cselekedetét szabályokkal igyekezett pontos rendszerbe foglalni és az emberek úgyszólván minden lépését és cselekedetét. Az a szertartásos modor, amit abban az időben csak az uralkodói udvaroknál ismertek, kötelezővé vált a közrendű emberekre is. Még azt is megszabták, hogy a nép mivel táplálkozzék. Asszonyok és férfiak külön jártak az utcán és még a koporsók falának vastagságát, a sírok helyét és formáját is rendelet szabta meg. Nincs még egy nemzet a világon, mely a modor szabályozása révén igyekezett volna erkölcsi rendet és társadalmi biztonságot teremteni, de bizonyos, hogy Konfucse módszere Kínában óriási hatást ért el és nincs is még egy nemzet a világon, melynek ennyire a lelkébe és vérébe volna nevelve az udvariasság és az önuralom. Jellemzője úgy Buddha, mint Konfucse tanainak, hogy — talán azért, mert elsősorban mély filozófiák — féltékeny isteneket, amelyek más vallást nem tűrnek maguk mellett, nem ismernek. Hogy képet alkothassunk magunknak Buddha és Konfucse híveinek templomairól, legalább három templomot kell leírnom. Nem szabad elfelejteni, hogy ezek a hívek közel háromszor akkora területen laknak, mint Európa s így ezek a templomok, bár egy istennek szolgálnak, mégis csak a leglényegesebb dologban, a mindegyiknek főhelyén trónoló Buddha-szoborban egyeznek meg. Nézzük először a Castrén által leírt buddhista burjátok dacánját, azaz gyülekezőházát a Bajkál-tó mellett. Nagy és magas faépítmény, melyből egész sereg kisebb-nagyobb torony emelkedik

Mühlbeck Károly

Mühlbeck Károly

Nincs népszerűbb művészünk Mühlbeck Károlynál. Hetenkint az emberek tizezrei elé kerülnek a munkái s mindig szívesen látott vendégek. Az Uj-Idők valamennyi számát elmés fejlécei díszítik. A Magyar Lányok és Az Én Ujságom seregszámra közli illusztrációit. A magyar gyermekirodalom legjobb könyveit az ő meserajzai ékesítik. Nincs hét, amelyen el ne látná az egész magyar publikumot rajzzal, apraját épp úgy, mint nagyját. Ha valaki Mühlbeck atya rajzait valami góliát-gereblyével összeboronálná: kazlakat gyüjthetne belőlük.

Ő pedig frissen, fürgén, szótlan jókedvvel gyarapítja, növeli a rajzoknak ezt a szédítő tömegét. Éppen efajta műveletében érte el a fotografáló-gép, amelynek jóvoltából most bemutathatjuk Mühlbeck mestert rajz-manipulációinak kellő közepében.

De külön okunk is volt arra, hogy éppen most szabaditsuk rá fényképészünket. Mert e napokban hagyta el a sajtót egy sor könyv, amely telistele van kicsiny és nagy, színes és színtelen Mühlbeck-művekkel. A kötetek egyikének a címe „Mesék", ezeknek szerzője pedig Herczeg Ferenc. Mesteri finomság, mély értelem, könnyed mesehang avatja e könyvet irodalmunk egyik díszévé.* Az az érzésünk, hogy sokáig, nagyon sokáig fogja még lapjait forgatni a hőkönnyi meg a felnőtt Magyarország is. S e remekbe készült kötetet Mühlbeck tollának és ecsetének szolgáltatták ki a kiadók, s ő a Rákos homokbuckái közt, ahol műterme úgy áll, mint egy ős-farmeré, szőllőfürtös lugasban, játszadozó kis babái között, feszült ambicióval pingált Herczeg művébe meseképeket, épp oly tiszta mesehanguakat, épp oly átlátszóan világosakat, épp oly hímes színűeket, mint amilyenre a szöveg inspirálta. A Jézuska ezidén valóban nem jöhet zavarba, mily meséket, mily képeskönyveket rakosgasson a karácsonyfa ezüstcsipkés ágai alá. Annál kevésbbé, mert Mühlbeck mester a Rákos homokján még ezenkivül is szaporán járatta ecsetjét válogatott papirlapokon, amelyekből kicsiny és nagy, eltéphetetlen és leporello s más egyéb fajtájú képeskönyveknek lőn eredete. Ezek is most kerültek a könyvesboltokba, mint legfrissebb ujdonság.

Ezekben fölvonúl Tányértalpú Barnabás uraság nemzetségének minden ivadéka, hét vármegyére szóló jeles és furfangos eseteikkel. Ők ama híres, nevezetes máramarosi földesúrnak, Mackó Muki nagyságos úrnak ivadékai. Régóta a magyar gyermekek szívéhez nőttek valamennyien. Nincs gyermekszoba Tányértalpú meg csemetéi nélkül, ők a legmeghittebb barátai az apróságnak. Nos, mind valamennyien, az egész Macakság, ahogy a gyermekek ismerik és szeretik, Mühlbeck rajzoló tollának a teremtményei. Humora, kedélye és rajztudása szinte élővé tudta alakítani a megemberesült mackókat, meg tudta szólaltatni bozontos bundájuk alatt az emberi fonákságokat és erényeket, ezer mókában képes velük hihetetlen s mégis valószínüvé rajzolt cselekedeteiket elmondani.

Eredetileg Az Én Ujságomban, Pósa kitünő lapjában, léptette az élet deszkáira Mackó urat. S az új alak egyszerre páratlan kedvencévé lett a gyermekeknek. Csakhamar hosszú történetek, egész regények alakultak ki a Tányértalpúak hőstetteiből s a Filléres Könyvtár és néhány kötet Mackó-album alakjában születtek újra. Most azután függetlenül minden szövegtől, Mühlbeck maga teremtett meg egy sor híres esetet, s színes képekben, pompás kiállitásu képeskönyvekben árúlja el a mackóvilág legfrissebb szenzációit a legfiatalabb Magyarországnak. Kifogyhatatlan kedvvel és fantáziával alkotta igy meg ezt az új alakot, amelyet ma már egy gyermek játékvilágából sem lehet kitörölni, mely olyannyira bele való. A Hófehérkék, Hüvelyk Matyik, Robinzonok hű és elmaradhatatlan társa lett. És amellett s amazok fölött zamatosan magyar.

* Mutatóul közöljük belőle a „Szarkavers" cimüt.

Uj Idők 1911–12. XVIII. 10.

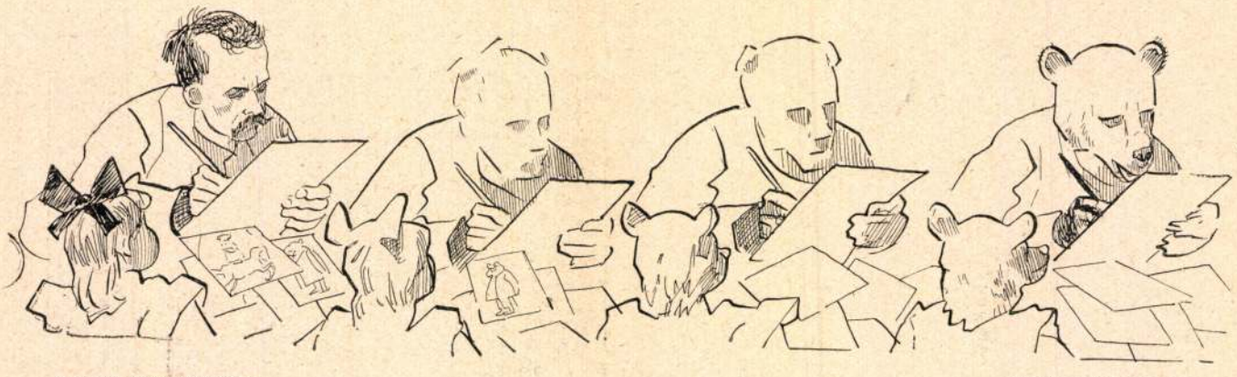

A piktor megmedvésülése

Mühlbeck Károly rajza

Soha előtte még magyar művésznek nem sikerült rajztollal így mesélni magyar gyermekeknek. Ez egyik elévülhetetlen érdeme. S ez az érdem azonnal megnövekszik még azzal is, hogy Pósával s kiadóival egyetemben tulajdonképpen neki köszönhető a magyar képeskönyvnek új tipusa. Minő silány portékát kellett odáig gyermekeink kezébe adnunk! Milyen áradatban ontotta felénk a külföld a legselejtesebb holmit, amelyhez aztán pár sor próza, pár rossz vers nyomtatódott s kész volt a „magyar képeskönyv". Valósággal szerecsenek néztek minket a külföldi litográfus-intézetek, s szórták felénk drága pénzen az üveggyöngyöt. Holott most már, éppen mert akadt a meséknek ilyen eredeti és kitünő magyar interpretálója, könnyen visszaküldhetjük szomszédaink szíves ajánlkozásait. Sőt — ha nem indiszkréció, — elárulhatjuk azt is, hogy Mühlbeck mester most megjelent mackóságai oly meglepetést keltettek a német képeskönyv-ipar centrumában, hogy azokat menten le akarták foglalni külföldi kiadás számára is.

De a nagyok is hálásak lesznek azokért a derült órákért, amelyeket Mühlbeck kifogyhatatlan, elmés rajztolla nekik juttatott. Mert ő csöndes rákosi magányából nagyon élénken figyeli meg a budapesti életet és szaporán ellátja rajzolt jegyzetekkel. A fejléc-tipus, amellyel az Uj Időket diszíteni szokta, egészen új és az ő teremtménye. Leginkább a nyilvános élet furcsa dolgait tűzi tollhegyre, úgy, hogy aki pár száz ily rajzát végignézte, belelát az utóbbi évek életébe, a furcsaságaiba, fonákságaiba. Rajzai nem karrikaturák, mert a torzítás nem a kenyere. Nem is tulajdonképpeni szatirák, mert nincs bennök ecet és nem sebeznek. Ő voltaképpen humoristája a rajztollnak, s apró kompozicióit a kedély melege, a bonhomia, a derűs, verőfényes életnézet jellemzi első sorban. Egy-két alakkal ad elő frappánsan egy helyzetet s mindenki rögtön tisztában van vele, hogy fején találta a szöget. Csak egy példát hozok föl ilyfajta művei jellemzésére. Van egy fejléce, amelynek „Udvari élet Budapesten" a címe. Látni rajta egy szalutáló rendőrt (de csak a fejét, mert hisz ezzel már el van mondva, hogy mért van ott), látni egy udvari fogat hátát, a fölött az udvari kocsis és lakáj kalapját. Egy vonással se több az egész. S ki tudná a budapesti „udvari életet" ennél találóbban s egyben kurtábban is jellemezni.

Kedvence Budapest és kapcsolt részei, a mai Budapest, Bárczy Budapestje. Mi minden történik épp most ebben az érdekessé alakuló városban, mint gyúrnak át mindent, mint keletkezik egy új világ a régin! Mühlbeck hétről-hétre elmondja az új alakulások diagnózisát. Persze hogy éppen az átalakulás e stádiumában furcsábbnál-furcsább összeütközések keletkeznek a régi világ és az új közt. Mühlbeck menten észreveszi őket és sebesen, oly könnyen veti papirra, hogy az ember azt hinné, nem is került munkába. Oly témák, mint a villámos, vagy a rákosszentmihályi vicinális és unokája, az odavaló lóvasut, számos pácban megfürösztve, megsózva, megfüstölve kerül Mühlbeck asztalán tálalásra. No meg a publikum, a drága, kedves budapesti publikum, amint lót-fut, könyökével dolgozik, neveletlenkedik, pórul jár, örül, mulat, felsül: egész természetrajzát megrajzolta már a telivér budapesti embernek. Valóban érdemes volna egyszer ezeknek a budapesti croquis-knak legjavát kötetbe gyűjteni: pompás képeskönyve keletkeznék a századeleji Budapestnek s egyszerre meglátszanék Mühlbeck mester meleg, jóizű humorja, rajzkészsége és kifogyhatatlan ötletessége, ami már eddig is a legszélesebb publikum háláját szerezte meg számára.

Mert bár tudtunkkal a Műcsarnok kiállításain nem igen vesz részt Mühlbeck mester, mégis bizonyos, hogy ő a legismertebb magyar művész. Mert hétről-hétre egy-egy különkiállítást rögtönöz minden magyar család olvasóasztalán.

Üres napok

Reggel, ha fáradtan kinyitom szemem,
Láttán a hűsen árnyékolt szobának:
Sivár napok sorjára emlékezem.

A lelkem félig sajog, félig alszik...
Erőtlen kézzel aggatom rám ruhám.
Távolról tompult gyermeksírás hallszik.

Vontatva indul sok kicsi dolgom,
Mindegyik untat, százba is fogok
És nem köti le egy sem a gondom.

Zöld hegyorom int ablakon keresztül,
Oh mindig, mindig e kép! Semmi más!
A lelkem elfásult, már meg se rezdül.

És nem jő semmi és minden marad:
Szomjúság a szíven, holt szó az ajkon.
Az óra sántán, bénulva halad.

Tikkadt a szoba és fojtó a kert,
A fák porosan, szégyenkezve állnak,
Mint a kiket az ég haragja vert.

A nap kopottan, sápadva tűnik,
Ásítva és lomhán terül az este.
Ósdi szerepüket kelletlen űzik.

E játék tréfál, birkózik velem — —
Én abbanhagynám, ámde ő az Ur
És elől kezdem szegény, kis életem.

Osváth Eszter

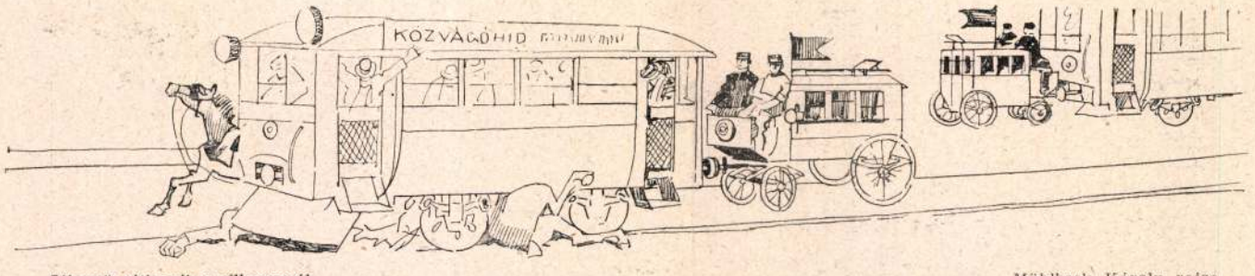

Célszerű pótkocsik a villamosnál

Mühlbeck Károly rajza

Egy kis előleg

Elbeszélés

Irta Bársony István

Tél vége felé volt és még egy utolsó vaddisznóvadászatra készültünk a sz—i erdőben.

A reménységünk biztató lehetett, mert a vadászat előtt egy nappal új hó esett a régire és így a nyomozás könnyű volt... Pista bácsi, a sz—i főerdész, már egy hét óta folyvást ezért a friss hóért imádkozott; meg is mondta előre: ha hó lesz, disznó is lesz, mert akkor bizonyosra mehetünk s nem is hajtatunk ott, ahol nem tudjuk: van-e a hajtásban nekünk való vad.

A „nekünk való vad" persze a disznó volt.

A remekszép havas tájon vígan szánkáztunk az erdő felé, ahol a főerdész várt ránk egy előre megállapított találkozó-ponton.

Útközben elhaladtunk a szedres-domb alatt, amelyen annyi bolondot csináltunk valaha S. Bertivel, a krasznabélteki „félviseltes" erdésszel (ezt a melléknevet ő maga adta magának), aztán Sz. Gyulával, a híres „farkasbőgetővel" (úgy utánozta a farkasordítást, hogy bolonddá tett vele minden ordast), meg T. Pistával, az irnokunkkal, akit örökös nótázó kedve miatt röviden csak „rigónak" hívtunk... Amikor ősz táján, kopózás évadján, meg-megpihentünk a Szedres-dombon, elfogyhatatlan jókedvünkben a bőrünkből is majd kiugrottunk néha. Ha minden egyéb tréfából kifogytunk, akkor láttatlanban cserélgettük el a holminkat, amiből furcsa meglepetések kerekedtek. Ilyen cserebere útján jutott T. Pista egy zsebkéshez, amelynek éppen csak a nyele volt meg, egyetlen penge nélkül. S. Berti pedig kapott a magáé helyett olyan puskát, amelynek a fél csöve alul lyukas volt, de azt, fölülről nézve, nem lehetett látni; és én magam gyönyörű üzletet csináltam egyszer Sz. Gyulával, a „farkasbőgetővel", aki olyan inget adott az enyémért, amelynek éppen csak eleje volt; a hátulsó részét előre levágta otthon az imposztor, minthogy számított a cserebere-játékra és *készült* rá.

A Szedres-domb is elmaradt mögöttünk és következett a nagy erdőség, amelynek némely része ősfákból sorakozó rengeteg volt, míg a vágásos területek a sűrűségük által váltak titokzatosakká... Szánkáink surranó könnyedséggel siklottak a havon és egyszer csak megláttunk a sorompó tájékán egypár sötét alakot, akiknek az egyike fölemelt karral integetett felénk, néma nyelven. Ösztönünk megsúgta, hogy mi a kívánsága. „Lassan hajts!... Ne csapj zajt!..."

Kocsisunk is megértette és halk pisszegéssel csitította, fékezte az erős ügetéssel haladó lovakat. M. Pista bácsi a kezét a szájára tette, úgy követelte, hogy: csend legyen!

Kíváncsian szállottunk le a szánról és kérdő arccal közeledtünk az öreg főerdészhez. Amikor mindnyájan ott voltunk, suttogva szólalt meg: „Urak, egy mukk se legyen!... *Farkasok* vannak a hajtásban!... Két erős farkast nyomoztak ki a kerülők ma reggel és most tudjuk, hogy hol vannak; lovasemberrel járattam körül azt a vágást, amelyikbe bementek; de kivezető nyom nincs. Most csak csöndesen ám! Az első hajtásban semmi másra sem szabad lőni, csak farkasra. Megértették az urak?!..."

Hogyne értettük volna; annyira megértettük, hogy szegény T. Pistát mindjárt ki is kezdte a vadászláz és fogvacogva kérdezte: „Mé-é-g disz-no-o-óra sem?!..."

— Persze, hogy még disznóra sem! — felelte a főerdész és intett, hogy kövessük. Mentünk utána néma, libasorban. A szűz hó halkan-lágyan süppedezett a lépésünk alatt; gyönyörű volt a havas erdő, de azt most egyikünk se nagyon figyelte.

Mindegyikünknek a farkasok jártak az eszében. Hiába, az embert mindig jobban izgatja az, amihez ritkán jut. Jómagam, akinek pedig világéletemben (vadászéletemben) a vaddisznó volt a gyöngém, most lemondtam volna tíz esztendőre minden vaddisznóról, ha csak az egyik farkast is jól elém tereli Diana istenasszony kegye.

Mentünk-mendegéltünk s már azt hittem, sosem lesz vége a nagy vándorlásnak, amikor egy roppant nagy félkör után, amelyet az erdőben kacskaringósan körüljártunk, végre megállott Pista bácsi.

— Nagyot kellett kerülnünk, — sugta és jól fölhuzta eközben bozontos szemöldökét; — de így jó szelünk lesz s a farkasok bizonyosan erre tartanak, ha kezdődik a hajtás. Vigyázzanak az urak, akit a helyére állítok, el ne mozduljon onnan, amíg a hajtásnak vége nem lesz; most aztán nem szabad ám köhögni, krákogni, szipákolni, *pipázni* (ezzel a szóval a p—i nótáriushoz fordult, akinek a szájában mindig füstölt a pipa) és ha valakire rámegy a farkas, meg ne ijedjen tőle; nem eszi az meg; gyáva az ebadta, mint a nyul, csak jól oda kell neki pörkölni, mert különben...

— Micsoda mert különben?! Így hát mégis veszedelmessé válhatik a dolog? — kérdezte az e—i patikárius. — Én inkább be sem állok a hajtásba. Nekem rossz a puskám, csak olyan lim-lom, ócska vas; ezzel én úgy sem bírnám a farkast agyonlőni...

— De 'iszen, ha vaddisznóra jó lett volna, jó lesz az másra is, — biztatta kajánul a félviseltes erdész.

— Végre is Pista bácsi döntötte el a vitát: — mert különben — *elfut!* — mondta mérgesen, de aztán szelidebben tette hozzá: — Majd mink egymás mellé állunk patikárius uram; ügyelek én, nehogy baja essék.

A patikárius megkönnyebbült.

— Mert tetszik tudni, nekem gyermekeim vannak, — magyarázta. De arra, hogy hány, igazán nem voltunk kíváncsiak. Alig vártuk, hogy a helyünkön legyünk valahára.

*

Pista bácsi kijelölte az első puskás helyét, vagy hatvan lépéssel arrább a másodikét; megint hatvan lépéssel tovább a harmadikét. Azután én következtem a sorban. Utánam a druszám, T. Pista, ő mellette hatvan lépésnyire a „félviseltes", tovább már nem tudtam

Ujság 1912. XVII. 22.

A Gúnyvacsora a Magyar Színházban — Az Uj Idok számára fényképezte Alexy Bela

A vacsora. Neri (Kürthy), Ginevra (Báthory Gizella), Tarnaquinci (Csiszér), Fazio (Petheő)

a sorrendet, mert kanyarodott a vonal. A többiek eltüntek előlem.

Csend volt. Felséges erdei csend, amelyet még egy madárcippanás sem zavart meg. A télnek nincsenek ujjongó hangjai, ami kevés jeladás itt-ott megcsendül, fölsír, szétrikolt: az mind hivás, társkeresés inkább, semmint jókedvü üzenet. Az előttem terülő sürüség némely pontján magányos szálfák nyujtózkodtak; egyikükön zömök ragadozómadár gubbasztott, egy gatyásölyv volt az. A sok fehérség közt olyan sötétnek tetszett komor alakja, mintha a gonoszlélek maga bujt volna beléje, hogy így lesse meg, ami itt történik.

Messziről kürtszó csendült hozzánk.

A völgy tulsó oldaláról most indultak a hajtók.

Végigbizsergett rajtam a vadászizgatottság. Még egy tekintetet vetettem jobbra-balra, hogy jól megjegyezzem, hol állanak a szomszédaim. Láttam őket egy-egy fatörzshöz lapulva. Mintha óriás bogarak lettek volna, amelyek sziesztáznak.

A nagy erőlködéstől, nehogy a legkisebb zörrenés neszét is elveszítsem, szinte zúgott a fülem. Ilyenkor a hailásunknak van legizgatóbb föladata. A bozót közé messzire belátni nem lehet, de ami a sürű galyszövedék közt s a gazosban közeledik, az mind okoz valami zajt; surló, zizzenő, robajló hangot támaszt, aszerint, hogy mekkora a teste és milyen riadtan jön. Még a hitvány nyul is megrezzenti az alacsony bozótot, amint átfurakodik közte. A puha havon ugyan nesztelen a mozgás, de a gaz mégis csak zizeg, ha mozgatják. A róka úgy halad ilyenkor, sunyi lopódzással, mint a testetlen árnyék. Az őz szökik, a vaddisznó csörtet. A végtelenül érzékennyé vált fül messziről elkapdos minden kis neszt. A bizonytalanság, hogy vajjon mi jöhet ott, csak növeli a várakozó türelmetlenséget.

Előttem egypár keskeny rés volt a sürüség közt, a szemem folyvást azokat leste: nem villan-e át rajtuk valami. A hajtás aközben egyre közeledett, csakhogy lassan és szinte nesztelenül. A hajtók nem adtak hangot, de az erdő fölzavart szárnyasainak a viselkedése mégis elárulta, hogy odabent a sürüség közt szokatlan dolgok történnek.

Ez a csöndes, lopódzva vonuló hajtás sokkal bizonyosabban a vadászvonal felé tereli az óvatos vadat, mint a legnagyobb zaj. A hirtelen fölharsanó kiabálás, kopogtatás, fütyülés megriasztja, meg is rémíti s arra készti, hogy „visszatörjön". Hisz' a vadállatnak is van esze és a feléje tartó ordítozás elől ravasz furfanggal próbál menekülni. Azt már tapasztalta, hogy a zajos had folyvást előre tart; ő tehát úgy tér ki előle, hogy visszafut a hajtók között, akik így folyvást távolodnak tőle. De a bizonytalan, csöndes moszatolást inkább csak alkalmatlanságnak gondolja, mely elől szivesebben tér ki úgy, hogy magát nem mutatja, tehát előre tart.

Halk nesz!... Na, most!... Most mindjárt!...

Egy róka villan el előttem; majd hogy oda nem durrantok, mert meglepetésemben azt hiszem: itt a farkas! A tapasztalatlan fiatal vadász ilyen lelkiállapotban a szúnyogot is sasnak hajlandó nézni... A róka hátra figyel s előre húzódik. Jön, jön s egyszer csak csak alig két lépésnyire van tőlem. Akkor hirtelen észrevesz. Meggörbíti a hátát, fölemeli a farkát s nagyot ugrik — vissza. Hallom egy darab ideig, hol zörög; de nem figyelhetem azt sokáig, mert új nesz közeledik, másfelől. Semmit sem látni, de azért szinte kinézem a szememet. Most egy ökörszem surran el mellettem; még az is megzavarja a nagy csendet. Bujkáló, csacsogó feketerigók röppennek errébb-errébb; azokat már a hajtók riasztották meg... A szájam is nyitva, úgy hallgatódzom... Úgy érzem, mintha okvetetlenül idefelé kellene tartania az én farkasomnak... Ebben a nyugtalan reménykedésben egyszerre nagyot dördül: *bumm! bumm!*

Még a vesémbe is belenyilallik tőle.

Egyszerre elsötétedik a világ előttem.

Végem van!... A farkasok *ott* vannak!... Ott voltak!... Annyi bizonyos, hogy *itt* most már nem

Ingyen tej és ingyen kenyér az Izabella-utcában

Az Uj Idők számára rajzolta Mühlbeck Károly

A statisztika áldozata

Monolog

Írta: TÁBORI RÓBERT

Reggel kilenc óra. Csinosan berendezett legényszoba. A háttérben, egész hosszában és lábbal a közönség felé, török szőnyeggel letakart diván. A falon pár szénrajz. Az ajtó megnyílik, bejön Podhrágyi Imre. A cilindere mélyen a szemébe vágva, a télibundájának gallérja fel van túrve. Egy picit bizonytalan a járása. A diván melletti asztalkához megy, tölt a pohárba, aztán iszik. Előre jön és a cilinderét leveszi.

IMRE: Van szerencsém magamat bemutatni . . . Ilyent úgy sem láttak még! . . . A statisztika áldozata vagyok . . .

Különben pedig festő. Impresszionista festő. Az idegeim túl vannak finomodva, és ha kéket látok: mintha csak a legfinomabb rozmaringolajjal kenegetnének . . . Ah, Ida, a te kék szemed, de sokszor vitt fel a hetedik mennyországba, ahol Szent Péter felügyelete alatt a kerubkákat megrendelésre lefestettem. Természetes, hogy csak álmomban! Mert, hogy a valóságban megrendelést kapjon egy modern impresszionista festő, arra nincs eset!

Hanem a sárga színt, azt ki nem állhatom.

Különös egy dolog! Minden hitelezőmnek van valami sárga az arcában: bizonyos, hogy azért gyűlölöm őket annyira.

(Leveti a bundáját és a divánra dobja. Frakkban van, mely kissé gyűrődött, a nyakravalója félre áll.)

Impresszionista vagyok és ez a szerencsétlenségem. Ha valamit olvasok, a képzeletem azonnal testet ad a leglehetetlenebb dolognak is. Volt már eset arra, hogy egy egész éjszakát végigtáncoltam a Cseppfolyósított Levegővel, vagy a Sűrített Szénsavval, mivel előtte való este róla olvastam. Hát tegnap? Mielőtt a bálra mentem, Idáék házibáljára, ez jutott a kezembe. *(A mellényzsebében kotoráz.)* Ide tettem, miután az ujságból kivágtam: egy darabkát a Mindenféle rovatból. *(Kivesz egy papirt és olvas.)*

„A gonosztevők szeméről érdekes adatokat jegyezett föl egy híres angol statisztikus. Huszonöt évig tartó megfigyelés alapján megállapította, hogy száz gyilkos közül kilencvenötnek gesztenyeszínü a szeme, a legtöbb tolvajnak sötétszürke a pupillája, a bankóhamisítók előszeretettel használják a világosszürke szemszínt, a betörők szeme sajátságosan fekete és hogy a zsebmetszők egészen különös módon hunyorgatnak."

Az első gondolatom az volt: Hála neked jóságos ég, hogy Idának a legszebb égszínkék szeme van. Aztán a tükör elé állottam és mereven belenéztem vagy öt percig: egyetlen egyszer sem hunyorgattam. Szó sincs róla, hogy én zsebmetsző volnék!

(Megint az asztalkához megy és iszik.) Csak ne volnék annyira szomjas a sok statisztikai megfigyelés miatt! Már akkor is az voltam, mikor Idáékhoz érkeztem. Az angyal csak egy röpke mosolyt bocsátott rendelkezésemre, holott máskor valóságos mosolyrakétáik szálltak felém. S aztán . . . képzeljék csak . . . narancssárga toalettet viselt, holott ő is, önök is jól tudják, hogy megfájdul minden hajam szála, mikor sárgát látok.

De legyőztem szenvedésemet, odasasszioztam hozzá és elkértem a táncrendjét. Képzeljék megdöbbenésemet, mikor a szűnóra előtti összes táncokat lefoglalva láttam. „Ki az a vandál, ki letarolta reményem minden virágát?" kérdeztem a tompa kétségbeesés hangján. „Az, aki korábban jött!" „S hogy mert ő korábban jönni?" „Mert a saját fogatján jött." „S hogy hívják?" „Ön úgy látszik, ma nem festő, hanem vizsgálóbíró", volt a válasz. Ezzel a faképnél hagyott és egy kövér úr felé lebegett, ki az egész beszélgetésünk alatt oldalt állott és sürűn pislantott.

Engem nem is látott már. Hisz csak festő vagyok, az is impresszionista. Mit tehetek én érte? Lefesthetem mint ibolya-

Uj Idők 1901. VII. 49.4.

Horkayné a kaszinóban

Ellesett párbeszédek

— Jó estét, urak!

(Jó estét, nagyságos asszonyom. Honnan ilyen későn?)

— A huszárkaszárnyából jövök.

(Az Istenért — csak nem?)

— De igen. Dolgom volt a katonai lovardában.

(És mit csinált ott, ha nem indiszkrét a kérdésem?)

— Braun Sándorral ketten szekundánsai voltunk Fedák Kissie kisasszonynak, a Lancelot úrral való lovagias ügyében. Ez a Lancelot úr egy színházi kritikus, aki súlyosan megsértette a felünket, azt írván róla, hogy esti 7-től 10 óráig, mikor a színpadon van, Circe, azontúl egészen másnap esti 7-ig jó kisleány.

(És hogy folyt le a dolog?)

— Kissie kisasszonynak, mint sértett félnek kívánságára nyakig bandázsban kellett volna verekedniök; a bandázst természetesen nem gyávaságból, hanem az illem kedveért követeltük.

(Első vérre mentek?)

— Isten ments! Harcképtelenségig. A mi felünk Jeanne d'Arc-jelmezben jelent meg, fehér liliomos pajzzsal. A liliomos címeren ott tündöklött Kissie jeligéje: „Csak azért is liliom!" Mielőtt kiállottak volna, kijelentettük, hogy újabban aggályaink támadtak Lancelot úr párbajképessége ellen. Az a gyanu merült ugyanis föl, hogy Lancelot úrnak sohasem volt édesanyja, különben nem írna ilyeneket egy védtelen leányról és kérdés, vajjon adhat és vehet-e lovagias elégtételt efféle szokatlan és homályos eredetü ember, aki esetleg rózsa- vagy Isten tudja miféle bokoron jött a világra.

(És hogy volt tovább?)

— Lancelot azzal védekezett, hogy neki igenis van édesanyja, az éjszaki francia mondakör tanusága szerint Viviane tündér az édesanyja, aki őt életre szokta csókolni, valahányszor haldoklik. Ebből aztán ujabb komplikáció származott, mivel Lancelot védekezéséből kitünt, hogy a küzdelem esélyei nagyon különbözők volnának a két félre nézve. Nincs ugyanis az a mondakör a világon, amely Kissie kisasszonyra rá merné fogni, hogy őt valaki életre csókolhatná. Lancelot úr ekkor — elég lovagiasan — fölajánlotta, hogy visszavonja a 7-től 10-ig tartó Circét és bocsánatot kér Kissie kisasszonytól . . .

(Kibékültek?)

— Dehogy! Nagyon furcsa dolog történt! Időközben már hetet ütött az óra és ekkor különös változás ment végbe a felünkön. Kissie egyszerre toporzékolni kezdett és most már nem azt követelte Lancelot urtól, hogy vonja vissza a Circet, hanem hogy vonja vissza a jó kislányt. Azt mondta: Az úrnak az öregapja volt jó kislány, érti? Mindenáron verekedni akart, a legszigorubb föltételek mellett, pajzs, bandázs és minden nélkül. Rögtön hozzá is fogott, hogy ledobja magáról a Jeanne d'Arc-jelmezt. A párbaj-doktorok erre összenéztek és konstatálták, hogy a felünkön kitört a *furor britannicus*, melyet *morbus primadonnae* néven is ismer a tudomány. Úgy mondják, hogy a kisasszonynak minden este van ilyen rohama, hét és tíz óra között. Nem veszedelmes betegség, sőt egy cseppet se kellemetlen nézni. Erre aztán elhalasztottuk az ügy elintézését holnap reggelre.

(És Lancelot nem tiltakozott ez ellen?)

— Nem. Sőt azt mondta: Most már tudom, hogy mit fogok tenni! Ezentúl nem a reggeli lapokban, hanem az esti lapokban fogok Kissie kisasszonyról írni. Reggel megbotránykozik rajta, de este kutyába se veszi, ha rossz kisleánynak nézik is!

(Mit szól az egri Kecskeméthy esetéhez, asszonyom?)

— Maga mit szól hozzá?

(Ügyes zsivány lehet, hogy a rendőrség máig se tudta még lefülelni.)

— Válaszoljon egy kérdésemre, de egész őszintén: Mit szeretne jobban: ha elcsípnék, vagy ha megmenekülne az ipse?

(Hogy egészen őszinte legyek: ennek a betyárnak az ügyessége némileg rokonszenves előttem s én nem bánnám, ha ép bőrrel szabadulna a mihasznák elől.)

— Érdekes! Én ugyanezt a kérdést már föltettem tíz embernek és majdnem valamennyien úgy válaszoltak, mint maga.

(Ez természetes. A hajsza, amelyet Kecskeméthy után indítottak, a bürokratikus korlátoltság s az elmésség csatája. Az elmésség pedig a gazemberben is rokonszenves, a korlátoltság a fölébbvalóságnál is ellenszenves.)

— Engedelmet kérek! Többé-kevésbbé minden hivatalos gépezet korlátolt — hiszen azért gépezet! — és minden zsivány elmés. A Kecskeméthy intelligenciája és ügyessége aligha emelkedik túl az európai sikkasztók és szélhámosok átlagos szellemi színvonalán. Az önök rokonszenve azonban nem is azt bizonyítja, hogy megbecsülik az ügyességet, hanem . . .

(Hanem? . . .)

— Hogy a mai magyar társadalomban nincs sok erkölcsi érzület. Valahányszor nálunk az egyén összeütközésbe jut a közrenddel, a nagy tömegnek — az úgynevezett intelligencia nagy tömegének is — rokonszenve többnyire a rendbontó oldalán van. Ez pedig határozottan anarhisztikus vonása a társadalomnak. Aki a gazemberrel rokonszenvezik, legyen a gazember elmés vagy ostoba, szerencsés vagy szerencsétlen: az plátói bűntársa és azt nem az erkölcsi fölénye, hanem külső viszonyok, véletlenek, az alkalom vagy a bátorság hiánya tartja csak vissza attól, hogy kövesse a példáját.

(Köszönöm, asszonyom, ön ma igen szeretetremeltó.)

— Ha maga azt hiszi, hogy én most bolondokat beszélek, rögtön meg fogom győzni, hogy nincs magában egy mákszemnyi igaz erkölcsi érzület. Bizonyára ismeri a sokat idézett francia példát a villamos gombról és a kinai kuliról? Itt az asztalon van egy gomb. Ha ön megnyomja, akkor messzi Kinában, valahol a Yang-csekiang folyó partján, fölfordul és szörnyet hal egy földhöz ragadt szegény kuli. Soha senki sem fog erről megtudni semmit. Ön pedig kap egy millió koronát, dollárt vagy fontot — amint tetszik. Tegyük föl azt is, hogy önnek most sürgős adósságai volnának. Megnyomná a gombot? Ha a becsületszavát adja nekem, hogy nem nyomná meg, akkor elhiszem, hogy önnek van erkölcsi érzülete s hogy nem külső körülmények tartják vissza a bűntől.

(Hát ön megnyomná a gombot, asszonyom?)

— Bocsánat, nem a magam, hanem a maga erkölcsi érzületéről van szó. A válaszra különben adok egy heti gondolkodási időt, nekem most el kell mennem.

(Hová siet, asszonyom?)

— Lehivatom az uramat a gentryből és megkérem, hogy menjünk valami vendéglőbe vacsorázni. Ma nem főztünk otthon, a szakácsnő és a szobaleány fölvetették a kabinet-kérdést, hogy eleresszem őket az Urániába.

(Mit adnak ott?)

— A *Hadsereg* című darab premiérje van. Jó estét!